

IV-4905
-51040 v
14372

TIBERIUS D. PĂRPĂUȚĂ

MONEDA ÎN
DACIA PREROMANĂ

SECOLELE
IV A. CHR. - I P. CHR

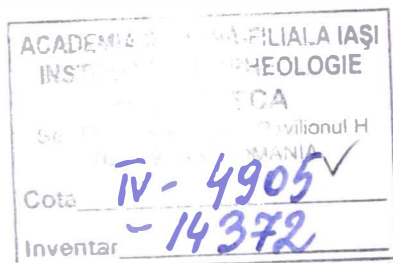
ACADEMIA ROMÂNĂ-FILIALA IAȘI
INSTITUTUL DE ARHEOLOGIE
BIBLIOTECA
Tr. Codrescu nr. 6, Pavilionul H
700479, IAȘI-ROMÂNIA
Cota N-4905 ✓
inventar 14372

51040 nr. 8A

TIBERIUS D. PĂRPĂUȚĂ

**MONEDA ÎN DACIA PREROMANĂ
(SECOLELE IV A. CHR. - I P. CHR.)**

Ediderunt
VICTOR SPINEI et VIRGIL MIHAILESCU-BÎRLIBA

51040 nr. rit.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PĂRPĂUȚĂ, TIBERIUS D.

Moneda în Dacia preromană (secolele IV a.Chr. - I p. Chr.) /

Tiberius D. Părpăuță - Iași: Trinitas - Editura
Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, 2006

Bibliogr.

ISBN (10) 973-7834-71-2; ISBN (13) 978-973-7834-71-3

902(498)

737.1(398.2)''-03/00''

© TRINITAS, 2006

ISBN (10): 973-7834-71-2

ISBN (13): 978-973-7834-71-3

© Institutul de Arheologie Iași

Str. Lascăr Catargi, nr. 18, 700107, Iași, România

Tel./Fax: 004-0232-211910

Mamei mele

Sumar

Perspectiva unor noi oportunități (Victor Spinei)	11
Prefață (Virgil Mihailescu-Bîrliba)	13
Cuvânt înainte	17
Abrevieri	19
1. Introducere	21
2. Din istoricul cercetării numismatice a Daciei preromane	24
3. Apariția primelor monede în Dacia	28
4. Moneda străină și locală în Dacia nord-dunăreană între mijlocul secolului IV a.Chr. și începutul secolului I a.Chr.	30
4.1. Moneda grecească și elenistică	30
4.1.1. Cyzic	30
4.1.2. Histria	32
4.1.2.1. Monedele cu roată și ΛT	33
4.1.2.2. Monedele de argint	34
4.1.2.3. Alte tipuri monetare histriene	38
4.1.3. Tyras	39
4.1.4. Olbia	41
4.1.5. Callatis	42
4.1.6. Tomis	45
4.1.7. Alte tipuri monetare grecești	46
4.1.8. Filip II	47
4.1.9. Alexandru cel Mare	49
4.1.10. Lisimah	49
4.1.11. Alți diadohi	50
4.1.12. Privire generală asupra prezenței monedei macedonene la nordul Dunării	50
4.1.13. Alte tipuri monetare elenistice	59
4.2. Moneda locală	59
4.2.1. Începuturile monetăriei locale	60
4.2.2. Prima fază de dezvoltare a monetăriei locale	62
4.2.2.1. Tipul Rasa	62
4.2.2.2. Tipul Banat	63
4.2.2.3. Tipul Criciova	64
4.2.2.4. Tipul Ramna	64
4.2.2.5. Tipul Agraș - Șilindia	66
4.2.2.6. Tipul „călărețul cu pasăre”	67
4.2.2.7. Tipul Tulghieș - Mireșu Mare	68
4.2.2.8. Tipul „cu cifre romane”	68
4.2.2.9. Tipul Crișeni - Berchieș	69
4.2.2.10. Tipul Tonciu cu sigla <i>B</i>	70
4.2.2.11. Tipul Sighet	71
4.2.2.12. Tipul Huși - Vovriești	72
4.2.2.13. Tipul Larissa	78
4.2.2.14. Tipul „cu cap janiform”	80

4.2.2.15. Tipul Prundu - Jiblea	81
4.2.2.16. Tipul Ocnița - Cărbunești	83
4.2.2.17. Tipul „cu cap uman sub cal”	83
4.2.2.18. Tipul Jiblea	84
4.2.2.19. Tipul Voloșcani	85
4.2.3. A doua fază de dezvoltare a monetăriei locale	86
4.2.3.1. Tipul Dumbrăveni	86
4.2.3.2. Tipul Adâncata - Mânăstirea	88
4.2.3.3. Tipul Vârteju - București	90
4.2.3.4. Tipul Inotești - Răcoasa	94
4.2.3.5. Tipul Cladovo - Saschiz	98
4.2.3.6. Tipul Aninoasa - Dobrești	99
4.2.3.7. Tipul Medieșu Aurit	101
4.2.3.8. Tipul Aiud - Cugir	103
4.2.3.9. Tipul Rădulești - Hunedoara	104
4.2.3.10. Tipul Petelea	106
4.2.3.11. Tipul Toc - Chereluș	107
4.2.3.12. Tipul Alexandru cel Mare - Filip III Arideul	109
4.2.3.13. Alte tipuri monetare locale	111
4.2.3.13.1. Tipul Bugiulești	111
4.2.3.13.2. Monede de tip neprecizat	111
5. Moneda străină și locală în Dacia nord-dunăreană de la începutul secolului I a.Chr. și până la cucerirea romană	113
5.1. Moneda grecească și elenistică	113
5.1.1. Macedonia I	113
5.1.2. Thasos	116
5.1.3. Dyrhachium și Apollonia	122
5.1.4. Alte tipuri monetare grecești și elenistice	127
5.2. Moneda celtică	129
5.3. Monedele de tip Koson	132
5.4. Moneda locală	137
5.5. Moneda romană republicană și imperială (până în 106 p.Chr.)	137
5.6. Moneda dacică de tip roman republican	146
6. Câteva considerații finale privind moneda în Dacia nord-dunăreană	149
6.1. Apariția monedei străine și locale	149
6.2. Moneda străină	151
6.3. Moneda locală	152
6.4. Funcțiile monedei în Dacia nord-dunăreană	155
Anexa I. Catalogul descoperirilor de monede grecești și elenistice	167
Anexa II. Catalogul descoperirilor de monede locale	249
Anexa III. Catalogul descoperirilor de monede celtice	311
Anexa IV. Catalogul descoperirilor de monede de tip Koson	315
Anexa V. Catalogul descoperirilor de monede romane republicane și imperiale (până în 106 p.Chr.)	319
Anexa VI. Catalogul descoperirilor „mixte”, de monede grecești, elenistice, locale, romane republicane și imperiale (până în 106 p.Chr.)	407
Anexa VII. Catalogul monedelor descoperite în așezările din Dacia nord-dunăreană	431
Bibliografie	461
La monnaie dans la Dacie préromaine	
(IVe siècle av. J.-C. - Ier siècle apr. J.-C.) (Résumé)	469
Tabele (I-VII)	481
Ilustrația	503

Table des matières

La perspective de nouvelles opportunités (Victor Spinei)	11
Préface (Virgil Mihailescu-Bîrliba)	13
Avant-propos	17
Abréviations	19
1. Introduction	21
2. De l'historique de la recherche numismatique de la Dacie préromaine	24
3. L'apparition des premières monnaies en Dacie	28
4. La monnaie étrangère et locale en Dacie au nord du Danube entre le milieu du IVe siècle av. J.-C. et le début du Ier siècle av. J.-C.	30
4.1. La monnaie grecque et la monnaie hellénistique	30
4.1.1. Cyzique	30
4.1.2. Istros	32
4.1.2.1. Monnaies à roue et <i>ΙΣΤ</i>	33
4.1.2.2. Monnaies en argent	34
4.1.2.3. Autres types monétaires d'Istros	38
4.1.3. Tyras	39
4.1.4. Olbia	41
4.1.5. Callatis	42
4.1.6. Tomis	45
4.1.7. Autres types monétaires grecs	46
4.1.8. Philippe II	47
4.1.9. Alexandre le Grand	49
4.1.10. Lysimaque	49
4.1.11. Autres diadoques	50
4.1.12. Aperçu sur la présence de la monnaie macédonienne au nord du Danube	50
4.1.13. Autres types monétaires hellénistiques	59
4.2. La monnaie locale	59
4.2.1. Les débuts de l'activité monétaire locale	60
4.2.2. La première étape de développement de l'activité monétaire locale	62
4.2.2.1. Le type Rasa	62
4.2.2.2. Le type Banat	63
4.2.2.3. Le type Criciova	64
4.2.2.4. Le type Ramna	65
4.2.2.5. Le type Agraş - Şilindia	66
4.2.2.6. Le type „le chevalier à l'oiseau”	67
4.2.2.7. Le type Tulghieş - Mireşu Mare	68
4.2.2.8. Le type „à chiffres romains”	68
4.2.2.9. Le type Crişeni - Berchieş	69
4.2.2.10. Le type Tonciu à la sigle <i>B</i>	70
4.2.2.11. Le type Sighet	71
4.2.2.12. Le type Huşi - Vovrieşti	72
4.2.2.13. Le type Larissa	78
4.2.2.14. Le type „à tête janiforme”	80
4.2.2.15. Le type Prundu - Jiblea	81

4.2.2.16. Le type Ocnîța - Cărbunești	83
4.2.2.17. Le type „à tête humaine sous cheval”	83
4.2.2.18. Le type Jiblea102	84
4.2.2.19. Le type Voloșcani	85
4.2.3. La deuxième étape du développement de l'activité monétaire locale	86
4.2.3.1. Le type Dumbrăveni	86
4.2.3.2. Le type Adâncata - Mănăstirea	88
4.2.3.3. Le type Vârteju - București	90
4.2.3.4. Le type Inotești - Răcoasa	94
4.2.3.5. Le type Cladovo - Saschiz	98
4.2.3.6. Le type Aninoasa - Dobrești	99
4.2.3.7. Le type Medieșu Aurit	101
4.2.3.8. Le type Aiud - Cugir	103
4.2.3.9. Le type Rădulești - Hunedoara	104
4.2.3.10. Le type Petelea	106
4.2.3.11. Le type Toc - Chereleș	107
4.2.3.12. Le type Alexandre le Grand - Philippe III d'Aridée	109
4.2.3.13. Autres types monétaires locaux	111
4.2.3.13.1. Le type Bugiulești	111
4.2.3.13.2. Monnaies de type indéfini	111
5. La monnaie étrangère et locale en Dacie au nord du Danube au début du Ier siècle av. J.-C. jusqu'à la conquête romaine	113
5.1. La monnaie grecque et hellénistique	113
5.1.1. La Macédoine I	113
5.1.2. Thasos	116
5.1.3. Dyrhachium et Apollonia	122
5.1.4. Autres types monétaires grecs et hellénistiques	127
5.2. La monnaie celtique	129
5.3. Les monnaies de type Koson	131
5.4. La monnaie locale	137
5.5. La monnaie romaine républicaine et impériale (jusqu'à 106 apr. J.-C.)	137
5.6. La monnaie dace de type romain républicain	146
6. Quelques considérations finales concernant la monnaie en Dacie au nord du Danube	149
6.1. L'apparition de la monnaie étrangère et locale	149
6.2. La monnaie étrangère	151
6.3. La monnaie locale	152
6.4. Les fonctions de la monnaie en Dacie au nord du Danube	155
Annexe I. Index des découvertes de monnaies grecques et hellénistiques	167
Annexe II. Index des découvertes de monnaies locales	249
Annexe III. Index des découvertes de monnaies celtiques	311
Annexe IV. Index des découvertes de monnaies de type Koson	315
Annexe V. Index des découvertes de monnaies romaine républicaines et impériales (jusqu'à 106 apr. J.-C.)	319
Annexe VI. Index des découvertes „mixtes”, de monnaies grecques, hellénistiques, locales, romaines républicaines et impériales (jusqu'au 106 apr. J.-C.)	407
Annexe VII. Index des monnaies découvertes dans les habitations de la Dacie du nord du Danube	431
Bibliographie	461
La monnaie dans la Dacie préromaine (IVe siècle av. J.-C. - Ier siècle apr. J.-C.) (Résumé)	469
Tableaux (I-VII)	481
Illustration	503

Perspectiva unor noi oportunități

Unul din cele mai efervescente domenii ale științelor istorice – arheologia – este astăzi în postura de a traversa o etapă fastă, de acumulări consistente și variate, de natură să polarizeze un viu interes nu numai printre specialiști, ci și în rândul intelectualității atrase de mirajul elucidării enigmelor trecutului. Dibuirile specifice epocii de pionierat au fost în cea mai mare parte depășite, metodologia cercetărilor s-a îmbogățit continuu, alunecările spre interpretări hazardate ale vestigiilor recuperate s-au atenuat, spectrul investigațiilor cu caracter interdisciplinar a dobândit noi valențe, armătura concluzivă a căpătat contururi precise și sigure, astfel că ecoul vocilor sceptice în atributele arheologiei a devenit din ce în ce mai estompat.

Progrese semnificative a înregistrat și cercetarea arheologică românească, mai cu seamă în deceniile postbelice, când numărul instituțiilor de profil cu rosturi în gestionarea investigațiilor de teren – institutele academice, muzeele și universitățile – a crescut concomitent cu cel al specialiștilor. Simultan s-a îmbunătățit și valorificarea muzeistică a antichităților, precum și cea științifică, prin intermediul comunicărilor susținute la simpozioane și congrese, dar mai ales prin publicarea rezultatelor săpăturilor în periodice sau în volume de sine stătătoare.

Cu toate realizările incontestabile lesne perceptibile în ținuta lucrărilor științifice, standardul general al acestora este departe de a se apropia de exigențele internaționale, persistând un șir de inconveniente și disfuncționalități, datorate unor cauze diverse. Fondurile afectate de către organismele abilitate cărții de arheologie nu acoperă decât o mică parte din necesar, iar editurile nu sunt de regulă dispuse prea frecvent să se angajeze în tipărirea de tomuri cu tentă tehnicistă, având audiență limitată la marele public și fiind, prin urmare, nerentabile financiar. Pe de altă parte, unele instituții, ce beneficiază de servicii administrative cu abilități în procurarea și manipularea fondurilor, reușesc să editeze destul de numeroase periodice și publicații cu profil arheologic, dar de o calitate adesea îndoielnică din punct de vedere științific, grafic etc., goana după cantitate în detrimentul calității rămânând încă o deficiență majoră ce nu se lasă ușor extirpată.

Ca multe alte unități de cercetare din subordinea Academiei Române, la fel ca și facultățile de istorie din cadrul universităților ori ca muzeele naționale, județene și orășenești, colectivul Institutului de Arheologie al Filialei Iași a Academiei Române nu dispune de forțele umane și mijloacele materiale necesare spre a-și putea asuma remedierea tuturor neîmplinirilor constatate, evocate în acest cadru doar selectiv și lapidar. Aceasta nu înseamnă complacerea în posturi critice, dar neconstructive, letargice sau contemplative.

Dimpotrivă: Pe planul valorificării științifice a rezultatelor cercetărilor arheologice, intenționăm a încerca să găsim căi oportune spre a dinamiza propensiunea pentru publicarea unor lucrări cu caracter monografic atât ale specialiștilor din propria instituție, cât și ale altor colegi de breaslă, în principal ai celor din centrele județene de la est de Carpați ale României și din Republica Moldova. În această ordine de idei, am dori să stimulăm în egală măsură editarea de monografii de așezări și necropole reprezentative, dar și a unor sinteze dedicate unor

categorii de piese arheologice sau privind evoluția diferitelor comunități umane de-a lungul anumitor paliere cronologice, toate la un nivel cât mai ridicat.

În ceea ce ne propunem, am dori, la fel cum s-a procedat și în alte ocazii, să accedem spre o conlucrare eficientă în primul rând cu colegii de breaslă care activează în învățământul superior și mediu sau la muzeele din Iași și din celelalte orașe din Moldova de pe ambele maluri ale Prutului, fără a-i ignora pe cei din alte regiuni.

Pentru publicarea unor asemenea texte, considerăm că ar putea răspunde – cel puțin unora din imperativele menționate – ~~noua~~ serie^a intitulată *Bibliotheca Archaeologica Moldaviae*, dispunând de un format adecvat lucrărilor de arheologie, care să coexiste cu celelalte serii coordonate de Institutul de Arheologie din Iași, mai vechi sau mai noi, precum *Bibliotheca Archaeologica Iassiensis* și *Honoraria*, și cu periodicul *Arheologia Moldovei*, tipărit în Editura Academiei Române.

Victor SPINEI

Prefață

Lucrarea *Moneda în Dacia preromană (secolele IV a. Chr. - I p. Chr.)* are drept scop, în primul rând, înregistrarea și clasificarea imensei cantități de monedă semnalată pe teritoriul Daciei din perioada amintită. Analiza unui material documentar se fundamentează întotdeauna pe o repertoriere cât mai completă, după care, abia atunci, survin interpretările. Perenitatea ultimelor depinde de foarte mulți factori și adesea deducțiile noastre evoluează și se modifică. Nu tot așa se întâmplă în cazul fondului documentar, care - în adevăr - poate fi afectat de unele corectări și inovații metodologice, dar, în același timp, nu poate fi - decât cu mari riscuri - ignorat sau falsificat.

Iată de ce, o mare parte din cartea de față este destinată prezentării descoperirilor monetare. Sunt convins, că din acest punct de vedere lucrarea dlui Tiberius Părpăuță - care reprezintă teza sa de doctorat, susținută în anul 2004, în cadrul Facultății de Istorie a Universității „Al.I. Cuza” Iași - pune la dispoziția specialiștilor un foarte impresionant volum de informații, fapt deosebit de benefic pentru cercetare.

Deoarece autorul lucrează în învățământul secundar din Iași (Colegiul Economic Administrativ), abordarea de către domnia sa a unei asemenea teme poate părea neobișnuit de temerară. Însă, în acest moment al excursului meu, simt nevoia să menționez că dl. Tiberius Părpăuță, după ce a urmat cursurile de numismatică din facultate, a susținut o teză de licență (1995) cu un subiect provenit tot din această arie a cercetării istorice (*Monedele Histriei, Tomisului și Callatisului în secolele I-III p. C.*). Atașat de această disciplină, domnia sa a continuat studiile numismatice și în anul 1996 a încheiat cu brio cursurile de masterat ale Facultății de Istorie din Iași, susținând dizertația *Monetăria geto-dacică în relație cu cea celtică și greco-elenistică*. Așadar, el este bine familiarizat cu numismatica antică și, după cum am încercat să subliniez, de peste opt ani a avut în centrul preocupărilor sale realizările din acest domeniu.

Paginile comentariului sunt urmate de cele rezervate anexelor sau, mai exact, catalogelor de descoperiri. Deci, temelia pe care se ridică edificiul lucrării este alcătuită din repertoriile de descoperiri. Aceasta justifică, în opinia mea, de ce examinarea lor trebuie să precedă pe cea a comentariului. Descoperirile sunt prezentate sistematic, fiecare din ele urmând un anume cod (plan intern): numele, componența, condițiile de recuperare (an, punct, împrejurări, context arheologic etc.), locația actuală, emitenții, mențiuni speciale și bibliografia corespunzătoare. Câteva observații sunt obligatorii, odată ajunși în acest stadiu al analizei. În primul rând, așa cum, de altfel, scrie și autorul, nu este exclus ca unele descoperiri să nu fi fost cuprinse în aceste repertorii. Oricum, mă grăbesc să adaug că - fără a înlătura cu totul această posibilitate -, cele care au scăpat atenției sale nu pot fi prea numeroase și, cu mare probabilitate, nu modifică în chip decisiv tabloul final. În al doilea rând, bibliografia fiecărei descoperiri este susceptibilă de îmbunătățiri. Și așa, o altă constatare se impune în favoarea autorului, cea a unui efort susținut pentru a aduna, clarifica și clasifica toate aceste descoperiri.

Repertoriile alcătuite sunt impunătoare, atât prin numărul localităților și punctelor în care s-au făcut descoperirile (peste 600 pentru cele grecești și elenistice, peste 500 pentru cele locale și peste 700 pentru cele romane), cât și prin numărul efectiv de exemplare. O privire de ansamblu asupra acestui material monetar arată că fluxul atinge maximum în secolele II-I a. Chr. și I p. Chr., ceea ce corespunde în totalitate celorlalte date despre Dacia de atunci.

Comentariul numismatico-istoric scoate în evidență exact cele sesizate mai înainte. Astfel, pentru emisiunile grecești și elenistice se avansează cifra de 1800 exemplare (8,25% din totalul perioadei studiate), cu o preponderență a pieselor de aur și argint; monedele romane republicane și imperiale timpurii, la care se adaugă cele elenistice târzii, ajung la peste 42000 (91,74% din total). Decalajul este evident, fiind în favoarea ultimei secvențe cronologice; de asemenea, se remarcă supremația netă a argintului în cea de-a doua etapă (91,98%).

Emisiunile locale se suprapun celor străine. Chestiunile care se ridică țin atât de cronologie, cât și de factorii obiectivi care le-au determinat apariția, destinația și rolul pe care l-au jucat în societate. Mă sprijin în aceste afirmații chiar pe observațiile autorului, care dezvăluie lucruri deosebit de interesante: în prima sa fază, monetăria autohtonă cunoaște 20 de tipuri monetare, cu aproximativ 2800 de piese, pe când în cea de-a doua numărul tipurilor scade la 12, însă exemplarele găsite sunt mult mai numeroase decât cele din etapa anterioară (c. 6600). Totuși, se impune constatarea, că în ansamblul general, ponderea monedei locale nu este prea ridicată.

Toate aceste date confirmă încă o dată complexitatea problemelor pe care le ridică analiza fenomenului numismatic. Deslușirea acestuia, măcar parțială, poate contribui esențial la elucidarea marilor chestiuni ale istoriei Daciei. Stadiul atins de societatea locală, sub toate aspectele sale (economic, religios, social și politic), este aprofundat și deseori explicat prin documentul monetar.

Din acest punct de vedere, autorul încearcă să răspundă la câteva întrebări de o mare însemnătate, cum ar fi: momentul pătrunderii monedei străine în Dacia și impactul multiplu produs de aceasta asupra mediului autohton; originea și data apariției emisiunilor locale; funcțiile îndeplinite, în diferite etape, de monedă.

Dr. T. Părpăuță face și dovada abilităților sale de analiză și sinteză. Astfel, chiar dacă în încheierile sale el înclină spre o scară cronologică mai scurtă - e adevărat, cu prudență -, trebuie accentuat faptul că argumentația sa este totdeauna susținută de examinarea amănunțită a fiecărei categorii monetare. Cu acest prilej, domnia sa, în chip onest, trece în revistă și toate celelalte opinii, lăsând celui interesat latitudinea alegerii.

Subcapitolul care tratează funcțiile monedei în spațiul și perioada amintite atestă din plin cele susținute anterior, despre implicațiile istorice care decurg din cercetarea numismatică. Astfel, în mod justificat, procesul de monetarizare a societății este privit în dinamica sa. El se desfășoară nu paralel, ci împletit și concomitent cu dezvoltarea societății pe toate planurile. Pe deasupra, așa cum demult s-a remarcat și în istoriografia străină de specialitate, moneda nu trebuie privită exclusiv ca un rezultat al unei solicitări predominant economice. Motivațiile religioase, sociale, politice - frecvent imbricate până la confundare -, pe nedrept până acum împinse într-un plan secundar, par să alcătuiască fondul primar din care a izvorât moneda. Prestigiul, studiat ca fenomen social, nu reprezintă în ultimă instanță o simplă și vană goană după onoruri fără sens, întrucât el ascunde semnificații atât de polyvalente, încât ascensiunea politică și acapararea de bunuri nu reprezintă decât etapa ultimă și vizibilă a procesului.

Sunt foarte numeroase chestiunile analizate și căroră li se caută răspunsuri în această lucrare. Nu susțin că sunt răspunsuri adecvate, deoarece în multe cazuri comunitatea științifică urmează să-și dea verdictul. Important este că dl. Tiberius Părpăuță nu se ferește de a își înfățișa opiniile. În mod legitim, autorul este rezervat în cele mai multe situații, cu toate că, atunci când este convins, el nu se reține de a opta pentru una din soluții. E destul să amintim de problema tezaurilor de podoabe asociate cu monede. Sursa de materie primă și semnificația reprezentărilor pot constitui indicii însemnați ai nivelului general atins de societatea dacică. Până acum există o vastă bibliografie referitoare la acest subiect și autorul o folosește din plin, înclinând spre una din explicațiile propuse.

Nu intenționez să rezum această interesantă și impunătoare lucrare. Dar, subliniez că, în mod lăudabil, niciunul din aspectele „spinoase” ori „delicate” apărute de-a lungul investigației nu a fost omis. O concluzie la care a ajuns autorul, trebuie totuși reliefată: economia monetară nu apare și nu se dezvoltă uniform în Dacia, ea înfățișându-ni-se ca un proces discontinuu, lent, firav și izolat, la început -, accelerat, masiv și extins, în ultima etapă cronologică, ceea ce se încadrează integral în logica istorică. Nu trebuie lăsate deoparte și alte laturi pozitive ale cărții, cum ar fi exprimarea clară, demonstrațiile coerente, o bibliografie actuală și o metodologie sigură.

Cartea dlui Tiberius Părpăuță reprezintă un pas necesar în cunoașterea mai completă a istoriei Daciei. Ea va constitui, sper, un suport important și pentru alte direcții de cercetare. Informațiile utilizate și analizele întreprinse pentru a duce la bun sfârșit această cercetare originală se pot bucura de cele mai favorabile aprecieri. Toate acestea mă îndrituiesc să consider că lucrarea dlui Tiberius Părpăuță va trezi un interes maxim, nu numai în rândul istoricilor români, ci și în sfera cercetării internaționale din domeniu.

Virgil MIHAILESCU-BÎRLIBA

Cuvânt înainte

Lucrarea de față reprezintă o formă ușor modificată a tezei de doctorat susținută în februarie 2004, la Universitatea „Al.I. Cuza” Iași, sub îndrumarea domnului dr. Virgil Mihailescu-Bîrliba, căruia îi mulțumesc călduros pentru răbdarea și pasiunea cu care mi-a coordonat activitatea, pentru îndrumările substanțiale și sugestiile pertinente de care am putut beneficia în permanență și fără ajutorul căruia întocmirea lucrării de față nu ar fi fost posibilă. De asemenea, mulțumirile mele se îndreaptă și către membrii comisiei (cercetător științific principal I dr. Ernest Oberländer-Târnoveanu, conf. univ. dr. Radu Ardevan, cercetător științific principal I dr. Constantin Iconomu) pentru aprecierile și remarcile referitoare la lucrare.

Mulțumesc, de asemenea, celor care, sub diferite forme, mi-au fost alături. Îmi revine așadar obligația și plăcuta îndatorire de a le adresa acestora călduroase mulțumiri. Prin urmare, țin să mulțumesc domnilor prof. univ. dr. Dan Teodor și cercetător științific principal I dr. Constantin Iconomu, doamnei cercetător științific principal II dr. Silvia Teodor și altor persoane care, în urma susținerii referatelor și examenelor din cadrul pregătirii doctoratului, m-au îndrumat spre finalizarea acestei lucrări cu sfaturi și sugestii, care au contribuit la aprofundarea unor probleme și consemnarea unor concluzii ce se regăsesc în lucrarea de față. Această lucrare a putut vedea lumina tiparului grație sprijinului oferit de către domnul prof. univ. dr. Victor Spinei, membru corespondent al Academiei Române, căruia îi mulțumesc în mod deosebit și îl asigur de întregul meu respect.

În sfârșit, dar nu în cele din urmă, asigur de întreaga mea recunoștință familia, prietenii și colegii care m-au sprijinit și mi-au facilitat încheierea și finalizarea acestei lucrări: N. Ciurlă, D. Condorachi, C. Fedor, M. Ghinea, E. Horceag, V. Iosub, L. Munteanu, C. Nen, M. Nen, C. Nistor, O. Solonar, A. Simalcsik, R. Simalcsik, A. Spiridon, S. Șerban. Tuturor, calde și sincere mulțumiri.

Iași, martie 2005

Abrevieri

AAC	Acta Archeologica Carpathica, Krakow.
AAITIU	<i>Arheologiĉeskie i arheografiĉeskie issledovanija na territorii Južnoj Ukrainy</i> , Kiev-Odessa, 1976.
AARMSI	Analele Academiei Române. Memoriile Secțiunii istorice, seria a II-a, 1886/1887-1916/1919.
ACIT-II	Actes du II ^{ème} Congrès International de Thracologie (Bucarest, 4-10 septembre 1976), București, 1980.
ActaMM	Acta Moldaviae Meridionalis, Vaslui.
ActaMN	Acta Musei Napocensis, Cluj-Napoca.
ActaMP	Acta Musei Porolissensis, Zalău.
AISC	Anuarul Institutului de studii clasice, Cluj-Sibiu.
AMET	Anuarul Muzeului Etnografic al Transilvaniei, Cluj-Napoca.
ANS	The American Numismatic Society, New York.
ArhMold	Arheologia Moldovei, Iași.
AȘUIași	Analele Științifice ale Universității Iași.
AUB	Analele Universității București.
Babelon	E. Babelon, <i>Description historique et chronologique de la monnaies de la République Romaine vulgairement appelées monnaies consulaires</i> , 2 vol., Paris, 1885-1886.
BMC	H. Mattingly, <i>Coins of the Roman Empire in the British Museum</i> , I-V, London, 1923-1950.
BMI	Buletinul Monumentelor Istorice, București.
BSNR	Buletinul Societății Numismatice Române, București.
H. Ceka, 1972	H. Ceka, <i>Questions de numismatique illyrienne avec un catalogue de monnaies d'Apollonie et de Dyrrhachium</i> , Tirana, 1972.
CercetNum	Cercetări Numismatice, București.
M. Chițescu, RRCD	M. Chițescu, <i>Numismatic Aspects of the History of the Dacian State. The Roman Republic Coinage in Dacia and Geto-Dacian Coins of Roman Type</i> , BAR, International Series, 112, Oxford, 1981.
CNA	Cronica numismatică și arheologică, București.
Cohen ¹	H. Cohen, <i>Description historique des monnaies frappées sous l'empire romain communément appelées médailles imperiales</i> , ed. I, Paris, 1859-1868.
Cohen ²	H. Cohen, <i>Description historique des monnaies frappées sous l'empire romain communément appelées médailles imperiales</i> , ed. a II-a, Paris - Londres, 1880-1892.
Crawford	M. Crawford, <i>Roman Republican Coinage</i> , I-II, London, 1974.
CreștColect	Creșterea colecțiilor Bibliotecii Academiei Române, București; Caiet selectiv de informare, Cabinetul numismatic al Bibliotecii Academiei Române.
Dacia	Dacia. Revue d'archéologie et d'histoire ancienne (din anul 1957, <i>Dacia</i> , N.S.), București.
C. Daicoviciu, 1954	C. Daicoviciu, <i>Cetatea dacică de la Piatra Rosie. Monografie arheologică</i> , București, 1954.
DIVR	<i>Dicționar de istorie veche a României (Paleolitic-sec. X)</i> , sub red. D.M. Pippidi, București, 1976.
ED	Ephemeris Dacoromana. Annuario della Scuola Romana di Roma, București-Roma.
<i>Enciclopedia arheologiei</i>	<i>Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României</i> , sub red. C. Preda, vol. I, București, 1994.
R. Forrer, <i>Keltische</i>	R. Forrer, <i>Keltische Numismatik der Rhein und Donaulände</i> , Strassburg, 1908.
I. Glodariu, <i>Relații</i>	I. Glodariu, <i>Relații comerciale ale Daciei cu lumea elenistică și romană (sec. II î.e.n.-I e.n.)</i> , Cluj, 1974.
Grueber	H.A. Grueber, <i>Coins of the Roman Republic in the British Museum</i> , 3 vol., London, 1910.
B.V. Head, <i>HistNum</i>	B.V. Head, <i>Historia Numorum. A Manual of Greek Numismatics</i> , Oxford, 1887.
IAAIZU	<i>Issledovanija po antiĉnoj arheologii Jugo-Zapada Ukrainy</i> , Kiev, 1980.
IAASP	<i>Issledovanija po antiĉnoj arheologii Severnogo-Priĉernomor'ja. Sbornik nauĉnyh trudov</i> , Kiev, 1980
IstRom, 1960	<i>Istoria României</i> , EA, vol., București, 1960.
IstRom, 2001	<i>Istoria Românilor</i> , ed. M. Petrescu-Dîmbovița și Al. Vulpe, vol. I, EA, București, 2001.
Izvestija-Sofia	Izvestija. Bulletin de l' Institut archéologique bulgare, Sofia.
JNG	Jahrbuch für Numismatik und Geldgeschichte, München.
V. Lucăcel, <i>Catalog</i>	V. Lucăcel, <i>Muzeul Zalău, Catalogul colecției de monede antice</i> , Zalău, 1968.
MASP	<i>Materialy po Arheologii Severnogo Priĉernomor'ja</i> , Kiev.
Materiale	Materiale și cercetări arheologice, București.
MemAntiq	Memoria Antiquitatis. Acta Musei Petrodavensis, Piatra Neamț.
MIA	<i>Materialy i issledovanija po arheologii SSSR</i> , Moscova-Leningrad.
V. Mihailescu-Bîrliba, 1980	V. Mihailescu-Bîrliba, <i>La monnaie romaine chez les Daces orientaux</i> , EA, București, 1980.
V. Mihailescu-Bîrliba, <i>Dacia răsăriteană</i>	V. Mihailescu-Bîrliba, <i>Dacia răsăriteană în sec. VI-I î.e.n. Economie și monedă</i> , Iași, 1990.
B. Mitrea, <i>Penetrazione</i>	B. Mitrea, <i>Penetrazione commerciale e circolazione monetaria nella Dacia prima della conquista</i> , ED, X, 1945.
L. Munteanu	L. Munteanu, <i>Însemnătatea istorică a monedei de tip Koson (teză de licență)</i> , mss., Iași, 2002, p.60-67.
NAIO	<i>Novye arheologiĉeskiye issledovanija na Odesăne. Sbornik nauĉnyh trudov</i> , Kiev, 1984.

NAP	<i>Numismatika antičnogo Pričëmomori'ja. Sbornik naučnyh trudov</i> , Kiev, 1982.
NC	The Numismatic Chronicle, London.
NE	Numismatika i Epigrafika, Moskva.
NMASZP	<i>Novye materialy po arheologii Severnogo-Zapadnogo Pričëmomori'ja. Sbornik naučnyh trudov</i> , Kiev, 1985.
NS	Numizmatika i Sfragistika, Kiev.
NZ	Numismatische Zeitschrift, Wien.
A.A. Nudel'man, 1976	A.A. Nudel'man, <i>Topografia kladov i nahodok ediničnyh monet, Arheologičeskaja Karta Moldavskoj SSR</i> , vyp 8, Chișinău, 1976.
A.A. Nudel'man, 1985	A.A. Nudel'man, <i>Očerki istorij monetnogo obraščëniya v Dnestrovsko-Prutskom regione (s drevnejšykh vremijon do obrazovanija feodal'nogo Moldavskogo gosudarstva)</i> , Chișinău, 1985.
NZ	Numismatische Zeitschrift, Wien.
V. Pârvan, <i>Getica</i>	V. Pârvan, <i>Getica. O protoistorie a Daciei</i> , București, 1926.
PDISZP	<i>Pamjatniki drevnego iskusstva Severo-Zapadnogo Pričëmomori'ja</i> , Kiev, 1986.
PDKSZP	<i>Pamjatniki drevnih Kul'tur Severo-Zapadnogo Pričëmomori'ja. Sbornik Naučnyh Trudov</i> , Kiev, 1981.
K. Pink, <i>Ostkelten</i>	K. Pink, <i>Die Münzprägung der Ostkelten und ihrer Nachbarn, Dissertationes Pannonicae</i> , s. II, Budapest, 1939.
P. Popovič, 1987	P. Popovič, <i>Le monnayage des Scordisques</i> , Belgrad, 1987.
C. Preda, H. Nubar, <i>Histria III</i>	C. Preda, H. Nubar, <i>Histria III. Descoperirile monetare 1914-1970</i> , București, 1973.
C. Preda, <i>Monedele</i>	C. Preda, <i>Monedele geto-dacilor</i> , EA, București, 1973.
C. Preda, <i>Ist monedei</i>	C. Preda, <i>Istoria monedei în Dacia preromană</i> , București, 1998.
QTNAC	Quaderni ticinesi di numismatica e antichità classiche, Lugano.
RAJBotoșani	Al. Păunescu, P. Sadurschi, V.Chirica, <i>Repertoriul arheologic al județului Botoșani</i> , București, 1976.
RAJlași	V. Chirica, M. Tanasachi, <i>Repertoriul arheologic al județului Iași</i> , 2 vol., Iași, 1984, 1985.
RAJVaslui	Ghenulă Coman, <i>Statornicie, continuitate. Repertoriul arheologic al județului Vaslui</i> , București, 1980.
RBNS	Revue Belge de Numismatique et de Sigillographie, Bruxelles.
RevMuz	Revista Muzeelor, București.
RIC	H. Mattingly, E.A. Sydenham, <i>Roman Imperial Coinage</i> , London.
RJVSZ	<i>Ranyj železnyj vek Severo-Zapadnogo Pričëmomori'ja</i> , Kiev, 1984.
RRCH	M. H. Crawford, <i>Roman Republican Coin Hoards</i> , London, 1969.
RRH	Revue Roumaine d' histoire, București.
SA	Sovetskaja arheologija, Moskva.
SAA	<i>Studia Antiqua et Archaeologica</i> , 1, Corolla memoriae Nicolai Gostar dedicata, ed. S. Sanie și A. László, Iași, 1983 și urm.
Al. Sășianu, <i>Moneda antică</i>	Al. Sășianu, <i>Moneda antică în vestul și nord-vestul României</i> , Oradea, 1980.
SCIV(A)	Studii și cercetări de istorie veche (și arheologie), București.
SCN	Studii și cercetări de numismatică, București.
SCSCLuj	Studii și cercetări științifice, Cluj (-Napoca).
SCSlași	Studii și cercetări științifice, Iași.
SRIR	<i>Studii și referate privind istoria României</i> , 1, București, 1953.
StCI	Studii Clasice, București.
StComPitești	Studii și Comunicări, Pitești.
StComSatu Mare	Studii și Comunicări, Satu Mare.
StComSibiu	Studii și Comunicări, Sibiu.
Sydenham	E.A. Sydenham, <i>The Coinage of the Roman Republic</i> , London, 1952.
VDI	Vestnik Drevnej Istorij, Moskva.
I. Winkler, 1955	I. Winkler, <i>Contribuții numismatice la istoria Daciei</i> , în <i>SCȘCluj</i> , 6, 1955, 1-2.
A.N. Zograf, 1951	A.N. Zograf, <i>Antičnye monety</i> , MIA, 16, Moskva, 1951.
A.N. Zograf, 1957	A.N. Zograf, <i>Monety Tiry</i> , Moskva, 1957.

Abrevieri speciale

CabNumism	Cabinetul Numismatic.
CNBAR	Cabinetul Numismatic al Bibliotecii Academiei Române.
IAB	Institutul de Arheologie, București.
IIACluj-Napoca	Institutul de Istorie și Arheologie, Cluj (-Napoca).
IAI	Institutul de Arheologie, Iași.
KMW	Kunsthistorisches Museum, Wien.
MA	Muzeul de Arheologie.
MI	Muzeul de Istorie.
MIMlași	Muzeul de Istorie a Moldovei, Iași.
MINIași	Muzeul de Istorie Naturală, Iași.
MIR	Muzeul de Istorie a României, București.
MNA	Muzeul Național de Antichități, București.
MNM	Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest.
MM	Muzeul Mitropoliei.
MS	Muzeul sătesc.
NrInv	Numărul de inventar.

1. Introducere

Considerată astăzi o știință auxiliară a istoriei, numismatica oferă posibilitatea studierii diferitelor aspecte ale unor perioade din trecutul îndepărtat. În consecință, ea poate oferi răspunsuri interesante acolo unde arheologia și nu numai, caută prin diferite metode de cercetare să aducă lumină în cunoașterea diferitelor momente ale istoriei umanității. Iată de ce considerăm că în căutarea unor răspunsuri la marile probleme pe care le ridică istoria noastră antică, rolul numismaticii poate fi uneori chiar hotărâtor. Acesta a fost și motivul pentru care considerăm utilă opțiunea de a apela și la cercetarea numismatică, în studierea istorică a spațiului Daciei preromane.

Înainte de a aborda însă subiectul lucrării noastre, credem că sunt mai mult decât necesare câteva precizări legate de spațiul și timpul în care acesta se integrează. Astfel, cercetarea noastră urmărește fenomenul numismatic în Dacia nord-dunăreană din momentul apariției primelor emisiuni monetare, secolul V a.Chr. și până la căderea Daciei sub ocupație romană (secolul I p.Chr. inclusiv). Este o perioadă importantă a istoriei antice a României, care a fost marcată de ample și profunde transformări de ordin economic, social-politic și cultural.

Din motive obiective, pe care vom căuta a le explica în cele ce urmează, în cercetarea noastră am considerat necesar ca fenomenul numismatic din Dacia nord-dunăreană să fie urmărit pe parcursul a două secvențe cronologice: una delimitată cu aproximație între jumătatea secolului IV a. Chr. și începutul secolului I a.Chr., iar a doua de sfârșitul primei secvențe cronologice și cucerirea romană (106 p.Chr.).

Am considerat utilă această diferențiere de ordin cronologic datorită faptului că perioada care face obiectul cercetării este marcată de un important aflus de monedă străină, pentru ca, într-un anumit moment, la nord de Dunăre, să fie atestată și o intensă activitate monetară locală, fapt care se poate ilustra tocmai prin varietatea de tipuri identificate.

În anumite perioade, prezența monedei străine și a celei locale este atestată simultan la nordul Dunării, fapt ce determină o dificilă separare a lor în timp. Iată de ce am considerat necesar ca în cadrul primei secvențe cronologice să includem tipurile monetare grecești și elenistice alături de cele locale, întrucât ultimele emisiuni au fost realizate, așa cum este cunoscut, după modelele macedonene sau după unele prototipuri grecești. În cadrul celei de a doua secvențe am inclus atât tipurile monetare străine, reprezentate prin emisiunile elenistice târzii, cele celtice, piesele de tip Koson, moneda romană republicană și imperială cât și unele emisiuni locale care, după cum s-a constatat, își continuă perioada de circulație și după a doua jumătate a secolului I a.Chr. Recunoaștem că această diferențiere de ordin cronologic este doar ilustrarea unui punct de vedere personal, care ar putea fi oricând modificat. Am optat pentru adoptarea acestei diferențieri cronologice tocmai pentru a ușura cercetarea noastră, dar și pentru a ilustra cât mai fidel evoluția în timp a activității monetare de la nordul Dunării în perioada care ne interesează.

Din punct de vedere geografic cercetarea include întreg spațiul Daciei nord-dunărene, pe care l-am apreciat ca fiind în linii mari suprapus teritoriului de astăzi al României. Am considerat necesară și tratarea din perspectivă numismatică a unor descoperiri care provin

dintr-o serie de zone care în Antichitate, în anumite etape, au fost locuite de geți și daci; avem în vedere spațiul dintre Prut și Nistru sau cel de la vest de Tisa.

Pentru a fi cât mai aproape de realitatea istorică, în atribuirea unor tipuri monetare locale de la nord de Dunăre, am optat în cadrul anexelor care cuprind descoperirile cu monede locale, pentru denumirea de emisiuni getice sau dacice. Aceasta, cu atât mai mult cu cât astăzi conceptul generalizator de „geto-daci” începe a fi considerat o construcție anistorică¹ și, prin urmare, el trebuie privit în lumina reinterprețării cercetărilor arheologice și a izvoarelor istorice doar în context lingvistic și mai puțin etnic.² De fapt, se consideră că un orizont dacic s-ar putea plasa doar în interiorul arcului carpatic, la care ar trebui adăugate zonele din fața Carpaților de vest și sud-vest până la Tisa, în vreme ce pentru celelalte zone ar trebui să se vorbească de orizonturi nord-trace, celto-trace sau „dacic-getic”.³

Având în vedere conținutul lucrării, vast prin perioada cronologică și tipurile monetare analizate, pe care l-am dorit a fi cât mai unitar, au fost utilizate toate lucrările la care am putut avea acces. Ne-am aplecat în studiul nostru cu deosebită atenție mai ales asupra acelor care tratează de la caz la caz diferitele tipuri monetare străine și locale.

Astfel, pentru emisiunile din prima secvență cronologică am folosit în mod deosebit monografiile lui K. Pink (*Die Münzprägung der Ostkelten und ihrer Nachbarn*, Budapesta, 1939) și C. Preda (*Monedele geto-dacilor*, București, 1973). La acestea se adaugă următoarele lucrări, cu precizarea că, prin conținutul lor, acestea au putut fi utilizate și în cadrul celei de a doua secvențe temporale: B.V. Head, cu *Historia Numorum. A Manual of Greek Numismatics*, Oxford, 1887; B. Pick, cu *Die antiken Münzen Nordgriechenlands. Die antiken Münzen Dacien und Moesien*, I, 1, Berlin, 1898; B. Pick și K. Regling, cu *Die antiken Münzen Nordgriechenlands, Die antiken Münzen Dacien und Moesien*, I, 2, Berlin, 1910; E. Babelon, cu *Traité des monnaies grecques et romaines*, vol. I-II, Paris, 1901-1910; B. Mitrea, cu *Penetrazione commerciale e circolazione monetaria*, ED, 1945; A.N. Zograf, cu *Antičnye monety*, MIA, 16, Moskva, 1951 și *Monety Tiry*, Moskva, 1957; I. Glodariu, cu *Relații comerciale ale Daciei cu lumea elenistică și romană (sec. II î.e.n. - I e.n.)*, Cluj, 1974; A.A. Nudel'man, cu *Topografia kladov i nahodok ediničnyh monet, Arheologičeskaja Karta Moldavskoi SSR*, vyp 8, Chișinău, 1976 și *Očerki istorij monetnogo obraščeniija v Dnestrovsko-Prutskom regione (s drevnejšykh vremijon do obrazovanija feodal'nogo Moldavskogo gosudarstva)*, Chișinău, 1985; Al. Sășianu, cu *Moneda antică în vestul și nord-vestul României*, Oradea, 1980; J. Boardman, cu *Grecii de peste mări. Colonizarea greacă și comerțul timpuriu*, București, 1988; V. Mihailescu-Bîrliba, cu *Dacia răsăriteană în secolele VI-I î.e.n. Economie și monedă*, Iași, 1990; C. Preda, cu *Istoria monedei în Dacia preromană*, București, 1998. Pentru a doua secvență cronologică s-au utilizat următoarele lucrări: H. Cohen, *Description historique des monnaies frappées sous l'empire romain communément appelées médailles imperiales*, ed. a II-a, Paris, Londra, 1880-1892; H. Gaebler, *Die antiken Münzen von Makedonia und Paionia*, 2, Berlin, 1935; E. Bernarregi, *Istituzioni di numismatica antica*³, Milano, 1973; M. Crawford, *Roman Republican Coinage*, vol. I-II, Cambridge, 1974; V. Mihailescu-Bîrliba, *La monnaie chez les Daces orientaux*, București, 1980; M. Chițescu, *Numismatic Aspects of the History of the Dacian State. The Roman Republic Coinage in Dacia and Geto-Dacian Coins of Roman Type*, BAR, International Series, 112, Oxford, 1981; F. de Callataÿ, *Histoire des guerres mithri-*

¹ K. Strobel, *Dacii. Despre complexitatea mărimilor etnice, politice și culturale ale spațiului Dunării de Jos*, în *SCIVA*, 49, 1998, 1, p. 61-96.

² *Ibidem*, p. 88.

³ *Ibidem*, p. 91.

datiques vue par les monnaies, Louvain, 1997; L. Munteanu, *Însemnătatea istorică a monedei de tip Koson* (lucrare de licență), Iași, 2002. Evident, alături de lucrările menționate mai sus au fost folosite și altele. De aceea, lucrărilor și autorilor mai sus menționați li se adaugă numeroase studii științifice publicate în diverse reviste și care se găsesc în trimerile bibliografice din text.

În realizarea lucrării un rol important l-a avut întocmirea cataloagelor și hărților cu diferitele tipuri monetare care sunt atestate la nordul Dunării în perioada care ne interesează. Facem precizarea că există posibilitatea ca la întocmirea unor fișe ale descoperirilor consemnate în anexe, datorită volumului mare de informații să nu le fi înregistrat pe toate sau să fie omise unele referințe de ordin bibliografic. Aceasta, cu toate că, în întocmirea anexelor menționate, strângerea informațiilor a avut ca dată finală luna ianuarie 2002, când am început redactarea tezei. De asemenea, menționez că în realizarea lucrării de față a existat și posibilitatea utilizării noilor norme de întocmire a lucrărilor cu caracter științific așa cum sunt redată în revista *SCIVA*, 46, 1995, 3-4, p.343-371. În întocmirea cataloagelor monetare, pentru prezentarea fiecărei descoperiri am avut în vedere următoarele considerente: a) denumirea descoperirii, componența; b) condițiile arheologice (an, loc, împrejurări, context arheologic); c) locul de depozitare (pentru tezaure sau descoperiri izolate); d) emitenți; e) mențiuni speciale; f) bibliografie. Pentru o indicare mai corectă a provenienței fiecărei descoperiri am folosit *Indicatorul localităților din România*, publicat în 1974 și *Clasificatorul unităților administrativ-teritoriale din Republica Moldova*, intrat în vigoare din ianuarie 2000 (ultimul include și unitățile teritoriale autonome cu statut special). Prin urmare, pentru fiecare descoperire, indiferent de caracterul acesteia, se va indica satul, comuna, orașul și județul; pentru cele nesigure, care nu au precizată localitatea de proveniență, s-a indicat regiunea, județul sau țara. Descoperirile înregistrate pe teritoriul altor state au fost raportate așa cum apar ele indicate în sursele bibliografice.

În totalitatea lor, cataloagele monetare redau descoperirile pe tipuri străine și locale, respectându-se criteriul cronologic și cel alfabetic. Monedele de tip neprecizat sunt excluse din analiză și eventual au fost incluse în calculele statistice. Am socotit utilă și întocmirea unor anexe care surprind descoperirile monetare numite de noi „mixte” (reprezintă tezaure care conțin diverse tipuri locale și străine), precum și a acelor descoperite în cadrul așezărilor locale nord-dunărene. Intenția noastră a fost să realizăm în acest mod o ilustrare cât mai bună a fenomenului numismatic, în toată complexitatea lui, dar și de a înlesni obținerea unor concluzii finale. Am dorit ca accesul la informațiile din lucrare să fie asigurat cu ușurință, prin instrumentele de lucru aferente cataloagelor cu descoperiri monetare, respectiv tabele și hărți. Hărțile au avut la bază un material vast și sunt realizate, de asemenea, respectând criteriul cronologic specific fiecărui tip monetar; în unele cazuri sunt redată pe o singură planșă mai multe tipuri monetare, care au circulat în aceeași perioadă de timp sau la intervale apropiate.

Cu siguranță, lucrarea de față nu și-a propus nici pe departe definitivarea cercetărilor în domeniul numismaticii spațiului nord-dunărean. Am căutat doar să ilustrez, în măsura posibilităților, în primul rând stadiul actual al cercetării numismatice a spațiului nord-dunărean, ca și problemele pe care aceasta le ridică, unele dintre ele încă neelucidate și prin urmare departe de a fi rezolvate. Nu ne-am dorit să înclinăm balanța în favoarea unora sau altora dintre rezolvările diferitelor probleme pe care numismatica nord-dunăreană le ridică, doar am prezentat acolo unde a fost posibil, noi puncte de vedere și am lansat posibile ipoteze de lucru.

Chiar și așa considerăm că demersul nostru poate fi apreciat ca un stadiu al cercetării care poate fi oricând reluat și aprofundat. Credem, de asemenea, că prin volumul mare de informații pe care îl conține, prin perioada mare de timp pe care o acoperă, lucrarea de față poate constitui și un instrument de lucru pentru cei interesați de cunoașterea istoriei noastre antice.

2. Din istoricul cercetării numismatice a Daciei preromane

Interesul pentru studierea din punct de vedere numismatic a spațiului Daciei preromane a provocat de mult timp interesul istoricilor și nu numai. Cu precădere, începând din a doua jumătate a secolului XIX, numismatica a suscitat și la noi în țară curiozitatea ori interesul diferiților oameni de cultură. Acest lucru s-a concretizat prin constituirea unor importante colecții de monede, care în decursul timpului, prin donare, au intrat în patrimoniul diferitelor institute de cercetare sau cabinete numismatice. Avem în vedere pentru acest stadiu de început al cercetării numismatice colecțiile private de monede ale lui Mihalache Ghica, N. Mavros, Cezar Bolliac, V.A. Urechia, D.A. Sturdza, M.C. Sutz, M. Dezseffy, I. Téglás, Ö. Ghol, I. Kovács ș.a.

Un loc aparte îl reprezintă în numismatica spațiului nord-dunărean, în etapa de început a existenței sale, Cezar Bolliac, Al. Odobescu și Gr. Tocilescu. Alături de aceștia mai pot fi menționați E.A. Bielz, C. Gooss și M. Papp Szathmáry. Toți cei menționați se remarcă prin grija deosebită cu care au cules diferite informații de natură istorico-numismatică, dar și prin cronicile ori cataloagele întocmite. Prin activitatea lor, vin să ilustreze interesul pentru numismatica antică a Daciei, dar și primele forme de manifestare ale acesteia. Menționăm aici, istoricii B. Pick și K. Regling care au realizat lucrarea *Die antiken Münzen Nordgriechenlands, Dacien und Moesien*, Berlin, 1898-1910, apărută în două volume, în care tratează printre altele și emisiunile orașelor grecești de pe litoralul românesc, respectiv Histria, Callatis și Tomis. Ei au căutat cu această ocazie să interpreteze și din punct de vedere istoric monedele emise de coloniile respective.

Începând cu secolul XX, interesul pentru numismatica antică a spațiului românesc se poate spune că intră într-o nouă fază. Aceasta, cu atât mai mult cu cât, acum apar și două publicații de profil în cadrul cărora a existat posibilitatea afirmării unor personalități importante ale numismaticii românești, cum ar fi M.C. Sutz, C. Moisil, Em. Condurachi ș.a. Este vorba de *Buletinul Societății Numismatice Române*, a cărei primă apariție o consemnăm încă din 1904 și *Cronica Numismatică și Arheologică*, editată cu începere din 1920. Nu trebuie uitată și înființarea în 1903 a Societății Numismatice Române, moment ce marchează trecerea la o etapă de cercetare numismatică incomparabil mai organizată. Printre cei care s-au remarcat în mod deosebit în cadrul acesteia se cuvine ai menționa pe M.C. Sutz și D.A. Sturdza a căror donații vor constitui baza viitorului Cabinet Numismatic al Academiei Române.

C. Moisil ocupă cu siguranță un loc important în cadrul numismaticii antice românești. În calitatea sa de președinte al Societății Numismatice Române și de responsabil al revistelor *BSNR* și *CNA*, el va contribui prin studiile sale la creșterea prestigiului numismaticii românești, în special prin cele privitoare la monetăria locală nord-dunăreană, parte din concluziile sale fiind și astăzi de actualitate. Importante studii referitoare la fenomenul numismatic de la nordul Dunării au realizat dr. G. Severeanu, C. Secășanu și L. Ruzicka. Nu trebuie uitat nici Vasile Pârvan care în lucrarea sa (*Getica. O protoistorie a Daciei*, București, 1926), se apleacă și asupra monedelor locale și romane republicane de la nord de Dunăre.

După cel de-al doilea război mondial cercetarea numismatică cunoaște o perioadă fecundă. Un rol important a avut apariția în 1957 a revistei *Studii și cercetări de numismatică*,

unde prestigioși istorici din România au avut posibilitatea publicării rezultatelor cercetărilor întreprinse. Menționăm în acest sens pe B. Mitrea, Em. Condurachi, I. Winkler, Maria Chițescu, M. Macrea, O. Floca, E. Chirilă, V. Mihailescu-Bîrliba, C. Preda, Gh. Poenaru Bordea ș.a.

O atenție deosebită a fost acordată realizării unor repertorii a descoperirilor monetare și interpretării istorice a acestora. Astfel, în 1945, B. Mitrea publica la Roma în revista *Ephe-meris Dacoromana* lucrarea *Penetrazione e circolazione monetaria nella Dacia prima della conquista*, urmată de studiul din 1955 a I. Winkler, intitulat *Contribuții numismatice la istoria Daciei* și publicat în *Studii și Cercetări Științifice Cluj*, 6, 1955, 1-2. Cele două lucrări conțin descoperirile monetare din Dacia până la cucerirea romană și ceea ce este mai important, acestea sunt însoțite și de comentarii de natură istorică. Am putea adăuga tot aici, lucrarea lui Al. Sășianu, *Moneda antică în vestul și nord-vestul României* (Oradea, 1980), în care sunt tratate descoperirile monetare din Crișana și Maramureș din perioada anterioară cuceririi romane, dar și din cea posterioară acestora. Tot aici se cuvin a fi menționate și cele două monografii ale lui V. Mihailescu-Bîrliba, *La monnaie romaine chez les Daces orientaux* (București, 1980) și *Dacia răsăriteană în secolele VI-I î.e.n. Economie și monedă* (Iași, 1990). Nu în ultimul rând, trebuie semnalată și recenta lucrare a lui C. Preda, *Istoria monedei în Dacia preromană* (București, 1998), care tratează întreaga problematică a numismaticei spațiului nord-dunărean în perioada antică.

Revenind la noua etapă pe care numismatica românească a cunoscut-o după 1945, facem precizarea că alături de revista SCN, un rol deosebit îl are atât BSNR, a cărei publicare este reluată începând cu 1972, cât și revista *Cercetări Numismatice* a cărei apariție o înregistrăm încă din 1983. Revistelor de profil numismatic, menționate până acum li se adaugă și altele, publicate de o serie de muzee. Aceste reviste tratează ample și constructive discuții numismatice. Din multitudinea acestora ne limităm a menționa următoarele: *Acta Musei Napocensis*, *Acta Musei Porolissensis*, *Crisia*, *Dacia*, *Dobroudja*, *Drobeta*, *Memoria Antiquitatis*, *Pontica*, *Studii și cercetări de istorie veche și arheologie*, *Studii Clasice*, *Thraco-Dacica* etc. De asemenea, în cadrul acestora sunt semnalate și cele mai noi descoperiri monetare de pe teritoriul României.

Perioada menționată este marcată și de apariția unor importante studii care tratează diferitele aspecte ale fenomenului numismatic nord-dunărean cum ar fi: a) apariția primelor monede la nord de Dunăre; b) primele începuturi ale circulației monetare; c) problemele pe care le ridică moneda macedoneană și cea locală; d) prezența tipurilor monetare elenistice sau diferitele aspecte ale monedei romane republicane și imperiale. Iată de ce credem, că este momentul indicat pentru a prezenta cele mai importante lucrări și studii referitoare la numismatica Daciei preromane. Astfel, primele semne monetare sunt tratate printre alții de: Fl. Preda, în *AUB*, 16, 1961, p. 7-16; C. Preda și H. Nubar, *Histria III. Descoperirile monetare 1914-1970*, București, 1973, p. 17-19; Gh. Poenaru Bordea și E. Oberländer-Târnoveanu, în *Actes du IIe Congrès International de Thracologie*, București, 1976, p. 141-150; Mihaela Mănuclu Adameșteanu, în *SCN*, 9, 1984, p. 17-24; C. Preda, în *Klio*, 73, 1991, p. 20-27.

Emisiunile coloniilor grecești de pe litoralul Pontului Euxin, dar și cele macedonene au suscit interesul numeroșilor istorici cum ar fi: B. Pick și K. Regling, *Die antiken Münzen Nordgriechenlands, Dacien und Moesien*, Berlin, 1898-1910); C. Preda, în *SCN*, 3, 1960, p. 21-38 și *Dacia*, N.S., 19, 1975, p. 77-85); Gh. Poenaru Bordea, în *SCN*, 4, 1968, p. 103-124; *BSNR*, 67-69, 1973-1975, 121-123, p. 17-48; *RBNS*, 125, 1979, p. 37-51 și *Istoria Românilor*, București, 2001, p. 557-571; R. Ocheseanu, în *BSNR*, 67-69, 1973-1975, 121-123, p. 45-48, iar F. de Callataș, în *Dobroudja*, 12, 1995, p. 39-50).

Moneda locală din Dacia preromană s-a bucurat de o atenție cu totul specială. Acest lucru este evidențiat încă din a doua jumătate a secolului XIX, fapt dovedit de studiul lui E.A. Bielz (*Die dakische Tetrardrahmen Siebenbürgens*, în *AVSL*, 11, 1874, p. 154-168) sau de lucrarea lui Gr. Tocilescu (*Dacia înainte de romani*, București, 1880). Un rol deosebit au avut lucrările lui A. Blanchet (*Traité des monnaies gauloises*, Paris, 1905) și R. Forrer (*Keltische Numismatik der Rhein und Donaulande*, Graz, 1969). În cele două lucrări sunt tratate alături de emisiunile celtice din Franța sau cele din regiunile Rinului și Dunării superioare ori de mijloc și emisiunile caracteristice teritoriului nord-dunărean.

Un moment important a fost și apariția lucrării lui K. Pink (*Die Münzprägung der Ostkelten und ihrer Nachbarn*, Viena, 1939), care reprezintă practic, prima sinteză ce tratează problemele pe care le ridică numismatica est-celtică și cea locală. Lucrarea cuprinde pe lângă descoperirile monetare cunoscute la acea vreme și o clasificare a monedelor respective, care sunt încadrate în diferite perioade cronologice.

Moneda locală a suscitată și interesul I. Winkler care a publicat un studiu în *SCȘ Cluj*, 6, 1955, 1-2, p. 3-180, care ulterior va fi reluat și publicat în *Numismaticky Sbornik*, 5, 1958, p. 5-43, sub numele de *Monedele geto-dacilor*. Cercetătoarei clujene îi datorăm și unele studii referitoare la probleme de tipologie și cronologie a emisiunilor locale de la nordul Dunării (*ActaMN*, 3, 1966, p. 33-48; *Apulum*, 7, 1968, p. 209-228; *ActaMN*, 12, 1975, p. 95-106).

Apariția în 1973 a lucrării lui C. Preda, *Monedele geto-dacilor*, vine ca un răspuns la o serie de probleme care de mult timp își așteptau rezolvarea. Cu rigurozitate științifică, autorul tratează practic toate problemele pe care le presupune monetăria locală: tipuri, variante, evoluție, cronologie, metrologie și atribuire etnică. Lucrarea respectivă rămâne până în momentul de față, de referință în cadrul numismaticii antice nord-dunărene. Lucrărilor respective li se alătură și altele deja menționate, precum cea a lui V. Mihailescu-Bîrliba (*Dacia răsăriteană în secolele VI-I î.e.n. Economie și monedă*, Iași, 1990) sau Al. Sășianu (*Moneda antică în vestul și nord-vestul României*, Oradea, 1980). Aici am putea menționa și studiul cercetătoarei slovace E. Kolníková (*SCN*, 5, 1971, p. 39-49), în care sunt tratate monedele getice și dacice descoperite din Slovacia. La sursele bibliografice prezentate până acum pot fi adăugate și numeroasele articole publicate în diferite reviste, care tratează diferite aspecte ale tipurilor monetare locale; simpla enumerare a acestora nu o considerăm oportună.

Și emisiunile monetare elenistice târzii au fost tratate cu spirit științific, printre cei care s-au ocupat de studierea lor numărându-se: C. Moisil (*Balkanica*, 7, 1944, p. 3-32; *CNA*, 17, 1943, p. 149-169), C. Preda (*SCN*, 2, 1958, p. 466-467), E. Chirilă și G. Mihaiescu (*Tezaurul de la Căprioru*, Târgoviște, 1969), V. Mihailescu-Bîrliba (*MemAntiq*, 3, 1971, p. 193-207), I. Glodariu care realizează cu această ocazie și un catalog al descoperirilor monetare grecești, elenistice și romane (*Relațiile comerciale ale Daciei cu lumea elenistică și romană (sec. II î.e.n. - I e.n.)*, Cluj, 1974), N. Conovici (*Thraco-Dacica*, 6, 1985, p. 59-74).

Prin importanța și implicațiile pe care le-a avut asupra teritoriului nord-dunărean, moneda romană a constituit, de asemenea, subiectul unor importante cercetări. Se remarcă în acest sens prin studiile lor, B. Mitrea (*SCN*, 2, 1958, p. 123-238), N. Lupu (*JNG*, 17, 1967, p. 101-121), Maria Chițescu (*SCIV*, 17, 1966, 2, p. 235-254; *Dacia*, N.S., 16, 1972, p. 303-316; *MemAntiq*, 3, 1971, p. 209-258; *Numismatic Aspects of the History of the Dacian State. The Roman Republican Coinage in Dacia and the Geto-Dacian Coins of Roman*, BAR, 112, Oxford, 1981), V. Mihailescu-Bîrliba (*La monnaie romaine chez les Daces orientaux*, București, 1980). Nu în ultimul rând, trebuie menționate și studiile care repun în discuție problematica monedelor Koson: I. Winkler (*SCIV*, 23, 1973, 2, p. 173-199), C. Preda (*Monedele geto-dacilor*, București,

1973, p. 353-354) și recenta lucrare a colegului Lucian Munteanu (*Însemnătatea istorică a monedei de tip Koson*, Iași, 2002, lucrare de licență susținută la Facultatea de Istorie a Universității „Al. I. Cuza” Iași) în care se caută deslușirea cu noi argumente, a întregii probleme pe care o ridică cronologia, emitentul și locul de batere al emisiunilor respective.

Cum era și firesc, în această scurtă prezentare a istoricului cercetării numismatice a Daciei preromane, nu a existat intenția de a insera toate articolele, notele sau studiile despre această problematică, care au apărut până în prezent și care tratează subiecte legate de numismatica respectivă. Am căutat în primul rând să prezint lucrările de bază ale istoricilor români, referitoare la spațiul și timpul în discuție și ale căror constatări sunt în mare parte valabile și astăzi. O parte din lucrările enumerate sau cele care nu au fost prezentate în acest capitol se găsesc în trimerile noastre bibliografice.

3. Apariția primelor monede în Dacia

Încă din cele mai vechi timpuri, comunitățile umane s-au caracterizat printr-o mare mobilitate. Schimburile de produse și, mai târziu, contactele de natură comercială nu implicau în vremurile preistorice utilizarea monedei. Dimpotrivă, pentru început, schimburile se realizau direct (troc), însă problema care se va pune într-o perioadă imediat următoare va fi aceea a stabilirii valorii produselor tranzacționate. Din acest motiv, s-a urmărit cu insistență și găsirea unei unități de valoare general acceptată în cadrul schimburilor. În acest sens, se consideră că unele popoare foloseau în Antichitate ca etalon de schimb o gamă largă de obiecte, cum ar fi: inele, lingouri conice sau piramidale, trepiede, cazane, seceri sau frigări.¹ Treptat, metalele prețioase vor fi cele care vor dobândi și rolul de echivalent general, un exemplu în acest sens constatându-se în Sumer, unde argintul se utiliza tocmai în acest scop.²

Principala măsură a valorii nu a fost reprezentată însă, întotdeauna, doar de metalele prețioase. Astfel, la unele popoare, bogăția se exprima în capete de vită, fapt ce se poate deduce din înțelesul unor cuvinte care provin dintr-o serie de limbi antice. Prin urmare, la greci termenul de βούς avea la unele triburi înțelesul de bani, în vreme ce, în limba sanscrită, *rupa* avea sensul de cireadă.³ La romani, termenul de *pecunia*, folosit mai târziu cu înțelesul de avere, provine din latinescul *pecus* care însemna vită, iar cel de *capitatio* indică la origine, bogăția măsurată în capete de animale.⁴

Nici teritoriul nord-dunărean nu a făcut excepție de la unele situații expuse anterior. Astfel, obiecte care puteau avea caracterul de echivalent al valorii au fost descoperite la Drajna de Sus sau Perșinari și constau din seceri de bronz, pumnale ori inele de aur.⁵ Un argument în sensul susținerii rolului de echivalent al unora dintre obiectele enumerate, atestate în descoperiri și la nord de Dunăre, îl reprezintă cele 11 pumnale de aur de la Perșinari, care prin modul în care sunt realizate (nu au mânere) ne face să credem că acestea nu aveau de fapt un rol practic.⁶

Apariția monedei a avut însă un impact deosebit pentru lumea antică. După unele date, se consideră că moneda a fost bătută pentru prima dată în argint și aur în Lydia, în vremea regelui Gyges, fondatorul dinastiei Mermnazilor sau a urmașului acestuia Ardys.⁷

Odată inventată, moneda se va răspândi în toată Grecia insulară și continentală. Ulterior, ea va fi adoptată în centrele comerciale din bazinul Mării Mediterane, pentru ca în cele din urmă, în secolele V - IV a.Chr., romanii și macedonenii să treacă la producerea ei.

¹ C. Moisil, *Convorbiri numismatice. Obiectele de schimb anterioare invențiunii monedelor*, în *BSNR*, 18, 1923, 45, p. 28-32.

² V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 35.

³ I. Nestor, *Mijloace de schimb în vremurile preistorice*, în *BSNR*, 29-35, 1935-1940, 83-90, p. 143.

⁴ *Ibidem*; C. Preda, *Ist monedei*, p. 29.

⁵ C. Moisil, *op.cit.*, p. 28-32; C. Preda, *Moneda antică în România*, București, 1969, p. 9-10.

⁶ *Idem*, *Ist monedei*, p. 29.

⁷ M. Gramatopol, *Artele miniaturale în antichitate*, București, 1991, p. 210.

La nord de Dunăre, comunitățile locale nu au cunoscut și utilizat de la început moneda în cadrul schimburilor de produse, care se desfășurau mai ales pe bază de troc. Primele obiecte-monedă care apar pe teritoriul getic pot fi considerate vârfurile de săgeți și delfinașii care au fost creații ale coloniștilor greci stabiliți pe litoralul Pontului Euxin. Rolul și importanța acestora a constituit subiectul unor ample studii.⁸ Precizăm că în zona care face obiectul cercetării noastre, vârfurile de săgeți și delfinașii au apărut mai ales în centrele grecești de pe litoralul pontic. Este vorba de descoperirile de la Berezani-Olbia,⁹ Nadlimanskoe III¹⁰ sau Nikonion (Roxolani).¹¹ Despre originea lor greacă nu există nici un fel de dubiu, argumentele aduse în susținerea unei asemenea idei fiind atât prezența lor în special în zona litorală, cât și descoperirea acestora în cantități mari, mai ales în cadrul coloniilor grecești.¹²

După toate probabilitățile, vârfurile de săgeți și delfinașii, realizate prin turnare din bronz sau aramă, se încadrează cronologic, cu aproximație, în intervalul delimitat de a doua jumătate a secolului VI a.Chr. și prima jumătate a celui următor¹³ și, se pare, că astfel de semne monetare îndeplineau funcții economice, deși nu este exclusă și o semnificație de cu totul altă natură.¹⁴

Cam în aceeași perioadă, mai exact în secolul VI a.Chr., sunt emise și primele monede la Atena, Corinth, Thasos, Abdera sau Cyzic,¹⁵ pentru ca în secolul următor activitatea monetară să fie declanșată și în atelierele de la Pontul Euxin, mai precis la Histria. De fapt, după câte se pare, monedele histriene, prin numărul și difuziunea lor, au constituit primele emisiuni cunoscute de localnicii geți.¹⁶ Ceva mai târziu, diferitele impulsuri externe, au favorizat și apariția monedei locale la nord de Dunăre. Despre toate acestea lucruri ne vom ocupa în capitolele ce urmează.

⁸ G. Severeanu, *Sur les monnaies primitives des Scythes lingots monnaies en forme de point de flèche*, în *BSNR*, 21, 1926, 57-58, p. 1-6; Fl. Preda, *Vârfuri de săgeți cu valoare monetară descoperite pe litoralul de nord-vest al Mării Negre*, în *AUB*, 16, 1961, p. 7-16; C. Preda, *Histria III*, p. 17-19; V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 36-38.

⁹ B. Mitrea, *Etape cronologice în relațiile Histriei cu geto-dacii pe bazu monedelor*, în *Thraco-Dacica*, 5, 1984, p. 111-112.

¹⁰ S.B. Ochotnikov, *Iz istorii torgovyh svjazej arhaičeskih Nižnego Podnestrov'ja*, în *PDKSZP*, Kiev, 1981, p. 45.

¹¹ A.G. Zaginajlo, *K voprosu ob ekonomičeskih svjazah Zapadnogo i Severo-Zapadnoga Pričernomor'ja v VI-IV vv. do n.e. po numizmatičeskim dannym*, în *MASP*, 8, 1976, p. 71.

¹² Gh. Poenaru Bordea, *Coloniile grecești din Dobrogea. Emisiunile monetare*, în *Ist Rom*, vol. I, 2001, p. 557-558.

¹³ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 38.

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ C. Preda, *Ist monedei*, p. 41.

¹⁶ C. Preda, *În legătură cu circulația staterilor din Cyzic la Dunărea de Jos*, în *Pontica*, 7, 1974, p. 143-145; A.G. Zaginajlo, în *MASP*, 8, 1976, p. 78; N. Conovici, *Contribuții numismatice privind legăturile Histriei cu geții de la Dunăre în secolele VI-II î.e.n.*, în *SCIVA*, 30, 1979, 1, p. 92.

4. Moneda străină și locală în Dacia nord-dunăreană între mijlocul secolului IV a.Chr. și începutul secolului I a.Chr.

4.1. Moneda grecească și elenistică

În perioada în discuție (secolele IV a.Chr. - I a.Chr.), teritoriul Daciei nord-dunărene cunoaște un aflux important de monedă grecească și elenistică. De diferite tipuri, descoperite atât în tezaure cât și izolat, emisiunile respective sunt atestate în întreg spațiul nord-dunărean locuit în Antichitate de geți și daci, iar emitenții acestor piese ne sunt cunoscuți: Cyzic (stateri de electrum), Histria (drahme de argint și piese de bronz), Tyras, Olbia, Callatis, Tomis, regii macedoneni și urmașii acestora.

Alături de piesele menționate, în aceeași perioadă și în același spațiu sunt atestate și alte tipuri monetare grecești și elenistice dar care, prin numărul lor, nu se ridică la importanța celor menționate anterior. De asemenea, secvența cronologică care face obiectul cercetării noastre este marcată și de existența monedei locale, care cunoaște, pe lângă cele două faze evolutive de dezvoltare, și tipuri speciale.

4.1.1. Cyzic

În spațiul supus cercetării noastre, primele monede atestate prin descoperiri și care au avut un rol important prin impactul lor ulterior au fost emisiunile Cyzicului.

Deși izvoarele literare fixează data de întemeiere a Cyzicului de către grecii din Milet către mijlocul secolului VIII a.Chr., totuși cercetările nu au evidențiat decât urme de locuire cu o vechime plasată către începutul secolului VII a.Chr. Fondat pe o insulă din fața țărmului sudic al Propontidei, Cyzicul a avut la început caracterul unei așezări preponderent agrare,¹ dar zăcămintele de aur și electrum de la Sypile și Tmolus, ori nisipurile din Pactolus² au constituit premisele unei dezvoltări rapide a acestei colonii.

Acest aspect a permis Cyzicului emiterea de monede încă de timpuriu. Avem în vedere staterii de electrum care au ca reprezentări pătratul incus și un thon, considerat emblema orașului, și care s-ar data către sfârșitul secolului VII a.Chr. și începutul celui următor,³ deși s-a avansat și intervalul delimitat de anii 637/636 - 626 a.Chr.⁴

De-a lungul timpului, monetăria cyziciană a cunoscut mai multe faze evolutive, fiecare dintre acestea fiind influențată de diferite evenimente de ordin politico-militar. În cazul în care data de început a activității monetare a Cyzicului se acceptă ca fiind 637/636 - 626 a.Chr., etapele evolutive ale monetăriei cyziciene ar fi următoarele: a) 637/636-626 a.Chr. - 546 a.Chr., urmată de o întrerupere de aproape 50 de ani datorată evenimentelor din Asia Mică; b)

¹ J. Boardman, *Grecii de peste mări. Colonizarea greacă și comerțul timpuriu*, în traducere de M. Alexandru-Vianu și P. Alexandrescu, București, 1988, p. 311 și 318-319.

² E. Babelon, *Traité des monnaies grecques et romaines*, I, *Theorie et doctrine*, Paris, 1901, p. 358.

³ S.A. Bulatovič, *O klassifikacii hronologii electrovnyh monet Kizika*, în *NAP*, Kiev, 1982, p. 103.

⁴ V. Mihailescu-Bîrliiba, *Dacia răsăriteană*, p. 40 și nota 6.

500-494 a.Chr., care se continuă până după victoriile grecilor asupra persilor; c) 460-405 a.Chr. reprezintă etapa de dezvoltare deosebită a Cyzicului (după ce intră în Liga de la Delos),⁵ realizată sub directul control al Atenei; d) 405-350/330 a.Chr. marchează ultima fază evolutivă a monetăriei cyziciene de electrum.

Monetăria cyziciană surprinde prin numărul mare de tipuri de monede pe care le-a emis (275), dar staterul este cel care s-a bucurat de cea mai mare apreciere. Se consideră că un stater cyzician cântărea 16,20 g, fapt care îl echivala cu un daric de aur în greutate de 8,40 g.⁶ În același timp staterul cyzician avea și subdiviziuni numite *hecta* cu o greutate de 2,70 g.⁷ Contextul politic și dezvoltarea economică i-au asigurat staterului cyzician un prestigiu deosebit, din acest motiv considerându-se că acesta a avut la un moment dat statutul de monedă internațională.⁸ Poate astfel se explică și menținerea lui în circulație mult timp după emiteră, piese de acest fel fiind întâlnite și în secolul III a.Chr.⁹ De asemenea, se consideră că staterii cyzicieni au fost emiși pentru a fi folosiți și în schimburile comerciale din zona pontică; descoperirile din Grecia, Asia, Tracia sau zona pontică au dus la concluzia că acest tip monetar se limitează, cu unele excepții, doar la teritoriul colonial, fără a depăși litoralul.¹⁰

În comparație cu aceste zone, cea de la nord de Dunăre nu surprinde printr-un număr ridicat de monede emise de Cyzic. Poate și din acest motiv, inițial, ipoteza privind prezența pieselor Cyzicului în zona nord-dunăreană a fost respinsă¹¹, pentru ca ulterior aceasta să fie acceptată.¹² Astfel, în zona care face obiectul cercetării noastre avem atestate trei descoperiri cu monede emise de Cyzic (Pl. 1): două tezaure, la Galați și Orlovka (Anexa I, nr. 206/V; 319/I) și o descoperire izolată, în Insula Șerpilor (Ostrov Zmeinyi) (Anexa I, nr. 321/III). Cele mai importante descoperiri rămân, prin cantitatea de monedă, depozitul de la Galați cu 13 sau 15 stateri cizicieni¹³ și cel de la Orlovka care are în componența sa 74 stateri de electrum datați cronologic între 500-350 a.Chr.¹⁴ (se consideră, însă că tezaurizarea s-a încheiat după mijlocul secolului IV a.Chr.).¹⁵ Dacă în privința descoperirii de la Galați au fost exprimate îndoieli,¹⁶ cele de la Orlovka și din Insula Șerpilor (o *hecta* sau o *hemihecta* de electron) ne apar ca fiind certe.

Descoperirilor din zona pontică le-au fost date și o serie de explicații: piesa descoperită în Insula Șerpilor a fost pusă în legătură cu rolul de loc de popas pe care l-ar fi avut insula sau cu

⁵ E. Babelon, *Traité des monnaies grecques et romaines*, II, *Description historique*, Paris, 1910, p. 1390.

⁶ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 41 și nota 10.

⁷ E. Babelon, *Traité des monnaies grecques et romaines*, I, p. 443-444 și 487.

⁸ Idem, *Traité des monnaies grecques et romaines*, II, p. 1395; A.A. Nudel'man, 1976, p. 108; A.G. Zaginajlo, *Predposylki voznikovenja deneznogo obraščeniija Severo-Zapadnom Pričernomor'ie (k voprosu o zaroždenii deneznogo obraščeniija i economičeskih svjazjah Severo-Zapadnogo Pričernomor'ja v VI-IV vv. do n.e. po numizmatičeskim dannym)*, în *AAITIU*, Kiev-Odessa, 1976, p. 171.

⁹ E. Babelon, *op.cit.*, p. 1395-1396.

¹⁰ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 42.

¹¹ S. Dimitriu, *O monedă divizionară din Cyzic, la Histria*, în *SCIV*, 8, 1957, 1-4, p. 108-110.

¹² S.A. Bulatovič, *Klad Kizikynov iz Orlovki*, în *VDI*, 2, Moskva, 1970, p. 73-86; C. Preda, *În legătură cu circulația staterilor din Cyzic la Dunărea de Jos*, în *Pontica*, 7, 1974, p. 139-145.

¹³ B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 28; S. Dimitriu, *op.cit.*, p. 104-108.

¹⁴ S.A. Bulatovič, *op.cit.*, p. 73-86; A.A. Nudel'man, 1985, p. 10.

¹⁵ A.A. Nudel'man, *op.cit.*, p.10; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 42.

¹⁶ S. Dimitriu, *op.cit.*, p. 108.

existența aici a sanctuarului lui Ahile, în vreme ce depozitul de la Orlovka s-ar afla în legătură cu drumul comercial care lega Bosforul de Olbia de-a lungul litoralului vest-pontic,¹⁷ drum folosit pe tot parcursul secolelor IV - I a.Chr. Acest lucru este întărit de depozitele de la Galați și Cuzgun - Ioan Corvin, ultimul situat ce-i drept la sud de Dunăre și constituit din stateri cyzicieni alături de emisiuni histriene, ale Mesembriei și Apolloniei Thracica. Aceste lucruri pot constitui indicii referitoare la pătrunderea dinspre sud a cyzicienilor către zona nord-dunăreană.

Descoperirile menționate anterior necesită o serie de explicații în legătură cu prezența monedelor Cyzicului la nord de Dunăre. Datarea acestor depozite în secolele V - IV a.Chr., numărul redus al descoperirilor, lipsa monedelor de acest tip din așezările locale cât și din coloniile de la Marea Neagră, faptul că în tezaure nu le sunt asociate alte tipuri monetare ne fac să credem că staterii Cyzicului nu sunt rezultatul unor înțelegeri de natură politică (stipendii), nu puteau îndeplini funcții bănești și în consecință prezența lor în această zonă nu este rezultatul unei circulații monetare reale.¹⁸ Credem că piesele respective sosesc în zona nord-dunăreană în loturi deja constituite și acestea ar putea aparține unor negustori greci, care în drumul lor spre centrele coloniale pontice le-ar fi îngropat sub presiunea unor evenimente ale vremii, indiferent de natura acestora.

Totuși, prezența cyzicienilor în zona Pontului Euxin nu va rămâne fără urmări întrucât diferite monede din această zonă vor prelua unele elemente care caracterizează staterii cyzicieni cum este cazul reprezentărilor Demetrei de pe drahmele Tyrasului sau alte influențe care se observă pe unele monede olbiene inspirate după unele tipuri monetare ale Cyzicului. De asemenea, din arta monetară cyziciană s-a inspirat și toreutica bosporană frecvent întâlnită în tumulii scitici din secolele V-IV a.Chr.¹⁹

4.1.2. Histria

Întemeiată de către grecii milesieni, după câte se pare pe la mijlocul secolului VII a.Chr.,²⁰ Histria constituie cea mai veche colonie fondată pe țărmul de apus al Mării Negre. Menționat în izvoarele istorice, momentul întemeierii Histriei este confirmat și de cercetările sistematice care au scos la iveală fragmente de ceramică ce datează din a doua jumătate a secolului VII a.Chr.²¹ Totuși despre o locuire mai intensă se poate vorbi cu certitudine abia de la începutul secolului VI a.Chr.²²

Plasată în apropierea unei zone cu soluri fertile, propice practicării agriculturii, dispunând de o poziție geografică avantajoasă și un port bun, Histria a cunoscut rapid o dezvoltare deosebită. Acesta sunt și motivele pentru care se consideră că Histria a contribuit la un moment dat la fondarea unor alte colonii, cum este cazul celor de la Nikonion, posibil *Istrianon Limen* (?) sau Berezani.²³ Rapida dezvoltare economică și angajarea în activitățile comerciale

¹⁷ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 42.

¹⁸ *Ibidem*, p. 43.

¹⁹ S.A. Bulatovič, *Vlijžanie tipologij kizikinov na monetnoje delo gorodov Pričernomor'ja*, în *PDKSZP*, Kiev, 1981, p. 114-118.

²⁰ D.M. Pippidi, C. Preda, în *DIVR*, p. 328.

²¹ *Ibidem*.

²² V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 44.

²³ J. Boardman, *Grecii de peste mări. Colonizarea greacă și comerțul timpuriu*, în traducere de M. Alexandru-Vianu și P. Alexandrescu, București, 1988, p. 322-325; V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 44.

din zonă au fost motivele pentru care Histria va trece la emiterea de monede proprii atât din bronz cât și din argint sau aur. Emise în număr ridicat, parte din aceste monede ajung să fie cunoscute și de localnicii geți. Mai mult, se consideră că emisiunile histriene au fost de fapt și primele monede pe care geții le-au cunoscut efectiv.²⁴

Activitatea monetară a Histriei s-a remarcat la început, după câte se pare, prin acele vârfuri de săgeți cărora le-au fost atribuite fie funcții economice,²⁵ fie semnificații magico-religioase.²⁶ Sunt piese obținute prin turnare și au fost emise cel mai probabil la Histria, iar din punct de vedere cronologic s-ar data în a doua jumătate a secolului VI a.Chr. și prima jumătate a secolului V a.Chr.²⁷

4.1.2.1. Monedele cu roată și ΣT

Considerate ca fiind unele dintre cele mai vechi emisiuni histriene, piesele de tipul menționat sunt realizate prin turnare și au ca reprezentări caracteristice următoarele elemente: pe avers este redată o roată cu patru spițe, realizată în relief; reversul are legenda ΣT .

Monedele de acest tip au suscit un interes deosebit din partea specialiștilor, ample discuții fiind purtate în legătură cu emitentul acestor piese, clasificarea acestora sau aspecte legate de cronologia lor. Astfel, într-un studiu publicat în 1960,²⁸ C. Preda ajunge la concluzia că monedele de acest tip se împart în cinci grupe ponderale care au următoarele limite: 0,21 g (9 mm) și 3,30 - 3,75 g (17-18 mm). Cât privește emitentul acestor piese, inițial au fost atribuite orașului Hitea, apoi Olbiei și, în fine, Histriei.²⁹ Cronologia acestor piese a provocat de asemenea o amplă dispută științifică.

Fără a se ajunge la o părere unanimă, dar invocându-se diferite argumente de ordin economic sau politic, se consideră că monedele cu roată au fost emise în: a) a doua jumătate a secolului V a.Chr. și până către ultimele decenii ale secolului IV a.Chr.,³⁰ b) mijlocul secolului V a.Chr.,³¹ când Histria făcea parte din Liga delo-atică³² și nu avea dreptul de a bate monede de argint. Referitor la această problemă s-a conturat și o altă opinie. Astfel, s-a adus în discuție atât rolul pe care metalele prețioase îl aveau în cadrul coloniilor grecești, respectiv acela de monetizare, cât și faptul că în Antichitate baterea de monedă începea cu metalul prețios. Din acest motiv, se consideră că monetăria histriană a cunoscut o perioadă scurtă de timp în care moneda de argint este emisă înaintea celei de tipul cu roată și ΣT ,³³ fapt

²⁴ B. Mitrea, *Descoperirile monetare și legăturile de schimb ale Histriei cu populațiile locale în sec. V-IV î.en.*, în *StCl*, 7, 1965, p. 143 și urm.; A.A. Nudel'man, 1976, p. 11; idem, 1985, p. 13-14; N. Conovici, *Contribuții numismatice privind legăturile Histriei cu geții la Dunăre în secolele VI-II î.e.n.*, în *SCIVA*, 30, 1979, 1, p. 92.

²⁵ C. Preda, H. Nubar, *Histria III*, p. 17-18.

²⁶ V. A. Anochin, *Monety-strelky*, în *Ol'vija i evo okruga*, Kiev, 1986, p. 78 și 84.

²⁷ V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 38.

²⁸ C. Preda, *Monedele cu roată și legenda IT*, în *SCN*, 3, p. 1960, p. 23; idem, în *Histria III*, p. 37.

²⁹ A.N. Zograf, 1951, p. 222-224; C. Preda, în *SCN*, 3, 1960, p. 23 și urm.; G. Buzdugan și I. Mititelu, *Contribuții la clasificarea unor monede histriene*, în *SCN*, 3, 1960, p. 385 și urm.; R. Ocheseanu, *Cîteva considerații privind monedele de bronz cu roată și legenda IT*, în *BSNR*, 67-69, 1973-1975 (1975), 121-123, p. 45 și urm.; V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 44.

³⁰ C. Preda, *op.cit.*, p. 33-34.

³¹ R. Ocheseanu, *op.cit.*, p. 45-48.

³² A.A. Nudel'man, 1985, p. 13.

³³ V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 46.

care se petrece în prima jumătate a secolului V a.Chr., perioadă plasată înaintea aderării la Liga delo-atică. Această perioadă este urmată de baterea pieselor cu roată, pentru ca spre sfârșitul secolului V a.Chr. procesul de emisie a pieselor de argint să fie reluat.³⁴ Nu este exclusă nici posibilitatea ca monedele histriene de tipul cu roată și $\text{I}\Sigma\text{T}$ să fie emise într-o perioadă ceva mai veche, posibil prima treime a secolului V a.Chr. sau chiar mai înainte. Argumentul adus în susținerea acestei ipoteze este descoperirea unui mic depozit la Istros, în templul Afroditei, într-un context care s-ar plasa anterior sfârșitului secolului VI a.Chr.³⁵

În zona care ne interesează, toate descoperirile cu monede de acest tip sunt înregistrate la răsărit de Prut (Pl.1). Este vorba de cinci localități care se prezintă astfel: Nikonion, cu cinci tezaure (Anexa I, nr.297/I, III, IV, VI, X), la care se adaugă alte patru localități cu descoperiri izolate respectiv, Tyras (Belgorod-Dnestrovskij) (4 ex.), Orlovka (câteva piese), Plavni (1 ex.) și Tuzla (1 ex.) (Anexa I, nr.39/II, 319/II, 348, 478/I). În cadrul unuia dintre tezaurele de la Nikonion (Anexa I, nr. 297/VI), piesele cu roată se găsesc alături de monede histriene de argint. Cantitativ numărul exemplarelor se ridică în tezaure la 235 piese, în vreme ce din descoperirile izolate ne sunt cunoscute șase monede (în total sunt 241 emisiuni de acest tip).

Descoperirile mai sus menționate necesită o serie de explicații. În primul rând se constată lipsa acestor monede din așezările locale de la nord de Dunăre, întrucât după cum lesne se poate observa piesele cu roată sunt caracteristice doar coloniilor. Acest lucru poate constitui un indiciu că acest tip monetar nu este utilizat de către localnicii geți, ci este destinat exclusiv activităților comerciale din interiorul coloniilor. La Nikonion, cercetările au scos însă în evidență și prezența ceramicii de factură locală, aspect care poate ilustra și existența unor legături comerciale între coloniști și localnici. Este posibil ca localnicii geți să fi cunoscut astfel moneda încă de timpuriu. Totuși dacă raportăm numărul total al pieselor (241 ex.) la perioada de timp în care acestea sunt emise, respectiv mijlocul secolului V a.Chr. - sfârșitul IV a.Chr., atunci cantitatea de monedă de tipul cu roată ne apare într-o proporție insuficientă, aspect care poate fi un indiciu privitor la lipsa unei circulații monetare intense pentru vremea respectivă chiar și în centrele coloniale.

4.1.2.2. Monedele de argint

Ceea ce a individualizat în mod deosebit Histria în plan monetar a fost emisiunea sa de argint, care redă pe avers imaginea a două capete de tineri, iar pe revers acvila așezată pe delfin și legenda $\text{I}\Sigma\text{TP}/\text{H}$. La fel ca în cazul monedelor cu roată și emisiunile de argint s-au bucurat de o deosebită atenție din partea numismaților. Discuții ample s-au purtat în legătură cu reprezentările pe care piesele de argint le redau, sistemul ponderal, criteriile de clasificare sau aspecte legate de cronologia acestui tip monetar.

În legătură cu interpretarea imaginilor care se observă pe monedele de argint, două capete de tineri pe avers și acvila așezată pe delfin, pe revers, acestea au primit diverse explicații: aversul ar reda cele două brațe de vărsare ale Dunării în Marea Neagră și în Marea Mediterană (informație păstrată din Antichitate), curențele contrare ale Dunării și brațele principale pe care le avea fluviul la vărsare,³⁶ Dioscurii sau Cabirii,³⁷ personificări ale lui

³⁴ *Ibidem*.

³⁵ N. Conovici, A. Avram, *Le plus ancien dépôt de monnaies histriennes à la roue découvert à Histria*, în *Sur les traces des Argonautes. Actes du 6e Symposium de Vani (Colchide), 22-29 septembre* (ed. O. Lordkipanidzé, P. Lévêque), Besançon-Paris, 1996, p.253-258.

³⁶ L. Ruzicka, *Despre cele mai vechi monete din Istros*, în *CNA*, 4, 1923, 1, p. 2-4.

³⁷ V.P. Alexeev, *Semantika aversnogo tipa serebrjannyh Istrijskih monet V-IV vv. do n.e.*, în *NAP*, 1982, p. 106-114.

Helios.³⁸ Imaginile de pe revers au primit la rândul lor o interpretare interesantă: cerul, respectiv lumea uranică (reprezentată de acvilă) și lumea chthoniană (reprezentată de delfin).³⁹

În privința sistemului ponderal acesta a fost pus în legătură directă cu problema cronologiei monedelor de argint. Deși legat de aceste probleme sau purtat ample discuții⁴⁰ totuși două puncte de vedere merită a fi menționate: a) piesele de argint se pot clasifica în două grupe, grele - didrahmele și cele ușoare - drahmele; b) monedele acestui tip pot fi, de asemenea împărțite în patru grupe: de 8 g; în jur de 7 g; peste 6 g; între 5 și 6 g; primele două sunt incluse în categoria didrahmelor emise fie la sfârșitul secolului VI sau începutul secolului V a.Chr., fie numai la începutul secolului V a.Chr. sau la mijlocul aceluiași secol;⁴¹ în a treia grupă sunt integrate tot didrahme de etalon milesian, emise până la sfârșitul secolului IV a.Chr.,⁴² mai exact între aproximativ 380 sau 360 - 350 și aproximativ 330 a.Chr. sau chiar mai devreme;⁴³ a patra grupă include doar drahme emise până la sfârșitul secolului IV a.Chr., cu aproximație între 330 și 313 a.Chr.⁴⁴ Ultimul reper cronologic ar marca și sfârșitul monetăriei histriene de argint,⁴⁵ cetatea greacă fiind acum învinsă de către Lisimah, cu toate că după alte păreri aceasta continuă și după 260 a.Chr.⁴⁶ Mai adăugăm că deși în problema cronologiei monedelor de argint histriene lucrurile nu sunt pe deplin lămurite totuși se consideră că emiterea acestor piese s-a realizat în două etape, separate în timp de apartenența coloniei la Liga delo-atică. După încetarea apartenenței la alianța politică menționată Histria reia emiterea monedelor de argint adoptând și un nou sistem ponderal.⁴⁷

În spațiul nord-dunărean monedele histriene de argint sunt foarte bine reprezentate în descoperiri. Până acum au fost identificate în 52 de localități, numărul total al pieselor ridicându-se la 477 exemplare (Pl.1). Dintre acestea, 317 piese provin din tezaure al căror număr se ridică la 11 (Bărcănești, Borănești, Căbești, Cremenari, Crivăț, Doroțkoe, Nikonion, Râncăcioaie, Scărișoara și Târnava) (Anexa I, nr.32, 58, 89, 155, 157, 181, 297/IV, VI, 376, 406/I, 458), iar 160 de piese sunt atestate în 43 descoperiri izolate (Bârlad, Tyras, Benești, Berești, Bistrețu, Brăila, Bunești, Butor, Căciulești, Călărași, Costești, Crăsani, Dervent, Doroșcani, Focșani, Galați, Găiceana, Gâldău, Giurgiu, Glăvănești, Iezeru, Murgeni, Nikonion,

³⁸ A.G. Zaginajlo, *Izobraženii junošeskih golov na monetah Istrii*, în *PDISZP*, Kiev, 1986, p. 95.

³⁹ P.O. Karyškovskij, *Ob izobraženii orla i del'fina na monetah Sinopy, Istrii i Ol'vii*, în *NAP*, 1982, p. 80-98

⁴⁰ A.G. Zaginajlo, *Monetnye nahodki na Roksolanskom gorodišče (1957-1963 gg.)*, în *MASP*, 5, Kiev, 1966, p. 110-131; V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 48; C. Preda, în *Histria III*, p. 22-26; idem, *Ist monedei*, p. 46.

⁴¹ C. Preda, în *Histria III*, p. 25; idem, *Über die Silbermünzen der Stadt Istros*, în *Dacia*, N.S. 19, 1975, p. 78-80; A.G. Zaginajlo, în *PDISZP*, 1986, p. 95.

⁴² B. Pick, *Die antiken Münzen Nordgriechenlands*, I, 1. *Die antiken Münzen von Dacien und Moesien*, Berlin, 1898, p. 147-148.

⁴³ V. Lungu, Gh. Poenaru Bordea, *Un trésor de monnaies d'Istros à Orgamé*, în *Civilisation grecque et cultures antique périphériques. Hommage à P. Alexandrescu à son 70e anniversaire* (ed. A. Avram, M. Babes), Bucarest, 2000, p. 282-300.

⁴⁴ Gh. Poenaru Bordea, *Coloniile grecesti din Dobrogea. Emisiunile monetare*, în *IstRom*, vol. I, 2001, p. 562.

⁴⁵ C. Preda, *op.cit.*, p. 25; A.G. Zaginajlo, V.N. Grebenkin, *Klassifikacija rannyh serebrjannyh Istrii*, în *NE*, 14, 1984, p. 36.

⁴⁶ O. Iliescu, *Le système monétaire et pondéral à Histria, Callatis et Tomis aux VIe-IIe siècles av. n.è.*, în *Actes du 8e Congrès International de Numismatique, Septembre 1973*, Paris-Bâle, 1976, p. 85-98.

⁴⁷ V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 48.

Obârșeni, Obârșia, Orlovka, Insula Șerpilor (Ostrov Zmeinyi), Piatra Roșie, Pietroasele, Pietroiu, Piscu, Piua Petrii, Poiana, Prisecani, Prodănești, Reni, Spiru Haret, Tăvădărești, Tg. Berești, Tuzla, Vetrișoia și Vaslui - județ) (Anexa I, nr.34, 39/III, X, 40, 42, 45/II, 65/I, 78/II, 81, 90, 91/II, 143/II, 154/II, 174, 180, 202/II, 206/IV, VII, 208/I, II, 209/I, 217/I, 218, 246, 291/I, 297/XII, 304, 305, 319/II, III, 321/I, IV, 342/I, 343, 344, 345, 347/II, 355/III, IV, 362, 363, 382/I, 423/I, 451, 454, 478/I, II, 497, 522). Facem precizarea că cele mai multe monede provin din tezaurele de la Bărcănești, Borănești, Căbești și Doroțkoe (292 exemplare).

Se constată din analiza descoperirilor numărul redus al didrahmelor, în comparație cu cel al drahmelor. Astfel, despre didrahme histriene se poate vorbi în cazul următoarelor descoperiri: Nikonion, un tezaur cu două didrahme, alături de piese cu roată și alte emisiuni histriene de argint (Anexa I, nr.297/VI), Piscu, o didrahmă (Anexa I, nr. 345) și Tuzla, de asemenea o didrahmă (Anexa I, nr.478/I).

După cum se poate constata, din cele 477 exemplare de argint histriene doar patru piese sunt reprezentate de didrahme, acestea provenind în totalitate din zona colonială, situație ce scoate în evidență difuzarea slabă a monedelor de acest tip chiar și în coloniile vest-pontice. Prin urmare răspândirea cea mai mare o consemnăm în ceea ce privește drahmele. Și în cazul acestora, putem spune că se poate face o oarecare delimitare geografică. Pe de o parte, aceste emisiuni s-au descoperit în zone care se pot delimita astfel: a) cea colonială cu teritoriile aferente, în care includem descoperirile de la Tyras (Belgorod-Dnestrovskij), Insula Șerpilor (Ostrov Zmeinyi), Nikonion și Tuzla (Anexa I, nr.39/III, X, 321/I, IV, 297/V, VI, XII, 478/I, II); b) zona de confluență a Prutului cu Siretul și Dunărea, reprezentată de descoperirile de la Brăila, Dervent, Galați, Orlovka, Piscu, Reni și Spiru Haret (Anexa I, nr. 65/I, 174, 206/III, VII, 319/II, III, 345, 382/I, 423/I); c) zona reprezentată de centrul și sudul Câmpiei muntene, cu tezaurele de la Bărcănești, Borănești și Scărișoara și alte descoperiri izolate de la Călărași, Crăsani, Gâldău, Giurgiu, Iezeru, Pietroiu sau Piua Petrii (Anexa I, nr. 91/II, 154/II, 209/I, 217/I, 246, 344, 347/II); d) la est de Carpați, mai ales în părțile centrale și de sud ale Moldovei, reprezentată prin tezaurele de la Căbești, Bunești și celelalte descoperiri izolate de aici (Bârlad, Benești, Berești, Căciulești, Doroșcani, Focșani, Găiceana, Glăvănești, Murgeni, Obârșeni, Poiana, Prisecani, Prodănești, Tăvădărești, Tg. Berești, Vetrișoia, Vaslui - județ) (Anexa I, nr. 34, 40, 42, 90, 180, 202/II, 208, 218, 291/I, 304, 355/III, IV, 362, 363, 451, 454, 497, 522). Descoperiri cu drahme histriene sunt semnalate și în localități care se află la distanțe mari față de litoralul vest-pontic: Bistrețu, Costești, Cremenari, Obârșia, Piatra Roșie sau Târnava (Anexa I, nr. 45/II, 143/II, 155, 305, 342/I, 458).

Analiza descoperirilor menționate impune o serie de concluzii. Se constată astfel, că din totalul celor 477 monede histriene de argint cele mai multe exemplare provin din zona de locuire getică (366 exemplare). În același timp, o parte din aceste emisiuni se găsesc și în așezările locale: Bunești (1 ex., alături de obiecte de argint: 14 fibule trace, 2 brățări masive, o brățară spiralică și 14 verigi), Costești (1 ex., descoperit alături de o piesă de bronz emisă de Mesembria în secolele II - I a.Chr.), Crăsani (1 ex.), Pietroiu (2 ex., alături de ceramică și obiecte de ceramică de secol IV-III a.Chr.), Piatra Roșie (1 ex. descoperită în același loc ca și o tetradrahmă thasiană cu sigla *M*), Pietroasele (1 ex., alături de două piese getice, trei denari romani republicani, ceramică getică și produse de import de factură grecească), Poiana (5 ex., în straturile II_{1,2}), Scărișoara (7 ex., împreună cu două imitații de tip Filip II). Distribuția acestor emisiuni în așezările locale scoate în evidență o puternică locuire getică în zonele în care aceste piese apar.

Pe de altă parte, situația unor descoperiri scoate în evidență și unele probleme legate de cronologia pieselor de argint histriene. Avem în vedere depozitele de la Borănești, Bunești sau Doroțkoe, dar și descoperirile de la Crăsani, Piatra Roșie, Pietroasele sau Poiana. Astfel, depozitul de la Doroțkoe conține alături de piese originale și șase imitații histriene. Prezența imitațiilor histriene în acest depozit, presupune faptul că ele au fost realizate într-o perioadă ulterioară producerii emisiunilor histriene de argint, originale, motiv pentru care există posibilitatea ca data inițială la care s-a produs îngroparea, după 340 a.Chr., să fie ceva mai recentă. Tezaurul de la Borănești are în cuprinderea sa și piese de tip Filip II (postume și imitații), care au fost datate între 315/314 - 295/294 a.Chr., dar credem că prezența imitațiilor poate determina ca și această dată să fie la rândul său coborâtă. Cât privește tezaurul de la Bunești, acesta are în cuprinderea sa un număr ridicat de obiecte de argint. Precizăm că moneda și obiectele au titlul argintului de 916%⁰ și că depozitul a fost încadrat cronologic între secolele IV - II a.Chr.⁴⁸ La Pietroasele, dragma histriană a fost descoperită alături de două emisiuni locale, denari romani republicani (ultimul datat între 96-94 a.Chr.), ceramică locală și produse de import de factură grecească; stratul de cultură în care au apărut monedele a fost datat în secolele I a.Chr. - I p.Chr.⁴⁹

La cele consemnate până acum se poate adăuga și modul în care se prezintă descoperirile la Crăsani, Piatra Roșie și Poiana. Astfel, la Poiana piesele de argint histriene apar într-un strat arheologic plasat cronologic între secolele IV - II a.Chr.,⁵⁰ la Piatra Roșie dragma a apărut în același loc unde s-a descoperit și o imitație thasiană,⁵¹ iar așezarea de la Crăsani se remarcă și prin alte monede, ca un stater de la Lisimah și piese ale orașului Thasos, Macedoniei I sau Dyrhachium. Având în vedere aceste lucruri ne punem întrebarea dacă nu cumva perioada de circulație a drahmelor histriene ar trebui coborâtă. În acest sens, aceasta ar putea fi plasată mai nou chiar în intervalul delimitat de secolele I a.Chr. - I p.Chr.⁵² (nu excludem posibilitatea ca și data de emisie a acestor piese să poată fi, la rândul său, coborâtă).

În același timp prezența monedei histriene de argint la nordul Dunării ridică și o problemă legată de funcția pe care aceasta o putea îndeplini. Astfel, au fost avansate mai multe ipoteze: emisiunile de acest tip, ar putea constitui rezultatul unor schimburi de natură comercială,⁵³ sunt consecința unor înțelegeri de natură politică;⁵⁴ în cadrul coloniei piesele respective erau emise, se pare, și pentru diferite necesități, plata unor datorii mai vechi, interne sau externe sau chiar stipendii către eventualii protectori ai cetății.⁵⁵

⁴⁸ V. Bazarciuc, *Tezaurul geto-dacic de la Bunești, jud. Vaslui*, în *SCIVA*, 32, 1981, 4, p. 563-570.

⁴⁹ Fl. Preda și V. Dupoi, *Monede descoperite în așezarea getică de la Pietroasele (jud. Buzău)*, în *SCN*, 7, 1980, p. 145-146.

⁵⁰ R. Vulpe și colab., *Raport asupra activității șantierului arheologic Poiana-Tecuci 1950*, în *SCIV*, 2, 1951, 1, p. 187; B. Mitrea, *Etape cronologice în relațiile Histriei cu geto-dacii pe baza monedelor*, în *Thraco-Dacica*, 5, 1984, 1-2, p. 115-118.

⁵¹ C. Dacicoviciu, 1954, p. 75-76.

⁵² Fl. Preda și V. Dupoi, *op.cit.*, 145-147.

⁵³ C. Preda, în *Histria III*, p.28-29; A.A. Nudel'man, 1976, p. 11; N. Conovici, în *SCIVA*, 30, 1979, 1, p. 90 și urm.

⁵⁴ C. Preda, *op.cit.*, p.29; E. Oberländer-Târnoveanu, *Aspecte ale circulației monedei grecești în Dobrogea de nord (sec. VI î.e.n-I e.n.)*, în *Pontica*, 11, 1978, p. 64-65.

⁵⁵ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 50.

4.1.2.3. Alte tipuri monetare histriene

Alături de piesele studiate până acum monetăria histriană s-a remarcat și prin alte tipuri monetare de bronz. Dintre cele studiate în acest sens,⁵⁶ în spațiul nord dunărean sunt cunoscute doar câteva tipuri care sunt atestate atât în tezaure, cât și în descoperiri izolate. Avem în vedere tezaurul de la Fedești (Anexa I, nr.194) și piesele descoperite izolat la Tyras (Belgorod-Dnestrovskij), Brad, Costești, Galați - Barboși, Oarța de Sus, Piatra Roșie, Spiru Haret, Sprâncenata, Șaba și Vaslui - fostul județ (Anexa I, nr.39/VIII, 62/I, 143/III, 206/II, IX, 303, 342/I, 423/II, 424, 522). Numărul total al acestor piese se ridică la 309 exemplare, dintre care 279 provin din tezaure, iar 30 din descoperiri izolate. Referitor la tipurile care apar în descoperiri, acestea cunosc la rândul lor o anumită tipologie. Este vorba de piese de bronz cunoscute sub numele de tipurile cu Apollo, Demetra și Hermes.

Tipul Apollo se caracterizează prin redarea capului zeului Apollo pe avers, iar pe revers sunt reprezentate acvila pe delfin și legenda $\text{I}\Sigma\text{T}$. Au greutate cuprinse între 3 și 5 g, diametre de 15 și 17 mm și imprimate diverse sigle: *A. B. Γ. Δ. ΔΙ. Ε. Η. Κ* sau *P*. Ceea ce surprinde în cazul acestui tip monetar este asemănarea imaginilor de pe avers cu cele de pe emisiunile de aur și bronz ale lui Filip II,⁵⁷ dar și siglele imprimate pe revers, care sunt asemănătoare cu cele întâlnite pe emisiunile de argint, aspecte care trebuie reținute.

Emisiunile de bronz de tip Apollo ne sunt cunoscute prin descoperirile de la Fedești, Oarța de Sus și Sprâncenata. Astfel descoperirea de Fedești constă într-un tezaur care conține 275 exemplare de bronz, toate piesele fiind de același tip. Depozitul de la Fedești a fost datat în a doua jumătate a secolului IV a.Chr.,⁵⁸ iar emisiunile de acest tip se consideră că se bat în intervalul delimitat de jumătatea secolului IV și prima jumătate a secolului II a.Chr.⁵⁹ Totuși, dacă avem în vedere reprezentările de pe avers și revers, la se care se adaugă perioada de circulație a pieselor originale și postume de tip Filip II, atunci posibilitatea coborârii cronologiei acestor piese nu ni se pare imposibilă. De altfel, moneda histriană de bronz descoperită la suprafața așezării locale de la Sprâncenata, ar putea permite, în cazul acestui tip monetar, o coborâre a cronologiei până la mijlocul sau chiar a doua jumătate a secolului II a.Chr.⁶⁰ Dacă la aceasta se adaugă faptul că legenda $\text{I}\Sigma\text{TPI}$ (*H*) este mai târzie decât cea $\text{I}\Sigma\text{TPI}$,⁶¹ acest lucru ar putea duce și la o reaşezare a datei inițiale de emiterie a tipului de bronz Apollo, care ar putea fi plasată cel puțin până în prima jumătate a secolului II a.Chr.⁶²

Alături de emisiunile de bronz de tip Apollo la nordul Dunării există câteva descoperiri care cunosc și alte tipuri monetare de bronz histriene, respectiv cele cu Demetra și probabil Hermes. Piese de tip Demetra sunt semnalate în descoperirile de la Costești (16 ex.) și Piatra Roșie (1 ex.) (Anexa I, nr. 143/III, 342/I). Tot la Costești, o monedă tip Hermes a fost descoperită alături de alte 16 exemplare cu Demetra, amintite.

Emisiunile de tip Demetra se caracterizează astfel: aversul redă capul Demetrei iar rever-

⁵⁶ C. Preda, *Ist monedei*, p. 65-70.

⁵⁷ B. Pick, *op.cit.*, p. 151 și 166-167 (nr. 458-463).

⁵⁸ B. Mitrea, C. Buzdugan, M. Rotaru, V. Apostol, *Tezaurul de monede histriene de la Fedești (jud. Vaslui)*, în *ActaMM*, 3-4, 1981-1982, p. 53.

⁵⁹ C. Preda, în *Histria III*, p.38; idem, *Ist monedei*, p. 66.

⁶⁰ Idem, *Geto-dacii din bazinul Oltului inferior. Dava de la Sprâncenata*, București, 1966, p. 70.

⁶¹ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 51 și nota 80.

⁶² *Ibidem*.

sul acvila pe delfin și legenda ΙΣΤΡΠΙ/Η ,⁶³ greutatea sunt cuprinse între 3 și 6,47 g iar diametrul între 15 și 22 mm, uneori chiar mai mici. O serie din cadrul acestui tip are greutatea cuprinsă între 1,58 și 1,80 g iar diametrul de 14 mm.

Piesele de tipul Hermes redau pe avers capul lui Hermes, iar pe revers acvila pe delfin și legendele, ΙΣΤΡ , ΙΣΤΡΠΙ , ΙΣΤΡΠΙ/Η și ΙΣΤΡΠΙ/Η/ΝΩΝ . Au greutatea cuprinse între 1 și 3 g iar diametrul între 13 și 17 mm.⁶⁴ Pe ambele tipuri de monede apar diverse contramărci, care se găsesc și pe alte tipuri histriene de bronz din faza târzie. Acest lucru este observabil pe moneda descoperită în așezarea de la Piatra Roșie, care are aplicate două contramărci. Dacă se au în vedere contramărcile și siglele, unele mai recente, ca și seriile cu greutatea mici, atunci credem că, piese de tipurile menționate, la vremea emiterii lor, probabil secolele II - I a.Chr., îndeplineau în cadrul coloniilor funcții economice.

Prezența acestor tipuri monetare în zona nord-dunăreană necesită de asemenea explicații. Am fi astfel tentați a crede că, la vremea respectivă, apariția monedelor în zonele amintite poate constitui un indiciu referitor la existența unor schimburi care presupuneau folosirea banilor și, implicit, existența unei circulații monetare,⁶⁵ dacă în acest sens nu ar exista însă unele îndoieli.⁶⁶ În cazul descoperirii de la Fedești surprinde omogenitatea tezaurului, piesele din cadrul său fiind de un singur tip.

Acceptând că data inițială a tezaurului de la Fedești este a doua jumătate a secolului IV a.Chr., atunci este greu de crezut că la data respectivă, la nord de Dunăre, exista deja o activitate economică care necesita folosirea monedei. Dacă datarea lui ar fi coborâtă către jumătatea secolului II a.Chr., atunci această dată ar coincide cu perioada în care lumea elenistică,⁶⁷ s-a confruntat cu o criză a argintului. În acest caz monedele de acest tip ar putea avea alte explicații decât de natură economică. În ceea ce privește piesele de la Costești și Piatra Roșie, acestea apar în așezări locale importante. Materialul numismatic de la Costești cunoaște și alte monede de bronz, grecești și romane republicane, ori imperiale. În consecință, dacă monedele histriene de bronz descoperite aici ar fi îndeplinit funcții economice atunci înseamnă că, ori data de emisie a acestora trebuie coborâtă, ori perioada în care s-au aflat în circulație este mai mare, situație în care se prezintă, se pare și emisiunile de argint histriene.

4.1.3. Tyras

O altă categorie monetară atestată într-o serie de descoperiri, în Dacia nord-dunăreană, este reprezentată de monedele orașului Tyras. Ca și în cazul Cyzicului ori Histriei și în privința Tyrasului ne confruntăm cu o neconcordanță între informațiile oferite de izvoarele antice și descoperirile arheologice referitoare la fondarea sa. Dacă primele plasează întemeierea orașului în prima jumătate a secolului VI a.Chr.,⁶⁸ totuși săpăturile efectuate în așezarea colonială au scos la iveală urme de locuire care pot fi încadrate cronologic între sfârșitul secolului VI a.Chr. și începutul celui următor.⁶⁹ Abia din secolul IV a.Chr. se poate vorbi la

⁶³ C. Preda, *Ist monedei*, p. 68.

⁶⁴ *Ibidem*, p. 69.

⁶⁵ B. Mitrea, C. Buzdugan, *Un tezaur de monede istriene descoperit în Moldova*, în *SCN*, 8, 1984, p. 29 și 36.

⁶⁶ V. Mihailescu-Bîrlița, *op.cit.*, p. 51.

⁶⁷ C. Preda, *Monedele*, p. 370 și 405; M.J. Price, *Coins of the Macedonians*, London, 1974, p. 30.

⁶⁸ Herodot, *Istoriei*, IV, 51, în traducere de Adelina Piatkowski și Felicia Vant-Ștef, București, 1961, p. 329.

⁶⁹ N.M. Sekerskaja, *Atti českaja černolakovaja keramika V-IV vv. do n.e. iz Tiry*, în *IAAIZU*, Kiev, 1980, p. 49.

Tyras de o organizare sistematică, perioadă care va coincide și cu începutul activității monetare. În funcție de metalul folosit și a legendei s-au stabilit cinci etape ale monetăriei Tyrasului⁷⁰: a) monede de argint care au legenda YA, datate în a doua jumătate a secolului IV a.Chr.; b) monede de aramă cu legenda YA sau YA, încadrate între a doua jumătate a secolului IV a.Chr. și sfârșitul secolului III a.Chr.; c) stateri de tip Lisimah cu legenda Y, plasați între sfârșitul secolului III a.Chr. și începutul secolului II a.Chr.; d) monede de aramă cu legenda YA sau YA, datate între începutul secolului II a.Chr. și mijlocul secolului I a.Chr.; e) monede de aramă și bronz cu legenda YA sau YA, plasate în intervalul delimitat de domniile lui Domitian și Alexander Severus.

În zona care ne interesează, descoperirile cu monede ale Tyrasului se prezintă astfel: două tezaure, respectiv cele de la Doroțkoe (aici piesele Tyrasului sunt însoțite de 162 piese de argint histriene) și Nikonion (Anexa I, nr. 181, 297/I), la care se adaugă alte șapte descoperiri izolate, Tyras (Belgorod-Dnestrovskij), Butuceni, Costești, Insula Șerpilor (Ostrov Zmeinyi), Palanca, Purcari și Trebujeni (Anexa I, nr.39/I, VIII, XI, 82, 145, 321/VII, 325, 365, 469). Așadar se cunosc nouă localități cu un număr total de piese cifrat la 170 dintre care 137 provin din tezaure, iar 33 din descoperiri izolate. În ceea ce privește metalul din care acestea sunt confecționate, repartitia monedelor este următoarea: 129 exemplare de argint (drahme), 26 piese de bronz și 12 monede de aramă. Se constată că, dacă adoptăm tipologia propusă de A.N. Zograf, piesele Tyrasului descoperite la nord de Dunăre s-ar încadra în primele trei etape. Cele mai vechi fac parte din categoria drahmelor, care au preluat o serie de elemente de la staterii cyzicieni, cum ar fi capul Demetrei, un pătrat incus⁷¹ și se datează ori în prima jumătate a secolului V a.Chr.,⁷² fapt datorat asocierii în descoperiri cu drahmele histriene (cazul descoperirii de la Doroțkoe), ori începând cu 365-355 a.Chr. și până către sfârșitul secolului IV a.Chr.⁷³

În aceeași categorie a pieselor mai vechi sunt incluse și modele de aramă mai grele, care au reprezentări diverse cum ar fi capul lui Apollo și legenda YA, capul Demetrei sau al zeului râu Tyras, fiind datate începând cu secolul IV a.Chr. Tot din aramă, dar mai ușoare și asemănătoare cu cele grele sunt și emisiunile care, se pare sunt, emise odată cu începutul secolului III a.Chr.⁷⁴

De asemenea, toate descoperirile sunt înregistrate, în totalitate, în spațiul delimitat de Prut și Nistru (PI.2), unde avem atestată și existența unor așezări locale cum sunt cele de la Butuceni (o piesă de aramă datată la sfârșitul secolului IV a.Chr.), Costești (o drahmă plasată între sfârșitul secolului IV și prima jumătate a secolului III a.Chr.) sau Trebujeni (două piese de aramă emise pe la jumătatea secolului III a.Chr.). Întrucât emisiuni de acest tip nu apar la vest de Prut, putem considera că monedele Tyrasului nu pătrund adânc în teritoriul getic, iar numărul mic de exemplare poate scoate în evidență statutul economic inferior al acestei colonii, comparativ cu cel al Histriei. Totuși prezența pieselor de bronz și aramă ale Tyrasului

⁷⁰ A.N. Zograf, 1951, p. 111-114; idem, 1957, p. 19-20.

⁷¹ *Ibidem*, p. 20.

⁷² V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 52.

⁷³ A.N. Zograf, 1951, p. 111-114.

⁷⁴ *Ibidem*, p. 113.

este un indiciu care poate marca începutul unei oarecare circulații monetare, cel puțin în cadrul acestei colonii⁷⁵.

4.1.4. Olbia

Ca și în cazul unora dintre coloniile discutate până acum nici în cazul Olbiei nu există o unanimitate plauzibilă de puncte de vedere legate de data întemeierii acesteia. Aceasta, deoarece pe de o parte izvoarele antice fixează ca dată de întemeiere a Olbiei a doua jumătate a secolului VII a.Chr., iar pe de altă parte săpăturile efectuate nu au scos la iveală urme de locuire mai vechi de jumătatea secolului VI a.Chr. Totuși cercetările efectuate în așezarea de la Berezani, considerată mai veche decât cetatea Olbiei, par a confirma într-o oarecare măsură informațiile antice, întrucât materialul arheologic descoperit aici a fost datat cu certitudine la sfârșitul secolului VII a.Chr.⁷⁶ Deși problema datei de întemeiere a Olbiei nu este pe deplin edificată, cert este, că spre a doua jumătate a secolului VI a.Chr., colonia ne apare ca un oraș bine dezvoltat economic, dovadă fiind și existența unui număr de 70 așezări agricole, care de altfel au și fost cercetate.⁷⁷ Activitatea economică deosebită a Olbiei va duce și la inițierea activității monetare, fiind emise monede de aur, argint, bronz și aramă.

Cele dintâi piese, considerate ca fiind și cele mai vechi, pe care Olbia le-a emis au fost așii (*aes grave*). Piesele respective erau din cupru, obținute prin turnare, aveau formă rotundă și cântăreau peste 100 g. De asemenea, aceste emisiuni redau pe avers capul Meduzei, iar pe revers acvila pe delfin sau roata cu patru spițe, la care se adaugă legenda *APIX*. Din punct de vedere cronologic așii olbieni au fost datați inițial în prima jumătate a secolului V a.Chr.,⁷⁸ deși în această privință s-a exprimat și un alt punct de vedere.⁷⁹

În zona care ne interesează monedele olbiene indiferent de natura tipului sunt atestate în 14 descoperiri (Pl. 2): Tyras (Belgorod-Dnestrovskij), Brânzeni, Buzău, Camenca, Foltești, Izmail, Nikonion, Insula Șerpilor (Ostrov Zmeinyi), Limanul Suhoi, Ovidiopol, Răcătău, Tuzla, Zatoka și Republica Moldova (Anexa I, nr.39/IV, 68, 83/II, 84, 201, 248/II, 261, 297/IX, XI, 321/V, VII, VIII, 324, 370, 478/III, 507/I, 533), numărul total al pieselor ridicându-se la 107 exemplare. În funcție de metalul folosit distribuția monedelor se prezintă astfel: trei ași descoperiți la Nikonion, Insula Șerpilor (Ostrov Zmeinyi) și Ovidiopol; 30 piese de bronz aflate la Foltești, Limanul Suhoi (datată în al treilea sfert al secolului IV a.Chr.), Nikonion, Răcătău (piesă datată în secolele I a.Chr. - I p.Chr.), Tuzla și Zatoka (monedă datată în ultimul sfert al secolului IV a.Chr.); patru piese de argint care provin de la Insula Șerpilor (Ostrov Zmeinyi).

Pe baza celor menționate putem consemna o serie de concluzii. Astfel, se constată că, în privința așilor, numărul acestora este redus iar spațiul în care ei apar nu poate fi desprins de

⁷⁵ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 52.

⁷⁶ J. Boardman, *Grecii de peste mări. Colonizarea greacă și comerțul timpuriu*, în traducere de M. Alexandrescu-Vianu și P. Alexandrescu, București, 1988, p. 326-328; S.D. Kryžickij, V.M. Otreško, *K probleme formirovanja ol'vijskogo polisa*, în *Ol'vija i ejo okruga*, Kiev, 1986, p. 5-8.

⁷⁷ P. Lévêque, *Aventura greacă*, în traducere de C. Tănăsescu, I, București, 1987, p. 307-309; D.M. Pippidi, Gh. Poenaru Bordea, în *DIVR*, p. 440; S.D. Kryžickij, A.V. Burakov, V.M. Otreško, S.B. Bujkich, V.V. Ruban, *K istorii ol'vijskoj sel'skoj okrugi*, în *IASSP*, Kiev, 1980, p. 4-12.

⁷⁸ A.N. Zograf, 1951, p. 123 și 241; R. Ocheseanu, în *BSNR*, 67-69, 1973-1975 (1975), 121-123, p. 46-47.

⁷⁹ V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 53 (consideră că asii olbieni se emit și în timpul aplicării decretului lui Clearchos din 449-448 a.Chr.).

zona colonială, fapt ce scoate în evidență atât rolul lor minor în plan economic, cât și slaba receptivitate a localnicilor față de aceste emisiuni. Mai importante par a fi, cel puțin din punct de vedere numeric, emisiunile de bronz. Acestea pot scoate în evidență și existența unei activități monetare mai active care se înregistrează mai ales după ce Liga de la Delos este desființată.⁸⁰ Dacă luăm în considerație descoperirea de la Răcătău (o monedă de bronz a fost găsită în așezarea de aici într-un nivel arheologic datat în secolele I a.Chr. - I p.Chr.), atunci singura explicație care se poate da este aceea că în așezarea locală menționată începuse deja o circulație monetară în perioada amintită.

Perioada care a urmat însă desființării Ligii de la Delos ar reprezenta pentru monetăria olbiană una deosebit de activă. Acum se emit diferite tipuri monetare cu reprezentări diverse: pe avers sunt redată imagini cu capul Demetrei, al lui Apollo sau a zeului fluviu Borysthenes, iar pe revers apar acvila pe delfin, făclia, arcul, tolba sau săgețile, dar și o serie de legende, cum ar fi *ΟΛΒΙΟ*, *ΟΛΒΙΟΠΟΑΕΙ*, sau *ΟΛΒΙΟΠΟΑΕΙΤΕΩΝ*. Aceste reprezentări au fost puse pe seama legăturii Olbiei cu populația din apropierea coloniei,⁸¹ dar și a relațiilor care existau între colonie și Tyras.⁸² În același timp constatăm că din cele 106 exemplare olbiene cea mai mare parte se găsesc la Tyras (Belgorod-Dnestrovskij) (12 ex.), Nikonion (26 ex.) și Insula Șerpilor (Ostrov Zmeinyi) (59 ex.). Cât privește cele 59 exemplare descoperite în Insula Șerpilor se consideră că, deși sunt în număr ridicat, acestea nu îndeplinesc o funcție economică.⁸³

Deși s-a afirmat că, mai ales în secolul III a.Chr., moneda olbiană se impune în zona Dunării de Jos,⁸⁴ iată că descoperirile dar și numărul redus al exemplarelor nu par a susține o asemenea ipoteză. Mai plauzibil ni se pare că în aceeași zonă și în aceeași vreme, Histria păstrează monopolul în privința emisiunilor, cu atât mai mult cu cât în secolul III a.Chr. moneda sa de argint continuă să fie bătută și răspândită.

4.1.5. Callatis

Ca și în cazul celorlalte colonii de pe litoralul Mării Negre și în stabilirea datei de întemeiere a Callatisului trebuie să luăm în considerare atât izvoarele istorice, cât și rezultatul cercetărilor arheologice care împreună ne oferă, în acest sens, informații importante. Colonie grecească de origine doriană orașul Callatis a fost întemeiat, conform unui oracol, probabil cel din Delphi, de către coloniștii sosiți din Heracleea Pontică „pe vremea când Amyntas a preluat domnia peste macedoneni”.⁸⁵ După Plinius orașul s-ar fi numit inițial *Cerbatis* (*Acervetis*), toponim de origine tracică, preluat de la o așezare autohtonă existentă la vremea respectivă în apropierea unui râu, numit *Cerbos*, râu care în Antichitate se vărsa în mare.⁸⁶

⁸⁰ *Ibidem*.

⁸¹ A.N. Zograf, *op.cit.*, p. 137.

⁸² V. Mihailescu-Birliba, *op.cit.*, p. 54.

⁸³ P.O. Karyškovskij, *Ol'vijskie monety najdennye na ostrove Levke*, în *MASP*, Kiev, 1983, p. 159-173.

⁸⁴ C. Preda, *Descoperirea de la Murighiol (jud. Tulcea) și unele aspecte ale circulației monedelor olbiene la Dunărea de Jos*, în *SCN*, 7, 1980, p. 40-41.

⁸⁵ A. Ștefan, Gh. Poenaru Bordea, în *Enciclopedia arheologiei*, p. 239.

⁸⁶ Plinius, *Naturalis Historia*, 4, 11, 44, în *Izvoare privind istoria României*, vol. I, București, 1964, p. 407.

Agricultura (reprezentată adesea pe monede prin imaginea Demetrei sau spicul de grâu) și activitatea meșteșugărească au favorizat rapida dezvoltare a comerțului,⁸⁷ motiv pentru care în secolele IV - III a.Chr. orașul Callatis atinge un stadiu economic ridicat, fapt care a favorizat transformarea coloniei într-un adevărat centru de producție.⁸⁸ Aceste lucruri au determinat și deschiderea primelor ateliere monetare în care se vor emite piese de aur, argint și bronz.

Primele monede emise de Callatis se datează, cu probabilitate, către 330 a.Chr. sau spre sfârșitul secolului III a.Chr. deși ideea unui început de activitate monetară plasat către sfârșitul secolului IV a.Chr. nu este exclusă.⁸⁹ Mai nou, se consideră că activitatea monetară la Callatis ar avea ca debut perioada posterioară dispariției lui Lisimah; momentul s-ar încadra cu aproximație între aproximativ 280-250 a.Chr.⁹⁰ Aceste emisiuni, numite drahme, au următoarele reprezentări: pe avers este redat capul lui Herakles alături de blana leului din Nemea, în timp ce reversul are imprimat numele prescurtat al orașului *ΚΑΛΛΑΤΙ* (*KAA* sau *KAA*), monograma magistratului monetar la care se adaugă arcul, măciuca eroului și spicul de grâu, cunoscut ca simbol al orașului.⁹¹ Alături de drahme care au greutate cuprinse între 5 și 5,50 g sunt emise și diviziuni ale acestora, hemidrahme, care cântăreau între 2,40 și 2,60 g, iar mai rar acestea puteau depăși 3 g sau se puteau plasa sub 2 g.⁹²

Emisiunile de argint sunt completate cu cele de aur și de bronz. Cele de aur, staterii sunt de tipul lui Alexandru cel Mare și Lisimah și întrucât aceste emisiuni, ca și în cazul celor bătute de Histria și Tomis, vor face obiectul unui subcapitol separat nu vom insista acum asupra lor. Ne limităm în a spune că astfel de monede sunt emise cu precădere în secolele III - I a.Chr.,⁹³ fiind deci piese postume.

Cât privește piesele de bronz acestea sunt de diferite tipuri și în consecință au diverse reprezentări: pe avers apar o serie de zeități ca Demetra, Apollo, Athena, Dionysos, Herakles sau Hermes, iar pe revers spicul de grâu, sigle, monograme și legenda *ΚΑΛΛΑ* (*KALLA*) sau *ΚΑΛΛΑΤ* (*KALLAT*). Cronologic aceste emisiuni s-ar data, cu unele rezerve, între sfârșitul secolului III a.Chr. și până spre mijlocul secolului I a.Chr.,⁹⁴ când datorită ocupării orașului de către romani, prin Lucullus în 72 a.Chr., se pune capăt monetăriei callatiene din perioada autonomă.

În spațiul nord-dunărean, monedele callatiene nu apar în descoperiri numeroase, cunoscându-se până acum doar opt localități (Pl. 2). Astfel, avem date despre existența unui tezaur la Poiana (Anexa I, nr. 355/VIII), la care se adaugă alte șapte descoperiri izolate înregistrate la Ciorani, Drobeta Turnu Severin, Grădiștea, Poiana, Racovița, Radovanu și Ulmeni (Anexa I, nr. 119, 186/I, 535/II, 355/II, III, IX, 366/I, 367/III, 482). Din analiza descoperirilor se constată următoarele: nu avem atestată în descoperirile enumerate nici un

⁸⁷ C. Preda, *op.cit.*, p. 242.

⁸⁸ C. Preda, *Ist monedei*, p. 72.

⁸⁹ Gh. Poenaru Bordea, în *Coloniile grecești din Dobrogea. Emisiunile monetare*, în *IstRom*, vol. I, 2001, p. 566.

⁹⁰ M.J. Price, *The Coinage in the Name of Alexander the Great and Philp Arhidaeus. A British Museum Catalogue, London-Zürich*, 1991, I, p. 172-205.

⁹¹ D.M. Pippidi, Gh. Poenaru Bordea, în *DIVR*, p. 124; Gh. Poenaru Bordea, *op.cit.*, p. 566.

⁹² C. Preda, *op.cit.*, p. 73.

⁹³ Gh. Poenaru Bordea, *Le trésor de Mărăsești. Les statères en or des cités du Pont Gauche et le problème des relations avec le monde grec et les populations locales aux IVe-Ier siècles av. n.è.*, în *Dacia*, N.S. 18, 1974, p. 118-120 și 122-125.

⁹⁴ C. Preda, *Ist monedei*, p. 76.

exemplar callatian de argint; majoritatea descoperirilor conțin monede de bronz și într-un singur caz aramă; numărul total al exemplarelor se ridică la 44 exemplare, din care 37 de bronz și cinci de aramă; existența în cadrul tezaurului de la Poiana a unor monede de bronz aurite; prezența monedelor callatiene în așezările locale (Grădiștea și Poiana) (Anexa VII, nr. 535/II, 355/II, III, VIII, IX).

Referitor la piesele aurite de la Poiana trebuie spus că astfel de emisiuni nu au mai fost descoperite în cadrul atelierelor vest-pontice. Descoperirea de la Poiana a primit diverse interpretări: monedele respective ar reprezenta intenția Callatisului de a induce în eroare autoritatea unei formațiuni locale cu centrul la Poiana; piesele pot reprezenta plata unor datorii survenite prin achiziționarea unor produse locale, a unor stipendii rezultate din înțelegeri politice;⁹⁵ exemplarele ar fi fost aduse întâmplător de către comercianții străini sau soldații lui Burebista participanți la expedițiile împotriva coloniilor.⁹⁶ Nu trebuie uitat că descoperirea este încadrată cronologic între începutul secolului III și prima jumătate a secolului I a.Chr., piesele sunt uzate și prezintă contramărci, între una sau trei, aplicate pe monedă.⁹⁷ Tocmai în prima jumătate a secolului III a.Chr. Callatisul împreună cu Histria sunt angajate într-un conflict militar împotriva Tomisului, aliat al orașului Byzantion. Izbucnit din motive economice și desfășurat, se pare, în prima jumătate a secolului III a.Chr., mai exact în anul 262 a.Chr. sau mai nou, între 256/255 și 253 a.Chr.,⁹⁸ conflictul s-a soldat cu înfrângerea Callatisului și Histriei în urma intervenției orașului Byzantion⁹⁹ care era interesat, prin participarea sa financiară, la libertatea traficului tomitan. Este posibil ca acest moment de criză să se fi repercutat nefavorabil și asupra producției monetare la Callatis, fapt care ar explica și aplicarea unui strat subțire de aur pe monedele de bronz.

Revenind la cele 27 exemplare callatiene de bronz contramarcate din depozitul de la Poiana, din câte se cunoaște, contramărcile, în general, sunt aplicate cu un scop bine definit: repunerea în circulație a unor piese mai vechi sau pentru introducerea pe piață a unor piese străine, motiv pentru care, se consideră că, în ambele cazuri, emisiunile astfel marcate cer o cronologie mai joasă (piesele au fost descoperite în nivelul IV, datat în secolele IV - II a.Chr., dar este posibil ca ele să aparțină și nivelului V, a cărui fază mai veche a fost datată la începutul secolului I a.Chr.).¹⁰⁰ Adăugată la numărul total de exemplare descoperite la Poiana, cronologia coborâtă, cel puțin în cazul pieselor din tezaurul de aici, poate susține și ideea existenței unui început de circulație monetară în această așezare locală.

În ansamblu, monedele callatiene descoperite la nordul Dunării s-ar încadra între începutul secolului III și prima jumătate a secolului I a.Chr. Deși nu sunt în număr mare, emisiunile respective pot evidenția atât dezvoltarea economică a Callatisului în acea vreme, cât și interesele sale economice în zone unde acestea se intersectau cu cele ale Histriei.

⁹⁵ *Ibidem*, p. 77.

⁹⁶ B. Mitrea, *Geto-dacii și monedele vest pontice din secolele III-I î.e.n.*, în *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p. 54-55.

⁹⁷ S. Teodor, M. Nicu, S. Țau, *Tezaurul de monede callatiene de bronz descoperit la Poiana, județul Galați*, în *Thraco-Dacica*, 8, 1987, 1-2, p. 133-137.

⁹⁸ Gh. Poenaru Bordea, *Coloniile grecești din Dobrogea. Emisiunile monetare*, în *IstRom*, vol. I, 2001, p. 568.

⁹⁹ E. Doruțiu Boilă, Gh. Poenaru Bordea, în *DIVR*, p. 576.

¹⁰⁰ V. Mihailescu-Bîrlița, *op.cit.*, p. 91; S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrlița, *Descoperiri monetare din așezarea getico-dacică de la Poiana-Tecuci*, în *ArhMold*, 16, 1993, p. 123-125.

4.1.6. Tomis

Ultima colonie grecească mai importantă de pe litoralul Pontului Euxin ale cărei emisiuni sunt atestate într-o serie de descoperiri și la nord de Dunăre este Tomis. Întemeiată de grecii din Milet în secolul VII sau VI a.Chr., colonia tomitană are o istorie puțin cunoscută în primele secole de existență; în acest sens nu există nici un fel de mențiune în legătură cu orașul.¹⁰¹ Primele știri despre oraș datează din prima jumătate a secolului III a.Chr., mai exact anul 262 a.Chr., când acesta este susținut de către Byzantion în lupta împotriva Histriei și Callatisului. După această dată Tomisul va cunoaște o evoluție ascendentă din punct de vedere economic care va favoriza și începutul unei activități monetare. Precizăm însă, că în comparație cu celelalte colonii de pe litoralul Mării Negre, Tomis a emis monede ceva mai târziu, probabil pe la 260 a.Chr.¹⁰² Până la această dată pe piața orașului au circulat monede străine, cum ar fi cele histriene de argint sau callatiene.

Producția monetară la Tomis a constat aproape numai în emisiuni de bronz, la care se adaugă și staterii de aur de tip Alexandru cel Mare și Lisimah. Ceea ce vom analiza în acest subcapitol este emisiunea de bronz a Tomisului, care a fost extrem de variată. Astfel, din rândul primelor emisiuni de bronz fac parte cele care redau pe avers imaginea zeului Apollo pe trepid (uneori sunt aplicate și contramărci), iar pe revers legenda *TOMI*, sau *TO* și nume de magistrați monetari (*AI*, *NIKN*, *ΔΙΟ*).¹⁰³ Greutățile sunt cuprinse între 4,60 și 2,62 g iar diametrul de 16-20 mm.

Un alt tip monetar tomitan de bronz este cel cu aversul care redă imaginea „Marelui Zeu”, iar reversul are legenda *TOMI*, acvila, nume de magistrați și sigle (*AICXPI*, *HPA*, *HPO*, *MEN* etc.).¹⁰⁴ Greutățile acestor piese oscilează între 8 și 10 g, uneori având și 11,70 g, 13,20 g sau 6,32 și 5,80 g iar diametrul între 22 și 26 mm. Tot pe aversul acestor piese sunt aplicate contramărci cu efigiile lui Hermes, Helios, Demetra, Ares sau Apollo. Acest tip mai are o grupă și două serii divizionare. Alte tipuri monetare tomitane de bronz redau capetele alăturate ale Dioscurilor,¹⁰⁵ capul lui Zeus cu barbă¹⁰⁶ și cunună, iar printre ultimele emisiuni se numără cele cu capul Demetrei.¹⁰⁷

În zona care ne interesează, monedele tomitane sunt atestate în șapte descoperiri (Pl. 2), două tezaure la București și Copuzu (Anexa I, nr. 74/VII, 137), alături de cinci descoperiri izolate, Tyras (Belgorod-Dnestrovskij), Crăsani, Galați - Barboși, Radovanu, Roseți și Târgșor (Anexa I, nr. 39/X, 154/VII, 206/III, IX, 367/II, 387, 452). Numărul total al exemplarelor se ridică la 12 piese, dintre care trei provin din tezaure (București, alături de piese de tip local și Copuzu, împreună cu monede de același fel).

Analiza acestor descoperiri impune o serie de observații: a) în totalitate piesele sunt confecționate din bronz, iar numărul lor nu este ridicat; b) unele piese apar într-o serie de

¹⁰¹ E. Dorutiu Boilă, Gh. Poenaru Bordea, *op.cit.*, p. 576.

¹⁰² *Ibidem*, p. 577.

¹⁰³ B. Pick, K. Regling, *Die antiken Münzen Nordgriechenlands*, I, 2. *Die antiken Münzen Dacien und Moesien*, Berlin, 1910, p. 637.

¹⁰⁴ *Ibidem*, p. 637-640.

¹⁰⁵ *Ibidem*, p. 646.

¹⁰⁶ *Ibidem*, p. 646-649.

¹⁰⁷ *Ibidem*, p. 653-654.

așezări coloniale și locale, cum este cazul celor de la Tyras (1 ex.), Copuzu (2 ex. descoperite într-o necropolă getică din secolul IV a.Chr.), Galați - Barboși (câteva exemplare descoperite în primul nivel getic datat în secolele II - I a.Chr., alături de alte 3 ex. care credem că se înscriu în aceleași coordonate cronologice) și Radovanu (1 ex.); c) din punct de vedere cronologic descoperirile s-ar plasa, cu o singură excepție (Copuzu), în secolele II - I a.Chr.; d) pe o serie de monede se întâlnesc contramărci (Târgșor), ceea ce poate constitui un indiciu că monedele respective ar putea primi o cronologie mai joasă; e) prezența monedelor tomitane scot în evidență și nivelul economic avansat pe care Tomisul îl atinsese.

Considerațiile de mai sus pot explica faptul că astfel de emisiuni de valoare scăzută, unele prezente și în așezările locale, constituie indicii că la vremea respectivă începuse o oarecare circulație monetară și la nord de Dunăre. Nu excludem posibilitatea ca aceste emisiuni să aibă o perioadă de circulație mult mai recentă (poate chiar sfârșitul secolului I a.Chr. și începutul secolului I p.Chr.), întrucât marea lor majoritate sunt și contramărcate.

4.1.7. Alte monede grecești

Pe lângă emisiunile analizate, teritoriul Daciei nord-dunărene cunoaște în perioada secolelor V - II a.Chr. și alte tipuri monetare grecești (Pl. 2). Clasificarea acestor emisiuni a avut la bază ordinea alfabetică și în consecință ele vor fi astfel enumerate, indicându-se de la caz la caz descoperirile unde acestea apar, precum și metalul din care sunt confecționate.

Cele mai vechi emisiuni monetare înregistrate la nord de Dunăre sunt reprezentate de cele două piese de bronz descoperite la Oradea (Anexa I, nr. 315/I). Ele aparțin orașelor Neapolis și Thurium, fiind emise cu aproximație între 450-340 sau 340-268 a.Chr., respectiv 400-300 a.Chr. și, după câte se pare, ele nu pot fi catalogate ca descoperiri certe ci, mai degrabă, piese provenite din unele colecții ale vremurilor noastre. Mare parte din celelalte monede, acoperă în cea mai mare măsură perioada secolelor IV - II a.Chr. Emitenții acestor descoperiri se prezintă astfel: Aelaea Aeolidis, o descoperire (Tyras, un bronz din secolul IV a.Chr.) (Anexa I, nr. 39/IX); Amisos, două descoperiri cu un total de două piese (Coșoveni, o drahmă din secolul IV a.Chr.; Nikonion, două drahme datate la sfârșitul secolului IV a.Chr.) (Anexa I, nr. 39/IX, 151, 297/V); Apollonia, două descoperiri (Nikonion, un bronz din secolele IV - III a.Chr. și Insula Șerpilor, 1 ex.) (Anexa I, nr. 297/VII, 321/VII); Athena, patru descoperiri care însumează 5 ex. (Buzău, 1 ex.; Novaci, 1 ex. de bronz datat în 322-229 a.Chr.; Insula Șerpilor, 2 ex.; Vărăști, 1 ex. din secolul IV a.Chr.) (Anexa I, nr. 83/III, 299/III, 321/VII, 489/I); Bosfor, o descoperire (Insula Șerpilor, 1 ex.) (Anexa I, nr. 321/VII); Caria, o descoperire (Moldova, un bronz emis la Kalymnos între 350-335 a.Chr.) (Anexa I, nr. 528/V); Chersones, o descoperire (Insula Șerpilor, două piese) (Anexa I, nr. 321/VII); Corcyra, două descoperiri, cu un număr de două piese (Cașolț, o piesă; Costișa, un bronz datat în 450-400 a.Chr.) (Anexa I, nr. 87/II, 149); Erythreia, trei descoperiri, cu un total de cinci piese (Dumbrăveni, un bronz și 1 ex. de argint; Gușterița, 1 ex.; Sibiu, două piese de bronz) (Anexa I, nr. 188, 229/II, 413); Histiaea, o descoperire (Moldova, un octobol de argint datat în 313-265 a.Chr.) (Anexa I, nr. 528/III); Illiria, o descoperire (Dubova, o drahmă) (Anexa I, nr. 187/II); Mesembria, șase descoperiri, cu un total de șase monede (Cucerdea, un bronz; Huși, 1 ex. din perioada autonomă; Insula Șerpilor, 1 ex.; Mediaș, 1 ex.; Polovragi, un bronz din perioada autonomă; Târnăvioara, un bronz) (Anexa I, nr. 158, 239, 321/II, 273/II, 357/II, 459); Odessos, două descoperiri care însumează 2 ex. (Pângălești, un bronz din perioada autonomă; Schitu, un bronz din perioada autonomă) (Anexa I, nr. 332, 407); Olinthus, o descoperire (Tyras, 1 ex. de

argint, diobol emis pentru Sparadokos și datat în secolul V a.Chr.) (Anexa I, nr. 39/IV); Panti-capaion, două descoperiri, cu șapte monede (Insula Șerpilor, 6 ex.; Poiana, un bronz) (Anexa I, nr. 321/VII, 355/V); Thracia, o descoperire (Nikonion, un bronz) (Anexa I, nr. 297/VIII).

Alături de piesele menționate, sunt atestate și o serie de exemplare a căror proveniență nu este cunoscută cu exactitate sau monedele sunt de tip neprecizat. Este vorba de descoperirile de la Tyras (3 ex. de bronz datate în secolele IV - I a.Chr. care provin din Grecia sau Asia Mică) (Anexa I, nr. 39/VIII) și Feldioara (1 ex. neprecizat) (Anexa I, nr. 195). Deși nu excludem posibilitatea ca unele exemplare să fie îndoielnic datate sau ca proveniență, totuși analiza descoperirilor scoate în evidență următoarele: a) tipurile monetare menționate nu se caracterizează printr-un număr ridicat de exemplare (45 piese) și această situație o raportăm la întreg teritoriul nord-dunărean; b) din totalul monedelor șase exemplare sunt din argint, iar 19 bronz; c) piesele au o proveniență diversă: Pontul Euxin, Macedonia, Grecia continentală sau insulară; d) o parte din aceste emisiuni se întâlnesc atât în zona colonizată, Tyras, Nikonion sau Insula Șerpilor (în total aproximativ 20 ex.), cât și într-o serie de așezări locale, Polovragi și Poiana (în total 2 ex.). Explicația care ar putea fi dată prezenței acestor emisiuni în spațiul care ne interesează este aceea, că ele pot constitui rezultatul unor contacte de ordin comercial, fapt care ar ilustra și zonele care făceau obiectul interesului negustorilor acelor vremuri.

4.1.8. Filip II (359-336 a.Chr.)

Pentru numismatica spațiului nord-dunărean moneda macedoneană are o importanță deosebită. Pe lângă contactele de ordin economic și comercial pe care populația locală de la nordul Dunării le-a stabilit cu lumea grecească, prezența pieselor macedonene în spațiul care ne preocupă se poate explica și prin ridicarea Macedoniei ca mare putere pe harta lumii antice, produsă în urma urcării pe tron a regilor Filip II (359-336 a.Chr.) și Alexandru Macedon (336-323 a.Chr.).

Atragerea zonei nord-dunărene în sfera de interese macedonene se va realiza în urma a două momente politico-militare importante: pe de o parte conflictul între regele scit Ateas, susținut ulterior de Filip II, și acel „Histrianorum rex” (episod petrecut în zona vest-pontică pe la 339 a.Chr.), iar pe de altă parte momentul 335 a.Chr., când însuși Alexandru cel Mare, trece Dunărea înfruntându-se cu tribalii și geții.¹⁰⁸

După moartea lui Alexandru cel Mare, unul dintre diadohi, Lisimah caută și el să-și extindă influența politică la nord de Dunăre, tentativă supusă eșecului, el fiind înfrânt de geți.¹⁰⁹ În ciuda acestor înfruntări politico-militare nu poate fi ignorată implicarea Macedoniei în economia și politica Dunării de Jos, consecința imediată fiind adâncirea relațiilor comerciale între nordul Dunării și sudul greco-macedonean și tracic. Acesta este, credem, cadrul geopolitic și economic care a determinat pătrunderea monedei macedonene în spațiul nord-dunărean.

Istoria monetăriei macedonene are ca debut momentul (aproximativ 475 a.Chr.) când regele Alexandru I bate primele monede. Cel care va pune bazele unei monetării proprii, originale, macedonene va fi Archelaos și aceasta în urma reformelor din 413 a.Chr. Odată cu Filip II, monetăria macedoneană cunoaște o intensă activitate, la Pella și Amphipolis fiind emisă o cantitate importantă de monedă.¹¹⁰

¹⁰⁸ V. Pârvan, *Getica*, p. 47.

¹⁰⁹ R. Vulpe, *Celtii pe teritoriul Daciei*, în *IstRom*, vol. I, 1960, p. 229-230.

În zona care ne interesează, cele mai importante descoperiri cu monede macedonene aparțin lui Filip II, Alexandru cel Mare și Lisimah, la acestea adăugându-se sporadic și piese care aparțin altor diadohi. Urcarea lui Filip II pe tron în anul 359 a.Chr. și reformele pe care le introduce au consecințe reale și în plan monetar, la Pella și Amphipolis înregistrându-se o activitate monetară intensă. O dovadă în acest sens, stă emiterea în cantități mari a pieselor de aur, argint și bronz.

În privința pieselor din aur, staterii, au fost avansate mai multe date legate de baterea lor: 356, 352 sau 344 a.Chr., ele datorându-se unor evenimente în care regele Filip II a fost implicat: victoria la Jocurile Olimpice sau anexarea Paeoniei, zonă bogată în aur și argint.¹¹¹ Staterii redau pe avers capul unui tânăr cu cunună de lauri, orientat spre dreapta, uneori spre stânga. Pe revers este reprezentată o bigă, în galop spre dreapta, iar în exergă se află legenda *ΦΙΛΙΠΠΟΥ*. Sub cal este plasată sigla sau monograma atelierului sau magistratului monetar.¹¹² Capul tânărului de pe avers a fost identificat cu Apollo, Ares, Filip sau Alexandru,¹¹³ iar reproducerile de pe revers au fost inspirate din victoriile lui Filip la Olimpiadă, ori cele din plan politic și militar. Staterii lui Filip II erau echivalentul a 8 tetradrahme de argint și aveau greutatea care variaua între 8,50 și 8,60 g.¹¹⁴ Ulterior, staterii aveau să fie echivalați cu o didrahmă a sistemului ponderal attic.¹¹⁵

Pieselor de aur li se adăuga cele de argint și bronz. Cele de argint au pe avers capul lui Zeus cu cunună de lauri și orientat spre dreapta, iar pe revers se află legenda *ΦΙΛΙΠΠΟΥ* și un călăreț în trei variante: tânăr dezbrăcat; un bărbat matur, cu pelerină fluturând în vânt, mâna dreaptă ridicată și *Kausia* pe cap; același bărbat, cu pelerină strânsă pe corp, cu mâna dreaptă în sus, și o pălărie cu boruri.¹¹⁶ Referitor la legenda de pe avers, aceasta este identică cu cea de pe stateri. Tetradrahmele, au greutatea plasate în jurul a 14,50 g, fiind emise în număr ridicat și după moartea lui Filip II.¹¹⁷ Tot din argint, dar în cantități reduse, s-au emis didrahme și drahme, care redau pe revers capul lui Herakles sau Apollon orientat spre dreapta și, mai rar, al zeiței Artemis, întors ușor spre stânga, și un cap juvenil.¹¹⁸

Flexibilitatea monetăriei macedonene în vremea lui Filip II este dată și de piesele de bronz, care au aversul ca și staterii, respectiv, capul lui Apollo, iar reversul redă un călăreț, cu sau fără *Kausia*, orientat spre dreapta, rar spre stânga, și legenda *ΦΙΛΙΠΠΟΥ*; sub cal apar simboluri și sigle ale atelierelor monetare. Piese care au capul lui Herakles pe avers, iar pe revers călăreț sau armele eroului sunt mai rare.¹¹⁹ După cum vom constata, emisiunile de

¹¹⁰ C. Preda, *Ist monedei*, p. 97.

¹¹¹ K. Pink, *Ostketen*, p. 29; A.B. West, *The Early Diplomacy of Filip II of Macedon illustrated by his coins*, în *NC*, 3, 1923, p. 159-210; B.V. Head, *HistNum*, p. 197.

¹¹² B. Mitrea, *Problema monedelor postume de tip Filip II aflate în Dacia*, în *SCIV*, 22, 1971, 2, p. 170; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 55.

¹¹³ L. Müller, *Numismatique d'Alexandre le Grand: suivie d'un appendice contenant les monnaies de Philippe II et III*, Copenhague, 1855, p. 340-341; P. Gardner, *The Types of Greek Coins*, în *BMC*, VI, Cambridge, 1883, p. 142-144; H. Gaebler, *Die antiken Münzen von Makedonia und Paeonia*, Berlin, 1935, p. 162.

¹¹⁴ C. Preda, *op.cit.*, p. 97.

¹¹⁵ M.J. Price, *Coins of the Macedonians*, London, 1974, p. 23.

¹¹⁶ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 56.

¹¹⁷ C. Preda, *op.cit.*, p. 98.

¹¹⁸ *Ibidem*.

¹¹⁹ *Ibidem*.

bronz ale lui Filip II descoperite la nord de Dunăre nu excelează printr-un număr mare de exemplare, comparativ cu piesele din aur sau cele din argint. Mai adăugăm faptul că staterii postumi de tip Filip II vor fi emiși și în atelierile monetare ale orașelor vest-pontice.

4.1.9. Alexandru cel Mare (336-323 a.Chr.)

O largă circulație la nord de Dunăre se înregistrează și pentru monedele lui Alexandru cel Mare, care va introduce la Pella, Amphipolis și într-o serie de orașe din Asia Mică sau bazinul Mării Negre propriile sale piese, deși emiterea monedelor lui Filip II continuă și în timpul său.

Staterii păstrează același etalon attic al monetăriei lui Filip II, dar redau pe avers capul zeiței Athena cu coiful corintic spre dreapta, iar pe revers Nike, în picioare, cu aripile deschise, cu *styliis* și coroană;¹²⁰ apare și legenda *ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ*, alături de simboluri și sigle de atelier monetar. De asemenea, se bat piese de dublu stater și subdiviziuni de jumătate, sfert și optime de stater. Cele din urmă au același avers ca staterii, iar pe revers sunt imprimate măciuca și arcul sau fulgerul. O parte din staterii lui Alexandru vor fi emiși și la Histria, Tomis, Callatis, Odessos sau Tyras.

Reprezentative rămân piesele de argint, respectiv tetradrahmele și drahmele. Primele au pe revers capul lui Herakles cu blana de leu, iar pe revers pe Zeus, cu acvilă și sceptru pe tron și legenda *ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ* sau *ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ*, sigle și monograme. Au greutate cuprinse între 16 și 17 g și multe dintre ele sunt emisiuni postume.¹²¹ Drahmele au același avers și revers ca tetradrahmele, însă unele serii surprind pe revers și o acvilă pe fulger.

Tabloul monetar al monetăriei macedonene de tip Alexandru cel Mare se completează cu piesele de bronz care au pe avers capul lui Herakles, iar pe revers armele eroului și numele regelui sau o acvilă, sigle și monograme.¹²² Alte piese de bronz redau pe avers capul lui Apollon, al Athenei, al lui Poseidon și scutul macedonean, iar pe revers apar Nike, proră și coif, numele regelui și uneori inițialele *BA*.¹²³

4.1.10. Lisimah (323-281 a.Chr.)

În calitate de diadoh pentru Thracia, Lisimah ocupă un loc important în cadrul numismaticii spațiului nord-dunărean, întrucât emisiuni monetare cu numele său au circulat și în spațiul locuit de geți și daci. Se remarcă staterii și tetradrahmele sale care se impun după 306 a.Chr., când își ia titlul de basileu. Staterii lui Lisimah au fost preluați și de Mithridates VI Eupator regele Pontului o parte din ei fiind emiși și în atelierile de la Pontul Euxin.¹²⁴ Piesele au reprezentate pe avers capul diademat al lui Alexandru cel Mare, cu cornul lui Amon, iar pe revers, Athena, cu o Nike în mână, stând pe un scut, legenda *ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ*, sigle și monograme.¹²⁵ Emisiunile de bronz au pe avers un cap de zeu (probabil Ares) cu coif sau capul lui Herakles, iar pe revers apare un leu, protomă sau cap de leu, Athena sau cunună de spice.

¹²⁰ S. Perlman, *The Coins of Filip II and Alexander the Great and their Pan-Hellenic Propaganda*, în *NC*⁷, 5, 1965, p. 57-67.

¹²¹ C. Preda, *Ist monedei*, p. 103.

¹²² *Ibidem*.

¹²³ B.V. Head, *op.cit.*, p. 226-227.

¹²⁴ B. Pick, K. Regling, *Die antiken Münzen Nordgriechenlands*, I, 2. *Die antiken Münzen Dacien und Moesien*, Berlin, 1910, p. 105-107, 170 și 650-653.

¹²⁵ C. Preda, *op.cit.*, p. 109.

4.1.11. Alți diadohi

Alături de emisiunile prezentate mai sus la nord de Dunăre s-au descoperit și piese care aparțin altor diadohi decât Lisimah. Se numără printre acestea piese de la Filip III Arideul, Filip V sau Seleucos I, care sunt reprezentate destul de redus ca număr în zona nord-dunăreană. Mai relevante par emisiunile lui Filip III Arideul (323-316 a.Chr.), care constau din: stateri, care au pe avers reprezentat capul Athenei, iar pe revers Nike; tetradrahme și drahme cu capul lui Herakles pe avers și Zeus pe tron cu sceptru și acvilă în mâini, pe revers. Tot pe revers este întâlnită legenda *ΦΙΛΙΠΠΟΥ* sau *ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ*, alături de semne și sigle monetare.¹²⁶ Tetradrahmele și drahmele acestui diadoh prezintă importanță numismatică, deoarece ele au servit ca model emisiunilor getice din zona Dunării de Jos.

4.1.12. Privire generală asupra prezenței monedei macedonene la nordul Dunării

În general, piesele emise pentru Filip II, Alexandru cel Mare și diadohi, fie originale, fie postume, ridică probleme deosebite deși din capul locului nu poate fi pusă la îndoială importanța lor pentru perioada antică a istoriei românești. Discuții serioase s-au axat în jurul problemei prezenței pieselor originale și răspândirii lor la nord de Dunăre, dar și a cantității ori importanței emisiunilor postume din aceeași zonă. Trebuie spus, însă, că în comparație cu piesele de tip Filip II și Alexandru cel Mare, cele ale diadohilor nu au cunoscut aceeași răspândire la nord de Dunăre. Mai mult, monedele celor doi regi macedoneni continuă să fie bătute mult timp și după sfârșitul domniei acestora. Cel puțin monetăriile de la Pella, Amphipolis sau Arados continuă să emită monede de tipurile menționate până în 310, 294, respectiv 301 a.Chr.¹²⁷ Chiar și în orașele grecești de pe litoralul Pontului Euxin acest proces monetar continuă, inclusiv în secolul II a.Chr.¹²⁸ De asemenea, o situație similară o întâlnim și în cazul emisiunilor postume ale unor diadohi, cum este cazul lui Lisimah. În acest sens, în tezaurul de la Mărășești este atestată emiterea de către Tomis și Callatis a unor piese pentru Lisimah, datate între 90-72 a.Chr.¹²⁹

Din păcate, astăzi este destul de grea o separare a emisiunilor macedonene originale de cele postume sau de imitații, întrucât de-a lungul timpului o parte din piesele descoperite la nord de Dunăre au fost greșit atribuite uneia sau alteia din cele trei categorii de monede.

La nordul Dunării emisiunile macedonene, fie originale, fie postume, aparținând suveranilor mai sus menționați, apar destul de bine reprezentate. În analiza noastră, am luat în discuție doar acele piese cu loc de descoperire mai puțin incert și publicate ca atare, fără a ne opri asupra acelor care nu posedă date satisfăcătoare. În această situație se află descoperirile a căror descriere este generală fără a se da detalii despre numărul exact al pieselor care aparțin diferiților suverani emitenți, cum este cazul descoperirilor de la Bistrița, Borcea, Criciova, Giurgiu, Pescari, Petroșani, Potoc, Ramna, Vărăști, Hunedoara - județ și Bucovina (Anexa I, nr. 46, 59, 156/I, 217/VI, 333/I, 338/III, 360/I, 368, 489/II, 518, 527/III). De

¹²⁶ B.V. Head. *op.cit.*, p. 228.

¹²⁷ Gh. Poenaru Bordea, *Le trésor de Mărășești. Les statères en or des cités du Pont.Gauche et le problème des relations avec le Monde Grec et les populations locales aux IVe-Ier siècles av. n. è.*, în *Dacia*, N.S. 18, 1974, p. 112; V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 56.

¹²⁸ Gh. Poenaru Bordea, *op.cit.*, p.115; V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 56. B. Pick, *Die antiken Münzen Nordgriechenlands*, I, 1. *Die antiken Münzen von Dacien und Moesien*, Berlin, 1898, p. 63-64 și 105-107.

¹²⁹ Gh. Poenaru Bordea, *op.cit.*, p. 103-125.

asemenea, au fost excluse din analiza statistică staterul datat în 400-338 a.Chr., care are locul de descoperire Transilvania (Anexa I, nr. 531/I), moneda de bronz din vremea lui Alexandru IV, descoperită la Rădești (Anexa I, nr. 373) și cei 17 stateri de la Filip II și Alexandru cel Mare care provin din Oltenia (Anexa I, nr. 530/III).

În zona care ne interesează, emisiuni macedonene (originale și postume), considerate de noi ca fiind sigure, s-au descoperit în 133 de localități, la care se adaugă descoperirile consemnate ca fiind înregistrate în șase județe, trei regiuni și un depozit, a cărui proveniență nu este cunoscută. Consemnăm acum existența a 2296 exemplare, dar numărul pare a fi mult mai mare;¹³⁰ dintre acestea, 2118 exemplare (92,24%) provin din tezaure, iar 178 exemplare (7,75%) din descoperiri izolate. Sunt 40 de localități în care s-au descoperit tezaure cu emisiuni macedonene și alte 93 localități în care piesele apar ca fiind descoperiri izolate. În tezaure, numărul monedelor de aur atinge cifra de 1134 (53,54%), cele de argint 975 (46,03%) iar cele de bronz nouă (0,42%). Se observă cu ușurință lipsa tezaurelor mixte, fiind greu de crezut că piesele de aur ar putea apare alături de cele de argint și cu atât mai puțin de bronz. Din descoperirile sigure, 13 se compun doar din piese de aur (Ațel, Baia Mare, Dolinskoe, Faraoni, Galați, Gâldău, Gura - Galbenă, Lărguța, Mărășești, Nicorești, Pavlovca, Sărata și Starokozač'e-Cazacii Vechi) (Anexa I, nr.21, 24, 179, 190, 206/II, 209/II, 223, 256, 270, 296/I, 328, 396, 425) iar 24 din emisiuni de argint (Bălteni, Bătășani, Berzasca, Borănești, Buia, Chișineu - Criș, Craiova, Curtea de Argeș, Gura Padinii, Hinova, Lueta, Murgeni, Nikonion, Oancea, Ochiuri, Petroșani, Popești, Rasa, Răchitele de Sus, Răducești, Sighișoara, Teregova, Tulghieș și Vedea) (Anexa I, nr. 29, 33/I, II, 43, 58, 76, 114, 153/II, 162/I, II, 225, 235, 263, 291/II, 297/V, 302, 306, 338/IV, 358/VIII, 369, 372, 374, 415/II, 463, 471, 494), la care se adaugă un tezaur indicat de noi ca având proveniență necunoscută (Anexa I, nr. 534/III).

În ceea ce privește bronzul, acesta este reprezentat printr-un singur tezaur, cel de la Preajba de Pădure (Anexa I, nr. 361). Rezultă așadar o disproporție între piesele de aur, cele din argint, respectiv de bronz, întâlnite în tezaure. Situația, în cazul repartizării emisiunilor pe suverani emitenți, prezintă și ea aceeași disproporție: Filip II cu 111 exemplare (5,24%), Alexandru cel Mare cu 1501 piese (70,86%), Lisimah și alți diadohi cu 498 monede (23,51%). Se constată, așadar, slaba reprezentare pe care o au piesele lui Filip II în raport cu cele ale lui Alexandru cel Mare și Lisimah, mai numeroase.

Analiza tezaurelor cu stateri, inserate în Tabelul I, impune o serie de observații. Astfel, cele mai multe dintre ele au ca dată de încheiere a tezaurizării următoarele perioade: 330-294 a.Chr. (Faraoni, Galați, Lărguța, Nicorești și Sărata); 228-190 a.Chr. (Dolinskoe, Pavloca, Starokozač'e - Cazacii Vechi); începutul secolului I a.Chr., respectiv anii 100-70 a.Chr. (Gura - Galbenă și Mărășești). Prima perioadă este dominată de depozitul de la Lărguța (21 ex.), a doua de tezaurul de la Dolinskoe (979 ex.), iar cea de a treia de acumularea de la Mărășești (94 ex.). Se observă că în cazul acestor tezaure, cât și a altora, piesele originale și postume de tip Filip II și Alexandru cel Mare sunt însoțite de cele ale diadohilor, de asemenea, originale și postume. O analiză a acestor depozite din punct de vedere cronologic este cât se poate de utilă. Astfel, cele mai reprezentative acumulări cu stateri (posedă date complete) sunt cele de la Dolinskoe (228-220 a.Chr.), Faraoni (330-310 a.Chr.), Galați (315-300 a.Chr.), Gâldău (325- 317 a.Chr.), Gura Galbenă (100-70 a.Chr.), Lărguța (325-305 a.Chr.), Mărășești (90-72 a.Chr.), Nicorești (330-310 a.Chr.), Pavlovca (210-190 a.Chr.) Sărata (294 a.Chr.) și

¹³⁰ Vezi Anexa I.

Starokozač'e - Cazacii Vechi (280-220 a.Chr.). Un simplu calcul statistic ne arată că din depozitele de aur, înregistrate de noi în Tabelul I, cele mai multe conțin monede macedonene postume (1131 exemplare dintr-un total de 1134). Constatăm că, în tezaure, staterii macedoneni sunt aproape în totalitate emisiuni postume. Concluzia care se impune este aceea că staterii regilor macedoneni, dar și a diadohilor, rămân în circulație o bucată de timp și după sfârșitul perioadelor de domnie a acestora. În orice caz, dacă piesele postume din aur ale lui Filip II și Alexandru cel Mare nu se mai produc, după câte se pare la începutul secolului III a.Chr., emisiunile de tip Lisimah se bat și în secolul I a.Chr. Descoperirile, cu piese macedonene, de la nord de Dunăre, fie în tezaure, fie izolat, susțin un asemenea punct de vedere.

Analiza descoperirilor în funcție de emitent, corelată cu starea monedelor (originale sau postume) macedonene arată următoarea situație: în tezaure, piesele originale și postume de tip Filip II și Alexandru cel Mare, ca și ale diadohilor, se găsesc laolaltă (Bătășani, Dolinskoe, Galați, Lărguța, Mărășești, Oancea) sau separat (Bătășani, Borănești, Craiova, Gura - Galbenă, Gâldău, Hinova, Pavlovca, Popești, Nikonion, Răchițele de Sus, Starokozač'e); în descoperirile izolate monedele postume macedonene apar destul de bine reprezentate (Arnota, Tyras, Brad, Bragadiru, Câmpofeni, Cetățeni, Cojasca, Costești, Fălcui, Fundeni, Giurgiu, Săvinești, Maldăr, Scărișoara, Sebeș, Sighișoara, Târgu Ocna, Țigănești, Zimnicea, Buzău - județ, Vâlcea - județ și Transilvania); emisiunile postume sunt atât de aur, cât și de argint sau bronz; cronologic, tezaurele cu emisiuni postume sunt datate către sfârșitul secolului IV a.Chr. (Faraonani, Galați, Gâldău, Lărguța și Nicorești), prima treime a secolului III a.Chr. (Sărata și Starokozač'e), a doua jumătate a secolului III a.Chr. (Dolinskoe și Pavlovca) sau prima jumătate a secolului I a.Chr. (Gura - Galbenă și Mărășești).

În același timp, se observă că depozitele de aur apar bine reprezentate mai ales în spațiul carpato-nistrean. Sunt zece depozite, cu emisiuni postume, descoperite în acest spațiu: Dolinskoe, Faraonovka, Galați, Gura - Galbenă, Lărguța, Mărășești, Nicorești, Pavlovca, Sărata și Starokozač'e. Pentru celelalte zone ale spațiului nord-dunărean tezaurele cu exemplare de aur sunt slab reprezentate și neconcludente. Astfel, cunoaștem trei depozite întâlnite în alte zone decât cea dintre Carpați și Nistru: Ațel, Baia Mare și Gâldău. Acumularea de Gâldău este cea mai bine reprezentată, conținând zece piese în vreme ce pentru depozitele de la Ațel și Baia Mare nu se pot spune prea multe: din depozitul de la Ațel s-a recuperat doar o piesă, iar cel de la Baia Mare are în cuprinderea sa și emisiuni medievale. Mai mult, s-a afirmat că cei doi tetrastateri descoperiți aici ar fi chiar „rezultatul creației ale aceleiași epoci medievale”.¹³¹

La aceste tezaure prezentate până acum s-ar mai putea adăuga și cele de la Giurgiu și Strei, care surprind mai ales prin cantitatea de monedă pe care o conțin. De la Giurgiu ar proveni, după unele informații, „câteva sute de stateri macedoneni, alături de drahme și tetradrahme ale regilor și orașelor Thraciei”,¹³² în vreme ce din apropierea râului Strei ar proveni un număr de „zeci de mii de monede de aur de la Lisimah alături de piese de tip Koson”;¹³³ C. Preda consideră că acumularea de aici, cifrată la 40.000 de stateri, trebuie privită

¹³¹ C. Preda, *Ist monedei*, p. 110.

¹³² C. Moisil, *Monete și tezaure monetare găsite în România și în ținuturile românești învecinate*, în *BSNR*, 10, 1913, 19, p. 20-21.

¹³³ I. Martian, *Comori ardelene*, în *BSNR*, 16, 1921, 37-40, p. 15-18.

cu serioase rezerve.¹³⁴ Descoperirea s-ar fi produs pe la mijlocul secolului al XVI-lea, însă prezentarea ei în lucrările de specialitate s-a realizat mult mai târziu.¹³⁵ Dacă lucrurile ar sta așa, atunci prezența pieselor lui Lisimah în tezaurul de la Strei, alături de cele de tip Koson, ar scoate în evidență tocmai faptul că data la care monedele de tip Lisimah sunt prezente la nord de Dunăre poate fi coborâtă.

Pe lângă tezaurele cu stateri, menționate până acum, la nord de Dunăre sunt întâlnite și depozite de argint (Tabelul I). Dintre acestea, cele mai reprezentative sunt cele de la Berzasca (200 ex.) și Bătășani - două acumulări (458 ex. și respectiv 7 ex.). Adăugăm la acestea și acumulările mai mici de la Borănești (22 ex.), Buia (17 ex.), Chișinău Criș (13 ex), Hinova (10 ex.), Rasa (22 ex.), Răducești (12 ex.), Răchițele de Sus (1 ex.) și Vedea (14 ex.). De departe, cea mai importantă acumulare este cea de la Bătășani cu un total de 465 ex., încadrate cronologic în perioada 316/315 - 275-272/1 a.Chr.; aceasta se înscrie și în prima serie cronologică a tezaurelor de aur, la fel ca și depozitul de la Borănești, încadrat între 315/314 - 294/295 a.Chr. sau cel de la Răchițele de Sus (323/322 - 316/315 a.Chr.).

O analiză cronologică, ca și în cazul depozitelor cu stateri, este sugestivă și în ceea ce privește acumulările de argint. Situația care rezultă este următoarea: tezaurele de la Bătășani - două acumulări (316/15 - 297 a.Chr. și 275 - 272/71 a.Chr.), Borănești (315/14 - 295/94 a.Chr.), Gura Padinii (325 a.Chr.), Hinova (318-200 a.Chr.), Murgeni (secolul III a.Chr.), Nikonion (sfârșitul secolului IV a.Chr.), Oancea (300 a.Chr.), Răchițele de Sus (323/322 - 316/315 a.Chr.) și Tulghieș (230-180 a.Chr.). Rezultatul analizei este oarecum similar (dintr-un total de 975 piese de argint 511 sunt postume; am adăugat aici și tezaurul de la Popești, unde emisiunile de tip Macedonia I și Thasos sunt însoțite de trei tetradrahme postume de la Alexandru cel Mare). Deși în depozitele de argint monedele macedonene postume înregistrează o diminuare din punct de vedere numeric totuși, ele reprezintă 52,41% din totalul acestora.

Unele acumulări au însă în cuprinderea lor și alte emisiuni. Astfel, la Chișinău - Criș, în tezaur s-au identificat și 24 piese dacice și celtice, la Bătășani sunt și șase imitații locale, la Borănești apar și 63 de drahme histriene, la Oancea există și o imitație locală după emisiunile alexandrine, la Nikonion o drahmă histriană, la Rasa apar și imitații getice de tip Filip II, iar la Tulghieș sunt prezente și 201 tetradrahme dacice și celtice, alături de o piesă emisă la Priene. Toate aceste elemente pot duce atât la coborârea datelor la care s-a încheiat tezaurizarea în cazul fiecărei descoperiri, cât și a perioadei în care piesele din metal prețios aparținând lui Filip II și Alexandru cel Mare sunt prezente la nord de Dunăre.

Se constată așadar, în urma analizei acumulărilor din argint, o situație inversă pe care o întâlnim în cazul celor din aur. Dacă acumulările din aur sunt bine reprezentate în zona Carpați - Nistru și sporadic în celelalte, depozitele din argint apar mai ales la sud și parțial la vest de Carpați și rar, la est de aceștia (doar două acumulări la Nikonion și Oancea). Pentru a ilustra și mai bine această situație mai amintim acumularea de argint de la Petroșani, care însumează un total de 200 piese.

Dacă avem în vedere compoziția consistentă în monedă de aur și argint a unora din tezaurele macedonene descoperite la nord de Dunăre, putem spune că ele nu au fost rezultatul unor acumulări în timp, cum a fost inițial interpretat,¹³⁶ ci au venit gata constituite

¹³⁴C. Preda, *op.cit.*, p. 111.

¹³⁵I. Martian, *loc.cit.*

într-un mediu străin, getic. Cu siguranță că atelierele monetare de la Pontul Euxin nu sunt străine de acest lucru, mai ales că parte o din piese sunt emise la Histria, Tomis, Callatis, Tyras sau Odessos. De altfel, cum am constatat anterior, când discutăm despre tipurile monetare aparținând coloniilor vest-pontice, trebuie să ținem seama de faptul că o parte din emisiunile de aur de tip Alexandru cel Mare și Lisimah sunt realizate și în atelierele monetare de la Pontul Euxin.

Se cunoaște faptul că la un moment dat, Histria, Callatis și Tomis au emis stateri de aur macedoneni. Astfel de emisiuni redau aproape în mod fidel reprezentările de pe originale, deosebirea constând în reprezentarea siglelor și a simbolurilor. Pentru Alexandru cel Mare, piesele emise în atelierele pontice, Odessos, Callatis, Histria, Mesembria și Tomisul, considerat simplu emporiu,¹³⁷ se caracterizează astfel: pe avers apare capul Athenei cu coif corintic, iar pe revers o Victorie care are brațele deschise, legenda *ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ* sau *ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ*,¹³⁸ la care se adaugă sigle diverse *ΙΣ. ΚΑΑ* sau *ΤΟ*. Din punct de vedere cronologic, ele se plasează după moartea lui Lisimah și dispariția regatului Thraciei, momentul încetării emiterii lor fiind către sfârșitul secolului III a.Chr.¹³⁹ Facem precizarea, că multe din exemplarele de tip pseudo-Alexandru caracterizează mai ales zona pruto-nistreană.

Piesele postume de tip Lisimah, numite și pseudo-Lisimahi, au pe avers capul zeificat al lui Alexandru cel Mare, mai târziu pe cel al lui Mithridates VI Eupator sau al fiului său, Ariarthes; pe revers apare Pallas Athena pe tron, cu o Nike în mână la care se adaugă legenda *ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ* și sigle de tipul celor întâlnite pe monedele de tip Alexandru cel Mare, respectiv *ΙΣ. ΚΑΑ* sau *ΤΟ*.¹⁴⁰

Cronologia acestor emisiuni a suscitat interesul istoricilor. Astfel, unii consideră că emiterea acestor piese trebuie pusă în legătură strictă cu războaiele mithridatice,¹⁴¹ situație în care monedele s-ar încadra în două serii cronologice una cuprinsă între 90-80 a.Chr. iar a doua care începe imediat cu finalul celei dintâi și care se întinde până în 72 a.Chr.¹⁴² Alții, care se apleacă mai ales asupra criteriului stilistic consideră că, pseudo-Lisimahii se încadrează în trei etape cronologice: 150 a.Chr.; 130 - 110 a.Chr.; 90 - 55 a.Chr.; cele trei faze evolutive ale pseudolisimahilor cunosc și o degradare a stilului despre care se crede că ar fi de inspirație bizantină.¹⁴³

Totuși, dacă luăm în considerație implicațiile campaniei pontice a lui Burebista există posibilitatea ca astfel de emisiuni să fie cronologic ceva mai recente. Nu credem că este lipsit de importanță precizarea unor elemente caracteristice ale pseudo-Lisimahilor emiși la Histria, Tomis și Callatis. Astfel, staterii histrieni, emiși în număr redus, ar avea reprezentată pe avers

¹³⁶ I. Winkler, *SCS Cluj*, 6, 1955, 1-2, p. 28; C. Preda, *Triburile geto-dace și circulația monedelor lui Filip II la nord de Dunare*, în *SCIV*, 7, 1956, 3-4, p. 278-283.

¹³⁷ Gh. Poenaru Bordea, *Les statères ouest-pontiques de type Alexandre le Grand et Lysimaque*, în *RBNS*, 125, 1979, p. 37-51.

¹³⁸ C. Preda, *Ist monedei*, p. 112.

¹³⁹ Gh. Poenaru Bordea, *op.cit.*, p. 44; C. Preda, *op.cit.*, p. 113.

¹⁴⁰ *Ibidem*, p. 112.

¹⁴¹ Gh. Poenaru Bordea, în *RBNS*, 125, 1979, p. 48.

¹⁴² *Ibidem*, p. 48-49.

¹⁴³ O. Iliescu, *Sur un pseudolisimaque frappé à Tomis*, în *QTNAC*, 28, 1998, p. 159-160.

imaginea lui Ariarte IX, fiul lui Mithridates VI¹⁴⁴ și au greutatea medie în jurul a 8,15 g uneori, chiar 8,20 g.¹⁴⁵ Staterii orașului Callatis se împart în două grupe;¹⁴⁶ se pare că redau imaginea lui Mithridates pe avers,¹⁴⁷ iar greutatea se plasează între 8,40 și 8,15 g, media fiind de 8,20-8,24 g.¹⁴⁸

Pseudo-Lisimahii emiși la Tomis au pe avers imaginea lui Pharnace, alt fiu al lui Mithridates VI, deși nu se poate face vreo asociere între personajul respectiv și orașele vest-pontice; ei se împart în două grupe cu greutatea de 8,60 g, prima grupă (plasată cronologic pe la mijlocul secolului II a.Chr.¹⁴⁹ sau 90-80 a.Chr.)¹⁵⁰ și între 8,20 și 8,30 g, cu o medie de 8,20-8,24 g,¹⁵¹ a doua grupă (acesta se leagă de dominația politică a lui Mithridates VI, regele Pontului).

S-a putut constata, din analiza întreprinsă că o parte din staterii descoperiți la nord de Dunăre sunt emiși fără discuție și în atelierele pontice. Acest lucru poate fi susținut prin tezaurele de la Dolinskoe, care conține 240 exemplare emise la Callatis, două la Tyras, 19 la Histria și 57 la Tomis (pentru Alexandru cel Mare); Mărășești, cu 17 piese callatiene, șapte de la Odessos (pentru Alexandru cel Mare), două tomitane și trei callatiene (pentru Lisimah).

Pe lângă emisiunile vest-pontice, la nord de Dunăre se întâlnesc însă și piese care sunt bătute în atelierele din Macedonia, Grecia și vestul Asiei Mici și care se încadrează într-o perioadă anterioară celor emise de atelierele coloniale de la Pontul Euxin. Din punct de vedere cronologic, monedele macedonene de tip Alexandru și Lisimah produse de monetăriile pontice, se încadrează în perioada secolelor III - I a.Chr., fiind deci emisiuni postume și, după cum constatăm, rolul important în acest proces este deținut de către Callatis. În ceea ce privește piesele de bronz macedonene, prezența lor la nordul Dunării, în tezaure, este slab reprezentată (ele apar mai numeroase, după cum vom vedea, în descoperiri izolate). Avem doar o singură acumulare, cea de la Preajba de Pădure (9 ex.), care în comparație cu tezaurele de aur și argint nu reprezintă mai nimic. Absența în cadrul tezaurului de la Preajba de Pădure a unor piese de alt tip (ca în cazul depozitelor de metal prețios), precum și faptul că alte descoperiri de acest fel, la nordul Dunării, nu au mai fost semnalate, constituie impedimente în definirea unor concluzii; prezența pieselor de bronz în cadrul tezaurului respectiv ilustrează însă flexibilitatea de care a dat dovadă monetăria macedoneană. Relevante rămân așadar acumulările cu metal prețios.

Tezaurele de aur și argint credem că soseau, la vremea respectivă, la nord de Dunăre în loturi deja încheiate, iar proveniența și rolul acestora putea fi divers: plata unor stipendii; consecința unor înțelegeri de natură politică pe care cetățile vest-pontice le-ar fi încheiat cu localnicii geți; rezultatul unor expediții de jaf.

¹⁴⁴ B. Pick, *Die antiken Münzen Nordgriechenlands*, I, 1. *Die antiken Münzen von Dacien und Moesien*. Berlin, 1898, p. 154 și 170.

¹⁴⁵ Gh. Poenaru Bordea, *op.cit.*, p. 48.

¹⁴⁶ *Ibidem*, p. 49.

¹⁴⁷ B. Pick, *op.cit.*, p. 92 și 106.

¹⁴⁸ Fr. de Callataj, *Les derniers statères posthumes de Lysimaque émis à Istros, Tomis et Callatis*, în *Dobroudja*, 12, 1995 (1998), p. 45.

¹⁴⁹ *Ibidem*, p. 44.

¹⁵⁰ Gh. Poenaru Bordea, *op.cit.*, p. 49.

¹⁵¹ Fr. de Callataj, *Histoire des guerres mithridatiques vue par les monnaies*, Louvain, 1997, p. 148.

Din analiza întreprinsă s-a constatat numărul extrem de redus pe care monedele macedonene îl înregistrează în cadrul așezărilor locale de la nordul Dunării. Așezările în care aceste emisiuni apar sunt următoarele: Brad (1 AR de la Lisimah); Bunești (1 AR de la Filip II); Cetățeni (1 AE de la Filip V); Crăsani (1 AR de la Lisimah); Popești (3 AR de la Alexandru cel Mare, considerate emisiuni postume); Tinosu (1 AE) și Zimnicea (o piesă de la Filip II, 1 AV și 6 AE de la Alexandru cel Mare) (Anexa VII, nr. 6/XXVI, 7/II, 15/IV, 19/I, 45/XVI, 60/I, 61/VI, X, XI). Din acest motiv, credem că tezaurele cu emisiuni macedonene nu sunt rezultatul unor acumulări în timp, cum am fi tentați a crede. Tezaurele de la Bătășani, Berzasca, Dolinskoe, Lărguța și Mărășești (prin numărul mare de exemplare de aur și argint pe care le conțin) confirmă, după părerea noastră faptul că aceste tezaure pătrund la nord de Dunăre gata constituite.

Preponderența pe care aurul o are asupra argintului la răsărit de Carpați ne face să credem că tributul pe care grecii îl achitau, se realiza în stateri și mai puțin în argint (pentru începutul secolului III și mijlocul secolului I a.Chr. sau chiar mai târziu). În celelalte zone situația este inversă, proporția mare a argintului asupra aurului lasă să se înțeleagă că în restul zonei nord-dunărene stipendiile se achitau probabil în argint. Nu excludem posibilitatea ca prezența în cantitate mare a argintului în alte zone, alta decât cea carpato-nistreană, să aibă și alte explicații. Utilă poate fi și repartizarea tezaurelor pe zone geografice, în acest sens conturându-se existența mai multor concentrări (Pl. 3): a) la apus de Tyras, cu patru tezaure de aur, unul de la sfârșitul secolului IV a.Chr. (Faraoani), două din prima treime a secolului III a.Chr. (Sărata și Starokozač'e - Cazacii Vechi) și unul de la sfârșitul secolului III a.Chr. (Pavlovca); b) sudul Moldovei și sud-vestul Basarabiei, cu cinci tezaure: trei de sfârșitul secolului IV a.Chr., două de aur (Galați, Nicorești) și unul de argint (Oancea); unul de aur de la sfârșitul secolului III a.Chr. (Dolinskoe) și altul, tot de aur, din prima treime a secolului I a.Chr. (Mărășești); c) regiunea centrală a interfluviului Prut - Nistru, cu două tezaure de aur, date în ultima treime a secolului III a.Chr. (Gura - Galbenă și Lărguța); d) regiunea de sud și sud-est a Carpaților delimitată de râurile Buzău, Vedea, Argeș și fluviul Dunăre, cu șapte depozite: trei din ultima treime a secolului IV a.Chr., unul de aur (Gâldău) și două de argint (Borănești și Răchițele de Sus); tezaurele de argint de la Curtea de Argeș, Rasa, Răducești și Vedea nu au indicată cronologia e) zona cuprinsă între râurile Olt și Jiu, cu trei tezaure: două de argint (Bătășani), unul de la sfârșitul secolului IV a.Chr. și celălalt din prima treime a secolului III a.Chr.; un tezaur de argint (Petroșani) și altul de bronz (Preajba de Pădure), nu au indicate cronologia; f) regiunea delimitată de Mureș și Dunăre, respectiv sud-vestul României cu trei acumulări de argint: una datată în secolele III-II a.Chr. (Potoc) și două (Criș și Potoc), fără referiri cronologice.

Această repartiție geografică a tezaurelor ne poate fi de folos și în sesizarea căilor de pătrundere a monedei macedonene în spațiul nord-dunărean. Astfel, zona răsăriteană este alimentată cu monedă mai mult ca sigur din Tyras, plătitoare de stipendii unei formațiuni locale getice (secolul III - începutul secolului I a.Chr.). A doua zonă (sudul Moldovei), dominată de o altă formațiune locală, primește monedă din cetățile vest-pontice, dovadă fiind prezența pieselor acestora în tezaurele din zonă. A treia zonă (centrul Basarabiei) nu conține piese emise în atelierele monetare din Pontul Stâng, ci doar din Macedonia, Grecia și Asia Mică.¹⁵² Cât privește celelalte patru regiuni (Muntenia, Oltenia, Banat și nord-estul Transilvaniei),

¹⁵² V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 60-61.

trebuie spus că și aici s-au identificat piese de proveniență vest-pontică (cele 63 drahme histriene de la Borănești), însă numărul lor este redus, comparativ cu cele întâlnite la est de Carpați. În aceste zone domină monedele emise în alte ateliere greco-macedonene, fapt ce ar indica o proveniență sudică a acumulărilor; situația se explică și prin aceea că descoperirile de aici sunt destul de departe de polisurile grecești de la Pontul Euxin. Având în vedere aceste observații putem considera că pătrunderea monedei greco-macedonene în spațiul intracarpatic-mai ales direct din Balcani, nu prin țărmul Pontic-ar putea fi eventual privită ca un preluu al orientării central-europene a acestui spațiu în epoca Daciei clasice și mai apoi. Și în acest spațiu putem considera că existau formațiuni politice locale care, dată fiind compoziția tezaurelor de argint, acceptau plata stipendiilor în acest metal și își exercitau autoritatea și asupra unor zone limitate de la sud de Dunăre (Dromichaites), vest de Crișuri sau Someș.

Monedele macedonene sunt atestate la nord de Dunăre și în descoperiri izolate, deși multe dintre acestea sunt îndoielnice ca origine sau au aparținut unor tezaure care nu au mai ajuns până la noi. În total au fost recuperate 178 exemplare provenind din 93 de localități, șase județe, trei regiuni și câteva fără loc de descoperire (Tabelul II). Piesele descoperite izolat se împart în trei categorii, în funcție de metal: 52 de aur (29,21%), 97 argint (54,49%) și 25 bronz (14,04%).

Se poate observa că preponderența emisiunilor de aur asupra celor din argint nu mai este valabilă ca în cazul tezaurelor; în această situație, argintul este mai bine reprezentat ca aurul. Clasificate după emitent, emisiunile se repartizează astfel: 68 ex. Filip II (38,20%), 76 ex. Alexandru cel Mare (42,69%), 34 ex. Lisimah și alți diadoci (19,10%). Observăm creșterea prezenței exemplarelor de tip Filip II în descoperiri izolate, comparativ cu tezaurele, și o scădere a monedelor celorlalți suverani emitenți, Alexandru cel Mare sau Lisimah.

Deși emisiunile de argint și bronz sunt mai numeroase, cele de aur prezintă totuși o pondere ridicată. Interesantă este însă și apariția monedelor din bronz care, după cum am văzut, se găsesc la nord de Dunăre într-un singur tezaur. Se cunosc 14 localități în care acestea apar izolat: Așchileu Mare, Atârnați, Tyras, Cetățeni, Costești, Mărgăritești, Moigrad, Nikonion, Racovița, Rădești, Sighișoara, Slatina, Vadu Lat, Zimnicea și Brăila - județul (Anexa I, nr. 19, 20/II, 39/X, 109/IV, 146, 271, 283/II, 297/XIII, 366/II, 373, 415/IV, 417/II, 484, 509/VII, 512). Numărul total al acestora se ridică la 25 exemplare. În cadrul descoperirilor de mai sus am inclus și piesele de bronz care provin din zona colonizată (Tyras și Nikonion, cu trei exemplare). Adunate la celelalte monede de bronz descoperite la est de Carpați (Costești și Rădești) am avea, pentru zona carpato-nistreană, un total de șase piese. Observăm și în acest caz o disproporție în ceea ce privește prezența, în descoperiri izolate a monedei de bronz la nord de Dunăre: dintr-un total de 25 exemplare, 16 piese (64%) sunt prezente la sud de Carpați, în vreme ce la răsărit de aceștia se consemnează găsirea unui număr de șase monede (24%). Ne-am fi așteptat ca cel puțin în zona est-carpatică, situată în apropierea coloniilor grecești, bronzul să fie mai bine reprezentat.

Situația expusă mai sus ar evidenția, pe de-o parte, lipsa unei economii monetare la răsărit de Carpați, pentru perioada în discuție, iar pe de alta faptul că moneda macedoneană nu era folosită în activități economice nici măcar în coloniile grecești; cu siguranță, coloniile respective utilizau moneda proprie. Situația este similară și la sud de Carpați sau în Transilvania, chiar dacă aici piesele de bronz sunt ceva mai numeroase (19 ex.), comparativ cu zona răsăriteană; la sud apar 16 monede, iar în interiorul arcului carpatic sunt doar trei (Așchileu Mare, Moigrad și Sighișoara). Chiar și așa, datele problemei nu se schimbă. Numărul

redus al monedelor macedonene de bronz descoperite la nord de Dunăre este incomparabil mai mic față de cele de aur și argint. În consecință, prezența redusă a pieselor macedonene cu nominal mic ne face să credem că pentru această perioadă nu putem vorbi, la nordul Dunării, de existența unei economii monetare.

Repartizarea descoperirilor izolate la nord de Dunăre, deși acoperă aproape uniform zona de la est și sud de Carpați și parțial interiorul arcului carpatic, nu se poate spune că au o semnificație deosebită comparativ cu tezaurele. Multe dintre ele se găsesc în apropierea tezaurelor iar altele apar destul de departe de acestea. Totuși, analizând comparativ tezaurele și descoperirile izolate de monedă macedoneană putem afirma că în ciuda unor diferențe ușor de sesizat, în general, cele două situații prezintă și trăsături asemănătoare: prezența la nord de Dunăre a unui număr ridicat de piese de aur (1186 ex.); piesele de aur și argint ale lui Filip II apar într-un procentaj mai mic (39 ex. de aur; 123 ex. de argint), comparativ cu cele ale lui Alexandru cel Mare (840 ex. de aur; 720 ex. de argint) și Lisimah (295 ex. de aur; 78 ex. de argint); analiza compoziției tezaurelor de monede macedonene pune în evidență faptul că emisiunile postume prevalează asupra pieselor originale de tip Filip II și, în acest caz, putem afirma că monedele macedonene, pe de-o parte, pătrund la nord de Dunăre la începutul secolului III a.Chr., iar, pe de altă parte, ele continuă să fie prezente în acest spațiu mult timp, respectiv până la jumătatea secolului I a.Chr.; aprovizionarea zonei nord-dunărene cu monedă macedoneană este pusă pe seama cetăților vest-pontice și a atelierelor sudice din Macedonia, Tracia, eventual Grecia; faptul că la est de Carpați aurul predomină, iar la sud argintul ne face să credem că argintul pătrunde la nord de Dunăre pe filiera sud-traco-macedoneană, iar aurul pe filiera grecească de la Pontul Euxin; zonele în care piesele pătrund pot duce la localizarea unor formațiuni politice locale; numărul redus al pieselor de bronz (34 exemplare), comparativ cu cele din aur, scoate în evidență lipsa unei circulații monetare reale la nord de Dunăre.

Din cele expuse până acum se constată că piesele macedonene din metal prețios prezente în tezaure sau descoperiri izolate la nord de Dunăre sunt rezultatul unor acțiuni neeconomice și nicidecum ca o consecință a unor relații de natura comercială, indiferent de intensitatea acestora, așa cum inițial s-a susținut;¹⁵³ numărul redus al pieselor cu nominal mic, din această zonă, atestă de altfel lipsa unei piețe locale bazată pe monedă la nord de Dunăre. Această situație este valabilă în cazul pieselor din metal prețios, care pot fi rezultatul plății unor stipendii sau al unor expediții militare. Piesele din acest metal erau fie teaurizate¹⁵⁴, fie constituiau materia primă confecționării unor obiecte de podoabă, situație care se reflectă în cazul depozitului de la Lărguța (aici piesele erau depuse într-un vas de aur și tot aici s-au descoperit și două *torques*—uri confecționate din același metal); în consecință, emisiunile monetare din metal prețios nu îndeplinesc funcții bănești în economia zonei nord-dunărene.

De aceea, nu este surprinzător că spațiul nord-dunărean cunoaște, pentru această perioadă, cel mai mare număr de tezaure macedonene de aur, comparativ cu oricare altă regiune din Peninsula Balcanică,¹⁵⁵ fapt ce vine să întărească cele susținute mai sus. Situația sesizată constituie așadar și un argument referitor la existența în zona nord-dunăreană a unei economii de prestigiu pentru perioada supusă analizei.

¹⁵³ B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 28.

¹⁵⁴ I.T. Niculită, *Severnye frakijcy, v VI-I vv. do n.e.*, Chișinău, 1987, p. 189-190 și 227-228 (consideră ca piesele de aur erau folosite de localnici pentru teaurizare, cele de argint erau utilizate de colonii în relațiile cu autohtonii iar emisiunile de bronz erau destinate schimburile din interiorul cetăților grecești).

¹⁵⁵ S.A. Bulatovič, *Rasprostranenie zolotyh monet Filipa II, Alexandra i Lisimaha v Severo-Zapadnogo Pričernomor'je*, în *IAAIZU*. Kiev, 1980, p. 56, și tabelul 3, p. 61.

4.1.13. Alte tipuri monetare elenistice

Teritoriul nord dunărean cunoaște pentru perioada secolelor IV - II a.Chr. și alte tipuri monetare elenistice. Este vorba de piese emise de o serie de conducători elenistici, alții decât Alexandru cel Mare, Lisimah sau Filip III Arideul. Se adaugă la acestea și unele piese care au ca origini regiuni din Asia, Tracia, Paeonia sau Epir. Unele dintre aceste emisiuni apar fie în tezaure, alături de macedonenele de tip Filip II, Alexandru cel Mare, Lisimah sau Filip III Arideul, fie izolat. Sunt piese confecționate din argint sau bronz iar prezența lor numerică este destul de redusă. Nu sunt incluse în acest subcapitol piesele lui Seleucos I și Filip V, care au făcut obiectul unei analize statistice anterioare.

În aceste condiții celelalte emisiuni elenistice care au mai rămas de analizat se găsesc la nord de Dunăre în patru tezaure și 13 descoperiri izolate (Pl. 4). Ordinea în care acestea vor fi enumerate este cea alfabetică urmând a începe cu tezaurele, continuând apoi cu descoperirile izolate. În funcție de acest criteriu, situația se prezintă astfel: în tezaure, emisiunile elenistice sunt atestate la Bătășani (două tetradrahme de la Antiochus I și trei tetradrahme de la Demetrios Poliorcetul, împreună cu piese de la Filip II, Alexandru cel Mare, Lisimah, Filip III și Seleucos), Dolinskoe (doi stateri de la Demetrios Poliorcetul, alături de emisiuni de același tip de la Alexandru cel Mare, Lisimah, Filip III și Seleucos), Tulghieș (o tetradrahmă emisă la Priene, datată în 230-180 a.Chr., alături de piese locale și emisiuni de la Seleucos) și Turulug (o tetradrahmă de la Eumenes, datată în 260 a.Chr., descoperită împreună cu emisiuni locale) (Anexa I, nr.33/I, 179, 471, 477). Celor patru tezaure li se adaugă următoarele descoperiri izolate: Albota de Sus (un bronz de la Demetrios II), Tyras (un bronz de la Antigonos Gonatas și un stater de la Euthydemes), Breștea (o monedă de la Antiochus II), București (un exemplar de argint de la Ariobarzanes I), Călina (o tetradrahmă de la Patraos), Celei (o tetradrahmă de la Antiochus III), Pătroaia (o tetradrahmă de la Agatocle), Răchițele (o tetradrahmă de la Patraos), Ștefănești (o piesă de la Damastion posibil a fi și imitație), Târgu Cărbunești (un bronz de la Prusias al Bithiniei), Tinosu (1 bronz macedonean datat în secolele III - II a.Chr.), Vișea (o tetradrahmă de la Ptolemaios XIII Auletes) și Muntenia (o piesă de argint de la Pyrrhus) (Anexa I, nr. 9/II, 39/X, XII, 69/II, 74/XXII, 92, 106/IV, 331, 371, 441/I, 455, 466, 501/II, 529/I).

Se constată că descoperirile menționate anterior însumează 23 de exemplare, dintre acestea 14 piese fiind de argint, trei de aur iar patru de bronz. Prevalează așadar emisiunile din metal prețios (73,91%), comparativ cu monedele de bronz (17,39%) aspect pe care noi l-am sesizat și în cazul monedelor celor doi mari regi macedoneni sau a unor diadohi. De fapt, astfel de descoperiri vin să întărească concluziile noastre anterioare în legătura cu funcția neeconomică pe care moneda macedoneană o are la început la nord de Dunăre, în perioada în discuție.

4.2. Moneda locală

Informațiile oferite de autorii antici nu fac referire la folosirea monedei în spațiul nord-dunărean înainte de cucerirea romană a acestuia.¹⁵⁶ Astfel, Caesar și Tacitus, când vorbesc despre lumea barbară, menționează utilizarea monedei la germani și celți, fără a face vreo referire în acest sens la populația locală de la nord de Dunăre. În realitate, lucrurile stau cu totul altfel.

¹⁵⁶C. Moisil, *Monetele dacilor*, în *BSNR*, 15, 1920, 35-36, p. 59.

Cercetările arheologice, mai vechi sau mai noi, au scos la iveală în spațiul nord-dunărean numeroase monede de diferite tipuri, care în marea lor majoritate au fost puse pe seama locuitorilor din acest spațiu. De fapt, perioada secolelor IV - III a.Chr. reprezintă pentru spațiul nord-dunărean una de ample transformări de natură economică, social-politică și culturală. Influențele externe care se manifestă acum, în special cele grecești și celtice, nu rămân fără ecou în plan monetar; treptat la nord de Dunăre moneda locală începe să-și facă apariția.

Producerea unei monede locale la nord de Dunăre a fost la început un proces firav, el petrecându-se cu aproximație în primele decenii ale secolului III a.Chr. pentru a se manifesta deplin către jumătatea secolului respectiv.¹⁵⁷ Acest fenomen nu se declanșează concomitent în tot spațiul nord-dunărean și are în cosecință un caracter neunitar. Debutează, însă, în zona Dunării de Jos, pentru a se extinde ulterior în întreg spațiul nord-dunărean.

4.2.1. Începuturile monetăriei locale

Angajați în relațiile de schimb cu populații de origine etnică diferită, geții și dacii au luat contact cu moneda încă de timpuriu. În emiterea unei monede proprii, ei s-au oprit, în alegerea prototipului, asupra tetradrahmei regelui Filip II al Macedoniei, deși ulterior ei s-au inspirat și din tetradrahmele sau drahmele lui Alexandru cel Mare sau Filip III Arideul. De asemenea, ca sursă de inspirație au mai fost folosite emisiunile orașului Larissa (caracteristice Olteniei), ale regelui Audoleon (specifice părții de nord-vest a Daciei) și cele cu bustul zeiței Artemis (specifice centrului Transilvaniei). Primul tip monetar, care folosește ca model tetradrahma lui Filip II, are reprezentat pe avers capul lui Zeus cu barbă, orientat spre dreapta, iar pe revers sunt imprimate un călăreț și legenda cu numele regelui, de unde și denumirea de „imitații de tip Filip II”.¹⁵⁸ Celelalte două tipuri, inspirate după emisiunile lui Alexandru cel Mare și Filip III Arideul redau pe avers capul lui Herakles, iar pe revers este reprodus Zeus așezat pe tron.¹⁵⁹

Primele emisiuni getice sunt copii directe după tetradrahma postumă a lui Filip II¹⁶⁰ și sunt atestate, în spațiul care ne interesează, prin 59 de descoperiri, dintre care nouă sunt tezaure, iar 50 provin din descoperiri izolate (PI.5); numărul total al pieselor se ridică la 92 exemplare, dintre care 30 provin din tezaure, iar 62 din descoperiri izolate. Distribuția pieselor în funcție de caracterul descoperirii se prezintă astfel: tezaure, Borănești - Coșereni, Bugiulești, Crivăț, Cugir, Godeni, Moșoaia, Scărișoara, Șilindia și Țintea (Anexa II, nr. 39, 50/II, 100, 101/II, 147, 204, 297, 324, 359); descoperiri izolate, Aiud, Alexandria, Arad, Arnota, Bârlad, Beleți, Tyras (Belgorod-Dnestrovskij), Benești, Bistrița, București, Bugiulești, Buia, Bunești, Câmpofeni, Curtea de Argeș, Dobrești, Dragoslavele, Epurenii, Găești, Gătaia, Giurgiu, Gornet, Govora, Iași, Lunca Corbului, Maldăr, Măneciu, Mediaș, Miroslavești, Neudorf, Novaci, Poiana, Râmnicu-Vâlcea, Reci, Reghin, Roata, Satu Mare, Schela, Sebeș, Sfântu Gheorghe, Sighișoara, Simileasca, Ștefănești, Trușești, Vaida, Zigoneni, Zimnicea, Muscel - județ, Vâlcea - județ, Moldova, Oltenia (Anexa II, nr.4, 6, 11/I, 12, 24/I, 28, 29, 30, 32, 47/IV, 50/I, 51, 52/I, 63, 102/II, 108, 114, 123/II, 135, 137, 144/I, 148, 149/I, 162/I, III, 184, 187, 191/I, 196/I, 200/I, 212, 214/I, 251/II, 271/I, 274, 276, 287/II, 298, 302, 303, 307, 309, 333/I, 352, 362/I, 380, 382/I, 390, 394, 397/I, 400/I).

¹⁵⁷ C. Preda, *Ist monedei*, p. 136-137.

¹⁵⁸ *Ibidem*.

¹⁵⁹ *Ibidem*, p. 137.

¹⁶⁰ *Ibidem*.

În același timp, primele emisiuni getice se pot clasifica în două grupe diferite potrivit cu stilul (prima grupă are stilul foarte apropiat de cel al prototipului)¹⁶¹ sau modul în care este redată legenda. Din descoperirile menționate anterior încadrarea pieselor în cele două grupe se prezintă astfel: a) grupa A, tezaurele de la Scărișoara și Țintea, alături de descoperirile izolate de la Alexandria, Arnota, Benești, Bistrița, București, Bugiulești, Câmpofeni, Dragoslavele, Găești, Gătaia, Maldăr, Măneciu, Mediaș, Reen, Sebeș, Simileasca, Ștefănești, Zigoneni, Muscel - județ, Oltenia (în total aproximativ 27 ex.); b) grupa B, doar descoperiri izolate înregistrate la Bunești, Curtea de Argeș, Giurgiu, Govora, Iași, Novaci, Roata, Sighișoara și Moldova (în total aproximativ 9 ex.). Stilul primelor imitații locale este, așa cum spuneam, foarte asemănător cu cel al pieselor postume Filip II, fapt care a determinat avansarea ideii, că ele ar fi emise în aceleași ateliere monetare ca și monedele postume.¹⁶² Greutatea pieselor care aparțin acestei grupe oscilează între 13,89 și 14,76 g, iar diametrul între 23 și 26 mm.

Se poate ușor observa că piesele plasate în prima grupă, cel puțin în privința greutateii, imită aproape fidel modelul lui Filip II, în vreme ce emisiunile din a doua grupă conțin exemplare mai puțin reușite, reduse ca greutate, puse probabil pe seama neglijenței monetarilor.¹⁶³

Primele imitații locale, reduse ca număr, sunt în totalitate emisiuni de argint, iar descoperirea lor pe o arie atât de largă pune sub semnul întrebării ideea că am avea de a face cu un proces de batere bine organizat. În privința cronologiei acestor emisiuni, util poate fi și modul în care se prezintă tezaurele de la Borănești - Coșereni, Scărișoara și Țintea. Astfel, în acumulările respective, primele copii locale sunt însoțite de emisiuni originale și postume de tip Filip II sau drahme histriene. După cum am constatat, din analiza descoperirilor cu monede macedonene, în marea lor majoritate, monedele de tip Filip II, descoperite la nord de Dunăre, sunt emisiuni postume. În ceea ce privește Histria s-a văzut că aceasta este posibil să fi emis monede de argint chiar și în secolul III a.Chr. Dacă la această situație adăugăm timpul necesar pentru ca moneda de tip Filip II, originală sau postumă, să ajungă să fie cunoscută la nord de Dunăre, atunci primele copii locale după tetradrahma lui Filip II s-ar data ori în prima jumătate a secolului III a.Chr. (posibil prima grupă de imitații), ori la jumătatea aceluiași secol (a doua grupă de imitații). Alăturarea la cele trei tezaure a descoperirii de la Mecica (Bulgaria),¹⁶⁴ unde în privința acumulării situația prezintă aceleași caracteristici cu tezaurele de la nord de Dunăre, precum și apariția imitațiilor pe o zonă oarecum întinsă, care se suprapune peste zona de locuire getică, constituie indicii că primele copii locale pot fi atribuite geților de la Dunărea de Jos, deși ele sunt considerate emisiuni care pot aparține și tracilor sud-dunăreni.¹⁶⁵

Imitații locale din primele serii apar, ce-i drept în număr redus, și într-o serie de așezări locale de la nordul Dunării: Poiana (1 ex.), Scărișoara (2 ex.) și Zimnicea (1 ex.) (Anexa VII, nr. 43/XXXI, 55, 61/V). Numărul redus al exemplarelor (92) din categoria primelor imitații, dar și al așezărilor (trei) în care acestea apar, ne fac să credem că la data emiterii lor astfel de monede nu puteau îndeplini funcții de natură economică.

¹⁶¹ *Ibidem*.

¹⁶² *Ibidem*.

¹⁶³ *Ibidem*, p. 138.

¹⁶⁴ N. Musmov, în *Izvestija-Sofia*, 6, 1930-1931, p. 314.

¹⁶⁵ C. Preda, *Aspects de la circulation des drachmes d'Histria dans la Plaine Gétique et la datation des premières imitations de type Philippe (Trésor de Scărișoara, districte d'Oltenita)*, în *Dacia*, N.S., 10, 1966, p. 222-231; idem, *Despre începuturile imitațiilor de tip Filip al II-lea*, în *StCl*, 11, 1969, p. 69-83.

4.2.2. Prima fază de dezvoltare a monetăriei locale

Monetăria nord-dunăreană cunoaște două faze principale de dezvoltare, fiecare dintre acestea prezentând caracteristici proprii legate de data de emisie și zona unde ele apar. O primă fază poate fi plasată cu aproximație între mijlocul secolului III a.Chr. și jumătatea celui următor, respectiv 250-150 a.Chr.¹⁶⁶

În această perioadă se constată pe de-o parte o certă contribuție celtică, iar pe de altă parte, acum are loc organizarea unei monetării proprii, cu tipuri și serii. Modelul folosit este, în general, al tetradrahmelor lui Filip II, însă noile monede prezintă anumite deosebiri zonale în privința greutății sau legendei. Argintul din care sunt confecționate are titlul ridicat,¹⁶⁷ iar pe lângă tetradrahme s-au descoperit izolat și subdiviziuni ale acestora; multe din exemplarele acestei perioade prezintă diferite simboluri și contramărci, la care se adaugă inciziile, unele piese prezentând 3-4 sau chiar 6 tăieturi. Piesele apar mai ales în tezaure, dar se cunosc și descoperiri izolate.

4.2.2.1. Tipul Rasa

Tipul monetar cunoscut sub această denumire¹⁶⁸ îl datorăm tezaurului descoperit la Rasa (Anexa II, nr. 265), care se pare că era alcătuit din 50 de piese getice, alături de tetradrahme macedonene originale (Alexandru cel Mare și Seleucos I). Din numărul total de exemplare se mai cunosc nouă piese locale de acest tip, alături de 19 piese exemplare originale de tip Alexandru și alte trei de la Seleucos I.

Emisiunile Rasa sunt imitații de tip Filip II, care redau pe avers capul lui Zeus, cu cunună de lauri, în profil spre dreapta, stilizat, iar pe revers, călăreț la galop, spre dreapta. Greutățile pieselor variază între 12,83 g și 14,20 g, iar argintul din care sunt emise au titlul ridicat.¹⁶⁹ În acest tip monetar s-ar putea integra și piesele descoperite la Fălciu, Neudorf și Schela (Anexa II, nr.124, 212, 298), după cum o parte din piesele integrate de noi la capitolul „Începuturile...”, ar putea, datorită stilului să fie atribuite tot tipului Rasa. Prezența în cadrul tezaurului de la Rasa a 19 exemplare originale de tip Alexandru cel Mare și a trei exemplare de la Seleucos I a determinat avansarea mai multor date în privința cronologiei acestor emisiuni: inițial, sfârșitul secolului IV a.Chr.,¹⁷⁰ apoi începutul secolului III a.Chr.¹⁷¹ și în fine mijlocul secolului III a.Chr.¹⁷²

Asocierea în tezaurul menționat a emisiunilor de tip Rasa cu originale macedonene ar putea plasa acest tip monetar în prima treime a secolului III a.Chr. sau chiar la jumătatea acestuia, fapt care ne face să credem că astfel de piese se emit fie într-o perioadă ce coincide cu cea a primelor imitații locale, fie au fost realizate foarte aproape de data la care sunt bătute aceleași imitații. Similitudinile cu tezaurul de la Mecica (piesele de tip Rasa sunt asemănătoare cu unele monede din cadrul tezaurului de aici), asemănările cu tipul ștanței care se

¹⁶⁶ C. Preda, *Ist monedei*, p. 139.

¹⁶⁷ *Ibidem*.

¹⁶⁸ C. Preda, *Monedele*, p. 51-53; idem, *Ist monedei*, p. 140-142.

¹⁶⁹ *Ibidem*, p. 140.

¹⁷⁰ C. Moisil, *Problema monedelor dace și informații cu privire la originea și caracterul monedelor dace*, în *Buletin Științific*, 2, 1950, 2-4, p. 53-65.

¹⁷¹ C. Preda, *Monedele*, p. 53.

¹⁷² Idem, *Ist monedei*, p. 142.

află la Muzeul de Arheologie din Sofia,¹⁷³ asocierea cu piesele macedonene originale, precum și faptul că majoritatea monedelor provin mai ales în zona Dunării de Jos pot constitui indicii că emisiunile tipului Rasa ar putea fi specifice zonei de la nord și sud de Dunăre (Pl. 5). Din acest motiv, ele pot fi considerate creații getice, dacă nu cumva chiar traco-getice.

4.2.2.2. Tipul Banat

Piese cunoscute sub numele de tipul Banat au fost descoperite cu precădere în regiunea bănățeană. Ele redau pe avers capul lui Zeus în profil, spre dreapta, cu barbă și cunună de lauri, iar pe revers au imprimat un călăreț spre dreapta, mai rar spre stânga, resturi de legendă, ramură sub cal sau o cunună mică în spatele călărețului; toate emisiunile sunt tetradrahme și au greutate cuprinse între 12,35 și 14,38 g.¹⁷⁴

Denumirea tipului provine de la un tezaur descoperit în regiunea Banatului (Anexa II, nr. 396/I), localizarea necunoscută, care era constituit din 38 de exemplare.¹⁷⁵ În tezaure, monede de acest tip s-au mai descoperit la Șilindia, 41 piese (Anexa II, nr. 324) și Tulghieș, două monede (Anexa II, nr.353), iar izolat monede de acest tip s-au descoperit în alte zece localități (Baia de Aramă, Caransebeș, Carașova, Drobeta-Turnu Severin, Ilidia, Oravița, Petroșani, Potoc, Rugi și Caraș Severin - județ) (Anexa II, nr. 13, 59, 60/I, 116/I, 167, 225, 239/I, 257/I, 283, 387/I). Așadar, un total de 87 de exemplare sigure, întrucât în cazul descoperirilor de la Caransebeș, Ilidia, Oravița și Potoc numărul exact al monedelor descoperite este necunoscut. În tezaure, numărul pieselor se ridică la 81 monede, iar izolat sunt atestate 6 piese.

După cum se constată cele mai multe descoperiri provin mai ales din regiunea Banatului, încadrându-se în acest fel grupele de emisiuni din sud-vestul Daciei. În marea lor majoritate, exemplarele provin din descoperiri izolate concentrate în special în județele Caraș Severin și Mehedinți (Pl.6), deși emisiuni de acest tip mai sunt semnalate la Șilindia și Tulghieș, localități aflate destul de departe de zona bănățeană; la sud de Dunăre, în tezaurul de la Slava Bara Vidin (Bulgaria)¹⁷⁶ sunt identificate 52 exemplare, iar o piesă de acest tip a fost descoperită la Glogon (Jugoslavia).¹⁷⁷ Piesele acestui tip monetar au fost atribuite unei populații getice localizată în regiunea Banatului,¹⁷⁸ deși în această problemă au fost exprimate și alte puncte de vedere; în acest sens se consideră că emisiunile tipului Banat sunt produsul unui trib celtic sau celtizat.¹⁷⁹

De altfel, o contribuție celtică în realizarea tipului Banat nu trebuie exclusă, dacă avem în vedere faptul că în Antichitate, regiunea Banatului se afla în vecinătatea regatului celților scordisci, plasat în Serbia, în regiunea Drinei, Savei și Moravei de Jos, regat care își avea capitala la Singidunum (lângă Belgrad). La acestea, adăugăm și prezența contramărcilor pe unele serii monetare descoperite în regiunea Banat, aceste elemente fiind frecvent întâlnite pe emisiunile celtice. Stabilirea celților în aceasta zonă s-a produs după anul 278 a.Chr. când Antigonos Gonatas reușește să oprească înaintarea acestora spre Grecia și Macedonia.

Pătrunderea lor masivă la nord de Dunăre s-ar fi realizat în prima jumătate a secolului III a.Chr.¹⁸⁰ Mai mult, descoperirile arheologice din sud-vestul Olteniei (Corlatea, Cornești, Gruia

¹⁷³ *Ibidem.*

¹⁷⁴ C. Preda, *Monedele*, p. 55-59; idem, *Ist monedei*, p. 142-143.

¹⁷⁵ K. Pink, *Ostkelten*, p. 41.

¹⁷⁶ T. Gerasimov, *Kolektivni nahodki na moneti preză*, în *Izvestija-Sofia*, 14, 1940-1942, p. 285.

¹⁷⁷ K. Pink, *op.cit.*, p. 71.

¹⁷⁸ C. Preda, *Monedele*, p. 59; idem, *Ist monedei*, p. 143.

¹⁷⁹ K. Pink, *op.cit.*, p. 42 și 128.

¹⁸⁰ Vl. Zirra, *Beiträge zur Kenntnis des keltischen Latène in Rumänien*, în *Dacia*, N.S., 15, 1971, p. 208-216.

sau Padea) atestă chiar prezența unui grup de scordisci în această zonă la sfârșitul secolului II a.Chr.¹⁸¹ Din zona de locuire scordiscă provin și monede celtice de tipuri diferite, aspect dovedit de descoperirile de la Drobeta-Turnu Severin și Ostrovu Șimian.¹⁸² Este greu de crezut că, în momentul pătrunderii celților la nord de Dunăre, populația locală de aici ar fi cunoscut rolul pe care îl avea moneda sau tehnica fabricării acesteia; influența elenistică în această zonă nu se putea transmite decât prin intermediul celților, care angajați în campaniile de jaf din Grecia și Macedonia preluaseră de acolo elementele unei civilizații avansate.

Din analiza descoperirilor se constată că emisiunile de tip Banat nu se găsesc în cadrul așezărilor locale nord-dunărene aspect ce trebuie reținut. Din acest motiv credem că o contribuție celtică în realizarea tipului monetar Banat nu poate fi neglijată; astfel de emisiuni pot evidenția și existența unei comuniuni celto-dacice în zona unde apar. Plasarea cronologică a acestor monede către a doua jumătate a secolului III a.Chr.¹⁸³ coincide cu perioada în care celții scordisci se stabiliseră deja la sud de Dunăre și implicit își exercitau influența și asupra unei părți a teritoriului nord-dunărean. Unele exemplare (43 piese) apar la Șilindia și Tulghieș, unde avem atestată prezența unor mari acumulări care conțin și alte tipuri locale, ca Jiblea sau Huși - Vovriești. Acestea, cronologic, sunt posterioare tipului Banat, aspect care poate constitui un argument pentru coborârea datei la care emisiunile acestui tip sunt prezente la nord de Dunăre. Astfel, datarea tipului monetar Banat ar putea fi coborâtă, în sensul prezenței și nu a emiterii lui, până către sfârșitul secolului II a.Chr., poate chiar începutul celui următor.

4.2.2.3. Tipul Criciova

Denumirea acestui tip monetar¹⁸⁴ se datorează tezaurului de la Criciova (Anexa II, nr. 98), unde s-au descoperit aproximativ 80-100 piese getice, care după stil se împart în două categorii: a) o primă categorie are redat pe avers capul lui Zeus, stilizat, orientat spre dreapta, iar pe revers, călăreț și cal la trap spre stânga; călărețul apare reprezentat fie cu un braț arcuit și cu umerii marcați prin câte o globulă, fie fără mâini și fără picioare; b) a doua categorie redă pe avers un cap uman, stilizat, spre dreapta, fără barbă, păr în plete care se prelungește cu spirală-melc pe obraz, iar pe revers un călăreț spre dreapta, totul stilizat. Piesele sunt toate de argint și au greutatea cuprinsă între 12,05 și 14,03, iar diametrul între 22 și 24 mm.¹⁸⁵

Descoperiri de acest tip sunt înregistrate în trei tezaure (Copăceni - număr neprecizat de piese; Criciova, 80-100 ex. și Șilindia, 2 ex.) (Anexa II, nr. 87, 98, 324), iar izolat în patru localități, Băile Herculane, Lugoj, Sadova și Tapia (Anexa II, nr. 17, 183/I, 284/II, 335); o piesă similară s-ar fi descoperit la sud de Dunăre, la Vârșeț (Jugoslavia),¹⁸⁶ iar alta în Ungaria (Budapesta).¹⁸⁷ Numărul exemplarelor este redus (87 sau 107 piese), ele plasându-se, ca și tipul Banat în partea de sud-vest a Daciei (Pl. 6) fapt care ar indica o proveniență din zona de descoperiri „sârbești”. Acest lucru poate justifica o atribuire celtică a acestui tip monetar, cu

¹⁸¹ V. Zirra, C. Preda, în *Enciclopedia arheologiei*, p. 275.

¹⁸² C. Preda, M. Davidescu, *Tezaurul monetar descoperit în Ostrovul Simian (Drobeta-Turnu Severin)*, în *Drobeta*, I, 1974, p. 77-102.

¹⁸³ C. Preda, *Ist monedei*, p. 143.

¹⁸⁴ Idem, *Monedele*, p. 59-62; idem, *Ist monedei*, p. 143-144.

¹⁸⁵ *Ibidem*, p. 144.

¹⁸⁶ K. Pink, *Ostkelten*, p. 45.

¹⁸⁷ R. Forrer, *Keltische*, p. 148.

^{187bis} C. Preda, *Ist monedei*, p. 144.

atât mai mult cu cât cel puțin emisiunile celei de a doua categorii prezintă elemente specific celtice (spirală pe obraz).^{187bis}

În privința cronologiei, se consideră că emisiunile de tip Criciova se plasează către sfârșitul secolului III a.Chr., mai precis în jurul anilor 200 a.Chr.¹⁸⁸ Se constată însă, că emisiuni de tip Criciova apar și în unele tezaure cum sunt cele de la Criciova sau Șilindia. În astfel de depozite, piesele de tipul Criciova se găsesc alături de alte emisiuni locale cum ar fi Jiblea sau Huși - Vovriești, aspect care poate determina coborârea datării; este posibil ca aceste emisiuni să fi fost prezente la nordul Dunării și în cursul secolului II a.Chr., poate chiar până către începutul secolului următor, la fel ca în cazul tipului Banat.

4.2.2.4. Tipul Ramna

Descoperirea unui tezaur de piese dacice la Ramna (Anexa II, nr. 264) a dat numele unui nou tip monetar autohton.¹⁸⁹ Aici au fost descoperite aproximativ 144 piese locale, alături de monede macedonene originale (Filip II și Alexandru cel Mare). Emisiunile redau pe avers un cap uman, cu cunună de lauri, barbă și plete, care antrenează urechea, iar pe revers, un călăreț în mers spre dreapta și în unele au cazuri urme de legendă¹⁹⁰. Și la acest tip monetar se atestă existența a două categorii principale, la care se adaugă unele grupe și variante.¹⁹¹ Piesele de tipul Ramna apar în cinci tezaure: Bunești (1 ex. alături de piese locale); Copăceni (1 ex.); Ramna (144 piese); Șilindia (15 ex., împreună cu diverse tipuri locale) și Tulgheș - Mireșu Mare (patru piese, alături de alte emisiuni locale) (Anexa II, nr. 55, 87, 264, 324, 353). Sunt și două descoperiri izolate, la Arad și Piatra Șoimului (Anexa II, nr. 11/II, 242). Piesele, în număr de 168 exemplare, sunt în totalitate tetradrahme, cu greutatea cuprinsă între 11,65 și 14 g, iar diametrul între 22 și 26 mm.

Și acest tip monetar provine din regiunea Banatului sau cea de nord-vest a Daciei (Pl. 6), însă este greu de precizat centrul de emisie al acestor monede și, eventual, identificarea ipotetică a unei formațiuni politice locale responsabilă de baterea pieselor de acest tip. În tezaure, emisiunile Ramna sunt asociate cu macedonene originale, cu exemplare celtice și alte emisiuni locale de tip Banat, Jiblea, Huși - Vovriești care sunt posterioare tipului Ramna. În același timp, se consideră că în cazul tezaurului de la Bunești, cinci exemplare ar aparține tipului Banat și „vrâncean”.¹⁹² Facem precizarea, că emisiuni de tip Ramna nu apar în așezările locale de la nord de Dunăre, aspect pe care noi l-am constatat și în cazul tipurilor Banat sau Criciova.

Prezența emisiunilor celtice în aceste tezaure nu trebuie însă să surprindă, dacă se are în vedere faptul că acumulările respective sunt atestate în zona de nord-vest a Daciei, unde o prezență celtică nu poate fi contestată; avem în vedere aici, printre altele, necropolele de la Ciumești, Pișcolț, Sanislău (jud. Satu Mare),¹⁹³ dar și cea de la Fântânele (jud. Bistrița Năsăud).¹⁹⁴ Din acest motiv, se consideră că acest tip monetar se încadrează în numismatica regiunii

¹⁸⁸ *Ibidem.*

¹⁸⁹ *Idem, Monedele*, p. 62-66; *idem, Ist monedei*, p. 144-146.

¹⁹⁰ *Ibidem.*

¹⁹¹ *Ibidem.*

¹⁹² I. Winkler, *Tipurile monetare ale daco-geților și aria lor de răspândire*, în *ActaMN*, 5. 1968, p. 35-49.

¹⁹³ Vl. Zirra, *loc.cit.*

¹⁹⁴ I.H. Crișan, *Contribuții la problema celților din Transilvania*, în *SCIV*, 22, 1971, 2, p. 149-164.

^{194bis} C. Preda, *Ist monedei*, p. 146.

Banat și de nord-vest a Daciei, fiind privite ca emisiuni comune celto-dace (piesele prezintă pe avers un cerc concentric cu punct la mijloc, element specific celtic).^{194bis} Cronologic, ele au fost plasate între 200 a.Chr. și primele 2-3 decenii ale secolului II a.Chr.¹⁹⁵ Dacă cel puțin în cazul tezaurelor, monedelor de tip Ramna le sunt asociate celelalte tipuri locale, care, cronologic le sunt posterioare, atunci acest aspect poate constitui un argument în readaptarea cronologiei; ea poate să se întindă, în sensul prezenței acestor monede la nord de Dunăre, chiar până spre sfârșitul secolului II și începutul secolului I a.Chr. Rămâne de stabilit dacă în realizarea tipului Ramna se poate vorbi de contribuția celților din zona sârbească sau a celor care își aveau centrul puterii în bazinul Tisei.

Interesantă este și răspândirea pe zone geografice a tipurilor Banat, Criciova și Ramna, întrucât acestea se găsesc mai ales în zona de sud-vest a Daciei nord-dunărene, care în Antichitate se afla sub directă influență celtică. De altfel, într-o serie de descoperiri, cele trei tipuri monetare locale se găsesc alături de emisiuni celtice (tezaurul de la Șilindia).

Constatăm că nici unul din tipurile monetare locale menționate nu se află în așezările autohtone de la nord de Dunăre, aspect care ne determină să presupunem, dacă nu cumva astfel de monede sunt creații exclusiv celtice. Ele ar fi putut să fie emise ori la sud de Dunăre, unde prezența celților nu poate fi respinsă, sau la nord de acest fluviu; în ambele cazuri, posibilitatea ca piesele să fie realizate și pentru populația locală nord-dunăreană ar putea fi acceptată. Faptul că ele se întâlnesc împreună în tezaure, alături de alte monede locale, care cronologic sunt posterioare celor analizate până acum, poate explica pe de-o parte că perioada de emisie poate fi fixată cu aproximație în secolele III - II a.Chr., iar pe de altă parte, și prezența a acestor emisiuni la nord de Dunăre într-o vreme mai recentă, până inclusiv în prima jumătate a secolului I a.Chr.

Prezența pieselor celor trei tipuri, considerate ca fiind locale, care se și suprapun regional, poate constitui și rezultatul unor schimburi între comunitățile din sud-vestul Daciei, realizate însă la date mai recente decât acelea la care au fost emise.

4.2.2.5. Tipul Agriș - Șilindia

Descoperirea tezaurelor de la Agrișul Mare și Șilindia (Anexa II, nr. 3, 324) a dat numele unui nou tip monetar local.¹⁹⁶ Și în acest caz avem de a face cu imitații de tip Filip II care redau pe avers cununa de laur prin trei șiruri paralele de globule și barba estompată, iar pe revers, părul zburlit al călărețului și un cerc în câmp spre dreapta (în unele cazuri călărețul este redat spre stânga).¹⁹⁷ Numărul total al pieselor aparținând acestui tip se ridică la 209 exemplare, toate fiind tetradrahme cu greutate cuprinse între 12,15 și 14,11 g, iar diametrul între 22 și 26 mm. Distribuția descoperirilor se prezintă astfel (Pl. 6): patru tezaure (Agrișul Mare, 7 ex.; Bunești, 1 ex.; Șilindia, 198 piese și Tulghieș - Mireșu Mare, 2 ex.) (Anexa II, nr. 3, 55, 324, 353); izolat, o piesă este semnalată în împrejurimile Lugojului (Anexa II, nr. 183/II).

Întrucât, în cazul tezaurului de la Șilindia apare un număr însemnat de categorii și variante care au fost studiate și publicate ca atare,¹⁹⁸ credem că reluarea acestora în discuție este inutilă. Totuși, includerea pieselor Agriș - Șilindia într-un singur tip monetar este deocamdată provizorie.

¹⁹⁵ C. Preda, *Monedele*, p.66; idem, *Ist monedei*, p. 146.

¹⁹⁶ Idem, *Monedele*, p. 66-69; idem, *Ist monedei*, p. 146-149.

¹⁹⁷ *Ibidem*, p. 146.

¹⁹⁸ E. Chirilă și colab., *Tezaurul monetar de la Șilindia*, Oradea, 1972, p. 21-23 (nr. 287-335).

Faptul că emisiunile Agris au fost plasate cronologic în primele decenii ale secolului II a.Chr., iar cele de la Șilindia între sfârșitul secolului III a.Chr. și începutul secolului II a.Chr.,¹⁹⁹ ar putea determina o eventuală separare a lor în tipuri distincte cel puțin din punct de vedere cronologic sau o datare comună întinsă pe o perioadă mai mare, cuprinsă între sfârșitul secolului III a.Chr. și primele decenii ale secolului II a.Chr.; datarea poate fi chiar mai recentă (pot atinge și secolul I a.Chr.), dacă luăm în considerare asocierea în tezaure cu alte tipuri monetare locale cum este cazul celor discutate anterior. Modul în care se prezintă situația în descoperiri, apariția acestor piese mai ales în bazinul inferior al Mureșului, dar și unele elemente celtice prezente pe aversul și reversul unor exemplare („S sub bărbie”, „câinele sub cal”) a determinat considerarea monedelor de acest tip drept posibile emisiuni comune celto-dace sau daco-celtice.²⁰⁰ Nu excludem posibilitatea ca și unele variante ale tipului Agris - Șilindia să constituie creații mai ales celtice, dacă avem în vedere că descoperiri cu astfel de piese sunt înregistrate și în zone aflate sub influență celtică.

4.2.2.6. Tipul „călărețul cu pasăre”

Un tip monetar interesant îl reprezintă cel al „călărețului cu pasăre”.²⁰¹ El redă pe avers un cap uman (probabil Zeus), ușor stilizat spre dreapta, cu cunună de lauri și barbă formată din ovale, bărbia dispărută, mustața în formă de S și părul, în plețe, pe spate, iar pe revers, un călăreț spre dreapta, care are în spate o pasăre pe o ramură. Alte piese au călărețul orientat spre stânga, purtând coif, iar calul cu un fel de corn, în timp ce efigia de pe avers are o altă înfățișare.²⁰²

Piese de acest tip au fost descoperite în trei tezaure (Jiblea, Sighetul Marmației și Șilindia) (Anexa II, nr. 174, 306, 324) și patru descoperiri întâmplătoare: Călimănești, Prundu - Bârgăului, Banat, Transilvania; alte emisiuni provin din Ungaria (Galishery - Muncács, Győr și Sopron) (Anexa II, nr. 61, 260/II, 396/III, 401/I, 407/II, III, IV). Numărul total al exemplarelor se ridică la 21, din care 13 provin din tezaure, iar șapte din descoperiri izolate. În general piesele, cu excepția celor de la Sighetul Marmației, au greutate cuprinse între 13,25-14,64 g, iar diametrul între 22-26 mm. După cum se poate constata piese de acest tip sunt semnalate și în Ungaria, la Galishery - Muncács, Győr²⁰³ și Sopron.²⁰⁴

Din analiza descoperirilor observăm că monedele acestui tip apar răspândite neuniform (Pl. 7), se găsesc într-un număr redus de exemplare și apar mai ales în tezaure. În ciuda acestui aspect, ele sunt încadrate, în general, în numismatica spațiului de nord-vest al Daciei.²⁰⁵ Prezența păsării pe reversul unor exemplare descoperite și în zona pannonică aflată în perioada respectivă sub stăpânire celtică, a determinat atribuirea acestor emisiuni celților.²⁰⁶ Cronologic, ele au fost datate către începutul secolului II a.Chr.,²⁰⁷ deși nu excludem

¹⁹⁹ C. Preda, *Ist monedei*, p. 147-149.

²⁰⁰ *Ibidem*, p. 149.

²⁰¹ C. Preda, *Monedele*, p. 71-75; *idem*, *Ist monedei*, p. 149-150.

²⁰² *Ibidem*, p. 150.

²⁰³ K. Pink, *Ostkelten*, p. 84.

²⁰⁴ C. Preda, *Ist monedei*, p. 150.

²⁰⁵ *Ibidem*.

²⁰⁶ K. Pink, *op.cit.*, p. 84-89.

²⁰⁷ *Ibidem*.

posibilitatea unei prezențe a lor la nord de Dunăre într-o vreme mai recentă, poate chiar în primele decenii ale secolului I a.Chr. În acest sens, menționăm prezența în cadrul tezaurului de la Jiblea a emisiunilor de tip „călărețul cu pasăre”, alături de monede de tip Adâncata - Mănăstirea.

4.2.2.7. Tipul Tulghieș - Mireșu Mare

Monedele cunoscute sub acest nume²⁰⁸ provin din tezaurul descoperit în localitatea Tulghieș (jud. Maramureș) (Anexa II, nr. 353), care era constituit din 208 piese locale, celtice și grecești. Se consideră că tezaurul cuprindea inițial peste 1000 exemplare și a fost recuperat în două loturi.²⁰⁹ Un al treilea lot (24 ex.) a ajuns, datorită unuia dintre descoperitori, la Copăceni (jud. Vâlcea) și a fost prezentat ceva mai târziu.²¹⁰ Piese de acest tip (Pl. 7) mai apar în cadrul tezaurilor de la Bunești (1 ex.) și Șilindia (9 ex.) (Anexa II, nr. 55, 324). Am avea așadar de-a face cu un număr de 321 de piese.

Situația este similară cu cea a tezaurului de la Șilindia și aici întâlnindu-se un număr mare de tipuri și variante monetare cu sensibile diferențe între ele. Reluarea discuției pe marginea acestor tipuri și variante nu ni se pare oportună, întrucât ele sunt inserate în catalogul descoperirilor unde pentru fiecare tip monetar este prezentată și caracteristica acestuia.

Semnificativă este prezența unor tipuri care conțin elemente specific celtice (arc, rozetă, contramarcă, porc mistreț, scut, ornamente în formă de liră, leul și semnul S), ceea ce scoate în evidență caracterul celtic al unor piese din tezaur. În general, greutatea pieselor pentru toate tipurile variază între 11,81 și 14,55 g, iar diametrul este cuprins între 22 și 26 mm.

Cronologic, piesele cele mai vechi se plasează în a doua jumătate a secolului III a.Chr., iar cele mai noi în jurul anului 200 a.Chr. sau în primele decenii ale secolului II a.Chr.²¹¹ Prezența unor astfel de emisiuni și în tezaurul de la Șilindia, unde li s-au asociat și alte tipuri locale, poate indica că ele ar avea o prezență ceva mai recentă la nord de Dunăre, posibil către începutul secolului I a.Chr.

4.2.2.8. Tipul „cu cifre romane”

Un alt tip monetar integrat în prima fază de dezvoltare a monetației locale este cel numit „cu cifre romane”.²¹² Denumirea se datorează semnelor de pe avers, care par a fi urme de legendă sub forma cifrelor romane II și III. Piesele redau pe avers un cap uman (Zeus), ușor stilizat, iar pe revers, un călăreț cu ramură. Deși piesele acestui tip au caracteristici destul de variate și au diferite variante și grupe, totuși, datorită semnelor în formă de cifre romane (specifice majorității acestor emisiuni), ele au fost încadrate într-un singur tip monetar.²¹³ Emisiunile de acest tip sunt semnalate în trei tezaure (Chișinău - Criș, Șilindia și Tulghieș - Mireșu Mare) (Anexa II, nr.76, 324, 353) și în patru descoperiri izolate la Carașova, Lugoj

²⁰⁸ C. Preda, *Monedele*, p. 75-87; idem, *Ist monedei*, p. 150-156.

²⁰⁹ D. Popescu, *Le tresor de monnaies „daces de Tulghies”*, în *Dacia*, 9-10, 1941-1944, p. 201-229; C. Preda, *op.cit.*, p. 150.

²¹⁰ B. Mitrea, *Sapături arheologice din Republica Populară Română în anul 1960*, în *SCIV*, 12, 1961, 1, p. 147 (nr. 16); C. Preda, *Monede din bazinul Oltului mijlociu sau falsuri moderne*, în *SCN*, 5, 1971, p. 247-249.

²¹¹ C. Preda, *Ist monedei*, p. 151 și 156.

²¹² Idem, *Monedele*, p. 87-92; idem, *Ist monedei*, p. 155.

²¹³ *Ibidem*.

Caraș Severin - județ, Banat; un exemplar provine din Ungaria (Devecser) (Anexa II, nr. 60/II, 183/IV, 387/II, 396/II, 407/IV).

Constatăm că numărul total al pieselor se ridică la 102 exemplare, dintre care 93 exemplare provin din tezaure, iar nouă din descoperiri izolate. Ele au greutatea ce variază de la 9,51 g la 13,44 g, însă cele mai multe sunt cuprinse între 12 și 14 g. Se observă că piesele catalogate drept descoperiri izolate apar și în regiunea Banat, fapt care a determinat încadrarea acestora în rândul emisiunilor de tip Banat²¹⁴, ca și presupunerea unei participări celtice la realizarea lor. O privire de ansamblu asupra zonelor geografice unde aceste emisiuni apar ne face să credem că ele s-ar încadra mai sigur în regiunea de vest și nord-vest a Daciei (Pl. 7); emisiunile acestui tip monetar au fost datate între anul 200 a.Chr. și începutul secolului II a.Chr.,²¹⁵ însă nu excludem posibilitatea ca ele să fi fost realizate ceva mai recent (în acest sens, precizăm că, exemplare de acest tip apar asociate în tezaure și cu alte emisiuni locale cum sunt cele de tipul Jiblea sau Huși - Vovriești).

4.2.2.9. Tipul Crișeni - Berchieș

Numele acestui tip monetar²¹⁶ se datorează descoperirii dintre localitățile Crișeni și Berchieș, din județul Cluj (Anexa II, nr. 99). Acest tip monetar cunoaște două faze, una cu un stil mai bun, alta cu unul mai rudimentar. Piesele redau pe avers un cap uman (Zeus), cu barbă și cunună de lauri, cu relief pronunțat, în profil, spre dreapta; din păr se păstrează două bucle în formă de S, iar barba este redată printr-un șir de proeminente în forma unor virgule duble. Reversul are redat un călăreț spre stânga, cu ramură și coif cu crinieră alungită în formă de S; calul are corpul bine legat, coada lungă, capul mic, cu urechea deasupra capului, ca un corn, și ochiul format dintr-o globulă proeminentă. În câmp, spre stânga, sub botul calului, se află un mic animal, dispus în poziție verticală.²¹⁷ Toate piesele acestui tip sunt tetradrahme cu greutate cuprinse între 12,25 și 14,85 g, iar diametrul între 23 și 28 mm.

Descoperirea principală constă din 83 exemplare din tezaurul de la Crișeni - Berchieș (Anexa II, nr. 99). În tezaure, emisiuni de acest tip mai apar la Sighetul Marmației, Stâna, Șilindia și Vișea (Anexa II, nr. 306, 319, 324, 371). Izolat, piese asemănătoare se găsesc în alte 11 localități: Beclean, Bistrița Năsăud, Ciubanca, Feleac, Huedin, Irești, Moigrad, Orodol, Pișchinți, Reșița și Vaida; din Ungaria provin piesele de la Bács, Esseg, Feleac, Fertőrákos, Győr, Sarkad și Sopron (Anexa II, nr. 26, 33/II, 79, 127, 160/I, 171, 201, 228, 247, 275, 362/I, 407/VI, VII, VIII, IX, X, XI). Numărul total al pieselor se ridică la 139 exemplare, din care 121 provin din tezaure, iar 18 din descoperiri izolate. Constatăm că exemplare de acest tip apar și pe teritoriile de astăzi al Ungariei și Jugoslaviei, respectiv în zona Tisei, Dunării și Savei (Bács, Fertőrákos, Esseg, Győr, Martinci, Mitrovica, Sarkad, Slankemen, Sopron, Stradonitz, Surduc și Virunum).²¹⁸

Tipul Crișeni - Berchieș, a fost încadrat în prima fază de dezvoltare a monetăriei locale. După M. Gramatopol, stilul de realizare a acestor monede prezintă o certă influență celtică atât

²¹⁴ K. Pink, *op.cit.*, p. 47.

²¹⁵ C. Preda, *Ist monedei*, p. 155.

²¹⁶ E. Chirilă, *Der dakische Münzschatz von Crișeni - Berchieș. Beiträge zur Typologie Der dakischen Reitermünzen*, în *Dacia*, N.S., 9, 1965, p. 185-200; C. Preda, *Monedele*, p. 97-104; idem, *Ist monedei*, p. 156-158.

²¹⁷ *Ibidem*, p. 156.

²¹⁸ 218 K. Pink, *op.cit.*, p. 59; C. Preda, *Monedele*, p. 100-101.

În concepția artistică cât și în apariția anumitor detalii.²¹⁹ În același timp, P. Popovič constată că între emisiunile de tip Krčedin care provin, de regulă, de pe teritoriul scordiscilor (Jugoslavia de astăzi), și cele de tip Crișeni - Berchieș, există o serie de asemănări în privința aversului.²²⁰ Mai mult, monedele de tip Crișeni - Berchieș prezintă o serie de elemente stilistice ca animalul de sub botul calului, „optul culcat” sau S cu capete spiralice și punctele dintre globule. Astfel de elemente sunt frecvent întâlnite pe obiectele, ceramica și monedele celtice. Adăugate la faptul că, emisiunile acestui tip apar mai ales în nordul Transilvaniei, unde cercetările arheologice atestă o certă prezență celtică (necropolele de la Ciumești, Piscotț, Sanislău),²²¹ observațiile de mai sus conduc spre o origine celtică a unor astfel de monede, cel puțin pentru cele din prima grupă. Necropolele menționate anterior conțin însă și urme de cultura locală (ceramică). Din acest motiv, credem că o participare locală la realizarea acestor piese nu poate fi neglijată, măcar pentru cele din a doua grupă care transmit unele elemente și pieselor de tip Toc - Chereluș.

În ciuda existenței unor asemănări între tipurile Krčedin și Crișeni - Berchieș, nu se poate spune cu certitudine dacă emisiunile din „grupa serbică” au fost modele pentru tipul local din Transilvania sau dacă cele două tipuri monetare au fost realizate simultan.²²² Descoperirile cunoscute până acum nu pot duce nici la conturarea unui centru de emisie, deși aria lor de răspândire s-ar limita la nordul Transilvaniei, respectiv nord-vestul Daciei (Pl. 7). Cât privește data de emisie se consideră că aceasta s-ar încadra între ultimele decenii ale secolului III a.Chr. (pentru piesele din prima fază) și prima jumătate a secolului II a.Chr. (pentru cele din faza următoare),²²³ însă unele exemplare din tezaurul de la Șilindia pot indica și o perioadă mai recentă. De asemenea, se constată că emisiunile Crișeni - Berchieș apar în regiuni diverse: Moldova (Irești), Ungaria sau Jugoslavia. Prezența acestor piese în astfel de zone, poate fi rezultatul unor schimburi inter-comunitare, într-o perioadă mai recentă decât cea la care monedele respective au fost emise, sau risipiri ulterioare, ca urmare a comerțului cu antichități, fapt datorat atât prezenței unora dintre ele departe de areal cât și lipsei de informații referitoare la condițiile descoperirii.

4.2.2.10. Tipul Tonciu - cu sigla B

Acest tip monetar²²⁴ își datorează numele descoperirii principalului tezaur de la Tonciu (Anexa II, nr.350), dar și prezenței pe revers a siglei B. Din punct de vedere stilistic, ele se înrudesesc cu monedele Crișeni - Berchieș și redau pe avers capul lui Zeus cu cunună și barbă (cununa acoperă aproape toată partea superioară a capului, fiind alcătuită din șiruri de alveole; părul formează două S-uri incomplete deasupra frunții), iar pe revers un călăreț, care pentru faza a doua are dispusă în spate sigla B.²²⁵ Alături de piesele semnalate în descoperirea de mai sus, emisiuni de acest tip mai apar, în tezaure, la Sighetul Marmăției, Șilindia și Vișea

²¹⁹ M. Gramatopol, *L'art des monnaies Géo-Daces. Problemes iconographiques, historiques et économiques concernant les premiers émissions*, în *Apulum*, 9, 1971, p. 210.

²²⁰ P. Popovič, 1987, p. 59.

²²¹ V. Zirra, *op.cit.*, p. 189-195.

²²² P. Popovič, *op.cit.*, *loc.cit.*

²²³ C. Preda, *Ist monedei*, p. 158.

²²⁴ Idem, *Monedele*, p. 104-108.

²²⁵ *Ibidem*.

(Anexa II, nr. 306, 324, 371). La acestea se adaugă alte șapte descoperiri izolate la Brașov, Gherla, Oradea, Săcalu de Pădure, Sângeorzu Nou și Muntenia; un exemplar provine din Ungaria (Szabolcs) (Anexa II, nr. 42/I, 142, 224/I, 288, 293/III, 399, 407/XII).

Așadar, numărul total al pieselor se ridică la 274 de exemplare. Piese respective sunt tetradrahme cu greutate cuprinse între 11,41 și 14,24 g, iar diametrul între 24 și 27 mm. Cele mai multe au însă greutate mai mici, comparativ cu alte tipuri monetare și se plasează între 11 și 12,50 g.²²⁶

Se consideră că aceste emisiuni sunt contemporane cu a doua fază a tipului Crișeni - Berchieș cu care se înrudesc stilistic și se suprapun regional.²²⁷ Descoperirile principale le găsim în zonele Clujului și Bistriței, respectiv în partea de nord a Transilvaniei, unde probabil s-ar plasa și centrul lor de emisie (Pl. 7). Cronologic, acest tip a fost datat în prima jumătate a secolului II a.Chr.²²⁸, dar contemporaneitatea cu emisiunile de tip Crișeni - Berchieș, din faza a doua, poate duce eventual la o datare mai recentă a emisiunilor de tip Tonciu.

4.2.2.11. Tipul Sighet

Numele tipului monetar se datorează descoperirii tezaurului de la Sighetul Marmăției²²⁹ (Anexa II, nr.306), în cadrul căruia au fost identificate două categorii de monede. Prima categorie (cu 2 ex.) redă pe avers un cap uman (Zeus), cu cunună și barbă, spre dreapta (cununa este formată din trei rânduri de frunze și barbă în formă de S), iar pe revers au un călăreț spre dreapta, iar în câmp, în dreapta, sub botul calului, se află o roată dințată. A doua categorie (cu 4 ex.) redă pe avers, spre dreapta, un cap uman (Zeus), cu cunună și barbă în profil (cununa este alcătuită din trei șiruri de frunze și acoperă fruntea în întregime), iar pe revers are un călăreț spre stânga, iar calul robust are capul în formă de liră, uneori cu un mic cerc în față.

Toate piesele sunt tetradrahme cu greutate cuprinse între 13,35 și 13,55 g, dar se cunosc și monede cu greutate cuprinse între 3,33 și 3,38 g, din seria drahmelor încadrate la prima categorie a acestui tip.²³⁰ Emisiunile primei categorii prezintă roata dințată, aspect care duce spre o origine celtică. Cât privește piesele din a doua categorie, ele sunt privite ca importuri din Serbia,²³¹ situație în care atribuirea lor etnică ar fi tot celtică.

Cronologic, emisiunile tipului Sighet au fost plasate către sfârșitul secolului III a.Chr. (exemplarele primei categorii) și începutul secolului II a.Chr. (exemplarele celei de a doua categorii).²³² Numărul redus al pieselor și lipsa unor descoperiri, care ar face posibilă asocierea cu alte tipuri monetare, ne împiedică să avansăm vreo concluzie. Ne limităm în a menționa, cu titlul de ipoteză, că date fiind condițiile descoperirilor (Pl. 7), acest tip monetar nu joacă un rol însemnat în cadrul economiei locale. Piese pot fi rezultatul activității monetare de scurtă durată a vreunei formațiuni locale sau monede care de fapt nici nu au circulat și în aceste condiții prezența lor poate avea și alte explicații.

²²⁶ *Ibidem.*

²²⁷ *Ibidem.*

²²⁸ *Ibidem.*

²²⁹ R. Forrer, *op.cit.*, p. 148; K. Pink, *op.cit.*, p. 81-82; C. Preda, *Monedele*, p. 108-110; idem, *Ist monedei*, p. 158-159.

²³⁰ C. Preda, *op.cit.*, p. 159.

²³¹ K. Pink, *op.cit.*, p. 80-81.

²³² C. Preda, *Monedele*, p. 110; idem, *Ist monedei*, p. 159.

4.2.2.12. Tipul Huși - Vovriești

Acest tip monetar,²³³ încadrat în prima fază de dezvoltare a monetăriei nord-dunărene, este singurul caracteristic pentru zona de est a Daciei fiind bine reprezentat din punct de vedere numeric; se definește îndeosebi prin elementele exterioare piesei: uzură accentuată, contramărci și incizii puternice. Numele tipului se datorează celor două tezaure, descoperite la Huși și Vovriești (Anexa II, nr. 161, 375), și a făcut obiectul mai multor studii.²³⁴ Monedele redau pe avers capul lui Zeus, cu barbă și cunună de lauri, de cele mai multe ori orientat spre dreapta (uneori imaginea este înlocuită cu capul unui tânăr imberb - probabil Apollo), iar pe revers are un călăreț orientat spre dreapta; legenda este reprodusă incomplet. Emisiunile acestui tip au un grad de uzură accentuat, cu aversul și reversul aplatizate; ele prezintă, mai ales pe revers, contramărci variate (cuc, rozetă, făclie, sigle etc.), numărul acestora variind de la 1-2 la 4-6 pe o singură piesă.²³⁵

Piese de tipul Huși - Vovriești sunt semnalate la nord de Dunăre în cadrul a 74 de descoperiri. Dintre acestea, 21 sunt reprezentate prin tezaure: Bicazu Ardelean, Chișinău Criș, Corbasca, Criciova, Dănești, Dolhești, Epureni, Huși, Leușeni, Mărcăuți, Murgeni, Pân-cești, Rogoaza, Rozavlea, Stăniliești, Șilindia, Teiuș, Todirești, Turulung, Vovriești și Zăbriceni; alte două tezaure provin din Ucraina (Lipovce și Velikaia Gorazdovka) (Anexa II, nr. 31, 76, 89, 98, 104/I, II, 111/II, 123/I, 161, 178, 193, 207, 232/II, 278, 282, 317/I, 324, 343, 349, 357, 375, 378, 406/II, III). Descoperirile izolate sunt în număr de 41: Agrișul Mare, Bâra, Bârlad, Bogonos, Brănești, Bucovăț, Bunești, Căndești, Ceahlău, Cluj-Napoca, Comănești, Corjeuți, Coroteni, Dolhești, Dumesti, Fălticeni, Focșani, Hârtoape, Iași, Lichitișeni, Lopatnic, Necopoi, Onești, Pererâta, Piatra Neamț, Poiana, Răsești, Stăniliești, Suceava, Șipote, Șirăuți, Șofrâncani, Tăgădău, Timișoara, Ungheni, Vaida, Valea Lupului, Voloșcani, Bacău - județ, Caraș Severin - județ, Moldova; izolat emisiuni de acest tip sunt atestate în Austria (Rauris), Slovacia (Kosice), Ucraina (Lipovița, Skomoplii, Terebovli) și Ungaria (Dunaadonny, Felső-Viznice, Gömör, Medgyesbodzás, Nagyfalú, Sirok și Velem) (Anexa II, nr. 3, 23, 24/II, 37, 43, 46/I, 53/I-VI, 66, 69, 81/I, 86, 91, 92, 111/II, 120, 125/I, 130, 158, 162/II, 179, 182, 209, 221, 235, 241, 251/III, VI, 272, 317/II, 322/III, 326, 327, 329, 336, 345, 360, 362/II, 364, 374/II, 385/II, 387/III, 397/II, 403/I, 405/I, 406/IV, V, VI, 407/XIII-XIX). Numărul total al exemplarelor se ridică la 571 sau 572 monede, din care 471 sau 472 provin din tezaure, iar 100 din descoperiri izolate. Predomină, așadar, exemplarele care provin din tezaure, comparativ cu cele atestate în descoperiri izolate (Pl.9).

Monedele de tip Huși - Vovriești se individualizează de altele și datorită tăieturilor adânci aplicate mai ales pe revers, uneori de mai multe ori pe aceeași piesă²³⁶; uneori piesele sunt puțin concave, iar gradul accentuat de uzură se datorează calității materialului folosit la fabricarea ștanțelor.²³⁷ Emisiunile fac parte din categoria tetradrahmelor și au ca model

²³³ Idem, *Monedele*, p. 111-131; idem, *Ist monedei*, p. 159-164.

²³⁴ C. Moisil, *Monedele dacilor*, în, *BSNR*, 15, 1920, 35-36, p. 68-69; K. Pink, *op.cit.*, p. 33-36; G. Severeanu, *Tresor de Huși. Ornaments et monnaies daces de la region de Huși*, în *București*, 1, 1935, p. 17-31; C. Preda, *Tezaurul de la Vovriești și unele probleme privind monedele geto-dace din Moldova*, în *ArhMold*, 4, 1966, p. 137-172.

²³⁵ C. Preda, *Monedele*, p. 397; idem, *Ist monedei*, p. 159; K. Pink, *op.cit.*, p. 38; V. Mihailescu-Bîrlița, *Dacia răsăriteană*, p. 66.

²³⁶ C. Preda, *Monedele*, p. 112-118; V. Mihailescu-Bîrlița, *loc.cit.*

²³⁷ *Ibidem*.

tetradrahma lui Filip II;²³⁸ majoritatea emisiunilor au greutate cuprinse între 13 și 14 g, însă unele coboară sub 11 g.²³⁹

După cum s-a constatat, monedele acestui tip prezintă două caracteristici care le individualizează în cadrul monetăriei locale: contramărcile și tăieturilor adânci. În ceea ce privește contramărcile, prezente și pe emisiunile Huși - Vovriești, acestea constituie un capitol interesant al monetăriei nord-dunărene întrucât doar anumite tipuri monetare relevă asemenea caracteristici. În Antichitate, acest fenomen de contramarcare a monedei este întâlnit la început pe piesele grecești, procedeul fiind preluat ulterior și de alte moneterii, cum au fost cele macedoneană sau romană. Rolul contramărcării pieselor era acela de a confirma dreptul de circulație a unor monede mai vechi aparținând propriei moneterii sau chiar al unora străine.²⁴⁰

Deși s-a considerat că datorită influenței exercitate de regiunea nordică a Macedoniei, procedeul contramărcării din zona est-celtică ar fi caracteristic doar regiunilor de la sud de Dunăre, din apropierea acestui fluviu, și a Savei,²⁴¹ descoperiri mai noi demonstrează că acest fenomen s-a extins și în aria Dunării Mijlocii și Tisei.²⁴² Așadar, fenomenul de contramarcare ar fi specific regiunilor cu o economie avansată, în speță lumea greco-romană. Întrucât fenomenul este prezent și în afara lumii greco-romane, respectiv zona nord-dunăreană, se pune întrebarea care era rolul contramărcării în aceasta zonă. În cazul de față, la nord de Dunăre, pentru perioada de sfârșit a secolului III și începutul secolului II a.Chr. nu se poate vorbi de o economie solidă, completată cu o economie monetară autentică. Acest aspect a determinat pe unii specialiști să considere că aplicarea contramărcilor pe unele emisiuni de la nord de Dunăre, cum sunt și cele de tip Huși - Vovriești, nu a avut în vedere un rol funcțional, ci doar unul decorativ.²⁴³

În privința tăieturilor prezente pe monedele de tip „moldovenesc” și acest aspect a suscitât interesul numismaților.²⁴⁴ În general, se consideră că tăieturile suportă o anumită tipologie. Astfel, unele incizii superficiale (aplicate de obicei una pe monedă) aveau un rol funcțional, respectiv de a verifica calitatea metalului,²⁴⁵ la nord de Dunăre fenomenul se observă la emisiunile de tip Jiblea, Tulghieș, Larissa - Amphipolis, cele „cu cap janiform”, Adâncata - Mănăstirea, Vârteju - București, precum și pe tetradrahmele lui Alexandru cel Mare sau Macedonia I (el este întâlnit și pe emisiunile grecești din Macedonia și Thracia).²⁴⁶ Unei a doua categorii de incizii, mai adânci (aplicate mai multe pe o singură piesă) i s-a atribuit un rol decorativ²⁴⁷ sau religios.²⁴⁸

În ultimul timp, ideea atribuirii unei semnificații religioase unora dintre tăieturile prezente pe monedele de la nord de Dunăre, deci și celor de tip Huși - Vovriești, tinde să capete tot mai

²³⁸ K. Pink, *op.cit.*, p. 33-36; C. Preda, în *ArhMold*, 4, 1966, p. 143.

²³⁹ C. Preda, *Ist monedei*, p. 160; V. Mihailescu-Bîrliiba, *op.cit.*, p. 66.

²⁴⁰ C. Preda, *Monedele*, p. 398; V. Mihailescu-Bîrliiba, *loc. cit.*

²⁴¹ K. Pink, *op.cit.*, p. 38.

²⁴² C. Preda, *op.cit.*, p. 397.

²⁴³ *Ibidem*, p. 117-118 și 397-398.

²⁴⁴ K. Pink, *op.cit.*, p. 39; C. Preda, *op.cit.*, p.392-396; V. Mihailescu-Bîrliiba, *op.cit.*, p. 67-69.

²⁴⁵ K. Pink, *op.cit.*, p. 37-39; C. Preda, *op.cit.*, p.393; idem, *Ist monedei*, p. 159-160.

²⁴⁶ K. Pink, *op.cit.*, p. 39.

²⁴⁷ *Ibidem*, p. 39-40; C. Preda, *op.cit.*, *loc.cit.*

²⁴⁸ R. Forrer, *op.cit.*, p. 171.

multă consistență.²⁴⁹ Ideea de bază de la care se pleacă este aceea ca aceste tăieturi nu sunt specifice doar tipului Huși - Vovriești sau zonei est-carpătice.²⁵⁰ Astfel, descoperirile de la Medieșu Aurit, Șieu Odorhei, Teiuș și Turulung vin să întărească acest aspect. În cazul tezaurului de la Medieșu Aurit,²⁵¹ un număr de 48 piese de tipul Medieșu Aurit au incizii, la fel ca și în cazul celor 16 monede care provin din acumularea de la Tg. Mureș, considerate, de asemenea, emisiuni Medieșu Aurit (în ambele cazuri fiecare piesă are aplicată câte o mică tăietură).

Aceste observații au determinat avansarea ideii că emisiunile Medieșu Aurit ar fi realizate după modele din sud.²⁵² Chiar dacă tăieturilor prezente pe aceste piese li s-a atribuit un rol funcțional,²⁵³ trebuie spus că emisiunile Medieșu Aurit se întâlnesc mai ales în partea de nord-vest a Daciei, de unde provine și acumularea de la Turulung.²⁵⁴ În cazul acesteia, situația este similară cu cea a tezaurelor de la Huși și Vovriești. Astfel, cele 65 piese de la Turulung prezintă contramărci și incizii adânci și nu există două monede absolut identice. Găsim și aici exemplare care au două, trei sau chiar patru tăieturi aplicate pe o singură piesă. Tipul de vas în care erau depuse piesele este de factură locală, dar el a fost întâlnit și în necropolele celtice din nord-vestul Transilvaniei. Important este faptul că acumularea de la Turulung se află în aria de răspândire a monedelor Medieșu Aurit. Din aceeași zonă provine și tezaurul de la Șieu Odorhei.²⁵⁵ De aceasta dată, cele 214 exemplare care au incizii specifice tipului Huși - Vovriești nu aparțin monetăriei autohtone: 97 AR sunt ale Macedoniei I, 91 AR sunt thasiene, 19 AR sunt de tip Dyrhachium și Apollonia, iar șapte exemplare de aur sunt de tip „Muschel Typus” și aparțin celților boi. Facem precizarea că exemplare de tip „Muschel” nu au mai fost descoperite pe teritoriul României până acum.

Cât privește acumularea de la Teiuș²⁵⁶, monedele de aici se remarcă prin stil, calitate bună a argintului și greutate ridicată (13-14 g). Adăugăm la acumulările menționate și descoperirea unor piese similare la Agrișul Mare, Aiud, Chișinău Criș, Moigrad, Rozavlea și Șilindia. În același timp, inciziile nu apar la nord de Dunăre doar pe monede. Bunăoară, cercetarea tezaurului cu piese de argint de la Lupu (jud. Alba)²⁵⁷ a scos la iveală o serie de aspecte interesante. Datat cronologic în secolele II - I a.Chr., pe una din falerele acestuia, care redă un personaj feminin (văzut ca zeitate),²⁵⁸ apar asemenea incizii de formă ovală, punându-se întrebarea dacă acestea sunt sau nu întâmplătoare.²⁵⁹ Nu se poate trece peste faptul că

²⁴⁹ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p.68.

²⁵⁰ *Ibidem*, p. 72-73.

²⁵¹ C. Preda, *Monedele*, p. 289-294.

²⁵² K. Pink, *op.cit.*, p. 82.

²⁵³ C. Preda, *op.cit.*, p. 291.

²⁵⁴ T. Bader, *Tezaurul monetar cu imitații de tip Filip II descoperit la Turulung (jud. Satu Mare)*, în *ActaMN*, 12, 1975, p. 75-92.

²⁵⁵ C. Preda, Gh. Marinescu, *Contribuții la circulația monetară din Dacia în sec. I î.e.n. Tezaurul de la Șieu - Odorhei, jud. Bistrița Năsăud*, în *BSNR*, 77-79, 1983-1985 (1986), 131-133, p. 19-67.

²⁵⁶ B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 32.

²⁵⁷ I. Glodariu, V. Moga, *Tezaurul dacic de la Lupu*, în *Ephemeris Napocensis*, 4, 1994, p. 33-48; D. Spânu, *Observații asupra falerelor din tezaurul de la Lupu*, în *SCIVA*, 47, 1996, 1, p. 39-49.

²⁵⁸ D. Spânu, *op.cit.*, p. 41.

²⁵⁹ *Ibidem*, p. 46-47.

tezaurul de la Lupu are în mod cert semnificație cultică, religioasă, mai ales că în cadrul sau au fost identificate și zeități (Marea Zeiță și Zeul Războiului).²⁶⁰

Tezaurul cu podoabe de argint de la Lupu nu constituie un exemplu singular pentru zona nord-dunăreană. Surprinde, însă, posibilitatea identificării în cazul său a unor zeități locale, dar și a unor elemente (inciziile) care sunt prezente și pe emisiunile locale de la nord de Dunăre.

Analizând situația tezaurelor de argint din Latènul târziu descoperite la nord de Dunăre,²⁶¹ Vl. Zirra și D. Spânu ajung la concluzia că, în viziunea autohtonilor, monedele care apar asociate în astfel de tezaure nu au rol circulatoriu și din acest punct de vedere ele trebuie incluse ca și tezaurele în categoria bunurilor de prestigiu.²⁶² Desigur, după cum s-a constatat monedele de tip „moldovenesc” nu apar în locurile de cult, iar în Latènul târziu monumentele funerare sunt puține la număr.²⁶³ În ciuda acestui inconvenient se cunoaște că geților și dacilor nu le era străin cultul vetrei, al focului sau al pădurilor, o dovadă în acest sens fiind descoperirea de la Conțești (jud. Argeș).²⁶⁴ Aici, într-o groapă rituală s-au descoperit pe lângă vârfuri de săgeți, piteni, fibule și 3000 de fragmente de oase calcinate. Pentru a întări cele enunțate anterior, adăugăm că situații similare celei de la Conțești se găsesc și în alte descoperiri cum sunt cele de la Ciolăneștii din Deal,²⁶⁵ Lozna²⁶⁶ sau Lupu.²⁶⁷ Toate aceste fenomene sunt des întâlnite și în alte zone unde fenomenul magico-religios implica și utilizarea monedei. Exemple prin care moneda era oferită ca *ex voto* sunt frecvente în lumea greco-romană sau cea circummediteraneană. În aceste zone, moneda după ce prin tăiere era demonetizată, prin aceasta pierzându-și caracterul laic, era oferită ca ofrandă.²⁶⁸ Credem că nici zona nord-dunăreană nu a fost străină de acest fenomen.

Așa cum subliniam anterior, aplicarea inciziilor nu constituie un fenomen specific doar zonei nord-dunărene. Monede pe care s-au aplicat tăieturi sunt întâlnite atât în cadrul emisiunilor tipului „sârb”, pus pe seama scordiscilor.²⁶⁹ Parisii, de pe valea Senei, aplicau la rândul lor incizii pe piesele de aur pentru ca apoi să le ofere ofrandă sanctualelor gallice. Mai mult chiar și exemplarelor de bronz li se aplicau tăieturi.²⁷⁰ Acest aspect ar putea exclude ipoteza verificării metalului prin tăieturi în cazul emisiunilor Huși - Vovriești sau chiar al altora.²⁷¹

În privința cronologiei pieselor de tip Huși - Vovriești păreri sunt împărțite: a doua jumătate a secolului IV a.Chr. și începutul secolului III a.Chr. (C. Moisil),²⁷² ultimul sfert al aceluiași

²⁶⁰ I. Glodariu, V. Moga, *op.cit.*, p. 45-46.

²⁶¹ Vl. Zirra, D. Spânu, *Observații asupra tezaurelor de argint din Latène-ul târziu*, în *SCIVA*, 43, 1992, 4, p. 401-423.

²⁶² *Ibidem*, p.408.

²⁶³ *Ibidem*, p.421.

²⁶⁴ Al. Vulpe, E. Popescu, *Une contribution archéologique à l'étude de la religion des Gétos-Daces*, în *Thraco-Dacica*, 1976, p. 217-226; I. H. Crișan, *Spiritualitatea geto-dacilor. Repere istorice*, București, 1986, p. 424-425.

²⁶⁵ M. Petrescu-Dîmbovița, S. Sanie, *Cercetări arheologice în așezarea geto-dacică de la Ciolăneștii din Deal (jud. Teleorman)*, în *ArhMold*, 7, 1972, p. 241-258; I.H. Crișan, *op.cit.*, p. 426.

²⁶⁶ S. Teodor, *Das Werkzeugdepot von Lozna (Kr. Botoșani)*, în *Dacia*, N.S., 24, 1980, p. 133-150; I.H. Crișan, *op.cit.*, p. 426-427.

²⁶⁷ I.H. Crișan, *op.cit.*, p. 427.

²⁶⁸ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 67.

²⁶⁹ P. Popovič, 1987, p. 68-69.

²⁷⁰ A. Blanchet, *Traité de monnaies gauloises*, Paris, 1905, p. 534-536.

²⁷¹ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 69.

²⁷² C. Moisil, în *BSNR*, 15, 1920, 35-36, p. 69.

secol (R. Forrer),²⁷³ între 280 și 200 a.Chr. (V. Pârvan),²⁷⁴ secolul III a.Chr. (B. Mitrea),²⁷⁵ a doua jumătate a secolului III a.Chr. (C. Daicoviciu și I. Winkler),²⁷⁶ sfârșitul secolului IV și începutul secolului III a.Chr. (C. Preda),²⁷⁷ secolul I a.Chr. G. Severeanu),²⁷⁸ sfârșitul secolului III și jumătatea secolului II a.Chr. (C. Preda),²⁷⁹ între 250 și 200 a.Chr. (I. Winkler),²⁸⁰ sfârșitul secolului III și începutul celui următor (P. Popovič),²⁸¹ 150 a.Chr. - sfârșitul secolului I a.Chr. (V. Mihailescu-Bîrliba).²⁸² Pentru coborârea cronologiei emisiunilor Huși - Vovriești s-a pronunțat și M. Gramatopol.²⁸³ Pornind de la criteriul stilistic, el consideră că emisiunile Huși - Vovriești au cunoscut trei faze evolutive. A treia fază, în care acestor emisiuni li s-au aplicat contramărci, este contemporană cu tipul Inotești - Răcoasa, fapt care determină și coborârea cronologiei monedelor Huși - Vovriești (autorul le plasează la sfârșitul secolului II și începutul secolului I a.Chr.).²⁸⁴ Nici analiza descoperirilor din cadrul așezărilor locale nu ne edifică în legătură cu datarea emisiunilor Huși - Vovriești. Monede de acest tip apar doar în două așezări locale, la Bunești și Poiana. Mai relevantă pare descoperirea de la Bunești, unde alături de monede Huși - Vovriești s-au găsit fibule tracice de argint, o drahmă histriană și o tetradrahmă de la Filip II; două piese locale de tipul precizat au apărut într-un nivel datat în secolele III - II a.Chr.²⁸⁵

De aspectul cronologic al emisiunilor Huși - Vovriești se leagă și atribuirea lor etnică. Producerea și utilizarea acestor emisiuni a fost pusă pe seama celto-bastarnilor din răsăritul Daciei.²⁸⁶ După P. Popovič, bastarnii ocupau loc important în planurile lui Filip V îndreptate împotriva Romei.²⁸⁷ Astfel, scordiscii trebuiau să permită bastarnilor tranzitarea teritoriului lor în drum spre Balcani. Chiar dacă acest lucru nu s-a întâmplat, scordiscii și bastarnii au rămas în continuare aliați. În contextul acestor evenimente este posibil să se fi produs și schimburile de daruri, între scordisci și bastarni, care au condus la perfectarea alianței.²⁸⁸

Prezența bastarnă la est de Carpați este legată arheologic de orizontul culturii Poienești-Lucașovca. În cadrul acesteia au fost identificate și elemente de cultură celtică.²⁸⁹ După cum s-

²⁷³ R. Forrer, *op.cit.*, p. 182.

²⁷⁴ V. Pârvan, *Getica*, p. 601-602.

²⁷⁵ B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 43-44.

²⁷⁶ C. Daicoviciu, *Dezvoltarea vieții materiale și tendințele spre formarea statului*, în *IstRom*, vol. I, 1960, p. 271; I. Winkler, în *AAC*, 10, 1968, 1-2, p. 112.

²⁷⁷ C. Preda, *Monedele*, p. 402-403.

²⁷⁸ G. Severeanu, *Trésor de Husi. Ornaments et monnaies daces de la region de Husi*, în *București*, 1, 1935, p. 17-31.

²⁷⁹ C. Preda, în *ArhMold*, 4, 1966, p. 167.

²⁸⁰ I. Winkler, *Perioada emiterii monedelor și dreptul monetar la geto-daci*, în *ActaMN*, 7, 1970, p. 93.

²⁸¹ P. Popovič, *Ostava varvarskog novca iz Barande (Trésor de monnaies barbares de Baranda)*, în *Starinar*, 31, 1950-1951, p. 171-177.

²⁸² V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 74.

²⁸³ M. Gramatopol, *op.cit.*, p. 236-237.

²⁸⁴ *Ibidem*, p. 237.

²⁸⁵ V.V. Bazarciuc, *Tezaurul geto-dacic de la Bunești (jud. Vaslui)*, în *SCIVA*, 32, 1981, p. 569.

²⁸⁶ P. Popovič, *op.cit.*, p. 61.

²⁸⁷ *Ibidem*, p. 133.

²⁸⁸ *Ibidem*.

a constatat,²⁹⁰ emisiunile Huși - Vovriești se suprapun, în mare parte, zonei în care se concentrează elementele culturii Poienești-Lucașovca atribuită bastarnilor.²⁹¹ Nu se poate afirma cu certitudine dacă emisiunile tipului „moldovenesc” sunt datorate exclusiv elementului celtic sau sunt o creație comună celto-bastarno-getică, însă există posibilitatea ca rolul celților în realizarea acestor emisiuni să fi fost unul hotărâtor. Asemănările între emisiunile Huși - Vovriești și cele din tezaurele de la Medieșu Aurit, Șieu Odorhei, Teiuș, Turulung ar putea susține un asemenea punct de vedere.²⁹² Plasarea culturii Poienești-Lucașovca între 150 și sfârșitul secolului I a.Chr.,²⁹³ datarea tezaurului de la Șieu Odorhei între 60-45 a.Chr.,²⁹⁴ asocierea monedelor Huși - Vovriești cu fibulele trace descoperite la Bunești și Epureni (datate între secolele II - I a.Chr.),²⁹⁵ confirmarea de către izvoarele istorice (Strabon)²⁹⁶ a invaziei bastarnilor la sud de Dunăre, în anii 29-28 a.Chr. și influența pe care denarul roman a exercitat-o asupra acestui tip monetar (prezența unor contramărci care imită litere ale alfabetului latin),²⁹⁷ constituie argumente care au determinat coborârea cronologiei monedelor Huși - Vovriești până către sfârșitul secolului I a.Chr.²⁹⁸

După cum s-a constatat, emisiunile Huși - Vovriești au titlul ridicat (900‰), iar descoperirile înregistrate până acum nu conțin monede *fourrées*.²⁹⁹ Dacă la acestea adăugăm modul cum se prezintă descoperirile de la Bunești, Epureni și Poiana (la Bunești, din așezarea locală provin 16 monede de acest tip, 14 fibule trace, două brățări și 15 verigi, toate din argint și o drahmă histriană - bijuteriile și piesa grecească au titlul de 916‰,³⁰⁰ iar la Epureni, monede de tip Huși - Vovriești s-au găsit alături de 4 fibule trace și două brățări din argint;³⁰¹ de asemenea, în așezarea de la Poiana s-au descoperit diverse creuzete și bijuterii),³⁰² se poate presupune că emisiunile Huși - Vovriești au constituit, cel puțin în cadrul așezărilor locale, materia primă pentru confecționarea unor obiecte de podoabă.

În ciuda celor constatate până acum o întrebare firească persistă totuși: a existat oare cu adevărat un tip monetar Huși - Vovriești sau emisiunile acestui tip reprezintă doar piese vechi, refoșite de o structură tribală ulterioară? Oricum în privința lor se impune a disocia, baterea de contramărcare și apoi amândouă aceste momente de cel al incizării pieselor.

²⁸⁹ S. Teodor, *Elemente celtice pe teritoriul est-carpatic al României*, în *ArhMold*, 12, 1988, p. 33-51.

²⁹⁰ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 73.

²⁹¹ M. Babes, *Date arheologice și istorice privind partea de nord-est a Daciei în ultimele secole înaintea erei noastre*, în *SCIVA*, 36, 1985, 3, p. 183-214.

²⁹² V. Mihailescu-Bîrliba, *loc.cit.*

²⁹³ M. Babes, *op.cit.*, p. 209-214.

²⁹⁴ C. Preda, Gh. Marinescu, *op.cit.*, p. 19-67.

²⁹⁵ V. Bazarciuc, *loc.cit.*

²⁹⁶ Dio Cassius, LI, 24, în *Istoria romană*, vol. II, în traducere de A. Piatkovski, București, 1977, p. 300-301.

²⁹⁷ G. Severeanu, *op.cit.*, p. 30; C. Preda, în *ArhMold*, 4, 1966, p. 158, fig. 10.

²⁹⁸ V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 74 și 118.

²⁹⁹ C. Preda, *Monedele*, p. 112 și urm.

³⁰⁰ V.V. Bazarciuc, în *SCIVA*, 32, 1981, p. 563-570; V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 129 (nr. 33-35).

³⁰¹ G. Severeanu, în *București*, 1, 1935, p. 17-31; C. Preda, *op.cit.*, p. 119, pl. XXI-XXII; I. Winkler, în *ActaMN*, 5, 1968, p. 35-49.

³⁰² R. Vulpe și colab., *Campania de săpături arheologice din cursul anului 1951. Rapoarte preliminare. Șanti-erul Poiana*, în *SCIV*, 3, 1952, p. 202 și fig. 19/5, 23/4,5.

IV.2.2.13. Tipul Larissa

Reprezentative pentru monetăria nord-dunăreană sunt și piesele care aparțin tipului monetar cunoscut sub numele de Larissa - Apollo.³⁰³ Comparativ cu tipurile monetare tratate până acum, trebuie spus că emisiunile Larissa nu folosesc ca sursă de inspirație tetradrahma lui Filip II. Astfel, aversul acestor piese redau un cap uman (reprezentare feminină), văzut din față, cu părul buclat, având terminațiile îndoite în sus; greutatea acestor emisiuni sunt cuprinse între 13 și 14 g, uneori coborând către 11-12 g.³⁰⁴ Asemănările cu capul nimfei Larissa de pe emisiunile de argint ale orașului cu același nume a determinat pe unii specialiști să denumească astfel și piesele locale de acest tip descoperite la nord de Dunăre.³⁰⁵ Alții consideră că aceste piese locale copie aversul tetradrahmelor emise la Amphipolis, respectiv capul lui Apollon³⁰⁶, sau că în realizarea acestor emisiuni s-au folosit reprezentări ale ambelor tipuri monetare străine menționate mai sus.³⁰⁷

Studierea tipului monetar Larissa, din punct de vedere iconografic, a dus la concluzia că aceste emisiuni se încadrează în seria autohtonă, respectiv a exemplarelor care nu imită monedele greco-macedonene și nici alte monede de largă circulație în lumea greacă clasică sau elenistică.³⁰⁸ În accepțiunea autorului respectiv, imaginea de pe avers reprezintă o divinitate locală, fapt care l-a determinat să considere aceste emisiuni ca fiind de tip Bendis.³⁰⁹ O analiză atentă a acestor piese pare să susțină o asemenea ipoteză. Astfel, imaginea feminină, respectiv Bendis este frecvent întâlnită în lumea tracică sud-dunăreană, fiind cunoscut și un templu al acesteia la Pireu.³¹⁰

În susținerea practicării cultului zeiței Bendis la nord de Dunăre sunt aduse în discuție următoarele argumente: asemănările cu bustul de bronz descoperit la Piatra Roșie sau medalionul de lut ars de la Sarmizegetusa, care reproduce un *denarius serratus*, analogiile cu personajul feminin de pe fibulele cu mască și falerele din Transilvania, Galice și Janikovo, precum și asemănarea cu reprezentarea de pe un fragment de cupă deliană descoperit la Popești.³¹¹ În același timp, studiarea tezaurului de la Lupu (jud. Alba)³¹² aduce noi completări în acest sens. Se consideră că reprezentările din cadrul acestui tezaur ar fi, în cazul personajului feminin, o zeităte (posibil Bendis), iar călărețul, un luptător ecvestru (posibil o divinitate războinică).³¹³ Nu putem neglija asemănările care se observă între falerele de argint de la Lupu și aversul ori reversul emisiunilor de tip Larissa. De asemenea, s-a afirmat că

³⁰³ C. Preda, *Monedele*, p. 132-142; *Ist monedei*, p. 165-167.

³⁰⁴ *Ibidem*, p. 165 și 166.

³⁰⁵ R. Forrer, *op.cit.*, p. 160-163; C. Moisil, *Noi descoperiri monetare în România*, în *BSNR*, 21, 1926, 57-58, p. 17; B. Mitrea, *op.cit.*, p. 50 și 59; I. Winkler, în *SCȘCluj*, 6, 1955, 1-2, p. 83 și 91.

³⁰⁶ S. Dimitriu și O. Iliescu, *About the issues of the Apollo-Amphipolis type and their role in the currency history of the Geto-Dacians*, în *Dacia*, N.S. 3, 1959, p. 257-310.

³⁰⁷ K. Pink, *op.cit.*, p. 66-68.

³⁰⁸ M. Gramatopol, *op.cit.*, p. 210; idem, *Artă și arheologie dacică și romană*, București, 1982, p. 99.

³⁰⁹ *Ibidem*, p. 100.

³¹⁰ *Ibidem*, p. 106.

³¹¹ *Ibidem*; I.H. Crișan, *op.cit.*, p. 220-221, 224, 226, 232, 243-235.

³¹² I. Glodariu, V. Moga, *op.cit.*, p. 33-48; D. Spănu, *op.cit.*, p. 39-49.

³¹³ *Ibidem*, p. 41.

emisiunile de tip Larissa sunt rezultatul migrației celților spre sud-estul Europei și stabilirii unei ramuri a acestora, scordiscii, între Drava, Sava și Morava de jos, după 278 a.Chr.³¹⁴

Într-adevăr, cele mai multe descoperiri de tip Larissa provin din zona de sud-vest a Daciei (Pl. 8), cu prelungire spre vest, pe malul drept al Dunării, dar și spre nord-vest, în zona Banatului iugoslav, considerată zona de locuire și influență scordiscă.³¹⁵ Pornind de la această afirmație, putem considera că celții, antrenați în migrația lor spre Grecia și Macedonia, ar fi putut atinge și orașul Larissa; tezaurul de la Jabukovac (Jugoslavia), în greutate de cinci kg de monedă de argint, conținea pe lângă emisiuni macedonene, celtice și piese Larissa - Amphipolis.³¹⁶ Este posibil ca emisiunile acestui oraș să fi pătruns la nord de Dunăre prin intermediul celților, iar elementele stilistice introduse de aceștia au fost preluate de localnici, care le-au adaptat propriilor idei și concepții.

La nord de Dunăre, descoperiri cu monede de tip Larissa sunt atestate în 11 localități. Astfel, în tezaure, monedele sunt atestate în cinci cazuri (Adâncata, Bugiulești, Hinova, Sărbătoarea și Șilindia) (Anexa II, nr. 2, 50/II, 157, 292/I, 324); descoperiri izolate sunt înregistrate la Brașov, Costești, Lugoj, Vârvoru, Oltenia și Ungaria (Anexa II, nr. 42/II, 94, 183/III, 368, 400/II, 407/XX). Dintr-un număr total de 167 exemplare, 158 de monede provin din tezaure, iar 9 din descoperiri izolate; nici un exemplar nu este înregistrat ca provenind dintr-o așezare locală de la nord de Dunăre.

În privința cronologiei, piesele de tip Larissa au fost plasate în prima jumătate a secolului IV a.Chr., la mijlocul aceluiași veac³¹⁷ sau sfârșitul secolului III și începutul celui următor,³¹⁸ fiind atribuite autohtonilor, fără a exclude și o contribuție celtică. Dacă în cazul reprezentărilor de pe avers și revers putem accepta că emisiunile Larissa redau posibile zeități locale (Bendis sau Zeul războiului), în privința cronologiei lucrurile pot suporta o anumită reșezare. Astfel, din zona de sud-vestul a Daciei provin descoperirile de la Corlatea, Gruia și Padea,³¹⁹ care atestă existența aici a unui grup de scordisci la sfârșitul secolului II a.Chr. Prezența unor exemplare asemănătoare în tezaurul de la Șilindia poate contribui la întărirea celor expuse anterior, întrucât în acest tezaur sunt prezente și emisiuni de tip Huși - Vovriești, a căror cronologie a fost și ea coborâtă. În cadrul tezaurilor de la Adâncata, Bugiulești și Hinova, emisiunile de tip Larissa se găsesc alături de alte tipuri locale și străine: la Adâncata apar 25 exemplare Adâncata - Mănăstirea și una de tipul cu „cap janiform”; la Bugiulești s-au identificat și 29 exemplare cu „cap janiform” alături de cinci imitații Filip II; la Hinova mai apar trei piese de la Seleucos I și opt exemplare originale de la Alexandru cel Mare. Dacă descoperirea de la Hinova nu apare ca fiind concludentă, aspect pus pe seama unei analize incomplete,³²⁰ nu același lucru se poate afirma despre depozitele de la Adâncata și Bugiulești. Prezența în cadrul acestor tezaure a altor emisiuni locale (imitații de tip Filip II, Adâncata - Mănăstirea și cu „cap janiform”) ar putea duce la o încadrare mai largă a tipului Larissa, într-o perioadă întinsă între sfârșitul secolului III a.Chr. și până în secolul I a.Chr.; avem aici în vedere elemente pe

³¹⁴ C. Preda, *Ist monedei*, p. 166.

³¹⁵ *Ibidem*.

³¹⁶ P. Popović, 1987, p. 41-42.

³¹⁷ M. Gramatopol, *op.cit.*, p. 117.

³¹⁸ C. Preda, *Monedele*, p. 149; *idem*, *Ist monedei*, p. 166.

³¹⁹ V. Zirra, C. Preda, în *Enciclopedia arheologiei*, p. 275.

³²⁰ S. Dimitriu și O. Iliescu, *op.cit.*, p. 308-309; C. Preda, *Ist monedei*, p. 166.

care piesele Adâncata - Mănăstirea, din ultimele serii, le preiau de la denarii romani republicani³²¹ (imaginea cu capul Romei) sau tetradrahmele thasiene târzii.³²²

De asemenea, credem că în stabilirea cronologiei tezaurului de la Șilindia, din care fac parte și emisiuni de tip Larissa, trebuie luate în considerare ca dată de încheiere a acumulării nu emisiunile Cladovo - Saschiz, ca până acum,³²³ ci piesele de tip „moldovenesc”. Dacă la acestea adăugăm similitudinile dintre emisiunile locale de tip Larissa și reprezentările din depozitul de argint de la Lupu, datat cronologic în secolele II - I a.Chr.,³²⁴ atunci datarea tipului monetar Larissa ar putea fi modificată în sensul coborârii ei: la sfârșitul secolului II și începutul secolului I a.Chr.

În privința rolului pe care astfel de piese îl puteau îndeplini la vremea respectivă, trebuie spus că reprezentările întâlnite pe avers ne determină să credem că ar putea fi vorba mai mult de unul religios; nu excludem nici o funcție economică caz în care piesele ar putea fi rezultatul unei baterii de moment, punctuale.

4.2.2.14. Tipul „cu cap janiform”

Denumirea acestui tip monetar³²⁵ se datorează prezenței pe avers a unui cap dublu, cu două fețe opuse, în profil, identic cu cel al lui Janus de pe așii sau denarii romani. Reversul acestor emisiuni redă un călăreț pe cal, la trap, spre dreapta. Călărețul este reprezentat adeseori incomplet, cu umerii punctați prin două globule și coiful cu două linii prelungite în spate. Calul este cabrat, cu botul despicat și coada perlată; în fața calului apare o rozetă sau o ramură de brad (sub cal apare mai rar). Piesele acestui tip monetar se înscriu în categoria tetradrahmelor și au greutatea cuprinse între 10,94 și 13,38 g, iar diametrul între 23 și 25 mm.³²⁶ Aversul acestor piese a suscitat discuții legate de reprezentarea capului dublu, interpretat ca aparținând fie lui Zeus,³²⁷ fie lui Kronos.³²⁸ Reprezentări de acest fel sunt însă frecvent întâlnite, atât în lumea greco-macedoneană, cât și în cea romană.³²⁹ Cert este că, până astăzi nu s-a putut stabili care a fost prototipul monetar în realizarea acestor piese.

Piesele de acest tip provin din șapte tezaure: Adâncata, Bugiulești, Bunești, Craiova, Șilindia și Oltenia (Anexa II, nr. 2, 50/II, 52/II, 95/I, II, 324, 400/III); se adaugă la acestea și cele 10 descoperiri izolate de la Bivolari, Cerneți, Govora - Băi, Govora, Ocnița, Polovragi, Râmnicu-Sărat, Râmnicu-Vâlcea, România și Ungaria (Tolna) (Anexa II, nr. 34, 72, 150, 151, 217/III, 252, 270, 271/I, 402/I, 407/XXI). Constatăm că, dintr-un total de 118 exemplare 78 de piese provin din tezaure, iar 40 din descoperiri izolate. De asemenea, nici un exemplar nu provine din vreo așezare locală nord-dunăreană.

³²¹ O. Iliescu, *Monedele geto-dace. Tezaurul de la Mănăstirea (r. Oltenița)*, în *CrestColect*, 13-14, 1965, p. 6-12; C. Preda, *Monedele*, p. 198.

³²² Gh. Poenaru Bordea, C. Condrea, *Date noi privind tezaurul de la Adînca, jud. Dâmbovița*, în *Acta Valachica*, 3, Târgoviste. 1972, p. 124 și nota 34.

³²³ Al. Săsiianu, *Moneda antică*, p. 165.

³²⁴ I. Glodariu, V. Moga. *op.cit.*, p. 42-43.

³²⁵ C. Preda, *Monedele*, p. 142-149; idem. *Ist monedei*, p. 167-170.

³²⁶ *Ibidem*, p. 169.

³²⁷ C. Moisil, *Monedele dace cu tipul lui Janus*, în *CNA*, 15, 1940, p. 241-247.

³²⁸ O. Iliescu, *Questions d'iconographie monétaire géto-dace: origines et signification de l'effigie à double face*, în *RRH*, 19, 1980, 2-3, p. 161-172.

³²⁹ C. Preda, *Monedele*, p. 142-145.

Ca și emisiunile de tip Larissa și cele „cu cap janiform” au fost incluse în rândul seriei autohtone,³³⁰ fiind numite emisiuni „cu cap de divinitate masculină cu dublă față”.³³¹ Interpretarea dată aversului pieselor „cu cap janiform” este aceea că acesta ar reprezenta dubla natură, uraniană și chthoniană, a lui Zeus sau a lui Zamolxis-Gebeleizis.³³² Cele două tipuri monetare, Larissa și „cu cap janiform”, indică și existența unor elemente comune, cum ar fi ramura de brad, numai că în cazul primului tip această reprezentare este asociată cu Bendis, și implicit, cu practicarea unui cult legat de natură.

Posibila dualitate uranio-chthoniană întâlnită pe emisiunile „cu cap janiform” se regăsește și pe falerele de la Lupu, însă acolo ea este sugerată de alte reprezentări, respectiv acvilă-șarpe.³³³ Cei care au publicat tezaurul de la Lupu nu se feresc să afirme, că în acest caz avem de-a face cu reprezentarea Zeului Suprem sub forma unei dualități în unitate.³³⁴

După cum se observă din analiza descoperirilor, emisiunile „cu cap janiform” apar și sunt răspândite mai ales în zona de nord-est a Olteniei (Pl. 8), deși exemplare de acest fel mai sunt semnalate în Bulgaria și Ungaria.³³⁵ Prezența descoperirilor în vecinătatea zonei de locuire scordiscă și redarea pe revers a rozetei susține ideea unei posibile contribuții celtice în realizarea lor.

Acest tip monetar a fost datat fie către prima sau jumătatea secolului IV a.Chr.,³³⁶ fie către sfârșitul secolului III și începutul celui următor.³³⁷ Analiza descoperirilor poate duce și în cazul tipului „cu cap janiform” la readaptarea cronologiei acestuia. Astfel, emisiunile acestui tip sunt asociate în tezaure cu alte piese locale, cum ar fi Adâncata - Mănăstirea sau Jiblea. La acestea trebuie adăugate faptul că emisiunile „cu cap janiform” apar în tezaure împreună cu cele de tip Larissa; se observă, de asemenea, că cele două tipuri monetare se suprapun și geografic. În aceste condiții, ne apare posibilă încadrarea celor două tipuri monetare într-o perioadă de timp asemănătoare, respectiv sfârșitul secolului II și începutul secolului I a.Chr.

4.2.2.15. Tipul Prundu - Jiblea

Denumirea acestui tip monetar³³⁸ se datorează celor două tezaure descoperite la Jiblea - jud. Vâlcea și Prundu Bârgăului - jud. Bistrița Năsăud (Anexa II, nr.174, 260/I). Piese au pe avers un cap uman cu barbă, fără cunună, cu părul reprezentat prin bucle; pe revers apar calul și călărețul cu ramură și coif. Execuția și stilul sunt de o calitate bună, titlul argintului este destul de bun pentru primele grupe (900‰), iar pentru celelalte serii adiacente *a* și *b* acesta coboară.³³⁹ Monedele au greutate cuprinse între 11 și 13 g, fiind deci tetradrahme, dar se întâlnesc și exemplare cu greutate între 6,50 și 8 g, probabil fiind vorba de didrahme.³⁴⁰

³³⁰ M. Gramatopol, *op.cit.*, p. 108.

³³¹ *Ibidem.*

³³² *Ibidem.*

³³³ I. Glodariu, V. Moga, *op.cit.*, p. 43.

³³⁴ *Ibidem.*

³³⁵ C. Preda, *Ist monedei*, p. 169-170.

³³⁶ M. Gramatopol, *Artă și arheologie dacică și romană*, p. 117.

³³⁷ C. Preda, *op.cit.*, p. 169.

³³⁸ Idem, *Monedele*, p. 149-158; idem, *Ist monedei*, p. 170-171.

³³⁹ C. Preda, *Monedele*, p. 149-158.

³⁴⁰ C. Preda, *Unele considerații asupra tezaurului monetar geto-dacic de la Jiblea (jud.Vâlcea)*, în *SCN*, 4, 1968, p. 47-68.

Emisiunile de tip Prundu - Jiblea sunt semnalate în șapte tezaure: Bunești, Dorohoi, Jiblea, Pâncești, Prundu - Bârgăului, Argeș - județ și Bacău - județ (Anexa II, nr. 52/II, 112/IV, 174, 232/II, 260/I, 384, 385/I) și șaisprezece în descoperiri izolate: Bârlad, Bunești, Corabia, Curtea de Argeș, Drăgășani, Mediaș, Miroslavești, Movilița, Orșova, Pitești, Scundu, Slatina, Moldova sau estul Munteniei, Transilvania, România și Ungaria (Moson) (Anexa II, nr. 24/III, 52/III, 88, 102/III, 115, 196/II, 200/II, 206, 229/I, 248/III, 301, 311/I, 398, 401/II, 402/IV, 407/XXII). Numărul total al exemplarelor se ridică la 372 piese, din care 348 provin din tezaure iar, 24 din descoperiri izolate. Se observă că nici un exemplar nu a fost descoperit în vreo așezare locală nord-dunăreană.

Și acest tip monetar a fost integrat, fundamentat pe criteriul stilistic, seriei autohtone a monetăriei locale,³⁴¹ la fel ca emisiunile de tip Larissa și „cu cap janiform”. Reprezentarea feminină care apare pe reversul monedelor Prundu - Jiblea a fost interpretată ca fiind cea a zeității locale Bendis.³⁴² Analiza descoperirilor atestă faptul că emisiunile acestui tip monetar sunt răspândite pe zone întinse (nord-estul Transilvaniei, valea Oltului și nordul Moldovei), aria lor nefiind unitară. Acest aspect a determinat avansarea ideii că am avea de-a face cu un tip monetar pandacic,³⁴³ idee care a fost însă respinsă.³⁴⁴ Nu putem însă ignora faptul că descoperiri cu emisiuni Prundu - Jiblea sunt înregistrate în diverse zone (Pl. 10), cum ar fi nord-estul Transilvaniei, Oltenia, Moldova sau chiar în Banat, Serbia și Maramureș,³⁴⁵ dar și că serii întregi de emisiuni locale derivă din acest tip. Întrucât acest tip monetar a stat la baza principalelor serii autohtone de la sud de Carpați din perioada următoare, emisiunile sale sunt considerate creații ale geților din zona de nord-est a Olteniei.³⁴⁶

Din punct de vedere cronologic, emisiunile Prundu - Jiblea au fost datate astfel: prima jumătate,³⁴⁷ sau a doua jumătate a secolului IV a.Chr.,³⁴⁸ ultimele decenii ale secolului III a.Chr. și primele trei decenii ale secolului II a.Chr.,³⁴⁹ jumătatea secolului II a.Chr.,³⁵⁰ 200-150 a.Chr.,³⁵¹ între începutul secolului II și primele trei decenii ale secolului I a.Chr.³⁵²

Și în cazul acestor emisiuni datarea poate suporta modificări dacă avem în vedere următoarele: emisiuni Prundu - Jiblea se găsesc și în tezaurul de la Șilindia a cărui cronologie am văzut că poate fi mai recentă decât se stabilise inițial,³⁵³ în răsăritul Moldovei, aceste monede se găsesc în descoperiri care parțial coincid cu aria culturii Poienești-Lucașovca, încadrată cronologic între

³⁴¹ M. Gramatopol, *op.cit.*, p. 110; idem. în *Apulum*, 9, 1971, p. 221.

³⁴² *Ibidem*.

³⁴³ *Ibidem*.

³⁴⁴ C. Preda, *Monedele*, p. 157.

³⁴⁵ *Ibidem*, p. 155-157 și 171-176.

³⁴⁶ Idem, *Ist monedei*, p. 170.

³⁴⁷ M. Gramatopol, *op.cit.*, p. 228.

³⁴⁸ C. Moisil, în, *BSNR*, 15, 1920, 35-36, p. 69.

³⁴⁹ C. Preda, *Monedele*, p. 158.

³⁵⁰ Idem, în *SCN*, 4, 1968, p. 64.

³⁵¹ I. Winkler, *Über dako-getische Münzschatze*, în *AAC*, 10, 1968, 1-2, p. 115 (le încadrează în a doua fază de dezvoltare a monetăriei locale).

³⁵² V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 118.

³⁵³ Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 165 (consideră că acumularea de la Șilindia se încheie cu emisiunile Cladovo - Saschiz, încadrate cronologic între 170-150 a.Chr.).

150 și sfârșitul secolului I a.Chr.;³⁵⁴ se observă că unele exemplare apar alături de piese Jiblea cu litera *K* în tezaurul de la Jiblea; emisiuni de acest fel au fost găsite alături de monede de tip Adâncata - Mănăstirea. Din aceste motive credem și noi că emisiunile Prundu - Jiblea ar putea fi integrate cronologic într-un interval delimitat de începutul secolului II a.Chr. și primul sfert al secolului I a.Chr.^{354bis}

4.2.2.16. Tipul Ocnîța - Cărbunești

Piese de acest tip³⁵⁵ sunt considerate ca fiind primele categorii monetare locale înrudite cu tipul Prundu - Jiblea.³⁵⁶ Numele acestui tip monetar se datorează localităților în care au fost descoperite piesele, Ocnîța - jud. Vâlcea și Târgu Cărbunești - jud. Gorj (Anexa II, nr. 217/I, 339/I). Ele redată pe avers un cap uman, cu părul și barba mai buclate, urechea vizibilă și gâtul mai pronunțat, iar pe revers, un călăreț cu mâna dreaptă întinsă în față, sub botul calului aflându-se un cerc cu punct la mijloc iar sub picior și în fața capului o globulă. În cele două localități s-au descoperit în total șapte piese. La acestea se adaugă altele, care provin din descoperiri izolate: Pitești, Oltenia, Transilvania și Polonia (Dziatoszyn și Königsheim) (Anexa II, nr. 248/I, 400/IV, 401/II, 404/I, II). Piese, în marea lor majoritate, au greutate cuprinse între 11 și 13 g,³⁵⁷ iar diametrul de 23 mm. Aceasta ar reprezenta o primă serie, plecând de la criteriul greutății, dar se cunosc și exemplare cu greutate mai mici, de 6,10- 6,42 g, unele chiar de 5,34 g, care s-ar putea încadra într-o a doua serie.³⁵⁸ Avem 11 exemplare de acest tip, din care șase provin din tezaure, iar cinci din descoperiri izolate.

Constatăm că emisiunile acestui tip monetar se pot localiza mai ales în zona Olteniei (Pl.10), însă exemplare de acest tip mai sunt semnalate în Transilvania sau în zone mai îndepărtate, cum ar fi Polonia (Dziatoszyn - Jelenia Gora și în Silezia - Königsheim).³⁵⁹ Numărul lor extrem de redus ne împiedică să avansăm unele concluzii certe.

Am putea presupune, că datorită numărului mic de exemplare, monedele de acest tip sunt rezultatul unei activități monetare efemere a vreunei formațiuni politice locale din zona Olteniei, mai ales că un exemplar provine chiar din așezarea locală de la Ocnîța (Anexa VII, nr. 38/IV).³⁶⁰ Dacă la acestea, adăugăm faptul că emisiunile Ocnîța - Cărbunești sunt direct înrudite și derivă din tipul Prundu - Jiblea, atunci este posibil ca emisiunile de acest fel să se plaseze cronologic între începutul secolului II a.Chr. și cel puțin prima jumătate a secolului următor, fără a exclude posibilitatea ca astfel de emisiuni să fie, poate, chiar mai recente.

4.2.2.17. Tipul „cu cap uman sub cal”

Numele acestui tip monetar³⁶¹ se datorează imaginii de pe revers, unde apare reprezentat un cap uman sub cal. Aversul redă capul lui Zeus spre dreapta, cu cunună din două șiruri de frunze stilizate, părul buclat deasupra frunții și plete pe spate; pe revers apare un călăreț cu

³⁵⁴ M. Babes, în *SCIVA*, 36, 1985, 3, p. 209-214.

^{354bis} V. Mihailescu-Bîrliba, *op. cit.*, p. 74 și 118.

³⁵⁵ C. Preda, *Monedele*, p. 159-164; idem, *Ist monedei*, p. 171-173.

³⁵⁶ *Ibidem*.

³⁵⁷ *Ibidem*.

³⁵⁸ C. Preda, *Monedele*, p. 159-164.

³⁵⁹ Idem, *Ist monedei*, p. 171 și 173.

³⁶⁰ D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p. 129.

³⁶¹ *Ibidem*, p. 173; idem, *Monedele*, p. 164-170.

capul perlat și mâna lipită de corp, iar sub cal se află un cap uman orientat spre dreapta. Capul de pe revers a fost interpretat ca reprezentând probabil pe Heracles.³⁶²

Piese de acest tip nu s-au descoperit în număr mare. Ele apar în trei tezaure, la Bunești, Jiblea și Șilindia (Anexa II, nr. 55, 174, 324) și patru descoperiri izolate, la Caracal, Tiocu de Sus, Banat și Oltenia (Anexa II, nr. 58, 347, 397/IV, 400/V). Un total așadar de 39 de piese care au greutate cuprinse între 13,15 și 14,55 g, iar diametrul de 23 mm. Dintre acestea, 25 provin din tezaure, iar 14 din descoperiri izolate; piese de acest tip mai sunt semnalate și la sud de Dunăre, la Prilep și în Kosovo.³⁶³

Descoperirile cu acest tip monetar sunt disparate și este greu de precizat locul unde s-ar afla centrul lor de emisie. Proveniența unor exemplare din Oltenia și plasarea celor mai importante descoperiri în Banat ar putea fi un indiciu că monedele acestui tip sunt rezultatul activității monetăriei est-celtice (nici un exemplar nu provine din așezările nord-dunărene). Cert este că tipul „cu cap uman sub cal” a constituit modelul pentru unele emisiuni locale de la nord de Dunăre, cum este și cazul pieselor de tip Jiblea. Ele au fost datate în intervalul cuprins între sfârșitul secolului III și începutul secolului II a.Chr.,³⁶⁴ dar o eventuală coborâre a datei nu este exclusă dacă luăm în considerare prezența unor asemenea piese (21 ex.), atât în tezaurul de la Șilindia, a cărui datare poate fi mai recentă, cât și în tezaurul de la Jiblea, unde emisiuni de acest tip sunt însoțite de monede de tip Adâncata - Mănăstirea; geografic, ele apar în aceeași arie unde sunt întâlnite și emisiunile de tip Prundu - Jiblea (Pl. 10).

4.2.2.18. Tipul Jiblea

Denumirea acestui tip monetar³⁶⁵ se datorează tezaurului descoperit în localitatea Jiblea (Anexa II, nr. 174). Stilul pieselor a determinat împărțirea exemplarelor în trei serii care prezintă pe avers un cap uman, iar pe revers un cal cu călăreț fără ramură. Piesele sunt toate tetradrahme, cu greutate cuprinse între 12,16 și 14,20 g și diametrul între 22 și 25 mm. În tezaure, piese de acest tip apar la Bunești, Jiblea, Șilindia și Tulghieș - Mireșu Mare (Anexa II, nr. 55, 174, 324, 353), iar izolat la Gâtejești, Ineu și Ipotești (Anexa II, nr. 138, 168, 170). Numărul total al exemplarelor se ridică la 29 de piese, dintre care 26 provin din tezaure, iar trei exemplare din descoperiri izolate. Dintre exemplarele menționate, nici unul nu apare în vreo așezare locală și cele mai multe descoperiri, sunt semnalate mai ales pe valea Oltului mijociu și inferior dar și în vestul și nord-vestul Daciei (Pl. 10). Prezența lor pe o arie întinsă face dificilă precizarea locului în care ele au fost bătute. Unele piese din tezaurul de la Jiblea prezintă pe revers și litera *K*, fapt care l-a determinat pe C. Preda să considere, că în cadrul acestui depozit s-ar putea identifica un nou tip monetar, tipul „Pre-Jiblea cu litera *K*”.³⁶⁶ Asemenea exemplare s-au descoperit în număr redus și apar doar la Jiblea (câteva exemplare) și Celei (o piesă); exemplarele respective au greutate cuprinse între 13,15 și 14,20 g.³⁶⁷

Cronologic, emisiunile „Jiblea cu litera *K*” au fost plasate către sfârșitul secolului III și începutul secolului II a.Chr.³⁶⁸ Reconsiderarea cronologiei emisiunilor de tip Prundu -Jiblea

³⁶² *Ibidem*.

³⁶³ K. Pink. *op.cit*, p. 50.

³⁶⁴ C. Preda, *Ist monedei*, p. 173.

³⁶⁵ Idem, *Monedele*, p. 171-176; idem, *Ist monedei*, p. 174.

³⁶⁶ *Ibidem*.

³⁶⁷ *Ibidem*.

(plasate de noi între începutul secolului II și primele decenii ale celui următor), faptul că piesele „Jiblea cu litera K” apar alături de cele Prundu - Jiblea sau Adâncata - Mănăstirea (cazul acumulării de la Jiblea), poate determina reșezarea datării și în cazul emisiunilor „cu litera K”. Din acest motiv, este posibil ca ele să se poată plasa într-un interval de timp delimitat de începutul secolului II a.Chr. și primele decenii ale următor.

4.2.2.19. Tipul Voloșcani

Acest tip monetar³⁶⁹ își datorează denumirea a tezaurului descoperit în localitatea Voloșcani, jud. Vrancea (Anexa II, nr. 374/I) și este inclus în prima fază de dezvoltare a monetăriei locale. Piesele redau pe avers capul lui Zeus, iar pe revers au un cal și un călăreț; aceste reprezentări sunt puternic stilizate, iar pe revers mai apare și o rozetă formată dintr-un cerc de globule cu un punct la mijloc.³⁷⁰ Flanul monedelor este gros, modulul este mic, greutatea se plasează între 12 și 13,90 g, fapt ce le apropie din acest motiv de tetradrahme.³⁷¹ Mai menționăm și calitatea bună a argintului din care sunt realizate piesele.³⁷² Tezaurul, se pare că număra un total de 60 exemplare, dintre acestea recuperându-se doar șapte,³⁷³ monede similare mai sunt semnalate în Banat (397/V).³⁷⁴

Localizat în Moldova, acest tip monetar a fost încadrat grupei de descoperiri din sud-vestul Daciei și Olteniei,³⁷⁵ fiind atribuite grupei de descoperiri „sârbești”.³⁷⁶ Cronologic, piesele tipului Voloșcani sau „vrâncean” au fost datate către începutul secolului II a.Chr.,³⁷⁷ iar mai nou între mijlocul secolului II a.Chr. și începutul celui următor.³⁷⁸

Se constată, încă de la început, că acest tip este atestat doar printr-o singură descoperire și are un număr redus de exemplare (Pl.18). Piesele din tezaur nu pot fi asociate cu alte monede locale sau străine și nu au fost descoperite în vreo așezare locală. Avându-se în vedere legătura pieselor cu grupa „sârbă” ne apare greu de explicat prezența lor în zona Moldovei.

Dacă luăm în considerare modul în care se prezintă descoperirea credem că tezaurul respectiv a ajuns în această zonă gata constituit. În această situație, prezența lui în Moldova poate avea diverse explicații: poate constitui pradă de război provenită în urma unei campanii militare sau poate fi rezultatul activității monetare a vreunei formațiuni locale.³⁷⁹

³⁶⁸ C. Preda, *Monedele*, p. 171 și 176.

³⁶⁹ *Ibidem*, p. 178-179; V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 75.

³⁷⁰ *Ibidem*.

³⁷¹ C. Moisil, *Monede dace de tip Vrâncean. Tezaurul din Voloșcani-Putna*, în *BSNR*, 38-41, 1944-1947, 92-95, p. 59; C. Preda, *op.cit.*, p. 178.

³⁷² P. Popovič, 1987, p. 41.

³⁷³ C. Moisil, în *BSNR*, 15, 1920, 35-36, p. 60.

³⁷⁴ K. Pink, *op.cit.*, p. 61-64.

³⁷⁵ C. Preda, *Monedele*, p. 178-179.

³⁷⁶ K. Pink, *loc.cit.*; P. Popovič, *loc.cit.*

³⁷⁷ C. Preda, *op.cit.*, p. 179.

³⁷⁸ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 118.

³⁷⁹ *Ibidem*, p. 75.

4.2.3. A doua fază de dezvoltare a monetăriei locale

În a doua jumătate a secolului II a.Chr., spațiul nord-dunărean cunoaște multiple transformări în plan economic, social-politic și etnic. Acest lucru va avea implicații profunde și asupra monetăriei locale care constă în apariția de tipuri și centre monetare noi, în vreme ce altele dispar. Cert este că, în această fază influențele externe asupra monetăriei locale, cu precădere cele celtice, dispar aproape în totalitate fapt care se explică și prin diminuarea până la anihilare a rolului politic celtic în zona nord-dunăreană. Cele mai importante centre monetare întâlnite acum și care ne apar mult mai bine conturate, comparativ cu prima fază, sunt cele din zona centrală a Moldovei, cea de curbură a Carpaților, într-o oarecare măsură estul Olteniei, regiunea Crișurilor și bazinul mijlociu al Mureșului și Târnavele.

Cronologic, a doua fază se delimitează între sfârșitul secolului II a.Chr. și deceniile 2-3 ale secolului I a.Chr., dată la care se produce și încetarea monetăriei locale, pusă pe seama unificării triburilor locale sub conducerea lui Burebista (probabil în jurul anului 70 a.Chr.).³⁸⁰ În realitate, vom vedea că unele tipuri monetare locale continuă să fie prezente la nord de Dunăre și după jumătatea secolului I a.Chr.

4.2.3.1. Tipul Dumbrăveni

Numele acestui tip monetar³⁸¹ se datorează descoperirii tezaurului de la Dumbrăveni (jud. Vrancea) (Anexa II, nr. 119), care constă din piese bătute după modelul tetradrahmelor lui Filip II. În cazul acestor emisiuni se observă o anumită schematizare³⁸² și ele redau stilizat pe avers un cap uman, iar pe revers un călăreț orientat spre stânga sau spre dreapta; pe unele exemplare călărețul apare reprezentat fără mâini și picioare.³⁸³ Ceea ce surprinde în cazul acestor emisiuni este semnul X plasat pe revers în spatele călărețului, motiv pentru care K. Pink le-a denumit „*der Kreuzelreiter*”.³⁸⁴

În cadrul descoperirilor au fost distinse două grupe monetare: una reprezentată de câteva piese care au greutatea apropiate cu tetradrahmele (8,57-12,52 g), fapt care ar lăsa de înțeles că este vorba de o fază ceva mai veche și o alta mai bine reprezentată, cu piese care au greutatea cuprinse între 7,28 și 3,36 g, aspect care pare să indice chiar prezența unor subdiviziuni ale acestor emisiuni.³⁸⁵

Piesele de tip Dumbrăveni provin în mare parte din tezaurul care a dat numele tipului monetar (263 ex.). La acestea se adaugă exemplarele din cadrul acumulării de la Sighetu Marmației (Anexa II, nr.306), precum și unele descoperiri izolate, cum sunt cele de la Căndești, Craiova, Fălticeni, Giurgiu, Nenciulești, Nicorești, Râmnicu - Sărat, Sărata Monteoru, Sinaia, Stâlpu și Maramureș - județ (Anexa II, nr. 65/II, 95/II, 126, 144/II, 211, 213, 270, 291, 310, 318, 389). Împreună cu alte 12 exemplare a căror proveniență nu este cunoscută,

³⁸⁰ C. Preda, *op.cit.*, p. 179.

³⁸¹ Idem, *Monedele*, p. 185-198; idem, *Ist monedei*, p. 179-182.

³⁸² C. Preda, *Monedele*, p. 185-191.

³⁸³ Idem, *Ist monedei*, p. 179.

³⁸⁴ K. Pink, *op.cit.*, p. 51.

³⁸⁵ C. Preda, *op.cit.*, p. 185-193; C. Preda, Gh. Constantinescu, *Geții dintre Siretul inferior și râul Buzău în lumina descoperirilor monetare de la Dumbrăveni (jud. Vrancea)*, în *SCN*, 4, 1968, p. 34-35; O. Iliescu, *Stadiul economiei monetare a societății geto-dace în a doua jumătate a sec. II î.e.n.*, în *CercetNum*, 5, 1983, p. 14.

³⁸⁶ C. Preda, *Ist monedei*, p. 179.

numărul total al monedelor acestui tip se ridică la 290 piese, din care 266 provin din tezaure, iar 12 din descoperiri izolate.

Acest tip monetar se inspiră, aspect fundamentat pe criteriul stilistic, din alte tipuri monetare locale, cum ar fi Prundu - Jiblea, Larissa, „cu cap janiform”,³⁸⁶ care sunt anterioare (avem în vedere unele elemente care apar pe tipurile monetare menționate, cum ar fi calul sau ramura de brad) sau Vârteju - București și Inotești - Răcoasa (care sunt posterioare); alte elemente îi asigură contemporaneitatea cu tipul Adâncata - Mănăstirea.³⁸⁷

La nord de Dunăre, din analiza descoperirilor, constatăm că aceste emisiuni se semnalează mai ales în părțile Vrancei și Buzăului, ceea ce ar indica o concentrare a lor către zona de sud-est a Moldovei și cea de nord-est a Munteniei (Pl. 12). Facem precizarea că o parte din emisiuni provin și din așezările autohtone. Astfel, se consideră că însuși tezaurul de la Dumbrăveni ar proveni de lângă o așezare locală,³⁸⁸ în vreme ce exemplarele de la Căndești³⁸⁹ și Sărata Monteoru³⁹⁰ au fost descoperite tocmai în așezările cu același nume. Unele elemente prezente pe aceste piese se găsesc și pe alte emisiuni specifice regiunilor Banat și Oltenia aspect care a determinat încadrarea tipului Dumbrăveni în rândul emisiunilor specifice grupei de descoperiri sud-serbice.³⁹¹

În ciuda acestui aspect nu putem trece cu vederea proveniența unor exemplare, de acest tip, din cadrul așezărilor locale. Mai mult, cercetările efectuate în așezările getice de la Barboși, Căndești, Cârlo-mănești sau Poiana au determinat pe unii istorici să considere ca în acesta zonă (Moldova de sud-est și nord-estul Munteniei), ar fi existat în Antichitate o formațiune politică locală,³⁹² deși inițial acest lucru a fost privit cu suspiciune.³⁹³ Zona respectivă intră în istorie încă din secolul III a.Chr. când un decret histrian, de la acea vreme, pomenește pe un basileu local Zalmodegikos³⁹⁴ căruia cetatea Histria îi plătea un tribut anual în vederea asigurării protecției.

Ceva mai târziu, în jurul anului 200 a.Chr., un alt decret histrian îl pomenește pe Rhemaxos și fiul acestuia Phra(damon?) care ajută cetatea supusă campaniilor de jaf de către traciai conduși de Zoltes.³⁹⁵ Chiar dacă regatele lui Zalmodegikos și apoi Rhemaxos au fost plasate inițial în Câmpia Munteniei,³⁹⁶ totuși descoperirile arheologice completate cu datele de ordin numismatic vin să infirme acest lucru.³⁹⁷ Aceste regate credem că pot fi plasate în zona

³⁸⁶ C. Preda, *Ist monedei*, p. 178.

³⁸⁷ C. Preda, Gh. Constantinescu, *op.cit.*, p. 37-40; C. Preda, *Monedele*, p. 193-198.

³⁸⁸ *Ibidem*, p. 194.

³⁸⁹ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 130 (nr. 47).

³⁹⁰ B. Mitrea, *Descoperiri recente și mai vechi de monede antice și bizantine în Republica Socialistă România*, în *SCIV*, 19, 1968, 1, p. 174.

³⁹¹ K. Pink, *op.cit.*, p. 50-51.

³⁹² C. Preda, Gh. Constantinescu, *op.cit.*, p. 39-41; C. Preda, *Monedele*, p. 197-198.

³⁹³ I. Winkler, în *SCIV*, 21, 1970, 3, p. 524-525.

³⁹⁴ D.M. Pippidi, *Contribuții la istoria veche a României*, București, 1967, p. 170.

³⁹⁵ *Ibidem*, p. 186.

³⁹⁶ *Ibidem*, p. 172-173 și 186.

³⁹⁷ C. Preda, Gh. Constantinescu, *op.cit.*, p. 41-45.

unde apar și se suprapun emisiunile Dumbrăveni de mai târziu, respectiv în sud-estul Moldovei și nord-estul Munteniei.

Se pune întrebarea de ce emisiunile Dumbrăveni au fost integrate în grupa de descoperiri sud-serbică?³⁹⁸ Cunoaștem faptul că în Antichitate unele localități aflate pe Nistru sau Dunăre purtau nume de rezonanță celtică: Aliobrix, Erractum, Noviodunum etc. Unele descoperiri atestă o prezență celtică chiar și în cadrul coloniilor grecești, cum este cazul celei de la Tyras.³⁹⁹ Pe de altă parte, elemente celtice sunt prezente și în cadrul culturii Poienești-Lucașovca.⁴⁰⁰ Chiar dacă, așa cum s-a afirmat, în partea răsăriteană a Daciei există puține elemente care pot fi atribuite celților,⁴⁰¹ totuși prezența lor la Dunărea de Jos nu poate fi respinsă în totalitate. În acest fel s-ar putea explica și prezența pe emisiunile Dumbrăveni a unor elemente specifice celților pe care geții le-ar fi preluat de la aceștia. Cronologic, emisiunile Dumbrăveni au fost plasate în prima jumătate a secolului II a.Chr. în special către jumătatea acestuia.⁴⁰² Având în vedere considerațiile anterioare, credem că și datarea tipului Dumbrăveni poate fi coborâtă chiar către jumătatea secolului I a.Chr. și nu pot fi decât creații ale geților din zonă.⁴⁰³

4.2.3.2. Tipul Adâncata - Mănăstirea

Tipul monetar cunoscut sub această denumire⁴⁰⁴ continuă în timp și sub raport stilistic un alt tip monetar, încadrat la prima fază de dezvoltare a monetației nord-dunărene, respectiv Prundu - Jiblea. Denumite și emisiuni de tip „muntean”,⁴⁰⁵ monedele Adâncata - Mănăstirea au pe avers un cap uman, în profil spre dreapta, iar pe revers este reprezentat un cal și călareț, spre stânga. S-a impus denumirea de Adâncata - Mănăstirea datorită celor două descoperiri importante de la Adâncata (jud. Dolj) și Mănăstirea (jud. Călărași) (Anexa II, nr.2, 190). Se consideră că pentru exemplarele din ultima serie, monedele Adâncata - Mănăstirea au avut ca sursă de inspirație tetradrahmele thasiene (asemănări cu capul lui Dionysos)⁴⁰⁶ sau denarul roman republican (avers cu efigia Romei).⁴⁰⁷ Facem precizarea că titlul argintului este destul de scăzut (700‰), iar greutatea sunt plasate între 5,44 și 11,26 g, cu o greutate medie plasată între 7 și 9 g.⁴⁰⁸

Monedele de acest tip sunt reprezentate prin 17 tezaure (Adâncata, Cojasca, Comana, Frățești, Gheboieni, Jiblea, Leu, Magherești, Mănăstirea, Orșova, Petrești, Pietrele, Pitești,

³⁹⁸ K. Pink, *op.cit.*, p. 50-51.

³⁹⁹ V.P. Tolstikov, *Nadgrobie voina s. Ahtanizovskogo limana*, în *VDI*, 1, 1976, p. 80-90.

⁴⁰⁰ M. Babes, *Dacii si bastarnii*, în *Mem.Antiq.*, 2, 1970, p. 229-233; idem, *Date arheologice și istorice privind partea de nord-est a Daciei în ultimele secole înaintea erei noastre*, în *SCIVA*, 36, 1985, 3, p. 193 și 195.S. Teodor, *op.cit.*, p. 33-51.

⁴⁰¹ S. Teodor, *op.cit.*, p. 33-51.

⁴⁰² C. Preda, *Monedele*, p. 197.

⁴⁰³ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 118.

⁴⁰⁴ Idem, *Monedele*, p. 198-214; idem, *Ist monedei*, p. 182-186.

⁴⁰⁵ C. Preda, *Monedele*, p. 199.

⁴⁰⁶ Idem, *Ist monedei*, p. 183.

⁴⁰⁷ Gh. Poenaru Bordea, C. Condrea, *op.cit.*, p. 124 și nota 34.

⁴⁰⁸ C. Preda, *Monedele*, p. 205-206.

Popești - jud. Vâlcea, Sadova, Sărbătoarea, Urseiu) (Anexa II, nr. 2, 84, 85, 132, 140, 174, 177/I, 186, 190, 229/II, 238/I, 245, 248/I, 254, 284/I, 292/I, 361) și 26 descoperiri izolate (Bălțați, Bârlad, Bistrița-Năsăud, Bogdănești, Brașov, Bucovăț, Buzești, Căscioarele, Câmpulung, Cioara, Ciutești, Cojasca, Fălticeni, Fierbinți, Gropșani, Hărman, Măgura, Măneciu, Odobasca, Orăștie, Prundu - Bârgăului, Racovița, Salcia, Valea Voievozilor, Vârteju - București, Oltenia, Slovacia (Bratislava, Pezinok, Senec, Znojmo) și Ungaria (Győr) (Anexa II, nr. 20, 24/IV, 33/I, 36, 42/III, 46/II, 57/I, 64/I, 77, 80, 84/II, 125/II, 129, 154, 156/I, 189, 191/II, 218/I, 226/I, 260/III, 261, 285, 366/I, 367/I, 400/VI, 405/II, III, IV, V, 407/XXIII). Numărul total al exemplarelor se ridică la 782 din care 721 provin din tezaure, iar 61 din descoperiri izolate; am avut în vedere doar acele descoperiri considerate ca fiind sigure. În același timp, emisiuni de acest tip mai sunt semnalate și la sud de Dunăre, în Bulgaria (Cavarna - tezaur cu 42 ex.; Ruse, tezaur cu 5 ex. Adâncata; Ruse - Sredne Kula, tezaur cu 64 ex.; Varna - 3 ex.; Vidin - tezaur cu 13 ex.).⁴⁰⁹ Adăugate la exemplarele descoperite de la nord Dunăre, numărul pieselor de acest tip se ridică la aproximativ 909 exemplare.

După cum se observă, piesele acestui tip monetar, deși sunt destul de numeroase, ele nu au o arie de răspândire unitară. O posibilă încadrare, într-o anumită zonă, ar cuprinde estul Olteniei și jumătatea de vest a Munteniei. Totuși, în bazinul inferior al Argeșului se observă o relativă concentrare a acestor emisiuni (Pl. 12). În același timp, o analiză atentă a descoperirilor scoate la iveală următoarele aspecte: o parte din piesele acestui tip monetar sunt semnalate într-o serie de așezări locale (Căscioarele - 1 ex.; Gropșani - „câteva exemplare”; Leu - 24 ex.);⁴¹⁰ în tezaure, piesele Adâncata - Mănăstirea sunt însoțite de alte tipuri monetare locale, cum ar fi „călărețul cu pasăre”, „cu cap uman sub cal”, Larissa, „cu cap janiform”, Jiblea, Ocnița - Cărbunești, Vârteju - București, Aninoasa - Dobrești, Rădulești - Hunedoara, sau Alexandru - Filip III Arideul (descoperirile de la Adâncata, Căscioarele, Comana, Frățești, Gheboieni, Jiblea, Mehrești, Petrești, Pietrele, Sadova și Urseiu); în tezaurele cu monede de tip Adâncata nu se găsesc și piese străine (Macedonia I, Dyrrhachium sau Apollonia), care la vremea respectivă ar fi început să circule la nord de Dunăre.⁴¹¹ În privința cronologiei, emisiunile Adâncata - Mănăstirea au fost datate către mijlocul secolului II a.Chr. și primele 2-3 decenii ale celei de-a doua jumătăți a aceluiași secol.⁴¹²

Inițial, s-a considerat că lipsa monedelor străine, cum ar fi ale Macedoniei I, Dyrrhachium sau Apollonia, din tezaurele cu piese de tip Adâncata, constituie un indiciu potrivit căruia monedele locale de acest tip ar putea fi ceva mai vechi sau că la vremea respectivă piesele străine de tipul celor menționate nu circulau încă la nord de Dunăre.⁴¹³ Descoperirea tezaurului de la Cojasca (Anexa II, nr. 85/I), unde emisiuni Adâncata apar alături de piese locale sau străine, Vârteju - București, Macedonia I sau Thasos, ar putea conduce la o reconsiderare a cronologiei emisiunilor locale de tip Adâncata. Dacă avem în vedere și influențele exercitate de denarul roman republican observabile pe emisiunile ultimei serii, precum și asocierea în

⁴⁰⁹ Idem, *Ist monedei*, p. 186.

⁴¹⁰ S. Marinescu-Bîlcu, *Cîteva descoperiri geto-dace de la Căscioarele, SCIV*, 17, 1966, 1, p. 113-123; Gh. Popilian, T. Niță, *Tezaurul de monede geto-dacice de la Leu (jud. Dolj)*, în *RevMuz*, 6, 1969, 3, p. 267-268; C. Preda, *Monedele*, p. 208 (nr.17); idem, *Ist monedei*, p. 185.

⁴¹¹ Idem, *Monedele*, p. 214.

⁴¹² *Ibidem*, p. 213.

⁴¹³ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 77.

descoperiri cu alte tipuri monetare locale, cum ar fi Aninoasa - Dobrești sau Vârteju - București, atunci data la care emisiunile Adâncata - Mănăstirea sunt prezente la nord de Dunăre ar putea fi coborâtă între mijlocul secolului II și sfârșitul secolului I a.Chr.⁴¹⁴ Mai adăugăm faptul că, realizarea pieselor de tip Adâncata - Mănăstirea a fost pusă pe seama unei formațiuni locale cu caracter unional tribal, localizată mai ales între bazinele inferioare ale râurilor Jiu și Argeș,⁴¹⁵ și identificată ipotetic cu triburile potulatensilor și keiasigilor.⁴¹⁶

4.2.3.3. Tipul Vârteju - București

Tipul monetar cunoscut sub această denumire⁴¹⁷ este unul dintre cele mai reprezentative pentru monetăria locală, fiind considerat cel mai autentic. Acest fapt se explică atât prin numărul mare de exemplare, dar și prin aria lor largă de răspândire. Denumirea se datorează descoperirii tezaurului din localitatea Vârteju de lângă București (Anexa II, nr. 397/II). Acest tip monetar se integrează unei evoluții mai ample care ar începe cu tipul Prundu - Jiblea, continuă cu cel Adâncata - Mănăstirea și se încheie cu Vârteju - București.

Emisiunile de tip Vârteju - București folosesc ca model tetradrahma lui Filip II, deși în cazul lor se constată o extremă schematizare ceea ce face dificilă identificarea imaginilor clasice care apar.⁴¹⁸ Totuși, aceste emisiuni redau pe avers efigia pe care o întâlnim și în cazul pieselor Adâncata - Mănăstirea, dar mai schematizată, fiind alcătuită din linii drepte, unghiuri, ovale și globule. Pe revers apare schițat un cal orientat spre stânga, având corpul secționat în două părți; locul călărețului este luat de două sau trei globule.⁴¹⁹ Piesele au greutate cuprinse între 5,50 și 8,09 g, greutatea medie a acestora fiind de peste 7 g (7,24-7,40 g), iar diametrul între 21 și 23 mm.⁴²⁰

Se observă, așadar, o diminuare a greutății în raport cu piesele Adâncata fapt ce a determinat ca piesele Vârteju să fie considerate didrahme,⁴²¹ punct de vedere respins⁴²² sau tetradrahme reduse progresiv.⁴²³ Facem precizarea că titlul argintului acestor emisiuni este scăzut (700‰), iar printre acestea au fost identificate și exemplare *subaeratae* sau *fourees*⁴²⁴ (piese de bronz placate cu un strat subțire de argint). Acest aspect a determinat avansarea

⁴¹⁴ *Ibidem*, p. 118.

⁴¹⁵ C. Preda, *Monedele*, p. 213-214.

⁴¹⁶ V. Pârvan, *Getica*, p. 249.

⁴¹⁷ C. Preda, *Monedele*, p. 215-247; *idem*, *Ist monedei*, p. 186-193.

⁴¹⁸ K. Pink, *op.cit.*, p. 77-78; I. Winkler, în *SCIIV*, 22, 1971, 3, p. 509; C. Preda, *Monedele getice de tip Vârteju-București*, în *SCN*, 5, 1971, p. 51-77; *idem*, *Monedele*, p. 215-230.

⁴¹⁹ *Idem*, *Ist monedei*, p. 187.

⁴²⁰ *Idem*, *Monedele*, p. 235; B. Mitrea, *Tezaurul de monede getice de la Olteni, Teleorman*, în *Thraco-Dacica*, 8, 1987, 1-2, p. 170.

⁴²¹ O. Iliescu, *Date noi despre o veche descoperire de monede geto-dacice: Tezaurul de la Comana*, în *BSNR*, 75-76, 1981-1982 (1983), p. 83-84; *idem*, *Însemnări privitoare la faza tîrzie a monetăriei geto-dacice. Tezaurul de la Crevedia*, în *SCN*, 9, 1989, p. 26-27.

⁴²² C. Preda, *Ist monedei*, p. 187.

⁴²³ *Idem*, *Monedele*, p. 235; *idem*, *Puncte de vedere referitoare la unele aspecte din numismatica geto-dacă*, în *SCIIVA*, 36, 1985, 4, p. 323-330; *idem*, *Între ipoteza, certitudine și adevăr în interpretarea și înțelegerea monetăriei geto-dace*, în *SCIIVA*, 38, 1987, 4, p. 329-330.

⁴²⁴ *Idem*, *Ist monedei*, p. 187.

ideii că piesele Vârteju - București au fost emise într-un singur atelier monetar care nu putea funcționa decât sub o conducere politică.⁴²⁵

Descoperirile monetare de tip Vârteju - București sunt reprezentate la nord de Dunăre prin 28 de tezaure (Adâncă, Câmpulung, Cârlo-mănești, Cojasca, Comana, Corbu Nou, Craiova, Crevedia, Curtea de Argeș, Frățești, Negoiești, Olteni, Periș, Petrești, Pietrele, Pietroasele, Podu Cristinii, Popești - Leordeni, Prundu, Radu Negru, Sărbătoarea, Schitu Poenari, Siliștea, Stoenesti, Tinosu, Valea Danului, Vârteju - București și Vrănești) (Anexa II, nr. 1, 64/II, 68/I, 84/I, 85, 90, 95/IV, 97, 102/I, IV, 132, 210, 219, 236, 238/I, 245, 246/I, 250, 255, 259, 263, 292/II, 300, 308, 320, 346/II, 363, 367/II, 376) și 46 descoperiri izolate (Bârlad, Brad, Brașov, București, Budureasca, Bughea de Sus, Căscioarele, Cetățeni, Crăsani, Greaca, Hărman, Hotarele, Iedera, Izvoarele, Lăceni, Leordeni, Livezeni, Movila, Ocina, Ocnita, Odobasca, Pietroasele, Pitești, Poiana, Popești, Priboieni, Radovanu, Răcătău, Rogojina, Salcia, Sadova, Schitu Golești, Sohatu, Ștefănești, Târgoviște, Târgșor, Topoloveni, Țigănești, Valea Mare - Podgoria, Zimnicea, Moldova, Oltenia, România, Polonia (Premysl-Zasomie), Slovacia (Bratislava) și Ungaria (Győr, Jevicko) (Anexa II, nr. 24/IV, 41/II-VI, 42/IV, 47/II, V, 48, 49, 62, 74/II, II, 96/I, II, 153, 156/II, 159, 164, 172, 175, 176, 181, 205, 216/I, 217/II, 218/II, 246/II, 248/IV, 251/IV, VIII, 253, 258, 262/I, 266/I, 279, 284, 285, 299, 315/I, 333/II, 338, 341, 351, 358, 365, 382/II, 397/III, 400/VII, 402/III, 404/III, 405/VI, 407/XXIV, XXV). Numărul total al exemplarelor se ridică la 1508 sau 1518, dintre care 1410 sau 1420 provin din tezaure, iar 98 din descoperiri izolate. Monede de acest tip mai sunt semnalate la sud de Dunăre, în Bulgaria (Nikolovo - tezaur cu piese Vârteju alături de emisiuni thasiene; Pirgovo - tezaur, împreună cu exemplare Filip III Arideul; Razgrad - tezaur; Ruse - tezaur, alături de piese Adâncata; Slivo Pole - tezaur).⁴²⁶

După cum se poate constata, emisiunile Vârteju - București sunt caracteristice zonei centrale a Munteniei, descoperirile concentrându-se pe râurile Argeș, Dâmbovița, Ialomița și Prahova (Pl.13). De asemenea, se consideră că aceste emisiuni au avut ca model piesele lui Lisimah,⁴²⁷ dar că „au stil propriu și sunt dacice”.⁴²⁸

Analiza descoperirilor cu emisiuni Vârteju - București scoate în evidență o serie de aspecte interesante. Astfel, s-a constatat că monedele acestui tip apar în număr mare în așezările locale (306 exemplare): Adâncă (46 ex.); Brad (4 ex.); Căscioarele (3 ex.); Cârlo-mănești (129 ex.); Cetățeni (3 ex.); Crăsani (3 ex.); Movila (3 ex.); Ocnita (1 ex.); Pietroasele (1 ex. și un tezaur cu număr neprecizat de piese); Poiana (tezaur cu 7 ex., unele *fourees*); Popești („câteva exemplare”); Radovanu (3 ex.); Răcătău (3 ex.); Schitu Poenari (75 ex.); Tinosu (23 ex.); Zimnicea (2 ex. *fourees*).⁴²⁹ De asemenea, în cadrul unor așezări locale dar și

⁴²⁵ Idem, *Monedele*, p. 233-234.

⁴²⁶ C. Preda, *Ist monedei*, p. 193.

⁴²⁷ K. Pink, *op.cit.*, p. 77.

⁴²⁸ *Ibidem*, p. 129-130.

⁴²⁹ C. Preda, *Monedele*, p. 236-239; M. Babes, *Problèmes de la chronologie de la culture gèto-dace, à la lumière des fouilles de Cîrlomănești*, în *Dacia*, N.S., 19, 1975, p. 130; Fl. Preda, V. Dupoi, *Monede descoperite în așezarea getică de la Pietroasele (jud.Buzău)*, în *SCN*, 7, 1980, p. 146; M. Chitescu, în *RRC D*, p. 136-137. 338, 355-356, 367; N. Conovici, *Monede din așezarea getică de la Piscu Crăsani*, în *SCN*, 7, 1980, p. 140; idem, *Noi descoperiri în perimetrul davei getice de la Piscu Crăsani*, în *CercetNum*, 5, 1983, p. 40 și 42; C. Preda, *Tezaurul monetar geto-dacic de la Tinosu*, în *BSNR*, 77-79, 1983-1985 (1986), 131-133, p.11-18; V. Mihailescu-Bîrliaba, *Dacia răsăriteană*, p. 128-129, 141 (nr. 26, 27, 28, 29, 180, 181); C. Preda, *Ist monedei*, p. 189-193.

a altor descoperiri, piesele de tip Vârteju - București pot fi asociate cu alte tipuri, locale sau străine, cum ar fi Adâncata - Mănăstirea, Inotești - Răcoasa, Ocnîța - Cărbunești, imitații Alexandru cel Mare - Filip III Arideul, drahme dyrrhachiene, tetradrahme thasiene și ale Macedoniei I, denari romani republicani și imperiali timpurii sau emisiuni vest-pontice. La aceasta situație se raportează descoperirile de la Adâncă (cu 6 tetradrahme thasiene), Brad (cu denari romani republicani și imperiali timpurii), Căscioarele (cu emisiuni Adâncata - Mănăstirea și de tip "combinat"), Cârlo-mănești (o piesă de bronz argintat cu menționarea cetății Dyrrhachium, o piesă Inotești - Răcoasa și 1 ex. Thasos), Cetățeni (tetradrahme thasiene, denari romani republicani și imperiali timpurii), Comana (exemplare Adâncata - Mănăstirea și piese divizionare de tip Alexandru - Filip III), Crăsani (emisiuni de tip Histria, Tomis, Macedonia I, Thasos, Dyrrhachium, 1 ex. Inotești - Răcoasa și imitații Alexandru - Filip III), Ocnîța (1 ex. Adâncata - Mănăstirea, 1 ex. Ocnîța - Cărbunești, grecești, denari romani republicani și imperiali timpurii), Olteni (4 tetradrahme thasiene, considerate imitații), Petrești (cu piese Adâncata - Mănăstirea), Pietroasele (o didrahmă histriană, 1 ex. Inotești - Răcoasa și denari romani republicani), Poiana (1 ex. Thasos și altul Inotești - Răcoasa, drahme de la Dyrrhachium și Apollonia, monede histriene, Callatis, denari romani republicani și imperiali timpurii), Popești (piese locale de tip Alexandru - Filip III, grecești, denari romani republicani și imperiali timpurii), Radovanu (1 ex. Inotești - Răcoasa, și grecești de tip Callatis și Tomis), Răcătău (locale de tip Inotești - Răcoasa, grecești, denari romani republicani și imperiali timpurii), Tinosu (1 ex. Alexandru - Filip III Arideul și o monedă de la Claudius I), Zimnicea (piese thasiene, 6 drahme dyrrhachiene, 4 denari romani republicani și 3-5 piese de bronz de la Odessos).⁴³⁰ În tezaurul de la Cojasca, piese de tip Vârteju - București apar împreună cu emisiuni ale Macedoniei I, Thasos și Adâncata - Mănăstirea. Aceeași situație, în privința descoperirilor, o întâlnim și la sud de Dunăre,⁴³¹ fapt care scoate în evidență aria largă de răspândire a emisiunilor de tip Vârteju - București.

Importanță prezintă datarea nivelurilor din așezările în care au apărut monedele tipului local supus analizei. Așezările autohtone pentru care sunt precizate nivelurile arheologice sunt următoarele: Brad, monedele locale, de tip Vârteju - București, au apărut în nivelul II (secolele III - II a.Chr.) și IV (secolul I p.Chr.);⁴³² de fapt, majoritatea monedelor, locale și străine, descoperite în această așezare, se aglomerează în nivelul IV;⁴³³ Căscioarele, asocierea cu ceramica grecească încadrează descoperirea, deci și monedele locale, între sfârșitul secolului II a.Chr. și începutul secolului I a.Chr.;⁴³⁴ Cârlo-mănești, monedele provin dintr-un nivel datat și la mijlocul secolului I a.Chr.;⁴³⁵ Cetățeni, monedele pot fi integrate în nivelul datat în secolele II - I a.Chr., dar care se poate prelungi până la începutul secolului I p.Chr.;⁴³⁶ Crăsani, nivelul așezării în care au apărut piesele locale a fost datat, prin asociere cu

⁴³⁰ Vezi nota precedentă.

⁴³¹ C. Preda, *Ist monedei*, p. 192-193/fig. 15.

⁴³² V. Ursachi, V. Mihailescu-Birliba, *Descoperirile monetare din așezarea dacică de la Brad*, în *ArhMold*, 15, 1992, p. 97-98.

⁴³³ *Ibidem*.

⁴³⁴ S. Marinescu-Bîlcu, în *SCIV*, 17, 1966, 1, p. 121.

⁴³⁵ M. Babes, *op.cit.*, p. 133.

⁴³⁶ Dinu V. Rosetti, *Un depozit de unelte, câteva stampile anepigrafice și o monedă din a doua epocă a fierului*, în *SCIV*, 11, 1960, 2, p. 396.

amforele rhodiene și grecești, între sfârșitul secolului II a.Chr. și prima jumătate a secolului I a.Chr.;⁴³⁷ Pietroasele, monedele locale provin din stratul de cultură getică, datat în secolele I a.Chr. - I p.Chr.;⁴³⁸ Poiana, se consideră că majoritatea monedelor, deci și locale, s-au descoperit în nivelul IV datat în secolele IV - II a.Chr., deși este posibil ca acesta să se prelungească și în secolul I a.Chr., în care este documentat nivelul V, încadrat la rândul său în intervalul delimitat de începutul secolului I a.Chr. și secolul II p.Chr.;⁴³⁹ Radovanu, monedele locale provin din stratul de cultură geto-dacic, din nivelul II de locuire, care cronologic se prelungește până în deceniul șapte al secolului I a.Chr.;⁴⁴⁰ Răcățau, trei emisiuni locale de tip Vârteju - București, provin din nivelul III de locuire al așezării, nivel datat în secolele II - I a.Chr.⁴⁴¹ (se precizează însă, că monedele locale au fost descoperite alături de ceramică elenistică și denari romani republicani).⁴⁴² În această situație s-ar putea include și piesa de la Ocnîța,⁴⁴³ dacă în privința stratigrafiei și raportării nivelurilor de locuire din această așezare nu ar exista unele rezerve.⁴⁴⁴ În privința cronologiei pieselor Vârteju - București, au fost avansate mai multe ipoteze. Astfel, C. Moisil le plasa în a doua jumătate a secolului I a.Chr. și până în secolul I p.Chr. (datorită prezenței în tezaure a denarilor romani republicani);⁴⁴⁵ I. Winkler le plasează între 150-80 a.Chr.,⁴⁴⁶ iar C. Preda, în ultimele trei decade ale secolului II a.Chr. și primele 2-3 decenii ale secolului I a.Chr.⁴⁴⁷

Abordarea cronologiei emisiunilor Vârteju - București nu poate fi desprinsă de aspectul cronologic al emisiunilor Adâncata - Mănăstirea, al tetradrahmelor thasiene și a altor piese cu care se găsesc laolaltă. Ocupându-se de problematica emisiunilor thasiene, G. Kacarova ajunge la concluzia că unele piese de acest tip, cele cu *M* și *M* barat, sunt emise în deceniul doi al secolului I a.Chr., iar altele, mai târzii, cum sunt și cele cu *ΘΠΑΚΩΝ*, au fost bătute după 88 a.Chr. până la mijlocul secolului I a.Chr.⁴⁴⁸

În același timp, se consideră că cele mai multe tetradrahme thasiene descoperite la nord de Dunăre și care se găsesc în tezaure alături de tipurile locale sunt emisiuni târzii⁴⁴⁹ și în aceste condiții monedele locale de tip Vârteju - București ar trebui plasate într-o perioadă

⁴³⁷ N. Conovici, *op.cit.*, p. 142.

⁴³⁸ Fl. Preda, V. Dupoi, *op.cit.*, p. 146.

⁴³⁹ S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrliba, *Descoperiri monetare din așezarea getico-dacica de la Poiana-Tecuci*, în *ArhMold*, 16, 1993, p. 123-127.

⁴⁴⁰ S. Morintz, D. Serbănescu, *Rezultatul cercetărilor de la Radovanu*, în *Thraco-Dacica*, 6, 1985, p. 27-28.

⁴⁴¹ V. Căpitanu, *Principalele rezultate ale săpăturilor arheologice în așezarea geto-dacica de la Racățau (judetul Bacău)*, în *Carpica*, 8, 1976, p. 52.

⁴⁴² *Ibidem*.

⁴⁴³ D. Berciu, *Buridava dacica*, Bucuresti, 1981, p. 130.

⁴⁴⁴ M. Babes, *Buridava dacică (recenzie)*, în *SCIVA*, 33, 1982, 2, p. 250-257; K. Strobel, *Dacii. Despre complexitatea mărimilor etnice, politice și culturale ale spațiului Dunării de Jos*, în *SCIVA*, 49, 1998, 1, p. 64 și nota 14.

⁴⁴⁵ C. Moisil, în *BSNR*, 15, 1920, 35-36, p. 71.

⁴⁴⁶ I. Winkler, în *AAC*, 10, 1968, 1-2, p. 115.

⁴⁴⁷ C. Preda, *Ist monedei*, p. 245.

⁴⁴⁸ G. Kacarova, *Novi danni za datirovkata na tetradrahmite na ostrov Thasos ot втори период na moneto-secenetomu I na trakiistkite ot I v. pr. n.e.*, în *Izvestija-Sofia*, 28, 1964, p. 131-152.

⁴⁴⁹ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 85.

posterioară emiterii tetradrhmelor thasiene târzii. Cât privește emisiunile Adâncata - Mănăstirea s-a constatat că, în cazul lor, se poate vorbi de o influență a denarului roman republican.⁴⁵⁰ Dacă la acestea adăugăm situația în care se prezintă descoperirile de tip Vârteju - București, atunci credem că și cronologia acestui tip monetar poate suporta modificări. Astfel, data la care emisiunile de acest tip au fost prezente în Dacia nord-dunăreană ar putea fi coborâtă până spre a doua jumătate a secolului I a.Chr. deși nu excludem posibilitatea ca ele să fie chiar mai recente.⁴⁵¹

După cum s-a constatat, emisiunile de tip Vârteju - București se concentrează mai ales în centrul Munteniei, deși descoperiri de acest fel apar și în alte zone. Numărul mare de exemplare existent în așezările locale poate constitui un indiciu al debutului circulației monetare la nord de Dunăre.⁴⁵² Mai mult, așezări locale, cum ar fi cele de la Cârломănești, Cetățeni, Tinosu, Piscu Crăsani sau altele, sunt caracterizate printr-un bogat inventar arheologic care constă din locuințe obișnuite sau „princiare”, complexe de cult etc., fapt care scoate în evidență nivelul ridicat de dezvoltare al civilizației locale pentru perioada secolelor I a.Chr. - I p.Chr.⁴⁵³ Din acest motiv, monedele de tip Vârteju - București nu pot fi considerate decât creații getice.⁴⁵⁴ Concentrarea acestor emisiuni mai ales în centrul Munteniei a determinat pe unii istorici să afirme că, în Antichitate, în această zonă, se afla uniunea de triburi a piefigilor⁴⁵⁵ deși alții cred că ar putea fi vorba, mai probabil de ordes/arges (-senses).⁴⁵⁶

4.2.3.4. Tipul Inotești - Răcoasa

Denumirea⁴⁵⁷ acestui tip monetar se datorează descoperirii celor două tezaure importante de la Inotești (jud. Prahova)⁴⁵⁸ și Răcoasa (jud. Vrancea)⁴⁵⁹ (Anexa II, nr.169, 267). Emisiunile Inotești - Răcoasa încheie practic activitatea monetăriei locale de tip macedonean de la sud de Carpați,⁴⁶⁰ considerându-se totodată că monedele respective decurg din tipul Prundu - Jiblea și le continuă pe cele de tip Vârteju - București⁴⁶¹ pe care le-au avut ca prototip.⁴⁶²

Monedele acestui tip cunosc un proces de schematizare. Pieseile redau pe avers o rozetă, chiar două, însoțite pentru piesele mai târzii de un X cu capete globulate, iar pe revers reprezentări sau sigle cum ar fi litere (*B. H. M. N. T. Δ*), păsări, rozete, cap uman etc. Stilistic,

⁴⁵⁰ Gh. Poenaru Bordea, C. Condrea, *op.cit.*, p. 124.

⁴⁵¹ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 118.

⁴⁵² *Ibidem*, p. 79.

⁴⁵³ M. Petrescu-Dîmbovița, *Scurta istorie a Daciei preromane*, Iasi, 1978, p. 144-148; H. Daicoviciu, în *Istoria României (de la începuturi până în secolul VIII)*, București, 1995, p. 193-197.

⁴⁵⁴ C. Preda, *Ist monedei*, p. 188.

⁴⁵⁵ *Idem*, *Monedele*, p. 246; *idem*, *Ist monedei*, p. 189.

⁴⁵⁶ V. Pârvan, *Getica*, p. 247-249; R. Vulpe, *Așezări getice din Muntenia*, București, 1966, p. 51.

⁴⁵⁷ C. Preda, *Monedele*, p. 247-290; *idem*, *Ist monedei*, p. 193-196.

⁴⁵⁸ G. Severeanu, *Le trésor monétaire d'Inotești, departament de Buzău*, în *BSNR*, 21,1926, 57-58, p. 7-10.

⁴⁵⁹ C. Preda, *Monedele*, p. 247; C. Preda și I.T. Dragomir, *Tezaurul de la Răcoasa (jud.Vrancea) și unele considerații asupra monedelor getice de tip Inotești*, în *SCN*, 6,1975, p. 27-39.

⁴⁶⁰ C. Preda, *Ist monedei*, p. 194.

⁴⁶¹ *Ibidem*.

⁴⁶² C. Preda, *Monedele*, p. 247; C. Preda și I.T. Dragomir, *op.cit.*, p. 31.

piesele se deosebesc de cele de tipul Vârteju - București prin prezența rozetei și a literelor grecești sau a păsării. Acest lucru a fost interpretat ca rezultat al influențelor datorate altor monede străine care au circulat la vremea respectivă în Dacia.⁴⁶³ Cu siguranță că rozeta și litera *M* barat provin de la tetradrahmele thasiene, în vreme ce celelalte elementele ar fi inspirate din emisiunile de tip Alexandru III, Filip III sau Macedonia I.⁴⁶⁴ Aceste semne au fost considerate ca având doar rol decorativ.⁴⁶⁵ Volumul emisiunilor Inotești - Răcoasa este oarecum ridicat fără însă a atinge proporțiile celor de tip Vârteju - București. În același timp, emisiunile de acest tip se caracterizează printr-o scyphare mai mare, o degradare a titlului și a greutateii. Aliajul de argint conține metal prețios într-o cantitate scăzută (coboară sub 500%) și s-a constatat la unele piese chiar o simplă poleire cu argint.⁴⁶⁶ În privința greutateii, piesele cunosc o diminuare surprinzătoare care variază între 3,23 și 7,70 g, aspect care a determinat pe unii specialiști să vadă în aceste emisiuni tetradrahme cu pondere scăzută⁴⁶⁷ sau didrahme și drahme.⁴⁶⁸

Piesele sunt atestate la nord de Dunăre în 29 de descoperiri, dintre care cinci tezaure (București, Buzău, Inotești, Mărzănești și Răcoasa (Anexa II, nr.47/III, 56, 169, 195, 267) și 25 descoperiri izolate (Cândești, Cârломănești, Crăsani, Dorohoi, Dulceanca, Eliseni, Focșănei, Galați, Grădiștea, Lipia, Merei, Pelinu, Petrești, Pietroasele, Poiana, Popești, Radovanu, Răcătău, Snagov, Sprâncenata, Șirna, Vlădiceasca, România, Buzău - județ și Ungaria (Jevicko) (Anexa II, nr. 65/I, 68/II, 96/III, IV, 113, 118, 122, 131, 133/II, III, 152, 180, 199, 234, 238/II, 246/II, 251/IV, VIII, IX, 253, 262/II, 266/II, 313, 316, 328, 373, 386, 402/IV, 407/XXVI). Numărul total al exemplarelor se ridică la 202, dintre care 150 provin din tezaure, iar 52 din descoperiri izolate.

Monedele de tip Inotești - Răcoasa cunosc o răspândire destul de mare, începând cu bazinul Siretului, continuând cu zona Buzăului, râurile Argeș și Dâmbovița, pentru a se încheia în stânga Oltului, unde s-au semnalat unele descoperiri izolate.⁴⁶⁹ Cu toate acestea, o mare parte din descoperiri se concentrează în spațiul delimitat de Argeș și cursul inferior al Siretului (Pl.13). Inițial, s-a crezut că regiunile Buzăului și Bucureștiului au fost centrele principale de emiteri. Descoperirea însă, la Barboși - Galați a unei stanțe care are aversul unei piese Inotești - Răcoasa a readus în discuție această problemă. Astfel, alături de stanța respectivă, s-au mai descoperit șase creuzete și o pastilă de argint (12,20 g).⁴⁷⁰ Facem precizarea că nivelul arheologic a fost plasat în secolele II - I a.Chr., iar descoperirea s-a realizat la o

⁴⁶³ C. Preda, *Ist monedei*, p. 194.

⁴⁶⁴ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 80.

⁴⁶⁵ C. Preda, *Monedele*, p. 258-260; C. Preda și I.T. Dragomir, *op.cit.*, p. 32-33.

⁴⁶⁶ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 80.

⁴⁶⁷ C. Preda, în *SCIV*, 10, 1962, 2, p. 347-351; idem, *Monedele*, p. 265 și 378-382; C. Preda și I.T. Dragomir, *op.cit.*, p. 34.

⁴⁶⁸ I. Winkler, *Drahma și hemidrahma în sistemul monetar al daco-geților*, în *ActaMN*, 3, 1966, p. 79; O. Iliescu, în *CercetNum*, 5, 1983, p. 13 și urm.; C. Preda, în *SCIVA*, 38, 1987, 4, p. 329-330.

⁴⁶⁹ C. Preda, *Monedele*, p. 247-270; idem, *Geto-dacii din bazinul Oltului inferior. Dava de la Sprincenata*, București, 1986, p. 68; idem, *Ist monedei*, p. 194.

⁴⁷⁰ S. Sanie, *Un atelier monetar în cetățuia geto-dacică de la Barboși-Galați*, în *Symposia Thracologica*, 5, Miercurea Ciuc, 1987, p. 127; idem, *O ștanță monetară descoperită în cetatea geto-dacică de la Barboși-Galați*, în *SCIVA*, 40, 1989, 1, p. 91-97.

adâncime de 3,10 m. Prezența pastilei de argint a dat naștere la interpretări: existența pe baza ei a unor emisiuni cu greutatea unei tetradrahme sau topirea unei monede antice din care se puteau obține 2-3 piese de tip local.⁴⁷¹ Referitor la această problemă trebuie spus că însuși tezaurul de la Răcoasa avea în cuprinderea sa alături de cele 115 monede locale și două bare de argint,⁴⁷² care însă s-au pierdut. Din acest motiv nu se poate ști dacă titlul metalului celor două bare de argint era identic cu cel al monedelor din tezaur. În orice caz, descoperirea de la Barboși - Galați vine să susțină ideea existenței în sudul Moldovei a unui centru de emisie a pieselor Inotești - Răcoasa.⁴⁷³ Un argument în susținerea acestei idei este și acela că o parte din exemplare provin din zona cursului inferior al Siretului.⁴⁷⁴

Analiza descoperirilor cu exemplare de tip Inotești - Răcoasa surprinde o situație asemănătoare cu cea a tipului Vârteju - București. Astfel, s-a constatat că emisiunile Inotești - Răcoasa apar frecvent în așezările locale: Cândești (1 ex.); Cârломănești (1 ex.); Crăsani (5 ex.); Dulceanca (1 ex.); Eliseni (1 ex.); Grădiștea (1 ex.); Pietroasele (1 ex.); Poiana (4 ex.); Popești (19 ex.); Radovanu (1 ex.); Răcătău (2 ex.); Snagov (1 ex.); Sprâncenata (1 ex.); Șirna (1 ex.); Vlădiceasca (număr neprecizat).⁴⁷⁵ Constatăm prezența în cadrul acestor așezări a unui număr de 40 de exemplare de tipul precizat. De asemenea, acestor monede li se pot asocia în așezări și alte emisiuni, locale sau străine: Cândești (2 ex. Dumbrăveni); Cârломănești (1 ex. Dyrrhachium, Thasos și emisiuni Vârteju - București); Pietroasele (1 ex. de la Histria și unul Vârteju - București și denari romani republicani); Poiana (o imitație Thasos, 7 ex. Vârteju-București, 1 ex. Dyrrhachium, 1 ex. Apollonia, monede de tip Histria și Callatis, denari romani republicani și imperiali timpurii), Popești (monede grecești de tip Thasos, Dyrrhachium, Apollonia, Odessos și Mesembria, un denari romani republicani și imperiali timpurii), Radovanu (emisiuni locale Vârteju - București și grecești de tip Callatis și Tomis), Sprâncenata (1 ex. Histria și 19 denari romani republicani, ultimul exemplar datat în anul 16 a.Chr.).⁴⁷⁶

Importanță prezintă și nivelurile în care emisiunile supuse analizei au apărut în cadrul așezărilor autohtone. Așezările care au precizate nivelurile de locuire sunt următoarele: Cârломănești, moneda provine dintr-un nivel de locuire datat și la mijlocul secolului I a.Chr. (piesa este datată în anii 60-50 a.Chr.);⁴⁷⁷ Crăsani, nivelul așezării în care au apărut piesele locale a fost datat, prin asociere cu amforele rhodiene și grecești, între sfârșitul secolului II a.Chr. și prima jumătate a secolului I a.Chr.;⁴⁷⁸ la Poiana, se consideră că majoritatea monedelor, deci și locale, s-au descoperit în nivelul IV datat în secolele IV - II a.Chr., deși este

⁴⁷¹ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 80.

⁴⁷² C. Preda și I.T. Dragomir, *op.cit.*, p. 27.

⁴⁷³ V. Mihailescu-Bîrliba, *loc.cit.*

⁴⁷⁴ *Ibidem.*

⁴⁷⁵ C. Preda, *Monedele*, p. 264-265; M. Babes, în *Dacia*, N.S., 19, 1975, p. 130; Fl. Preda și V. Dupoi, în *SCN*, 7, 1980, p. 146; N. Conovici, în *SCN*, 7, 1980, p.140; idem, în *CercetNum*, 5, 1983, p. 40-42; M. Chitescu, în *RBCD*, p. 136-137, 338, 355-356, 367; C. Preda, *Geto-dacii din bazinul Oltului inferior. Dava de la Sprâncenata*, București, 1986, p. 68 și 71-72; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.141 (nr.1 80d); C. Preda, *Ist monedei*, p. 195-196.

⁴⁷⁶ Vezi nota precedentă.

⁴⁷⁷ M. Babes, *op.cit.*, p.133.

⁴⁷⁸ N. Conovici, *op.cit.*, p. 142.

posibil ca acesta să se prelungească și în secolul I a.Chr., în care este documentat nivelul V, încadrat la rândul său în intervalul delimitat de începutul secolului I a.Chr. și secolul II p.Chr.⁴⁷⁹ (monedele Inotești - Răcoasa, descoperite la Poiana au fost datate între sfârșitul secolului I a.Chr. și secolul I p.Chr.);⁴⁸⁰ la Radovanu, monedele locale provin din stratul de cultură geto-dacic, în nivelul II de locuire, care cronologic se prelungește până în deceniul șapte al secolului I a.Chr.;⁴⁸¹ la Pietroasele, monedele locale provin din stratul de cultură getică, datat în secolul I a.Chr. - I p.Chr.;⁴⁸² la Sprâncenata, moneda de tip Inotești - Răcoasa, provine din nivelul III de locuire, în care a apărut și tezaurul cu denari romani republicani (nivelul a fost plasat cronologic în a doua jumătate a secolului I a.Chr.).⁴⁸³

S-a observat că într-o serie de așezări locale piesele Inotești - Răcoasa s-au descoperit împreună cu denarii romani republicani sau imperiali timpurii (cazul descoperirilor de la Pietroasele,⁴⁸⁴ Crăsani⁴⁸⁵ sau Răcătău).⁴⁸⁶ Așadar, din cele expuse, se constată că și în cazul monedelor Inotești - Răcoasa descoperirile demonstrează că emisiunile acestui tip monetar sunt însoțite de tetradrahme thasiene și denari romani republicani aspect care ne poate ajuta în fixarea cronologiei. Pe de altă parte, faptul că emisiunile acestui tip apar și în așezările locale, iar numărul lor, în general, este oarecum ridicat, nu poate avea altă explicație decât aceea că în zona în care ele se concentrează se poate vorbi de o oarecare circulație monetară.

În privința cronologiei, trebuie spus că acest tip monetar a fost plasat între sfârșitul secolului II a.Chr. și deceniile trei și patru ale secolului I a.Chr.,⁴⁸⁷ argumentul principal fiind cel de natură stilistică. Structura descoperirilor impune și în acest caz readaptarea cronologiei. Astfel, la Căndești, pe lângă emisiuni de tip Inotești - Răcoasa, s-au găsit și piese Dumbrăveni, considerate anterioare tipului Inotești - Răcoasa, și care după cum am văzut surprind influențe ale tetradrahmelor thasiene și ale denarului roman republican (rozeta și sigla X). Mai mult, la București, în cadrul tezaurului au fost identificate pe lângă tipul monetar supus discuției și tetradrahme thasiene târzii,⁴⁸⁸ iar la Cărlomănești, monedei Inotești - Răcoasa îi sunt asociate o drahmă dyrrhachiană și exemplare Vârteju - București.

Cele expuse până acum ne determină să credem că emisiunile de tip Dumbrăveni, Vârteju - București și Inotești - Răcoasa au fost prezente la nord de Dunăre în perioade de timp apropiate. Totuși, dacă avem în vedere noua cronologie a pieselor thasiene propusă de G. Kacarova, prezența în descoperirile de tip Inotești - Răcoasa a tetradrahmelor thasiene (situație în care piesele de tip Inotești - Răcoasa trebuie plasate într-o perioadă posterioară baterii monedelor thasiene târzii) și a denarului roman republican, asocierea cu monedele de bronz callatiene din așezarea locală de la Poiana, descoperite într-un nivel datat între

⁴⁷⁹ S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 123-127.

⁴⁸⁰ *Ibidem*, p. 128.

⁴⁸¹ S. Morintz, D. Șerbănescu, *op.cit.*, 27-28.

⁴⁸² Fl. Preda, V. Dupoi, *op.cit.*, p. 145-147.

⁴⁸³ C. Preda, *op.cit.*, p. 35 și 71.

⁴⁸⁴ Fl. Preda și V. Dupoi, *op.cit.*, p. 146.

⁴⁸⁵ N. Conovici, în *SCN*, 7, 1980, p. 140; idem, în *CercetNum*, 5, 1983, p. 40 și 42.

⁴⁸⁶ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 81.

⁴⁸⁷ C. Preda, *Monedele*, p. 267.

⁴⁸⁸ B. Mitrea, *Un tezaur cu monede dacice descoperit la București de o echipă de muncitori ai Întreprinderilor Sfatului Popular*, în *SRIR*, 1, 1953, p. 297.

începutul secolului III a.Chr. și prima jumătate a secolului I a.Chr., atunci datarea emisiunilor tipului analizat ar putea fi coborâtă și peste a doua jumătate a secolului I a.Chr., nefiind exclusă posibilitatea ca aceste piese să atingă cronologic chiar începutul secolului I p.Chr.⁴⁸⁹ (o piesă Inotești - Răcoasa a fost descoperită în așezarea locală de la Sprâncenata, în ultimul nivel de locuire alături de denari romani republicani care se încheie cu emisiuni de la Augustus din anul 16 a.Chr.; situația poate arăta și menținerea în circulație a acestui tip local).⁴⁹⁰

Așa cum se prezintă descoperirile arheologice, emisiunile Inotești - Răcoasa se întind pe o arie întinsă, de la bazinul inferior al Siretului până spre părțile inferioare ale Argeșului și Dâmboviței. Descoperiri cu asemenea monede sunt semnalate până pe stânga Oltului. Acest lucru determină împărțirea descoperirilor în două grupe importante: una în Câmpia Munteniei între Argeș și Ialomița, iar a doua în părțile Buzăului până la cursul inferior al Siretului. Plecându-se de la accepțiunea că piesele Vârteju - București preced pe cele Inotești - Răcoasa se consideră că în această zonă am avea următoarea situație: ori o formațiune locală de tip Vârteju - București s-a extins până spre sudul Moldovei, ori două formațiuni locale, Vârteju - București (care ar putea fi localizată în vestul și centrul Munteniei) și Inotești - Răcoasa (localizată în sudul Moldovei și nord-estul Munteniei), s-ar fi unit într-o mare uniune de triburi;⁴⁹¹ nu este exclusă nici posibilitatea unei activități monetare simultane a celor două uniuni de triburi.⁴⁹² În orice caz, în această zonă se consideră că ar putea fi localizată o formațiune getică, respectiv cea a siensilor.⁴⁹³

4.2.3.5. Tipul Cladovo - Saschiz

Tipul monetar cunoscut sub această denumire⁴⁹⁴ este caracteristic zonei centrale și de sud-est a Transilvaniei și este reprezentat printr-un număr redus de exemplare. Ele redau pe avers capul lui Zeus, iar pe revers, un călăreț cu toate elementele schematizate: botul calului are forma unui cioc de pasăre. Se cunosc însă și piese care au pe avers redat capul uman mai stilizat, iar pe revers un călăreț mai schematizat, fapt care a determinat clasificarea lor în două grupe.⁴⁹⁵ În fapt, prin stil și reprezentare ele se apropie de emisiunile Aninoasa - Dobrești, Aiud - Cugir, Rădulești - Hunedoara și în parte de tipul Banat.

Piesele acestui tip monetar sunt semnalate mai ales în șapte descoperiri izolate: Baraolt, Brașov, Doclin, Ozd, Saschiz, Transilvania și Austria (Rauris) (Anexa II, nr. 15, 42/VI, 110, 230, 286/I, 401/IV, 403/II, III), însumând un număr de zece exemplare. De asemenea, două exemplare provin de la Cladovo (Serbia).⁴⁹⁶ În tezaure, ele apar doar la Șilindia (Anexa II, nr. 324), numărul lor ridicându-se în acest caz la trei exemplare. Greutățile pieselor se plasează între 11,46 și 14,44 g, diametrul între 20 și 27,5 mm, iar titlul argintului este ridicat.⁴⁹⁷ Numărul mic

⁴⁸⁹ V. Mihailescu-Bîrlița, *op.cit.*, 81 și 118.

⁴⁹⁰ C. Preda, *Geto-dacii din bazinul Oltului Inferior. Dava de la Sprâncenata*, București, 1986, p. 72.

⁴⁹¹ Idem, *Monedele*, p. 268-269.

⁴⁹² V. Mihailescu-Bîrlița, *op.cit.*, p. 82.

⁴⁹³ V. Pârvan, *Getica*, p. 247-250; C. Preda, *Ist monedei*, p. 195.

⁴⁹⁴ Idem, *Monedele*, p. 271-273; idem, *Ist monedei*, p. 196-197.

⁴⁹⁵ *Ibidem*, p. 197.

⁴⁹⁶ *Ibidem*.

⁴⁹⁷ *Ibidem*.

de exemplare (13), lipsa deocamdată a altor descoperiri, faptul că aceste emisiuni nu sunt semnalate în așezările locale face dificilă o eventuală atribuire etnică. Menționăm doar că ele se înscriu în numismatica spaului de vest și sud-est al Daciei (Pl. 14). În ciuda acestor inconveniente se consideră totuși că piesele acestui tip monetar se integrează în rândul emisiunilor din zona est-celtică, întrucât cuprind elemente specifice tipului sârb.⁴⁹⁸

Cronologic, emisiunile Cladovo - Saschiz au fost plasate cu aproximație către mijlocul secolului II a.Chr.⁴⁹⁹ Prezența lor în cadrul acumulării de la Șilindia (3 ex.) ar putea aduce în discuție o rediscutare a aspectului cronologic. Astfel, compoziția acestui tezaur poate fi edificatoare deoarece acesta, pe lângă emisiunile care ne interesează, mai cuprinde și monede de tip Huși - Vovriești sau Jiblea a căror datare este mai recentă decât cea avansată inițial (asocierea indică menținerea în circulație a emisiunilor de tip Cladovo - Saschiz). De asemenea, o piesă de tipul Cladovo - Saschiz a fost descoperită și la Brașov. De aici provin și alte monede străine sau locale, cum ar fi tetradrahme thasiene,⁵⁰⁰ drahme dyrrhachiene,⁵⁰¹ emisiuni Adâncata - Mănăstirea, Vârteju - București sau Aninoasa - Dobrești.

Cea mai importantă descoperire, în care aceste emisiuni apar, rămâne cea de la Șilindia; depozitul de aici se remarcă datorită numărului mare de exemplare (727) și tipuri monetare (37).⁵⁰² Până de curând s-a considerat că emisiunile Cladovo - Saschiz, datate între 175 și 150 a.Chr., sunt cele care trebuie luate ca reper în privința încheierii acumulării de la Șilindia.⁵⁰³ Noua cronologie a pieselor Huși - Vovriești,⁵⁰⁴ care se găsesc în tezaurul de la Șilindia, ar putea schimba însă datele problemei. Prin urmare, este posibil ca piesele Cladovo - Saschiz să fi fost prezente la nord de Dunăre la o dată mai recentă, respectiv sfârșitul secolului II a.Chr., poate chiar începutul secolului I a.Chr.

4.2.3.6. Tipul Aninoasa - Dobrești

Acest tip monetar⁵⁰⁵ este caracteristic Olteniei și multă vreme a fost cunoscut sub denumirea de „*Entenschnabel*” (cioc de rață), fapt datorat formei pe care o are botul calului de pe revers.⁵⁰⁶ Astăzi, denumirea s-a impus datorită celor două localități, Aninoasa (jud. Gorj) și Dobrești (jud. Dolj) (Anexa II, nr.10, 109), unde s-au descoperit două tezaure considerate ca aparținând la două etape succesive.⁵⁰⁷ Zona din care aceste emisiuni provin a determinat considerarea lor drept imitații getice de tip „oltean”.⁵⁰⁸

Emisiunile acestui tip monetar nu au un precursor direct, dar în privința reversului pot fi identificate unele asemănări cu tipurile Cladovo - Saschiz și Rădulești - Hunedoara. Piesele sunt imitații târzii ale tetradrahmelor lui Filip II și redau pe avers capul uman stilizat (Zeus), iar

⁴⁹⁸ K. Pink, *op.cit.*, p. 70-71.

⁴⁹⁹ C. Preda, *Monedele*, p. 272.

⁵⁰⁰ I. Winkler, în *SCȘCluj*, 6, 1955, 1-2, p. 102.

⁵⁰¹ I. Glodariu, *Relații*, p. 269-297.

⁵⁰² Al. Săsianu, *op.cit.*, p. 165.

⁵⁰³ *Ibidem*.

⁵⁰⁴ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 74 și 118.

⁵⁰⁵ C. Preda, *op.cit.*, p. 274-288; idem, *Ist monedei*, p. 197-202.

⁵⁰⁶ K. Pink, *op.cit.*, p. 71.

⁵⁰⁷ C. Preda, *op.cit.*, p. 198.

⁵⁰⁸ Idem, *Monedele*, p. 274.

pe revers, schematizat, calul și călărețul. Dacă pentru faza Aninoasa detaliile stilistice sunt bine conturate, în faza Dobrești acestea se diminuează sau dispar complet.⁵⁰⁹ Deosebiri de acest fel se constată și în privința greutateii pieselor. Dacă piesele din prima fază au greutate cuprinse între 15,02 și 15,14 g, iar diametrul între 24 și 26 mm, în faza a doua se constată o diminuare a greutateii, aceasta variind între 7,75 și 9,90 g, iar diametrul între 25 și 28 mm.⁵¹⁰

Tipul monetar Aninoasa - Dobrești este atestat în 14 tezaure (Aninoasa, Bârzeiul de Gilort, Cojani, Craiova, Dobrești, Gheboieni, Pietrarii de Sus, Sadova, Slatina, Suceava, Șușița, Tg. Cărbunesti și Ungaria (Ujfalu) (Anexa II, nr.10, 25, 83, 95/V, 109, 140, 244, 284/II, 311/II, 322/III, 334, 339/II, 407/XXVII) și 21 descoperiri izolate (Alba Iulia, Baziaș, Bărboiu, Belciu, Brașov, Dej, Drobeta Turnu-Severin, Geoagiu, Govora, Leu, Mărgăritești, Novaci, Orăștie, Petroșani, Pitești, Râmnicu Vâlcea, Turda, Zalău, Oltenia, Transilvania și Ungaria (Vác) (Anexa II, nr.5/I, 16, 21, 27, 42/V, 106, 116/II, 139, 149/II, 177/II, 194, 214/II, 226/II, 239/II, 248/V, 271/II, 354/I, 377/I, 400/VIII, 401/VI, 407/XXVIII). Numărul total al exemplarelor se ridică la 1267 sau 1387 monede, din care 1238 sau 1358 provin din tezaure, iar 29 din descoperiri izolate. Se constată că numărul descoperirilor, atât în tezaure, cât și izolat este destul de mare, iar aria în care sunt răspândite este și ea întinsă.

Cele mai multe descoperiri se concentrează însă în Oltenia, în special în bazinul mijlociu al Jiului, cu prelungire spre vest până la Drobeta, precum și pe cursurile inferioare ale râurilor Olt și Jiu.⁵¹¹ Unele descoperiri mai sunt semnalate în Bulgaria (Beleanovo - tezaur, împreună cu piese Filip III; Gorsko - Novo Selo - tezaur; Kozlodui - Vrața, 1 ex. care provine dintr-un tezaur),⁵¹² Serbia (Jidovar - 1 ex. care provine dintr-un *oppidum* ; Prisen - 1 ex.)⁵¹³ Prezența lor în aceste zone nu se poate explica însă decât prin faptul că ele sunt rezultatul unor relații de schimb între diferitele comunități. Mai facem mențiunea, că deși între piesele acestui tip monetar există anumite diferențe în privința stilului și greutateii, totuși ele alcătuiesc un tip comun. De asemenea, emisiunile celor două faze nu apar asociate în tezaure; fiecare descoperire conține monede specifice unei singure faze. Pe de altă parte, piesele primei faze au fost incluse în grupa de est a descoperirilor celtice,⁵¹⁴ în vreme ce piesele celei de a doua faze relevă „stilul dacic”.⁵¹⁵

Analiza descoperirilor scoate în evidență următoarele aspecte: piese de acest tip nu apar în număr în așezările locale de la nord de Dunăre; în unele tezaure, monedele Aninoasa - Dobrești au asociate și alte tipuri monetare (Gheboieni, cu piese Adâncata - Mănăstirea; Sadova, cu piese Adâncata - Mănăstirea și Filip III Arideul); numărul total de exemplare Aninoasa - Dobrești este oarecum ridicat (1257 sau 1387 ex.).

Aceste constatări ne determină să credem că în zona în care se concentrează emisiunile tipului monetar analizat (Pl. 14), în general Oltenia, exista în Antichitate o formațiune locală destul de activă din punct de vedere economic iar în consecință, pentru zona respectivă, se

⁵⁰⁹ Idem, *Ist monedei*, p. 198.

⁵¹⁰ *Ibidem*.

⁵¹¹ Idem, *Monedele*, p. 286-287.

⁵¹² C. Preda, *Ist monedei*, p. 201.

⁵¹³ *Ibidem*, p. 202.

⁵¹⁴ K. Pink, *op.cit.*, p. 71.

⁵¹⁵ *Ibidem*, p. 129.

poate vorbi și de o oarecare circulație monetară. Ipotetic, această formațiune politică a fost identificată ipotetic cu triburile buridavensilor și potulatsensilor.⁵¹⁶ Prezența acestor emisiuni în diferite zone poate fi un și indiciu al schimburilor realizate între comunitățile din zona Olteniei cu cele din interiorul arcului carpatic sau Câmpia munteană, la o dată mai recentă decât cea la care au fost emise.

În privința cronologiei, piesele Aninoasa - Dobrești au fost plasate între doua jumătate a secolului II și începutul secolului I a.Chr.⁵¹⁷ argumentul principal fiind prezența în cadrul tezaurului de la Gheboieni a unor emisiuni de tip Adâncata -Mănăstirea.

După cum am constatat, piesele Adâncata - Mănăstirea au aversul contaminat cu imaginea Romei de pe denarii romani republicani, fapt care a constituit unul din criteriile care au dus la reconsiderarea datării emisiunilor respective, ele fiind fost plasate între mijlocul secolului II a.Chr. și sfârșitul celui următor.⁵¹⁸ Faptul că la Gheboieni aceste tipuri monetare apar împreună în tezaur, asocierea piesei Aninoasa -Dobrești cu exemplare Adâncata - Mănăstirea în așezarea locală de la Leu, prezența unei piese Aninoasa - Dobrești în așezarea de la Pietroasele, alături de un exemplar Vârteju - București, asocierea cu denarii romani republicani din așezarea de la Pietroasele,⁵¹⁹ la care adăugăm noua cronologie a pieselor Adâncata - Mănăstirea și Vârteju - București,⁵²⁰ constituie credem indicii care pot contribui la adoptarea unei cronologii mai joase și în cazul emisiunilor de tip Aninoasa - Dobrești. Acestea ar putea fi plasate între a doua jumătate a secolului II a.Chr. și jumătatea secolului I a.Chr., poate chiar mai recent.

4.2.3.7. Tipul Medieșu Aurit

Denumirea acestui tip monetar⁵²¹ se datorează descoperirii tezaurului de la Medieșu Aurit, jud. Satu-Mare (Anexa II, nr.197). Piesele acestui tip monetar se caracterizează prin modul lor redus și redau pe avers un cap uman stilizat, iar pe revers un cal schematizat, locul călărețului fiind luat de două linii perlate, ușor curbate. Nici acest tip monetar dacic nu are vreun prototip din care să fi derivat, însă el prezintă ca și în cazul altor monede getice și dacice mai multe variante. În privința greutateii pieselor, aceasta este cuprinsă între 6,70 și 10,52 g, multe însă plasându-se între 9 și 10 g, iar diametrul între 18 și 23 mm;⁵²² se cunoaște însă și o piesă divizionară în greutate de 2,44 g.⁵²³ Ca și în cazul altor tipuri locale, și aici ne confruntăm cu o diminuare a greutateii, fenomen, de altfel, cunoscut în monetăria locală (scăderea titlului argintului și decăderea stilului).

Monedele acestui tip monetar s-au descoperit atât în tezaure, cât și izolat. Se cunosc 19 localități, dintre care opt sunt reprezentate prin tezaure (Andrid, Bunești, Lușca, Medieșu Aurit, Sadova, Sânnicolau Român, Stoiana, Târgu Mureș) (Anexa II, nr. 9, 54, 185, 197, 284/I, 295, 321, 340), iar altele 11 prin descoperiri izolate (Cetariu, Gălpâia, Huedin, Sânnicolau Mare,

⁵¹⁶ C. Preda, p. 199.

⁵¹⁷ C. Preda, *Monedele*, p. 287.

⁵¹⁸ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 118.

⁵¹⁹ Fl. Preda și V. Dupoi, *op.cit.*, p. 145-146.

⁵²⁰ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 79 și 118.

⁵²¹ K. Pink, *op.cit.*, p. 82-83; C. Preda, *Monedele*, p. 289-294; idem, *Ist monedei*, p. 202-204.

⁵²² *Ibidem*, p. 202.

⁵²³ *Ibidem*, p. 203.

Sântioana, Suceava, Zalău, Satu Mare - județ, Slovacia și Ungaria (Anexa II, nr. 73, 136, 160/II, 294, 296, 322/III, 372/II, 393, 405/VI-IX, 407/XXIX-XXXIII). Numărul total al exemplarelor se ridică la 282 piese, din care 259 provin din tezaure, iar 23 din descoperiri izolate.

Constatăm că, majoritatea descoperirilor se concentrează mai ales de-a lungul Someșului și cursul superior al Tisei (P. 12). Se consideră că ar trebui încadrate în zona descoperirilor de nord-est a lumii celtice, fiind realizate după modelele din sud⁵²⁴ sau că sunt piese dacice, dar cu influențe celtice.⁵²⁵ Analiza descoperirilor trădează unele influențe sau moșteniri celtice. Avem în vedere prezența unor incizii, precum și a semnelui S aplicat pe avers. O situație similară o întâlnim și în cazul tezaurului de la Tg. Mureș, unde pe fiecare din cele 16 exemplare de tip Medieșu Aurit s-a aplicat câte o tăietură. De asemenea, exemplarele descoperite în Ungaria (Mező - Tarpa, Ugornya, Gyertgyánvölgy și regiunea Nógrad)⁵²⁶ și Slovacia (Slovenské Nove Mesto, Beniakovce, Hodonin)⁵²⁷ prezintă aceleași caracteristici.

După cum am constatat, monede care sunt incizate apar și în tezaurele de la Teiuș, Turulung și Șieu Odorhei. Astfel, în cadrul acestor tezaure, emisiunile Huși - Vovriești și străine au incizii, care sunt însă într-un număr mai mare (între 2-6 tăieturi aplicate pe o singură piesă). Este posibil ca și în cazul emisiunilor Medieșu Aurit inciziile de pe aceste piese să fi avut o legătură cu practicile magico-religioase, așa cum am constatat și în privința pieselor de tip Huși - Vovriești. Facem precizarea, că cele două localități, Medieșu Aurit și Turulung, sunt foarte apropiate, iar piesele de la Turulung apar tocmai în aria de răspândire a emisiunilor de tip Medieșu Aurit.

O situație inedită o întâlnim în cazul monedei de la Gălpâia.⁵²⁸ Aceasta este ușor scyphată și are pe revers un ornament în forma de X; piesa are 7,70 g și 27 mm. Situația este cel puțin contradictorie, întrucât știm că sigla X apare mai ales pe emisiunile Dumbrăveni și Inotești - Răcoasa, fiind împrumutată de la denarii romani republicani.

S-a afirmat că emisiunile de tip Medieșu Aurit vădesc unele influențe sau moșteniri celtice.⁵²⁹ Totuși la mijlocul secolului II a.Chr. celții nu mai reprezentau o forță politică importantă,⁵³⁰ iar tipul de cal cu botul în formă de pasăre apare și pe o serie de emisiuni târzii neceltice din Transilvania.⁵³¹ Din acest motiv emisiunile Medieșu Aurit ar putea fi atribuite unei formațiuni locale care avea ca zonă de locuire nord-vestul Daciei.

În privința cronologiei, aceste emisiuni au fost plasate pe la mijlocul secolului II a.Chr. sau după jumătatea aceluiași secol,⁵³² dar nu este exclus ca ele să fi fost prezente la nord de Dunăre până la o data mai recentă, eventual începutul secolului I a.Chr., dacă luăm în considerare următoarele: în tezaurul de la Sadova, emisiuni de tip Medieșu Aurit se găsesc alături de piese Adâncata - Mănăstirea sau Aninoasa - Dobrești; influențele străine, respectiv a

⁵²⁴ K. Pink, *op.cit.*, p. 82.

⁵²⁵ I. Winkler, *Considerații asupra tezaurului de la Medieșu Aurit*, în *Tezaure monetare din județul Satu-Mare*, Satu Mare, 1968, p. 12.

⁵²⁶ K. Pink, *op.cit.*, p. 82.

⁵²⁷ C. Preda, *op.cit.*, p. 204.

⁵²⁸ E. Chirilă, Al.V. Matei, *O monedă dacică din jud. Salaj*, în *ActaMP*, 3, 1979, p. 87-88.

⁵²⁹ I. Winkler, *loc.cit.*; C. Preda, *Monedele*, p. 293.

⁵³⁰ Idem, *Ist monedei*, p. 203.

⁵³¹ *Ibidem*.

⁵³² *Ibidem*.

denarilor romani, observabile pe exemplarul de la Zalău; datarea așezării locale de la Sânnicolau Român, unde astfel de piese apar, în secolele III - II a.Chr.⁵³³

În ceea ce privește apartenența etnică a acestor emisiuni, ele au fost atribuite unui trib local, respectiv, cel al costobocilor;⁵³⁴ pentru aceasta ar putea pleda și cele 23 exemplare descoperite în perimetrul așezării locale de la Sânnicolau Român.⁵³⁵

4.2.3.8. Tipul Aiud - Cugir

Acest tip monetar cunoscut sub denumirea de Aiud - Cugir⁵³⁶ se încadrează în faza târzie a emisiunilor locale, având flanul mare și mult scyphat. Numele lui se datorează celor două tezaure descoperite la Aiud și Cugir (jud. Alba) (Anexa II, nr.4/II, 101/I). Piesele acestui tip redau pe avers un cap uman, cu nasul ascuțit, ochiul indicat printr-un cerc cu punct la mijloc, iar gura este reprezentată de două linii paralele sau sub forma unei rozete; pe revers călărețul apare mult schematizat, cu corpul triunghiular, capul este indicat printr-un cerc cu punct la mijloc și patru raze, iar calul are corpul oval, capul subțire și botul în forma unui cioc de pasăre.⁵³⁷

Și în cazul acesta întâlnim existența a două serii, care se succed stilistic și cronologic fără a avea însă vreun prototip. Elementul de noutate pe care îl întâlnim constă în capul uman de pe avers, care l-ar reprezenta pe Herakles⁵³⁸ ori Dionysos,⁵³⁹ fără a exclude efigia tradițională cu Zeus.⁵⁴⁰ Piesele au flanul subțire, mult scyphat, greutatea cuprinse între 10 și 13 g, iar diametrul între 31 și 34 mm; titlul argintului este destul de scăzut.⁵⁴¹ Ele au fost descoperite atât în tezaure, la Aiud, Cugir și Sibiușel (Anexa II, nr.4/II, 101/I, 304), cât și izolat la, Arad, Cugir, Cut, Piatra Craivii, Răhău, Sângeorzu Nou, Sibiu, Suceava, Alba - județ și Transilvania (Anexa II, nr.11/III, 101/III, 103, 240, 269, 293/I, 305, 322/III, 383, 401/VII). Numărul total al exemplarelor se ridică la 33 din care opt provin din tezaure, iar 25 din descoperiri izolate.

După cum se poate observa, emisiunile Aiud - Cugir scot în evidență influența pe care au cunoscut-o din partea tetradrahmelor thasiene; avem în vedere redarea pe avers a rozetei. Acest lucru nu trebuie să surprindă, întrucât în vremea respectivă emisiunile thasiene erau deja prezente la nord de Dunăre.⁵⁴² Descoperiri cu astfel de emisiuni provin din aceeași regiune în care se găsesc și piese de tip Rădulești - Hunedoara care, la rândul lor, s-au aflat sub influența tetradrahmelor thasiene motiv, pentru care se consideră că piesele Aiud - Cugir sunt contemporane și se înrudesesc cu emisiunile de tip Rădulești - Hunedoara.⁵⁴³

⁵³³ Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 20.

⁵³⁴ Ö. Gohl, *Koistobokus éremlet Aranyos-Medgyesen*, în *Numizmatikai Közlöny*, 2, Budapesta, 1903. p. 57-61.

⁵³⁵ S. Dumitrascu, Al. Sășianu, *Tezaurul monetar dacic de la Sânnicolau Român (județul Bihor)*, în *Crisia*, 7, 1977, p. 9-27.

⁵³⁶ C. Preda, *Monedele*, p. 295-300; idem, *Ist monedei*, p. 204-205.

⁵³⁷ *Ibidem*, p. 204.

⁵³⁸ O. Floca, *Considerații asupra unor monede barbare dace*, Deva, 1935, p. 5-14; K. Pink, *op.cit.*, p. 72; R. Forrer, *op.cit.*, p.181.

⁵³⁹ O. Floca, *loc.cit.*

⁵⁴⁰ K. Pink, *loc.cit.*; C. Preda, *Monedele*, p. 297-300.

⁵⁴¹ C. Preda, *Ist monedei*, p. 205.

⁵⁴² Idem, *Monedele*, p. 387.

⁵⁴³ Idem, *Ist monedei*, p. 205.

Tipul monetar Aiud - Cugir este slab reprezentat prin numărul de descoperiri (13) și piese (33 ex.); el concentrează exclusiv în bazinul Mureșului mijlociu, fiind specific zonei intracarpatică (Pl. 15). Analiza descoperirilor scoate în evidență următoarele aspecte: piesele Aiud - Cugir se găsesc în tezaure alături de alte tipuri monetare locale, Rădulești - Hunedoara, Petelea sau Alexandru - Filip III Arideul (cazul descoperirilor de la Cugir și Sibiușel); prezența acestor emisiuni o înregistrăm doar într-o singură așezare locală (1 ex. descoperit la Piatra Craivii unde se poate asocia cu denari romani republicani și imperiali timpurii); influența străină care se resimte în realizarea aversului (rozeta). Numărul mic de exemplare descoperite lasă de înțeles că formațiunea politică locală din această zonă era de importanță redusă. În consecință, ea ar fi emis monedă pentru o perioadă scurtă de timp și într-o cantitate neînsemnată.

În ceea ce privește cronologia emisiunilor de tip Aiud - Cugir trebuie spus că aceasta a fost plasată după mijlocul secolului II a.Chr. și începutul celui următor⁵⁴⁴ sau sfârșitul secolului II a.Chr. și începutul secolului I a.Chr. (ultima datare fiind propusă și pentru tipurile Rădulești - Hunedoara și Toc - Chereleuș).⁵⁴⁵

S-a observat însă că emisiunile Aiud - Cugir surprind elemente împrumutate de pe monedele thasiene, piese care au fost încadrate într-o secvență cronologică mai coborâtă decât cea avansată inițial.⁵⁴⁶ Dacă la aceasta adăugăm asocierea piesei Aiud - Cugir⁵⁴⁷ cu denarii romani republicani și imperiali timpurii în așezarea de la Piatra Craivii (cel mai vechi denar este datat în 88 a.Chr., iar cel mai nou în anul 7 a.Chr.),⁵⁴⁸ atunci cronologia emisiunilor Aiud - Cugir ar putea fi și ea modificată. Ea s-ar putea încadra într-un interval cuprins între a doua jumătate a secolului II a.Chr. și jumătatea secolului următor fără a exclude posibilitatea ca ele să fie chiar mai recente.⁵⁴⁹

4.2.3.9. Tipul Rădulești - Hunedoara

Numele acestui tip monetar⁵⁵⁰ se datorează descoperirii tezaurului de la Rădulești (jud. Hunedoara) (Anexa II, nr.268). Piesele fac și ele parte din rândul emisiunilor locale târzii și sunt cele mai reprezentative pentru zona intracarpatică. Caracteristicile tipului constau în: flan mare și subțire, scyphare pronunțată, titlul argintului scăzut, stil propriu cu grad avansat de schematizare și reprezentări inedite.⁵⁵¹ Piesele redau pe avers capul uman (probabil copie a lui Herakles), cu părul realizat din câteva linii semicirculare, iar în fața nasului apare sigla S. Pe revers este reprezentat calul și călărețul; călărețul este redus la o linie dublă, frântă în zona

⁵⁴⁴ *Ibidem.*

⁵⁴⁵ Al. Sășianu, *op.cit.*, p. 21.

⁵⁴⁶ G. Kacarova, *op.cit.*, p. 131-152.

⁵⁴⁷ B. Mitrea, *Descoperiri recente și mai vechi de monede antice și bizantine în Republica Socialistă România*, în *SCIV*, 18, 1967, 1, p. 196 (nr. 35).

⁵⁴⁸ *Idem*, *Descoperiri recente și mai vechi de monede antice și bizantine în Republica Socialistă România*, în *SCIV*, 20, 1969, 1, p. 167 (nr.31).

⁵⁴⁹ Emisiunile Aiud - Cugir sunt întâlnite mai ales în județul Alba de unde provin cele două depozite de argint de la Săliștea și Lupu, ultimul datat în secolele II-I a.Chr. (Cf. L. Mărghitan, *Tezaurul de podoabe dacice din argint de la Săliștea - fost Cioara, jud. Alba*, în *SCIV*, 20, 1969, 2, p. 315-327; D. Spânu, *op.cit.*, 1, p. 39-49).

⁵⁵⁰ C. Preda, *Monedele*, p. 300-307; *idem*, *Ist monedei*, p. 205-208.

⁵⁵¹ *Ibidem*, p. 205.

genunchilor, iar corpul și capul redate printr-un oval neregulat.⁵⁵² Și în cazul acestui tip întâlnim mai multe serii, la care se adaugă o grupă aparte, în care capul de pe avers este înconjurat de globule, locul bărbiei fiind luat de un grup de linii semicirculare, iar călărețul redat prin linii radiate și globule.⁵⁵³

Și acest tip monetar surprinde prin prezența monedei divizionare de 2,45 g și 18,5 mm, aspect destul de rar întâlnit în monetăria locală. Deși tezaurul de la Rădulești prezintă piese cu greutate cuprinse între 9,5 și 11,5 g și diametrul de 29 și 33 mm, totuși unele descoperiri au piese cu greutate care variază între 8,10 și 14,26 g, iar diametrul între 28 și 34 mm. În privința titlului argintului, acesta este scăzut, cuprul depășind uneori 700‰; rar se întâlnesc, însă, și piese *subaeratae*.⁵⁵⁴ Monedele de tipul Rădulești - Hunedoara apar în zece tezaure (Bozeș, Cugir, Decea, Magherești, Rădulești, Sălașul de Sus, Sibiușel, Temeșești, Toc, Turda) (Anexa II, nr.40, 101/II, 105, 186, 268, 290, 304, 344, 348, 354/III) și 11 descoperiri izolate (Alba Iulia, Cârjiți, Costești, Craiova, Orăștie, Sângeorzu-Nou, Suceava, Soimuș, Teaca, Hunedoara - județ și Transilvania) (Anexa II, nr.5/II, 67/I, 93, 95/VI, 226/III, 293/II, 322/III, 330, 342, 388, 401/VIII). Numărul total al exemplarelor se ridică la 729 piese, din care 707 provin din tezaure, iar 22 din descoperiri izolate.

Analiza descoperirilor scoate în evidență unele aspecte întâlnite și în cazul emisiunilor de tip Aiud - Cugir: monedele Rădulești - Hunedoara le pot fi asociate în tezaure alte emisiuni locale, cum ar fi Aiud - Cugir, Adâncata - Mănăstirea, Petelea, Toc -Chereluș, Alexandru - Filip III Arideul (cazul descoperirilor de la Cugir, Magherești, Sibiușel sau Toc); emisiunile acestui tip monetar nu apar în așezările locale; constatăm prezența monedei divizionare (Cugir, 1 ex. de 2,45 g); influența străină se resimte în redarea aversului (sigla S și imaginea cu Herakles). În același timp piesele Rădulești - Hunedoara sunt considerate emisiuni cu modul mare și formă scyphată,⁵⁵⁵ iar în privința atribuirii etnice ele sunt puse pe seama tribului ratacensilor, localizat ipotetic între Someș și Târnave.⁵⁵⁶ Mai mult, se susține că aceste emisiuni, împreună cu cele de tip Aiud - Cugir și Petelea par să aparțină aceluiași trib local.⁵⁵⁷ Modul în care se grupează descoperirile (Pl. 15) determină însă reconsiderarea zonei de locuire a unui trib local; aceasta ar include mai clar bazinul mijlociu al Mureșului, unde monedele acestui tip ne apar mai bine reprezentate.

Așa cum am constatat, numărul emisiunilor Rădulești - Hunedoara este destul de ridicat (729 monede) iar dacă la acest aspect adăugăm și prezența monedei divizionare, atunci putem spune că formațiunea locală, responsabilă de emiterea lor, avea un nivel de dezvoltare economic ridicat, iar în zona delimitată de Someș, Târnave și Mureș putem admite, pentru perioada respectivă, chiar existența unei relative activități monetare. În ceea ce privește cronologia acestui tip monetar nu putem ignora influențele monedei thasiene, care se observă pe avers, dar și faptul că emisiunilor sale le pot fi asociate, în tezaure, și alte piese locale (Adâncata - Mănăstirea sau Petelea). Se adaugă la aceasta, prezența în zona de răspândire a emisiunilor Rădulești - Hunedoara a descoperirilor cu monede thasiene. Inițial, s-a stabilit că din punct de vedere cronologic emisiunile Rădulești - Hunedoara trebuie plasate între ultimele

⁵⁵² *Ibidem*, p. 206.

⁵⁵³ *Ibidem*.

⁵⁵⁴ *Ibidem*.

⁵⁵⁵ K. Pink, *op.cit.*, p. 72-73.

⁵⁵⁶ V. Pârvan, *Getica*, p. 249.

⁵⁵⁷ C. Preda, *Ist monedei*, p. 206.

trei decenii ale secolului II a.Chr. și începutul secolului I a.Chr.⁵⁵⁸ Considerațiile legate de tipul Aiud - Cugir, la care le adăugăm pe cele ale emisiunilor Rădulești - Hunedoara poate determina coborârea datării acestor emisiuni, care credem s-ar înscrie, în cadrul unei cronologii generale, între ultima treime a secolului II a.Chr. și până către jumătatea celui următor.

4.2.3.10. Tipul Petelea - cu bustul zeiței Artemis

Un tip monetar inclus în rândul emisiunilor locale târzii îl reprezintă și cel numit Petelea - cu bustul zeiței Artemis,⁵⁵⁹ caracterizat prin modul mare, subțire și scyphat. Deosebirea față de celelalte tipuri monetare constă în redarea pe avers a bustului stilizat al zeiței Artemis, preluat de pe tetradrahmele Macedoniei Prima,⁵⁶⁰ iar pe revers calul și călărețul; corpul călărețului este redat printr-un triunghi, iar capul printr-o globulă. Sub cal apar globule, rozetă sau cerc cu punct.⁵⁶¹ Și în cadrul acestui tip au fost identificate trei grupe: una cu greutate cuprinse între 8,35 și 13,93 g și diametrul între 29 și 33 mm și alta, cu greutate între 8,38 și 10,20 g, dar cu diametrul mai redus plasat în jurul a 27 mm.⁵⁶²

Alături de piesele mai sus menționate, considerate tetradrahme, apar și piese divizionare cu greutate plasate între 2,50 și 3,25 g și diametrul între 22 și 23 mm. Titlul argintului este mult scăzut, fiind de 33,82%, așa cum arată unele piese din cadrul tezaurului de la Sibiușel.⁵⁶³ Exemplare din acest tip apar atât în trei tezaure (Oradea, Petelea, Sibiușel (Anexa II, nr. 224/II, 237, 304) cât și în trei descoperiri izolate (Turda, Turnu Roșu și România) (Anexa II, nr. 354/IV, 356, 402/V). Numărul total al exemplarelor se ridică la 221, din care 218 provin din tezaure, iar trei din descoperiri izolate; nu constatăm prezența unor astfel de emisiuni în vreo așezare locală. Reprezentativ rămâne însă tezaurul de la Petelea, unde piesele locale sunt însoțite și de două tetradrahme emise de Macedonia Prima.

Un calcul sumar ne arată că avem în față un număr de șapte piese divizionare (4 ex. la Oradea și 3 ex. la Sibiușel), care este oarecum ridicat comparativ cu alte tipuri monetare locale. Acest aspect constituie un indiciu al unui anumit stadiu de dezvoltare economică, pe care populația locală, din zona în care aceste emisiuni apar, îl atinsese la vremea respectivă.

Totuși, descoperirile de acest tip ne apar destul de disparate (P. 15): cursul inferior al Mureșului (două descoperiri), zona Crișurilor (o descoperire), cea a Orăștiei (o descoperire) și zona defileului Olt (o descoperire). Din acest motiv este foarte greu de a formula unele constatări în legătură cu atribuirea etnică a tipului monetar Petelea și a centrului lui de emisie, deși se consideră că alături de tipurile Rădulești - Hunedoara și Aiud - Cugir el poate fi pus pe seama ratacensilor.⁵⁶⁴ Se constată, din analiza descoperirilor, că emisiunile Petelea sunt însoțite și de monede străine (2 ex. ale Macedoniei I în acumularea de la Petelea), lucru util în stabilirea cronologiei; s-ar explica astfel, influența resimțită de emisiunile de tip Petelea din partea monedelor Macedoniei I.

⁵⁵⁸ *Ibidem*.

⁵⁵⁹ C. Preda, *Monedele*, p. 312-316; idem, *Ist monedei*, p. 208-210.

⁵⁶⁰ *Ibidem*, p. 208.

⁵⁶¹ *Ibidem*.

⁵⁶² *Ibidem*.

⁵⁶³ K. Pink, *op.cit.*, p. 74.

⁵⁶⁴ V. Pârvan, *loc.cit.*; C. Preda, *Ist monedei*, p. 206.

Până nu de mult s-a considerat că emisiunile de acest tip trebuie încadrate cronologic între mijlocul sau sfârșitul secolului II a.Chr. și începutul celui următor.⁵⁶⁵ Faptul că în tezaurul de la Petelea emisiunile locale apar asociate cu piese ale Macedoniei I impune reconsiderarea cronologiei tipului monetar Petelea. Cunoaștem că după transformarea Macedoniei în provincie romană, în 149 a.Chr., din cele patru districte în care aceasta a fost împărțită doar cel cu capitala la Amphipolis a cunoscut o activitate monetară mai activă desfășurată pe o perioadă de zece ani.⁵⁶⁶ Cât privește data la care piesele Macedoniei I pătrund la nord de Dunăre, aceasta s-ar plasa către sfârșitul secolului II a.Chr.⁵⁶⁷ Descoperirea tezaurului de la Șieu Odorhei, unde alături de tetradrahme ale Macedoniei I apar emisiuni thasiene, drahme dyrhachiene și apolloniene, șapte stateri aparținând celților boi, ca și încadrarea sa cronologică între 60-45 a.Chr., a determinat coborârea datei la care piesele Macedoniei I rămân în circulație la nord de Dunăre.⁵⁶⁸ Prin urmare, în stabilirea cronologiei emisiunilor de tip Petelea trebuie avute în vedere următoarele: emisiunile locale de acest tip au ca sursă de inspirație tetradrahmele Macedoniei I; monedele tipului menționat apar în tezaure alături de piesele străine precizate anterior; tetradrahmele Macedoniei I circulă, după cum am văzut, și după a doua jumătate a secolului I a.Chr.; tezaurul descoperit la Oradea se consideră că poate fi pus în legătură cu așezarea locală de la „Dealul Viilor”, încadrată cronologic între secolele II a.Chr. - I p.Chr.⁵⁶⁹ În consecință, datarea emisiunilor Petelea ar putea fi la rândul său coborâtă în intervalul cuprins între mijlocul secolului II a.Chr. și, posibil, după jumătatea secolului următor.

4.2.3.11. Tipul Toc – Chereluș

O altă categorie monetară inclusă în a doua fază de dezvoltare a monetăriei locale este reprezentată de tipul Toc - Chereluș,⁵⁷⁰ specific regiunii transilvane la fel ca tipurile Medieșu - Aurit, Aiud - Cugir și Rădulești - Hunedoara. Surprinde în cazul acestui tip modul de reprezentare a aversului, care redă un cap uman schematizat, motiv pentru care nu s-a putut stabili prototipul din care derivă. Apar însă elemente cum ar fi Herakles, bustul zeiței Artemis și Zeus, considerate ca fiind inspirate din faza târzie a tipului Crișeni - Berchieș. Reversul redă calul mult stilizat, sub el fiind imprimat uneori o globulă sau un cerc cu punct la mijloc. Pe baza acestor observații, se consideră că reversul are ca precursor tipul Crișeni - Berchieș,⁵⁷¹ iar aversul ar fi suportat influențe ale tetradrahmelor Macedoniei Prima sau chiar Thasos.⁵⁷² Piese au de asemenea semnul S și rozeta. Ca și alte emisiuni din Transilvania și cele de tip Toc - Chereluș au modul mare, subțire și scyphat. Argintul este mult depreciat, titlul argintului

⁵⁶⁵ *Ibidem*, p. 208.

⁵⁶⁶ H. Gaebler, *Die antiken Münzen von Makedonia und Paeonia*, 1, Berlin, 1906, p. 3-4, 53-60 și t. 2, Berlin, 1935, p.6-7; M.J. Price, *Coins of the Macedonians*, London, 1974, p. 30-32.

⁵⁶⁷ C. Preda, *Ist monedei*, p. 241.

⁵⁶⁸ C. Preda, Gh. Marinescu, *op.cit.*, p. 19-67.

⁵⁶⁹ Al. Sășianu, *op.cit.*, p. 20.

⁵⁷⁰ C. Preda, *Monedele*, p.307-311; I. Winkler, *Tezaure de monede dacice de la Chereluș*, în *SCN*, 4, 1968, p. 69-102; C. Preda, *Ist monedei*, p. 210-212.

⁵⁷¹ C. Preda, *op.cit.*, p. 210.

⁵⁷² K. Pink, *op.cit.*, p. 72-75.

oscilând de la caz la caz. Astfel, procentajul în care arama apare poate fi de 40%, 54,42%, 57,40%, 74,60% și chiar 80%, deși se întâlnesc și piese care au fost doar argintate.⁵⁷³

Denumirea tipului se datorează celor două tezaure descoperite la Chereluș și Toc (jud. Arad) (Anexa II, nr. 75, 348). Piesele acestui tip monetar apar în 17 localități, fiind astfel distribuite: șapte tezaure (Almaș, Chereluș, Feniș, Pecica, Sânnicolau Român, Toc și Turda) (Anexa II, nr. 7, 75, 128, 233, 295, 348, 354/V) și opt descoperiri izolate (Arad, Buzești, Mehadia, Turda, Turdaș, Vladimirescu, Zimbru, Transilvania și Ungaria (Sarkad, Seghedin) (Anexa II, nr.11/IV, 57/II, 198, 354/I, 355, 372, 381, 401/IX, 407/XXXIV, XXXV). Numărul total al exemplarelor se ridică la 659, din care 640 provin din tezaure, iar 19 din descoperiri izolate. Greutățile pieselor, în marea lor majoritate, oscilează între 7 și 10,18 g, dar se întâlnesc și piese cu greutate mai mari, 11,93 g și 14,24 g, sau mai mici, cuprinse între 5,10 și 5,76 g; diametrul, pentru toate monedele, este cuprins între 21 și 33 mm. Adăugăm la cele de mai sus faptul că monedele de tip Toc - Chereluș au fost considerate emisiuni cu modul mare și formă scyphată.⁵⁷⁴

Descoperirile de tip Toc - Chereluș sunt relativ numeroase, iar o parte dintre aceste monede apar și în așezările locale, cum este cazul tezaurelor de la Pecica și Sânnicolau Român (Anexa VII, nr. 37/III, 54). Aria lor de răspândire este delimitată de cursul inferior al Mureșului și valea Crișului Alb, unde se concentrează majoritatea tezaurelor (Pl. 15); la est piesele de acest tip se interferează cu aria emisiunilor Rădulești - Hunedoara. Prezența acestor monede într-o zonă destul de compactă, Mureșul Inferior, Munții Apuseni și Crișul Negru, ne face să credem că în aceasta zonă poate fi identificată o formațiune politică locală cu caracter unional tribal. Este posibil ca aici să fi existat în Antichitate unul din neamurile dacice identificate ipotetic cu cel al predavensilor, biefilor sau albocensilor.⁵⁷⁵

Semnificativ pentru acest tip monetar este descoperirea în așezarea locală de la Pecica a unei ștanțe monetare. Aceasta se afla într-un atelier de bijutier și se consideră că este de tip Toc - Chereluș.⁵⁷⁶ Raportată la numărul mare de exemplare și la prezența ștanței monetare, așezarea locală de la Pecica putea constitui în Antichitate și centrul unei formațiuni politice locale, care dispunea de un atelier în care se prelucrau metale prețioase și se emiteau monede. Acest aspect scoate în evidență și stadiul economic dezvoltat pe care formațiunea locală de aici l-a atins la vremea respectivă. Din punct de vedere cronologic tipul Toc - Chereluș a fost plasat, în privința datei de emiterie, între mijlocul sau ultimele trei decenii ale secolului II și începutul secolului I a.Chr.,⁵⁷⁷ în jurul anului 80 a.Chr.⁵⁷⁸ (ca dată de final a emiterii acestor piese), sau între mijlocul secolului II a.Chr. și 120-110 a.Chr.⁵⁷⁹

Cercetările arheologice efectuate de-a lungul timpului în zona de vest a Transilvaniei au dus la descoperirea unor așezări locale care, cronologic, sunt considerate a fi contemporane

⁵⁷³ C. Preda, *Ist monedei*, p. 210.

⁵⁷⁴ K. Pink, *op.cit.*, p. 73-74.

⁵⁷⁵ V. Pârvan, *op.cit.*, p. 248-249; I. Winkler, *op.cit.*, p. 100; C. Preda, *Monedele*, p. 430-431.

⁵⁷⁶ I.H. Crisan, *Contribuții la problema lucrării podoabelor dacice*, în *ActaMN*, 6, 1969, p. 96; idem, *Dacii din zona Aradului. 2000 de ani de la atestarea Ziridavei*, în *Ziridava*, 10, Arad, 1978, p. 50; C. Preda, *Ist monedei*, p. 211.

⁵⁷⁷ Idem, *Monedele*, p. 320; I. Winkler, *op.cit.*, p. 85.

⁵⁷⁸ I.H. Crisan, *Ziridava, centrul dacilor din cîmpia Aradului*, în *Ziridava*, 11, Arad, 1979, p. 83.

⁵⁷⁹ E. Chirilă, N. Chidioșan, *Tezaurul de monede dace de la Almaș*, în *ActaMN*, 2, 1965, p.111-118; idem, *Tezaurul de monede dace de la Feniș*, Oradea, 1967, p. 22.

cu emisiunile Toc - Chereluș: așezarea de tip „*oppidum*” de la „Șanțul Mare” (în comuna Pecica), datată în secolele IV a.Chr. - II p.Chr.;⁵⁸⁰ o altă așezare de tip „*oppidum*” la Berindia, plasată în secolele II a.Chr. - I a.Chr.;⁵⁸¹ așezarea de la Zerindul Mic, datată între secolele IV a.Chr. și IV p.Chr.;⁵⁸² cea de la Sânnicolau Român, încadrată în secolele III - II a.Chr.;⁵⁸³ așezarea locală de tip „*oppidum*” de la „Dealul Viilor” din apropierea Oradei, cronologic încadrată în secolele II a.Chr. - I p.Chr.⁵⁸⁴ De asemenea, în cazul emisiunilor Toc - Chereluș se observă și unele influențe ale tetradrahmelor thasiene (rozeta) sau Macedoniei I. Toate aceste lucruri pot constitui indicii pentru o eventuală coborâre a datei în care emisiunile Toc - Chereluș sunt prezente la nordul Dunării; aceasta s-ar putea încadra între ultimele trei decenii ale secolului II a.Chr. și sfârșitul secolului I a.Chr.

4.2.3.12. Tipul Alexandru cel Mare - Filip III Arideul

Tipul monetar cunoscut sub această denumire⁵⁸⁵ reprezintă o categorie aparte în cadrul monetăriei locale. Acest tip are ca modele tetradrahma lui Alexandru cel Mare și dragma lui Filip III Arideul; uneori, reversul pieselor se inspiră și din tetradrahmele lui Filip II. Tipul monetar Alexandru cel Mare și Filip III Arideul este comun: pe avers se redă capul lui Herakles, cu blana de leu, iar pe revers se află Zeus stând pe tron, cu sceptru și acvilă în mâini. S-a impus denumirea comună pentru acest tip, deoarece piesele sunt stilizate într-un grad accentuat, ceea ce împiedică identificarea prototipului pentru acestea. Totuși, se consideră, că majoritatea pieselor au avut ca prototip monedele lui Filip III.⁵⁸⁶

În cadrul acestei categorii se disting trei grupe, fapt datorat gradului de stilizare: prima grupă are pe avers capul lui Herakles stilizat, iar pe revers este Zeus pe tron, cu acvilă și sceptru, cu urme de legendă; sub tron apar sigle, monograme sau simboluri; a doua grupă are pe avers efigia mai redusă, pe când reversul este aproape complet șters; a treia grupă are redat pe avers un ușor contur al capului, iar reversul este similar cu cel de la prima grupă.⁵⁸⁷

Piesele acestui tip monetar s-au descoperit atât în tezaure, cât și izolat. Astfel, dintr-un total de 54 de localități, 16 sunt tezaure (Băsești, Comana, Cugir, Hinova, Oancea, Oprești, Optășani, Pielești, Sadova, Sohatsu, Șilindia, Turulung, Urseiu, Vedea, Vlașca - fostul județ și Ucraina (Velikaia - Gorazdovka) (Anexa II, nr.22, 85, 101/II, 157, 215, 222, 223, 243, 284/I, 315/II, 324, 357, 361, 369, 395, 406/III), iar 38 sunt descoperiri izolate (Aiud, Amărăștii de Sus, Bistrița Năsăud, Brașov, Brețcu, București, Căscioarele, Cârjiți, Cărlomănești, Cernatul de Sus, Cluj-Napoca, Crăsani, Dudeștii Noi, Dumitrița, Glinca, Iepurești, Mărăcineni, Moldova-Veche, Ocina, Oltenița, Piuă Petrii, Popești, Porțile de Fier, Radovanu, Rm. Vâlcea, Rovine, Saschiz, Sohatsu, Ștefănești, Târbuiu, Tinosu, Valea Voievozilor, Viișoara, Zimnicea, Olt - județ, Prahova - județ, Transilvania, România și Ungaria) (Anexa II, nr. 4/I, 8, 33/III, 42/IV, 45, 47/IV, 62, 67/II,

⁵⁸⁰ I.H. Crișan, în *Ziridava*, 10, Arad, 1978, p. 51.

⁵⁸¹ S. Dumitrascu, I. Ordentlich, *Săpăturile arheologice de la Berindia*, în *Crisia*, 3, 1973, p. 47-97.

⁵⁸² S. Dumitrascu, N. Chidiosan, *Așezarea dacică de la Zerindul Mic, comuna Zerind (jud. Arad)*, în *Crisia*, 7, 1977, p. 54.

⁵⁸³ Al. Sășianu, *op.cit.*, p. 20.

⁵⁸⁴ *Ibidem*.

⁵⁸⁵ C. Preda, *Monedele*, p. 325-343; idem, *Ist monedei*, p. 212-219.

⁵⁸⁶ *Ibidem*, p. 212.

⁵⁸⁷ *Ibidem*, p. 213.

71, 81/II, 96/IV, VI, 117, 121/II, 145, 165, 192, 202, 216/II, 220, 249, 253, 256, 262/III, 271/I, 281, 286/III, 315/III, 331, 337, 346/I, 366/II, 370, 382/III, 391, 392, 401/III, 402/VI, 407/XXXVI). Un total, aşadar, de 464 exemplare, dintre care 396 provin din tezaure, iar 68 din descoperiri izolate.

Analiza acestor descoperiri evidenţiază o serie de deosebiri între cele trei grupe în privinţa greutăţii: dacă prima grupă are piese cu greutate cuprinse între 16 şi 19 g, celelalte două grupe înregistrează greutate mai mici cuprinse între 13,22 şi 16,25 g; diametrul atinge 28 mm. Pe lângă tetradrahme, acest tip monetar cunoaşte şi monede divizionare cu diferenţe sensibile în privinţa greutăţii. Astfel, unele piese au greutate între 3,06 şi 3,39 g, altele între 2,12 şi 2,94 g iar unele şi mai mici, între 1,04 şi 1,98 g.⁵⁸⁸

Se constată că tipul monetar „combinat” cunoaşte cele mai multe monede divizionare dintre toate emisiunile monetare locale care au fost tratate până acum. De asemenea, descoperirile arată şi existenţa tezaurilor mixte: Comana (piesele de acest tip au asociate emisiuni Adâncata şi Vârteju - Bucureşti); Hinova (apar şi piese Larissa); Sadova (piese de tip Alexandru - Filip III alături de emisiuni Aninoasa - Dobreşti şi Adâncata); Urseiu (există şi piese Adâncata). Numeroase emisiuni ale tipului studiat apar într-un mediu getic autentic, cum este în cazul aşezărilor de la Căscioarele, Cernatul de Sus; Crăsani, Popeşti, Tinosu şi Zimnicea (Anexa VII, nr. 9, 14, 19/XI, XII, 45/XI, 60/III, 61/IV).

În privinţa ariei de răspândire, trebuie spus că aceasta este foarte întinsă, fiind vorba de o categorie de monede cu cea mai largă răspândire şi oarecum compactă. Zona în care piesele acestui tip se concentrează este reprezentată de bazinul inferior al Argeşului, adică centrul Câmpiei muntene (Pl. 16). Descoperiri mai sunt semnalate în zona Olteniei, după cum, izolat, monede de acest tip apar şi în zona Mureşului şi Someş. De altfel, piesele de tip Alexandru cel Mare - Filip III Arideul se suprapun oarecum zonelor în care au fost înregistrate şi descoperiri de tip Vârteju, Adâncata şi Aninoasa - Dobreşti, împreună cu care apar în tezaure. Menţionăm că, descoperiri importante cu piese de acest tip s-au înregistrat şi la sud de Dunăre, unde se concentrează în special în zona Ruse - Târnovo,⁵⁸⁹ Piese de acest tip ne mai sunt semnalate pe teritoriul fostei Jugoslavii⁵⁹⁰ şi în Albania,⁵⁹¹ fapt care vine să întărească cele menţionate anterior în privinţa ariei de răspândire. Analiza descoperirilor scoate în evidenţă următoarele aspecte: numărul mare de descoperiri (54) şi cantitatea relativ ridicată de exemplare (464 ex. pe teritoriul României); piese de acest tip apar şi în aşezări locale importante; în tezaure, aceste emisiuni se pot asocia cu alte tipuri monetare locale (Aninoasa - Dobreşti, Adâncata - Mănăstirea, Vârteju - Bucureşti), care după cum am constatat continuă să fie prezente la nord de Dunăre la o dată mai recentă decât cea stabilită iniţial; în unele cazuri, piesele de tip Alexandru - Filip III sunt însoţite şi de monede originale de tip Alexandru cel Mare, Lisimah sau Seleucos (Hinova, Oancea sau Vedea); prezenţa pieselor divizionare în mare număr, o parte din ele fiind descoperite în aşezările locale.

Concluzia care s-ar desprinde din cele menţionate anterior este aceea, că la vremea respectivă atât la nord cât şi la sud de Dunăre, unde se găsesc aceste emisiuni, se închegease

⁵⁸⁸ *Ibidem*.

⁵⁸⁹ *Ibidem*, p. 218-219.

⁵⁹⁰ K. Pink, *op.cit.*, p. 117-119.

⁵⁹¹ *Ibidem*, p. 119.

o circulație monetară. Dar, tocmai prezența acestor descoperiri de-o parte și alta a Dunării face dificilă fixarea unui centru de emiteră a unor astfel de monede. Dacă luăm în considerare repartiția descoperirilor, poate că este vorba despre un fenomen de emiteră simultan realizat pe o zonă mai întinsă, care cuprindea ambele maluri ale Dunării. Prezența izolată a unor piese în zone mai îndepărtate poate fi și rezultatul unor schimburi comerciale, între diferite comunități, realizate într-o perioadă mai recentă decât aceea în care au fost emise. Cronologic, aceste emisiuni au fost plasate între a doua jumătate a secolului II a.Chr. și începutul secolului I a.Chr.⁵⁹²

Am constatat însă, că emisiunile tipului combinat se găsesc și într-o serie de așezări locale, unde în aceste condiții, acestor piese li se asociază și alte monede, străine sau locale: la Crăsani, cu denari romani republicani și un as imperial datat în 41 p.Chr.; la Popești, cu emisiuni thasiene, dyrrhachiene și apolloniene (o drahmă dyrrhachiană se datează în 97-87 a.Chr.) sau denari romani republicani (unul din timpul lui Caius Iulius Caesar); la Tinosu, cu emisiuni Vârteju; la Zimnicea, cu emisiuni thasiene și imitații ale acestora, la care se adaugă piese dyrrhachiene și denari romani republicani. Observațiile anterioare constituie indicii, că emisiunile acestui tip monetar continuă să fie prezente la nord de Dunăre și în cursul secolului I a.Chr. dacă nu cumva chiar mai recent.

4.2.3.13. Alte tipuri monetare locale

4.2.3.13.1. Tipul Bugiulești

În cadrul tezaurului de la Bugiulești (Anexa II, nr. 50/II) au fost identificate și cinci exemplare de un tip monetar inedit.⁵⁹³ Sunt considerate imitații după tetradrahmele lui Filip II și au pe avers capul lui Zeus, iar pe revers calul și călărețul. Emisiuni de acest tip apar doar în cadrul tezaurului de la Bugiulești unde se găsesc alături de monede Larissa și „cu cap janiform”.⁵⁹⁴ Numărul mic de exemplare și faptul că descoperirea este singulară (Pl.18) ne împiedică consemnarea unor concluzii. Cronologia tipului monetar local Bugiulești a fost stabilită în jurul anului 200 a.Chr.;⁵⁹⁵ asocierea cu alte tipuri monetare locale, din tezaurul deja menționat, poate contribui la adaptarea cronologiei în funcție de acestea.

4.2.3.13.2. Monede de tip neprecizat

Monetăria locală cunoaște și o serie de emisiuni al căror tip este neprecizat deoarece ele nu pot fi încadrate la vreun tip menționat de noi până acum. Avem în vedere cinci descoperiri izolate semnificate la Dorohoi, Ghenci, Naipu, Socolari și Zepling (Anexa II, nr. 112/I, 141, 208, 314, 379) însumând un număr de șapte exemplare.⁵⁹⁶ Astfel, piesa de la Dorohoi redă pe avers un cap uman (tânăr imberb), iar pe revers calul și călărețul;⁵⁹⁷ cea de la Naipu pe avers

⁵⁹² C. Preda, *op.cit.*, p. 216.

⁵⁹³ Idem, *Monedele*, p. 176-177.

⁵⁹⁴ *Ibidem*, 144-145 și 176.

⁵⁹⁵ C. Preda, *Monedele*, p. 177.

⁵⁹⁶ O. Iliescu, *Însemnări privitoare la descoperiri monetare*, în *SCN*, 2, 1958, p. 447-448; C. Preda, *Monedele*, p. 179 (nr. 4, 5, 6); Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Découvertes monétaires en Roumanie*, în *Dacia*, N.S., 35, 1991, p. 218 (nr. 12).

⁵⁹⁷ O. Iliescu, *loc.cit.*

are reprezentat capul lui Zeus, iar pe revers un călăreț cu ramură în mână, însoțit de urme de legendă.⁵⁹⁸ Facem precizarea că piesa de la Naipu are 13,91 g, fiind deci o tetradrahmă.

Interesante sunt piesele de la Zepling (jud. Mureș) care au un stil relativ bun. Primul exemplar are pe revers urme de legendă; al doilea are tot revers un cerc, iar sub botul calului o ramură. Piesele au greutatea medie de 14,08 g, iar diametrul de 23-26 mm. De asemenea, au aplicate tăieturi adânci și incomplete.⁵⁹⁹ Prezența pe revers a tăieturilor poate fi un indiciu referitor la o posibilă contribuție celtică în emiterea lor. De aceea pot fi considerate exemplare celto-dace, iar asemănarea cu emisiunile de tip Huși - Vovriești sau Medieșu Aurit pot constitui indicii în legătura cu funcția magico-religioasă pe care probabil au îndeplinit-o. Cât privește piesa de la Ghenci, aceasta are greutatea de 14,30 g și diametrul de 25 mm, fiind deci o tetradrahmă. Facem precizarea că aceasta a fost descoperită într-o necropolă dacică de incinerare din secolul III a.Chr.⁶⁰⁰

Cele cinci descoperiri apar, după cum se observă, în zone geografice diferite (Banat, Moldova, Maramureș, Muntenia și Transilvania). De altfel, se constată un număr redus de exemplare. Toate acestea, precum și lipsa altor descoperiri ne împiedică să avansăm concluzii certe în privința lor. Este posibil, ca descoperiri ulterioare cu asemenea tipuri monetare să aducă elemente de noutate, care ar putea determina, eventual, și o definire a acestora.

La nord de Dunăre sunt semnalate și alte monede locale. Acestea, însă, nu posedă date complete în ceea ce privește numărul exact al exemplarelor sau despre tipurile monetare cărora le aparțin. Numărul lor se ridică la 50 exemplare, dintre care 13 provin din tezaure, iar 37 din descoperiri izolate. Am exclus din calculul statistic descoperirea de la Galați (133/I), considerată a fi o colecție (3700-400 monede de argint „barbare”), care ulterior s-a pierdut.⁶⁰¹ Am redat cele 36 de descoperiri în ordine alfabetică. Descoperirile respective sunt la Balotești, Băluș, Bălteni, Blăjani, Boldești, Breaza, București, Buzău, Cioca Boca, Coada Malului, Doba, Dorohoi, Dumitrița, Galeș, Ghireni, Glodeni, Hăiceni, Ibănești, Ieud, Jariștea, Mădrigești, Morteni, Orbeasca de Sus, Păuliș, Poiana, Potoc, Roești, Românași, Satu Mare, Săcelu, Slatina de Criș, Suceava, Suharău, Șimleul Silvaniei, Ștefănești și Ucraina (Dubăuți) (Anexa II, nr. 14, 18, 19, 35, 38, 44, 47/I, 56, 78, 82, 107, 112/II, III, 121/I, 134, 143, 147, 155, 163, 166, 173, 188, 203, 227, 231, 251/I, 257/II, 277, 280, 287/I, 289, 312, 322/I, II, 323, 325, 332, 406/I) (Pl. 18).

Dintre acestea, mai relevante par a fi piesele descoperite la Băluș, Breaza, Galeș, Ibănești și Ieud care sunt emisiuni locale scyphate. Fenomenul de scyphare este întâlnit în cazul monedelor Rădulești - Hunedoara, Toc - Chereluș, Inotești - Răcoasa, Adâncata - Mănăstirea și Vârteju - București,⁶⁰² motiv pentru care este posibil ca exemplarele semnalate mai sus să se încadreze la unul din tipurile locale. Adăugăm la piesele de mai înainte exemplarele de la Ghireni și Suharău, descoperite împreună cu imitații thasiene, fapt care constituie un indiciu pentru o datare mai timpurie a monedelor locale respective. În ceea ce privește exemplarele de bronz descoperite în stațiunea de la Poiana este posibil ca ele să fi îndeplinit și o funcție economică cadrul așezării respective.

⁵⁹⁸ C. Preda, *loc.cit.*

⁵⁹⁹ B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 31 (nr. 40).

⁶⁰⁰ O. Iliescu, în *SCN*, 2, 1958, p. 457-458.

⁶⁰¹ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 134 (nr. 85).

⁶⁰² C. Preda, *op.cit.*, p. 377.

5. Moneda străină și locală în Dacia nord-dunăreană de la începutul secolului I a.Chr. și până la cucerirea romană

5.1. Moneda grecească și elenistică

În ultimul secol al erei vechi și până la cucerirea romană teritoriul Daciei nord-dunărene cunoaște un important aflux de monedă străină. Alături de emisiunile Macedoniei I, Thasos, Dyrhachium și Apollonia, la nordul Dunării sunt atestate în numeroase descoperiri monedele romane republicane și imperiale. Se adaugă la tipurile monetare menționate o serie de emisiuni celtice, dar și un alt tip monetar cunoscut sub numele de Koson. Am inclus în secvența cronologică precizată și unele tipuri monetare locale care își continuă perioada de circulație. Toate aceste emisiuni au avut în cadrul societății locale un rol deosebit a cărui importanță se va releva în paragrafele următoare.

5.1.1. Macedonia I

După moartea lui Alexandru cel Mare hegemonia Macedoniei încetează, iar ulterior, aceasta va fi cucerită de romani care o vor transforma în provincie. Astfel, după ce în anul 168 a.Chr. consulul roman Paulus Aemilius învinge pe Perseu în bătălia de la Pydna, Macedonia este împărțită de romani în patru republici numite „*merides*”¹ care își aveau capitalele la Amphipolis, Thessalonike, Pella și Pelagonia² și care se bucurau de autonomie.

Autonomia acordată celor patru republici presupunea și dreptul acestora de a emite monedă. Activitatea monetară a districtelor respective se va întinde pe o perioadă limitată, întrucât ulterior Senatul roman va hotărî închiderea minelor de argint. Cele patru republici vor relua procesul de batere a monedelor proprii începând cu 158 a.Chr. dar pentru scurt timp deoarece în 149 a.Chr. romanii transformă Macedonia în provincie romană în urma victoriei obținută asupra lui Filip VI Andriscos; ultimul an marchează așadar și încetarea activității monetăriei autonome macedonene.³ Totuși din cele patru districte doar cel cu capitala la Amphipolis s-a remarcat printr-o activitatea monetară mai deosebită, întinsă doar pe o perioadă de zece ani. Emisiunile sunt reprezentate prin tetradrahme care au următoarele caracteristici: pe avers este redat bustul zeiței Artemis Tauropolos, tolba, arcul și scutul macedonean; pe revers este imprimată legenda *ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΠΩΤΗΣ*, măciuca, una sau trei monograme, nume de magistrați ori semne ale atelierelor monetare. Greutățile pieselor sunt cuprinse în general între 16 și 17 g, deși cele mai multe dintre ele au 16,60 sau 16,90 g.⁴ Unele exemplare conțin și elemente care se inspiră din monedele lui Filip V sau Perseu.⁵

¹ V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 83.

² C. Preda, *Ist monedei*, p. 239.

³ H. Gaebler, *Die antiken Münzen von Makedonia und Paionia*, 1, Berlin, 1906, p. 3-4, 53-60 și t. 2. Berlin, 1935, p. 6-7; M. Price, *Coins of the Macedonians*, London, 1974, p. 30-32.

⁴ C. Preda, *op.cit.*, p. 239.

⁵ B.V. Head, *HistNum*, p. 231-239; C. Moisil, *Les tétradrachmes de Thasos et de la Macédonie I-ère et leur circulation en Dacie*, în *Balkanica*, 7, 1944, 1, p. 3-22.

La nordul Dunării emisiunile Macedoniei I sunt reprezentate într-o proporție mult mai redusă comparativ cu piesele thasiene, dyrrhachiene sau apolloniene. Astfel, în zona care ne interesează, emisiunile Macedoniei I sunt atestate în 52 de descoperiri, considerate sigure. Dintre acestea 30 sunt tezaure, iar 22 descoperiri izolate. S-au exclus din această analiză descoperirile considerate neconcludente deoarece acestea nu posedă date complete în privința numărului exact de piese, originale sau imitații; este vorba de descoperirile de la Bogăți și Transilvania (Anexa I, nr. 54/I, 531/IV, VI).

În ceea ce privește descoperirile sigure, acestea sunt reprezentate prin tezaurele de la Bogăți, Boiu Mare, Brâncoveanu, Bucovăț, Căprioru, Cluj, Cojasca, Conțești, Cugir, Frăsineț, Furculești, Hunedoara, Jigodin, Laslăul Mic, Merenii de Sus, Merișani, Nicolae Bălcescu, Nucet, Petelea, Petrindu, Poiana, Popești, Sânpetru, Seleuș, Sovata, Suatu, Sușeni, Șieu Odorhei, Vărmaga, Vișoara (Anexa I, nr.54/II, 55, 67, 73, 97, 129/I, 132/I, 133/I, III, 160/II, 202, 205, 238/III, 252, 253, 275, 276, 294, 300, 335, 337, 356, 358/VIII, 404, 411, 422, 429, 432, 434, 492, 490/I) și descoperirile izolate de la Alexandria, Arad, Bixad, București, Chitid, Cornești, Crăsani, Deleni, Giurgiu, Hălchiu, Murgeni, Ocnîța, Ocnîța, Orbeasca de Sus, Rahău, Roșiori de Vede, Târgoviște, Târnavă, Vărăști, Vișoara, Vitănești și Mureș - județ (Anexa I, nr.10/III, 15/I, 47, 74/XIV, 115, 139, 154/III, 172, 217/III, IV, 233, 291/I, 308, 309/I, 317, 375/I, 388/I, II, 453, 457, 489/I, 499/II, 502, 512/II).

O statistică întocmită în 1970 menționa un număr de 450 exemplare.⁶ În analiza de față s-a reușit identificarea a aproximativ 603 piese originale, dintre care 574 provin din tezaure, iar 29 din descoperiri izolate. În comparație cu originalele, imitațiile se găsesc la nordul Dunării într-un număr redus, respectiv 72 exemplare, fiind descoperite la Brâncoveanu, Mura Mică, Sânpetru, Vărmaga, Oltenia și Transilvania (Anexa I, nr. 67, 290, 404, 490/II, 530/II, 531/VI).

Analiza descoperirilor scoate în evidență următoarele aspecte: a) din cele 30 de tezaure, 7 sunt înregistrate în Muntenia, 9 în Oltenia, 14 în Transilvania, Maramureș și Crișana; b) piesele Macedoniei I sunt slab reprezentate în tezaure și descoperiri izolate atât la est de Carpați (o descoperire izolată), cât și în Banat unde nu s-a înregistrat nici un exemplar; c) astfel de emisiuni apar și în așezările autohtone (1 ex. la Crăsani și 11 piese la Popești), unde se pot asocia cu alte emisiuni locale (Vârteju - București, Inotești - Răcoasa, Alexandru cel Mare - Filip III) sau străine (pontice, thasiene, dyrrhachiene, apolloniene, denari romani republicani); d) într-o serie de descoperiri piesele Macedoniei I se asociază cu emisiuni locale (la Cugir, o imitație Filip II; la Cojasca, cu emisiuni Adâncata - Mănăstirea și Vârteju - București; la Petelea cu emisiuni locale de acest tip) sau străine precum tetradrahme thasiene (Bogăți, Brâncoveanu, Bucovăț, Căprioru, Cluj, Cojasca, Frăsineț, Furculești, Jigodin, Merișani, Nucet, Petrindu, Poiana, Popești, Sânpetru, Sovata, Suatu, Sușeni, Șieu Odorhei, Vărmaga, Vișoara, Vișoara), drahme dyrrhachiene și apolloniene (Conțești, Furculești, Șieu Odorhei, Vișoara), emisiuni postume de la Alexandru cel Mare, monede de tip Byzantion, Odessos și Maroneea (Brâncoveanu, Furculești, Jigodin, Popești) sau denari romani republicani și imperiali (Boiu Mare, Cugir, Hunedoara, Nicolae Bălcescu); într-o singură descoperire emisiunile Macedoniei I apar alături de piese celtice (Șieu Odorhei).

Se constată pe baza celor menționate anterior, o disproporție a modului în care emisiunile Macedoniei I se găsesc în descoperirile la nordul Dunării. Astfel de emisiuni apar mai ales în interiorul arcului carpatic sau la sud de munții Carpați (Pl. 19). Observăm slaba reprezentare

⁶ I. Glodariu, *Considerații asupra circulației monedei străine în Dacia (sec. II î.e.n - I e.n.)*, în *ActaMN*, 8, 1971, p. 72.

pe care aceste emisiuni o înregistrează în Moldova (două descoperiri consemnate la Vișoara și Murgeni). În Crișana și Maramureș sunt semnalate două descoperiri la Arad și Șieu Odorhei, iar în Banat nici o descoperire, aspect care a mai fost deja sesizat.⁷ Lipsa sau numărul redus al emisiunilor Macedoniei I într-o serie de regiuni de la nordul Dunării (Banat, Moldova sau sudul Crișanei) a primit diverse explicații cum ar fi utilizarea acestora la confecționarea unor monede locale și a obiectelor de podoabă⁸ au existența în aceste regiuni a unor formațiuni locale care nu foloseau în activitățile comerciale monedele respective.⁹

După cum s-a constatat, monedele de tip Macedonia I sunt emise într-o perioadă scurtă de timp, respectiv zece ani, iar numărul redus de exemplare descoperite la nordul Dunării poate fi indiciul unei activități monetare limitate.¹⁰ Este posibil ca această situație să nu fi permis pătrunderea unor astfel de emisiuni, uniform și în cantități ridicate în întreaga zonă nord-dunăreană. Merită a sublinia însă activitatea monetară mult mai intensă a orașului Thasos care, după unii autori, se reia odată cu începutul secolului II a.Chr. și cunoaște o maximă dezvoltare după jumătatea aceluiași secol.¹¹ Ea se desfășoară până la un moment dat, în paralel cu cea a Macedoniei I și continuă și în secolul I a.Chr.¹² Prezența în număr mai mare a emisiunilor thasiene la nordul Dunării ar putea astfel explica și forța economică mai redusă a Macedoniei I în comparație cu cea a insulei Thasos. Desigur, posibilitatea ca emisiunile Macedoniei I să fi fost utilizate de localnici în cu totul alte scopuri decât cele comerciale, nu este exclusă dată fiind calitatea bună a argintului din care erau confecționate piesele respective.¹³ De asemenea prezența unor exemplare de tip Macedonia I, în cadrul tezaurului de la Șieu Odorhei,¹⁴ constituit și din emisiuni thasiene, dyrrhachiene, apolloniene și celtice, cărora li s-au aplicat tăieturi, nu presupune neaparat existența unui procedeu prin care se verifica metalul. Acest procedeu a fost semnalat și în cadrul monetăriei locale.¹⁵ Nici așezările locale nord-dunărene nu au scos la iveală un număr ridicat de emisiuni ale Macedoniei I (în total sunt 13 exemplare). O posibilă explicație ar fi absența funcției economice a pieselor de acest tip în unele regiuni de la nordul Dunării.

Un aspect important care este legat de piesele Macedoniei I îl constituie și cronologia acestora. Se consideră bunăoară, că perioada în care piesele respective pătrund și se mențin la nordul Dunării se situează între sfârșitul secolului II a.Chr. și mijlocul secolului I a.Chr.¹⁶ Situația în care se prezintă descoperirile, prin conținutul lor, poate fi utilă și în rezolvarea problemei cronologice.

Se poate constata că în tezaure, emisiunile Macedoniei I se pot asocia cu alte tipuri monetare locale sau străine prezente la vremea respectivă în zona nord-dunăreană.

⁷ V. Mihailescu-Bîrlița, *op.cit.*, p. 83; I. Glodariu, *op.cit.*, p. 77.

⁸ Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 12.

⁹ L. Mărghitan, *Banatul în lumina arheologiei*, 1, Timisoara, 1979, p. 154.

¹⁰ C. Moisil, *op.cit.*, p. 5.

¹¹ E. Chirilă și I. Pop, *Tezaurul monetar de la Sînpetru (or. Brașov)*, în *Apulum*, 7, 1968, 1, p. 157-158.

¹² G. Kakarova, *Novi dannii za datirovkata na tetradrahmite na ostrov Thasos ot втори период na monetosenetomu I na trakiistkite ot I v. pr. n.e.*, în *Izvestija-Sofia*, 28, 1964, p. 131-152.

¹³ E. Chirilă, I. Ordentlich, N. Chidiosan, *Tezaurul de monede dace de la Feniș*, Oradea, 1967, p. 27.

¹⁴ C. Preda, Gh. Marinescu, *Contribuții la circulația monetară din Dacia în sec.I i.e.n.-Tezaurul de la Șieu Odorhei, jud. Bistrița Năsăud*, în *BSNR*, 77-79, 1983-1985 (1986), 131-133, p. 19-67.

¹⁵ V. Mihailescu-Bîrlița, *op.cit.*, p. 85; C. Preda, *Monedele*, p. 393-395.

¹⁶ Idem, *Ist monedei*, p. 242.

Relevante în acest sens sunt descoperirile în care monedele Macedoniei I apar alături de emisiuni locale, piese thasiene, dyrrhachiene, apolloniene sau denari romani republicani și imperiali (Șieu Odorhei cu thasiene, apolloniene și dyrrhachiene; Vișoara, două tezaure cu thasiene și dyrrhachiene; Boiu Mare, cu denari romani republicani; Cugir, doi denari de la Domitian; Hunedoara, denari republicani și unul imperial de la Vespasian; Nicolae Bălcescu, denari republicani, ultimul datat în 38 a.Chr.; Petelea, 129 emisiuni de acest tip). În unele descoperiri se sesizează și situația în care alături de monede originale de tip Macedonia I s-au întâlnit și imitații ale acestora (Brâncoveanu sau Sânpetru).

De asemenea, aversul emisiunilor Macedoniei I a constituit sursa de inspirație în realizarea monedelor locale de tip Petelea,¹⁷ fapt pentru care emisiunile locale respective trebuie plasate într-o perioadă ulterioară emiterii tetradrahmelor Macedoniei I. Existența imitațiilor de tip Macedonia I poate fi un indiciu al prezenței pieselor originale la o dată mai apropiată de sfârșitul erei vechi. Acest lucru poate fi întărit și de prezența denarilor republicani în unele tezaure ale emisiunilor Macedoniei I. Chiar și exemplarelor descoperite în așezările de la Crăsani și Popești (Anexa VII, nr. 19/IV, 45/VI) li se pot asocia emisiuni thasiene sau denari republicani fapt care nu poate decât să întărească cele susținute anterior. Din aceste motive este posibil ca tetradrahmele Macedoniei I să fi avut în zona nord-dunăreană o perioadă de circulație mai mare decât cea avansată inițial. Aceasta s-ar putea întinde până către sfârșitul secolului I a.Chr. fără a exclude posibilitatea prelungirii ei către începutul secolului I p.Chr. Existența unor tezaure „mixte” (emisiuni Macedonia I și denari romani imperiali) poate constitui un indiciu în acest sens.

5.1.2. Thasos

O importanță deosebită pentru numismatica spațiului nord-dunărean au avut și emisiunile thasiene care, prin numărul de descoperiri și exemplare mult mai ridicat, le depășește pe cele ale Macedoniei I. Fondat, se pare, în prima jumătate a secolului VII a.Chr., pe coasta de nord a insulei cu același nume, orașul Thasos va beneficia din plin de poziția sa strategică, devenind un important centru economic și comercial. Marile resurse de aur și argint de care a dispus a determinat și începutul activității monetare plasată cu aproximație în secolele VI - IV a.Chr.¹⁸ Perioada coincide și cu o intensă activitate comercială, parte din mărfurile sale fiind prezente și pe piața coloniilor vest-pontice sau chiar în mediul getic.¹⁹ Asemănător orașelor grecești de pe litoralul Pontului Euxin și Thasos va face parte din alianța de la Delos, pentru ca ulterior să fie cucerită de Macedonia (340 a.Chr.) și în cele din urmă de către romani (196 a.Chr.).²⁰

Comparativ cu emisiunile din secolele VI-IV a.Chr., care nu au depășit spațiul sud-tracic,²¹ tetradrahmele emise în secolele II-I a.Chr. vor cunoaște o răspândire mult mai mare; ele ajung inclusiv în zona nord-dunăreană unde sunt atestate în numeroase descoperiri care se

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ B.V. Head, *op.cit.*, p. 263-265; C. Preda, *op.cit.*, p. 247.

¹⁹ V. Eftimie, *Imports of stamped amphorae in the lower Danubian regions and a draft Romanian corpus of amphora stamps*, în *Dacia*, N.S., 3, 1959, p. 195-215; M. Gramatopol și Gh. Poenaru Bordea, *Amphora stamps of Callatis and South Dobroudja*, în *Dacia*, N.S., 13, 1969, p. 154-180.

²⁰ V. Mihailescu-Bîrliaba, *op.cit.*, p. 83.

²¹ C. Preda, *op.cit.*, p. 247.

suprapun geografic într-o oarecare măsură, și peste zona în care apar tetradrahmele Macedoniei I.²² Considerate a fi de stil nou, cu flan larg și subțire,²³ aceste tetradrahme încep a fi emise într-o perioadă ce coincide cu cea în care sunt emise și tetradrahmele Macedoniei I (jumătatea secolului II a.Chr.). Toate emisiunile thasiene sunt considerate a fi tetradrahme ce au o greutate medie plasată în jurul a 16,50 g, iar titlul argintului este ridicat,²⁴ se cunosc, mai rar, și exemplare subaerate cu flan mare, diametrul 30-32 mm și o formă puțin scyphată.²⁵ Iată reprezentările de pe monede: pe avers este redat capul lui Dionysos, iar pe revers Herakles, măciuca, blana leului din Nemeea și legenda *ΗΠΑΚΛΕΟΥΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΘΑΣΙΩΝ*.²⁶ Pe revers apare o monogramă, dar și uneori sigle cum ar fi *M* sau *M* barat.²⁷

La nordul Dunării emisiunile thasiene sunt foarte bine reprezentate în descoperiri. Statisticile mai vechi semnalau un număr de aproximativ 3000 de exemplare.²⁸ În analiza întreprinsă de noi numărul total al emisiunilor thasiene descoperite în Dacia nord-dunăreană se ridică la aproximativ 3996 sau 4096 piese dintre care 3857 sau 3857 provin din tezaure, iar 139 din descoperiri izolate. Semnalăm și prezența imitațiilor atestate în 47 de descoperiri, numărul acestora ridicându-se la aproximativ 607 exemplare.

Dintre descoperirile menționate, un număr de 92 sunt reprezentate în tezaurele de la Adâncă, Afumați, Alexandria, Arcuș, Bărbătești, Belciugatele, Berceni, Bobaia, Bogata, Bogăți, Boșneagu, Brașov, Brănești, Brâncoveanu, Bucovăț, București, Butculești, Butimanu, Cașolt, Călugăreni, Căprioru, Celei, Chiselet, Clipicești, Cluj-Napoca, Cojasca, Coșereni, Cuceu, Cugir, Curcani, Dalnic, Fântânele, Feleac, Frăsineț, Furculești, Grădiștea, Grăniceri, Gura Ociței, Gura Padinii, Gurbănești, Hilib, Hotărani, Iceland, Iclânzul, Jegălia, Jigodin, Letca Veche, Licuriciu, Lueta, Mavrodin, Măgherani, Mărtiniș, Merișani, Monor, Mura Mică, Nucet, Nucii, Olteni, Orbeasca de Sus, Păcureți, Peștera, Petrindu, Petroșani, Pianu de Sus, Pitești, Poiana Teiului, Poiana, Popești, Râncăcioaie, Remetea Mare, Sângeorzu Nou, Sânpetru, Sfîntești, Sovata, Stăncuța, Stoenesti, Stoiana, Suatu, Suhaia, Suseni, Șieu Odorhei, Ștefănești, Tărtășești, Tisa, Turmaș, Țigănești, Ulmu, Valea Presnei, Vărmaga, Viișoara, Viișoara și Transilvania (Anexa I, nr. 1, 2, 10/I, 17, 31/I, 38, 41, 51, 53, 54/II, 61, 64/I, 66, 67, 73, 74/I, III, IV, XIII, XIX, XX, XXI, 79, 80, 87/I, 94, 97, 106/I, 113, 128, 129/I, 132/I, 150, 159, 160/II, 161/III, 165, 193, 196, 202, 205, 220, 222, 224, 225, 228, 234, 237, 243, 244, 250, 252, 259, 260, 263, 267, 268, 272, 276, 285, 290, 300, 301, 313, 317/III, 329, 334, 337, 338/I, 340/I, 346/II, 354, 356, 358/II, IV, VIII, 376, 381, 400/II, 404, 412, 422, 426, 427, 428, 429, 430/I, 432, 434, 440, 447/I, 467, 476, 479/I, 483, 487, 490/I, 498, 499/I, 531/XI, XII), iar 80 în descoperirile izolate de la Atârnați, Bacău, Bărbătești, Bistrețu Nou, Bocșa, Bontăești, Borolea, Brăila, București, Buzău, Căscioarele, Cărlomănești, Cernatul de Sus, Cetățeni, Ciufud, Ciumeghiu, Ciuperceni, Ciutura, Cluj-Napoca, Crăsani, Criciova, Crivăț, Curcani, Daia, Dănești, Dărăști, Deva, Dobolii

²² C. Moisil, în *Balcania*, 7, 1944, 1, p. 3-22; B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 64-73; I. Winkler, *SCS Cluj*, 1955, p. 98-107; E. Chirilă și I. Pop, *op.cit.*, p. 145-170.

²³ B.V. Head, *HistNum*, p. 227 și urm.; H. Gaebler, *op.cit.*, 2, p. 3.

²⁴ C. Preda, *op.cit.*, p. 247.

²⁵ *Ibidem*.

²⁶ B.V. Head, *op.cit.*, *loc. cit.*; H. Gaebler, *op.cit.*, *loc. cit.*; C. Preda, *op.cit.*, p. 247.

²⁷ C. Preda, *op.cit.*, p. 248.

²⁸ I. Glodariu, în *ActaMN*, 8, 1971, p. 72; idem, *Importuri elenistico-italice în Dacia preromană (sec. II î.e.n.-I e.n.)*, în *Crisia*, 2, 1972, p. 51 și 55.

de Jos, Dridu, Fărcașele, Gârla Mare, Giurgiu, Gornet, Hațeg, Hunedoara, Mediaș, Milcovățu, Moigrad, Moreni, Moroieni, Moșteni, Nicolești, Nocrich, Novaci, Ocna Sibiului, Orbeasca de Sus, Ostrov Zmeinyi, Pașcani, Pianu de Jos, Piuă Petrii, Ploiești, Podu Vadului, Poiana, Popești, Poroshia, Prundu, Radovanu, Râu Sadului, Roata de Jos, Săcuieni, Sângeorzu Nou, Siliștea, Slatina, Socu, Sopot, Șimleul Silvaniei, Șirna, Tăcuta, Tărtășești, Tătărăștii de Jos, Târgoviște, Teleormanu, Turda, Turia, Verbicioara, Vitănești, Vlădești, Covasna - județ, Moldova și Transilvania (Anexa I, nr. 20/I, 22, 31/III, 45/I, 52, 57, 60/I, 65/II, 74/II, XVI, XVII, 83/IV, 98, 103/II, 108/I, 109/I, 122, 123, 124, 125, 129/V, VI, 154/V, 156, 157/II, 161/I, 164, 169, 170, 175/III, 177, 185, 192, 210, 217/III, 219, 232/II, 238/II, VI, 273/I, II, 279, 283/VIII, 286, 288, 289, 295, 298, 299/I, 307/I, 317/III, IV, 321/VII, 327, 339, 347/I, 350, 353, 355/V, 358/IV, 359, 364, 367/I, 378, 385, 395/I, 400/I, 416, 417/II, 419/I, 421/I, 435/I, 437, 444, 447/II, 449, 453, 461, 474/II, 475, 495, 502, 504, 515, 528/IV, 531/IV, VII, IX). S-au exclus din analiza statistică, ca fiind neconcludente, alte 27 de descoperiri, respectiv, cele care nu posedă date complete în privința numărului exact de piese, originale sau imitații, sau a căror descriere este generală. Avem în vedere descoperirile de la Bogăți, Bucium, București, Catalina, Câmpuri-Surduc, Cetățeni, Cetea, Cigmău, Coada Malului, Craiova, Cugir, Epureni, Frunzănești, Ghelița, Gura Râului, Iedera, Petrești, Râncăcioaie, Rozavlea, Sânmartin, Sebeș, Tărtășești, Zimnicea, Banat, Oltenia, Transilvania și România (Anexa I, nr. 54/I, 72, 74/V, XVII, 88, 101/IV, 109/V, 110/I, 117, 130, 153/II, 160/II, 189, 203, 212, 226, 245, 336, 376, 389, 401, 409/I, 447/I, 509/I, 526, 530/I, 531/V, VI, VIII, XI, XII, 532/II). Din analiza descoperirilor reiese că numărul thasienelor originale ar putea fi mult mai ridicat, deoarece unele acumulări considerate în lucrarea de față neconcludente, nu au numărul de emisiuni menționat, iar imitațiile în privința cărora există unele neclarități, înregistrează la rândul lor un număr oarecum ridicat. În fapt, problema imitațiilor thasiene s-a bucurat de o atenție deosebită din partea cercetătorilor. Unii au considerat că emisiunile respective sunt realizate în monetăriile locale de la sud sau nord de Dunăre.²⁹

În ultimul timp s-a impus ideea potrivit căreia imitațiile thasiene sunt de fapt tot piese originale, iar stângăciile care se observă, în redarea unor elemente de pe acestea, se datorează încercărilor insulei Thasos de a face față unei cereri tot mai ridicate a propriilor emisiuni.³⁰ Din acest motiv, imitațiile thasiene sunt considerate a fi de fapt tot piese originale târzii,³¹ fără a se exclude posibilitatea ca unele dintre ele să fie într-adevăr imitații.³² Subscriem acestor puncte de vedere, dar adăugăm că în cazul în care putem accepta existența unor imitații thasiene la nordul Dunării atunci credem că este posibil ca acestea să fi fost realizate în aceleași ateliere monetare ca și originalele.³³

Analiza descoperirilor cu tetradrahme thasiene de la nordul Dunării scoate în evidență următoarele aspecte: a) emisiunile thasiene sunt foarte bine reprezentate în descoperirile din

²⁹ C. Moisil, *op.cit.*, p. 6; idem, *Monedele dacilor*, în *BSNR*, 15, 1920, 35-36, p. 72-73; E. Chirilă și I. Pop, *op.cit.*, p. 149 și 160-161.

³⁰ C. Moisil, *op.cit.*, p. 6 și 9; G. Kacarova, *op.cit.*, p. 153.

³¹ V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 85.

³² C. Preda, *Ist monedei*, p. 252.

³³ Situația este întâlnită după câte se pare și în cazul imitațiilor de tip Dyrhachium și Apollonia (Cf. B. Mitrea, *Monede false grecești descoperite în Dacia. Tezaurul de la Troianu*, în *BSNR*, 75-76, 1981-1982 (1983), 129-130, p. 31-59).

Dacia nord-dunăreană iar numărul exemplarelor este ridicat; b) din cele 92 de tezaure, 3 provin din Moldova, 33 din Transilvania, Crișana și Maramureș, 21 din Oltenia, 34 din Muntenia și unul singur din Banat; c) cele mai multe descoperiri se concentrează în Muntenia meridională și centrală, pe văile Argeșului, Dâmboviței și Ialomiței, în sudul și centrul Transilvaniei (PI.19); d) în tezaure, piesele thasiene se găsesc alături de alte tipuri monetare străine (piese de tip Alexandru cel Mare, Macedonia I, Dyrrhachium, Apollonia, Odessos, Maroneea, Byzantion, denari romani republicani sau imperiali) sau locale (Adâncata - Mănăstirea, Vârteju - București); e) numărul redus de exemplare pe care îl înregistrăm în zona colonială (1 ex. la Leuke-Insula Șerpilor, azi Ostrov Zmeinyi); f) într-o serie de descoperiri emisiunile thasiene se asociază cu obiecte de podoabă de factură locală (București, Clipicești, Coadă Malului, Sâncrăieni sau Stăncuța); g) se constată numărul redus de emisiuni thasiene în regiuni ca Moldova, Banat, Crișana și Maramureș aspect care este oarecum asemănător cu cel întâlnit în cazul tetradrahmelor Macedoniei I; h) piesele thasiene apar în numeroase așezări locale nord-dunărene cum sunt cele de la Adâncă (6 ex.), Cârломănești (1 ex.), Cetățeni (câteva exemplare), Crăsani (1 ex.), Grădiștea Muncelului (3 ex. considerate imitații), Piatra Roșie (1 ex. considerat imitație), la Poiana (1 ex. considerat imitație), Popești (84 exemplare descoperite în două tezaure), Zimnicea (5 ex. originale și imitații); i) în așezările respective emisiunile thasiene se pot asocia cu alte monede locale sau străine situații întâlnite la Adâncă (emisiuni locale de tip Vârteju - București), Cârломănești (emisiuni locale de tip Vârteju - București, Inotești - Răcoasa sau Filip III Arideul dar și o emisiune dyrrhachiană), Cernatul de Sus (o piesă locală de tipul „combinat”), la Cetățeni (emisiuni Vârteju - București și denari romani republicani unul datat în 88 a.Chr.), Crăsani (o drahmă histriană, un stater de la Lisimah, o piesă a Macedoniei I și una dyrrhachiană, emisiuni locale Vârteju - București, Inotești - Răcoasa și Alexandru cel Mare - Filip III Arideul precum și denari romani republicani alături de un as de la Claudius), Grădiștea Muncelului (emisiuni ale Histriei, orașului Dyrrhachium alături de denari romani republicani și imperiali, unul de la Vespasian și celălalt de la Traian), Piatra Roșie, (piese de bronz și argint histriene alături de emisiuni ale Mesembriei și denari romani republicani), Poiana (emisiuni pontice, piese ale Histriei, monede din Dyrrhachium, Apollonia, piese locale de tip Huși - Vovriești, Vârteju - București sau Inotești - Răcoasa, denari romani republicani și imperiali, unul de la Vespasian), Popești (emisiuni de la Alexandru cel Mare, piese din Macedonia I, Dyrrhachium și Apollonia, Maroneea, Odessos, Mesembria, denari romani republicani între care și unul din vremea lui Caesar), Zimnicea (emisiuni de la Alexandru cel Mare, piese dyrrhachiene, locale de tip Vârteju-București și Alexandru cel Mare - Filip III Arideul alături de un denar roman republican); j) prezența în număr ridicat a descoperirilor în cadrul cărora emisiunile thasiene apar alături de denarii romani (Afumați, Alexandria, Arcuș, Bobaia, Butculești, Călărași, Cuceu, Fântânele, Gura Padinii, Hilib, Hunedoara, Iceland, Iclânzul, Jegălia, Licuriciu, Mărtiniș, Poroschia, Remetea Mare, Sfîntești, Stăncuța, Suhaia și Vărmaga). Parte din observațiile de mai sus ne pot fi utile și în stabilirea cronologiei tetradrahmelor thasiene.

Cronologia emisiunilor thasiene a suscitat la rândul său ample discuții. Inițial s-a considerat că piesele respective sosesc la nordul Dunării începând cu a doua jumătate a secolului II a.Chr. pentru ca ele să rămână în circulație până la începutul sau sfârșitul secolului I a.Chr.³⁴ Apariția în 1964 a unui studiu care tratează emisiunile thasiene a determinat redeschiderea acestei probleme.

În esență autoarea studiului respectiv susține că tetradrahmele thasiene cu *M* și *M* barat sunt emise în deceniul doi al secolului I a.Chr. iar altele, mai târziu, alături de cele cu legenda

ΘΡΑΚΩΝ sunt emise după 88 a.Chr. și până la mijlocul secolului I a.Chr.;³⁵ la mijlocul secolului respectiv activitatea monetară la Thasos încetează.³⁶ Motivul pentru care a fost avansată această cronologie a fost acela că, în al doilea deceniu al secolului I a.Chr., orașul Thasos era aliat al Romei, situație în care a fost nevoit să bată monedă pentru plata soldaților romani angajați în războiul cu Mithridates VI Eupator;³⁷ descoperirile cu monede thasiene de la nordul Dunării și conținutul tezaurelor sprijină adoptarea unei cronologii mai coborâte pentru piesele thasiene.

S-a constatat, din analiza descoperirilor, numărul mare de tezaure „mixte” în care tetradrahmele thasiene apar alături de alte emisiuni. Dacă la cronologia propusă de G. Kacarova adăugăm situația întâlnită în așezări, precum și descoperirile „mixte”, atunci credem că perioada în care emisiunile thasiene au continuat să circule la nordul Dunării ar putea coborî cel puțin până la sfârșitul secolului I a.Chr.; nu excludem posibilitatea menținerii în circulație a acestora chiar și în prima treime a secolului I p.Chr.³⁸

Într-o serie de descoperiri emisiunile thasiene apar alături de obiecte de podoabă de argint (București, Clipicești, Coada Malului, Grăniceri, Sâncrăieni și Stăncuța). Astfel la București, alături de cele 152 exemplare thasiene, din care s-au recuperat 52 piese, s-a mai descoperit un vas de argint și obiecte de podoabă.³⁹ La Clipicești, pe lângă cele 12 piese recuperate, dintr-un total de 25, se mai aflau o fibulă, un colier și trei bucăți de tablă în greutate de 125 g.⁴⁰ Depozitul de la Grăniceri⁴¹ conținea și un pandantiv de aur, iar cel de la Coada Malului⁴² avea, alături de o monedă a regelui Cotys, bijuterii de argint ce constau din două fibule, două brățări spiralice și un lanț din zale împletite; acumularea de la Sâncrăieni⁴³ era constituită din 15 cupe și pocale, trei podoabe, o monedă dyrrhachiană și una thasiană, considerată imitație. Interesantă este descoperirea de la Stăncuța.⁴⁴ Astfel, tezaurul de aici cuprindea emisiuni thasiene (53 ex. deosebite una față de alta, în sensul că nu s-au putut distinge două piese identice) și denari romani republicani originali (34 ex., cu ultimele piese datate între 52-50 a.Chr.) alături de două bare de argint.⁴⁵ În urma analizei chimice, s-a

³⁴ C. Moisil, în *Balcania*, 7, 1944, 1, p. 10 și 20-22; B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 73; I. Glodariu, în *ActaMN*, 8, 1971, p. 77 și 86; E. Chirilă și I. Pop, în *Apulum*, 7, 1968, 1, p. 158-161; I. Winkler, în *SCȘCluj*, 1955, p. 37; idem, *Contribuții numismatice la istoria Daciei în sec. I î.e.n.*, în *BSNR*, 70-74, 1976-1980 (1981), 124-128, p. 112; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 12.

³⁵ G. Kacarova, în *Izvestija-Sofia*, 28, 1964, p. 131-152.

³⁶ *Ibidem*.

³⁷ *Ibidem*.

³⁸ În acest sens tezaurul de la Tisa conține pe lângă emisiuni dyrrhachiene, apolloniene, denari romani republicani și imperiali de la Vespasianus și Alexander Severus și 53 tetradrahme thasiene (Cf. I. Winkler, *Tezaurul de monede grecești și romane descoperit la Tisa (judetul Hunedoara) în 1872*, în *Sargetia*, 7, 1970, p. 27-42.

³⁹ I. Glodariu, *Relații*, p. 262 (nr. 59c).

⁴⁰ I. Mitrea, *Un nou tezaur de tetradrahme thasiene și podoabe dacice de argint descoperit în Moldova*, în *SCIV*, 23, 1972, 4, p. 641-643.

⁴¹ I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 104-105; E. Chirilă, G. Mihăescu, *Der Münzhort von Căprioru, Târgoviște*, 1969, p. 36; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 128 (nr. 57).

⁴² I. Glodariu, *op. cit.*, p. 263 (nr. 75).

⁴³ C. Preda, *Ist monedei*, p. 259 și 270; M. Babeș, *Civilizația geto-dacă din a doua jumătate a secolului al II-lea a. Chr. până la începutul secolului al II-lea p. Chr. Depozite și tezaure*, în *IstRom*, vol. I, 2001, p. 749.

constatat că cele două bare de argint erau confecționate din același argint ca și monedele deoarece aveau titlu identic.⁴⁶

Descoperirile de la Stăncuța, București și Clipicești duc la concluzia că la nordul Dunării o parte din argintul folosit la confecționarea bijuteriilor provenea din topirea monedelor și nu invers;⁴⁷ descoperirile respective ar putea ilustra lipsa unei circulații monetare la vremea respectivă și în aria menționată.

Procedul topirii monedelor străine în vederea confecționării de obiecte de podoabă este surprins și în alte regiuni din Dacia nord-dunăreană. Ocupându-se de cercetarea numismatică a spațiului de nord-vest al României, Al. Sășianu consideră că lipsa emisiunilor thasiene și ale Macedoniei I de aici s-ar datora tocmai folosirii de către localnici a pieselor de tipul menționat la confecționarea de bijuterii.⁴⁸ În sprijinul celor consemnate până acum vin o serie de descoperiri nord-dunărene în cadrul cărora monedele străine (piese thasiene, ale Macedoniei I, dyrhachiene, apolloniene și denari romani republicani sau imperiali)⁴⁹ și rareori celor locale,⁵⁰ le sunt asociate obiecte de podoabă. În același timp, se constată că în zonele unde emisiunile Macedoniei I și Thasos sunt numeroase (Muntenia și sudul Transilvaniei) s-au descoperit și cele mai multe tezaure de argint de factură locală; comparativ, în Basarabia și nordul Moldovei emisiunile thasiene, ale Macedoniei I și depozitele de argint dacice sunt rare.⁵¹

Analiza tezaurelor de argint din Laténul târziu descoperite la nordul Dunării⁵² a dus la concluzia că, în viziunea autohtonilor, monedele care apar asociate în astfel de tezaure nu au rol economic și din acest punct de vedere ele trebuie incluse ca și tezaurele în categoria bunurilor de prestigiu.⁵³ Din acest motiv monedele prezente în tezaurele cu obiecte de podoabă trebuie privite ca având valoare intrinsecă și nu de circulație.⁵⁴

O situație aparte o reprezintă tezaurul de la Șieu Odorhei. Acesta este constituit din 97 AR ale Macedoniei I, 91 AR thasiene, 19 AR de tip Dyrhachium și Apollonia și 7 exemplare de aur „Muschel Typus” care aparțin celților boi. Piesele au aplicate tăieturi adânci, procedeu interpretat ca având rolul de a verifica calitatea metalului.⁵⁵ Același procedeu este întâlnit și în cadrul monetăriei locale unde, după cum s-a constatat, astfel de tăieturi puteau avea și o semnificație religioasă.⁵⁶ Din acest motiv, credem că emisiunile thasiene au îndeplinit la vremea respectivă, în cadrul societății locale nord-dunărene diferite funcții: a) magico-

⁴⁴ C. Preda, *Contribuții la problema provenienței argintului din tezaurele dacice în lumina descoperirii monetare de la Stăncuța*, în *SCIV*, 8, 1-4, 1957, p. 113-122.

⁴⁵ *Ibidem*, p. 117-118.

⁴⁶ *Ibidem*, p. 120.

⁴⁷ *Ibidem*, p. 125.

⁴⁸ Al. Sășianu, *op.cit.*, p. 12.

⁴⁹ C. Preda, în *SCIV* 8, 1-4, 1957, p. 115-117.

⁵⁰ Vl. Zirra, D. Spânu, *Observații asupra tezaurelor de argint din Laténul târziu*, în *SCIVA*, 43, 1992, 4, p. 401-423.

⁵¹ V. Mihailescu Birliba, *Dacia răsăriteană*, p. 86 (nota 15).

⁵² Vl. Zirra, D. Spânu, *op.cit.*, p. 408.

⁵³ *Ibidem*.

⁵⁴ *Ibidem*.

⁵⁵ C. Preda, Gh. Marinescu, în *BSNR*, 77-79, 1983-1985 (1986), 131-133, p. 19-67.

⁵⁶ Tăieturile aplicate pe aceste monede sunt adânci și specifice tipului monetar local Husi - Vovriesti.

religioasă; b) materie primă în confecționarea unor obiecte de podoabă; c) economică, constatată din descoperirea lor în așezările locale.

5.1.3. Dyrrhachium și Apollonia

Alături de tetradrahmele Macedoniei I și Thasos, la nordul Dunării sunt atestate în numeroase descoperiri și emisiunile orașelor de pe coasta de est a Adriaticii, Dyrrhachium și Apollonia, respectiv drahmele, care datorită faptului că au fost emise în aceeași perioadă de timp⁵⁷ le vom trata în cadrul aceluiași capitol. Întemeierea cetății Dyrrhachium (Epidamne) s-a realizat, se pare, la sfârșitul secolului VII a.Chr. (627 a.Chr.),⁵⁸ în vreme ce fondarea Apolloniei s-a produs pe la 588 a.Chr.⁵⁹ Ambele orașe, aflate pe coasta illyrică a Mării Adriatice, vor intra sub autoritatea Romei în anul 229 a.Chr., și vor primi din partea acesteia statutul de *civitas libera, ius italicum* iar apoi *colonia*.⁶⁰ Cele mai cunoscute emisiuni ale acestor orașe, prezente în descoperiri și la nord de Dunăre sunt drahmele, care în marea lor majoritate au greutate cuprinse între 3 și 3,30 g;⁶¹ reprezentările de pe aceste emisiuni sunt aproape identice: pe avers, este reprezentată o vacă care alăptează un vițel, imagini preluate de pe emisiunile mai vechi ale celor două orașe;⁶² pe revers, sunt imprimate legendele *ΑΠΟΛΙΑ* și *ΔΥΡ*, nume de magistrați, simboluri și un motiv floral care redă probabil la figurat "Grădinile lui Alcinoos".⁶³ Drahmele celor două orașe adriatice va pătrunde adânc în interiorul continentului, ea fiind atestată în numeroase descoperiri din regiunile centrale ale Balcanilor până în Pannonia de sud, Thracia și Dacia.⁶⁴ Indiferent de condițiile în care au fost bătute, drahmele celor două orașe apar se pare, odată cu pătrunderea romanilor în Balcani.⁶⁵

O problemă extern de interesantă este cea a originii potențialului economic al orașelor Dyrrhachium și Apollonia, care le-a permis inițierea unei activități monetare intense. După câte se pare, cele două orașe nu dispuneau de mine de argint,⁶⁶ și în aceste condiții metalul prețios trebuie să fi provenit din altă parte. Nici chiar poziția geografică nu constituia un atu al dezvoltării lor. Din acest motiv probabil, sursa principală de venituri provenea din activitatea meșteșugărească și comerț.⁶⁷ Relativ recent s-a afirmat că activitatea monetară la Dyrrhachium și Apollonia se sprijinea de fapt pe o forță mai puternică și organizată, cu un potențial mare și o concepție de expansiune politică foarte elaborată, forță care în acele vremuri, sfârșitul secolului III a.Chr., nu putea fi alta decât Roma.⁶⁸ Nu trebuie trecut cu

⁵⁷ C. Preda, *Ist monedei*, p. 261.

⁵⁸ P. Popović, 1987, p. 86.

⁵⁹ *Ibidem*.

⁶⁰ *Ibidem*, p. 96; V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 87.

⁶¹ C. Preda, *op.cit.*, p. 261.

⁶² P. Gardner, *A Catalogue of the Greek Coins in the British Museum Collection, IV, Thessaly to Aetolia*, London, 1883, pl. XL-XLI.

⁶³ *Ibidem*.

⁶⁴ P. Popović, *op.cit.*, p. 96.

⁶⁵ *Ibidem*.

⁶⁶ *Ibidem*, p. 98.

⁶⁷ A. Mano, *Les rapports commerciaux d'Apollonie avec l'arrière-pays illyrien*, în *Studia Albanica*, 10, 1973, 1, p. 185-194.

vederea faptul că cele două orașe se găseau pe drumul care lega Italia de Balcani și de aici rezultă importanța lor strategică deosebită.

La nordul Dunării emisiunile dyrrhachiene și apolloniene sunt atestate în numeroase descoperiri. Astfel, piesele dyrrhachiene sunt prezente în 152 de descoperiri, dintre care 62 provin din tezaurele de la Agârbiciu, Arcuș, Baziaș, Bechet, Bobaia, București, Budoii, Căpreni, Căprioara, Câmpuri-Surduc, Câmpuri de Sus, Cehei, Chițorani, Cornetu, Dalnic, Daneți, Decea, Derna, Deva, Dieci, Drăgești, Fântânele, Fitionești, Furculești, Găești, Grădiștea Muncelului, Hilib, Hunedoara, Licuriciu, Moiad, Moigrad, Nădășelu, Oituz, Oprișor, Ostrovul Șimian, Panciu, Pânade, Pescari, Pianu de Sus, Sacalasău Nou, Sâncrăieni, Sebeș, Sebeșu de Sus, Someșul Cald, Suhaia, Șieu Odorhei, Șimleul Silvaniei, Tășad, Teliu, Tileagd, Tisa, Tuși, Vășad, Vâlcele, Vișoara, Voivodeni, Zimnicea, Ciuc - fostul județ, Dolj - județ, Năsăud - județ, Vlașca - fostul județ și Transilvania (Anexa I, nr. 3, 17, 27, 36, 51, 74/IX, XX, 75, 95, 96, 101/I, 102, 105, 116, 140, 165, 166, 171, 173/I, 175/I, II, 176/I, II, III, 184, 193, 199, 205, 207, 221/V, VI, 234, 238/III, V, VI, 260, 282, 283/III, V, 292, 312, 314, 322, 326, 330, 333/II, III, 340/I, 390/IV, V, VI, 399, 409/I, 410, 420, 430/I, 434, 435/I, II, V, 448/I, 462, 464, 467, 473/II, 491, 492/I, II, 498, 505, 509/V, 514/II, 517, 520, 524, 531/XII, XV), iar 90 din descoperirile izolate de la Albești, Alexandru Odobescu, Apoldu de Sus, Arad, Băiuț, Bărbătești, Blidari, Brad, Brăila, Buznic, București, Bujoreni, Câmpuri-Surduc, Cărlomănești, Ceahlău, Cheia, Cizer, Cluj-Napoca, Conțești, Copăceni, Coroieni, Costești, Costești, Cozmeni, Crăsani, Davidești, Dăbuleni, Dubova, Fetindia, Filași, Gherla, Ghioca, Giurgiu, Grădiștea Muncelului, Grădiștea, Halmășd, Hațeg, Lăceni, Lemnia, Lisa, Mihai Bravu, Milcoveni, Moigrad, Nenciulești, Nocrich, Novaci, Ocna Sibiului, Ocița, Odorheiu Secuiesc, Oravița, Orlea, Pescari, Piatra Neamț-Bâtca Doamnei, Plopiș, Poiana, Polovragi, Popești, Radovanu, Rahău, Recea, Reșca, Roșiori de Vede, Sacalasău Nou, Sarmizegetusa, Sâncrăieni, Sângeorzu Nou, Sânnicolau de Munte, Sânnicolau Român, Sântimreu, Sighișoara, Siliștea, Snagov, Socu, Suhaia, Șofronea, Șuncuiuș, Tâlpaș, Timișoara, Toplița, Tunari, Turda, Vânători, Vetis, Vintere, Vișea, Zalha, Zăbala, Mureș - județ, Moldova și Transilvania (Anexa I, nr. 7, 11, 14, 15/II, 28, 31/II, 50, 63/III, 65/III, 71, 74/XI, 77/I, 101/III, 103/I, 104, 111, 126, 129/II, III, V, VII, 133/II, 135, 141, 143/I, 144, 152, 154/IV, 167, 168, 187/I, 197, 198, 213/I, II, 214, 217/V, 221/III, 535, 230, 232/I, 254, 258, 262, 278, 280, 283/IV, VI, VII, 293, 298, 299/II, 307/II, 310/I, II, III, 311, 316, 318/II, 333/IV, 341, 351, 355/VII, 357/III, 358/I, IX, 367/I, 375/I, 380, 383/I, 388/III, 390/III, 393/I, 399, 400/III, 402, 403, 405/I, 415/I, III, 416, 418, 419/II, 430/II, 438, 442, 445, 465/IV, 468, 472, 474/IV, 493, 496, 500, 501/I, 506, 508, 519/II, 528/II, 531/X, XII, XIV, XV). Numărul total al exemplarelor se ridică la aproximativ 5416 sau 5516 piese din care 5273 sau 5373 provin din tezaure, iar 143 din descoperiri izolate. Semnalăm și prezența imitațiilor dyrrhachiene, situație sesizată și în cazul emisiunilor de tip Macedonia I și Thasos. Se cunosc 131 de imitații dyrrhachiene, semnalate în 34 de descoperiri (marea majoritate a acestor exemplare provin ca și originalele mai ales din tezaure). Sunt excluse din analiza statistică descoperirile a căror descriere este generală sau cele care nu au specificat numărul exact de piese pentru fiecare tip monetar. Avem în vedere descoperirile de la Agrișul Mare, Alba Iulia, Baia de Criș, Basarabi, Bejan, Brașov, București, Câmpuri-Surduc, Cernatul de Sus, Cigmău, Cincu, Dalnic, Deva, Galați, Ghelinta, Grădiștea Muncelului, Hunedoara, Izvoarele, Moigrad, Moldova Veche, Pescari, Potoc, Reșca, Sebeș, Sighișoara, Troianul, Turda, Țigmandru, Valea Călugărească, Vâlcele, Năsăud - județ, Vlașca - județ, Banat și Transilvania (Anexa I, nr. 4, 6, 23, 25, 37, 64/II, 74/XII,

⁶⁸ P. Popovič, *op.cit.*, p. 98.

101/II, 108/II, 117, 118, 165, 175/IV, 206/I, 212, 221/IV, 238/VI, 249, 283/III, 284, 333/II, III, 360/II, 383/I, 409/II, 415/I, 470, 474/IV, 480, 486, 492/I, II, 520, 524, 526, 531/X).

Comparativ cu emisiunile dyrrhachiene, cele ale Apolloniei sunt mai reduse în privința numărului de descoperiri și exemplare. Din analiza întreprinsă, rezultă un număr de 68 descoperiri dintre care 37 sunt reprezentate prin tezaurele de la Baziaș, Bechet, Bobaia, Budoii, Căprioara, Cermei-Șomoșcheș, Daneti, Decea, Derna, Deva, Dieci, Drauț, Drăgești, Găești, Gura Văii, Hunedoara, Mișca, Moroda, Oituz, Oradea, Panciu, Pianu de Sus, Potoc, Sacalasău Nou, Sacalasău Vechi, Șieu Odorhei, Șimleul Silvaniei, Talpe, Tășad, Tileagd, Tisa, Tunși, Viișoara, Vlădeni, Ciuc (fostul județ), Dolj - județ și Transilvania (Anexa I, nr. 27, 36, 51, 75, 96, 107, 166, 171, 173/I, II, 175/I, 176/I, II, III, 182, 184, 207, 227, 238/I, II, V, 281, 287, 312/II, 315/III, 326, 340/I, 360/I, II, 390/I, IV, V, VI, 391, 434, 435/II, 443, 448/I, 464, 467, 473/I, 498, 503, 514/I, II, 517, 531/XV) și cele 31 de descoperiri izolate de la Batăr, Bârsănești, București, Câmpuri-Surduc, Celei, Cheia, Cladova, Drobeta Turnu Severin, Gherla, Halmășd, Hangu, Mediaș, Mihai Bravu, Nikonion, Ocna Sibiului, Orlea, Orșova, Insula Șerpilor (Ostov Zmeinyi), Poiana, Polovragi, Popești, Sacalasău Nou, Sântimreu, Sighișoara, Tășad, Tăutelec, Turda, Vișea, Mureș - județ, Transilvania și România (Anexa I, nr. 26, 35, 74/II, 101/III, 106/II, 111, 127, 186/II, 213/I, 230, 231, 273/III, 278, 297/VII, 307/II, 318/II, 320, 321/VII, 355/VII, 357/I, 358/I, 390/II, 405/I, 415/I, III, 448/II, 450, 474/II, 501/I, 519/II, 531/XIV, 532/I). Numărul total al exemplarelor se ridică la aproximativ 1071 monede, din care 1041 provin din tezaure, iar 33 din descoperiri izolate.

Alături de piesele originale s-a semnalat și prezența imitațiilor apolloniene care provin din zece descoperiri, majoritatea tezaure, numărul acestora fiind mai redus comparativ cu imitațiile dyrrhachiene, respectiv 41 exemplare. Și de această dată am exclus din calculul statistic descoperirile care nu au precizat numărul exact al pieselor sau a căror descriere este generală, la această situație raportându-se descoperirile de la Agrișul Mare, Alba Iulia, Baia de Criș, Basarabi, Bejan, Cigmău, Ghelinta, Grădiștea Muncelului, Hunedoara, Moigrad, Pescari, Potoc, Troianul, Țigmandru, Valea Călugărească, Vâlcele și România (Anexa I, nr. 4, 6, 23, 25, 37, 117, 212, 221/IV, 238/I, 249, 283/III, 333/II, III, 360/II, 470, 480, 486, 492/I, 532/I).

Analiza descoperirilor cu emisiuni dyrrhachiene și apolloniene din Dacia nord-dunăreană pune în lumină următoarele: a) cele două tipuri monetare apar împreună într-o serie de tezaure (43 de acumulări cu aproximativ 5907 sau 6007 monede); b) numărul ridicat al pieselor originale dyrrhachiene (5416 sau 5516 ex.) comparativ cu cele apolloniene (1071 ex.); c) cantitatea scăzută de imitații ale ambelor emisiuni comparativ cu originalele (Dyrrhachium, 131 imitații; Apollonia, 41); d) pe regiuni (Pl. 20), emisiunile dyrrhachiene și apolloniene sunt atestate în Moldova (4 acumulări cu monede Dyrrhachium și 3 cu piese Apollonia), în Transilvania, Crișana, Maramureș (41 depozite dyrrhachiene și 29 apolloniene), Oltenia (14 tezaure Dyrrhachium și șase Apollonia), Muntenia (4 acumulări cu emisiuni dyrrhachiene și 2 cu piese apolloniene), iar în Banat (4 descoperiri câte 2 pentru fiecare tip monetar); e) în descoperiri, ambele emisiuni apar asociate frecvent cu monede thasiene sau denari romani republicani (în unele descoperiri se asociază și cu alte emisiuni străine, cum ar fi Macedonia I, Maroneea, Corcyra sau Scodra); f) ambele tipuri monetare sunt atestate și în cadrul așezărilor locale nord-dunărene, precum cele de la Câmpuri-Surduc (o piesă dyrrhachiană și una apolloniană), Cârломănești (o piesă de bronz argintată cu mențiunea cetății Dyrrhachium), Costești (o drahmă și o imitație dyrrhachiană), Crăsani (o drahmă dyrrhachiană), Grădiștea Muncelului (11 ex. dyrrhachiene), Ocnița (4 emisiuni dyrrhachiene din care una este o imitație), Piatra Neamț - Bâtca Doamnei (o piesă dyrrhachiană descoperită

în ultimul nivel antic), Poiana (2 drahme, una Dyrrhachium cealaltă Apollonia), Polovragi (o piesă dyrrhachiană), Popești (o piesă dyrrhachiană și una apolloniană), Sacalasa Nou (30 ex. dyrrhachiene și 11 ex. apolloniene), Săvârșin (1 ex. Dyrrhachium), Zimnicea (6 ex. dyrrhachiene); g) în unele așezări locale cele două tipuri monetare pot fi asociate cu monede locale sau străine: Cărlomănești (cu emisiuni locale de tip Vârteju - București, Inotești - Răcoasa, Filip III Arideul sau thasiene), Costești (cu emisiuni pontice, celtice, sau romane imperiale-o monedă de la Claudius și alta de la Traian), Crăsani (cu un stater de la Lisimah și alte emisiuni: grecești - Histria și Macedonia I; locale - Vârteju - București, Inotești - Răcoasa și Alexandru cel Mare - Filip III Arideul; emisiuni romane republicane sau imperiale din care un exemplar de la Claudius), Grădiștea Muncelului (o piesă histriană, denari romani republicani și emisiuni imperiale de la Claudius, Vespasian sau Traian), Ocnița (emisiuni locale de tip Ocnița - Cărbunești sau Vârteju - București, denari romani republicani și emisiuni imperiale de la Augustus, Tiberius, Caligula, Claudius, Vespasian, Titus și Domitian), Piatra Neamț - Bâta Doamnei (cu denari romani republicani), Poiana (emisiuni locale, grecești, denari republicani și imperiali), Polovragi (denari romani republicani), Popești (emisiuni macedonene de la Alexandru cel Mare, locale de tip Vârteju - București, Inotești - Răcoasa, Alexandru cel Mare - Filip III Arideul, piese thasiene și pontice, denari romani republicani), Zimnicea (monede macedonene de la Filip II, Alexandru cel Mare, emisiuni locale de tip Vârteju - București și Alexandru cel Mare - Filip III Arideul, piese emise de Odessos precum și un denar roman republican); h) numărul redus de exemplare pe care îl înregistrăm în zona colonială grecească (două exemplare apolloniene la Nikonion și Insula Șerpilor - Ostrov Zmeinyi); i) existența în număr ridicat a tezaurilor "mixte" cu emisiuni dyrrhachiene, apolloniene și denari romani republicani sau imperiali, aspect care poate fi util în stabilirea cronologiei; j) într-o serie de acumulări, emisiunile dyrrhachiene și apolloniene sunt însoțite de obiecte de podoabă de factură locală (Agârbiciu, Baia de Criș, București, Cehei, Derna, Drăgești, Gura Văii, Sacalasa Nou sau Someșu Cald), ceea ce s-a văzut și în cazul tezaurilor cu emisiuni thasiene.

Din cele constatate putem conchide că emisiunile dyrrhachiene și apolloniene s-au bucurat de o deosebită receptivitate la nordul Dunării, iar modul cum se prezintă descoperirile lasă de înțeles că emisiunile respective au îndeplinit la vremea respectivă diferite funcții. Relevante în acest sens pot fi și descoperirile cu obiecte de podoabă. Structura acestor descoperiri se prezintă astfel: la Agârbiciu emisiunile dyrrhachiene erau însoțite de obiecte de podoabă;⁶⁹ la Baia de Criș,⁷⁰ emisiunile dyrrhachiene și apolloniene s-au descoperit alături de bijuterii de argint; la București,⁷¹ depozitul descoperit aici cuprindea cinci emisiuni dyrrhachiene, denari republicani și imitații ale acestora alături de o fibulă de argint; la Cehei,⁷² drahmele dyrrhachiene și imitațiile acestora erau însoțite de o fibulă trei brățări și un lanț, toate din argint; acumularea de la Derna⁷³ cuprindea o drahmă apolloniană, denari romani republicani și obiecte de podoabă; tezaurul de la Drăgești⁷⁴ conținea drahme apolloniene și imitații ale acestora, denari romani republicani, două fibule cu disc, două brățări și două lanțuri

⁶⁹ I. Glodariu, *Relații*, p. 269 (nr. 1).

⁷⁰ *Ibidem*, p. 269 (nr. 6).

⁷¹ *Ibidem*, p. 269 (nr. 14b).

⁷² E. Chirilă, Al.V. Matei, *Tezaurul dacic de la Cehei (jud. Sălaj)*, în *ActaMP*, 10, 1986, p. 95-117.

⁷³ I. Glodariu, *Relații*, p. 270 (nr. 29).

⁷⁴ N. Ghidioșan, Al. Sășianu, N. Beladan, *Tezaurul dacic de la Drăgești*, în *Crisia*, 8, 1978, p. 27-50; Al. Sășianu, *op.cit.*, p. 122-124.

fragmentare toate din argint; la Gura Văii,⁷⁵ cele 70 drahme apolloniene erau însoțite de fragmente dintr-un colan de argint și un pandantiv de argint; de la Sacalasău Nou⁷⁶ provin patru tezaure cu obiecte de podoabă alături de emisiuni dyrrhachiene, apolloniene și imitații ale acestora (trei depozite descoperite în așezarea de pe „Dealul Cetate” cu obiecte ce constau în fibule cu nodozități discoidale, arcul unei fibule cu nodozități, o brățară dacică cu capete de animal și una cu capete de șarpe); la Someșu Cald,⁷⁷ drahmele dyrrhachiene și denarii romani republicani s-au descoperit alături de un lanț ornamental. Mai adăugăm că la Tășad în așezarea locală de tip „*oppidum*” de aici, s-a descoperit și un mic atelier de prelucrare a argintului alături de podoabe și bare în stare brută.⁷⁸

Se constată că în unele descoperiri, inclusiv cele cu obiecte de podoabă, emisiunile originale de tip Dyrrhachium și Apollonia sunt însoțite și de imitații ale acestora. Problematika imitațiilor celor două tipuri monetare a suscitât ca și în cazul imitațiilor thasiene interesul cercetătorilor.

În acest sens, se consideră că imitațiile dyrrhachiene și apolloniene pot fi încadrate fie în două grupe principale, una cu piese subaerate și alta care conține emisiuni cu degradări stilistice,⁷⁹ fie în patru grupe, conform altei clasificări: a) imitații apropiate stilistic de prototip; b) drahme subaerate; c) drahme hibride; d) imitații caracterizate prin redarea schematizată a aversului și reversului.⁸⁰

De importanța și rolul celor două tipuri de emisiuni se leagă și cronologia acestora. Inițial activitatea monetară la Dyrrhachium și Apollonia a fost plasată în intervalul 228-100 a.Chr.⁸¹ Prin contrast, H. Ceka consideră că perioada în care drahmele dyrrhachiene și apolloniene sunt emise și puse în circulație, se întinde pe durata a patru secvențe cronologice: a) 325-250 a.Chr.; b) 250-200 a.Chr.; c) 200-100 a.Chr.; d) 100 a.Chr. și până la Augustus. Emisiunile din Dacia nord-dunăreană, în marea lor majoritate, ar trebui încadrate în ultima secvență cronologică.⁸² Pentru cronologia coborâtă a drahmelor dyrrhachiene și apolloniene s-au pronunțat P. Popovič,⁸³ A. Giovannini⁸⁴ și N. Conovici. Ultimul dintre aceștia consideră că încetarea activității monetare la Dyrrhachium se produce pe la 83 a.Chr., iar pătrunderea acestor emisiuni în zona nord-dunăreană are loc cu aproximație în al treilea deceniu al secolului I a.Chr.⁸⁵

⁷⁵ I. Glodariu, *Considerații asupra circulației monedei straine în Dacia (sec. II î.e.n.-I e.n.)*, în *ActaMN*, 8, 1971, p. 71-90.

⁷⁶ Al. Sășianu, *op.cit.*, p. 148-150.

⁷⁷ I. Glodariu, *op.cit.*, p. 71-90.

⁷⁸ Al. Sășianu, *op.cit.*, p. 28 (nota 26).

⁷⁹ H. Ceka, 1972, p. 52.

⁸⁰ Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 27-28.

⁸¹ Inițial activitatea monetară a oraselor Dyrrhachium și Apollonia a fost plasată în perioada 228-100 a.Chr. (Cf. A. Maier, *Die Silberprägung von Apollonia und Dyrrhachium*, în *NZ, N.F.*, 1, 1908, p. 1-33).

⁸² H. Ceka, *La datation des drachmes de Dyrrhachion et d'Apollonie et l'époque de leur pénétration vers les côtes de la Mer Noire*, în *Studia Balcanica*, 3, 1966, 1, p. 213-223; idem, 1972, p. 27 și 94-97.

⁸³ P. Popovič, 1987, p.104.

⁸⁴ A. Giovannini, *Rome et la circulation monétaire en Grèce au IIe siècle avant Jésus-Christ*, în *Schweizerische Beiträge zur Altertumswissenschaft*, 15, Basel, 1978, p.109.

⁸⁵ N. Conovici, *Aspecte ale circulației drahmelor din Dyrrhachium și Apollonia în Peninsula Balcanică și în Dacia*, în *BSNR*, 77-79, 1983-1985 (1986), 131-133, p. 69-88.

Chiar dacă cronologia joasă propusă de H. Ceka a fost respinsă de o serie de numismați,⁸⁶ totuși descoperirile de la nordul Dunării sprijină cronologia coborâtă a drahmelor dyrrhachiene și apolloniene. Mai mult dacă luăm în considerație structura depozitului de la Tisa, unde emisiuni dyrrhachiene apar alături de monede thasiene, romane republicane și imperiale (eșalonate de la Vespasian la Sever Alexander)⁸⁷ sau pe cea a tezaurului de la Potoc (aici o drahmă apolloniană s-a descoperit alături de denari romani republicani și unul imperial de la Vespasian), atunci există posibilitatea ca emisiunile ce fac obiectul cercetării de față să fi avut o perioadă de circulație în Dacia mai mare decât se avansase inițial.⁸⁸ Dacă la cronologia propusă de H. Ceka se adăugă numărul mic al imitațiilor dyrrhachiene și apolloniene, raportat la întreg spațiul nord-dunărean, atunci credem că mai degrabă aceste categorii monetare sunt realizate tot în centrele unde sunt bătute originalele, sau în apropierea lor,⁸⁹ situație în care nu se mai poate vorbi de o monetărie locală de tip Dyrrhachium și Apollonia așa cum se crezuse inițial.⁹⁰ În aceste condiții, se observă o situație similară ca și în cazul tetradrahmelor Macedoniei I sau Thasos, motiv pentru care credem că cele patru tipuri monetare, Macedonia I, Thasos, Dyrrhachium și Apollonia, au îndeplinit în cadrul economiei locale, la vremea la care au circulat, funcțiile pe care le-am presupus.

5.1.4. Alte tipuri monetare grecești și elenistice

În paralel cu emisiunile Macedoniei I, Thasos, Dyrrhachium și Apollonia, teritoriul Daciei nord-dunărene cunoaște în aceeași secvență cronologică (începutul secolului I a.Chr. - secolul I p.Chr.) și alte tipuri monetare grecești și elenistice. Clasificarea acestor emisiuni, în catalogul întocmit de mine, a avut la bază ordinea alfabetică și în consecință ele vor fi astfel menționate, indicându-se de la caz la caz localitățile în care sunt semnalate, precum și metalul din care sunt confecționate. În aceste condiții, descoperirile sunt următoarele: Abdera, o descoperire (Breștea, 1 ex.) (Anexa I, nr. 69/I); Abydus din Troas, o descoperire (Răureni, un bronz din 320-280 a.Chr.) (Anexa I, nr. 379); Amisos, trei descoperiri, una la Tyras (4 piese de bronz pentru Mithridates VI Eupator), alta la Izmail (1 ex., datat în secolele II - I a.Chr.) și una la Popești (un bronz emis pentru Mithridates VI Eupator descoperit în așezarea locală) (Anexa I, nr.39/IX, X, 248/I, 358/V); Athena, două descoperiri la Tyras (2 ex. de bronz) și Breștea (1 ex. datat în 157-156 a.Chr.) (Anexa I, 39/X, 69/I); Bizanț, două descoperiri, una la Tyras (o drahmă emisă pentru regele Rhoemetalkes I care are 3,80 g și 18 mm, datată în 11 a.Chr. - 12/13 p.Chr., precum și trei monede de bronz emise pentru același rege) și alta la Brâncoveanu (o tetradrahmă descoperită într-un tezaur cu emisiuni de tip Macedonia I, Thasos și Odessos) (Anexa I, nr. 39/VI, 67); Bosfor, o descoperire la Tyras (o monedă emisă

⁸⁶ B. Mitrea, *Date noi despre tezaurul de la Crucea de Sus-Panciu*, în *CercetNum*, 4, 1982, p. 103; idem, *Drahmele cetății Dyrrhachium și Apollonia la geto-daci. Aspectul cronologic*, în *Thraco-Dacica*, 4, 1983, 1-2, p. 29-31 (autorul acceptă în cele din urmă o perioadă de circulație a drahmelor dyrrhachiene și apolloniene care se întinde până în secolul III p.Chr.); Gh. Poenaru Bordea, *Studiile de numismatică greacă în România între 1947-1974*, în *BSNR*, 67-69, 1973-1975, 121-123, p. 30.

⁸⁷ I. Winkler, în *Sargetia*, 7, 1970, p. 27-42.

⁸⁸ P. Visonă, *X NIATIKAI. A Tentative Chronologie of the Drahms of Apollonia Illyrici*, Paper on file at the ANS, New York, 1979, p. 29-32.

⁸⁹ B. Mitrea, în *BSNR*, 75-76, 1981-1982 (1983), 129-130, p. 48.

⁹⁰ Al. Sășianu, *op.cit.*, p. 26-28.

pentru Rescuporidis V și un bronz, datat în 80-63 a.Chr.) (Anexa I, nr. 39/VIII, IX); Bruthium, o descoperire (Pleșoiu, 1 ex. din secolele III - II a.Chr.) (Anexa I, nr. 349); Bylis, o descoperire (Timișoara, un bronz datat în 260-168 a.Chr.) (Anexa I, nr. 465/I); Byzantion, trei descoperiri care însumează 3 exemplare (București, un bronz datat în 221 a.Chr.; Celei, un bronz din secolul III a.Chr.; Moigrad, un bronz) (Anexa I, nr. 74/XV, 106/III, 283/I); Caesareea, o descoperire (Tyras, cu un bronz din secolele III - II a.Chr.) (Anexa I, nr. 39/VII); Chersones (Zimnicea, cu un bronz de la Alopeconesos datat în secolele IV - III a.Chr.) (Anexa I, nr. 509/IV); Corcyra, trei descoperiri (Breștea, 1 ex.; Țisnădie, tezaur cu 498 exemplare de bronz, o piesă de tip Panormus și 1 ex. de tip Pharus; Moigrad, tezaur constituit din drahme emise de Corcyra, Dyrhachium și Apollonia, alături de un denar roman republican) (Anexa I, nr. 69/I, 121, 283/III); Cyzic, două descoperiri (Curcani, un tezaur constituit din 36 piese de bronz, datate în secolele II - I a.Chr. și București, o piesă de bronz, datată în secolele II - I a.Chr.) (Anexa I nr. 161/II, 74/VI); Histria, o descoperire (Galați, număr neprecizat de monede de bronz, datate în secolele II - I a.Chr., descoperite în primul nivel antic al stațiunii de la Barboși) (Anexa I, nr. 206/III); Issa, o descoperire (Potoc, un exemplar în tezaur cu drahme dyrrhachiene și apolloniene) (Anexa I, nr. 360/II); Macedonia Secunda, o descoperire (Cojasca, o tetradrahmă descoperită într-un tezaur alături drahme dyrrhachiene și apolloniene) (Anexa I, nr.132/I); Mesembria, cinci descoperiri (Costești, un bronz datat în secolele II - I a.Chr., descoperit în așezarea locală; Orlea, un bronz; Piatra Roșie, un bronz; Popești, un bronz descoperit în așezarea locală; Reșca, un bronz datat în secolul I a.Chr.) (Anexa I, nr. 143/II, 318/I, 342/III, 358/VI, 383/II); Nicaea, o descoperire (Hunedoara, un exemplar în tezaur cu emisiuni dyrrhachiene, apolloniene și denari romani republicani) (Anexa I, nr. 238/II); Odessos, cinci descoperiri (Brâncoveanu, două tetradrahme descoperite într-un tezaur cu piese dyrrhachiene, apolloniene și una emisă la Bizanț; Câmpulung Muscel, un bronz din secolul II a.Chr.; Cetățeni, un bronz descoperit în așezarea locală și datat în secolele II - I a.Chr.; Popești, o tetradrahmă descoperită în așezarea locală și datată în secolul I a.Chr.; Zimnicea, cu 3 ex. de bronz datate în secolele III - II a.Chr.) (Anexa I, nr. 67, 100, 109/III, 358/VI, 509/II); Olbia, o descoperire (Răcătău, un exemplar de bronz descoperit în așezarea locală, într-un nivel datat în secolele I a.Chr. - I p.Chr.) (Anexa I, nr. 370); Panticapaion, două descoperiri (Galați, câteva monede; Timișoara, cu 1 ex. de bronz care provine dintr-un tezaur) (Anexa I, nr.206/VI, 465/II); Perinth, două descoperiri (Răcătău, 1 ex. de bronz descoperit în așezarea locală, într-un nivel datat în secolele I a.Chr. - I p.Chr.; Turda, un bronz emis după 300 a.Chr.) (Anexa I, nr. 370; 474/III); Scodra, o descoperire (Potoc, 1 ex. în tezaur cu drahme dyrrhachiene și apolloniene) (Anexa I, nr. 360/II); Smirna, o descoperire (Buzău, o tetradrahmă datată la sfârșitul secolului II a.Chr.) (Anexa I, nr. 83/I); Thessalonic, două descoperiri (Novaci, un bronz datat după 220 a.Chr.; Pitești, cu un bronz) (Anexa I, nr. 299/I, 346/I); Tomis, o descoperire (Galați, număr neprecizat de monede de bronz datate în secolele II - I a.Chr., descoperite în primul nivel antic al stațiunii de la Barboși) (Anexa I, nr. 206/III); zona pontică, o descoperire (Brad, 1 ex. de bronz descoperit în așezarea locală, datat în secolele III - I a.Chr.) (Anexa I, nr. 62/II).

Pe lângă monedele prezentate, mai menționăm și o emisiune de bronz care provine de la Tyras, emisă pentru regele scit Charaspes, și datată în secolul II a.Chr. (Anexa I, nr. 39/VIII). Dintre exemplarele de mai sus, 571 piese sunt de bronz, iar 7 de argint. Faptul că unele piese apar și în așezările locale (Popești, două piese de bronz și una de argint; Costești, un bronz; Cetățeni, un bronz; Brad, 1 ex. de bronz; Răcătău, două piese de bronz) pot constitui indicii și despre începutul unei circulații monetare, cel puțin în cadrul așezărilor respective.

La nordul Dunării, într-o serie de descoperiri, sunt atestate și emisiunile orașului Maroneea. Am considerat utilă tratarea lor separată, deoarece piesele respective se găsesc într-un număr mai mare de descoperiri, comparativ cu tipurile grecești și elenistice menționate anterior. Aceste emisiuni sunt în totalitate tetradrahme care au următoarele caracteristici: pe avers este redat capul lui Dionysos iar pe revers tot pe Dionysos care ține în mână dreaptă un strugure, însoțit de monograme și legenda ΔΙΟΝΥΣΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΜΑΡΩΝΙΤΩΝ.⁹¹ Din punct de vedere cronologic, au fost avansate mai multe date pentru emiterea pieselor de tip Maroneea: 158-150,⁹² 148,⁹³ 189-188 a.Chr.⁹⁴ Data la care încetează activitatea monetară la Maroneea s-ar plasa în jurul anului 88 a.Chr., iar perioada de circulație a emisiunilor respective a fost coborâtă până către 80-55 a.Chr.⁹⁵

În zona care ne interesează, emisiunile orașului Maroneea sunt atestate în 15 descoperiri. Dintre acestea, opt sunt reprezentate de tezaurele de la Boșneagu, București, Celei, Cuceu, Furculești, Jigodin, Sângeorzu Nou și Valea Presnei (Anexa I, nr. 61, 74/XX, 106/I, 159, 205, 252, 400/II, 487), iar celelalte șapte prin descoperirile izolate de la Coslogeni, Focșani, Galați, Mierlău, Oradea, Pianu de Sus, Popești și (Anexa I, nr. 142/II, 200/I, 206/III, 277, 315/IV, 340/II, 358/VI). Numărul total al exemplarelor se ridică la 15 monede, dintre care nouă provin din tezaure, iar șase din descoperiri izolate. Analiza descoperirilor impune următoarele observații: a) tetradrahmele de tip Maroneea sunt slab reprezentate la nordul Dunării; b) în tezaure, emisiunile acestui tip apar alături de alte monede străine, precum Macedonia I, Thasos, Dyrhachium sau denari romani republicani (Boșneagu, București, Celei, Cuceu, Furculești, Jigodin, Sângeorzu Nou și Valea Presnei); c) piesele din Maroneea sunt atestate și în așezările locale nord-dunărene (Galați-Barboși, număr neprecizat de piese descoperite în primul nivel al stațiunii antice; Popești, 1 ex.); d) monedele sunt cu o singură excepție tetradrahme (la Coslogeni, piesa este o imitație de bronz după emisiunile Maroneea); e) prezența în unele tezaure „mixte” (în cadrul acestora se asociază cu monede thasiene sau dyrrhachiene), aspect care poate fi util în stabilirea cronologiei.

După cum se prezintă descoperirile, se poate crede că emisiunile de tip Maroneea nu au jucat un rol prea mare în cadrul economiei locale de la nordul Dunării. Prezența lor alături de emisiunile thasiene, într-o serie de descoperiri, poate constitui un indiciu atât al pătrunderii pieselor de tip Maroneea în zona nord-dunăreană, într-o perioadă similară cu emisiunile cu care se asociază în acumulări (se datează ca și thasienele), cât și direcția din care vin (pătrund împreună de pe piețele balcanice). Aceasta poate determina adoptarea unei cronologii mai coborâte și pentru tetradrahmele de tip Maroneea, fapt constatat și în cazul emisiunilor thasiene sau dyrrhachiene. Prezența lor în așezări, unde se asociază cu alte tipuri monetare locale sau străine, constituie și un indiciu al unei posibile încadrări a lor într-o circulație monetară către sfârșitul secolului I a.Chr., poate chiar prima treime a secolului I p.Chr.

5.2. Moneda celtică

Alături de tipurile monetare prezentate până acum, Dacia nord-dunăreană cunoaște și alte monede de proveniență străină. Este vorba de monedele celtice târzii, care într-o anumită

⁹¹ C. Preda, *Ist monedei*, p. 275.

⁹² *Ibidem*.

⁹³ B.V. Head, *HistNum*, p. 251.

⁹⁴ C. Preda, *op.cit.*, p. 275.

⁹⁵ *Ibidem*.

perioadă cronologică, plasată cu aproximație în prima jumătate a secolului I a.Chr., au ajuns datorită unor evenimente istorice și în teritoriul nord-dunărean.

Prezența celților pe teritoriul de astăzi al României este documentată însă, după unii istorici, încă din secolul IV a.Chr.⁹⁶ Totuși, de o prezență a celților la nord de Dunăre se poate vorbi în mod deosebit din anul 278 a.Chr., când după expedițiile în Grecia și Macedonia, ei înființează regatul de la Tylis și se așează în sud-estul Bulgariei; lor li se adaugă și ramura scordiscilor stabiliți în regiunea Dravei, Savei și Moravei de Jos.⁹⁷ În continuare nu ne vom ocupa de importanța pe care factorul celtic l-a avut în dinamizarea societății locale, ci ne vom referi în mod deosebit doar la aspectele de ordin numismatic, în măsura în care acestea pot oferi unele date utile.

În marea lor majoritate, descoperirile monetare celtice de pe teritoriul de astăzi al României se încadrează în rândul emisiunilor târzii. Acestea sunt bătute în zona Bratislavei, mai precis în părțile Dunării mijlocii, unde în Antichitate se afla un important centru unional tribal celtic.⁹⁸ În special partea de sud-vest a Slovaciei reprezenta în Antichitate o importantă zonă de locuire a celților boi.⁹⁹

Pe teritoriul de astăzi al României, monedele celtice sunt atestate în 20 de descoperiri de la Baia Mare, Brașov, Cluj Napoca, Costești, Craiova, Dezna, Drobeta Turnu Severin, Geoagiul de Sus, Lazuri, Noul Săsesc, Oradea, Orlea, Plenița, Șieu Odorhei, Șimleul Silvaniei, Tămădău Mare, județul Maramureș, județul Sibiu, Oltenia și România (Anexa III, nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20). Numărul total al exemplarelor se ridică la aproximativ 78 piese, iar analiza descoperirilor permite consemnarea următoarelor observații: a) la nord de Dunăre monedele celtice nu surprind prin numărul mare de descoperiri și exemplare; b) în așezările locale, monedele celtice se găsesc în număr redus (1 ex. provine de la Costești, iar altul de la Lazuri); c) piesele descoperite permit o stratificare din punct de vedere cronologic, a emitentului și a metalului din care acestea sunt confecționate (avem înregistrate atât monede de argint cât și de aur); d) sunt semnalate și tezaure monetare (Drobeta Turnu Severin, Geoagiul de Sus, Șieu Odorhei și Tămădău Mare); e) în unele tezaure, piesele celtice, indiferent de metalul din care sunt confecționate, se asociază cu alte emisiuni străine (Drobeta Turnu Severin, piesele celtice se asociază cu o drahmă din Apollonia; la Șieu Odorhei, cu emisiuni de tip Macedonia I, Thasos, Apollonia și Dyrhachium; la Tămădău Mare, cu imitații thasiene), aspect important în stabilirea cronologiei; f) unele exemplare se încadrează între secolele III - II a.Chr., în vreme ce altele sunt datate între 60-45 a.Chr.; g) în cadrul descoperirilor predomină mai ales exemplarele considerate emisiuni celtice târzii.

Alături de cele consemnate anterior, prezentarea unor elemente specifice emisiunilor celtice realizate în Slovacia nu este lipsită de importanță. Astfel, ocupându-se cu studiul

⁹⁶ V. Pârvan, *Getica*, p. 65 și urm.: I. Nestor, *A propos de l'invasion celtique en Transilvanie*, în *Dacia*, 9-10, 1941-1944, p. 547-549.

⁹⁷ G. Alföldy, *Des territoires occupés par les Scordisques*, în *Acta Antiqua*, 12, 1964, 1-2, p. 107-127.

⁹⁸ E. Kolníková, *The finds of celtic coins in Slovakia and the main problems of the East Celtic Coinage*, în *Actes du 8ème Congrès International de Numismatique*, New York-Washington, 1973, p. 181; eadem, *Münzfunde und die historischen Ereignisse im Nördlichen Mitteldonaraum um die Zeitwende*, în *Kelten, Germanen, Römer im Mitteldonaugebiet vom Ausklang der Latène-Zivilisation bis zum 2. Jahrhundert*, Brno-Nitra, 1995, p. 104-119; C. Preda, *Ist monedei*, p. 279.

⁹⁹ E. Kolníková, în *Actes du 8ème Congrès International de Numismatique*, New York-Washington, 1973, p. 181.

monedelor celtice de pe teritoriul Slovaciei, E. Kolniková distinge emisiuni cu nu mai puțin de 15 legende, între care: BIATEC, NONNOS, DEVIL, BVSV, BVSSVMARVS, IANTVMARVS, COBROVOMARVS, COISA, AINORIX, FARIARIS, EVOIVRIX, TIITO, COVNUS, COVIOMARVS, MACCVIS¹⁰⁰ (parte din aceste tipuri monetare sunt atestate în descoperiri și pe teritoriul de astăzi al României).

Puse pe seama celților boi, din majoritatea pieselor menționate se remarcă mai ales tipurile BIATEC, NONNOS și Simmering cu următoarele caracteristici: pe avers este redat un cap uman sau două capete alăturate; pe revers sub cal și călăreț este imprimată legenda BIATEC sau NONNOS; unele exemplare se încadrează în categoria tetradrahmelor cu greutate în general de 17,15 g, iar altele a hemidrahmelor cu 2,20 g. Se cunosc și exemplare de aur, numite stateri, ce au legenda BIATEC sau BIAT și greutatea de 6,45 g.¹⁰¹ Tot în Slovacia a fost identificat și tipul cu liră, care are un cap uman și un cal; acestea au greutatea care variază de la 10,26 g (pentru tetradrahme), la 3,33 (pentru drahme) și la 0,79 g (pentru hemidrahme). Acestora li se adaugă și monedele cunoscute sub denumirea de „tipul cu cocoasă și cal stilizat”, specifice regiunii de nord a Slovaciei, care au greutatea ce variază între 9,67 (pentru tetradrahme) și 5,01 g (pentru didrahme).¹⁰² Se cunosc și emisiuni de aur de tipul „Muschel Typus”, care au pe avers un ornament stilizat (unghiuri, puncte, sau linii) iar pe revers o scoică și semnul X.¹⁰³ Multe dintre emisiunile celtice din Slovacia au o serie de contramărci, o stea sau un triskeles, elemente considerate a avea legătură cu unele funcții magico-religioase ale pieselor respective.¹⁰⁴

Prezența acestor monede pe teritoriul nord-dunărean impune o serie de observații. În ceea ce privește analiza comparativă a zonelor de locuire celtică și locală nord-dunăreană, aceasta scoate în evidență o serie de similitudini în privința aspectului numismatic. Astfel, numeroase tipuri monetare locale din prima fază de dezvoltare primesc influențe care sunt cu certitudine celtice. Acest lucru se explică prin faptul că între secolele III - II a.Chr. anumite teritorii de la nord de Dunăre s-au aflat în contact nemijlocit cu triburile celtice. Bunăoară, sud-vestul României (Banat și Oltenia) s-a aflat în contact cu celții scordisci, în vreme ce vestul și nord-vestul a fost influențat de celții boi, eravisci, teurisci sau anarți care își aveau centrul de locuire în Slovacia și Ungaria.¹⁰⁵ Din acest motiv se impune ipoteza că mare parte din emisiunile specifice primei faze de dezvoltare a monetăriei locale poartă o certă amprentă celtică. Acest aspect a determinat considerarea unor tipuri monetare locale drept realizări comune celto-dace.¹⁰⁶

Una dintre întrebările care se pun în legătură cu prezența emisiunilor celtice târzii în Dacia nord-dunăreană este și aceea referitoare la funcțiile pe care acestea le îndeplineau. Așa cum se prezintă descoperirile din spațiul vizat se poate da o cu totul altă explicație, decât una economică, emisiunilor respective. Aceasta deoarece, așezările locale nu surprind prin cantitatea mare de monedă celtică, iar monedele celtice care s-au descoperit până acum la nordul Dunării sunt confecționate atât din aur, cât și din argint.

¹⁰⁰ *Ibidem*, p. 182.

¹⁰¹ *Ibidem*, p. 183, p. 186/fig. 1.

¹⁰² *Ibidem*.

¹⁰³ C. Preda, *op. cit.*, p. 280.

¹⁰⁴ E. Kolniková, în *Actes du 8ème Congrès International de Numismatique*, New York-Washington, 1973, p. 181.

¹⁰⁵ V. Zirra, C. Preda, în *Enciclopedia arheologiei*, p. 276.

¹⁰⁶ *Idem*, *Ist monedei*, p. 224.

În legătura directă cu funcțiile emisiunilor celtice se află și cronologia acestora. Se crede astfel, că emisiunile celtice din sud-vestul Slovaciei, respectiv cele cu legenda BIATEC sau Simmering, se pot data în prima jumătate a secolului I a.Chr., mai exact între 70 și 58 a.Chr., iar cele din zona de nord în a doua jumătate a secolului a aceluiași secol.¹⁰⁷ Perioada coincide și cu momentul în care Burebista, aflat în fruntea triburilor locale, inițiază ample campanii militare în estul și vestul Daciei. Acum se pare că activitatea monetară celtică din zona de sud-vest a Slovaciei a luat sfârșit ca urmare a campaniei militare a lui Burebista,¹⁰⁸ eveniment ilustrat și de izvoarele istorice. Strabon menționează că, în anul 60 a.Chr., Burebista se năpustește asupra triburilor celtice de la Tisa și Dunărea Mijlocie, zdrobindu-le. Pe „boii de sub conducerea lui Critasiros și pe taurisci i-a șters de pe fața pământului”.¹⁰⁹ Boii vor migra spre Gallia unde vor fi învinși de Caesar, iar tauriscii se vor stabili în Noricum.¹¹⁰ Din acest motiv, se consideră că emisiunile celtice târzii prezente la nordul Dunării ar proveni și din prăzile de război pe care Burebista le-a adus din părțile Slovaciei în urma campaniei militare anticeltice.¹¹¹

5.3. Monedele de tip Koson

O categorie monetară interesantă, atestată într-o serie de descoperiri Dacia nord-dunăreană este reprezentată de emisiunile de aur cunoscute sub denumirea de monede de tip Koson.¹¹² Considerate a fi emise în două serii distincte, una cu monogramă mai simplă și cu reprezentare rigidă a imaginilor, iar alta cu monogramă mai complicată, dar cu o stilistică mai îngrijită,¹¹³ piesele acestui tip monetar se caracterizează prin următoarele: pe avers este redat un consul roman plasat între doi lictori, orientat spre stânga, alături de legenda *KOΣON*;¹¹⁴ pe câmpul pieselor este redată o monogramă, *BR* sau *BA*,¹¹⁵ despre care se consideră că ar reda abreviat numele lui Brutus; reversul are reprezentarea unei acvile cu aripile deschise, sceptru și o coroană.¹¹⁶ În ceea ce privește greutatea, monedele de tip Koson se apropie de cea a staterului (7,69 și 10,08 g cu o medie de 8,41 g)¹¹⁷ sau a monedei de aur romane, aureus.¹¹⁸

La nord de Dunăre, monedele de tip Koson nu se remarcă prin numărul mare de descoperiri, comparativ cu tipurile monetare străine și locale analizate anterior. Se cunosc, cel puțin în stadiul actual al cercetărilor, un număr de 20 de localități, precum Axente Sever, Bács

¹⁰⁷ E. Kolníková, *op.cit.*, p. 184.

¹⁰⁸ Eadem, *Dako-getische Münzen und einigen. Probleme des keltischen Münzwesens in der Slowakei*, în *SCN*, 5, 1971, p. 39-49.

¹⁰⁹ Strabon, *Geografia*, VII. 3. 11. în traducere de Felicia Vant-Stef, vol.II, București, 1974, p. 174.

¹¹⁰ H. Daicoviciu, *Dacii*, București, 1965, p. 93.

¹¹¹ B. Mitrea, *Descoperirea monetara de la Tamădău Mare (reg. București) și problema monedelor celților boi în Dacia*, în *SCN*, 1, 1957, p. 27; C. Secăsanu, *Monede din tezaurul de la Tamădău Mare (reg. București)*, în *SCN*, 1, 1957, p. 31-39.

¹¹² C. Preda, *Monedele*, p. 353-354; idem, *Ist monedei*, 226-233.

¹¹³ C.M. Petolescu, *Un tezaur de monede de tip Koson*, în G. Potra (ed.), *130 de ani de la crearea sistemului monetar românesc modern*, București, 1997, p. 84-93.

¹¹⁴ C. Preda, *Monedele*, p. 353; idem, *Ist monedei*, p. 226.

¹¹⁵ *Ibidem*.

¹¹⁶ E. Sydenham, *The Coinage of the Roman Republic*, Londra, 1952, p. 130 și 150 (nr. 793, 906); C. Preda, *Ist monedei*, p. 226.

¹¹⁷ M. Bahrfeldt, *Über die KOΣON Münzen*, în *Berliner Münzblätter*, 33, 1912, 121, p. 215-255; 124, p. 323-326; 126, p. 360-369; C. Preda, *Monedele*, p. 353-354; idem, *Ist monedei*, p. 226.

¹¹⁸ V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 91; C. Preda, *op.cit.*, p. 226.

Bodrog, Tyras (Belgorod - Dnestrovskij), Boșorod, Brezoi, Bucium, Cozma, Craiova, Firtușu, Frumușita, Grădiștea Muncelului, Gușterița, Hațeg, Nocrich, Sarmizegetusa, Șeică Mică, Șușag, Timișoara, Vizejdia (Anexa IV, nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20). La acestea se poate adăuga și o piesă ce provine din Banatul Sârbesc (deci de la sud de Dunăre), respectiv de la Vrsác (Serbia) (Anexa IV, nr. 21). Numărul total al exemplarelor se plasează în jurul cifrei de 2569 de piese, cu precizarea că în cazul unor descoperiri, informațiile sunt uneori incomplete, atât în privința numărului de exemplare, cât și a contextului în care s-a înregistrat descoperirea (Axente Sever, Grădiștea Muncelului I sau Sarmizegetusa).

Analiza descoperirilor menționate anterior ne determină să constatăm următoarele: a) numărul descoperirilor cu monede de tip Koson înregistrate la nord de Dunăre este redus; b) comparativ cu numărul descoperirilor, cel al pieselor este ridicat; c) nici un exemplar de acest tip nu a fost înregistrat ca provenind din cadrul vreunei așezări locale; d) în cazul unor descoperiri, monedele Koson apar alături de cele de tip Lisimah (Grădiștea Muncelului) sau în zona unde s-au descoperit piese de tip Koson, au fost semnalate și emisiuni de tip Lisimah (Gușterița); e) majoritatea descoperirilor se concentrează mai ales în interiorul arcului carpatic; f) cele mai mari cantități de asemenea monede sunt în marile tezaure.

De-a lungul timpului, emisiunile de tip Koson au făcut obiectul unor importante studii, disputa științifică fiind centrată în jurul problemei legată de emitent și locul de batere a acestor piese. Unul dintre primii istorici care s-au aplecat asupra studierii monedelor Koson este J. Eckel, care considera, că piesele respective sunt bătute de Brutus în Balcani.¹¹⁹ Argumentul adus în sprijinul unei asemenea ipoteze a fost acela legat de asemănarea reprezentărilor de pe reversul Kosonilor cu cele de pe monedele oficiale ale lui Brutus, în calitatea sa de proconsul în Orient.

Cei care au subscris punctului de vedere expus anterior au considerat monogramele *AB*, *BP* sau *L. BR* existente pe Kosoni, drept abrevieri sub diferite forme ale numelui lui Brutus.¹²⁰ De altfel, se consideră că emisiunile de tip Koson copiază fidel aversul denarului lui M. Iunius Brutus sau al lui Q. Caepio Brutus, iar reversul se inspiră dintr-o emisiune a lui Pomponius Rufus.¹²¹

O a doua ipoteză plasează locul de emiterie a Kosonilor în zona nord-dunăreană, fiind în consecință atribuite unui rege local, cunoscut sub numele de Coson. Se invocă în acest sens informațiile autorului antic Suetonius.¹²² Un punct de vedere similar îl au și unii istorici români, care văd în monedele Koson realizări ale monetăriei locale nord-dunărene.¹²³ Nu în ultimul rând, trebuie menționată ipoteza emiterii Kosonilor la Olbia și atribuirea acestor piese unui conducător scit; argumentul adus în sprijinul acestei ipoteze este prezența unor litere în monograma Kosonilor, *O A B*, care ar reda numele orașului grecesc Olbia.¹²⁴ Conducătorul

¹¹⁹ J. Eckel, în *Doctrina numorum veterum*, 4, 1796, p. 20-25.

¹²⁰ M. Bahrfeidt, *Über die Goldmünzen der Daker Königs KOΣON*, Berlin, 1911, p. 10 (extras); H.A. Grueber, *Coins of the Roman Republic*, II, Londra, 1952, p. 474.

¹²¹ M. Bahrfeidt, *Über die KOΣON Münzen*, în *Berliner Münzblätter*, 33, 1912, 121, p. 215-255; 124, p. 323-326; 126, p. 360-369; C. Preda, *Monedele*, p. 353-354.

¹²² M. Bahrfeidt, *Über die Goldmünzen der Daker Königs KOΣON*, Berlin, 1911, p. 14-16.

¹²³ I. Winkler, *Considerații despre moneda Koson*, în *SCIV*, 23, 1972, p. 173-199; O. Iliescu, *Sur les monnaies d'or à la légende KOΣON*, în *Quaderni Ticinesi di Numismatica e Antichità Classiche*, 19, 1990, p. 185-213.

¹²⁴ B.V. Head, *HistNum*, p. 289.

respectiv s-ar fi aflat în relații, probabil de natură politică cu cetatea vest-pontică amintită.¹²⁵ În marea lor majoritate, ipotezele enunțate anterior au fost susținute cu diferite argumente, inclusiv cele de natură stilistică.

Într-un studiu recent,¹²⁶ care tratează exclusiv problema monedelor de tip Koson, toate punctele de vedere menționate sunt puse într-o manieră personală sub semnul întrebării. Se consideră, bunăoară, că emisiunile de tip Koson sunt de fapt stateri de aur ce aparțin sistemului ponderal și monetar grecesc.¹²⁷ Pentru a vedea în ce măsură un asemenea punct de vedere poate fi și acceptat, se impun unele delimitări.

În primul rând trebuie subliniat că emisiunile de tip Koson constituie un capitol aparte al numismaticii nord-dunărene. Cu cât ele sunt mai interesante, cu atât problemele pe care acestea le ridică sunt mai complicate. Prin aceste observații nu ne propunem emiterea unor concluzii definitive în legătură cu emisiunile respective, ci doar prezentarea unui punct de vedere. Prin urmare putem afirma, fără a greși cu nimic, că emisiunile Koson constituie, prin reprezentările pe care le conțin, un punct de întâlnire al civilizației romane cu cea greacă (aversul surprinde influențe romane, iar reversul pe cele grecești).¹²⁸

O analiză atentă a imaginilor de pe avers și revers nu lasă de înțeles că monedele de tip Koson copiază fidel denarul roman al lui M. Iunius Brutus, Q. Caepio Brutus sau moneda lui Pomponius Rufus, așa cum se afirmase inițial.¹²⁹ Mai mult, așa cum s-a constatat în cazul monedelor emise la Histria, Tomis, Olbia, Tyras și Callatis, există unele emisiuni de bronz și argint care prezintă analogii cu reprezentările de pe emisiunile Koson; se are în vedere redarea acvilei sau unele sigle monetare întâlnite și pe emisiunile bătute în centrele vest-pontice menționate (cazul unor tipuri monetare histriene). Pe de altă parte, se constată din analiza descoperirilor că în cadrul unor tezaure, monedele de tip Koson se găsesc alături de emisiuni de tip Lisimah, bătute cum am constatat și în atelierele monetare de la Pontul Euxin.¹³⁰ Dacă se ia în calcul și criteriul ponderal, se observă că și greutatea medie a Kosonilor (8,41 g)¹³¹ este apropiată de cea a emisiunilor de tip pseudo-Lisimah emise în centrele vest-pontice. Astfel, pseudo-lisimahii emiși la Histria au în medie 8,15 g,¹³² la Callatis 8,20-8,24 g,¹³³ iar cei de la Tomis separați, în două grupe, au în medie 8,60 g (pentru prima) și 8,20-8,24 g¹³⁴ (pentru a doua). Facem precizarea că în cazul pseudo-lisimahilor bătute în atelierele vest-pontice, greutatea acestora oscilează de la caz la caz: la Callatis, pseudo-lisimahii au între

¹²⁵ *Ibidem*, p. 272 și 289.

¹²⁶ L. Munteanu, *Însemnatarea istorică a monedei de tip Koson (teza de licență)*, mss., Iași, 2002, p. 60-67.

¹²⁷ *Ibidem*, p. 126.

¹²⁸ *Ibidem*, p. 60.

¹²⁹ M. Bahrfieldt, *Über die ΚΟΣΩΝ Münzen*, în *Berliner Münzblätter*, 33, 1912, 121, p. 215-255; 124, p. 323-326; 126, p. 360-369; C. Preda, *op.cit.*, p. 353-354.

¹³⁰ Gh. Poenaru Bordea, *Lés statères ouest-pontiques de type Alexandre le Grand et Lysimaque*, în *RBNS*, 125, 1979, p. 37-51; F. de Callataÿ, *Lés derniers statères posthumes de Lysimaque émis à Istros, Tomis et Callatis*, în *Dobroudja*, 12, 1995, p. 39-50; Gh. Poenaru Bordea, *Coloniile grecești din Dobrogea. Emisiunile monetare*, în *IstRom*, vol. I, 2001, p. 557-571.

¹³¹ C. Preda, *Monedele*, p. 353-361; Winkler, *op.cit.*, p. 182-183.

¹³² Gh. Poenaru Bordea, în *RBNS*, 125, 1979, p. 48.

¹³³ Fr. de Callataÿ, *op.cit.*, 1995, p. 45.

¹³⁴ *Ibidem*, p. 44; idem, *Histoire des guerres mithridatiques vue par les monnaies*, Louvain, 1997, p. 148.

8,15 și 8,40 g,¹³⁵ iar la Tomis fie 8,60 g, fie între 8,20-8,30 g.¹³⁶ O analiză atentă se impune și în privința momentului emiterii monedelor Koson. În acest sens pot fi luate în considerare două date, una cuprinsă între 43-42 a.Chr. și alta între 40-29 a.Chr.¹³⁷ În ceea ce privește staterii de tip Lisimah, aceștia se emit până în secolul I a.Chr., atât la Tomis cât și la Callatis;¹³⁸ la Tomis până în primele deceni ale secolului I a.Chr.¹³⁹ În acest fel ar exista o neconcordanță cronologică între data emiterii ultimilor stateri de tip Lisimah și cea a monedelor Koson, cu care se găsesc în marile tezaure.

Se observă că majoritatea tezaurelor cu emisiuni Koson, care conțin și emisiuni de tip Lisimah, sunt atestate mai ales în Transilvania. Mai nou, tocmai astfel de tezaure sunt considerate, acumulări care au în componența lor doar „falsuri medievale”.¹⁴⁰ Argumentul adus în susținerea unei asemenea ipoteze a avut ca punct de plecare interpretarea celor trei emisiuni de aur, identificate în cadrul tezaurului de la Baia Mare.¹⁴¹

Asemănătoare cu emisiunile de tip Lisimah, cele trei monede de aur din tezaur sunt într-adevăr contrafaceri medievale, dar realizate într-o perioadă posterioară descoperirii primului tezaur „mixt” (monede Koson și Lisimah), din apa Streiului.¹⁴² Considerând emisiunile Lisimah descoperite în Transilvania, drept falsuri medievale, C. Preda susține că și Kosonii cu care lisimahii apar în tezaure sunt tot creații ale aceleiași epoci.¹⁴³ Observațiile anterioare ne determină să credem că, ideea potrivit căreia Kosonii descoperiți în interiorul carpatic sunt falsuri medievale, ar trebui reconsiderată.

S-a constatat din analiza descoperirilor, lipsa emisiunilor de tip Koson din cadrul așezărilor locale, după cum emisiuni de tip Lisimah, cu care astfel de piese se asociază în unele tezaure, sunt slab reprezentate în cadrul aceluiași așezări; la Crăsani este semnalat un singur stater de la Lisimah (Anexa VII, nr.19/I). Avem însă indicii despre descoperirea unei monede de tip Koson la Tyras (Cetatea Albă, azi Belgorod-Dnestrovskij), care se pare, provine din cetatea antică.¹⁴⁴ Chiar și așa, structura descoperirilor ne indică faptul că în cazul Kosonilor nu putem vorbi despre o funcție economică a acestora, ci mai mult de una de tezurizare și de afirmare a prestigiului.¹⁴⁵ De fapt, în secolul I a.Chr., aurul nu pare să aibă un rol economic, ci constituie monopol regal, lucru care ar fi valabil cel puțin în cazul monedelor care fac obiectul discuției noastre.¹⁴⁶ Nu excludem posibilitatea ca emisiunile de tip Koson să fi îndeplinit și o altă funcție, poate religioasă, dacă luăm în considerare tezaurul „mixt” descoperit în apa Streiului.¹⁴⁷ Obiceiul de a oferi moneda ca ofrandă este un fapt cunoscut în Antichitate.

¹³⁵ Fr. de Callataÿ, în *Dobroudja*, 12, p. 45.

¹³⁶ Idem, *Histoire des guerres mithridatiques vue par les monnaies*, Louvain, 1997, p. 148.

¹³⁷ C. Daicoviciu, *Dezvoltarea vieții materiale și tendințele spre formarea statului*, în *IstRom*, vol. I, 1960, p. 276; H. Daicoviciu, *Dacia de la Burebista la cucerirea romană*, Cluj-Napoca, 1972, p. 106-111.

¹³⁸ Gh. Poenaru Bordea, *Coloniile grecești din Dobrogea. Emisiunile monetare*, în *IstRom*, vol. I, 2001, p. 567-569.

¹³⁹ *Ibidem*, p. 569.

¹⁴⁰ C. Preda, *Ist monedei*, p. 232-233.

¹⁴¹ E. Chirilă, O. Bandula, *Tezaurul monetar de la Baia Mare*, Baia Mare, 1966, p. 4-6.

¹⁴² O. Iliescu, *Lés tetrastatères de Lysimaque trouvés à Baia Mare*, în *StCl*, 10, 1968, p. 86-90.

¹⁴³ C. Preda, *op.cit.*, p. 232.

¹⁴⁴ A.N. Zograf, 1951, p. 68 și tab. II/2.

¹⁴⁵ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 92.

¹⁴⁶ Gh. Poenaru Bordea, *Izvoare numismatice*, în *IstRom*, vol. I, 2001, p. 60.

¹⁴⁷ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 92 (consideră că tezaurul a fost oferit ca ofrandă sanctuarului de la Sarmizegetusa Regia sau a fost dedicat apei Streiului).

În orice caz, dacă se iau în considerare toate aspectele menționate anterior (asemănările dintre Kosoni și pseudo-lisimahi din punct de vedere ponderal, similitudinile dintre Kosoni și unele emisiuni vest-pontice), la care se adăugă și absența emiterii monedelor de aur la nord de Dunăre de către localnici, se poate considera, cu unele rezerve de rigoare, că originea Kosonilor ar putea fi căutată și în centrele grecești de la Pontul Euxin.¹⁴⁸ Facem precizarea că în stadiul actual al cercetărilor un răspuns clar la această problemă este încă dificil de formulat.

Se pune totuși întrebarea, dacă Kosonii, considerați a fi monede excepționale prin funcția politică pe care o îndeplineau,¹⁴⁹ sunt realizați în atelierele monetare pontice, de ce în Transilvania, mai precis în interiorul arcului carpatic, se înregistrează cele mai multe descoperiri, acolo unde în Antichitate a funcționat pentru o anumită perioadă, regatul lui Burebista și a unora din urmașii săi. Normal ar fi fost, ca aceste emisiuni să le înregistrăm în zona de emiterie sau măcar în apropierea acesteia. Din acest motiv emisiunile de tip Koson constituie o excepție, în sensul că ele apar în zone mai îndepărtate față de presupusul loc al emiterii.¹⁵⁰ Atât locul de emiterie al Kosonilor, presupus a fi zona pontică, cât și momentul în care aceste emisiuni au fost realizate, pot oferi indicii în legătură cu funcția pe aceștia ar fi îndeplinit-o. Se poate considera că momentul emiterii Kosonilor ar coincide și cu etapa finală a relațiilor de natură politică dintre greci și geți. Este vorba de secolul I a.Chr., când orașele grecești oscilează politic între Roma și Mithridates VI Eupator. Chiar dacă în urma campaniei lui T. Varro Lucullus, litoralul pontic intră sub stăpânirea Romei, coloniile grecești se revoltă. Se presupune doar că, în spatele acestei revolte contra lui C. Antonius Hybrida, învins sub zidurile Histriei, s-ar fi aflat chiar Burebista.¹⁵¹ Este posibil, ca ocupația romană să fi fost pentru greci, mult mai greu de suportat decât plata unor obligații bănești (cumpărarea protecției), efectuate ca în trecut, către o serie de conducători locali cum ar fi fost Rhemaxos sau Zalmodegikos.

Cu toate că ulterior raporturile dintre greci și geți se vor deteriora, fapt care se poate explica și prin campania pontică a lui Burebista, posibilitatea reluării relațiilor de natură politică între aceștia nu trebuie exclusă. Ideea este întărită și de faptul că o parte din pseudo-lisimahii cu care Kosonii se asociază în unele tezaure din Transilvania, pot constitui, de ce nu și rezultatul unor raporturi de natura celor menționate anterior, stabilite între greci și geți. De altfel, interesul localnicilor pentru zona pontică se menține și după dispariția lui Burebista, când în răsăritul Daciei¹⁵² se remarcă Dicomes, rudă apropiată a fostului rege.¹⁵³ Acesta, în virtutea promisiunii de a livra trupe lui Antonius, aflat în conflict cu Octavian, primește de la generalul roman, se pare, recunoașterea suveranității getice asupra cetăților grecești de la Pontul Euxin. Este posibil ca și Coson, un alt ipotetic urmaș al lui Burebista, pe seama căruia sunt puse și emisiunile de aur, subiect al analizei noastre, să fi continuat legăturile cu grecii din Pont în spiritul vechilor tradiții și interese. Prezența pseudo-lisimahilor, alături de Kosoni în

¹⁴⁸ L. Munteanu, *op.cit.*, p. 125-127.

¹⁴⁹ *Ibidem*, p. 63.

¹⁵⁰ *Ibidem*.

¹⁵¹ V. Pârvan, *Getica*, p. 78.

¹⁵² M. Chitescu, *Unele aspecte ale relațiilor dintre Dicomes și Marcus Antonius în lumina descoperirilor numismatice (O problemă de geografie istorică)*, în *SCIV*, 19, 1968, 4, p. 655-665.; H. Daicoviciu, *op.cit.*, p. 110-111.

¹⁵³ R. Vulpe, *La priorité des agnats dans la transmission de la royauté chez les Thraces, les Daces et leurs voisins*, în *Thracia*, 2, 1974, p. 63-69.

descoperirile din Transilvania, ar constitui un indiciu în sprijinul ideii existenței unor astfel de înțelegeri politice. În acest caz și ideea privitoare la originea pontică a Kosonilor ar fi mai bine susținută.

5.4. Moneda locală

Analiza fiecărui tip monetar local prezent în Dacia nord-dunăreană, în perioada de timp care face obiectul cercetării de față, a permis consemnarea unor concluzii interesante din punct de vedere cronologic. Inițial s-a considerat că monetăria locală de la nordul Dunării își încetează activitatea după cel de-al treilea deceniu al secolului I a.Chr.¹⁵⁴ Fixarea în timp a datei respective a avut la bază, inițial, observațiile potrivit cărora, în cetățile dacice din Transilvania s-a constatat o penurie de monede locale; explicația dată, a fost aceea că, momentul încetării monetăriei locale de la nordul Dunării s-a produs înaintea ridicării davelor din Munții Orăștiei.¹⁵⁵ Fenomenul s-ar datora pătrunderii masive în Dacia a denarului roman republican și imitarea acestuia de către localnici.¹⁵⁶ Se admite totuși că unele emisiuni locale și-au putut prelungi perioada de circulație până către mijlocul secolului I a.Chr., chiar dacă în mod izolat.¹⁵⁷

Punctul de vedere care se desprinde în urma cercetării poate suporta unele modificări. Se are în vedere faptul că unele emisiuni locale au continuat să circule în Dacia nord-dunăreană și după al treilea deceniu al secolului I a.Chr. Indiciile care au condus către această concluzie sunt următoarele: a) structura unor descoperiri monetare; b) situația întâlnită în cadrul unor așezări locale de la nordul Dunării; c) evenimente politico-militare reflectate în izvoarele antice; d) influențele stilistice pe care unele emisiuni locale le-au preluat de la monedele străine, a căror circulație este documentată în zona precizată și după 70 a.Chr.

Reluarea discuțiilor pe marginea cronologiei emisiunilor locale la care ne referim, nu o găsim oportună. Din acest motiv, ne limităm doar la menționarea monedelor locale care își prelungesc perioada de circulație și spre sfârșitul secolului I a.Chr. Este vorba de următoarele tipuri monetare locale: Huși - Vovriești, Adâncata - Mănăstirea, Vârteju - București, Inotești - Răcoasa, Aninoasa - Dobrești, Petelea, Toc - Chereluș, combinat Alexandru cel Mare - Filip III Arideul.¹⁵⁸

5.5. Moneda romană republicană și imperială

În comparație cu tipurile monetare străine și locale analizate până acum, moneda romană ocupă prin numărul mare de descoperiri și exemplare un loc deosebit în cadrul numismaticii spațiului nord-dunărean.

Într-o statistică din anul 1974 erau menționate aproximativ 250 de localități, din care ar proveni aproximativ 25.000 de denari romani republicani și imperiali,¹⁵⁹ în cea din 1981

¹⁵⁴ C. Preda, *Monedele*, p. 406; idem, *Ist monedei*, p. 224.

¹⁵⁵ M. Macrea, *Monetele din cetatea dacă de la Costești*, în *AISC*, 2, 1933-1935 (1936) (extras), p. 18.

¹⁵⁶ *Ibidem*; C. Preda, *op.cit.*, p. 224.

¹⁵⁷ *Ibidem*.

¹⁵⁸ C. Preda, C. Preda, *Geto-dacii din bazinul Oltului Inferior. Dava de la Sprâncenata*, București, 1986, p. 71-72; V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 118; S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 16, 1993, p. 128.

¹⁵⁹ B. Mitrea, *Probleme de numismatică romană în ultimul sfert de veac*, în *BSNR*, 42-46, 1948-1972 (1974), 96-120, p. 24.

numărul descoperirilor aproape că se dublase ridicându-se la 430.¹⁶⁰ Statistica din 1998 aduce completări importante în privința numărului de descoperiri în care moneda romană este atestată la nordul Dunării.¹⁶¹ Conform acesteia, moneda romană republicană și imperială are în zona nord-dunăreană următoarea distribuție: denarii romani republicani sunt atestați în 231 tezaure și 246 descoperiri izolate iar cei imperiali apar în alte 137 de tezaure și descoperiri izolate.¹⁶²

În urma analizei de față, monedele romane republicane și imperiale sunt atestate la nord de Dunăre în 582 de descoperiri, la care se mai adaugă altele provenind din șase județe și trei regiuni (Anexa V). Numărul total al denarilor republicani și imperiali se ridică la aproximativ 26.842 sau 26.848 exemplare, dintre care 25.514 sau 25.520 sunt denari romani republicani, iar 1328 denari imperiali. Se adaugă piesele din aur, în număr de 64 exemplare, în vreme ce numărul monedelor de bronz se ridică la 123; alte aproximativ 191 de exemplare sunt reprezentate prin imitații de denari. De asemenea, denarii romani republicani provin din 268 descoperiri izolate (927 ex.), în vreme ce în alte 252 de localități avem atestate tezaure (24.340 sau 24.346 ex.); acumulări cu denari imperiali sunt atestate în 62 de localități (1090 ex.), iar izolat în alte 113 (238); alți 247 denari republicani (235 în tezaure și 12 în descoperiri izolate) provin din cele șase județe și trei regiuni, iar un exemplar de bronz are ca loc de descoperire Ucraina. Precizăm că o serie de descoperiri (87 tezaure) sunt considerate în lucrarea de față neconcludente, întrucât nu posedă date complete, respectiv nu au indicat numărul total de exemplare, datarea corespunzătoare sau numele magistraților monetari; descoperirile a căror număr de exemplare este precizat au fost însă incluse în calculul statistic.

Aceste observații ne determină să credem că și statistica întocmită de noi poate fi relativă, deoarece piesele descoperite izolat pot constitui resturile unor tezaure care s-au pierdut, după cum, este posibil ca unele descoperiri să nu le fi înregistrat.

În ciuda acestor inconveniente, din câte se poate observa, moneda romană constituie, prin numărul de descoperiri și exemplare, una din cele mai importante categorii monetare din zona supusă cercetării de față. Din acest motiv, o analiză ce presupune diferitele aspecte legate de moneda romană prezentă la nordul Dunării este deosebit de utilă.

Ca și alte tipuri monetare străine sau locale, moneda romană republicană prezintă unele incertitudini în privința datei exacte la care a început să fie emisă, ea oscilând între 268, 217-212, 212-209 și 187 a.Chr.¹⁶³ Aceeași incertitudine a fost sesizată și în privința greutateii denarului roman. Dacă inițial denarul cântărea, se pare 4,55 g,¹⁶⁴ ulterior aceasta a înregistrat și greutăți cuprinse între 4,13-3,67 g;¹⁶⁵ se consideră, de asemenea, că marea majoritate a acestor emisiuni au greutăți care variază între 3,7 și 3,9 g.¹⁶⁶

¹⁶⁰ M. Chițescu, *RRCD*, p. 93-367.

¹⁶¹ C. Preda, *Ist monedei*, p. 281-331.

¹⁶² *Ibidem*, p. 283-284, 289 și 327.

¹⁶³ M. Crawford, *Roman Republican Coinage*, Cambridge, vol. I, 1974, p. 34-35; *idem*, *Coinage Money under the Roman Republic. Italy and the Mediterranean Economy*, London, 1985, p. 55-56; C. Preda, *op.cit.*, p. 281.

¹⁶⁴ V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 93.

¹⁶⁵ M. Crawford, *Roman Republican Coinage*, vol. II, Cambridge, 1974, p. 594-595.

¹⁶⁶ Gh. Pœnaru Bordea și C. Știrbu, *Un tezaur de denari romani republicani și imperiali de la începutul Principatului descoperit la Breaza, comuna Lisa (jud. Brașov)*, în *SCN*, 5, 1971, p. 265-282; M. Chițescu, *Tezaurul de la Poroschia (jud. Teleorman) și unele probleme privind monedele geto-dacice de tip roman republican*, în *SCN*, 7, 1980, p. 55-65.

Asemeni altor monede cunoscute în Antichitate și denarul are o varietate de reprezentări: aversul redă cel mai frecvent un cap de femeie, zeița Roma, cu cască înaripată, la care se adaugă semnul *X*; uneori mai apar și reprezentări cu Apollo, Bachus, Junona sau Diana,¹⁶⁷ pentru ca în vremea lui Caesar pe aversul denarilor romani să fie redat și capul conducătorului; pe revers sunt redați doi călăreți în galop, probabil Dioscurii, o bigă însoțită de Diana, alături de legenda *ROMA*, nume de magistrați monetari sau scene din mitologia romană.¹⁶⁸

Din statistica întocmită reiese faptul că la nordul Dunării, denarul roman este bine reprezentat în descoperiri. Analiza acestor descoperiri impune o serie de observații: a) numărul mare de descoperiri și exemplare pe care denarii romani republicani și imperiali timpurii îl înregistrează în Dacia nord-dunăreană; b) prezența sporadică alături de numeroasele emisiuni de argint, a pieselor de aur și bronz, dar și a imitațiilor de denari; c) cele mai multe tezaure (191) cu denari romani republicani și imperiali timpurii provin din descoperiri care nu au context arheologic (Tabelul III); d) în comparație cu emisiunile străine și locale analizate până acum, denarul roman este reprezentat în așezările locale de la nordul Dunării în număr ridicat; e) în cadrul a 15 așezări autohtone mai importante sunt înregistrate 20 de tezaure cu denari romani cuprinzând un număr de aproximativ 1311 sau 1316 exemplare (Tabelul IV); f) izolat, moneda romană apare și în 36 de așezări locale, unde se înregistrează un număr de 547 exemplare de argint, 44 bronz și o piesă de aur (Tabelul V); g) numărul imitațiilor de denari apare într-un procentaj mai ridicat în tezaure (aproximativ 153 ex.), care nu au context arheologic în vreme ce așezările locale înregistrează 36 de imitații; h) moneda romană apare și în centre coloniale precum Tyras (azi Belgorod-Dnestovskij) (1 ex. de aur, 20 bronz și 20 denari) sau Insula Șerpilor (Ostrov Zmeinyi) (10 denari romani și 3 monede de bronz) (Anexa V, nr.40, 345); i) la nordul Dunării, nu toate așezările locale se remarcă printr-un număr ridicat de monedă romană republicană și imperială timpurie, cele mai reprezentative fiind la Cetățeni (123 ex.), Orbeasca de Sus (140 ex.), Poiana (819 ex.), Răcătău (356 ex.) și Sălașu de Sus (106 ex.); j) repartitia descoperirilor cu tezaure de monede romane cunoaște următoarea situație: Banat (10 descoperiri), Moldova (32), Oltenia (69), Muntenia (27) iar Transilvania, Crișana și Maramureș (111); k); denarii romani apar alături de obiecte de podoabă de argint, în tezaurele de la Bălănești, București, Cadea, Câmpeni, Cerbăl, Cetățeni, Chitid, Ghelinta, Gliganul de Jos, Hunedoara, Izvorul Frumos, Peteni, Poiana, Remetea Mare, Sacalasău Nou, Someșul Cald, Stăncuța, Stupini, Șeica Mică, Șimleul Silvaniei, Târnavă și Turburea (Anexa V, nr.29, 75/I, 86, 107, 116, 120/I, 128, 223, 230, 253/III, 268, 361, 375, 405, 414/II, 466, 471, 478, 485, 488/II, 512/II, 527); l) unele tezaure fără context arheologic au ca dată inițială secolul III a.Chr., iar finală mijlocul sau sfârșitul secolului I a.Chr., uneori chiar și secolul I p.Chr. (Cadea, Călinești, Cocoșești, Coțești, Costești, Cornii de Sus, Cuceu, Galați-Gherghina, Grădiștea Muncelului, Jdioara, Jegălia, Jeledinți, Orăștie, Piatra Roșie, Poiana, Pâncești, Odobești, Poroschia, Satu Nou, Tincova, Tisa, Vășad, Vișina sau Zătreni (Tabelul III); m) în cadrul așezărilor locale avem înregistrat doar un singur tezaur care are ca dată inițială secolul III a.Chr. și se încheie cu emisiuni de la Augustus (Poiana, Tabelul IV); n) cele mai multe tezaure descoperite la nordul Dunării, cu sau fără context arheologic, se încadrează în intervalul delimitat de a doua jumătate a secolului II a.Chr. și prima jumătate a secolului I a.Chr., deși există și unele care se încheie cu emisiuni de la Augustus, Tiberius, Vespasian,

¹⁶⁷ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 93; C. Preda, *Ist monedei*, p. 285.

¹⁶⁸ *Ibidem*.

Titus, Domitian, Nerva sau Traian (Arva, Băița, Bontești, Bordești, Breaza, Budiu Mic, Bozieni, Budiu Mic, Bujoru, Cașin, Cetățeni, Ciuperceii Noi, Conțești, Cornetu, Cornii de Sus, Covasna, Cucuteni, Dobârca, Fitionești, Fotoș, Galați - Gherghina, Grădiștea Muncelului, Hațeg, Hunedoara, Islaz, Mărcușa, Odobești, Orăștie, Orlea, Pasul Vulcan, Pâncești, Pârgărești, Plopșor, Poiana, Răcătău, Râfov, Râpile, Remetea Mare, Salonta, Sascut, Satulung, Scurta, Sfântu Gheorghe, Sibiu, Sprâncenata, Șeica Mică, Șimleul Silvaniei, Șpring, Tg. Ocna, Tibru, Turburea, Valea, Vișina) (Tabelul III și IV).

Din cele consemnate până acum, se constată că, puține acumulări conțin monede ce au ca date inițiale secolul III a.Chr.; în general, tezaurele cu monede romane republicane și imperiale au ca date terminale perioada cuprinsă între secolul I a.Chr. - I p.Chr. Unele depozite, cum sunt cele de la Alba Iulia, Alungeni, Apoldu de Sus, Augustin, Beclean, Bontești, Bontida, Brâncoveanu, Breasta, București, Călinești, Conțești, Fărcașele, Fărcașu de Jos, Galați-Gherghina, Grozăvești, Hunedoara, Ilieni, Islaz, Ișalnița, Jegălia, Locusteni, Lunca, Mihai Bravu, Nicolae Bălcescu, Râpile, Satu Mare, Satu Nou, Scurta, Sfintești, Sopot, Stupini, Suhaia, Tg. Ocna, Tincova, Valea, Vișina sau Vlădeni, conțin și imitații de denari, ceea ce argumentează o dată în plus ipoteza că încheierea tezaurizării s-a produs la o dată mai recentă, aspect deja sesizat.¹⁶⁹

Analiza tezaurelor inserate în tabelele III și IV scoate în evidență aspecte importante referitoare la problema cronologiei monedei romane republicane și imperiale. Astfel, din cele 191 de descoperiri cu tezaure care nu au context arheologic, 28 se încheie cu emisiuni de la Augustus (Arva, Băița, Bontești, Bordești, Breaza, Budiu Mic, Ciuperceii Noi, Conțești, Cornetu, Cornii de Sus, Cucuteni, Fitionești, Galați - Gherghina, Odobești, Orlea, Pâncești, Pârgărești, Plopșor, Remetea Mare, Salonta, Sascut, Scurta, Șeica Mică, Șimleul Silvaniei, Șpring, Tg. Ocna, Tibru și Valea), 20 de la Tiberius, Vespasian, Titus, Domitian, Nerva sau Traian (Augustin, Bujoru, Cașin, Costești, Dobârca, Fotoș, Grădiștea Muncelului, Hațeg, Hunedoara, Islaz, Mărcușa, Orăștie, Pasul Vulcan, Poiana, Râfov, Râpile, Satulung, Sibiu, Turburea și Vișina) iar 141 se încheie cu emisiuni datate în perioada cuprinsă între începutul secolului I a.Chr. și a doua jumătate a aceluiași secol; așezările locale surprind o situație similară: 8 depozite se încheie cu emisiuni de la Augustus (Cetățeni, Poiana, Popești, Răcătău, Sf. Gheorghe și Sprâncenata), 4 de la Tiberius și Vespasian (Bozieni, Covasna, Poiana, Răcătău) iar 8 se datează în perioada anterioară lui Augustus, dar tot în secolul I a.Chr. (Alungeni, Moroda, Ocnița, Orbeasca de Sus, Popești, Sălașu de Sus, Sălașuri și Zimnicea).

Utilă este și examinarea monedelor romane republicane și imperiale descoperite izolat, în cadrul aceluiași așezări locale de la nordul Dunării. Astfel, în cele 37 de așezări studiate, întâlnim următoarea situație: la Alba Iulia, cei șapte denari republicani se eșalonează din deceniul doi al secolului I a.Chr. până către a doua jumătate a aceluiași secol; la Blidaru, moneda romană imperială este datată în 101-102 p.Chr.; la Brad, monedele descoperite se încadrează în nivelul delimitat de secolele I a.Chr. - I p.Chr., întrucât avem informații despre descoperirea și a unor monede de la Augustus și Nero;¹⁷⁰ la Căpâlna, cele două monede romane se încadrează în secolele I a.Chr. - I p.Chr.; la Cătunu, piesele se eșalonează de la jumătatea secolului II a.Chr. până la începutul secolului I a.Chr.; la Cetățeni, o piesă este datată în prima jumătate a secolului I a.Chr., iar la Clit, monedele datează din secolul I a.Chr.;

¹⁶⁹ V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p. 31.

¹⁷⁰ V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *Descoperirile monetare din așezarea dacică de la Brad*, în *ArhMold*, 15, 1992, p. 97-105.

la Costești, monedele imperiale sunt posterioare domniei lui Augustus, deci se încadrează în secolul I p.Chr.; de la Crăsani, provin și trei denari republicani, de la sfârșitul secolului II a.Chr., dintre care o piesă este *fouree*; Divici și Drajna de Sus, nu se remarcă prin numărul de monede dar cele două piese descoperite în așezările respective se încadrează în secolul I p.Chr.; la Dulcești, piesele se încadrează nivelului datat în secolele I a.Chr. - I p.Chr.; la Galați - Barboși, monedele descoperite se eșalonează din 69 a.Chr. și până la Titus, de fapt pe parcursul a trei nivele, secolele II a.Chr. - I p.Chr., secolul I p.Chr. și ultimul după Vespasianus;¹⁷¹ la Grădiștea Muncelului, piesele se încadrează între secolele I a.Chr. - I p.Chr., deși există și exemplare de la sfârșitul secolului II a.Chr.; Merești, înregistrează o situație ne semnificativă, cu un exemplar datat după a doua jumătate a secolului I a.Chr.; la Miercurea Ciuc, apare o piesă datată după a doua jumătate a secolului I p.Chr.; Moinești, cu două monede încadrate în nivelul datat în secolele I a.Chr. - I p.Chr.; Ocheni, cu un exemplar datat în secolul I a.Chr.; Ocnita, cu emisiuni încadrate în nivelul II și III de locuire, datate în secolele I a.Chr. - I p.Chr.;¹⁷² Pecica, cu emisiuni din secolele I a.Chr. - I p.Chr.; Piatra Craivii, cu emisiuni încadrate în secolul I a.Chr., un exemplar fiind de la Augustus; la Piatra Neamț, piesele provin din ultimul nivel, care se întinde și în secolul I p.Chr.;¹⁷³ Piatra Roșie, cu emisiuni ce se încadrează între secolele II - I a.Chr., dar posibil ca această perioadă să se încadreze doar în secolul I a.Chr.; la Pietroasele denarii provin dintr-un nivel datat în secolele I a.Chr. - I p.Chr.;¹⁷⁴ Poiana, se consideră că emisiunile descoperite aici se încadrează într-un singur nivel, respectiv cel delimitat de secolele I a.Chr. - I p.Chr.;¹⁷⁵ la Popești, marea majoritate a emisiunilor se înscriu cronologic în secolul I a.Chr.; Răcătău, are se pare aceeași situație ca și Poiana, cu emisiuni care se întind până la Nero, deci tot în nivelul IV, datat în secolele I a.Chr. - I p.Chr.;¹⁷⁶ Sălașuri, Sf. Gheorghe, Sighișoara și Someșeni, nu surprind prin cantitatea de monedă (7 ex.), dar credem că exemplarele romane din aceste așezări se înscriu cu probabilitate tot în secolele I a.Chr. - I p.Chr.; Sprâncenata, piesele provin din ultimul nivel de locuire datat în ultimele decenii ale secolului I a.Chr. și începutul celui următor;¹⁷⁷ Tinosu, înregistrează un exemplar de la Claudius, iar Zimnicea, o piesă de la sfârșitul secolului II a.Chr., dar nu excludem posibilitatea ca aceasta să dateze din secolul I a.Chr. Analiza comparativă a tezaurelor care nu au context arheologic, cu cele descoperite în așezări, precum și cu monedele romane descoperite în aceleleași așezări locale (Tabelul V), scoate în evidență faptul că marea majoritate a monedelor romane se încadrează, cu mici excepții, în secolele I a.Chr. - I p.Chr., deși prezența împreună a emisiunilor republicane și imperiale nu permite o departajare clară a nivelurilor arheologice în cadrul așezărilor.¹⁷⁸ În privința tezaurelor, chiar și

¹⁷¹ S. Sanie, *Cetățuia geto-dacică de la Barboși (I)*, în *ArhMold*, 11, 1987, p. 105 și 108.

¹⁷² D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p. 31 și 48.

¹⁷³ V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 99.

¹⁷⁴ F. Preda, V. Dupoi, în *SCN*, 7, 1980, p. 145.

¹⁷⁵ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 99; S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrliba, *Descoperiri monetare din uzarea geto-dacică de la Poiana-Tecuci*, în *ArhMold*, 16, 1993, p. 127-128.

¹⁷⁶ V. Căpitanu, V. Ursachi, *Noi descoperiri de monede antice din județul Bacău*, în *Carpica*, 7, 1975, p. 45-52; V. Căpitanu, *Principalele rezultate ale săpăturilor arheologice în așezarea geto-dacică de la Răcătău (județul Bacău)*, în *Carpica*, 8, 1976, p. 68.

¹⁷⁷ C. Preda, *Geto-dacii din bazinul Oltului Inferior. Dava de la Sprâncenata*, București, 1986, p. 63-64.

¹⁷⁸ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 99.

a celor din așezările locale, s-a constatat și prezența imitațiilor „barbare” de denari, fapt ce poate constitui un indiciu, că tezaurele cu astfel de piese este posibil să fi fost îngropate la o dată ceva mai recentă.

Inegalitatea în ceea ce privește numărul de emisiuni republicane și imperiale din cadrul așezărilor locale, permite o ierarhizare pe zone după cantitatea de monedă. Astfel, zona est-carpatică înregistrează numărul cel mai mare de exemplare în davele de la Bozieni, Brad, Galați - Barboși, Poiana și Răcătău (1219 monede romane republicane și imperiale), zona sud-carpatică cu centrele de la Cetățeni, Crășani, Ocnița, Orbeasca de Sus, Popești și Sprâncenata însumează 370 piese, iar în zona transilvană au fost descoperite doar 276 exemplare la Alba Iulia, Alungeni, Căpâlna, Covasna, Grădiștea Muncelului, Sălașu de Sus, Sălașuri și Sf. Gheorghe. Dacă acceptăm că în cadrul așezărilor locale emisiunile romane republicane și imperiale se datează în secolele I a.Chr. - I p.Chr. atunci raportul monedă/an pentru cele două secole este de 9,51 pentru întreagă zonă nord-dunăreană. Singura explicație a acestui fenomen ar fi aceea că moneda romană republicană și imperială pătrunde la nordul Dunării, până în 106 p.Chr., destul de greu; acest aspect a fost deja sesizat chiar dacă doar în cazul monedei romane republicane.¹⁷⁹ Situația este similară și pentru regiunea Balcanilor, unde tezaurele cu denari romani republicani, anterioare epocii lui Augustus sunt rare;¹⁸⁰ în Grecia continentală și în cea insulară denarul roman este atestat în tezaure abia pe la jumătatea secolului I a.Chr.¹⁸¹

Un aspect important îl constituie și prezența pe denarii romani a unor incizii și contramărci. Inițial s-a considerat că semnele respective erau aplicate pe monede cu scopul verificării metalului din care aceasta era confecționată.¹⁸² Ulterior s-a constatat că și monedele de bronz erau contramarcate, procedeul respectiv fiind pus pe seama unei activități oficiale.¹⁸³ Din acest motiv se crede că procedeul contramarcării avea ca scop repunerea în circulație a unor emisiuni mai vechi,¹⁸⁴ garanta originalitatea monedei¹⁸⁵ sau confirma greutatea acesteia.¹⁸⁶ De asemenea, s-a observat că și denarii *fourrés* erau supuși procedeului de contramarcare, pentru a primi o echivalență valorică (asemănarea cu denarii buni necesita și contramarcarea pieselor *fourrées*, pentru a demonstra că ambele tipuri de emisiuni erau realizate în monetăriile statului).¹⁸⁷

În descoperirile de la nordul Dunării, denarii *fourrés* nu se remarcă prin numărul mare de exemplare, iar inciziile aplicate pe unele piese de acest fel nu au dus la depistarea pieselor subaerate.¹⁸⁸ Este motivul pentru care se crede că aceste emisiuni au fost realizate în ateliere

¹⁷⁹ *Ibidem*, p. 106-107 (analiza este realizată comparativ cu alte zone din Europa).

¹⁸⁰ P. Popovič, 1987, p. 105.

¹⁸¹ A. Giovannini, *op.cit.*, p. 20.

¹⁸² M. Chitescu, *Un depozit de monede romane republicane descoperit în Muntenia*, în *SCIV*, 17, 1966, 2, p. 251; B. Mitrea, Dinu V. Rosetti, *Date noi cu privire la tezaurul de la Cetățeni, Muscel*, în *SCIVA*, 25, 1974, 1, p. 22; M. Crawford, *op.cit.*, vol. I, p. 584-588.

¹⁸³ E. Bernarregi, *Istituzioni di numismatica antica*³, Milano, 1973, p. 94.

¹⁸⁴ *Ibidem*.

¹⁸⁵ C. Preda, *op.cit.*, p. 285.

¹⁸⁶ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 110.

¹⁸⁷ *Ibidem*.

¹⁸⁸ *Ibidem*.

monetare oficiale ca și denarii buni, fiind apoi folosiți și în afara lumii romane.¹⁸⁹ Acest fapt este dovedit și de descoperirile din zona nord-dunăreană (Apoldu de Sus, Blaj, Crăsani, Ocnița, Poiana sau Roata de Jos) (Anexa V, nr. 14, 50, 153/I, 325/XXIV, XXIX, 374/II, 408/I). Chiar și depozitul din așezarea de la Bozieni (Anexa VII, nr. 5) este constituit în mare majoritate de emisiuni *fourees* care se încheie cu piese de la Vespasian.¹⁹⁰

Așa cum s-a constatat din analiza descoperirilor, în unele tezaure, denarii romani se găsesc alături de obiecte de podoabă. Cunoaștem până acum 22 de descoperiri de acest fel care ne determină să credem, că o parte din emisiunile republicane și imperiale timpurii constituiau la nord de Dunăre și sursa de procurare a argintului în vederea confecționării de bijuterii.

Dar analiza tuturor descoperirilor din Dacia nord-dunăreană scoate în evidență și existența unui hiatus între domnia lui Octavian și cea a lui Vespasian, după cum și faptul că monedele romane imperiale până la cucerirea Daciei, în 106 p.Chr., sunt puține. Acest lucru poate avea ca explicație faptul că, la un moment dat, în a doua jumătate a secolului I a.Chr., teritoriul nord-dunărean s-a confruntat cu o serie de evenimente interne și externe generatoare de nesiguranță și care au stopat pătrunderea ulterioară a monedei imperiale în Dacia.¹⁹¹

În sprijinul unei asemenea idei au fost aduse în discuție o serie de tezaure cum ar fi cele de la Apoldu de Sus, Augustin, Beclean, Cerbăl, Fărcașele, Fărcașu de Jos, Locusteni, Poroschia sau altele, îngropate după a doua jumătate a secolului II a.Chr. De asemenea, hiatusul constatat este pus și pe seama atacurilor sarmaților la apus de Prut și stabilirii iazigilor între Dunărea mijlocie și Tisa, evenimente care au determinat blocarea temporară a vechilor relații comerciale.¹⁹² În susținerea unei asemenea ipoteze au fost invocate tot argumente de ordin numismatic, tezaurele de la Augustin (data finală, 37-41 p.Chr.),¹⁹³ Fotoș (data finală, 14-37 p.Chr.)¹⁹⁴ și Conțești (cu data finală, între 14-13 a.Chr. sau 5-3 a.Chr.);¹⁹⁵ totuși pentru vremea respectivă, cel puțin la apus de Prut, pătrunderile sarmate au fost sporadice.¹⁹⁶

Un alt aspect important care nu poate fi ignorat este acela, potrivit căruia, în datarea unui depozit monetar, ultima emisiune nu constituie obligatoriu și data la care a fost ascuns, după cum nu știm sigur dacă depozitele care au ajuns până la noi sunt și complete. În cazul altora determinarea pieselor nu a fost realizată în totalitate. Dacă la acestea adăugăm și timpul necesar pentru ca o monedă să ajungă într-un anumit spațiu, pentru a fi ulterior teaurizată,

¹⁸⁹ V. Mihailescu-Bîrlița, 1980, p. 38-39.

¹⁹⁰ M. Chiteșcu, *Unele considerații pe marginea contrafacerii monedei romane în Dacia, bazate pe o recentă descoperire din Moldova*, în *SCN*, 4, 1968, 127-137; idem, în *RRC*, p. 119-120 (nr. 25).

¹⁹¹ I. Winkler, *Schatzfunde römischer Silbermünzen in Dakien bis zum Beginn der Dakerkriege*, în *JNG*, 17, 1967, p. 137.

¹⁹² Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 31.

¹⁹³ M. Macrea, I. Berciu, *Două tezaure de monete republicane romane din Dacia Superioară*, în *Apulum*, 1, 1939-1942, p. 139-142.

¹⁹⁴ B. Mitrea, Z. Szekely, *Tezaurul monetar de la Fotoș și pătrunderea comercială romană în Estul Daciei în secolul I î.e.n.*, în *Materiale*, 2, 1955, p. 682-683.

¹⁹⁵ Em. Bold, *Tezaurul de monede republicane de la Conțești (raion Adjud, regiunea Bacău)*, în *ASUIasi*, 5, 1959, p. 230.

¹⁹⁶ Gh. Bichir, *Les Sarmates au Bas-Danube*, în *Dacia*, N.S., 21, 1977, p. 167-197.

atunci există posibilitatea ca multe dintre descoperirile cu monede romane înregistrate de noi, să fie chiar și mai recente. Din acest motiv se poate presupune că momentul pătrunderii monedei romane republicane la nordul Dunării în număr apreciabil, are loc la sfârșitul secolului I a.Chr. și începutul secolului I p.Chr.¹⁹⁷

Încă din timpul lui Caesar, Dacia reprezenta un potențial obstacol în calea expansiunii romane în Balcani, motiv pentru care ea intră în sfera de interese a Romei. Bogăția teritoriului nord-dunărean provoacă interesul tot mai crescând al unor indivizi ce vor să se îmbogățească rapid și care găsesc în teritoriul barbar un spațiu mai mare de acțiune. În acest fel abundența monedei romane republicane în Dacia, s-ar putea explica atât prin intensificarea relațiilor comerciale legale sau ilegale (specifice zonelor de graniță), cât și prin utilizarea prelungită a denarilor.¹⁹⁸ Numărul redus al emisiunilor imperiale a permis denarului republican să-și continue circulația până la sfârșitul secolului I a.Chr. și chiar în cel următor,¹⁹⁹ întrucât dacii, la fel ca alți barbari, respectiv germanii, îl apreciau și preferau.²⁰⁰ Situația poate fi observată cu ușurință în cadrul așezărilor locale mai importante, unde depozitele cele mai reprezentative prin numărul de exemplare se încheie cu emisiuni de la Augustus și Tiberius (Cetățeni, un tezaur cu 122 denari romani și 5 imitații, care are ca dată terminală anul 8 a.Chr.; Poiana, patru tezaure cu un total de 439 exemplare alături de 4 imitații, care se încheie cu emisiuni de la Augustus și Tiberius; Popești, un tezaur cu 10-15 denari care se încheie cu emisiuni de la Augustus; Răcătău, două depozite, cu 257 denari romani și 3 imitații, unul cu datare finală în 8-6 a.Chr., iar altul cu monede de la Tiberius; Sf. Gheorghe, un tezaur cu 61 denari care are ca dată terminală anii 13-8 a.Chr.; Sprâncenata, o acumulare cu 18 denari, cu datare finală în anul 18 a.Chr.).

Procesul de pătrundere a monedei republicane continuă și în secolul următor, când în tezaure, denarii republicani apar alături de piesele imperiale, fapt dovedit de depozitele descoperite în așezările de la Bozieni, Covasna sau Poiana (Anexa V, nr. 61, 1151, 374/XIX), încheiate cu emisiuni de la Tiberius sau Vespasian. Din acest motiv se consideră că, documentul numismatic care ilustrează cel mai bine nivelul de dezvoltare al societății locale de la nordul Dunării, în secolul I p.Chr., este denarul roman republican și cel imperial timpuriu.²⁰¹

Interesul localnicilor, în secolul I p.Chr., mai ales pentru denarii republicani poate fi ilustrat și prin depozitele de la Bujoru, Dobârca, Grădiștea Muncelului, Hunedoara, Islaz, Mărcușa, Orăștie, Pasul Vulcan, Poiana - Gorj, Râfov, Râpile, Satulung, Turburea sau Vișina (Anexa V, nr. 80, 183, 240/I, II, 253/II, III, IV, 265, 292, 336/I, III, 350, 375, 396, 400, 421, 527, 560/I). În sprijinul acestei ipoteze stă și numărul redus al emisiunilor de aur imperiale de la nordul Dunării (61 exemplare) eșalonate pe tot parcursul secolului I p.Chr.; pe emitenți, acestea se prezintă astfel: Augustus, 34 AV (Drajna de Sus, Neudorf și Timișoara), Tiberius, 1 AV (Socol), Nero, 12 AV (Bixad, Densuș, Dulău, Fârlug, Gherla, Negreni, Șibot, Tăuteu, Vărădia, Vărădia de

¹⁹⁷ M. Babes, în *Dacia*, N.S., 19, 1975, p. 133; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 112.

¹⁹⁸ P. Popovič, *op.cit.*, p. 107.

¹⁹⁹ V. Mihailescu-Bîrliba, *Războaiele daco-romane și descoperirile monetare*, în *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p. 41.

²⁰⁰ Tacitus, *Despre originea și țara germanilor*, V, 3, în *Opere*, vol. I, în traducere de N. Lascu, București, 1958, p. 105.

²⁰¹ V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 112; idem, în *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p. 42.

Mureș, Zlatna), Galba, 1 AV (Râșnov), Otho, 2 AV (Brașov și Sânpaul), Vespasian, 5 AV (Bologna, Fârlug, Gârbou, Grădiștea Muncelului și Sovata), Titus, 4 AV (Brașov, Gilău, Moldova Nouă și Potoc) și Traian, 2 AV (Cristești și Râșnov).

Dacă dintre descoperirile respective excludem depozitul de la Timișoara, constituit din 32 aurei de la Augustus, despre care se consideră că trebuie privit cu rezerve,²⁰² atunci numărul monedelor imperiale de aur, din zona nord-dunăreană, se reduce simțitor la 29 exemplare. Cele mai multe descoperiri provin mai ales din Banat (9 ex.) și Transilvania (20 ex.).

Cercetarea de față a constatat lipsa emisiunilor imperiale de aur în descoperirile de la răsărit de Carpați, dar și numărul ridicat al pieselor de aur din vremea lui Nero față de a altor împărați.²⁰³ Unele dintre acestea pot constitui și resturile unor tezaure, iar apariția lor mai ales în Banat și Transilvania, ar putea evidenția și existența în aceste regiuni, a anumitor relații între daci și romani pe parcursul secolului I p.Chr. Mai mult, se crede că în aceeași perioadă romanii plăteau dacilor stipendii.²⁰⁴

Deși cucerirea romană a Daciei a reprezentat un eveniment important al Antichității, totuși monedele romane din așezările locale preromane, nu se găsesc într-un număr apreciabil.²⁰⁵

În ciuda acestor constatări, există totuși unele tezaure care au ca dată de încheiere a acumulărilor monede de la Domitian, Nerva sau Traian: Cașin (Domitian), Costești, jud. Hunedoara (Domitian), Dobârca (Nerva), Grădiștea Muncelului (cu două tezaure, unul din 81 p.Chr., altul de la Traian), Hațeg (79-80 p.Chr.), Hunedoara (Nerva), Islaz (Traian), Mărcușa (Domitian), Orăștie, cu două tezaure (unul cu datare finală în 93/94 sau 96 p.Chr. și altul în 98 p.Chr.), Pasul Vulcan (Domitian), Poiana, jud. Gorj (81 p.Chr.), Râfov (Traian), Râpile (Domitian), Sibiu (Nerva), Turburea (Domitian) (Anexa V nr. 91, 148/I, 183, II, 240/I, II, 265, 292, 336/I, III, 350, 375, 396, 400, 452, 527). Emisiunile imperiale apar și în descoperiri izolate într-o serie de așezări locale: Blidaru (monedă bronz de la Traian datată în 101-102 p.Chr.); Costești (un bronz de la Traian din 103-111 p.Chr.); Galați-Barboși (emisiuni de la Nerva); Grădiștea Muncelului (emisiuni de la Traian); Ocnîța (emisiuni de la Domitian) sau Sălașuri (o monedă de la Nerva) (Tabelul V).

După cum se poate constata, cele mai multe descoperiri cu monede imperiale le înregistrăm mai ales în nord-estul Banatului, nordul Olteniei, Munții Orăștiei, centrul și sudul Transilvaniei, precum și în răsăritul Daciei. Dacă luăm în considerare faptul că aceste descoperiri conțin pe lângă denari republicani și emisiuni imperiale de la Nerva, Domitian și Traian, atunci regiunile respective ne pot oferi indicii și asupra locurilor în care au avut loc, ipotetic, înfruntările dintre daci și romani din 101-102 și 105-106 p.Chr.²⁰⁶ Însă, întreg secolul I p.Chr. stă sub semnul unor evenimente deosebite care au avut drept consecințe instaurarea unei stări de nesiguranță la nordul Dunării. Diferite regiuni ale Daciei devin scena unor conflicte militare și invazii, care au avut ca urmare importante dislocări de populație.²⁰⁷ Printre aceste evenimente menționăm cunoscuta campanie nord-dunăreană a lui M. Vicinius Crassus,²⁰⁸

²⁰² C. Preda, *Ist monedei*, p. 321.

²⁰³ *Ibidem*.

²⁰⁴ C. Daicoviciu, *Pe marginea cărților*, în *ActaMN*, 7, 1970, p. 131-132.

²⁰⁵ I. Glodariu, *Relații*, p. 96.

²⁰⁶ V. Mihailescu- Bîrlița, în *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p. 43.

²⁰⁷ *Ibidem*.

²⁰⁸ E. Chirilă, *Relațiile dintre daci și romani pînă la expedițiile lui M. Vinicius*, în *ActaMN*, 1, 1964, p. 125-136.

urmată de cea a lui Aelius Catus din 9-12 p.Chr., ambele soldate cu mutarea unei importante populații getice din Câmpia Munteniei la sudul Dunării.²⁰⁹ O campanie similară va avea loc și în vremea lui Nero, prin M. Plautius Silvanus Aelianus,²¹⁰ soldată cu aceleași consecințe. Din acest motiv ne apare plauzibilă ideea potrivit căreia, fenomenul de îngropare a tezaurilor monetare romane în secolul I p.Chr. s-ar datora unor evenimente interne sau externe,²¹¹ acestea au determinat pe posesorii acumulărilor respective să le ascundă, prin îngropare, pentru ca ulterior unii dintre ei să le poată recupera sau nu.²¹²

5.6. Moneda dacică de tip roman republican

Problema emiterii de către daci a unei monede proprii având ca model denarul roman republican a provocat de-a lungul timpului o amplă dispută științifică. Inițial, s-a considerat că încetarea vechilor emisiuni locale din Dacia s-ar datora masivei pătrunderi la nord de Dunăre a denarului republican, eveniment plasat cu aproximație către sfârșitul secolului II a.Chr., ori în primele două sau trei decenii ale secolului I a.Chr.²¹³

Acest punct de vedere a fost însușit ulterior de mulți istorici români. Ei susțin că sosirea denarilor romani republicani în Dacia nord-dunăreană nu putea rămâne fără urmări, această situație determinând încetarea procesului de batere a emisiunilor locale, care vor fi înlocuite cu o monedă nouă și unică, respectiv denarul roman republican.²¹⁴ De asemenea, s-a afirmat că și imitațiile de denari romani republicani, descoperite în Dacia, sunt rezultatul unei activități a monetăriei locale încă din vremea lui Burebista.²¹⁵

Ipoteza existenței în Dacia a unei monetării locale de tip roman republican a fost întărită de existența diverselor ștanțe monetare descoperite la nord de Dunăre, folosite se pare, la baterea imitațiilor de denari. Inițial s-au invocat ștanțele de la Brașov, Poiana (jud. Galați)²¹⁶ și Pecica,²¹⁷ ultima descoperită într-un atelier de prelucrat obiecte de metal care probabil, a funcționat între 85 și 65 a.Chr.²¹⁸

Descoperirea în 1961, la Tilișca, a 14 ștanțe și trei suporturi, dintre care zece considerate ca aparținând unor emisiuni de denari datați între 145/138 și 76/71 a.Chr.,²¹⁹ precum și a unei

²⁰⁹ R. Vulpe, *Les Gètes de la rive gauche du Bas-Danube et les Romains*, în *Dacia*, N.S., 4, 1960, p. 309-332.

²¹⁰ D.M. Pippidi, *Contribuții la istoria veche a României*, București, 1967, p. 287-328 și 358.

²¹¹ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 43.

²¹² *Ibidem*.

²¹³ M. Macrea, *Monetele din cetatea dacă de la Costești*, în *AISC*, 2, 1933-1935 (1936) (extras), p. 19; B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 113 și urm.; I. Glodariu, *Relații*, p. 94; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 21-22 și 25; C. Preda, *Über die geto-dakischen Münzen von makedonischen und römisch-republicanischen Typus*, în *Dacia*, N.S., 24, 1980, p. 129-130.

²¹⁴ B. Mitrea, *op.cit.*, p. 124; I. Winkler, în *SCȘCluj*, 1955, p. 46; O. Floca, *Contribuții la cunoașterea tezaurilor de argint dacice*, București, 1956, p. 24; C. Daicoviciu, *Dezvoltarea vieții materiale și tendințele spre formarea statului*, în *IstRom*, vol. I, 1960, p. 275.

²¹⁵ M. Macrea, *op.cit.*, p. 19.

²¹⁶ I. Winkler, *op.cit.*, p. 50; C. Daicoviciu, *op.cit.*, p. 276.

²¹⁷ I. H. Crișan, *Contribuții la problema lucrării podoabelor dacice*, în *ActaMN*, 6, 1969, p. 100-101.

²¹⁸ N. Lupu, *Die Münze in der dakischen Burg von Tilișca*, în *Forschungen zur Volks- und Landeskunde*, 7, 1964, 1, p. 8-14 și 24; idem, *Aspekte der Münzumschlufs im vorrömischen Dakien*, în *JNG*, 17, 1967, p. 101-121.

²¹⁹ *Ibidem*.

alte ștanțe la Ludești,²²⁰ au constituit noi argumente în susținerea ideii privitoare la baterea de către daci a unei monede locale, ce copia denarul republican. Însă existența imitațiilor de denari a primit de-a lungul timpului diverse explicații: sunt falsuri provinciale fără valoare recunoscută,²²¹ au fost bătute fraudulos de persoane particulare în ateliere clandestine;²²² sunt rezultatul unei inițiative particulare și prin urmare nu au caracter oficial;²²³ au fost emise în Dacia și Pannonia²²⁴ sau parțial în Dacia nord-dunăreană.²²⁵ Mai menționăm că imitațiile de denari au greutatea și titlul argintului la fel ca piesele originale, nu sunt bătute la întâmplare și probabil sunt realizate în atelierele romane oficiale.²²⁶

În urma cercetărilor întreprinse s-a constatat că nici un denar care provine din Transilvania nu are reversul asemănător celui de pe ștanța de la Ludești,²²⁷ iar imitațiile de denari descoperite la nord de Dunăre sunt în număr redus. În demersul nostru s-au identificat 191 imitații, 176 provenind din tezaurele descoperite atât în cadrul așezărilor locale, cât și în afara acestora. Aceste acumulări, care au ca date terminale secolele I a.Chr. - I p.Chr., sunt următoarele: Alba Iulia, Alungeni, Amnaș, Apoldu de Sus, Augustin, Beclean, Bontăști, Bonțida, Bran, Brâncoveanu, Breasta, București, Călinești, Cetățeni, Coțești, Cornii de Sus, Covasna, Fărcașele, Fărcașu de Jos, Galați-Gherghina, Grozăvești, Hunedoara, Ilieni, Islaz, Ișalnița, Jegălia, Locusteni, Lunca, Mihai Bravu, Nicolae Bălcescu, Nușfalău, Orbeasca de Sus, Poiana, Poroschia, Prejmer, Răcătău, Râpile, Satu Mare, Satu Nou, Sălașu de Sus, Șcurta, Sfințești, Sopot, Stupini, Suhaia, Tg. Ocna, Tincova, Valea, Vișina sau Vlădeni (Tabelul III și IV). De asemenea, s-a remarcat că există puține tezaure în care monedele locale și denarii romani se asociază (un depozit la Buzău).

La rândul lor, imitațiile de tip Thasos, Dyrrhachium sau Apollonia sunt considerate emisiuni originale târzii²²⁸ sau realizate în aceleleași centre monetare ori în apropierea lor.²²⁹ Din acest motiv se ridică întrebarea dacă nu cumva o parte din imitațiile de denari din zona nord-dunăreană sunt realizate în aceleleași ateliere monetare ca și piesele originale. Mai mult, într-o serie de tezaure, în care denarii republicani sunt asociați cu obiectele de podoabă de factură locală, sunt prezente și imitațiile (București, Cetățeni sau Stupini), iar cronologic depozitele respective se încheie cu emisiuni din anii 86 a.Chr., 8 a.Chr. și 41 a.Chr.

În ciuda acestor inconveniente, se pare că în procedeul de topire a monedelor cu titlul ridicat, în vederea confecționării de bijuterii, fenomen constat în cazul descoperirii de la Stăncuța,²³⁰ localnicii ori foloseau alături de emisiunile originale și imitațiile, ori selectau originalele de imitații. Ambele situații pot explica faptul că imitațiile de denari, prezente în depozitele menționate, nu sunt de proveniență locală și, prin urmare ele pătrund la nordul

²²⁰ E. Stoicovici și I. Winkler, *Über die Stanzen von Pecica und Ludesti*, în *ActaMN*, 8, 1971, p. 479.

²²¹ O. Floca, *Descoperirea monetară de la Sălașul de Sus*, în *SCN*, 3, 1960, p. 102-104.

²²² I. Winkler, *op.cit.*, p. 50; N. Lupu, în *Forschungen zur Volks und Landeskunde*, 7, 1964, 1, p. 5-31.

²²³ C. Preda, *Probleme de numismatică geto-dacică*, în *SCN*, 3, 1960, p. 47.

²²⁴ M. Chitescu, *RRCD*, p. 93-367.

²²⁵ C. Preda, *Monedele*, p. 351-352.

²²⁶ *Ibidem*.

²²⁷ V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 98 și nota 15.

²²⁸ *Ibidem*, p. 84-85.

²²⁹ B. Mitrea, în *BSNR*, 75-76, 1981-1982 (1983), 129-130, p. 48.

²³⁰ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 97-98.

Dunării în același timp cu piesele originale; de asemenea poate ilustra și lipsa unei circulații monetare. Evident că, în alte acumulări care nu au obiecte de podoabă și se încheie la sfârșitul secolului I a.Chr. și începutul secolului I p.Chr., imitațiile de denari însoțesc și piesele originale. Credem că explicația care se poate da acestui fenomen este similară celei de mai sus (imitațiile sosesc la nordul Dunării în tezaure alături de denarii originali). În consecință, ipoteza privitoare la existența în secolul I a.Chr. a unei monetării locale de tip republican ar putea fi reconsiderată.²³¹

Clarificări în această problemă aduce o nouă descoperire. Astfel, în 1988 cercetările de la Sarmizegetusa Regia au condus la descoperirea unui atelier local, în care se găseau două ștanțe tronconice și una de tip „ciupercă”, respectiv două republicane și una imperială.²³² Stanțele în discuție au fost astfel identificate:

C. Cassius-cu manșon circular de fier

1. Crawford, Roma, 266/1, 126 a.Chr.

C. Hosidius C. F. Geta-cu manșon paralelipipedic

2. Crawford, Roma, 407/2, 68 a.Chr.

C. Tiberius (TI CAESAR DIVI F AUGUSTUS)

3. RIC, Lugdunum, 103, 1-3, 14-37 p.Chr.

Atelierul local se găsea sub două nivele romane, fiind datat cu probabilitate între 102-105 p.Chr.²³³ Analiza descoperirii a dus la concluzia existenței aici a unei monetării locale folosită la baterea frauduloasă a denarilor romani, în vederea satisfacerii plăților cerute de aliații lui Decebal, angajați alături de daci în luptele împotriva romanilor.²³⁴ Nu trebuie uitat faptul că ultimele tipuri monetare locale care au circulat în Dacia, cum este cazul emisiunilor Vârteju - București sau Inotești - Răcoasa, aveau titlul argintului scăzut.²³⁵ Din acest motiv, se consideră că tocmai criza de metal prețios manifestată în Dacia nord-dunăreană nu poate susține ipoteza baterii masive de copii sau imitații de denari romani republicani încă din prima jumătate a secolului I a.Chr.²³⁶

²³¹ C. Preda, *Contribuții la problema provenienței argintului din tezaurele dacice în lumina descoperirii monetare de la Stăncuța*, în *SCIV*, 8, 1957, 1-4, p. 113-122; idem, *Asupra descoperirii monetare de la Stăncuța*, în *SCN*, 2, 1958, p. 239-249.

²³² B. Mitrea, *Découvertes monétaires en Roumanie*, 1987, în *Dacia*, N.S., 32, 1988, p. 217 (nr. 14); idem, *Découvertes monétaires en Roumanie*, 1988, în *Dacia*, N.S., 33, 1989, p. 262 (nr. 19); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 98; I. Glodariu, E. Iaroslavschi, A. Rusu, *Die Münzstätte von Sarmizegetusa*, în *Ephemeris Napocensis*, 2, 1992, p. 57-68; V. Mihailescu-Bîrliba, în *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p. 42.

²³³ I. Glodariu, E. Iaroslavschi, A. Rusu, *op.cit.*, p. 57-68.

²³⁴ *Ibidem*; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 98; idem, în *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p. 42.

²³⁵ C. Preda, *Ist monedei*, p. 221.

²³⁶ I. Glodariu, E. Iaroslavschi, A. Rusu, *op.cit.*, p. 67-68; M. Babeș, *Civilizația geto-dacă din a doua jumătate a secolului al II-lea a.Chr. până la începutul secolului al II-lea p.Chr. Depozite și tezaure*, în *IstRom*, vol. I, 2001, p. 749.

6. Câteva considerații finale privind moneda în Dacia nord-dunăreană

Tratarea fenomenului numismatic dezvoltat pe teritoriul Daciei nord-dunărene în secolele IV a.Chr. - I p.Chr. necesită acum, la sfârșitul cercetării noastre, consemnarea unor concluzii. Prin complexitatea sa, numismatica spațiului nord-dunărean din timpul indicat ridică o serie de probleme pe cât de interesante pe atât de complicate. Ne referim aici la aspectele legate de apariția monedelor în Dacia preromană, cronologia acestora, metalul din care sunt confecționate, originea lor sau funcțiile pe care astfel de emisiuni le-au îndeplinit. Cum era și firesc, demersul nostru a întâmpinat o serie de dificultăți, fapt explicabil prin caracterul vast al lucrării și perioada de timp pe care cercetarea o acoperă. Avem în vedere lipsa unor informații complete referitoare la o serie de descoperiri monetare, numărul mare și variat de tipuri și nu în ultimul rând inexistența unor identificări precise. În ciuda dificultăților menționate, totuși vom căuta să prezentăm câteva din concluziile la care am ajuns în acest moment, după studierea diferitelor tipuri monetare locale și străine, care sunt atestate în numeroase descoperiri din Dacia nord-dunăreană în perioada de timp deja menționată.

Facem precizarea că în rândurile ce urmează vom supune analizei diferitele probleme pe care le ridică emisiunile străine și locale, pentru ca, în final, să ne aplecăm cu precădere asupra funcțiilor pe care monedele respective le-au îndeplinit la nordul Dunării. Menționăm de asemenea că nu ne-am propus emiterea unor concluzii definitive, ci doar prezentarea stadiului actual al cercetărilor, a unor puncte de vedere și, eventual, semnalarea unor probleme noi ale numismaticii nord-dunărene care, din diverse motive, în opinia mea, nu au fost încă suficient aprofundate până acum.

6.1. Apariția monedei străine și locale

Un aspect important al fenomenului numismatic în Dacia nord-dunăreană îl reprezintă momentul apariției primelor monede și utilizării acestora în cadrul economiei locale. În acest sens, de-a lungul timpului au fost emise diferite opinii, dintre care unele plasează momentul utilizării monedei la nord de Dunăre încă de la sfârșitul secolului IV a.Chr., fapt datorat unor necesități interne.¹ Pe poziții diferite se plasează alți istorici, care consideră că data la care se poate vorbi de o reală circulație monetară în zona precizată trebuie coborâtă către secolele II - I a.Chr.² Credem că un aspect important în elucidarea acestei probleme îl reprezintă stabilirea cauzelor care au dus la apariția monedei la nord de Dunăre și utilizării acesteia în diverse

¹ C. Preda, *Probleme de numismatică geto-dacă*, în *SCN*, 3, 1960, p. 48-56; idem, *Monedele*, p. 23; B. Mitrea, *Etape cronologice în relațiile Histriei cu geto-dacii pe baza monedelor*, în *Thraco-Dacica*, 5, 1984, 1-2, p. 114-116.

scopuri. Se pune întrebarea dacă apariția monedei în Dacia nord-dunăreană se datorează unei evoluții firești a societății locale sau este consecința contactelor stabilite cu diferiți factori externi.

Înclinăm să credem că, în dinamizarea societății locale, un rol hotărâtor l-au avut influențele externe exercitate de factorii grecesc, celtic, scitic sau bastarn. Aceasta cu atât mai mult cu cât unele informații antice, e drept puține la număr, fac referiri la modul în care se desfășurau schimburile la unele populații din zona de nord a Mării Negre. Astfel, Strabon menționează că la vremea sa (64/63 a.Chr. - 25/26 p.Chr.), sciții, care aveau ca spațiu de locuire zona precizată, „nu știu ce-nseamnă proviziile nici negoțul, ci numai schimburile în natură”.³ O situație similară o întâlnim și la Tacitus care vorbind despre triburile germanice menționează că „cei de la hotarul nostru, din pricina că fac negoț puternic, știu a prețui aurul și argintul și se pricep să deosebească unii bani de-ai noștri și chiar îi aleg; cei dinlăuntrul țării fac schimb de mărfuri de-a dreptul și cum se făcea în vremurile vechi”; de asemenea același autor antic menționează că, „pe căpetenii noi i-am învățat să ieie până și bani”.⁴

În aceste condiții se pune întrebarea dacă această modalitate de efectuare a schimburilor de produse nu a fost caracteristică și societății locale nord-dunărene în perioadele mai vechi, respectiv secolele IV - II a.Chr. Din acest motiv putem considera că ideea privitoare la existența unei economii locale bazată pe monedă, încă din secolele IV-II a.Chr., în Dacia nord-dunăreană, trebuie privită cu prudență.

Pe de altă parte, un aspect important ce nu trebuie neglijat este acela al legăturilor directe și strânse care există între moneda locală și cea străină. În această privință trebuie precizat că pentru secolele V - IV a.Chr., așa cum s-a constatat din analiza descoperirilor, nu se întâlnește la nord de Dunăre prezența vreunui tip monetar local. Dimpotrivă, descoperirile sunt reprezentate doar prin emisiuni străine. Este vorba de emisiuni grecești, unele emise și în coloniile vest-pontice sau în zone mai îndepărtate, la Neapolis și Thurium (cazul descoperirii de la Oradea-Anexa I, nr.315/I).

De fapt, printre primele emisiuni realizate în atelierele vest-pontice se numără și acele vârfuri de săgeți plasate cronologic în secolele VI - V a.Chr.,⁵ și care în general au fost atribuite Histriei.⁶ Nu este exclusă nici posibilitatea ca unele dintre aceste semne monetare să fi fost realizate chiar de către de localnici.⁷ Într-o perioadă imediat următoare Histria se va individualiza în rândul coloniilor vest-pontice prin activitatea monetară pe care a inițiat-o. Numărul ridicat al acestor emisiuni și răspândirea lor pe o arie mare i-a determinat pe unii

² I. Glodariu, *Relatii*, p. 97-98 și 102-105; I. Winkler, *Contribuții numismatice la istoria Daciei în secolul I î.e.n.*, în *BSNR*, 70-74, 1976-1980 (1981), 124-128, p. 116; I.T. Niculită, *Severnye frakijcy, v VI-I vv. do n.e.*, Chișinău, 1987, p. 189-190 și 227-228.

³ Strabon, *Geografia*, VII, 3, 7 (C.300), în traducere de Felicia Vant-Stef, vol. II, București, 1974, p. 170.

⁴ Tacitus, *Despre originea și țara germanilor*, V, 3 și XV, 2, în *Opere*, vol. I, în traducere de N. Lascu, București, 1958, p. 105 și 111.

⁵ V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 38; Gh. Poenaru Bordea, *Coloniile grecești din Dobrogea. Emisiunile monetare*, în *Ist Rom*, vol. I, 2001, p. 558.

⁶ C. Preda, în *Histria III*, p. 17-18; Gh. Poenaru Bordea, *op.cit.*, p. 558.

⁷ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 38 și nota 18.

istorici să considere că monedele histriene sunt primele piese cunoscute efectiv de localnici.⁸ Exemplul Histriei va fi urmat și de alte colonii grecești cum ar fi Tyras, Olbia, Callatis și Tomis fapt care se poate argumenta și printr-o serie de descoperiri în care aceste tipuri monetare apar.

Un moment important al istoriei antice a fost și afirmarea Macedoniei ca mare putere. Sub conducerea lui Filip II și Alexandru cel Mare, Macedonia va ajunge o mare putere în Europa și Asia. În contextul acestei expansiuni, localnicii de la nordul Dunării vor intra în contact cu lumea macedoneană, consecințele fiind dintre cele mai benefice pentru ei. Una dintre aceste urmări a fost cea care s-a manifestat în plan monetar. Avem în vedere, impactul pe care l-a produs moneda lui Filip II asupra societății locale nord-dunărene. Astfel, tetradrahma regelui Filip II va fi preluată de localnici ca model în realizarea propriilor tipuri monetare, deși ulterior ei au folosit și alte surse de inspirație. În acest fel, la nord de Dunăre își făcea simțită prezența, fapt datorat unei puternice influențe externe, și moneda locală. Acest lucru este dovedit de numeroasele descoperiri în care moneda locală este semnalată. În paralel cu piesele locale, în Dacia nord-dunăreană, cu cât ne apropiem de sfârșitul erei precreștine se constată și o creștere semnificativă a numărului de emisiuni străine. În final teritoriul Daciei preromane va cunoaște un important aflux de monedă romană republicană și imperială, fapt care vine să întregască în mod deosebit peisajul monetar al Daciei nord-dunărene.

6.2. Moneda străină

Așa cum s-a stabilit încă de la începutul acestui demers, fenomenul numismatic la nord de Dunăre a fost urmărit pe parcursul a două secvențe cronologice. În cadrul primei secvențe, delimitată cu aproximație de mijlocul secolului IV a.Chr. și începutul secolului I a.Chr., moneda străină ne apare destul de bine reprezentată prin numărul de exemplare, tipuri și descoperiri. Situația se menține și în cadrul celei de a doua perioade, încadrată de noi între începutul secolului I a.Chr. și până la cucerirea romană, când moneda străină este reprezentată mai ales prin emisiunile elenistice târzii, monedele celtice, piese de tip Koson și, în final, de moneda romană republicană și imperială. De fapt, s-a constatat că, din punct de vedere cantitativ, în cea de a doua secvență cronologică, comparativ cu prima, se înregistrează un important aflux de monedă străină. Precizăm că în rândurile ce urmează, ne interesează cu precădere doar aspectele de natură cronologică și statistică, întrucât cele de ordin economic și politic vor fi tratate separat atât pentru moneda locală cât și străină.

În cadrul primei secvențe cronologice, moneda străină este reprezentată cu precădere de emisiunile grecești și elenistice. Se numără printre ele monedele emise la Histria, Tyras, Olbia, Callatis și Tomis, precum și cele macedonene; acestora li se adaugă și alte tipuri elenistice. Este vorba de un număr oarecum ridicat de piese confecționate din aur, argint, bronz și aramă. Numărul total al pieselor se ridică cu aproximație la 3809 sau 3811 exemplare. Distribuția în funcție de metalul din care sunt confecționate este următoarea: 1277 sau 1279 aur, 1702 argint, 715 bronz și 17 aramă. Menționăm că în calculul statistic s-a avut în vedere doar acele descoperiri considerate sigure, respectiv cele care au indicate emitentul, numărul exact de exemplare, ca și metalul din care sunt realizate.

În cea de a doua secvență cronologică, moneda străină este reprezentată prin emisiunile elenistice târzii, monede celtice și piese de tip Koson, la care se adaugă moneda romană

⁸N. Conovici, *Contribuții numismatice privind legăturile Histriei cu getii de la Dunăre în secolele VI-II î.e.n.*, în *SCIVA*, 30, 1979, 1, p. 92; B. Mitrea, *op.cit.*, p. 113.

republicană și imperială. Astfel, numărul total al pieselor se ridică cu aproximație la 42.397 sau 42.603 exemplare, din care 2682 sunt de aur, 39.005 sau 39.211 de argint și 694 de bronz. S-au inclus în acest calcul și imitațiile diferitelor emisiuni străine, întrucât s-a ajuns la concluzia că și aceste monede sunt de fapt, în cea mai mare parte, produse în centre de batere din afara Daciei.

În urma analizei statistice pe care am realizat-o se pot consemna următoarele: a) numărul total al pieselor străine care se găsesc în descoperirile de la nord de Dunăre se ridică la aproximativ 46.206 sau 46.414 exemplare; b) între cele două secvențe cronologice există o sensibilă diferență în privința numărului de emisiuni: 3809 sau 3811 exemplare (8,24%) pentru prima și 42.397 sau 42.603 piese (91,75%) pentru a doua; c) în privința metalului distribuția este următoarea: 33,52% piese aur, 44,68% argint, 18,77% bronz și 0,44% aramă, pentru prima perioadă, respectiv 6,32% aur, 91,99% argint, 1,63% bronz, pentru a doua; d) din numărul total al exemplarelor care acoperă perioada secolelor IV a.Chr. - I p.Chr., 8,56% sunt de aur, 88,09% argint, 3,04% bronz iar 0,03% aramă; e) se observă disproporția existentă între piesele din metal prețios (96,66%), comparativ cu cele de bronz sau aramă (3,08%); f) raportat la prima perioadă, în care emisiunile de aur sunt mai bine reprezentate, în cea de a doua numărul lor scade simțitor; g) între prima și a doua perioadă se observă că în a doua perioadă predomină argintul; h) emisiunile de bronz cunosc în a doua perioadă o diminuare cantitativă, comparativ cu prima.

O problemă importantă pe care o ridică tipurile monetare străine atestate în descoperirile din Dacia nord-dunăreană o reprezintă și cronologia acestora. Vom căuta să prezentăm în rândurile ce urmează perioadele în care emisiunile respective au fost prezente la nordul Dunării și nu neaparat momentul când ele au fost realizate. În ordinea în care emisiunile străine au fost analizate, tabloul cronologic al acestora se prezintă astfel: a) staterii Cyzicului, între mijlocul secolului IV și jumătatea celui următor; b) monedele histriene de bronz, între mijlocul secolului V a.Chr. și, prin unele tipuri, până către sfârșitul secolului I a.Chr.; c) emisiunile de argint ale Histriei, între sfârșitul secolului V a.Chr. și prima jumătate a secolului I a.Chr.; d) monedele din Tyras, între mijlocul secolului IV a.Chr. și prima treime a secolului I p.Chr.; e) emisiunile olbiene, între a doua jumătate a secolului IV a.Chr. și începutul secolului I p.Chr.; f) monedele callatiene, între sfârșitul secolului IV a.Chr. și mijlocul secolului I a.Chr.; g) emisiunile tomitane, cu aproximație între mijlocul secolului III a.Chr. și, posibil, începutul secolului I a.Chr.; h) monedele macedonene, originale și postume, între anul 300 a.Chr. și mijlocul secolului I a.Chr.; i) tetradrahmele de tip Macedonia I și Thasos, între începutul secolului I a.Chr. și prima treime a celui următor; j) emisiunile dyrrhachiene și apolloniene, între al treilea deceniu al secolului I a.Chr. și jumătatea celui următor; k) moneda celtică, în prima jumătate a secolului I a.Chr.; l) emisiunile de tip Koson, cu aproximație la jumătatea secolului I a.Chr., dar nu se exclude posibilitatea ca prin valoarea lor intrinsecă să fi rămas în circulație mai multă vreme; m) emisiunile romane republicane pătrund în Dacia nord-dunăreană către sfârșitul secolului I a.Chr. și începutul celui următor, pentru ca apoi să afluze în tot cursul secolului I p.Chr., când sunt însoțite și de piesele imperiale.

6.3. Moneda locală

Un capitol important al numismaticii spațiului nord-dunărean în perioada care face obiectul analizei noastre îl constituie și cel referitor la existența monedei locale. De fapt, secolele IV a.Chr. - I p.Chr. reprezintă pentru societatea locală de la nordul Dunării o perioadă

de ample și profunde transformări sub raport economic, social-politic și cultural. Datorită unor impulsuri externe, cum ar fi cel grecesc sau celtic, dar și a transformărilor interne, în Dacia nord-dunăreană se produce treptat și trecerea către o nouă etapă evolutivă în plan material și spiritual. Acest lucru se poate argumenta și prin prezența unor numeroase elemente de cultură materială, unelte, arme, piese de harnașament confecționate din fier, descoperite în aproape toate așezările autohtone nord-dunărene, ca la Bărboasa,⁹ Poiana,¹⁰ Frumușița,¹¹ Fundeni,¹² Cârломănești,¹³ Ocnița,¹⁴ Sprâncenata,¹⁵ Zerindul Mic,¹⁶ Berindia,¹⁷ etc.

Prin urmare, trecerea societății locale la o nouă etapă de dezvoltare, a necesitat se pare și emiterea unei monede proprii. Modelul pe care autohtonii l-au utilizat în realizarea unor emisiuni proprii a fost mai ales cel oferit de tetradrahma lui Filip II,¹⁸ cu toate că, ulterior, ei au folosit ca sursă de inspirație și alte emisiuni străine. Din acest motiv monetăria locală mai este numită și monetărie de tip greco-macedonean sau de tip Filip II.¹⁹ Ea este înrudită cu monetăria celtică și s-a dezvoltat în afara lumii greco-romane dar sub influența deosebită a acesteia.

Procesul de emitere a unei monede proprii la geți și daci a fost pentru început unul firav, care se produce cu aproximație în primele decenii ale secolului III a.Chr.,²⁰ mai ales în zona Dunării de Jos. Primele emisiuni getice sunt de fapt monede care copiază aproape fidel tetradrahma lui Filip II. Ulterior, piesele locale cunosc un proces de depreciere tot mai accentuat în privința stilului, greutateii și titlului argintului, pentru ca, în final, să se ajungă la piese de bronz și reprezentări mai mult schematic. Există însă și emisiuni locale care vădesc și influențe ale altor tipuri monetare străine cum ar fi piesele de tip Alexandru cel Mare, Filip III Arideul, Audoleon sau emisiunile elenistice târzii (Macedonia I și Thasos).

Toate piesele locale indiferent de modelul folosit sunt emisiuni de argint al căror titlu oscilează de la o etapă la alta. În prima fază de dezvoltare a monetăriei locale, plasată cu aproximație între jumătatea secolului III a.Chr. și mijlocul celui următor, emisiunile au titlul argintului de aproape 900‰²¹ pentru ca, în a doua fază, încadrată între mijlocul secolului II a.Chr. și anul 70 a.Chr.,²² acesta să cunoască o depreciere accentuată, ajungând până la

⁹ M. Florescu, V. Căpitanu, *Cercetări arheologice de suprafață în județul Bacău*, în *ArhMold*, 6, 1959, p. 256.

¹⁰ R. Vulpe și colab., *Evoluția așezărilor în Moldova de Jos*, în *SCIV*, 1, 1950, p. 48.

¹¹ M. Petrescu-Dîmbovița, *La découverte archéologique de Frumușița (raion de Galati)*, în *SCSIași*, 4, 1953, 1-4, p. 497-511.

¹² M. Constantiniu, V. Leahu, *Mormint getic din preajma Bucureștilor*, în *SCIV*, 19, 1968, p. 207.

¹³ M. Babeș, *Problèmes de la chronologie de la culture gèto-dace, à la lumière des fouilles de Cîrlomanesti*, în *Dacia*, N.S., 19, 1975, p. 125-139.

¹⁴ D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1961.

¹⁵ C. Preda, *Geto-dacii din bazinul Oltului inferior. Dava de la Sprîncenata*, București, 1986.

¹⁶ S. Dumitrascu, N. Chidiosan, *Așezarea dacică de la Zerindul Mic, comuna Zerind (jud. Arad)*, în *Crisia*, 7, 1977, p. 45-65.

¹⁷ S. Dumitrascu, I. Ordentlich, *Săpăturile arheologice de la Berindia*, în *Crisia*, 3, 1973, p. 47-95.

¹⁸ C. Preda, *Monedele*, p. 364.

¹⁹ Idem, *Ist monedei*, p. 220.

²⁰ *Ibidem*, p. 136-137.

²¹ *Ibidem*, p. 224.

²² *Ibidem*.

300%.²³ S-a constatat și existența unor piese care au fost doar argintate, numite și *subaeratae*.

Analiza comparativă a celor două faze evolutive ale monetăriei locale a condus la consemnarea următoarelor concluzii: a) monetăria locală cunoaște un număr de 32 tipuri monetare; b) în prima fază sunt înregistrate 20 de tipuri pentru ca, în cea de a doua, numărul lor să scadă la 12; c) pe lângă tipurile cu denumirea precizată există și o serie de emisiuni care nu se pot încadra la vreunul din tipurile definite; d) numărul total al emisiunilor locale se ridică la aproximativ 9341 sau 9492 monede; e) în prima fază numărul pieselor atinge cu aproximație cifra de 2834 sau 2855 monede, iar în faza a doua numărul lor crește simțitor ajungând la 6507 sau 6637; f) observăm o creștere semnificativă a numărului de monede locale în cea de a doua fază, în paralel cu diminuarea numărului de tipuri, aspecte care trebuie reținute; g) greutatea pieselor scade de la 13-14 g, în prima fază, la 7-9 sau 5-6 g, uneori chiar mai puțin, în cea de a doua; h) monetăria locală cunoaște și piese divizionare cu greutatea de 4,63 g, 3,38 și 3,33 g sau de 2,70 ori 2,50 g, după cum unele piese au greutatea plasate chiar sub 2 g (cazul tipului monetar combinat Alexandru cel Mare - Filip III Ardeul); i) prezența pe emisiunile locale a unor simboluri, sigle, monograme, incizii și contramărci (cele mai frecvente simboluri sunt lup, porc mistreț, pasăre, fulger, trident, făclie, arc, ramură de brad, rozetă, cerc, liră, iar printre sigle și monograme figurează Δ, M, T, K, X, B sau Φ considerate a fi de influență celtică sau grecească²⁴); j) lipsa unui sistem monetar propriu, întrucât localnicii și-au însușit din lumea greco-macedoneană atât modelul, modulul cât și nominalul care cu timpul au cunoscut un fenomen de degenerare.²⁵

Cronologia tipurilor monetare locale constituie un capitol important al monetăriei de la nord de Dunăre. Vom căuta cu unele rezerve, a enumera cronologia acestor tipuri de-a lungul celor două faze evolutive, cu precizarea că, am avut în vedere nu atât perioadele în care au fost emise, ci surprinderea lor în diferite locații. În succesiunea în care au fost analizate, cronologic, tipurile monetare locale se prezintă astfel: 1) primele imitații locale, către jumătatea secolului III a.Chr.; 2) tipul Rasa, la jumătatea secolului III a.Chr.; 3) tipul Banat, în a doua jumătate a secolului III a.Chr. și până la sfârșitul secolului II a.Chr.; 4) tipul Criciova, între sfârșitul secolului III a.Chr. și cursul secolului II a.Chr.; 5) tipul Ramna, între 200 a.Chr. și sfârșitul secolului II a.Chr.; 6) tipul Agriș - Șilindia, între sfârșitul secolului III a.Chr. și posibil până către începutul secolului I a.Chr.; 7) tipul „călăreț cu pasăre”, între începutul secolului II a.Chr. și primele decenii ale secolului I a.Chr.; 8) tipul Tulghieș - Mireșu Mare, între a doua jumătate a secolului III a.Chr. și începutul secolului II a.Chr.; 9) tipul „cu cifre romane”, între 200 a.Chr. și sfârșitul secolului II a.Chr.; 10) tipul Crișeni - Berchieș, sfârșitul secolului III a.Chr. și jumătatea celui următor; 11) tipul Tonciu, cu sigla B, în secolul II a.Chr.; 12) tipul Sighet, sfârșitul secolului III a.Chr. și începutul secolului II a.Chr.; 13) tipul Huși - Vovriești, între mijlocul secolului II a.Chr. și sfârșitul secolului I a.Chr.; 14) tipul Larissa, între sfârșitul secolului II a.Chr. și până la începutul secolului I a.Chr.; 15) tipul „cu cap janiform”, sfârșitul secolului II a.Chr. și începutul celui următor; 16) tipul Prundu - Jiblea, între începutul secolului II a.Chr. și

²³ *Ibidem*.

²⁴ C. Preda, *Monedele*, p. 382-392.

²⁵ *Idem*, *Ist monedei*, p. 221.

primul sfert al secolului I a.Chr.; 17) tipul Ocnița - Cărbunești, începutul secolului II a.Chr. și prima treime a celui următor; 18) tipul cu cap uman sub cal, secolele II-I a.Chr.; 19) tipul Jiblea, între începutul secolului II a.Chr. și primele decenii ale celui următor; 20) tipul Voloșcani, între jumătatea secolului II a.Chr. și începutul secolului I a.Chr.; 21) tipul Dumbrăveni, între jumătatea secolului II a.Chr. și mijlocul celui următor; 22) tipul Adâncata - Mănăstirea, între mijlocul secolului II a.Chr. și sfârșitul secolului I a.Chr.; 23) tipul Vârteju - București, în secolul I a.Chr. și, posibil, primele decenii ale celui următor; 24) tipul Inotești - Răcoasa, între 50 a.Chr. și începutul secolului I p.Chr.; 25) tipul Cladovo - Saschiz, mijlocul secolului II a.Chr. și începutul celui următor; 26) tipul Aninoasa - Dobrești, jumătatea secolului I a.Chr. și începutul celui următor; 27) tipul Medieșu Aurit, jumătatea secolului II a.Chr. și sfârșitul secolului I a.Chr.; 28) tipul Aiud - Cugir, sfârșitul secolului II a.Chr. și până către jumătatea secolului I a.Chr.; 29) tipul Rădulești - Hunedoara, se încadrează în aceleași coordonate cronologice ca și tipul Aiud - Cugir; 30) tipul Petelea, între primul sfert al secolului I a.Chr. și începutul celui următor; 31) tipul Toc - Chereluș, între sfârșitul secolului II a.Chr. și începutul secolului I p.Chr.; 32) tipul combinat Alexandru cel Mare - Filip III Arideul, în cursul secolului I a.Chr.

Un alt aspect important al numismaticii nord-dunărene este și cel legat de posibilitatea identificării ipotetice a unor triburi locale în funcție de descoperirile monetare. Astfel, pe baza materialului numismatic, se consideră că în Dacia nord-dunăreană în Antichitate ar fi existat următoarele triburi locale:²⁶ a) în centrul Munteniei, între râurile Vedea, Ialomița, bazinul inferior și mijlociu al Argeșului, care coincide cu aria de răspândire a emisiunilor Vârteju - București, se afla uniunea de triburi a piefigilor; b) în nord-estul Munteniei și sudul Moldovei, între valea Buzăului și cursul inferior al Siretului, zonă caracteristică tipurilor Dumbrăveni și Inotești - Răcoasa, se afla uniunea de triburi a siensilor; c) în Oltenia, de-a lungul Jiului și Oltului sunt plasați buridavensii pe seama lor fiind puse emisiunile de tip Aninoasa - Dobrești; d) în Transilvania, în special pe cursul mijlociu al Mureșului, zonă acoperită de tipurile Aiud - Cugir și Rădulești - Hunedoara, sunt localizați ratacensii; e) în zona Crișurilor se aflau predavensii care sunt realizatorii emisiunilor de tip Toc - Chereluș. În același timp emisiunile locale din a doua fază de dezvoltare a monetăriei nord-dunărene se remarcă printr-un număr ridicat de exemplare (Dumbrăveni, Adâncata - Mănăstirea, Vârteju - București, Medieșu - Aurit, Rădulești - Hunedoara, Petelea sau Toc - Chereluș) unele dintre acestea fiind atestate și în așezările locale. Tocmai așezările nord-dunărene, în care tipurile monetare menționate apar, scot în evidență și stadiul avansat de dezvoltare al civilizației locale în secolele I a.Chr. - I p.Chr.²⁷

6.4. Funcțiile monedei în Dacia preromană

O problemă complicată a numismaticii din Daciei nord-dunăreană o constituie și cea legată de rolul pe care tipurile monetare străine și locale l-au îndeplinit în zona respectivă și în

²⁶ *Ibidem*, p. 225.

²⁷ M. Petrescu-Dîmbovița, *Scurtă istorie a Daciei preromane*, Iasi, 1978, p. 144-145; H. Daicoviciu, *Istoria României (de la începuturi până în secolul VIII)*, București, 1995, p. 193-197.

perioada de timp care face obiectul cercetării de față. În abordarea acestui aspect, precizăm că am avut în vedere trei componente de bază ale descoperirilor monetare: situația descoperirilor din așezările locale nord-dunărene; tezaurele „mixte” în care emisiunile străine și locale se asociază cu obiecte de podoabă de factură locală; diferitele reprezentări pe care emisiunile respective le cuprind.

Pentru a avea o imagine de ansamblu asupra descoperirilor monetare din așezări s-au întocmit tabelele VI, VII și VIII. În tabelul VI am inclus așezările din regiunea est-carpatică, în cel de-al doilea, pe cele din regiunea sud-carpatică, iar în al treilea pe cele vest-carpatică, aici fiind încadrate așezările din Banat, Transilvania, Crișana și Maramureș.

Analiza comparativă a așezărilor din cele trei regiuni a permis consemnarea următoarelor observații: a) numărul total al emisiunilor străine și locale descoperite în așezările de la nordul Dunării se ridică la aproximativ 2368 sau 2373 exemplare, din care 139 sunt de bronz (5,86%), trei de aur (0,12%) iar 2225 de argint (93,96%); b) pe regiuni, materialul numismatic se distribuie astfel: așezările est-carpatică cunosc un număr de 1337 monede (56,46%), cele sud-carpatică, 681 sau 686 (28,75%), iar cele vest-carpatică, 350 (14,78%); c) cea mai mare cantitate de monedă este furnizată de regiunea est-carpatică, în cadrul căreia se individualizează așezările de la Brad (27 ex.), Poiana (883 ex.) și Răcătău (364 ex.), urmată de cea sud-carpatică, cu așezările mai importante de la Cârломănești (137 ex.), Cetățeni (127 ex.), Ocița (68 ex.), Popești (149 sau 154 ex.) și Zimnicea (32 ex.), și în fine cea vest-carpatică cu așezările reprezentative de la Căpâlna (29 ex.), Costești (29 ex.), Grădiștea Muncelului (43 ex.), Pecica (29 ex.), Sacalasău Nou (42 ex.), Sânnicolau Român (24 ex.) și Sf. Gheorghe (62 ex.). Analiza statistică de mai sus permite alte câteva concluzii.

În primul rând, trebuie precizat că numărul emisiunilor locale și străine din așezările nord-dunărene nu este atât de ridicat pe cât ne-am fi așteptat. Dacă se raportează numărul total al acestor emisiuni la perioada cronologică care face obiectul acestei analize, secolele IV a.Chr. - I p.Chr., atunci situația care rezultă reflectă o distribuție de 4,73 monede/an. După cum se poate observa, moneda cunoaște în cadrul așezărilor autohtone o prezență scăzută, fapt care ar lăsa de înțeles că nu se poate vorbi, în spațiul și perioada care ne interesează, de o circulație și economie monetară. Dacă se urmărește distribuția emisiunilor pe parcursul celor două perioade cronologice, situația se prezintă astfel: pentru prima perioadă, de la mijlocul secolului IV a.Chr. și până la începutul secolului I a.Chr., numărul emisiunilor din așezări nu se ridică la un număr apreciabil (el atinge 682 exemplare, respectiv 2,27 ex./an); cea de a doua perioadă, de la începutul secolului I a.Chr. și secolul I p.Chr. inclusiv, se caracterizează printr-un aflus tot mai mare de monedă care ajunge la 1686 piese, respectiv 8,18 ex./an. O situație similară s-a observat și atunci când se discută despre numărul total de emisiuni străine descoperite în Dacia nord-dunăreană. S-a constatat o creștere considerabilă din punct de vedere cantitativ a monedei străine în cea de a doua secvență cronologică: 3809 sau 3811 exemplare străine în prima perioadă, respectiv 42.397 sau 42.603 piese în a doua. De asemenea, moneda locală se înscrie în aceleași coordonate: 2834 sau 2855 piese în prima fază de dezvoltare, comparativ cu 6507 sau 6637 exemplare în cea de a doua. Așadar, situația din așezări vine să confirme la rândul său aflusul important de monedă pe care îl

înregistrăm în Dacia preromană pe măsură ce ne apropiem de sfârșitul secolului I a.Chr. și începutul secolului I p.Chr.

În al doilea rând, precizăm că, dat fiind modul în care se prezintă materialul numismatic din așezările locale, prin cantitatea de monedă scoasă la iveală, s-ar putea observa că posibilitatea apariției și dezvoltării unei circulații monetare în Dacia nord-dunăreană s-a realizat într-un anumit moment cronologic și doar în anumite regiuni, fenomenul nefiind deci unul unitar.²⁸ Ne referim în mod deosebit la situația pe care am surprins-o în cadrul așezărilor de la Poiana, Răcătău, Cârломănești, Popești, Ocnița, Sprâncenata, Tinosu, Zimnicea, Costești și Grădiștea Muncelului, care se remarcă prin numărul ridicat de emisiuni descoperite. Iată de ce se poate crede că, începând cu sfârșitul erei vechi, în jumătatea sudică a spațiului dintre Carpați și Prut,²⁹ în regiunea dintre Carpați și Dunăre și, parțial, în interiorul arcului carpatic, există o serie de indicii menite a ilustra posibilitatea existenței, în aceste zone, a unei economii monetare, chiar dacă acest lucru a fost considerat drept „the purest fantasy”.³⁰

Interesante prin compoziția lor sunt și descoperirile în cadrul cărora monedele străine și, mai rar, cele locale se asociază cu obiecte de podoabă. La nord de Dunăre au fost identificate 41 de astfel de descoperiri. Acestea sunt următoarele: a) descoperiri în care obiectele de podoabă se găsesc împreună cu emisiuni grecești de tip Histria, macedonene și elenistice târzii Thasos, Apollonia și Dyrrhachium (Agârbiciu, Baia de Criș, București, Bunești, Cehei, Clipicești, Coada Malului, Derna, Drăgești, Grâniceri, Gura Văii, Lărguța, Pietroi, Sacalasău Nou, Sâncrăieni și Someșul Cald) (Anexa I, nr. 3, 25, 74/IV, 78/II, 105, 128, 130, 173/II, 184, 222, 227, 256, 344, 390/IV, V, VI, 399, 420); b) descoperiri „mixte”, obiecte de podoabă-monedele locale, de tipul „cu cap janiform,” Huși - Vovriești și Inotești - Răcoasa (Bivolari, Epureni și Răcoasa) (Anexa II, nr. 34, 123/I, 267); c) depozite în care denarii romani republicani și imperiali se găsesc alături de bijuterii de factură locală (Bălănești, București, Cadea, Câmpeni, Cerbăl, Cetățeni, Chitid, Ghelinta, Gliganul de Jos, Hunedoara, Izvorul Frumos, Peteni, Poiana, Remetea Mare, Sacalasău Nou, Someșul Cald, Stăncuța, Stupini, Șeica Mică, Șimleul Silvaniei, Târnava și Turburea) (Anexa V, nr. 29, 75/I, 86, 107, 116, 120/I, 128, 223, 230, 253/III, 268, 361, 375, 405, 414/II, 466, 471, 478, 485, 488/II, 512/II, 527).

Din cele consemnate până acum se constată că, în cea mai mare parte tezaurele cu obiecte de podoabă se asociază în descoperiri mai ales cu emisiuni străine și rar cu cele locale. Este și motivul pentru care s-ar putea considera, că mai ales emisiunile străine puteau constitui la nord de Dunăre materia primă în vederea confecționării de bijuterii; precizăm că, în descoperirile menționate, emisiunile au argint cu titlul ridicat. Situația unor astfel de descoperiri poate pune în discuție și problema referitoare la proveniența argintului în Dacia, în acest sens fiind emise mai multe ipoteze.

Bunăoară, după unii cercetători, se consideră că argintul utilizat în confecționarea monedelor locale ar fi de proveniență locală.³¹ Argumentul invocat în sprijinul acestei ipoteze este

²⁸ V. Mihailescu-Birliba, *op.cit.*, p. 118-120.

²⁹ *Ibidem.*

³⁰ M. Crawford, *Coinage and money under the Roman Republic. Italy and the Mediterranean Economy*, Londra, 1985, p. 230.

criteriul de natură geografică, în sensul că unele tezaure monetare locale cum sunt cele de la Șilindia, Tulghieș - Mireșu Mare, Crișeni - Berchieș, Rădulești sau Chereleuș sunt concentrate în apropierea Carpaților, de unde se consideră că este posibil să provină cea mai mare parte a argintului.

Ipoteza potrivit căreia argintul utilizat în realizarea unor tipuri monetare locale ar fi fost obținut din exploatarea resurselor din Dacia nord-dunăreană este privită astăzi cu rezerve, chiar respinsă.³² În contestarea ipotezei privitoare la exploatarea surselor locale de argint s-a invocat fenomenul diminuării titlului metalului prețios care se constată în cazul ultimelor tipuri locale (exemplu Vârteju - București sau Inotești - Răcoasa).³³ De fapt, astăzi este greu de stabilit în ce măsură în Antichitate, în perioada anterioară cuceririi romane, metalele prețioase erau exploatate de către localnici din doar presupusele mine din Munții Carpați.³⁴

Alți istorici consideră că argintul din Dacia ar fi de proveniență sudică, el sosind la nord de Dunăre pe calea importurilor.³⁵ În Antichitate, activitatea de import-export a metalelor prețioase este frecvent întâlnit.³⁶ Este cunoscut faptul că numeroase orașe antice, printre care și Histria, importau argintul pe care apoi îl utilizau la baterea de monede.³⁷

O altă sursă de procurare a argintului ar fi fost aceea a topirii monedelor străine care au circulat la nordul Dunării.³⁸ Descoperirea și studierea tezaurului monetar de la Stăncuța³⁹ vine să aducă unele clarificări în această problemă. Astfel, tezaurul cuprindea 53 de exemplare thasiene diferite între ele (nu s-au putut distinge două piese identice), 34 denari romani republicani originali (ultimele emisiuni sunt datate între 52-50 a.Chr.) și două bare de argint.⁴⁰ Analizele chimice au dovedit că monedele și barele de argint aveau titlul identic.⁴¹ Pe de altă parte, în așezarea locală de la Tășad (jud. Bihor), s-a descoperit și un atelier de prelucrare a argintului împreună cu obiecte de podoabă și bare de argint în stare brută,⁴² alături de emisiuni dyrrhachiene și apolloniene. La Răcoasa, depozitul de monede locale descoperit aici avea și două lingouri de argint, iar titlul monedelor era de 850‰.⁴³ Din păcate, astăzi nu putem ști dacă titlul argintului din monede era identic cu cel al lingourilor. La Barboși-Galați, în nivelul antic al

³¹ C. Preda, *Ist monedei*, p. 221.

³² M. Babes, *Civilizația geto-daca din a doua jumătate a secolului al II-lea a.Chr. până la începutul secolului al II-lea p.Chr. Depozite și tezaure*, în *IstRom*, vol. I, 2001, p. 749.

³³ *Ibidem*.

³⁴ Multumesc pe această cale colegului Dan Condorachi, asistent universitar în cadrul Facultății de Geografie din cadrul Universității „Al.I. Cuza” Iași pentru informațiile și sugestiile date în legătură cu această problemă.

³⁵ M. Gramatopol, *L'art des monnaies Geto-Daces, Problemes iconographiques, historiques et économiques concernant les premières émissions*, în *Apulum*, 9, 1971, p. 210.

³⁶ N.G.L. Hammond, *A History of Greece to 323 B.C.*, Oxford, 1959, p. 153.

³⁷ M. Gramatopol, *op.cit.*, p. 245.

³⁸ C. Preda, *Monedele*, p. 369.

³⁹ Idem, *Contribuții la problema provenienței argintului din tezaurele dacice, în lumina descoperirii monetare de la Stăncuța*, în *SCIV*, 8, 1957, 1-4, p. 113-122.

⁴⁰ *Ibidem*, p. 117-118.

⁴¹ *Ibidem*.

⁴² Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 28 și nota 26.

așezării locale, datat în secolele II-I a.Chr., s-au descoperit o ștanță monetară de tip Inotești - Râcoasa, șase creuzete, unele specifice de orfevrărie precum și o pastilă de argint în greutate de 12,20 g.⁴⁴

Din cele expuse se poate desprinde ideea că parte o din emisiunile străine de la nordul Dunării putea constitui și materie primă în confecționarea obiectelor de podoabă. Nu se exclude posibilitatea ca aceleași tipuri monetare străine să fi fost folosite, prin topire și apoi batere, chiar la realizarea unor emisiuni locale.⁴⁵

Ocupându-se de cercetarea numismatică a spațiului de nord-vest al României, Al. Sășianu constată că lipsa emisiunilor de tip Macedonia I și Thasos de aici, s-ar explica tocmai prin folosirea de către autohtoni a pieselor de tipul menționat în realizarea de bijuterii.⁴⁶ În sprijinul celor consemnate vin unele descoperiri de la nordul Dunării în cadrul cărora emisiunile străine (elenistice târzii și romane republicane ori imperiale),⁴⁷ și rareori cele locale,⁴⁸ sunt asociate cu obiecte de podoabă de factură locală. De asemenea, s-a constatat că în zonele unde emisiunile Macedoniei I și Thasos sunt numeroase (Muntenia și sudul Transilvaniei) s-au descoperit și cele mai multe tezaure de podoabe locale; prin comparație, în Basarabia și nordul Moldovei, emisiunile thasiene, ale Macedoniei I și depozitele de argint sunt rare.⁴⁹ Acest lucru este oarecum contradictoriu și, prin urmare, credem că lipsa emisiunilor de tip Macedonia I și Thasos, în anumite regiuni ale Daciei nord-dunărene, ar putea avea și alte explicații. Însă prezența monedei în cadrul tezaurelor de argint ar scoate în evidență faptul că emisiunile respective nu au avut o valoare circulatorie, ele trebuind incluse în categoria bunurilor de prestigiu la fel ca și bijuteriile pe care le însoțesc în descoperiri.⁵⁰

Prezența descoperirilor de acest fel ridică însă o întrebare firească: ce caracter aveau atunci depozitele respective? Întrucât nu se cunosc decât puține situații în care tezaurele cu obiecte de podoabă apar în morminte - cazul descoperirilor de la Șimleul Silvaniei și Tilișca⁵¹ - posibilitatea ca depozitele respective să fie depuneri cu caracter ritual apare ca un aspect ce merită a fi luat în considerație.⁵² Mai mult, se crede că întrucât perioada Latén-ului târziu din Dacia nu se remarcă prin numărul ridicat de monumente funerare, tezaurele de argint ar putea reprezenta chiar un gen de cenotafuri;⁵³ ele pot constitui și o modalitate de afirmare a prestigiului social și politic a unor lideri ai societății locale din acele vremuri.⁵⁴

⁴³ C. Preda, I.T. Dragomir, *Tezaurul de la Râcoasa (jud. Vrancea) și unele considerații asupra monedelor getice de tip Inotești*, în *SCN*, 6, 1975, p. 27-39.

⁴⁴ S. Sanie, *Un atelier monetar în cetătuia geto-dacică de la Barboși-Galați*, în *Symposia Thracologica*, 5, Miercurea Ciuc, 1987, p. 127; idem, *O ștanță monetară descoperită în cetatea geto-dacică de la Barboși-Galați*, în *SCIVA*, 40, 1989, 1, p. 91-97.

⁴⁵ V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 80.

⁴⁶ Al. Sășianu, *op.cit.*, p. 13.

⁴⁷ C. Preda, în *SCIV*, 8, 1957, 1-4, p. 115-117.

⁴⁸ Vl. Zirra, D. Spânu, *Tezaurele de argint din Laténul târziu*, în *SCIVA*, 43, 1992, 4, p. 406.

⁴⁹ V. Mihailescu-Bîrliba, *op.cit.*, p. 86 și nota 15.

⁵⁰ Vl. Zirra, D. Spânu, *op.cit.*, p. 408.

⁵¹ N. Lupu, *Două morminte dacice descoperite la Tilișca, jud. Sibiu*, în *Thraco-Dacica*, 2, 1981, p. 190-207.

⁵² M. Babeș, *op.cit.*, p. 750.

⁵³ Vl. Zirra, D. Spânu, *op.cit.*, p. 421 și nota 77.

⁵⁴ *Ibidem*.

Unele emisiuni locale se remarcă, însă și prin unele reprezentări pe care le putem constata atât în ceea ce privește aversul, cât și reversul. Această problemă a suscitat de-a lungul timpului interesul istoricilor care au căutat prin analize comparative, cu diferite emisiuni celtice, să atribuie unor tipuri monetare locale funcții cât se poate de interesante.⁵⁵ În aceste condiții, s-a impus în analiza stilistică a unor tipuri monetare locale și străine, îndreptarea atenției către monetăria celtică. Ideea de bază de la care s-a pornit este aceea că, până nu demult, s-a considerat că, pe de o parte monedele locale diferă ca stil și iconografie de emisiunile celtice, iar pe de altă parte, analiza comparativă a celor două monetării ar scoate în evidență și existența unei serii autohtone reprezentate prin următoarele tipuri: tipul Bendis, tipul „cu cap janiform” și tipul Jiblea pan-dacic;⁵⁶ se poate admite și această ipoteză, sub rezerva unor confirmări ulterioare. Dacă se compară anumite tipuri locale (Vârteju - București și Inotești - Răcoasa), cu anumite emisiuni celtice atunci se constată o serie de asemănări însemnate. Astfel, se poate observa existența unui fenomen de schematizare și abstractizare prezent în cadrul monetăriei celtice și locală; fenomenul a fost deja sesizat și supus unei analize atente.⁵⁷

Analiza unor tipuri monetare celtice din Slovacia și Gallia sau teritorii vecine ale acesteia arată existența unor reprezentări și simboluri care prezintă unele analogii cu emisiunile din Dacia nord-dunăreană. Astfel, o asemănare frapantă se constată în cazul tipului local „cu cap janiform” și cel al staterilor de tip mediomatric din regiunea Metz⁵⁸ (Pl. 1/6). Deosebirea constă în reprezentarea calului de pe avers (tipul local are redat calul orientat spre dreapta, staterii din regiunea Metz surprind calul orientat spre stânga) și metalul din care sunt realizate monedele (argint, tipul local, și aur, cel din Franța).

Reprezentărilor de pe aversul monedelor de tipul „cu cap janiform” li s-a dat o interpretare religioasă. Cele două capete unite, care se observă pe emisiunile acestui tip local, ar reda dualitatea în unitate și nu o unitate în diversitate.⁵⁹ Am avea de-a face cu o dublă reprezentare solară și chthoniană, respectiv o ilustrare a lumii de sus și a celei de jos, care în mitologia dacică are drept corespondent cuplul Zamolxis - Gebeleizis.⁶⁰ Ideea unei unități diversificate se regăsește totuși și în reprezentările de pe unele monede celtice de aur din Slovacia⁶¹ (Pl. 1/7). De altfel, simbolismul antropomorf pe care îl putem surprinde în cazul tipului local „cu cap janiform” este întâlnit și în mitologiile altor popoare antice.⁶²

⁵⁵ M. Gramatopol, în *Apulum*, 9, 1971, p. 209-256.

⁵⁶ *Ibidem*, p. 209-210.

⁵⁷ E. Kolníková, *Abstraktion in der Keltischen Münzkunst (am beispiel einiger goldmünzen aus der Slowakei)*, în *Acta Musei Nationalis Pragae*, 61, 2002, 1-4, p. 111-115; B. Fischer, *De la figuration à l'abstraction: quelques exemples issus des monnayages gaulois*, în *Acta Musei Nationalis Pragae*, 61, 2002, 1-4, p. 95-98.

⁵⁸ B. Fischer, *op.cit.*, p. 96, fig. 12; M. Petrescu-Dîmbovița, Al. Vulpe, în *IstRom*, vol. I, 2001, pl. 42/6.

⁵⁹ M. Gramatopol, *op.cit.*, p. 252.

⁶⁰ *Ibidem*.

⁶¹ E. Kolníková, *The finds of celtic coins in Slovakia and the main problems of the East Celtic Coinage*, în *Actes du 8ème Congrès International de Numismatique*, New York-Washington, 1973, p. 186, fig. 1/II.

⁶² M. Gramatopol, în *Apulum*, 9, 1971, p. 251.

Revenind la reprezentările ilustrate pe unele tipuri monetare celtice se poate constata că în cazul acestor emisiuni e probabilă o evoluție de la figurativ la abstractizare. Acest lucru se constată atât în monetăria vest-celtică,⁶³ cât și în cea din est.⁶⁴ Astfel, unele simboluri observabile pe anumite emisiuni celtice din Slovacia - avem în vedere staterii de tipul în formă de lopată⁶⁵ - ar constitui reprezentarea sub o formă abstractă a unor elemente de simbolistică religioasă care ar aparține druzilor celți: creanga de laur, șarpele, un obiect redat sub forma unei lălele, la care se adaugă sferile.⁶⁶

Supusă analizei de mai mult timp, problema existenței unor reprezentări religioase pe unele monede celtice a fost la început respinsă.⁶⁷ Totuși, o asemenea ipoteză tinde în ultimul timp să capete consistență. Astfel, Eva Kolníková, consideră că există suficiente elemente care pot duce la interpretări religioase a unora din reprezentările întâlnite pe emisiunile celtice din Slovacia, cum ar fi un cap de pasăre, plante și motive geometrice (frunzulițe, spirale, cercuri duble cu o sferișoară sau linii orizontale).⁶⁸ Din acest motiv, numismata slovacă presupune că cei care au realizat monedele de aur de tipul în formă de lopată, descoperite în Slovacia, au dorit să reprezinte de fapt sub formă abstractă o divinitate celtică.⁶⁹ Este de la sine înțeles că elemente cum ar fi coronița cu lauri, șarpele, cercuri, sfere și linii în formă de S, care însoțesc o asemenea reprezentare de tipul „cap-mască” au un caracter magico-religios.⁷⁰

O situație asemănătoare s-a constatat și în monetăria vest-celtică. Și aici există unele emisiuni cu decoruri abstracte, reprezentate printr-o serie de elemente ca liniile perlate, S-urile, motivele în formă de virgulă, frunzele, boabele de fructe sau chipul uman cu plete lungi.⁷¹ Așadar, fenomenul de trecere de la reprezentările antropomorfe la cele abstracte este surprins în întreaga lume celtică. Acesta ar constitui de fapt un mod de a reprezenta legendele și miturile celților în cadrul cărora eroii și zeii trec în cadrul unei evoluții continue de la o formă la alta.⁷²

Sub raport stilistic și iconografic astfel de fenomene au putut caracteriza desigur, prin diferite forme și manifestări și civilizația locală de la nord de Dunăre. Se au în vedere reprezentările care se întâlnesc pe emisiunile Vârteju - București și Inotești - Răcoasa, încadrate în cea de a doua fază de dezvoltare a monetăriei locale. Diferite linii, globule, ovale și unghiuri sunt observabile, de asemenea, pe aversul celor două tipuri monetare.⁷³ Cel puțin în cazul monedelor de tip Vârteju - București, se poate observa în privința aversului o redare

⁶³ B. Fischer, *op.cit.*, p. 96, fig. 13-17.

⁶⁴ E. Kolníková, în *Acta Musei Nationalis Pragae*, 61, 2002, 1-4, p. 113, fig. 2 și p. 114, fig. 3/1-20.

⁶⁵ *Ibidem*, p. 111.

⁶⁶ *Ibidem*, p. 112.

⁶⁷ A. Blanchèt, *Traité de monnaies gauloises*, Paris, 1905, p. 14-19.

⁶⁸ E. Kolníková, *op.cit.*, p. 115.

⁶⁹ *Ibidem*.

⁷⁰ *Ibidem*.

⁷¹ B. Fischer, *op.cit.*, p. 98.

⁷² *Ibidem*.

⁷³ V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, pl. 10/9-10.

schematică a unui cap uman prin intermediul unor motive geometrice. Prin urmare, despre un posibil fenomen de schematizare și abstractizare se poate vorbi și în cadrul monetăriei locale nord-dunărene. Nu se știe în ce măsură astfel de reprezentări pot avea conotații magico-religioase, situație care ni se relevă, după câte se pare, în cazul unor tipuri monetare celtice; în cazul anumitor tipuri locale, astfel de elemente ar putea ilustra și o degradare a stilului.

În ceea ce privește conotațiile religioase pe care unele emisiuni locale le pot avea s-a constatat că despre așa ceva se poate vorbi cel puțin în cazul pieselor de tip „cu cap janiform”. Alături de acesta se pare că și tipul Larissa-Amphipolis pare a avea legătură cu mitologia dacică.⁷⁴ În acest caz este vorba de redarea unei zeițăi locale, Bendis, care se regăsește după câte se pare, și pe reversul emisiunilor de tip Jiblea.⁷⁵ Am avea de-a face cu o zeițate de origine tracică al cărei cult avea o largă răspândire și în lumea greacă.⁷⁶ Ea apare bine reprezentată pe falerele de argint de la Surcea (Pl.1/2) sau de argint aurit de la Coada Malului⁷⁷ (Pl.1/1,3), sau pe un disc de ceramică, ori o statueta de bronz de la Sarmizegetusa.⁷⁸

Analiza comparativă cu situația întâlnită în cadrul societății celtice i-a permis lui M. Gramatopol să constate că reprezentări cu divinități celtice nu mai apar în Gallia după cucerirea romană. Acesta, deoarece romanii urmăreau odată cu ocuparea teritoriului unui popor antic și eliminarea rezistenței religioase care ar fi putut da naștere unei eventuale reacții antiromane.⁷⁹ La nord de Dunăre reprezentarea unor posibile zeițăi locale s-a putut perpetua de-a lungul secolului I a.Chr. și chiar în secolul I p.Chr. în mod nestingerit, datorită faptului că Dacia va fi ocupată mult mai târziu de către romani în comparație cu Gallia. Dovada stă în simbolistica întâlnită pe unele tipuri locale, precum și alte elemente de cultură materială ce aparțin civilizației de la nord de Dunăre, un exemplu elocvent fiind depozitul cu falere de argint de la Lupu.⁸⁰ Caracterul cultic al acestui tezaur constă tocmai în reprezentările care se întâlnesc pe obiectele de podoabă din cadrul acestuia.⁸¹

Imaginile redau, se pare, posibile zeițăi din cadrul panteonului dacic, cum ar fi Marele Zeu, Zeul Războiului și Marea Zeiță cu acolita sa,⁸² sau Zamolxis (zeul suprem), zeul Războiului (cu nume necunoscut) și Gebeleizis (zeul soarelui). Chiar dacă numele Marii Zeițe nu ne este astăzi cunoscut, conexiunile pe care le putem face cu reprezentările de pe monedele de aur ale vindelicilor (Pl. 1/5), localizați în Slovacia, ne fac să credem că ea figura probabil și în panteonul religios celtic, deși inițial s-a avansat ideea că această triadă sacră nu includea și zeițele.⁸³ Acesta poate constitui și un exemplu al vechii moșteniri indo-europene, care s-a

⁷⁴ M. Gramatopol, *op. cit.*, p. 210.

⁷⁵ *Ibidem*, 251.

⁷⁶ *Ibidem*.

⁷⁷ Al. Vulpe, *Dacia înainte de romani. Religia*, în *IstRom*, vol. I, 2001, p. 438 și pl. 47/1-3.

⁷⁸ M. Gramatopol, în *Apulum*, 9, 1971, p. 210.

⁷⁹ *Ibidem*, p. 254.

⁸⁰ I. Glodariu, V. Moga, *Tezaurul dacic de la Lupu*, în *Ephemeris Napocensis*, 4, 1994, 2, p. 33-48; D. Spânu, *Observații asupra falerelor din tezaurul de la Lupu*, în *SCIIVA*, 47, 1996, 1, p. 39-49.

⁸¹ I. Glodariu, V. Moga, *op. cit.*, p. 37, fig. 5-6; p. 38-39, fig. 8-9; p. 40-41, fig. 10-11.

⁸² *Ibidem*, p. 47.

⁸³ E. Kolníková, în *Acta Musei Nationalis Pragae*, 61, 2002, 1-4, p. 114, fig. 3/10.

păstrat de-a lungul timpului în cadrul celor două civilizații, celtică și dacică.⁸⁴ Faptul că, o dată cu apropierea de sfârșitul erei precreștine la nord de Dunăre, reprezentările cu posibile zeități locale apar mai sugestiv ilustrate pe obiectele de podoabă, poate constitui și un indiciu referitor la stadiul avansat de percepție și al structurilor religioase ale autohtonilor.

Analiza descoperirilor monetare din Dacia preromană a permis, așadar, sesizarea unor aspecte interesante și complicate, care probabil sunt încă departe de a primi explicații definitive. Persistă totuși întrebarea firească, referitoare la funcția pe care o puteau îndeplini monedele străine și locale în Dacia nord-dunăreană. Din analiza descoperirilor s-au constatat următoarele: unele piese străine puteau constitui materia primă în confecționarea de bijuterii; altor tipuri monetare locale le erau caracteristice unele funcții religioase, după cum altele, străine sau locale, au putut îndeplini, la un moment dat și în anumite zone, chiar și posibile funcții economice.

În societatea celtică, moneda putea avea funcții diverse: magico-cultice, militare (plata mercenarilor), sociale, după cum foarte bine puteau constitui rezultatul unor daruri, zestre sau puteau fi proprietatea tribului.⁸⁵ Moneda la celți avea, de asemenea, un teritoriu bine determinat în privința circulației și era limitată la zona în care se întindea autoritatea conducătorului tribal. Nu este pe deplin lămurită problema, dacă doar latura economică sau cea social-politică ori ambele au fost determinante în baterea monedei la celți. Cert este că decizia hotărâtoare în emiterea unei monede proprii au avut-o șefii formațiunilor politice, cu scopul de a-și etala independența economică sau prestigiul politic în raport cu alți conducători ai acelor vremuri. Moneda putea reprezenta interesele elitei, fapt ilustrat și de existența unor diferențieri sociale în cadrul societății celtice.⁸⁶

Nu putem însă ignora un aspect cât se poate de important, acela referitor la faptul că atât celții cât și dacii reprezentau în Antichitate populații aflate la marginea lumii clasice. Rolul pe care moneda îl putea îndeplini în cadrul societăților celtică și dacică depindea probabil și de intensitatea raporturilor cu lumea greco-romană, în cadrul căreia banii aveau funcții economice precise, fără a exclude altele, secundare. Din acest motiv, se crede că, în cadrul societăților „barbare” moneda putea avea o dublă natură: marfă și non-marfă.⁸⁷ Moneda putea fi mai întâi marfă, dacă „barbarii” o importau sau exportau. Ulterior, ea devenea obiect de prestigiu sau schimb social, atunci când circula în interiorul unui grup sau trib prin sistemul darurilor sau alte forme de redistribuire.⁸⁸ În realitate, moneda poate juca ambele funcții atât în interiorul unei comunități cât și în relațiile ei externe, rolul ei depinzând de scopul și modalitatea utilizării.

Pe baza celor consemnate, credem că și societatea locală nord-dunăreană se poate înscrie în aceleași tipare ca și cea celtică, cu atât mai mult cu cât, aceste popoare antice s-au aflat de-a lungul timpului într-un contact nemijlocit, care a condus la influențe reciproce în domeniul culturii materiale și spirituale.

⁸⁴ G. Dumézil, *Les dieux souverains des Indo-Européens*, Paris, 1952, p. 5-143.

⁸⁵ Idem, în *Actes du 8ème Congrès International de Numismatique*, New York-Washington, 1973, p. 181 și 185; I.H. Crișan, *Spiritualitatea geto-dacilor. Repere istorice*, București, 1986, p. 133.

⁸⁶ *Ibidem*, p. 184-185.

⁸⁷ P. Popović, 1987, p. 132.

⁸⁸ *Ibidem*.

Notă

În analiza fiecărei descoperiri monetare s-a avut în vedere parcurgerea următoarelor puncte:

- a) denumirea descoperirii, componența;
- b) condițiile arheologice (an, loc, împrejurări, context arheologic);
- c) locul de depozitare (pentru tezaure sau descoperiri izolate);
- d) emitenți;
- e) mențiuni speciale;
- f) bibliografie.

Anexa I

CATALOGUL DESCOPERIRILOR DE MONEDE GRECEȘTI ȘI ELENISTICE

1. Adâncea, com. Gura Ialomiței, jud. Dâmbovița:

- a) Tezaur format din șase tetradrahme thasiene și 46 didrahme locale de tip Vârteju - București.
- b) Mai 1953, cu prilejul lucrărilor de construire a unui pod peste apa Pârscovului, pe șoseaua dintre Gura Ocnitei și Adâncea, pe teritoriul ultimei localități, în așezarea locală, într-un vas de lut.
- c) MIPloiești (6 ex.); MITârgoviște (23 ex.); IAB/NrInV 401 (23 ex.).
- d) Thasos.
- e) Ulterior, de la săteni și în urma unui sondaj arheologic efectuat în 1954, au mai fost recuperate câteva exemplare care provin din același tezaur și pe care le-am inclus în aceeași descoperire.
- f) C. Preda, *SCN*, 2, 1958, p. 380-389 (nr.1); idem, *Monedele*, p. 235 (nr. 1); Gh. Poenaru Bordea, C. Condrea, *Acta Valachica*, 3, 1974, p. 109-110.

2. Afumați, com. Afumați, jud. Ilfov:

- a) Tezaur alcătuit dintr-un număr neprecizat de monede, din care se cunosc o tetradrahmă thasiană și șase denari romani republicani.
- b) 1955-1956 (?).
- c) MIBucurești.
- d) Thasos.
- e) Ultimul denar este datat în 49 a.Chr.
- f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.156-157 (nr.6 bis) și nota 1 de la p.157; Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p. 430 (nr. 3).

3. Agârbiciu, com. Axente Sever, jud. Sibiu:

- a) Tezaur constituit din cinci drahme emise la Dyrrhachium și o piesă de bronz care nu a fost determinată.
- b) În localitate.
- c) MISibiu.
- d) Dyrrhachium.
- e) Tezaurul a fost descoperit alături de obiecte de podoabă dacice.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 110-111 (nr.1); I. Glodariu, *Relatii*, p. 269 (nr.1).

4. Aghișul Mare, com. Târnava, jud. Arad:

- a) S-au descoperit monede grecești în număr neprecizat, emise la Dyrrhachium și Apollonia (?).
- b) Dyrrhachium; Apollonia (?).
- c) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.118-119 (nr.1); I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p.80 (nr.109).

5. Aiud, jud. Alba:

- a) S-au descoperit trei monede considerate imitații după tetradrahme ale lui Filip II, Alexandru cel Mare sau Thasos.
- b) În localitate.
- c) MICluj-Napoca; MIBucurești.
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p. 266; V. Suci, *Apulum*, 24, 1987, p.120 (nr.1).

6. Alba Iulia, jud. Alba:

- a) Tezaur format dintr-un număr neprecizat de drahme, emise la Apollonia și Dyrrhachium.
- c) MIAIba Iulia.
- d) Apollonia; Dyrrhachium.
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p.269 (nr.2).

7. Albești, com. Vede, jud. Teleorman:

- a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană datată între 229-100 a.Chr.
- b) 1967, săpături arheologice efectuate de D. Berciu.

c) IAB.

d) Dyrrhachium.

f) B. Mitrea, *SCIV*, 19, 1968, 1, p.171 (nr.1); N. Conovici, *Istros*, 4, 1985, p.74.

8. Albești-Muru, com. Albești-Paleologu, jud. Prahova:

a) S-a descoperit un stater de la Filip III Arideul.

b) În localitate.

c) IAB/NrInv 799,2.

d) Filip III Arideul (8,48 g).

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 22, 1978, p.365 (nr.1).

9. Albota de Sus, com. Albota de Sus, jud. Taraclia, Republica Moldova:

I. a) S-a descoperit un stater de la Lisimah.

b) Pe la jumătatea anilor '60.

d) Lisimah (8,47 g).

f) A.A. Nudel'man, 1985, p.160 (nr.3a); V. Mihailescu-Bîrîiba, *Dacia răsăriteană*, p.126 (nr.1).

II. a) S-a descoperit o piesă de bronz de la Demetrios II.

b) 1967.

c) Colecția MIBandic (Cahul).

d) Demetrios II.

f) A.A. Nudel'man, 1985, p.159 (nr.3b); V. Mihailescu-Bîrîiba, *Dacia răsăriteană*, p.126 (nr.2).

10. Alexandria, jud. Teleorman (vezi **Poroschia**, nr.359/II):

I. a) Tezaur constituit din aproximativ 124 piese dintre care s-au recuperat 39 tetradrahme thasiene și 85 denari romani republicani.

b) 1938-1943, în împrejurimile orașului.

d) Thasos.

e) Tezaurul a fost achiziționat în două etape, ca loturi separate, considerate inițial ca două tezaure; ultimul denar este datat în 82 a.Chr.

f) I. Winkler, *SCSCLuj*, 1955, p.102-103 (nr.46); B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.151-154 (nr.2); idem, *BSNR*, 42-46, 1948-1972, p.78; M. Chițescu, *RRCD*, p.93-94 (nr.2); C. Preda, *Ist monedei*, p.258.

II. a) S-a descoperit o tetradrahmă macedoneană uzată, cu legenda $\Sigma\epsilon\lambda\epsilon\upsilon\kappa\{OY\}$.

b) 1966 (?).

d) Seleucos I.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 20, 1976, p. 287 (nr.1); C. Preda, *Ist monedei*, p.117.

III. a) S-a descoperit o tetradrahmă emisă de Macedonia I.

b) 1971, în oraș, lucrări edilitare.

c) Colecția prof. Manda Comeliu.

d) Macedonia I (16,5 g; 30 mm).

f) C. Beda, *CercetNum*, 3, 1980, p.129 (nr.1).

11. Alexandru Odobescu, com. Nicolae Bălcescu, jud. Ialomița:

a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.

b) În localitate.

c) MICălărași.

d) Dyrrhachium.

f) B. Mitrea, *BSNR*, 67-69, 1973-1975 (1975), 121-123, p.315.

12. Amărăștii de Sus, com. Amărăștii de Sus, jud. Dolj:

a) S-a descoperit o tetradrahmă de la Filip III Arideul.

c) Colecție particulară din localitate.

d) Filip III Arideul.

e) Piesa a fost semnalată de M. Chițescu (aprilie 1967) și O. Toropu (mai 1968).

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 13, 1969, p.542 (nr.14).

13. Andolna, com. Ciocănești, jud. Călărași:

a) S-a descoperit o tetradrahmă de la Alexandru cel Mare, alături de ceramică de factură locală.

b) În vestul localității.

c) MICălărași.

d) Alexandru cel Mare.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 6, 1962, p.533 (nr.1).

14. Apoldu de Sus, com. Miercurea Sibiului, jud. Sibiu:

a) S-a descoperit o drahmă emisă la Dyrrhachium.

d) Dyrrhachium.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.110-111 (nr.3).

15. Arad, jud. Arad:

I. a) S-a descoperit o tetradrahmă emisă de Macedonia I.

d) Macedonia I

f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.76; I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.108-109 (nr.1); I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p.76 (nr.1).

II. a) S-au descoperit drahme dyrrhachiene, în număr neprecizat.

b) În cartierul "Grădiște".

c) MIArad (1 ex.).

d) Dyrrhachium.

e) Se cunoaște o singură piesă.

f) I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p.80.

16. Arciz, raion, reg. Odessa, Ucraina:

a) S-a descoperit un stater de la Lisimah.

d) Lisimah.

f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.147 (nr.262).

17. Arcuș, com. Valea Crișului, jud. Covasna:

a) Tezaur format din 261 piese dintre care 208 drahme dyrrhachiene, trei tetradrahme thasiene și 5 denari romani republicani.

b) 18 octombrie 1985, în locul numit „Platoul de târg”, lucrări agricole.

c) MIBucurești.

d) Dyrrhachium; Thasos.

e) Ultimul denar este datat la mijlocul secolului I a.Chr.

f) Z. Székely, *Thraco-Dacica*, 7, 1986, p.144-145; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 30, 1986, 1-2, p.191 (nr.1); C. Preda, *Ist monedei*, p.266.

18. Arnota-Costești, com. Costești, jud. Vâlcea:

a) S-a descoperit o tetradrahmă postumă de la Filip II (318-308 a.Chr.) emisă la Amphipolis.

b) În zona mănăstirii Arnota.

c) Piesa a fost achiziționată de pr. Gh. Petre (Govora).

d) Amphipolis (14,25 g; 24 mm).

f) C. Preda, *SCN*, 6, 1975, p.207 (nr.1); C. Preda, *Ist monedei*, p.99.

19. Așchileu Mare, com. Așchileu, jud. Cluj:

a) S-a descoperit o piesă de bronz de la Lisimah.

b) Întâmplător, pe teritoriul comunei.

c) MIGherla.

d) Lisimah (7,05 g; 21-23 mm).

f) E. Chirilă, V. Lucăcel, I. Chifor, *ActaMN*, 3, 1966, p.421 (nr.1).

20. Atârnați (fost **Cernetu**), com. Mărzănești, jud. Teleorman:

I. a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană "de stil barbarizat" cu sigla M.

d) Thasos.

f) Gh. Poenaru Bordea, C. Condrea, *Acta Valachica*, 3, 1974, p.127.

II. a) Se semnalează descoperirea a două piese macedonene.

d) Lisimah.

e) C. Preda consideră că sunt tetradrahme aurite.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 5, 1961, p.584 (nr.1); C. Preda, *Ist monedei*, p.110.

21. Ațel, com. Ațel, jud. Sibiu:

a) Tezaur constituit dintr-un număr neprecizat de stateri de tip Filip II.

b) Înainte de 1900 (?).

c) Colecție particulară din Sibiu; gimnaziul din Sighișoara (1 ex.).

d) Filip II.

f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.32; C. Preda, *Ist monedei*, p.99.

22. Bacău, jud. Bacău:

a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.

b) 1881-1882.

c) MNA (dos. 1882, 73).

d) Thasos.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.98-99 (nr.1).

23. Baia de Criș, com. Baia de Criș, jud. Hunedoara:

- a) Tezaur care are 70 drahme emise de Apollonia și Dyrrhachium, alături de obiecte de podoabă dacice.
- d) Apollonia; Dyrrhachium.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.93; I. Glodariu, *Relatii*, p.269 (nr.6).

24. Baia Mare, jud. Maramureș:

- a) Tezaur format din numeroase piese printre care și doi stateri de la Lisimah.
- b) În localitate, 24 noiembrie 1965, pe strada Mihai Viteazul nr.4, lucrări edilitare.
- c) MIBaia Mare.
- d) Pergam (32,33-34,86 g; 31-32 mm).
- e) Pieseile macedonene sunt considerate tetrastateri; C. Preda consideră că sunt creații ale epocii medievale.
- f) O. Ilescu, *StCl*, 10, 1968, p.87; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 12, 1968, p.446 (nr.2); C. Preda, *Ist monedei*, p.110.

25. Basarabi, or. Calafat, jud. Dolj:

- a) Tezaur alcătuit din 355 drahme apolloniene, dyrrhachiene și imitații ale acestora.
- b) 1968, în localitate.
- c) Centrul de cercetare al Academiei din Craiova.
- d) Apollonia; Dyrrhachium.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 20, 1969, 1, p.162 (nr.2); idem, *Dacia*, N.S., 13, 1969, p.540 (nr.20).

26. Batâr, com. Batâr, jud. Bihor:

- a) S-a descoperit o drahmă emisă de Apollonia.
- b) În raza comunei.
- c) Colecție particulară.
- d) Apollonia.
- f) Al. Sășianu, *Crisia*, 13, 1983, p.445.

27. Baziaș, com. Socol, jud. Caraș-Severin:

- a) Tezaur format din 53 piese dintre care 10 drahme Apollonia, 3 drahme dyrrhachiene, 38 denari romani republicani și o piesă locală.
- b) Pe Dealul "Lokva", și nu "Dealul Lunca" ori satul Lunca.
- c) MNM.
- d) Apollonia; Dyrrhachium (pentru piesele grecești).
- e) Ultimul denar este datat din 52-50 a.Chr.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.104; I. Glodariu, *Relatii*, p.269 (nr.9); M. Chițescu, *RRCD*, p.114-115 (nr.16); C. Preda, *Ist monedei*, p.266.

28. Băiuț, com. Băiuț, jud. Maramureș:

- a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
- d) Dyrrhachium (2,80 g).
- f) E. Chirilă, V. Lucăcel, *ActaMP*, 3, 1979, p.137 (nr.3).

29. Bălteni, com. Copăceni, jud. Argeș:

- a) Tezaur constituit din piese de argint locale și o tetradrahmă de la Alexandru cel Mare.
- b) La începutul celui de-al doilea război mondial, pe teritoriul satului Bălteni.
- c) Colecții particulare; CNBAR (câteva exemplare).
- d) Alexandru cel Mare (pentru piesa macedoneană).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 5, 1961, p.586 (nr.16).

30. Bănița, or. Petroșani, jud. Hunedoara:

- a) Tezaur constituit din 12 imitații thasiene.
- b) În cariera de la Peștera Bolii.
- c) MIDeva.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 13, 1962, 1, p.218 (nr.11).

31. Bărbătești, com. Bărbătești, jud. Gorj:

- I. a) Tezaur constituit din cinci sau șase tetradrahme thasiene.
- b) 1973.
- c) MITg. Jiu (1 ex.).
- d) Thasos.
- e) Din tezaur se cunoaște o singură piesă.
- f) P. Gherghe, *Arhivele Olteniei*, 2, 1983, p.58.
- II. a) S-a descoperit o piesă dyrrhachiană.
- b) 1981.
- d) Dyrrhachium.

f) P. Gherghe, *Arhivele Olteniei*, 2, 1983, p.58.

III. a) S-au descoperit două tetradrahme thasiene.

d) Thasos.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 25, 1981, p. 383 (nr.36).

32. Bărcănești, com. Bărcănești, jud. Ialomița:

a) Tezaur alcătuit din 60 monede de argint histriene alături de alte 20 tetradrahme de tip neprecizat.

b) Pe valea Ialomitei.

d) Histria.

f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 34, 1990, p.301 (nr.1).

33. Bătășani, com. Valea Mare, jud. Vâlcea:

I. a) Tezaur format din 458 piese de argint printre care tetradrahme Filip II, Alexandru cel Mare, Lisimah, Filip III, Seleucos I, Antiochus I, Demetrios Poliorcetul, alături de câteva imitații (6 ex.).

b) 1971, în localitate, într-un vas de lut.

c) MIRâmnicu Vâlcea.

d) Filip II (1 ex.); Alexandru cel Mare (362 ex.); Lisimah (1 ex.); Seleucos I (37 ex.); Antiochus I (2 ex.); Demetrios Poliorcetul (2 ex.); Filip III (46 ex.).

e) Ultimul exemplar indică un *terminus post quem* situat între 275-272/271 a.Chr.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 16, 1972, p.361 (nr.2); Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p. 430 (nr.1).

II. a) Tezaur constituit din tetradrahme de tip Alexandru cel Mare, din care se cunosc 7 piese (316/315-297 a.Chr.).

b) În localitate.

c) MIRâmnicu Vâlcea.

d) Amphipolis (16,10 g; 25 mm-piesa nr.7).

e) Parte din piese s-au pierdut după descoperire.

f) Gh. Poenaru Bordea, O. Stoica, *BSNR*, 67-69, 1973-1975 (1975), 121-123, p.49-51.

34. Bârlad, jud. Vaslui:

a) Din împrejurimile orașului provin două drahme histriene cu sigla A.

c) MIBârlad.

d) Histria.

f) B. Mitrea, *SCIV*, 14, 1963, 2, p.609 (nr.1); idem, *SCIV*, 16, 1965, 3, p.606 (nr.1); idem, *Dacia*, N.S., 9, 1965, p.490 (nr.1).

35. Bărsănești, jud. Gorj:

a) S-a descoperit o tetradrahmă grecească.

b) În localitate.

c) CNBAR.

d) Apollonia.

f) I. Bogdan Cătănicu, *SCN*, 6, 1975, p.184 (nota 19).

36. Bechet, com. Bechet, jud. Dolj:

a) Tezaur constituit din nouă piese, din care opt drahme dyrrhachiene și o drahmă emisă de Apollonia.

c) Colectia liceului "Frații Buzești" din Craiova.

d) Dyrrhachium; Apollonia.

f) Gh. Popilian, V. Ciucă, *BSNR*, 70-74, 1976-1980 (1981), 124-128, p. 632-633.

37. Bejan, com. Șoimuș, jud. Hunedoara:

a) Tezaur format din 13 drahme dyrrhachiene și apolloniene.

d) Dyrrhachium; Apollonia.

f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.88; C. Preda, *Ist monedei*, p.266; I. Glodariu, *Relatii*, p. 269 (nr.10).

38. Belciugatele, com. Belciugatele, jud. Călărași:

a) Tezaur alcătuit din 25 tetradrahme thasiene alături de un inventar arheologic bogat, constituit din bucăți de chirpic ars, zgură de fier, fragmente de amfore elenistice.

b) 1964, lucrări agricole.

c) MIR.

d) Thasos.

e) Piese au greutate cuprinse între 14,80 și 16,80 g și diametrele între 29 și 33,5 mm.

f) C. Știrbu, Carmen Petolescu, *SCN*, 6, 1975, p.189-193.

39. Belgorod-Dnestrovskij (fost Akkerman, Cetatea Albă=Tyras), reg. Odessa, Ucraina:

I. a) Se semnalează descoperirea a patru monede de aramă, emise de Tyras la sfârșitul secolului IV a.Chr. și care provin, cu cea mai mare probabilitate, din cetatea antică sau din zona imediat apropiată.

d) Tyras.

- f) A.N. Zograf, 1951, p. 68 și tab. 2/2.
- II. a) S-au descoperit patru monede histriene de bronz cu "roata" și $\Lambda\Sigma$.
 b) Cu prilejul cercetărilor sistematice în stațiunea antică.
 d) Histria.
 f) A.G. Zaginajlo, *MASP*, 8, 1976, p.76 și fig.1, p.72.
- III. a) S-au descoperit două drahme histriene.
 d) Histria.
 f) A.G. Zaginajlo, *MASP*, 8, 1976, p.82 și fig. 4, p.81.
- IV. a) S-au descoperit 12 monede emise la Olbia, datate în secolele IV-II a.Chr.
 d) Olbia.
 f) P.O. Karyškovskij, *MASP*, 1983, p.170-171.
- V. a) S-a descoperit o monedă de argint (diobol) emisă la Olinthus pentru regele odrizilor Sparadokos (anii 40 ai secolului V a.Chr.).
 b) În anii '50.
 d) Olinthus (1,22 g; 11x9,5 mm).
 f) E. I. Diamant, *NAP*, 1982, p.115.
- VI. a) S-a descoperit o drahmă bătută de Byzanț pentru regele Rhoemetalkes I, datată între 11 a.Chr. și 12-13 p.Chr.; mai sunt menționate și alte trei monede emise pentru același rege găsite tot la Tyras.
 b) 1957-1958 în zona cetății medievale, în zona cuprinsă între săpăturile efectuate de către A.I. Furmanskaja și actuala fabrică de cartoane.
 d) Byzanț (3,80 g; 18 mm).
 f) E.I. Diamant, *NAP*, 1982, p.116.
- VII. a) S-a descoperit o monedă de bronz emisă la Caesareea (?), datată cu aproximație în secolele III-II a.Chr.
 d) Caesareea (?).
 f) V. Mihailescu-Bîrliiba, *Dacia răsăriteană*, 1990, p.145 (nr.233).
- VIII. a) S-au descoperit 14 monede de bronz emise de Tyras și datate în secolele IV-I a.Chr., două piese de bronz emise de Histria (secolele V - IV a.Chr.), o piesă de bronz Charaspes (secolul II a.Chr.), o monedă de bronz emisă de Regatul Bosforului (80-63 a.Chr.) și trei monede de bronz provenind din Grecia sau Asia Mică de la sfârșitul secolului IV și începutul secolului I a.Chr.
 b) 1963-1976, în timpul săpăturilor arheologice din stațiunea antică, în zona centrală.
 c) MAOdessa/NrInv 53.709 (pentru ex. Charaspes).
 d) Tyras; Histria.
 f) S.I. Andruch, *RJVSZP*, 1984, p.143-145.
- IX. a) Se menționează descoperirea unor monede antice: o piesă de bronz din Aelaea Aeolidis, apărută în "Cetățuie" lângă "minaret" (sfârșitul secolului IV a.Chr.); o piesă de bronz Amisos, emisă de Mithridates VI Eupator (120-63 a.Chr.); o monedă emisă în Bosporus pentru Rescuporidis V.
 d) Aelaea Aeolidis; Bosporus; Amisos.
 f) V.A. Anochin, *NS*, 2, 1965, p.194-197 și fig. 1/1.
- X. a) Descoperire înregistrată de către T. L. Samoijlova: o drahmă emisă de Histria (sfârșitul secolului IV a.Chr.); o monedă histriană din secolul V a.Chr., publicată inițial ca provenind din Olbia; o tetradrahmă și o piesă de bronz (cu sigla BA) de la Alexandru cel Mare; un stater de tip Lysimach; o piesă de bronz de la Antigonos Gonatas sau Antigonos Doson; o piesă de bronz bătută la Tomis; mai multe monede bătute pentru regii sciți din Dobrogea (Ailios Sariakes, Kanites); trei piese de bronz emise de Amisos în timpul lui Mithridates VI Eupator; alte două piese de bronz sunt bătute la Atena.
 d) Histria; Tomis; Amisos; Atena.
 f) T.L. Samoijlova, *Тупа ё VI-I ёёИоНЭ*, Kiev, 1988, p.61-62; V. Mihailescu-Bîrliiba, *Dacia răsăriteană*, p.148 (nr.272).
- XI. a) S-au descoperit două monede de bronz emise de Tyras (una din a doua jumătate a secolului IV a.Chr. și alta din secolul II a.Chr.) și o piesă de bronz datată în secolul II a.Chr. sau secolul I a.Chr. (?).
 d) Tyras.
 e) Provin din colecții particulare.
 f) V. Mihailescu-Bîrliiba, *Dacia răsăriteană*, p.148 (nr.273).
- XII. a) S-a descoperit un stater emis pentru Euthydemes (222-187 a.Chr.).
 d) Bactria.
 f) V.A. Anochin, *NS*, 2, 1965, p.194-195 (nr.2).
- XIII. a) S-a descoperit o monedă de la Alexandru cel Mare (tetradrahmă ?).
 b) Înainte de 1886.
 d) Alexandru cel Mare.

f) A.N. Zograf, 1957, p.58; S.A. Bulatović, *IAAIZU*, 1980, anexa 3, p.70.

XIV. a) S-a descoperit un stater de la Alexandru cel Mare.

b) Înainte de 1976.

d) Alexandru cel Mare.

f) S.A. Bulatović, *IAAIZU*, 1980, anexa 3, p.70.

XV. a) Se semnalează descoperirea a trei stateri emise la Tyras pentru Lisimah. Pieseile reprezintă trei variante de la sfârșitul secolului III a.Chr., sau cel puțin două exemplare sunt datate în primele decenii ale secolului I a.Chr.

b) 1839, 1889 și 1893.

d) Tyras.

e) Siglele de pe revers pot indica emiterea pieselor la Tyras (?) dacă se citesc *TY*, sau la Byzanț dacă ar fi vorba de *BY*.

f) A.N. Zograf, 1951, p.28, 60 și 114; S.A. Bulatović, *IAAIZU*, 1980, p.58, fig. 2 și anexa 3, p.70.

40. Benești, com. Tanacu, jud. Vaslui:

a) Alături de o drahmă histriană semnalată mai demult se consemnează și descoperirea altor drahme din Histria, provenind dintr-o așezare locală.

d) Histria.

e) Descoperirea a mai fost publicată ca aparținând localității omonime din comuna Stănișesti, jud. Bacău.

f) B. Mitrea, *StCl*, 7, 1965, p.148 și 163 (nr.39); C. Preda, *Monedele*, p. 23; I. Glodariu, *Relații*, p. 255 (nr. 27).

41. Berceni, com. Berceni, jud. Giurgiu:

a) Tezaur din care s-au recuperat două tetradrahme thasiene.

b) 1956.

c) IAB; MNA.

d) Thasos.

f) B. Mitrea, *SCIV*, 9, 1958, 1, p.153 (nr.11).

42. Berești, jud. Galați:

a) În fostul Berești-Târg se semnalează descoperirea unei drahme care are sigla A.

b) MIMlași.

d) Histria.

f) B. Mitrea, *SCIV*, 15, 1964, 3, p.569 (nr.1); idem, *Dacia*, N.S., 8, 1964, p.372 (nr.1).

43. Berzasca, com. Berzasca, jud. Caraș Severin:

a) Tezaur alcătuit din aproximativ 200 tetradrahme de tip Alexandru cel Mare.

d) Alexandru cel Mare.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.68-69 (nr.3).

44. Biczaz, jud. Neamț:

a) Tezaur format din nouă piese dintre care un exemplar de tip Alexandru cel Mare, trei denari romani republicani și cinci denari romani imperiali.

b) Înainte de 1957, în apropierea orașului, îngropat la rădăcina unui copac, într-o cutie de lemn din care s-au găsit resturi.

c) MITurda.

d) Alexandru cel Mare (pentru piesa macedoneană).

e) Se pare că inițial tezaurul era format din 16 piese și s-a avansat ideea că ar fi vorba de o acumulare modernă din Transilvania, sau chiar din zona descoperirii.

f) I. Țigăra, *SCN*, 2, 1958, p.468-469; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.127 (nr.12).

45. Bistrețu Nou, com. Bistreț, jud. Dolj:

I. a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.

b) 1940, în localitate.

d) Thasos.

f) O. Iliescu, *SCN*, 1, 1957, p.461 (nr.1).

II. a) S-a descoperit o drahmă histriană.

d) Histria.

f) C. Preda, B. Ionescu, *RevMuz*, 3, 1966, 1, p.68.

46. Bistrița, jud. Bistrița-Năsăud:

a) S-a descoperit o tetradrahmă de argint macedoneană.

b) 1945, pe un teren agricol situat la est de localitate.

c) MIBistrița.

e) Piesa are 17,06 g și 25 mm.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 13, 1969, p.540 (nr.3).

47. Bixad, com. Malnaș, jud. Covasna:

a) S-a descoperit o tetradrahmă emisă de Macedonia I.

- d) Macedonia I.
f) I. Winkler, *SCSCLuj*, 1955, p.108-109 (nr.2); I. Glodariu, *Relatii*, p.259 (nr.2).
- 48. Bixad**, com. Bixad, jud. Satu Mare:
a) S-a descoperit o tetradrahmă de argint (?).
f) P. Mureșan, *AMET*, 8, 1976, p.191 și nota 60.
- 49. Blaj**, jud. Alba:
a) S-a descoperit o imitație după o tetradrahmă thasiană cu sigla *M*.
b) 1978, în satul Ciufud-Izvoare, în prezent cartier al orașului Blaj, pe dealul Ciufudului, în locul numit "Vei".
c) MIAI Alba Iulia.
e) Piesa are 15,78 g.
f) E. Chirilă, *ActaMP*, 12, 1988, p.191 (nr.10).
- 50. Blidari**, com. Golești, jud. Vâlcea:
a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
b) În localitate.
d) Dyrrhachium.
f) B. Mitrea, *BSNR*, 67-69, 1973-1975 (1975), 121-123, p.316.
- 51. Bobaia**, com. Boșorod, jud. Hunedoara:
a) Tezaur constituit din 251 monede dintre care 29 drahme apolloniene, 139 drahme dyrrhachiene, 17 imitații dyrrhachiene, 25 piese thasiene, din care 13 imitații, alături de 41 denari romani republicani.
b) 1962, în locul numit „Fântâna de la rovină”.
c) MICluj-Napoca.
d) Thasos; Dyrrhachium; Apollonia.
e) Tezaurul este semnalat de B. Mitrea încă din 1965, cu indicația că locul descoperirii este localitatea Bolsaia, com. Costesti. Ultimul denar este datat în 79 a.Chr.
f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S. 9, 1965, p.490 (nr.2); E. Chirilă, E. Iaroslavschi, *ActaMN*, 24-25, 1987-1988 (1992), p.69-86, 87-96, pl.1-10.
- 52. Bocșa**, jud. Caraș-Severin:
a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
d) Thasos.
f) N. Gudea, *Banatica*, 1, 1971, p.140 și fig.1; I. Glodariu, *Relatii*, p.261 (nr.49).
- 53. Bogata**, com. Bogata, jud. Mureș:
a) Tezaur care are aproximativ 800 tetradrahme thasiene originale și imitații.
b) 1904.
d) Thasos.
e) O parte din piese sunt imitații după cele originale.
f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.67; I. Glodariu, *Relatii*, p.261 (nr.50); C. Preda, *Ist monedei*, p.253.
- 54. Bogați**, com. Bogați, jud. Argeș:
I. a) Tezaur format din tetradrahme emise de Macedonia I și Thasos.
b) 1913.
d) Macedonia I; Thasos.
f) I. Winkler, *SCSCLuj*, 1955, p. 108-109 (nr.3); I. Glodariu, *Relatii*, p.259 (nr.3).
II. a) Tezaur format din tetradrahme emise de Macedonia I (2 ex.) și Thasos (3 ex.).
b) 1984.
c) IAB.
d) Macedonia I; Thasos.
f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.430 (nr.2).
- 55. Boiu Mare**, com. Boiu Mare, jud. Maramureș:
a) Tezaur (?) alcătuit din tetradrahme ale Macedoniei I din care se cunoaște un exemplar, alături de denari romani republicani.
b) Pe "Muntele Dobilor".
d) Macedonia I.
e) Monedele s-au pierdut.
f) I. Glodariu, *Relatii*, p.259 (nr.4); M. Chițescu, *RRCD*, p.117 (nr.21); C. Preda, *Ist monedei*, p. 243.
- 56. Bolgrad**, r.eg. Odessa, Ucraina:
a) S-a descoperit o tetradrahmă de tip Alexandru cel Mare.
b) 1970.
d) Asia Mică (12,68 g; 24 mm).

f) P.O. Karyškovskij, *AAITIU*, p.173; A.A. Nudel'man, 1985, p.159.

56 bis. Balsaia, com. Costești, jud. Hunedoara (vezi **Bobaia**, nr.51).

57. Bontăști, com. Cârligele, jud. Vrancea:

a) În apropierea unei așezări autohtone, se semnalează descoperirea unei tetradrahme thasiene.

b) 1954 (?), pe teritoriul comunei.

c) MIFocșani.

d) Thasos.

f) G. Constantinescu, H. Boos, *SCN*, 1, 1957, p. 469 (nr. 1); I. Glodariu, *Relații*, p. 262 (nr. 52).

58. Borănești, com. Coșereni, jud. Ialomița:

a) Tezaur alcătuit din 22 tetradrahme de la Filip II, emisiuni postume și imitații dintre care s-a examinat o piesă, alături de 63 piese de argint emise de Histria.

b) 1990, pe teritoriul fostului I.A.S.

c) MISlobozia.

d) Histria; Amphipolis (315/314-295/294 a.Chr., pentru piesele macedonene).

f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p. 462 (nr. 1); C. Preda, *Ist monedei*, p. 99.

59. Borcea, oraș Fetești, jud. Ialomița:

a) Se semnalează descoperirea unui tezaur cu stateri macedoneni.

d) Lisimah (?).

e) Informația este nesigură.

f) C. Preda, *Ist monedei*, p.110.

60. Borolea, com. Hănești, jud. Botoșani:

I. a) S-a descoperit o tetradrahmă (imitație ?) thasiană.

d) Thasos.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 29, 1985, 1-2, p. 171 (nr. 2).

II. a) S-a descoperit o tetradrahmă macedoneană de la Alexandru cel Mare.

b) La răsărit de satul Sărata-Basarab, în apropierea unei așezări La Tène III sau în Provincie (?).

c) MISăveni.

d) Alexandru cel Mare.

e) S-a avansat ideea că piesa ar fi o imitație getică.

f) Al. Păunescu, P. Șadurschi și V. Chirica, *RAJBotoșani*, p.141; S. Teodor, *ActaMM*, 5-6, 1983-1984, p.160 (nr.14).

61. Boșneagu, com. Dorobanțu, jud. Ialomița:

a) Tezaur constituit din 31 piese dintre care 30 tetradrahme emise de Thasos și o tetradrahmă din Maroneea, alături de ceramică de factură locală.

b) Iulie 1962, în locul "Vârtop" sau "Comuna Veche".

c) MICălărăși.

d) Thasos; Maroneea.

f) B. Mitrea, *SCIV*, 14, 1963, 2, p. 467 (nr. 1).

62. Brad, com. Negri, jud. Bacău:

I. a) S-au descoperit o monedă de bronz emisă de Histria (triobol ?) datată în secolul IV a.Chr.

b) 1972, pe „Cetățuie”.

c) MIRoman/NrInv 10523.

d) Histria (1,78 g; 13 mm).

f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p. 104 (nr. 1).

II. a) S-a descoperit o piesă grecească de bronz (triobol ?).

b) 1973, în așezarea locală, în secțiunea 10, caroul 2, la 0,95 m adâncime.

c) MIRoman/NrInv 9158.

e) Piesa este o posibilă emisiune nord-pontică și are 1,68 g și 17x16 mm.

f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p. 104 (nr.2).

III. a) S-au descoperit trei drahme dyrrhachiene.

b) În localitate.

c) MIRoman/NrInv 6769, 6771, 6772.

d) Dyrrhachium (3,15 g și 18 mm; 3,30 g și 18x17 mm; 3,30 g și 18 mm).

e) Se crede că piesele ar putea proveni dintr-un tezaur.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 10, 1966, p. 1966 (nr. 8). V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p. 105 (nr. 1, 2, 3).

IV. a) S-a descoperit o tetradrahmă de la Lisimah considerată emisiune postumă.

b) 1986, cu ocazia cercetărilor din stațiunea antică, conduse de V. Ursachi, în secțiunea 31, caroul 4, la adâncimea de 1,80 m.

- c) MIRoman/NrInV 21987.
- d) Byzantion (14,54 g; 34x33 mm).
- e) Piesa este datată la sfârșitul secolului I a.Chr. sau între 70-60 a.Chr.
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.129 (nr.30); V. Ursachi, V.Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.3).

63. Bragadiru, com. Bragadiru, jud. Teleorman:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă de la Filip II considerată emisiune postumă.
- c) IAB.
- d) Amphipolis.
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p.310 (nr.3).

64. Brașov, jud. Brașov:

- I. a) Tezaur format din 10 tetradrahme thasiene dintre care una este o imitație.
- c) MIBrașov (imitația).
- d) Thasos.
- e) Restul tezaurului s-a pierdut.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.102-103 (nr.36); I. Glodariu, p.262 (nr.54).
- II. a) Tezaur (?) constituit din drahme dyrrhachiene.
- b) Pe "Valea Cetății".
- d) Dyrrhachium.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p.269 (nr.12).

65. Brăila, jud. Brăila:

- I. a) S-a descoperit o drahmă de argint histriană cu sigla A.
- b) Într-o vie de la marginea orașului.
- c) CNBAR/NrInV 177.
- d) Histria.
- f) B. Mitrea, *StCl*, 7, 1965, p.163 (nr.36); C. Preda, B. Ionescu, *RevMuz*, 3, 1966, p.68 (nr.1).
- II. a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
- b) În locul numit "Lacul Dulce" sau "Chercea".
- d) Thasos.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p.262 (nr.55).
- III. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
- b) În localitate.
- d) Dyrrhachium.
- f) B. Mitrea, *BSNR*, 67-69, 1973-1975 (1975), 121-123, p.316.

66. Brănești, com. Brănești, jud. Ilfov:

- a) Tezaur care are 149 tetradrahme thasiene.
- b) Noiembrie 1992, într-o așezare locală, într-un vas de lut.
- c) MIBucurești.
- d) Thasos.
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p.310 (nr.4).

67. Brâncoveanu, com. Odobesti, jud. Dâmbovița:

- a) Tezaur alcătuit inițial din 93 piese; se cunosc 86 monede dintre care 36 tetradrahme Macedonia I originale și 31 imitații, 13 tetradrahme thasiene originale și trei imitații, două tetradrahme Odessos din care o piesă este originală și una este imitație, o tetradrahmă de tip Byzantion. Piesele au fost descoperite într-o oală de lut getică.
- b) 1967, în localitate, lucrări agricole.
- c) MNA/NrInV 1387.
- d) Macedonia; Thasos; Odessos; Byzantion.
- f) B. Mitrea, *Acta Valachica*, 3, 1974, p. 103-105; I. Glodariu, *Relații*, p. 254 (nr. 9) B. Mitrea, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p.52-53 (nr.21).

68. Brânzeni, com. Brânzeni, jud. Edineț, Republica Moldova:

- a) S-a descoperit o monedă olbiană (?).
- d) Olbia (?).
- f) P.O. Karyškovskij, *MASP*, 1983, p.170-171.

69. Breștea, com. Deta, jud. Timiș:

- I. a) S-au descoperit izolat, o piesă emisă de Abdera, o monedă din Athena și un exemplar de tip Corcyra.
- d) Abdera; Athena (157-156 a.Chr); Corcyra.
- e) Moneda ateniană este tipul cu bufniță (stil nou).
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 158 (nr. 2a, b); I. Glodariu, *Relații*, p. 253 (nr. 1); C. Preda, *Ist monedei*, p. 92.

II. a) Se semnalează descoperirea unei monede emisă în Siria, pentru Antiochus al II-lea (261-246 a.Chr.).

d) Siria.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.158-159 (nr. 2).

70. Brinceni, com. Brinceni, jud. Teleorman:

a) Tezaur constituit din denari romani republicani din care se cunoaște un exemplar, alături de o imitație thasiană.

b) 1968, în vecinătatea satului Brinceni.

c) Colecție particulară din Alexandria.

e) Ultimul denar este datat în 89 a.Chr.

f) B. Mitrea, *SCIV*, 24, 1973, 1, p.141-142 (nr.27); M. Chitescu, *RRCD*, p.124 (nr.30).

71. Bruznic, com. Dragoș, jud. Arad:

a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.

b) 1879.

c) MITimișoara.

d) Dyrrhachium.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.110-111 (nr.6).

72. Bucium, com. Bucium, jud. Alba:

a) Tezaur (?) constituit din tetradrahme thasiene.

b) În partea de nord a comunei.

d) Thasos.

f) I. Glodariu, *Relatii*, p.262 (nr.57).

73. Bucovăț, com. Bucovăț, jud. Dolj:

a) Tezaur din care s-au recuperat o tetradrahmă Macedonia I și o tetradrahmă thasiană.

c) MNA.

d) Macedonia I; Thasos.

e) Restul tezaurului s-a pierdut.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.108-109 (nr.5); I. Glodariu, *Relatii*, p.259 (nr.6).

74. București:

I. a) Tezaur format din 20 tetradrahme thasiene din care una este imitație (bătută în Thracia), alături de un număr neprecizat de monede locale.

b) În cartierul "Popești-Leordeni".

d) Thasos.

e) În 1869, tezaurul este semnalat de Cezar Bolliac.

f) C. Moisil, *Balcania*, 7, 1944, 1, p.18-19; I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.102-103 (nr.45).

II. a) S-a descoperit o drahmă emisă de Apollonia și patru piese thasiene.

b) 1912, în cartierul "Colentina".

c) MIBucurești.

d) Apollonia; Thasos.

f) B. Mitrea, *SCIV*, 18, 1967, 1, p. 192 (nr. 3); Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p. 430 (nr. 3).

III. a) Tezaur alcătuit dintr-un număr neprecizat de monede locale, alături de 14 piese thasiene.

b) Înainte de 1936, în cartierul Pipera, într-un vas de lut.

c) IAB; MIBucurești.

d) Thasos.

f) B. Mitrea, *SRIR*, 1, 1954, p.297; I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.102-103 (nr.42); Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.430 (nr.3).

IV. a) Tezaur constituit din 152 piese; se cunosc 52 tetradrahme thasiene alături de podoabe dacice și un vas de argint.

b) 1938, în "Herăstrău".

c) MNA (vasul de argint și obiectele de podoabă).

d) Thasos.

f) I. Glodariu, *Relatii*, p. 262 (nr. 59c); Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p. 430 (nr. 3).

V. a) Tezaur format dintr-un număr neprecizat de tetradrahme thasiene.

b) Înainte de 1945 (?).

c) MNA (câteva exemplare); restul tezaurului s-a pierdut.

d) Thasos.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.98-99 (nr.5).

VI. a) S-a descoperit o piesă de bronz emisă de Cyzic, datată în secolele II-I a.Chr.

b) 1948, în cartierul "Tei".

c) MNA.

- d) Cyzic.
f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 17, 1973, p.404 (nr.3).
- VII. a) Tezaur din care se cunoaște o piesă de bronz tomitană, alături de monede locale.
d) Tomis (pentru piesa grecească).
e) Informația este nesigură; piesa are pe avers capul lui Zeus.
f) B. Mitrea, *Pontica*, 11, 1978, p.91 (nr.5).
- VIII. a) S-a descoperit o tetradrahmă de la Filip II.
b) Descoperită la limita de nord a orașului.
c) IAB.
d) Pelagonia (14,08 g; 26 mm).
f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 7, 1963, p.589-590 (nr.2).
- IX. a) Tezaur din care se cunosc o drahmă dyrrhachiană și nouă denari romani republicani (unii sunt considerați imitații).
b) 13 aprilie 1952, pe șoseaua București-Fundeni, lucrări edilitare, într-o câniță de lut de culoare gri deschis.
c) CNBAR/NrInV 972 (vasul și doi denari); restul descoperii s-a pierdut.
d) Dyrrhachium (pentru piesa grecească).
e) Tezaurul mai cuprindea o fibulă mică de argint și opt mărgelile de cristal.
f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.162 (nr.17) și nota 2; I. Glodariu, *Relații*, p.269 (nr.14b).
- X. a) S-a descoperit o monedă grecească de bronz.
b) 1953, lucrări edilitare.
c) IAB/NrInV 1269.
e) Piesa are 8,50 g și 21 mm.
f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 9, 1965, p.490 (nr.3).
- XI. a) S-au descoperit două drahme dyrrhachiene.
c) MIBucurești (1 ex.).
d) Dyrrhachium.
f) M. Macrea, M. Rusu, *Dacia*, N.S., 4, 1960, p.223-224.
- XII. a) S-au descoperit, în număr neprecizat, drahme dyrrhachiene.
b) În zona București-Plumbuita.
d) Dyrrhachium.
f) C. Preda, *Ist monedei*, p.266.
- XIII. a) Tezaur alcătuit din aproximativ 500-600 de piese thasiene.
b) În cartierul "Colentina".
d) Thasos.
e) Monedele au fost găsite într-un vas de lut; în zonă s-au găsit și monede izolate.
f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.100-101 (nr.16).
- XIV. a) S-a descoperit o piesă de bronz emisă de Macedonia I.
b) 1953, în zona stadionului "Național" (fost "23 August").
c) IAB/NrInV 1269.
d) Macedonia I (8,50 g).
f) B. Mitrea, *SCIV*, 16, 1965, 4, p.606 (nr.3).
- XV. a) S-a descoperit o piesă de bronz emisă de Byzantion, datată după 221 a.Chr.
b) În cartierul "Cățelu".
c) MIBucurești.
d) Byzantion (7,67 g; 25 mm).
f) B. Mitrea, *SCIV*, 12, 1961, 1, p.145-146 (nr.2); idem, *Dacia*, N.S., 5, 1961, p.584 (nr.2).
- XVI. a) S-a descoperit două tetradrahme thasiene.
c) MIBucurești.
d) Thasos.
f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.68; I. Glodariu, *Relații*, p.262 (nr.59b).
- XVII. a) S-au descoperit tetradrahme thasiene, în număr neprecizat.
b) În cartierul "Tei", într-o așezare locală, săpături arheologice.
d) Thasos (1 ex.).
f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 104-105 (nr. 58).
- XVIII. a) Tezaur alcătuit din șase denari romani republicani, alături de o imitație thasiană.
b) 1957 (?).
c) MIBucurești.
d) Thasos.

e) Ultimul denar este datat în 49-48 a.Chr.

f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.156-157 (nr. 6 bis) și nota 1 de la p.157; Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p. 430 (nr. 3).

XIX. a) Tezaur care format din cinci tetradrahme thasiene.

b) 1961, în cartierul Pușor.

c) MIBucurești.

d) Thasos.

f) Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p. 430 (nr. 3).

XX. a) Tezaur care are 88 tetradrahme thasiene, cinci drahme dyrrhachiene și o tetradrahmă emisă de Maroneea.

b) Octombrie 1971, în cartierul "Militari" (pe șantierul complexului de sere).

c) MIBucurești.

d) Thasos; Dyrrhachium; Maroneea (16,50 g).

f) M. Cojocărescu, *SCN*, 6, 1975, p.195-199.

XXI. a) Tezaur constituit din piese thasiene din care se cunosc șapte exemplare.

b) 1972, în cartierul Titan.

d) Thasos.

e) Se pare că inițial, tezaurul avea 17-20 exemplare.

f) B. Mitrea, *BSNR*, 67-69, 1973-1975 (1975), 121-123, p.316; C. Știrbu, *CercetNum*, 1, 1978, p.89 (nr.1); B. Mitrea, *Dacia*, N.S. 23, 1979, p.372 (nr.1).

. XXII. a) S-au descoperit o drahmă de la Alexandru cel Mare, o piesă de argint de la Ariobarzanes I al Capadociei (95-62 a.Chr.), alături de doi antoninieni emiși probabil sub Gordian II și Filip Arabil.

b) 1973, într-un solar de pe B-dul Constructorilor.

d) Alexandru cel Mare; Ariobarzanes I.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.319 (nr.1).

75. Budoii, com. Dema, or. Marghita, jud. Bihor:

a) Tezaur format din 59 de piese dintre care 39 drahme Apollonia, șase drahme dyrrhachiene și 14 imitații ale acestora.

b) 1941, în satul Budoii.

c) Colecție particulară.

d) Apollonia; Dyrrhachium.

e) Nu se cunosc împrejurările în care s-a făcut descoperirea, punctul de descoperire și nici conținutul întregului tezaur.

f) O. Luchian, *SCN*, 5, 1971, p.362-371.

76. Buia, com. Șeica Mare, jud. Sibiu:

a) Tezaur alcătuit din 17 tetradrahme de la Filip II.

b) 1922.

d) Filip II.

f) C. Preda, *Monedele*, p. 30; idem, *Ist monedei*, p.99.

77. Bujoreni, com. Bujoreni, jud. Teleorman:

I. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.

b) 1968.

c) Colecția liceului din Drăgănești.

d) Dyrrhachium (16 mm).

e) Adusă de un elev, în 1968, la liceul din Drăgănești.

f) C. Beda, *CercetNum*, 3, 1980, p.129 (nr.2).

II. a) Se semnalează descoperirea unei tetradrahme de la Alexandru cel Mare.

b) 1968, pe teritoriul comunei.

c) Colecția liceului din Drăgănești.

d) Sidon (16,85 g; 27 mm).

f) C. Preda, *SCN*, 6, 1975, p.207 (nr.3); C. Beda, *CercetNum*, 3, 1980, p.129 (nr.2).

78. Bunești, com. Bunești-Averești, jud. Vaslui:

I. a) Se menționează descoperirea unei tetradrahme de tip Filip II.

b) 1974, în așezarea locală.

d) Filip II.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 20, 1976, p.288 (nr.33).

II. a) În timpul săpăturilor arheologice din așezarea autohtonă, conduse de către V.V. Bazarciuc, într-o groapă de lângă locuința 8, secțiunea 14, la adâncimea de 0,40-0,50 m a fost găsită o drahmă histriană cu sigla B, alături de 14 fibule trace, două brățări masive cu capete libere, o brățară spiralică, 15 verigi toate de argint și o altă brățară spiralică de bronz. Titlul monedei, ca și al bijuteriilor, este de 916‰.

- b) 1979, cu prilejul săpăturilor arheologice, în așezarea locală.
- c) MIHuși/NrInV 4695.
- d) Histria (13,85 g; 17,60 mm).
- f) V.V. Bazarciuc, *SCIV*, 32, 1981, 4, p. 564 și urm., și fig. 4/5; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 25, 1981, p. 382 (nr. 6).

79. Butculești, com. Săceni, jud. Teleorman:

- a) Tezaur constituit din 30 piese, dintre care nouă sunt tetradrahme emise de Thasos iar 21 sunt denari romani republicani.
- d) Thasos.
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p.262 (nr.60).

80. Butimanu, com. Butimanu, jud. Dâmbovița:

- a) Tezaur din care se cunoaște o tetradrahmă thasiană.
- d) Thasos.
- e) Moneda este de factură barbară și nu este sigur că s-a găsit aici.
- f) I. Winkler, *SCSCluj*, 1955, p.98-99 (nr.7).

81. Butor, com. Butor, Republica Moldova:

- a) S-a descoperit o drahmă histriană subaerată.
- b) 1972, cu prilejul săpăturilor arheologice din tumulul 12, mormântul 1 (secolele IV - III a.Chr.).
- d) Histria (4,54 g; 15,90 mm).
- e) Piesa este perforată și are pe avers Dioscurii, iar pe revers acvila deasupra unui delfin.
- f) A.A. Nudel'man, 1976, p.47 (nr.3).

82. Butuceni, com. Trebujeni, jud. Orhei, Republica Moldova:

- a) S-a descoperit o monedă de aramă emisă de Tyras.
- b) 1948, cu prilejul săpăturilor arheologice din așezarea autohtonă, din secolele IV - III a.Chr.
- c) MIChișinău.
- d) Tyras (9.77 g; 23 x 21 mm).
- e) În literatura de specialitate moneda este de tip Zograf, p. 68, nr.15-16, P, 2. La V. Mihailescu-Bîrliba mai sunt menționate alte patru exemplare asemănătoare.
- f) A.A. Nudel'man, 1976, p.47; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.129-130 (nr.37).

83. Buzău, jud. Buzău:

- I. a) S-a descoperit o tetradrahmă emisă de Smirna la sfârșitul secolului II a.Chr.
- d) Smirna (11,12 g; 30 mm).
- e) Piesa este din timpul lui Mithridates, fiind considerată că aparține tipului cu numele lui Herakleidos și Cybele cu leu.
- f) B. Mitrea, D. Ionescu, *BSNR*, 70-74, 1976-1980 (1981), 124-128, p.616-617; C. Preda, *Ist monedei*, p.92.
- II. a) Se semnalează o piesă emisă de Olbia.
- d) Olbia (7,78 g; 21 mm).
- f) B. Mitrea, D. Ionescu, *BSNR*, 70-74, 1976-1980 (1981), 124-128, p.616-617.
- III. a) S-a descoperit o tetradrahmă emisă de Atena.
- d) Atena (16,63 g; 19,5 mm).
- e) Pe revers piesa are aplicată o tăietură.
- f) B. Mitrea, D. Ionescu, *BSNR*, 70-74, 1976-1980 (1981), 124-128, p.616-617.
- IV. a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
- d) Thasos (16,51 g; 32 mm).
- f) B. Mitrea, D. Ionescu, *BSNR*, 70-74, 1976-1980 (1981), 124-128, p.616-617.

84. Camenca, r. Izmail, reg. Odessa, Ucraina:

- a) S-a descoperit o monedă olbiană (?).
- f) P.O. Karyškovskij, *MASP*, 1983, p.170-171.

85. Caracal, jud. Olt:

- a) S-a descoperit o drahmă de la Alexandru cel Mare.
- c) IAB.
- d) Alexandru cel Mare (3,60 g; 11,5 mm).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 8, 1964, p.372 (nr.2).

86. Cartiu, com. Turcinești, jud. Gorj:

- a) Se semnalează descoperirea unui stater de la Filip II.
- d) Filip II.
- f) I. Winkler, *SCSCluj*, 1955, p.64-65 (nr.4); C. Preda, *Ist monedei*, p.99.

87. Cașolț, com. Roșia, jud. Sibiu:

- I. a) Tezaur care are aproximativ 100 piese, reprezentând tetradrahme originale sau imitații thasiene.
- b) 1777, pe dealul "Uselberg".

- d) Thasos.
 f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.66; I. Winkler, *SCSCLuj*, 1955, p.98-99 (nr.8).
- II. a) S-a descoperit o piesă emisă de Corcyra.
 b) 1844.
 d) Corcyra.
 f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.89; I. Glodariu, *Relații*, p.254 (nr.19).
- 88. Catalina**, com. Catalina, jud. Covasna:
 a) Tezaur constituit din tetradrahme thasiene și 514 denari romani republicani. 1881, într-un vas de ceramică, în condiții neprecizate.
 e) Descoperirea s-a pierdut; B. Mitrea, corectează confuzia anterioară care plasa tezaurul în localitatea Cătălina, din jud. Cluj.
 f) B. Mitrea, *BSNR*, 42-46, 1948-1972, 96-120, p. 78 și nota 13, p. 80 ; M. Chițescu, *RRCD*, p. 132 (nr. 40).
- 89. Căbești**, com. Turcului, jud. Bacău:
 a) Tezaur constituit din 13 drahme histriene care au și fost recuperate.
 b) 1962, în așezarea locală din punctul "Cociulea", într-un vas de lut, care s-a spart; cele 13 drahme histriene au fost identificate după catalogul Pick.
 c) MIONești (9 ex.); IAB (4 ex.).
 d) Histria.
 e) Inițial se pare că au fost 30 exemplare.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 15, 1964, 4, p. 569 (nr. 3); idem, *Dacia*, N.S., 8, 1964, p. 372 (nr. 3); C. Preda, *Monedele*, p. 23; I. Glodariu, *Relații*, p. 255 (nr. 33).
- 90. Căciulești**, com. Girov, jud. Neamț:
 a) S-au descoperit două drahme din Histria, de tip Pick, 420 (?), probabil cu sigla Ă.
 c) IAB/NrInV 800/9-10.
 d) Histria (6,35 g și 5,56 g).
 f) B. Mitrea, *StCl*, 7, 1965, 4, p.163 (nr.40); C. Preda, *Monedele*, p.23.
- 91. Călărași**, jud. Călărași:
 I. a) S-a descoperit o drahmă emisă de Histria.
 b) În vatra orașului, în locul numit "Grădiștea".
 d) Histria (5,60 g).
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 12, 1961, 1, p. 146 (nr.3); idem, *Dacia*, N.S., 1961, p.585 (nr.3).
- II. a) S-au descoperit două tetradrahme de la Alexandru cel Mare.
 b) 1968, pe plaja brațului Borcea, lângă mal, în dreptul cartierului Măgureni.
 c) MICălărași.
 d) Babylon (15 g și 27 mm-1 ex.; 329-326 a.Chr.).
 f) A. Atanasiu, *SCN*, 5, 1971, p.389 (nr.1); C. Preda, *Ist monedei*, p.104.
- 92. Călina**, com. Prundeni, jud. Vâlcea:
 a) S-a descoperit o tetradrahmă emisă de regele trac Patraos.
 b) Pe teritoriul comunei, în locul "Lințoiu".
 d) Paeonia.
 e) Piesa identificată pe baza unei fotografii prezentată de N.A. Popescu, în 1958, la CNBAR.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 5, 1961, p.585 (nr.4); C. Preda, *Ist monedei*, p.119.
- 93. Călinești**, com. Călinești, jud. Teleorman:
 a) Tezaur alcătuit din 101 piese dintre care 3 sunt imitații thasiene, 92 denari romani republicani și 6 imitații denari romani republicani.
 b) 3 iunie 1961, pe terenul unei grădini de zarzavat, într-un vas de lut la adâncimea de 0,30 m.
 c) MIAlexandria.
 d) Thasos.
 e) Ultimul denar este datat în anul 54 a.Chr.; 13 denari romani republicani au aplicat contramărci.
 f) M. Chițescu, *SCIV*, 17, 1966, 2, p.235-254; idem, *RRCD*, p.130-132 (nr.39).
- 94. Călugăreni**, com. Călugăreni, jud. Ilfov:
 a) Tezaur din care s-au recuperat două tetradrahme thasiene.
 b) Pe teritoriul localității.
 c) MICălărași.
 d) Thasos.
 e) Un exemplar are sigla M barat.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 18, 1967, 1, p.192 (nr.5); idem, *Dacia*, N.S., 11, 1967, p.379 (nr.5).

95. Căpreni, com. Căpreni, jud. Gorj:

- a) Tezaur din care se cunosc o drahmă dyrrhachiană și 128 denari romani republicani.
- b) 25 aprilie 1938, pe ulița satului, întâmplător.
- c) MICraiova.
- d) Dyrrhachium (pentru piesa grecească).
- e) Există posibilitatea ca monede din acest tezaur să se afle și în alte colecții; piesa grecească este datată între 229 și 100 a.Chr.; ultimul denar este datat în 71 a.Chr.
- f) O. Iliescu, *SCN*, 3, 1960, p.477-486; C. Preda, *Ist monedei*, p.266.

96. Căprioara, com. Săvărsin, jud. Arad:

- a) Tezaur alcătuit din 85 piese din care se cunosc 4 drahme Dyrrhachium și 4 drahme Apollonia.
- b) 1875.
- c) MNM (4 ex.); MITimișoara (4 ex.).
- d) Dyrrhachium; Apollonia.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p.269 (nr.15); C. Preda, *Ist monedei*, p.243.

97. Căprioru, com. Tătăranu, jud. Dâmbovița:

- a) Tezaur format din 97 tetradrahme Macedonia I și 4 tetradrahme thasiene.
- b) 1956, în locul numit "Siminoc", situat la nord de sat pe panta de sud a Dealului Moșneagului, într-un vas de lut, din pastă cenușie, lucrat la roată.
- c) MITârgoviște (80 ex. Macedonia I, 4 ex. Thasos și fragmentele de vas); MNA (4 ex. Macedonia I).
- d) Macedonia I; Thasos.
- f) E. Chirilă, G. Mihăescu, *Der Münzhort von Căprioru*, Târgoviște, 1969, p.2-45.

98. Căscioarele, com. Căscioarele, jud. Călărași:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
- d) Thasos.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 25, 1981, p. 382 (nr. 7).

99. Cămpofeni, com. Arcani, jud. Gorj:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă de la Filip II considerată emisiune postumă, datată între 315/314-295/294 a.Chr.
- c) Colecție privată.
- d) Amphipolis (14,38 g; 25 mm).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 15, 1971, p. 400 (nr. 16); Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 36, 1992, p. 201 (nr.2).

100. Cămpulung Muscel, jud. Argeș:

- a) S-a descoperit o piesă de bronz emisă de Odessos.
- b) 1967, în micronecrola monumentului de cult Sf.Gheorghe Olari, fostă biserică patronală a breslei ceramiștilor Cămpulungului Muscel medieval, într-un nivel de locuire getică din secolul II a.Chr.
- c) MICămpulung Muscel/NrInv 5839 bis.
- d) Odessos.
- e) Piesa este de tipul cu Marele Zeu.
- f) Fl. Mărțu, *BSNR*, 70-74, 1976-1980 (1981), 124-128, p. 81-88; B. Mitrea, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p. 52 (nr.20); C. Preda, *Ist monedei*, p.89.

101. Cămpuri-Surduc, com. Gurasada, jud. Hunedoara:

- I. a) Tezaur din care se cunosc 10 drahme dyrrhachiene.
- b) 1886.
- c) MNA (8 ex.).
- d) Dyrrhachium.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p.269 (nr.19a).
- II. a) Tezaur constituit dintr-un număr neprecizat de drahme dyrrhachiene.
- b) 1943-1944.
- d) Dyrrhachium.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p. 269 (nr.19b).
- III. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană și una apolloniană.
- b) În fortificația dacică, în punctul "La Mânăstire", alături de ceramică locală.
- c) MIDeva; colecție particulară.
- d) Dyrrhachium; Apollonia.
- f) M. Valea, L. Mărghitan, *Sargetia*, 4, 1966, p.70.
- IV. a) Tezaur (?) care are "câteva" tetradrahme thasiene.
- b) Pe o înălțime, lângă calea ferată.
- d) Thasos.

f) I. Glodariu, *Relatii*, p.263 (nr.73).

102. Câmpuri de Sus, com. Gurasada, jud. Hunedoara:

a) Tezaur format din opt drahme emise de Dyrrhachium.

d) Dyrrhachium.

f) I. Glodariu, *Relatii*, p.270 (nr.20).

103. Cărlomănești, com. Vernești, jud. Buzău:

I. a) S-a descoperit o piesă din bronz argintată, cu menționarea cetății Dyrrhachium.

b) 1967, în așezarea locală, săpături arheologice efectuate de M. Babeș.

c) IAB.

d) Dyrrhachium.

f) B. Mitrea, *SCIV*, 20, 1969, 1, p.162 (nr.5); M. Babeș, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.130 și nota 16.

II. a) S-a descoperit o piesă thasiană de argint.

b) 1974, în partea inferioară a așezării locale, la adâncimea de 0,50 m.

d) Thasos (10,57 g; 30-31 mm).

e) Piesa este considerată *fouillée*.

f) M. Babeș, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.130 și nota 15.

104. Ceahlău, com. Ceahlău, jud. Neamț:

a) Se semnalează descoperirea unei drahme dyrrhachiene.

d) Dyrrhachium

f) V. Mihailescu-Bîrîba, *Dacia răsăriteană*, p. 130 (nr. 43); Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p. 462 (nr. 3).

105. Cehei, or. Șimleul Silvaniei, jud. Sălaj:

a) Tezaur care numără 552 piese, dintre care 445 drahme emise la Dyrrhachium și șapte imitații dyrrhachiene.

b) 25 aprilie 1986, în sat, în grădina din spatele casei cu nr. 61, situat în punctul numit "Deluț", pe versantul de vest al dealului Măgura Șimleului, la aproximativ 400 m de o așezare locală.

c) MIZalău.

d) Dyrrhachium.

e) Tezaurul mai conținea o fibulă, trei brățări și un lanț, toate din argint.

f) E. Chirilă și colab., *ActaAMP*, 10, 1986, p.95-117.

106. Celei, or. Corabia, jud. Olt:

I. a) Tezaur alcătuit din 17 piese dintre care 13 tetradrahme thasiene, două imitații tetradrahme thasiene, o tetradrahmă Maroneea și o imitație căreia nu i se cunoaște proveniența.

c) MIMBucurești.

d) Thasos; Maroneea.

e) Piesa emisă de Maroneea este de tipul cal cu ciorchine de struguri.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.98-99 (nr.10); C. Preda, *Ist monedei*, p.91.

II. a) S-a descoperit o piesă grecească.

b) În localitate.

d) Apollonia.

f) I. Ionescu, *Mitropolia Olteniei*, 23, 1971, 7-8, p.572 și pl.1/2.

III. a) S-a descoperit o piesă de bronz, datată în secolul III a.Chr.

b) În localitate.

d) Byzantion (5,07 g; 22 mm).

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 21, 1977, p.376 (nr.2).

IV. a) S-a descoperit o tetradrahmă emisă de Antiochus al III-lea al Siriei (223-187 a.Chr.).

b) În localitate.

c) CNBAR.

d) Antiochus al III-lea (16,90 g; 24 mm).

f) O. Iliescu, E. Isăcescu, C. Popescu, *CreștColect*, 39-40, 1972, p. 8 (nr. 10); B. Mitrea, *BSNR*, 70-74, 1976-1980 (1981), 124-128, p.567.

107. Cermei-Șomoscheș, com. Cermei, jud. Arad:

a) Tezaur format din 71 drahme de tip Apollonia, două imitații de tip Apollonia și 10 denari republicani.

b) 15 august 1974, în cimitirul satului.

c) MIArad.

d) Apollonia (pentru piesele grecești).

e) Ultimul denar este datat în 76 a.Chr.

f) E. Chirilă, M. Barbu, *Ziridava*, 11, 1979, p. 141-144; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 101 (nr. 28); C. Preda, *Ist monedei*, p.267.

108. Cernatul de Sus, com. Cemat, jud. Covasna:

- I. a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană, datată în secolul II a.Chr.
- b) În grădina sâteanului Kovács Béla.
- c) MISf.Gheorghe.
- d) Thasos.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 12, 1961, p. 146 (nr. 5); idem, *Dacia*, N.S., 5, 1961, p. 585 (nr. 5).
- II. a) Tezaur constituit dintr-un număr neprecizat de drahme dyrrhachiene și denari romani republicani.
- b) 1946.
- c) MISf.Gheorghe.
- d) Dyrrhachium.
- e) Ultimul denar este datat în 38 a.Chr.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p. 269 (nr. 16); M. Chițescu, *RRCD*, p. 135-136 (nr. 42).

109. Cetățeni, com. Cetățeni, jud. Argeș:

- I. a) S-au descoperit două piese thasiene.
- b) 1930-1934, la 50 m nord de movilele numite Gemenii.
- d) Thasos.
- f) B. Mitrea, *BSNR*, 70-74, 124-128, 1976-1980, 124-128, p.567.
- II. a) S-a descoperit o tetradrahmă de la Filip II, considerată emisiune postumă.
- b) În comună.
- d) Amphipolis.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 15, 1971, p.398 (nr.3).
- III. a) S-a descoperit o piesă de bronz emisă de Odessos, în perioada autonomă (secolele II-I a.Chr.).
- b) 1961, așezarea locală, săpături arheologice efectuate de D.V. Rosseti.
- d) Odessos.
- e) Piesa prezintă contramărci.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 14, 1963, 2, p. 467 (nr. 3); B. Mitrea, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p. 52 (nr. 19); C. Preda, *Ist monedei*, p. 89.
- IV. a) S-a descoperit o piesă grecească de bronz emisă de regele Filip V al Macedoniei.
- b) 1962, în așezarea locală, cercetări arheologice.
- d) Filip V.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 8, 1964, p.372 (nr.5); C. Preda, *Ist monedei*, p.117.
- V. a) S-au descoperit tetradrahme thasiene, în număr neprecizat.
- b) În așezarea locală, săpături arheologice.
- d) Thasos.
- f) I. Winkler, *SCS Cluj*, 1955, p.98-99 (nr.11).

110. Cetea, com. Galda de Jos, jud. Alba:

- I. a) S-au descoperit izolat, tetradrahme thasiene.
- b) Pe înălțimile "Ticuiata" și "Măriuța".
- d) Thasos.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 67; I. Glodariu, *Relații*, p.262 (nr.70a).
- II. a) S-au descoperit izolat două imitații de tetradrahme thasiene, un denar roman republican și un denar roman imperial.
- b) În locul numit "Pietri".
- c) MICluj-Napoca; MNA.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p.262 (nr. 70b).

111. Cheia, com. Mihai Viteazu, jud. Cluj:

- a) S-a descoperit o drahmă apolloniană sau dyrrhachiană.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 20, 1975, p.319 (nr.3).

112. Chilioara, com. Coșeu, jud. Sălaj:

- a) Tezaur care are 132 denari romani republicani și monede grecești, emise în Calabria de Valentia Hipponium.
- f) I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p.82 (nr.73).

113. Chiselet, com. Chiselet, jud. Călărași:

- a) Tezaur format din 11 tetradrahme thasiene.
- b) Pe teritoriul comunei.
- c) MIŪltenița.
- d) Thasos.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 15, 1964, 4, p.569 (nr.6); idem, *Dacia*, N.S., 24, 1980, p.372 (nr.2).

114. Chișineu Criș, jud. Arad:

- a) Tezaur alcătuit din 263 tetradrahme grecești, dacice și celtice. S-au identificat 161 piese dintre care 57 tetradrahme emise de Alexandru III, 71 tetradrahme de la Lisimah, 9 tetradrahme de Seleucos și 24 tetradrahme dacice.
- b) 1835.
- c) La Viena (57 tetradrahme Alexandru III, 71 Lisimah, 9 Seleucos I și 20 tetradrahme dacice și celtice); col. Windisch-Grätz (3 piese); col. Dessewffy (o piesă). În colecția KMW se mai păstrează 20 tetradrahme dacice și celtice /NrInV 2683, 27020-27038.
- d) Alexandru III; Lisimah; Seleucos I (pentru piesele macedonene).
- f) K. Pink, *Ostketten*, p. 35, 138; B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 33; C. Preda, *Monedele*, p. 88, 119; Al. Săsianu, *Moneda antică*, p. 102-103 (nr.34/I).

115. Chitid, com. Boșorod, jud. Hunedoara:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă de tip Macedonia I.
- b) Pe dealul "Pleșa".
- c) MIDeva.
- d) Macedonia I.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.108-109 (nr.6); I. Glodariu, *Relatii*, p.259 (nr.9).

116. Chițorani, com. suburb. Bucov, or. Ploiești, jud. Prahova:

- a) Tezaur din care s-au recuperat două drahme dyrrhachiene și șapte denari romani republicani.
- b) 1962, lucrări agricole.
- c) MI Ploiești.
- d) Dyrrhachium.
- e) Ultimul denar este datat în 56 a.Chr.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 22, 1970, 1, p. 122-123 (nr. 27); N. I. Simache, *SCN*, 5, 1971, p. 337-380; M. Chitescu, *RRCD*, p.139 (nr.47).

117. Cigmău, com. Geoagiu, jud. Hunedoara:

- a) Tezaur (?) constituit dintr-un număr neprecizat de tetradrahme thasiene, drahme dyrrhachiene și apolloniene.
- d) Thasos; Dyrrhachium; Apollonia.
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p. 262 (nr. 71).

118. Cincu, jud. Brașov:

- a) Tezaur care are un număr neprecizat de drahme dyrrhachiene.
- c) MIAgnita.
- d) Dyrrhachium.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 10, 1959, 1, p.157 (nr.1).

119. Ciorani, com. Pufești, jud. Vrancea:

- a) S-au descoperit monede callatiene de bronz, în număr neprecizat, datate în secolul III a.Chr. (Pick, 277, tip gen).
- b) 1950, în punctul numit "Fântâna de câmp".
- c) IAB (1 ex.).
- d) Callatis.
- e) Monedele sunt slab conservate, iar exemplarul de la IAB este de tipul Apollo cu trepid.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 158-159 (nr. 7); B. Mitrea, *SCIV*, 21, 1970, 2, p. 333 (nr. 3); idem, *Dacia*, N.S., 14, 1970, p. 467 (nr. 3); I. Glodariu, *Relatii*, p. 254 (nr. 13); B. Mitrea, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p. 51 (nr. 11); C. Preda, *Ist monedei*, p. 77.

120. Cioroiu Nou, com. Cioroiși, jud. Dolj:

- a) S-a descoperit un distater de la Alexandru cel Mare.
- b) În hotarul satului.
- c) MIR.
- d) Pella sau Amphipolis (17,20 g; 22 mm).
- f) O. Iliescu, *CercetNum*, 2, 1979, p.3-5.

121. Cismădie, jud. Sibiu:

- a) Tezaur format din aproximativ 500 piese de bronz dintre care 498 emise de Corcyra, două de tip Panormus și două Pharus.
- b) 1836, pe înălțimea "Götzberg".
- d) Corcyra; Panormus; Pharus.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.89; I. Glodariu, *Relatii*, p.254 (nr.20).

122. Ciufud, com. Izvoare, or. Blaj, jud. Alba:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă „thasiană barbarizată” cu sigla M.
- d) Thasos (15,72 g).
- f) E. Chirilă, M. Blăjan, *ActaMP*, 12, 1988, p.191 (nr.10).

123. Ciumeghiu, com. Ciumeghiu, jud. Bihor:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
- b) 1930-1935, în hotarul satului, în locul "Mișcolț", lucrări agricole.
- c) MTC/NrInv 800.
- d) Thasos (16,20 g; 34 mm; după 146 a.Chr.).
- f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.103 (nr.37/1).

124. Ciuperceni, com. Cosmești, jud. Teleorman:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
- b) Înainte de 1954.
- d) Thasos.
- f) C. Preda, *SCN*, 2, 1958, p.466 (nr.3).

125. Ciutura, com. Vârvoru de Jos, jud. Dolj:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană cu sigla *M*.
- b) În localitate.
- c) Colecția Academiei Române, filiala Craiova.
- d) Thasos (16,47 g; 32 mm).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 16, 1972, p.361-362 (nr.3).

126. Cizer, com. Cizer, jud. Sălaj:

- a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
- d) Dyrrhachium (3,23 g).
- f) E. Chirilă, V. Lucăcel, *ActaMP*, 3, 1959, p.137 (nr.9); C. Preda, *Ist monedei*, p.267.

127. Cladova, com. Păuliș, jud. Arad:

- a) S-a descoperit o drahmă apolloniană.
- b) 1979.
- d) Apollonia.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 28, 1984, p.185 (nr.6).

128. Clipicești, com. Țifești, jud. Vrancea:

- a) Tezaur din care s-au recuperat 25 piese thasiene.
- b) 1966, în punctul "Lungeasca", aflat la nord-est de sat, împreună cu o fibulă fragmentară, o bucată de colier și câteva fragmente de tablă, toate de argint (peste 125 g), depuse într-un vas de lut care a fost distrus. Primele 12 piese recuperate sunt emisiuni târzii și au aplicat o serie de sigle cum ar fi *M*, *M* barat, sau *X*.
- c) MIBacău (din 1971).
- d) Thasos.
- f) I. Mitrea, *SCIV*, 23, 1972, 4, p. 641-646; B. Mitrea, *BSNR*, 67-69, 1973-1975 (1975), 121-123, p. 316 (nr. 6).

129. Cluj-Napoca, jud. Cluj:

- I. a) Tezaur format din tetradrahme de tip Macedonia I și Thasos.
- d) Macedonia I (12 ex.); Thasos.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.67; C. Preda, *Ist monedei*, p.243.
- II. a) S-au descoperit izolat trei drahme dyrrhachiene.
- b) În cartierul "Gheorghieni".
- c) CabNumism Cluj-Napoca.
- d) Dyrrhachium.
- f) E. Chirilă și colab., *ActaMN*, 4, 1967, p.457 (nr.6, 7, 9).
- III. a) În aceleași condiții ca mai sus, s-au descoperit trei monede dyrrhachiene.
- d) Dyrrhachium (3,15 g; 3,20 g; 3,25 g).
- f) E. Chirilă, I. Chifor, *ActaMP*, 2, 1978, p. 53 (nr. 4, 5, 6).
- IV. a) Se semnalează descoperirea a două drahme dyrrhachiene, una fiind probabil o imitație locală.
- c) MITurda.
- d) Dyrrhachium (2,90 g; 20 mm și 3,17 g; 19 mm).
- f) E. Chirilă și colab., *ActaMN*, 7, 1970, p.508 (nr.8, 9).
- V. a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană cu sigla *M* (imitație ?).
- b) Piesa provine din împrejurimile orașului.
- c) MIZalău.
- d) Thasos (13,27 g; 28-30 mm).
- f) E. Chirilă și colab., *ActaMN*, 7, 1970, p.508 (nr.7).
- VI. a) S-au descoperit izolat trei tetradrahme thasiene cu sigla *M*.
- b) Cu ocazia lucrărilor de construcții din cartierul "Mănăștur".

- c) MIGherla.
- d) Thasos.
- f) E. Chirilă, I. Chifor, *ActaMP*, 2, 1978, p. 53.

VII. a) S-au descoperit 102 monede antice, alături de 23 exemplare medievale și moderne.

- b) 1938, pe valea Someșului Mic, în aval de centrul orasului.
- c) MICluj-Napoca.
- d) Dyrrhachium (1 ex.).
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 36, 1992, p.201 (nr.3).

130. Coada Malului, com. Măgurele, jud. Prahova:

- a) Tezaur constituit dintr-un număr neprecizat de tetradrahme thasiene.
- b) 1941.
- c) MIBucurești.
- d) Thasos (pentru piesa grecească).
- e) Piese se găseau alături de bijuterii de argint (două fibule, două brățări spiralice și un lant din zale împletite) și o tetradrahmă a regelui Cotys.
- f) C. Moisil, *Balkanica*, 7, 1944, 1, p. 15; B. Mitrea, *Penetrazione*, p.69; I. Glodariu, *Relatii*, p.263 (nr.75).

131. Codlea, jud. Brașov:

- a) Se menționează descoperirea a patru tetradrahme de la Alexandru cel Mare.
- d) Alexandru cel Mare.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.68-69 (nr.6).

132. Cojasca, com. Cojasca, jud. Dâmbovița:

- I. a) Tezaur care conținea aproximativ 120-150 piese din care s-au recuperat 52 tetradrahme de tip Macedonia I, o tetradrahmă Macedonia Secunda, 14 tetradrahme thasiene și 12 imitații dacice de tip Adâncata - Mănăstirea și Vârteju - București.
- b) 1936.
- c) CNBAR.
- d) Macedonia I; Macedonia Secunda; Thasos.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 108-109; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 16, 1972, p. 362 (nr. 4); (nr. 8); idem, *SCIV*, 23, 1972, 1, p. 135 (nr. 4); C. Preda, *Ist monedei*, p.243 și 245 (nr.45).
- II. a) S-a descoperit un stater de la Alexandru cel Mare, considerat emisiune postumă.
- b) 1979.
- d) Sardis.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 28, 1984, p.185 (nr.7); C. Preda, *Ist monedei*, p.104.

133. Conțești, com. Conțești, jud. Teleorman:

- I. a) Tezaur alcătuit din 11 piese de tip Macedonia I.
- b) 1909-1910.
- d) Macedonia I.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.108-109 (nr.9).
- II. a) S-au descoperit izolat două drahme dyrrhachiene.
- b) 1940.
- d) Dyrrhachium.
- f) C. Beda, *CercetNum*, 3, 1980, p.129 (nr.3).
- III. a) Tezaur (?) din care se cunosc o tetradrahmă de tip Macedonia I, alături de drahme apolloniene și dyrrhachiene.
- b) Pe teritoriul comunei.
- c) MNA (1 ex.).
- d) Macedonia I; Apollonia; Dyrrhachium.
- f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.173-184 (nr.41); I. Glodariu, *Relatii*, p.259 (nr.12).

134. Copăceni, com. Copăceni, jud. Vâlcea:

- a) S-a descoperit un stater de la Filip II.
- d) Filip II.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 64-65 (nr.6).

135. Copăceni, com. Hârșeni, jud. Brașov:

- a) S-a descoperit o piesă dyrrhachiană, alături de vârfuri de săgeți, foarfece de tuns și un vas de lut lucrat la roată.
- b) Iulie 1980, într-un strat de cultură locală, cu prilejul săpăturilor arheologice.
- d) Dyrrhachium.
- f) FI. Costea, *ActaMP*, 5, 1981, p.170.

- 136. Copăceni**, com. Sândulești, jud. Cluj:
 a) S-a descoperit un stater de la Lisimah.
 d) Lisimah.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.319 (nr.6).
- 137. Copuzu**, com. Balaciu, jud. Ialomița:
 a) Tezaur (?) din care se cunosc două monede de bronz din perioada autonomă, emise de Tomis și o monedă de argint de tip local.
 b) Într-o necropolă a așezării locale de secol IV a.Chr., din localitate.
 d) Tomis (10,10 g; 24x25 mm și 7,70 g; 22 mm).
 f) A. Stoica, *Dacia*, N.S., 22, 1978, p. 353 (nr. 36); B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 26, 1981, p. 384 (nr. 52); N. Conovici, *CercetNum*, 5, 1983, p.39-40 (nr.3,4).
- 138. Corcmaz**, com. Corcmaz, jud. Țighina, Republica Moldova:
 a) Se semnalează descoperirea unui tetrastater de la Lisimah.
 b) Înainte de 1972.
 d) Lisimah (33,97 g; 31,90 mm).
 f) A.A. Nudel'man, 1976, p.47; S.A. Bulatović, *IAAIZU*, 1980, p.5, fig. 2 și anexa I, p.66.
- 139. Cornești**, com. Comești, jud. Dâmbovița:
 a) S-a descoperit o tetradrahmă de tip Macedonia I.
 d) Macedonia I.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 23, 1979, p.372 (nr.2).
- 140. Cornetu**, com. Căpreni, jud. Gorj:
 a) Tezaur format din 134 denari romani republicani și o drahmă dyrrhachiană.
 b) 25 aprilie 1938, în localitate.
 c) MICraiova: colecția ing. Ilie C. Demetrescu din București (6 ex.).
 d) Dyrrhachium.
 e) Penultimul denar este datat în 15 a.Chr.
 f) O. Iliescu, *SCN*, 3, 1960, p.447-487.
- 141. Coroieni**, com. Coroieni, jud. Maramureș:
 a) S-a descoperit izolat o drahmă dyrrhachiană.
 d) Dyrrhachium (2,85 g).
 f) E. Chirilă, V. Lucăcel, *ActaMP*, 3, 1979, p.137 (nr.11).
- 142. Coslogeni**, com. Dichiseni, jud. Călărași:
 I. a) S-a descoperit un stater de la Alexandru cel Mare.
 b) 1961, pe teritoriul localității, în locul numit "la Clinci".
 c) MICălărași.
 d) Alexandru cel Mare (8,35 g; 18 mm).
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 6, 1962, p.534 (nr.4).
 II. a) S-a descoperit o imitație de bronz, după emisiunile orașului Maroneea.
 b) Pe teritoriul satului, aflat pe malul Borcea.
 f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 34, 1990, p.301 (nr.4).
- 143. Costești**, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara:
 I. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană și o imitație dyrrhachiană (secolul II a.Chr.).
 b) 1925-1929 și 1957, în așezarea locală, cercetări arheologice omunei.
 d) Corcyra (1,95 g și 15 mm).
 e) Identificarea este nesigură.
 f) C. Mătasă, B. Mitrea, *SCN*, 1, 1957, p.474 (nr.1).
 II. a) S-a descoperit o drahmă și un bronz emise de Histria și una de către Mesembria, de tipul cu Pallas Athena pe revers (secolele II - I a.Chr.).
 b) 1925-1929, în punctul "Cetățuia", în cetatea dacică, cercetări arheologice efectuate de D.M. Teodorescu.
 c) MICluj-Napoca.
 d) Histria; Mesembria (7,40 g; 23 mm).
 e) Piesa din Mesembria a fost găsită în aliniamentul III.
 f) M. Macrea, *AISC*, 2, 1933-1935 (1936) (extras), p.4 (nr.1); V. Pârvan, *Getica*, p.468, 606; B. Mitrea, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p.53 (nr.27); C. Preda, *Ist monedei*, p.90.
 III. a) S-au descoperit 19 piese de bronz histriene.
 b) 1925-1929, pe drumul de acces spre una dintre cetăți (probabil Costești), cercetări arheologice efectuate de D.M. Teodorescu.

- d) Histria.
- e) Dintre cele 19 exemplare, 16 sunt de tip Demetra, un exemplar probabil de tip Hermes, iar trei piese sunt de tip neprecizat; piesele au fost descoperite în locuri diferite: aliniamentul I, II, III, IV, curtea cetății, în fața intrării turnului IV, în șanțul prăbușit de lângă turnul V, lângă zidul cetății între turnul I și II și între turnul I și VII.
- f) M. Macrea, *AISC*, 2, 1933-1935 (1936) (extras), p.4-8 (nr.2-20); I. Glodariu, *Relatii*, p.255 (nr.35); C. Preda, *Ist monedei*, p.71.
- 144. Costești**, com. Cotmeana, jud. Argeș:
- a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
- d) Dyrrhachium.
- f) C. Preda, *Ist monedei*, p.267.
- 145. Costești**, com. Costești, jud. Chișinău, Republica Moldova:
- a) S-a descoperit o drahmă din Tyras, datată între a doua jumătate a secolului IV a.Chr. și prima jumătate a secolului III a.Chr.
- b) Pe malul râului Botna, într-o așezare locală.
- d) Tyras.
- f) V. Mihailescu-Bîrlița, *Dacia răsăriteană*, p.147 (nr.54).
- 146. Costești**, or. Târgu Frumos, jud. Iași:
- a) S-a descoperit o piesă de bronz emisă în vremea lui Alexandru cel Mare (?).
- b) În localitate.
- c) Colecția Tr. Bița (Pașcani).
- f) V. Mihailescu-Bîrlița, V. Butnariu, *ArhMold.* 12, 1988, p.313.
- 147. Costești**, com. Costești, jud. Buzău:
- a) S-a descoperit o tetradrahmă de la Alexandru cel Mare.
- b) Pe teritoriul comunei.
- c) MIBuzău.
- d) Heraklea Pontică.
- f) C. Preda, *SCN*, 2, 1958, p.464 (nr.4).
- 148. Costești**, com. Costești, jud. Vâlcea:
- a) S-a descoperit o tetradrahmă de la Filip II, considerată emisiune postumă (318-308 a.Chr.).
- b) În zona mănăstirii Amota.
- c) Colecția pr. Gh. Petre din Govora.
- d) Filip II (14,25 g; 24 mm).
- e) Piesa are aplicată o tăietură.
- f) C. Preda, *SCN*, 6, 1975, p.207 (nr.1); idem, *Ist monedei*, p.100.
- 149. Costișa**, com. Costișa, jud. Neamț:
- a) S-a descoperit o monedă grecească de bronz emisă probabil de Corcyra (450-400 a.Chr.).
- b) Pe teritoriul comunei.
- d) Corcyra (1,95 g și 15 mm).
- e) Identificarea este nesigură.
- f) C. Mătasă, B. Mitrea, *SCN*, 1, 1957, p.474 (nr.1).
- 150. Coșereni**, com. Coșereni, jud. Ialomița:
- a) Tezaur constituit din 147 tetradrahme thasiene.
- b) 1978.
- d) Thasos.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 24, 1980, p.372 (nr.6).
- 151. Coșoveni**, com. Coșoveni, jud. Dolj:
- a) S-a descoperit o drahmă emisă de Amisos, de tipul cu bufniță pe revers (secolul IV a.Chr.).
- c) Colecție particulară.
- d) Amisos (5,33 g; 18 mm).
- e) Piesa este tocită, cu marginile și grosimea neregulate.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 13, 1962, 1, p.217 (nr.5); C. Preda, *Ist monedei*, p.89.
- 152. Cozmeni**, com. Sănmartin, jud. Harghita:
- a) S-a descoperit izolat o drahmă dyrrhachiană (secolul II a.Chr.).
- d) Dyrrhachium.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.110-111 (nr.14).

153. Craiova, jud. Dolj:

- I. a) Tezaur care conținea probabil șase piese, din care se cunoaște o tetradrahmă de la Filip II, considerată emisiune postumă.
 b) 1964, într-un vas de lut.
 d) Filip II (14,20 g).
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 15, 1971, p.400 (nr.17).
- II. a) Tezaur alcătuit dintr-un număr neprecizat de tetradrahme thasiene.
 b) 1974 (?).
 d) Thasos.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 20, 1976, p.288 (nr.11).

154. Crâșani, com. Balaciu, jud. Călărași:

- I. a) S-a descoperit un stater de la Lisimah.
 b) 1920-1921, în apropierea "Piscului".
 d) Lisimah.
 f) N. Conovici, *CercetNum*, 5, 1983, p.39 (nr.1).
- II. a) S-a descoperit o drahmă emisă de Histria.
 b) 1980, în așezarea locală, în zona „Piscului”.
 d) Histria (5,17 g; 17 mm).
 f) N. Conovici, *CercetNum*, 5, 1983, p.39 (nr.2); B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 28, 1984, 1-2, p.185 (nr.9).
- III. a) S-a descoperit o piesă de tip Macedonia I.
 b) În așezarea locală.
 d) Macedonia I.
 e) Nu se cunosc detalii asupra locului descoperirii; este menționată de V. Pârvan în *Getica*, p.211.
 f) N. Conovici, *SCN*, 7, 1980, p.139 (nr.1).
- IV. a) S-a descoperit drahmă dyrrhachiană, alături de ceramică getică.
 b) În punctul "Copuzu Deluș".
 c) MICălărași/Nrlnv 11.145.
 d) Dyrrhachium (3,4 g; 19 mm).
 f) N. Conovici, *SCN*, 7, 1980, p.139 (nr.2).
- V. a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană cu litera *M* barat.
 b) În punctul "Lutărie", descoperită izolat.
 c) MICălărași/Nrlnv 11143.
 d) Thasos (16,25 g; 32 mm).
 f) N. Conovici, *SCN*, 7, 1980, p.139 (nr.3).
- VI. a) S-a descoperit o imitație după o tetradrahmă thasiană.
 b) În afara așezării locale.
 f) N. Conovici, *CercetNum*, 5, 1983, p.39-42.
- VII. a) S-au descoperit două monede de bronz emise de Tomis.
 b) În așezarea locală, cercetări arheologice, în punctul Copuzu-Deluș.
 d) Tomis.
 e) Piese sunt de tipul cu Marele Zeu.
 f) N. Conovici, *CercetNum*, 5, 1983, p. 39-40, pl. I/2-3; B. Mitrea, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p. 51 (nr. 8).

155. Cremenari, com. Galicea, jud. Vâlcea:

- a) Tezaur constituit din patru drahme histriene și doi denari romani republicani.
 b) 1946 (?).
 c) Colecția M. Sănătescu din Râmnicu Vâlcea.
 d) Histria.
 e) Informație este nesigură, posibil să provină de la Budești, jud. Vâlcea.
 f) O. Iliescu, *SCN*, 2, 1958, p.449-450 (nr.5); M. Chițescu, *RRCD*, p.151 (nr.55).

156. Criciova, com. Criciova, jud. Timiș:

- I. a) Se semnalează descoperirea unor monede de la Filip II, alături de piese locale.
 d) Filip II (pentru piesele macedonene).
 e) Piese au fost descoperite în mai multe rânduri.
 f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.29; C. Preda, *Ist monedei*, p.100.
- II. a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
 d) Thasos.
 f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.66; I. Glodariu, *Relații*, p.263 (nr.77).

157. Crivăț, com. Budești, jud. Giurgiu:

- I. a) Tezaur format din șapte drahme emise de Histria și o imitație locală de tip Filip II, datată în a doua jumătate a secolului IV a.Chr.
- b) 1950-1952, în locul numit "Circicile".
- d) Histria.
- f) C. Preda și M. Ionescu, *RevMuz*, 3, 1966, 1, p.67.

II. a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană cu sigla *M*.

- c) MNA/NrInv 1726.
- d) Thasos (16,05 g; 30,2x31,8 mm).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.310 (nr.3).

158. Cucerdeea, com. Cucerdeea, jud. Mureș:

- a) S-a descoperit o monedă de bronz emisă de Mesembria, de tipul cu Pallas Athena pe revers, împreună cu ceramică dacică
- b) 1944, pe Dealul Podei, lângă râpa "Pârâul Mare".
- d) Mesembria.
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p. 257 (nr. 62); B. Mitrea, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p. 53 (nr. 30); C. Preda, *Ist monedei*, p. 90.

159. Cuceu, or. Jibou, jud. Sălaj:

- a) Tezaur constituit din 553 monede dintre care 513 denari romani republicani, 38 tetradrahme thasiene, originale și imitații, o tetradrahmă din Maroneea și o drahmă din Paeonia.
- b) Mai 1982, pe locul numit „Togul Mic”, situat la aproximativ 500 m sud-vest de sat, într-un vas de bronz, lucrări agricole.
- c) MIZalău.
- d) Thasos; Maroneea; Paeonia.
- e) Ultimul denar se datează în 48-47 a.Chr.
- f) E. Chirilă, Al. Matei, *ActaMP*, 7, 1983, p. 101-117; idem, *ActaMP*, 8, 1984, p. 147-147. C. Preda, *Ist monedei*, p.255.

160. Cugir, jud. Alba:

- I. a) Tezaur format dintr-un număr neprecizat de imitații după tetradrahme thasiene.
- b) 1868, pe dealul "Cetății", în apropierea unei așezări locale.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.43, 66; I. Glodariu, *Relatii*, p.260 (nr.13b).
- II. a) Tezaur care cuprinde opt tetradrahme Macedonia I, tetradrahme thasiene, o piesă locală.
- b) 1937 pe "Dealul Cetății", în apropierea unei așezări locale.
- c) MIDeva.
- d) Thasos; Macedonia I (pentru piesele grecești).
- f) O. Floca, *SCN*, 2, 1958, p. 95-99; I. Glodariu, *Relatii*, p. 260 (nr. 13); V. Suci, *Apulum*, 1987, 24, p. 120 (nr. 5).

161. Curcani, com. Curcani, jud. Călărași:

- I. a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
- d) Thasos.
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p.263 (nr.79).
- II. a) Tezaur constituit din 36 piese de bronz emise de Cyzic, datate în secolele II - I a.Chr.
- b) 1935.
- c) Colecția George Buzdugan din București.
- d) Cyzic.
- f) C. Preda, *SCIV*, 17, 1966, 2, p.363-370.
- III. a) Tezaur constituit dintr-un număr neprecizat de tetradrahme thasiene.
- c) MIOtenița.
- d) Thasos.
- f) M. Neagu, *Pontica*, 18, 1985, p.110 și nota 23.

162. Curtea de Argeș, jud. Argeș:

- I. a) Tezaur din care s-au recuperat opt piese de argint de tip Filip II.
- b) 1933.
- d) Filip II.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.64-65 (nr.9a).
- II. a) Tezaur (?) din care se cunosc două piese de argint de la Filip II (359 - secolul II a.Chr.).
- b) 1936, într-un vas de lut.
- c) CNBAR/NrInv 687.
- d) Filip II.
- e) Parte din piese s-au pierdut.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.64-65 (nr.9).

163. Cuzdioara, or. Dej, jud. Cluj:

a) S-a descoperit un stater de la Alexandru cel Mare.

b) În localitate.

d) Alexandru cel Mare.

f) G. Florea, *ActaMN*, 22-23, 1985-1986, p.762 (nr.48).

164. Daia, com. Daia, jud. Giurgiu:

a) S-a descoperit o piesă thasiană.

d) Thasos.

f) C. Preda, *Ist monedei*, p.255.

165. Dalnic, com. Moacșa, jud. Covasna:

a) Tezaur alcătuit dintr-un număr neprecizat de drahme dyrrhachiene și o tetradrahmă thasiană.

b) În punctul numit "Dealul Frumos".

d) Thasos; Dyrrhachium.

f) I. Glodariu, *Relații*, p.263 (nr.80).

166. Daneți, com. Daneți, jud. Dolj:

a) Tezaur format din 20 piese dyrrhachiene și apolloniene.

c) MIDeva/NrInv 23350.

d) Dyrrhachium (17 ex.); Apollonia (3 ex.).

f) L. Mărghitan, I. Andrițoiu, *Oltenia*, 1, 1974, p.33-47.

167. Davidești, com. Davidești, jud. Argeș:

a) S-a descoperit o piesă grecească.

c) IAB.

d) Dyrrhachium.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.319 (nr.7).

168. Dăbuleni, com. Dăbuleni, jud. Dolj:

a) S-a descoperit o piesă dyrrhachiană.

c) În colecția liceului din localitate.

d) Dyrrhachium.

f) Gh. Popilian, V. Ciucă, *BSNR*, 70-74, 1976-1980 (1981), 124-128, p.631.

169. Dănești, com. Dănești, jud. Vaslui:

a) Se semnalează descoperirea unei tetradrahme thasiene.

b) În așezarea din "Vatra satului" sau de "La cimitir", datată în secolele III - II a.Chr.

d) Thasos.

f) S. Teodor, *ActaMM*, 5-6, 1983-1984, p.161.

170. Dărăști, com. Dărăști, jud. Ilfov:

a) S-a descoperit izolat o tetradrahmă thasiană și un denar roman republican.

f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.161 (nr.13).

171. Decea, com. Mirăslău, jud. Alba:

a) Tezaur (?) din care se cunosc patru drahme emise la Dyrrhachium și Apollonia.

d) Dyrrhachium; Apollonia.

f) I. Glodariu, *Relații*, p.270 (nr.28).

172. Deleni, com. Teslui, jud. Olt:

a) S-a descoperit o tetradrahmă emisă de Macedonia I, alături de o drahmă grecească.

c) MIBrukenthal.

d) Macedonia I (pentru tetradrahmă).

e) La Muzeul din Sibiu se mai află și alte monede antice descoperite în această localitate.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.132-133 (nr.58).

173. Derna, com. Derna, jud. Bihor:

I. a) Tezaur (?) din care se cunoaște o drahmă dyrrhachiană și una emisă de Apollonia.

b) 1960.

c) MIOradea.

d) Dyrrhachium; Apollonia.

f) E. Chirilă și colab., *ActaMN*, 2, 1965, p.647 (nr.2).

II. a) Tezaur constituit dintr-o drahmă emisă de Apollonia, alături de denari republicani în număr neprecizat.

b) Pe "Dealul Comorii" sau "Peniza", alături de obiecte de podoabă dacice de argint.

d) Apollonia.

e) Un denar este datat în 79 a.Chr.; la C. Daicoviciu moneda grecească este de tip Dyrrhachium.

f) C. Daicoviciu, *Dacia*, 7-8, 1937-1940, p.322-323 (nr.32); I. Glodariu, *Relații*, p.270 (nr.29).

174. Dervent, r. Reni, reg. Odessa, Ucraina:

a) S-a descoperit o monedă histriană de argint cu litera A.

b) 1984, într-un cimitir de epocă scitică.

d) Histria (5,45 g; 18 mm).

f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.147 (nr.265b).

175. Deva, jud. Hunedoara:

I. a) Tezaur alcătuit din 146 piese, dintre care 42 drahme emise de Apollonia, 101 la Dyrrhachium, o imitație dyrrhachiană și doi denari romani republicani.

b) 1913, în albia râului "Bejan", din pădurea cu același nume, lângă municipiul Deva.

c) MI Deva.

d) Apollonia; Dyrrhachium

f) E. Chirilă, A. Rusu, *ActaMP*, 4, 1980, p.69-76.

II. a) Tezaur constituit din aproximativ 400-500 monede, din care se cunosc o drahmă dyrrhachiană și opt denari romani republicani.

b) 1919.

c) Colecția școlii normale din Deva; IIACluj-Napoca (9 ex.).

d) Dyrrhachium.

e) Ultimul denar este datat în 82 a.Chr.

f) I. Winkler, *Sargetia*, 9, 1972, p.51-53.

III. a) S-a descoperit o piesă thasiană.

d) Thasos.

f) I. Glodariu, *Relații*, p.263 (nr.82).

IV. a) Se semnalează descoperirea unui mic depozit de piese grecești.

d) Dyrrhachium.

f) O. Floca, *Sargetia*, 13, 1977, p.175-176.

176. Dieci, com. Dieci, jud. Arad:

I. a) Tezaur constituit din 171 piese, dintre care 26 drahme de tip Apollonia, 142 Dyrrhachium și trei imitații de tip Dyrrhachium.

b) 1900 (?), în raza localității.

d) Apollonia; Dyrrhachium.

f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.109-111 (nr.45/I).

II. a) Tezaur care numără 307 drahme, dintre care 52 Apollonia, 211 Dyrrhachium, 42 imitații de tip Dyrrhachium și o imitație de tip Apollonia.

b) 1958, în hotarul localității, la locul "Căsoaie".

c) MȚC/NrInv 20.

d) Apollonia; Dyrrhachium.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 4, 1960, p.588 (nr.4); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.111-119 (nr. 45/II).

III. a) Tezaur din care se cunosc cinci drahme de tip Apollonia și Dyrrhachium.

b) 1969, în locul numit "Măgurănești", lucrări agricole.

c) Monedele au ajuns în diferite colecții particulare din jud. Arad.

d) Apollonia (1 ex.); Dyrrhachium (4 ex.).

f) FI. Dudas, *ActaMN*, 12, 1975, p.136 (nr.15).

177. Dobolii de Jos, com. Ilienii, jud. Covasna:

a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană, alături de un denar roman republican.

f) I. Glodariu, *Relații*, p.263 (nr.83).

178. Dobreni, com. Vărăști, jud. Giurgiu:

a) Tezaur alcătuit din 20 tetradrahme thasiene considerate imitații.

b) 1940, în localitate, lucrări agricole.

d) Thasos.

e) Majoritatea pieselor au siglele *M* și *M* barat, iar una sigla *H*.

f) E. Chirilă, *SCIV*, 6, 1955, 1-2, p.305 (nr.9).

179. Dolinskoe (fost **Anadol**), r. Reni, reg. Odessa, Ucraina:

a) Tezaur din care se cunosc 1270 de piese; dintre acestea 979 au fost catalogate.

b) 1895, descoperit întâmplător într-un vas de bronz, pierdut ulterior.

- c) Ermitaj (979 ex.); MAOdessa (1 ex.); în 1935, în colecția Schlessinger se aflau 60 exemplare iar în colecția Hess, în 1903, se mai găseau încă 230 piese, neincluse în situația de mai sus.
- d) *Filip II*, 11 stateri originali și postumi (Amphipolis 4 ex., Lampsacus 3 ex., Abydus 1 ex., Magnesia 1 ex., nesigure 3 ex.); *Alexandru cel Mare*, 694 stateri originali și postumi (Macedonia 28 ex., Lampsacus 27 ex., Abydus 24 ex., Alexandria Troas 1 ex., Sardes 8 ex., Teos 2 ex., Colophon 1 ex., Ephesus 3 ex., Magnesia 6 ex., Miletus 13 ex., Side 1 ex., Tarsus 7 ex., Cipru 6 ex., Carhae 1 ex., Damascus 2 ex., Aradus 3 ex., Byblos 1 ex., Sidon 5 ex., Tyrus 2 ex., Ake 6 ex., Babylon 25 ex., Ecbatana 1 ex., Susa 1 ex., Alexandria 2 ex., Cyrene 1 ex., Callatis 240 ex., Istros 9 ex., Mesembria 65 ex., Odessos 46 ex., Tomis 57 ex., Sinope 13 ex., Pontus Euxinus 20 ex., nesigure); *Filip III*, 21 stateri (Lampsacus 1 ex., Abydus 5 ex., Sardes 1 ex., Colophon 1 ex., Babylon 11 ex., Susa 1 ex., nesigure 1 ex.); *Demetrius Polioretetes* (2 stateri); *Lisimah* 250 stateri originali și postumi (Lysimacheia 8 ex., Sestus 1 ex., Cyzicus ? 11 ex., Lampsacus 3 ex., Alexandria Troas 41 ex., Sardes 3 ex., Mytilene 1 ex., Colophon 1 ex., Ephesus 3 ex., Magnesia 1 ex., Macedonia 9 ex., Aenus 4 ex., Perinthus 2 ex., Byzantium 10 ex., Calchedon 2 ex., Heraclea Bithiniei 1 ex.); *Seleucus I* (1 stater).
- e) Piesele au greutate cuprinse între 8,50 și 8,60 g. De asemenea, H. Seyrig consideră că descoperirea ar fi avut 2004 exemplare, iar îngroparea depozitului ar fi avut loc între 228-220 a.Chr. Se menționează că alături de staterii mai sus amintite s-au mai descoperit tetradrahme "barbare" și piese emise de Olympia, Berenice sau Arsinoe; în acest caz, data ultimei monede a tezaurului se poate modifica.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 35, 44 și nota 2, p. 51; S.A. Bulatović, *IAAIZU*, Kiev, 1980, p. 54 și urm., p. 55, fig. 1, p. 57, tab.I, p. 58, fig. 2 și anexa I, p. 64; A.A. Nudel'man, 1985, p. 158 (nr. 1); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 126-127 (nr. 6).
- 180. Doroșcani**, com. Popești, jud. Iași:
- a) S-au descoperit monede de argint histriene, în număr neprecizat; un exemplar are sigla A.
- b) 1971, în localitate.
- d) Histria.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 22, 1978, p.365 (nr.2); idem *Thraco-Dacica*, 5, 1984, 1-2, p.121 (nr.67).
- 181. Dorotkoe**, Republica Moldova:
- a) Tezaur constituit din 290 monede dintre care 150 drahme și șase imitații de tip Histria, șase sferturi de drahme histriene și 128 drahme Tyras.
- b) 1965, cu prilejul lucrărilor dintr-o vie, situată la 3,5 km nord-est de sat, într-un vas lucrat cu mâna.
- c) MICHişinău (263 ex.); MIMoscova (1 ex.); colecții particulare (26 ex.).
- d) Histria; Tyras.
- e) Greutatea medie a 145 de drahme histriene este de 5,80 g, ceea ce ar corespunde sistemului eginetic de la jumătatea secolului IV a.Chr. Editorii tezaurului consideră că acesta a fost îngropat imediat după 340 a.Chr.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 22, 1971, 1, p. 116; A.G. Zaginajlo, *MASP*, 8, 1976, p. 82 și fig. 4, p. 81; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 132 (nr. 67).
- 182. Drauț**, com. Târnova, jud. Arad:
- a) Tezaur alcătuit din 50 drahme apolloniene.
- b) 1891 (?), în hotarul satului.
- c) MNM (din 1891).
- d) Apollonia.
- e) În literatura de specialitate este semnalată o drahmă din Apollonia, achiziționată de MNM în 1891, care face parte din tezaur.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 90; I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p. 80 (nr. 125).
- 183. Drăcșani**, com. Drăcșanei, jud. Teleorman:
- a) S-a descoperit o drahmă macedoneană.
- c) Colecție particulară Anton Popescu (Drăcșani).
- d) Alexandru cel Mare.
- e) Se crede că inițial s-ar fi descoperit mai multe exemplare.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 16, 1972, p.362 (nr.7); idem, *Dacia*, N.S., 24, 1980, p.372 (nr.8).
- 184. Drăgești**, com. Drăgești, jud. Bihor:
- a) Tezaur format din 136 monede dintre care 118 drahme Apollonia, 9 drahme de la Dyrrhachium, 3 denari romani republicani, 6 imitații de tip Apollonia; mai fac parte din tezaur, podoabe dacice din argint (două fibule cu disc, două brățări, două lanțuri fragmentare).
- b) 1977, în spațiul intravilan, între șoseaua Oradea-Beiuș și terasamentul căii ferate.
- c) MȚC/NrInv 892.
- d) Dyrrhachium; Illiria (pentru piese apolloniene).
- f) N. Chidioșan, Al. Sășianu, N. Beladan, *Crisia*, 8, 1978, p.27-50.
- 185. Dridu**, com. Dridu, jud. Ialomița:
- a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.

d) Thasos.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.100-101 (nr.22).

186. Drobeta Turnu Severin, jud. Mehedinți:

I. a) S-a descoperit o piesă callatiană de bronz din perioada autonomă, de tipul Herakles.

b) 1909.

c) IAB/NrInv 411.

d) Callatis.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 22, 1972, p. 365 (nr. 3); idem, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p. 51 (nr. 16); C. Preda, *Ist monedei*, p. 77.

II. a) S-a descoperit o drahmă apolloniană.

d) Apollonia.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 28, 1984, 1-2, p.185 (nr.14).

187. Dubova, com. Plavișevița, jud. Mehedinți:

I. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.

d) Dyrrhachium.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.110-111 (nr.19).

II. a) S-a descoperit o drahmă grecească.

d) Iliria.

f) Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42. 1996-1998, p.433 (nr.4).

188. Dumbrăveni, jud. Sibiu:

a) S-au descoperit două piese emise de Erythreia. una de argint și alta de bronz:

d) Erythreia.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.160-161 (nr.13).

189. Epureni, com. Duda-Epureni, jud. Vaslui:

a) S-au descoperit, în număr neprecizat, imitații de tip Filip II bine executate și tetradrahme thasiene.

d) Thasos (pentru piesele grecești).

f) V. Mihailescu-Bîrlița, *MemAntiq*, 3, 1971, p.196-198.

190. Faraonovka (fost Faraonani), r. Sărata, reg. Odessa, Ucraina:

a) Tezaur din care s-au recuperat nouă piese macedonene de aur emise pentru Alexandru cel Mare (330-310 a.Chr.).

b) 1967.

c) MAOdessa.

d) Alexandru cel Mare.

e) Se consideră că tezaurul număra inițial mai multe piese.

f) S.A. Bulatović, *IAAIZU*, p.55, fig. 1, p.58, fig.2, p.57, tab.1 și p.64, anexa I.

191. Fâlcu (fostul județ), jud. Vaslui (?):

a) S-a descoperit o piesă postumă de tip Filip II.

b) 1882.

c) IAB/NrInv 1882/7 și dosar MNA/1885,69.

d) Filip II.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.310 (nr.10); Ghenuță Coman, *RAJVaslui*, p. 136.

192. Fărcașele, com. Fărcașele, jud. Olt:

a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.

d) Thasos.

f) B. Mitrea, *SCIV*, 15, 1964, p.576 (nr.48).

193. Fântânele, com. Suhaia, jud. Teleorman:

a) Tezaur format din 20 piese, care cuprinde 11 tetradrahme thasiene, o drahmă dyrrhachiană și opt denari romani republicani.

b) 1967-1969, în punctul numit "Măgura Râiosului", lucrări agricole.

c) MIBacău; IAB/NrInv 528/26.06.2000.

d) Thasos (13,95-16,62 g; 30,5-33,4 mm, pentru lotul de la IAB); Dyrrhachium.

e) Ultimul denar este datat în 38 a.Chr.; ulterior au mai fost recuperate 10 piese thasiene pe care le-am inclus în aceeași descoperire.

f) V. Mihailescu-Bîrlița, I. Mitrea, *MemAntiq*, 2, 1970, p. 491-498; Th. Isvoranu, *Simpozion de Numismatică. Comunicări. Studii și Note*, București, 2001, p. 47-54.

194. Fedești, com. Șuletea, jud. Vaslui:

a) Tezaur constituit din 275 emisiuni histriene de bronz, de tip Apollo, recuperate în mai multe loturi și care este datat în secolul IV a.Chr.

- b) 1976-1988, în punctul "Recea", situat la aproximativ 2,5 km vest de capătul de nord al satului Fedești, pe drumul care urcă spre comuna Banca, aproape de bifurcarea acestui drum cu cel care duce la Ghermănești, alături de ceramică, arme (vârfuri de săgeți de bronz și vârfuri de lance), la început întâmplător, iar apoi în urma săpăturilor arheologice din localitate.
- c) MIR (20 ex.), MIVaslui (40 ex.); MIBârlad (câteva exemplare); colecție particulară din Constanța (2 ex.).
- d) Histria.
- e) Se pare că numărul total al pieselor se ridică la aproximativ 300 exemplare.
- f) B. Mitrea, C. Buzdugan, *SCN*, 8, 1984, p. 25-36; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 32, 1988, 1-2, p. 216 (nr. 3); Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 33, 1989, 1-2, p. 260 (nr.1); C. Preda, *Ist monedei*, p. 71.
- 195. Feldioara**, com. Feldioara, jud. Brașov:
- a) S-a descoperit o piesă grecească de tip neprecizat.
- b) 1991, cercetări arheologice, într-o necropolă.
- c) MICluj-Napoca.
- e) De aici mai provin un denar republican, considerat emisiune *fouree* și patru denari romani imperiali.
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 36, 1992, p.201-202 (nr.4).
- 196. Feleac**, com. Nușeni, jud. Bistrița-Năsăud:
- a) Tezaur (?) alcătuit dintr-un număr neprecizat de tetradrahme thasiene și piese dacice.
- d) Thasos (1 ex.).
- e) Se pare că monedele grecești sunt imitații.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.67; C. Preda, *Ist monedei*, p.255.
- 197. Fetindia**, com. Mesesenii de Jos, jud. Sălaj:
- a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
- c) MIZalău.
- d) Dyrrhachium.
- f) E. Chirilă și colab., *ActaMN*, 4, 1967, p.457 (nr.5).
- 198. Filiași**, jud. Dolj:
- a) S-au descoperit două drahme dyrrhachiene și o alta care nu are precizat numele magistratului și orașul emitent.
- b) 1930, pe teritoriul localității.
- c) MMOlteniei.
- d) Dyrrhachium.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 15, 1971, p.399 (nr.5).
- 199. Fitionești**, com. Fitionești, jud. Vrancea:
- a) Tezaur constituit din drahme dyrrhachiene și un denar roman republican.
- b) Înainte de 1914 (?).
- d) Dyrrhachium (1 ex.).
- e) S-a recuperat un singular exemplar.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 91 și 113; I. Glodariu, *Relații*, p. 270 (nr. 35); M. Chițescu, *RRCD*, p. 344 (nr. 79); V. Mihăilescu-Bîrliba, 1980, p. 292, II, nr. 11.
- 200. Focșani**, jud. Vrancea:
- I. a) S-a descoperit o tetradrahmă emisă de Maroneea în secolul II a.Chr.
- b) 1900.
- d) Maroneea.
- e) Piesa a fost fotografiată de prof. I. Nestor, în anul 1939.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 160-161 (nr. 14); I. Glodariu, *Relații*, p. 257 (nr. 53); S. Teodor, *ActaMM*, 5-6, 1983-1984, p.162.
- II. a) S-a descoperit o drahmă histriană (tip Pick, 416), cu sigla A sub delfin.
- b) Pe drumul de la Focșani la Galați.
- c) Colecție particulară (?).
- d) Histria (4,99 g; 18 mm).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 19, 1968, 1, p. 171; I. Glodariu, *Relații*, p. 256 (nr. 38); S. Teodor, *ActaMM*, 5-6, 1983-1984, p. 162.
- 201. Foltești**, com. Foltești, jud. Galați:
- a) Se consemnează descoperirea unei monede olbiene de bronz.
- b) 1937, în comună, în apropierea gării.
- d) Olbia.
- f) I. Dimian, *SCIV*, 6, 1955, 1-2, p. 306 (nr. 11); I. Glodariu, *Relații*, p. 258 (nr. 74); P.O. Karyškovskij, *MASP*, 1983, p.170-171.
- 202. Frăsinet**, com. Băbăița, jud. Teleorman:
- a) Tezaur din care s-au recuperat 24 tetradrahme Macedonia I și o piesă thasiană.
- b) 1970, în punctul „Valea Mierlei”, de către un sătean.

- c) MIAlexandria/NrInv 10157-10181.
- d) Thasos (16,52-16,96 g; 28,9-33,5 mm); Macedonia I (16,68g; 29x30 mm).
- e) Se consideră că tezaurul număra inițial 29 piese dintre care 28 erau tetradrahme de tip Macedonia I iar una Thasos.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 28, 1984, p. 185 (nr. 15); S. Gramaticu, V. Predoi, *Simpozion de Numismatică. Comunicări. Studii și Note*, București, 2001, p. 35-45.

203. Frunzânești, com. Fundeni, jud. Călărași:

- a) Tezaur format dintr-un număr neprecizat de tetradrahme thasiene.
- d) Thasos.
- f) C. Preda, *Ist monedei*, p.255.

204. Fundeni-București:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă macedoneană de la Filip II considerată emisiune postumă.
- b) 1943.
- d) Filip II.
- e) Prezentată la MNA, în mai 1957. B. Mitrea consideră că piesa este o emisiune locală.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 14, 1970, p.471(nr.20); C. Preda, *Ist monedei*, p.100.

205. Furculești, or. Videle, jud. Teleorman:

- a) Tezaur alcătuit din 21 tetradrahme thasiene, 42 drahme dyrrhachiene, o tetradrahmă emisă de Maroneea și 19 piese de tip neprecizat.
- b) 1958.
- c) IAB.
- d) Thasos; Dyrrhachium; Maroneea.
- e) C. Preda consideră că aici se poate identifica și o piesă de tip Macedonia I.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 11, 1960, 1, p. 191 (nr. 6); E. Nicolae, *SCIVA*, 36, 1985, 3, p. 258-260; C. Preda, *Ist monedei*, p. 243.

206. Galați, jud. Galați:

- I. a) Tezaur constituit din aproximativ 4.000 piese; se pare că este vorba mai mult de o colecție decât de un tezaur, deoarece conținea aproximativ 3700-4000 monede de argint emise la Dyrrhachium și Rodos, "barbare" locale și monede romane imperiale (Traian, Antonius Pius și Filip Arabul) ca și piese coloniale din Callatis (Filip Arabul) și Tomis (Alexander Sever).
- b) 1836, în apropierea stațiunii de la Barboși.
- d) Dyrrhachium; Rhodos; Callatis; Tomis.
- e) Descoperirea este nesigură și a dispărut în condiții neelucidate.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 92; I. Glodariu, *Relatii*, p. 269; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 134 (nr. 85).
- II. a) Tezaur (?) din care s-au recuperat trei stateri: Alexandru cel Mare (2 ex.) și Filip III (1 ex.).
- b) 1870 (?).
- c) MIR (3 ex.).
- d) Amphipolis (pentru Alexandru cel Mare); Lampsacus (pentru Filip III).
- e) Se crede că alături de staterul descoperit în 1872, cei din 1870 pot constitui resturile unei descoperiri mai mari; B. Mitrea consideră că tezaurul a fost îngropat pe la 315-300 a.Chr.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 11, 1967, p. 380 (nr. 8); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 134 (nr. 87).
- III. a) Se semnalează descoperirea câtorva monede de bronz histriene (secolele II-I a.Chr.), tomitane (secolele II-I a.Chr.) și din Maroneea (secolele II-I a.Chr.).
- b) În primul nivel getic al stațiunii antice de la Barboși.
- d) Histria; Tomis; Maroneea.
- f) C. Preda și Gh. Constantinescu, *SCN*, 4, 1968, p. 45; C. Preda, *Monedele*, p. 270; I. Glodariu, *Relatii*, p. 255 (nr. 26).
- IV. a) S-a descoperit o drahmă histriană și un stater emis la Callatis pentru Alexandru cel Mare.
- b) 1872, în împrejurimi.
- c) MIR (donate în 1879 de către Al. Papadopol-Callimach).
- d) Histria; Callatis (8,35 g).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 18, 1967, 1, p. 194 (nr. 17); B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 15, 1971, p. 399 (nr. 6); idem, *Thraco-Dacica*, 5, 1984, 1-2, p. 121 (nr. 47); S.A. Bulatović, *IAAIZU*, p. 58, fig. 2 și p. 68, anexa 2;
- V. a) Tezaur format din 13 sau 15 distateri de electrum emiși la Cyzic.
- c) MNA (10 ex.).
- d) Cyzic.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.24; S. Dimitriu, *SCIV*, 8, 1957, 1-4, p.104-108.
- VI. a) Se semnalează descoperirea unor monede din Panticapaion.
- d) Panticapaion.
- e) Descoperirea este, se pare, în legătură cu stațiunea antică de la Barboși.

f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.134 (nr.90).

VII. a) S-a descoperit o drahmă histriană.

b) Întâmplător, în zona așezării de la Barboși.

c) Colecția C. Tacu (Galați).

d) Histria.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 25, 1981, p.382 (nr.4).

VIII. a) S-au descoperit izolat cinci imitații thasiene.

f) I.E. Dimian, *SCIV*, 6, 1955, 1-2, p.305-306 (nr.10)

IX. a) S-au descoperit monede de bronz histriene (2 ex.) și tomitane (3 ex.), alături de un exemplar de argint de la Rhoemetalkes I, datat între 11 a.Chr. - 12/13 p.Chr.

b) 1991, în citadela getică de la Barboși, cercetări arheologice.

d) Histria (secolele II - I a.Chr.); Tomis.

f) S. Sanie, S. Sanie, *ArhMold*, 14, 1991, p.53-54.

207. Găești, jud. Dâmbovița:

a) Tezaur din care se cunosc 10 drahme dyrrhachiene, o imitație dyrrhachiană și 11 drahme apolloniene.

b) 1946, la nord de oraș, lucrări agricole.

d) Dyrrhachium; Apollonia.

f) I.E. Dimian, *SCIV*, 6, 1955, 1-2, p.304-305 (nr.7).

208. Găiceana, com. Găiceana, jud. Bacău:

I. a) S-a descoperit o drahmă histriană de tip Pick, 432, tip gen.

b) 1960, la aproximativ 1,5 km nord de satul Arini (fost Unguri), în punctul "Fundul Pleșului", pe locul unei așezări hallstattiene târzii.

d) Histria (5,40 g; 18 mm).

f) B. Mitrea, *SCIV*, 12, 1961, 1, p. 147 (nr. 10); M. Florescu și V. Căpitanu, *ArhMold*, 6, 1969, p. 262, fig. 29/1; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 15, 1971, p. 399 (nr.7); idem, *SCIV*, 22, 1971, 1, p. 119-120 (nr. 7).

II. a) S-au descoperit două drahme histriene.

b) 1963, în punctul "Fundul Pleșului".

d) Histria.

e) Probabil aceste două descoperiri formează resturile unui tezaur împrăștiat.

f) B. Mitrea, *SCIV*, 19, 1968, 1, p. 173 (nr. 18); idem, *Dacia*, N.S., 12, 1968, p. 449 (nr. 18).

209. Găldău, com. Jegălia, jud. Ialomița:

I. a) S-a descoperit o drahmă histriană.

b) În localitate.

c) MISlobozia.

d) Histria.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.311 (nr.13).

II. a) Tezaur format din zece stateri de la Alexandru cel Mare, emiși între 325-317 a.Chr.

b) Noiembrie 1960, lângă brațul Borcea.

d) Amphipolis (4 ex., nr. 3, 4, 5, 10: 8,55-8,58 g; 17,5-19,5 mm); Milet (8,45 g; 17,55 mm, nr. 1); Lampsacus (8,415 g; 18,5 mm, nr. 2); Pella (8,565 g; 18,5 mm, nr. 6); Tarsus (8,54 g; 18 mm, nr. 8); Salamina Cipru (8,48 g; 18,5 mm, nr. 9); Neprecizat (8,5 g; 19 mm, nr. 7).

e) Tezaurul se pare că provine dintr-o așezare locală.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 5, 1961, p. 585 (nr. 7); idem, *SCN*, 4, 1968, p. 327-329; C. Preda, *Ist monedei*, p. 105.

III. a) S-a descoperit un stater de la Alexandru cel Mare.

b) Toamna anului 1986, în localitate.

c) IAB.

d) Alexandru cel Mare.

e) Posibil să facă parte din tezaurul de mai sus.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 31, 1987, 1-2, p.174 (nr.4).

210. Gârla Mare, com. Gârla Mare, jud. Mehedinți:

a) S-a descoperit o piesă thasiană.

b) În localitate.

d) Thasos.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 17, 1973, p.405 (nr.9); C. Preda, *Ist monedei*, p.255.

211. Geoagiu, jud. Hunedoara:

a) Tezaur (?) alcătuit dintr-un număr neprecizat de imitații thasiene.

b) La poalele înălțimii calcaroase de lângă sat.

f) I. Glodariu, *Relatii*, p.267 (nr.174).

212. Ghelinta, com. Ghelinta, jud. Covasna:

a) Tezaur constituit din aproximativ 200 piese printre care tetradrahme thasiene (?) și probabil drahme dyrrhachiene și apolloniene.

b) 1875.

c) MISighișoara (1 ex.); MISf.Gheorghe (restul).

d) Thasos; Dyrrhachium (?); Apollonia (?).

f) I. Glodariu, *Relatii*, p.263 (nr.88).

213. Gherla, jud. Cluj:

I. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană sau apolloniană.

b) 1960, în oraș.

c) MIGherla.

d) Dyrrhachium (?); Apollonia (?).

f) B. Mitrea, *SCIV*, 13, 1962, 1, p.218 (nr.7).

II. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.

c) MIGherla.

d) Dyrrhachium.

f) E. Chirilă, I. Chifor, *StComSibiu*, 19, 1975, p.47 (nr.34).

III. a) S-a descoperit un fals după o monedă dyrrhachiană.

c) MIGherla.

f) E. Chirilă, I. Chifor, *StComSibiu*, 19, 1975, p.47 (nr.33).

214. Ghioca, com. Crâmpoia, jud. Olt:

a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.

d) Dyrrhachium.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.110-111 (nr.22); C. Preda, *Ist monedei*, p.268.

215. Ghireni, com. Coțușca, jud. Botoșani:

a) S-au descoperit monede locale și "imitații thasiene".

f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.148 (nr.266).

216. Giubega, com. Băilești, jud. Dolj:

a) S-a descoperit o piesă de aur (distater) de la Alexandru cel Mare.

c) CNBAR.

d) Sicyon (17,20 g).

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 5, 1961, p.585 (nr.6).

217. Giurgiu, jud. Giurgiu:

I. a) S-a descoperit o drahmă histriană din perioada autonomă (tip Pick, 416), cu sigla A.

b) În cuprinsul orașului.

c) MIGiurgiu.

d) Histria (5,52 g).

f) S. Rădulescu, M. Ionescu, *SCN*, 1, 1957, p.466 (nr.11); B. Mitrea, *StCl*, 7, 1965, p.165 (nr.48).

II. a) S-a descoperit o tetradrahmă de la Alexandru cel Mare (aproximativ 320 a.Chr.).

c) MIGiurgiu.

d) Paphos (16,49 g; 29 mm).

e) Locul de descoperire este nesigur.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 11, 1967, p.380 (nr.9).

III. a) S-au descoperit trei tetradrahme thasiene și trei tetradrahme ale Macedoniei I.

d) Thasos; Macedonia I.

f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.68; idem, *Dacia*, N.S., 20, 1976, p.287 (nr.16).

IV. a) S-a descoperit o tetradrahmă emisă de Macedonia I.

b) 1938, în localitate.

c) MIGiurgiu/NrInv 746.

d) Macedonia I (14,50 g; 31 mm).

f) M. Ionescu, *BSNR*, 67-69, 1973-1975 (1975), 121-123, p.327-328.

V. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.

b) În împrejurimile localității.

c) MIGiurgiu/NrInv 774.

d) Dyrrhachium (2,7 g; 18 mm).

f) B. Mitrea, *SCIV*, 18, 1967, p.193 (nr.10).

VI. a) Se semnalează descoperirea a "câteva sute de stateri macedoneeni, drahme și tetradrahme ale regilor și orașelor Traciei".

b) "În vile din preajma Giurgiului".

e) C. Boliac a văzut 250 de piese dintre care "vreo 40 de fabricație admirabilă și în perfectă stare de conservare".

f) C. Moisil, *BSNR*, 10, 1913, 19, p.20-21; C. Preda, *Ist monedei*, p.100.

218. Glăvănești, com. Glăvănești, jud. Bacău:

a) S-a descoperit o drahmă histriană, bine conservată, aparținând tipului Pick, 416.

b) În vatra satului.

c) Colecția Alexandru Sârghie (Piatra Neamț).

d) Histria (4,21 g; 20 mm).

f) V. Mihailescu-Bîrliba, *MemAntiq*, 1, 1969, p.430 și 432, fig. 1; B. Mitrea, *SCIV*, 21, 1970, 2, p.334 (nr. 8).

219. Gornet, com. Gornet, jud. Prahova:

a) S-au descoperit două piese thasiene alături de o monedă de tip local.

b) În localitate, în locul numit „La comori”.

d) Thasos.

f) C. Preda, *BSNR*, 80-85, 1986-1991 (1993), p. 134-139, p. 290; Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p. 310 (nr. 8).

220. Grădiștea, com. Grădiștea, jud. Călărași:

a) Tezaur din care se cunosc o tetradrahmă thasiană și o imitație după o tetradrahmă emisă de Thasos (?), alături de 21 denari roman republicani.

b) 1948 (?), în punctul Grădiștea aflat la sud-vest de oraș.

c) IAB.

d) Thasos.

e) Ultimul denar este datat în 64 a.Chr.; patru denari au fost transformați în butoni iar alți cinci și piesa thasiană într-un breloc pentru ceas; se consideră că descoperirea s-a realizat la Grădiștea, punct înglobat astăzi localității Călărași.

f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p. 466-467 (nr. 5); idem, *SCIV*, 9, 1958, p. 154 (nr. 15).

221. Grădiștea Muncelului, com. Orăstioara de Sus, jud. Hunedoara:

I. a) S-au descoperit o piesă histriană și o imitație thasiană.

b) În așezarea locală, cercetări arheologice.

d) Histria.

f) C. Daicoviciu și colab., *SCIV*, 1, 1950, 1, p.146.

II. a) S-a descoperit o piesă de la Lisimah, considerată stater.

c) MICluj-Napoca.

d) Lisimah.

f) I. Winkler, *SCN*, 3, 1960, p.454 (nr.IV); C. Preda, *Ist monedei*, p.110.

III. a) S-au descoperit șase drahme dyrrhachiene alături de ceramică de factură locală.

b) În așezarea locală, cercetări arheologice.

d) Dyrrhachium.

f) I. Glodariu, *ActaMN*, 13, 1976, p.76.

IV. a) Tezaur (?) constituit dintr-un număr neprecizat de drahme dyrrhachieneși apolloniene.

d) Dyrrhachium; Apollonia.

f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.88; I. Glodariu, *Relații*, p.271 (nr. 41a).

V. a) Tezaur (?) din care se cunoaște o drahmă dyrrhachiană.

d) Dyrrhachium.

f) I. Winkler, *SCN*, 3, 1960, p.455.

VI. a) Tezaur din care s-au recuperat patru drahme dyrrhachiene.

b) În așezarea locală.

c) MICluj-Napoca.

d) Dyrrhachium.

f) I. Glodariu, *Relații*, p.271 (nr.41).

VII. a) Tezaur din care se cunosc două imitații thasiene și doi denari romani republicani.

b) 1951, în așezarea locală de pe Dealul Grădiștei, cercetări arheologice.

f) C. Daicoviciu, *SCIV*, 3, 1952, p.304; E. Chirilă, *ActaMN*, 13, 1976, p.76.

222. Grăniceri, com. Grăniceri, jud. Arad:

a) Tezaur format din 120 tetradrahme thasiene.

b) Secolul XIX, între satele Șiclău și Grăniceri.

d) Thasos.

e) Tezaurul conținea și un pandantiv de aur.

f) I. Winkler, *SCSCLuj*, 1955, p.100-101 (nr.26); I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p.76 (nr.90); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.128 (nr.57).

222 bis. Grozești (azi Oituz), com. Oituz, jud. Bacău (vezi Oituz, nr.312).

223. Gura-Galbenă, com. Gura Galbenei, jud. Lăpusna, Republica Moldova:

a) Tezaur care era alcătuit din aproximativ 30 de stateri; se cunoaște un stater emis în Thracia pentru Lisimah (100-70 a.Chr.).

b) 1964.

c) MAOdessa (din 1974).

d) Thracia (8,46 g).

f) A.A. Nudel'man, 1976, p.45; S.A. Bulatović, *IAAIZU*, p.55, fig.1, p.57, tab. I, p.58, fig.2 și p.64, tab.I.

224. Gura Ocnitei, com. Gura Ocnitei, jud. Dâmbovița:

a) Tezaur constituit din aproximativ 20 tetradrahme thasiene.

c) MIPloiești (1 ex.).

d) Thasos.

f) I. Glodariu, *Relații*, p.263 (nr.91).

225. Gura Padinii, com. Orlea, jud. Olt:

a) Tezaur care număra initial 248 piese din care se cunoaște o tetradrahmă de la Alexandru cel Mare, o tetradrahmă thasiană, alături de denari romani republicani.

b) 1962.

c) MICorabia.

d) Lampsacus, pentru piesa macedoneană (325 a.Chr.).

e) Ultimul denar este datat în 31 a.Chr.

f) B. Mitrea, *SCIV*, 14, 1963, 2, p.468 (nr. 14); idem, *Dacia*, N.S., 6, 1963, p. 592 (nr. 14); M. Chițescu, *RRCD*, p. 183-187(nr. 91); C. Preda, *Ist monedei*, p. 256.

226. Gura Răului, com. Gura Răului, jud. Sibiu:

a) S-au descoperit tetradrahme thasiene, în număr neprecizat.

b) 1976, sub o piatră, la poalele unui deal din localitate.

c) MIBrukenthal (Sibiu).

d) Thasos.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.319 (nr.9).

227. Gura Văii, com. Pleșcuța, jud. Arad:

a) Tezaur alcătuit din 70 drahme apolloniene și podoabe dacice, fragmente dintr-un colan de argint și un pandantiv de argint.

b) 1850, în hotarul satului, lucrări rutiere.

c) KMW.

d) Apollonia.

f) I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p.71-90.

228. Gurbănești, com. Gurbănești, jud. Călărași:

a) Tezaur format din aproximativ 200 tetradrahme thasiene.

b) 1976.

c) MIOltenița.

d) Thasos.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 21, 1977, p.376 (nr.6).

229. Gusterița, jud. Sibiu:

I. a) S-au descoperit două tetradrahme de la Alexandru cel Mare.

b) În împrejurimi.

d) Alexandru cel Mare.

f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.49.

II. a) S-a descoperit o piesă emisă în Erytreia.

f) C. Preda, *Ist monedei*, p.92.

230. Halmășd, com. Halmășd, jud. Sălaj:

a) S-a descoperit o drahmă apolloniană sau dyrrhachiană.

e) Piesa are diametrul de 17 mm.

f) I. Winkler, A. Hopârtean, *CercetNum*, 1, 1978, p.19 (nr.XII).

231. Hangu, com. Hangu, jud. Neamț:

a) S-a descoperit o drahmă apolloniană.

- d) Apollonia.
 f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p. 81-82; I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p. 79, fig. 3; V. Mihailescu Birliba, *Dacia răsăriteană*, p. 135 (nr. 100).
- 232. Hațeg**, jud. Hunedoara:
 I. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
 c) Colecție particulară.
 d) Dyrrhachium (3,20 g).
 f) E. Chirilă și colab., *ActaMP*, 2, 1978, p.59 (nr.6).
 II. a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
 d) Thasos.
 f) I. Winkler, *SCN*, 3, 1960, p.455 (nr.5).
 III. a) S-a descoperit un stater de la Lisimah.
 d) Lisimah.
 f) C. Preda, *Ist monedei*, p.110.
- 233. Hălchiu**, com. Hălchiu, jud. Brașov:
 a) S-a descoperit o tetradrahmă emisă de tip Macedonia I.
 b) La vest de sat.
 d) Macedonia I.
 f) I. Winkler, *SCSCLUJ*, 1955, p.108-109 (nr. 10).
- 234. Hilib**, com. Ojdula, jud. Covasna:
 a) Tezaur constituit din 101 piese dintre care 76 sunt drahme dyrrhachiene și trei imitații ale acestora, 21 piese thasiene și un denar roman republican, descoperite într-un vas de lut de tip dacic.
 b) Martie 1979, în localitate, lucrări edilitare, într-un șanț la adâncimea de 0,60 m; ulterior cercetări arheologice. Piesele erau depuse într-un vas de lut de factură locală.
 c) MISf.Gheorghe.
 d) Dyrrhachium; Thasos.
 e) Denarul este datat între 89-87 a.Chr.
 f) Z. Szekely, *CercetNum*, 3, 1980, p.3-10.
- 235. Hinova**, com. Hinova, jud. Mehedinți:
 a) Tezaur din care se cunosc două tetradrahme emise de Seleucos I, una originală, cealaltă imitație și opt piese de la Alexandru cel Mare, alături de piese locale.
 b) 11 Mai 1923, în comună.
 c) CNBAR/NrInv 3089 (piesa originală) și 3090 (imitația); MIDrobeta-Tumu Severin/NrInv 4171 (1 ex.); colecția dr. G. Severeanu (cinci ex.).
 d) Alexandru cel Mare (piesele au greutate cuprinse între 16,77-16,94 g și diametrul între 24-27 mm pentru originale; 14,84-6,3 g și diametrul între 24-28 mm pentru piesele imitații); Seleucos I (17 g; 25 mm pentru piesa originală și 16,31 g; 24 mm pentru imitație).
 e) Cinci exemplare sunt originale, fiind emise între 318-200 a.Chr. la Amphipolis, Byblos, Babilon și Milet.
 f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 50; S. Dimitriu, O. Iliescu, *Dacia*, N.S., 3, 1959, p. 272-275; C. Preda, *Monedele*, p. 333 (nr. 15); idem, *Ist monedei*, p.105.
- 236. Holboca**, com. Holboca, jud. Iași:
 a) S-a descoperit o monedă histriană.
 c) Colecția școlii generale din localitate.
 d) Histria.
 f) V. Chirica, M. Tanasachi, *RAJIași*, 1, p. 176; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 30, 1986, 1-2, p. 191 (nr. 3).
- 237. Hotărani**, com. Fărcașele, jud. Mehedinți:
 a) Tezaur alcătuit din trei tetradrahme thasiene și 25 denari romani republicani.
 b) 1914, în apropierea localității, lucrări edilitare.
 c) IAB/NrInv 306.
 d) Thasos.
 e) Ultimul denar este datat în 73 a.Chr.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, 9-10, 1941-1944, p. 384 (nr. 4); idem, *SCIV*, 22, 1971, 4, p. 580-585; M. Chițescu, *RRCD*, p. 188-189 (nr.95).
- 238. Hunedoara**, jud. Hunedoara:
 I. a) Tezaur din care se cunosc 32 drahme dyrrhachiene și apolloniene, alături de 42 denari romani republicani.
 b) 1855.
 c) MNM.

- d) Dyrrhachium; Apollonia.
 f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.107 (nr.46); M. Chitescu, *RRCD*, p.196 (nr.100); C. Preda, *Ist monedei*, p. 303.
- II. a) Tezaur care are 19 drahme dyrrhachiene, cinci apolloniene, o piesă emisă la Nicaea și 1006 denari romani republicani.
 b) 1904.
 d) Dyrrhachium; Apollonia; Nicaea.
 f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 88 (nr. 17); I. Glodariu, *Relatii*, p. 257 (nr. 69); M. Chitescu, *RRCD*, p. 189-193 (nr. 97); C. Preda, *Ist monedei*, p. 303.
- III. a) Tezaur format din 44 de piese dintre care se cunosc o tetradrahmă de tip Macedonia I și 42 denari romani republicani.
 b) 1911, pe terenul Uzinei Metalurgice.
 c) MlCluj-Napoca (5 ex.).
 e) Macedonia I (pentru piesa grecească).
 f) I. Winkler, *SCN*, 2, 1958, p 403-404 (nr.4); C. Preda, *Ist monedei*, p. 243.
- IV. a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
 d) Thasos.
 f) I. Glodariu, *Relatii*, p.263 (nr.95).
- V. a) Tezaur constituit din 56 piese dintre care se cunosc trei drahme dyrrhachiene, 53 piese Apollonia, denari romani republicani și imitații.
 d) Dyrrhachium; Apollonia (pentru piesele grecesti).
 f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.112-113 (nr.25a); C. Preda, *Ist monedei*, p. 26.
- VI. a) S-au descoperit 13 tetradrahme thasiene.
 c) MlDeva/NrInV 3594-3604, 3610-3611.
 d) Thasos.
 e) Nu se specifică dacă este vorba de un tezaur sau monede descoperite izolat.
 f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.100-101 (nr.29).
- 239. Huși** (împrejurimi), jud. Vaslui:
 a) S-a descoperit o monedă din Mesembria (autonomă ?).
 c) Colecția liceului din Huși.
 d) Mesembria.
 e) Descoperirea este nesigură.
 f) M. Petrescu-Dâmbovița, *SCȘIasi*, 2, 1951, 1-2, p.523.
- 240. Iaslovăț**, com. Bădeuți, jud. Suceava:
 a) S-a descoperit un stater de la Filip II.
 d) Filip II.
 f) C. Preda, *SCIV*, 7, 1956, 3-4, p.277 (nr.29).
- 241. Iași**, jud. Iași:
 a) S-au descoperit stateri de tip Filip II (imitații ?), în număr neprecizat.
 b) Înainte de 1956, în oraș, și pe teritoriul cimitirului de la Valea Lupului.
 c) MIMlași (?).
 d) Filip II.
 e) La V. Mihailescu-Bîrliba sunt menționate două exemplare.
 f) N. Zaharia, M. Petrescu-Dâmbovița, Em. Zaharia, *SCȘIasi*, 7, 1956, 2, p. 47; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 62, tab. 2 (nr. 13).
- 242. Ibănești**, com. Ibănești, jud. Botoșani:
 a) S-a descoperit un stater de la Filip II.
 c) MIR.
 d) Filip II (8,15 g; 18 mm).
 e) Piesa are pe revers, sub cal, un *Kantharos* (Menda ?).
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 19, 1968, 1, p. 172 (nr. 9); Al. Păunescu, P. Șadurschi și V. Chirica, *RAJBotoșani*, p. 155; S.A. Bulatović, *IAAIZU*, p.58-59, fig.2 și p.68, anexa 2.
- 243. Icland**, com. Ernei, jud. Mureș:
 a) Tezaur alcătuit din 36 piese, printre care două tetradrahme thasiene cu litera *M* barat și 34 denari romani republicani.
 b) 24 iulie 1978, pe coasta unui deal de pe terasa satului Icland.
 d) Thasos (15,95 g; 30 mm și 16,45; 31,5 mm).
 e) Ultimul denar este datat în 56 a.Chr.
 f) Gh. Poenaru Bordea, M. Cojocărescu, *SCN*, 8, 1984, p. 53-75; Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p. 311 (nr. 9).

244. Iclânzel, com. Iclânzel, jud. Mureș:

- a) Tezaur format din peste 100 piese; au fost recuperate două emisiuni thasiene (una originală, cealaltă imitație) și 18 denari romani republicani.
- b) 1978, la nord-est de comuna Iclânzel, pe dealul Ghidașteu.
- d) Thasos.
- e) Ultimul denar este datat în 84 a.Chr.
- f) E. Chirilă, Maria Fl. Grigorescu, *ActaMP*, 6, 1982, p. 15-16; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 28, 1984, p. 187 (nr. 66).

245. Iedera, or. Moreni, jud. Dâmbovița:

- a) Tezaur (?) constituit dintr-un număr neprecizat de tetradrahme thasiene.
- d) Thasos.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p.263 (nr.96).

246. Iezeru, com. Jegălia, jud. Ialomița:

- a) S-a descoperit o drahmă histriană datată în secolul IV a.Chr.
- b) În localitate.
- c) Colecția școlii generale din localitate.
- d) Histria.
- f) N. Conovici, C. Mușteanu, *SCIVA*, 26, 1975, 4, p.543 (nota 10 și11).

247. Ineu, jud. Arad:

- I. a) S-au descoperit monede grecești (?), în număr neprecizat.
- f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.131.
- II. a) S-a descoperit o drahmă grecească.
- b) În apropierea cetății medievale.
- e) Se consideră că piesa este o imitație dyrrhachiană.
- f) E. Chirilă și colab., *StComSibiu*, 18, 1974, p.137.

248. Izmail, reg. Odessa, Ucraina:

- I. a) S-a descoperit o monedă sud-pontică de bronz cu Nike (Amisos ?), datată în secolele II - I a.Chr.
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.136 (nr.114).
- II. a) S-a descoperit o monedă olbiană (?).
- f) P.O. Karyškovskij, *MASP*, 1983, p.170-171.

249. Izvoarele (fost **Bivolița**), com. Călinești, jud. Teleorman:

- a) Tezaur constituit dintr-un număr neprecizat de drahme dyrrhachiene și denari romani republicani (?).
- b) Înainte de 1926.
- c) IAB (1 ex.).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 9, 1958, 1, p.153 (nr.10).

250. Jegălia, com. Jegălia, jud. Călărași:

- a) Tezaur care are aproximativ 496-497 piese dintre care două tetradrahme thasiene, probabil imitații, 450 denari romani republicani, din care 25 sunt imitații și cinci denari incuși, emiși între 211-37 a.Chr.
- b) 1967, în comună, lucrări agricole.
- c) MICălărași.
- d) Thasos.
- e) Între 1970-1973, Crișan Mușteanu, N. Scăunaș și N. Conovici, au recuperat de la persoane din Jegălia, Iezeru și Unirea alți 29 denari republicani, o imitație de denar și o imitație thasiană, pe care le-am inclus în tezaur. De asemenea, se consideră că tezaurul ar fi avut 496-497 de piese din care s-au recuperat 482 exemplare, unele având incizii și crestături. Ultimul denar este datat în 37 a.Chr.
- f) M. Chițescu, N. Anghelescu, *Dacia*, N.S., 16, 1972, p. 305-316; M. Chițescu, *RRCD*, p. 204-208 (nr. 106); N. Conovici, N. Scăunaș, *SCN*, 9, 1989, p. 113-120.

251. Jibou, jud. Sălaj:

- a) S-a descoperit un stater uzat de la Alexandru cel Mare.
- c) MICluj-Napoca.
- d) Alexandru cel Mare.
- f) B. Mitrea, Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 36, 1992, p.202 (nr.6).

252. Jigodin, or. Miercurea Ciuc, jud. Harghita:

- a) Tezaur alcătuit din 19 piese, din care s-au recuperat 15 tetradrahme thasiene, o tetradrahmă emisă de Macedonia I și o tetradrahmă emisă de Maroneea.
- b) În locul numit "Codor".
- c) MISf.Gheorghe.
- d) Thasos; Macedonia I; Maroneea.

f) I. Glodariu, *Relatii*, p.257 (nr.55).

253. Laslăul Mic, com. Suplac, jud. Mureș:

a) Tezaur format dintr-un număr neprecizat de tetradrahme emise de Macedonia I, din care se cunoaște un exemplar.

d) Macedonia I.

f) I. Glodariu, *Relatii*, p. 260 (nr. 19); C. Preda, *Ist monedei*, p. 243.

254. Lăceni, com. Orbeasca, jud. Teleorman:

a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.

c) Colecția Elena Rădulescu din Lăceni.

d) Dyrrhachium (2,58 g; 18x16.5 mm).

f) C. Beda, *CercetNum*, 3, 1980, p.130 (nr.6).

255. Lăpușnic, com. Bara, jud. Timiș:

a) S-au descoperit două monede de la Filip II, considerate tetradrahme.

d) Filip II.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 64-65 (nr.29).

256. Lărguța, com. Lărguța, jud. Cahul, Republica Moldova:

a) Tezaur constituit din 21 stateri (325-305 a. Chr.) și un vas de aur (437, 910 g).

b) 1956-1963.

c) MICHisinău/Nrlnv A, 83-103/9596.

d) *Filip II*, 16 piese (Pella 5 ex., Abydus 3 ex., Lampsacus 4 ex., Colophon 2 ex., Magnesia 1 ex., Teos 1 ex.); *Alexandru cel Mare*, 4 piese (Abydus 1 ex., Lampsacus 1 ex., Sidon 1 ex., Byblos 1 ex.); *Filip III*, 1 piesă (Lampsacus).

e) În 1956, în același loc, săteanul A. Raicu, care descoperise și primul tezaur, a mai găsit un tezaur format din bijuterii de aur, în greutate de 458,048 g, aparținând aceleiași perioade. Greutatea monedelor este de 179,8-90 g, însă 16 exemplare de la Filip II au o pondere medie de 8,570 g; piesa de la Filip III are 8.560 g.

f) S.A. Bulatovič, *IAAIZU*, p. 55, fig. 1, p. 57, tab.I, p. 58, fig. 2 și p. 65, anexa I; V. Mihailescu-Bîrliiba, *Dacia răsăriteană*, p. 136 (nr. 116).

257. Lechința, com. Iernut, jud. Mureș:

a) S-a descoperit o piesă de tip Filip II, considerată tetradrahmă.

d) Filip II.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.64-65 (nr.12).

258. Lemnia, com. Lemnia, jud. Covasna:

a) S-au descoperit trei drahme grecești.

b) În localitate.

d) Dyrrhachium.

f) C. Preda, *Ist monedei*, p.269.

259. Letca Veche, com. Letca Veche, jud. Giurgiu:

a) Tezaur format din tetradrahme thasiene, din care se cunoaște un exemplar cu litera *M* barat.

b) 1984, într-un loc situat la marginea satului, pe valea râului Glavacioc, cu ocazia lucrărilor de exploatare a argilei.

c) Colecția Societății Numismatice Române.

d) Thasos (15,32 g; 33 mm).

f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.463 (nr.5).

260. Licuriciu, com. Călinești, jud. Teleorman:

a) Tezaur din care s-au recuperat trei drahme dyrrhachiene, o piesă thasiană și un denar roman republican.

b) 1920-1925.

d) Thasos; Dyrrhachium.

f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.162-163; idem, *Dacia*, N.S., 24, 1980, p.372 (nr.10).

261. Limanul Suhoi, r. Ovidiopol, reg. Odessa, Ucraina:

a) S-a descoperit un bronz olbian datat în al treilea sfert al secolului IV a. Chr.

d) Olbia (4,35 g).

f) P.O. Karyškovskij, *AAITIU*, p.175-176.

262. Lisa, com. Lisa, jud. Teleorman:

a) S-a descoperit drahmă dyrrhachiană.

b) În localitate.

c) În 1971 intră în colecția Elena Crețu din Zimnicea.

d) Dyrrhachium (3,22 g; 17 mm).

f) V. Beda, *CercetNum*, 3, 1980, p.130 (nr.8).

263. Lueta, com. Lueta, jud. Harghita:

- a) Tezaur (?) alcătuit din două piese thasiene, două monede de la Filip II, două de la Alexandru cel Mare și două de la Filip III (toate tetradrahme).
- b) În localitate.
- c) CNBAR/NrInV 78-1908.
- d) Filip II; Alexandru cel Mare; Filip III; Thasos.
- f) I. Winkler, *SCN*, 2, 1958, p.403 (nr.IV).

264. Luica, com. Luica, jud. Călărași:

- a) Tezaur constituit din 10 imitații thasiene.
- b) 1962, la marginea de sud sud-est a comunei, într-un vas de lut (?), probabil la marginea unei așezări locale, lucrări agricole.
- c) MIOltenița.
- f) M. Chițescu, *SCN*, 4, 1968, p.448-449.

265. Lutița, com. Mugeni, jud. Harghita:

- a) S-a descoperit o piesă de la Filip II, considerată stater.
- b) Descoperită între Lutița și Mugeni.
- d) Filip II.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.64-65 (nr.13); C. Preda, *Ist monedei*, p.100.

266. Maldăr, com. Colonești, jud. Olt:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă de tip Filip II, considerată emisiune postumă.
- b) În localitate.
- c) MISlatina.
- d) Filip II.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 16, 1972, p.362 (nr.10).

267. Mavrodin, com. Mavrodin, jud. Teleorman:

- a) Tezaur care număra inițial din 25 piese thasiene din care s-au recuperat 15 exemplare.
- b) 1971, în punctul "Vedea Știului", la 1,5 km sud de sat, lucrări agricole.
- c) MIR (15 ex.); școala generală din localitate (1 ex.); MIAlexandria (1 ex.).
- d) Thasos.
- f) C. Petolescu, *CercetNum*, 1, 1978, p.3-11.

268. Măgherani, com. Măgherani, jud. Mureș:

- a) Tezaur din care se cunosc cinci tetradrahme thasiene.
- c) MISângiorgiu de Pădure (1 ex.).
- d) Thasos.
- f) Z. Székely, *SCN*, 3, 1960, p. 555 (nr.1).

269. Măgureni, com. Sărulești, jud. Ilfov:

- a) Tezaur alcătuit din 40 imitații tetradrahme thasiene.
- b) August 1960, pe teritoriul satului, lucrări agricole.
- c) IAB.
- d) Thasos.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 12, 1961, 1, p.146 (nr.8).

270. Mărășești, jud. Vrancea:

- a) Tezaur format din peste 800 stateri.
- b) 1909, într-un vas de lut.
- c) ANS New York (23 ex.); Viena (?); Berlin (?); MIR (1 ex.).
- d) Filip II, 4 ex. postume din anii 336-330 a.Chr. (Amphipolis 3 ex., Pella 1 ex.); Alexandru cel Mare, 69 ex. originale și postume (Amphipolis 7 ex., Lysimacheia ? 1 ex., Lampsacus 8 ex., Abydus 8 ex., Miletus 4 ex., Aradus 2 ex., Sidon 1 ex., Ake 1 ex., Babylon 7 ex., Callatis 17 ex., Odessos 7 ex., nesigure 6 ex.); Filip III, 3 ex. (Abydus 1 ex., Aradus 1 ex., Babylon 1 ex.); Lisimah, 18 ex. (Lysima-cheia 3 ex., Lampsacus 2 ex., Alexandreea Troas 5 ex., Byzantion 3 ex., Tomis 2 ex., Callatis 3 ex.)
- e) Piese prezentate mai sus au fost identificate de Gh. Poenaru Bordea; ultimele monede sunt datate între 90-72 a.Chr., dată după care s-a produs și îngroparea.
- f) C. Moisil, *BSNR*, 11, 1914, 21, p. 25-26; B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 34-35; Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 18, 1974, p.103-125.

271. Mărgăritești, com. Voineasa, jud. Olt:

- a) S-au descoperit trei piese de bronz de la Filip II.
- b) În comună.

- c) CNBAR (din 1963).
 d) Filip II (4,80-6,21 g; 17-18 mm).
 f) Elena Isăcescu, *SCN*, 4, 1968, p.322.
- 272. Mărtiniș**, com. Mărtiniș, jud. Harghita:
 a) Tezaur din care se cunoaște o tetradrahmă thasiană și 15 denari romani republicani.
 b) Înainte de 1876.
 c) Colecție privată; MICluj-Napoca (10 denari romani republicani).
 d) Thasos.
 e) Ultimul denar este datat în 72 a.Chr.
 f) I. Glodariu, *Relatii*, p. 264 (nr. 101); B. Mitrea, *BSNR*, 42-66, 1948-1972, 96-120, p. 75-81; M. Chițescu, *RBCD*, p. 212-213 (nr. 115); C. Preda, *Ist monedei*, p. 257.
- 273. Mediaș**, jud. Sibiu:
 I. a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
 d) Thasos.
 f) E. Chirilă și colab., *ActaMN*, 4, 1967, p.457 (nr.3).
 II. a) Se semnalează descoperirea unor monede emise de Mesembria și Thasos.
 b) În împrejurimile orașului.
 c) Colecție particulară
 d) Mesembria; Thasos.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 20, 1969, 1, p.163-164 (nr.9); idem, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p.53 (nr.28).
 III. a) S-a descoperit o drahmă apolloniană.
 b) Descoperită pe terenul ce se mărginește cu satul Moșna.
 c) MIMediaș.
 d) Apollonia (2,70 g).
 f) E. Chirilă și colab., *ActaMP*, 12, 1988, p.192 (nr.16).
- 274. Mehadia**, jud. Caraș-Severin:
 a) S-a descoperit o tetradrahmă de la Alexandru cel Mare.
 d) Alexandru cel Mare.
 f) I. Winkler, *SCSCLuj*, 1955, p.68-69 (nr.15).
- 275. Merenii de Sus**, com. Mereni, jud. Teleorman:
 a) Tezaur constituit dintr-un număr neprecizat de tetradrahme, emise de Macedonia I.
 b) Mai 1962, în locul "Dreaju", pe terenul fostului G.A.CHR. "Steagul Roșu".
 c) MIBucurești (6 ex.).
 d) Macedonia I.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 14, 1963, 2, p.467 (nr.6).
- 276. Merișani (fost Călugărița)**, com. Băbăița, jud. Teleorman:
 a) Tezaur alcătuit din 10 tetradrahme Macedonia I și patru tetradrahme thasiene, din care două sunt imitații.
 b) 1961, în așezarea locală, în punctul numit "la Băloiu".
 c) MNA.
 d) Macedonia I; Thasos.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 15, 1964, 4, p.569 (nr.4).
- 277. Mierlău**, com. Hidișelu de Sus, jud. Bihor:
 a) S-a descoperit o tetradrahmă din Maroneea, emisă după 146 a.Chr.
 b) 1937, în hotarul sud-est al satului, la locul "Dealul Gruii", lucrări agricole.
 c) MȚC/NrInv 799.
 d) Maroneea (12,10 g; 32 mm).
 f) I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p.74 (nr.56).
- 278. Mihai Bravu**, com. Diosig, jud. Bihor:
 a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană sau apolloniană.
 b) 1960 (?).
 c) MIOradea.
 d) Iliria.
 e) Moneda provine dintr-un mormânt.
 f) Al. Sâșianu, *Moneda antică*, p.134 (nr.78).
- 279. Milcovățu**, com. Letca Nouă, jud. Giurgiu:
 a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană cu sigla M.
 b) 1972, în localitate.

- c) MIBucurești.
- d) Thasos (16,18 g; 30 mm).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.311 (nr.15).

280. Milcoveni, com. Berliște, jud. Caraș-Severin:

- a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
- d) Dyrrhachium.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.112-113 (nr.28); I. Glodariu, *Relatii*, p.271 (nr.47).

281. Mișca, com. Mișca, jud. Arad:

- a) Tezaur format din monede grecești emise de Dyrrhachium și Apollonia; se cunoaște o piesă emisă de Apollonia.
- b) 1931, în hotarul comunei.
- d) Apollonia; Dyrrhachium.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 12, 1968, p.447 (nr.11); I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p.80 (nr.133).

282. Moiad, com. Sărmășag, jud. Sălaj:

- a) Tezaur din care se cunosc șapte drahme dyrrhachiene.
- d) Dyrrhachium.
- e) Probabil provin din marele tezaur de la Moigrad (vezi **Moigrad**, nr.283/III).
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p.271 (nr.48).

283. Moigrad, com. Mirșid, jud. Sălaj:

- I. a) S-a descoperit o piesă grecească de bronz.
- b) În așezarea daco-romană, cercetări arheologice.
- c) MIZalău.
- d) Byzantion.
- f) E. Chirilă și colab., *ActaMP*, 13, 1989, p.808; C. Preda, *Ist monedei*, p.91.
- II. a) S-a descoperit o piesă macedoneană de bronz.
- b) În așezarea daco-romană, cercetări arheologice.
- c) MIZalău.
- d) Lisimah.
- f) E. Chirilă și colab., *ActaMP*, 13, 1989, p.808.
- III. a) Tezaur constituit din aproximativ 1000 monede printre care drahme emise de Dyrrhachium, Apollonia, Corcyra și un denar roman republican.
- b) 1907.
- c) MICluj-Napoca (denarul).
- d) Dyrrhachium; Apollonia; Corcyra.
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p.254 (nr.11); Al. V. Mitu, *ActaMP*, 3, 1979, p.14 (nr.8b).
- IV. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
- b) În necropola dacică.
- c) MICluj-Napoca.
- d) Dyrrhachium.
- f) M. Macrea, M. Rusu, *Dacia*, N.S., 4, 1960, p.216.
- V. a) Tezaur (?) din care se cunosc șapte drahme dyrrhachiene.
- c) MNM.
- d) Dyrrhachium.
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p.271 (nr.49).
- VI. a) S-au descoperit două drahme dyrrhachiene, dintre care una este o imitație.
- c) MIZalău.
- d) Dyrrhachium.
- f) E. Chirilă și colab., *ActaMN*, 4, 1967, p.457 (nr.8, 10).
- VII. a) Se cunosc trei drahme dyrrhachiene cu sigla *M*.
- c) MITurda.
- d) Dyrrhachium (2,85 g; 3,22 g; 3,32 g).
- f) E. Chirilă, I. Chifor, *ActaMP*, 2, 1978, p.59 (nr.17, 18, 19).
- VIII. a) S-a descoperit o piesă thasiană.
- b) În așezarea daco-romană, cercetări arheologice.
- c) MIZalău.
- d) Thasos (16,40 g; 31-32 mm).
- f) E. Chirilă și colab., *ActaMP*, 13, 1989, p.808.

284. Moldova Veche, or. Moldova Nouă, jud. Caraș-Severin:

- a) Tezaur constituit dintr-un număr neprecizat de drahme dyrrhachiene.
- b) 1879.
- d) Dyrrhachium.
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p.271 (nr.50).

285. Monor, com. Monor, jud. Bistrița-Năsăud:

- a) Tezaur alcătuit din aproximativ 30 tetradrahme thasiene, din care se cunosc trei piese.
- b) 1940, lucrări de construcție a căii ferate Deda-Sărățele, în pământ, fără vas.
- c) MIBistrița (1 ex.); MICluj-Napoca (2 ex.).
- d) Thasos.
- f) I. Winkler, *SCN*, 2, 1958, p.401-402 (nr.II); I. Glodariu, *Relatii*, p.264 (nr.104).

286. Moreni, jud. Dâmbovița:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
- c) Piesa se găsește la Facultatea de Istorie și Geografie din Craiova.
- d) Thasos.
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p.264 (nr.105).

287. Moroda, com. Seleus, jud. Arad:

- a) Tezaur format din 10 denari romani republicani și o drahmă apolloniană.
- b) 1955, pe malul râului Cigher, la locul "La Zugău", la 3 km de sat, de așezarea locală de la Silistea.
- c) MȚC/NrInV 363 (11 ex.); colecția I. Diaconescu din Ineu (1 ex.).
- d) Apollonia.
- f) O. Iliescu, *SCN*, 2, 1958, p.460 (nr.38); E. Chirilă și colab., *Apulum*, 9, 1971, p.169-171.

288. Moroieni, com. Moroieni, jud. Dâmbovița:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
- b) În localitate.
- d) Thasos.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 15, 1971, p.400; C. Preda, *Ist monedei*, p.245 și 257.

289. Moșteni, com. Furculești, jud. Teleorman:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
- b) În vechea vatră a satului.
- d) Thasos.
- f) I. Spiru, *SCN*, 3, 1960, p.553 (nr.2).

290. Mura Mică, com. Gornesti, jud. Mureș:

- a) Tezaur format din 167 piese dintre care 39 sunt imitații de tetradrahme ale Macedoniei I, iar 128 sunt emisiuni thasiene.
- b) 1903.
- c) MNM (majoritatea).
- d) Thasos.
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p.261 (nr.38); C. Preda, *Ist monedei*, p.243, 257.

291. Murgeni, com. Murgeni, jud. Vaslui:

- I. a) S-au descoperit o drahmă histriană și o tetradrahmă a Macedoniei I.
- b) În locul numit "La cramă" sau "Bozianu", într-o așezare hallstattiană.
- d) Histria; Macedonia I.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 18, 1967, 1, p. 193 (nr. 13); C. Preda, *Monedele*, p. 23; I. Glodariu, *Relatii*, p. 256 (nr. 41);
- II. a) Tezaur din care s-au recuperat șase monede locale (toate tetradrahme) și o piesă macedoneană.
- b) 1936.
- d) Filip II (pentru piesa macedoneană).
- e) B. Mitrea consideră că tezaurul a fost îngropat în secolul III a.Chr.
- f) V. Mihailescu-Bîrliiba, *MemAntiq*, 3, 1971, p.196-197; Ghenuță Coman, *RAJVaslui*, p.188, XLV.

292. Nădășelu, com. Gârbău, jud. Cluj:

- a) Tezaur constituit din 11 drahme dyrrhachiene.
- b) 1846.
- d) Dyrrhachium.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.90; I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.112-113 (nr.32).

293. Nenciulești, com. Mavrodin, jud. Teleorman:

- a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
- b) În localitate.
- d) Dyrrhachium (2,5 g; 17 mm).

f) C. Beda, *CercetNum*, 3, 198, p.130 (nr.7).

294. Nicolae Bălcescu, com. Călmățui, jud. Teleorman:

a) Tezaur alcătuit din aproximativ 100 de piese dintre care se cunosc o tetradrahmă de tip Macedonia I și 13 denari romani republicani.

b) În locul numit "Câmpul Cioarei".

c) IAB.

d) Macedonia I.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 108-109 (nr. 14); M. Chițescu, *RRCD*, p. 219 (nr. 130) C. Preda, *Ist monedei*, p. 243.

295. Nicoleşti, com. Frumoasa, jud. Harghita:

a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.

d) Thasos.

f) I. Glodariu, *Relatii*, p.264 (nr.107).

296. Nicorești, com. Nicorești, jud. Galați:

I. a) Se semnalează descoperirea de stateri emiși pentru Alexandru cel Mare, în număr neprecizat.

b) Înainte de 1932.

d) Alexandru cel Mare.

e) Un exemplar se datează între 330-310 a.Chr.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 70; C. Preda, *Monedele*, p. 27; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 127-138 (nr.135).

II. a) S-a descoperit o tetradrahmă Alexandru cel Mare.

d) Alexandru cel Mare.

f) FI. Preda, *Apulum*, 11, 1973, p.73, fig.8 (nr. 13); S. Teodor, *ActaMM*, 5-6, 1983-1984, p.163.

297. Nikonion (Roxolani), r. Ovidiopol, reg. Odessa, Ucraina:

I. a) Tezaur format din opt monede histriene de bronz.

b) 1958, într-un vas antic (?).

c) MAOdessa.

d) Histria.

f) A.G. Zaginajlo, *MASP*, 5, 1966, p.118; B. Mitrea, *Thraco-Dacica*, 5, 1984,1-2, p.119 (nr.8a).

II. a) Tezaur constituit din nouă monede de bronz din Tyras, considerat a fi îngropat între 350 și 300 a.Chr.

b) 1960, săpături arheologice.

c) MAOdessa.

d) Tyras.

f) A.G. Zaginajlo, *MASP*, 5, 1966, p. 101, 103 și 112; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 138 (nr. 138).

III. a) Tezaur alcătuit din șapte monede histriene de bronz.

b) 1960, într-un bordei.

c) MAOdessa.

d) Histria.

f) A.G. Zaginajlo, *MASP*, 5, 1966, p.123 (nr.127-133).

IV. a) Tezaur format din 10 monede de bronz, despre care se crede că au fost îngropate în secolul V a.Chr.

b) 1960, într-un vas antic, cercetări arheologice.

c) MAOdessa.

d) Histria.

f) A.G. Zaginajlo, *MASP*, 5, 1966, p. 120 (nr. 74-83).

V. a) Tezaur constituit din o tetradrahmă Filip II (Pella), două drahme din Histria și două drahme din Amisos; se consideră că a fost îngropat pe la sfârșitul secolului IV a.Chr.

b) 1960, în timpul săpăturilor arheologice.

c) MAOdessa.

d) Histria; Amisos; Pella.

f) A.G. Zaginajlo, *MASP*, 5, 1966, p. 109-111; P. Alexandrescu, *StCl*, 12, 1970, p. 150; A.G. Zaginajlo, *MASP*, 8, 1976, p. 81 și p. 82, fig. 4.

VI. a) Tezaur alcătuit din șase monede histriene dintre care două didrahme, o drahmă, o tetradrahmă și două piese de bronz cu roată.

b) 1962, într-un gât de amforă.

c) MAOdessa.

d) Histria.

f) A.G. Zaginajlo, *MASP*, 8, 1976, p. 81 și p. 82, fig. 4.

VII. a) Se menționează descoperirea unei monede de bronz din Apollonia, datată în secolele IV - III a.Chr.

- d) Apollonia.
 f) A.G. Zaginajlo, *MASP*, 5, 1966, p.101.
- VIII. a) Se menționează descoperirea unei monede de bronz.
 b) Cu prilejul săpăturilor arheologice.
 d) Thracia (?).
 f) A.G. Zaginajlo, *MASP*, 5, 1966, p.101.
- IX. a) S-ar fi descoperit 25 monede de bronz olbiene.
 b) Cu ocazia săpăturilor sistematice din așezarea antică.
 d) Olbia.
 e) P.O. Karyškovskij comunică găsirea a numai 11-12 exemplare.
 f) A.G. Zaginajlo, *MASP*, 5, 1966, p.101; P.O. Karyškovskij, *MASP*, 1983, p.170-171
- X. a) Se consemnează descoperirea a 208 monede histriene de bronz cu "roata" și *ΙΣΤ*.
 d) Histria.
 f) A.G. Zaginajlo, *MASP*, 8, 1976, p. 76 și p. 72, fig. 1.
- XI. a) Se semnaleză găsirea unui "aes" olbian.
 d) Olbia.
 f) A.G. Zaginajlo, *MASP*, 8, 1976, p.74.
- XII. a) Se înregistrează descoperirea a cinci monede histriene de argint.
 b) 1978-1983.
 d) Histria (1978, 4,30 g; 1979, 0,48 g; 1980, 4,36 g; 1981, 0,49 g; 1983, 8,27 g).
 f) A.G. Zaginajlo, *PDISZP*, 1986, p.94.
- XIII. a) Se semnaleză descoperirea a două monede macedonene de bronz, din care un exemplar este de tip Alexandru cel Mare.
 d) Alexandru cel Mare.
 f) A.G. Zaginajlo, *MASP*, 5, 1966, p.101; idem, *MASP*, 8, 1976, p.82 și p.81, fig.4.
- 298. Nocrich**, com. Nocrich, jud. Sibiu:
 a) S-au descoperit izolat o tetradrahmă thasiană, o imitație thasiană, o drahmă dyrrhachiană, o monedă tip Koson și o tetradrahmă de tip Alexandru cel Mare.
 d) Alexandru cel Mare; Thasos; Dyrrhachium.
 f) I. Glodariu, *Relatii*, p. 264 (nr.108).
- 299. Novaci**, com. Mihăilești, jud. Giurgiu:
 I. a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană emisă după 146 a.Chr.
 c) IAB.
 d) Thasos.
 f) C. Preda, *SCN*, 3, 1960, p.468 (nr.11).
 II. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
 c) IAB.
 d) Dyrrhachium (2,86 g; 19 mm).
 f) C. Preda, *SCN*, 3, 1960, p.468 (nr.10).
 III. a) S-a descoperit o piesă de bronz grecească, datată între 322-229 a.Chr.
 c) IAB.
 d) Atena (9,00 g; 19 mm).
 e) Piesa este de tipul Athena-Zeus.
 f) C. Preda, *SCN*, 3, 1960, p.468 (nr.8); idem, *Ist monedei*, p.92.
 IV. a) S-a descoperit o piesă grecească de bronz de tipul cu capul Athenei pe avers și taur pe revers, emisă după 220 a.Chr.
 c) IAB.
 d) Thessalonice (6,22 g; 19 mm).
 f) C. Preda, *SCN*, 3, 1960, p.468 (nr.9); idem, *Ist monedei*, p.117.
 V. a) S-a descoperit o tetradrahmă de la Filip II emisă la Amphipolis și patru monede de la Alexandru cel Mare.
 b) Pe teritoriul comunei Novaci.
 c) IAB.
 d) Amphipolis (13,83 g; 26 mm); Alexandru cel Mare (4,22-17,07 g; 17 mm-27,8 mm).
 f) C. Preda, *SCN*, 3, 1960, p. 467-468.
- 300. Nucet**, com. Chiojdeanca, jud. Prahova:
 a) Tezaur (?) din care se cunoaște o piesă emisă de Macedonia I și câteva tetradrahme thasiene.
 c) IAB.
 d) Macedonia I; Thasos.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 108-109 (nr. 15); C. Preda, *BSNR*, 80-85, 1986-1991(1993), 134-139, p. 290; Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p. 311 (nr. 12).

301. Nucii (fost Pârlita), com. Vasilăți, jud. Ilfov:

- a) Tezaur alcătuit din aproximativ 50 piese dintre care se cunosc 45 tetradrahme thasiene.
- b) 1960, descoperit întâmplător, cu ocazia lucrărilor agricole.
- c) MNA (40 ex.); MIBucurești (5 ex.).
- d) Thasos.
- f) C. Preda, *SCIV*, 17, 1966, 2, p. 370-372; Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p. 434 (nr. 8).

302. Oancea, com. Oancea, jud. Galați:

- a) Tezaur (?) din care s-au recuperat șase piese antice.
- b) 1938, lucrări agricole în localitate.
- d) Alexandru cel Mare (patru drahme); Filip III (o drahmă *Colophon*) și o imitație locală după monedele lui Alexandru cel Mare (drahma are 2,60 g și 20 mm)
- e) B. Mitrea consideră că tezaurul a fost îngropat în jurul anului 300 a.Chr.
- f) I. Dimian, *SCIV*, 6, 1955, 1-2, p.304; C. Preda, *Monedele*, p.334.

303. Oarța de Sus, com. Oarța de Jos, jud. Maramureș:

- a) S-a descoperit o piesă histriană de bronz (tip Pick, 458).
- b) 1985, pe dealul Măgura, cercetări arheologice la adâncimea de 0,30 m.
- d) Histria (2,70 g; 19,1 mm).
- e) Piesa este considerată ca fiind de tip Apollo.
- f) G. Maria Juga, *SCIVA*, 38, 1987, 3, p.296-297; C. Preda, *Ist monedei*, p.71.

304. Obârșeni, com. Voinești, jud. Vaslui:

- a) S-a descoperit o drahmă histriană (tip Pick, 419), cu siglele //și A.
- b) 1944, în comună.
- c) IAB/NrInV 169.
- d) Histria (5,34 g; 18 mm).
- f) B. Mitrea, *StCl*, 7, 1965, p.164 (nr.41); C. Preda, *Monedele*, p.23.

305. Obârșia, com. Obârșia, jud. Olt:

- a) S-a descoperit o drahmă histriană.
- d) Histria.
- c) MISlatina.
- f) C. Preda, H. Nubar, *Histria* III, 1973, p.28 și nota 104.

306. Ochiuri, com. Gura Ocniței, jud. Dâmbovița:

- a) Tezaur din care s-au recuperat șase tetradrahme de la Alexandru cel Mare.
- b) 1957.
- c) MITârgoviște.
- d) Alexandru cel Mare.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 25, 1981, p. 383 (nr. 30).

307. Ocna Sibiului, jud. Sibiu:

- I. a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
- d) Thasos.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 102-103 (nr. 35).
- II. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
- b) În cimitirul romano-catolic.
- d) Dyrrhachium.
- e) Aici s-au semnalat și alte monede Dyrrhachium (4 ex.) și Apollonia care pot constitui resturile unui tezaur.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.112-113 (nr.25); B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 28, 1984, 1-2, p.186 (nr.23); C. Preda, *Ist monedei*, p.269;

308. Ocnița, com. Teaca, jud. Bistrița-Năsăud:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă Macedonia I.
- d) Macedonia I.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p. 260 (nr. 23).

309. Ocnița, com. Ocnița, jud. Dâmbovița:

- a) S-a descoperit izolat o tetradrahmă emisă de Macedonia I.
- c) MITârgoviște.
- d) Macedonia I.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 24, 1980, p.372 (nr.13); C. Preda, *Ist monedei*, p.246.

310. Ocnița: com. Ocnele Mari, jud. Vâlcea:

- I. a) S-au descoperit două drahme grecești.
- b) 1971 și 1978, în așezarea locală, cercetări arheologice, în secțiunea 17A, caroul 22, la adâncimea de 0,60 m și în secțiunea 38, caroul 121, la adâncimea de 0,80 m.
- d) Dyrrhachium.
- e) Un exemplar este contramarcant.
- f) B: Mitrea, *Dacia*, N.S., 16, 1972, p.366-367 (nr.42); D. Berciu, *Buridava dacică*, 1981, p.130-131.
- II. a) S-a descoperit o imitație dyrrhachiană de argint.
- b) 1981, în așezarea locală, pe Cetatea 1, cercetări arheologice, în secțiunea B17, caroul 3, la adâncimea de 0,20 m.
- e) Piesa are 2,77 g și 19 mm.
- f) D. Berciu și colab., *Thraco-Dacica*, 4, 1983, 1-2, p.113.
- III. a) S-a descoperit o piesă dyrrhachiană.
- b) 1981, în așezarea locală, pe Cetatea 1, cercetări arheologice, în secțiunea B17, caroul 4, la adâncimea de 0,40 m.
- d) Dyrrhachium (3,20 g; 19 mm).
- f) D. Berciu și colab., *Thraco-Dacica*, 4, 1983, 1-2, p.113.

311. Odorheiu Secuiesc, jud. Harghita:

- a) S-a descoperit o drăhmă dyrrhachiană.
- b) În fortificația dacică.
- d) Dyrrhachium.
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p.271 (nr.55).

312. Oituz (fost Grozești), com. Oituz, jud. Bacău:

- a) Tezaur format din aproximativ 200 de piese dintre care s-au recuperat 180 drahme dyrrhachiene.
- b) 1946-1948, într-un vas de lut.
- c) IAB/NrInv 738 (100 ex.); MIONești (80 ex.).
- d) Dyrrhachium.
- e) Se consideră că tezaurul a fost îngropat în secolele II - I a.Chr.
- f) B. Mitrea, *SCN*, 5, 1971, p.21-40; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.135 (nr.98).

313. Olteni, com. Olteni, jud. Teleorman:

- a) Tezaur constituit din 49 piese dintre care s-au recuperat 45 monede locale și patru piese thasiene considerate imitații.
- b) Mai 1966, în partea de nord a comunei, în apropierea punctului de bifurcare a șoselei Alexandria-Pitești.
- c) IAB/NrInv 1347.
- d) Thasos.
- e) Descoperirea a fost făcută de doi copii, într-o groapă de unde scoteau lut pentru gospodărie.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 18, 1967, 1, p. 196 (nr. 33); idem, *Dacia*, N.S., 32, 1988, 1-2, p. 216 (nr. 11); C. Preda, *Ist monedei*, p.257.

314. Opișor, com. Opișor, jud. Mehedinți:

- a) Tezaur (?) din care se cunoaște o drăhmă dyrrhachiană.
- b) 1937, lucrări edilitare.
- c) În 1946, o piesă dyrrhachiană a fost donată MICraiova.
- d) Dyrrhachium.
- e) C.S. Nicolaescu Ploșor consideră că este vorba de un tezaur cu monede dyrrhachiene.
- f) Gh. Popilian, V. Ciucă, *BSNR*, 70-74, 1976-1980 (1981), 124-128, p. 631.

315. Oradea, jud. Bihor:

- I. a) S-au descoperit două monede grecești de bronz.
- c) MIDebrețin/NrInv 59/1-2.
- d) Neapolis (10 g; 20 mm), 450-340 sau 340-268 a.Chr.; Thurium (6,50 g; 28 mm), 400-300 sau 336 a.Chr.
- f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.137 (nr.86/I).
- II. a) S-a descoperit o drăhmă grecească datată în 323-316 a.Chr.
- b) 1963, în localitate, pe strada Porțile de Fier nr.8.
- c) Colecția liceului Emanoil Gojdu din Oradea.
- d) Filip III (3,94 g; 18 mm).
- f) E. Chirilă și colab., *ActaMN*, 7, 1970, p.507 (nr.4 și pl.1/4).
- III. a) Tezaur constituit dintr-un număr neprecizat de drahme apolloniene și dyrrhachiene.
- b) 1960-1965, în împrejurimile orașului.
- d) Apollonia; Dyrrhachium.
- e) Se cunosc două exemplare.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 9, 1965, p. 492; I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p. 80 (nr. 56).
- IV. a) S-a descoperit o monedă grecească emisă de Maroneea.

- b) În împrejurimile orașului.
- c) Colecția Școlii Medii nr.1 (Oradea).
- d) Maroneea.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 16, 1965, 4, p.608 (nr.9).

- V. a) S-a descoperit o imitație de tip Apollonia.
- b) 1908, în raza orașului.
- c) MIOradea/NrInv 254 (din 1908).
- e) Piesa are diametrul cuprins între 15-18 mm.
- f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 138 (nr.VII).

316. Oravița, jud. Caraș-Severin:

- a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
- b) În oraș.
- d) Dyrrhachium.
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p.271 (nr.57).

317. Orbeasca de Sus, com. Orbeasca, jud. Teleorman:

- I. a) S-a descoperit o tetradrahmă emisă de Macedonia I.
- d) Macedonia I.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.108-109 (nr.17).
- II. a) Tezaur (?) format dintr-un număr neprecizat de tetradrahme thasiene; depozitul a fost descoperit alături de ceramică locală.
- d) Thasos (1 ex.).
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.102-103 (nr.37).
- III. a) S-au descoperit trei tetradrahme thasiene.
- b) 1966.
- d) Thasos.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 20, 1976, p.288 (nr.22).
- IV. a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană cu sigla *M*, datată în secolul II a.Chr.
- d) Thasos (16,25 g; 30 mm).
- f) E. Moscalu, C. Beda, *SCIVA*, 25, 1974, 2, p.274.

318. Orlea, com. Orlea, jud. Olt:

- I. a) S-a descoperit izolat o piesă de bronz emisă de Mesembria.
- b) 1940, în localitate.
- d) Mesembria.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 162-163 (nr. 21). B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 17, 1973, p. 405 (nr. 10-11); B. Mitrea, *Thracodacica*, 6, 1985, 1-2, p. 53 (nr. 24).
- II. a) S-au descoperit două drahme dyrrhachiene și una de tip Apollonia.
- b) 1968, în locul numit "Răcarul Mare".
- c) IAB (o piesă dyrrhachiană).
- d) Dyrrhachium; Apollonia.
- f) I. Winkler, C. Băloi, *ActaMN*, 8, 1971, p.163; C. Preda, *Ist monedei*, p.90 și 269.

319. Orlovka (fost **CartalâAliobrix**), r. Reni, reg. Odessa, Ucraina:

- I. a) Tezaur din care s-au recuperat 74 de monede emise de Cyzic.
- b) În 1967, s-a găsit o *oenochoe* de bronz cu peste 74 stateri de electrum din Cyzic; s-au identificat 44 de tipuri, 29 din secolul V a.Chr. și 42 din secolul IV a.Chr. (400-300 a.Chr.).
- c) MAOdessa (71 ex.).
- d) Cyzic.
- f) S.A. Bulatović, *VDI*, 2, 1970, p.73-86; idem, *MASP*, 8, 1976, p.101, 103 și tab.1, p.99; C. Preda, *Pontica*, 7, 1974, p.142; A.A. Nudel'man, 1985, p.158 (nr.2).
- II. a) Se semnalează descoperirea unor piese histriene de bronz "cu roată" și a unei drahme histriene.
- d) Histria.
- f) P. Alexandrescu, *StCl*, 12, 1970, p.152; A.G. Zaginajlo, *MASP*, 8, 1976, p.80-81.
- III. a) S-au descoperit de-a lungul anilor peste 100 de monede de argint emise de Histria.
- d) Histria.
- f) A.G. Zaginajlo, *MASP*, 8, 1976, p.80-81.

320. Orșova, jud. Mehedinți:

- a) S-au descoperit izolat două drahme apolloniene alături de un denar republican.
- d) Apollonia.

f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.88; I. Glodariu, *Relații*, p.275 (nr.136); C. Preda, *Ist monedei*, p.269-270.

321. Ostrov Zmeinyy (Insula ȘerpilorâLeuke), reg. Odessa, Ucraina:

- I. a) Se semnalează descoperirea unor monede histriene de argint și bronz.
- b) Înainte de 1853.
- c) MAOdessa.
- d) Histria.

f) B. Mitrea, *StCl*, 7, 1965, p.157 (nr.18); V. Mihailescu-Bîrlița, *Dacia răsăriteană*, p.136 (nr.117).

II. a) Se menționează descoperirea unei monede din Mesembria (?).

f) M. Petrescu-Dâmbovița, *SCS/asi*, 2, 1951, 1-2, p.523.

III. a) S-a descoperit o hecta sau semihecta din Cyzic.

d) Cyzic.

f) S.A. Bulatovič, *MASP*, 8, 1976, p.101, tab.2.

IV. a) S-a descoperit o drahmă histriană.

d) Histria.

f) A.G. Zaginajlo, *MASP*, 8, 1976, p.74.

V. a) S-a descoperit un "aes" olbian.

d) Olbia.

f) A.G. Zaginajlo, *MASP*, 8, 1976, p.74.

VI. a) Se semnalează descoperirea unei monede. emise pentru Kanites.

f) V. Mihailescu-Bîrlița, *Dacia răsăriteană*, p.136 (nr.122).

VII. a) După desenele lui N.N. Murzakievicz care se găsesc la MAOdessa, s-au identificat mai multe monede descoperite în Insula Șerpilor.

d) Tyras (3 ex.); Histria (2 ex.); Panticapaion (6 ex.); Bosporus (1 ex.); Chersones (2 ex.); Thasos (1 ex.); Apollonia Illyria (1 ex.); Athena (2 ex.); Olbia (53 ex.) și un exemplar de la Alexandru cel Mare.

f) P.O. Karyškovskij, *MASP*, 1983, p. 168-169.

VIII. a) S-au descoperit mai multe monede olbiene de argint, pe parcursul mai multor ani, printre care trei drahme și o hemidrahmă.

c) MAOdessa.

d) Olbia (3,51 g; 3,82 g; 3,90 g pentru drahme; 1,66 g pentru hemidrahmă)

f) P.O. Karyškovskij, *PDKSZP*, 1981, p. 129-135; V. Mihailescu-Bîrlița, *Dacia răsăriteană*, p. 136 (nr. 124).

322. Ostrovul Șimian, or. Drobeta Turnu Severin, jud. Mehedinți:

a) Tezaur format din 68 piese dintre care două sunt drahme dyrrhachiene iar 66 piese celtice de tip Sirmium sau imitații de tip Filip II.

b) Mai 1970, pe str. Calomfirescu nr.232, lucrări edilitare.

c) Muzeul Regional Porțile de Fier, Drobeta Turnu Severin.

d) Dyrrhachium (3,30 g; 18 mm și 3,31 g; 17 mm).

f) D. Benea, *Apulum*, 11, 1973, 11, p.711-715; C. Preda, M. Davidescu, *Drobeta*, 1, 1974, p.77-102; C. Preda, *Ist monedei*, p.268.

323. Oțelu Roșu, jud. Caraș Severin:

a) S-a descoperit o imitație după o drahmă dyrrhachiană.

f) Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.434 (nr.9).

324. Ovidiopol, reg. Odessa, Ucraina:

a) S-a descoperit un "aes" olbian.

d) Olbia.

f) A.G. Zaginajlo, *MASP*, 8, 1976, p.74.

325. Palanca, com. Palanca, jud. Tighina, Republica Moldova:

a) S-a descoperit o monedă de bronz din Tyras (Zograf, 1957, pl. 2, 1), datată la sfârșitul secolului IV a.Chr.

b) Înainte de 1670.

d) Tyras (5,45 g; 20 mm).

f) P.O. Karyškovskij, *NMASZP*, 1985, p.182.

326. Panciu, jud. Vrancea:

a) Tezaur alcătuit din 47 drahme dyrrhachiene, printre care emisiuni ale magistraților *Meniskos* (31 ex.) și *Xenon* (4 ex.).

b) 1915.

c) CNBAR.

d) Dyrrhachium.

e) Descoperirea a fost făcută în localitatea Crucea de Sus, azi integrată orașului Panciu. Se pare că s-au recuperat doar 13 exemplare; după L. Ruzicka erau și două drahme din Apollonia; descoperirea poate fi datată între 168 și 118 a.Chr.

- f) C. Moisil, *BSNR*, 13, 1916, 27, p. 5 și 42; L. Ruzicka, *BSNR*, 17, 1922, 41-42, p. 10. B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 91; I. Glodariu, *Relații*, p. 271 (nr. 56); I. Mitrea, *Carpica*, 12, 1980, p. 7-14.

327. Pașcani (împrejurimi), jud. Iași:

- a) S-au descoperit două tetradrahme thasiene.
 c) Colectia Șt. Ciudin din Tăcuta, jud. Vaslui.
 d) Thasos.
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.139 (nr.157).

328. Pavlovca, r. Arciz, reg. Odessa, Ucraina:

- a) Tezaur alcătuit din două monede de aur emise pentru Lisimah (210-190a.Chr.).
 b) 1956 sau 1957.
 d) Lisimah.
 e) Tezaurul conținea, se pare, peste 200 piese.
 f) P.O. Karyškovskij, *NS*, 1977, p. 17-19; S.A. Bulatovič, *IAIZU*, 1980, p. 55, fig. 1, p. 57, tab. I, p. 58, fig. 2 și p. 64, anexa I; A.A. Nudel'man, 1985, p. 159 (nr. 3).

329. Păcureți, com. Păcureți, jud. Prahova:

- a) Tezaur din care s-au recuperat trei tetradrahme thasiene.
 b) Înainte de 1923.
 c) IAB (3 ex.).
 d) Thasos.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 19, 1968, 1, p.172 (nr.12).

330. Pânade, com. Sâncel, jud. Alba:

- a) Tezaur constituit din 268 tetradrahme dyrrhachiene și cincisprezece imitații drahme dyrrhachiene.
 b) 1964, la nord-est de sat, în locul numit "Dor".
 c) MIMediaș.
 d) Dyrrhachium.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 17, 1966, 2, p.417 (nr.3); idem, *Apulum*, 9, 1971, p.177-207.

331. Pătrocăia, or. Găești, jud. Argeș:

- a) S-a descoperit o piesă de argint, în condiții neprecizate.
 c) IAB (din 1965).
 e) Se pare că este o tetradrahmă emisă de Agathocle, regele Bactriei și Indiei pentru Antiochus II (?); piesa are 16,45 g.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 10, 1966, p.404 (nr.4); C. Preda, *Ist monedei*, p. 119.

332. Pângălești, com. Schitu, jud. Ilfov:

- a) S-a descoperit o piesă de bronz emisă de Odessos, în perioada autonomă.
 b) 1942, în localitate.
 d) Odessos (5,81 g; 20 mm).
 f) B. Mitrea, *BSNR*, 67-69, 1973-1975 (1975), 121-123, p.317.

333. Pescari (fost **Coronini**), com. Pescari, jud. Caraș-Severin:

- I. a) S-au descoperit monede macedonene de la Filip II, în număr neprecizat.
 d) Filip II.
 f) I. Winkler, *SCSCLUJ*, 1955, p.64-65 (nr.7); C. Preda, *Ist monedei*, p.101.
- II. a) Tezaur constituit din 178 drahme dyrrhachiene și apolloniene.
 b) 1895.
 c) MITimișoara (1 ex.); MIVârșeț (2 ex.); MNM (59 ex.).
 d) Dyrrhachium; Apollonia.
 f) I. Glodariu, *Relații*, p. 272 (nr. 60a); Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p. 434 (nr. 10).
- III. a) Tezaur constituit din drahme dyrrhachiene și apolloniene din care se cunosc șapte piese.
 b) 1970, în locul numit "Culă".
 c) MIReșița.
 d) Dyrrhachium; Apollonia.
 f) E. Chirilă, N. Gudea, *Apulum*, 10, 1972, p.713-714 (nr.1).
- IV. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
 b) În localitate.
 d) Dyrrhachium.
 f) I. Glodariu, *Relații*, p.272 (nr.60b).

334. Peștera, or. Petroșani, jud. Hunedoara:

- a) Tezaur din care s-au recuperat 12 tetradrahme thasiene.
 b) S-au descoperit de-a lungul anilor, în cariera de piatră din Peștera Bolii.

- c) MIDeva.
- d) Thasos.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 6, 1962, p.535 (nr.11).

335. Petelea, com. Petelea, jud. Mureș:

- a) Tezaur format din două tetradrahme Macedonia I și 198 piese locale de tip Petelea.
- b) 1869.
- c) MISibiu (1 ex.).
- d) Macedonia I.
- f) C. Moisil, *BSNR*, 15, 1920, 35-36, p. 74; I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.108-109 (nr.18); N. Lupu, *SCN*, 1, 1957, p. 50-57; C. Preda, *Monedele*, p. 313-314 (nr. 1).

336. Petrești, com. Corbii Mari, jud. Dâmbovița:

- a) Tezaur alcătuit dintr-un număr neprecizat de tetradrahme thasiene.
- b) În hotarul satului, într-o așezarea locală.
- d) Thasos.
- f) C. Moisil, *Balkanica*, 7, 1944, 1, p.15; I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.102-103 (nr. 38).

337. Petrindu, com. Cuzăplac, jud. Sălaj:

- a) Tezaur constituit din 25 piese, dintre care 24 sunt tetradrahme thasiene iar una este o tetradrahmă Macedonia I.
- b) 1972, în locul numit "Clenderoaia", la 500-600 m nord, nord-est de sat.
- c) MIZalău.
- d) Thasos; Macedonia I.
- f) E. Chirilă, V. Lucăcel, *ActaMP*, 3, 1979, p.89-101; C. Preda, *Ist monedei*, p.246, 258.

338. Petroșani, jud. Hunedoara:

- I. a) Tezaur format din aproximativ 200 piese din care s-au recuperat două tetradrahme thasiene.
- b) 1936-1937.
- c) MIDeva (2 ex.).
- d) Thasos.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.66; O. Floca, *SCN*, 2, 1958, p.106.
- II. a) Se semnalează descoperirea unei piese de aur cu efigia lui Lisimah, alături de trei tetradrahme de argint.
- b) 1868, în mahalaua Botoni.
- e) Piesele au fost descoperite de săteanul Măuroi care le-a vândut antreprenorului căii ferate, Sepper.
- f) S. Stanca, *ActaMN*, 9, 1972, p.385-386.
- III. a) Tezaur constituit din 200 piese de argint din vremea lui Filip II, tetradrahme de la Alexandru cel Mare și altele cu legenda "Soteros".
- b) 25 august 1869, într-un vas de lut rudimentar. în fundația gării.
- c) Colecția Adam Buda (câteva ex.); colecția Jiga (1 ex.); colecția Bordan (2 ex.).
- d) Filip II; Alexandru cel Mare.
- f) S. Stanca, *ActaMN*, 9, 1972, p.385-386.
- IV. a) Se semnalează descoperirea a nouă piese de argint din vremea lui Filip II.
- b) Cu ocazia canalizării orașului.
- c) Colecția Bordan (două piese); colecția Gross (șapte piese).
- d) Filip II.
- e) Posibil să fie vorba de un tezaur.
- f) S. Stanca, *ActaMN*, 9, 1972, p.385.

339. Pianu de Jos, com. Pianu, jud. Alba:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
- d) Thasos.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.66; I. Glodariu, *Relatii*, p.264 (nr.118).

340. Pianu de Sus, com. Pianu, jud. Alba:

- I. a) Tezaur alcătuit din 76 piese din care se cunosc o tetradrahmă thasiană, 26 drahme apolloniene, 23 drahme dyrrhachiene, "parte originale, parte imitații".
- b) 1852, pe un deal din apropiere.
- d) Thasos; Apollonia; Dyrrhachium.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.102-103 (nr.41); M. Cojocărescu, *SCN*, 6, 1975, p.198 (nota 10).
- II. a) S-a descoperit o tetradrahmă emisă de Maroneea.
- d) Maroneea.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.89; I. Glodariu, *Relatii*, p.257 (nr.58).

341. Piatra Neamț, jud. Neamț:

- a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
- b) 1967, în timpul săpăturilor arheologice, în nivelul antic al stațiunii de la Bâtca Doamnei.
- d) Dyrrhachium (3,00 g).
- f) V. Mihailescu-Bîrliiba, *MemAntiq*, 1, 1969, p.424, fig.1.

342. Piatra Roșie, (Luncani), com. Boșorod, jud. Hunedoara:

- I. a) S-a descoperit o piesă histriană de bronz și o drahmă histriană.
- b) În cetatea dacică, săpături arheologice, în același loc ca și piesa thasiană.
- c) IACluj-Napoca.
- d) Histria.
- e) Moneda de bronz este contramarcată (două contramărci) și este de tipul Demetra.
- f) C. Daicoviciu, 1954, p.76; I. Glodariu, *ActaMN*, 13, 1976, p.74; C. Preda, *Ist monedei*, p.71
- II. a) S-a descoperit o imitație thasiană de argint.
- b) În cetatea dacică, săpături arheologice, în clădirea f-i de pe platoul situat la nord de incintă.
- c) MICluj-Napoca.
- e) Piesa are 16,3 g și 3,5 cm și sigla *M*.
- f) C. Daicoviciu, 1954, p.75-76.
- III. a) S-a descoperit izolat o piesă de bronz emisă de Mesembria.
- b) În cetatea dacică.
- c) MICluj-Napoca.
- d) Mesembria.
- f) C. Daicoviciu și colab., *SCIV*, 1950, 1, p.146; B. Mitrea, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p.53 (nr.26); C. Preda, *Ist monedei*, p.90.
- IV. a) Tezaur format din aproximativ 500 piese dintre care nouă sunt imitații thasiene, iar 491 exemplare sunt denari romani romani republicani.
- b) În locul "Curmătura Săcuiului".
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p.267 (nr.178b).

343. Pietroasele, com. Pietroasele, jud. Buzău:

- a) S-a descoperit o monedă de argint emisă de Histria alături de o mare cantitate de ceramică getică, produse de import de factură grecească, emisiuni locale și denari romani republicani.
- b) 1973-1976, cercetări arheologice, în așezarea getică de pe platoul Gruiu Dării, la adâncimea de 0,20-0,40 m, într-un strat de cultură getică datat cronologic în secolele I a.Chr. - I p.Chr.
- d) Histria (4,67 g; 18 mm).
- f) FI. Preda, V. Dupoi, *SCN*, 7, 1980, p.145 (nr.1).

344. Pietroiu, com. Borcea, jud. Ialomița:

- a) S-au descoperit două drahme histriene de argint, alături de fragmente de ceramică, unelte și obiecte de podoabă, datate în secolele IV - III a.Chr.
- b) 1968-1969, în așezarea locală.
- c) MICălărăși.
- d) Histria.
- f) A. Atanasiu, *SCN*, 5, 1971, p.389; N. Conovici, C. Mușeteanu, *SCIVA*, 26, 1975, 4, p.544 și nota 15;

345. Piscu, com. Piscu, jud. Galați:

- a) S-a descoperit o didrahmă histriană (tip Pick, 416), cu sigla *A*.
- c) IAB/NrInV 800/4.
- d) Histria (7,32 g).
- f) C. Preda, *Monedele*, p.23.

346. Pitești, jud. Argeș:

- I. a) S-a descoperit o piesă de bronz grecească.
- d) Thessalonic.
- f) E. Petac, *BSNR*, 86-87, 1992-1993 (1996), 140-141, p. 320; Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-32, 1996-1998, p. 434 (nr.11).
- II. a) Tezaur constituit din 22 tetradrahme thasiene.
- b) 1946.
- d) Thasos.
- e) În diferite puncte ale orașului s-au descoperit izolat, numeroase monede dyrrhachiene și thasiene.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 23, 1979, p.372 (nr.9).

347. Piua Pietrii, com. Giurgeni, jud. Ialomița:

- I. a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
- d) Thasos.
- e) În acest loc au mai fost semnalate și alte monede antice.
- f) I. Winkler, *SCSCLuj*, 1955, p.102-103 (nr.43).
- II. a) S-a descoperit o drahmă histriană de argint (tip Pick, 442 var.).
- b) Pe teritoriul satului.
- c) IAB/NrInv 14844.
- d) Histria (5,30 g; 18-19 mm).
- f) N. Conovici, *SCIVA*, 30, 1979, 1, p. 88 (nr. 6) și fig. 1/6.

348. Plavni, r. Reni, reg. Odessa, Ucraina:

- a) S-a descoperit o monedă histriană de tipul "cu roata".
- b) În tumulul 22 din necropola de la Plavni 1, datată la sfârșitul secolului V sau în secolul IV a.Chr.
- d) Histria (2,03 g; 14 mm).
- f) M.M. Fokeev, *RJVSZP*, Kiev, 1984, p. 112 și 117; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 148 (nr. 268b).

349. Pleșoiu, com. Pleșoiu, jud. Olt:

- a) S-a descoperit o piesă grecească datată în secolele III - II a.Cr.
- b) 1908.
- d) Bruthium.
- f) O. Ilescu, *CrestColect*, 23-24, 1968, p.7; C. Preda, *Ist monedei*, p.92.

350. Ploiești, jud. Prahova:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
- b) În cartierul Ploiești nord.
- d) Thasos.
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p.265 (nr.121).

351. Plopiș, com. Plopiș, jud. Sălaj:

- a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
- d) Dyrrhachium (2,82 g).
- f) E. Chirilă, V. Lucăcel, *ActaMP*, 3, 1979, p.138 (nr.26).

352. Plopșor (fost **Milcoveni**), com. Sălcuța, jud. Dolj:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă macedoneană de la Alexandru cel Mare.
- d) Alexandru cel Mare.
- e) C. Preda consideră că piesa este de la Filip II.
- f) I. Winkler, *SCSCLuj*, 1955, p.68-69 (nr.16); C. Preda, *Ist monedei*, p.101.

353. Podu Vadului, com. Breaza, jud. Prahova:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană datată în secolele II - I a.Chr.
- b) În localitate.
- c) Colecția școlii generale din localitate.
- d) Thasos.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 18, 1967, 1, p.193-194 (nr.15).

354. Poiana Teiului, com. Poiana Teiului, jud. Neamț:

- a) Tezaur (?) alcătuit din trei tetradrahme thasiene, îngropate în secolul I a.Chr. (1 ex. se pare că este imitație).
- b) 1938.
- c) Colecția Ștefan Ciudin din Tăcuta, jud. Vaslui (1 ex.).
- d) Thasos.
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, *MemAntiq*, 3, 1971, p.202-202; I. Glodariu, *Relatii*, p.265 (nr.123).

355. Poiana, com. Nicorești, jud. Galați:

- I. a) Tezaur (?) format din 24 monede grecești (?) și romane; în total sunt 18 AR și 6 AE la care se adaugă 5 vârfuri de săgeți de bronz și 17 fibule de bronz.
- b) 1903, pe malul Siretului, împreună cu alte vestigii antice.
- c) IAB.
- e) Pare a fi mai degrabă o colecție de antichități strănse de pe locul așezării locale.
- f) C. Moisil, *BSNR*, 17, 1922, 41-42, p.58.
- II. a) S-au descoperit două monede callatiene de bronz, (a) Pick, 227; (b) Demetra, cu două contramărci, foarte uzată.
- b) În așezarea locală, cercetări arheologice efectuate de R. Vulpe.
- c) MIBacău.
- d) Callatis (12,30 g; 25 mm).

- f) B. Mitrea, *Pontica*, 11, 1978, p.91 și 94; B. Mitrea, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p.51 (nr.12).
- III. a) S-au descoperit izolat drahme și piese de bronz emise de Histria și Callatis.
 b) 1951 și înainte.
 d) Callatis; Histria.
 f) I. Glodariu, *Relatii*, p.254 (nr.14).
- IV. a) S-au descoperit cinci drahme histriene dintre care patru sunt de tip Pick, 416, cu sigla A și un exemplar de tip Pick, 441 var., cu sigla Δ.
 b) În timpul săpăturilor din stațiunea antică, în straturile II_{1,2}.
 c) IAB/NrInV 296/47; 325,18 (2); 325, 1 și 2.
 d) Histria (6,21 g; 5,0 g; 5,54 g; 4,62 g; 4,49 g).
 f) B. Mitrea, *StCl*, 7, 1965, p.164 (nr.43); C. Preda, *Monedele*, p. 23.
- V. a) S-au descoperit monede de argint, imitații bune după tetradrahmele lui Filip II și ale insulei Thasos (faza târzie).
 b) În așezarea locală, săpături arheologice.
 c) IAB.
 d) Thasos (1 ex.).
 f) R. Vulpe, *SCIV*, 2, 1951, 1, p.187; V. Mihailescu-Bîrliba, *MemAntiq*, 3, 1971, p.196-197 și 210-202;
- VI. a) S-a descoperit o monedă de bronz.
 b) La suprafața stațiunii antice.
 d) Panticapaion (19 mm).
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.140 (nr.170).
- VII. a) S-au descoperit două drahme grecești.
 b) 1950, în stratul Poiana II_{1,2}, cu ocazia cercetărilor sistematice.
 c) IAB.
 d) Apollonia; Dyrrhachium.
 f) R. Vulpe și colab., *SCIV*, 2, 1951, 1, p. 87; I. Glodariu, *Relatii*, p.272 (nr.63).
- VIII. a) Tezaur constituit din monede callatiene de bronz (27 ex.) și aramă (5 ex.); piesele aparțin tipului Pick, 227, p.88-91, 102, pl.1/23, iar două exemplare de bronz au fost aurite.
 b) 1985, cu prilejul săpăturilor arheologice din așezarea locală, într-un nivel datat între începutul secolului III și prima jumătate a secolului I a.Chr., la 1,60 m adâncime, într-un vas mic de lut.
 c) MITecuci/NrInV 1783/1-32.
 d) Callatis.
 e) Toate monedele sunt contramarcate, limita datării fiind cea propusă de către primii editori (începutul secolului III și prima jumătate a secolului I a.Chr.). B. Mitrea consideră că este vorba de 32 de exemplare; piesele sunt de tipul Apollo cu trepid.
 f) S. Teodor, M. Nicu, S. Țau, *Thraco-Dacica*, 8, 1987, 1-2, p.133-138; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 31, 1987, 1-2, p. 174 (nr. 5); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 140-141 (nr. 175); S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 16, 1993, p. 128 (nr. 5-36); C. Preda, *Ist monedei*, p. 77.
- IX. a) S-a descoperit o monedă de bronz callatiană de tipul Apollo cu trepid.
 b) 1986, cercetări arheologice.
 c) MITecuci/NrInV 2064.
 d) Callatis.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 31, 1987, 1-2, p. 175 (nr. 7); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 141 (nr. 176); S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 16, 1993, p. 128 (nr. 37); C. Preda, *Ist monedei*, p. 77.
- 356. Poiana**, com. Ciuperceni, jud. Teleorman:
 a) Tezaur alcătuit din 59 piese ale Macedoniei I și 17 exemplare de tip Thasos.
 b) 1971, lucrări agricole iar apoi cercetări arheologice, într-un vas de lut.
 c) IAB (69 ex.); colecție particulară (3 ex.).
 d) Macedonia I; Thasos.
 e) Posibil ca în zonă să existe o așezare locală.
 f) I. Bogdan Cătănciu, *SCN*, 6, 1975, p.177-178.
- 357. Polovragi**, com. Polovragi, jud. Gorj:
 I. a) S-a descoperit o piesă emisă de tip Apollonia.
 b) 1973, săpături arheologice, în cetatea dacică.
 d) Illyria (pentru piesa apolloniană).
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.320 (nr.17);
 II. a) S-a descoperit o piesă de bronz autonomă emisă de Mesembria.
 b) În cetatea dacică, săpături arheologice.

d) Mesembria.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.320 (nr.17).

III. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.

b) În cetatea dacică.

d) Dyrrhachium.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 20, 1976, p.288 (nr.25).

358. Popești, com. Mihăilești, jud. Giurgiu:

I. a) Se semnaleză descoperirea izolată a unei drahme dyrrhachiene și a două apolloniene.

b) În așezarea locală.

d) Dyrrhachium; Apollonia.

f) I. Glodariu, *Relatii*, p.253 (nr.3h, i).

II. a) Tezaur format din 20 tetradrahme thasiene.

b) În așezarea locală.

d) Thasos.

f) I. Glodariu, *Relatii*, p.253 (nr.3g).

III. a) S-au descoperit de-a lungul anilor șase monede nedeterminate.

b) Între 1954-1962 și înainte, în așezarea locală.

c) MNA.

f) R. Vulpe și colab., *SCIV*, 6, 1955, 1-2, p.258; I. Glodariu, *Relatii*, p.253 (nr.3k).

IV. a) S-au descoperit izolat șapte tetradrahme thasiene și o imitație a acestora.

d) Thasos.

f) I. Glodariu, *Relatii*, p.253 (nr.3e, f).

V. a) S-a descoperit o monedă de bronz emisă la Amisos în timpul lui Mithridates VI Eupator, datată în secolele II - I a.Chr.

b) În așezarea locală.

d) Amisos.

f) I. Glodariu, *Relatii*, p.253 (nr.3a).

VI. a) S-au descoperit izolat o tetradrahmă emisă în Maroneea (folosită ca amuletă), o tetradrahmă și o piesă de bronz emisă la Odessos (secolul I a.Chr.) și o monedă de bronz bătută de Mesembria.

b) 1955, în așezarea locală, cercetări arheologice efectuate de R. Vulpe.

c) IAB/NrInv 564.1; 1090.

d) Maroneea; Odessos; Mesembria.

f) I. Glodariu, *Relatii*, p. 253 (nr. 3b, c, d); B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 8, 1964, p. 373 (nr. 9); B. Mitrea, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p. 52-53 (nr. 17, 23); C. Preda, *Ist monedei*, p. 90.

VII. a) Tezaur constituit din cinci tetradrahme thasiene.

b) 1976.

d) Thasos.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 23, 1979, p.372 (nr.11).

VIII. a) Tezaur alcătuit din 64 tetradrahme thasiene, 11 piese ale Macedoniei I și trei tetradrahme de la Alexandru cel Mare (emisiuni postume).

b) 1989, în așezarea locală, cercetări arheologice.

d) Alexandru cel Mare; Thasos; Macedonia I.

e) În 1988 s-a descoperit aici și un denar de la Augustus.

f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 34, 1990, p.301 (nr.9).

IX. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană datată între 97-87 a.Chr.

b) 1992, în așezarea locală, cercetări arheologice.

d) Dyrrhachium.

f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.463 (nr.6).

359. Poroschia, or. Alexandria, jud. Teleorman:

I. a) S-a descoperit izolat o tetradrahmă thasiană.

c) Colecție particulară.

d) Thasos.

f) C. Beda, *CercetNum*, 3, 1980, p.130 (nr.10).

II. Tezaur (vezi **Alexandria** (nr.10/I)).

360. Potoc, com. Sasca Montana, jud. Caraș-Severin:

I. a) Tezaur alcătuit din monede macedonene, în număr neprecizat, alături de piese de tip local (secolele III - II a.Chr.).

e) Parte din tezaur s-a pierdut.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.88-89 (nr.119).

- II. a) Tezaur format din 20 piese; se cunosc o piesă din Issa, o monedă din Scodra, restul din Dyrrha-chium și Apollonia.
 b) 1862.
 c) KMW.
 d) Issa; Scodra; Dyrrhachium; Apollonia.
 f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 114-115 (nr. 39); I. Glodariu, *Relatii*, p. 256 (nr. 49).
- III. a) Tezaur constituit din 178 piese din care o drahmă este de tip Apollonia, 176 denari republicani, un denar roman imperial.
 b) 1842.
 d) Apollonia (pentru piesa grecească).
 f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.104; I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.144-145 (nr.134); I. Glodariu, *Relatii*, p.275 (nr.141); M. Chițescu, *RRCD*, p.248 (nr.155).
- 361. Preajba de Pădure**, com. Teslui, jud. Dolj:
 a) Se semnaleză descoperirea unui tezaur constituit din nouă piese macedonene de bronz.
 b) 1928, în localitate.
 c) CNBAR (din martie 1961).
 d) Filip II.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 6, 1962, p. 535 (nr. 12); E. Isăcescu, *SCN*, 4, 1968, p. 320; C. Preda, *Ist monedei*, p. 99 și 101.
- 362. Prisecani**, com. Boghești, jud. Vrancea:
 a) S-a descoperit o drahmă histriană (tip Pick, 425), cu sigla ΦY .
 b) Sfârșitul secolului XIX.
 c) MNA.
 d) Histria.
 f) C. Preda, *Monedele*, p.23.
- 363. Prodănești**, com. Berești-Meria, or. Beresti, jud. Galați:
 a) S-a descoperit o drahmă emisă la Histria, cu sigla ΦY pe revers, bine conservată.
 c) Piesa se află într-o colecție particulară din Galați.
 d) Histria (5,72 g; 18,5 mm).
 e) Se pare că au fost mai multe monede histriene care alcătuiau poate un tezaur.
 f) B. Mitrea, *BSNR*, 67-69, 1973-1975 (1975), 121-123, p.317.
- 364. Prundu**, com. Prundu, jud. Giurgiu:
 a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
 b) În locul numit "Vadul Pescăriei".
 d) Thasos.
 f) Fl. Preda, *AUB*, 21, 1966, p.24.
- 365. Purcari**, r. Suvorov, Ucraina:
 a) S-a descoperit o monedă de aramă bătută la Tyras, datată în secolul IV a.Chr.
 d) Tyras.
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.148 (nr.269).
- 366. Racovița**, com. Voineasa, jud. Olt:
 I. a) S-au descoperit trei piese de bronz callatiene din perioada autonomă.
 c) MNA.
 d) Callatis.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 15, 1964, 4, p.571 (nr.10); B. Mitrea, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p.51 (nr.15).
 II. a) Se semnaleză descoperirea a trei piese de bronz originale de la Alexandru cel Mare, alături de numeroase monede antice și bizantine.
 b) Pe teritoriul comunei.
 d) Alexandru cel Mare.
 e) C. Preda le consideră că aparțin tipului Filip II.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 8, 1964, p.373 (nr.10); C. Preda, *Ist monedei*, p.101.
- 367. Radovanu**, com. Radovanu, jud. Călărași:
 I. a) S-au descoperit două tetradrahme thasiene cu sigla *M* barat și două drahme dyrrhachiene.
 b) În locul numit "Jidovescul".
 c) MIOltenița.
 d) Thasos (16,07 g; 32 mm și 16,55 g; 31 mm); Dyrrhachium (3,32 g; 18 mm și 3,32 g; 18 mm).
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.311 (nr.20).
 II. a) S-a descoperit o piesă de bronz tomitană.
 b) 1963, în așezarea locală.
 c) MIOltenița.

d) Tomis.

f) I. Glodariu, *Relatii*, p.259 (nr.84); B. Mitrea, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p.51 (nr.9).

III. a) S-au descoperit două piese de bronz callatiene din perioada autonomă de tipul Apollo cu trepied și Herakles, datate la sfârșitul secolului II a.Chr.

c) MIOltenița.

d) Callatis.

f) I. Glodariu, *Relatii*, p.254 (nr.16); B. Mitrea, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p.51 (nr.13); C. Preda, *Ist monedei*, p.77.

368. Ramna, com. Ramna, jud. Caraș-Severin:

a) Tezaur alcătuit din aproximativ 144 piese locale, alături de monede originale Filip II și Alexandru cel Mare.

b) 1896, pe teritoriul comunei.

c) MNM (12 ex.); colecție particulară (1 ex.).

d) Tipul Ramna (13-14 g).

f) C. Moisil, *BSNR*, 17, 1922, 41-42, p. 59; B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 29; C. Preda, *Ist monedei*, p. 144-146.

369. Rasa, com. Grădiștea, jud. Călărași:

a) Tezaur format din piese de tip Alexandru cel Mare (19 ex.), Seleucos I (3 ex.) și imitații locale de tip Rasa (9 ex.).

b) 1942, pe teritoriul satului Vaidomir, în malul bălții Ialomița, într-un vas de lut.

c) CNBAR; IAB/NrInv 200; MICălărași; colecția V. Sava și V. Bratu din București.

d) Alexandru cel Mare; Seleucos I.

e) În lucrările de specialitate descoperirea este raportată la localitatea Rasa: tezaurul cuprindea inițial aproximativ 50 exemplare.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 1962, p. 535 (nr.13); C. Preda, *Monedele*, p.51-53; idem, *Ist monedei*, p.140.

370. Răcătău, com. Horlești, jud. Bacău:

a) Se semnalează descoperirea a două monede grecești de bronz, din care 1 AE emis la Perinth și o monedă de bronz din Olbia (în nivelul de locuire datat în secolele I a.Chr. - I p.Chr.).

b) 1980 (?), în așezarea locală.

c) MIBacău/NrInv 8858 (pentru moneda emisă la Perinth).

d) Perinth (10,30 g-3 ași); Olbia.

e) Piesa olbiană era utilizată ca medalion.

f) V. Căpitanu și V. Ursachi, *Carpica*, 7, 1975, p. 50; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 141 (nr. 181a, b); Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 35, 1991, p. 218 (nr.8).

371. Răchițele, com. Cocu, jud. Argeș:

a) S-a descoperit o tetradrahmă de la regele Patraos al Paeoniei.

b) 1959, pe teritoriul comunei.

d) Patraos.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 4, 1960, p.587 (nr.2); idem, *SCIV*, 11, 1960, 1, p.190 (nr.2).

372. Răchițele de Sus, com. Cocu, jud. Argeș:

a) Tezaur din care s-a recuperat o tetradrahmă Filip II considerată emisiune postumă, cu sigla Γ.

b) 1944-1947.

d) Amphipolis.

e) Piesa se încadrează cronologic în perioada 323/322 - 316/315 a.Chr.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 23, 1979, p.372 (nr.13).

373. Rădești, com. Alexandru Vlahuță, jud. Vaslui:

a) Se semnalează descoperirea a două monede de bronz (tetraoboli) emise pentru Filip II și Alexandru cel Mare; tot aici s-au mai descoperit un stater de la Alexandru cel Mare și o piesă de bronz de la Alexandru IV.

c) MIR/NrInv 16.097-16.099.

d) Filip II; Alexandru cel Mare; Alexandru IV (17 mm).

f) V. Mihailescu-Bîrliba, *MemAntiq*, 3, 1971, p. 198; S.A. Bulatovic, *IAAIZU*, p. 58-59, fig.2 și p. 68, anexa 2.

374. Răducești, com. Topliceni, jud. Buzău:

a) Tezaur constituit din 12 tetradrahme originale de tip Filip III.

b) 1971, într-o surpare de mal, pe teritoriul satului.

d) Filip III.

e) Nu se cunoaște numele descoperitorului și nici punctul exact al descoperirii.

f) V. Drâmboceanu, I. Rusu, *BSNR*, 70-74, 1976-1980 (1981), 124-128, p.609.

375. Răhău, or. Sebeș, jud. Alba:

I. a) Se semnalează descoperirea unor tetradrahme de tip Macedonia I și drahme dyrrhachiene, în număr neprecizat.

d) Macedonia I (1 ex.); Dyrrhachium.

f) I. Glodariu, *Relatii*, p.260 (nr.26a).

- II. a) S-a descoperit o tetradrahmă locală alături de o imitație thasiană.
f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.67 și 75; I. Glodariu, *Relații*, p.260 (nr.26b).
- 376. Râncăcioaie**, com. Călinești, jud. Argeș:
a) Tezaur constituit dintr-un număr neprecizat de drahme histriene (?) și tetradrahme thasiene.
b) 1942-1943.
d) Histria (?); Thasos (1 ex.).
f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 23, 1979, p.372 (nr.14).
- 377. Râșnov**, jud. Brașov:
a) S-au descoperit două tetradrahme de tip Filip II.
d) Filip II.
f) C. Preda, *Ist monedei*, p.101.
- 378. Râu Sadului**, com. Râu Sadului, jud. Sibiu:
a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
b) 1860-1870, în locul numit "Izvoarele Sadului".
d) Thasos.
f) I. Glodariu, *Relații*, p.265 (nr.129).
- 379. Răureni**, or. Rm. Vâlcea, jud. Vâlcea:
a) S-a descoperit o piesă de bronz emisă de orașul Abydus din Troas de tipul Apollo cu acvilă, din perioada 320-280 a.Chr.
b) Pe terenul lui Marin Pârcioagă din localitate.
d) Abydus.
f) O. Iliescu, *SCN*, 2, 1958, p.448 (nr.2); C. Preda, *Ist monedei*, p.91.
- 380. Recea**, com. Recea, jud. Argeș:
a) S-a descoperit o drahmă grecească.
b) După 1970.
d) Dyrrhachium.
f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 23, 1979, p.372 (nr.12).
- 381. Remetea Mare**, com. Remetea Mare, jud. Timiș:
a) Tezaur alcătuit din 7 tetradrahme thasiene, 169 denari romani republicani și obiecte de podoabă de argint, de factură locală.
b) 1905.
c) MI Timișoara (câteva exemplare); restul tezaurului s-a pierdut.
d) Thasos.
e) Ultimul denar este de *Augustus* (16 a.Chr.).
f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 104-105 (nr. 48); I. Glodariu, *Relații*, p. 265 (nr. 128); M. Chitescu, *RRCD*, p. 256 (nr. 165); C. Preda, *Ist monedei*, p.258, 310-311.
- 382. Reni**, raion, reg. Odessa, Ucraina:
I. a) S-a descoperit o drahmă histriană (tip Pick, pl. 2, 21) cu sigla A și delfin, datată la mijlocul secolul IV a.Chr.
b) 1978.
d) Histria (4,90 g; 18 mm).
f) P.O. Karyškovskij, *NMASZP*, 1985, p.180; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.142 (nr.185)
II. a) S-a descoperit un stater emis pentru Alexandru cel Mare (304 a.Chr.).
b) Înainte de 1940.
d) Abydus (8,52 g).
e) S-a avansat ideea că piesa face parte din tezaurul de la Dolinskoe.
f) P.O. Karyškovskij, *AAITIU*, p.173; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.142 (nr.184).
- 383. Reșca**, com. Dobrosloveni, jud. Olt:
I. a) S-au descoperit monede dyrrhachiene în număr neprecizat.
d) Dyrrhachium.
e) În 1864 s-a descoperit o monedă cu inscripția *Xenon*, iar în 1912 Al.I. Dumitrescu scrie într-un articol că piesele de aici sunt emisiuni ale orașului Dyrrhachium.
f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 9-10, 1941-1944, p.384.
II. a) S-a descoperit o piesă de bronz grecească datată în secolul I a.Chr.
c) Colecție particulară.
d) Mesembria (4,41 g).
e) Piesa este de tipul cu cască și are sigla *META*.
f) B. Mitrea, *SCIV*, 15, 1964, 4, p.571 (nr.11); B. Mitrea, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p.53 (nr.25); C. Preda, *Ist monedei*, p.90.

- III. a) S-a descoperit un stater de la Filip III Arideul.
 b) În localitate.
 c) CNBAR.
 d) Filip III Arideul (8.38 g).
 e) Piesa are sigla *M* iar ca simbol un șarpe.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 5, 1961, p.585 (nr.9); C. Preda, *Ist monedei*, p.109.

384. Rezina, jud. Orhei, Republica Moldova:

- a) S-a descoperit un stater emis pentru Lisimah.
 b) 1965.
 d) Ephesus.
 f) A.A. Nudel'man, 1985, p.160 (nr.5); S.A. Bulatović, *IAAIZU*, p.58, fig.2 și p.66. anexa I.

385. Roata de Jos, com. Roata de Jos, jud. Giurgiu:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană datată în secolul II a.Chr., cu sigla *M* barat.
 b) În localitate.
 c) Colecție particulară.
 d) Thasos.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 8, 1964, p.373 (nr.12).

386. Roman (împrejurimi), jud. Neamț:

- a) S-a descoperit un stater emis pentru Lisimah.
 c) Colecție particulară Roman.
 d) Lisimah.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 20, 1969, 1, p. 164 (nr. 12); V. Mihailescu-Bîrliba, *MemAntiq*, 1, 1969, p. 428; S.A. Bulatović, *IAAIZU*, p.58-59, fig.2 și p.6, anexa 2.

387. Roseți, com. Roseți, jud. Ialomița:

- a) S-a descoperit o piesă tomitană de bronz de tipul Zeus cu protome, din perioada autonomă.
 b) 1940.
 c) Colecție particulară.
 d) Tomis (2.95 g; 15 mm).
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 17, 1966, 2, p.418 (nr.5); idem, *Dacia*, N.S., 10, 1966, p. 404 (nr. 5).

388. Roșiorii de Vede, jud. Teleorman:

- I. a) S-a descoperit o tetradrahmă de tip Macedonia I.
 b) 1909, "În Livezi".
 d) Macedonia I.
 f) I. Glodariu, *Relatii*, p.260 (nr. 27); C. Preda, *Ist monedei*, p.246.
- II. a) S-a descoperit o tetradrahmă emisă de Macedonia I.
 b) 1930.
 c) MIRoșiori de Vede.
 d) Macedonia I.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 16, 1965, 4, p.608 (nr.11); C. Preda, *Ist monedei*, p.246.
- III. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
 b) Împrejurul orașului.
 c) MIRoșiori de Vede.
 d) Dyrrhachium.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 16, 1965, 4, p.608 (nr.10).

389. Rozavlea, com. Rozavlea, jud. Maramureș:

- a) S-au descoperit tetradrahme thasiene în număr neprecizat.
 d) Thasos.
 f) I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p.76 (nr.131).

390. Sacalasău Nou, com. Derna, jud. Bihor:

- I. a) Tezaur constituit din aproximativ 100 drahme de tip Apollonia și Dyrrhachium.
 b) 1924, la sud-vest de sat, în punctul numit "Dealul Cherecheș", lucrări edilitare.
 d) Dyrrhachium; Apollonia.
 e) Tezaurul s-a pierdut.
 f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.146 (nr.101/I).
- II. a) S-a descoperit o drahmă din Apollonia.
 b) 1930-1931, pe "Dealul Cetate", situat la aproximativ 1 km de capătul sudic al satului, unde săpăturile arheologice au semnalat o cetate dacică (secolele I a.Chr. - I p.Chr.).

- d) Apollonia.
f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.146 (nr.101/I).
- III. a) S-a descoperit o drahmă din Dyrrhachium, un denar roman republican și o brățară dacică de argint cu capete de animal.
b) Înainte de 1937, pe "Dealul Cetate".
d) Dyrrhachium.
f) C. Daicoviciu, *Dacia*, N.S., 7-8, 1937-1940, p.322-323.
- IV. a) Tezaur alcătuit din 31 drahme (5 Apollonia și 26 Dyrrhachium) și arcul unei fibule cu nodozități.
b) 1937 (?), pe "Dealul Cetate".
c) Piesele au ajuns în colecția L. Ruzicka; fibula se află în colecția ing. Debie (Ploiești).
d) Dyrrhachium; Apollonia.
f) D. Popescu, *Dacia*, N.S., 7-8, 1937-1940, p.201; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.147(nr.101/IV).
- V. a) Tezaur format din aproximativ 100-150 drahme de tip Apollonia și Dyrrhachium, imitații locale ale acestora și fibule cu nodozități discoidale; se cunosc 90 de monede din care 56 din Apollonia, 9 din Dyrrhachium și 25 imitații de tip Apollonia.
b) 1941, pe "Dealul Cherecheș", lucrări agricole.
c) MȚC (13 ex.); colecția Molnar Șt. Tarcea din jud. Bihor (1 ex.); colecție particulară (59 ex.); fibulele s-au pierdut.
d) Apollonia; Dyrrhachium.
f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.146-147 (nr.101/III).
- VI. a) Tezaur care conține opt drahme (5 Apollonia și 3 Dyrrhachium) și o brățară dacică de argint cu capete de șarpe.
b) Pe "Dealul Cetate".
c) MNM.
d) Apollonia; Dyrrhachium.
f) D. Popescu, *Dacia*, N.S., 7-8, 1937-1940, p.201; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.148 (nr.101/VI).
- 391. Sacalasău Vechi**, com. Dema, jud. Bihor:
a) Tezaur format din 20 drahme apolloniene.
b) 1908, în hotarul satului, pe fosta moșie Bartos Gabriel.
c) MNM (din 1908).
d) Apollonia.
f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.90; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.148 (nr.102).
- 392. Salonta**, jud. Bihor:
a) S-au descoperit monede grecești (?) în număr neprecizat.
b) În sec. XIX, în locul numit "Pusta Culișer", lucrări agricole.
f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.148 (nr.103/I).
- 393. Sarmizegetusa**, com. Sarmizegetusa, jud. Hunedoara:
I. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană fără punct de descoperire precizat.
d) Dyrrhachium.
e) Nu se cunosc împrejurările descoperirii.
f) I. Winkler, *SCN*, 2, 1958, p.406 (nr.XV).
II. a) S-a descoperit un stater de la Lisimah.
b) În localitate.
c) CNBAR.
d) Lisimah (8,51 g).
f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 5, 1961, p.585-586 (nr.10).
- 394. Satu Nou**, com. Mișca, jud. Arad:
a) Tezaur alcătuit din 125 denari republicani, patru imitații de tip roman republican și o imitație (?) thasiană.
b) 1932, în apropierea Crișului Alb, lucrări de deștelenire de terenuri, într-un vas de lut.
c) MI Arad.
e) Piesa considerată imitație thasiană are 15,10 g și 32-33 mm; ultimul denar este datat în 55 a.Chr.
f) I. Winkler, *SCN*, 1, 1957, p.79-112; C. Preda, *Ist monedei*, p.258.
- 395. Săcueni**, com. Săcueni, jud. Bihor:
I. a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
c) Colecția școlii medii nr.1 din Oradea.
d) Thasos.
f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 9, 1965, p.492; I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p.76 (nr.132).
II. a) S-a descoperit un stater de la Alexandru cel Mare.
b) 1972, în hotarul localității, în locul numit "Merges".
c) MISăcueni.
d) Piesa este emisă probabil de Amphipolis (8,50 g;16-18 mm).

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.211 (nr.21); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.155 (nr.109/I).

396. Sărata, reg. Odessa, Ucraina:

- a) Tezaur din care s-au recuperat opt stateri emiși pentru Alexandru cel Mare.
- b) 1967, descoperit întâmplător.
- c) Colecție particulară Chișinău.
- d) Amphipolis (8,59 g; 8,57 g); Aradus (8,57 g); Menda (8,59 g); Pella (8,58 g); Sidon (8,54 g)
- e) La alte piese (8,60 g; 8,5 g) nu au putut fi identificate monetăriile; se consideră că ultima emisiune este din 294 a.Chr.
- f) A.A. Nudel'man, 1985, p.159 (nr.4); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.142 (nr.190).

397. Săvârșin, com. Săvârșin, jud. Arad:

- a) S-a descoperit o imitație (?) drahmă dyrrhachiană.
- b) În așezarea dacică fortificată, săpături de salvare.
- c) MI Arad.
- f) E. Chirilă, M. Barbu, *Ziridava*, 12, 1980, p. 127-129.

398. Săvinești, com. Săvinești, municipiul Piatra Neamț, jud. Neamț:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă de tip Alexandru cel Mare emisă la Odessos și datată la sfârșitul secolului II a.Chr.
- b) 1977 (?).
- c) MI Piatra Neamț.
- d) Odessos (14,49 g; 31 mm); piesa are în câmp siglă, este puțin uzată și pare a fi turnată.
- e) Proveniența piesei este îndoielnică deoarece C. Pintilie din Piatra Neamț, de la care a fost achiziționată, deși a indicat locul de descoperire ca fiind Săvinești nu a dat și alte informații sigure.
- f) B. Mitrea, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p.53 (nr.22).

399. Sâncrăieni, com. Sâncrăieni, jud. Harghita:

- a) Tezaur format din obiecte de podoabe dacice de argint (15 cupe și pocale alături de trei podoabe), o imitație tetradrahmă thasiană și o drahmă dyrrhachiană.
- b) 1953.
- d) Thasos; Dyrrhachium.
- f) D. Popescu, *Dacia*, N.S., 2, 1958, p.157 (nr.181); C. Preda, *Ist monedei*, p. 259, 270.

400. Sângeorzu Nou, com. Lechința, jud. Bistrița-Năsăud:

- I. a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
- b) 1883, în locul numit "Fulgeward".
- d) Thasos.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p.265 (nr.134).
- II. a) Tezaur alcătuit din 96 tetradrahme thasiene și o piesă de tip Maroneea.
- b) 1902, în punctul numit "La Spin".
- d) Thasos; Maroneea.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p.257 (nr.60).
- III. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
- d) Dyrrhachium.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.114-115 (nr.46).

401. Sânmartin, com. Sânmartin, jud. Harghita:

- a) Tezaur constituit dintr-un număr neprecizat de tetradrahme thasiene.
- d) Thasos.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p.265 (nr.135).

402. Sânnicolau de Munte, com. Săcueni, jud. Bihor:

- a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
- b) 1913 (?), în hotarul localității.
- c) MIDebrețin/NrInv 203 (din 1913).
- d) Dyrrhachium.
- f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.159 (nr.113/I).

403. Sânnicolau Român, com. Cefa, jud. Bihor:

- a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
- b) 1978, în hotarul satului.
- c) MȚC/NrInv 957.
- d) Dyrrhachium (2,89 g; 16 mm).
- f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.159 (nr.114/II).

404. Sânpetru, com. Sânpetru, jud. Brașov:

- a) Tezaur alcătuit din 56 tetradrahme thasiene, imitații ale acestora și trei tetradrahme Macedonia I (două originale și una imitație).
- b) Iunie 1959, în apropierea satului Sânpetru, pe locul numit "La Grind" situat la 1,5 km nord-vest de sat.
- c) MIBrașov.
- d) Thasos; Macedonia I.
- f) E. Chirilă, L. Pop, *Apulum*, 6, 1967, p.607-610; idem, *Apulum*, 7, 1968, 1, p.164 (nr.83).

405. Sântimreu, com. Sălard, jud. Bihor:

- I. a) S-au descoperit drahme de tip Apollonia (1 ex.) și Dyrrhachium (3 ex.).
- b) 1913, în hotarul satului, în punctele "Mașul cu mei" și "Cîmpuleț".
- c) MIDebrețin/NrInv 204-207 (din 1913).
- d) Apollonia; Dyrrhachium.
- f) Al. Sâșianu, *Moneda antică*, p.160 (nr.117/II).
- II. a) S-a descoperit un stater de la Alexandru cel Mare.
- b) 1900-1913, în hotarul satului, la locul "Dealul cu aur" (Dealul comorii).
- c) Până în 1913 piesa se găsea în colecția Nagy Ștefan din Sântimreu. În 1913 este achiziționată de MIDebrețin/NrInv 197.
- d) Alexandru cel Mare (8,5 g).
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 50; I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 70-71 (nr. 28); Al. Sâșianu, *Moneda antică*, p. 160 (nr. 117/I).

406. Scărișoara, com. Hotarele, jud. Giurgiu:

- I. a) Tezaur format din șapte drahme histriene și două imitații de tip Filip II.
- b) Între 1950-1952, în locul numit "Puțul lui moș Ión", în așezarea locală.
- c) MIOltenița (din 1964).
- d) Histria.
- f) C. Preda, *Dacia*, N.S., 10, 1966, p.221-235; idem, *Ist monedei*, p.57.
- II. a) S-a descoperit o tetradrahmă de la Filip II, considerată emisiune postumă (323-315 a.Chr.).
- d) Amphipolis.
- f) C. Preda, *Ist monedei*, p.101.

407. Schitu (fost Pângălești), com. Schitu, jud. Giurgiu:

- a) S-a descoperit o piesă autonomă de bronz emisă de Odessos (tip Pick, 2201), foarte uzată.
- b) 1942, în localitate.
- d) Odessos (5,81 g; 20 mm).
- e) Piesa este de tipul cu Marele Zeu.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p. 311 (nr. 18); idem, *BSNR*, 67-69, 1973-1975, 121-123, p. 317; idem, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p.52 (nr.18).

408. Scorțeni, com. Scorțeni, jud. Orhei, Republica Moldova:

- I. a) S-a descoperit un stater de tip Alexandru cel Mare.
- b) Înainte de 1967.
- d) Alexandru cel Mare.
- f) S.A. Bulatovic, *IAAIZU*, p.58, fig.2 și p.66, anexa 2.
- II. a) S-a descoperit un stater emis la Callatis pentru Alexandru cel Mare.
- b) 1974.
- c) Colecție particulară Chișinău.
- d) Callatis (8,43 g).
- e) Se consideră că poate fi vorba de o confuzie cu piesa descoperită înainte de 1967.
- f) A.A. Nudel'man, 1985, p.160 (nr.8); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.142 (nr.194).

409. Sebeș, jud. Alba:

- I. a) Tezaur alcătuit din 395 imitații thasiene.
- b) 1801.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.43; I. Glodariu, *Relații*, p.268 (nr.191).
- II. a) Tezaur constituit din aproximativ 50 monede, printre care tetradrahme thasiene și drahme emise de Dyrrhachium și Apollonia.
- b) În împrejurimile orașului.
- d) Thasos; Dyrrhachium; Apollonia.
- f) V. Suciu, *Apulum*, 24, 1987, p.120 (nr.10).
- III. a) S-a descoperit o tetradrahmă de la Filip II considerată emisiune postumă.
- b) În localitate.
- c) MIBrukenthal (Sibiu).

- d) Filip II.
f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 15, 1971, p.41 (nr.18).
- 410. Sebeșu de Sus**, com. Racovița, jud. Sibiu:
a) Tezaur format din 469 drahme dyrrhachiene.
b) 1838.
c) MIViena (58 ex.); restul la alte muzee sau pierdute.
d) Dyrrhachium.
f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.114-115 (nr.43).
- 411. Seleuș**, com. Daneș, jud. Mureș:
a) Tezaur (?) constituit dintr-un număr neprecizat de tetradrahme Macedonia I.
d) Macedonia I.
e) Se cunoaște un exemplar.
f) I. Glodariu, *Relații*, p.260 (nr.28); C. Preda, *Ist monedei*, p.246.
- 412. Sfîntești**, com. Sfîntești, jud. Teleorman:
a) Tezaur constituit din 13 tetradrahme thasiene, 92 denari romani republicani și o imitație de denar roman.
b) 1939.
c) IAB/NrInv 193.
e) Ultimul denar este datat în 68 a.Chr.
f) C. Moisil, *CNA*, 17, 1943, p. 258; B. Mitrea, *Materiale*, 1, 1953, p. 507-523; idem, *SCN*, 2, 1958, p. 170 (nr. 32); M. Chițescu, *RRCD*, p. 269-271 (nr. 181); C. Preda, *Ist monedei*, p. 254.
- 413. Sibiu**, jud. Sibiu:
a) S-au descoperit două piese de bronz grecești.
b) În locul Gușterița, pe dealul "La fântâna rece".
d) Erythreia.
f) I. Glodariu, *Relații*, p.255 (nr.24).
- 414. Sic**, com. Sic, jud. Cluj:
a) S-a descoperit o tetradrahmă de la Filip II.
d) Filip II.
f) C. Preda, *Ist monedei*, p.101.
- 415. Sighișoara**, jud. Mureș:
I. a) S-au descoperit, în număr neprecizat, monede grecești emise de Dyrrhachium și Apollonia alături de denari romani republicani.
d) Dyrrhachium; Apollonia.
f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 27, 1984, p.186 (nr.31).
II. a) Tezaur din care se cunosc o tetradrahmă de tip Filip II și un număr neprecizat de drahme dyrrhachiene și denari romani republicani.
d) Filip II; Dyrrhachium.
f) I. Glodariu, *Relații*, p.272 (nr.71a); C. Preda, *Ist monedei*, p.313.
III. a) S-au descoperit izolat trei drahme emise de Dyrrhachium și Apollonia.
b) În locul numit Wietenberg.
d) Dyrrhachium (2 ex.); Apollonia (1 ex.).
f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.89; I. Glodariu, *Relații*, p.272 (nr.71b).
IV. a) S-a descoperit o piesă de bronz de la Filip II considerată emisiune postumă.
b) În necropola de pe "Dealul Turcului".
d) Filip II (4,20 g; 17 mm).
f) B. Mitrea, *BSNR*, 67-69, 1973-1975 (1975), 121-123, p.317; C. Preda, *Ist monedei*, p.101.
- 416. Siliștea**, com. Purani, jud. Teleorman:
a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană și o tetradrahmă thasiană.
b) În localitate după 1960.
c) Colecția prof. Glonț Catris de la școala generală nr.4, din Alexandria.
d) Dyrrhachium (3,25 g; 18,5 mm); Thasos (16,5 g; 33,5 mm).
f) C. Beda, *CercetNum*, 3, 1980, p.131 (nr.12a, b).
- 417. Slatina**, jud. Olt:
I. a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană cu sigla M.
b) Pe dealul "Căluianca".
c) Colecție privată (Slatina).
d) Thasos (12,25 g; 31 mm).

- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 15, 1971, p.400 (nr.11).
- II. a) S-a descoperit o piesă de bronz de la Filip II.
 b) În oraș.
 c) MISlatina.
 d) Filip II (5,70 g; 15 mm).
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 16, 1972, p.363 (nr.12); M. Butoi, *RevMuz*, 8, 1971, 4, p.326.
- 418. Snagov**, com. Snagov, jud. Ilfov:
 a) S-au descoperit două drahme dyrrhachiene.
 b) În localitate.
 c) MIBucurești.
 d) Dyrrhachium.
 f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.91; I. Glodariu, *Relații*, p.272 (nr.74).
- 419. Socu**, com. Bărbătești, jud. Gorj:
 I. a) S-au descoperit două piese grecești.
 d) Thasos.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 25, 1981, p.383 (nr.36).
 II. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
 b) Într-o așezare locală.
 d) Dyrrhachium.
 f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p.311 (nr.13).
- 420. Someșu Cald**, com. Gilău, jud. Cluj:
 a) Tezaur alcătuit din 438 piese dintre care 318 drahme dyrrhachiene, 120 denari romani republicani și obiecte de podoabă dacice.
 b) 1844.
 c) KMW (cele mai multe exemplare).
 d) Dyrrhachium.
 e) Ultimul denar este datat în 56 a.Chr.
 f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 114-115 (nr. 47); I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p. 71-90; M. Chițescu, *RRCD*, p. 273-275 (nr. 187); C. Preda, *Ist monedei*, p. 271.
- 421. Sopot**, com. Sopot, jud. Dolj:
 a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
 b) Pe teritoriul comunei.
 c) Colecția particulară Badea Constantinescu.
 d) Thasos.
 f) C. Preda, *SCN*, 6, 1975, p.207 (nr.6).
- 422. Sovata**, jud. Mureș:
 a) Tezaur constituit din 12 piese din care 10 sunt tetradrahme thasiene și două tetradrahme emise de Macedonia I.
 d) Thasos; Macedonia I.
 f) C. Preda, *Ist monedei*, p.246.
- 423. Spiru Haret**, com. Berteștii de Jos, jud. Brăila:
 I. a) S-a descoperit o drahmă histriană.
 b) 1966, în grădina școlii generale din localitate.
 c) MIBrăila.
 d) Histria.
 f) N. Harțuche, *Istros*, 1, 1980, p. 334.
 II. a) S-a descoperit o piesă de bronz histriană, de tip neprecizat.
 d) Histria.
 f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.162-163 (nr.25); C. Preda, *Ist monedei*, p.71.
- 424. Sprâncenata**, com. Sprâncenata, jud. Olt:
 a) S-a descoperit o piesă histriană de bronz.
 b) 1976-1981, săpături arheologice, în așezarea locală; piesa a fost descoperită la suprafața așezării.
 d) Histria (3,97 g; 19 mm).
 e) Se consideră că moneda este o emisiune de tip cu capul lui Apollo, serie târzie.
 f) C. Preda, M. Butoi, *Thraco-Dacica*, 2, 1981, p. 65 (nr. I); C. Preda, *Geții din bazinul Oltului Inferior. Dava de la Sprâncenata*, București, 1986, p. 63; idem, *Ist monedei*, p. 71.
- 425. Starokozač'e** (fost **Cazacii Vechi**), r. Belgorod-Dnestrovskij, reg. Odessa, Ucraina:
 a) Tezaur din care s-au recuperat trei monede macedonene de aur considerate emisiuni de la Lisimah.

- b) 1961.
 c) MAOdessa (2 ex.); colecție particulară din Râbnita (1 ex.).
 d) Lisimah.
 f) A.A. Nudel'man, 1985, p. 160 (nr. 9); S.A. Bulatovič, *IAAIZU*, 1980, p. 55, fig. 1, p. 57, tab. I, p. 58, fig. 2 și anexa I, p. 64.
- 426. Stâncuța**, com. Stâncuța, jud. Brăila:
 a) Tezaur alcătuit din 87 piese dintre care 53 tetradrahme thasiene, 34 denari romani republicani, alături de două bare de argint.
 b) 1953, la nord-vest de sat, într-un vas de argint.
 c) MNA.
 d) Thasos.
 f) C. Preda, *SCN*, 2, 1958, p.239-251; M. Chitescu, *RRC*, p.275-276 (nr.188).
- 427. Stoenеști**, com. Stoenеști, jud. Giurgiu:
 a) Tezaur constituit din 28 monede locale și 14 piese thasiene, parte originale, parte imitații.
 b) 1963, lucrări agricole.
 c) MIGiurgiu.
 d) Tipul Vârteju - București.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 9, 1965, p. 493 (nr. 23); idem, *SCIV*, 16, 1965, 4. p.609 (nr. 11); C. Preda, *Monedele*, p. 239 (nr. 36); idem, *Ist monedei*, p. 259.
- 428. Stoina**, com. Stoina, jud. Gorj:
 a) Tezaur constituit din piese thasiene dintre care se cunosc 30 exemplare.
 b) 1973.
 d) Thasos.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 21, 1977, p. 376 (nr. 10a).
- 429. Suatu**, com. Mociu, jud. Cluj:
 a) Tezaur constituit din două tetradrahme ale Macedoniei I și 10 tetradrahme thasiene.
 b) 1863.
 c) MNM (6 ex.); MICluj-Napoca (6 ex.).
 d) Macedonia I; Thasos.
 f) I. Glodariu, *Relații*, p.260 (nr.30).
- 430. Suhaia**, com. Suhaia, jud. Teleorman:
 I. a) Tezaur constituit din aproximativ 200 piese din care s-au recuperat două tetradrahme thasiene, cinci drahme dyrrhachiene și nouă denari romani republicani, într-un vas de lut.
 b) 1964, la vest de sat, lucrări agricole.
 c) Colecția prof. Anton Lucian din Zimnicea; restul în diferite colecții.
 d) Thasos; Dyrrhachium.
 f) M. Chițescu, *SCN*, 4, 1968, p.453-454; C. Preda, *Ist monedei*, p.259.
 II. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
 b) În localitate.
 d) Dyrrhachium.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 19, 1968, 1, p.172 (nr.15).
- 431. Suhărău**, com. Suhărău, jud. Botoșani:
 a) S-au descoperit monede locale și "imitații thasiene" (?).
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.148 (nr.270).
- 432. Suseni**, com. Bogați, jud. Argeș:
 a) Tezaur format din 41 tetradrahme thasiene (6 cu sigla *M* și 35 cu sigla *M* barat) și patru tetradrahme de tip Macedonia I.
 b) 1986.
 d) Thasos; Macedonia I.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 32, 1988, 1-2, p.216 (nr.6).
- 433. Șaba**, r. Belgorod-Dnestrovskij, reg. Odessa, Ucraina:
 a) S-a descoperit o monedă histriană turnată în bronz din secolul IV a.Chr.; aparține tipului Zograf, 1951, pl. 30, 5-6 și Pick, pl. 8, 7.
 b) 1978-1979, cu prilejul lucrărilor la o vie situată pe șoseaua dintre Belgorod-Dnestrovskij și liman.
 d) Histria (2,45 g; 11x9 mm).
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.143 (nr.204).
- 434. Șieu Odorhei**, com. Șieu Odorhei, jud. Bistrița-Năsăud:
 a) Tezaur alcătuit din 214 monede dintre care 97 tetradrahme Macedonia I, 91 tetradrahme Thasos, 4 drahme Apollonia și 15 Dyrrhachium, 7 stateri emiși de celții boi din zona Dunării de mijloc, depuse probabil într-o pungă de piele.
 b) Septembrie 1982, pe terasa înaltă a râului Șieu, la 500 m sud-vest de vatra satului.

- c) MI Bistrița-Năsăud.
- d) Macedonia I; Thasos; Apollonia; Dyrrhachium.
- e) Pieseile prezintă tăieturi adânci, specifice tipului Huși - Vovriești.
- f) C. Preda, Gh. Marinescu, *BSNR*, 77-79, 1983-1985 (1986), 131-133, p.19-67.

435. Șimleul Silvaniei, jud. Sălaj:

- I. a) Tezaur care are patru drahme de tip Dyrrhachium și opt denari republicani.
- b) 1908, pe dealul "Măgura Șimleului", lucrări viticole.
- c) MIOradea/NrInv 123 (din 1908); MNM (restul).
- d) Dyrrhachium.
- e) În colecția MIZalău, se păstrează patru drahme din Dyrrhachium și șapte denari romani republicani cumpărați de S. Papiriu Pop din Buciumi, în 1912, de la Șimleul Silvaniei.
- f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.167-168 (nr.124/VI).
- II. a) Tezaur format din 72 drahme dintre care 41 drahme Apollonia, 27 Dyrrhachium, alături de patru imitații de tip Apollonia și Dyrrhachium.
- b) 1908, dealul "Măgura". Pe dealul "Măgura", la punctul "Cetate" se află o așezare locală datată în secolele II - I a.Chr.
- c) MNM (din 1908).
- d) Apollonia; Dyrrhachium.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.95; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.166-167 (nr.124/IV).
- III. a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
- b) 1957, raza localității.
- c) Colecția dr. L. Gergely din Oradea.
- d) Thasos.
- f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.166 (nr. 124/IIIbis).
- IV. a) Tezaur constituit din aproximativ 40-50 drahme; s-au recuperat 11 drahme de tip Dyrrhachium.
- b) 1964, pe dealul "Măgura", "La Observator" (cota 596), lucrări agricole; piesele se aflau depuse într-un vas de lut.
- c) MICluj-Napoca; MIOradea; IIACluj-Napoca.
- d) Dyrrhachium.
- e) Alte 30 exemplare se găsesc în colecția dr. I. Sipoș din Zalău.
- f) E. Chirilă și colab., *ActaMN*, 2, 1965, p.645 (nr.I); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.167 (nr.124/IV).
- V. a) S-a descoperit un stater emis de Filip II.
- c) MNM.
- d) Filip II.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.32; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.166 (nr.124/I).
- VI. a) S-a descoperit un stater emis de Lisimah.
- d) Lisimah.
- f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.166 (nr.124/II).

436. Șipoteni, com. Șipoteni, jud. Ungheni, Republica Moldova:

- I. a) Se semnalează descoperirea a doi stateri de la Filip II și Alexandru cel Mare.
- b) 1953, pe terenul sportiv al școlii din localitate, cu ocazia amenajării acestuia.
- c) Colecție particulară Călărași.
- d) Pella (8,51 g); Sidon (8,45 g).
- f) A.A. Nudel'man, 1985, p.160 (nr.7).
- II. a) S-a descoperit un stater de tip Filip III.
- b) Înainte de 1976.
- d) Filip III.
- f) S.A. Bulatoviči, *IAAIZU*, 1980, p.58, fig.2 și anexa 2, p.66.

437. Șirna, com. Șirna, jud. Prahova:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană cu sigla M.
- c) IAB.
- d) Thasos.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 17, 1973, p.405 (nr.16).

438. Șofronea, com. Șofronea, jud. Arad:

- a) Este semnalată descoperirea mai multor monede antice din care se cunoaște o drahmă.
- b) 1965.
- c) MIArad.
- d) Dyrrhachium (3,15 g; 18 mm).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 19, 1968, 1, p.172-173 (nr.16).

439. Somoșcheș, com. Cermei, jud. Arad:

- a) Tezaur constituit din 83 piese dintre care 73 drahme apolloniene și 10 denari romani republicani.
- b) 15 august 1974, în cimitirul satului.
- c) MIArad.
- d) Apollonia.
- e) Ultimul denar este datat în 76 a.Chr.
- f) E. Chirilă, M. Barbu, *Ziridava*, 11, 1979, p.141-144; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.101 (nr.28).

440. Ștefănești, com. Suseni, jud. Argeș:

- a) Tezaur din care se cunoaște o tetradrahmă thasiană (?) alături de monede locale, în număr neprecizat.
- b) 1968.
- d) Thasos (?).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 23, 1979, p.372 (nr.26).

441. Ștefănești, com. Ștefănești, jud. Vâlcea:

- I. a) S-a descoperit o piesă de tip Damastion considerată imitație.
- b) În localitate.
- c) MNA/NrInV 1145,1.
- e) Piesa are 12.83 g și 24 mm.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 14, 1970, p.470 (nr.15).
- II. a) S-a descoperit o tetradrahmă de tip Filip II.
- b) În apropierea localității.
- c) MNA/NrInV 1145,3.
- d) Amphipolis (14,18 g; 26,5 mm).
- e) Piesa are aplicată orizontal o tăietură profundă.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 14, 1970, p.470 (nr.16); C. Preda, *Ist monedei*, p.101.

442. Șuncuiuș, com. Șuncuiuș, jud. Bihor:

- a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
- b) 1964, "Peștera Mișidului", cu prilejul unor sondaje arheologice. Moneda a fost descoperită împreună cu fragmentele unui vas-borcan dacic lucrat cu mâna, datat în secolele II - I a.Chr.
- c) Colecția I. Emödi din Oradea.
- d) Dyrrhachium.
- f) E. Chirilă și colab., *StComSibiu*, 18, 1974, p.138; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.170 (nr.126/I).

443. Talpe, com. Drăgănești, jud. Bihor:

- a) Tezaur format din 85 monede dintre care 21 denari romani republicani, 59 drahme din Apollonia și cinci imitații de tip Apollonia.
- b) 1936 în hotarul satului, pe pășunea din partea de est a satului, în locul numit "Văioage", într-un vas de lut.
- c) Tezaurul a fost predat în mai multe loturi liceului "Samuil Vulcan" din Beiuș, unde s-a păstrat până în anul 1972 când s-a pierdut.
- d) Apollonia.
- e) Tezaurul a fost greșit localizat la Beiuș; el a fost descoperit la nord de Beiuș, în localitatea Talpe, de Vasile Ciupa; ultimul denar este datat în 71 a.Chr. Piese grecești au greutate cuprinse între 2,55 și 3,43 g, pentru originale și 2,52-3,07 g, pentru imitații; ele sunt foarte tocite, unele având chiar ștersă legenda de pe avers și revers.
- f) M. Chițescu, *SCN*, 4, 1968, p.355-362; B. Mitrea, *SCIV*, 19, 1968, 1, p.173 (nr.17); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.171-172 (nr.127).

444. Tăcuta, com. Tăcuta, jud. Vaslui:

- a) Se semnalează descoperirea unei tetradrahme thasiene.
- c) Colecția A. Ciobanu din Iași.
- d) Thasos.
- f) V. Mihailescu-Bîrliiba, *Dacia răsăriteană*, p. 143 (nr. 210); Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 35, 1991, p.218 (nr.10).

445. Tâlpăș, com. Fărcașu, jud. Dolj:

- a) S-a descoperit o piesă dyrrhachiană.
- b) Întâmplător, în localitate.
- d) Dyrrhachium.
- f) Gh. Popilian, V. Ciucă, *BSNR*, 70-74, 1976-1980 (1981), 124-128, p.631-634.

446. Tămădău Mare, com. Tămădău Mare, jud. Călărași:

- a) Tezaur alcătuit din 16 imitații tetradrahme thasiene, o tetradrahmă celtică de tip Biatec și două tetradrahme de tip Nonnos.
- b) 1950.

c) MNA (Dos. 1950, nr. 193).

e) Tezaurul a fost descoperit într-o cană de lut; piesele achiziționate sunt imitații; restul tezaurului s-a pierdut.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 104-105 (nr. 56); B. Mitrea, *SCN*, 1, 1957, p. 31-39; C. Secășeanu, *SCN*, 1, 1957, p. 31-39.

447. Tărtășești, com. Tărtășești, jud. Dâmbovița:

I. a) Tezaur (?) constituit dintr-un număr neprecizat de tetradrahme thasiene.

d) Thasos.

f) V. Pârvan, *AARMSI*, 36, 1913, p.29.

II. a) S-a descoperit o piesă thasiană.

d) Thasos.

f) C. Preda, *BSNR*, 80-85, 1986-1991 (1993), 134-139, p.292-293.

448. Tășad, com. Drăgești, jud. Bihor:

I. a) Tezaur format din 69 drahme dintre care 64 Apollonia, patru Dyrrhachium și o imitație de tip Apollonia.

b) 1972, în hotarul satului, la poalele dealului "Jugiul", pe valea Hutei, la aproximativ 300-400 m de așezarea locală de tip *oppidum*, de pe dealul "Cetățeaua".

c) MȚC/NrInv 62.

d) Apollonia; Dyrrhachium.

f) Al. Săsianu, *Moneda antică*, p.172-174 (nr.131/I).

II. a) S-a descoperit o drahmă apolloniană.

b) 1976, pe dealul "Cetățeaua", săpături arheologice efectuate în așezarea locală.

c) MȚC.

d) Apollonia (2,95 g; 17 mm).

f) Al. Săsianu, *Moneda antică*, p. 174 (nr. 131/II); Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p. 434 (nr. 13).

449. Tătărăștii de Jos, com. Tătărăștii de Jos, jud. Teleorman:

a) S-a descoperit o piesă thasiană.

d) Thasos.

f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p.311 (nr.14); C. Preda, *Ist monedei*, p.260.

450. Tăutelec, com. Cetariu, jud. Bihor:

a) S-a descoperit o drahmă de tip Apollonia.

c) MȚC/NrInv 353.

d) Apollonia (3,05 g; 17 mm).

f) Al. Săsianu, *Moneda antică*, p.174 (nr.132).

451. Tăvădărești, com. Dealul Morii, jud. Bacău:

a) S-a descoperit o drahmă histriană.

b) 1957, în punctul "Mănăstirea Buzdugan"-Bodeasa, întâmplător; descoperirea poate fi pusă în legătură cu așezarea hallstattană din apropiere.

c) MIBacău.

d) Histria (4,50 g; 18 mm).

e) Locul unde a apărut moneda menționată mai este cunoscut și sub numele de "Valea Glodului" (?); posibil să fie vorba de altă descoperire.

f) M. Florescu și V. Căpitanu, *ArhMold*, 6, 1969, p. 264 (nr. 76); B. Mitrea, *SCIV*, 22, 1971, 1, p. 120 (nr. 12).

452. Târgșor, com. Ariceștii Rahtivani, jud. Prahova:

a) S-a descoperit o piesă de bronz tomitană din perioada autonomă, de tipul Marele zeu cu acvilă.

b) 1962, săpături arheologice.

d) Tomis.

e) Piesa are aplicate contramărci.

f) B. Mitrea, *SCIV*, 14, 1963, 2, p. 467 (nr. 7); idem, *Dacia*, N.S., 7, 1963, p. 590 (nr. 7); idem, *Thrac-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p. 51 (nr. 10).

453. Târgoviște, jud. Dâmbovița:

a) S-a descoperit izolat o tetradrahmă thasiană și una a Macedoniei I.

d) Thasos; Macedonia I.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.106-107 (nr.60); C. Preda, *Ist monedei*, p.246.

454. Târgu Berești, oraș Berești, jud. Galați:

a) S-a descoperit o drahmă histriană (tip Pick, 416) cu sigla A.

b) În partea de nord-est a cartierului rural al târgului.

c) MIMlași.

d) Histria.

f) C. Preda, *Monedele*, p.23; B. Mitrea, *SCIV*, 15, 1964, 4, p.569 (nr.1).

455. Târgu Cărbunești, jud. Gorj:

- a) S-a descoperit o piesă de bronz emisă de regele Prusias al Bithiniei.
- c) IAB/NrInv 1327, 21.
- d) Bithinia (4,20 g; 19 mm).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 11, 1967, p.381 (nr.14); C. Preda, *Ist monedei*, p.118.

456. Târgu Ocna, jud. Bacău:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă de la Filip II, probabil emisiune postumă.
- d) Filip II.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 22, 1978, p.365 (nr.5).

457. Târnava (fost Proștea Mare), com. Târnava, or. Sibiu, jud. Sibiu:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă Macedonia I.
- d) Macedonia I.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.108-109 (nr.19).

458. Târnava, com. Botoroaga, jud. Teleorman:

- a) Tezaur constituit dintr-o drahmă histriană și 20 denari romani republicani.
- b) 1912-1913 (?), într-o ulcică de lut, alături de obiecte de podoabă.
- c) Colectia Tache Constantinescu și colecția Papaianopol (14 ex. prin 1939-1940).
- d) Histria.
- e) Nu se știe dacă dragma histriană a făcut sau nu parte din tezaur.
- f) B. Mitrea, *SCN*, 4, 1968, p.381-384.

459. Târnăvioara, com. Copșa Mică, jud. Sibiu:

- a) S-a descoperit o piesă de bronz grecească.
- b) În locul numit "Cetățuia".
- d) Mesembria.
- f) E. Chirilă și colab., *ActaMN*, 4, 1967, p.456 (nr.4).

460. Teiu din Deal, com. Teiu, jud. Argeș:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă de tip Filip II.
- b) Înainte de 1940.
- d) Filip II.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 23, 1979, p.372 (nr.16).

461. Teleormanu (fost Pielea), com. Mărzănești, jud. Teleorman:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
- c) Colectia școlii locale.
- d) Thasos.
- f) I. Spiru, *SCN*, 3, 1960, p.554 (nr.3).

462. Teliu, com. Teliu, jud. Brașov:

- a) Tezaur alcătuit din peste 100 piese din care se cunosc șase drahme de tip Dyrhachium.
- b) 1930, la 8 km de comuna Teliu.
- d) Dyrhachium.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 12, 1961, 1, p.147 (nr.12); idem, *Dacia*, N.S., 5, 1961, p.586 (nr.12).

463. Teregova, com. Teregova, jud. Caraș Severin:

- a) Tezaur (?) format din patru tetradrahme macedonene.
- d) Filip II.
- f) C. Preda, *Ist monedei*, p.182.

464. Tileagd, com. Tileagd, jud. Bihor:

- a) Tezaur constituit din 53 drahme dintre care 45 Apollonia, patru Dyrhachium, o imitație de tip Dyrhachium, una neidentificabilă și două piese fragmentare.
- b) 1907, în raza localității.
- c) MICluj-Napoca (1 ex. din 1907); colecție particulară (53 ex.).
- d) Apollonia; Dyrhachium.
- f) I. Winkler, *SCN*, 2, 1958, p. 401 (nr. I); B. Mitrea, *SCN*, 3, 1960, p. 465-466; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 175 (nr.136 I).

465. Timișoara, jud. Timiș:

- I. a) S-a descoperit o monedă de bronz datată între 260-168 a.Chr.
- b) 1961, în oraș, lucrări edilitare.
- d) Byllis (2,02 g; 13,1 mm).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 15, 1964, 4, p.571 (nr.13).

- II. a) Tezaur alcătuit din nouă piese grecești de bronz, din care una este emisă de Panticapaion (emi-siune posteroară epocii lui Alexandru cel Mare).
 b) În oraș, str. Plugarilor nr.46.
 d) Panticapaion.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 16, 1965, 4, p.609 (nr.14).
- III. a) Tezaur format dintr-un număr neprecizat de monede grecești; se cunosc două imitații thasiene.
 d) Thasos.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 15, 1964, p.571 (nr.14).
- IV. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
 b) 1877, în cartierul Măhala.
 d) Dyrrhachium.
 f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 87; I. Glodariu, *Relatii*, p.273 (nr.82).
- 466. Tinosu**, com. Tinosu, jud. Prahova:
 a) S-a descoperit o piesă de bronz, probabil un triobol macedonean, datat în secolele III - II a.Chr.
 b) În așezarea locală.
 f) R. Vulpe, *Așezări getice din Muntenia*, București, 1966, p.49.
- 467. Tisa**, com. Burjuc, jud. Hunedoara:
 a) Tezaur format din 848 denari romani republicani, 13 denari imperiali alături de 52 tetradrahme thasiene, 37 drahme dyrrhachiene și 19 drahme apolloniene.
 b) 1872 sau 1873, în apropierea localității.
 c) MNM.
 d) Thasos; Dyrrhachium; Apollonia.
 e) Se consideră că denarii imperiali eşalonați de la Vespasian la Alexander Sever aparțin tezaurului; ultimul denar este în 32-31 a.Chr.
 f) I. Winkler, *Sargetia*, 7, 1970, p. 27-42; M. Chitescu, *RRCD*, p. 296-301 (nr. 201); C. Preda, *Ist monedei*, p. 315.
- 468. Toplița**, jud. Harghita:
 a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
 d) Dyrrhachium.
 f) I. Winkler, *SCS Cluj*, 1955, p.114-115 (nr.52).
- 469. Trebujeni**, com. Trebujeni, jud. Orhei, Republica Moldova:
 a) S-au descoperit două monede de aramă emise la Tyras, pe la jumătatea secolului III a.Chr.; un exemplar este de tip Zograf, 67, nr.12, tab.1, 12.
 b) 1957.
 d) Tyras (4,41 g; 17 mm).
 f) A.A. Nudel'man, 1976, p.47.
- 470. Troianul (fost Belitori)**, com. Troianul, jud. Teleorman:
 a) Tezaur format din 414 drahme Dyrrhachium și Apollonia și imitații ale acestora; piesele au fost descoperite într-un vas de lut.
 b) Noiembrie 1943, în punctul numit "Conacul vechi", lucrări agricole.
 c) IAB.
 d) Dyrrhachium; Apollonia.
 f) B. Mitrea, *BSNR*, 75-76, 1981-1982, 129-139, p.31-59.
- 471. Tulghieș**, com. Mireșu Mare, jud. Maramureș:
 a) Tezaur alcătuit din șapte tetradrahme grecești (șase piese de la Seleucos I și o piesă emisă la Priene) alături de 201 tetradrahme dacice și celtice.
 b) 1939-1940, în raza comunei Mireșu Mare.
 c) La MNM (cinci tetradrahme grecești), la MIBucurești (o tetradrahmă grecească); la MIBaia Mare (o tetradrahmă grecească).
 d) Seleucos I; Priene (16,96 g; 30-31 mm; datată între 230-180 a.Chr.).
 e) În acest tezaur s-ar mai include o tetradrahmă emisă de Seleucos I, publicată de E. Chirilă și A. Socolan ca provenind din tezaurul de la Medieșul Aurit. Autorii admit posibilitatea provenienței piesei din tezaurul de la Tulghieș - Mireșu Mare.
 f) D. Popescu, *Dacia*, 9-10, 1941-1944, p. 210-229; E. Chirilă, A. Socolan, *Tezaure și descoperiri monetare din colecția Muzeului Județean Maramureș*, Baia Mare, 1971, p.66-67; C. Preda, *Monedele*, p.56-57, 63-67, 76-81, 83-84, 87-94; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.176-179 (nr.139).
- 472. Tunari**, com. Botoroaga, jud. Teleorman:
 a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.

- b) Pe teritoriul satului Tunari.
- d) Dyrrhachium (3,55 g; 18 mm).
- f) C. Preda, *SCN*, 6, 1975, p.207 (nr.4).

473. Tunși, or. Țicleni, jud. Gorj:

- I. a) Tezaur constituit din 203 piese, dintre care o piesă emisă de Apollonia și 202 denari romani republicani.
- b) 1968, pe dealul Bujorului, lucrări edilitare.
- c) MICraiova (133 ex.)/NrInV 5674.
- d) Apollonia (2,33 g; 17,5 mm).
- e) Ultimul denar este datat în 73 a.Chr.
- f) Gh. Popilian, *Drobeta*, 1978, p.33-46; C. Preda, *Ist monedei*, p.274.
- II. a) Tezaur format din 133 denari romani republicani și o drahmă dyrrhachiană.
- b) 1971.
- c) Centrul de cercetări al Academiei Române din Craiova.
- d) Dyrrhachium.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 24, 1973, 1, p.146 (nr.41); M. Chitescu, *RRC*, p.305-308 (nr.207).

474. Turda, jud. Cluj:

- I. a) S-a descoperit o imitație thasiană.
- b) 1957.
- d) Thasos.
- f) G. Florea, *ActaMN*, 22-23, 1985-1986, p.761 (nr.56a, b).
- II. a) S-au descoperit o tetradrahmă thasiană și o drahmă din Apollonia.
- d) Thasos; Apollonia.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.22 (nr.19).
- III. a) S-a descoperit o piesă de bronz grecească emisă după 300 a.Chr.
- c) MITurda.
- d) Perinth (6,80 g; 21,5 mm).
- f) I. Winkler, A. Hopârtean, *Moneda antică la Potaissa*, 1993, p.73; C. Preda, *Ist monedei*, p.91.
- IV. a) S-au descoperit izolat 350 de monede grecești, locale, romane republicane și imperiale.
- b) 1951-1978, în localitate.
- d) Dyrrhachium (pentru piesele grecești).
- f) I. Winkler, *Potaissa*, 1, 1978, p.55-57; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 25, 1981, p.383 (nr.42).

475. Turia, com. Turia, jud. Covasna:

- a) S-au descoperit două tetradrahme thasiene.
- d) Thasos.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.106-107 (nr.61).

476. Turmaș, com. Mărtinești, jud. Hunedoara:

- a) Tezaur care are 51 tetradrahme thasiene.
- b) 1925.
- c) MIDeva.
- d) Thasos.
- f) O. Floca, *SCN*, 2, 1958, p. 106; C. Preda, *Ist monedei*, p. 260.

477. Turulung, com. Turulung, jud. Satu Mare:

- a) Tezaur constituit din aproximativ 80 piese; se cunosc 65 monede, respectiv 64 tetradrahme dacice și o tetradrahmă grecească emisă în Pergam de Eumenes I (aproximativ 260 a.Chr.), care au fost descoperite într-un vas lucrat cu mâna.
- b) 8 iunie 1972, la sud-est de comuna Turulung, într-un vas de lut cu fundul plat, lucrat cu mâna, de formă ușor bitronconică, cu pereții groși, curbați, din pastă de culoare brună, arsă uniform. Tezaurul se găsea la adâncimea de 0,50-0,60 m, într-un strat nisipos.
- d) Pergam (12,50 g; 24 mm).
- f) T. Bader, *ActaMN*, 12, 1975, p.75-92; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.179 (nr.140).

478. Tuzla, r. Tatarbunar, reg. Odessa, Ucraina:

- I. a) Se semnalează descoperirea mai multor monede histriene din care s-au recuperat o didrahmă (?) de tip Pick, 416, cu sigla A sub delfin și o monedă de bronz "cu roată", de tip Pick, 531.
- c) IAB/NrInV 860/1, 2.
- d) Histria (6,13 g; 1,27 g).
- f) A.G. Zaginajlo, *MASP*, 8, 1976, p.76 (nr.1-2); A.A. Nudel'man, 1985, p.161 (nr.10a, b).
- II. a) S-a descoperit o drahmă histriană.

- b) Pe malul lacului Alibei.
 d) Histria.
 f) A.G. Zaginajlo, *MASP*, 8, 1976, p. 82 și 81, fig.4.
- III. a) S-a descoperit o monedă de bronz bătută la Olbia în prima jumătate a secolului III a.Chr.; este de tip "Borysphenus", cu siglele *H* și *T* unite (Zograf, 1951, pl.32, 18).
 b) 1980, în sudul localității, pe malul lacului Burnas.
 d) Olbia (7,65 g; 19 mm).
 f) P.O. Karyškovskij, *MASP*, 1983, p.170-171.
- 479. Țigănești**, com. Țigănești, jud. Teleorman:
 I. a) Tezaur alcătuit din 40 tetradrahme thasiene și imitații ale acestora.
 b) Mai 1984, în locul numit "La deal", aflat la aproximativ 1 km sud-est de localitate, lucrări agricole; piesele se aflau depuse într-un vas de bronz.
 c) IAB (4 ex.); colecții particulare.
 d) Thasos.
 e) Un exemplar are sigla *M* iar altele sigla *M* barat.
 f) C. Beldiman, *Thraco-Dacica*, 9, 1988, p.75-77; idem, *BSNR*, 86-87, 1992-1993, 140-141, p.69-74.
- II. a) S-a descoperit o drahmă de la Alexandru cel Mare (320-319 a.Chr.).
 b) În localitate.
 d) Amphipolis (3,97 g; 17 mm).
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.311 (nr.23).
- 480. Țigandru**, com. Nadeș, jud. Mureș:
 a) Tezaur (?) format dintr-un număr neprecizat de "monede grecești" probabil drahme din Dyrrhachium și Apollonia.
 f) I. Glodariu, *Relatii*, p.273 (nr.85).
- 481. Țintea**, or. Băicoi, jud. Prahova:
 a) S-a descoperit o tetradrahmă de la Filip II.
 b) 1937-1938, în localitate, împreună cu piese locale, într-un vas de lut.
 c) CNBAR/NrInv 439 (1 ex.).
 d) Filip II (14,18 g; 25 mm).
 e) Se pare că aici ar fi vorba despre un tezaur.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 16, 1965, 3, p.610 (nr.24); C. Preda, *Ist monedei*, p.102.
- 482. Ulmeni**, com. Ulmeni, jud. Călărași:
 a) S-a descoperit izolat o piesă de bronz emisă de Callatis, de tipul Herakles.
 b) În împrejurimile localității.
 d) Callatis.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 28, 1984, 1-2, p. 186 (nr. 42); idem, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p. 51 (nr. 14); C. Preda, *Ist monedei*, p. 77.
- 483. Ulmu**, com. Ulmu, jud. Călărași:
 a) Tezaur din care s-au recuperat șase tetradrahme thasiene cu sigla *M* barat.
 b) 1983, într-o așezare locală.
 d) Thasos.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 28, 1984, 1-2, p.186 (nr.43); idem, *Dacia*, N.S., 32, 1988, 1-2, p.216 (nr.8).
- 484. Vadu Lat**, com. Bucșani, jud. Giurgiu:
 a) S-a descoperit o piesă de bronz de la Alexandru cel Mare.
 b) 1958 pe teritoriul satului.
 d) Alexandru cel Mare.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 3, 1959, p.603 (nr.2).
- 485. Vadu Săpat**, com. Fântânele, jud. Prahova:
 a) S-a descoperit un stater de la Alexandru cel Mare.
 b) 1945, pe dealul Găvana.
 d) Alexandru cel Mare.
 e) Piesa s-a pierdut.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 15, 1971, p.400 (nr.13).
- 486. Valea Călugărească**, com. Valea Călugărească, jud. Prahova:
 a) Tezaur constituit din aproximativ 300 piese printre care drahme de tip Dyrrhachium (majoritatea) și Apollonia.
 b) 1963, alături de ceramică getică.
 c) MNA (1 ex.); MIPloiești (282 ex.).
 d) Dyrrhachium; Apollonia.

f) B. Mitrea, *SCIV*, 18, 1967, 1, p. 195 (nr. 24).

487. Valea Presnei, com. Gurbănești, jud. Călărași:

- a) Tezaur alcătuit din 216 tetradrahme thasiene, două de tip Maroneea și o piesă cu legenda *TPAKÛN*.
- b) 1976.
- c) MIOltenița.
- d) Thasos; Maroneea.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 21, 1977, p.376 (nr.6); C. Preda, *Ist monedei*, p.260 și 245 (nr.182).

488. Valea Voievozilor, com. Răzvad, jud. Dâmbovița:

- a) S-au descoperit mai multe monede antice între care și una de la Alexandru cel Mare. b) În localitate, alături de alte obiecte antice.
- d) Alexandru cel Mare (pentru piesa macedoneană).
- e) Nu se cunosc condițiile în care au fost descoperite piesele.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.320 (nr.20).

489. Vărăști, com. Dorobanțu, jud. Călărași:

- I. a) S-a descoperit o piesă emisă de Athena, datată în secolul IV a.Chr. și o tetradrahmă de tip Macedonia I.
- d) Athena; Macedonia I.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.162-163 (nr.30); C. Preda, *Ist monedei*, p.92 și 246.
- II. a) Se semnalează descoperirea unei tetradrahme macedonene.
- b) Primăvara anului 1960, lucrări edilitare.
- c) MICălărași.
- e) Piesa are 17,30 g.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 5, 1961, p.586 (nr.14).

490. Vărmaga, com. Certeju de Sus, jud. Hunedoara:

- I. a) Tezaur din care s-au recuperat o tetradrahmă de tip Macedonia I, trei tetradrahme thasiene și doi denari romani republicani.
- d) Macedonia I; Thasos.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 88; I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 108-109 (nr. 23); I. Glodariu, *Relatii*, p. 261 (nr. 32).
- II. a) Tezaur (?), descoperire izolată (?), din care se cunoaște o imitație după o tetradrahmă a Macedoniei I.
- f) O. Floca, *SCN*, 2, 1958, p.103.

491. Vășad, com. Curtuișeni, jud. Bihor:

- a) Tezaur format din 67 denari romani republicani și o drahmă dyrrhachiană.
- b) 1910, în hotarul satului, lucrări de împădurire.
- c) MIOradea.
- d) Dyrrhachium.
- e) Ultimul denar este datat în 46 a.Chr.
- f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.180-183 (nr.144).

492. Vâlcele (fost Vâlcele Bune), com. Bretea Română, jud. Hunedoara:

- I. a) Tezaur constituit din 400 sau 500 drahme emise de Dyrrhachium și Apollonia.
- b) 1876, în satul Vâlcele Bune.
- d) Dyrrhachium; Apollonia.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.116-117 (nr.54).
- II. a) Tezaur constituit din 370 drahme dyrrhachiene și imitații drahme dyrrhachiene.
- b) 1886, în satul Vâlcele Rele.
- c) MIDeva (370 ex.).
- d) Dyrrhachium.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.116-117 (nr.55).

493. Vânători, com. Mișca, jud. Arad:

- I. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
- c) MNA.
- e) Moneda provine dintr-o descoperire despre care lipsesc precizările.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.116-117 (nr.56).

494. Vedeia, com. Vedeia, jud. Giurgiu:

- a) Tezaur constituit din 18 tetradrahme macedonene de tip Alexandru cel Mare (14 ex.), Filip III (2 ex.), Lisimah (1 ex.) și Seleucos I (1 ex.).
- b) 1965, pe teritoriul comunei, într-un vas de factură getică.
- c) MIOgiurgiu.
- d) Amphipolis; Pella; Sardis; Efes; Milet; Paphos; Cappadocia; Arados; Byblos; Ake-Askalon; Ake; Babilon; Susa; Seleucia.

- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 11, 1967, p. 382 (nr. 25); M. Ionescu, Gh. Rădulescu, *SCN*, 4, 1968, p. 442-443; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 36, 1992, p. 187-191.
- 495. Verbicoara**, com. Verbița, jud. Dolj:
- S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
 - Thasos (pentru piesa grecească).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 24, 1980, p.372 (nr.18).
- 496. Vetis**, com. Vetis, jud. Satu Mare:
- S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
 - MISatu Mare.
 - Dyrrhachium (2,80 g).
- f) E. Chirilă, V. Lucăcel, *ActaMP*, 3, 1979, p.138 (nr.35).
- 497. Vetrișoiaia**, com. Vetrișoiaia, jud. Vaslui:
- S-a descoperit o drahmă histriană.
 - Colecția A. Ciobanu (Iași).
 - Histria.
 - Descoperirea este nesigură; piesa poate proveni de la Epureni.
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 145 (nr. 238).
- 498. Viișoara**, com. Târgu Trotus, Onești, jud. Bacău:
- Tezaur alcătuit din 911 piese dintre care 898 drahme originale și cinci imitații ale Dyrrhachiumului, o drahmă din Apollonia, două tetradrahme thasiene și cinci imitații ale aceluiași monede; se consideră că a fost îngropat la începutul secolului I a.Chr.
 - 1957, în apropierea unei așezări locale, în punctul "Văratici-La Budăe".
 - MIPiatra Neamt (703 ex.)/Nrlnv 3382; MIOnești (92 ex.); IAB (16 ex. ?).
 - Dyrrhachium; Apollonia; Thasos.
 - Printre imitații este și o piesă *fourrée*; tezaurul a fost recuperat în mai multe rânduri.
- f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p. 28-90; idem, *SCN*, 3, 1960, p. 444-450; V. Mihailescu-Bîrliba, *MemAntiq*, 3, 1971, p. 201-202; I. Glodariu, *Relații*, p. 266 (nr. 149);.
- 499. Viișoara**, com. Viișoara, jud. Teleorman:
- a) Tezaur format din aproximativ 280 piese din care s-au recuperat 135 exemplare (122 tetradrahme ale Macedoniei I și 13 sunt tetradrahme thasiene).
 - CNBAR.
 - Macedonia I; Thasos.
 - Restul monedelor s-au pierdut, motiv pentru care nu se cunoaște apartenența lor.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.108-109 (nr.24); C. Preda, *Ist monedei*, p.260.
- a) S-a descoperit o tetradrahmă de tip Macedonia I.
 - În localitate.
 - MIBucurești.
 - Macedonia I.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 18, 1967, 1, p.195 (nr.26).
- 500. Vintere**, com. Holod, jud. Bihor:
- S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
 - MȚC.
 - Dyrrhachium.
- f) Al. Sășianu, *Crisia*, 13, 1983, p.445.
- 501. Vișea**, com. Jucu, jud. Cluj:
- a) S-a descoperit o drahmă emisă de Dyrrhachium și una de Apollonia.
 - Dyrrhachium (2,80 g); Apollonia (3,05 g).
- f) E. Chirilă, *ActaMN*, 6, 1969, p. 476 (nr. 1, 3).
- a) S-a descoperit tetradrahmă emisă în timpul lui Ptolemaios XIII Auletes (81-52 a.Chr.).
 - Colecția școlii generale din Vișea.
 - Egipt (13,98 g).
 - Posibil ca piesa să fie o imitație.
- f) E. Chirilă, *ActaMN*, 6, 1969, p.475 (nr.4).
- 502. Vitănești**, com. Purani, jud. Teleorman:
- S-a descoperit o tetradrahmă de tip Macedonia I și una thasiană.
 - Macedonia I; Thasos.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.108-109 (nr.25); C. Preda, *Ist monedei*, p.260.

503. Vlădeni, com. Dărmănești, jud. Dâmbovița:

- a) Tezaur din care se cunoaște o drahmă emisă de Apollonia și 15 denari romani republicani, alături de ceramică de factură locală.
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p.275 (nr.154).

504. Vlădești, com. Vlădești, jud. Vâlcea:

- a) S-au descoperit trei piese thasiene.
- b) Pe teritoriul localității, în dreptul G.A.S. Stupina, în apropierea râului Olănești.
- d) Thasos.
- e) Două monede sunt considerate emisiuni barbarizate și au sigla *M* barat.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 12, 1961, 1, p.147 (nr.15); idem, *Dacia*, N.S., 5, 1961, p.586 (nr.15).

505. Voivodeni, com. Dragu, jud. Sălaj:

- a) Tezaur constituit din 223 piese dintre care 212 drahme dyrrhachiene și 11 imitații drahme dyrrhachiene.
- b) 1964.
- c) MICluj-Napoca.
- d) Dyrrhachium.
- f) E. Chirilă, *Apulum*, 7, 1969, 2, p.123.

506. Zalha, com. Zalha, jud. Sălaj:

- a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
- d) Dyrrhachium (2,85 g).
- f) E. Chirilă, V. Lucăcel, *ActaMP*, 3, 1979, p.138 (nr.36).

507. Zatoka, r. Belgorod-Dnestrovskij, reg. Odessa, Ucraina:

- I. a) S-a descoperit o monedă de bronz olbiană, datată în al treilea sfert al secolului IV a.Chr.
- b) 1950-1955.
- d) Olbia (9,32 g; 20 mm).
- f) P.O. Karyșkovskij, *MASP*, 1983, p.170-171; A.A. Nudel'man, 1985, p.160 (nr.4 b).
- II. a) S-a descoperit un stater emis pentru Lisimah.
- b) Înainte de 1884, în limanul Nistrului.
- d) Olbia.
- f) A.G. Zaginajlo, *MASP*, 8, 1976, p.82 și fig.3, p.79; A.A. Nudel'man, 1985, p.160 (nr.4a).

508. Zăbala, com. Zăbala, jud. Covasna:

- a) S-au descoperit o drahmă Dyrrhachium.
- b) În localitate.
- d) Dyrrhachium (pentru drahmă).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 20, 1969, 1, p.164 (nr.13).

509. Zimnicea, jud. Teleorman:

- I. a) S-au descoperit tetradrahme thasiene și imitații ale acestora, din care se cunosc cinci exemplare.
- b) În așezarea locală, cercetări arheologice.
- d) Thasos.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.68; I. Glodariu, *Relatii*, p.266 (nr.151).
- II. a) S-au descoperit trei piese de bronz emise de Odessos datate în secolele III - II a.Chr.
- b) 1949, în așezarea locală.
- c) MNA (1 ex.)/NrInV 219.
- d) Odessos (3,81 g, 14,5 mm; 7,25 g, 19x20,5 mm; 6,84 g, 23x20,5 mm).
- e) O monedă a fost descoperită în al treilea nivel getic datat cu aproximație la începutul secolului I a.Chr.; o alta s-a descoperit la suprafața așezării locale.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 16, 1965, 2, p. 244 și 252-253 (nr. 13, 14, 15); R. Vulpe, *Așezări getice din Muntenia*, București, 1966, p. 23.
- III. a) S-a descoperit un stater de la Alexandru cel Mare (317-311 a.Chr.).
- b) 1966, în așezarea locală.
- d) Babylon (8,46 g; 19 mm).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 21, 1977, p.376 (nr.12).
- IV. a) S-a descoperit o piesă de bronz, emisă de Alopeconesos (Chersonesul Tracic).
- b) 1968, în așezarea getică, cercetări arheologice.
- d) Alopeconesos.
- e) Piesa este de tipul Dionysos cu kantharos, fiind dată în secolele IV - III a.Chr.
- f) M. Chițescu, *SCIV*, 23, 1972, 2, p.229-306; C. Preda, *Ist monedei*, p.91.
- V. a) Tezaur (?) din care se cunosc șase drahme dyrrhachiene și patru denari romani republicani.

- b) 1971 (?), în perimetrul așezării locale de la Zimnicea.
- d) Dyrrhachium.
- e) În 1991 două drahme dyrrhachiene și trei denari romani republicani au fost identificate la doi elevi de la liceul "G. Coșbuc" din București, care doreau să le valorifice, în vreme ce alte patru drahme dyrrhachiene și un denar roman republican au fost văzute în vitrina unei consignații.
- f) A. Popescu, *BSNR*, 86-87, 1992-1993, 140-141, p.305; Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p.311 (nr.16); Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.434 (nr.14).

VI. a) S-a descoperit o piesă de la Filip II.

- d) Filip II.
- e) Piesa a fost descoperită de Al. Alexandrescu, în urma cercetărilor arheologice.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 20, 1976, p.288 (nr.32).

VII. a) Într-un alt context se menționează descoperirea a șase piese din bronz de la Alexandru cel Mare.

- b) În așezarea locală.
- d) Alexandru cel Mare.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 20, 1976, p.288 (nr.32).

510. Zlatna, jud. Alba:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă de la Filip II.
- d) Filip II.
- f) C. Preda, *Ist monedei*, p.102.

511. Bihor, județul:

- a) S-a descoperit un stater de la Alexandru cel Mare.
- b) 1907 (?).
- c) MIOradea (din 1907).
- d) Babilon (8,4 g; 19 mm).
- f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.95 (nr. 18/II).

512. Brăila, județul:

- a) Se menționează descoperirea unei piese de bronz din împrejurimile Brăilei.
- d) Lisimah.
- f) C. Preda, *Ist monedei*, p. 111.

513. Buzău, județul:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă de la Filip II, considerată emisiune postumă, datată între 315/314 - 295/294 a.Chr.
- b) În județ.
- c) CNBAR.
- d) Filip II (14,07 g; 25 mm).
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.462 (nr.2).

514. Ciuc (fostul județ):

- I. a) Tezaur în greutate de aproximativ 1,2 kg, constituit din drahme de tip Dyrrhachium și Apollonia.
- b) 1923.
- c) MNA (8 ex. Dyrrhachium).
- d) Dyrrhachium; Apollonia.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p.273 (nr.94).
- II. a) Tezaur care conține 16 drahme Apollonia.
- b) 1931.
- d) Apollonia.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p.275 (nr.155).

515. Covasna, județul:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
- c) MISf.Gheorghe.
- d) Thasos.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 16, 1972, p.362.

516. Covurlui (fostul județ):

- a) Tezaur (?) constituit din cinci tetradrahme thasiene considerate imitații.
- b) 1937.
- d) Thasos.
- e) I. Winkler atribuie un exemplar monetăriei locale.
- f) I. Dimian, *SCIV*, 6, 1955, 1-2, p. 305-306 (nr. 10); V. Mihailescu-Bîrliba, *MemAntiq*, 3, 1971, p. 201-202; C. Preda, *Monedele*, p.438.

517. Dolj (fostul județ):

- a) Tezaur din care se cunosc 127 drahme emise de Dyrrhachium, opt imitații dyrrhachiene, o drăhmă din Apollonia și trei denari romani republicani.
- c) CNBAR/NrInv 548.
- d) Dyrrhachium; Apollonia.
- e) Denarul cel mai recent este datat în 31 a.Chr.; cinci drahme sunt fragmentare și nu au fost luate în considerație.
- f) I.E. Dimian, *SCIV*, 5, 1955, 1-2, p. 303-307; N. Conovici, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p. 59-74.

518. Hunedoara, județul:

- a) Se semnalează descoperirea a "zeci de mii de monede de aur de la Lisimah alături de piese tip Koson".
- b) Mijlocul sec. XVI, "undeva în preajma râului Streiu".
- d) Lisimah (pentru piesele macedonene).
- e) C. Preda menționează că este vorba de 40.000 de stateri, dar manifestă rezerve față de această informație.
- f) I. Martian, *BSNR*, 16, 1921, 37-40, p. 15-18; C. Preda, *Ist monedei*, p.111.

519. Mureș, județul:

- I. a) Se menționează descoperirea unei tetradrahme de la Alexandru ce Mare.
- d) Tarsus (13,60 g).
- f) E. Chirilă și colab., *Tezaur și descoperiri monetare din jud. Mureș*, Tg. Mureș, 1980, p. 17-19.
- II. a) S-au descoperit izolat mai multe monede grecești.
- b) În județ.
- d) Macedonia I (4 ex.); Dyrrhachium (13 ex.); Apollonia (3 ex.).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 28, 1984, 1-2, p.186 (nr.20).

520. Năsăud (fostul județ):

- a) Tezaur (?) format dintr-un număr neprecizat de monede grecești (probabil Dyrrhachium) și drahme grecești neidentificabile.
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p.273 (nr.97).

521. Prahova, județul:

- a) S-au descoperit două tetradrahme de la Filip II.
- b) În județ.
- d) Filip II.
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *BSNR*, 80-85, 1986-1991 (1993), 134-139, p. 292-293; *idem*, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p. 311 (nr. 12).

522. Vaslui (fostul județ):

- a) S-a descoperit o drăhmă și o monedă de bronz bătută la Histria.
- b) 1941.
- c) Colecția liceului "N. Bălcescu" din Brăila.
- d) Histria.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 162-163 (nr. 28, 29); I. Glodariu, *Relatii*, p. 256 (nr. 46, 47); Ghenuță Coman, *RAJVaslui*, p. 256, nr. LXVI.

523. Vâlcea, județul:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă de la Filip II (323-315 a.Chr.).
- d) Pella (14,50 g; 23 mm).
- e) Nu se cunoaște localitatea și data la care a fost găsită. Prezentată spre identificare de pr. Gh. Petre din Govora.
- f) C. Preda, *SCN*, 6, 1975, p.207 (nr.2); C. Preda, *Ist monedei*, p.102.

524. Vlașca (fostul județ):

- a) Tezaur alcătuit dintr-un număr neprecizat de monede grecești printre care și drahme dyrrhachiene.
- b) Pe teritoriul fostului județ.
- c) MIBucurești (piesele dyrrhachiene).
- d) Dyrrhachium.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 18, 1967, 1, p.195 (nr.27).

525. Vrancea, județul:

- a) Tezaur (?) constituit din monede grecești nedeterminabile, datat în secolele II - I a.Chr.
- b) 1976, în regiunea muntoasă, pe Valea Nărujei.
- c) MIFocșani.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 21, 1977, p. 376 (nr. 11); *idem*, *BSNR*, 70-74, 1976-1980 (1981), 124-128, p. 572;

526. Banat:

- a) S-au descoperit tetradrahme thasiene și imitații ale acestora în număr neprecizat.
- d) Thasos.

f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 66.

527. Bucovina (?):

- I. a) S-au descoperit două monede grecești, două macedonene și alte două barbare, mai mult ca probabil în zonă.
 e) În timpul celui de-al doilea război mondial s-a pierdut în întregime colecția numismatică a MIBucovinei în care se găseau piesele respective.
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.146 (nr.249).
- II. a) S-au descoperit două monede macedonene de bronz.
 c) CNBAR/NrInv 32086-32087 (donate de C. Brătescu din Cernăuți).
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.146 (nr.248).

528. Moldova (?):

- I. a) Se menționează descoperirea mai multor monede grecești și elenistice printre care 15 AE, 27 AR și 1 AV, precum și 23 AR macedonene (în 1886 se aflau 23 ex. de tip Filip II).
 b) Între 1830-1919.provenind din diferite localități (poate nu toate din Moldova).
 c) MINlași.
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.147 (nr.255).
- II. a) O drahmă dyrrhachiană (*MENISKOY - APXIAAOY*) este menționată ca fiind găsită în Moldova.
 b) 1969 (?).
 c) MIBacău/NrInv 25038.
 d) Dyrrhachium (3,25 g).
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.147 (nr.256).
- III. a) S-a descoperit un octobol de argint emis de Histiaea între 313-265 a.Chr.; piesa este foarte bine conservată.
 c) Nu i se cunoaște cu exactitate proveniența, dar a intrat în colecția MIPiatra Neamț/NrInv 5303.
 d) Histiaea (2,40 g; 15 mm).
 e) Piesa este o monedă grecească foarte rară; se mai cunoaște un singur exemplar la MIBrașov; inițial piesa se găsea în colecția I. Cârdei (Piatra Neamț).
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, *SAA*, 1, 1983, p.182.
- IV. a) Două tetradrahme thasiene foarte bine conservate au fost descoperite probabil în Moldova.
 c) Colecția A. Ciobanu (Iași).
 d) Thasos.
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.147 (nr.258).
- V. a) S-a descoperit o monedă de bronz emisă cu aproximație între 350-335 a.Chr.
 c) Colecția G. Donose Pistică (liceul "C. Negruzzi", Iași).
 d) Caria la Kalymnos (11,90 g; 24 mm).
 e) Nu este cert că piesa provine din Moldova.
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, V. Butnariu, *ArhMold*, 12, 1988, p.313.

529. Muntenia:

- I. a) S-a descoperit o piesă de argint emisă de Pyrrhus regele Epirului.
 c) Colecție particulară.
 d) Epir.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.319 (nr.12); C. Preda, *Ist monedei*, p.119.
- II. a) S-a descoperit o tetradrahmă de la Lisimah.
 b) În sudul Munteniei.
 d) Lisimah.
 f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p.311 (nr.10).

530. Oltenia:

- I. a) S-au descoperit imitații de tip Thasos, în număr neprecizat.
 c) Colecția Gh. Georgescu (Corabia); MICorabia.
 f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 68; I. Glodariu, *Relații*, p.268 (nr.207).
- II. a) S-au descoperit imitații de tip Macedonia I, în număr neprecizat.
 c) Colecția Gh. Georgescu din Corabia.
 f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 76; I. Glodariu, *Relații*, p.261 (nr.45).
- III. a) Se menționează existența a 17 stateri de la Filip II și Alexandru cel Mare.
 c) Colecție particulară.
 d) Filip II; Alexandru cel Mare.
 e) Piese examinate sumar la Craiova în 1945.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 14, 1970, p.470 (nr.12).

531. Transilvania:

- I. a) S-a descoperit un stater datat între 400-338 a.Chr.
 b) În regiune.
 c) CabNumism al Muzeului "Astra" din Sibiu/NrInv 1285/954.
 d) Corinth (8,12 g; 20 mm).
 f) O. Dudău, *BSNR*, 86-87, 1992-1993, 140-141, p.61.
- II. a) S-au descoperit două tetradrahme postume de la Filip II.
 b) În regiune.
 c) CabNumism al Muzeului "Astra" din Sibiu/NrInv 1285/954.
 d) Amphipolis (13 g; 23mm și 9,10 g; 23-24 mm).
 f) O. Dudău, *BSNR*, 86-87, 1992-1993, 140-141, p.61.
- III. a) S-au descoperit patru tetradrahme postume de la Alexandru cel Mare.
 b) În regiune.
 c) CabNumism al Muzeului "Astra" din Sibiu/NrInv 1285/942, 950, 952.
 d) Babilon; Price; Arados; Marathos; Susa sau Ectabana (311-280 a.Chr.).
 f) O. Dudău, *BSNR*, 86-87, 1992-1993, 140-141, p.61.
- IV. a) S-au descoperit cinci piese thasiene.
 b) În regiune.
 c) CabNumism al Muzeului "Astra" din Sibiu/NrInv 1285/941, 942, 943, 944, 953.
 d) Thasos (15,50-16;10 g; 30-35 mm).
 f) O. Dudău, *BSNR*, 86-87, 1992-1993, 140-141, p.61.
- V. a) Din regiune provin tetradrahme emise de Macedonia I și Thasos.
 d) Macedonia I; Thasos.
 f) I. Glodariu, *Relații*, p.261 (nr.35).
- VI. a) Din regiune provin tetradrahme emise de Macedonia I, Thasos și imitații ale acestora.
 c) KMW; colecții particulare.
 d) Macedonia I; Thasos.
 e) Nu se precizează dacă piesele au fost descoperite în tezaur sau izolat.
 f) I. Glodariu, *Relații*, p.261 (nr.46).
- VII. a) S-au descoperit 10 tetradrahme thasiene.
 d) Thasos.
 f) I. Glodariu, *Relații*, p.266 (nr.155a).
- VIII. a) Se semnalează descoperirea a "numeroase" tetradrahme thasiene.
 b) 1853.
 d) Thasos.
 f) I. Glodariu, *Relații*, p. 266 (nr. 155b).
- IX. a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană.
 d) Thasos.
 f) Z. Székely, *SCN*, 3, 1960, p.557 (nr.8).
- X. a) Număr neprecizat de drahme probabil dyrrhachiene.
 c) MISighșoara.
 d) Dyrrhachium (?).
 f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 89; I. Glodariu, *Relații*, p.273 (nr.98a).
- XI. a) Tezaur format din 117 tetradrahme thasiene și imitații ale acestora.
 b) 1897.
 d) Thasos.
 f) I. Glodariu, *Relații*, p.266 (nr.155c).
- XII. a) Tezaur alcătuit dintr-un număr neprecizat de tetradrahme thasiene, o drahmă dyrrhachiană și denari români republicani.
 c) MICluj-Napoca; KMW; diferite colecții particulare.
 d) Thasos; Dyrrhachium.
 f) I. Glodariu, *Relații*, p.266 (nr.155d).
- XIII. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
 c) MNA.
 d) Dyrrhachium.
 f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.116-117 (nr.57).
- XIV. a) S-au descoperit cinci monede grecești din care patru sunt drahme dyrrhachiene, iar un exemplar este emis de Apollonia.

c) Colecția I. Diaconescu din Ineu (1 ex.); colecția Gheorghe Cavală din Dieci (2 ex.); colecția ing. V. Palicică (1 ex.); colecția dr. Pavel Iva (1 ex.).

d) Dyrrhachium; Apollonia.

f) Fl. Dudaș, *ActaMN*, 12, 1975, p.136 (nr.15-19).

XV. a) Tezaur constituit din 51 piese dyrrhachiene și o monedă apolloniană.

b) Înainte de 1868, în estul regiunii.

d) Dyrrhachium; Apollonia.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 24, 1980, p.372 (nr.17).

532. România (până în 1914):

I. a) Număr neprecizat de drahme emise de Apollonia.

c) CNBAR.

d) Apollonia.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.120-121 (nr.26).

II. a) Descoperire izolată (?) care constă dintr-un număr neprecizat de imitații tetradrahme thasiene.

c) Fosta colecție Dessewffy.

f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.68; I. Glodariu, *Relații*, p.268 (nr.208).

533. Republica Moldova:

a) Se semnalează descoperirea unei monede olbiene.

b) Piesa provine dintr-un loc necunoscut, aflat pe malul Prutului.

d) Olbia.

f) P.O. Karyškovskij, *MASP*, 1983, p.170-171.

534. Proveniență necunoscută:

I. a) Un stater emis pentru Alexandru cel Mare.

c) MNA (din 1966).

d) Alexandru cel Mare (8,08 g; 18,3 mm).

e) Descoperită probabil la sud de Carpați.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 12, 1968, p.447 (nr.13).

II. a) O tetradrahmă emisă pentru Alexandru cel Mare.

c) Colecție particulară.

d) Alexandru cel Mare (16,56 g; 36,8 mm).

e) Piesa prezentată în 1967 la IAB de prof. Tănoveceanu.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 12, 1968, p.447 (nr.13).

III. a) Se menționează descoperirea mai multor monede de la Alexandru cel Mare printre care doi stateri (unul emis de Callatis), un dublu stater și o tetradrahmă cu loc de descoperire necunoscut, precum și un tezaur constituit din 20 tetradrahme.

e) C. Preda consideră că staterul de la Callatis provine din nordul Dobrogei sau chiar de la Galați.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 28, 1984, 1-2, p.186 (nr.25); C. Preda, *Ist monedei*, p.107.

ADDENDA

535. Grădiștea, com. Grădiștea, jud. Brăila:

- I. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
- b) În așezarea locală.
- d) Dyrrhachium.
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 36, 1992, p.202 (nr.5).
- II. a) S-a descoperit o piesă callatiană de bronz.
- b) În așezarea locală.
- d) Callatis.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 32, 1988, 1-2, p.216 (nr.4).

536. Grădiștea, com. Grădiștea, jud. Călărași:

- a) S-a descoperit un stater de la Alexandru cel Mare.
- b) În locul numit "Grădiștea Clinci".
- c) MICălărași.
- d) Callatis (8,35 g; 18 mm).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 12, 1968, p. 447 (nr.8).

Anexa II

CATALOGUL DESCOPERIRILOR DE MONEDE LOCALE

1. Adâncea, com. Gura Ocnitei, jud. Dâmbovița:

- a) Tezaur format din șase tetradrahme thasiene și 46 didrahme locale de tip Vârteju - București.
- b) Mai 1953, cu prilejul lucrărilor de construire a unui pod peste apa Pârscovului, pe șoseaua dintre Gura Ocnitei și Adâncea, pe teritoriul ultimei localități, în asezarea locală, într-un vas de lut.
- c) MIPloiești (6 ex.); MITârgoviște (23 ex.); IAB/NrInV 401 (23 ex.).
- d) Thasos.
- e) Ulterior, de la săteni și în urma unui sondaj arheologic efectuat în 1954, au mai fost recuperate câteva exemplare care provin din același tezaur și pe care le-am inclus în situația de mai sus.
- f) C. Preda, *SCN*, 2, 1958, p. 380-389 (nr. 1); idem, *Monedele*, p. 235 (nr. 1); Gh. Poenaru Bordea, C. Condrea, *Acta Valachica*, 3, 1974, p. 109-110.

2. Adâncata, com. Goiești, jud. Dolj:

- a) Tezaur alcătuit din 28 de monede locale.
- b) 1908, pe teritoriul comunei.
- c) Tipul Adâncata - Mănăstirea (25 ex.); tipul Larissa - Apollo (22,50 g; 22 mm-1 ex.); tipul "cu cap janiform" (1 ex.); tipul Filip III (1 ex. ?).
- e) Nu se știe dacă emisiunile de tip Larissa -Apollo, "cu cap janiform" și Filip III aparțin tezaurului descoperit în localitate.
- f) C. Moisil, *BSNR*, 11, 1914, 21, p. 23; V.N. Popp, *BSNR*, 13, 1916, 28, p. 57-60; C. Preda, *Monedele*, p. 136 (nr. 1), 145 (nr. 1), 206 (nr. 1).

3. Agrașul Mare, com. Târnova, jud. Arad:

- a) Tezaur format din 132 tetradrahme locale din care se cunosc 7 piese.
- b) 18 iulie 1880, la marginea comunei, în valea pârâului Bot, lucrări agricole.
- c) MNM (majoritatea pieselor); KMW.
- d) Tipul Agraș A - Șilindia (1-4: 13,19 g-14,11 g); tipul Agraș B - Șilindia (5-7: 13,06 g-14,06 g); tipul Huși - Vovriești (?).
- f) I. Wilkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 72 (nr.2); C. Preda, *Monedele*, p. 66-67, 101 (nr.1); Al. Săsianu, *Moneda antică*, p. 87 (nr.1/l).

4. Aiud, jud. Alba:

- I. a) S-au descoperit trei monede considerate imitații după tetradrahme ale lui Filip II, Alexandru cel Mare sau Thasos.
- b) În oraș.
- c) MlCluj-Napoca; MlBucurești.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p. 266; V. Suci, *Apulum*, 24, 1987, p. 120 (nr.1).
- II. a) Tezaur (?) din care se cunosc patru piese locale.
- b) Înainte de 1935.
- c) Colecția Institutului de Studii Clasice din Cluj-Napoca (din 1935).
- d) Tipul Aiud - Cugir.
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 297 (nr.1).

5. Alba Iulia, jud. Alba:

- I. a) Se semnalează descoperirea a două monede locale.
- b) În localitate.
- c) Colecția Koblintz (1 ex.); colecția Windisch-Grätz (1 ex.).
- d) Tipul Aninoasa - Dobrești (14,97 g; 14,30 g, 24 mm).
- f) K. Pink, *Ostkelten*, p. 70; C. Preda, *Monedele*, p. 280 (nr. 1).
- II. a) S-au descoperit două tetradrahme locale.
- b) În localitate.
- d) Tipul Rădulești - Hunedoara.

f) K. Pink, *Ostkelten*, p. 71; B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 32; C. Preda, *Monedele*, p. 302 (nr. 2).

6. Alexandria, jud. Teleorman:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) Pe teritoriul oraşului.
- c) CNBAR/NrInv 1245/57.778.
- d) Imitație de tip Filip II, grupa A.
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 34 (nr. 1).

7. Almaş, com. Almaş, jud. Arad:

- a) Tezaur alcătuit din aproximativ 200 monede locale dintre care s-au recuperat 19 piese.
- b) 1964, în locul numit "Pietroaie", aflat la 2 km sud de sat, pe valea "Pleşca", într-un vas de lut.
- c) MȚC/NrInv 3 (16 ex.); colecția liceului din Gurahont, jud. Arad (3 ex.).
- d) Tipul Toc - Chereluș (5,10-8,20 g).
- f) E. Chirilă, N. Chidioșan, *ActaMN*, 2, 1965, p. 111-118; C. Preda, *Monedele*, p. 309 (nr. 1); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 87-88 (nr. 2/I).

8. Amărăștii de Sus, com. Amărăștii de Sus, jud. Dolj:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) Pe teritoriul comunei.
- c) Colecția I. Vasilescu din localitate.
- d) Tipul Filip III Arideul.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 20, 1969, 1, p. 164 (nr. 14); C. Preda, *Monedele*, p. 332 (nr. 1).

9. Andrid, com. Andrid, jud. Satu Mare:

- a) Tezaur constituit dintr-un număr neprecizat de monede locale, din care se cunoaște un exemplar.
- b) 1893, în raza localității.
- c) MNM/NrInv 59 (din 1893).
- d) Tipul Medieșu Aurit (8,85 g).
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 31; C. Preda, *Monedele*, p. 290; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 88 (nr. 3).

10. Aninoasa, com. Cornișani, jud. Gorj:

- a) Tezaur format din aproximativ 130-150 monede locale.
- b) 1934, în raza satului, cu ocazia construirii unei pivnițe.
- c) CNBAR (45 ex.); IAB/NrInv 2, 11 (3 ex.); colecții particulare.
- d) Tipul Aninoasa - Dobrești (13,30-15,14 g; 24-26 mm).
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 280 (nr. 2).

11. Arad, jud. Arad:

- I. a) Se semnalează descoperirea a patru monede locale.
- d) Imitații de tip Filip II (?).
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 433 (nr. 2); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 88 (nr. 4/I).
- II. a) S-a descoperit o piesă locală.
- d) Tipul Ramna B (?).
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 65-66; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 88 (nr. 4/II).
- III. a) S-au descoperit șase piese locale.
- c) Colecția dr. G. Severeanu din București.
- d) Tipul Aiud - Cugir.
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 297 (nr. 3); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 88 (nr. 4/IV).
- IV. a) S-au descoperit cinci monede locale.
- c) MNM (4 ex.); colecția dr. G. Severeanu din București (1 ex.).
- d) Tipul Toc - Chereluș.
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 309; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 88 (nr. 4/V).

12. Arnota-Costești, com. Costești, jud. Vâlcea:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În localitate (?).
- d) Imitație de tip Filip II, grupa A (14,25 g).
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 36 (nr. 24).

13. Baia de Aramă, jud. Mehedinți:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În localitate.
- c) Colecția Gh. Hirșoveanu din Plenița.
- d) Tipul Banat.

f) C.S. Nicolae Plopsor, *Oltenia*, 11, 1923, 1, p. 163; C. Preda, *Monedele*, p. 56 (nr. 1); idem, *Ist mone-dei*, p. 142.

14. Balotești, com. Izvorul, jud. Mehedinți:

- a) S-a descoperit "o monedă locală barbarizată".
- b) În citadela de la Grădeț.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 24, 1980, p. 372 (nr.20).

15. Baraolt, jud. Covasna:

- a) S-au descoperit două monede locale.
- b) În localitate.
- d) Tipul Cladovo - Saschiz.
- f) K. Pink, *Ostkelten*, p. 71; B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 30; C. Preda, *Monedele*, p. 271 (nr. 1).

16. Baziaș, com. Socol, jud. Caraș Severin:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) Descoperită întâmplător pe dealul Lunca, situat între Baziaș și Socol.
- d) Tipul Aninoasa - Dobrești.
- f) L. Ruzicka, *BSNR*, 17, 1922, 41-42, p. 11-12 și 37; C. Preda, *Monedele*, p. 281 (nr. 3); idem, *Ist mo-nedei*, p. 199.

17. Băile Herculane, jud. Caraș Severin:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În localitate.
- d) Tipul Criciova.
- f) D. Bălănescu, *SCN*, 8, 1984, p. 129 (nr. 1).

18. Băluș (azi inclus în satul **Plugari**), com. Plugari, jud. Iași:

- a) S-a descoperit o monedă locală scyphată (?).
- f) V. Mihailescu-Bîrliiba, *Dacia răsăriteană*, p. 127 (nr. 9).

19. Bălteni, com. Copăceni, jud. Argeș:

- a) Tezaur constituit din piese locale și o tetradrahmă de la Alexandru cel Mare.
- b) La începutul celui de-al doilea război mondial, pe teritoriul satului Bălteni.
- c) Colecții particulare; CNBAR (câteva exemplare).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 5, 1961, p. 586 (nr. 16).

20. Bălțați, com. Mărgineni, jud. Olt:

- a) S-a descoperit o monedă locală de argint.
- b) Înainte de 1930, pe islazul satului.
- c) IAB/NrInv 182.
- d) Tipul Adâncata - Mănăstirea (5,96 g; 24 mm).
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 207 (nr. 2).

21. Bărboiu, com. Grecești, jud. Gorj:

- a) S-au descoperit două monede locale.
- b) În localitate.
- d) Tipul Aninoasa - Dobrești.
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 281 (nr. 4); idem, *Ist monedei*, p. 199.

22. Băsești, com. Viișoara, jud. Vaslui:

- a) Tezaur (?) din care se cunosc trei monede locale.
- b) 1935, în localitate, lucrări agricole.
- d) Tipul Alexandru cel Mare.
- e) Monedele se aflau împrăștiate.
- f) I. Dimian, *SCIV*, 6, 1955, 1-2, p. 304 (nr. 5); C. Preda, *Monedele*, p. 332 (nr. 2).

23. Bâra, com. Bâra, jud. Neamț:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) IAB.
- d) Tipul Huși - Vovriești.
- f) C. Preda, *ArhMold*, 4, 1966, p. 162.

24. Bârlad, jud. Vaslui:

- I. a) S-a descoperit o piesă locală de argint.
- b) În împrejurimile orașului.
- c) MIBârlad.
- d) Imitație de tip Filip II din primele serii cu legenda întregă (14,19 g; 25 mm).
- f) V. Mihailescu-Bîrliiba, *MemAntiq*, 3, 1971, p. 196-197; C. Preda, *Monedele*, p. 34 (nr. 3).
- II. a) S-au descoperit două monede locale.

- b) Într-un punct din apropierea orașului.
- c) MIBârlad.
- d) Tipul Huși - Vovriesti (13,23 g; 23 mm și 13,87 g; 26 mm).
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 118 (nr. 4); Ghenuță Coman, *RAJ Vaslui*, p. 71, IX.

III. a) Se semnaleză descoperirea unei monede locale.

- c) MIBârlad.
- d) Tipul Prundu - Jiblea (12,52 g; 22 mm).
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 156.

IV. a) S-a descoperit o monedă locală.

- b) În împrejurimile orașului.
- c) MIBârlad.
- d) Tipul Adâncata - Mânăstirea (7,83 g).
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 207 (nr. 4).

V. a) Se semnaleză descoperirea a două monede locale.

- b) În împrejurimile orașului.
- c) MIBârlad.
- d) Tipul Vârteju - București.
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 236 (nr. 3).

25. Bârzeiul de Gilort, com. Albeni, jud. Gorj:

- a) Tezaur (?) din care s-au recuperat șapte monede locale.
- c) MIR.
- d) Tipul Aninoasa - Dobrești.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 17, 1973, p. 406 (nr. 21).

26. Beclean, jud. Bistrița Năsăud:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În localitate.
- c) Colecția Ilie Țabrea din București.
- d) Tipul Crișeni - Berchieș.
- e) Moneda nu aparține tipului Prundu - Bârgăului așa cum consideră B. Mitrea.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 19, 1968, p. 173 (nr. 20); C. Preda, *Monedele*, p. 100.

27. Belcin, com. Calopâr, jud. Dolj:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- c) MICraiova.
- d) Tipul Aninoasa - Dobrești.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 25, 1981, p. 384 (nr. 48).

28. Beleți, com. Beleți, jud. Argeș:

- a) S-au descoperit mai multe monede locale.
- b) Pe teritoriul localității.
- c) Colecția școlii din localitate.
- d) Imitații de tip Filip II.
- f) C. Preda, Paul I. Dicu, *BSNR*, 75-76, 1981-1982 (1983), 129-130, p. 89.

29. Belgorod-Dnestrovskij (fost **Akkerman**, **Cetatea Albă**=**Tyras**), reg. Odessa, Ucraina:

- a) Se semnaleză descoperirea mai multor monede locale, din care se cunosc două imitații de tip Filip II.
- e) Piesele au făcut parte din colecția Soroceanu, din Cetatea Albă.
- f) A.N. Zograf, 1951, p. 68 și tab. 2/2; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 144-145 (nr. 224).

30. Benești, com. Bălcești, jud. Vâlcea:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) 1940, pe malul drept al Oltului, cu prilejul săpării unei gropi pentru ghețarie.
- c) IAB/NrInv 171.
- d) Imitație de tip Filip II, grupa A (13,25 g; 25,5 mm).
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 38 (nr.1).

31. Bicazu Ardelean, com. Bicazu Ardelean, jud. Neamț:

- a) Tezaur din care s-au recuperat zece monede locale.
- b) 1880.
- c) IAB, 1880, p. 74 (nr.29).
- d) Tipul Huși - Vovriesti.
- f) C. Știrbu, *CercetNum*, 3, 1980, p. 153 (nr. 269); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 127-128 (nr. 13).

32. Bistrița, com. Costești, jud. Vâlcea:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) 1961-1962, în apropierea Mănăstirii Horezu, lucrări editare.
- e) Imitație de tip Filip II, grupa A (14,69 g; 24 mm).
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 34 (nr. 2).

33. Bistrița Năsăud, jud. Năsăud:

- I. a) Se semnalează descoperirea mai multor monede locale.
- b) În împrejurimile orașului.
- d) Tipul Adâncata - Mănăstirea (2 ex.).
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 31; C. Preda, *Monedele*, p. 207 (nr. 3).
- II. a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În localitate.
- c) Tipul Crișeni - Berchieș, faza B (12.95 g; 28 mm).
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 100.
- III. a) S-a descoperit o drahmă locală.
- b) În împrejurimile Bistriței.
- d) Tipul Alexandru cel Mare.
- f) K. Pink, *Ostkelten*, p. 134; C. Preda, *Monedele*, p. 332 (nr. 3).

34. Bivolari, jud. Vâlcea:

- a) S-au descoperit 11 imitații locale alături de o brătară de argint.
- b) În localitate (?).
- c) CNBAR.
- d) Tipul „cu cap janiform”.
- f) O. Iliescu, *CrestColect*, 10, 1969, p. 311-312; C. Preda, *Monedele*, p. 145 (nr. 3).

35. Blăjani, com. Blăjani, jud. Buzău:

- a) S-au descoperit monede locale, în număr neprecizat, care ulterior s-au pierdut.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 24, 1980, p. 372 (nr. 21).

36. Bogdănești, com. Bujoreni, jud. Vâlcea:

- a) S-au descoperit patru monede locale de argint.
- b) 1940, în comună.
- c) Colecția I. Dimian din București.
- d) Tipul Adâncata - Mănăstirea, serie cu „capul Romei”.
- f) I. Winkler, *ActaMN*, 6, 1969, p. 77 (nota 315); C. Preda, *Monedele*, p. 207 (nr. 5).

37. Bogonos, com. Lețcani, jud. Iași:

- a) S-a descoperit o piesă locală de argint.
- c) IAB/NrInv 408.
- d) Tipul Huși - Vovriești.
- f) C. Presa, *ArhMold*, 4, 1966, p. 162.

38. Boldești, com. Boldești, jud. Prahova:

- a) S-a descoperit o monedă locală alături de ceramică Latene.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 24, 1980, p. 372 (nr. 22).

39. Borănești, com. Coșereni, jud. Ialomița:

- a) Tezaur constituit din piese locale, alături de didrahme histriene, 22 piese macedonene de tip Filip II considerate emisiuni postume și imitații din care s-a examinat o piesă.
- b) În localitate.
- d) Imitații de tip Filip II.
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p. 462 (nr. 1); C. Preda, *Ist monedei*, p. 138.

40. Bozeș, com. Geoagiu-Băi, jud. Hunedoara:

- a) Tezaur format din 39 tetradrahme locale.
- b) 1964, pe teritoriul satului.
- c) MIDeva/NrInv 19774-19812.
- d) Tipul Rădulești - Hunedoara (8,10-9,70 g; 28-31 mm).
- e) Piesele au un procent de 23,50% argint, 56% cupru, restul zinc și cositor.
- f) Tr. Bălan, *Sargetia*, 4, 1966, p. 51-64; C. Preda, *Monedele*, p. 302 (nr. 2).

41. Brad, com. Negri, jud. Bacău:

- I. a) Se semnalează descoperirea unei piese locale scyphate (*fourrée*).
- b) 1963, săpături arheologice efectuate în așezarea locală, în secțiunea 1, caroul 24V, la adâncimea de 2,50 m.

- c) MIRoman/NrInv 7859.
 d) Tipul Vârteju - București (4,41 g; 21 mm).
 e) Piesa este puternic oxidată.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 17, 1966, p. 418 (nr. 8); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 128 (nr. 26); V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p. 104 (nr. 4).
- II. a) S-a descoperit o piesă locală de argint.
 b) 1969, în așezarea locală, cercetări arheologice, în secțiunea 1, caroul 14, la adâncimea de 2,30 m.
 c) MIRoman/NrInv 8893.
 d) Tipul Vârteju - București.
 e) Argintul este de proastă calitate, ceea ce a făcut ca piesa să fie friabilă, fiind fragmentată în 9-10 bucăți; de asemenea se pare că moneda a fost trecută prin foc.
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 128 (nr. 27); V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p. 104 (nr. 5).
- III. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) 1973, în așezarea locală, cercetări arheologice, în secțiunea 1, caroul 13-B2, la adâncimea de 1,80 m, sub lătuiala unei locuințe de suprafață.
 c) MIRoman/NrInv 9150.
 d) Tipul Vârteju - București (5,94 g; 23 mm).
 e) Aliajul de argint este de slabă calitate, piesa este slab conservată, arsă și puternic corodată. De asemenea, piesa are câteva bucăți marginale rupte.
 f) V. Ursachi, *ACIT-II*, 2, București, p. 62; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 128-129 (nr. 28); V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p. 104 (nr. 6).
- IV. a) S-a descoperit o monedă locală.
 b) 1973, în secțiunea 10, caroul 11 - A(cropole), la 1,90 m adâncime.
 c) MIRoman/NrInv 9152.
 d) Tipul Vârteju - București (17 mm).
 e) Pare a fi o piesă *fouree*.
 f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p. 104 (nr.7).
- V. a) Se semnalează descoperirea unei monede locale scyphate.
 b) 1974, în așezarea locală, cercetări sistematice, în secțiunea 72/3, caroul 2, la adâncimea de 0,70 m.
 c) MIRoman/NrInv 9164.
 d) Tipul Vârteju - București (5,40 g; 23x21,5 mm).
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 129 (nr. 29); V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p. 104 (nr. 8).
- 42. Brașov, jud. Brașov:**
- I. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În localitate.
 d) Tipul Tonciu.
 f) C. Preda, *Monedele*, p. 106.
- II. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În împrejurimile orașului.
 c) Colecția M. Dessewffy.
 d) Tipul Larissa - Apollo (13,84 g).
 f) K. Pink, *Ostkelten*, p. 67-68; C. Preda, *Monedele*, p. 136 (nr.2).
- III. a) Se semnalează descoperirea unor monede locale.
 b) 1908, în împrejurimile orașului.
 d) Tipul Adâncata - Mănăstirea (8,22- 8,52 g).
 f) C. Preda, *Monedele*, p. 207 (nr.6).
- IV. a) Se semnalează descoperirea de monede locale, în număr neprecizat.
 b) În împrejurimile orașului.
 d) Tipul Vârteju - București.
 f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 30; C. Preda, *Monedele*, p. 236 (nr.5).
- V. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În împrejurimile orașului.
 c) KMW.
 d) Tipul Aninoasa - Dobrești (14,60 g).
 e) Alte două piese sunt menționate de Dessewffy (1256-1257).
 f) C. Pink, *Ostkelten*, p. 71; C. Preda, *Monedele*, p. 281 (nr.3).
- VI. a) S-a descoperit o piesă locală.

- b) În împrejurimile orasului.
- d) Tipul Cladovo - Saschiz (11,94 g).
- f) K. Pink, *Ostkelten*, p. 71; C. Preda, *Monedele*, p. 271 (nr.2).

VII. a) Se semnalează descoperirea de drahme si tetradrahme locale (5 ex.).

- b) În împrejurimile oraşului.
- c) KMW (7 ex.).
- d) Tipul „combinat” (13.22-16.25 g, pentru tetradrahme; 3,31-3,33 g și 17,5x19 mm pentru drahme).
- f) I. Winkler, *ActaMN*, 3. 1966, p. 79, 85 (nr.8); C. Preda, *Monedele*, p. 332 (nr.4).

43. Brănești, jud. Bălți, Republica Moldova:

- a) Se semnalează descoperirea a două tetradrahme locale.
- b) 1974, lucrări agricole.
- d) Tipul Huși - Vovriesti.
- f) A.A. Nudel'man, 1976. p. 49.

44. Breaza, com. Lisa, jud. Braşov:

- a) S-a descoperit o monedă locală scyphată de tip neprecizat.
- c) MICluj-Napoca.
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 316 (nr.1).

45. Brețcu, com. Brețcu, jud. Covasna:

- a) S-a descoperit o drahmă locală.
- b) 1935, în zona castrului roman.
- d) Tipul Alexandru cel Mare - Filip III Arideul.
- f) I. Dimian, *SCIV*, 6. 1955. 1-2, p. 304 (nr.6); C. Preda, *Monedele*, p. 332 (nr.5).

46. Bucovăț, com. Dumbrava, jud. Timis:

- I. a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) Pe teritoriul localității.
- d) Tipul Husi - Vovriesti (13,33 g).
- f) K. Pink, *Ostkelten*, p36.
- II. a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În localitate.
- d) Tipul Adâncata - Mănăstirea (8,81 g).
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 207 (nr.7).

47. București:

- I. a) Tezaur format din 20 tetradrahme thasiene din care una este imitatie (bătută în Thracia), alături de un număr neprecizat de monede locale.
- b) În cartierul "Popești-Leordeni".
- e) În 1869, tezaurul este semnalat de Cezar Bolliac.
- f) C. Moisil, *Balkanica*, 7, 1944, 1, p. 18-19; I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 102-103 (nr.45).
- II. a) S-a descoperit o monedă locală.
- b) 1934, lângă spitalul Brâncovenesc, lucrări edilitare.
- c) CNBAR/NrInv 508.
- d) Tipul Vârteju - București.
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 236 (nr.6).
- III. a) Tezaur alcătuit dintr-un număr neprecizat de monede locale, alături de 14 piese thasiene.
- b) Înainte de 1936, în cartierul Pipera, într-un vas de lut.
- c) IAB; MIBucurești.
- d) Tipul Inotești - Răcoasa.
- f) B. Mitrea, *SRIR*, 1, 1954, p. 297; I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 102-103 (nr. 42); Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p. 430 (nr. 3).
- IV. a) S-au descoperit două piese locale.
- b) La limita de nord a capitalei, lângă calea ferată spre Constanța și la Fundeni.
- c) IAB/NrInv 116/7.
- d) Imitații de tip Filip II (?), grupa A (14 g; 26 mm și 14,20 g).
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 34 (nr.4), 35 (nr.11).
- V. a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În împrejurimile oraşului.
- c) CNBAR/NrInv 970/79.
- d) Tipul Vârteju - București.

f) C. Preda, *Monedele*, p. 239 (nr.10).

VI. a) S-a descoperit o drahmă locală.

b) În cartierul Colentina.

c) Colecție particulară.

d) Tipul „combinat” (2,94 g).

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 8, 1964, p. 374 (nr.15); C. Preda, *Ist monedei*, p. 217.

48. Budureasca, com. Vadu Săpat, jud. Prahova:

a) S-a descoperit o monedă locală.

d) Tipul Vârteju - București.

e) Piesa este atribuită acestui tip de C. Preda.

f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 31, 1989, 1-2, p. 260 (nr. 5); C. Preda, *Ist monedei*, p. 189.

49. Bughea de Sus, com. Albești, jud. Mures:

a) S-au descoperit două monede locale.

b) În localitate.

d) Tipul Vârteju - București.

e) Posibil să provină dintr-un tezaur care s-a pierdut imediat după descoperire.

f) C. Preda, *BSNR*, 80-85, 1986-1991, 134-139, p. 295; Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p. 311 (nr.18).

50. Bugiulești, com. Tetoiu, jud. Vâlcea:

I. a) S-a descoperit o piesă locală.

b) 1920 (?), în punctul „Mandocești”.

c) IAB/NrInv 1123 (din 1960).

d) Imitație de tip Filip II, grupa A (14,36 g; 27 mm).

f) C. Preda, *Monedele*, p. 35 (nr.5).

II. a) Tezaur format din 219 monede locale de tipuri diferite.

b) 1956-1957, pe teritoriul comunei, pe malul drept al apei Sasca, în punctul numit „Hotar”; descoperit întâmplător ca urmare a surpării unei părți din malul apei.

c) IAB (8 ex.); CNBAR; Academia Română, filiala Craiova (27 ex.).

d) Imitații de tip Filip II (5 ex.); tipul Larissa - Apollo (92 ex.); tipul „cu cap janiform” (29 ex.); tipul Bugiulești (5 ex.).

e) În 1967 s-au mai descoperit 88 exemplare Larissa - Apollo pe care le-am inclus în tezaur.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 1961, p. 586-587 (nr.17); C. Preda, *Dacia*, N.S., 8, 1964, p. 353-359; B. Mitrea, *SC/IV*, 19, 1968, 1, p. 173 (nr.21); C. Preda, *Monedele*, p. 144-145 și 176.

51. Buia, com. Șeica Mare, jud. Sibiu:

a) S-au descoperit trei piese locale.

b) În localitate.

c) Colecția R. Weisskricher (Sibiu).

d) Imitații de tip Filip II.

f) C. Preda, *Monedele*, p. 38 (nr.2).

52. Bunești, com. Bunești, jud. Vâlcea:

I. a) S-a descoperit o piesă locală.

b) În localitate.

c) Colecție particulară din Bunești.

d) Imitație de tip Filip II, grupa B (13,36 g; 23 mm).

f) C. Preda, *Monedele*, p. 39 (nr.3).

II. a) Tezaur constituit din monede locale, în număr neprecizat.

b) În localitate.

d) Tipul „cu cap janiform”; tipul Prundu - Jiblea.

f) C. Preda, *Ist monedei*, p. 169.

III. a) S-au descoperit două piese locale.

b) Pe teritoriul satului.

c) Colecție particulară.

d) Tipul Prundu - Jiblea (11,39 g; 24 mm).

f) C. Preda, *Monedele*, p. 155 (nr.2); idem, *Ist monedei*, p. 170.

53. Bunești, com. Bunești-Averești, jud. Vaslui:

I. a) S-a descoperit o tetradrahmă locală.

b) 1959, în punctul numit „Dealul Bobului”, posibil pe locul așezării locale.

c) MIHuși.

d) Tipul Huși - Vovriești (13,40 g; 24 mm).

- e) Tot aici se menționează descoperirea altei monede locale.
- f) I. Winkler, *ActaMN*, 5, 1968, p. 37; C. Preda, *Monedele*, p. 118 (nr.7); Ghenuță Coman, *RAJ Vaslui*, p. 89, XV.3.
- II. a) S-a descoperit o tetradrahmă din categoria primelor imitații de tip Filip II, care are totuși tăieturi specifice tipului Huși - Vovriești.
- b) 1977, periegează la suprafața stațiunii antice.
- c) MIHuși.
- d) Tipul Huși - Vovriești .
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 129 (nr.35b).
- III. a) S-au descoperit patru monede locale.
- b) 1979, în locuința 7 și în locuința 10, complexe ce aparțin nivelului 2 datat în secolele III - II a.Chr.
- c) MIHuși.
- d) Tipul Husi - Vovriești.
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 129 (nr.35c).
- IV. a) S-au descoperit șase piese de tip local.
- b) 1980, în secțiunea 19, alături de un depozit de unelte de fier.
- c) MIHuși.
- d) Tipul Huși - Vovriești.
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 129 (nr.35d).
- V. a) S-au descoperit două monede de tip local.
- b) 1982, în locuința 34.
- c) MIHuși.
- d) Tipul Huși - Vovriești.
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 129 (nr.35e).
- VI. a) S-a descoperit descoperit o monedă locală.
- b) 1983, în secțiunea 59.
- c) MIHusi.
- d) Tipul Huși - Vovriești.
- e) În total, aici s-ar fi descoperit 16 piese locale de tipul precizat care actualmente se află depozitate la MIHuși/NrInV 6449-6460.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 29, 1985, 1-2, p. 171 (nr.7); idem, *ActaMM*, 5-6, 1983-1984, p. 171; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 129 (nr.35f).
- 54. Bunești**, com. Sâplac, jud. Cluj:
- a) Tezaur constituit din 112 monede locale.
- b) În localitate.
- d) Tipul Medieșu Aurit.
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 290 (nr.2); idem, *Ist monedei*, p. 203.
- 55. Bunești**, com. Buteni, jud. Arad:
- a) Tezaur format din 12 piese locale și celtice.
- b) 1873, în hotarul localității, lucrări agricole.
- c) MNM.
- d) Tipul Ramna A - Tulghieș, 1 ex. (11,65 g); tipul Tulghieș - Mireșu Mare cu arc, 1 ex. (13,5 g); tipul Aгриș prototip Aгриș A - Șilindia, 1 ex. (13 g); tipul „cu cap uman sub cal”, 1 ex. (13,35 g); tipul călăreț cu semilună, 2 ex. (12,62; 12,9 g); tipul Jiblea fără litere pe avers, 1 ex. (11,35 g)
- e) I. Winkler consideră că cinci piese aparțin tipurilor Banat și Voloșcani.
- f) I. Winkler, *ActaMN*, 5, 1968, p. 37, 40, 43-44; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 96-97 (nr. 21); C. Preda, *Ist monedei*, p. 154, 173.
- 56. Buzău**, jud. Buzău:
- a) Tezaur format din 78 monede, din care se cunosc 48 denari romani republicani și o piesă locală.
- b) 1906.
- c) CNBAR.
- d) Tipul Inotești - Răcoasa.
- e) Ultimul dănar este datat în 55 a.Chr.
- f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p. 157-158 (nr. 7); M. Chițescu, *RRCD*, p. 126-127 (nr. 36); C. Preda, *Ist monedei*, p. 297.
- 57. Buzești**, com. Crasna, jud. Gorj:
- I. a) Se semnalează descoperirea mai multor monede locale.
- b) În comună.
- c) MISuceava (1 ex.); MIBucurești (3 ex.)

- e) Informația este nesigură.
 d) Tipul Adâncata - Mânăstirea (8 g, pentru piesa de la Suceava).
 f) C. Preda, *Monedele*, p. 207 (nr.8).
- II. a) S-a descoperit o monedă locală.
 b) Pe teritoriul localității.
 d) Tipul Toc - Chereluș.
 e) Descoperirea nu este sigură.
 f) C. Preda, *Monedele*, p. 309 (nr.3).
- 58. Caracal, jud. Olt:**
 a) S-au descoperit două monede locale.
 b) În împrejurimile orașului.
 c) IAB (1 ex.); colecția particulară din București.
 d) Tipul „cu cap uman sub cal” (13,75 g, pentru piesa de la IAB).
 f) C. Preda, *Monedele*, p. 167 (nr.2).
- 59. Caransebeș, jud. Caraș Severin:**
 a) S-au descoperit monede locale, în număr neprecizat.
 b) În localitate.
 d) Tipul Banat.
 f) K. Pink, *Ostketten*, p. 42, 45; C. Preda, *Monedele*, p. 56 (nr.3).
- 60. Carașova, com. Carașova, jud. Caraș Severin:**
 I. a) S-a descoperit o piesă locală, alături probabil de tetradrahme de la Alexandru cel Mare.
 b) Pe teritoriul comunei.
 c) Colecția Dessewffy (989).
 d) Tipul Banat (12,95 g).
 f) C. Preda, *Monedele*, p. 56 (nr.5).
 II. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În localitate.
 c) Colecția Desswffy (1239).
 d) Tipul „cu cifre romane”, grupa cu cap uman fără barbă (9,51 g).
 f) C. Preda, *Monedele*, p. 89.
- 61. Călimănești, jud. Vâlcea:**
 a) S-au descoperit două piese locale.
 b) În localitate.
 d) Tipul „călărețul cu pasăre”.
 f) A. Dumitrașcu, *Buridava*, 5, 1982, p. 31.
- 62. Căscioarele, com. Căscioarele, jud. Călărași:**
 a) S-au descoperit mai multe piese locale de argint.
 b) 1962-1963, săpături arheologice, în așezarea locală, în stratul de pământ de deasupra așezării neolitice.
 d) Tipul Adâncata - Mânăstirea (1 ex.); tipul Vârteju - București (3 ex.); tipul Alexandru cel Mare - Filip III Arideul (1,98 g; 16,5 mm).
 e) Piesa de tipul „combinat” este considerată drahmă.
 f) S. Marinescu-Bîlcu, *SC/IV*, 17, 1966, 1, p. 113-123.
- 63. Câmpofeni, com. Arcani, jud. Gorj:**
 a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În localitate.
 d) Imitație de tip Filip II, grupa A (14,38 g; 25 mm).
 e) Pe teritoriul comunei s-au mai descoperit alte 5-6 monede de acest tip.
 f) C. Preda, *Monedele*, p. 35 (nr.6).
- 64. Câmpulung, jud. Argeș:**
 I. a) S-au descoperit mai multe monede locale.
 b) În localitate.
 c) CNBAR/NrInv 1263 (2 ex.).
 d) Tipul Adâncata - Mânăstirea.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 2, 1958, p. 494 (nr.5); C. Preda, *Monedele*, p. 207 (nr.11) .
 II. a) Tezaur (?) alcătuit din zece monede locale.
 b) În împrejurimile orașului.
 c) CNBAR/NrInv 1263 (din 1956).

d) Tipul Vârteju - București.

f) B. Mitrea, *SCIV*, 9, 1958, 1, p. 152 (nr.5); C. Preda, *Monedele*, p. 236 (nr.9).

65. Căndești, com. Dumbrăveni, jud. Vrancea:

I. a) Se menționează descoperirea a două monede locale de argint, care provin din două locuințe antice.

b) În așezarea locală, cercetări sistematice.

d) Tipul Dumbrăveni.

f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 130 (nr.47).

II. a) S-au descoperit mai multe monede locale de argint, din care se cunoaște un exemplar.

b) 1965-1966, cercetări arheologice efectuate în așezarea locală de pe „Coasta Banului”.

c) IAB/NrInV 235/256 (1 ex.).

d) Tipul Inotești - Răcoasa.

f) C. Preda, I.T. Dragomir, *SCN*, 6, 1975, p. 34 (nr. 2); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 130 (nr. 46).

66. Căndești, com. Căndești, jud. Neamț:

a) S-a descoperit o piesă locală.

c) MIPiatra Neamț.

d) Tipul Husi - Vovriești (13,60 g; 20,30 mm).

e) Piesa prezintă tăieturi și patru contramărci.

f) C. Mătasă, B. Mitrea, *SCN*, 1, 1957, p. 475 (nr.2); C. Preda, *Monedele*, p. 119 (nr.10).

67. Cârjiți, or. Deva, jud. Hunedoara:

I. a) S-a descoperit o piesă locală.

b) 1969, în localitate.

c) MIDeva/NrInV 23175.

d) Tipul Rădulești - Hunedoara.

f) C. Preda, *Monedele*, p. 302 (nr.3).

II. a) S-au descoperit monede locale, în număr neprecizat.

b) Înainte de 1900, în localitate.

d) Tipul Alexandru cel Mare.

f) C. Preda, *Monedele*, p. 333 (nr.9).

68. Cărlomănești, com. Vernești, jud. Buzău:

I. a) Tezaur constituit din 133 piese locale.

b) 1972-1974, în așezarea locală, în secțiunea E1c (N), la adâncimea de 0,60-0,65 m.

d) Tipul Vârteju - București (129 ex.).

e) Piesele au 3,26-5,77 g și 19-22 mm.

f) M. Babeș, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p. 130 și nota 12.

II. a) S-au descoperit două piese locale.

b) În așezarea locală.

d) Tipul Inotești - Răcoasa (5,42 g; 23-25 mm); tipul Filip III Arideul (1,38 g; 15-16,5 mm).

e) Prima piesă a fost descoperită la 0,60 m adâncime. iar a doua în sector E2C (nord).

f) M. Babeș, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p. 130 și nota 13-14.

69. Ceahlău, com. Ceahlău, jud. Neamț:

a) S-a descoperit o piesă locală.

b) MIPiatra Neamț/NrInV 5199.

d) Tipul Huși - Vovriești (14,76 g; 26 mm).

e) Inițial s-a afirmat că piesa a fost descoperită în satul Ceahlău, dar întrucât zona este săracă în vestigii antice, locul descoperirii piesei este pus sub semnul întrebării.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 20, 1976, p. 288 (nr. 34); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 130 (nr. 42); V. Mihailescu-Bîrliba, V. Butnaru, *ArhMold*, 16, 1993, p. 284 (nr. 1).

70. Celei, or. Corabia, jud. Olt:

a) S-a descoperit o piesă locală.

b) 1967, în așezarea civilă.

d) Tipul Prundu - Jiblea (13,02 g; 25 mm).

e) Pe revers piesa are urme de la sigla K.

f) B. Mitrea, *SCIV*, 19, 1968, 1, p. 173 (nr.23); C. Preda, *Monedele*, p. 155 (nr.3) .

71. Cernatul de Sus, com. Cernat, jud. Covasna:

a) S-au descoperit două piese locale.

b) 1961, în așezarea locală, în locul numit „Vârful ascuțit”.

c) MISf.Gheorghe.

- d) Tipul „combinat” (16,30 g; 17,5 mm, 1 ex.).
 f) Z. Szekely, *Materiale*, 9, 1970, p. 307; idem, *SCN*, 6, 1975, p. 175-176.
- 72. Cerneti** (fost **Piatra Albă**), com. Șimian, jud. Mehedinți:
 a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În localitate.
 d) Tipul „cu cap janiform” (12 g).
 f) K. Pink, *Ostkelten*, p. 68-69; C. Preda, *Monedele*, p. 146 (nr.8).
- 73. Cetariu**, com. Cetariu, jud. Bihor:
 a) S-a descoperit o piesă locală.
 d) Tipul Medieșu Aurit.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 29, 1985, 1-2, p. 172 (nr.8).
- 74. Cetățeni**, com. Cetățeni, jud. Argeș:
 I. a) Se semnaleză descoperirea unei monede locale.
 b) 1851 (?), pe teritoriul comunei.
 d) Tipul Vârteju - București.
 f) C. Preda, *Monedele*, p. 236 (nr.18).
 II. a) S-au descoperit două monede locale.
 b) 1956-1960, în așezarea locală, săpături arheologice.
 d) Tipul Vârteju - București.
 f) D.V. Rosetti, *SCIV*, 11, 1960, 2, p. 399; C. Preda, *Monedele*, p. 236 (nr.18).
- 75. Chereluș**, com. Sicula, jud. Arad:
 a) Tezaur alcătuit din 120 monede locale.
 b) 1900 (?), în hotarul satului.
 c) MNM (achiziționat în trei loturi: 1900/NrInv 53 A; 1901/NrInv 770; 1910/NrInv 88 A).
 d) Tipul Toc - Cherelus (7-14,24 g; 24-33 mm).
 f) I. Winkler, *SCN*, 4, 1968, p. 69-102; C. Preda, *Monedele*, p. 309-310 (nr. 4); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 101 (nr. 29).
- 76. Chișinău Criș**, jud. Arad:
 a) Tezaur care are 263 tetradrahme grecești, locale și celtice. S-au identificat 161 piese printre care 57 exemplare de tip Alexandru cel Mare, 71 exemplare Lisimah, 9 exemplare Seleucos și 24 exemplare locale.
 b) 1835.
 c) La Viena (piesele de la Alexandru cel Mare, Lisimah, Seleucos și 20 exemplare locale și celtice); colecția Windisch-Grätz (3 ex. locale); colecția Dessewffy (1 ex.); KMW (25 ex. locale și celtice)/NrInv 2683, 27020-27038.
 d) Tipul „cu cifre romane” (12,25-13,28 g, piesele 1-3); tipul Huși - Vovriești (12,60-14,36 g, piesele 4-24)
 f) K. Pink, *Ostkelten*, p. 35, 138; B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 33; C. Preda, *Monedele*, p. 88, 119 (nr. 9); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 102 (nr. 34/I).
- 77. Cioara**, com. Săliște, jud. Alba:
 a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) Pe teritoriul comunei.
 c) MICluj-Napoca.
 d) Tipul Adâncata - Mănăstirea.
 f) I. Winkler, *SCSCLuj*, 1955, p. 78-79 (nr.38); C. Preda, *Monedele*, p. 207 (nr.6).
- 78. Cioca Boca**, com. Șcheia, jud. Iași:
 a) Se semnaleză descoperirea unei monede locale, „mai stilizată”.
 e) Piesa s-a pierdut.
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 130 (nr.44).
- 79. Ciubanca**, com. Recea-Cristur, jud. Cluj:
 a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) 1900, în localitate.
 d) Tipul Crișeni - Berchieș, faza A (13,45 g).
 f) N. Lupu, *SCN*, 1, 1957, p. 411-412 (fig.1).
- 80. Ciutești**, com. Milcoiu, jud. Vâlcea:
 a) S-a descoperit o piesă locală de argint.
 d) Tipul Adâncata - Mănăstirea.
 f) C. Preda, *Ist monedei*, p. 184.
- 81. Cluj-Napoca**, jud. Cluj:
 I. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) Prin împrejurimile orașului.

- d) Tipul Huși - Vovriești (13,48 g).
 e) Piesa are aplicate tăieturi și o contramarcă circulară.
 f) K. Pink, *Ostkelten*, p. 40; C. Preda, *Monedele*, p. 119 (nr.11).
- II. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În localitate.
 c) MNM.
 d) Tipul „combinat” (2,12 g).
 f) K. Pink, *Ostkelten*, p. 117; C. Preda, *Monedele*, p. 333 (nr.10).
- 82. Coada Malului**, com. Măgurele, jud. Prahova:
 a) În cadrul tezaurului de obiecte de argint descoperit aici, s-a identificat și o tetradrahmă a regelui Cotys
 b) 1935, în localitate.
 c) MIBucurești.
 e) Piesa a fost transformată în pandantiv.
 f) C. Moisil, *Balcania*, 7, 1944, 1, p. 15; B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 69; D. Popescu, *SRIR*, 1, 1954, p. 35; I. Glodariu, *Relatii*, p. 263 (nr.75).
- 83. Cojani**, or. Tg. Cărbunesti, jud. Gorj:
 a) Tezaur (?) constituit din 14 piese locale.
 b) În localitate (?).
 c) IAB/NrInV 1327 (din 1966).
 d) Tipul Aninoasa - Dobrești (11,91 g; 25-26 mm).
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 18, 1967, 1, p. 196 (nr.34); C. Preda, *Monedele*, p. 281 (nr.6).
- 84. Cojasca**, com. Cojasca, jud. Prahova:
 I. a) Tezaur format din aproximativ 120-150 piese; s-au recuperat 52 tetradrahme Macedonia I, o tetradrahmă Macedonia Secunda, 14 tetradrahme thasiene și 12 imitații locale tip Adâncata - Mănăstirea și Vârteju - București.
 b) 1936.
 c) CNBAR.
 d) Tipul Adâncata - Mănăstirea; tipul Vârteju - București.
 f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 108-109 (nr.8); B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 16, 1972, p. 362 (nr.4); idem, *SCIV*, 23, 1972, 1, p. 135 (nr.4); C. Preda, *Ist monedei*, p. 243 și 245 (nr.45).
- II. a) Se semnalează descoperirea a șase monede locale.
 b) În localitate.
 c) CNBAR/NrInV 419 1587 și 1651.
 d) Tipul Adâncata - Mănăstirea.
 f) C. Moisil, *CNA*, 12, 1936, p. 232; idem, *Balcania*, 7, 1944, 1, p. 16; C. Preda, *Monedele*, p. 207 (nr. 12).
- 85. Comana**, com. Comana, jud. Giurgiu:
 a) Tezaur alcătuit din 300 monede locale.
 b) 1915, în localitate.
 c) IAB; colecție particulară.
 d) Tipul Adâncata - Mănăstirea (167 ex.); tipul Vârteju - București (33 ex.); tipul Alexandru cel Mare - Filip III Arideul (101 ex.).
 e) Piese de tipul „combinat” au între 2-4 g și 16-19 mm; două exemplare au sub două grame. Se crede că ar fi vorba de două descoperiri diferite.
 f) O. Iliescu, *CercetNum*, 5, 1983, p. 11-13; C. Preda, *Monedele*, p. 207, 236, 333.
- 86. Comănești**, jud. Bacău:
 I. a) Se menționează descoperirea a patru piese locale.
 b) În localitate (?).
 c) MIBacău/NrInV 30331-30334; inițial într-o colecție particulară din Comănești.
 d) Tipul Huși - Vovriești (12,45-13,70 g).
 f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 33, 1989, 1-2, p. 261 (nr. 8); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 147 (nr. 263).
- II. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) 1988, în așezarea locală.
 c) MIBacău.
 d) Tipul Huși - Vovriești.
 f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 33, 1989, 1-2, p. 261 (nr.6).
- 87. Copăceni**, com. Copăceni, jud. Vâlcea:
 a) Tezaur constituit dintr-un număr neprecizat de monede locale.

- b) Pe teritoriul satului Bălteni.
 c) Colecție particulară.
 d) Tipul Criciova; tipul Ramna A (13,04 g-1 ex.).
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 12, 1961, 1, p. 147 (nr.16); M. Gramatopol, *RevMuz*, 5, 1969, p. 452 (fig.9).
- 88. Corabia**, jud. Olt:
 a) S-au descoperit patru piese locale.
 b) În împrejurimile localității.
 c) Colecția Liana Bogdan din București.
 d) Tipul Prundu - Jiblea.
 e) Piesele erau prinse într-o brătară.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 14, 1963, 2, p. 468 (nr.9).
- 89. Corbasca**, com. Corbasca, jud. Bacău:
 a) Tezaur (?) alcătuit din șase vase de lut pline cu monede „barbare”, probabil emisiuni locale.
 b) 1890-1893.
 d) Tipul Huși - Vovriești (?).
 e) Descoperirea s-a pierdut.
 f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 34; C. Preda, *Monedele*, p. 119; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 131 (nr.50).
- 90. Corbu Nou**, com. Maxineni, jud. Brăila:
 a) Tezaur format din 15 monede locale.
 b) 1957, într-o ulcică de lut.
 d) Tipul Vârteju - București (5,97-7,50 g).
 f) I. Dimian, *SCIV*, 6, 1955, 1-2, p. 303 (nr.2); C. Preda, *Monedele*, p. 236 (nr.11).
- 91. Corjeuți**, com. Corjeuți, jud. Edineț, Republica Moldova:
 a) S-a descoperit o tetradrahmă locală.
 b) 1968.
 d) Tipul Huși - Vovriești.
 f) A.A. Nudel'man, 1976, p. 48.
- 92. Coroteni**, com. Slobozia Bradului, jud. Vrancea:
 a) S-a descoperit o monedă locală.
 b) 1982, lângă „Cetățuia”, unde se află resturile unei așezări locale.
 c) MIFocșani/NrInv 23971.
 d) Tipul Huși - Vovriești.
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 147 (nr. 264); V. Bobi, *Materiale*, 1992, p. 42, fig. 11/6; Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p. 312 (nr. 12).
- 93. Costești**, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara:
 a) S-au descoperit două monede locale.
 b) 1953 și în 1956, în punctul „Valea Plaiului”.
 d) Tipul Rădulești - Hunedoara.
 f) H. Daicoviciu, *ActaMN*, 1, 1964, p. 114 (nr.13); C. Preda, *Monedele*, p. 236 (nr.11).
- 94. Costești**, com. Cotmeana, jud. Argeș:
 a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) Pe teritoriul comunei.
 c) Colecția I. Dimian din București.
 d) Tipul Larissa - Apollo (12,46 g; 25 mm).
 f) S. Dimitriu, O. Iliescu, *Dacia*, N.S., 3, 1959, p. 292 și pl.11, 151; C. Preda, *Monedele*, p. 137 (nr.4).
- 95. Craiova**, jud. Dolj:
 I. a) Tezaur constituit din monede locale, în număr neprecizat.
 b) În împrejurimile orașului.
 c) MNM (din 1909).
 d) Tipul „cu cap janiform”.
 f) C. Moisil, *CNA*, 15, 1940, p. 243; C. Preda, *Ist monedei*, p. 169.
 II. a) Tezaur care conține 29 monede locale.
 b) În împrejurimile orașului.
 c) CnBAR/NrInv 26 (28 ex.).
 d) Tipul „cu cap janiform”.
 e) Piesele au între 10,94 g și 23-25 mm; se crede că tezaurul provine din apropierea Craiovei.
 f) A. Metzulescu, *Artă și Arheologie*, 13-14, 1937-1938, p. 10 (fig. 5/9); C. Preda, *Monedele*, p. 145 (nr. 4.)

- III. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În împrejurimile orașului.
 d) Tipul Dumbrăveni.
 f) C. Preda, *Monedele*, p. 194 (nr.1).
- IV.a) Tezaur format din opt monede locale.
 b) 1964, în localitate.
 c) CNBAR/NrInv 135.
 d) Tipul Vârteju - București.
 e) B. Mitrea menționează descoperirea în aceeași localitate, în august 1963, a unei alte monede de tip Vârteju - București (7,74 g; 23x21 mm).
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 23, 1972, 1, p. 137(nr.15); C. Preda, *Monedele*, p. 236 (nr.12).
- V. a) Tezaur alcătuit din monede locale, în număr neprecizat.
 b) În împrejurimile orașului.
 c) Inițial în colecția dr. G. Severeanu; ulterior s-au pierdut.
 d) Tipul Aninoasa - Dobrești.
 f) K. Pink, *Ostketten*, p. 71; C. Moisil, *BSNR*, 15, 1920, 35-36, p. 70 și nota 3.
- VI. a) S-au descoperit monede locale, în număr neprecizat.
 b) În împrejurimile orașului.
 d) Tipul Rădulești - Hunedoara (9,20-10,8 g).
 f) C. Preda, *Ist monedei*, p. 207.

96. Crăsani, com. Balaciu, jud. Ialomița:

- I. a) S-a descoperit o monedă locală.
 b) În așezarea locală, săpături arheologice, în punctul numit „Pisc”.
 d) Tipul Vârteju - București (25 mm).
 f) C. Preda, *Monedele*, p. 236 (nr.13); N. Conovici, *CercetNum*, 5, 1983, p. 39-42.
- II. a) S-a descoperit o monedă locală.
 b) În așezarea locală, săpături arheologice, în punctul numit „Platou”.
 d) Tipul Vârteju - București (25 mm).
 f) C. Preda, *Monedele*, p. 236 (nr.13); N. Conovici, *CercetNum*, 5, 1983, p. 39-42.
- III. a) S-au descoperit patru monede locale.
 b) În așezarea locală, alături de material ceramic de secol I a.Chr., în punctul „Platou”.
 c) MICălărași/NrInv 11141, 11142.
 d) Tipul Inotești - Râcoasa (5,05 g; 27 mm și 5,50 g; 25 mm).
 f) N. Conovici, *SCN*, 7, 1980, p. 140 (nr.9, 10); idem, *CercetNum*, 5, 1983, p. 39-42.
- IV. a) S-a descoperit o monedă locală.
 b) În așezarea locală, în locul numit „Lutărie”.
 c) MICălărași.
 d) Tipul Inotești - Râcoasa.
 f) C. Preda, *Ist monedei*, p. 196.
- V. a) S-au descoperit trei piese locale divizionare.
 b) În așezarea locală, cercetări arheologice, în zona „Piscului”.
 c) MICălărași/NrInv 11294, 11295, 11181.
 d) Tipul Alexandru cel Mare - Filip III (1,25-2,59 g și 18-19 mm).
 f) N. Conovici, *SCN*, 7, 1980, p. 140; idem, *CercetNum*, 5, 1983, p. 39-42.
- VI. a) S-au descoperit două piese locale divizionare.
 b) În așezarea locală, cercetări arheologice, în locul numit „Copuzu-Deluș”.
 c) MICălărași/NrInv11144.
 d) Tipul Alexandru cel Mare - Filip III (1,25-2,59 g și 18-19 mm).
 e) Ultimul exemplar a fost descoperit alături de o drahmă dyrrhachiană.
 f) N. Conovici, *SCN*, 7, 1980, p. 140; idem, *CercetNum*, 5, 1983, p. 39-42.

97. Crevedia, com. Crevedia, jud. Dâmbovița:

- a) Tezaur cu monede locale din care se cunosc 207 exemplare.
 b) Ianuarie 1956, pe terenul fostului G.A.S. din localitate, în marginea lacului Bufta, într-un vas de lut.
 c) CNBAR/NrInv 1176 (200 ex.); IAB/NrInv 751 (7 ex.).
 d) Tipul Vârteju - București.
 f) C. Preda, *SCN*, 2, 1958, p. 466 (nr.2); idem, *Monedele*, p. 236 (nr.14).

98. Criciova, com. Criciova, jud. Timiș:

- a) Tezaur format din aproximativ 80-100 piese locale care nu se înscriu în limitele unui singur tip.
- b) Pe teritoriul comunei.
- c) KMW (exemplarul de tip Huși - Vovriești).
- d) Tipul Criciova (12,05-14,03 g; 22-24 mm); tipul Huși - Vovriești (12,91 g).
- f) C. Moisil, *BSNR*, 11, 1914, 21, p. 57; B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 29; C. Preda, *Monedele*, p. 119 (nr. 13).

99. Crișeni-Berchieș, com. Mociu, jud. Cluj:

- a) Tezaur alcătuit din 83 tetradrahme locale.
- b) 1963, în localitate, pe panta de est a dealului numit „Sucliul Dracului”.
- d) Tipul Crișeni - Berchieș, faza A (12,98-14,85 g; 23-26 mm).
- f) E. Chirilă, *Dacia*, N.S., 9, 1965, p. 185-200; C. Preda, *Ist monedei*, p. 156.

100. Crivăț, com. Budești, jud. Giurgiu:

- a) Tezaur format din șapte drahme emise de Histria și o imitație locală de tip Filip II, datată în a doua jumătate a secolului IV a.Chr.
- b) 1950-1952, în locul numit “Circile”.
- d) Imitație de tip Filip II.
- f) C. Preda și M. Ionescu, *RevMuz*, 3, 1966, 1, p. 67.

101. Cugir, jud. Alba:

- I. a) Tezaur constituit din 200 monede locale de diferite tipuri, printre care și o piesă divizionară.
- b) 1868, în localitate.
- c) MNM (câteva exemplare).
- d) Tipul Aiud - Cugir, 1 ex. (12,15 g; 33 mm); tipul Rădulești - Hunedoara, 198 ex. (10,51-13,09 g); tipul „combinat”, 1 ex. (drahmă).
- f) I. Winkler, *ActaMN*, 3, 1966, p. 79-80; C. Preda, *Monedele*, p. 297-298; idem, *Ist monedei*, p. 207.
- II. a) S-a identificat o piesă locală, în cadrul unui tezaur constituit din monede de tip Macedonia I (8 ex.).
- b) 1937 pe “Dealul Cetății”, în apropierea unei așezări locale.
- c) MIDeva.
- d) Imitație Filip II (13,90 g; 29 mm).
- f) O. Floca, *SCN*, 2, 1958, p. 95-107; I. Glodariu, *Relații*, p. 260 (nr. 13); C. Preda, *Monedele*, p. 351 (nr. 8); V. Suciuc, *Apulum*, 1987, 24, p. 120 (nr. 5).
- III. a) S-au descoperit opt monede locale.
- b) În apropiere de Cugir și Sibiușel.
- c) MIBrukenthal.
- d) Tipul Aiud - Cugir (10,75-12,12 g; 31-34 mm).
- f) N. Lupu, *SCN*, 1, 1957, p. 41-46; C. Preda, *Monedele*, p. 299 (nr.3).

102. Curtea de Argeș, jud. Argeș:

- I. a) Tezaur care conține peste 30 de monede locale.
- b) 1934.
- c) Colecție particulară din Curtea de Argeș (15 ex.).
- d) Tipul Vârteju - București.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 9, 1965, p. 493 (nr.19); C. Preda, *Monedele*, p. 237 (nr.15).
- II. a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În împrejurimile orașului.
- c) Colecție particulară.
- d) Imitație de tip Filip II, grupa B.
- e) Piesa are aplicate două tăieturi.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 16, 1965, 3, p. 609 (nr.18).
- III. a) S-au descoperit două piese locale.
- d) Tipul Prundu - Jiblea.
- f) C. Preda, Paul I. Dicu, *BSNR*, 75-76, 1981-1982 (1983), 129-130, p. 90.
- IV. a) Tezaur din care s-a recuperat o piesă locală.
- b) După 1970, în localitate, pe strada Negru Vodă.
- d) Tipul Vârteju - București (6,08 g; 21x22 mm).
- e) Piesa este o didrahmă.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 24, 1980, p. 373 (nr.24).

103. Cut, com. Călnic, jud. Alba:

- a) S-a descoperit o piesă locală.

- c) MICluj-Napoca.
- d) Tipul Aiud - Cugir.
- f) B. Mitrea, Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 36, 1992, p. 202 (nr.9).

104. Dănești, com. Dănești, jud. Vaslui:

- I. a) S-au descoperit patru piese locale de argint (tezaur ?).
- b) Pe dealul numit „Zarea Râșcanilor”.
- c) MIMlași.
- d) Tipul Huși - Vovriești.
- f) O. Ilescu, *SCN*, 2, 1958, p. 457 (nr.27); C. Preda, *Monedele*, p. 119 (nr.14).
- II. a) Tezaur format din patru sau cinci tetradrahme locale.
- b) 1953, la aproximativ 200 m nord-est de „Iazul Buragău”.
- c) Colecție particulară din Dănești.
- d) Tipul Huși - Vovriești.
- e) Piese au urme de legendă și tăieturi adânci. Posibil să fie vorba de aceeași descoperire de mai sus.
- f) C. Buraga, *ActaMM*, 1, 1979, p. 249; V. Mihailescu-Bîrliiba, *Dacia răsăriteană*, p. 131 (nr.57).

105. Decea, com. Mirăslău, jud. Alba:

- a) Tezaur alcătuit din 15 monede locale.
- b) 1954.
- c) MICluj-Napoca.
- d) Tipul Rădulești - Hunedoara.
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 303 (nr.6).

106. Dej, jud. Cluj:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- c) KMW.
- d) Tipul Aninoasa - Dobresti (14,88 g).
- f) E. Chirilă, *ActaMN*, 7, 1970, p. 508 (nr.5); C. Preda, *Monedele*, p. 281 (nr.8).

107. Doba (fost **Doba Mare**), com. Dobrin, jud. Sălaj:

- a) S-a descoperit o monedă locală.
- b) 1958, în hotarul satului, în locul numit „Gogyon”.
- c) MIZalău/NrInv 1522.
- f) Al. V. Matei, *ActaMP*, 3, 1979, p. 11 (nr.1).

108. Dobrești, com. Dobrești, jud. Argeș:

- a) Se semnalează descoperirea mai multor monede locale.
- b) Înainte de 1955, în mai multe puncte ale satului.
- c) Colecția școlii din Dobrești; colecția liceului din Topoloveni, jud. Argeș; colecții particulare.
- d) Imitații de tip Filip II.
- f) C. Preda, Paul I. Dicu, *BSNR*, 75-76, 1981-1982 (1983), 129-130, p. 90.

109. Dobrești, com. Dobrești, jud. Dolj:

- a) Tezaur constituit din 284 monede locale.
- b) 1911, pe teritoriul comunei, pe malul unui pârau, într-un vas de lut de formă bitronconică.
- c) MICraiova (231 ex.).
- d) Tipul Aninoasa - Dobresti (7,93-9,90 g; 25-27 mm).
- e) În registrul muzeului din Craiova, descoperirea figurează sub numele de tezaurul de la Murta, sat dependent de comuna Dobrești.
- f) C. Moșil, *BSNR*, 10, 1913, 19, p. 62; B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 33; C. Preda, *Monedele*, p. 281 (nr. 9).

110. Doclin, com. Doclin, jud. Caraș Severin:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) Pe teritoriul comunei.
- d) Tipul Cladovo - Saschiz (12,60 g; 23 mm).
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 30; C. Preda, *Monedele*, p. 271 (nr.3).

111. Dolhești, com. Dolhești, jud. Iași:

- I. a) Tezaur constituit din monede locale de argint.
- b) 1860, într-un vas de lut dreptunghiular (?), împărțit în patru compartimente și acoperit cu lespede de piatră. De asemenea, vasul avea următoarele caracteristici: l-100 mm; L-350 mm; l-250 mm.
- d) Tipul Huși - Vovriești (după informațiile transmise).

- e) După relatările martorilor piesele erau „cam strâmbă” (scyphate ?) și tăiate la margine, fiind imitații „după staterii macedoneni ai lui Filip II”. Tezaurul a fost reîngropat; în localitate, au fost descoperite monede similare și alte tezaure care au fost topite. I. Winkler consideră că este vorba de două tezaure.
- f) C. Moisil, *BSNR*, 10, 1913, 21, p. 63-64; idem, *BSNR*, 11, 1914, 22, p. 56; B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 34; I. Winkler, *AAC*, 8, 1966, 1-2, p. 93; C. Preda, *Monedele*, p. 119; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 131 (nr.59).
- II. a) S-au descoperit două monede locale de argint.
- b) În punctul numit „Coasta Dealului”.
- d) Tipul Huși - Vovriești.
- e) I. Winkler le încadrează în grupa pieselor locale, imitații de tip Filip II, cu legenda ușor modificată. Posibil să fie vorba de altă descoperire sau de piese din tezaurul de mai sus.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 34; D. Tudor, *SCȘlasi*, 2, 1951, 3-4, p. 585; I. Winkler, *ActaMN*, 5, 1968, p. 37; C. Preda, *Monedele*, p. 119.
- 112. Dorohoi, jud. Botoșani:**
- I. a) S-a descoperit o tetradrahmă locală, de tip neprecizat.
- b) În punctul „Vornicia de Sus”.
- c) MIDorohoi.
- f) O. Iliescu, *SCN*, 2, 1958, p. 457-458 (nr.2); C. Preda, *Monedele*, p. 179 (nr.4).
- II. a) În condiții neprecizate s-au descoperit cinci piese locale de bronz (?).
- c) MIR.
- f) Al. Păunescu, P. Sadurschi, V. Chirica, *RAJBotoșani*, p. 117; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 132 (nr.62).
- III. a) S-au descoperit cinci tetradrahme locale.
- b) În oraș sau împrejurimi.
- c) MIR.
- e) Poate fi vorba de descoperirea de mai sus, dar diferența constă în metalul folosit la fabricare monedelor.
- f) Al. Păunescu, P. Sadurschi, V. Chirica, *RAJBotoșani*, p. 117; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 132 (nr.63).
- IV. a) Tezaur (?) format din 23 monede locale de argint.
- d) Tipul Prundu - Jiblea.
- e) Descoperirea este nesigură.
- f) M. Gramatopol, *RevMuz*, 1, 1968, p. 28; C. Preda, *Monedele*, p. 155 (nr.4).
- 113. Dorohoi (fostul județ), jud. Botoșani (?):**
- a) S-a descoperit o piesă locală de argint.
- c) IAB/NrInv 254.
- d) Tipul Inotești - Răcoasa (5,83 g; 29 mm).
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 258; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 132 (nr.65).
- 114. Dragoslavele, com. Dragoslavele, jud. Argeș:**
- a) S-au descoperit două piese locale care probabil provin dintr-un tezaur.
- b) 1906, pe „Muntele Mateiaș”, într-un sarcofag.
- d) Imitații de tip Filip II, grupa A.
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 35 (nr.9).
- 115. Drăgășani, jud. Vâlcea:**
- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În împrejurimile orașului.
- d) Tipul Prundu - Jiblea (12,15 g).
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 155 (nr.4a).
- 116. Drobeta-Turnu Severin, jud. Mehedinți:**
- I. a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În localitate.
- c) MIDrobeta-Turnu Severin.
- d) Tipul Banat (12,35 g; 26 mm).
- f) C. Preda, *SCN*, 6, 1975, p. 209 (nr.9).
- II. a) Se semnaleză descoperirea de monede locale, în număr neprecizat.
- b) În apropierea localității.
- c) Colecția dr. G. Severeanu (3 ex.).
- d) Tipul Aninoasa - Dobrești.
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 283 (nr.25).
- 117. Dudeștii Noi (fost Beșenova Nouă), com. Becicherecu Mic, jud. Timiș:**
- a) S-a descoperit o piesă locală.

- b) În localitate.
- c) MI Timișoara.
- d) Tipul Alexandru cel Mare.
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 333 (nr.14).

118. Dulceanca, com. Vedeia, jud. Teleorman:

- a) S-a descoperit o monedă locală.
- b) În așezarea locală Dulceanca 2, într-un bordei getic.
- d) Tipul Inotești - Râcoasa.
- e) Este vorba de o piesă *fourrée*.
- f) M. Chițescu, *SCIVA*, 30, 1979, 4, p. 501-504.

119. Dumbrăveni, com. Dumbrăveni, jud. Vrancea:

- a) Tezaur alcătuit din 263 monede locale.
- b) Aprilie 1966, în comună, într-un vas de lut ars la adâncimea de 0,30 m, pe panta terasei drepte a râului Ramna; descoperirea s-a realizat lângă așezarea locală.
- c) MIFocșani.
- d) Tipul Dumbrăveni (3,50 g; 20-30 mm).
- e) Greutatea medie a pieselor este de 4,23 g; monedele au semnul X pe revers; alte 12 exemplare de acest tip, a căror proveniență nu este cunoscută, sunt menționate de C. Preda.
- f) C. Preda, Gh. Constantinescu, *SCN*, 4, 1968, p. 21-45; C. Preda, *Monedele*, p. 185 (nr.2)195.

120. Dumești, com. Dumești, jud. Iași:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- c) Colecția I. Străjeru din Dumești.
- d) Tipul Huși - Vovriești (13,35 g; 24,5 mm).
- e) Piesa este incizată și contramarcată.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 15, 1971, p. 401 (nr.24).

121. Dumitrița, com. Cetate, jud. Bistrița Năsăud:

- I. a) Se semnalează descoperirea de „monede locale...”.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 23, 1979, p. 372 (nr.18).
- II. a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) 1976-1978 (?), în așezarea locală, în locul numit „Dealul Cetății”.
- d) Tipul „combinat”.
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p. 434 (nr. 15); Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p. 434 (nr.15).

122. Eliseni, com. Secuieni, jud. Harghita:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) 1988, în așezarea locală, cercetări arheologice, în punctul „Poala Făneței”, în stratul de cultură al secțiunii 1, caroul 36, la adâncimea de 0,60 m.
- c) MIMiercurea Ciuc.
- d) Tipul Inotești - Râcoasa.
- f) B. Mitrea, Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 33, 1989, 1-2, p. 261 (nr.7); C. Beldiman, *BSNR*, 80-85, 1986-1991, 134-139, p. 267.

123. Epureni, com. Duda-Epureni, jud. Vaslui:

- I. a) Tezaur constituit din 76 tetradrahme locale, alături de patru fibule trace și două brățări de argint.
- b) 1922.
- c) MIBucurești.
- d) Tipul Huși - Vovriești.
- e) I. Winkler le consideră de tipul „Filip II cu legenda întreagă”.
- f) G. Severeanu, *București*, 1, 1935, p. 17-31; I. Winkler, *ActaMN*, 5, 1968, p. 38; C. Preda, *Monedele*, p. 119, pl.XXI-XXII; GhenuțăComan, *RAJVaslui*, p. 122, XXVI.7.
- II. a) Se semnalează descoperirea unor imitații de tip Filip II, bine executate, alături de tetradrahme thasiene.
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, *MemAntiq*, 3, 1971, p. 196-198.

124. Fâlcu (împrejurimi), com. Fâlcu, jud. Vaslui:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă de tip Filip II, imitată după primele emisiuni postume.
- b) În împrejurimile localității.
- c) Colecția V. Sava din București.
- d) Tipul Rasa (13,90 g; 20 mm).
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 133 (nr.75).

125. Fălticeni, jud. Suceava:

- I. a) S-a descoperit o tetradrahmă locală.
- c) MIFălticeni.
- d) Tipul Huși - Vovriești.
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 124; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 133 (nr.77).
- II. a) S-a descoperit o piesă locală de argint.
- c) MIFălticeni/NrInv 2093.
- d) Tipul Adâncata - Mănăstirea.
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 210; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 133 (nr.78).

126. Fălticeni (împrejurimi), jud. Suceava:

- a) S-a descoperit o piesă locală de argint.
- c) MIFălticeni/NrInv 2094.
- d) Tipul Dumbrăveni.
- f) C. Preda, *Monedele*, p. 195; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 133 (nr.76).

127. Feleac, com. Feleac, jud. Cluj:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- d) Tipul Crișeni - Berchieș, faza A.
- f) K. Pink, *Ostkelten*, p. 59; C. Preda, *Monedele*, p. 100.

128. Feniș, com. Gurahonț, jud. Arad:

- a) Tezaur constituit din 139 monede locale de argint.
- b) 1966, pe „Dealul Iuvitești”, la 3 km nord-est de sat, într-un vas de lut dacic lucrat la roată.
- c) MȚC/NrInv 9 (127 ex. și fragmentele vasului); IAB/NrInv 1354 (2 ex.); colecție particulară din Arad (10 ex.).
- d) Tipul Toc - Chereș (5,76-9,5 g; 27-31 mm).
- e) B. Mitrea menționează descoperirea a încă 333 de exemplare care provin din același tezaur.
- f) E. Chirilă, N. Chidioșan, *Tezaurul de monede dace de la Feniș*, Oradea, 1967; C. Preda, *Monedele*, p. 310 (nr. 5); Fl. Dudas, *ActaMN*, 12, 1975, p. 135-136; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 28, 1984, 1-2, p. 186 (nr. 44).

129. Fierbinți-Târg, com. Fierbiți-Târg, jud. Ialomița:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) 1922, în locul numit „Malul lui Bolete”, situat pe valea râului Ialomița, într-o așezare locală (?).
- c) MIBucurești.
- d) Tipul Adâncata - Mănăstirea (6,60 g; 22x23,5 mm).
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p. 434 (nr. 16); Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p. 434 (nr. 16).

130. Focșani, jud. Vrancea:

- a) S-au descoperit câteva monede locale.
- d) Tipul Huși - Vovriești.
- e) Descoperirea este nesigură.
- f) C. Preda, Gh. Constantinescu, *SCN*, 4, 1968, p. 39.

131. Focșanei, com. Vadu Pașii, jud. Buzău:

- a) Se semnalează descoperirea unor monede locale.
- b) Pe teritoriul comunei.
- c) MIBuzău.
- d) Tipul Inotești - Răcoasa.
- f) C. Preda, *SCN*, 2, 1958, p. 464 (nr.3).

132. Frătești, com. Frătești, jud. Giurgiu:

- a) Tezaur alcătuit din 200 monede locale.
- b) 1968, în localitate, lucrări edilitare, într-un vas de lut distrus de lama buldozerului.
- c) MIGiurgiu.
- d) Tipul Vârteju - București (185 ex.); tipul Adâncata - Mănăstirea cu „capul Romei” (15 ex.)
- f) Gh. Rădulescu, M. Ionescu, *SCIV*, 21, 1970, 4, p. 649-652; C. Preda, *Monedele*, p. 207, 237.

133. Galați, jud. Galați:

- I. a) Tezaur ce conținea aproximativ 3700-4000 monede de argint „barbare” (locale), alături de piese dyrrhachiene, Rhodos, romane imperiale și coloniale (Tomis și Callatis).
- b) 1836, în apropierea stațiunii antice de la Barboși.
- e) S-a avansat ideea că ar fi vorba de o colecție. Descoperirea este nesigură și a dispărut în condiții necunoscute.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 91; I. Glodariu, *Relații*, p. 269; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 134 (nr.85).
- II. a) S-a descoperit o piesă locală.

- b) În împrejurimile orașului.
 c) IAB/NrInv 235/256.
 d) Tipul Inotești - Răcoasa.
 f) C. Preda, *Monedele*, p. 264 (nr.4).
- III. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În stațiunea antică de la Barboși, într-un nivel arheologic datat în secolele II - I a.Chr.,
 c) la adâncimea de 3,10 m.
 d) Tipul Inotești - Răcoasa (12,20 g).
 e) Alături de piesa menționată s-au mai descoperit o ștanță monetară de tip Inotești - Răcoasa, 6 creuzete și câteva unelte specifice de orfevrărie.
 f) S. Sanie, *Symposia Thracologica*, 5, Miercurea Ciuc, 1987, p.127.
- 134. Gales, com. Săliștea, jud. Sibiu:**
 a) S-a descoperit o monedă locală scyphată.
 b) 1860.
 f) K. Pink, *Ostketten*, p.35.; C. Preda, *Monedele*, p.316 (nr.2).
- 135. Găești, or. Găești, jud. Dâmbovița:**
 a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) 1963, pe teritoriul orașului.
 c) Colecția școlii medii din localitate.
 d) Imitație de tip Filip II, grupa A (12,94 g; 25,5 mm).
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 16, 1965, 3, p.610 (nr.20).
- 136. Gălpăia, com. Bălan, jud. Sălaj:**
 a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) 1975, în localitate, în locul numit „La Pustă”.
 d) Tipul Medieșu Aurit (7,70 g; 27 mm).
 f) E. Chirilă, Al. Matei, *ActaMP*, 3, 1979, p.87-88.
- 137. Gătaia, com. Gătaia, jud. Timiș:**
 a) S-a descoperit o piesă locală.
 d) Imitație de tip Filip II, grupa A.
 f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.435 (nr.17).
- 138. Gătejești, or. Băile Govora, jud. Vâlcea:**
 a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) 1952, în localitate.
 c) IAB/NrInv 400.
 d) Tipul Jiblea (12,31 g; 23,75 mm).
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 18, 1967, 1, p.196 (nr.31).
- 139. Geoagiu, com. Geoagiu, jud. Hunedoara:**
 a) Se semnaleză descoperirea unei monede locale.
 b) 1888, întâmplător, într-o vie de la punctul numit „Sub Piatră”.
 c) MICluj-Napoca/NrInv2-1942/3.
 d) Tipul Aninoasa - Dobrești (26 mm).
 f) I. Winkler, *SCN*, 2, 1958, p.405 (nr.X).
- 140. Gheboieni, com. Tătărani, jud. Dâmbovița:**
 a) Tezaur format din 65 monede locale.
 b) 1974, lucrări edilitare.
 c) MITărgoviște.
 d) Tipul Aninoasa - Dobrești (61 ex.); tipul Adâncata - Mănăstirea (4 ex.).
 f) C. Preda, L. Oancea, *SCN*, 7, 1980, p.43-50.
- 141. Ghenci, com. Căuaș, jud. Satu Mare:**
 a) S-a descoperit o tetradrahmă locală.
 b) În hotarul satului, spre Sânmiclăuș, unde a fost descoperită și o necropolă getică de incinerare datată în secolul III a.Chr.
 c) MICarei.
 d) Tipul inedit (14,30 g; 25 mm).
 f) O. Iliescu, în *SCN*, 2, 1958, p. 457-458.
- 142. Gherla, jud. Cluj:**
 a) Se semnaleză descoperirea a două piese locale.
 b) Pe teritoriul castrului roman din Gherla.

- c) MIGherla.
- d) Tipul Tonciu (12,05 g și 12,38 g; 25 mm).
- f) E. Chirilă și colab., *ActaMN*, 3, 1966, p.421-422 (nr.3, 4).

143. Ghireni, com. Cotușca, jud. Botoșani:

- a) Se semnalează descoperirea unor monede locale, alături de „imitații thasiene”.
- f) V. Mihailescu-Bîrliiba, *Dacia răsăriteană*, p.148 (nr.266).

144. Giurgiu, jud. Giurgiu:

- I. a) S-a descoperit o piesă locală.
- c) MIGiurgiu/NrInV 759.
- d) Imitație de tip Filip II, grupa B (13,79 g; 26 mm).
- f) C. Preda, *Monedele*, p.39 (nr.6).
- II. a) S-a descoperit o monedă locală.
- b) În localitate.
- c) KMW.
- d) Tipul Dumbrăveni (7,28 g).
- e) Piesa este încadrată în grupa B.
- f) C. Preda, *Monedele*, p.194 (nr.3); idem, *Ist monedei*, p.182.

145. Glinca, jud. Edineț, Republica Moldova:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă locală.
- b) 1964, în apropierea unei așezări Sântana de Mureș-Cernjachow (?).
- d) Tipul „combinat”.
- f) A.A. Nudel'man, 1976, p.48; V. Mihailescu-Bîrliiba, *Dacia răsăriteană*, p.135 (nr.97).

146. Glodeni, com. Bălănești, jud. Gorj:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 34, 1990, p.301 (nr.131).

147. Godeni, com. Godeni, jud. Argeș:

- a) Tezaur constituit din monede locale, în număr neprecizat.
- b) 1930-1939.
- c) Colecția școlii din Godeni; colecția muzeului parohial din localitatea Apa Sărată.
- d) Imitații de tip Filip II.
- f) C. Preda, Paul I. Dicu, *BSNR*, 75-76, 1981-1982 (1983), 129-130, p.90.

148. Gornet, com. Gornet, jud. Prahova:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În localitate.
- d) Imitație de tip Filip II.
- f) C. Preda, *Ist monedei*, p.140.

149. Govora, com. Mihăilești, jud. Vâlcea:

- I. a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În apropierea ruinei Cuești.
- c) Colecția Gh. Petre din Govora.
- d) Imitație de tip Filip II, grupa B (10,88 g; 26 mm).
- f) C. Preda, *Monedele*, p.39 (nr.5).
- II. a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În localitate.
- c) Colecția Gh. Petre din Govora.
- d) Tipul Aninoasa - Dobrești (12,95 g; 25 mm).
- f) C. Preda, *Monedele*, p.281 (nr.11).

150. Govora-Băi, com. Mihăilești, jud. Vâlcea:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) 1957, întâmplător în apropierea stațiunii.
- c) Colecție particulară din Râmnicu Vâlcea.
- d) Tipul „cu cap janiform” (12,13 g).
- f) O. Iliescu, *SCN*, 2, 1958, p.449 (nr.4).

151. Govora, com. Mihăilești, jud. Vâlcea:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) 1933-1934, în satul Govora.
- c) Colecția Gh. Petre din Govora.

d) Tipul „cu cap janiform” (12,87 g; 24 mm).

f) C. Preda, *Monedele*, p.145 (nr.6).

152. Grădiștea, com. Grădiștea, jud. Brăila:

a) S-a descoperit o piesă locală.

b) 1979, în așezarea locală.

d) Tipul Inotești - Râcoasa.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 28, 1984, 1-2, p.186 (nr.45); C. Preda, *Ist monedei*, p.196.

153. Greaca, com. Greaca, jud. Giurgiu:

a) Se semnalează descoperirea unei monede locale.

b) 1945, pe islazul comunal, pe coasta dealului, la aproximativ 500 m spre vest de punctul de pescari numit „Peru”.

c) IAB/NrInV 147.

d) Tipul Vârteju - București.

f) C. Preda, *Monedele*, p.237 (nr.17).

154. Gropșani, com. Vulpeni, jud. Olt:

a) Se menționează descoperirea mai multor monede locale.

b) În așezarea locală, săpături arheologice.

d) Tipul Adâncata - Mănăstirea.

f) C. Preda, *Ist monedei*, p.185.

155. Hăiceni, com. Șipote, jud. Iași:

a) S-a descoperit o piesă locală (?).

b) În vatra satului.

f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.135 (nr.101).

156. Hărman, com. Hărman, jud. Brașov:

I. a) S-a descoperit o piesă locală.

b) În localitate.

c) MICluj-Napoca.

d) Tipul Adâncata - Mănăstirea.

f) C. Preda, *Monedele*, p.208 (nr.15); idem, *Ist monedei*, p.185.

II. a) Se semnalează descoperirea unor monede locale.

b) În localitate.

c) MICluj-Napoca.

d) Tipul Vârteju - București.

f) K. Pink, *Ostkelten*, p.78; C. Preda, *Monedele*, p.237 (nr.18).

157. Hinova, com. Hinova, jud. Mehedinți:

a) Tezaur care are din 52 piese locale, alături de 8 tetradrahme de la Alexandru cel Mare (originale și imitații) și două piese de la Seleucus I (una originală și cealaltă imitație).

b) 11 Mai 1923, în comună.

c) CNBAR (62 ex.); MIDrobeta-Turnu Severin/NrInV 4171 (1 ex.); colecția dr. G. Severeanu (cinci ex.).

d) Tipul Larissa - Apollo (52 ex.).

f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 50; S. Dimitriu, O. Iliescu, *Dacia*, N.S., 3, 1959, p. 259-310; C. Preda, *Monedele*, p. 333 (nr. 15).

158. Hîrtoape, com. Vânători, jud. Iași:

a) S-au descoperit două tetradrahme locale.

d) Tipul Huși - Vovriești.

f) V. Chirica, M. Tanasachi, *RAJIASI*, 2, p.451.

159. Hotarele, com. Hotarele, jud. Giurgiu:

a) Se menționează descoperirea unor „monede de argint scyphate”.

b) Pe teritoriul comunei.

d) Tipul Vârteju - București.

f) C. Preda, *Monedele*, p.237 (nr.19).

160. Huedin, jud. Cluj:

I. a) S-a descoperit o piesă locală.

b) În localitate.

d) Tipul Crișeni - Berchieș faza A.

f) C. Preda, *Ist monedei*, p.157.

II. a) Se semnalează descoperirea de monede locale, în număr neprecizat.

d) Tipul Medieșu Aurit.

f) C. Preda, *Ist monedei*, p.203; Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p.312 (nr.21).

161. Huși, jud. Iași:

- a) Tezaur care numără 28 monede locale.
- b) 18 mai 1866, în ruptura unui drum, în viile care înconjurau orașul, într-o cană de argint spartă, ce cântărea 50 g.
- c) MINlași (23 ex.); colecții particulare: Th. Cerchez (3 ex.), I. Rotaru (1 ex.), Șt. Rosetti (3 ex.), M. Vișinescu (1 ex.). De la cei patru colecționari, trei piese au ajuns la MINlași, care primise inițial un număr de 20 exemplare.
- d) Tipul Huși - Vovriești.
- e) Piesele au greutatea ce variază între 13,40 și 14,90 g; un număr de 23 exemplare aveau în total 320 g.
- f) G. Severeanu, *București*, 1, 1935, p. 17-31; B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 34; Ghenuță Coman, *RAJ Vaslui*, p. 156, XXXV, 7; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 135 (nr. 101).

162. Iași, jud. Iași:

- I. a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) 1905, la Mănăstirea Cetățuia, în fosta vie Aigouin.
- c) IAI/NrInv 5/92186.
- d) Imitație de tip Filip II (12 g).
- f) D. Tudor, *SCȘ Iași 2*, 1951, 3-4, p.588; V. Mihailescu-Bîrliba, *MemAntiq*, 3, 1971, p.196-197.
- II. a) S-a descoperit o tetradrahmă locală.
- d) Tipul Huși- Vovriești
- e) Poate este vorba de descoperirea de mai sus.
- f) C. Preda, *Monedele*, p.120 (nr.20); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.135 (nr.108).
- III. a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) 1964, în localitate, pe șoseaua Nicolina (lângă biserica Sf. Vasile Nicolina).
- d) Imitație de tip Filip II, grupa B (13,89 g; 23 mm).
- e) S. Teodor localizează descoperirea în cartierul Tătărași sau la fosta Curte Domnească.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 10, 1966, p. 405 (nr.9); S. Teodor, *ActaMM* 5-6, 1983-1984, p.163.

163. Ibănești, com. Ibănești, jud. Botoșani:

- a) S-a descoperit o piesă scyphată, atribuită monetăriei locale, alături de monede romane.
- e) Informația este nesigură; V. Mihailescu-Bîrliba consideră că piesa ar putea fi o emisiune bizantină; piesele s-au pierdut.
- f) Al. Păunescu, P. Sadurschi, V. Chirica, *RAJBotoșani*, p. 153; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 136 (nr. 111).

164. Iedera, or. Moreni, jud. Dâmbovița:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- d) Tipul Vârteju - București.
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.435 (nr.18).

165. Iepurești, com. Iepurești, jud. Giurgiu:

- a) S-a descoperit o drahmă locală.
- d) Tipul „combinat” (1,58 g; 17 mm).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 23, 1979, p.372 (nr.19).

166. Ieud, com. Ieud, jud. Maramures:

- a) S-au descoperit monede locale scyphate, în număr neprecizat.
- f) C. Preda, *Monedele*, p.316 (nr.3).

167. Ilidia, com. Ciclova Română, jud. Caraș Severin:

- a) S-au descoperit monede locale, în număr neprecizat.
- b) În localitate.
- d) Tipul Banat.
- f) K. Pink, *Ostkelten*, p.42, 45; C. Preda, *Monedele*, p.56 (nr.6).

168. Ineu, jud. Arad:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă locală.
- b) 1967, în perimetrul orașului, pe malul stâng al Crișului Alb.
- c) Colecția liceului din Ineu.
- d) Tipul Jiblea (14 g; 25 mm).
- e) La Al. Sășianu, moneda este atribuită tipului Șilindia (?).
- f) Fl. Dudaș, *ActaMN*, 12, 1975, p.135, pl.1/1; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.131 (nr.68).

169. Inotești, com. Colceag, jud. Prahova:

- a) Tezaur constituit din 64 monede locale dintre care se mai păstrează 33 exemplare.
- b) 1914, pe teritoriul localității, într-o vie.
- c) Colecția dr. G. Severeanu.
- d) Tipul Inotești - Răcoasa.
- f) G. Severeanu, *BSNR*, 21, 1926, 57-58, p.7-10; C. Preda, *Monedele*, p.264 și nota 722.

170. Ipotești, com. Milcov, jud. Olt:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În localitate.
- d) Tipul Jiblea.
- f) B. Mitrea, *RevMuz*, 8, 1971, p.326.

171. Irești, com. Vidra, jud. Vrancea:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă locală.
- b) Înainte de 1978, la punctul numit „Lutărie”, în ruptura unui mal al „pârâului Colții”, situat pe stânga Putnei.
- c) MIFocșani.
- d) Tipul Crișeni - Berchieș, faza A.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 28, 1984, 1-2, p. 186 (nr. 46); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 136 (nr. 113).

172. Izvoarele (fost **Bivolița**), com. Izvoarele, jud. Teleorman:

- a) S-a descoperit o monedă locală.
- b) Pe teritoriul fostei comune Bivolița.
- d) Tipul Vârteju - București (?).
- f) C. Preda, *Monedele*, p.235 (nr.2).

173. Jariștea, com. Jariștea, jud. Vrancea:

- a) S-au descoperit mai multe „monede locale”, din care se cunosc două piese.
- b) 1954, pe teritoriul comunei (?).
- c) MIFocșani.
- f) G. Constantinescu, H. Boss, *SCN*, 1, 1957, p.469 (nr.2).

174. Jiblea, com. Călimănești, jud. Vâlcea:

- a) Tezaur format din peste 300 monede locale.
- b) 1954, în localitate.
- c) CNBAR (35 ex.); MIRâmnicu Vâlcea (5 ex.); colecția M. Bibra Sănătescu din Râmnicu Vâlcea.
- d) Tipul „călărețul cu pasăre”, 5 ex. (14-14,64 g; 25-26 mm); tipul „cu cap uman sub cal”, 3 ex. (13,57 g; 13,96 g; 14,25 g); tipul Prundu - Jiblea, 307 ex. (12,16-12,77 g; 23-25 mm); tipul „Pre - Jiblea cu litera K” (14,09 g; 13,50 g); tipul Adâncata - Mănăstirea, 2 ex. (6,91 g și 7,38 g; 22 mm)
- e) Piesele au pe revers un semn monogramat, în forma unui K dublu (pentru tipul „Pre - Jiblea cu litera K”).
- f) K. Pink, *Ostkelten*, p.50, fig.75-76; C. Preda, *SCN*, 2, 1958, p.465-466; C. Preda, *SCN*, 4, 1968, p.47-48; M. Gramatopol, *RevMuz*, 5, 1969, p.453; C. Preda, *Ist monedei*, p.150, 171, 173, 174, 185.

175. Lăceni, com. Orbeasca, jud. Teleorman:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) Mai 1971, în localitate.
- d) Tipul Vârteju - București (6,97 g; 22,5 mm).
- f) C. Beda, *CercetNum*, 3, 1980, p.132 (nr.19).

176. Leordeni, com. Leordeni, jud. Argeș:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- d) Tipul Vârteju - București.
- f) C. Preda, *Ist monedei*, p.190.

177. Leu, com. Leu, jud. Dolj:

- I. a) Tezaur constituit din 24 monede locale.
- b) 1967, în punctul numit „Balta Lungă”, lucrări de terasare, într-un vas de lut de forma unei căni locale cu mâner, lucrat cu mâna, din pastă brună castanie; depozitul s-a descoperit în afara așezării locale.
- d) Tipul Adâncata - Mănăstirea.
- f) Gh. Popilian, T. Niță, *RevMuz*, 6, 1969, 3, p.267-268; C. Preda, *Monedele*, p.208 (nr.17).
- II. a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) La 50 m est de punctul unde a fost descoperit tezaurul de mai sus.
- d) Tipul Aninoasa - Dobrești.
- f) C. Preda, *Monedele*, p.281 (nr.12).

178. Leușeni, com. Leușeni, jud. Orhei, Republica Moldova:

- a) Tezaur alcătuit din 30 de monede locale, dintre care se cunoaște o piesă.
- b) Înainte de cel de-al doilea război mondial.
- c) IAB/NrInv 199.
- d) Tipul Huși - Vovriești.
- f) A.A. Nudel'man, 1976, p.48; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.137 (nr.125).

179. Lichitișeni, com. Vultureni, jud. Bacău:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă locală.
- b) 1960, în locul numit „Pe tablă”.
- d) Tipul Huși - Vovriești
- e) În 1961 moneda a dispărut de la MIBacău.
- f) C. Preda, *Monedele*, p.120 (nr.21); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.137 (nr.126).

180. Lipia, com. Merei, jud. Buzău:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) Pe teritoriul comunei, situată la 9 km vest de Buzău.
- c) IAB/NrInv 579.
- d) Tipul Inotești - Răcoasa (5,79 g; 26 mm).
- f) C. Preda, *SCN*, 2, 1958, p.464 (nr.2).

181. Livezeni, com. Stâlpeni, jud. Argeș:

- a) S-a descoperit o monedă locală.
- d) Tipul Vârteju - București.
- f) C. Preda, *Monedele*, p.121; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 23, 1979, p.372 (nr.20).

182. Lopatnic, com. Fetești, jud. Edineț, Republica Moldova:

- a) S-a descoperit o piesă locală de argint.
- d) Tipul Huși - Vovriești (13,65 g).
- f) L.L. Polevoi, *SA*, 1, 1962, p.69; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.137 (nr.128).

183. Lugoș, jud. Timiș:

- I. a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În împrejurimile orașului.
- c) MNM.
- d) Tipul Criciova.
- f) K. Pink, *Ostkelten*, p.46; C. Preda, *Monedele*, p.60, fig.3.
- II. a) Se semnaleză descoperirea unei piese locale.
- b) În împrejurimile orașului.
- d) Tipul Agriș - Șilindia.
- f) K. Pink, *Ostkelten*, p.46-47; C. Preda, *Monedele*, p.67, fig.5.
- III. a) S-au descoperit trei piese locale.
- b) În împrejurimile orașului.
- c) MNM.
- d) Tipul Larissa - Apollo (12,63 g; 13,03 g; 13,25 g).
- f) K. Pink, *Ostkelten*, p.67; C. Preda, *Monedele*, p.137 (nr.6).
- IV. a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În localitate.
- d) Tipul „cu cifre romane”, seria g (12,59 g).
- f) K. Pink, *Ostkelten*, p.46; C. Preda, *Monedele*, p.88.

184. Lunca Corbului, com. Lunca Corbului, jud. Argeș:

- a) S-au descoperit monede locale, în număr neprecizat.
- b) Înainte de 1939.
- d) Imitații de tip Filip II.
- f) C. Preda, Paul I. Dicu, *BSNR*, 75-76, 1981-1982 (1983), 129-130, p.92.

185. Lușca, or. Bistrița Năsăud, jud. Bistrița Năsăud:

- a) Tezaur constituit din 34 monede locale.
- b) 1842, în localitate.
- d) Tipul Medieșu Aurit.
- f) K. Pink, *Ostkelten*, p.83; C. Preda, *Monedele*, p.291 (nr.3).

186. Magherești, com. Săcelu, jud. Gorj:

- a) Tezaur alcătuit din 28 monede locale.
- b) 1972.
- c) Colecție particulară din Craiova.
- d) Tipul Adâncata - Mănăstirea (16 ex.); tipul Rădulești - Hunedoara (12 ex.).
- f) O. Stoica, *BSNR*, 70-74, 1976-1980 (1981), 124-128, p. 101-110; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 28, 1984, 1-2, p. 186 (nr. 49).

187. Maldăr, com. Colonești, jud. Olt:

- a) S-a descoperit o piesă locală.

- b) În localitate.
 d) Imitație de tip Filip II, grupa A.
 f) M. Butoi, *RevMuz*, 8, 1971, 4, p.326.
- 188. Mădrigești**, com. Brazi, jud. Arad:
 a) S-au descoperit șase piese locale.
 f) C. Preda, *Monedele*, p.435 (nr.35); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.133 (nr.75).
- 189. Măgura**, com. Tătulești, jud. Olt:
 a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În localitate.
 c) Colecția I. Dimian din București.
 d) Tipul Adâncata - Mănăstirea, seria „cu capul Romei”.
 f) I. Winkler, *ActaMN*, 6,1969, p.77).
- 190. Mănăstirea**, com. Mănăstirea, jud. Călărași:
 a) Tezaur alcătuit din 25 monede locale.
 b) 1939, pe teritoriul comunei.
 c) CNBAR (1 ex.).
 d) Tipul Adâncata - Mănăstirea (8,63-8,78 g; 22-24 mm).
 f) O. Iliescu, *CreștColect*, 13-14, 1965, p.6-12; C. Preda, *Monedele*, p.208 (nr.20).
- 191. Măneciu**, com. Măneciu, jud. Prahova:
 I. a) S-a descoperit o piesă locală, alături de alte monede.
 b) În localitate.
 c) MI Ploiești.
 d) Imitație de tip Filip II, grupa A.
 f) C. Preda, *Monedele*, p. 36 (nr. 14).
 II. a) S-au descoperit două monede locale.
 b) În localitate.
 c) MI Ploiești.
 d) Tipul Adâncata - Mănăstirea.
 f) C. Preda, *Monedele*, p.208 (nr.19).
- 192. Mărăcineni**, com. Mărăcineni, jud. Buzău:
 a) S-au descoperit două drahme locale.
 b) În localitate.
 c) Colecția I. Dimian din București.
 d) Tipul Alexandru cel Mare (2,18 g; 3,30 g, 17-18 mm).
 f) I. Winkler, *ActaMN*, 3, 1966, p.82.
- 193. Mărcăuți**, com. Mărcăuți, jud. Edineț, Republica Moldova:
 a) Tezaur din care s-au recuperat trei tetradrahme locale.
 b) 1935, lucrări agricole.
 d) Tipul Huși - Vovriești.
 f) A.A. Nudel'man, 1976, p.47-48; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.137 (nr.130).
- 194. Mărgăritești**, com. Voineasa, jud. Olt:
 a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În cetatea locală de aici.
 d) Tipul Aninoasa - Dobrești.
 f) C. Preda, *Ist monedei*, p.201.
- 195. Mărzănești**, com. Mărzănești, jud. Teleorman:
 a) Tezaur constituit din aproximativ 20 monede locale, din care se cunoaște un exemplar.
 b) 1958, în vatra comunei, cu ocazia săpării fundației unei case.
 c) MI Alexandria.
 d) Tipul Inotești - Răcoasa (5,12 g).
 e) Piesa are sigla N sub cal și nu este de tip Vârteju, cum consideră B. Mitrea.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 23, 1972, 1, p.137 (nr.18); C. Preda, *Monedele*, p.265 (nr.8).
- 196. Mediaș**, jud. Sibiu:
 I. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) 1955, în punctul numit „Baia de Nisip”, lucrări agricole.
 d) Imitație de tip Filip II, grupa A (13,55 g; 29 mm).
 f) C. Preda, *Monedele*, p.35 (nr.13).

- II. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) Pe teritoriul orașului.
 d) Tipul Prundu - Jiblea (12,42 g; 24 mm).
 f) E. Chirilă și colab., *ActaMN*, 4, 1967, p.457 (nr.1).
- 197. Medieșu Aurit**, com. Medieșu Aurit, jud. Satu Mare:
 a) Tezaur format din 107 monede locale, dintre care s-au recuperat 47 piese.
 b) 1903, în hotarul localității, pe pășunea din partea de est a localității, într-o ceașcă de lut.
 c) MNM (43 ex.); colecția Dessewffy (2 ex.); MISatu Mare/NrInv 438 (1 ex.); MIBaia Mare (1 ex.).
 d) Tipul Medieșu Aurit: Grupa A, „cu gât triunghiular”, 2 ex. (11,45-11,52 g; 24-25 mm); Grupa B (6,82-10,52 g: 21-23 mm).
 e) Piese au aplicat incizii.
 f) C. Preda, *Monedele*, p.291 (nr.4); Al. Sășianu, *Monede antică*, p.133-134 (nr.76/l).
- 198. Mehadia**, com. Mehadia, jud. Caraș Severin:
 a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În localitate.
 c) IAB/NrInv 235/268.
 d) Tipul Toc - Chereluș (11,93 g).
 f) C. Preda, *Monedele*, p.310 (nr.6).
- 199. Merei**, com. Merei, jud. Buzău:
 a) S-a descoperit o monedă locală.
 b) Pe teritoriul comunei.
 d) Tipul Inotești - Râcoasa.
 f) C. Preda, *Monedele*, p.264 (nr.7).
- 200. Miroslavești**, com. Miroslavești, jud. Iași:
 I. a) S-a descoperit o piesă locală de bronz (*fouillée*).
 b) În grădina săteanului I. Dohotaru, probabil imediat după sfârșitul celui de-al doilea război mondial.
 c) Colecția Gh. Irinei din Miroslavești.
 d) Imitație Filip II.
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, V. Butnariu, *ArhMold*, 12, 1988, p.313 (nr.4).
 II. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) 1955, în localitate.
 d) Tipul Prundu - Jiblea (13,50 g; 23,5 mm).
 f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 34, 1990, p.301 (nr.14).
- 201. Moigrad**, com. Mârșid, jud. Sălaj:
 a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În cetate.
 c) MIZalău.
 d) Tipul Crișeni - Berchieș, faza A (13,92 g; 25 mm).
 f) E. Chirilă și colab., *ActaMN*, 3, 1966, p.421 (nr.2).
- 202. Moldova Veche**, or. Moldova Veche, jud. Caraș Severin:
 a) S-au descoperit monede locale, în număr neprecizat.
 b) Pe teritoriul localității.
 d) Tipul Alexandru cel Mare.
 f) C. Preda, *Monedele*, p.333 (nr.17).
- 203. Morteni**, com. Morteni, jud. Dâmbovița:
 a) Se semnalează descoperirea de monede locale, în număr neprecizat.
 c) MITârgoviște.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 24, 1980, p.373 (nr.26).
- 204. Moșoaia**, com. Moșoaia, jud. Argeș:
 a) Tezaur constituit din monede locale.
 b) În localitate, lucrări agricole.
 d) Imitații de tip Filip II.
 e) Numărul pieselor nu este precizat
 f) C. Preda, Paul I. Dicu, *BSNR*, 75-76, 1981-1982 (1983), 129-130, p.92.
- 205. Movila**, com. Niculești, jud. Dâmbovița:
 a) Se semnalează descoperirea a trei monede locale.
 b) Pe teritoriul satului, în punctul numit „Gorgan”, lucrări agricole; posibil ca piesele să provină din așezarea locală de aici.
 d) Tipul Vârteju - București.

- e) Localitatea ar aparține comunei Niculești, deoarece cea indicată de B. Mitrea, Poenaru-Vulpești, nu este cunoscută.
f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 4, 1960, p.589 (nr.7); C. Preda, *Ist monedei*, p.190.

206. Movilița, com. Movilița, jud. Vrancea:

- a) Se menționează descoperirea a trei monede locale.
c) Colecția I. Dimian din București.
d) Tipul Prundu - Jiblea („călăreț cu ramură în mână”).
f) I. Winkler, *ActaMN*, 6, 1969, p.78 și nota 323.

207. Murgeni, com. Murgeni, jud. Vaslui:

- a) Tezaur din care s-au recuperat un exemplar original de tip Filip II și șase monede locale.
b) 1936.
d) Tipul Husi - Vovriești.
e) B. Mitrea consideră că tezaurul a fost îngropat în secolul III a.Chr.
f) V. Mihăilescu-Bîrliba, *MemAntiq*, 3, 1971, p.196-197; Ghenută Coman, *RAJVaslui*, p.188, XLV.

208. Naipu, com. Ghimpați, jud. Ilfov:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
b) 1935, pe teritoriul comunei.
c) IAB.
d) Tip neprecizat (13,91 g; 22x26 mm).
f) C. Preda, *Monedele*, p.179 (nr.5).

209. Necopoi, com. Homoroade, jud. Satu Mare:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
b) 1985, în locul numit „La cascadă”.
d) Tipul Huși - Vovriești.
f) Gh. Lazin, *StComSatu Mare*, 7-8, 1986-1987, p. 96-97; Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 33, 1989, 1-2, p. 261 (nr. 9).

210. Negoiești, com. Soldanu, jud. Călărași:

- a) Tezaur alcătuit din 42 monede locale.
b) 1965, pe teritoriul satului, în punctul numit „Uleia”, la aproximativ 2 km vest de sat, lucrări agricole, într-un vas de lut de culoare cenușie; provine din așezarea locală din zonă.
c) MIOltenița.
d) Tipul Vârteju - București.
f) C. Preda, *Monedele*, p.237 (nr.21).

211. Nenciuiești, com. Merei, jud. Buzău:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
b) În localitate, în punctul numit „Turturești”.
d) Tipul Dumbrăveni.
f) V. Drâmbocanu, I. Rusu, *BSNR*, 70-74, 1976-1980 (1981), 124-128, p. 610; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 28, 1984, 1-2, p. 186 (nr. 51).

212. Neudorf, com. Zăbrani, jud. Arad:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
b) În localitate.
c) MILipova.
d) Imitație de tip Filip II (13,80 g; 22x23 mm).
e) Piesa ar putea fi încadrată și la tipul Rasa.
f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.312 (nr.24); C. Preda, *Ist monedei*, p.140.

213. Nicorești, com. Nicorești, jud. Galați:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă locală, alături de o tetradrahmă de la Alexandru cel Mare.
d) Tipul Dumbrăveni.
f) FI. Preda, *Apulum*, 11, 1973, p. 73, fig. 8 (nr. 13); S. Teodor, *ActaMM*, 5-6, 1983-1984, p. 163.

214. Novaci, com. Mihăilești, jud. Giurgiu:

- I. a) S-a descoperit o piesă locală.
b) În localitate, înainte de 1959.
c) IAB/NrInv 935.
d) Imitație de tip Filip II, grupa B (13,83 g; 26 mm).
f) C. Preda, *SCN*, 3, 1960, p.468 (nr.6); idem, *Monedele*, p.36 (nr.16).
- II. a) S-a descoperit o piesă locală.
b) Pe teritoriul comunei.
c) IAB (din 1950).

d) Tipul Aninoasa - Dobrești (13,69 g; 24,5 mm).

f) C. Preda, *SCN*, 3, 1960, p.468 (nr.7).

215. Oancea, com. Oancea, jud. Galați:

a) Tezaur format din șapte monede: cinci drahme originale de tip Alexandru cel Mare, una de la Filip III Ardeul și o imitație locală.

b) 1938, în localitate, lucrări agricole.

d) Tipul Alexandru cel Mare (2,60 g; 20 mm).

e) B. Mitrea consideră că tezaurul a fost îngropat în jurul anului 300 a.Chr.

f) I. Dimian, *SCIV*, 6, 1955, 1-2, p. 304 (nr. 4); C. Preda, *Monedele*, p. 334 (nr. 18).

216. Ocina, com. Adunați, jud. Prahova:

I. a) S-a descoperit o piesă locală.

b) În localitate.

d) Tipul Vârteju - București.

f) C. Preda, *Monedele*, p.237 (nr.22).

II. a) S-a descoperit o tetradrahmă locală.

b) În localitate.

c) Colecția particulară.

d) Tipul Filip III.

f) B. Mitrea, *SCIV*, 15, 1964, 4, p. 572 (nr. 21); C. Preda, *Monedele*, p. 237 (nr. 19).

217. Ocnia, com. Ocnele Mari, jud. Vâlcea:

I. a) S-a descoperit o piesă locală.

b) 1967, la suprafața așezării locale.

c) MIRâmniciu Vâlcea.

d) Tipul Ocnia - Cărbunești (10,50 g; 23 mm).

f) B. Mitrea, *SCIV*, 20, 1969, 1, p.165 (nr.19); Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.129.

II. a) S-a descoperit o piesă locală.

b) 1969, în așezarea locală, cercetări arheologice, în orizontul sau „nivelul IV”.

d) Tipul Vârteju - București.

e) Piesa provine din stratul de pământ de pe pantele înălțimilor.

f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.130.

III. a) S-a descoperit o monedă locală.

b) În apropierea Cetății 1.

d) Tipul „cu cap janiform”.

f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.130 (nota 22).

218. Odobasca, com. Poiana Cristei, jud. Vrancea:

I. a) Se semnalează descoperirea a două monede locale.

b) MIFocșani.

d) Tipul Adâncata - Mănăstirea.

f) C. Preda, *Monedele*, p.208 (nr.21).

II. a) Se semnalează descoperirea unei monede.

c) MIFocșani.

d) Tipul Vârteju - București.

e) Moneda are locul de descoperire greșit indicat la Dobasu.

f) G. Constantinescu, H. Boss, *SCN*, 1, 1957, p.470 (nr.3); C. Preda, *SCN*, 5, 1971, p.66 (nr.25).

219. Olteni, com. Olteni, jud. Teleorman:

a) Tezaur constituit din 49 piese dintre care s-au recuperat 45 monede locale și patru piese thasiene considerate imitații.

b) Mai 1966, în partea de nord a comunei, în apropierea punctului de bifurcare a șoselei Alexandria-Pitești.

c) IAB/NrInv 1347.

d) Tipul Vârteju - București.

e) Descoperirea a fost făcută de doi copii, într-o groapă de unde scoteau lut pentru gospodărie.

f) B. Mitrea, *SCIV*, 18, 1967, 1, p.196 (nr.33); idem, *Dacia*, N.S., 32, 1988, 1-2, p.216 (nr.11); C. Preda, *Ist monedei*, p.257.

220. Oltenița, jud. Călărași:

a) S-au descoperit patru drahme locale.

b) În localitate.

c) Colecția I. Dimian din București.

d) Tipul Alexandru cel Mare - Filip III Ardeul (3,06-3,75 g; 17-21 mm).

f) I. Winkler, *ActaMN*, 3, 1966, p.80.

221. Onești, jud. Bacău:

a) S-au descoperit patru piese locale.

b) În localitate.

c) MIBacău.

d) Tipul Huși - Vovriești.

f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 36, 1992, p.202 (nr.10).

222. Oprești, com. Rădești, jud. Argeș:

a) Tezaur din care se cunosc șapte piese locale.

b) În localitate.

c) Colecția I. Dimian din București.

d) Tipul Alexandru cel Mare - Filip III Arideul.

e) O piesă este aurită și perforată pentru a fi folosită ca medalion.

f) I. Winkler, *ActaMN*, 3, 1966, p.85.

223. Optășani, com. Spineni, jud. Olt:

a) Tezaur alcătuit din 82 tetradrahme și 13 drahme locale.

b) 1971 și 1977, în localitate, lucrări agricole.

c) MIR.

d) Tipul Alexandru cel Mare - Filip III Arideul.

f) M. Cojocărescu, *BSNR*, 67-69, 1973-1975 (1975), 121-123, p. 69-74; C. Știrbu, *CercetNum*, 1, 1978, p. 89 (nr. 2); O. Iliescu, *CercetNum*, 5, 1983, p. 11-13; C. Preda, *Ist monedei*, p. 217;

224. Oradea, jud. Bihor:

I. a) S-a descoperit o piesă locală.

c) MIOradea/NrInV 96 (din 1897).

d) Tipul Tonciu - cu sigla *B* pe revers.

e) Piesa este considerată o monedă „barbară” de argint, ușor scyphată, care are pe revers, în spatele călăretului, litera *B*.

f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.137-138 (nr.86/IV).

II. a) Tezaur constituit din 15 monede locale (11 tetradrahme și patru drahme).

b) 1965, la nord de Oradea, într-un vas de lut dacic lucrat cu mâna.

c) MICluj-Napoca (tezaurul și vasul).

d) Tipul Petelea - cu bustul zeiței Artemis.

e) Piese considerate tetradrahme au 12,63-13,93 g și 33,5-35 mm, iar drahmele 3,18-3,48 g și 22-23 mm.

f) E. Chirilă, V. Lucăcel, *Un tezaur dac din nord-vestul Transilvaniei*, Zalău, 1970, p.3-15; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.138 (nr.86/V).

225. Oravița, jud. Caraș Severin:

a) S-au descoperit monede locale, în număr neprecizat.

b) În localitate.

d) Tipul Banat.

f) K. Pink, *Ostkelten*, p.42, 45; C. Preda, *Monedele*, p.55 (nr.8).

226. Orăștie, jud. Hunedoara:

I. a) S-a descoperit o piesă locală.

b) În localitate.

c) MICluj-Napoca.

d) Tipul Adâncata - Mănăstirea.

f) C. Preda, *Monedele*, p.208 (nr.22).

II. a) Se semnalează descoperirea a patru monede locale.

b) În localitate.

c) MNM (2 ex.); colecția Weisskircher din Sibiu (2 ex.).

d) Tipul Aninoasa - Dobrești.

f) C. Preda, *Monedele*, p.282 (nr.15).

III. a) S-au descoperit două piese locale.

b) În localitate.

d) Tipul Rădulești - Hunedoara (10,90 g).

f) K. Pink, *Ostkelten*, p.73; C. Preda, *Monedele*, p.303 (nr.8).

227. Orbeasca de Sus, com. Orbeasca, jud. Teleorman:

a) Tezaur format 12 piese locale de tip neprecizat.

b) 1910 (?).

- c) MNA.
 d) În sursa bibliografică nu se indică tipul pieselor respective.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 20, 1976, p.289 (nr.39).
- 228. Orodol**, com. Orodol, jud. Dolj:
 a) S-au descoperit două piese locale.
 b) Pe teritoriul comunei.
 d) Tipul Crișeni - Berchieș, faza B.
 f) C. Preda, *Monedele*, p.100.
- 229. Orșova**, jud. Mehedinți:
 I. a) S-au descoperit două piese locale.
 b) În localitate.
 c) MICluj-Napoca.
 d) Tipul Prundu - Jiblea.
 f) K. Pink, *Ostkelten*, p.77; C. Preda, *Monedele*, p.156 (nr.7).
 II. a) Tezaur din care se cunosc 17 monede locale.
 b) Pe teritoriul localității.
 c) MITimisoara (11 ex.); MICluj-Napoca (2 ex.); colecția Windisch-Grätz (4 ex.)
 d) Tipul Adâncata - Mănăstirea.
 f) K. Pink, *Ostkelten*, p.77, 142; C. Preda, *Monedele*, p.208 (nr.23).
- 230. Ozd**, com. Bichiș, jud. Mureș:
 a) S-a descoperit o monedă locală.
 b) Pe teritoriul localității.
 c) MICluj-Napoca.
 d) Tipul Cladovo - Saschiz (11,78 g).
 f) K. Pink, *Ostkelten*, p.71; C. Preda, *Monedele*, p.272 (nr.4).
- 231. Păuliș**, com. Păuliș, jud. Arad:
 a) S-au descoperit „monede barbare (?)”, în număr neprecizat.
 f) C. Preda, *Monedele*, p.245; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.141 (nr.91/I).
- 232. Pâncești**, com. Pâncești, jud. Bacău:
 I. a) Tezaur din care s-au recuperat șase tetradrahme locale.
 c) MIBucurești.
 d) Tipul Huși - Vovriești.
 f) C. Preda, *ArhMold*, 4, 1966, p. 163; C. Preda, *Monedele*, p. 120; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 140 (nr. 164).
 II. a) Tezaur din care se cunosc 12 monede de tip local.
 c) Colecția I. Dimian din București.
 d) Tipul Jiblea.
 f) M. Gramatopol, *Apulum*, 9, 1971, p.224.
- 233. Pecica**, com. Pecica, jud. Arad:
 a) Tezaur constituit din 22 monede locale și 20 fragmente de monedă.
 b) 1950, în hotarul localității, în locul numit „Sgârâietura”, în punctul „Șanțu Mare”, în așezarea locală.
 c) CNBAR/NrInv 1111 (14 ex. și cele 20 de fragmente); colecția Gh. Miloi din Arad (2 ex.); colecția ing. O. Luchian din București (1 ex.).
 d) Tipul Toc - Chereluș.
 e) Ulterior au mai fost descoperite încă cinci monede de tipul precizat care provin din același tezaur; aceste exemplare le-am inclus în tezaurul de mai sus.
 f) O. Iliescu, *SCN*, 2, 1958, p. 459-460, pl. 4-5; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 142 (nr. 92/I); C. Preda, *BSNR*, 86-85, 1986-1991 (1993), 134-139, p. 291-292, pl. IV/1-5; Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p. 312 (nr. 22).
- 234. Pelinu-Condești** (fost **Eliza Stoienești**), com. Bărcănești, jud. Ialomița:
 a) S-a descoperit „o monedă locală din metal negricios, aliaj inferior sau bronz oxidat”.
 b) Înainte de 1925, pe malul vechii albie a Ialomiței.
 d) Tipul Inotești - Răcoasa.
 f) V. Bude, *CNA*, 6, 1925, p.40-41; C. Preda, *Monedele*, p.265 (nr.9).
- 235. Pererâta**, com. Pererâta, jud. Edineț, Republica Moldova:
 a) S-a descoperit o tetradrahmă locală.
 b) 1973, în localitate.
 d) Tipul Huși - Vovriești (13,79 g; 27,17 mm).
 f) A.A. Nudel'man, 1976, p.48.

236. Periș, com. Periș, jud. Ilfov:

- a) Tezaur din care s-au recuperat cinci piese locale.
- b) 1938 (?), pe terenul agricol al comunei.
- d) Tipul Vârteju - București (7,05 g; 20-23 mm).
- f) M. Cojocărescu, *CercetNum*, 1, 1978, p.12-16.

237. Petelea, com. Petelea, jud. Mureș:

- a) Tezaur format din 200 piese locale, alături de două monede de tip Macedonia I.
- b) 1869, pe teritoriul comunei.
- c) MIBrukenthal (10 ex.); MNM; KMW.
- d) Tipul Petelea (8,35-10,39 g).
- f) C. Moisil, *BSNR*, 15, 1920, 35-36, p.74; I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.108-109 (nr.18); N. Lupu, *SCN*, 1, 1957, p.50-57; C. Preda, *Monedele*, p.313-314 (nr.1).

238. Petrești, com. Corbeanca, jud. Ilfov:

- I. a) Tezaur constituit din 149 monede locale.
- b) În comună.
- c) Colecția dr. G. Severeanu.
- d) Tipul Adâncata - Mănăstirea (11 ex.); Tipul Vârteju - București (138 ex.)
- f) C. Preda, *Monedele*, p.238 (nr.26).
- II. a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În localitate.
- c) IAB/NrInV 352.
- d) Tipul Inotești - Răcoasa.
- f) B. Mitrea, *SRIR*, 1, 1954, p.297; C. Preda, *Monedele*, p.265 (nr.10).

239. Petroșani, jud. Hunedoara:

- I. a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În localitate.
- c) Colecția liceului din Sighișoara.
- d) Tipul Banat (12,68 g; 26,7 mm).
- f) C. Preda, *Monedele*, p.57 (nr.9).
- II. a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În localitate (?).
- c) Colecția liceului din Sighișoara.
- d) Tipul Aninoasa - Dobrești (14,76 g; 25 mm).
- f) C. Preda, *Monedele*, p.282 (nr.17).

240. Piatra Craivii, com. Cricău, jud. Alba:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă locală.
- b) 1963, în așezarea locală, cercetări arheologice.
- d) Tipul Aiud - Cugir (12,49 g; 31 mm).
- f) M. Macrea, *Cetăți dacice din sudul Transilvaniei*, București, 1966, p. 53; B. Mitrea, *SCIV*, 18, 1967, 1, p. 196 (nr. 35); C. Preda, *Monedele*, p. 297 (nr. 5).

241. Piatra Neamț (împrejurimi), jud. Neamț:

- a) Se semnalează descoperirea, în condiții neprecizate, a trei tetradrahme locale.
- c) MNA/Dosar 1883, p.23 (nr.53).
- d) Tipul Huși - Vovriești.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.86-87; C. Preda, *Monedele*, p.120 (nr.24).

242. Piatra Șoimului, com. Piatra Șoimului, jud. Neamț:

- a) S-au descoperit două tetradrahme locale.
- b) În preajma așezării antice de la Horodiștea-Calu.
- c) MIPiatra Neamț/NrInV 1734.
- d) Tipul Ramna B (12,69 g și 12,85 g; 25,5-26 mm).
- f) C. Preda, *Monedele*, p.64, pl.8, 15 și fig.4; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.139 (nr.162).

243. Pielești, com. Pielești, jud. Dolj:

- a) Tezaur constituit din 51 tetradrahme de tip local.
- b) În localitate.
- b) MICraiova.
- d) Tipul Filip III Arideul (15-16 g).
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.52; C. Preda, *Monedele*, p.334 (nr.22).

244. Pietrarii de Sus, com. Pietrari, jud. Vâlcea:

- a) Tezaur din care s-au recuperat 21 monede locale.
- b) 1902, în localitate, într-un vas de lut în formă de „plocă”.
- c) MNA/NrInv1045.
- d) Tipul Aninoasa - Dobrești (11,23-14,94 g).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 22, 1971, 1, p.121-122 (nr.24); C. Preda, *Monedele*, p.282 (nr.18).

245. Pietrele, com. Bâneasa, jud. Giurgiu:

- a) Tezaur alcătuit din 40 monede locale, dintre care s-au recuperat 35 piese.
- b) 1964, în localitate, în punctul numit „Punctul Scorției”, la distanța de 3 km spre nord-est de sat, lucrări de terasare. Piesele erau depuse într-un vas de lut, la adâncimea de 0,40 m, care s-a spart.
- c) IAB/NrInv 1258 (29 ex.); MIGiurgiu (6 ex.).
- d) Tipul Adâncata - Mănăstirea (2 ex.); tipul Vârteju - București (33 ex.)
- e) Se pare că tezaurul nu fost îngropat în cuprinsul vreunei așezări locale.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 16, 1965, 3, p.610 (nr.22); C. Preda, *Monedele*, p.208, 238.

246. Pietroasele, com. Pietroasele, jud. Buzău:

- I. a) Tezaur format dintr-un număr neprecizat de monede locale.
- b) Pe teritoriul comunei.
- d) Tipul Vârteju - București.
- f) C. Preda, *Monedele*, p.238 (nr.28).
- II. a) S-au descoperit două piese locale.
- b) 1973-1976, în așezarea locală de pe platoul Gruiu Dării, într-un strat de cultură getică datat cronologic în secolele I a.Chr. - I p.Chr.
- d) Tipul Vârteju - București; tipul Inotești - Râcoasa (6,68 g; 26x28 mm).
- f) Fl. Preda, V. Dupoi, *SCN*, 7, 1980, p.145-147 (nr.2, 3).

247. Pișchintii, com. Romos, jud. Hunedoara:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) 1930, în localitate, pe un deal aflat la sud de sat.
- d) Tipul Crișeni - Berchieș (14,50 g; 25 mm).
- f) I. Winkler și colab., *ActaMN*, 9, 1972, p.383.

248. Pitești, jud. Argeș:

- I. a) Tezaur format din 109 piese locale.
- b) Înainte de 1916, în împrejurimile orașului.
- c) MIBucurești/NrInv 2909, 3018.
- d) Tipul Adâncata - Mănăstirea.
- f) C. Preda, P. Dicu, *BSNR*, 75-76, 1981-1982 (1983), 129-130, p. 92-93; C. Preda, *Ist monedei*, p. 185.
- II. a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În împrejurimile orașului (?).
- c) MIPitești/NrInv 6855.
- d) Tipul Ocnita - Cărbunești (12,11 g; 25-26 mm).
- f) C. Preda, Paul I. Dicu, *BSNR*, 75-76, 1981-1982 (1983), 129-130, p.89.
- III. a) S-au descoperit două monede locale.
- b) Înainte de 1940, în localitate.
- c) MIPitești.
- d) Tipul Prundu - Jiblea.
- f) C. Preda, *Monedele*, p.156 (nr.8).
- IV. a) Se semnaleză descoperirea de monede locale.
- d) Tipul Vârteju - București.
- f) C. Preda, P. Dicu, *BSNR*, 75-76, 1981-1982 (1983), 129-130, p. 92-93; C. Preda, *Ist monedei*, p. 190.
- V. a) S-a descoperit o piesă locală.
- d) Tipul Aninoasa - Dobrești (14,30 g).
- f) C. Preda, P. Dicu, *BSNR*, 75-76, 1981-1982 (1983), 129-130, p. 92-93; C. Preda, *Ist monedei*, p. 201.

249. Piuă Pietrii, com. Giurgeni, jud. Ialomița:

- a) S-au descoperit trei monede locale.
- b) În localitate.
- c) Colecția I. Dimian din București.
- d) Tipul Alexandru cel Mare - Filip III (1,82-2,39 g; 17-18 mm).
- e) Un exemplar este rupt.

f) I. Winkler, *ActaMN*, 3, 1966, p.80.

250. Podul Cristinii, com. Potlogi, jud. Dâmbovița:

a) Tezaur din care s-au recuperat șapte monede locale.

d) Tipul Vârteju - București (6,21-7,27 g).

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 20, 1976, p.289 (nr.40).

251. Poiana, com. Nicorești, jud. Galați:

I. a) Se menționează descoperirea a două monede locale de bronz, scyphate.

b) Înainte de 1932; o piesă este descoperită în urma cercetărilor arheologice din așezarea locală, iar cealaltă la suprafața așezării.

e) Se pare că o piesă era *fourrée*.

f) R. Vulpe și colab., *SCIV*, 3, 1952, p.202.

II. a) Se semnalează descoperirea unor monede de argint, imitații bune după tetradrahmele lui Filip II (1 ex.) și ale insulei Thasos (1 ex.).

b) În așezarea locală, cercetări arheologice.

d) Imitație de tip Filip II.

f) V. Mihailescu-Bîrliba, *MemAntiq*, 3, 1971, p.196-197, 201-202.

III. a) S-a descoperit o tetradrahmă locală.

b) 1949, în așezarea locală, săpături arheologice.

c) IAB.

d) Tipul Huși - Vovriești.

f) C. Preda, *Monedele*, p.120 (nr.25); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia rășăriteană*, p.140 (nr.172).

IV. a) S-au descoperit șapte monede locale (*fourrées*).

b) 1948-1951, în așezarea locală, cercetări arheologice.

c) IAB/NrInv 395/8-9, 296 și 325.

d) Tipul Vârteju - București.

e) Piesele sunt în majoritate emisiuni de bronz argintate și cu elemente de schematizare accentuate.

f) C. Preda, *SCN*, 5, 1971, p.62, 67.

V. a) S-au descoperit două monede locale de argint.

b) 1950, în așezarea locală.

c) IAB/NrInv 296/52-53.

d) Tipul Inotești - Râcoasa (4,31 g; 24 mm și 5,06 g; 25 mm).

f) C. Preda, I.T. Dragomir, *SCN*, 6, 1975, p.36 (nr.12).

VI. a) Se semnalează descoperirea unei tetradrahme locale, alături de o piesă de bronz callatiană.

b) 1986, în așezarea locală, săpături arheologice, în secțiunea N, carourile 2/3, la adâncimea de 1,80 m.

c) MITecuci/NrInv 2064.

d) Tipul Huși - Vovriești (13,82 g; 24 mm).

e) Piesa locală are aplicată o incizie.

f) S. Teodor, M. Nicu, S. Țău, *Thraco-Dacica*, 8, 1987, 1-2, p.134; S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 16, 1993, p.128 (nr.37).

VII. a) S-a descoperit o monedă locală de bronz (*fourrée* ?).

b) 1987, în așezarea locală, în secțiunea N, metrul 2,60/sud și la adâncimea de 2,80 m.

c) MITecuci/NrInv 2070.

d) Tipul Vârteju - București (7,81 g; 25x27 mm).

e) Piesa este foarte uzată, arsă puternic și cu un mic fragment lipsă.

f) S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 16, 1993, p.128 (nr.43).

VIII. a) S-a descoperit o monedă locală de argint.

b) 1988, în așezarea locală, în secțiunea N, începută în 1987, metrul 129, la adâncimea de 3,0 m.

c) MITecuci/NrInv 2075.

d) Tipul Inotești - Râcoasa (2,15 g; 17 mm).

e) Piesa este considerată un tip degenerat târziu și este datată astfel: sfârșitul secolului I a.Chr. - secolul I p.Chr.

f) S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 16, 1993, p.128 (nr.48).

IX. a) S-a descoperit o monedă locală de argint.

b) 1990, în așezarea locală, în secțiunea P, caroul 6 (mijloc), la adâncimea de 0,20 m.

c) MITecuci/NrInv 2084.

d) Tipul Inotești - Râcoasa (2,42 g; 17x18 mm).

e) Piesa este foarte uzată și are puțin argint în aliaj; este considerată un tip degenerat târziu și este datată astfel: sfârșitul secolului I a.Chr. - secolul I p.Chr.

f) S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 16, 1993, p.128 (nr.57).

252. Polovragi, com. Polovragi, jud. Gorj:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) 12 septembrie, pe teritoriul localității, la intrarea în defileul care duce la peștera Polovragi.
- c) CNBAR/NrInv 966/1952.
- d) Tipul „cu cap janiform” (12,47 g; 23 mm).
- f) O. Iliescu, *SCN*, 2, 1958, p.448 (nr.3).

253. Popești, com. Mihăilești, jud. Giurgiu:

- a) S-au descoperit mai multe piese locale.
- b) 1954-1961, în așezarea locală, cercetări arheologice.
- c) IAB (11 ex.); MIBucurești (8 ex.); MICluj-Napoca (1 ex.).
- d) Tipul Vârteju - București; tipul Inotești - Râcoasa (19 ex.); tipul Alexandru cel Mare - Filip III (1,04 g).
- e) Piese de tip Vârteju - București sunt prost conservate, au stilizare accentuată și titlu scăzut.
- f) R. Vulpe, *SCIV*, 6, 1955, 1-2, p. 258; C. Preda, *Monedele*, p. 265 (nr. 13); idem, *Ist monedei*, p. 190, 196, 218.

254. Popești, com. Popești, jud. Vâlcea:

- a) Tezaur constituit din 258 piese locale din care s-a recuperat o piesă.
- b) 1903.
- d) Tipul Adâncata - Mănăstirea (7,10-8,65 g).
- e) Parte din piese au fost identificate pe baza unor planșe, ilustrații, mulaje și a manuscrisului aparținând lui W. Knechtel.
- f) O. Iliescu, *CercetNum*, 6, 1990 (1991), p. 3-16; B. Mitrea, Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 36, 1992, p. 202 (nr. 11); C. Preda, *Ist monedei*, p. 185.

255. Popești Leordeni, com. Popești Leordeni, București:

- a) Tezaur alcătuit inițial din 15 piese locale, dintre care s-au recuperat șase exemplare.
- b) 1967, pe teritoriul comunei.
- c) Colecție particulară.
- d) Tipul Vârteju - București (6,92-8,09 g).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 20, 1969, 1, p.165 (nr.20); C. Preda, *Monedele*, p.238 (nr.31).

256. Porțile de Fier, jud. Mehedinți:

- a) S-au descoperit monede locale, în număr neprecizat.
- b) 1915, în zona Porților de Fier, lucrări de reglementare a cursului Dunării.
- d) Tipul Alexandru cel Mare - Filip III.
- f) K. Pink, *Ostkelten*, p.118; C. Preda, *Monedele*, p.334 (nr.25).

257. Potoc, com. Sasca Montană, jud. Caraș Severin:

- I. a) S-au descoperit monede locale, în număr neprecizat.
- b) Pe teritoriul localității.
- d) Tipul Banat.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.29.
- II. a) Tezaur constituit din monede macedonene, alături de piese locale datate în secolele III - II a.Chr.
- e) Parte din tezaur s-a risipit.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.88-89 (nr.119).

258. Priboieni, com. Priboieni, jud. Argeș:

- a) Se semnalează descoperirea unor monede locale.
- b) Înainte de 1922, în mai multe locuri.
- d) Tipul Vârteju - București.
- f) C. Preda, Paul I. Dicu, *BSNR*, 75-76, 1981-1982 (1983), p.93; C. Preda, *Ist monedei*, p.191.

259. Prundu, com. Prundu, jud. Giurgiu:

- a) Tezaur din care se cunoaște o piesă locală.
- b) 1953.
- c) MIGreaca.
- d) Tipul Vârteju - București.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 25, 1981, p.384 (nr.62).

260. Prundu-Bârgăului, com. Prundu-Bârgăului, jud. Bistrița-Năsăud:

- I. a) Tezaur alcătuit dintr-un număr neprecizat de monede locale.
- b) Înainte de 1920, pe teritoriul comunei.
- c) KMW; MNM; MIZagreb.
- d) Tipul Prundu - Jiblea.
- f) C. Moisil, *BSNR*, 15, 1920, 35-36, p.68; C. Preda, *Monedele*, p.156 (nr.9).

- II. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În localitate.
 c) KMW.
 d) Tipul „călărețul cu pasăre” (13,04 g).
 f) K. Pink, *Ostkelten*, p.84, fig.335; C. Preda, *Monedele*, p.72.
- III. a) S-a descoperit o monedă locală.
 d) Tipul Adâncata - Mânăstirea.
 f) C. Preda, *Monedele*, p.208 (nr.26).
- 261. Racovița**, com. Voineasa, jud. Olt:
 a) Se semnalează descoperirea a șase monede locale.
 b) Înainte de 1948.
 c) CNBAR/NrInv 723.
 d) Tipul Adâncata - Mânăstirea.
 f) C. Preda, *Monedele*, p.209 (nr.27).
- 262. Radovanu**, com. Radovanu, jud. Călărași:
 I. a) S-au descoperit trei piese locale.
 b) În așezarea locală.
 d) Tipul Vârteju - București.
 f) S. Morintz, D. Șerbănescu, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, p.27.
- II. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În așezarea locală.
 d) Tipul Inotești - Râcoasa.
 f) S. Morintz, D. Șerbănescu, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, p.27.
- III. a) S-au descoperit patru drahme locale.
 b) În localitate, în punctul numit „Movila lui Dinică”.
 d) Tipul Alexandru cel Mare - Filip III Arideul.
 f) C. Preda, *Monedele*, p.334 (nr.26).
- 263. Radu Negru**, com. Călinești, jud. Argeș:
 a) Tezaur format din aproximativ 30-40 piese locale.
 b) 1971, în punctul numit Schit, lucrări agricole.
 d) Tipul Vârteju - București.
 e) Tezaurul s-a pierdut.
 f) C. Preda, Paul I. Dicu, *BSNR*, 75-76, 1981-1982 (1983), p.93; C. Preda, *Ist monedei*, p.193.
- 264. Ramna**, com. Ramna, jud. Caraș Severin:
 a) Tezaur alcătuit din aproximativ 144 piese locale, alături de monede originale Filip II și Alexandru cel Mare.
 b) 1896, pe teritoriul comunei.
 c) MNM (12 ex.); colecție particulară (1 ex.).
 d) Tipul Ramna (13-14 g).
 f) C. Moisil, *BSNR*, 17, 1922, 41-42, p. 59; B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 29; C. Preda, *Ist monedei*, p. 144-146.
- 265. Rasa**, com. Grădiștea, jud. Călărași:
 a) Tezaur constituit din aproximativ 50 monede din care 9 locale, alături de 19 tetradrahme macedonene originale de la Alexandru cel Mare și trei de la Seleucos.
 b) 1942, pe teritoriul satului Vaidomir, în malul bălții lalomița, într-un vas de lut.
 c) CNBAR; IAB/NrInv 200; MICălărași; colecția V. Sava și V. Bratu din București.
 d) Tipul Rasa (12,83-14,20 g).
 e) În lucrările de specialitate descoperirea este raportată la localitatea Rasa.
 f) C. Preda, *Monedele*, p.51-53; idem, *Ist monedei*, p.140.
- 266. Răcătău**, com. Horlești, jud. Bacău:
 I. a) S-au descoperit trei monede locale.
 b) În așezarea locală, prima în secțiunea 6, la adâncimea de 1,10 m, a doua în secțiunea 7, la 0,55 m adâncime iar a treia, în secțiunea 30, caroul 5, la 0,80-1,00 m adâncime.
 c) MIBacău/NrInv 8859-8869 și 30330.
 d) Tipul Vârteju - București (4,25-5,50 g; 20-21,6 mm).
 e) Primele două exemplare sunt piese *fourees*.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p. 296 (nr. 146); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 141 (nr. 180 a, b, c).
- II. a) S-au descoperit două monede locale.
 b) 1973, în așezarea locală.

- d) Tipul Inotești - Râcoasa.
f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.141 (nr.180d).
- III. a) S-a descoperit o monedă locală.
b) 1987, în așezarea locală, cercetări arheologice.
c) MIBacău.
d) Tipul Vârteju - București.
f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 33, 1989, 1-2, p.261 (nr.10).
- 267. Râcoasa**, com. Râcoasa, jud. Vrancea:
a) Tezaur care are 115 monede locale.
b) 1952, în grădina săteanului I. Benchia, alături de două lingouri de argint.
c) MIGalați (105 ex.); MIBacău (10 ex.).
d) Tipul Inotești - Râcoasa.
e) Se pare că tezaurul avea inițial 170 piese; exemplarele de la Bacău au titlu argintului de 850‰, iar greutatea între 5,51 și 6,63 g.
f) C. Preda, *Monedele*, p.265 (nr.14); B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 10, 1976, p.289 (nr.41).
- 268. Rădulești**, com. Dobra, jud. Hunedoara:
a) Tezaur format din 245 monede locale.
b) 1944, pe teritoriul comunei, în punctul numit „Valea Dosului”, lucrări agricole; piesele erau depuse într-un vas de lut.
c) MIDeva.
d) Tipul Rădulești - Hunedoara (9,5-11,5 g; 29-33 mm).
e) Piesele sunt de același tip și serie, dar cu variante diferite.
f) O. Floca, *Dacia*, 11-12, 1945-1947, p.71-104; C. Preda, *Monedele*, p.303 (nr.9).
- 269. Răhău**, or. Sebeș, jud. Alba:
a) S-a descoperit o piesă locală.
d) Tipul Aiud - Cugir.
f) I. Winkler, *ActaMN*, 6, 1969, p.86.
- 270. Râmnicu Sărat**, jud. Buzău:
a) S-au descoperit două piese locale.
b) Pe teritoriul localității (?).
c) IAB/NrInv 105.
d) Tipul „cu cap janiform”; tipul Dumbrăveni (8,57 g; 24 mm).
e) Se pare că exemplarul de tip Dumbrăveni s-a descoperit în fostul județ Rm. Sărat.
f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.90 (nr.131); C. Preda, *Monedele*, p.146 (nr.5).
- 271. Râmnicu Vâlcea**, jud. Vâlcea:
I. a) Se semnalează descoperirea unor piese locale, „mai mult de factură barbară”, de tip Filip II și Filip III Arideul, alături de o piesă de tipul „cu cap janiform”.
b) Înainte de 1900, cu ocazia construirii gării CFR din localitate.
d) Tipul „cu cap janiform”; tipul Filip II; tipul Filip III Arideul.
e) CNBAR a achiziționat de la M. Bibra doar falsuri moderne; posibil ca de aici să provină un tezaur (?).
f) C. Preda, *Dacia*, N.S., 8, 1964, p. 360 (nr. 10); idem, *Monedele*, p. 146 și 334 (nr. 27).
II. a) S-a descoperit o piesă locală.
c) MIRm. Vâlcea.
d) Tipul Aninoasa - Dobrești.
f) C. Preda, *Monedele*, p. 282 (nr. 19).
- 272. Răsești**, com. Drânceni, jud. Vaslui:
a) Se semnalează descoperirea unei tetradrahme locale.
b) Pe teritoriul satului.
d) Tipul Huși - Vovriești.
f) C. Preda, *Monedele*, p.120 (nr.26).
- 273. Reci**, com. Reci, jud. Covasna:
a) S-a descoperit o piesă locală.
b) 1952 sau 1956, în punctul „Telek”, în localitate, lucrări agricole.
c) MISf.Gheorghe.
d) Imitație de tip Filip II (5,90 g; 24 mm).
e) C. Preda atribuie piesa tipului Adâncata - Mănăstirea; tot aici s-a identificat și un nivel de locuire locală.
f) Z. Szekely, *SCN*, 3, 1960, p.597 (nr.9); C. Preda, *Monedele*, p.209 (nr.28).

274. Reghin, jud. Mureș:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În localitate.
- c) Colecția liceului din Sighișoara.
- d) Imitație de tip Filip II, grupa A (14 g; 13 mm).
- e) La C. Preda este indicată localitatea Reen, vechea denumire germană a satului Reghin Unguresc.
- f) C. Preda, *Monedele*, p.36.

275. Reșița, jud. Caraș Severin:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În localitate.
- d) Tipul Crișeni - Berchieș, faza A.
- f) C. Preda, *Monedele*, p.100.

276. Roata, com. Roata de Jos, jud. Giurgiu:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) Pe teritoriul comunei.
- c) Colecția Gh. Stănescu din Roata.
- d) Imitație de tip Filip II, grupa B.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 15, 1964, 4, p.572 (nr.22).

277. Roești, com. Roești, jud. Vâlcea:

- a) S-au descoperit două piese locale.
- b) În localitate.
- c) MIGovora.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.321 (nr.28).

278. Rogoza, com. Corbasca, jud. Bacău:

- a) S-au descoperit două tetradrahme locale care provin, probabil, dintr-un tezaur.
- d) MIHuși (1 ex.); colecția V. Heisu (Râcăciuni, jud. Bacău).
- d) Tipul Huși - Vovriești.
- e) O piesă are urme de legendă, contramarcă, siglă (?). greutatea de 11,40 g și diametrul de 24 mm.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 24, 1973, 1, p. 141 (nr. 23); C. Preda, *Monedele*, p. 120 (nr. 27); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 142 (nr. 188);

279. Rogojina, com. Jupănești, jud. Gorj:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În localitate.
- c) IAB/NrInv 281/1.
- d) Tipul Vârteju - București.
- f) C. Preda, *Monedele*, p.238 (nr.32).

280. Românași, com. Românași, jud. Sălaj:

- a) S-au descoperit izolat monede locale.
- f) Al. V. Matei, *ActaMP*, 3, 1979, p.15 (nr.13).

281. Rovine, com. Pecica, jud. Arad:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă locală.
- c) Colecția Fr. Enyeter din Budapesta (în 1909).
- d) Tipul Alexandru cel Mare - Filip III (2,98 g; 17 mm).
- f) K. Pink, *Ostkelten*, p. 119, 140; C. Preda, *Monedele*, p. 335 (nr. 28); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.145 (nr. 99/I).

282. Rozavlea, com. Rozavlea, jud. Maramureș:

- a) Tezaur alcătuit din aproximativ 30 monede locale.
- b) 1911, pe malul Izei.
- c) MNM.
- d) Tipul Huși - Vovriești.
- f) K. Pink, *Ostkelten*, p. 36; C. Preda, *Monedele*, p. 120 (nr. 28); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 145-146 (nr. 110/I).

283. Rugi, com. Păltoniș, jud. Caraș Severin:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În comună.
- c) Colecția Gh. Miloi din Arad.
- d) Tipul Banat.
- f) C. Preda, *Monedele*, p.57 (nr.11).

284. Sadova, com. Sadova, jud. Dolj:

- I. a) Tezaur constituit din aproximativ 160 tetradrahme locale.
 - b) 1912, în localitate.
 - c) Inițial în colecția L. Ruzicka; KMW; cele mai multe piese s-au pierdut.
 - d) Tipul Medieșu Aurit; tipul Adâncata - Mănăstirea (36 ex.); tipul Aninoasa - Dobrești (37 ex.); tipul Filip III (39 ex.).
 - e) Tot de aici provin alte 25 exemplare de tip Vârteju - București, despre care C. Preda crede că au fost adăugate ulterior colecției; nu excludem posibilitatea ca de aici să provină două tezaure.
 - f) C. Moisil, *BSNR*, 10, 1913, 19, p. 63; L. Ruzicka, *BSNR*, 17, 1922, 41-42, p. 13; B. Mitrea, *Penetra-zione*, p. 33; C. Preda, *Monedele*, p. 209, 238, 282, 335; O. Iliescu, *CercetNum*, 5, 1983, p. 11-13;
- II. a) S-a descoperit o piesă locală.
 - b) În localitate.
 - d) Tipul Criciova.
 - e) Probabil că provine din tezaurul descoperit în 1912.
 - f) C. Preda, *Monedele*, p.62.

285. Salcia, or. Slatina, jud. Olț:

- a) Se semnalează descoperirea unor monede locale.
- b) Pe teritoriul comunei.
- c) Colecția I. Dimian din București.
- d) Tipul Adâncata - Mănăstirea (8 ex.); tipul Vârteju - București (3 ex.).
- f) I. Winkler, *ActaMN*, 6, 1969, p.78 și nota 320.

286. Saschiz, com. Saschiz, jud. Mureș:

- I. a) S-a descoperit o monedă locală.
 - c) MICluj-Napoca.
 - d) Tipul Cladovo - Saschiz (12,10 g).
 - f) C. Preda, *Monedele*, p.272 (nr.5).
- II. a) S-a descoperit o drahmă locală.
 - b) În localitate.
 - c) MICluj-Napoca.
 - d) Tipul Filip III Arideul (3,39 g).
 - f) K. Pink, *Ostkelten*, p.118; C. Preda, *Monedele*, 335 (nr.30).

287. Satu Mare, jud. Satu Mare:

- I. a) S-au descoperit „monede de tip Filip II”, în număr neprecizat.
 - f) C. Preda, *Monedele*, p.436 (nr.51a).
- II. a) S-a descoperit o piesă locală.
 - d) Imitație de tip Filip II (?).
 - f) C. Preda, *Monedele*, p.436 (nr.51b).

288. Săcalu de Pădure, com. Brâncovenesti, jud. Mureș:

- a) S-a descoperit o piesă locală „din aramă argintată”.
- b) În localitate, în locul numit „Cetate”, unde s-au descoperit și fragmente de ceramică locală; posibil ca aici să fie o așezare locală.
- c) MISf.Gheorghe.
- d) Tipul Tonciu (12,55 g; 25 mm).
- e) Piesa are imprimată litera B .
- f) Z. Szekely, *SCN*, 6, 1975, p.175 (nr.1).

289. Săcelu, com. Săcelu, jud. Gorj:

- a) Tezaur alcătuit dintr-un număr neprecizat de monede locale.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 25, 1981, p 384 (nr.64).

290. Sălașul de Sus, com. Sălașul de Sus, jud. Hunedoara:

- a) Tezaur format din 100 monede locale.
- b) 1935, pe teritoriul comunei, într-un vas de lut care s-a spart la descoperire.
- c) MIDeva (51 ex.); MICluj-Napoca (2 ex.); restul tezaurului s-a pierdut.
- d) Tipul Rădulești - Hunedoara (9-11,5 g; 29-32 mm).
- f) O. Floca, *Dacia*, 11-12, 1945-1947, p.71-104; C. Preda, *Monedele*, p.303 (nr.10).

291. Sărata Monteoru, com. Merei, jud. Buzău:

- a) S-a descoperit o monedă locală.
- b) 1956, în punctul numit „Pe Scoruș”, săpături arheologice; piesa ar proveni dintr-o așezare locală.
- c) IAB.

d) Tipul Dumbrăveni (10 g; 25 mm).

f) B. Mitrea, *SCIV*, 19, 1968, 1, p.174 (nr.31); C. Preda, *Monedele*, p.195 (nr.6).

292. Sărbătoarea, com. Bucovăț, jud. Dolj:

I. a) Tezaur constituit din 9 piese locale.

b) În localitate.

d) Tipul Larissa - Apollo (10,90-13,53 g).

f) A. Metzulescu, *CNA*, 11, 1935, p. 151; B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 59; C. Preda, *Monedele*, p. 137 (nr. 8).

II. a) Tezaur care are zece piese locale.

d) Tipul Vârteju - București (9 ex.); tipul Adâncata - Mănăstirea, „cu capul Romei” sau „Dionysos” (1 ex.)

f) O. Stoica, *SCN*, 7, 1980, p. 137-138.

293. Sângeorzu Nou, com. Lechința, jud. Bistrița Năsăud:

I. a) S-a descoperit o tetradrahmă locală.

b) În localitate.

c) Colecția liceului din Sighișoara.

d) Tipul Aiud - Cugir.

f) C. Preda, *Monedele*, p.297 (nr.6).

II. a) S-a descoperit o piesă locală.

b) Pe teritoriul orasului în locul numit „luncad”.

c) MİSighișoara.

d) Tipul Rădulești - Hunedoara (12,60 g; 32 mm).

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.312 (nr.30).

III. a) S-au descoperit monede locale, în număr neprecizat.

b) În localitate.

d) Tipul Tonciu.

f) K. Pink, *Ostkelten*, p.78; C. Preda, *Monedele*, p.105.

294. Sănnicolau Mare, jud. Timiș:

a) S-a descoperit o monedă locală.

b) În localitate.

d) Tipul Medieș Aurit.

f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p.312 (nr.23).

295. Sănnicolau Român, com. Cefa, jud. Bihor:

a) Tezaur alcătuit din aproximativ 100 monede locale, din care s-au recuperat 24 piese.

b) 1972, în hotarul satului, în locul numit „La Jer”, lucrări agricole; în același loc se află o așezare locală de secol II a.Chr.

c) MȚC/NrInv 4 (22 ex.); colecția D. Bara din Oradea (2 ex.).

d) Tipul Toc - Chereleș, 1 ex. (7,1 g; 27 mm); tipul Mediesu Aurit, 23 ex. (7-9,55 g; 23-28 mm).

f) S. Dumitrașcu, Al. Sășianu, *Crisia*, 7, 1977, p.9-26; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.159 (nr.114/I).

296. Sântioana, com. Țaga, jud. Cluj:

a) S-a descoperit o piesă locală.

b) Pe teritoriul comunei.

c) MİGherla.

d) Tipul Medieș Aurit (8,70 g; 23 mm).

f) V. Lucăcel, I. Chifor, *ActaMN*, 3, 1966, p.422 (nr.5), fig.5.

297. Scărișoara, com. Hotarele, jud. Giurgiu:

a) În cadrul tezaurului descoperit aici, s-au identificat două tetradrahme locale alături de două drahme histriene.

b) Între 1950-1952, în așezarea locală, în locul numit „Puțul lui moș Ion”.

c) MİOltenița (din 1964).

d) Imitații de tip Filip II (?), grupa A (14,24 g; 25,5 mm și 12,37 g; 26 mm).

f) C. Preda, *Dacia*, N.S., 10, 1966, p.221-235; idem, *Ist monedei*, p.57.

298. Schela, com. Trivalea Moșteni, jud. Teleorman:

a) Se semnalează descoperirea unei monede locale.

b) 1972-1973, în localitate.

c) MİAlexandria.

d) Imitație de tip Filip II.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 21, 1977, p.377 (nr.24).

299. Schitu Golești, com. Schitu Golești, jud. Argeș:

a) Se semnalează descoperirea unei monede locale.

b) Înainte de 1955, în localitate, lucrări agricole.

- d) Tipul Vârteju - București.
f) C. Preda, *Ist monedei*, p.191.
- 300. Schitu Poenari**, com. Purani, jud. Teleorman:
a) Tezaur format din 75 piese locale.
b) Mai 1963, în localitate, pe terenul fostului C.A.P., în partea de nord a satului, în marginea bălții, în punctul numit „Valea Stuparului”, lucrări agricole. Piesele erau depuse într-un vas de lut, la adâncimea de 0,40 m și provin din așezarea locală de aici.
d) Tipul Vârteju - București.
f) B. Mitrea, *SCIV*, 15, 1964, 4, p. 572-573; idem, *Dacia*, N.S., 8, 1964, p. 375 (nr. 23); C. Preda, *Monedele*, p. 239 (nr. 34).
- 301. Scundu**, com. Scundu, jud. Vâlcea:
a) S-a descoperit o piesă locală.
b) 1960, pe teritoriul comunei.
c) MIDrăgășani.
d) Tipul Prundu - Jiblea.
f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 5, 1961, p.587 (nr.19); C. Preda, *Ist monedei*, p.171.
- 302. Sebeș**, jud. Alba:
a) S-a descoperit o tetradrahmă locală.
b) În localitate.
c) MIBrukenthal.
d) Imitație de tip Filip II (?), grupa A.
f) N. Lupu, *StComSibiu*, 14, 1969, p.285.
- 303. Sfântu Gheorghe**, jud. Covasna:
a) S-au descoperit patru piese locale.
b) Pe teritoriul orașului, în punctul numit „Debrenkapu”.
c) Inițial la MISf.Gheorghe; ulterior piesele s-au pierdut.
d) Imitații de tip Filip II.
f) Z. Szekely, *SCN*, 3, 1960, p.557 (nr.9); C. Preda, *Monedele*, p.209 (nr.31).
- 304. Sibisel**, com. Beriu, jud. Hunedoara:
a) Tezaur constituit din 395 piese locale, de diferite tipuri.
c) 1801, în localitate.
b) KMW; MNM (4 ex.); colecția Windisch-Grätz (1 ex.).
d) Tipul Aiud - Cugir, 3 ex. (11.8-12,11 g); tipul Rădulești - Hunedoara, 5 ex.
e) (9,96-12,76 g); tipul Petelea, 3 ex. (10,40-13 g și 2,50-3,35 g, pentru subdiviziuni).
f) K. Pink, *Ostkelten*, p.72-74; C. Preda, *Monedele*, p.299, 303, 314.
- 305. Sibiu**, jud. Sibiu:
a) S-a descoperit o piesă locală.
b) 1903.
c) MNM.
d) Tipul Aiud - Cugir.
f) I. Winkler, *ActaMN*, 6, 1969, p.86 și nota 433.
- 306. Sighetu Marmației**, jud. Maramureș:
a) Tezaur alcătuit din monede locale și celtice, din care se cunosc 24 exemplare.
b) 1860-1875, lângă fosta moară Juncad, pe malul râului Iza.
c) La Viena (19 ex.); MNM (1 ex.); colecția Windisch-Grätz (4 ex.); la KMW se mai păstrează 20 piese/NrInV 26922-26940.
d) Tipul Sighet: Sighet A - cu roată dințată, 2 ex. (13,55 și 13,46 g); Sighet B, 4 ex. (13,25-13,40 g); tipul Crișeni - Berchies (1 ex.); tipul cu simbol în formă de W (5 ex.); tipul cu mustată (4 ex.); tipul „călăreț cu pasăre”, 3 ex. (13,01-13,96 g); tipul Tonciu cu sigla B pe revers (?), 1 ex.; tipul cu cal în formă de pasăre (2 ex.); tipul Dumbrăveni, 3 ex. (9,45 g; 9,55 g; 12,2 g).
e) În documentele de la KMW se păstrează mențiunea „Eruti ad molam Iunczad prope Szigeth in Maramoros”.
f) K. Pink, *Ostkelten*, p. 51, 59, 78, 80-82, 84-85; C. Preda, *Monedele*, p. 74, 100,109-110, 195; B. Mitrea, *BSNR*, 67-69, 1973-1975 (1975), 121-123, p. 318; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 161 (nr. 118); C. Preda, *Ist monedei*, p. 182.
- 307. Sighișoara**, jud. Mureș:
a) S-a descoperit o piesă locală.
b) În împrejurimile orașului.
c) Colecția liceului din localitate.
d) Imitație de tip Filip II, grupa B (14,76 g; 26 mm).
d) Piesa prezintă pe revers două tăieturi adânci.
f) C. Preda, *Monedele*, p.39 (nr.11).

308. Siliștea, com. Purani, jud. Teleorman:

- a) Tezaur format din piese locale, din care se cunosc două exemplare.
- b) Într-o grădină de zarzavat a fostului C.A.P., la est de satul Cătina Spână.
- c) Colecție particulară din Alexandria.
- d) Tipul Vârteju - București.
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 36, 1992, p.202 (nr.13).

309. Simileasca, jud. Buzău:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă locală.
- b) 1936, pe teritoriul comunei.
- c) MIBuzău.
- d) Imitație de tip Filip II, grupa A (13,19 g; 25,5 mm).
- f) C. Preda, *SCN*, 2, 1958, p.463-464 (nr.1); idem, *Monedele*, p.36 (nr.20).

310. Sinaia, jud. Prahova:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În împrejurimile stațiunii.
- c) KMW.
- d) Tipul Dumbrăveni (12.2 g).
- f) C. Preda, *Monedele*, p.195 (nr.7).

311. Slatina, jud. Olt:

- I. a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În localitate.
- d) Tipul Prundu - Jiblea.
- f) B. Mitrea, *RevMuz*, 8, 1971, 4, p.326.
- II. a) Tezaur constituit din aproximativ 500-600 monede locale.
- d) Tipul Aninoasa - Dobrești (?).
- e) Piese s-au pierdut.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.77; C. Preda, *Monedele*, p.282 (nr.21).

312. Slatina de Criș, com. Dozna, jud. Arad:

- a) S-au descoperit monede „barbare”, în număr neprecizat.
- f) C. Preda, *Monedele*, p.436 (nr.54); Al. Sășianu, *Monede antică*, p.161 (nr.120).

313. Snagov, com. Snagov, jud. Ilfov:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- d) Tipul Inotești - Râcoasa.
- e) Se pare că provine dintr-o așezare locală.
- f) C. Preda, *Monedele*, p.265 (nr.15); idem, *Ist monedei*, p.196.

314. Socolari, com. Ciclova Română, jud. Caraș Severin:

- a) S-au descoperit două piese locale, de tip neprecizat.
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 35, 1991, p.218 (nr.12).

315. Sohatu, com. Sohatu, jud. Călărași:

- I. a) S-au descoperit patru piese locale.
- b) Pe teritoriul comunei.
- c) Colecția B. Ionescu din Oltenița.
- d) Tipul Vârteju - București.
- e) Piese au fost descoperite de-a lungul anilor în apropierea localității Luica-Sohatu; se pare că provin dintr-un tezaur; în literatura de specialitate descoperirea este raportată la localitatea Sohatu.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 12, 1961, 1, p.147 (nr.18); idem, *Dacia*, N.S., 5, 1961, p.587 (nr.18).
- II. a) Tezaur din care s-au recuperat patru monede locale.
- d) Tipul „combinat”.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 25, 1981, p.384 (nr.67).
- III. a) S-au descoperit două drahme locale.
- b) Pe teritoriul localității.
- d) Tipul Alexandru cel Mare - Filip III (2,40 și 2,88 g).
- f) C. Preda, *Monedele*, p.335 (nr.31).

316. Sprâncenata, com. Sprâncenata, jud. Olt:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În așezarea locală, în secțiunea 5, la adâncimea de 0,70 m, în cuprinsul nivelului III de locuire.
- c) MISlatina.

d) Tipul Inotești - Râcoasa (6,94 g; 31 mm).

f) C. Preda, M. Butoi, *Thraco-Dacica*, 2, 1981, p. 65 (nr. II); C. Preda, *Geții din bazinul Oltului Inferior. Dava de la Sprâncenata*, București, 1986, p. 68.

317. Stăniilești, com. Stăniilești, jud. Vaslui:

I. a) Tezaur din care s-au recuperat 10 piese locale.

b) 1899 (?).

c) MNA/Dosar 1899, fila 18.

d) Tipul Huși - Vovriești.

f) I. Winkler, *ActaMN*, 5, 1968, p.36-37.

II. a) S-a descoperit o piesă locală.

b) 1924.

c) MIMIași/NrInV 464.

d) Tipul Huși - Vovriești (10,50 g; 25 mm).

f) V. Mihailescu-Bîrliba, *MemAntiq*, 3, 1971, p.196; Ghenuță Coman, *RAJVaslui*, p.229, LVIII.

318. Stâlpu, com. Stâlpu, jud. Buzău:

a) S-a descoperit o piesă locală.

b) 1943, în zona de câmpie a comunei.

c) IAB/NrInV 174.

d) Tipul Dumbrăveni (11,32 g; 22,5-24 mm).

f) B. Mitrea, *SCIV*, 20, 1969, 1, p.165-166 (nr.24); C. Preda, *Ist monedei*, p.182.

319. Stâna, or. Zalău, jud. Sălaj:

a) S-au descoperit patru monede locale care provin dintr-un tezaur.

b) 1963, în localitate, în locul numit „Pe deal”.

c) MIZalău.

d) Tipul Crișeni - Berchies, faza A.

f) E. Chirilă, M. Chidioșan, *ActaMN*, 2, 1965, p.647 (nr.2); E. Chirilă, *Dacia*, N.S., 9, 1965, p.185-200.

320. Stoenesti, com. Stoenesti, jud. Giurgiu:

a) Tezaur constituit din 28 monede locale și 14 piese thasiene, parte originale, parte imitații.

b) 1963, lucrări agricole.

c) MIGiurgiu.

d) Tipul Vârteju - București.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 9, 1965, p.493 (nr.23); C. Preda, *Monedele*, p.239 (nr.36).

321. Stoiana, com. Cornești, jud. Cluj:

a) Tezaur format din 22 monede locale.

b) 1842.

d) Tipul Medieșu Aurit.

f) K. Pink, *Ostkelten*, p.83; C. Preda, *Monedele*, p.291 (nr.7).

322. Suceava, jud. Suceava:

I. a) Se semnaleză descoperirea unor monede locale.

b) Înainte de 1915, în punctul numit „Șipote”.

f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.143 (nr.197).

II. a) S-au descoperit două monede locale.

b) Înainte de 1926 (?), în împrejurimi.

f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.143 (nr.198).

III. a) S-au descoperit mai multe monede locale, de diferite tipuri.

b) În împrejurimile orașului.

c) MISuceava.

d) Tipul Huși - Vovriești, 1 ex. (11,70 g); tipul Aiud - Cugir, 1 ex. (11,20 g; 33 mm); tipul Rădulești - Hunedoara, 1 ex. (19,70 g; 26 mm); tipul Medieșu Aurit, 1 ex. (6,70 g).

f) C. Preda, *Monedele*, p.124, 291, 293, 299; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.143 (nr.199, 200, 201, 202).

IV. a) Tezaur (?) din care se cunosc cinci piese locale.

b) În împrejurimile orașului.

c) MISuceava.

d) Tipul Aninoasa - Dobrești (14,20-14,7 g).

f) C. Preda, *Monedele*, p.284; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.143 (nr.203).

323. Suharău, com. Suharău, jud. Botoșani:

a) S-au descoperit monede locale, alături de „imitații thasiene”.

f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.148 (nr.270).

324. Șilindia, com. Șilindia, jud.Arad:

- a) Tezaur alcătuit din aproximativ 800 tetradrahme locale și celtice, dintre care s-au recuperat 727 piese.
- b) 1967, în hotarul satului, la locul numit „La Frigării”; în zonă au fost descoperite și fragmente de ceramică de factură locală.
- c) MTC/NrInV1 (361 ex.); MIArad (366 ex.); colecția liceului din Ineu, jud. Arad (2 ex.).
- d) Imitație de tip Filip II, 1 ex. (13,75; 25 mm); tipul Șilindia, 90 ex. (12,15-13,90 g; 21-25 mm); tipul Banat, 41 ex. (12,10-14,10 g; 24-28 mm); tipul Tulghieș - Mireșu Mare - cu scut și porc, 5 ex. (12,60-13,25 g; 22-28 mm); tipul Tulghieș - Mireșu Mare - cu cuc, 2 ex. (13,10-13,85 g; 23-24 mm); tipul Tulghieș - Mireșu Mare - cu siglele A și V, 67 ex. (12,40-14,05 g; 22-27 mm); tipul Tulghieș - Mireșu Mare - cu leu și sigla R 5 ex. (13,15-13,70 g; 25-26 mm); tipul Tulghieș - Mireșu Mare - cu monodrama Audoleon X, 21 ex. (12,40-14 g; 23,5-26 mm); tipul cu diadema de perle pe frunte, 2 ex. (13,75-13,85 g; 25,5-27 mm); tipul Larissa Apollo - Amphipolis, 4 ex. (13,15-13,50 g; 25,5-27 mm); tipul Criciova B, 2 ex. (13,45-13,50 g; 23-24 mm); tipul „cu cap janiform”, 1 ex. (13,90 g; 25 mm); tipul Alexandru III - Filip II, 2 ex. (13,15-13,55 g; 23-24 mm); tipul Alexandru III - Filip II - cu capul zeiței Atena, 6 ex. (13,10-13,80 g; 23-24 mm); tipul Sighet A - cu roată dințată, 2 ex. (12,90-13,05 g; 23-26 mm); tipul Sighet A - cu călăreț cu pănaș, 4 ex. (13,05-13,60 g; 23-26 mm); tipul „cu cifre romane”: grupa cu cap uman cu barbă, 53 ex. (12,45-13,65 g; 23-27 mm); grupa cu cap uman fără barbă, 28 ex. (12,95-14,05 g; 22-26 mm); tipul Husi - Vovriesti, 7 ex. (11,25-14,30 g; 22-26 mm); tipul Crișeni - Berchieș: grupa cu opt culcat, 1 ex. (13 g; 25 mm); grupa fără lup pe avers, 1 ex. (14,45 g; 23 mm); grupa cu lup în spatele călărețului, 2 ex. (12,25-13 g; 23-24 mm); tipul „cu cap uman sub cal”, 21 ex. (13,15-14,40 g; 23-24 mm); tipul cu câine sub cal, 2 ex. (14,20-14,55 g; 23 mm); tipul Jiblea, 23 ex. (13,10-14,20 g; 22-25 mm); tipul cu siglele H, Q pe revers, 51 ex. (13,25-13,15 g; 21-26 mm); tipul Tulghieș - Criciova - cu rozetă și contramarcă, 5 ex. (11,50-13,15 g; 23-24 mm); tipul Ramna: Ramna A, 3 ex. (12,60-13 g; 22-25 mm); Ramna B, 12 ex. (12,90-13,55 g; 21-26 mm); tipul Agriș: Agriș A, 60 ex. (13-13,90 g; 22-26 mm); Agriș B, 48 ex. (12,75-13,90 g; 22-25 mm); tipul Tulghieș - Copăcenii, 29 ex. (12,25-13,80 g; 22-26 mm); tipul Tulghieș - Mireșu Mare - Criciova, 5 ex. (13,05-13,25 g; 24-25,5 mm); tipul cu gât înalt și torques, 22 ex. (12,30-13,80 g; 23-25 mm); tipul „călăreț cu pasăre”, 5 ex. (13,25-14,05 g; 22-24 mm); tipul dublu cu triskeles, 4 ex. (13,35-13,65 g; 23,5-24 mm); tipul Tulghieș fără călăreț, 3 ex. (13,05-14,20 g; 24-26 mm); tipul Tonciu cu sigla B, 1 ex. (12,80; 22-24 mm); tipul călăreț cu semilună, 1 ex. (13,35 g; 26 mm); tipul călăreț cu pănaș și triskeles sub cal, 1 ex. (14,30 g; 24 mm); tipul cu chip uman fără barbă și corb sub cal, 2 ex. (13,15-13,30 g; 24-26 mm); tipul Lisimah - Filip II, 7 ex. (11,82-13,90 g; 24-28 mm); tipul Cladovo - Saschiz, 3 ex. (13,30-13,85 g; 25-27,5 mm).
- e) În cadrul tezaurului 727 de piese au fost clasificate în 64 de grupe, cu variante și subgrupe.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 12, 1968, p.451 (nr.32); E. Chirilă și colab., *Tezaurul monetar de la Șilindia*, Oradea, 1972, p.3-73; C. Preda, *Monedele*, p.57 și urm.; Fl. Dudaș, *ActaMN*, 12, 1975, p.135; Al Sășianu, *Moneda antică*, p.162-165 (nr.121).

325. Șimleul Silvaniei, jud. Sălaj:

- a) S-a descoperit o monedă de argint, considerată „imitație barbară”.
- f) C. Preda, *Monedele*, p.436 (nr.56); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.166 (nr.124/III).

326. Șipote, com. Șipote, jud. Iași:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă locală.
- c) Înainte de 1925.
- c) Colecția A. Scarlat din Hârlău.
- d) Tipul Huși - Vovriesti.
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, V. Butnaru, *ArhMold*, 12, 1988, p.313 (nr.4).

327. Șirăuți, com. Șirăuți, jud. Edineț, Republica Moldova:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă locală.
- b) 1959, în localitate.
- d) Tipul Huși - Vovriesti.
- f) A.A. Nudel'man, 1976, p.48.

328. Șirna, com. Șirna, jud. Prahova:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În așezarea locală.
- d) Tipul Inotești - Râcoasa.
- e) Piesa are sub cal siglele Δ și T.
- f) C. Preda, *SCN*, 6, 1975, p.207-208 (nr.8).

329. Șofrâncani, com. Șofrâncani, jud. Edineț, Republica Moldova:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă locală.
- b) 1957, lucrări agricole.
- d) Tipul Huși - Vovriesti.
- f) A.A. Nudel'man, 1976, p.49.

- 330. Șoimuș**, or. Deva, jud. Hunedoara:
- S-a descoperit o piesă dacică.
 - În localitate.
 - MIDeva.
 - Tipul Rădulești - Hunedoara.
 - B. Mitrea, *SCIV*, 15, 1964, 4, p.573 (nr.24).
- 331. Ștefănești**, com. Ștefănești, jud. Vâlcea:
- S-a descoperit o tetradrahmă locală.
 - Pe teritoriul comunei.
 - IAB/NrInv 1145.
 - Tipul „combinat” (13,34 g; 24 mm).
 - B. Mitrea, *SCIV*, 21, 1970, 2, p.336 (nr.25).
- 332. Ștefănești**, com. Suseni, jud. Argeș:
- Tezaur din care se cunoaște o tetradrahmă thasiană (?) alături de monede locale, în număr neprecizat.
 - 1968.
 - B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 23, 1979, p.372 (nr.26).
- 333. Ștefănești**, or. Pitești, jud. Argeș:
- a) S-a descoperit o piesă locală.
 - În fosta localitate Târgu Dealului, azi desființată.
 - CNBAR/NrInv 687.
 - Imitație de tip Filip II, grupa A.
 - I. Winkler, *AAC*, 8, 1966,1-2, p.97.
- a) Se semnalează descoperirea unor monede locale.
 - Tipul Vârteju - București.
 - C. Preda, *Ist monedei*, p.191.
- 334. Șușita**, com. Breznița-Ocol, jud. Mehedinți:
- Tezaur format din 129 monede locale.
 - 1962, în localitate, lucrări agricole, alături de trei vase de ceramică de factură locală.
 - MICraiova.
 - Tipul Aninoasa - Dobrești.
 - Se pare că în zonă este o așezare locală.
 - B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 7, 1963, p.591 (nr.11); C. Preda, *Monedele*, p.282 (nr.22).
- 335. Tapia**, or. Lugoj, jud. Timiș:
- S-a descoperit o piesă locală.
 - 1910, în localitate.
 - MICluj-Napoca.
 - Tipul Criciova.
 - I. Winkler, *SCN*, 2, 1958, p.409 (nr.XVII).
- 336. Tăgădău**, com. Beliu, jud. Arad:
- Se menționează descoperirea a trei tetradrahme locale.
 - Primele decenii ale secolului XX, în hotarul satului, pe vatra unui sat dispărut („Mezies”), în locul numit „Sub dealul bisericii”.
 - MNM.
 - Tipul Huși - Vovriști.
 - K. Pink plasează greșit descoperirea la Medgysbodasz (Ungaria).
 - K. Pink, *Ostkelten*, p. 36, 140; C. Preda, *Monedele*, p. 124; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 172 (nr. 129).
- 337. Târpiu**, com. Dumitra, jud. Bistrița Năsăud:
- S-a descoperit o piesă locală.
 - În localitate, în locul numit „La Saivane”.
 - Tipul „combinat”.
 - Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.435 (nr.19).
- 338. Târgoviște**, jud. Dâmbovița:
- S-a descoperit o piesă locală.
 - În localitate.
 - Tipul Vârteju - București.
 - C. Preda, *BSNR*, 80-85, 1986-1991 (1993), 134-139, p. 294, pl. III/7; Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p. 312 (nr. 24).

339. Târgu Cărbunești, jud. Gorj:

- I. a) Tezaur constituit din șase monede locale.
- b) În împrejurimile localității.
- c) IAB/NrInV 1327/15-20 (din 1966).
- d) Tipul Ocnita - Cărbunești.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 18, 1967, 1, p.196 (nr.34); C. Preda, *Monedele*, p.163 (nr.1).
- II. a) Tezaur (?) care are 14 monede locale.
- b) În localitate.
- c) IAB.
- d) Tipul Aninoasa - Dobrești (11,91-14,52 g; 25-26 mm).
- f) C. Preda, *Monedele*, p.281 (nr.6).

340. Târgu Mureș, jud. Mureș:

- a) Tezaur alcătuit din 20 monede locale.
- b) În zona orașului.
- d) Tipul Medieșu Aurit.
- e) Unele piese au aplicate tăieturi.
- f) K. Pink, *Ostkelten*, p.83; C. Preda, *Monedele*, p.291 (nr.8).

341. Târgșor, com. Târgșor, or. Ploiesti, jud. Prahova:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) 1961, săpături arheologice efectuate de Gh. Diaconu și N. Constantinescu.
- c) IAB/NrInV 1215.
- d) Tipul Vârteju - București (6,31 g; 22 mm).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 8, 1964, p.375 (nr.25); C. Preda, *Monedele*, p.239 (nr.37).

342. Teaca, com. Teaca, jud. Bistrița Năsăud:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În localitate.
- c) MIDeva.
- d) Tipul Rădulești - Hunedoara, seria cu modul redus.
- f) K. Pink, *Ostkelten*, p.73; C. Preda, *Monedele*, p.303 (nr.13).

343. Teiuș, com. Teiuș, jud. Alba:

- a) Tezaur din care se cunosc 16 monede locale.
- b) În localitate.
- c) MNM.
- d) Tipul Huși - Vovriești.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.73; C. Preda, *Monedele*, p.121 (nr.32).

344. Temeșești, com. Săvârșin, jud. Arad:

- a) Tezaur format din 135 monede locale.
- b) 1916.
- c) MNM (câteva exemplare).
- d) Tipul Rădulești - Hunedoara (8,50-11,9 g; 28-33 mm).
- f) C. Preda, *Monedele*, p.303-304 (nr.14); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.175 (nr.135).

345. Timișoara, jud. Timiș:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În împrejurimile orașului.
- d) Tipul Huși - Vovriești.
- e) Piesa are aplicată o tăietură adâncă.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.29; C. Preda, *Monedele*, p.121 (nr.33).

346. Tinosu, com. Tinosu, jud. Prahova:

- I. a) S-a descoperit o drahmă locală.
- b) În așezarea locală.
- d) Tipul „combinat” (15 mm).
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.40; C. Preda, *Monedele*, p.335 (nr.33).
- II. a) Tezaur constituit din 23 de monede locale.
- b) 1981, în așezarea locală, cercetări arheologice, la adâncimea de 0,50-0,60 m.
- d) Tipul Vârteju - București.
- f) C. Preda, *BSNR*, 77-79, 1983-1985 (1986), 131-133, p. 11-18; ; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 28, 1984, 1-2, p. 186 (nr. 51).

347. Tiocu de Sus, com. Comești, jud. Cluj:

- a) S-au descoperit patru piese locale.
- b) În localitate.
- d) Tipul „cu cap uman sub cal” (13,35-14,15 g).
- f) E. Chirilă, I. Chifor, *StComSibiu*, 19, 1975, p.45-51.

348. Toc, com. Săvârșin, jud. Arad:

- a) Tezaur alcătuit din 45 monede locale din care se cunosc cinci exemplare.
- b) 1840.
- c) KMW/NrInv 27059-27063.
- d) Tipul Rădulești - Hunedoara, 1 ex. (10,77 g; 27 mm); tipul Toc - Chereluș, 4 ex. (9,04-10,18 g; 21-26 mm)
- e) În documentele de evidență de la KMW se păstrează mențiunea „Eruti cum 40 aliis in Possessiones”.
- f) K. Pink, *Ostkeltten*, p. 73; C. Preda, *Monedele*, p. 310 (nr. 8); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 176 (nr. 137).

349. Todirești, com. Băiceni, jud. Iași:

- a) Tezaur (?) din care s-a recuperat o piesă locală.
- b) În localitate.
- c) Colecția Tr. Bița din Pașcani.
- d) Tipul Huși - Vovriști.
- e) Piesa făcea parte dintr-un lot mai mare (3 ex.), sau dintr-un tezaur, azi pierdut.
- f) V. Chirica, M. Tanasachi, *RAJIASI*, 1, p. 403; V. Mihailescu-Bîrliba, V. Butnaru, *ArhMold*, 12, 1988, p. 313 (nr. 5).

350. Tonciu, com. Galații Bistriței, jud. Bistrița Năsăud:

- a) Tezaur alcătuit din 160 monede locale.
- b) 1907.
- c) MNM (19 ex.); KMW (1 ex.); colectia Dessewffy (7 ex.).
- d) Tipul Tonciu (11,37-14,24 g; 24-27 mm)
- e) Piese au aplicate pe revers sigla B și cunosc mai multe variante.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.31; C. Preda, *Monedele*, p.105.

351. Topoloveni, com. Topoloveni, jud. Argeș:

- a) S-au descoperit monede locale, în număr neprecizat.
- b) Înainte de 1955, lucrări agricole.
- d) Tipul Vârteju - București.
- f) C. Preda, *Ist monedei*, p.191.

352. Trușești, com. Trușești, jud. Botoșani:

- a) S-au descoperit mai multe monede locale.
- b) În vatra satului.
- d) Imitații de tip Filip II.
- e) Piese s-au pierdut în 1941.
- f) Al. Păunescu, P. Sadurschi, V. Chirica, *RAJBotosani*, p.275.

353. Tulghieș, com. Mireșu Mare, jud. Maramureș:

- a) Tezaur constituit din 208 monede dintre care se cunosc 201 tetradrahme locale și celtice, alături de șapte tetradrahme grecești.
- b) 1939-1940, în raza comunei Mireșu Mare.
- c) La București (103 ex. locale și o piesă grecească); MNM (95 piese locale și 5 piese grecești); MIBaia Mare (3 piese locale și o piesă grecească).
- d) Tipul Banat, 2 ex. (13,09-13,77 g); tipul Tulghieș Mireșu Mare - cu liră, 3 ex. (11,9-12,31 g; 24-25 mm); tipul Tulghieș Mireșu Mare - cu leu și sigla Λ 27 ex. (11,81-13,52 g; 24-26 mm); tipul Tulghieș Mireșu Mare - cu scut și porc mistreț, 2 ex.; tipul Tulghieș Mireșu Mare - cu arc, 6 ex. (12,70-13,22 g; 22-24 mm); tipul Tulghieș Mireșu Mare - cu siglele Λ și V, 14 ex. (12,73-14,30 g); tipul Tulghieș Mireșu Mare - cu monograma de tip Audoleon, 10 ex. (11,9-14,25 g; 22-25 mm); tipul „cu cifre romane”: grupa cu cap uman cu barbă, 1 ex. (13,36 g); grupa cu cap uman fără barbă, 7 ex. (12-13,96 g); subgrupa fără cifre de tip roman, 1 ex. (12,43 g; 25 mm); tipul Jiblea, 2 ex. (13,76-13,80 g); tipul Tulghieș - Criciova - cu rozetă și contramarcă, 8 ex. (11,90-13,57 g); tipul Ramna, 4 ex. (11,66-13,68 g); tipul Agriș, 2 ex. (13,15-13,65 g); tipul Tulghieș - Copăceni, 89 ex. (11,59-13,99 g; 23-25 mm); tipul Tulghieș Mireșu Mare - Criciova, 10 ex. (12,41-13,58 g; 23-25 mm); tipul Tulghieș - Criciova - cu cap uman imberb și ramură sub cal, 4 ex. (12,57-12,83 g); tipul Tipul Tulghieș - fără călăreț, 5 ex. (13,58-14,55 g; 23-24 mm).
- e) Din tezaur, care se pare, cuprindea peste 1000 de piese, au fost recuperate două loturi principale de monede, publicate ca descoperiri distincte. Aceste loturi se consideră că aparțin aceleiași tezaur descoperit în raza comunei, posibil în hotarul satului Tulghieș. În tezaur a fost inclusă și o piesă de la Seleucos I.

- f) D. Popescu, *Dacia*, 9-10, 1941-1944, p. 210-229; E. Chirilă, A. Socolan, *Tezaur și descoperiri mone-tare din colecția Muzeului Județean Maramures*, Baia Mare, 1971, p. 66-67; C. Preda, *Monedele*, p.56-57, 63-67, 76-81, 83-84, 87-94; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 176-179 (nr. 139).

354. Turda, jud. Cluj:

- I. a) Într-un alt context, s-au descoperit, alte patru piese locale.
 b) 1900 (?), în localitate.
 d) Tipul Toc - Chereluș.
 e) Nu se știe dacă provin dintr-un tezaur.
 f) K. Pink, *Ostkelten*, p.71; C. Preda, *Monedele*, p.310 (nr.9b).
- II. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În localitate.
 d) Tipul Aninoasa - Dobrești.
 f) K. Pink, *Ostkelten*, p.71; C. Preda, *Monedele*, p.283 (nr.24).
- III. a) Tezaur format din aproximativ 100-160 monede locale, dintre care s-au recuperat patru piese.
 b) 1940-1941, în apropierea orașului, lucrări de terasare la calea ferată.
 c) MIHorezu-Măldărești.
 d) Tipul Rădulești - Hunedoara.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 17, 1966, 2, p.419 (nr.12); C. Preda, *Monedele*, p.305 (nr.16).
- IV. a) S-a descoperit o piesă locală.
 c) MITurda.
 d) Tipul Petelea (11,55 g; 33 mm).
 f) E. Chirilă, N. Chidiosan, *ActaMN*, 2, 1965, p.647 (nr.12).
- V. a) Tezaur alcătuit din 12 piese locale, dintre care se cunosc două exemplare.
 b) În localitate.
 d) Tipul Toc - Chereluș (8,69 și 12,15 g).
 f) C. Preda, *Monedele*, p.310 (nr.9a).

355. Turdaș, com. Turdaș, jud. Hunedoara:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă locală.
 b) În comună.
 c) MICluj-Napoca/NrInv 2-1942/1.
 d) Tipul Tipul Toc - Chereluș (11,32 g; 35 mm).
 f) I. Winkler, *SCN*, 2, 1958, p.409 (nr.XVIII).

356. Turnu Roșu, com. Turnu Roșu, jud. Mureș:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În localitate.
 c) Colecția liceului din Sighișoara.
 d) Tipul Petelea (9,41 g; 31,20 mm).
 f) C. Preda, *Monedele*, p.314 (nr.4).

357. Turulung, com. Turulung, jud. Satu Mare:

- a) Tezaur constituit din aproximativ 80 tetradrahme locale și grecești, dintre care s-au recuperat 64 piese locale și o emisiune de la Eumenes I (tetradrahmă emisă la Pergam pe la 260 a.Chr.).
 b) 8 iunie 1972, la sud-est de comuna Turulung, într-un vas de lut cu fundul plat, lucrat cu mâna, de formă ușor bitronconică, cu pereții groși, curbați, din pastă de culoare brună, arsă uniform. Tezaurul se găsea la adâncimea de 0,50-0,60 m, într-un strat nisipos.
 d) Tipul Huși - Vovriești, 61 ex. (11,50-14,20 g; 21-28 mm); tipul Alexandru cel Mare - Filip II, 3 ex. (1-13,70 g; 25-27 mm).
 e) Piese prezintă câte două, până la patru tăieturi adânci și contramărci, elemente specifice tipului „moldovenesc” și se află în aria de răspândire a monedelor de tip Medieșu Aurit.
 f) T. Bader, *ActaMN*, 12, 1975, p.76-94; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.179(nr.140).

358. Țigănești, com. Topoloveni, jud. Argeș:

- a) Se semnalează descoperirea de monede locale.
 b) Înainte de 1955, lucrări agricole.
 d) Tipul Vârteju - București.
 f) C. Preda, *Ist monedei*, p.191.

359. Țintea, or. Băicoi, jud. Prahova:

- a) Tezaur alcătuit din aproximativ 20 piese locale și emisiuni macedonene.
 b) 1937-1938, într-un vas de lut.
 c) CNBAR/NrInv 439 (1 ex.).

- d) Imitații de tip Filip II, grupa A (14,27 g; 28 mm); tipul Filip II (emisiuni postume).
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 16, 1965, 3, p.610 (nr.24); C. Preda, *Ist monedei*, p.102.

360. Ungheni, jud. Ungheni, Republica Moldova:

- a) S-au descoperit două piese locale.
 b) 1978, lucrări rutiere.
 c) Colecția A. Slavinski din Ungheni.
 d) Tipul Huși - Vovriești (13,87 g; 26x25 mm și 13,83 g; 27x25 mm).
 f) A.A. Nudel'man, 1985, p.161.

361. Urseiu, com. Vișinești, jud. Dâmbovița:

- a) Tezaur format din 428 monede locale.
 b) 1940, în punctul numit „La Hodae”, lucrări agricole.
 c) MITârgoviște (421 ex.); colecții particulare (7 ex.).
 d) Tipul Adâncata - Mănăstirea (387 ex.), didrahme; tipul Filip III Arideul (41 ex.), tetradrahme.
 f) O. Iliescu, *CercetNum*, 5, 1983, p.11-13; C. Preda, *SCN*, 8, 1984, p.37-52.

362. Vaida, com. Diosig, jud. Bihor:

- I. a) S-au descoperit două tetradrahme locale.
 b) 1910-1913, în raza satului.
 c) MIDebrețin.
 d) Imitație de tip Filip II (?); tipul Crișeni - Berchieș.
 f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.180 (nr.142/I).
- II. a) S-a descoperit o tetradrahmă locală.
 c) Colecția I. Emödi (Oradea).
 d) Tipul Huși - Vovriești (12,25 g; 26 mm).
 f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.180 (nr.142/II).

363. Valea Danului, com. Valea Danului, jud. Argeș:

- a) Tezaur din care se cunoaște o piesă locală.
 b) 1960-1961 (?), în localitate, într-un vas de lut.
 d) Tipul Vârteju - București.
 f) C. Preda, *Ist monedei*, p.191.

364. Valea Lupului, com. Rediu, jud. Iași:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) 1944, pe dealul „La Coșera”, pe locul actualului cimitir din localitate.
 d) Tipul Huși - Vovriești.
 e) Se pare că inițial au fost mai multe monede.
 f) C. Preda, *Monedele*, p.121 (nr.34); V. Mihailescu-Bîrliiba, *Dacia răsăriteană*, p.145 (nr. 236).

365. Valea Mare, com. Priboieni, jud. Argeș:

- a) S-au descoperit monede locale.
 b) Înainte de 1950, lucrări agricole.
 d) Tipul Vârteju - București.
 f) C. Preda, *Ist monedei*, p.191.

366. Valea Voievozilor, com. Râzvad, jud. Dâmbovița:

- I. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În localitate, mai precis în albia râului lalomița, la aproximativ 100 m nord de puntea din Valea Voievozilor.
 c) MITârgoviște.
 d) Tipul Adâncata - Mănăstirea (6,90 g; 23 mm).
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 23, 1972, 1, p.137 (nr.21).
- II. a) S-a descoperit o piesă locală, alături de șapte piese, de tipul cu capul lui Herakles-Zeus-Aetophoros.
 b) 1971-1972, pe valea lalomiței.
 e) Piesele sunt considerate de C. Preda drahme de tip „combinat” și au între 1,07-2,40 g.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 24, 1980, p.373 (nr.30); C. Preda, *Ist monedei*, p.218.

367. Vârteju, com. Măgurele, or. București:

- I. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În comună.
 c) Colecția V. Bratu din București.
 d) Tipul Adâncata - Mănăstirea (9,02 g; 24 mm).
 f) C. Preda, *Monedele*, p.209 (nr.32).
- II. a) Tezaur constituit din 299 monede locale.

- b) 1953, la hotarul dintre comunele Vârteju și Bragadiru, la aproximativ 1,5 km nord de linia de centură C.F.R. a orașului București, lucrări edilitare. Piesele erau depuse într-o cană de lut de culoare cenușie, lucrată la roată; descoperirea s-a realizat la adâncimea de 0,40 m.
- c) IAB/NrInv 387.
- d) Tipul Vârteju - București.
- e) Greutate medie a pieselor este de 7,4 g.
- f) B. Mitrea, *SRIR*, 1, 1954, p.290-302; C. Preda, *Monedele*, p.239 (nr.38).
- 368. Vârvoru**, com. Vârvoru de Jos, jud. Dolj:
- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) 1969, pe teritoriul comunei.
- d) Tipul Larissa - Apollo.
- f) C. Preda, *Monedele*, p.138 (nr.10).
- 369. Vedea**, com. Vedea, jud. Giurgiu:
- a) Tezaur alcătuit din 18 piese originale de la Alexandru cel Mare, Filip III, Lisimah, Seleucos și imitații locale.
- b) 1965, pe teritoriul comunei, într-un vas de factură getică.
- c) MI Giurgiu.
- d) Tipul „combinat” (pentru piesele locale).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 11, 1967, p.382 (nr.25); M. Ionescu, Gh. Rădulescu, *SCN*, 4, 1968, p.442-443; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 36, 1992, p.187-191.
- 370. Vișoara** (fost **Băsești**), com. Vișoara, jud. Vaslui:
- a) Se semnalează descoperirea a trei imitații locale. după monedele lui Alexandru cel Mare.
- b) 1936.
- f) C. Preda, *Monedele*, p.332; Ghenuță Coman, *RAJVaslui*, p.265, LXIX.
- 371. Vișea**, com. Jucu, jud. Cluj:
- a) Tezaur format din 133 piese locale.
- b) 1968, în comună, lucrări agricole, într-un vas de lut, pe coasta unui deal numită „La Bostani”.
- c) MICluj-Napoca.
- d) Tipul Crișeni - Berchieș (29 ex.); tipul Tonciu, 104 ex. (11-12,50 g).
- f) E. Chirilă, I. Chifor, *ActaMP*, 3, 1979, p.59-69.
- 372. Vladimirescu**, Vladimirescu, jud. Arad:
- a) S-au descoperit două monede locale.
- c) MIArad.
- d) Tipul Toc - Chereluș.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 16, 1972, p.364 (nr.22); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.183-184 (nr.147).
- 373. Vlădiceasca**, com. Valea Argovei, jud. Călărași:
- a) S-au descoperit monede locale, în număr neprecizat.
- b) În așezarea locală.
- d) Tipul Inotești - Râcoasa.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 24, 1980, p.373 (nr.32).
- 374. Voloșcani**, com. Vidra, jud. Vrancea:
- I. a) Tezaur constituit din 60 piese locale, dintre care s-au recuperat șapte exemplare.
- b) 1914, în localitate.
- c) MIR (5 ex.); colecția C.C. Giurescu (2 ex.).
- d) Tipul Voloșcani (12,11-13,83 g).
- f) C. Moisil, *CNA*, 15, 1940, 119-120, p. 287; C. Preda, Gh. Constantinescu, *SCN*, 4, 1968, p. 39; C. Preda, *Monedele*, p. 178-179.
- II. a) Se semnalează descoperirea unor monede locale.
- b) Înainte de 1939.
- d) Tipul Huși - Vovriești.
- e) Descoperirea nu este sigură.
- f) C. Moisil, *BSNR*, 38-41, 1944-1947, 92-95, p. 61; V. Mihaliescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p. 146 (nr. 242).
- 375. Vovriești**, com. Băcești, jud. Vaslui:
- a) Tezaur constituit din 125 monede locale.
- b) 1960, în punctul numit „În Cier”.
- c) MIMIași.
- d) Tipul Huși - Vovriești.
- e) Greutatea medie a pieselor este de 13,30 g, iar diametru între 24-28 mm.

f) C. Preda, *ArhMold*, 4, 1966, p: 137-173; C. Preda, *Monedele*, p. 121; Ghenuță Coman, *RAJ Vaslui*, p. 63, VI. 10.

376. Vrănești, com. Călinești, jud. Argeș:

- a) Se semnalează descoperirea a două tezaure cu monede locale, din care se cunosc câteva piese.
- d) Tipul Vârteju - București.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 23, 1979, p.372 (nr.28); C. Preda, *Ist monedei*, p191.

377. Zalău, jud. Sălaj:

- I. a) S-a descoperit o monedă locală.
- b) În cătunul „Valea Miței”, inclus în orașul Zalău.
- c) MIZalău.
- d) Tipul Aninoasa - Dobrești (14,40 g; 24 m).
- f) E. Chirilă și colab., *ActaMN*, 2, 1965, p.646-647; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.184 (nr.148/I).
- II. a) S-a descoperit o monedă locală.
- b) 1964, în perimetrul orașului, strada Gh. Lazăr nr.2, în grădina casei, lucrări agricole.
- c) MIZalău.
- d) Tipul Medieșu Aurit, grupa B (10,30 g; 24 mm).
- f) E. Chirilă și colab., *ActaMN*, 2, 1965, p.647 (nr.4); C. Preda, *Monedele*, p.291 (nr.9); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.184 (nr.148/II).

378. Zăbriceni, com. Zăbriceni, jud. Edineț, Republica Moldova:

- a) Tezaur din care s-au recuperat două monede locale.
- b) 1968, lucrări agricole.
- d) Tipul Huși - Vovriești.
- f) A.A. Nudel'man, 1976, p.48.

379. Zepling, jud. Mureș:

- a) S-au descoperit două piese locale.
- b) În localitate (?).
- c) Colectia liceului din Sighișoara.
- d) Tip neprecizat (14,08 g; 23-26 mm).
- e) Piesele au tăieturi adânci și complete.
- f) C. Preda, *Monedele*, p.179 (nr.6).

380. Zigoneni, com. Băiculești, jud. Argeș:

- a) S-a descoperit o piesă locală care provine probabil dintr-un tezaur.
- b) În localitate.
- c) Colecție particulară.
- d) Imitație de tip Filip II, grupa A.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 16, 1965, 3, p.610 (nr.25).

381. Zimbru, com. Gurahonț, jud. Arad:

- a) Se semnalează descoperirea a două monede locale.
- b) 1965, în localitate.
- d) Tipul Toc - Chereluș.
- f) C. Preda, *BSNR*, 80-85, 1986-1991 (1993), 134-139, p.294-295; Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p.312 (nr. 25); C. Preda, *Ist monedei*, p.212.

382. Zimnicea, jud. Teleorman:

- I. a) S-a descoperit o monedă locală.
- b) În așezarea locală, cercetări arheologice.
- d) Imitație de tip Filip II.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 20, 1976, p.288 (nr.32).
- II. a) S-au descoperit două monede locale *subaeratae*.
- b) 1948, în așezarea locală, cercetări arheologice.
- c) IAB/Nrlnv 1100.
- d) Tipul Vârteju - București (6,62 g și 6,85 g).
- e) Piesele au miezul din metal comun, acoperit cu o foiță de argint.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 16, 1965, 2, p.245.
- III. a) S-a descoperit o drahmă locală.
- b) În așezarea locală.
- d) Tipul Alexandru cel Mare - Filip III (1,47 g; 17,5 mm).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 16, 1965, 2, p.246.

383. Alba, județul:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În județ.
- d) Tipul Aiud - Cugir.
- e) Piesa are două rozete pe avers.
- f) O. Floca, *Dacia*, 11-12, 1948, p.103.

384. Argeș, județul:

- a) Tezaur format dintr-un număr neprecizat de monede locale.
- b) Înainte de 1907, într-o localitate plasată în jumătatea de nord a județului, lucrări agricole.
- c) MIPitești/NrInV 6853 (2 ex.).
- d) Tipul Prundu - Jiblea.
- f) C. Preda, Paul I. Dicu, *BSNR*, 75-76, 1981-1982 (1983), 129-130, p.89.

385. Bacău, fostul județ:

- I. a) Tezaur alcătuit din monede locale, din care s-au recuperat patru exemplare.
- b) Înainte de 1920.
- d) Tipul Prundu - Jiblea.
- f) C. Moisil, *BSNR*, 15, 1920, 35-36, p.68; C. Preda, *Monedele*, p.155.
- II. a) Din județ (?) ar proveni o monedă locală.
- c) MIBacău.
- d) Tipul Huși - Vovriești.
- e) Nu se cunoaște locul descoperirii.
- f) C. Preda, *Monedele*, p.124.

386. Buzău, județul:

- a) S-au descoperit trei monede locale.
- b) 1915, se pare în apropierea orașului Buzău.
- d) Tipul Inotești - Răcoasa.
- f) C. Moisil, *BSNR*, 15, 1920, 35-36, p.68.

387. Caraș Severin, județul:

- I. a) S-a descoperit o piesă locală.
- d) Tipul Banat (13,6 g).
- f) C. Preda, *Monedele*, p.56 (nr.4); idem, *Ist monedei*, p.142.
- II. a) Se semnalează descoperirea unei piese de tip local.
- b) În județ.
- d) Tipul „cu cifre romane”, grupa cu cap uman fără barbă (12,35 g).
- f) C. Preda, *Monedele*, p.89.
- III. a) S-au descoperit patru monede locale.
- b) Prin părțile Carașului.
- d) Tipul Huși - Vovriești (12,86 și 13,62 g).
- f) K. Pink, *Ostkelten*, p.36.

388. Hunedoara, județul:

- a) S-au descoperit izolat nouă monede locale.
- b) În județ.
- c) MIDeva/NrInV 3594-3602.
- d) Tipul Rădulești - Hunedoara.
- f) C. Preda, *Monedele*, p.303 (nr.7).

389. Maramureș, județul:

- a) S-a descoperit o monedă locală.
- c) Colecția Dessewffy (în 1915).
- d) Tipul Dumbrăveni (10,97 g; 20-24 mm).
- f) C. Preda, *Monedele*, p.194 (nr.4); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.133 (nr.73/I).

390. Muscel, fostul județ:

- a) Din fostul județ provine o piesă locală.
- b) 1920, în cuprinsul fostului județ.
- c) IAB/NrInV 206.
- d) Imitație de tip Filip II, grupa A (14,21 g; 24,50 mm).
- f) C. Preda, *Monedele*, p.36.

391. Olt, județul:

- a) S-au descoperit patru tetradrahme locale.
- b) Pe teritoriul județului.
- c) IAB.
- d) Tipul Filip III Arideul.
- f) C. Preda, *Monedele*, p.335 (nr.36).

392. Prahova, județul:

- a) Din județ provin piese locale, în număr neprecizat.
- b) În județ.
- d) Tipul Filip III Arideul.
- f) C. Preda, *Monedele*, p.335 (nr.37).

393. Satu Mare, județul:

- a) S-a descoperit o monedă locală.
- b) Piesa a făcut parte din colecția Dessewffy.
- d) Tipul Medieșu Aurit.
- f) K. Pink, *Ostkelten*, p.83, 146; C. Preda, *Monedele*, 291 (nr.10).

394. Vâlcea, județul:

- a) S-a descoperit o tetradrahmă locală.
- b) În județ.
- d) Imitație de tip Filip II (14,50 g).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 20, 1976, p.288 (nr.31).

395. Vlașca, fostul județ:

- a) Se semnalează descoperirea a 29 tetradrahme și drahme locale (posibil tezaur ?).
- b) În fostul județ Vlașca.
- c) Colecția dr. G. Severeanu.
- d) Tipul „combinat”.
- e) Descoperirea este confuză; nu se mai poate face vreo distincție între descoperirea din județul Vlașca și cea din județul Ilfov.
- f) I. Winkler, *ActaMN*, 3, 1966, p.81.

396. Banat:

- I. a) Tezaur constituit din 38 tetradrahme locale.
- b) 1807, în regiune.
- c) KMW.
- d) Tipul Banat (13,50-14,38 g).
- f) K. Pink, *Ostkelten*, p.41; C. Preda, *Monedele*, p.56 (nr.2).
- II. a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În regiune.
- c) KMW.
- d) Tipul „cu cifre romane”, grupa cu cap uman fără barbă (13,44 g).
- f) K. Pink, *Ostkelten*, p.47.
- III. a) S-a descoperit piesă locală.
- b) În regiune.
- c) KMW.
- d) Tipul „călărețul cu pasăre” (13,67 g).
- f) K. Pink, *Ostkelten*, p.84.
- IV. a) S-au descoperit două piese locale.
- c) KMW.
- d) Tipul „cu cap uman sub cal”.
- f) K. Pink, *Ostkelten*, p.50.
- V. a) Se semnalează descoperirea unor piese locale.
- b) În regiune.
- d) Tipul Voloșcani.
- f) K. Pink, *Ostkelten*, p.61-64.

397. Moldova:

- I. a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În regiune.
- d) Imitație de tip Filip II, grupa B (14,05 g; 27 mm).

f) C. Preda, *Monedele*, p.39 (nr.8).

II. a) Se cunosc 19 monede locale.

b) În regiune.

c) Colecția dr. G. Severeanu.

d) Tipul Huși - Vovriești.

f) C. Preda, *Monedele*, p.121 (nr.36).

III. a) S-a descoperit o piesă locală.

b) În Moldova (?).

c) MIR; inițial la CNBAR.

d) Tipul Vârteju - București.

f) C. Preda, *SCN*, 5, 1971, p.68 (nr.41).

398. Moldova sau Estul Munteniei:

a) S-a descoperit o piesă locală.

c) IAB.

d) Tipul Prundu - Jiblea.

f) C. Preda, *Monedele*, p.156 (nr.11).

399. Muntenia:

a) S-a descoperit o piesă locală.

b) În regiune.

d) Tipul Tonciu.

f) C. Moisil, *BSNR*, 15, 1920, 35-36, p.69.

400. Oltenia:

I. a) S-a descoperit o piesă locală.

b) Pe teritoriul Olteniei.

d) Imitație de tip Filip II, grupa A (13,74 g; 24 mm).

f) C. Preda, *Monedele*, p.36.

II. a) Se semnalează descoperirea a patru monede locale.

b) În apropierea Craiovei (?).

c) Colecția V. Canarache din București (1 ex.); colecția Fl. Vezeanu din București (trei ex.).

d) Tipul Larissa - Apollo (12,90 și 14,02 g).

f) C. Preda, *Dacia*, N.S., 8, 1964, p.353-361.

III. a) S-au descoperit 18 monede locale (tezaur ?).

b) În apropierea Craiovei (?).

c) Colecția Fl. Vezeanu din București (1 ex.).

d) Tipul „cu cap janiform”.

f) S. Dimitriu, O. Iliescu, *Dacia*, N.S., 3, 1959, p.283.

IV. a) S-a descoperit o piesă locală.

c) Colecția Magheru (București).

d) Tipul Ocnita - Cărbunești (6,12 g).

f) C. Preda, *Ist monedei*, p.163.

V. a) Se semnalează descoperirea a șase piese locale.

b) În regiunea Olteniei.

c) MICraiova (2 ex.); CabNumism al Olteniei (2 ex.); CNBAR (1 ex.); colecția A. Metzulescu (1 ex.).

d) Tipul „cu cap uman sub cal”.

f) C. Preda, *Monedele*, p.167 (nr.4).

VI. a) S-au descoperit patru monede locale.

b) În regiune.

d) Tipul Adâncata - Mănăstirea.

f) C. Preda, *Monedele*, p.209 (nr.32).

VII. a) Se semnalează descoperirea a două monede locale.

b) În regiune.

d) Tipul Vârteju - București.

f) C. Preda, *Monedele*, p.237.

VIII. a) Se menționează descoperirea mai multor monede locale.

d) Tipul Aninoasa - Dobrești.

e) Piese sunt publicate de A. Metzulescu.

f) C. Preda, *Monedele*, p.282 (nr.14).

401. Transilvania:

- I. a) S-a descoperit o piesă locală.
d) Tipul „călărețul cu pasăre”.
f) K. Pink, *Ostkelten*, p.84.
- II. a) Din regiune provine o piesă locală.
d) Tipul Ocnîța - Cărbunești (12,2 g).
f) K. Pink, *Ostkelten*, p.76; C. Preda, *Monedele*, p.163 (nr.4).
- III. a) S-a descoperit o drahmă locală, fără loc de descoperire precizat.
d) Tipul Filip III Ardeul.
f) K. Pink, *Ostkelten*, p.118; C. Preda, *Monedele*, p.335 (nr.39).
- IV. a) S-au descoperit mai multe monede locale.
d) Tipul Prundu - Jiblea.
f) K. Pink, *Ostkelten*, p.76-77.
- V. a) Se semnalează descoperirea a două piese locale.
d) Tipul Cladovo - Saschiz (11,70 g; 20 mm).
f) K. Pink, *Ostkelten*, p.71; C. Preda, *Monedele*, p.272 (nr.7).
- VI. a) S-au descoperit mai multe monede locale.
c) KMW; MNM.
d) Tipul Aninoasa - Dobrești, 3 ex. (11,43 g; 12,2 g; 13,49 g).
f) C. Preda, *Monedele*, 283 (nr.23).
- VII. a) S-au descoperit patru monede locale, în locuri diferite.
c) KMW (3 ex.).
d) Tipul Aiud - Cugir (11,75-12,88 g).
f) K. Pink, *Ostkelten*, p.72; C. Preda, *Monedele*, p.297 (nr.7).
- VIII. a) Se menționează descoperirea a două piese locale.
c) KMW (1 ex.).
d) Tipul Rădulești - Hunedoara (13,36 și 14,26 g).
f) K. Pink, *Ostkelten*, p.73; C. Preda, *Monedele*, p.305 (nr.16).
- IX. a) S-a descoperit o piesă locală.
c) KMW.
d) Tipul Toc - Chereluș (9.34 g).
f) K. Pink, *Ostkelten*, p.73.

402. România:

- I. a) Se semnalează descoperirea de monede locale, din care se cunosc câteva exemplare.
c) IAB (18 ex.); colecția dr. G. Severeanu (3 ex.).
d) Tipul „cu cap janiform”.
e) Nu se cunoaște locul descoperirii.
f) C. Preda, *Monedele*, p.146 (nr.12).
- II. a) S-a descoperit o piesă locală.
c) KMW.
d) Tipul Prundu - Jiblea.
f) C. Preda, *Monedele*, p.156 (nr.13).
- III. a) Se menționează descoperirea mai multor monede locale.
c) KMW; MNM („câteva monede”).
d) Tipul Vârteju - București.
e) Se consideră că piesele ar proveni din zona sud-carpatică.
f) K. Pink, *Ostkelten*, p.78.
- IV. a) S-a descoperit o piesă locală.
d) Tipul Inotești - Răcoasa.
f) C. Preda, *Monedele*, p.265 (nr.16).
- V. a) S-a descoperit o piesă locală.
c) MNM.
d) Tipul Petelea (9.97 g).
f) K. Pink, *Ostkelten*, p.75; C. Preda, *Monedele*, p.314 (nr.5).
- VI. a) Se semnalează descoperirea a trei drahme locale.
c) Colecția Dessewffy.
e) Nu se cunoaște localitatea de descoperire.

- d) Tipul Alexandru cel Mare - Filip III (3,14-3,90 g; 18-20 mm).
- f) K. Pink, *Ostkelten*, p.118; C. Preda, *Monedele*, p.335 (nr.38).

403. Austria:

- I. a) S-au descoperit trei monede locale.
 - b) În localitatea Rauris.
 - d) Tipul Huși - Vovriești (?).
 - f) K. Pink, *Ostkelten*, p.36.
- II. a) S-a descoperit o monedă locală.
 - d) Tipul Cladova-Saschiz, grupa B.
 - f) C. Preda, *Monedele*, p.272 (nr.9).
- III. a) S-a descoperit o piesă locală.
 - b) În localitatea Rauris.
 - d) Tipul Cladovo - Saschiz.
 - f) K. Pink, *Ostkelten*, p.71.

404. Polonia:

- I. a) S-a descoperit o piesă locală.
 - b) Înainte de 1931, în împrejurimile localității Königsheim.
 - d) Tipul Očnița - Cărbunești.
 - f) K. Pink, *Ostkelten*, p.76; C. Preda, *Ist monedei*, p.171-172.
- II. a) S-a descoperit o piesă locală.
 - b) În localitatea Dziątoszyn.
 - d) Tipul Očnița - Cărbunești.
 - f) K. Pink, *Ostkelten*, p.76; C. Preda, *Ist monedei*, p.171-172.
- III. a) S-a descoperit o piesă locală.
 - b) În localitatea Premysl Zasomie.
 - d) Tipul Vârteju - București.
 - f) C. Preda, *Ist monedei*, p.191.

405. Slovacia:

- I. a) S-a descoperit o piesă locală.
 - b) În localitatea Kosice.
 - d) Tipul Huși - Vovriești (14 g).
 - e) Piesa este tăiată și contramarcată; o altă piesă de acest tip s-a descoperit tot în Slovacia.
 - f) C. Preda, *Monedele*, p.124 (nr.58).
- II. a) S-au descoperit trei piese locale de argint.
 - b) Prin împrejurimile orașului Bratislava.
 - d) Tipul Adâncata - Mănăstirea (8,49 g; 8,73 g; 8,86 g).
 - f) K. Pink, *Ostkelten*, p.78, 143.
- III. a) Se semnaleză descoperirea unei piese locale.
 - b) În localitatea Pezinok.
 - d) Tipul Adâncata - Mănăstirea.
 - f) E. Kolníková, *SCN*, 5, 1971, p.41 (nr.4).
- IV. a) S-a descoperit o monedă locală.
 - b) În localitatea Senec.
 - d) Tipul Adâncata - Mănăstirea.
 - f) K. Pink, *Ostkelten*, p.78, 146.
- V. a) S-a descoperit o monedă locală.
 - b) În localitatea Znojmo (Moravia).
 - d) Tipul Adâncata - Mănăstirea.
 - f) C. Preda, *Monedele*, p.210 (nr.43).
- VI. a) S-a descoperit o piesă locală.
 - b) În localitatea Bratislava.
 - d) Tipul Vârteju - București.
 - f) K. Pink, *Ostkelten*, p.78.
- VII. a) S-au descoperit două monede locale.
 - b) În localitatea Slovenske Nove Mesto.
 - d) Tipul Medieșu Aurit.
 - f) K. Pink, *Ostkelten*, p.83; C. Preda, *Monedele*, p.291.

- VIII. a) S-a descoperit o monedă locală.
 b) În localitatea Beniakovce.
 d) Tipul Medieșu Aurit.
 f) K. Pink, *Ostkelten*, p.83; C. Preda, *Monedele*, p.291.

- IX. a) S-au descoperit șapte monede locale.
 b) În Hodonin.
 d) Tipul Medieșu Aurit.
 f) K. Pink, *Ostkelten*, p.83; C. Preda, *Monedele*, p.291.

406. Ucraina:

- I. a) Se semnalează descoperirea a două monede „celtice” (sau locale).
 b) 1893 (?), pe Prut, în împrejurimile Coțmanului, spre sud-est, în punctul numit „La Movilă”.
 e) Descoperirea este raportată la localitatea Dubăuți, r. Coțmani, reg. Cernăuți.
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.132 (nr.68).
- II. a) Tezaur din care s-au recuperat zece piese locale.
 b) 1873, în localitatea Lipovce.
 d) Tipul Huși - Vovriești.
 f) K. Pink, *Ostkelten*, p.36; C. Preda, *Ist monedei*, p.162 (nr.51), 164.
- III. a) Tezaur format din 100 monede locale, dintre care s-au recuperat 50 exemplare.
 b) Aprilie 1957, pe teritoriul localității Velikaia Gorazdovka, r. Beregovo; piesele se aflau depuse într-un vas de lut.
 d) Tipul Huși - Vovriești (12-13 g; 22-25 mm); tipul Alexandru - Filip III Arideul (3 ex.).
 e) Cu excepția a două exemplare, celelalte monede au tăieturi și contramărci.
 f) C. Preda, *Monedele*, p.122 (nr.43).
- IV. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În localitatea Lipovița.
 d) Tipul Huși - Vovriești.
 f) C. Preda, *Monedele*, p.121 (nr.39).
- V. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În localitatea Skomoplii, reg. Lvov.
 d) Tipul Huși - Vovriești.
 f) C. Preda, *Monedele*, p.122 (nr.41).
- VI. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În localitatea Terebovli, reg. Tarnopol.
 d) Tipul Huși - Vovriești.
 f) C. Preda, *Monedele*, p.122 (nr.42).

407. Ungaria:

- I. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În împrejurimile Budapestei.
 d) Tipul Criciova (8,87 g).
 f) C. Preda, *Monedele*, p.62.
- II. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În localitatea Galishery-Muncács.
 d) Tipul „călărețul cu pasăre” (13, 6 g).
 f) K. Pink, *Ostkelten*, p.84.
- III. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În localitatea Sopron.
 d) Tipul „călărețul cu pasăre”.
 f) C. Preda, *Monedele*, p.72.
- IV. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În localitatea Györ.
 d) Tipul „călărețul cu pasăre”.
 f) K. Pink, *Ostkelten*, p.84.
- V. a) S-au descoperit cinci piese locale.
 b) În localitatea Devecser.
 c) MNM.
 d) Tipul „cu cifre romane” (13,26-13,68 g).
 f) K. Pink, *Ostkelten*, p.47.
- VI. a) S-a descoperit o piesă locală.

- b) În localitatea Győr.
d) Tipul Crișeni - Berchieș.
f) K. Pink, *Ostkelten*, p.59.
- VII. a) S-a descoperit o piesă locală.
b) În localitatea Sopron.
d) Tipul Crișeni - Berchieș.
f) K. Pink, *Ostkelten*, p.59.
- VIII. a) S-a descoperit o piesă locală.
b) În împrejurimile localității Bács.
d) Tipul Crișeni - Berchieș.
f) K. Pink, *Ostkelten*, p.59.
- IX. a) S-a descoperit o piesă locală.
b) În localitatea Esseg.
d) Tipul Crișeni - Berchieș.
f) C. Preda, *Ist monedei*, p.157.
- X. a) S-a descoperit o piesă locală.
b) În localitatea Fertőrákos.
d) Tipul Crișeni - Berchieș.
f) K. Pink, *Ostkelten*, p.59.
- XI. a) S-a descoperit piesă locală.
b) În localitatea Sarkad.
d) Tipul Crișeni - Berchieș.
f) K. Pink, *Ostkelten*, p.59.
- XII. a) S-au descoperit două monede locale.
b) În regiunea Szabolcs.
c) MNM.
d) Tipul Tonciu (11,50 și 12,80 g).
f) C. Preda, *Monedele*, p.106.
- XIII. a) S-a descoperit o piesă locală.
b) În localitatea Velem-St. Vert.
d) Tipul Huși - Vovriești.
f) C. Preda, *Monedele*, p.124 (nr.55).
- XIV. a) S-a descoperit o piesă locală.
b) În localitatea Sirok.
c) MNM.
d) Tipul Huși - Vovriești (13,82 g).
f) K. Pink, *Otkelten*, p.36.
- XV. a) S-a descoperit o piesă locală.
b) În localitatea Nagyfalu.
d) Tipul Huși - Vovriești.
f) K. Pink, *Ostkelten*, p.36.
- XVI. a) S-a descoperit o piesă locală.
b) În localitatea Medgyesbodzás.
c) MNM.
d) Tipul Huși - Vovriești (13,93 g).
f) K. Pink, *Ostkelten*, p.36.
- XVII. a) S-a descoperit o piesă locală.
b) În cuprinsul regiunii Gömör.
d) Tipul Huși - Vovriești (13,23 g).
f) K. Pink, *Ostkelten*, p.36; C. Preda, *Ist monedei*, p.164.
- XVIII. a) S-a descoperit o piesă locală.
b) Pe teritoriul comunei Felső Viznice.
c) MICIuj-Napoca.
d) Tipul Huși - Vovriești.
f) K. Pink, *Ostkelten*, p.36.
- XIX. a) S-a descoperit o piesă locală.
b) În localitatea Dunaadony.

- d) Tipul Huși - Vovriesti (12,55 g).
 f) K. Pink, *Ostkelten*, p.36.
- XX. a) Se semnalează descoperirea unei monede locale.
 d) Tipul Larissa - Apollo (12,88 g).
 f) C. Preda, *Monedele*, p.138 (nr.16).
- XXI. a) S-a descoperit o monedă locală.
 b) În comitatul Tolna.
 d) Tipul „cu cap janiform”.
 e) Piesa are pe avers două tăieturi paralele, înclinate spre stânga.
 f) C. Preda, *Monedele*, p.146 (nr.15).
- XXII. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În localitatea Moson-Szentjânas.
 c) MNM.
 d) Tipul Prundu - Jiblea.
 f) K. Pink, *Ostkelten*, p.77.
- XXIII. a) S-a descoperit o piesă locală de argint.
 b) În împrejurimile localității Győr.
 d) Tipul Adâncata - Mănăstirea.
 f) K. Pink, *Ostkelten*, p.78.
- XXIV. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În localitatea Győr.
 d) Tipul Vârteju - București.
 f) K. Pink, *Ostkelten*, p.78.
- XXV. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În localitatea Jevicko.
 d) Tipul Vârteju - București.
 f) R. Forrer, *Keltische*, p.24; E. Kolniková, *SCN*, 5 1971, p.41-43.
- XXVI. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În localitatea Jevicko.
 d) Tipul Inotești - Râcoasa.
 f) C. Preda, *Monedele*, p.265 (nr.17).
- XXVII. a) Tezaur format din 36 monede locale.
 b) În localitatea Ujfalu.
 d) Tipul Aninoasa - Dobrești.
 f) K. Pink, *Ostkelten*, p.71; C. Preda, *Monedele*, p.284 (nr.34).
- XXVIII. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În localitatea Vác.
 c) MNM.
 d) Tipul Aninoasa - Dobrești.
 f) C. Preda, *Monedele*, p.284 (nr.35).
- XXIX. a) S-a descoperit o monedă locală.
 b) În localitatea Mezö-Tarpa.
 d) Tipul Medieșu Aurit.
 f) K. Pink, *Ostkelten*, p.83; C. Preda, *Monedele*, p.291.
- XXX. a) S-a descoperit o monedă locală.
 b) În localitatea Ugornya.
 d) Tipul Medieșu Aurit.
 f) K. Pink, *Ostkelten*, p.83; C. Preda, *Monedele*, p.291.
- XXXI. a) S-a descoperit o monedă locală.
 b) În localitatea Dercen.
 d) Tipul Medieșu Aurit.
 f) K. Pink, *Ostkelten*, p.83; C. Preda, *Monedele*, p.291.
- XXXII. a) S-a descoperit o monedă locală.
 b) În localitatea Gyertgyánvölgy.
 d) Tipul Medieșu Aurit.
 f) K. Pink, *Ostkelten*, p.83; C. Preda, *Monedele*, p.291.
- XXXIII. a) S-a descoperit o monedă locală.

- b) În regiunea Nograd.
 - d) Tipul Mediesu Aurit.
 - f) K. Pink, *Ostkelten*, p.83; C. Preda, *Monedele*, p.291.
- XXXIV. a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) În localitatea Seghedin.
 - d) Tipul Toc - Chereluș.
 - f) C. Preda, *Monedele*, p.311 (nr.14).
- XXXV. a) S-a descoperit o piesă locală.
- b) Pe teritoriul localității Sarkad.
 - d) Tipul Toc - Chereluș (9,44 g; 30 mm).
 - f) K. Pink, *Ostkelten*, p.144.
- XXXVI. a) S-au descoperit o tetradrahmă și o drahmă locală.
- d) Tipul Alexandru cel Mare - Filip III Arideul (15,75 g).
 - f) C. Preda, *Monedele*, p.338 (nr.70).

Anexa III

CATALOGUL DESCOPERIRILOR DE MONEDE CELTICE

1. Baia Mare, jud. Maramureș:

- a) S-a descoperit izolat, o monedă celtică datată în secolele III - II a.Chr.
- b) Înainte de 1925, în vecinătatea orașului.
- c) MIBaia Mare/NrInv 179/I.
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p.311 (nr.17).

2. Brașov, jud. Brașov:

- a) S-au descoperit trei monede celtice de argint datate între 60-45 a.Chr.
- b) În localitate.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.122-123 (nr.6).

3. Cluj Napoca, jud. Cluj:

- a) S-a descoperit o piesă celtică de aur datată între 60-45 a.Chr.
- b) În localitate.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.122-123 (nr.1).

4. Costești, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara:

- a) S-a descoperit o piesă celtică de argint.
- b) În așezarea locală.
- d) Tipul Simmering.
- e) Tot de aici ar proveni și un fragment de monedă celtică.
- f) M. Macrea, *AISC*, 2, 1933-1935 (1936) (extras), p.13; I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 122-123 (nr.2); C. Preda, *Ist monedei*, p.280.

5. Craiova, jud. Dolj:

- a) S-a descoperit o monedă celtică.
- b) În zona Craiovei.
- d) Tipul Biatic.
- f) B. Mitrea, *SCN*, 1, 1957, p.25.

6. Dezna, com. Dezna, jud. Arad:

- a) S-a descoperit o monedă celtică (?).
- b) 1905 (?), în hotarul satului; tot de aici, mai precis din locul numit „Sub Cetate”, provine și un tezaur de podoabe dacice (o fibulă, patru fragmente de fibulă și fragmente de colan).
- c) MNM/NrInv 61; tezaurul tot la MNM/NrInv 60.
- f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.109 (nr.44/I).

7. Drobeta Turnu Severin, jud. Mehedinți:

- a) Tezaur (?) din care se cunosc o drahmă emisă de Apollonia și trei piese celtice de tip Sirmium, alături de cărămizi romane.
- b) 1970, în str. Calomfirescu nr. 232, lucrări edilitare.
- d) Tipul Sirmium.
- e) În literatura de specialitate se acreditează ideea că aceste monede ar aparține tezaurului de la Ostrovul Șimian; tot aici s-ar fi găsit și două imitații de tip Dyrhachium.
- f) D. Benea, *Apulum*, 11, 1973, p.711-715; C. Preda, *Ist monedei*, p.268.

8. Geoagiul de Sus, com. Stremț, jud. Alba:

- a) Tezaur constituit din 40 de monede celtice de aur.
- b) În comună.
- d) Tipul Biatic.
- e) Tot de aici ar mai proveni o piesă celtică, dar de argint.

f) B. Mitrea, *SCN*, 1, 1957, p.24.

9. Lazuri, com. Lazuri, jud. Satu Mare:

- a) S-a descoperit o monedă celtică de argint.
- b) 1977, în hotarul satului, la locul „Lubitag”, în așezarea locală, cercetări arheologice.
- c) MISatu Mare/NrInv 30377.
- d) Tipul Simmering (2,25 g; 12-13 mm).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 24, 1980, p. 373 (nr. 25); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p. 132 (nr. 69).

10. Noul Săsesc, com. Roșia, jud. Sibiu:

- I. a) S-a descoperit o monedă celtică.
- b) 1940, în locul cunoscut sub toponimul german „*Auf de Hülle*”, la 5 km nord de vatra satului.
- d) Tipul Biatec (16,9 g).
- f) N. Lupu, *SCN*, 3, 1960, p.83.
- II. a) S-au descoperit două monede celtice.
- b) 1958, în locul numit „*Auf de Hülle*”.
- c) MIBrukenthal.
- d) Tipul Nonnos (17,16 g; 25,7x24,7 mm și 17 g; 27,1x24,1 mm).
- e) Probabil că împreună cu exemplarul descoperit în 1940 constituie resturile unui tezaur monetar.
- f) N. Lupu, *SCN*, 3, 1960, p.81-86.

11. Oradea, jud. Bihor:

- I. a) S-a descoperit o monedă „barbară” de argint.
- c) MNM/NrInv 62 (în 1871).
- e) Se consideră că piesa este o monedă celtică de argint.
- f) C. Preda, *Monedele*, p.435 (nr.38); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.137 (nr.86/III).
- II. a) S-a descoperit o monedă celtică.
- b) În localitate.
- c) MIOradea.
- d) Tipul Biatec.
- f) E. Chirilă și colab., *ActaMN*, 7, 1980, p.508 (nr.6).

12. Orlea, com. Orlea, jud. Olt:

- a) S-a descoperit o piesă celtică.
- b) În localitate.
- c) MNA/NrInv 1711.
- e) Piesa are 2,05 g și 11,5 mm.
- f) B. Mitrea, *BSNR*, 67-69, 121-123, 1973-1975 (1975), p. 318; idem, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p. 312 (nr. 26).

13. Plenița, com. Plenița, jud. Dolj:

- a) S-a descoperit o piesă celtică stilizată.
- b) În localitate.
- c) MNA/NrInv 1705.
- e) Piesa are 12,31 g și 18x23 mm.
- f) B. Mitrea, *BSNR*, 67-69, 1973-1975 (1975), 121-123, p. 318; idem, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p. 312 (nr. 27);

14. Șieu Odorhei, com. Șieu Odorhei, jud. Bistrița-Năsăud:

- a) Tezaur alcătuit din 214 monede dintre care 97 tetradrahme Macedonia I, 91 tetradrahme Thasos, 19 drahme Apollonia și Dyrrhachium, 7 stateri emiși de celții boi din zona Dunării de mijloc; piesele erau depuse probabil, într-o pungă de piele.
- b) Septembrie 1982, pe terasa înaltă a râului Șieu, la 500 m sud-vest de vatra satului.
- c) MIBistrița-Năsăud.
- d) „*Muschel Typus*” (7 ex.).
- f) C. Preda, Gh. Marinescu, *BSNR*, 77-79, 1983-1985 (1986), 131-133, p.19-67.

15. Șimleul Silvaniei, fostul comitat:

- a) S-a descoperit o monedă celtică.
- c) MNM.
- d) Tipul „călăreț cu pasăre”.
- e) Este atribuită monetăriei celtice de către Al. Sășianu.
- f) C. Preda, *Monedele*, p.74; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.170 (nr.125).

16. Tămădău Mare, com. Tămădău Mare, jud. Ilfov:

- a) Tezaur format din 4 monede celtice și 17 imitații thasiene.
- b) Martie 1950, în comună, lucrări agricole; piesele erau depuse într-o cană de lut descoperită pe locul unei așezări locale.

c) CNBAR/NrInv B₄-I 940, 941, 942.

d) Tipul Biatec, 1 ex. (17,17 g; 25x30 mm); tipul Nonnos, 2 ex. (17,25 g; 25x26 mm și 17,43 g; 23x27 mm).

f) B. Mitrea, *SCN*, 1, 1957, p.19-30; C. Secășanu, *SCN*, 1, 1957, p.31-39.

17. Maramureș, județul:

a) S-a descoperit o piesă celtică de aur datată între 60-45 a.Chr.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.122-123 (nr.9).

18. Sibiu, județul:

a) S-au descoperit două monede celtice de argint datate între 60-45 a.Chr.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.122-123 (nr.7).

19. Oltenia:

a) S-a descoperit o monedă celtică.

b) În regiunea Olteniei sau Munteniei (?).

c) MNA/NrInv 406.

d) Tipul Biatec (16,89 g; 24-26 mm).

f) B. Mitrea, *SCN*, 1, 1957, p.25.

20. România:

a) S-au descoperit piese celtice de diferite tipuri.

b) În regiunea Transilvaniei.

d) Tipul Biatec; tipul Busu; tipul Iantunarus (1 ex.).

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.122-123 (nr.10); B. Mitrea, *SCN*, 1, 1957, p.25.

Anexa IV

CATALOGUL DESCOPERIRILOR DE MONEDE DE TIP KOSON

1. Axente Sever (fost Frăua), com. Axente Sever, jud. Sibiu:

- a) Tezaur constituit din aproximativ 20 de monede.
- b) 1811, la sud de Tâmbava Mare.
- d) Tipul Koson.
- e) Numărul exact al pieselor nu este cunoscut; unele surse menționează existența mai multor piese, iar altele "20 de bucăți".
- f) L. Ruzicka, *Die Fragen der dakischen Münzen*, în *BSNR*, 17, 1922, 41-42, p.42; I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.124-125 (nr.1); idem, *SCIV*, 23, 1972, 2, p.194; C. Preda, *Ist monedei*, p. 231; M. Chiriac, *BSNR*, 110-111, 1996-1997, p.252-274.

2. Bács Bodrog, Ungaria:

- a) S-a descoperit o monedă de tip Koson.
- b) În localitate.
- d) Tipul Koson.
- f) M. Bahrfeldt, *Über die Goldmünzen des Dakerkönigs-KOΣΩN † 725/29*, Berlin, 1911 (extras), p.15; C. Preda, *Monedele*, p.355; idem, *Ist monedei*, p.231.

3. Belgorod-Dnestrovskij (fost Akkerman. Cetatea Albă=Tyras), reg. Odessa, Ucraina:

- a) Se semnalează descoperirea unei monede Koson.
- d) Tipul Koson.
- e) Piesa a făcut parte din colecția Soroceanu (Cetatea Albă).
- f) A.N. Zograf, 1951, p.68 și tab. 2/2; L.L. Polevoi, *SA*, 1, 1962, p.290-291; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.144-145 (nr.224).

4. Boșorod, com. Boșorod, jud. Hunedoara:

- a) Tezaur format din 910 monede de aur.
- b) După 1944, în localitate cu ocazia unor săpături.
- c) MNA (197 ex.); BNR (200 ex.); MIDeva (42 ex.); Banca Română de comerț exterior (75 ex.).
- d) Tipul Koson.
- e) Piesele au fost achiziționate de la sătenii participanți la lucrări.
- f) C.M. Petolescu, *Un tezaur de monede de tip Koson*, în G. Potra (ed.), *130 de ani de la crearea sistemului monetar românesc modern*, București, 1997; idem, *Comoara regelui Koson* (catalog), București, 1998; M. Chiriac, *BSNR*, 110-111, 1996-1997 (2002), p.247-252.

5. Brezoi, jud. Vâlcea:

- a) S-a descoperit o monedă de tip Koson.
- b) Înainte de 1932, în localitate.
- c) CNBAR.
- d) Tipul Koson.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.124-125 (nr.2); idem, *SCIV*, 23, 1972, 2, p.195; C. Preda, *Monedele*, p.354; idem, *Ist monedei*, p.231.

6. Bucium, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara:

- a) S-a descoperit o monedă de tip Koson.
- b) În localitate.
- d) Tipul Koson.
- f) I. Winkler, *SCIV*, 23, 1972, 2, p.194.

7. Cozma, com. Cozma, jud. Mureș:

- a) S-au descoperit monede de tip Koson, în număr neprecizat.
- b) În localitate.
- d) Tipul Koson.

e) În 1902, L. Kelemen a văzut două exemplare la unul din locuitorii satului.

f) I. Winkler, *SCSCLuj*, 1955, p.124-125 (nr.3); idem, *SCIV*, 23, 1972, 2, p.194; C. Preda, *Monedele*, p.354, idem, *Ist monedei*, p.231.

8. Craiova, jud. Dolj:

a) S-a descoperit o monedă de tip Koson.

b) Înainte de 1955, zona Craiovei.

c) MICraiova.

d) Tipul Koson.

f) I. Winkler, *SCSCLuj*, 1955, p.124-125 (nr.4); idem, *SCIV*, 23, 1972, 2, p.194; C. Preda *Monedele*, p.354; idem, *Ist monedei*, p.231.

9. Firtușu, com. Lupeni, jud. Harghita:

a) S-a descoperit o monedă de tip Koson.

b) Înainte de 1942, în localitate.

d) Tipul Koson.

f) M. Roska, *Erdély régészeti repertorium*, Cluj, 1942, p.162 (nr.129); I. Winkler, *SCIV*, 23, 1972, 2, p.195.; C. Preda, *Monedele*, p.354; idem, *Ist monedei*, p.231.

10. Frumușița, com. Frumușița, jud. Galați:

a) S-a descoperit o monedă de tip Koson.

b) În localitate, înainte de 1932.

d) Tipul Koson.

f) I. Winkler, *SCIV*, 23, 1972, 2, p.195.

11. Grădiștea Muncelului, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara: .

I. a) Tezaur constituit din câteva "zeci de mii de monede de aur de la Lisimah, alături de piese tip Koson".

b) Pe la jumătatea secolului XVI (1543, 1545 sau 1551), în albia râului Sargetia, într-o încăpere boltită, dărâmată în partea superioară de un copac.d) Tipul Koson.

e) Descoperirea a fost confundată cu alta, semnalată în apropierea localității Deva, survenită în urma unor ploi și inundații; C. Preda menționează că este vorba de 40.000 de stateri, dar manifestă rezerve față de această informație.

f) I. Marțian, *BSNR*, 16, 1921, 37-40, p.13-18; I. Winkler, *SCIV*, 23, 1972, 2, p.193-198; C. Preda, *Ist monedei*, p. 111, 230; L. Munteanu, 2002, p.138 (nr.8).

II. a) Tezaur alcătuit din 435 de monede de aur de tip Koson și 629 piese de la Lisimah.

b) 9 iunie 1803, în zona Sarmizegetusei, în punctul Godeanu I.

d) Tipul Koson.

e) Piesele erau răspândite pe o arie restrânsă.

f) S. Jako, *ActaMN*, 3, 1966, p.103-120; idem, *ActaMN*, 5, 1968, p.437-447; H. Daicoviciu, Șt. Ferenczi, I. Glodariu, *Cetăți și așezări dacice din sud-vestul Transilvaniei*, București, 1989, p.121-124; L. Munteanu, 2002, p.139 (nr.9).

III. a) Tezaur format din 987 monede de aur.

b) Martie-aprilie 1804, în apropierea zidurilor cetății Sarmizegetusa Regia.

d) Tipul Koson.

e) Piesele erau risipite sau după unele informații depuse într-un vas de lut, ale cărui cioburi se găseau la sud de acropolă. Descoperirea este distinctă de cea semnalată în iunie 1803.

f) C. Daicoviciu, Al. Ferenczi, *Așezări dacice din Munții Orăștiei*, București, 1951, p. 97; S. Jako, *ActaMN*, 3, 1966, p. 103-120; idem, *ActaMN*, 5, 1968, p.437-447; C. Preda, *Monedele*, p. 354; idem, *Ist monedei*, p. 230; L. Munteanu, 2002, p. 139 (nr. 10).

IV. a) S-au descoperit de-a lungul timpului "de foarte dese ori" monede de aur.

b) Punctul de descoperire se plasează lângă Vârtoape, la sud de Orăștie; posibil să fie vorba de Culmea Vârtoapelor a masivului stâncos Vârtoape, aflat în dreapta apei Grădiștea.

d) Tipul Koson.

f) L. Ruzicka, *BSNR*, 17, 1922, 41-42, p.43; I. Winkler, *SCIV*, 23, 1972, 2, p.195; C. Preda, *Monedele*, p. 354; L. Munteanu, 2002, p.139 (nr.11).

V. a) S-a descoperit o piesă de tip Koson.

b) 1970, la 1 km est de terasa sanctuarelor.

d) Tipul Koson.

e) C. Preda consideră această descoperire ca fiind "puțin verosimilă".

f) I. Winkler, *SCIV*, 23, 1972, 2, p.195; C. Preda, *Monedele*, p.354; idem, *Ist monedei*, p. 230 (nota 2); C.M. Petolescu, *Un tezaur de monede de tip Koson*, în G. Potra (ed.), *130 de ani de la crearea sistemului monetar românesc modern*, București, 1997, p.91; idem, *Comoara regelui Koson* (catalog), București, 1998; L. Munteanu, 2002, p.139 (nr.12).

12. Gușterița, com. Gușterița, jud. Sibiu:

- a) S-a descoperit o monedă de tip Koson.
- b) Înainte de 1915, în localitate.
- d) Tipul Koson.
- e) De aici ar proveni și stateri de la Lisimah.
- f) O. Gohl, *Numizmatikai Közlöny*, 14, 1915, p.85; I. Winkler, *SCIV*, 23, 1972, 2, p.195; C. Preda, *Monedele*, p.354; idem, *Ist monedei*, p.231.

13. Hațeg, jud. Hunedoara:

- a) S-a descoperit o monedă de tip Koson.
- b) Înainte de 1914, în localitate.
- d) Tipul Koson.
- f) O. Gohl, *Numizmatikai Közlöny*, 13, 1914, p.12; I. Winkler, *SCIV*, 23, 1972, 2, p.195; C. Preda, *Monedele*, p.354; idem, *Ist monedei*, p.231.

14. Nocrich, com. Nocrich, jud. Sibiu:

- a) S-a descoperit o piesă de tip Koson.
- b) Înainte de 1876, în localitate.
- d) Tipul Koson.
- e) Piesa a făcut parte din colecția Bibliotecii gimnaziului din Sighișoara, astăzi desființată; piesa apare alături de emisiuni Lisimah.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.50; I. Winkler, *SCIV*, 23, 1972, 2, p.195; C. Preda, *Monedele*, p.354; idem, *Ist monedei*, p.231.

15. Orăștie, jud. Hunedoara:

- a) S-a descoperit o piesă de tip Koson.
- b) Înainte de 1915, în localitate.
- d) Tipul Koson.
- f) O. Gohl, *Numizmatikai Közlöny*, 14, 1915, p.84; I. Winkler, *SCIV*, 23, 1972, 2, p.195; C. Preda, *Monedele*, p.354; idem, *Ist monedei*, p. 231.

16. Sarmizegetusa, jud. Hunedoara:

- a) S-au descoperit monede de aur în număr neprecizat.
- b) În secolul XIX.
- e) Descoperirea a fost confundată de-a lungul timpului cu Grădiștea Muncelului sau Bucium (jud. Sălaj).
- f) L. Ruzicka, *BSNR*, 17, 1922-41-42, p.42; I. Winkler, *SCIV*, 23, 1972, 2, p.195; C. Preda, *Monedele*, p.354; idem, *Ist monedei*, p.231; L. Munteanu, 2002, p.141 (nr.17).

17. Șeica Mică, com. Șeica Mică, jud. Timiș:

- a) S-au descoperit 200 monede de aur.
- b) Înainte de 1856.
- d) Tipul Koson.
- f) I. Marțian, *Repertoriu arheologic pentru Ardeal*, Bistrița, 1920, p.37 (nr.653).

18. Șușag (fost **Vârtoape**), com. Șușag, jud. Alba:

- a) S-a descoperit o piesă de tip Koson.
- b) În localitate.
- d) Tipul Koson.
- f) L. Ruzicka, *BSNR*, 17, 1922, 41-42, p.43; C. Preda, *Ist monedei*, p.231.

19. Timișoara, jud. Timiș:

- a) S-a descoperit o monedă de tip Koson.
- b) Înainte de 1880, în împrejurimile orașului, descoperită întâmplător.
- d) Tipul Koson.
- f) I. Winkler, *SCIV*, 23, 1972, 2, p.195; C. Preda, *Monedele*, p.354; idem, *Ist monedei*, p.231.

20. Vizejdia, com. Lovrin, jud. Timiș:

- a) S-a descoperit o piesă de tip Koson.
- b) Înainte de 1865, în localitate.
- d) Tipul Koson.
- f) I. Winkler, *SCIV*, 23, 1972, 2, p.195; C. Preda, *Monedele*, p.354; I. Glodariu, *Relatii*, p.296 (nr.348); C. Preda, *Ist monedei*, p.231;).

21. Vrsăc, Jugoslavia:

- a) S-a descoperit o piesă de aur.
- b) Înainte de 1897.
- d) Tipul Koson.
- f) I. Winkler, *SCIV*, 23, 1972, 2, p.195; C. Preda, *Monedele*, p.354; idem, *Ist monedei*, p.231.

Anexa V

CATALOGUL DESCOPERIRILOR DE MONEDE ROMANE

REPUBLICANE ȘI IMPERIALE (până în 106 p.Chr.)

1. Abrud, jud. Alba:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) Descoperit întâmplător pe Valea Abrudului (Abruzel).
- c) MICluj Napoca.
- d) *L. Titurius Sabinus* (3,85 g și 19,3x17 mm; Crawford, Roma, 344/26, 89 a.Chr.).
- f) R. Ardevan, *ActaMP*, 17, 1993, p.107 (nr.1); Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.464 (nr.11).

2. Afumați, com. Afumați, jud. Ilfov:

- a) Tezaur alcătuit din șase denari romani republicani, alături de o imitație thasiană.
- b) 1955-1956 (?).
- c) MIBucurești.
- d) Piese se eșalonează între *Natta* (Grueber, 844, 172-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 390, 145-138 a.Chr.) și [*Decimus Postumius*] *Albinus Bruti f.* (Grueber, Roma, 3864, 49 a.Chr.; Sydenham, Roma, 942, 49-48 a.Chr.).
- e) Nici un denar nu este contramarcă.
- f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.156-157 (nr.6 bis) și nota 1 de la p.157; Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.430 (nr.3).

3. Alba Iulia, jud. Alba:

- I. a) S-au descoperit șapte denari romani republicani.
- b) 1907, în așezarea locală.
- c) MIAIba Iulia.
- d) Emisiunile se eșalonează între *P. Fourius Crassipes* (Grueber, Roma, 2604; Sydenham, Italia, 735, 83 a.Chr.) și *T. Carisius* (Grueber, Roma, 4604; Sydenham, Roma, 984, 45 a.Chr.).
- e) Piese au greutate cuprinse între 1,83 și 3,88 g.
- f) V. Pavel, *Apulum*, 12, 1974, p. 86-103.
- II. a) Se semnalează descoperirea a doi denari romani republicani.
- b) 1908, în locul numit „Dealul Furcilor”.
- d) *M. Antonius*.
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.331 (nr.1a).
- III. a) S-au descoperit șase denari romani republicani.
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p. 276 (nr.2); M. Chițescu, *RRCD*, p. 331 (nr.1c).
- IV. a) S-a descoperit o monedă romană de bronz foarte uzată (as).
- b) 1987, pe B-dul Transilvaniei, bl. A₂, în pământul ce umplea locuința nr. 10 de secol XVIII.
- c) MIAIba Iulia.
- d) *Vespasian* (?).
- e) Piesa are 7,7 g.
- f) E. Chirilă, M. Blăjan, *ActaMP*, 12, 1988, p.192 (nr.12).
- V. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- b) 1992, în locul numit „Palatul Apor”, cercetări arheologice, în secțiunea f/2 la adâncimea de 0,3 m.
- d) *Domitian* (RIC, II, Roma, 191, 95-96 p.Chr.).
- e) Piesa are 3,16 g și 18x17,2 mm.
- f) R. Ardevan, *ActaMP*, 17, 1993, p.108 (nr.4).

- VI. a) Tezaur (?) constituit din 86 denari romani republicani.
 b) Nu se cunoaște locul descoperirii.
 c) Colecția Bibliotecii Bathyaneum din Alba Iulia.
 d) Piese se eșalonează între *Anonim* (4,77 g; 17,7 mm; Sydenham, Roma (?), 109, 195-187 a.Chr.; Crawford, Roma, 41/11, 215-212 a.Chr.) și *M. Antonius* (2,74 g; 15,8 mm; Sydenham, 195-196, 32-31 a.Chr.; Crawford, monetărie itinerantă, 540-541, 32-31 a.Chr.).
 e) Trei exemplare sunt imitații de denari.
 f) V. Suci, *Apulum*, 18, 1980, p.89-99.
- VII. a) Se semnalează descoperirea unui număr de 96 denari romani republicani.
 b) Nu se cunoaște locul descoperirii.
 c) MIA Alba Iulia.
 d) Piese se eșalonează între *Anonim* (3,81 g; 18,4 mm; Grueber, Roma, 217-197 a.Chr.; Sydenham, Roma, 167-155 a.Chr.) și *M. Antonius, D. Turullius* (3,06 g; 17,2 mm).
 e) Nu este vorba de vreun tezaur; piesele provin din achiziții și donații întâmplătoare. Pe unele piese se observă litere ale alfabetului latin și contramărci.
 f) V. Pavel, *Apulum*, 17, 1979, p.86-103.

4. Albești, or. Sighișoara, jud. Mureș:

- a) Tezaur alcătuit din zece denari romani republicani.
 b) 1936, în apropierea localității Albești.
 c) MISf. Gheorghe.
 d) Piese se eșalonează între *Q. Minucius Rufus* (Grueber, Italia, 464; Sydenham, Italia, 421, 137-134 a.Chr.) și *L. Papius*, (Grueber, Italia, 2977; Sydenham, Italia, 773, 78-77 a.Chr.).
 e) Piese au greutate cuprinse între 3,70 și 3,90 g.
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.93 (nr.1).

5. Albești, com. Poboru, jud. Olt:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
 c) MISlatina.
 d) *L. Cassius Q.f.* (Grueber, Roma, 3152; Sydenham, Roma, 779, 76 a.Chr.).
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 23, 1972, 1, p.138 (nr.23).

6. Albiș, com. Cemat, jud. Covasna:

- a) S-au descoperit un denar roman republican și o monedă romană de bronz.
 b) Descoperirea s-a realizat în albia râului Albiș.
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.331 (nr.4).

7. Aldea, com. Mărtiniș, jud. Harghita:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1955, în localitate, în locul numit „Bozbokoraleja diilo”.
 c) MICristuru Secuiesc.
 d) *Q. Antonius Balbus* (Grueber, Roma, 2737; Sydenham, Italia, 742, 81 a.Chr.).
 e) Probabil provine dintr-o așezare locală și are 3,70 g.
 f) Z. Szekely, *SCN*, 3, 1960, p.556 (nr.4).

8. Alexandria, jud. Teleorman:

- I. a) Tezaur (?) din care se cunosc zece monede romane de argint.
 b) În împrejurimile localității.
 e) În 1869, C. Bolliac a cumpărat cele zece exemplare.
 f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.154 (nr.3).
- II. a) Tezaur în cadrul căruia au fost identificați 85 denari romani republicani și 39 tetradrachme thasiene.
 b) 1938-1943, în împrejurimile orașului.
 d) Piese se eșalonează între *Sex. Pompeius Fostlus* (Grueber, Roma, 929, 150-125 a.Chr.; Sydenham, Italia, 450, 133-126 a.Chr.) și *L. Farsuleius Mensor* (Grueber, Roma, 3293, 75 a.Chr.; Sydenham, Roma, 780, 73 a.Chr.).
 e) Tezaurul a fost achiziționat în două etape, ca loturi separate, considerate inițial ca două tezaure.
 f) I. Winkler, *SCS Cluj*, 1955, p.102-103 (nr.46); B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.151-154 (nr.2); idem, *BSNR*, 42-46, 1948-1972, p.78; M. Chițescu, *RRCD*, p.93-94 (nr.2); C. Preda, *Ist monedei*, p.258.
- III. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1956, în oraș.
 c) MIA Alexandria/NrInv 808.
 d) *L. Titurius L.f. Sabinus* (Grueber, Roma, 2326; Sydenham, Roma, 699 a, 88 a.Chr.).
 e) Piesa are 3,60 g.

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.331 (nr.6).

9. Alun, com.Boșorod, jud. Hunedoara:

a) Tezaur format din 247 denari romani republicani.

b) 1981.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 28, 1984, p.186 (nr.59).

10. Alungeni, com. Turia, jud. Covasna:

a) Tezaur constituit din aproximativ 120 denari romani republicani, dintre care s-au recuperat 32 denari și o imitație barbară de denar.

b) 1954, în vatra comunei, în așezarea locală, într-un vas de lut care s-a pierdut.

c) IAB/NrInV 191/1946 (10 ex.); MISf.Gheorghe (5 ex.); colecție particulară din Cluj-Napoca (18 ex.)

d) Piese se eșalonează între *M. Fannius C.f.* (Grueber, Italia, 418, 150-125 a.Chr.; Sydenham, Italia, 419, 137-134 a.Chr.) și *C. Hosidius C.f. Geta* (Grueber, Roma, 3386, 71 a.Chr.; Sydenham, Italia, 904, 60 a.Chr.).

f) Z. Szekely, *Dacia*, 11-12, 1945-1947, p.105-114; idem, *Materiale*, 2, 1956, p.679 (nr.14); M. Chițescu, *RRCD*, p.94-95 (nr.3).

11. Amărăștii de Jos, com. Amărăștii de Jos, jud. Dolj:

a) Tezaur din care se cunosc patru denari romani republicani:

b) 1966.

c) CNBAR.

d) Piese se eșalonează între *P. Calpurnius* (Grueber, Roma, 968; Sydenham, Italia, 468, 133-126 a.Chr.) și *C. Licinius Macer* (Grueber, Roma, 732; Sydenham, Italia, 732, 83 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *SCIV*, 19, 1968, 1, p.175 (nr.33); M. Chițescu, *RRCD*, p.97-98 (nr.5).

12. Amnaș, com. Săliște, jud. Sibiu:

a) Tezaur din care se cunosc 155 denari romani republicani și două imitații barbăre de denari.

b) 1850.

c) MISibiu.

d) Piese se eșalonează între *Anonim* (Grueber, Italia, 23, 240-217 a.Chr.; Sydenham, Italia, 146, 187-175 a.Chr.) și *L. [Marcius] Philippus* (Grueber, Roma, 3890, 56 a.Chr.; Sydenham, Roma, 919, 56 a.Chr.).

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.95-97 (nr.4).

13. Apeteu, com. Nojorid, jud. Bihor:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

d) *Anonim* (Crawford, Roma, 311/12, 106 a.Chr.).

f) Al. Sășianu, *Crisia*, 13, 1983, p. 446.

14. Apoldu de Sus, com. Miercurea Sibiului, jud. Sibiu:

a) Tezaur alcătuit din 500 denari romani republicani, printre care au fost identificați și trei victoriați, trei quinari, două monede *fourees*, două exemplare cu pătrat incus, o imitație barbară de denar și zece fragmente de monede.

b) 1860, în nordul satului Apoldu de Sus.

c) KMW (455 ex.); MISighișoara (45 ex.).

d) Piese se eșalonează între *Sex. Q.* (Grueber, Italia, 416, 196-173 a.Chr.; Sydenham, Italia, 287, 165-155 a.Chr.) și *C. Vibius Varus* (Grueber, Roma, 4295, 38 a.Chr.; Sydenham, Roma, 1138, 39 a.Chr.).

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.98-102 (nr.6).

15. Arad, jud. Arad:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) 1900 (?), la vest de localitate, în pădurea Ceala, lucrări agricole. Tot aici s-a descoperit un complex de cuptoare de ars vase, aparținând probabil epocii Laténe dacice.

d) *Cn. Nerius* (Crawford, Roma, 441/1, 49 a.Chr.).

f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.89 (nr.4/VII).

16. Arcuș, com. Valea Crișului, jud. Covasna:

a) Tezaur format din 5 denari romani republicani, 208 drahme dyrrhachiene și trei tetradrahme thasiene.

b) 18 octombrie 1985, în locul numit „Platoul de târg”, lucrări agricole.

c) MIBucurești.

e) Ultimul denar este datat la mijlocul secolului I a.Chr.

f) Z. Szekely, *Thraco-Dacica*, 7, 1986, 1-2, p.144-145; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 30, 1986, 1-2, p.191 (nr.1).

17. Arini (fost **Unguri**), com. Găiceanca, jud. Bacău:

I. a) Se semnalează descoperirea a doi denari romani republicani.

b) 1913.

c) IAB, Dosar MNA, 1913, p.136.

d) 1. *M. Fannius* (Grueber, Italia, 468; Sydenham, Italia, 419, 137-134 a.Chr.);

2. *D. Iunius Silanus* (Grueber, 1772; Sydenham, Roma, 646, 90-89 a.Chr.).

e) Inițial descoperirea a fost plasată la Găiceanca și era constituită din patru denari romani republicani, câte doi pentru fiecare magistrat menționat mai sus.

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.345 (nr.88 a); V. Mihailescu-Bîrliaba, *Dacia răsăriteană*, p.149 (nr.3).

II. a) S-au descoperit un denar roman republican și unul imperial, alături și o drahmă histriană.

b) 1960, la aproximativ 1,5 km nord de satul Arini (fost Unguri), în punctul "Fundul Plesului", pe locul unei așezări hallstattiene târzii.

d) 1. *M. Baebius Tampilus* (3,50 g; Grueber, 935; Sydenham, 489, 120 a.Chr.);

2. *Vespasian*.

f) B. Mitrea, *SCIV*, 12, 1961, 1, p. 147 (nr. 10); M. Florescu și V. Căpitanu, *ArhMold*, 6, 1969, p. 262, fig. 29/1; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 15, 1971, p. 399 (nr. 7); idem, *SCIV*, 22, 1971, 1, p. 119-120 (nr. 7).

18. Arva, com. Broșteni, jud. Vrancea:

a) Tezaur din care au fost recuperati 20 denari romani republicani și 2 imperiali.

b) 1934-1935.

c) Inițial la CNBAR; actualmente la MIR.

d) Denarii romani republicani sunt esalonați între *P. Maenius* (Grueber, Roma, 630, 196-173 a.Chr.; Sydenham, 351, 150-146 a.Chr.) și *L. Musidius Longus* (Grueber, Roma, 4248, 39 a.Chr.; Sydenham, 1094, 42 a.Chr.). Acestora li se adaugă încă doi denari, unul de la Augustus (RIC, Lugdunum, 350, 2 a.Chr. - 14 p.Chr.) și altul, de la Antoninus Pius (RIC, Roma, 50, 139 p.Chr.), care se consideră că nu aparțin tezaurului.

e) Se constată existența a două hiatusuri: 39 a.Chr. - 2 a.Chr./14 p.Chr. și 2 a.Chr. - 14 p.Chr. - 139 p.Chr. Se pare că tezaurul a mai fost publicat ca fiind descoperit la Odobești sau Bonțești.

f) B. Mitrea, Gh. Untaru, *Carpica*, 10, 1978, p.138 și nota 5; O. Iliescu, *Istros*, 5, 1987, p.187-193; V. Mihailescu-Bîrliaba, *Dacia răsăriteană*, p.149 (nr.5); C. Preda, *Ist monedei*, p. 323.

19. Aștileu, or. Aleșd, jud. Bihor:

a) S-a descoperit un denar roman imperial.

d) *Vespasian* (69-79 p.Chr.).

f) Al. Săsianu, *Moneda antică*, p.90 (nr.6)

20. Augustin, com. Ormeniș, jud. Brașov:

a) Tezaur constituit din 294 denari romani republicani și imperiali, printre care s-a identificat și o imitație barbară de denar.

b) 1939.

c) MIAIba Iulia.

d) Piese se eşalonează între *Cn. Calpurnius* (Grueber, Roma, 620; Sydenham, Roma, 348, 150-146 a.Chr.) și *Caligula și Augustus* (RIC, Roma, 11, 37-41 p.Chr.).

f) M. Macrea, I. Berciu, *Apulum*, 1, 1939-1942, p.110-202; M. Chițescu, *RRCD*, p.102-105 (nr.9).

21. Axente Sever (fost *Frâua*), com. Axente Sever, jud. Sibiu:

I. a) Tezaur format din aproximativ 200 monede romane republicane.

b) 1824.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.126-127 (nr.11a); C. Preda, *Ist monedei*, p. 295.

II. a) Tezaur alcătuit din 563 denari romani republicani.

b) 1875.

c) MIsighișoara (39 ex.); gimnaziul școlii din Mediaș.

d) Piese se eşalonează între *Anonim* (3,95 g; Grueber, Italia, 23, 240-217 a.Chr.; Sydenham, Italia, 146, 187-172 a.Chr.) și *L. [Cassius] Longinus*, ultimele emisiuni (3,90 g; Grueber, Roma, 3929, 52 a.Chr.; Sydenham, Roma, 935, 52-50 a.Chr.).

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.107-113 (nr.10).

22. Bajura, or. Darabani, jud. Botoșani:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) Colecția școlii generale din Darabani.

d) *M. Porcius Laeca* (Grueber, Roma, 1023, 124-103 a.Chr.; Sydenham, Roma, 513, 119-110 a.Chr.; Crawford, Roma, 270/1, 125 a.Chr.).

e) Inițial descoperirea a fost raportată la Darabani.

f) Al. Păunescu, P. Șadurschi, V. Chirica, *RAJBotoșani*, p. 105; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 22, 1978, p. 366 (nr. 41).

23. Baia Mare, jud. Maramureș:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

d) *M. Vargunteius* (3,85 g; Crawford, Roma, 257/1, 130 a.Chr.).

f) E. Chirilă, V. Lucăcel, *ActaMP*, 3, 1979, p.137.

24. Bancu, com. Ciucsângeorgiu, jud. Harghita:

- a) Tezaur din care se cunosc trei denari romani republicani.
- b) 1922, în localitate, în punctul numit „Martonos”, lucrări agricole.
- c) MIMiercurea Ciuc.
- d) 1. *Q. Minucius Rufus* (3,80 g; 18 mm; Grueber, Italia, 464, 150-125 a.Chr.; Sydenham, Italia, 421, 137-134 a.Chr.);
2. *C. Cassius* (3,60 g; 19 mm; Grueber, 1032; Sydenham, Roma, 502, 119-110 a.Chr.);
3. *L. Axsius L.f. Naso* (3,30 g; Grueber, Roma, 3348, 73 a.Chr.; Sydenham, Roma, 794, 71 a.Chr.).
- e) Probabil că aici este vorba de o așezare civilă.
- f) Z. Szekely, *SCN*, 1, p.471 (nr.1); M. Chițescu, *RRCD*, p.112 (nr.14).

25. Basarabi, or. Calafat, jud. Dolj:

- a) Se semnalează descoperirea unui denar roman republican.
- f) Gh. Popilian, *Drobeta*, 1978, p.44 (nr.14).

26. Baziaș, com. Socol, jud. Caraș Severin:

- a) Tezaur constituit din 51 de monede din care 38 sunt denari romani republicani, zece drahme dyrrhachiene, trei drahme apolloniene și o imitație locală.
- b) Pe Dealul „Lokva”, și nu „Dealul Lunca” ori satul Lunca.
- c) MNM.
- d) Piese se eșalonează între *Anonim* (Grueber, secolul II a.Chr.; Sydenham, secolul II a.Chr.) și *L. Cassius Longinus* (Grueber, Roma, 3929; Sydenham, Roma, 935, 52-50 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 104; I. Glodariu, *Relatii*, p. 269 (nr. 9); M. Chițescu, *RRCD*, p. 114-115 (nr. 16).

27. Băile Herculane, jud. Caraș Severin:

- a) Tezaur (?) format din 2000 denari romani republicani.
- f) I. Winkler, *JNG*, 17, 1967, p.142 (nr.10); M. Chițescu, *RRCD*, p.113 (nr.11).

28. Băița, com. Băița, jud. Hunedoara:

- a) Tezaur alcătuit din 14 denari romani republicani și 2 imperiali.
- c) MIDeva/NrInV 11892-11907.
- d) Piese se eșalonează între *Q. Minucius Thermus*, (3,80 g; Sydenham, Roma, 753, 90 a.Chr.) și *Augustus* (3,75 g; Grueber, Gallia, 175, 12-11 a.Chr.; RIC, Lugdunum, 328, 14-12 a.Chr.).
- f) Gh. Lazin, *Sargetia*, 8, 1971, p.61-66; M. Chițescu, *RRCD*, p.113 (nr.12).

29. Bălănești, com. Mărunței, jud. Olt:

- a) Tezaur constituit din 20 denari romani republicani din care se cunosc zece exemplare, alături de obiecte de podoabă dacice.
- b) 1935, în estul satului, în punctul numit „Vâlceaua Mărască”.
- c) Colecții particulare.
- d) Piese se eșalonează între *Anonim* (Grueber, Italia, 24, 240-217 a.Chr.; Sydenham, Italia, 147, 187-175 a.Chr.) și *M. Volteius* (Grueber, Roma, 3129, 78 a.Chr.; Sydenham, Roma, 777, 76 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.154-156 (nr.4); M. Chițescu, *RRCD*, p.113-114 (nr.13).

30. Bărbătești, com. Bărbătești, jud. Gorj:

- a) Se semnalează descoperirea unor denari romani republicani, în număr neprecizat.
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 34, 1990, p.301 (nr.16).

31. Bărboasa, com. Oncești, jud. Bacău:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1960, pe „Dealul Bărboasei”.
- c) MIBacău.
- d) *C. Iulius Caesar* (3,80 g; Grueber, Gallia, 27, 50-49 a.Chr.; Sydenham, Gallia, 1006, 54-51 a.Chr.).
- f) M. Florescu, V. Căpitanu, *ArhMold*, 6, 1969, p. 256; V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p. 291, II/2; M. Chițescu, *RRCD*, p. 332 (nr. 12).

32. Băsești, com. Călmățui, jud. Teleorman:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) În localitate.
- c) Colecția pr. Iustinian Bunescu (Băsești).
- d) *M. Lucilius Rufus* (Grueber, Roma, 1613, 90 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.156 (nr.5).

33. Băuțar (fost **Băuțaru Superior**), com. Băuțar, jud. Caraș Severin:

- a) Tezaur constituit din aproximativ 300 denari romani republicani, dintre care se cunoaște un exemplar.
- c) MIOraștie.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.128 (nr.14); M. Chițescu, *RRCD*, p.115 (nr.17).

34. Bârsa, com. Bârsa, jud. Arad:

- a) Tezaur format din aproximativ 500 denari romani republicani, dintre care se cunosc 29 piese.
- b) 1862, în hotarul satului, pe Valea Inicu, lângă Crișul Alb.
- c) Colecția Univ. Pesta (19 ex.); MI Arad (7 ex.-?); fundația Jiga din Oradea (4 ex.); KMW (5 ex.)/NrInV 2183, 3764 (nr.10, 11).
- d) Piese se eșalonează între *C. Iunius C.f.* (Crawford, Roma, 210/1, 149 a.Chr.) și *Q. Caecilius Metellus Pius Scipio* (Crawford, Africa, 459/1, 47-46 a.Chr.).
- e) Se pare că tezaurul număra inițial 1000 de piese, iar descoperirea a fost la început plasată greșit, de către B. Mitrea, la Ineu.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.111; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.92-93 (nr.15).

35. Bârzești, com. Archiș, jud. Arad:

- a) Tezaur alcătuit din 19 denari romani republicani eșalonați între 150/125 și 50 a.Chr.
- b) 1862.
- f) I. Winkler, *JNG*, 17, 1967, p.143 (nr.15).

36. Bechet, com. Bechet, jud. Dolj:

- I. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) În localitate.
- c) Colecție particulară (Craiova).
- d) *L. Roscius Fabatus* (3,85 g; 17 mm; Grueber, Roma, 3509, 70 a.Chr.; Sydenham, Italia, 915, 58 a.Chr.).
- b) Gh. Poenaru Bordea, O. Stoica, *SCN*, 7, 1980, p.73 (nr.X).
- II. a) S-a descoperit un denar roman imperial de la Vespasian.
- c) Colecția pr. Damaschin Țăranu.
- d) *Vespasian*.
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 35, 1991, p.219 (nr.19).

37. Beciu, com. Scorțoasa, jud. Buzău:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1987.
- d) *Ti. Claudius Nero* (Crawford, Roma, 383, 79 a.Chr.).
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, V. Butnaru, *ArhMold*, 16, 1993, p.289; Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.464 (nr.12).

38. Beclean, com. Beclean, jud. Brașov:

- a) Tezaur constituit din 28 denari romani republicani, alături de trei imitații barbare de denari (două exemplare sunt hibride).
- b) 1903.
- d) Piese se eșalonează între *S. Afranius* (Grueber, Roma, 670, 172-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 388, 145-138 a.Chr.) și *M. Antonius, M. [Iunius] Silanus* (Grueber, Est, 175, 34 a.Chr.; Sydenham, Asia Mică, 1208, 34 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.115-116 (nr.18).

39. Beiuș, jud. Bihor:

- a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
- b) În împrejurimile orașului.
- c) Colecția D. Bara din Oradea.
- d) *M. Antonius* (Crawford, monetărie mobilă cu M. Antonius, 544/24, 32-31 a.Chr.).
- f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.91 (nr.11).

40. Belgorod-Dnestrovskij (fost **Akkerman, Cetatea Albă=Tyras**), reg. Odessa, Ucraina:

- I. a) S-a descoperit un aureus.
- d) Emis la Roma pentru *M. Iunius Brutus* (8,45 g; 20 mm), în 43-42 a.Chr.
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.160 (nr.123).
- II. a) Se menționează descoperirea a 20 denari romani republicani.
- b) Tyras.
- c) Inițial în colecția I.C. Suruceanu din Cetatea Albă.
- e) Piese provin din colecția mai sus menționată.
- f) S.A. Bulatovi, *NAIO*, p.121.
- III. a) S-au descoperit trei piese romane de bronz.
- b) „În citadelă”, la o dată neprecizată.
- d) *Augustus* (2 ex.); monedele au 13,39 și 8,07 g.
- f) A.N. Zograf, 1951, p.114; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.159 (nr.107).

41. Beliu, com. Beliu, jud. Arad:

- a) S-au descoperit monede romane imperiale, în număr neprecizat.
- b) Înainte de 1851, în hotarul satului.

- f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.91 (nr.12).
- 42. Bencecu de Sus**, com. Pișchia, jud. Timiș:
- S-au descoperit doi denari romani imperiali.
 - 1894.
 - Domitian ; Traian.*
 - I. Glodariu, *Relatii*, p.277 (nr.23).
- 43. Berghin**, com. Berghin, jud. Alba:
- S-a descoperit un denar roman republican datat între 82-81 a.Chr.
 - MICluj-Napoca.
 - I. Glodariu, *Relatii*, p.277 (nr.24).
- 44. Berzovia**, com. Berzovia, jud. Caraș Severin:
- S-au descoperit de-a lungul timpului, numeroase monede antice printre care 109 denari romani republicani, unul imperial.
 - În localitate, în puncte diferite.
 - Piese se eșalonează între *Natta* (Grueber, Roma, 756; Sydenham, Roma, 382, 145-138 a.Chr.) și *P. Cornelius Lentulus Marcellinus* (Grueber, Roma, 4206; Sydenham, Roma, 1147, 38 a.Chr.).
 - Nu este vorba de vreun tezaur; un exemplar este de la Nero.
 - I. Winkler, 1955, p.128-129 (nr.19); M. Chițescu, *RRCD*, p.332-334 (nr.15).
- 45. Betfia**, înglobat comunei suburbane Sânmartin, or. Oradea, jud. Bihor:
- S-a descoperit un denar roman imperial.
 - MIOradea (din 1886).
 - Traian.*
 - Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.92 (nr.14).
- 46. Biled**, com. Biled, jud. Timiș:
- Tezaur din care se cunosc patru denari romani republicani de la M. Antonius.
 - 1965, în localitate.
 - IAB (2 ex.); colecție particulară din Timișoara (2 ex.).
 - M. Antonius.*
 - B. Mitrea, *SCIV*, 17, 1966, 2, p.419 (nr.13).
- 47. Bistreț**, com. Bistreț, jud. Dolj:
- S-au descoperit denari romani republicani care provin dintr-un tezaur (?).
 - M. Chițescu, *RRCD*, p.334 (nr.16).
- 48. Bistrița**, com. Viișoara, jud. Neamț:
- Tezaur din care se cunosc doi denari romani republicani.
 - Înainte de 1940.
 - MIPiatra Neamț.
 1. *M. Volteius* (3,78 g; Grueber, Roma, 3154, 78 a.Chr.);
2. *M. Plaetorius Cestianus* (3,54 g; Grueber, Roma, 3554, t. gen., 69 a.Chr.).
 - Se consideră că piesele fac parte dintr-un tezaur care s-a pierdut.
 - C. Mătasă, B. Mitrea, *SCN*, 1, 1957, p.476 (nr.9); V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.291, II/3.
- 49. Bixad**, com. Bixad, jud. Covasna:
- S-a descoperit un aureus.
 - Nero.*
 - I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.128; I. Glodariu, *Relatii*, p.277; P. Mureșan, *AMET*, 8, 1976, p.191 (nota 60).
- 50. Blaj**, jud. Alba:
- Tezaur (?) constituit din 37 denari romani republicani.
 - În localitate și împrejurimi.
 - MISebeș (23 ex.); MIBlaj (14 ex.).
 - Pisele se eșalonează între *Anonim-victoriat* (2,45 g; 16 mm; Sydenham, Roma (?), 230, 167-155 a.Chr.; Crawford, Roma, 53/1, 211 a.Chr.) și *M. Antonius* (2,50 g; 16 mm; Sydenham, tip gen., 1213-1253, 32-31 a.Chr.; Crawford, tip gen., 544, monetărie itinerantă, 32-31 a.Chr.).
 - O piesă este *fouillée*, iar pe un exemplar apar contramărci.
 - V. Suci, *Apulum*, 20, 1982, p.105-109.
- 51. Blaja**, or. Tășad, jud. Satu Mare:
- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
 - Nerva.*
 - Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.188 (nr.157a).

- II. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- b) În locul „La Rezei”, descoperit întâmplător.
- c) MICarei.
- d) *Domitian* (RIC, II, Roma, 173, 92-93 p.Chr.).
- f) Gh. Lazin, *StComSatu Mare*, 7-8, 1986-1987, p.95 (nr.1).

52. Bobaia, com. Boșorod, jud. Hunedoara:

- a) Tezaur format din 240 monede, respectiv denari romani republicani (41 ex.), drahme dyrrhachiene, apolloniene, imitații thasiene și dyrrhachiene.
- b) 1962, în locul numit „Fântâna de la rovină”.
- c) MICluj-Napoca.
- d) Piese se eșalonează între *P. Maevius* (Crawford, Roma, 138/1, 194-190 a.Chr.) și *C. Naevius Balbus* (Crawford, Roma, 382/1, 79 a.Chr.).
- e) Tezaurul este semnalat de B. Mitrea încă din 1965, cu indicația că locul descoperirii este localitatea Bolsaia, com. Costești. E. Chirilă plasează descoperirea în localitatea Bobaia (com. Boșorod, jud. Hunedoara).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 9, 1965, p.490 (nr.2); E. Chirilă, E. Iaroslavschi, *ActaMN*, 24-25, 1987-1988 (1992), p.69-86, 87-96, pl.1-10.

53. Boiu, com. Albești, or. Sighișoara, jud. Mureș:

- a) Se semnalează descoperirea de denari romani republicani.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.128-129 (nr.24).

54. Boiu Mare, com. Boiu Mare, jud. Maramureș:

- a) Tezaur alcătuit dintr-un număr neprecizat de piese ale Macedoniei I, emise la Amphipolis și denari romani republicani.
- b) În localitate.
- e) Monedele s-a pierdut.
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p.259 (nr.4); M. Chițescu, *RRCD*, p.117 (nr.21).

55. Bologa, com. Poieni, jud. Cluj:

- a) S-a descoperit un aureus.
- d) *Vespasian*.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.128-129 (nr.25).

56. Bontăști, com. Cărligele, jud. Vrancea:

- a) Tezaur din care s-au recuperat 58 denari romani republicani.
- b) 1952, probabil într-o așezare locală.
- c) MIFocșani (37 ex.).
- d) Piese se eșalonează din secolul II a.Chr. până la *Paullus Lepidus* (Grueber, Roma, 3373, 71 a.Chr.; Sydenham, Roma, 926, 55 a.Chr.; Crawford, 415/1, 62 a.Chr.).
- e) Printre exemplarele recuperate se află și o imitație. De asemenea, B. Mitrea consideră că 50 exemplare au ajuns la un anume Moscalu din Bontăști și că descoperirile de la Odobești și Arva constituie fragmente ale tezaurului de la Bontăști. Astfel loturile reunite ar însuma 58 exemplare, cu următoarele limite cronologice: *P. Maenius* (Grueber, Roma, 630, 196-173 a.Chr.; Sydenham, Roma, 351, 150-146 a.Chr.) și *Augustus* (RIC, Lugdunum, 519, 2 a.Chr. - 14 p.Chr.; M. Chițescu consideră că descoperirea ar reprezenta „fondul unui falsificator”).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 24, 1980, p.373 (nr.36); M. Chițescu, *RRCD*, p.117-118 (nr.23); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.149 (nr.10).

57. Bontida, com. Bontida, jud. Cluj:

- I. a) Tezaur (?) din care se cunosc doi denari romani republicani și o imitație barbară de denar incus.
- b) 11 iunie 1794.
- c) Colecția M. P. Szathmari.
- d) 1. *M. Aurelius Cota* (Grueber, Roma, 914, 150-125 a.Chr.; Sydenham, Roma, 429, 135-134 a.Chr.);
- 2. *M. Lucius Rufus* (Grueber, Roma, 1613, 90 a.Chr.; Sydenham, Italia, 599, 100-95 a.Chr.).
- f) I. Winkler, *SCN*, 3, 1960, p.441 (nr.IV); M. Chițescu, *RRCD*, p.117 (nr.22).
- II. a) Tezaur constituit din aproximativ 200 denari romani republicani, din care s-au determinat 182 exemplare.
- b) 1932, pe teritoriul comunei.
- e) Piese se eșalonează de între sfârșitul secolului III a.Chr. și anul 44 a.Chr.
- f) B. Mitrea, Z. Szekeley, *Materiale*, 2, 1956, p.680 (nr.20); C. Preda, *Ist monedei*, p.296.

58. Bord, com. Cucerda, jud. Mureș:

- a) Tezaur constituit din aproximativ 200 denari romani republicani.
- b) 1932.
- c) MICluj-Napoca (8 ex.); școala gimnazială din Blaj (182 ex.); colecție particulară (10 ex.).
- e) Parte din piese s-au vândut.

f) B. Mitrea, Z. Szekely, *Materiale*, 3, 1956, p.680 (nr.20); M. Chițescu, *RRCD*, p.118 (nr.24).

59. Bordești, com. Bordești, jud. Vrancea:

- a) Tezaur din care s-au recuperat 44 denari romani republicani și unul imperial.
- b) 1969 (poate 1964), lucrări agricole, în punctul „Vărsătura” situat pe malul râului Râmna, într-un vas de lut lucrat cu mâna, bitronconic, cu buza scurtă și ușor răsfrântă; pasta era fină, de culoare cenușiu-gălbuie.
- c) MIFocșani.
- d) Piese recuperate au greutatea totală de 159,46 g, cu o medie de 3,624 g și se eșalonează între *Natta* (3,51 g; Sydenham, Roma, 382, 145-138 a.Chr.) și *Augustus-C. Antestius Vetus* (3,86 g; Grueber, Roma, 4490, 16 a.Chr.; Crawford, Roma, 150, 16 a.Chr.).
- e) Dintr-un număr apreciat de piese, în 1970 au fost recuperate doar 44 exemplare.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 23, 1972, 1, p.138 (nr.25); M. Chițescu, *RRCD*, p.118-119 (nr.25).

60. Borș, com. Borș, jud. Bihor:

- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- c) MȚC/NrInv 713.
- d) *Vitellius* (2,72 g; 20 mm; RIC, 7, 69 p.Chr.).
- f) E. Chirilă și colab., *StComSibiu*, 18, 1974, p.135; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.96 (nr.20/1).

61. Bozieni, com. Bozieni, jud. Neamț:

- a) Tezaur din care se cunosc 14 denari romani republicani și imperiali, alături de două fragmente de monedă.
- b) 1965, în așezarea locală, într-un vas de lut lucrat cu mâna.
- c) MIRoman.
- d) Piese se eșalonează între *Ti. Claudius* (2,45 g; Grueber, Roma, 3096, 16 a.Chr.; Sydenham, Italia, 770, 78 a.Chr.) și *Vespasian* (2,29 g; BMC, Roma, 39, 69-70 a.Chr.).
- e) Majoritatea pieselor sunt *fourrées*; șase denari sunt de la M. Antonius și unul imperial de la Vespasian.
- f) M. Chițescu, V. Ursachi, *SCIV*, 17, 1966, 4, p.703-707; M. Chițescu, *SCN*, 4, 1968, p.127-137; idem, *RRCD*, p.119-120 (nr.26).

62. Brad, com. Negri, jud. Bacău:

- I. a) S-a descoperit o monedă cu aspect de denar roman republican.
- b) 1965, în secțiunea 2, caroul 7, la 1,20 m adâncime.
- c) MIRoman/NrInv 5466.
- e) Piesa este trecută prin foc, este ilizibilă și are 2,32 g și 18 mm.
- f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.20).
- II. a) Se semnalează descoperirea unui denar roman republican.
- b) 1965, în așezarea locală, în secțiunea 3, groapa 6.
- c) MIRoman/NrInv 5907.
- d) *L. Lucretius Trio* (3,75 g; 19x18 mm; Grueber, Roma, 3245; Sydenham, Roma, 783, 74 a.Chr.; Crawford, 390/1, 76 a.Chr.).
- f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.14).
- III. a) S-a descoperit un denar considerat emisune *fourrée*.
- b) 1965, în secțiunea 2-_SA, caroul 25, la 1,40 m adâncime.
- c) MIRoman/NrInv 9154.
- e) Piesa are 3,89 g și 19 mm; este un denar neidentificabil datat în prima jumătate a secolului I a.Chr.
- f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.19).
- IV. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1965, în secțiunea A.
- c) MIRoman/NrInv 5906.
- d) *M. Antonius* (3,48 g; 20x17 mm; Sydenham, Efes, 1217, 32-31 a.Chr.; Crawford, 544/15, 32-31 a.Chr.).
- f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr. 21).
- V. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1969, în secțiunea 10, caroul 9, la 1,40 m adâncime.
- c) MIRoman/NrInv 9149.
- d) *L. [Appuleius] Saturninus* (3,35 g; 19x18 mm; Sydenham, Roma, 578, 100-97 a.Chr.; Crawford, 317/3a, 106 a.Chr.).
- f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.10).
- VI. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1971, în secțiunea 6, caroul 7, metrul 14, la adâncimea de 0,40-0,60 m.
- c) MIRoman/NrInv 9156.
- d) *L. Roscius Fabatus* (3,55 g; 19x17 mm; Sydenham, Italia, 915, 58 a.Chr.; Crawford, 412/1, 64 a.Chr.).
- f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.15).
- VII. a) S-a descoperit un denar roman republican.

- b) 1972, în așezarea locală, în pământul aruncat din secțiune 6 (1971).
- c) MIRoman/NrInv 9148.
- d) *L. [Marcius] Censorinus* (3,36 g; 17 mm; Sydenahm, Roma, 737, 82-81 a.Chr.; Crawford, 363/1d, 82 a.Chr.).
- f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.13).
- VIII. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1972, în secțiunea 8A, caroul 4, la 0,40 m adâncime.
- c) MIRoman/NrInv 9159.
- d) *Manius Cordius Rufus* (3,49 g; 17x16 mm; Sydenham, Roma, 9769, 46 a.Chr.; Crawford, 463/1b, 46 a.Chr.).
- f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.18).
- IX. a) Se semnaleză descoperirea unui denar roman imperial.
- b) 1972, în așezarea locală, în secțiunea 9/A.
- c) MIRoman/NrInv 9192.
- d) *Augustus* (2,55 g; 21x19 mm).
- e) Piesa este trecută parțial prin foc.
- f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.24).
- X. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1973, în așezarea locală, în secțiunea 10, caroul 8, metrul 15, la 1,0 m adâncime.
- c) MIRoman/NrInv 9157.
- d) *P. Crepusius* (3,13 g; 19x18 mm; Sydenahm, Roma, 738, 82-81 a.Chr.; Crawford, 361/1a, 82 a.Chr.).
- f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.12).
- XI. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1973, în secțiunea 10, caroul 5, la 0,40 m adâncime.
- c) MIRoman/NrInv 9161.
- d) *M. Antonius* (3,15 g; 18x16 mm; Sydenham, Efes, 1217, 32-31 a.Chr.; Crawford, 544/15, 32-31 a.Chr.).
- f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.22).
- XII. a) S-a descoperit o monedă romană imperială de bronz (as).
- b) 1973, în așezarea locală, în secțiunea 10, caroul 8, metrul 14,5 la 1,25 m adâncime.
- c) MIRoman/NrInv 9145.
- d) *Nero* (8,81 g; 26x25 mm; BMC, 276, nota 391, RIC, 440).
- f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.25).
- XIII. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1973, în secțiunea 10, caroul 9, metrul 17, la adâncimea de 0,70 m.
- c) MIRoman/NrInv 9147.
- d) *C. Norbanus* (3,51 g; 19 mm; Sydenham, Roma, 739, 80 a.Chr.; Crawford, 357/1b, 83 a.Chr.).
- f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.11).
- XIV. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1975, în secțiunea A, la capătul vestic al așezării, deasupra vetrei.
- c) MIRoman/NrInv 9153.
- d) *L. Hostilius Saserna* (3,94 g; 19x17 mm; Sydenham, Roma, 953, 48 a.Chr.; Crawford, 448/3, 48 a.Chr.).
- f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.17).
- XV. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- b) 1976, în așezarea locală, în secțiunea 13, caroul 2, la 0,70 m adâncime.
- c) MIRoman/NrInv 10545.
- d) *Augustus* (3,70 g; 19x17 mm; BMC, 481, 11-9 a.Chr.).
- f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.23).
- XVI. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1980, în așezarea locală, în secțiunea 24, caroul 4, la 0,70 m adâncime.
- c) MIRoman/NrInv 16544.
- d) *Sex. Iulius Caesar* (3,30 g; 17x16 mm; Sydenham, Roma, 476; Crawford, 258, 128 a.Chr.).
- f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.9).
- XVII. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1984, în secțiunea 29, caroul 7, metrul 13, la adâncimea de 0,95 m.
- c) MIRoman/NrInv 23565.
- d) *Q. Pompeius Rufus* (3,68 g; 16 mm; Sydenham, Roma, 909; Crawford, 434/2, 54 a.Chr.).
- f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.16).
- XVIII. a) S-a descoperit un denar roman republican.

- b) În fundul șanțului de apărare al așezării locale.
 c) MIRoman.
 d) Piesa este datată în 48 a.Chr.
 f) I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p.81, fig.4; V. Mihailescu-Bîrliiba, 1980, p.297, II, nr.47.
- 63. Brad**, jud. Hunedoara:
 a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
 d) *M. Antonius*.
 f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.106; M. Chițescu, *RRCD*, p.334 (nr.18).
- 64. Bran** (fost **Bran Poartă**), com. Bran, jud. Brașov:
 a) Tezaur constituit din 63 denari romani republicani, alături de imitații barbare de denari.
 b) 1911, pe drumul dintre Bran și Câmpulung.
 c) MICluj-Napoca/NrInV 54-1911 (19 ex.); MNM.
 d) Piese se esalonează între *Natta* (Grueber, Roma, 756, 172-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 382, 145-138 a.Chr.) și *P. Clodius* (Grueber, Roma, 4290, 38 a.Chr.; Sydenham, Roma, 117, 41 a.Chr.).
 e) Un denar este contramarcă (exemplarul 42), iar alți patru au legenda ilizibilă și nu au fost determinați.
 f) I. Winkler, *SCN*, 2, 1958, p.402-403 (nr.III); M. Chițescu, *RRCD*, p.120 (nr.27).
- 65. Brateș**, com. Brateș, jud. Covasna:
 a) S-a descoperit un denar roman.
 f) I. Glodariu, *Relatii*, p.278 (nr.41).
- 66. Brașov**, jud. Brașov:
 I. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1953, în oraș.
 c) IAB/NrInV 1050.
 d) *M. Tullius* (3,45 g; Grueber, Italia, 502; Sydenham, Italia sau Gallia Cisalpină, 531, 109-100 a.Chr.).
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.334 (nr.20).
 II. a) S-au descoperit doi aurei.
 b) În împrejurimile orașului.
 d) *Otho; Titus*.
 f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.142-143 (nr.122); I. Glodariu, *Relatii*, p.278 (nr.40).
- 67. Brăduț**, com. Brăduț, jud. Argeș:
 a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1943.
 c) IAB/NrInV 800.
 d) *Sex Pompeius Fostlus* (3,75 g; Grueber, Italia, 926; Sydenham, Italia, 461, 133-126 a.Chr.).
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.335 (nr.22).
- 68. Brâncoveanu**, com. Odobești, jud. Dâmbovița:
 a) Tezaur format din 12 denari romani republicani, alături de două imitații barbare de denari.
 b) Iunie 1968, în localitate.
 c) CNBAR.
 d) Piese se esalonează între *L. Iulius* (3,89 g; Grueber, Roma, 899; Sydenham, Roma, 443, 133-126 a.Chr.) și *C. Iulius Caesar* (3,56 g; Grueber, Gallia, 27; Sydenham, Gallia, 1006, 54-51 a.Chr.).
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.124 (nr.31).
- 69. Breasta**, com. Breasta, jud. Dolj:
 a) Tezaur din care se cunosc nouă denari romani republicani și două imitații barbare de denari.
 b) 1948, în punctul „Biserica Neagră” sau „Piscul Negru”.
 c) Colecție privată din Craiova.
 d) Piese se esalonează între *L. Licinius (Crassus). Cn. Domitius. L. Pomponius Cn. F* (3,68 g; 20 mm; Grueber, Roma, 1191, 92 a.Chr.; Sydenham, Narbo, 522, 112-109 a.Chr.) și *M. Antonius* (3,41 g; 17x15 mm; Grueber, Est, 193, 32-31 a.Chr.; Sydenham, Asia Mică, 1217).
 e) Se pare că tezaurul conținea mai multe exemplare care însă s-au pierdut.
 f) Gh. Poenaru Bordea, O. Stoica, *SCN*, 7, 1980, p.71-72; M. Chițescu, *RRCD*, p.121 (nr.28).
- 70. Breaza**, com. Lisa, jud. Brașov:
 a) Tezaur alcătuit din 132 denari romani republicani și imperiali.
 b) În localitate, la 150 m sud-est de cetatea feudală „La Turnu”.
 c) MIBucurești (112 ex.); MISibiu (10 ex.).
 d) Piese se esalonează între *Anonim* (3,55 g; 19 mm; Grueber, Roma, 570, 196-173 a.Chr.; Sydenham, Roma, 332, 155-120 a.Chr.) și *Augustus* (3,90 g; 19 mm; Grueber, Gallia, 223, 5-3 a.Chr.; RIC, Lugdunum, 348, 8-6 a.Chr.).

- e) Emisiunile imperiale de la Augustus sunt în număr de 17 exemplare
- f) Gh. Poenaru Bordea, C. Știrbu, *SCN*, 5, 1971, p.265-282; M. Chițescu, *RRCD*, p. 121-124 (nr.29).

71. Brebu, com. Brebu, jud. Caraș Severin:

- a) S-au descoperit două monede de bronz de la Tiberiu și Caligula, alături de doi dupondii de la Traian.
- b) În locul numit „Gura Văii”.
- d) *Tiberiu; Caligula; Traian*.
- f) D. Bălănescu, *Banatica*, 10, 1990, p.137-138.

72. Brinceni, com. Brinceni, jud. Teleorman:

- a) Tezaur constituit din denari romani republicani din care se cunoaște un exemplar, alături de o imitație thasiană.
- b) 1968, în vecinătatea satului Brinceni.
- c) Colecție particulară din Alexandria.
- d) C. *Poblicius Malleolus* (Grueber, Italia, 694, 89 a.Chr.; Sydenham, Italia, 614, 92-91 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 24, 1973, 1, p.141-142 (nr.27); M. Chițescu, *RRCD*, p.124 (nr.30).

73. Buciumeni, com. Buciumeni, jud. Galați:

- a) Tezaur (?) din care s-au recuperat cinci denari romani republicani.
- b) 1950, lângă drumul Buciumeni-Vișina, în apropierea stațiunii antice de la Poiana.
- c) IAB/NrInV 253.
- d) Piese se eșalonează între *Anonim* (1 ex.) și *L. Musidius Longus* (Grueber, Roma, 4237; Sydenham, Roma, 1096, 42 a.Chr.).
- e) S-au examinat patru exemplare.
- f) R. Vulpe și colab., *SCIV*, 2, 1951, 1, p.214-215; V. Mihailescu-Birliba, 1980, p.291, II, nr.6; M. Chițescu, *RRCD*, p.334 (nr.24).

74. Buciumi, com. Bucium, jud. Sălaj:

- a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
- c) Colecție particulară.
- d) 1. *Ti. Minucius C.f. Augurinus* (3,90 g; Crawford, Roma, I, 275/1, 134 a.Chr.);
2. *C. Hosidius C.f. Geta* (3,50 g; Crawford, Roma, I, 419/1, 68 a.Chr.).
- f) E. Chirilă și colab., *ActaMP*, 2, 1978, p.59 (nr. 1, 2).

75. București:

- I. a) Tezaur format din nouă denari romani republicani, unii considerați imitații, o drahmă dyrrhachiană; se cunosc un denar și o imitație.
- b) 13 aprilie 1952, pe șoseaua București-Fundeni, lucrări edilitare, într-o câniță de lut de culoare gri deschis.
- c) CNBAR/NrInV 972 (vasul și doi denari); restul descoperii s-a pierdut.
- d) *L. Rubrius Dossenus* (Grueber, 2448, 86 a.Chr.; Sydenham, Roma, 705, 78-76 a.Chr.).
- e) Tezaurul mai cuprindea o fibulă mică de argint și opt mărgelile de cristal.
- f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.162 (nr.17) și nota 2; I. Glodariu, *Relații*, p.269 (nr.14b).
- II. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) Într-un car cu nisip, adus din împrejurimile Bucureștiului pentru o construcție de pe Calea Moșilor.
- c) CNBAR.
- d) *L. Iulius Bursio* (Grueber, Roma, 2564, 85 a.Chr.; Sydenham, Italia, 728, 83 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.156-157 (nr.6).
- III. a) Tezaur alcătuit din șase denari romani republicani, alături de o imitație thasiană.
- b) 1957 (?).
- c) MIBucurești.
- e) Ultimul denar este datat în 49-48 a.Chr.
- f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.156-157 (nr.6 bis) și nota 1 de la p.157; Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.430 (nr.3).
- IV. a) Tezaur constituit din 18 denari romani republicani.
- b) În împrejurimile Bucureștiului.
- f) C. Preda, *Ist monedei*, p.297.
- V. a) S-au descoperit izolat zece denari romani republicani.
- b) În împrejurimile Bucureștiului.
- f) M. Macrea, M. Rusu, *Dacia*, N.S., 4, 1960, p.223-224; C. Preda, *Ist monedei*, p.297.

76. Budești, com. Plopana, jud. Bacău:

- a) Tezaur constituit din monede romane, în număr neprecizat.
- b) 1885.
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.125 (nr.33).

77. Budiu Mic; com. Crăciunești, jud. Mureș:

- a) Tezaur (?) care numără 145 denari romani eșalonați între 254 și 4 a.Chr.
- b) 1865.
- e) Descoperirea s-a pierdut; ultimul exemplar este de la Augustus.
- f) I. Winler, *JNG*, 17, 1967, p. 143 (nr. 22); M. Chițescu, *RRCD*, p. 125 (nr. 34); C. Preda, *Ist monedei*, p. 297, 324.

78. Bugiulești (fost Tetoiu), com. Tetoiu, jud. Vâlcea:

- a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
- b) În vestul localității.
- d) 1. *M. Baebius Tampilus* (Grueber, Italia, 935; Sydenham, Roma, 489, 120 a.Chr.);
2. *Cn. Cornelius Blasio* (Grueber, Italia, 620; Sydenham, Italia, 561, 105 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 15, 1964, 4, p.573 (nr.26); M. Chițescu, *RRCD*, p.335-336 (nr.27).

79. Buhalnița, com. Ceplenița, jud. Iași:

- a) Se semnalează descoperirea unor denari romani republicani.
- b) Într-o fortificație getică.
- f) V. Chirica, M. Tanasachi, *RAIași* 1, p.72.

80. Bujoru, com. Vârvoru de Jos, jud. Dolj:

- a) Tezaur constituit din aproximativ 60 denari romani republicani și imperiali, din care se cunosc 27 exemplare (4 exemplare sunt denari imperiali).
- b) 1941.
- c) MICraiova (21 ex.); IAB /NrInv 742/1945 (6 ex.).
- d) Piese se eșalonează între *L. [Cornelius] Sulla* (3.65 g; Grueber, Est. 3, 82-81 a.Chr.; Sydenham, Est. 761, 82-81 a.Chr.) și *Vespasian* (1 ex.).
- e) Două exemplare sunt de la Augustus, iar unul de la Nero.
- f) Gh. Popilian, *SCN*, 6, 1975, p.213-216; V. Mihailescu-Bîrliiba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.

81. Bumbesti-Jiu, com. Bumbesti-Jiu, jud. Gorj:

- a) S-au descoperit trei denari romani republicani.
- d) 1. *P. Servilius M.f. Rullus* (Grueber, Roma, 1672; Sydenham, Roma, 601, 93-91 a.Chr.);
2. *Mn. Fonteius c.f.* (Grueber, Roma, 2476; Sydenham, Italia, 724, 84 a.Chr.);
3. *C. Licinius L.f. Macer* (Grueber, Roma, 2467; Sydenham, 732, 83 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.336 (nr.28).

82. Bunești, com. Bunești-Averesti, jud. Vaslui:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) Pe „Dealul Bobului”, lângă așezarea locală.
- d) *P. Clodius* (Sydenham, 1117, 41 a.Chr.; Grueber, Roma, 4290, 38 a.Chr.).
- f) Ghenuță Coman, *RAJVaslui*, p.89, XV.3; V. Mihailescu-Bîrliiba, 1980, p.292, II, nr.7.

83. Bungard, com. Șelimbăr, or. Sibiu, jud. Sibiu:

- a) Se semnalează descoperirea de denari romani republicani alături de vestigii antice.
- e) Se cunoaște un exemplar.
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.336 (nr.30); C. Preda, *Ist monedei*, p.297.

84. Butculești, com. Săceni, jud. Teleorman:

- a) Tezaur constituit din 30 piese, dintre care nouă sunt tetradrahme thasiene, iar 21 sunt denari romani republicani.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p.262 (nr.60).

85. Buzău, jud. Buzău:

- I. a) Tezaur format din 78 monede, din care se cunosc 48 denari romani republicani și o piesă locală.
- b) 1906.
- c) CNBAR.
- d) Piese se eșalonează între *C. Valerius Flaccus* (Grueber, Roma, 901, 150-125 a.Chr.; Sydenham, Roma, 441, 133-126 a.Chr.) și *L. Furius Brocchi* (Grueber, Roma, 3864, 55 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.157-158 (nr.7); M. Chițescu, *RRCD*, p.126-127 (nr.36); C. Preda, *Ist monedei*, p.297.
- II. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- c) CNBAR.
- d) *L. Cornelius Scipio Asiaticus* (Crawford, Roma, 311/1a, 106 a.Chr.).
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.462 (nr.2).

86. Cadea, com. Săcuieni, jud. Bihor:

- a) Tezaur alcătuit din 191 denari romani republicani și obiecte de podoabă dacice de argint; se cunosc 170 sunt denari romani republicani, două fibule cu disc, o brățară și un lanț ornamental.
- b) 1941, în perimetrul satului, lucrări agricole.
- c) MNM (din 1949).
- d) Piese se eșalonează între *Anonim* (Grueber, Roma, 229-217 a.Chr.) și *P. Clodius* (Crawford, Roma, 494/23, 42 a.Chr.).
- e) Se pare că tezaurul este compus din 191 exemplare, fără a se indica în alte lucrări numărul de piese pe emitenți, motiv pentru care doar pentru 131 exemplare s-au stabilit familiile de magistrați monetari.
- f) I. Winkler, *JNG*, 17, 1967, p.144 (nr.25); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.97-99 (nr.23/1).

87. Calafat, jud. Dolj:

- a) Se semnaleză descoperirea de denari romani republicani, în număr neprecizat.
- f) Gh. Popilian, *Drobeta*, 1978, p.44.

88. Calvini, com. Calvini, jud. Buzău:

- a) S-au descoperit doi denari romani imperiali de la Augustus datați în anul 15 a.Chr.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 25, 1981, p.385 (nr.106).

89. Capăta, com. Gura Văii, mun. Onești, jud. Bacău:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) La suprafața unui ogor, unde se afla și ceramică Laténe.
- c) MIBacău/NrInv 29077.
- d) *Anonim* (3,67 g; 20 mm; Grueber, Italia, 562-565, 93-92 a.Chr.).
- f) V. Căpitanu, *Symposia Thracologica*, 6, 1988, p.108.

90. Caracal, jud. Olt:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) În împrejurimile orașului.
- c) IAB.
- d) *M. Antonius* (Grueber, Efes, 210; Sydenham, Efes, 1235, 32-31 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 15, 1964, 4, p.573 (nr.27).

91. Cașin, com. Cașin, jud. Bacău:

- a) Tezaur format din aproximativ 200 monede romane din care s-au determinat 36 exemplare, cu emisiuni de la Titus la Domitian.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 8, 1957, 1-4, p.175 (nota 25).

92. Catalina, com. Catalina, jud. Covasna:

- a) Tezaur constituit din 514 denari romani republicani și tetradrahme thasiene.
- b) 1881, într-un vas de ceramică, în condiții neprecizate.
- e) Descoperirea s-a pierdut. B. Mitrea, corectează confuzia anterioară care plasa tezaurul în localitatea Cătălina, din jud. Cluj.
- f) B. Mitrea, *BSNR*, 42-46, 1948-1972, 96-120, p. 78 și nota 13, p. 80; M. Chițescu, *RRCD*, p. 132 (nr. 40).

93. Catane, com. Negoii, jud. Dolj:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) În localitate.
- c) Colecția școlii generale din Catane.
- d) *M. [Aemilius] Scaurus. P. [Hypsaecus]* (3,43 g; 17 mm; Grueber, Roma, 3787, 58 a.Chr.; Sydenham, Roma, 914, 58 a.Chr.).
- f) Gh. Poenaru Bordea, O. Stoica, *SCN*, 7, 1980, p.73; M. Chitescu, *RRCD*, p.337 (nr.34).

94. Călăcea, com. Gârbou, jud. Sălaj:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1879.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p.279 (nr.55); C. Preda, *Ist monedei*, p.297.

95. Călanu Mic, or. Călan, jud. Hunedoara:

- a) Tezaur (?) format din 100 denari romani republicani și imperiali eșalonați până la Otho.
- c) Colecție particulară din Deva.
- e) Monedele s-au pierdut.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.105; V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41; C. Preda, *Ist monedei*, p.297.

96. Călărași, jud. Călărași:

- a) Tezaur din care se cunosc 21 denari romani republicani și o tetradrahmă thasiană.
- b) 1948 (?), în punctul Grădiștea aflat la sud-vest de oraș.
- c) IAB.

- d) Piese se eșalonează între *L. Flaminius Cilo* (Grueber, Italia, 537, 99-94 a.Chr.) și *C. Calpurnius Piso Frugi* (Grueber, Italia, 3738, 64 a.Chr.).
- e) Ultimul denar este datat în 64 a.Chr.; patru denari au fost transformați în butoni iar alți cinci și piesa thasiană într-un breloc pentru ceas; se consideră că descoperirea s-a realizat la Grădiștea, punct înglobat astăzi localității Călărași.
- f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.466-467 (nr.5); idem, *SCIV*, 9, 1958, p.154 (nr.15).
- 97. Călinești**, com. Mihăileni, jud. Botoșani:
- a) Se menționează descoperirea de monede romane republicane (?).
- e) S-a avansat ideea că ar putea fi vorba de aceeași descoperire de la Căndești-Botoșani.
- f) I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p.81, fig.4; V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.297, II, nr.48.
- 98. Călinești**, com. Călinești, jud. Teleorman:
- I. a) Se cunosc trei denari romani republicani.
- b) 1939.
- d) *C. Naebius Balbus*; *C. Hosidius Geta*; *Q. Pomponius Husa*.
- f) I. Spiru, *SCN*, 3, 1960, p.554 (nr.1).
- II. a) Tezaur alcătuit din 101 monede, din care 92 denari romani, șase imitații barbare de denar și trei imitații thasiene.
- b) 3 iunie 1961, pe terenul unei grădini de zarzavat, într-un vas de lut la adâncimea de 0,30 m.
- c) MIAlexandria.
- d) Piese se eșalonează între *Anonim* (3,36 g; Grueber, Roma, 353, 217-197 a.Chr.; Sydenham, Roma, sec. II a.Chr.) și *A. Plautius* (3,95 g; Grueber, Roma, 3916, 54 a.Chr.; Sydenham, Roma, 932, 54 a.Chr.).
- e) 13 denari romani republicani au aplicate contramărci.
- f) M. Chițescu, *SCIV*, 17, 1966, 2, p.235-254; idem, *RRCD*, p.130-132 (nr.39).
- 99. Călinești**, com. Negri, jud. Bacău:
- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1973, lângă biserica din localitate.
- c) MIRoman/NrInv 9151.
- d) *C. Aelius Balla* (3,75 g; 17x16 mm; Crawford, 336/1, 92 a.Chr.).
- f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.105; Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p.312 (nr.26).
- 100. Călmățui** (fost **Băsești**), com. Călmățui, jud. Teleorman:
- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) În localitate.
- d) *M. Lucilius Rufus* (Grueber, Roma, 1613, 54 a.Chr.; Sydenham, Italia, 599, 100-95 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.156 (nr.5).
- 101. Căpâlna**, com. Sasciori, jud. Alba:
- I. a) S-au descoperit 27 denari romani republicani și unul imperial.
- b) 1939-1954, în citadela dacică, cercetări arheologice.
- d) Piese se eșalonează între *C. Plutius* (3,66 g; 19 mm; Sydenham, Italia, 410, 137-134 a.Chr.) și *Octavianus Augustus* (3,18 g; 19 mm; Babelon, II, 297/10, 14 p.Chr.).
- e) Nu este vorba de un tezaur; piesele au fost descoperite de-a lungul anilor.
- f) V. Pavel, I. Berciu, *StComSibiu*, 18, 1974, p.115-124; I. H. Crișan, *Ziridava. Săpăturile de la „Șantul Mare” din anii 1960, 1961, 1962, 1964*, Arad, 1978, p.149; M. Chițescu, *RRCD*, p.336-337 (nr.32).
- II. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- b) În citadela dacică, cercetări arheologice.
- d) *Nerva*.
- f) M. Macrea, I. Berciu, *Dacia*, N.S., 9, 1965, p.227; V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p. 41.
- 102. Căpreni**, com. Căpreni, jud. Gorj:
- a) Tezaur din care se cunosc o drahmă dyrrhachiană și 128 denari romani republicani.
- b) 25 aprilie 1938, pe ulița satului, întâmplător.
- c) MICraiova; colecții particulare.
- d) Piese se eșalonează între *Anonim* (Grueber, Roam, 3, 187-150 a.Chr.) și *L. Farsuleius Mensor* (H.A. Seaby, Roma, 76-71 a.Chr.).
- e) Există posibilitatea ca monede din acest tezaur să se afle și în alte colecții; piesa grecească este datată între 229 și 100 a.Chr.; un denar nu a fost determinat.
- f) O. Iliescu, *SCN*, 3, 1960, p.477-486; C. Preda, *Ist monedei*, p.266.
- 103. Căpruța**, com. Bârzava, jud. Arad:
- a) Tezaur constituit din 16 denari romani republicani datați între 100 și 48 a.Chr.
- f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.101 (nr.26).

- 104. Căptălan**, com. Noșlac, jud. Alba:
- S-a descoperit un denar roman imperial.
 - I. Glodariu, *Relații*, p.279 (nr.63); C. Preda, *Ist monedei*, p.298.
- 105. Cărbunești**, or. Tg. Cărbunești, jud. Gorj:
- S-a descoperit un denar roman republican.
 - Colecție particulară din Tg. Jiu.
 - Ti. Veturius* (Crawford, Roma, 234/1, 137 a.Chr.).
 - Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.435 (nr.20).
- 106. Cătunu**, com. Comești, jud. Dâmbovița:
- S-au descoperit doi denari romani republicani.
 - În așezarea locală, cercetări arheologice.
 - MITărgoviște.
 1. *M. Atilius Saranus* (3,56 g; Grueber, Roma, 684; Sydenham, Roma, 399a, 145-138a.Chr.);
2. *M. Cipiuz* (Grueber, Italia, 522; Sydenham, Italia, 546, 107 a.Chr.).
 - B. Mitrea, *SCIV*, 20, 1969, 1, p.166 (nr.20); *RRCD*, p.337 (nr.35).
- 107. Cămpeni** (fost **Flămânzi-Lătăi**), com. Prăjeni, jud. Botoșani:
- Tezaur din care s-au recuperat 32 denari romani republicani, alături de un cerceț de aur și un inel de argint.
 - 1903.
 - IAB (bijuteriile).
 - V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.293, II, nr.13; M. Chițescu, *RRCD*, p.164 (nr.77).
- 108. Cămpofeni**, com. Arcani, jud. Gorj:
- S-a descoperit un denar roman imperial.
 - 1960.
 - Domitian* (RIC, 192, 95-96 p.Chr.).
 - B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 24, 1980, p.375 (nr.88).
- 109. Căndești**, com. Dumbrăveni, jud. Vrancea:
- Se semnaleză descoperirea unui tezaur (?) de denari romani republicani.
 - În localitate.
 - B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 25, 1981, p.384 (nr.73).
- 110. Căndești**, com. Mihăilești, jud. Botoșani:
- S-a descoperit un denar roman republican.
 - MIBotoșani/NrInv 1828.
 - Ti. Cloulius* (3,71 g; Sydenham, 516, 110 a.Chr.).
 - Descoperirea a fost publicată pentru localitatea Călinești.
 - Al. Păunescu, P. Șadurschi, V. Chirica, *RAJBotoșani*, p.182; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.150-151 (nr.21).
- 111. Căndești**, com. Căndești, jud. Neamț:
- S-a descoperit un denar roman imperial.
 - Pe teritoriul comunei.
 - Domitian* (Cohen², 179, 85 p.Chr.).
 - C. Mătasă, B. Mitrea, *SCN*, 1, 1957, p.476 (nr.11).
- 112. Cărligi**, com. Filipești, jud. Bacău:
- S-a descoperit un denar roman imperial.
 - Într-un strat de cultură getică.
 - Traian* (101-102 p.Chr.).
 - I. Mitrea, *Carpica*, 20, 1989, p. 151; Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 36, 1992, p. 203 (nr. 33).
- 113. Ceișoara**, com. Ceica, jud. Bihor:
- S-au descoperit doi denari romani republicani.
 - 1970, în hotarul satului, lucrări agricole.
 - MȚC/NrInv 49-50.
 1. *Q. Curtius, M. Silanus* (Crawford, Roma, 285/2, 116 sau 115 a.Chr.);
2. *C. Gargonius; M. Vergilius (sau Verginius); Ogul (nius)* (Crawford, Roma, 285/2, 116 sau 115 a.Chr.).
 - Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.101 (nr.27).
- 114. Celei**, or. Corabia, jud. Olt:
- S-au descoperit doi denari romani republicani.
 - 1905.
 1. *M. Aburius Geminus* (3,79 g; Grueber, Italia, 955; Sydenham, 488, 120 a.Chr.);
2. *M. Baebius Tampilus* (Grueber, Italia, 935; Sydenham, 489, 120 a.Chr.).

- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.337 (nr.36).
- II. a) S-au descoperit numeroase monede antice, printre care și denari romani imperiali.
 b) De-a lungul timpului, în diferite puncte ale fostului sat Celei.
 c) Colecția școlii din cartierul Celei.
 d) *Vespasian*, 4 ex. (2,55-3,02 g; 17-18 mm; RIC, II, Roma, 15-22/5-73, 69-74 p.Chr.).
 e) Posibil ca piesele să provină dintr-un tezaur.
 f) Gh. Poenaru Bordea, *SCN*, 12, 1998, p.41-83.
- 115. Ceparî, com. Dumitra, jud. Bistrița Năsăud:**
 a) S-a descoperit un denar roman republican alături de ceramică locală.
 b) 1886, pe drumul dintre Ceparî și Tarpiu.
 d) *M. Antonius*.
 e) C. Preda menționează două exemplare.
 f) I. Glodariu, *Relatii*, p.279 (nr.67); C. Preda, *Ist monedei*, p.298.
- 116. Cerbăl, com. Cerbăl, jud. Hunedoara:**
 a) Tezaur format din 514 denari romani republicani, alături de obiecte de podoabă dacice; au fost identificați 447 denari.
 b) Octombrie 1874.
 d) Piesele se esalonează între *Anonim* (secolul II a.Chr.) și *Petellius Capitolinus* (Sydenham, Roma, 1149, 37 a.Chr.).
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.131-135 (nr.41).
- 117. Cermei, com. Cermei, jud. Arad:**
 a) Tezaur constituit din 83 piese dintre care 71 drahme de tip Apollonia, două imitații apolloniene și 10 denari romani republicani.
 b) 15 august 1974, în cimitirul satului.
 c) MI Arad.
 d) Piesele se esalonează între *M. Baebius Q.F. Tampilus* (Crawford, Roma, 236/1, 137 a.Chr.) și *L. Rustius* (Crawford, Roma, 389/1, 76 a.Chr.).
 f) E. Chirilă, M. Barbu, *Ziridava*, 11, 1979, p.141-144; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.101 (nr.28).
- 118. Cernatu de Sus, com. Cernat, jud. Covasna:**
 a) Tezaur din care se cunosc patru denari romani republicani și o drahmă dyrrhachiană.
 b) 1946.
 c) MISf. Gheorghe.
 d) 1. *L. Antestius Gragulus* (3,70 g; Grueber, Roma, 976; Sydenham, Roma, 451, 133-126 a.Chr.);
 2. *Q. Caecilius Metellus* (3,70 g; Grueber, Roma, 1053; Sydenham, Roma, 509, 119-110 a.Chr.);
 3. *C. Marcus Censorinus* (3,50 g; Grueber, Roma, 2637; Sydenham, Italia, 713, 86 a.Chr.);
 4. *Sextus Pompeius Magnus Pius* (3,50 g; Grueber, Sicilia, 7; Sydenham, Sicilia, 1344, 42-38 a.Chr.).
 e) C. Preda menționează descoperirea unui alt tezaur în 1941.
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.135-136 (nr.42); C. Preda, *Ist monedei*, p.298.
- 119. Cetate, com. Cetate, jud. Dolj:**
 a) Tezaur alcătuit din 200 monede; au fost examinați zece denari romani republicani.
 b) 1990, în locul numit „Balta Mare”.
 c) Institutul de Studii Socio-Umane din Craiova.
 f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p.312 (nr.27).
- 120. Cetățeni, com. Cetățeni, jud. Argeș:**
 I. a) Tezaur format din 122 denari romani republicani și imperiali (5 ex.), cinci imitații de denari și obiecte de podoabă dacice.
 b) 1960, în așezarea locală, cercetări arheologice.
 c) MIPitești.
 d) Piesele se esalonează între *Anonim* (3,46 g; Grueber, Italia, 428, 172-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 376, 145-138 a.Chr.) și *Augustus-C. Antistius Reginus* (Grueber, Roma, 4661 a, 8 a.Chr.; RIC, Roma, 179, 12 a.Chr.).
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 5, 1961, p.587 (nr.21); B. Mitrea, Dinu Rosetti, *SCIV*, 25, 1974, 1, p.19-33.
 II. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1969, în citadela dacică.
 d) *Q. Titius* (3,85 g; Grueber, Roma, 2220; Sydenham, Roma, 691, 88 a.Chr.).
 e) La M. Chițescu localitatea este plasată în județul Dâmbovița.
 f) Dinu Rosetti, M. Chițescu, *BMI*, 1974, p.55-58; M. Chițescu, *RRCD*, p.338 (nr.39).
- 121. Cetea, com. Galda de Jos, jud. Alba:**
 I. a) S-au descoperit un denar roman republican și unul imperial.
 b) 1847.
 d) 1. *Caius Iulius Caesar* (Sydenham, Gallia, 1006, 54-51 a.Chr.; Grueber, Gallia, 27);
 2. *Augustus*.

- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.338 (nr.40); I. Glodariu, *Relații*, p.280 (nr.71).
- II. a) Tezaur constituit din 22 denari romani republicani.
- f) V. Pavel, *Apulum*, 20, 1982, p.101.
- 122. Checea**, com. Cenei, jud. Timiș:
- a) S-a descoperit un denar roman imperial alături de ceramică de factură locală.
- c) MITimișoara.
- d) *Domitian*.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p.280 (nr.72).
- 123. Cheșereu**, com. Chereciu, jud. Bihor:
- a) S-au descoperit doi denari romani republicani alături de o imitație de tip roman republican.
- b) 1955, în hotarul localității.
- c) MISăcuieni.
- d) 1. *Q. Fabius Labeo* (3,95 g; Crawford, Roma, 273/1, 124 a.Chr.);
2. *M. Tullius* (3,80 g; Crawford, Roma, 280/1, 120 a.Chr.).
- e) Se pare că piesele provin dintr-un mormânt gepid sau avar, probabil unul din cele nouă morminte atribuite gepizilor sau avarilor, descoperite la locul „Dealul Izvorului”.
- f) E. Chirilă și colab., *ActaMN*, 8, 1971, p.568.
- 124. Cheud**, com. Napradea, jud. Sălaj:
- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- d) *Ti. Quinctius* (3.80 g; Grueber, Italia, 566; Sydenham, Italia, 563, 105 a.Chr.).
- f) E. Chirilă și colab., *ActaMN*, 8, 1971, p.568; M. Chițescu, *RRCD*, p.338 (nr.42).
- 125. Chilieni**, or. Sf. Gheorghe, jud. Covasna:
- a) S-a descoperit un denar roman republican datat în 32-31 a.Chr.
- b) Cercetări arheologice, într-un strat de cultură dacică.
- c) MISf.Gheorghe.
- d) *M. Antonius*.
- f) Gh. Poenaru, Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 35, 1991, p.219 (nr.14); iidem, *Dacia*, N.S., 37, 19932, p.312 (nr.28).
- 126. Chilioara**, com. Coșeu, jud. Sălaj:
- a) Tezaur alcătuit din 132 denari romani republicani și monede grecești emise în Calabria de Valentia Hipponium.
- b) 1844.
- f) E. Chirilă, *ActaMN*, 8, 1971, p.82 (nr.73).
- 127. Chinari**, com. Sântana de Mureș, or. Tg. Mureș, jud. Mureș:
- a) S-a descoperit o monedă romană imperială datată în 100 p.Chr.
- d) *Traian*.
- e) I. Winkler consideră că piesa ar proveni dintr-un tezaur.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.132-133 (nr. 48); I. Glodariu, *Relații*, p.280 (nr.74).
- 128. Chitid**, com. Boșorod, jud. Hunedoara:
- a) Tezaur format din 70 denari romani republicani alături de obiecte de podoabă de argint dacice.
- b) 1877.
- e) Monedele s-au pierdut.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.105-106; M. Chițescu, *RRCD*, p.139 (nr.46).
- 129. Chițorani**, com. Bucov, jud. Prahova:
- a) S-au descoperit șapte denari romani republicani alături de două drahme dyrrhachiene.
- b) 1962, în localitate, lucrări agricole.
- c) MIPloiești.
- d) Piesele se eșalonează între *C. Plutius* (3,75 g; 18 mm; Grueber, Italia, 454, 150-125 a.Chr.; Sydenham, Italia, 414, 137-134 a.Chr.) și *C. Considius Nonianus* (3,80 g; 20 mm; Grueber, Roma, 3861, 56 a.Chr.; Sydenham, Roma, 906, 60 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 22, 1970, 1, p.122-123 (nr.27); N. I. Simache, *SCN*, 5, 1971, p.337-380; M. Chițescu, *RRCD*, p.139 (nr.47).
- 130. Chișinău**, jud. Chișinău, Republica Moldova:
- a) S-a descoperit o monedă romană republicană de aur (?).
- b) 1970.
- f) A. A. Nudel'man, 1976, p.67 (nr.70).
- 131. Cicir**, com. Tudor Vladimirescu, or. Arad, jud. Arad:
- I. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- b) 1966, în hotarul localității, săpături arheologice.

d) *Domitian*.

e) Piesa este descoperită în perimetrul așezării romane, datată în secolele II - III p.Chr.

f) B. Mitrea, *SCIV*, 19, 1968, 1, p.177.

II. a) S-a descoperit un denar roman imperial.

b) În raza localității, pe o insulă de pe Mureș.

c) MIArad.

d) *Traian* (RIC, 128, 103-111 p.Chr.).

f) B. Mitrea, *SCIV*, 14, 1963, 2, p.469.

132. Ciorani, com. Pufești, jud. Vrancea:

a) Se semnalează descoperirea unui denar roman republican.

b) 1963, în punctul numit „Fântâna din Câmp”.

c) MIBacău.

d) *Mn. Aquillius* (3,30 g; Grueber, Italia, 645, 90 a.Chr.; Sydenham, 557, 109 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *SCIV*, 24, 1973, 1, p.147 (nr.51); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.150 (nr.18).

133. Ciumegiu, com. Ciumeghiu, jud. Bihor:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) 1967, în grădina de zarzavat a fostului C.A.P.

c) MȚC.

d) *L. Calpurnius Piso Frugi* (3,80 g; 20 mm; Crawford, Roma, 340/1, 90 a.Chr.

f) I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p.82 (nr.88).

134. Ciupercenii Noi, com. Ciupercenii Noi, jud. Dolj:

a) Tezaur constituit din 161 denari romani republicani și imperiali (16 ex.).

b) 1920.

c) CNBAR.

d) Piese se eșalonează între *C. Renius* (3,82 g; Grueber, Roma, 885; Sydenham, Roma, 432a, 135-134 a.Chr.) și *Augustus-L. Caninius Gallus* (RIC, Roma, 175, 12 a.Chr.).

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.139-142 (nr.48).

135. Clit, com. Hășmaș, jud. Arad:

a) S-au descoperit doi denari romani republicani.

b) 1968, pe culmea satului „Gurețul Negrilor”, săpături arheologice. în cetatea dacică (secolele I a.Chr. - I p.Chr.).

d) 1. *P. Servilius Mf. Rullus* (3,72 g; Crawford, Roma, 328/1, 100 a.Chr.);

2. *L. Calpurnius Piso Frugi* (3,76 g; Crawford, Roma, 310/1, 90 a.Chr.).

f) I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p.82 (nr.80).

136. Cluj-Napoca, jud. Cluj:

I. a) S-au descoperit cinci denari romani republicani.

b) În cartierul Mănăștur.

d) 1. *M. A. Scaurus* (Babelon, I, Roma, 243/20, 92 a.Chr.);

2. *P. Crepusius* (3,69 g; Crawford, I, Roma, 375/1a, 82 a.Chr.);

3. *Ti Claudius Nero* (3,70 g; Crawford, I, Roma, 398/1, 79 a.Chr.);

4. *Lucretius Trio* (3,99 g; Crawford, I, Roma, 404/2, 76 a.Chr.);

5. *L. Plautius Plancus* (Babelon, I, Roma, 326/14, 47 a.Chr.; Crawford, I, Roma, 468/1a, 47 a.Chr.).

f) I. Winkler, *SCN*, 3, 1960, p.441 (nr.V); E. Chirilă și colab., *ActaMP*, 2, 1978, p. 53 (nr.7, 8, 9, 10).

II. a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) În așezarea locală de la Someșeni.

c) IIA Cluj-Napoca.

d) *L. Antestius Gragulus* (Sydenham, 451, 133-126 a.Chr.; BMC, Roma, 976, 124-105 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *SCIV*, 14, 1963, 2, p.468 (nr.16).

III. a) S-a descoperit o piesă imperială romană de bronz (as).

b) În cartierul Someșeni.

c) Colecție particulară.

d) *Caligula* (8 g; RIC, I, 30, 37-41 p.Chr.).

f) E. Chirilă și colab., *ActaMP*, 2, 1978, p.59 (nr.3).

IV. a) S-au descoperit patru denari romani imperiali.

b) În cartierul Mănăștur.

c) Colecție particulară.

d) 1. *Vespasian* (2,95 g; RIC, II, Roma, 21, 58, 73 p.Chr.);

2. *Domitian* (2,95 g; RIC, II, Roma, 172, 152, 90-91 p.Chr.);

3. *Traian* (2,35 g și 3,25 g; BMC, III, Roma, 71, 43; 276, 94, 103-111 p.Chr.).

f) E. Chirilă și colab., *ActaMP*, 2, 1978, p.53 (nr.11, 12, 13, 14).

V. a) S-a descoperit un sestertius tocit, aflat în conservare mediocră.

b) În cartierul „Sinuța” (zona blocurilor-?).

d) *Traian* (19,75 g; 33 mm; RIC, II, Roma, 332, 101-102 p.Chr.).

f) R. Ardevan, *ActaMP*, 17, 1993, p.108 (nr.13).

137. Cociuba Mare, com. Cociuba Mare, jud. Bihor:

a) S-au descoperit monede romane imperiale (?), în număr neprecizat.

f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.104 (nr.32).

138. Cocoșești, com. Păulești, jud. Prahova:

a) Tezaur din care se cunosc trei denari romani republicani.

b) Înainte de 1965.

c) MIBucurești.

d) 1. *C. Memmi* (3,15 g; 19 mm; Crawford, Roma, 427/1, 56 a.Chr.);

2. *L. Plautius Plancus* (3,37 g; 19 mm; Crawford, Roma, 451/1, 47 a.Chr.);

3. *L. Aemilius Buca, M. Mettius, P. Sepulius Macer, C. Cossutius* (Crawford, Roma, 480/1, 44 a.Chr.).

f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p.312 (nr.29).

139. Comalău, com. Reci, jud. Covasna:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) În localitate.

d) *M. Vargunteius* (Grueber, Roma, 1068; Sydenham, Roma, 507, 117-110 a.Chr.).

f) Z. Szekely, *SCN*, 2, 1958, p.473 (nr.1).

140. Comoșteni, com. Gânciova, jud. Dolj:

a) S-au descoperit doi denari romani republicani.

b) 1948.

c) Colecție particulară din Craiova.

d) 1. *M. Aemilius Scaurus, P. [Plautius] Hypsalus* (3,75 g; 18x16 mm; Grueber, Roma, 3878, 58 a.Chr.; Sydenham, Roma, 913, 58 a.Chr.);

2. *Manius Cordius Rufus* (3,85 g; 20x16 mm; Grueber, Roma, 4040, 46 a.Chr.; Sydenham, Roma, 977, 46 a.Chr.).

f) Gh. Poenaru Bordea, O. Stoica, *SCN*, 7, 1980, p.72 (nr.III); M. Chițescu, *RRCD*, p.339 (nr.47).

141. Conțești, com. Sascut, jud. Bacău:

a) Tezaur constituit din 147 denari romani republicani și imperiali (cinci ex.).

b) 1955, probabil într-o așezare locală; piesele se aflau depuse într-un vas de lut lucrat la roată, din pastă fină de culoare gri.

c) MIMlași (41 ex.); MIBârlad (95 ex.); MIBacău (11 ex.).

d) Piesele se eșalonează între 217-196 a.Chr. (Grueber, Roma, 446) și *Augustus* (Grueber, Gallia, 221, 5-3 a.Chr.; RIC, Lugdunum, 328, 14-12 a.Chr.).

e) Parte din piese s-au pierdut, iar printre cele recuperate trei exemplare sunt hibride iar cinci imitații. Unele exemplare au contramărci, iar șapte denari au fost semnalati ca fiind descoperiți la Sascut, deși se consideră că de aici au fost achiziționați.

f) Em. Bold, *AȘUIași*, 5, 1959, p.225-230; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.151 (nr.22).

142. Conțești, com. Conțești, jud. Teleorman:

a) S-a descoperit o monedă romană imperială de bronz (sestert).

b) 1930, pe teritoriul localității, în punctul numit „La roată”.

c) Colecția Gh. Dobrescu.

d) *Traian* (26,73 g; 33,5 mm; BMC, 715, 98-99 p.Chr.).

f) C. Beda, *CercetNum*, 3, 1980, p.138 (nr.37/1).

143. Corabia, jud. Olt:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

d) *C. Hosidius Geta* (Grueber, Roma, 3388; Sydenham, Roma, 903, 60 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *SCIV*, 23, 1972, 1, p.139 (nr.33); M. Chițescu, *RRCD*, p.339 (nr.49).

144. Corbu, com. Corbu, jud. Olt:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) 1949.

c) IAB/NrInv 800.

d) *L. Papius* (3,74 g; Grueber, Roma, 4018; Sydenham, Roma, 964, 46 a.Chr.).

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.339 (nr.50).

145. Cornetu, com. Căpreni, jud. Gorj:

- a) Tezaur format din 134 denari romani republicani și o drahmă dyrrhachiană.
- b) 25 aprilie 1938, în localitate.
- c) MICraiova; colecția ing. Ilie C. Demetrescu din București (6 ex.).
- d) Piese se eșalonează între *Anonim* (Grueber, Roma, 3 și 6, 187-150 a.Chr.; Sydenham, Italia, 140, 187-175 a.Chr.) și *Farsuleius Mensor* (Grueber, Roma, 3297; Sydenham, Roma, 789, 13 a.Chr.).
- e) Un exemplar nu a putut fi identificat.
- f) O. Iliescu, *SCN*, 3, 1960, p.447-487.

146. Cornii de Sus, com. Tătărăști, jud. Bacău:

- a) Tezaur constituit din 113 denari romani republicani și imperiali timpurii (2 ex.).
- b) 1967 sau 1968, în punctul numit „Cetățele”.
- c) IAB (13 ex.); MIBacău (100 ex.).
- d) Piese se eșalonează între 196-173 a.Chr. și 25-22 a.Chr. (RIC, Colonia Patricia, 305) sau 19-18 a.Chr. (*Augustus*).
- e) Un număr de 95 de piese au greutatea medie de 3,65 g. În tezaur s-a identificat și o imitație din secolul II a.Chr. (3,40 g); M. Chițescu plasează descoperirea în 1968.
Parte din piesele tezaurului, care se presupune că era mai mare s-au pierdut, iar șapte exemplare au fost publicate ca fiind descoperite la Tătărăști.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 19, 1968, 1, p.175-176 (nr.40); V. Căpitanu, C. Buzdugan, *Carpica*, 2, 1969, p.131-144; M. Chițescu, *RRCD*, p.148-150 (nr.51); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.151 (nr.23).

147. Corund, com. Corund, jud. Harghita:

- a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
- b) În localitate.
- d) *M. [Porcius] Cato* (Grueber, Africa, 19, 20; Sydenham, Africa, 1054, 1054a, 47-46 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 18, 1967, 1, p.197 (nr.37); M. Chițescu, *RRCD*, p.340 (nr.51).

148. Costești, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara:

- I. a) Tezaur constituit din denari romani republicani și imperiali.
- b) 1809, în localitate.
- d) *Domitian* (ultimele emisiuni).
- f) I. Winkler, *SCN*, 3, 1960, p.442 (nr.VI); V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.39.
- II. a) S-a descoperit o monedă romană imperială de bronz.
- b) În localitate.
- d) *Galba* (Cohen², I, 322/43).
- f) I. Winkler, *SCN*, 3, 1960, p.442 (nr.VI).
- III. a) S-au descoperit două imitații de denari.
- b) 1925-1929, în așezarea locală, cercetări arheologice efectuate de D.M. Teodorescu.
- e) Prima piesă, descoperită lângă tumul IV, are 3,47 g și 17 mm iar a doua, descoperită în aliniamentul IV, 4,02 g și 17 mm.
- f) M. Macrea, *AISC*, 2, 1933-1935 (1936) (extras), p.12 (nr. 22, 23); M. Chițescu, *RRCD*, p. 340 (nr. 52).
- IV. a) S-a descoperit o monedă romană de bronz (dupondius).
- b) 1925-1929, în așezarea locală, cercetări arheologice efectuate de D.M. Teodorescu, în curtea cetății.
- d) *Traian* (9,86 g; 24 mm; 103-111 p.Chr.).
- f) M. Macrea, *AISC*, 2, 1933-1935 (1936) (extras), p.14; V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.
- V. a) S-a descoperit o monedă romană imperială de bronz.
- b) 1956, în așezarea locală, cercetări arheologice.
- d) *Claudius* (Cohen¹, 258, 101, 41 p.Chr.).
- f) C. Daicoviciu și colab., *Materiale*, 6, 1959, p.341.

149. Costinu, jud. Giurgiu:

- a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
- b) 1958.
- c) MIGiurgiu.
- d) 1. *L. Thorius Balbus* (3,75 g; Sydenham, Italia de nord, 597, 100-95 a.Chr.);
2. *C. Norbanus* (3,79 g; Sydenham, Roma, 739, 80 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.346 (nr.94).

150. Costișa, com. Costișa, jud. Neamț:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) În localitate.
- c) MIBacău.
- d) *L. Rutilius Flaccus* (Grueber, Roma, 3242, 77 a.Chr.).

- e) Piesa face parte probabil dintr-un tezaur mai mare, care ar fi numărat nouă exemplare.
- f) C. Mătasă, B. Mitrea, *SCN*, 1, 1957, p.475 (nr.7); M. Chițescu, *RRCD*, p.150 (nr.53).

151. Covasna, județul Covasna:

- a) Tezaur format din șase denari romani republicani și unul imperial.
- b) 1968, în așezarea locală, în locul numit „Cetatea Zânelor”.
- c) MISf.Gheorghe.
- d) Piese se eșalonează între Q. *Titius* (2,82 g; Grueber, Roma, 2225, 87 a.Chr.);
- e) Sydenham, Roma, 692, 88 a.Chr.) și *Vespasian* (RIC, Efes, 321, 70 p.Chr.).
- f) Z. Szekely, *SCIV*, 23, 1970, 2, p.338 (nr.30); V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p. 41.

152. Craiova, jud. Dolj:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1951-1952.
- c) Colecție particulară din Craiova.
- d) C. [*Porcius*] *Cato* (3,83 g; 18 mm; Grueber, Italia, 461, 150-125 a.Chr.; Sydenham, Italia, 417, 137-134 a.Chr.).
- f) Gh. Poenaru Bordea, O. Soica, *SCN*, 7, 1980, p.73 (nr.V); M. Chițescu, *RRCD*, p.340 (nr. 54).

153. Crășani, com. Balaciu, jud. Ialomița:

- I. a) S-a descoperit un denar roman republican considerat a fi o piesă *fouillée*.
- b) 1978, în zona Piscului.
- d) L. *Thorius Balbus* (3 g; 19x20 mm; Crawford, Roma, 316/1, 105 a.Chr.).
- e) Tot de aici mai provin alți doi denari romani republicani.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 25, 1981, p.384 (nr.75); N. Conovici, *CercetNum*, 5, 1983, p.41 (nr.11).
- II. a) S-a descoperit o monedă imperială de bronz (as).
- b) 1979, la câteva sute de metri de punctul numit „Platou”.
- c) MICălărași/NrInv 16974.
- d) *Claudius* (10,20 g; 29 mm; BMC, I, 148, 41 p.Chr.).
- f) N. Conovici, *CercetNum*, 5, 1983, p.41-42 (nr.12).

154. Crângeni, com. Crângeni, jud. Teleorman:

- a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
- b) 1962.
- d) 1. C. *Servilius M.f.* (Grueber, Italia, 540; Sydenham, Italia, 525, 108-100 a.Chr.);
- 2. M. *Tullius* (Grueber, Italia, 502; Sydenham, Italia sau Gallia Cisalpină, 531, 109 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 16, 1963, 3, p.611 (nr.27); M. Chițescu, *RRCD*, p.341 (nr.57).

155. Cremenari, com. Galicea, jud. Vâlcea:

- a) Tezaur constituit din doi denari romani republicani și patru drahme histriene.
- b) 1946 (?).
- c) Colecția M. Sănătescu din Râmnicu Vâlcea.
- d) 1. *Titus Mallius Appius Claudius* (Grueber, Roma, 1293, 91 a.Chr.; Sydenham, Roma, 570 a, 106 a.Chr.);
- 2. L. *Rubrius Dossenus* (Grueber, Roma, 2448, 86 a.Chr.; Sydenham, Roma, 705, 87-86 a.Chr.).
- e) Se crede că tezaurul s-ar fi descoperit pe teritoriul comunei Budești, jud. Vâlcea.
- f) O. Iliescu, *SCN*, 2, 1958, p.449-450 (nr.5); M. Chițescu, *RRCD*, p.151 (nr.55).

156. Crețești, com. Breasta, jud. Dolj:

- a) S-au descoperit denari romani republicani.
- f) Gh. Popilian, *Drobeta*, 1978, p.44.

157. Cristești, or. Tg. Mureș, jud. Mureș:

- I. a) S-a descoperit un aureus.
- d) *Traian*.
- f) M. Petică, *Marisia*, 8, 1978, p.757-759.
- II. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- b) 1928.
- c) MITg.Mureș.
- d) *Domitian* (Cohen², 507, 88-89 p.Chr.).
- f) Z. Szekely, *SCN*, 2, 1958, p.470 (nr.1).

158. Cristinești, com. Cristinești, jud. Bacău:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) După 1970.
- d) M. *Sergius Silus* (Crawford, 286, 116 sau 115 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 23, 1979, p.372 (nr.30).

159. Cristuru Secuiesc, jud. Harghita:

- a) Tezaur alcătuit din 11 denari romani republicani.
- b) În oraș.
- c) Colecția școlii „Orban Balasz” din localitate.
- d) Piese se eșalonează între C. *Maianius* (Grueber, Roma, 434; Sydenham, Roma, 428, 135-134 a.Chr.) și Q. [Caecilius] *Metellus Pius Scipio* (Grueber, Africa, 1; Sydenham, Africa, 1046, 47-46 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.340 (nr.55).

160. Criș, com. Danes, jud. Mureș:

- I. a) Se semnalează descoperirea a trei denari romani republicani.
- d) 1. *Cn. Domitius [Ahenobarbus]* (3,50 g; Sydenham, Roma, 514, 119-110 a.Chr.; Grueber, Roma, 1025);
2. *L. Titurius L.f. Sabinus-2 ex.* (3,40 și 3,51 g; Sydenham, Roma, 698, 88 a.Chr.; Grueber, Roma, 2322).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.341 (nr.56 a).
- II. a) S-au descoperit denari romani republicani, izolat și în număr neprecizat.
- b) În localitate.
- c) Colecția școlii elementare din Sighișoara.
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.341 (nr.56b).

161. Crișeni, com. Criseni, jud. Sălaj:

- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- c) MIZalău.
- d) *Traian* (RIC, 194, 103-111 p.Chr.).
- f) Al. Sâșianu, *Moneda antică*, p.109 (nr.43).

162. Crivăț, com. Cornesti, jud. Dâmbovița:

- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- c) IAB.
- d) *Traian* (3,22 g; 18,8 mm; BMC, III, Roma, 29, 98-99 p.Chr.).
- e) Nu este exclus să provină dintr-un tezaur.
- f) Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.440 (nr.55).

163. Cuceu, or. Jibou, jud. Sălaj:

- a) Tezaur constituit din 553 monede dintre care 513 denari romani republicani, 38 tetradrachme thasiene, originale și imitații, o tetradrachmă din Maroneea și o drachmă din Paeonia.
- b) Mai 1982, pe locul numit „Togul Mic”, situat la aproximativ 500 m sud-vest de sat, într-un vas de bronz, lucrări agricole.
- c) MIZalău.
- d) Piese se eșalonează între *Denarus serratus* (4,20 g; 8,30 mm; Crawford, Sicilia, 79, 202-208 a.Chr.) și *Caius Iulius Caesar* (3,95 g; 5,30 mm, Crawford, monetărie mobilă, 452, 48-47 a.Chr.)
- e) Pe denari apar cifre, litere grecești și latine, simboluri.
- f) E. Chirilă, Al. Matei, *ActaMP*, 7, 1983, p.101-117.

164. Cuculata, com. Hoghiz, jud. Brașov:

- I. a) S-au descoperit doi denari romani din care unul este imperial.
- b) 1969, în așezarea locală, în locul numit „Stogul lui Coțofan”.
- d) 1. *C. Marius C.f. Capito* (Grueber, Roma, XXVII; Sydenham, Italia, 744 a);
2. *Augustus* (18 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 21, 1970, 2, p.338 (nr.31); M. Chițescu, *RRCD*, p.341 (nr.58a).
- II. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- d) *C. Vibius C.f. PaŃsa* (Grueber, Roma, 2244; Sydenham, Italia, 684, 89-88 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 15, 1971, p.403 (nr.30); M. Chițescu, *RRCD*, p.341 (nr.58b).

165. Cucuteni, com. Cucuteni, jud. Iași:

- a) Tezaur din care s-au recuperat șapte denari romani republicani și alți patru imperiali de la Augustus (cel mai recent, BMC, 519).
- b) 1895.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.314 (nr.64); V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p. 289, I, nr. 293.

166. Cugir, jud. Alba:

- a) S-au descoperit doi denari romani imperiali.
- b) 1937, pe „Dealul Cetății”.
- d) *Domitian*.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p.260 (nr.13a); V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.

167. Cușmed, com. Atid, jud. Hunedoara:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.

- b) 1957, pe teritoriul comunei, în punctul numit „Barotdulo”.
- c) MICristuru Secuiesc.
- d) *Manius Acilius Glabrio* (3,60 g; 16 mm; Grueber, Roma, 3943; Sydenham, Roma, 922, 55 a.Chr.).
- f) Z. Szekely, *SCN*, 3, 1960, p.555 (nr.2).
- 168. Curtea de Argeș**, jud. Argeș:
- a) Tezaur format din zece denari romani republicani.
- c) CNBAR.
- d) Piese se eșalonează între *M. Atilius Saranus* (Grueber, Roma, 679, 172-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 308, 145-138 a.Chr.) și *L. Roscius Fabatus* (Grueber, Roma, 3394, 70a.Chr.; Sydenham, Italia, 915, 58 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.151 (nr.57).
- 169. Cúrtici**, jud. Arad:
- a) Tezaur cu denari romani republicani din care s-a recuperat un exemplar.
- b) 1862.
- d) *C. Iulius Caesar*.
- f) I. Winkler, *JNG*, 17, 1967, p.145 (nr.43).
- 170. Daia**, com. Apold, jud. Mureș:
- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- d) *L. [Appuleius] Saranus* (Grueber, Roma, 1993; Sydenham, Roma, 578, 100-97 a.Chr.).
- f) I. Winkler, *SCSCLuj*, 1955, p.123 (nr.55).
- 171. Dăești**, com. Prundeni, jud. Vâlcea:
- I. a) Tezaur alcătuit din 18 denari romani.
- b) 1907, lucrări agricole.
- e) Piese se pierdute.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 5, 1961, p.587 (nr.22); I. Glodariu, *Relatii*, p.149 (nr.22); M. Chițescu, *RRCD*, p.151 (nr.59).
- II. a) Tezaur constituit din 100 denari romani republicani din care se cunosc patru exemplare (1 ex. este denar imperial).
- b) 1930-1935.
- c) Colecție particulară din Dăești.
- d) 1. *C. Norbanus* (Grueber, Roma, 2770, 82 a.Chr.; Sydenham, Roma, 739, 80 a.Chr.);
2. *C. Marius Capito* (Grueber, Roma, 2844, 82 a.Chr.; Sydenham, Italia, 744, 70 a.Chr.);
3. *C. Naevius Balbus* (Grueber, Roma, 4397, 19 a.Chr.; Sydenham, Italia, 769 b, 78-77 a.Chr.);
4. *Augustus* (RIC, Caesar augusta, 257, 25-22 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.151 (nr.58).
- 172. Dărăști**, com. Dărăști, jud. Giurgiu:
- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1911, în localitate.
- c) IAB/NrInv 454.
- d) *C. Coilins Calvus* (Grueber, Roma, 1140, 90 a.Chr.; Sydenham, Roma, 582, 100-97 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.161 (nr.13); M. Chițescu, *RRCD*, p.152 (nr.60).
- 173. Dângeni**, com. Dângeni, jud. Botoșani:
- a) S-a descoperit un denar roman republican și unul imperial.
- b) 1971, în via din grădina săteanului E. Gorbânescu din Dângeni.
- c) MIBotoșani.
- d) 1. *M. Antonius* (Crawford, 544/31, 32-31 a.Chr.);
2. *Vespasian*.
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.151 (nr.27).
- 174. Deleni**, com. Teslui, jud. Olt:
- a) S-a descoperit un denar roman republican datat în anul 88 a.Chr.
- f) I. Winkler, *SCSCLuj*, 1955, p.132 (nr.58).
- 175. Delnița**, com. Păuleni-Ciuc, jud. Harghita:
- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1988, în albia râului Eger, la 4 km est de localitate.
- c) MIMiercurea Ciuc/NrInv 1594.
- d) *Ti. Claudius Ti. Filius Apii nepos [Ti Claudius Nero]* (3,32 g; 18 mm; Grueber, Roma, 80 a.Chr.; Sydenham, Roma, 770, 78-77 a.Chr.; Crawford, Roma, 383/1, 79 a.Chr.).
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 33, 1989, p.261; C. Beldiman, *BSNR*, 80-85, 1986-1991, 134-139, p.267-268.
- 176. Densuș**, com. Densuș, jud. Hunedoara:
- a) S-a descoperit un aureus de la Nero.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.132-133 (nr.59); I. Glodariu, *Relații*, p.282.

177. Derna, com. Derna, jud. Bihor:

- a) Tezaur din care se cunoaște un denar roman republican (Grueber, 79 a.Chr) și o drahmă dyrrhachiană.
- b) Pe "Dealul Comorii" sau "Peniza", alături de obiecte de podoabă dacice de argint.
- c) Colecție particulară din Derna (în 1936).
- f) C. Daicoviciu, *Dacia*, 7-8, 1937-1940, p.322-323 (nr.32); I. Glodariu, *Relații*, p.270 (nr.29).

178. Desa, com. Desa, jud. Dolj:

- I. a) S-au descoperit două tezaure de denari romani republicani din care se cunoaște un exemplar.
- d) *M. Atilius*.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.132-133 (nr.61 și 61a).
- II. a) Tezaur alcătuit din peste 100 denari romani republicani.
- b) 1966, într-un vas de bronz.
- c) Colecția Academiei Române, filiala Craiova.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 18, 1967, 1, p.197 (nr.36).

179. Deta, jud. Timiș:

- a) S-a descoperit un aureus de la Caesar.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.132-133 (nr.61 și 61a).

180. Deva, jud. Hunedoara:

- I. a) Tezaur care are 42 drahme apolloniene, 101 drahme dyrrhachiene, o imitație dyrrhachiană și doi denari romani republicani.
- b) 1913, în albia râului Bejan, din pădurea cu același nume, lângă municipiul Deva.
- c) MIDeva.
- d) *M. Antonius* (2,12 și 3,02 g; Crawford, 544, 8, 14-39, 32-31 a.Chr.).
- f) E. Chirilă, A. Rusu, *ActaMP*, 4, 1980, p.69-76.
- II. a) Tezaur constituit din aproximativ 400-500 monede, din care se cunosc o drahmă dyrrhachiană și opt denari romani republicani.
- b) 1919.
- c) Colecția școlii normale din Deva; IACluj-Napoca (9 ex.).
- d) Piese se eșalonează între *Lucius Trebanius* (Babelon, II, Roma, 500/1, 150-125 a.Chr.) și *Q. Antonius Balbus* (Babelon, I, Roma, 158/1, 82 a.Chr.).
- f) I. Winkler, *Sargetia*, 9, 1972, p.51-53.
- III. a) Se semnalează descoperirea unor denari romani republicani.
- b) În vecinătatea cetății medievale, pe drumul dintre Pai și Sarheghi.
- c) MIDeva.
- e) Posibil ca piesele să facă parte dintr-un tezaur.
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.153 (nr.65).
- IV. a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
- d) 1. *Q. Titius* (Sydenham, Roma, 691, 88 a.Chr.; Grueber, Roma, 2220, 87 a.Chr.);
- 2. *C. Egnatius Maximus* (Sydenham, Roma, 787, 73 a.Chr.; Grueber, Roma, 3285, 75 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *SCN*, 3, 1960, p.453-454 (nr.II); idem, *RRCD*, p.342 (nr.67).

181. Diosig, com. Diosig, jud. Bihor:

- a) Tezaur din care s-au recuperat 22 denari romani republicani.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.134-135 (nr.65).

182. Divici, com. Pojejena, jud. Caraș Severin:

- I. a) S-a descoperit o monedă romană de bronz.
- b) 1991, în așezarea locală, cercetări arheologice.
- c) MIReșița/NrInv 2464.
- d) *Octavianus-Agrippa* (10,93 g; 29 mm; RIC, Roma, 69, 42-44 p.Chr.).
- f) D. Bălănescu, *Banatica*, 12, 1993, p.322 (nr.Ia).
- II. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- b) 1991, în așezarea locală, în locul numit „Grad”.
- c) MIReșița.
- d) *Claudiu* (BMC, I, p.192, 202, 42-44 p.Chr.).
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.466 (nr.39).

183. Dobârca, com. Miercurea Sibiului, jud. Sibiu:

- a) Tezaur constituit din 29 denari romani republicani și opt denari romani imperiali.
- b) 1967, lângă Dobârca.

- c) MISebeș.
- d) Piesele se eșalonează între *M. Iunius [Silanus]* (3,38 g; Grueber, Roma, 867; Sydenham, Roma, 408, 137 a.Chr.) și *Nerva-denar hibrid* (RIC, 52, 63-68 p.Chr.).
- e) Din tezaur mai fac parte trei exemplare de la Augustus, unul de la Claudius, unul de la Tiberius și două de la Nero.
- f) E. Chirilă, I. A. Aldea, *ActaMN*, 5, 1968, p. 429-432, pl. 3; M. Chițescu, *RRCD*, p. 155-156 (nr. 67); V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p. 39.
- 184. Dobolii de Jos**, com. Ilieni, jud. Covasna:
- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- d) *M. Antonius*.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.134 (nr.66).
- 185. Dobra**, com. Bălăcița, jud. Mehedinți:
- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) În localitate.
- c) Colecția școlii generale din Dobra.
- d) *C. Licinius L.f. Macer* (3,80 g; 20 mm; Grueber, Roma, 2467, 85 a.Chr.; Sydenham, Italia, 732, 83 a.Chr.).
- f) Gh. Poenaru Bordea, O. Stoia, *SCN*, 7, 1980, p.73 (nr.VIII); M. Chițescu, *RRCD*, p.342 (nr.70).
- 186. Dobrosloveni**, com. Dobrosloveni, jud. Olt:
- a) S-a descoperit un denar roman imperial de la Augustus.
- f) C. Preda, *Ist monedei*, p.325.
- 187. Dorohoi**, jud. Botoșani:
- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- d) *Domitian*.
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, O. L. Sovan, *Hierasus*, 7-8, 1988, p. 218-219.
- 188. Dragosloveni**, com. Dumbrăveni, jud. Vrancea:
- a) S-a descoperit un denar roman imperial uzat.
- b) 1949, descoperit întâmplător.
- c) IAB/NrInv 800, 24.
- d) *Augustus* (?) - 3,55 g.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 22, 1978, p.366 (nr.47); M. Chițescu, *RRCD*, p.342 (nr.66).
- 189. Drajna de Sus**, com. Drajna, jud. Prahova:
- I. a) S-au descoperit trei denari romani republicani.
- d) 1. *D. Iunius Silanus* (Grueber, Roma, 1842; Sydenham, Roma, 645, 90-89 a.Chr.);
2. *Caius Iulius Caesar* (Cohen¹, 34);
3. *M. Antonius* (Cohen¹, 26).
- f) Gh. Ștefan, *Dacia*, 11-12, 1945-1947, p.138 (nr.1, 2, 3); M. Chițescu, *RRCD*, p.343 (nr.72).
- II. a) Tot aici s-au descoperit și alte monede romane imperiale: Augustus (un aureus), Claudius (un bronz), Nero (un bronz), Vespasian (un denar), Titus (un denar), Domitian (un denar și două piese de bronz), Traian (un denar din 100 p.Chr.).
- f) Gh. Ștefan, *Dacia*, 11-12, 1945-1947, p.138-139 (nr.4-19).
- III. a) S-a descoperit un dupondius.
- b) 1993, cercetări arheologice, în așezarea locală.
- d) *Titus* pentru *Domitian* (9,25 g; 26 mm).
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.466 (nr.40).
- IV. a) S-a descoperit o monedă romană imperială de bronz (as).
- b) 1994.
- d) *Traian* (18,54 g; 24x26 mm; BMC, III, p.150, 726, 98-99 p.Chr.).
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.440-441 (nr.58).
- 190. Drăcșani**, com. Drăcșenei, jud. Teleorman:
- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- b) În localitate.
- c) MIDrăcșani.
- d) *Traian* (18 mm), emis după 98 p.Chr.
- f) C. Beda, *CercetNum*, 3, 1980, p.139 (nr. 38/1).
- 191. Drăgănești**, com. Drăgănești, jud. Teleorman:
- a) S-a descoperit o monedă romană republicană.
- b) 1952.
- f) I. Spiru, *SCN*, 1, 1957, p.467.

192. Drăgănești, com. Golești, jud. Vâlcea:

- a) Tezaur alcătuit din zece denari romani republicani.
- b) 1906-1907.
- c) MNA/NrInv/75/24.
- e) Se consideră că aceste piese s-ar fi descoperit la Stoenesti, jud. Vâlcea.
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p.282 (nr.120).

193. Drăgănești, com. Brusturi-Drăgănești, jud. Neamț:

- I. a) Se semnalează descoperirea mai multor monede romane republicane.
- f) I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p.81, fig. 4.
- II. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- d) *Vespasian*.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.134-135 (nr.67).

194. Drăgănești, jud. Olt:

- a) S-a descoperit un denar roman republican, datat în secolul II a.Chr.
- f) M. Chitescu, *RRCD*, p.343 (nr.73).

195. Drăgășani, jud. Vâlcea:

- I. a) Tezaur format din nouă denari romani republicani.
- b) 1908.
- c) MNA.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, 9-10, 1941-1944, p.385 (nr.7); I. Glodariu, *Relatii*, p.282 (nr.120).
- II. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- d) *Anonim* (Grueber, Roma, 431; Sydenham, Roma, 265, 167-155 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 15, 1971, p.403 (nr.32).

196. Drăgești, com. Dămieniști, jud. Bacău:

- a) Tezaur constituit dintr-un număr neprecizat de denari romani din care se cunosc cinci exemplare.
- b) 1944, pe râul Siret.
- c) Colecție particulară din Bârlad.
- d) Piese se eșalonează între *Cn. Domitius [Ahenobarbus]* (Grueber, Italia, 490, 124-103 a.Chr.; Sydenham, Italia sau Gallia Cisalpină, 535, 108-107 a.Chr.) și *Octavian* (Grueber, Italia, 4327, 36-29 a.Chr.; RIC, Est, 3, 30-27 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.156 (nr.70).

197. Drăgești, com. Drăgești, jud. Bihor:

- a) Tezaur care are 136 monede din care trei denari romani republicani, alături de 118 drahme apollonie-ne emise în Illyria, nouă drahme dyrrhachiene, trei imitații apolloniene, trei imitații dyrrhachiene.
- b) 1977, în spațiul intravilan, între șoseaua Oradea-Beiuș și terasamentul căii ferate.
- c) MȚC/NrInv 892.
- d) 1. *M. Aburius M.f. Geminus* (3,77 g; 17,5 mm; Crawford, Roma, 250/1, 132 a.Chr.);
- 2. *P. Servilius Rullus* (3,78 g; 18 mm; Crawford, Roma, 328/1, 100 a.Chr.);
- 3. *L. Iulius Bursio* (3,86 g; 20 mm; Crawford, Roma, 352/1a, 85 a.Chr.).
- f) N. Chidioșan, Al. Sășianu, N. Beladan, *Crisia*, 8, 1978, p.27-50.

198. Drânic, com. Drânic, jud. Dolj:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- c) Colecție particulară din Craiova
- d) *M. Plaetorius M.f. Cestianus* (3,84 g; 19x17 mm; Grueber, Roma, 3574, 68 a.Chr.; Sydenham, Roma, 808, 68-66 a.Chr.).
- f) Gh. Poenaru Bordea, O. Stoica, *SCN*, 7, 1980, p.73 (nr.IX); M. Chițescu, *RRCD*, p.343 (nr.75).

199. Drăușeni, com. Cața, jud. Brașov:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- d) *L. Cupiennius* (Grueber, Roma, 850; Sydenham, Roma, 404, 145-138 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.343 (nr.76).

200. Dulău, com. Fârliug, jud. Caraș Severin:

- a) S-a descoperit un aureus de la Nero.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.134-135 (nr.69).

201. Dulcești, com. Dulcești, jud. Neamț:

- a) S-a descoperit un denar roman de la M. Antonius și unul imperial.
- b) 1961-1970, în așezarea locală, datată între secolele I a.Chr. - I p.Chr., în locurile numite „La Broșteanu” și „La Grădini”.
- c) IAB (denarul republican).
- d) *M. Antonius* (32-31 a.Chr.)

f) V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.278, I, nr. 204; Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p. 464 (nr. 12).

202. Dunăreni (fost Cârna), com. Goicea, jud. Dolj:

- a) Tezaur constituit din 128 denari romani republicani.
- b) 1966, în apropierea aşezării locale.
- d) Piese se eşalonează între *Anonim* (3,27 g; Grueber, Roma, 1, 268-240 a.Chr.; Sydenham, Italia, 140, 187-175 a.Chr.) şi *P. Paullus Aemilius Lepidus* (4,08 g; Grueber, Roma, 3373, 71 a.Chr.; Sydenham, Roma, 926, 55 a.Chr.).
- f) M. Chişescu, *RRCD*, p.157-159 (nr.72).

203. Fălticeni, jud. Suceava:

- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- b) Într-o aşezare de secol IV aflată pe dealul Spătăreşti la 300 m est de cimitirul vechi, cu ocazia instrucţiei militare.
- d) *Traian* (2,97 g; RIC, II, 32, 100 p.Chr.)
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.467 (nr.44).

204. Fărcaşele, com. Fărcaşele, jud. Olt:

- I. a) Tezaur format din 81 denari romani republicani şi trei imitaţii barbare de denari.
- b) 1944.
- d) Piese se eşalonează între *Atilius Saranus* (3,55 g; Grueber, Roma, 743, 172-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 377, 145-138 a.Chr.) şi *C. Vibius Varus* (4,05 g; Grueber, Roma, 4295, 38 a.Chr.; Sydenham, Roma, 1138, 39 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *Dacia* 9-10, 1941-1944, p.359-383; M. Chişescu, *RRCD*, p.159-161(nr.73).
- II. a) Tezaur (?) alcătuit din 27 denari romani republicani şi o imitaţie barbară de denar.
- c) MICraiova.
- d) Piese se eşalonează între *Natta* (Grueber, Roma, 761, 172-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 382, 145-138 a.Chr.) şi *Octavian* (4 g; Grueber, Gallia, 96, 49 a.Chr.; Sydenham, Gallia Cisalpină, 1330, 41 a.Chr.).
- e) Probabil că este vorba de un tezaur.
- f) M. Chişescu, *RRCD*, p.161-162 (nr.74).

205. Fărcaşu de Jos, com. Fărcaşele, jud. Olt:

- a) Tezaur constituit din 120 denari romani republicani, dintre care un exemplar este denar fragmentar.
- b) 1973, într-un vas de lut, lucrări edilitare.
- c) MIR (90 ex. şi două fragmente); MICraiova/NrInv 30-122 (29 ex.).
- d) Piese se eşalonează între *Anonim* (3,60 g; 17 mm; Grueber, Roma, 575, 196-173 a.Chr.; Sydenham, monetărie incertă, 352, 150-146 a.Chr.; Crawford, Roma, 131/1, 194-190 a.Chr.) şi *Octavian* (4 g; 17 mm; Grueber, Gallia, 96, 39 a.Chr.; Sydenham, Gallia Cisalpină, 1320, 41 a.Chr.; Crawford, 497/3, 42 a.Chr.).
- e) Dintre toate exemplare cinci sunt imitaţii, o piesă este hibridă, iar două exemplare sunt denari romani incuşi.
- f) Carmen Maria Petolescu, *BSNR*, 77-79, 1983-1985 (1986), 131-133, p.117-126.

206. Fântânele, com. Fântânele, jud. Prahova:

- a) S-au descoperit doi denari romani republicani (?).
- f) M. Chişescu, *RRCD*, p.344 (nr.80).

207. Fântânele, com. Suhaia, jud. Teleorman:

- a) Tezaur care are opt denari romani republicani, o drahmă dyrrhachiană şi o tetradrahmă thasiană.
- b) 1967-1969, în locul numit „Măgura răiosului”.
- c) MIBacău.
- d) Piese se eşalonează între *C. Plutius* (3,89 g; Grueber, Italia, 454, 150-125 a.Chr.; Sydenham, Roma, 410, 137-134 a.Chr.) şi *P. Clodius M.f.* (Grueber, Roma, 4290, 38 a.Chr.; Sydenham, Roma, 1117, 41 a.Chr.).
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, I. Mitrea, *MemAntiq*, 2, 1970, p.491-498.

208. Fârliug, com. Fârliug, jud. Caraş Severin:

- a) S-au descoperit doi aurei, unul de la Nero şi altul de la Vespasian.
- f) I. Winkler, *SCŞCluj*, 1955, p.134-135 (nr.72); I. Glodariu, *Relaţii*, p.283.

209. Feniş, com. Gurahonţ, jud. Arad:

- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- b) 1971, în perimetrul satului, lucrări de canalizare.
- c) Colecţia liceului din Gurahonţ (jud. Arad).
- d) *Nero* (RIC, Roma, 46, 63-68 p.Chr.).
- f) Al. Săşianu, *Moneda antică*, p.125 (nr.51/II).

210. Fitioneşti, com. Fitioneşti, jud. Vrancea:

- I. a) Tezaur din care s-au recuperat o drahmă dyrrhachiană şi un denar roman republican.
- b) Înainte de 1914 (?).
- d) *C. Norbanus* (Grueber, Roma, 2770; Sydenham, Roma, 739, 80 a.Chr.).
- f) M. Chişescu, *RRCD*, p.344 (nr.79); V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.292, II, nr.11.

- II. a) Tezaur constituit din 74 denari romani republicani și imperiali (șase exemplare de la Augustus și unul de la Tiberius).
 b) 1970, în apropierea așezării locale.
 c) MIFocșani.
 d) Piese se eșalonează între *L. Sanfeius* (3,70 g; Grueber, Roma, 834, 172-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 384, 145-138 a.Chr.) și *Tiberius* (3,75 g; BMC, Lugdunum, 7, 15-16 p.Chr.)
 f) V. Bobi, *Carpica*, 8, 1976, p.121-136.
- 211. Florești**, com. Sâmnicu de Sus, jud. Dolj:
 a) Tezaur (?) alcătuit dintr-un număr neprecizat de denari romani republicani.
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.164 (nr.78).
- 212. Fotoș**, com. Ghidfalău, jud. Covasna:
 a) Tezaur format din aproximativ 280 denari romani republicani și imperiali din care s-au recuperat 271 exemplare.
 b) 15 aprilie 1932.
 c) MISf.Gheorghe.
 d) Piese se eșalonează între *P. Cornelius Sulla* (3,44 g; 18,5 mm; Grueber, Roma, 828, 172-151 a.Chr. Sydenham, Roma, 386, 145-138 a.Chr.) și *Tiberius* (3,80 g; 19,40 mm; RIC, Lugdunum, 3; BMC, 42, 14-37 p.Chr.).
 e) Dintre emisiunile imperiale 7 sunt de la Augustus iar 4 de la Tiberius.
 f) B. Mitrea, Z. Szekely, *Materiale*, 2, 1956. p.645-683; M. Chițescu, *RRCD*, p.164-169 (nr.79).
- 213. Frătăuții Vechi**, com. Frătăuții Vechi, jud. Suceava:
 a) S-a descoperit un denar roman imperial.
 c) Colecție privată din Siret.
 d) *Vespasian* (2,78 g; RIC, II, 10, 69 p.Chr.).
 f) Gh. Poenaru Bordea. B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.467 (nr.46).
- 214. Frâncești**, com. Frâncești, jud. Vâlcea:
 a) Tezaur (?), constituit din denari romani anteriori lui Nero.
 f) I. Glodariu, *Relații*, p.283; C. Preda, *Ist monedei*, p.325.
- 215. Furculești**, com. Furculești, jud. Teleorman:
 a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) În localitatea Furculești și nu Conțești, așa cum s-a considerat inițial.
 c) MIAlexandria.
 d) *L. [Cornelius] Sulla, L. Manlius* (4,92 g; Grueber, Roma, 8; Sydenham, Est, 757, 82-81 a.Chr.).
 f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.172; M. Chițescu, *RRCD*, p.344 (nr.82).
- 216. Galați**, jud. Galați:
 I. a) Tezaur din care s-au recuperat 517 piese, dintre care 492 denari romani republicani și o monedă de argint emisă la Juba I; 12 exemplare sunt denari imperiali de la Augustus, iar 12 piese sunt imitații.
 b) 1915, în împrejurimile așezării locale de la Barboși.
 c) MIBucurești (câteva imitații); restul tezaurului s-a pierdut.
 d) Piese se eșalonează între 217/196 a.Chr. și 2 a.Chr./14 p.Chr. (RIC, Lugdunum, 350).
 e) Majoritatea pieselor sunt uzate, probabil datorită focului și se consideră că descoperirea ar fi avut sigur 337exemplare sau 368, din care 14 ar fi imitații.
 f) M. Chițescu, *SCN*, 6, 1975, p.59; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.152 (nr.32).
 II. a) Se semnaleză descoperirea unor denari romani republicani (?).
 b) Înainte de 1940, în preajma stațiunii de la Barboși.
 e) C. Preda consideră că este vorba de 69 piese.
 f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p. 113; V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p. 291, II, nr. 1; C. Preda, *Ist monedei*, p. 295.
 III. a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
 b) În condiții neprecizate.
 c) IAB/NrInv 235.
 d) *M. Antonius*.
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.265, I, nr. 108.
 IV. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1963, cercetări sistematice în așezarea de la Barboși (nivelul getic).
 d) *M. [Aemilius] Scaurus, P. [Plautius] Hypsaecus* (Grueber, Roma, 3878; Sydenham, Roma, 913, 58 a.Chr.).
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.332 (nr.11).
 V. a) S-au descoperit doi denari romani, unul republican, celălalt imperial.
 b) În așezarea de la Barboși, în primul, respectiv al doilea nivel getic.
 d) *Augustus* (19 a.Chr.).
 e) Celălalt exemplar este datat în anul 69 a.Chr.
 f) S. Sanie, *Symposia Thracologica*, 6, 1988, p.109.

VI. a) S-au descoperit mai multe monede romane imperiale.

b) 1959-1985, în așezarea locală de la Barboși.

c) IAI.

d) Tiberius; Claudius (trei ași și un sestert); Vespasian (un as și un denar); Titus (doi denari și o monedă de bronz); Nerva.

f) S. Sanie, Ș. Sanie, *ArhMold*, 14, 1991, p.53-54; V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.

217. Galbeni, com. Filipești, jud. Bacău:

I. a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) În partea sudică a satului.

d) C... *Serveilius M.f.* (Grueber, Roma, 540, 94 a.Chr.; Sydenham, 525, 110-108 a.Chr.).

f) M. Chițescu, *RRC*, p.344 (nr.83 b).

II. a) S-a descoperit un denar roman republican.

d) *Cn. Domitius Ahenobarbus* (Grueber, Italia, 490, 124-103 a.Chr.; Sydenham, 535, 108-107 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 15, 1971, p.403 (nr.34); V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.293, II, nr.17.

218. Galoșpetreu, com. Tarcea, jud. Bihor:

a) S-a descoperit un denar roman imperial.

b) 1938, în comună, în pădurea Frater, în locul numit „Gat-telep”, pe un teren arat.

d) *Augustus*.

f) Z. Szekely, *SCN*, 1, 1957, p.472 (nr.III/1).

219. Găești, jud. Dâmbovița:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) În localitate.

c) Colecția școlii primare din Găești.

d) *C. Renius* (Grueber, Roma, 885; Sydenham, Roma, 432, 135-126 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *SCIV*, 16, 1965, 3, p.611 (nr.26).

220. Găiceanca, com. Găiceanca, jud. Bacău:

I. a) S-a descoperit un denar roman republican (?).

b) În punctul numit „Fundul Pleșului”.

e) Se consideră că descoperirea este aceeași cu cea de la Arini.

f) V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.293, II, nr.15; idem, *Dacia răsăriteană*, p.152 (nr.38).

II. a) S-au descoperit doi denari romani republicani.

b) MIBacău.

d) *P. Baebius Tampilus* (1 ex.) (Grueber, Roma, 935, 150-125 a.Chr.; Sydenham, 489, 120 a.Chr.).

f) M. Florescu, V. Căpitanu, *ArhMold*, 6, 1969, p.262, fig. 29/4; V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.293, II, nr.14;

III. a) Tezaur (?) din care s-au recuperat cinci denari romani republicani.

b) 1977 (?).

c) Colecție particulară S. Aparu din Găiceanca.

d) 1. *Ap. Claudius Pulcher. T. Manlius Macinus. Q. Urbinius* (Sydenham, 570a; Crawford, Roma, 229/1b, 111-110 a.Chr.);

2. *C. Vibius Pansa* (Sydenham, 684; Crawford, Roma, 342/5b, 90 a.Chr.);

3. *L. Aemilius Buca* (Sydenham, 1061; Crawford, Roma, 480/8, 74 a.Chr.);

4. *Brutus* (Sydenham, 906; Crawford, Roma, 433/1, 54 a.Chr.);

5. *Mn. Cordius Rufus* (Crawford, Roma, 463/1a, 46 a.Chr.).

e) Piese prezentate pentru identificare de Sinel Aparu din Găiceanca. Întrucât aici s-au descoperit și alte monede romane, se presupune că în zonă s-a descoperit un tezaur sau mai multe, ulterior împrăștiat pe la locuitori; C. Preda menționează că s-au recuperat zece exemplare.

f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.153 (nr.40); Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.464 (nr.14); C. Preda, *Ist monedei*, p.302.

IV. a) S-a descoperit un denar roman imperial.

b) 1960, la aproximativ 1,5 km nord de satul Arini (fost Unguri), în punctul numit „Fundul Pleșului”, pe locul unei așezări hallstattiene târzii.

d) Vespasian (?).

f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.464 (nr.14).

221. Gârbou, com. Gârbou, jud. Sălaj:

a) S-a descoperit un aureus.

d) *Vespasian* (18,5; 18,1 mm; RIC, II, Roma, 41, 70-72 a.Chr.).

e) Identificat după mularul de plastilină.

f) R. Ardevan, *ActaMP*, 17, 1993, p.109 (nr.20); Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 36, 1992, p.204 (nr.40).

- 222. Gârcina**, com. Gârcina, mun. Piatra Neamț, jud. Neamț:
- S-a descoperit un victoriat.
 - 1951 (?).
 - Piesa are 2,06 g și este datată astfel: Grueber, Roma, 295, 229-217 a.Chr.; Sydenham, Italia, 83, 205-195 a.Chr.
 - Piesa a fost adusă lui B. Mitrea spre identificare, de către C. Panaitescu din Gârcina; este posibil ca ea să provină și din altă parte.
 - V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.293, II, nr.19; M. Chițescu, *RRCD*, p.345 (nr.91).
- 223. Ghelința**, com. Ghelința, jud. Covasna:
- Tezaur constituit dintr-un număr neprecizat de denari romani republicani, alături de lăntșoare ornamentale.
 - MNM.
 - D. Popescu, *Dacia*, 7-8, 1937-1940, p.199; M. Chițescu, *RRCD*, p.170 (nr.83).
- 224. Ghenci**, com. Căuaș, jud. Satu Mare:
- S-a descoperit un dupondius.
 - În hotarul satului, spre Sânmiclăuș; în hotarul satului a fost descoperită o necropolă dacică de incinerare de secol III a.Chr.
 - MICareii/NrInv 108.
 - Vespasian* (11,54 g; 26 mm; RIC, 539 sau 578, 73-76 a.Chr.).
 - E. Chirilă și colab., *ActaMN*, 7, 1970, p.508, pl.I/2; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.127 (nr.54/I).
- 225. Gherghința**, com. Gherghința, jud. Prahova:
- S-a descoperit un denar roman republican datat între 90-88 a.Chr.
 - I. Glodariu, *Relații*, p.283 (nr.135).
- 226. Gherla**, jud. Cluj:
- a) S-a descoperit un as român, deteriorat, foarte greu lizibil.
 - Lângă podul din parc, în albia râului.
 - Traian* (6,88 g; 25,1x25 mm; RIC, II, 497 (?), 103-111 p.Chr.).
 - În acest punct apar frecvent obiecte romane, aduse probabil deapa Someșului Mic, din ruinele fostului castru roman.
 - R. Ardevan, *ActaMP*, 17, 1993, p.109 (nr.18).
- a) S-a descoperit un denar roman republican.
 - Descoperit întâmplător.
 - M. Aburius Geminus* (Crawford, 250/1, 132 a.Chr.).
 - E. Chirilă, V. Lucăcel, *ActaMP*, 3, 1979, p.138.
- a) S-au descoperit diverse monede romane.
 - În albia Someșului Mic, în apropierea castrului roman.
 - Nero* (7,10 g), un aureus (RIC, I, Roma, 148/53, 63-68 p.Chr.).
 - Printre exemplare se numără și emisiuni de la *Vespasian* (3 ex.), *Domitian* (2 ex.), *Traian* (98-99 p.Chr., 1 ex.).
 - R. Ardevan, *BSNR*, 80-85, 1986-1991, 134-139, p.281-287.
- 227. Ghidfalău**, com. Ghidfalău, jud. Covasna:
- S-au descoperit trei denari romani republicani.
 - Caesar* (1 ex.).
 - I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.134-135 (nr.75).
- 228. Gioseni**, com. Tamași, jud. Bacău:
- Tezaur din care se cunosc 59 denari romani republicani.
 - 1889.
 - IAB/NrInv 1889, 2.
 - V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.293, II, nr.18.
- 229. Giurtelecul Șimleului**, com. Măeriște, jud. Sălaj:
- S-a descoperit un denar roman imperial datat în 98 p.Chr.
 - Traian*.
 - I. Glodariu, *Relații*, p.283 (nr.137).
- 230. Gliganul de Jos**, com. Rociu, jud. Argeș:
- Tezaur format din 11 denari romani republicani, alături de obiecte de podoabă dacice.
 - 1964, în locul numit „Măgura”, situat la 800 m vest de sat.
 - MIPitești.
 - Piese se eșalonează între *M. Fannius* (Grueber, Italia, 468, 150-125 a.Chr.; Sydenham, Italia, 419, 137-124 a.Chr.) și *C. Naevius Balbus* (Grueber, Roma, 2916, 81 a.Chr.; Sydenham, Italia, 769, 78-77 a.Chr.).
 - V. Teodorescu, I. Rizea, V. Dupoi, *StComPitești*, 2, 1969, p.101-108.
- 231. Glodeni**, com. Glodeni, jud. Mureș:
- Tezaur alcătuit din 48 denari romani republicani care au diverși magistrați monetari.

- e) I. Winkler menționează 87 exemplare.
 f) B. Mitrea, *Penetrazione*, 110; I. Winkler, *SCSCluj*, 1955, p.134-135 (nr.76); M. Chițescu, *RRCD*, p.178 (nr.86).
- 232. Golești (fost Sânvăsii)**, com. Suseni, jud. Mureș:
 a) Tezaur care are din 42 denari romani republicani plasati cronologic între 172/151 și 47/46 a.Chr.
 c) MITg.Mureș.
 f) I. Glodariu, *Relatii*, p.293 (nr.288).
- 233. Goleț**, com. Buceșnița, jud. Caraș Severin:
 a) Tezaur care numără 60 denari romani republicani.
 b) 1971.
 c) KMW.
 f) B. Mitrea, *Penetrazione*, 104.
- 234. Goranu**, com. Goranu, or. Râmnicu Vâlcea, jud. Vâlcea:
 a) Tezaur constituit din aproximativ 300 denari romani republicani din care s-au recuperat cinci exemplare, ultimul fiind datat în anul 46 a.Chr. (Crawford, 465/1).
 b) 1945.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 28, 1984, p.186.
- 235. Gornea**, com. Sichevița, jud. Caraș Severin:
 a) S-a descoperit o monedă romană de bronz (as).
 b) 1991, periegheză, în locul numit „Căunița de Sus”.
 c) MIReșița/NrInv 2389.
 d) *Claudius* (11,85 g; 25 mm; RIC, I, 44, după 40 a.Chr.).
 f) D. Bălănescu, *Banatica*, 12, 1993, p.322 (nr.lb); Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.464 (nr.15).
- 236. Govâjdia**, com. Ghelari, or. Hunedoara, jud. Hunedoara:
 a) Tezaur (?) format din denari romani republicani datați în secolele II - I a.Chr.
 b) Pe drumul ce duce la Cerbâl, într-o amforă.
 f) I. Glodariu, *Relatii*, p.283 (nr.140); C. Preda, *Ist monedei*, p.302.
- 237. Govorda**, com. Căzânești, jud. Mehedinți:
 a) S-a descoperit un denar roman republican de la Caesar.
 b) IAB/NrInv 1949/560.
 f) I. Winkler, *SCSCluj*, 1955, p.136-137 (nr.78).
- 238. Gostinu**, com. Gostinu, jud. Giurgiu:
 a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
 b) 1958.
 c) MIGiurgiu.
 d) 1. *L. Thorius Balbus* (3,74 g; Sydenham, Italia, 587, 100-95 a.Chr.);
 2. *C. Sorbanus* (3,79 g; Sydenham, Roma, 739, 80 a.Chr.).
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.346 (nr.94).
- 239. Grădiștea**, com. Grădiștea, jud. Călărași:
 a) Tezaur alcătuit din 21 denari romani republicani și o imitație thasiană.
 b) 1948 (?), prin împrejurimile orașului Călărași, în punctul „Grădiștea”.
 c) IAB.
 d) Piese se eșalonează între *M. Fourius Philus* (Grueber, Italia, 555, 93-92 a.Chr.; Sydenham, Italia, 529, 110-108 a.Chr.) și *C. Calpumius Piso L.f. Frugi* (Grueber, Roma, 3738, 64 a.Chr.; Sydenham, Roma, 852, 64 a.Chr.).
 e) Ultimul denar este datat în 64 a.Chr.; patru denari au fost transformați în butoni iar alți cinci și piesa thasiană într-un breloc pentru ceas; se consideră că descoperirea s-a realizat la Grădiștea, punct înglobat astăzi localității Călărași.
 f) O. Iliescu, *SCN*, 2, 1958, p.466-467 (nr.5); B. Mitrea, *SCIV*, 9, 1958, 1, p.154 (nr.15).
- 240. Grădiștea Muncelului**, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara:
 I. a) Tezaur constituit din 500 denari romani republicani și imperiali, eșalonați din secolul III a.Chr. până la Traian.
 b) 1847, în locul numit „Sub Cununi”.
 e) Printre piesele imperiale se numără emisiuni de la Augustus (10 ex.), Tiberius (2 ex.), Agrippina (2 ex.), Caligula (16 ex.), Claudius (4 ex.), Nero (15 ex.), Titus (69 ex.), Domitian (119 ex.), Traian (2 ex. fără titlul de Dacicus).
 f) I. Winkler, *SCSCluj*, 1955, p.138-139 (nr.101a); H. Daicoviciu, Șt. Ferenczi, I. Glodariu, *Cetăți și așezări dacice din sud-vestul Transilvaniei*, București, 1989, p.207; C. Preda, *Ist monedei*, p.302.
 II. a) Tezaur care are 783 denari romani: republicani (625 ex.) și imperiali (158 ex.).
 b) 1879, se pare la Grădiștea de Munte.
 c) MNM.

- d) Piese se eșalonează între *T. Iuventius Talna* (Grueber, Italia, 196-173 a.Chr.) și *Traian* (Cohen, I, 414/239, 81 p.Chr.).
- e) Emisiunile imperiale se repartizează astfel: Augustus (10 ex.); Tiberius (7 ex.); Claudius (1 ex.); Nero (5 ex.); Otho (1 ex.); Vitellius (1 ex.); Vespasian (112 ex.); Domitian (20 ex.); C. Preda, consideră că piesa de la Marcus Aurelius nu aparține tezaurului.
- f) I. Winkler, *SCN*, 5, 1971, p.283-303; C. Preda, *Ist monedei*, p.302.
- III. a) S-au descoperit de-a lungul timpului șase denari romani eșalonați de la *Cn. Lucretius Trio* la *M. Porcius Cato*.
- b) 1899-1919, în așezarea locală.
- c) MIAIba Iulia.
- e) Piese au greutate cuprinse între 3,03 și 3,95 g; cronologic se plasează între 150/125 a.Chr. și 82/80 a.Chr.
- f) V. Pavel, *Apulum*, 12, 1974, p.86-103.
- IV. a) S-au descoperit cinci monede romane de bronz.
- b) 1950-1958, în așezarea locală, cercetări arheologice.
- f) C. Daicoviciu, *SCIV*, 4, 1953, 1-2, p. 174; idem, *Materiale*, 7, 1961, p. 307; C. Preda, *Ist monedei*, p. 302.
- V. a) S-au descoperit doi denari romani republicani alături de două imitații thasiene care provin probabil, dintr-un tezaur.
- b) 1951, în așezarea civilă de pe Dealul Grădiștei, săpături arheologice.
- e) Denarii sunt datați între 124/103-81 a.Chr.
- f) C. Daicoviciu, *SCIV*, 3, 1952, p.304; I. Glodariu, *ActaMN*, 13, 1976, p.76.
- VI. a) S-a descoperit o piesă romană de bronz care nu a putut fi determinată.
- b) 1958, în așezarea locală, săpături arheologice.
- f) C. Daicoviciu, *Materiale*, 7, 1961, p.307; C. Preda, *Ist monedei*, p.302.
- VII. a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
- b) În așezarea locală.
- c) Colecție particulară (1 ex.).
- d) 1. *M. Aburius M.F. Geminus* (3,70 g; Crawford, I, Roma, 280/1, 132 a.Chr.);
2. *C. Annius Luscus. L. Fabius L.f. Hispaniensis* (Grueber, Spania, 1; Sydenham, Spania, 748, 81-80 a.Chr.).
- f) E. Chirilă și colab., *ActaMP*, 2, 1978, p.60 (nr.42); M. Chițescu, *RRCD*, p.359 (nr.155a).
- VIII. a) S-a descoperit un denar roman republican datat între 99-94 a.Chr.
- b) Într-un punct din apropierea terasei de pe Dealul Grădiștei.
- f) I. Glodariu, *ActaMN*, 13, 1976, p.76.
- IX. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) În așezarea civilă, în punctul numit „La Tău”.
- f) I. Glodariu, *ActaMN*, 13, 1976, p.76.
- X. a) S-au descoperit două monede romane imperiale, una de argint și alta de bronz (sestert).
- b) 1962, pe una din terasele de pe Dealul Grădiștei.
- d) *Traian*.
- e) Piesa de bronz are titlul *Dacicus Maximus* (101-102 p.Chr.).
- f) C. Daicoviciu și colab., *SCIV*, 3, 1952, p.306; idem, *Materiale*, 3, 1957, p.261-262; I. Glodariu, *ActaMN*, 13, 1976, p.76-77; H. Daicoviciu, Șt. Ferenczi, I. Glodariu, *Cetăți și așezări dacice din sud-vestul Transilvaniei*, București, 1989, p.160; V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.
- XI. a) S-a descoperit un denar roman imperial bine conservat și un aureus.
- b) 14 august 1980, la 20 m sud de panta de vest a cetății, în exteriorul zidului, cercetări arheologice.
- c) MICluj-Napoca/NrInV 16858.
- d) *Vespasian* (2,19 g; 18,3x16,5 mm; RIC, II, Roma, 90, 75 a.Chr.-denarul; RIC, II, Roma, p.36, nr.117a-aureus).
- f) R. Ardevan, *ActaMP*, 17, 1993, p.109 (nr.21); Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.442 (nr.68).
- XII. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) Octombrie 1984, între colinele „Fețele Albe” și „Grădiștea”.
- c) MIMiercurea Ciuc.
- d) *P. Clodius M.f.* (Crawford, Roma, 494/23, 42 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 33, 1989, p.261 (nr.12).
- XIII. a) S-au descoperit patru denari romani republicani.
- b) 1987, în cetatea dacică.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 32, 1988, 1-2, p.217 (nr.14)
- XIV. a) S-au descoperit trei ștanțe monetare romane, două republicane și una imperială.
- b) 1988, în așezarea locală, cercetări arheologice.
- c) MICluj-Napoca/NrInV 40988, 40999, 4100.

- d) 1. *C. Cassius* (Crawford, Roma, 266/1, 126 a.Chr.);
 2. *C. Hosidius Geta* (Crawford, Roma, 407/2, 68 a.Chr.);
 3. *Tiberius* pentru *Divus Augustus* (RIC, Lugdunum, 103, 1-3, 14-37 p.Chr.).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 32, 1988, p.217 (nr.14); idem, *Dacia*, N.S., 33, 1989, p.262 (nr.19); I. Glodariu și colab., *Ephemeris Napocensis*, 2, 1992, p.62.
- XV. a) S-au descoperit de-a lungul timpului monede romane republicane și imperiale.
 b) 1983-1994, în așezarea locală, cercetări arheologice.
 d) *M. Antonius* (1 ex.), *Tiberius* (1 ex.), *Augustus* (1 ex.), *Vespasian* (3 ex.), *Titus* (3 ex.), *Nerva* (4 ex.), *Domitian* (5 ex.), *Traian* (26 ex.).
 f) Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.448-449 (nr.98).
- XVI. a) S-a descoperit o piesă imperială de bronz (as).
 b) În așezarea locală, cercetări arheologice în sanctuarul vechi de pe terasa XI.
 d) *Claudius* (41 p.Chr.).
 f) I. Glodariu, *ActaMN*, 13, 1976, p.75.
- XVII. a) S-a descoperit o monedă romană imperială de bronz.
 b) În cetatea dacică de la Blidaru, în clădirea de pe Terasa II.
 d) *Traian* (sestert).
 e) Piesa este datată în 101-102 p.Chr.
 f) C. Daicoviciu și colab., *SCIV*, 6, 1955, 1-2, p.102; V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.
- 241. Grozăvești**, com. Corbii Mari, jud. Dâmbovița:
 a) Tezaur constituit din aproximativ 1000 de piese; s-au recuperat 53 denari romani republicani din care două imitații.
 b) 1941, într-un helesteu, de către locuitorul Costache Florea.
 c) MITârgoviște (52 ex.); restul pieselor s-au pierdut.
 d) Piese se eșalonează între *Anonim* (3,60 g; 18 mm; Sydenham, 376, 145-138 a.Chr.; Crawford, Roma, 197 (?), 155-154 a.Chr.) și *M. Antonius* (3,27 g; 18 mm; Sydenham, 1235, 32-31 a.Chr. LEG XV; Crawford, 544/30, monetărie în deplasare cu *M. Antonius*, 32-31 a.Chr.).
 f) B. Mitrea, V. Drob. *BSNR*, 75-76, 1981-1982 (1983), 129-130, p.101-108.
- 242. Gruiu**, com. Budești, jud. Călărași:
 a) S-a descoperit un denar roman republican.
 f) I. Winkler, *SCSCLuj*, 1955, p.134 (nr.80); M. Chițescu, *RRCD*, p.346 (nr.95).
- 243. Gura Padinii**, com. Orlea, jud. Olt:
 a) Tezaur alcătuit din 248 de piese din care au fost identificați 239 denari romani republicani, alături de o drahmă de la Alexandru cel Mare și o piesă thasiană considerată imitație.
 b) 1962.
 c) MICorabia.
 d) Piese se eșalonează între *Anonim* (3,45 g; Grueber, Roma, 191, 240-229 a.Chr.; Sydenham, Sicilia, 191, 175-172 a.Chr.) și *A. Postumius Albinus* (3,45 g; Grueber, Italia, 713, 89 a.Chr.; Sydenham, Italia, 613, 92-91 a.Chr.).
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 21, 1970, 1, p. 429 (nr.45); idem, *Dacia*, N.S., 6, 1963, p.592 (nr.14); M. Chițescu, *RRCD*, p.183-187(nr.91).
- 244. Guranu**, com. Pietroasa, jud. Bihor:
 a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1905, în hotarul satului.
 c) MIOradea/NrInV 111/1a (din 1905).
 d) *Lucius Rutilius Flaccus* (?) (Crawford, Roma, 387/1, 77 a.Chr.).
 f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.129 (nr.59).
- 245. Hațeg**, jud. Hunedoara:
 I. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 d) *P. Sepullius Macer* (3,30 g; Grueber, Roma, 3164; Sydenham, Roma, 1070, 44 a.Chr.).
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.346 (nr.96).
 II. a) Tezaur format din denari romani republicani (3 ex.) și imperiali (7 ex.).
 b) 1809 (?), în localitate.
 d) Piese se eșalonează între *Familia Coelia* (Grueber, Roma, 196-190 a.Chr.) și
 e) *Domitian*-2 ex. (Cohen², I, 503-504, 79-80 a.Chr.).
 f) I. Winkler, *SCN*, 3, 1960, p.442-443 (nr.VII); V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.39.
 III. a) S-au descoperit izolat, doi denari romani republicani și unul imperial.
 c) Colecție particulară.
 d) 1. *M. Baebius Tampilus* (3,95 g; Crawford, I, Roma, 268/1, 137 a.Chr.);

2. *C. Coilius Caldus* (3,55 g; Crawford, I, Roma, 329/1, 104 a.Chr.);

3. *Augustus* (3,50 g; RIC, I, Lugdunum, 348, 12-11 a.Chr.).

f) E. Chirilă și colab., *ActaMP*, 2, 1978, p.60 (nr.7, 8, 9).

246. Havârna, com. Havârna, jud. Botoșani:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) 1981.

c) MIBotoșani.

d) *L. Iuli Bursio* (4 g; 20 mm; Crawford, Roma, 352/1c, 85 a.Chr.).

f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.153 (nr.43); Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.464 (nr.164).

247. Hălchiu, com. Hălchiu, jud. Brașov:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

d) *C. Renius* (Grueber, Roma, 885; Sydenham, Roma, 432, 135-134 a.Chr.).

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.346 (nr.97).

248. Hărlău, jud. Iași:

I. a) Tezaur din care s-au recuperat trei denari romani republicani; restul tezaurului s-a pierdut.

b) Înainte de 1945.

d) 1. *M. Herennius* cu litera A (Crawford, Roma, 308/1, 108 sau 107 a.Chr.);

2. *C. Vibius C.f. Pansa* (Crawford, Roma, 342/5c, 90 a.Chr.);

3. *Man. Cordius Rufus* (Crawford, Roma, 463/3, 46 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 22, 1978, p.365 (nr.16).

II. a) S-a descoperit o monedă de argint romană.

b) 1983.

c) Colecția A. Scarlat din Hărlău.

d) *M. Cordius Rufus* (3,60 g; 19x17 mm; Crawford, Roma, 463/1a, 46 a.Chr.).

f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.153 (nr.45).

249. Hilib, com. Ojdula, jud. Covasna:

a) Tezaur constituit din 73 drahme dyrrhachiene, trei imitații dyrrhachiene, 21 piese thasiene și un denar roman republican.

b) Martie 1979, în localitate, lucrări edilitare, într-un șanț la adâncimea de 0,60 m; ulterior cercetări arheologice. Piese erau depuse într-un vas de lut de factură locală.

c) MISf.Gheorghe.

d) *L. Titurius* (4 g; 18 mm; Grueber, Roma, 2325, 87 a.Chr.; Sydenham, Roma, 698b, 88 a.Chr.; Crawford, Roma, 344/1a, 90 a.Chr.).

f) Z. Szekely, *CercetNum*, 3, 1980, p.3-10.

250. Horezu, com. Dobrețu, jud. Olt:

a) Tezaur format din denari romani republicani din care se cunosc două exemplare.

b) În apropierea Mănăstirii Horezu.

d) 1. *L. Cassius Q.f.* (Grueber, Roma, 3152, 70 a.Chr.; Sydenham, Roma, 779, 76 a.Chr.);

2. *M. Antonius* (Asia Mică, 1209, 34 a.Chr.; Grueber, Est, 177, 34 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *SCIV*, 15, 1964, 4, p.476 (nr.50).

251. Hotărani, com. Fărcașele, jud. Mehedinți:

a) Tezaur care are 25 denari romani republicani și trei tetradrahme thasiene.

b) 1914, în apropierea localității, lucrări edilitare.

c) IAB/NrInv 306.

d) Piese se eșalonează între *Anonim* (3 g; Grueber, Roma, 419a, 217-197 a.Chr.; Sydenham, Italia, 216a, 175-168 a.Chr.) și *L. Farsuleius Mensor* (3,86 g; Grueber, Roma, 3293, 75 a.Chr.; Sydenham, Roma, 789, 73 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *Dacia*, 9-10, 1941-1944, p.384 (nr.4); idem, *SCIV*, 22, 1971, 4, p.580-585; M. Chițescu, *RRCD*, p.188-189 (nr.95).

252. Hotăroaia, com. Roșiile, jud. Vâlcea:

a) Tezaur din care s-au recuperat nouă denari romani republicani.

b) 1969.

d) Piese se eșalonează între *L. Manlius Torquatus* (Sydenham, Italia, 545, 109 a.Chr.) și *L. Axius Naso* (Sydenham, Roma, 794, 71 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *BSNR*, 67-69, 1973-1975 (1975), 121-123, p.319-320.

253. Hunedoara, jud. Hunedoara:

I. a) Tezaur constituit din 42 denari romani republicani și 35 drahme apolloniene și dyrrhachiene.

- b) 1855.
 c) MNM.
 d) Piese se eșalonează între *Anonim* (Sydenham, Babylon, 176 și 226, secolul II a.Chr.) și *C. Postumius* (Grueber, Roma, 3238; Sydenham, Roma, 785, 74-73 a.Chr.).
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.196 (nr.100); C. Preda, *Ist monedei*, p.303.
- II. a) Tezaur format din 1117 monede: 1093 denari romani republicani și imperiali, 19 drahme dyrrhachiene, cinci drahme apolloniene, o imitație după un denar roman imperial și opiesă emisă în Nicaea.
 b) 1904.
 d) Piese se eșalonează între *Anonim* (secolul II a.Chr.) și *Traian*.
 e) Emisiunile imperiale se distribuie astfel: Nero (1 ex.); Vespasian (2 ex.); Titus (2 ex.); Domitian (2 ex.); Traian (2 ex.).
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.189-193 (nr.97); C. Preda, *Ist monedei*, p.303.
- III. a) Tezaur alcătuit din 164 denari romani republicani și imperiali alături de trei torques-uri de argint.
 b) 1910.
 c) Colecția Michael Pap Szathmari din Cluj-Napoca.
 d) Piese se eșalonează între *Natta* (Grueber, Roma, 172-150 a.Chr.; Sydenham, 390, 145-138 a.Chr.) și *Nerva* (2 ex.).
 e) Emisiunile imperiale se distribuie astfel: Augustus (9 ex.); Nero (5 ex.); Otho (2 ex.); Vespasian (21 ex.); Titus (6 ex.); Domitian (13 ex.). Din tezaur nu au fost determinate 14 exemplare.
 f) I. Winkler, *SCN*, 3, 1960, p.443-444 (nr.VIII); M. Chițescu, *RRCD*, p.194 (nr.98); V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.39.
- IV. a) Tezaur care are 41 denari romani republicani, un denar imperial și o tetradrahmă a Macedoniei I.
 b) 1911 (?), pe teritoriul uzinelor metalurgice.
 c) MICluj-Napoca (5 ex.); colecția Mihaly Vereș din Hunedoara (alte ex.).
 d) Piese se eșalonează între *C. Antestius* (Grueber, Roma, 859, 172-150 a.Chr.; Sydenham, Italia, 411, 137-134 a.Chr.) și *Vespasian* (Cohen, I, 275/36.)
 f) I. Winkler, *SCN*, 2, 1958, p.403-404 (nr.IV); M. Chițescu, *RRCD*, p.195-196 (nr.99).
- V. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
 c) Colecție particulară.
 d) Galba (RIC, I, p.201, 20).
 f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.468 (nr.56).
- 254. Iași**, jud. Iași:
 a) S-a descoperit un denar roman republican.
 c) IAB/Nrlnv 235.
 d) *M. Antonius* (32-31 a.Chr.).
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.346 (nr.100).
- 255. Icland**, com. Emei, jud. Mureș:
 a) Tezaur constituit din 34 denari romani republicani și două tetradrahme thasiene cu litera *M* barat.
 b) 24 iulie 1978, pe coasta unui deal de pe teritoriul satului.
 d) Piese se eșalonează între *C. Antestius* (3,50 g; 18,5 mm; Grueber, Roma, 859, 172-151 a.Chr.; Sydenham, 406, 137-134 a.Chr.) și *L. Marcius Philippus* (4 g; 18 mm; Grueber, Roma, 3890, 56 a.Chr.; Sydenham, 919, 56 a.Chr.).
 e) Un exemplar este hibrid cu ștanțe copiate.
 f) Gh. Poenaru Bordea, M. Cojocărescu, *SCN*, 8, 1984, p.53-77; Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p.311 (nr.9)..
- 256. Iclânzel**, com. Iclânzel, jud. Mureș:
 a) Tezaur din care s-au recuperat 18 denari romani republicani și piese thasiene (2 ex.).
 b) 1978, la nord-est de comuna Iclânzel, pe dealul Ghidașteu.
 e) Un exemplar este datat în 84 a.Chr. (Crawford, 356).
 f) E. Chirilă, Maria Fl. Grigorescu, *ActaMP*, 6, 1982, p.15-16; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 28, 1984, p.187 (nr.66).
- 257. Iclod**, com. Iclod, jud. Cluj:
 a) S-au descoperit doi denari romani imperiali.
 b) În localitate.
 c) MIGherla.
 d) 1. *Augustus* (3,65 g; RIC, I, Roma, 88, 328, 14-12 a.Chr.);
 2. *Domitian* (2,60 g; RIC, II, Roma, 164, 87, 86 p.Chr.).
 f) E. Chirilă și colab., *ActaMP*, 2, 1978, p.54 (53, 54).
- 258. Ieud**, com. Ieud, jud. Maramureș:
 a) S-a descoperit un denar roman imperial datat între 103-112 p.Chr.
 d) *Traian*.
 f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.131 (nr.66/2).

259. Ighișu Vechi, com. Bârgăniș, jud. Sibiu:

- a) Tezaur din care s-au recuperat 40 denari romani republicani.
- b) 1855.
- c) MİSighișoara.
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.196 (nr.101).

260. Iliidia, com. Ciclova Română, jud. Caraș Severin:

- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- b) 1879.
- d) *Vespasian*.
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p.287 (nr.207).

261. Ilieni, com. Ilieni, jud. Covasna:

- a) Tezaur constituit din aproximativ 200-300 denari romani republicani dintre care se cunosc 111 piese (un exemplar este o imitație de denar).
- b) 1877.
- d) Piesele se eșalonează între *Q.L.C. Lutatia-Bab* (Grueber, Italia, 349, 217-197 a.Chr.; Sydenham, Italia, 274, 165-155 a.Chr.) și *Annia (C. Annus Lascus. L. Fabius L.f. Hispaniesis-?)*.
- f) B. Mitrea, *SCN*, 5, 1971, p.81-90; M. Chițescu, *RRCD*, p.197-198 (nr. 102).

262. Ineu, com. Ineu, jud. Arad:

- a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
- b) 1972, la marginea de est a orașului, în locul numit Vadul Căpușa.
- c) Colecția I. Diaconescu din Ineu.
- d) 1. *C. Cassius Longinus* (Crawford, Roma, 266/1, 126 a.Chr.);
2. *M. Plaetorius Cestianus* (Crawford, Roma, 409/1, 67 a.Chr.).
- f) Al. Sâșianu, *Moneda antică*, p.131 (nr.68).

263. Ineu, com. Ineu, jud. Bihor:

- a) Tezaur (?) din care se cunoaște un denar roman republican.
- b) 1865, în localitate.
- d) [*L.*] *Postumius Albinus* (Grueber, Roma, 2836, 99-95 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, 9-10, 1941-1944, p.382.

264. Inuri, com. Vințu de Jos, jud. Alba:

- a) Tezaur din care se cunosc 37 denari romani republicani.
- b) 1954, în localitate.
- c) MİDeva (31 ex.); MİAlba Iulia (4 ex.); MİCluj-Napoca (2 ex.).
- d) Piesele se eșalonează între *M. Iunius Silanus* (3,90 g; Grueber, Roma, 172-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 408, 137-136 a.Chr.) și *P. Satrienus* (3,70 g; Grueber, Roma, XXXV, 77 a.Chr.; Sydenham, Roma, 781a, 75-74 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.198-199 (nr.103).

265. Islaz, or. Turnu Măgurele, jud. Teleorman:

- a) Tezaur format din 160 denari romani republicani și imperiali (33 ex.).
- b) 1872.
- d) Piesele se eșalonează între *Atilius Saranus* (Grueber, Roma, 741, 172-151 a.Chr.; Sydenham, 377, 145-138 a.Chr.) și *Traian*.
- e) Din cele 160 de piese, în catalogul în limba latină întocmit de August Treboniu Laurian apar 150 denari romani republicani, patru denari imperiali și imitații dacice de denari.
- f) B. Mitrea, *SCN*, 5, 1971, p.305-324; M. Chițescu, *RRCD*, p.199-201 (nr.104).

266. Ișalnița, or. Craiova, jud. Dolj:

- a) Tezaur constituit din 133 denari romani republicani și o imitație dacică de denar.
- b) 1942, în localitate.
- c) MİCraiova.
- e) Piesele se eșalonează între *P. Cornelius Sulla* (Grueber, Roma, 828, 172-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 386, 145-138 a.Chr.) și *M. Antonius, M. Barbatus (Philippus) Octavian* (3,85 g; Grueber, Efes, 100, 41 a.Chr.; Sydenham, Asia Mică, Efes (?), 1181, 41 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.201-204 (nr.105).

267. Izvoarele (fost Bivolita), com. Izvoarele, jud. Teleorman:

- a) Tezaur format denari romani republicani și drahme dyrrhachiene.
- b) Înainte de 1926.
- c) IAB (1 ex.).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 9, 1958, 1, p.153 (nr.10).

268. Izvorul Frumos, com. Burila Mare, jud. Mehedinți:

- a) Tezaur din care se cunosc 13 denari romani emiși între 151-81 a.Chr., alături de o brătară și o fibulă de argint.
- b) 1987.
- f) M. Davidescu, *Symposia Thracologica*, 6, 1988, p.108.

269. Jac, com. Greaca, jud. Sălaj:

- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- b) Pe teritoriul satului.
- d) *Vespasian* (17 mm).
- f) I. Winkler, *SCN*, 2, 1958, p.406 (nr.XIII).

270. Jdioara, com. Criciova, jud. Timiș:

- a) Tezaur alcătuit din 69 denari romani republicani eșalonati între 217 și 74 a.Chr.
- f) C. Preda, *Ist monedei*, p.304.

271. Jegălia, com. Jegălia, jud. Ialomița:

- a) Tezaur care are aproximativ 496-497 piese dintre care două tetradrahme thasiene, probabil imitații, 450 denari romani republicani, din care 25 sunt imitații și cinci denari incuși.
- b) 1967, în comună, lucrări agricole.
- c) MICălărași; col. N. Scăunaș (câteva exemplare).
- d) Piese se eșalonează între *Anonim* (Crawford, 53/2. 211 a.Chr.) și *P. Accoleius Lariscolus* (3,82 g; Sydenham, Roma, 1148, 37 a.Chr.).
- e) Între 1970-1973, Crișan Mușețeanu, N. Scăunaș și N. Conovici, au recuperat de la persoane din Jegălia, lezeru și Unirea alți 29 denari republicani, o imitație de denar și o imitație thasiană, pe care le-am inclus în tezaur. De asemenea, se consideră că tezaurul ar fi avut 496-497 de piese din care s-au recuperat 482 exemplare, unele având incizii și crestături.
- f) M. Chițescu, N. Angheliescu, *Dacia*, N.S., 16, 1972, p.305-316; M. Chițescu, *RRCD*, p. 204-208 (nr.106); N. Conovici, N. Scăunaș, *SCN*, 9, 1989, p.113-121.

272. Lăceni, com. Orbeasca, jud. Teleorman:

- I. a) S-au descoperit doi denari romani republicani și o piesă de bronz argintată.
- b) 1970.
- c) Colecția E. Săndulescu din Lăceni.
- d) 1. *M. Fannius C.f.* (3,70 g; 19 mm; Grueber, Italia, 468, 150-125 a.Chr.; Sydenham, Italia, 419, 137-134 a.Chr.);
- 2. *M. Fourius Philus* (3,50 g; 16x17 mm; Grueber, Italia, 555, 93-92 a.Chr.; Sydenham, Italia, 529, 110-108 a.Chr.);
- 3. *L.Farsuleius Mensor* (2,58 g; 17,55x18 mm; Grueber, Roma, 3293 tip gen., 75 a.Chr.; Sydenham, Roma, 789, 73 a.Chr.).
- e) Ultimul exemplar este din bronz.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 23, 1972, 1, p.139; C. Beda, *CercetNum*, 3,1980, p.133-134 (nr.25).
- II. a) S-a descoperit o monedă romană imperială de argint.
- b) În localitate.
- c) Colecția E. Săndulescu din Lăceni.
- d) *Galba* (2,98 g; 18,5 mm; BMC, I, 39).
- f) C. Beda, *CercetNum*, 3,1980, p.133-134 (nr.40).

273. Lăpușnic, com. Bara, jud. Timiș:

- a) Tezaur alcătuit din opt denari romani republicani și cinci denari imperiali (trei exemplare sunt de la Augustus).
- b) 1868.
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p. 208 (nr.108); C. Preda, *Ist monedei*, p.304.

274. Lăscud, com. Ogra, jud. Mureș:

- a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
- b) 1962, în localitate, în locul numit „Valea Agrișului”.
- c) MITâmăveni.
- d) 1. *P. Fourius Crassipes* (3,78 g; Grueber, Roma, 2604; Sydenham, Italia, 735, 83 a.Chr.);
- 2. *L. Procilius* (3,70 g; Grueber, Roma, 3147; Sydenham, Roma, 771, 78-77 a.Chr.).
- f) E. Chirilă, *ActaMN*, 4, 1967, p.458 (nr.16-17).

275. Leșile, com. Teiu, jud. Argeș:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 15, 1964, 4, p.573 (nr.28)

276. Licuriciu, com. Călinești, jud. Teleorman:

- a) Tezaur constituit din 63 denari romani republicani.
- b) 1951.

- c) IAB/NrInv 757 (32 ex.).
- d) Piese se eșalonează între *S. Afranius* (Grueber, Roma, 670, 172-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 338, 145-138 a.Chr.) și *Paullus Aemilius Lepidus* (Grueber, Roma, 3373, 71 a.Chr.; Sydenham, Roma, 920, 55 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.162-163; idem, *Dacia*, N.S., 24, 1980, p.372 (nr.10); M. Chițescu, *RRCD*, p.208-209 (nr.109).
- 277. Lipănești**, com. Lipănești, jud. Prahova:
- a) S-a descoperit o monedă romană republicană datată în secolele I - I a.Chr.
- b) În așezarea locală.
- f) M. Turcu, *Dacia*, N.S., 22, 1978, p.162 (nr.104).
- 278. Lipovu**, com. Lipovu, jud. Dolj:
- a) Tezaur (?) din care se cunosc șapte denari romani republicani.
- b) 1863.
- c) MICraiova.
- d) Piese se eșalonează între *M. Sergius Silus* (3,85 g; Crawford, Roma, 286/1, 116 sau 115 a.Chr.) și *Sextus Pompeius Magnus Pius* (3,76 g; Crawford, Roma, 511/36, 42-40 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.209 (nr.110); Gh. Popilian, *BSNR*, 70-74, 1976-1980 (1981), 124-128, p.153-159.
- 279. Lisnău**, com. Ozun, jud. Covasna:
- a) S-au descoperit trei denari romani republicani.
- f) I. Winkler, *SCȘCIuj*, 1955, p.138 (nr.97).
- 280. Livezeni**, or. Craiova, jud. Dolj:
- a) Tezaur format dintr-un număr neprecizat de monede romane.
- b) În localitate.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, 9-10, 1941-1944, p.390 (nota 3).
- 281. Locusteni**, com. Daneți, jud. Dolj:
- a) Tezaur alcătuit din 89 denari romani republicani printre care și o imitație barbară de denar.
- b) August 1957, în punctul numit „La Predești”, la 3 km nord-vest de comună, îngropat la adâncimea de 0,50 m.
- c) IAB/NrInv 837 (78 ex.); MICraiova (10 ex.); o piesă s-a pierdut.
- d) Piese se eșalonează între *Anonim* (3,29 g; Grueber, Roma, 446, 217-197 a.Chr.; Sydenham, Roma, 261, 197-155 a.Chr.) și *C. Iulius Caesar* (3,98 g; Grueber, Roma, 3955, 49 a.Chr.; Sydenham, Gallia, 1009, 50 a.Chr.).
- f) C. Preda, *SCN*, 3, 1960, p.135-170.
- 282. Lucăceni**, com. Berveni, jud. Satu Mare:
- a) S-au descoperit doi denari romani imperiali.
- b) 1977 și 1979, în locul numit „Pe dâmb”, în zona cetății dacice.
- c) MICarei; MISatu Mare.
- d) 1. *Nerva* (RIC, II, Roma, 14, 96 p.Chr.);
2. *Traian* (RIC, II, Roma, 165, 103-104 p.Chr.).
- f) Gh. Lazin, I. Popescu, *StComSatu Mare*, 7-8, 1986-1987, p.95 (nr.2 și 2b).
- 283. Luduș**, jud. Mureș:
- a) Tezaur din care s-au recuperat doi denari romani republicani.
- b) 1935, în localitate.
- c) Colecție particulară din Timișoara.
- d) 1. *L. Flaminius Cilo* (Sydenham, Italia sau Gallia Cisalpină, 540, 106-105 a.Chr.);
2. *L. Cornelius Sulla, L. Maenius* (Grueber, Est, 8, 82-81 a.Chr.; Sydenham, Est, 557, 82-81 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 16, 1965, 3, p.611 (nr.28); M. Chițescu, *RRCD*, p.212 (nr.113).
- 284. Lunca**, or. Ocnele Mari, jud. Vâlcea:
- a) Tezaur constituit din 22 denari romani republicani alături de două imitații de denari.
- b) 1971.
- d) *L. Cossutius Sabula*-1 ex. (Crawford, 395/1, 74 a.Chr.)
- e) Se cunosc zece exemplare.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 24, 1980, p.373 (nr.50); idem, *Dacia*, N.S., 25, 1981, p.386 (nr.37).
- 285. Lunca Târnavei** (fostă *Spini*), com. Șona, jud. Alba:
- a) S-a descoperit un as roman.
- b) Colecția școlii generale din Biiia (com. Șona).
- d) *Traian* (8 g).
- f) E. Chirilă, M. Blăjan, *ActaMP*, 12, 1988, p.192 (nr.12).
- 286. Maglavit**, com. Maglavit, jud. Dolj:
- I. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) Colecție particulară din Craiova.
- d) *Mn. Fonteius C.f.* (3,82 g; 21 mm; Grueber, Roma, 2476, 85 a.Chr.; Sydenham, Italia, 724, 84 a.Chr.).

f) Gh. Poenaru Bordea, O. Stoica, *SCN*, 7, 1980, p.73 (nr.VI); M. Chițescu, *RRCD*, p.347 (nr.107).

II. a) În colecția școlii din localitate se găsesc mai multe monede printre care și denari de la Vespasian.

f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 35, 1991, p.223 (nr.53).

287. Malaica, com. Cerăt, jud. Dolj:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) 1967, în localitate.

c) Colecția Facultății de Istorie-Geografie din Craiova.

d) *Anonim* (Grueber, Roma, 2622; Sydenham, Roma, 723, 85-84 a.Chr.).

f) I. Glodariu, *Relatii*, p.285 (nr.169); M. Chițescu, *RRCD*, p.347 (nr.108).

288. Mădăraș, com. Band, jud. Mureș:

a) Se semnalează descoperirea unor denari romani republicani, în număr neprecizat.

f) I. Winkler, *SCSCLUJ*, 1955, p.138-139 (nr.100).

289. Măgheruș, com. Ozun, jud. Covasna:

I. a) Tezaur care are peste 100 denari romani republicani.

f) I. Glodariu, *Relatii*, p.285 (nr.170a).

II. a) S-au descoperit doi denari romani imperiali de la Nero și Domitian.

f) I. Winkler, *SCSCLUJ*, 1955, p.138-139 (nr.101a); I. Glodariu, *Relatii*, p.285 (nr.170b).

290. Măgura-Toplița, com. Certeju de Sus, jud. Hunedoara:

a) Tezaur constituit din denari romani republicani.

b) Într-o oală, alături de un lanț de bronz.

f) I. Winkler, *SCSCLUJ*, 1955, p.138-139 (nr.102).

291. Mărășești, jud. Vrancea:

a) Tezaur (?) din care s-au examinat opt sau nouă exemplare de denari romani republicani; se cunoaște un exemplar.

b) 1945-1946, în oraș, în condiții neprecizate.

c) Colecția Gh. Mălureanu din Focșani.

d) *Ti. Claudius* (Grueber, Roma, 3137, t. gen., 80 a.Chr.; Sydenham, Italia, 770, 78-77 a.Chr.).

e) M. Chițescu, corectează trimiterea la Grueber: 3137, 79 a.Chr. cu CXVIII.

f) B. Mitrea, *SCIV*, 21, 1970, 2, p.338-339 (nr.34); V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.293, II, nr.20; M. Chițescu, *RRCD*, p.212 (nr.114 bis).

292. Mărcușa, com. Cemat, jud. Covasna:

a) Tezaur alcătuit din 53 denari romani republicani și 122 denari imperiali eșalonați până la Domitian.

b) 1892.

c) MNM (53 ex.).

f) I. Winkler, *SCSCLUJ*, 1955, p.138-139 (nr.103); C. Preda, *Ist monedei*, p.328.

293. Mărgineni, or. Bacău, jud. Bacău:

a) S-au recuperat 18 denari romani republicani de la M. Antonius aparținând unui tezaur.

f) V. Căpitanu, *Symposia Thracologica*, 6, 1988, p.108; V. Căpitanu, *Carpica*, 20, 1989, p.195-196, fig.2-3/13-30.; Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 36, 1992, p. 203 (nr.18).

294. Mărtiniș, com. Mărtiniș, jud. Harghita:

a) Tezaur din care s-au recuperat 15 denari romani republicani și o piesă thasiană.

b) Înainte de 1876.

c) Colecție privată; MICluj-Napoca (10 denari romani republicani).

d) Piese se eșalonează între *Anonim* (Grueber, Roma, 289, 229-168 a.Chr.; Sydenham, Roma, 207, 175-168 a.Chr.) și *Q. Fufius Kalenus, Mucius Cordus* (Grueber, Roma, 3358, 72 a.Chr.; Sydenham, Italia, 797, 69 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *BSNR*, 42-66, 1948-1972, 96-120, p.75-81; M. Chițescu, *RRCD*, p.212-213 (nr.115).

295. Mătăcina, com. Vințu de Jos, jud. Alba:

a) Tezaur format din 36 denari romani republicani.

b) 1955.

c) MICluj-Napoca (3 ex.); MIALba Iulia (3 ex.); MIDeva (30 ex.).

f) I. Glodariu, *Relatii*, p.285 (nr.174).

296. Mediaș, jud. Sibiu:

I. a) S-au descoperit patru denari romani republicani și unul imperial.

b) În localitate, în locuri diferite.

c) Colecția prof. G. Togan din Mediaș.

d) 1. *C. Coilius Calvus* (3,69 g; Grueber, Roma, 1435; Sydenham, Roma, 582, 100-97 a.Chr.);

2. *M. Porcius Cato* (3,64 g; 21 mm; Grueber, Italia, 657; Sydenham, Roma, 996, 93-91 a.Chr.);

3. *Q. Titius* (3,15 g; 18 mm; Grueber, Roma, 2225; Sydenham, Roma, 692, 88 a.Chr.);

4. [*Sextus Pompeius*] *Magnus Pius* (3,46 g; 20 mm; Grueber, Italia de Sud, 18; Sydenham, Sicilia, 1348, 38-36 a.Chr.);
5. *Augustus* (3,70 g; RIC, Lugdunum, 338).

f) E. Chirilă și colab., *ActaMN*, 4, 1967, p.457 (nr.14, 15, 18); M. Chițescu, *RRCD*, p.348 (nr.111a).

II. a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) În apropierea localității.

c) Colecția prof. G. Togan din Mediaș.

d) *M. Baebius Tampilus* (3,90 g; 18 mm; Babelon, I, 254-5/12, 144 a.Chr.; Grueber, 150-125 a.Chr.).

f) E. Chirilă și colab., *ActaMN*, 4, 1967, p.457 (nr.11); M. Chițescu, *RRCD*, p.348 (nr.111b).

297. Medveș, com. Fărău, jud. Alba:

a) Tezaur din care s-au recuperat 13 denari romani republicani.

b) În primii zece ani ai secolului XX.

d) Piese se eșalonează între *C. Iunius C.f.* (Grueber, Roma, 660; Sydenham, Roma, 392, 145-138 a.Chr.) și *C. Hosidius C.f. Geta* (Crawford, 452/2, 48-47 a.Chr.).

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.213 (nr.117).

298. Merei, com. Merei, jud. Buzău:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) Descoperit în viile aflate între localitățile Merei și Valea Teacului.

d) *C. Valerius Flaccus* (Grueber, Roma, 879; Sydenham, Roma, 440, 133-126 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.164.

299. Merești, com. Meresti, jud. Harghita:

I. a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) 1990, cercetări arheologice efectuate în așezarea locală, în locul numit „Dealul Pipașilor”, la adâncimea de 0,90 m, în secțiunea 5.

d) *C. Iulius Caesar* (3,27 g; 18x21 mm; Crawford, 452/2, 48-47 a.Chr.).

f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 35, 1991, p.219 (nr.16); Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.435 (nr.22).

II. a) S-au descoperit doi denari romani republicani.

e) Un exemplar este datat în 123 a.Chr. iar celălalt în 83 a.Chr.

f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.445 (nr.22).

300. Miercurea Ciuc, jud. Harghita:

a) S-a descoperit un denar roman imperial.

b) 1988, săpături arheologice, în așezarea locală fortificată din punctul „Pământul Morii”, în stratul de cultură de secol I p.Chr., în secțiunea 6, caroul 5, la 0,18 m adâncime.

c) MIMiercurea Ciuc.

d) *Vitellius* (2,98 g; 17 mm; BMC, I, 372/31, grupa a III-a, 69 p.Chr.).

f) C. Beldiman, *BSNR*, 80-85, 1986-1991, 134-139, p.269.

301. Mierea (fost **Gura Niscov**), com. Vernestii, jud. Buzău:

a) S-au descoperit trei denari romani republicani.

d) 1. *P. Servilius Rullus* (Grueber, Roma, 1672; Sydenham, Italia, 601, 100-95 a.Chr.);

2. *P. Furius Crassipes* (Grueber, Roma, 2604; Sydenham, Italia, 735, 83 a.Chr.);

3. *P. Satrienus* (Grueber, I, XII; Sydenham, Roma, 781a, 75-74 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.163-164 (nr.19).

302. Mihai Bravu, com. Mihai Bravu, jud. Giurgiu:

a) Tezaur constituit din 56 denari romani republicani și o imitație barbară de denar.

b) Septembrie 1958.

c) IAB/NrInV 1150.

d) Piese se eșalonează între *Anonim* (3,75 g; Grueber, Roma, 353, 217-197 a.Chr.; Sydenham, Roma, 229, 167-155 a.Chr.) și *L. Farsuleius Mensor* (3,86 g; Grueber, Roma, 3299, var., 75 a.Chr.; Sydenham, Roma, 789, 73 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *SCN*, 4, 1968, p.373-379; M. Chițescu, *RRCD*, p.213-215 (nr.118).

303. Moacșa, com. Moacșa, jud. Covasna:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) În locul numit „Csereszu”.

d) *L. Rubrius Dossenus* (Grueber, Roma, 2448; Sydenham, Roma, 705, 87-86 a.Chr.).

f) I. Glodariu, *Relații*, p.286 (nr.180); M. Chițescu, *RRCD*, p.348 (nr.114).

304. Mofleni, or. Craiova, jud. Dolj:

a) Tezaur din care s-au recuperat șase denari romani republicani.

b) 1936.

- c) Colecția școlii elementare din Lemna de Sus-Bucovăț, jud. Dolj.
- d) Piesele se eșalonează între *Q. Fabius Labeo* (3,78 g; Sydenham, Italia sau Gallia Cisalpină, 532, 109 a.Chr.) și *L. Roscius Fabatus* (3,69 g; Grueber, Roma, 3394; Sydenham, Italia, 915, 58 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 22, 1971, 1, p.124 (nr.37).

305. Moigrad, com. Moisid, jud. Sălaj:

- I. a) Tezaur ce conține drahme dyrhachiene, denari romani republicani și fragmente de monede.
 - f) M. Chițescu, *RRCD*, p.215 (nr.120).
- II. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 - b) Colecție particulară.
 - d) *C. Considius Paetus* (3,20 g; Crawford, Roma, 467/1a, 46 a.Chr.).
 - f) E. Chirilă și colab., *ActaMP*, 2, 1978, p.60 (nr.20).
- III. a) S-au descoperit șase denari romani republicani.
 - d) Piesele se eșalonează între *T. Carisius* (Grueber, Roma, 4070; Sydenham, Roma, 895, 45 a.Chr.) și *M. Antonius* (32-31 a.Chr.).
 - f) M. Chițescu, *RRCD*, p.349 (nr.115b).
- IV. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
 - b) În locul numit „Drumul vițelilor”.
 - c) MIZalău.
 - d) *Augustus* (RIC, 56, 19-15 a.Chr., Cohen², 182, 14 a.Chr.).
 - f) M. Chițescu, *RRCD*, p.349 (nr.115 a).
- V. a) S-a descoperit o monedă imperială de bronz (as).
 - b) În locul numit „Măgura”, probabil în cetatea dacică (?).
 - d) *Augustus* (2 a.Chr. - 11 p.Chr.).
 - f) M. Chițescu, *RRCD*, p.349 (nr.115c).
- VI. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
 - b) Colecție particulară.
 - d) *Claudius* (3,30 g; RIC, I, Roma, 33, 49 p.Chr.).
 - f) E. Chirilă și colab., *ActaMP*, 2, 1978, p.60 (nr.21).
- VII. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
 - c) Colecție particulară.
 - d) *Domitian* (3 g; RIC, II, Roma, 152, 90 p.Chr.).
 - f) E. Chirilă și colab., *ActaMP*, 2, 1978, p.60 (nr.22).

306. Moinești, jud. Bacău:

- a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
- b) 1987, în așezarea locală, în nivelul datat în secolele I a.Chr. - I p.Chr.
- c) MIBacău.
- d) *L. Piso Frugi* (Crawford, Roma, 340, 90 a.Chr.).
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia rășăriteană*, p.154 (nr.49); Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 36, 1992, p.203 (nr.20).

307. Moisei, com. Moisei, jud. Maramureș:

- a) Tezaur din care s-au recuperat cinci denari romani republicani.
- b) 1918.
- c) Colecție particulară din localitatea Rebricea, jud. Vaslui.
- d) Piesele se eșalonează între *L. [Calpurnius] Piso L.f. Frugi* (Grueber, Roma, 1869, 88 a.Chr.; Sydenham, Italia, 655, 90-89 a.Chr.) și *L. Procilius* (Grueber, Roma, 3147, 78 a.Chr.; Sydenham, Roma, 771, 78-77 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 20, 1969, 2, p.166-167 (nr.29); M. Chițescu, *RRCD*, p.215-216 (nr.122).

308. Moldova Nouă, jud. Caraș Severin:

- I. a) S-au descoperit doi denari imperiali.
 - b) În zona „Observator”.
 - c) Colecția Ștefan Simici.
 - d) 1. *Augustus* (BMC, I, Lugdunum, 91/540, 2 a.Chr. - 11 p.Chr.);
 - 2. *Traian* (BMC, III, Roma, 157/748, 101-102 p.Chr.).
 - f) D. Bălănescu, *SCN*, 8, 1984, p.131 (nr.13).
- II. a) S-a descoperit un aureus de la Titus.
 - e) La I. Winkler, descoperirea este raportată la Moldova Veche, azi localitate componentă a orașului Moldova Nouă.
 - f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.140-141 (nr.113).

309. Moldovenești, com. Moldovenești, jud. Cluj:

- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- b) Într-un punct neprecizat de pe teritoriul satului.
- c) MICluj-Napoca/NrInV 8/1917/18.
- d) *Vespasian*.
- f) I. Winkler, A. Hopârtean, *Moneda antică la Potaissa*, Cluj-Napoca, 1973, p.130 (nr.12/2).

310. Moroda, com. Seleuș, jud. Arad:

- I. a) Tezaur format din zece denari romani republicani și obiecte de podoabă dacice (o brățară de argint, un fragment de brățară și un inel, probabil de bronz).
- b) 1866, pe malul râului Cigher, în punctul numit „Săliște”, pe locul unei așezări locale de secol I a.Chr. - I p.Chr., aflată între satele Moroda și Seleuș.
- c) KMW.
- d) Piese se eșalonează între 87 și 38 a.Chr.
- f) Al. Sâșianu, *Moneda antică*, p.135 (nr.82/I).
- II. a) Tezaur alcătuit din 10 denari romani republicani alături de o drahmă apolloniană.
- b) 1955, pe malul râului Cigher, la locul numit „La Zugău” situat la 3 km vest de așezarea locală de la Săliștea.
- c) MTC/NrInV 363 (11 ex.); colecția I. Diaconescu din Ineu (1 ex.).
- d) Piese se eșalonează între *M. Opeimius* (4 g; 17-18 mm; Crawford, Roma, 254/1, 131 a.Chr.) și *Ti. Claudius Nero* (3.55 g; 20 mm; Crawford, Roma, 383/1, 79 a.Chr.).
- f) O. Iliescu, *SCN*, 2, 1958, p.460 (nr.38); Al. Sâșianu, *Moneda antică*, p.135-136 (nr.82/II).

311. Moșna, com. Moșna, jud. Iași:

- a) Se semnalează descoperirea mai multor denari romani republicani.
- b) În localitate.
- c) MIHuși.
- d) *Cn. Lucretius Trio*, 1 ex. (Sydenham, 450, 133-126 a.Chr.).
- f) V. Mihailescu-Bîrliiba, 1980, p.293-294, II, nr.21.

312. Movila, com. Niculești, jud. Ilfov:

- a) S-au descoperit doi denari romani republicani alături de monede locale de tip Vârteju - București și un denar roman republican.
- b) În localitate, în locuri și împrejurări diferite.
- d) *A. Plautius*, 1 ex. (Grueber, Roma, 3916; Sydenham, Roma, 932, 54 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 4, 1960, p.589.

313. Movileni (fost **Tâmpeni**), com. Movileni, jud. Olt:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- c) MISlatina.
- d) *L. Sempronius Pitio* (Grueber, Roma, 711; Sydenham, Roma, 402, 145-138 a.Chr.).
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p.286 (nr.187).

314. Mozacu, com. Negrași, jud. Argeș:

- a) Tezaur din care se cunosc 13 denari romani republicani.
- b) În localitate.
- c) MIPitești.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 15, 1964, 4, p.573 (nr.29).

315. Murgeni, com. Murgeni, jud. Vaslui:

- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- b) În punctul numit „La Cramă-Bozianu”, pe locul unei așezări Latene.
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.349 (nr.119); Ghenuță Coman, *RAJVaslui*, p.186, XLV.3.

316. Nadișa, com. Strugari, jud. Bacău:

- a) Se semnalează descoperirea a doi denari romani imperiali.
- b) În localitate.
- c) MIPiatra Neamț.
- d) 1. *Vespasian* (Cohen², 552, 79 p.Chr.);
- 2. *Traian* (Cohen², 288, 98 p.Chr.).
- f) C. Mătasă, B. Mirea, *SCN*, 1, 1957, p.676 (nr.10); V. Mihailescu-Bîrliiba, 1980, p.297, II, nr. 51.

317. Năsăud, jud. Bistrița Năsăud:

- a) Tezaur (?) din care se cunosc opt denari romani republicani.
- b) 1898 (?).
- c) CNBAR/InvNr 34234-34241.

d) Piese se eșalonează între *Anonim* (3,75 g; Grueber, Roma, 289; Sydenham, Roma, 207, 175-168 a.Chr.) și *L. Cossutius C.f. Sabula* (3,59 g; Grueber, Roma, 3320; Sydenham, Roma, 790, 72 a.Chr.).

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.218 (nr.127).

318. Nedeia, com. Gighera, jud. Dolj:

a) Tezaur constituit din 19 denari romani republicani.

b) 6 iunie 1951, lucrări agricole.

c) MICraiova/NrInv 1166-1184.

d) Piese se eșalonează între *Flavus* (Grueber, Roma, 848; Sydenham, Roma, 391, 145-138 a.Chr.) și *Ti Claudius Ti f. Ap. n.* (Grueber, Roma, 3114; Sydenham, Italia, 770, 78-77 a.Chr.).

f) V. Cristu, *SCN*, 1, 1957, p.467-468; M. Chitescu, *RRCD*, p.218 (nr.128).

319. Negreni, com. Ciucea, jud. Cluj:

a) S-a descoperit un aureus de la Nero.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.140-141 (nr.117); I. Glodariu, *Relatii*, p.287; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.136 (nr.83).

320. Neudorf, com. Zăbreni, jud. Arad:

I. a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) 1971.

c) MILipova.

d) *T. Mallius, Appius Claudius* (Sydenham, Roma, 570, 106 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *BSNR*, 67-69, 1973-1975 (1975), 121-123, p.320.

II. a) S-a descoperit un aureus de la Augustus.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.140-141 (nr.118).

321. Nicolae Bălcescu (fost **Carol Vodă**), com. Călmățui, jud. Teleorman:

I. a) Tezaur din care se cunosc 13 denari romani republicani și o piesă de tip Macedonia I.

b) În locul numit "Câmpul Cioarei".

c) IAB/NrInv 179/944 și 183/944.

d) Piese se eșalonează între *L. Sempronius Pitio* (4,19 g; Grueber, Roma, 717, 172-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 402, 145-138 a.Chr.) și *L. Farsuleius Mensor* (3,83 g; Grueber, Roma, 329, 75 a.Chr.; Sydenham, Roma, 789, 73 a.Chr.).

e) Nu se cunosc condițiile descoperirii și numărul total al pieselor.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.108-109 (nr.14); M. Chițescu, *RRCD*, p.219 (nr.130).

II. a) Tezaur din care s-au recuperat 42 denari romani republicani, alături de trei imitații barbare de denari.

b) Aprilie 1966, lucrări agricole, într-un vas de lut care s-a spart.

c) MIAlexandria; colecția liceului din Turnu Măgurele.

d) Piese se eșalonează între *Atilius Saranus* (3,35 g; Grueber, Roma, 741, 172-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 377, 145-138 a.Chr.) și *P. Clodius* (3,10 g; Grueber, Roma, 4290, 38 a.Chr.; Sydenham, Roma, 1114, 41 a.Chr.).

f) M. Chițescu, *SCN*, 6, 1975, p.208-212; idem, *RRCD*, p.220-221 (nr.131).

322. Novaci, com. Mihăilești, jud. Giurgiu:

I. a) S-au descoperit diferite monede printre care și doi denari romani republicani.

b) În localitate, în locuri diferite.

c) IAB/NrInv 935.

d) 1. *T. Cloulius* (3,80 g; 20 mm; Grueber, Roma, 1079; Sydenham, Roma, 516, 110 a.Chr.).

2. *C. Fonteius* (3,86 g; 20 mm; Grueber, Italia, 598; Sydenham, Italia, 555, 109 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *SCIV*, 11, 1960, 1, p.192 (nr.10); C. Preda, *SCN*, 3, 1960, p.468 (nr.12).

II. a) S-a descoperit un denar roman imperial.

b) În comună, izolat, alături de alte monede.

c) IAB.

d) *Domitian* (2,91 g; 18,5 mm; Cohen², I, 284).

f) C. Preda, *SCN*, 3, 1960, p.468 (nr.12).

323. Nușfălău, com. Nușfălău, jud. Sălaj:

a) Tezaur constituit din 17 denari romani republicani și o imitație de denar.

b) 1899, în hotarul satului, lucrări agricole.

c) MNM.

d) Piese se eșalonează între *Todus sau Todillus* (?) (Crawford, Roma, 141/1; 189-180 a.Chr.) și *Ti. Claudius Nero* (Crawford, Roma, 383/1, 79 a.Chr.).

e) O piesă nu a fost determinată.

f) I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p.83 (nr.197); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.136 (nr.84).

324. Ocheni, com. Huruiști, jud. Bacău:

I. a) S-a descoperit un denar roman republican alături de ceramică locală de tip Latène.

b) În locul numit „Șarba”.

- e) Piesa este datată în secolul I a.Chr.
 f) V. Căpitanu, *Carpica*, 14, 1982, p.147.
- II. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) Într-o așezare situată în răsăritul satului, la marginea pădurii, care are la suprafață ceramică Latène.
 c) MIBacău/NrInv 20830 (donată în 1983 de I. Ostachi).
 d) D. *Silanus* (3,20 g; 18 mm; Sydenham, Roma, 647, 90-89 a.Chr.; Crawford, Roma, 337/3, 91 a.Chr.).
 f) V. Căpitanu, *Symposia Thracologica*, 6, 1988, p. 108; idem. *Carpica*, 20, 1989, p.195 și fig.1/12.
- 325. Ocnița**, com. Ocnele Mari, jud. Vâlcea:
- I. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1966, în așezarea locală. săpături arheologice.
 d) Q. *Titius* (Grueber, Roma, 2220; Sydenham, Roma, 691, 88 a.Chr.).
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 18, 1967, 1, p.197 (nr.38); D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.132.
- II. a) S-a descoperit o monedă imperială de bronz (as).
 b) 1967, în așezarea civilă, în secțiunea 8, în zona de contact dintre partea superioară a nivelului II și baza nivelului III.
 d) *Augustus* (Grueber, 275, 11-12 p.Chr.).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.133.
- III. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1968, în așezarea locală, cercetări arheologice.
 d) C. *Iulius Caesar* (3,75 g; Grueber, Gallia, 27; Sydenham, Gallia, 1006, 54-51 a.Chr.).
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 20, 1969, 1, p.167 (nr.30); D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.133.
- IV. a) S-a descoperit o monedă imperială de bronz.
 b) 1968, în așezarea civilă, în nivelul III.
 d) *Augustus* (7,24 g; 26 mm).
 e) Pe revers moneda este contramarcată în timpul lui Tiberius.
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.131-132.
- V. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1969, în așezarea locală. cercetări arheologice, în nivelul IIb din așezarea civilă.
 d) M. *Antonius* (3,13 g; 20 mm; Grueber, Gallia, 197; Sydenham, Est, 1223, 32-31 a.Chr.).
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 21, 1970, 2, p.339 (nr.35) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.133.
- VI. a) Se semnalează descoperirea unei monede romane imperiale de bronz (as).
 b) 1969, în secțiunea 15/69, în așezarea civilă.
 d) *Caligula* (41 p.Chr.).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.134.
- VII. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1970, în așezarea locală, cercetări arheologice.
 d) T. *Carisius* (3,24 g; Grueber, Roma, 4056; Sydenham, Roma, 982, 45 a.Chr.).
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 15, 1971, p.404 (nr.38).
- VIII. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
 b) 1970, în nivelul III al stratului de cultură din așezarea civilă.
 d) *Titus* (80 p.Chr.).
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 23, 1972, 1, 141; D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.134.
- IX. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1971, în așezarea locală, cercetări arheologice.
 d) L. *Iulius Bursio*.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 23, 1972, 1, p.140-141 (nr.42).
- X. a) S-a descoperit o imitație de denar roman republican.
 b) 1972, în așezarea locală.
 e) Este o imitație după denarul lui *Quintus Titius* (anul 87 a.Chr.); piesa este *subaerată*.
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.131-132.
- XI. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1972, în „Orizontul IV”, de viitură.
 d) M. *Antonius* (3,0 g; 19 mm; Grueber, 32-31 a.Chr.; Sydenham, 32-31 a.Chr.).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.133.
- XII. a) S-a descoperit o monedă romană imperială.
 b) 1972, în așezarea locală, în nivelul III.
 d) *Vespasian* (71 p.Chr.).
 e) Piesa este *subaerată* și este considerată o imitație ulterioară anului 71 p.Chr.

- f) B. Mitrea, *SCIV*, 23, 1972, 1, 141; D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.134.
- XIII. a) S-au descoperit două monede imperiale.
 b) 1972, în nivelul III al stratului de cultură din așezarea civilă.
 d) *Claudius* (41-54 p.Chr.).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.134.
- XIV. a) S-a descoperit o monedă imperială de bronz (as).
 b) 1973, în nivelul III al stratului de cultură din așezarea civilă.
 d) *Claudius* (8,32 g; 20 mm; 41-54 p.Chr.).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.134.
- XV. a) S-a descoperit o monedă o monedă romană imperială de bronz.
 b) 1973, în așezarea locală.
 d) *Tiberius* (Cohen, 161).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.134.
- XVI. a) S-a descoperit două monede romane imperiale, una de bronz și alta de argint.
 b) 1973, pe Colina Sacră (C1), în încăperea subterană (ă"groapa 2/73"), la adâncimea de 2,35 m.
 d) *Augustus*.
 e) Moneda de bronz este datată în anii 15-10 a.Chr., iar cea de argint în 2 a.Chr. - 14 p.Chr.
 f) D. Berciu, *SCIV*, 24, 1973, 4, p.611-619, fig.4; idem, *Buridava dacică*, București, 1981, p.133-134.
- XVII.a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1975, în așezarea locală, într-o locuință ce aparține nivelului I; locuința era suprapusă de o altă locuință care aparținea nivelului IIa (începutul secolului I a.Chr.).
 d) *Marcus Marcius* (3,68 g; 19 mm; Grueber, Roma, 124-103 a.Chr.; Sydenham, Roma, 119-110 a.Chr.).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.131-132.
- XVIII.a) Se semnalează descoperirea unui denar roman republican.
 b) 1976, în așezarea locală.
 d) *Mn. Acilius* (3,68 g; 18 mm; Grueber, Roma, 3943, 50 a.Chr.; Sydenham, Roma, 922/1, 55 a.Chr.).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.132.
- XIX. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1977, în așezarea locală, în secțiunea 14A, în interiorul unei locuințe (L.2), în nivelul IIb care se datează din a doua jumătate a secolului I a.Chr.
 d) *Quintus Pompeius Rufus* (Crawford, Roma, 434/1, 54 a.Chr.).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.132.
- XX. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1977, în secțiunea 14A, într-o locuință (L.3) din așezarea civilă, în nivelul IIb.
 d) *M. Antonius* (Crawford, 496/1, 42 a.Chr.).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.133.
- XXI. a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
 b) 1978, în așezarea locală, în secțiunea 38, în nivelul IIa care a fost datat în prima jumătate a secolului I a.Chr.
 d) *Lucius Titurius Sabinus* (3,30 g; 18 mm; Crawford, Roma, 344, 89 a.Chr.).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.132.
- XXII. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1978, pe Colina Sacră (C1), groapa 21, în stratul de nisip fin.
 d) *Caius Vibius Pansa* (Grueber, Roma, 3964, 49 a.Chr.; Crawford, Roma, 449/1a, 48 a.Chr.).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.133.
- XXIII.a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1978, pe Colina Sacră (C1), în groapa 23a (Gr.23a), în pământul care umplea groapa.
 d) *M. Antonius* (3,51 g; 18,5 mm; Crawford, 544/15, 32-31 a.Chr.).
 e) Descoperirea monedei pe platoul Colinei Sacre atestă o folosire, sau locuire, a platoului în a doua jumătate a secolului I a.Chr., ceea ce ar corespunde perioadei nivelului IIb.
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.133.
- XXIV.a) S-a descoperit o monedă romană din vremea lui Augustus (*fourrée*).
 b) 1978, în secțiunea 38, în orizontul de sfârșit al nivelului II și de început al nivelului III.
 d) *Augustus* (BMC, I, Lugdunum, p.78, nr.451, 15-12 a.Chr.; RIC, I, p.88, nr.327, 14-12 a.Chr.).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.134.
- XXV.a) S-a descoperit un denar roman imperial.
 b) 1978, în așezarea locală.
 d) *Vespasian* (2,45 g; 20 mm; BMC, II, Roma, nr.166, 75 p.Chr.).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.134.

- XXVI. a) Se semnalează descoperirea unui denar roman imperial.
 b) 1978, pe una din terasele situate la est de Colina Sacră.
 d) *Domitian*.
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.134.
- XXVII. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1979, în nivelul I.
 d) *C.L. Calpurnius Piso L.f. Frugi* (Sydenham, Roma, 841, 64 a.Chr.).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.135.
- XXVIII. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1979, în nivelul I.
 d) *L. Sanfeius* (Sydenham, 384, 145-138 a.Chr.).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.135.
- XXIX. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1979, în secțiunea 9 de pe Terasa II, în nivelul IIa.
 e) Piesa este emisă în 75 a.Chr. (Sydenham, Roma, 777).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.135.
- XXX. a) S-a descoperit o monedă imperială de bronz (as).
 b) 1979, în așezarea locală.
 d) *Tiberius* (BMC, p.141, nr.146).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.135.
- XXXI. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
 b) Înainte de 1980.
 d) *Augustus* (3,24 g; 20 mm).
 e) Piesa este datată în 24-22 a.Chr.
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.133.
- XXXII. a) S-a descoperit o imitație după un denar roman republican.
 b) 1981, pe Terasa I a Cetății 1, în secțiunea 12, caroul 2, la 0,60 m adâncime.
 e) Piesa are 2,10 g și 19 mm fiind datată în 90-89 a.Chr. (Sydenham, Roma, 177) sau 88 a.Chr. (Grueber, Roma, 646).
 f) D. Berciu și colab., *Thraco-Dacica*, 4, 1983, 1-2, p.113.
- XXXIII. a) S-a descoperit o imitație după un denar roman republican.
 b) 1981, pe latura de nord a acropolei Cetății 1.
 e) Este o imitație după un denar de la *Appius Claudius Ti. Mullius* (3,36 g; 18 mm; Grueber, Roma, 1290, 91 a.Chr.).
 f) D. Berciu și colab., *Thraco-Dacica*, 4, 1983, 1-2, p.113.
- XXXIV. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1982, în depunerile de pe latura de nord a Cetății 1.
 d) *L. Sempronius Titio* (3,70 g; 19 mm; Crawford, Roma, 216, 5402, 148 a.Chr.).
 f) D. Berciu și colab., *Thraco-Dacica*, 4, 1983, 1-2, p.112.
- XXXV. a) S-a descoperit o monedă de la Caesar.
 b) 1982, în secțiunea 12/B82, la adâncimea de 1,10 m, caroul 15, nivelul IIa.
 d) *Caesar* (2,35 g; 20 mm; Crawford, 443, 49-48 a.Chr.).
 f) D. Berciu și colab., *Thraco-Dacica*, 4, 1983, 1-2, p.112.
- XXXVI. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1982, pe latura de nord a Cetății 1, în secțiunea A13, caroul 4, la 0,30 m adâncime.
 d) *M. Antonius* (3,00 g; 18 mm; Crawford, 544/10, 32-31 a.Chr.).
 f) D. Berciu și colab., *Thraco-Dacica*, 4, 1983, 1-2, p.112.
- XXXVII. a) S-au descoperit două monede romane imperiale.
 b) 1982, pe Cetatea 1, în secțiunea B18, locuința 1 (prima monedă) și în secțiunea AP, caroul 6, la 0,20 m adâncime (a doua piesă).
 d) *Augustus* (3,55 g; 20 mm; BMC, 352, 19-15 a.Chr. și 3,75 g; 19 mm; RIC, 350, 2-14 p.Chr.).
 f) D. Berciu și colab., *Thraco-Dacica*, 4, 1983, 1-2, p.112.
- XXXVIII.a) S-a descoperit un denar roman imperial.
 b) 1982, pe Cetatea 1, secțiunea B20, caroul 4, locuința 1 (nivelul III).
 d) *Vespasian* (1,78 g; 18 mm; RIC, 46, 72-73 a.Chr.)
 f) D. Berciu și colab., *Thraco-Dacica*, 4, 1983, 1-2, p.112.
- XXXIX. a) S-a descoperit o monedă romană de bronz.
 b) 1982, în secțiunea B20, caroul 7, la 0,70 m adâncime, pe Cetatea 1.
 d) *Augustus* (?).

- e) Pare a fi o monedă de tip *fouillée*.
- f) D. Berciu și colab., *Thraco-Dacica*, 4, 1983, 1-2, p.112.
- XL. a) S-a descoperit o monedă romană imperială de bronz.
- b) 1984, pe Cetatea 1, pe marginea de nord a acropolei, la punctul numit „palisadă”, în secțiunea A17, caroul 3, la adâncimea de 0,20 m, alături de un bogat inventar arheologic.
- d) *Augustus* (6,56 g; 26 mm; RIC, Roma, p. 79, nr. 295, 6 a.Chr.; BMC, I, Roma, p. 45, nr. 235, 6 a.Chr.).
- f) D. Berciu și colab., *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p.173.
- XLI. a) Tezaur constituit din 16 denari romani republicani.
- b) 1986, în gropa 1 (Gr.1), secțiunea 38/86, de pe Terasa II a Înălțimii I, la adâncimea de 1,75 m, alături de un bogat inventar arheologic: ceramică lucrată cu mâna și la roată, resturi de chirpic ars, adâncimea de 1,60 m.
- d) Piese se eșalonează între *Anonim* (3,22 g; 19 mm; Sydenham, 144 ?, 187-175 a.Chr.; Crawford, Roma, după 226 a.Chr.) și *C. Vibius Varus* (Sydenham, 1138, 39 a.Chr.; Crawford, 494/36, 42 a.Chr.).
- f) D. Berciu și colab., *Thraco-Dacica*, 8, 1987, 1-2, p.158-160; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 31, 1987, p.175 (nr.10).
- XLII.a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1987, în așezarea locală, cercetări arheologice.
- d) *Rufius Dossenus* (Crawford, Roma, 348/3, 87 a.Chr.).
- f) D. Berciu și colab., *Thraco-Dacica*, 8, 1987, 1-2, p.158-160; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 32, 1988, p.217 (nr. 13).
- XLIII.a) S-a descoperit o monedă romană imperială de bronz (as).
- b) 1993.
- d) *Tiberiu* (7,14 g; 28 mm; BMC, I, Roma, p.128, nr.65-67).
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.469 (nr.63).
- 326. Odobasca**, com. Poiana Cristei, jud. Vrancea:
- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1954.
- c) MIFocșani.
- e) Descoperirea a fost plasată inițial la Dobasu.
- f) Gh. Constantinescu, H. Boos, *SCN*, 1, 1957, p.430 (nr.3); M. Chițescu, *RRCD*, p.342 (nr.68).
- 327. Odobești**, jud. Vrancea:
- a) Tezaur alcătuit din 21 denari romani republicani și imperiali.
- b) Probabil în împrejurimile localității.
- c) CNBAR.
- d) Piese se eșalonează între *P. Maenius* (3,40 g; 19 mm; Sydenham, 351, 150-146 a.Chr.; BMC, Roma, 630, 196-173 a.Chr.) și *Augustus* (3,75 g; 18,5 mm; BMC, Lugdunum, 519, 2-11 p.Chr.).
- e) C. Preda consideră că piesa de la Antonius Pius nu aparține tezaurului. De asemenea se crede că tezaurul a avut mai multe piese iar locul descoperirii lui poate fi plasat la Mera-Arva sau Bontăști, situație în care ne-am confrunța cu unul și același tezaur.
- f) M. Chițescu, *SCN*, 6, 1975, p. 210-212; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia rășăriteană*, p.154 (nr.56); C. Preda, *Ist monedei*, p.307-308.
- 328. Odorheiu Secuiesc**, jud. Harghita:
- a) Tezaur format din denari romani republicani.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.130-131 (nr.36); C. Preda, *Ist monedei*, p.308.
- 329. Ohaba Ponor**, com. Pui, jud. Hunedoara:
- a) S-a descoperit o monedă romană imperială.
- b) În peșteră.
- f) C.S. Nicolaescu Ploșor, *SCIV*, 6, 1955, 1-2, p.139.
- 330. Olarii Vechi**, com. Gherghița, jud. Prahova:
- a) S-a descoperit o monedă romană republicană.
- c) MIGherghița.
- f) M. Turcu, *Dacia*, N.S., 22, 1978, p.163 (nr.135).
- 331. Olteni**, com. Bodoc, jud. Covasna:
- a) S-a descoperit o monedă romană imperială de bronz.
- b) 1856, în castelul Miko, lucrări edilitare, lângă zidul nordic al castelului, la dâncimea de 0.70 m.
- d) *Claudius* dar bătută sub *Titus*.
- f) Z. Szekely, *SCN*, 3, 1960, p.557-558 (nr.10).
- 332. Olteni**, com. Olteni, jud. Teleorman:
- a) S-au descoperit un denar roman republican și o imitație de denar.
- d) *PME* (*P. Maenius*-după Grueber) (Grueber, Grueber, Roma, 630; Sydenham, 351, 150-146 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.166 (nr.22).

333. Oltenița, jud. Călărași:

- a) S-a descoperit o monedă imperială de bronz (as).
- b) 1925, în portul Oltenița.
- d) *Claudius*.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 5, 1961, p.590 (nr.42); C. Deculescu, *SCIV*, 17, 1966, 3, p.586.

334. Onești, jud. Bacău:

- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- d) *Nerva*.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.140-141 (nr.121).

335. Oradea, jud. Bihor:

- I. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 - b) 1872, în locul numit „Dealul Viilor”, unde se află și o așezare locală datată în secolele II-I a.Chr.
 - c) MIOradea/NrInV 209 (din 1872).
 - d) *P. Crepusius* (Crawford, Roma, 361/1b, 82 a.Chr.).
 - f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.139 (nr.86/IX).
- II. a) S-au descoperit patru denari romani republicani.
 - b) 1879, în raza orașului, se pare pe „Dealul Salca”.
 - c) MNM.
 - d) 1. *Cn. Papirius Carbo* (Crawford, Roma, 279/1, 121 a.Chr.);
 - 2. *Ap. Claudius Pulcher, T. Manlius Mancius (?), Q. Urbinus* (Crawford, Roma, 299/1a, 111 sau 112 a.Chr.);
 - 3. *L. Calpurnius Piso Frugi* (Crawford, Roma, 340/1, 90 a.Chr.);
 - 4. *C. Gargonius, M. Vergilius (Verginius), Ogul(nius)* (Crawford, Roma, 350A/1, 86 a.Chr.).
 - f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.138-139 (nr.86/VIII).
- III. a) S-au descoperit trei denari romani republicani.
 - b) 1904, în zona Seleuș, lucrări agricole.
 - c) MIOradea/NrInV 274/1d (din 1904).
 - d) *M. Antonius* (Crawford, monetărie mobilă cu M. Antonius, 544/24. 32-31 a.Chr.)
 - f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.139 (nr.86/X).
- IV. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
 - b) 1904 (?), în locul numit „Dealul Salca”.
 - c) MIOradea/NrInV 191.
 - d) *Traian* (RIC, 32-33 sau 40-41, 100 p.Chr.).
 - f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.139 (nr.86/XIV).
- V. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 - d) *D. Iunius Silanus* (91 a.Chr.).
 - f) Al. Sășianu, *Crisia*, 13, 1983, p.447.
- VI. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
 - b) În împrejurimile orașului.
 - c) MIOradea/NrInV 39/1A.
 - d) *Domitian*.
 - f) B. Mitrea, *SCIV*, 18, 1967, 1, p.199 (nr.59).

336. Orăștie, jud. Hunedoara:

- I. a) Din împrejurimile orașului provin 111 denari romani (54 republicani și 57 imperiali), alături de 16 fragmente de monedă care se eșalonează între 20 a.Chr. și 93/94 sau 96 p.Chr.
 - b) 1855.
 - e) Nu se știe dacă este vorba de un tezaur; piesele au fost vândute.
 - f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.142-143 (nr.123a); I. Glodariu, *Relații*, p.287 (nr.204a); V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.39; C. Preda, *Ist monedei*, p.308.
- II. a) Tezaur constituit din 70 denari romani republicani.
 - b) 1877.
 - f) I. Glodariu, *Relații*, p.287 (nr.204b); C. Preda, *Ist monedei*, p.308.
- III. a) Tezaur format din 310 denari romani republicani și imperiali, eșalonați între 268 a.Chr. și 98 p.Chr., alături de o piesă de tip Juba I.
 - f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.142-143 (nr.123); I. Glodariu, *Relații*, p.287 (nr.204c); V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.39; C. Preda, *Ist monedei*, p.308.

337. Orbău, com. Cehal, jud. Satu Mare:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.

- b) Septembrie 1988, descoperit întâmplător.
 c) MISatu Mare.
 d) L. *Piso Frugi* (Crawford, Roma, 340/1, 90 a.Chr.).
 f) B. Mitrea, Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 33, 1989, p.261 (nr.17).
- 338. Orbeasca de Sus**, com. Orbeasca, jud. Teleorman:
 a) Tezaur alcătuit din 140 denari romani republicani și trei imitații de denari.
 b) 1972, în așezarea locală.
 d) Piese se eșalonează între *Anonim* (3,53 g; Grueber, Roma, 386, 196-173 a.Chr.; Sydenham, Roma, 328, 156-150 a.Chr.) și C. *Vibius Pansa* (3,98 g; Grueber, Roma, 3978, 49 a.Chr.; Sydenham, Roma, 947, 48 a.Chr.).
 f) E. Moscalu, C. Beda, *SCIV*, 25, 1974, 2, p.265-267.
- 339. Orbeasca de Jos**, com. Orbeasca, jud. Teleorman:
 a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1961, în localitate.
 c) IAB/NrInV 1222.
 d) L. *Caesius* (Grueber, Italia, 585; Sydenham, Italia, 564, 103 a.Chr.).
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.350 (nr.126).
- 340. Orlea**, com. Orlea, jud. Olt:
 I. a) Tezaur din care s-au recuperat 12 denari romani republicani.
 b) 1944, în localitate, în punctul „Grindul lui Iancu Mușat”.
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.225 (nr.137).
 II. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1946, în localitate, în punctul „Grindul lui Iancu Mușat”.
 c) IAB/NrInV 197/1946.
 d) L. [*Scribonius*] *Libo* (3,63 g; Grueber, Roma, 3377; Sydenham, Roma, 928, 55 a.Chr.).
 e) Posibil să provină din tezaurul menționat anterior.
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.351 (nr.127b).
 III. a) Tezaur (?) din care se cunosc cinci denari romani republicani.
 b) În apropierea Oltului.
 c) MIOrlea.
 d) Piese se eșalonează între Q. *Cassius* (2,79 g; Grueber, Roma, 3868; Sydenham, Roma, 57 a.Chr.) și *Octavian* (3,84 g).
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.351 (nr.127a).
 IV. a) În colecția muzeului din localitate se află în total 22 denari romani republicani și 28 monede imperiale.
 d) Piese se distribuie între Q. *Marcus Libo* (3,70 g; Babelon, II, 181, 1; Grueber, Roma, 172-151 a.Chr.) și *Traian-20 ex.* (15,62 g; 103-111 p.Chr., ultimul exemplar).
 e) Emisiunile imperiale se distribuie astfel: Augustus (2 ași), Claudius (2 ași), Nero (1 denar și 2 ași), Galba (1 denar și 1 sestert), Vespasian (1 denar și 2 ași), Titus (1 denar și 1 as), Domitian (1 denar, 2 sesterti, 4 dupondii și 1 as), Nerva (2 denari, 1 dupondius și 1 as).
 f) I. Winkler, *ActaMN*, 8, 1971, p.161-162; I. Winkler, C. Butoi, *ActaMN*, 10, 1973, p.181-212;
- 341. Orlovka** (fost **CartalăAliobrix**), r. Reni, reg. Odessa, Ucraina:
 I. a) S-au descoperit mai mulți (?) denari romani republicani.
 b) Secolul al XX-lea.
 f) S.A. Bulatovi, *NAIO*, p.124 (nota.17).
 II. a) S-a descoperit un denar roman republican (?).
 f) S.A. Bulatovi, *NAIO*, p.121.
- 342. Ormeniș**, com. Viișoara, jud. Mureș:
 a) S-a descoperit un denar roman imperial.
 d) *Domitian*.
 f) I. Glodariu, *Relatii*, p.287 (nr.207).
- 343. Orșova**, jud. Mehedinți:
 I. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 d) *Quintius Caecilius Metellus Pius* (Grueber, Spania, 43; Sydenham, Spania, 750, 77 a.Chr.).
 f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.109.
 II. a) S-au descoperit izolat, nouă monede romane datate în secolul I p.Chr., din care o piesă este imitație.
 e) Se consideră că este vorba de șapte piese de argint și una de bronz eșalonate de la Augustus la Vespasian (1 ex.).
 f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.142-143 (nr.125); C. Preda, *Ist monedei*, p.328.
- 344. Ostroveni**, com. Ostroveni, jud. Dolj:
 a) S-a descoperit un denar roman republican.

- b) 1962, în localitate, în punctul numit „Capul Viilor”.
- c) Colecție particulară din Craiova.
- d) *M. Aemilius Scaurus, P. Plautius, Hypsalus* (3,42 g; 17x15 mm; Grueber, Roma, 3878, 58 a.Chr.; Sydenham, Roma, 914, 58 a.Chr.).
- f) Gh. Poenaru Bordea, O. Stoica, *SCN*, 7, 1980, p.73 (nr.XII); M. Chițescu, *RRCD*, p.351 (nr.129).
- 345. Ostrov Zmeinyi (Insula ȘerpilorâLeuke)**, reg. Odessa, Ucraina:
- a) S-au descoperit zece monede romane republicane și imperiale timpurii de argint și trei de bronz.
- b) Prima jumătate a secolului XIX.
- d) Piesele se eșalonează între 148 a.Chr. (Crawford, 215/5) sau 6-7 a.Chr. (RIC, 190 sau 191).
- e) Dintre piese un exemplar este de la M. Antonius și două de la Augustus. Se pare că piesele au fost descoperite de-a lungul unei perioade mai mari de timp.
- f) S.A. Bulatovi, *NAIO*, p.122-126.
- 346. Ozun**, com. Ozun, jud. Covasna:
- a) S-a descoperit o monedă romană de bronz de la Traian, anterioară cuceririi Daciei, alături de ceramică de factură locală.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p.288 (nr.210).
- 347. Padea**, com. Drânic, jud. Dolj:
- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- d) *C. Norbanus* (Crawford, Roma, 357/1, 83 a.Chr.).
- f) Gh. Popilian, *Drobeta*, 1978, p.45.
- 348. Palota**, com. Sântandrei, or. Oradea, jud. Bihor:
- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- d) *Domitian*.
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p.288 (nr.211).
- 349. Partoș**, or. Alba Iulia, jud. Alba:
- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) În localitate.
- d) *Q. Therm (us) M.F. (THE. MF)* (Babelon, II, 235, 19; Grueber, Roma, 90 a.Chr.)
- f) I. Winkler, *SCN*, 3, 1960, p.455 (nr.VII).
- 350. Pasul Vulcan**, or. Orăștie, jud. Hunedoara:
- a) Tezaur constituit din 46 denari romani republicani și 52 denari imperiali.
- b) Ianuarie 1858, în apropiere de Orăștie.
- d) Piesele se eșalonează între *Aemilia* și *Domitian* (5 ex.).
- e) Printre emisiunile imperiale se mai numără: Tiberius (1 ex.), Germanicus (1 ex.), Galba (2 ex.), Otho (1 ex.), Vitellius (3 ex.), Vespasian (29 ex.), Titus (8 ex.), Iulia Titi (1 ex.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.226 (nr.139); C. Preda, *Ist monedei*, p.316, 331.
- 351. Pădurea Bejan**, or. Deva, jud. Hunedoara:
- a) Tezaur alcătuit din 146 piese, dintre care 42 drahme emise de Apollonia, 101 la Dyrrhachium, o imitație dyrrhachiană și doi denari romani republicani.
- b) 1913, în albia râului “Bejan”, din pădurea cu același nume, lângă municipiul Deva.
- c) MIDeva.
- d) Apollonia; Dyrrhachium
- f) E. Chirilă, A. Rusu, *ActaMP*, 4, 1980, p.69-76; M. Chițescu, *RRCD*, p.226 (nr.140).
- 352. Pădureni**, com. Moacșa, jud. Covasna:
- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- d) *Traian* (înainte de 106 p.Chr.).
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.128-129 (nr.20).
- 353. Părăușani**, com. Livezi, jud. Vâlcea:
- a) Tezaur constituit din 104 denari romani republicani.
- b) 1900 (?), lângă râul Olt, în apropierea localității.
- c) Colecție particulară din Grădiștea.
- f) I. Winkler, *JNG*, 17, 1967, p.149 (nr.98); M. Chițescu, *RRCD*, p.226 (nr.141).
- 354. Păuliș**, com. Păuliș, jud. Arad:
- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.191 (nr.91/II).
- 355. Pâncești**, com. Pâncești, jud. Bacău:
- a) Tezaur alcătuit din 202 denari romani republicani și imperiali.
- b) 1969, la vest de localitate, în punctul „Dealul Odăilor”, la cca 2 km de așezarea locală de la Răcătău, în partea de est față de cetatea dacică și vest față de satul Pâncești.

- d) Piese se eșalonează între *Anonim* (2,90 g; 18 mm; Grueber, Italia, 117, 240-217 a.Chr.; Sydenham, Italia, 291, 195-155 a.Chr.) și *Tiberius*, 1 ex. (3,60 g; 19 mm; RIC, Lugdunum, 3, 14-15 p.Chr.).
- e) Pentru piesele 199-201 nu s-a stabilit emitentul, iar piesa nr. 202 este de tip Numidia-Juba; cinci exemplare sunt de la Augustus. Monedele au titlul argintului de 900‰.
- f) V. Căpitanu, V. Ursachi, *Carpica*, 4, 1971, p.167-182; M. Chițescu, *RRCD*, p.227-230 (nr.143).

356. Părgărești, com. Părgărești, jud. Bacău:

- a) Tezaur din care s-au recuperat șase denari romani, din care unul este imperial.
- b) MIBacău.
- d) Piese se eșalonează între *L. Cornelius Sulla*, *L. Manlius* (Grueber, Est, 8, 82-81 a.Chr.; Sydenham, Est, 757, 82-81 a.Chr.) și *Augustus* (Grueber, Gallia, 163, 14-12 a.Chr.; RIC, Lugdunum, 327, 14-12 a.Chr.).
- e) M. Chițescu plasează descoperirea în localitatea Pângărați, jud. Neamț.
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.231 (nr.144); M. Crawford, *RRCH*, p.134 (nr.503); C. Preda, *Ist monedei*, p.329;

357. Pecica, com. Pecica, jud. Arad:

- I. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1898, în așezarea locală, în nivelul de locuire dacic, în urma săpăturile arheologice efectuate de L. Dömötör.
- f) I. H. Crișan, *Ziridava. Săpăturile de la „Șanțul Mare” din anii 1960, 1961, 1962, 1964*, Arad, 1978, p.149.
- II. a) S-au descoperit trei denari romani republicani.
- b) 1943, în așezarea locală, în nivelul dacic de locuire, săpături arheologice efectuate de D. Popescu.
- f) I. H. Crișan, *Ziridava. Săpăturile de la „Șanțul Mare” din anii 1960, 1961, 1962, 1964*, Arad, 1978, p.149
- III. a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
- b) 1960-1964, în așezarea locală de la „Șanțul Mare”, săpături arheologice, în al doilea nivel dacic.
- c) MIArad.
- d) 1. *Cnaeus Magnus* (3,60 g; 19x21 mm; Babelon, II, 344/9, 46-45 a.Chr.);
2. *P. Clodius Turinus* (3,50 g; Babelon, I, 356/15, 43 a.Chr.; Grueber, 38 a.Chr.).
- f) I.H. Crișan, *Apulum*, 5, 1965, p.130; I. H. Crișan, *Ziridava. Săpăturile de la „Șanțul Mare” din anii 1960, 1961, 1962, 1964*, Arad, 1978, p.148-149; E. Chirilă, V. Lucăcel, *ActaMP*, 3, 1979, p.138; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.189 (nr.162).
- IV. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- b) 1961, în hotarul localității, în locul numit „Șanțul Mare”, săpături arheologice, în necropola așezării locale.
- c) MIArad.
- d) *Traian* (RIC, 126, 103-111 p.Chr.).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 8, 1964, p.381; I.H. Crișan, *Apulum*, 5, 1965, p.130; I. H. Crișan, *Ziridava. Săpăturile de la „Șanțul Mare” din anii 1960, 1961, 1962, 1964*, Arad, 1978, p.149.

358. Peretu, com. Peretu, jud. Teleorman:

- a) Tezaur din care se cunosc șase denari romani republicani.
- b) În comună.
- c) MİRoșiori de Vede.
- d) Piese se eșalonează între *Natta* (Sydenham, 390, 145-138 a.Chr.) și *M. Antonius* (Sydenham, 1224, 32-31 a.Chr.)
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 5, 1961, p.587-588 (nr.24); idem, *SCIV*, 16, 1965, 3, p.612 (nr.33).

359. Pescari (fost **Coronini**), com. Pescari, jud. Caraș Severin:

- a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
- d) 1. *Fam. Aelia*;
2. *T. Quinctius* (Sydenham, Roma, 505, 119-110 sau Italia de Sud, 563, 105 a.Chr.).
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.132 (nr.52); I. Glodariu, *Relații*, p. 288 (nr.218).

360. Peștera, or. Petroșani, jud. Hunedoara:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1955.
- d) *L. Flaminius Cilo* (Grueber, Italia, 537; Sydenham, Italia sau Gallia Cisalpină, 540, 106-105 a.Chr.).
- e) C. Preda menționează descoperirea a trei exemplare.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 16, 1972, p.367 (nr.43); C. Preda, *Ist monedei*, p.309.

361. Peteni, com. Zăbala, jud. Covasna:

- a) Tezaur din care se cunosc 39 denari romani republicani descoperiți alături de un lănișor ornamental.
- b) 1960, la sud de localitate, pe platoul „Hotarul de Jos”.
- c) MISf.Gheorghe.
- d) Piese se eșalonează între *M. Atilius Sarnus* (3,90 g; Grueber, Roma, 679, 172-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 398, 145-138 a.Chr.) și *L. Roscius Fabatus* (3,87 g; Grueber, Roma, 3399, 70 a.Chr.; Sydenham, Italia, 915, 58 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 5, 1961, p.588 (nr.25); Z. Szekely, *SCIV*, 16, 1965, 1, p.58-66.

362. Petrești, or. Sebeș, jud. Alba:

- I. a) S-a descoperit un denar imperial.
 - b) Noiembrie 1978, pe locul numit „Sub piatră”, pe versantul de est al dealului „Netotul”.
 - c) MIALba Iulia.
 - d) *Tiberius* (3,59 g; BMC, I, Lugdunum, 46, 26-27 p.Chr.).
 - f) E. Chirilă, M. Blăjan, *ActaMP*, 12, 1988, p.192 (nr.18).
- II. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
 - b) 1972 sau 1973, în locul „Groapa Galbenă”.
 - c) MIALba Iulia.
 - d) *Vespasian* (2,85 g; BMC, II, 65, 72-73 p.Chr.).
 - f) E. Chirilă, M. Blăjan, *ActaMP*, 12, 1988, p.193 (nr.19); Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.447 (nr.86).

363. Piatra Craivii, com. Cricău, jud. Alba:

- a) S-au descoperit șapte denari romani, din care au fost determinate două exemplare (unul este imperial).
- b) În citadela dacică, cercetări arheologice.
- d) Piese se eșalonează între *L. Titurius L.f. Sabinus* (3,60 g; Grueber, Roma, 2322; Sydenham, Roma, 698, 88 a.Chr.) și *Augustus, P. Lurius Agrippa-as* (10,40 g; RIC, 187, 7 a.Chr.; BMC, Roma, 209, 7 a.Chr.).
- f) M. Macrea, *Cetăți dacice din sudul Transilvaniei*, București, 1966, p.53; B. Mitrea, *SCIV*, 20, 1969, 1, p.167 (nr.31); M. Chițescu, *RRCD*, p.352 (nr.135).

364. Piatra Neamț, jud. Neamț:

- I. a) Se semnalează descoperirea a trei denari romani republicani.
 - f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.142-143; V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.297, II, nr.52.
- II. a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
 - b) 1960 și 1980, cercetări arheologice, în așezarea locală de la Bâta Doamnei.
 - c) MIMIași; MIPiatra Neamț/NrInv 6931.
 - d) 1. *C. Font* (3,74 g; Crawford, 290/1, 114 sau 113 a.Chr.; piesa are drept contramarcă o stea în șase colțuri);
2. *L. Satumius* (3,302 g; 18x16 mm; Crawford, 317/3a, 104 a.Chr.; piesa este foarte uzată, are contramarcă M și a fost găsită la 0,15 m deasupra zidului de susținere a Terasei I, suprapunând astfel sanctuarul I).
 - f) V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.294, II, nr.23; idem, *Dacia răsăriteană*, p.154 (nr.58).
- III. a) S-a descoperit un denar roman imperial datat în 68-69 p.Chr.
 - b) Pe una din terasele din apropierea Cozlei.
 - d) *Galba*.
 - f) N. Gostar, *Cetăți dacice din Moldova*, București, 1969, p.26.

365. Piatra Roșie (azi Luncani), com. Boșorod, jud. Hunedoara:

- I. a) S-au descoperit trei denari romani republicani și o imitație de denar roman republican.
 - b) În așezarea locală, cercetări arheologice.
 - c) MICluj-Napoca.
 - d) 1. *Fabius Labeo* (Babelon, I, 480, 1, 150-125 a.Chr.);
2. *P. Servilius Rullus* (Babelon, II, 450-451, 14, 89 a.Chr.);
3. *C. Vibius Pansa* (Babelon, II, 539, 2, 87 a.Chr.);
4. *M. Porcius Laeca*, imitație (Babelon, II, 369, 3, 124-103 a.Chr.).
 - f) C. Daicoviciu, 1954, p.76-77; H. Daicoviciu, I. Glodariu, *ActaMN*, 13, 1976, p.73-74.
- II. a) Tezaur constituit din 491 denari romani republicani și nouă imitații thasiene.
 - b) În punctul numit „Curmătura Săcuiului”.
 - f) I. Glodariu, *Relații*, p.267 (nr.178).
- III. a) Tezaur constituit din 277 denari romani republicani și patru imitații hibride de denari.
 - b) 1981, la 400 m de zidul de incintă al citadelei dacice pe versantul de sud-est al dealului.
 - d) Piese se eșalonează între *Anonim* (Crawford, Roma, 53/2, după 211 a.Chr.) și *M. Antonius* (Crawford, Gallia Transalpină, 488/1, 43 a.Chr.).
 - e) Greutatea medie a pieselor este de 3,80 g.
 - f) V. Pavel, I. Andrițoiu, *Apulum*, 31, 1994, p.79-121; Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.435 (nr.23).

366. Pietroasele, com. Pietroasele, jud. Buzău:

- I. a) S-au descoperit un denar roman republican și două imitații de denari.
 - b) 1940, în locul „La Gruiu”, între localitățile Pietroasele și Doru.
 - c) IAB/NrInv 113.
 - d) *C. [Calpurnius] Piso Frugi* (3,53 g; Grueber, Roma, 3654; Sydenham, Roma, 840, 64 a.Chr.).
 - f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.166-167 (nr.23).

- II. a) S-au descoperit doi denari romani republicani și unul hibrid.
 b) 1973-1976, săpături arheologice, în așezarea locală de la Gruiu Dării.
 d) 1. *L. Trebanius* (2,58 g; 18 mm; Crawford, Roma, 241/1a, 135 a.Chr.);
 2. *L. Calpurnius Piso Frugi* (3,67 g; 19 mm; Crawford, Roma, 330/1a, după 100 a.Chr.)
 f) F. Preda, V. Dupoi, *SCN*, 7, 1980, p.145-146 (nr.4,5,6).

367. Pietroșani, com. Pietroșani, jud. Teleorman:

- I. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1927, în localitate.
 d) *L. Cornelius Scipio Asiagenus* (Grueber, Roma, 1360; Sydenham, Roma, 576, 101 a.Chr.).
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.352 (nr.137a).
- II. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) Într-un mormânt medieval.
 d) *M. Porcius Laeca* (3,67 g; Grueber, Roma, 1023; Sydenham, Roma, 513, 119-110 a.Chr.).
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.352 (nr.137b).

368. Piscu Sadovei, com. Sadova, jud. Dolj:

- a) Tezaur format din cinci denari romani republicani.
 b) În punctul numit „Grădina lui Graure”.
 c) Colecția dr. A. Diaconu din Brașov.
 d) Piese se eșalonează între *PVR* (3,36 g; 18 mm; Crawford, Roma, 187/1, 169-158 a.Chr.) și *Lent. Mar. F.* (3,82 g; 18 mm; Crawford, Roma, 329/1b, 100 a.Chr.).
 e) Tot aici s-au descoperit și două piese de bronz cu efigia lui Traian.
 f) A. Popescu, A. Smaranda, A. Diaconescu, *SCN*, 10, 1993, p.159; Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.435 (24).

369. Pitești, jud. Argeș:

- a) Tezaur din care s-a recuperat un denar roman imperial.
 b) 1978.
 d) *Vespasian*.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 24, 1980, p. 376 (120).

370. Ploiești, jud. Prahova:

- a) S-au descoperit cinci denari romani republicani.
 b) Pe teritoriul orașului.
 d) Piese se eșalonează între *C. Servilius* (3,05 g; 17 mm; Sydenham, Roma, 483, 125-120 a.Chr.; Crawford, 264/1, 127 a.Chr.) și *P. Clodius* (3,73 g; 18 mm; Sydenham, Roma, 1117, 41 a.Chr.; Crawford, Roma, 494, 42 a.Chr.).
 f) C. Preda, *BSNR*, 80-85, 1986-1991, 134-139, p.292; Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p.312 (nr.32).

371. Plopi, com. Drăcșenei, jud. Teleorman:

- a) Tezaur constituit din 200 denari romani republicani, ultimul exemplar fiind datat la sfârșitul secolului I a.Chr.
 b) În localitate.
 c) CNBAR (9 ex.).
 f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.364 (nr.18).

372. Ploșoru (fost *Daița Daia*), com. Daia, jud. Ilfov:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) În localitate.
 c) IAB/NrInv 455.
 d) *M. Sergius Silus* (3,87 g; 18,05 mm; Grueber, Italia, 512, 99-94 a.Chr.; Sydenham, Italia, 544, 109 a.Chr.).
 f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.161 (nr.12); M. Chițescu, *RRCD*, p.342 (nr.63).

373. Ploșor, com. Sâlcuța, jud. Dolj:

- I. a) Tezaur alcătuit din aproximativ 60-70 denari romani republicani și imperiali, din care s-au recuperat 52 exemplare (un exemplar este denar imperial).
 b) 1969, la vest de localitate.
 c) MICraiova (50 ex.); colecție particulară din Craiova (2 ex.).
 d) Piese se eșalonează între *L. Iulius* (3,75 g; Grueber, Roma, 899, 155-125 a.Chr.; Sydenham, Roma, 443, 133-126 a.Chr.) și *Augustus* (3,97 g; Grueber, Roma, 4396, 19 a.Chr.; RIC, Est, 59, 19-15 a.Chr.).
 f) Gh. Popilian, *SCN*, 5, 1971, p.380-384.
- II. a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
 c) MICraiova.
 d) 1. *L. Iulius* (3,95 g; 20 mm; Grueber, Roma, 899, 155-125 a.Chr.; Sydenham, 443, 133-126 a.Chr.);
 2. *Cn. Plancius* (3,75 g; 17 mm; Grueber, Roma, 3920, 54 a.Chr.; Sydenham, 933, 54 a.Chr.).

- e) Probabil că provin din tezaurul descoperit în 1969.
- f) Gh. Poenaru Bordea, O. Stoica, *SCN*, 7, 1980, p.72 (nr.II).

374. Poiana, com. Nicorești, jud. Galați:

- I. a) Tezaur din care s-au recuperat 24 monede grecești (?) și romane dintre care 18 exemplare sunt de argint iar șase exemplare de bronz.
 - b) 1903, pe malul Siretului, în apropierea stațiunii locale alături de cinci vârfuri de săgeți de bronz și 17 fibule de bronz.
 - c) IAB.
 - e) Se consideră că ar fi vorba de o colecție de antichități care provin de pe locul așezării locale.
 - f) V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.294, II, nr.26; idem, *Dacia răsăriteană*, p.140 (nr.165), 154-155 (nr.60).
- II. a) S-au descoperit patru denari romani republicani.
 - b) În așezarea locală.
 - c) Piese se distribuie astfel: o monedă *fourrée* (secolul II a.Chr.); un exemplar este datat în 59 a.Chr.; o piesă este de la *C. Iulius Caesar*, iar un exemplar de la *Cassius*.
 - f) M. Chițescu, *RRCD*, p.355 (nr.140h, i); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.155 (nr.61).
- III. a) S-au descoperit nouă denari romani republicani.
 - b) 1926, în așezarea locală, săpături arheologice.
 - c) IAB/NrInv 481.
 - d) Piese se eșalonează între *L. Antestius Gragulus* (2,70 g; Grueber, Roma, 976; Sydenham, Roma, 451, 133-126 a.Chr.) și *Petillius Capitolinus* (2,54 g; Grueber, Roma, 4220; Sydenham, Roma, 1150, 37 a.Chr.).
 - f) M. Chițescu, *RRCD*, p.393 (nr.140a).
- IV. a) Se semnalează descoperirea a 8 denari romani (2 sunt imperiali).
 - b) 1927, cercetări arheologice.
 - c) IAB/NrInv 482.
 - d) Piese se eșalonează între *C. Plutius* (3,57 g; Grueber, Italia, 454; Sydenham, Italia, 414, 137-134 a.Chr. și *Vespasian* (70-72 p.Chr.).
 - e) Un exemplar este de la Augustus iar altul o imitație după un denar care aparține lui M. Volteius.
 - f) M. Chițescu, *RRCD*, p.353 (nr.140b); V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.
- V. a) Tezaur alcătuit din 152 denari romani republicani și imperiali timpurii (6 ex.).
 - b) 1928, într-un strat de arsură al așezării în secțiunea T.
 - c) IAB/NrInv 482.
 - d) Piese se eșalonează între *Anonimi* (3,34 g; Grueber, sec. II a.Chr.; Sydenham, sec. II a.Chr.; RIC, Lugdunum, 217-196 a.Chr.) și *Augustus* (3,75 g; RIC, Lugdunum, 327, 14-12 a.Chr.).
 - e) Se cunosc sigur 144 exemplare; se pare că unele piese sunt copii locale.
 - f) M. Chițescu, *RRCD*, p.233-236 (nr.148); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.155 (nr.64).
- VI. a) S-au descoperit șapte monede, din care cinci sunt denari romani republicani.
 - a) Înainte de 1932, în așezarea locală, cercetări arheologice.
 - b) IAB.
 - e) Piesa nr.6 este de bronz (cu bigă), iar ultima este o imitație (reversul, Babelon, II, p.565).
 - f) V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.294, II, nr.28.
- VII. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
 - b) Înainte de 1932, în așezarea locală.
 - d) *Augustus* (RIC, 350, 2 a.Chr. - 14 p.Chr.).
 - f) V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.277, I, nr.190.
- VIII. a) Tezaur format din denari romani republicani și mai multe piese „barbare”.
 - b) 1935, cercetări arheologice.
 - e) Se consideră că ar fi vorba de o confuzie cu tezaurul descoperit în 1928.
 - f) I. Winkler, *JNG*, 17, 1967, p.150; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.155 (nr.67).
- IX. a) Tezaur constituit din 23 denari romani republicani și două tetradrahme thasiene.
 - b) Înainte de 1938, săpături arheologice, în așezarea locală.
 - c) IAB.
 - e) Monedele s-au pierdut.
 - f) I. Winkler, *JNG*, 17, 1967, p.150; V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.295, II, nr.30.
- X. a) Tezaur care are 82 denari romani republicani și imperiali (16 ex. de la Augustus).
 - b) 1938, în așezarea locală, cercetări arheologice, alături de câteva bijuterii de argint.
 - c) Inițial într-o colecție particulară; ulterior tezaurul s-a pierdut.
 - f) I. Winkler, *JNG*, 17, 1967, p.150 (nr.108); M. Chițescu, *RRCD*, p.236 (nr.149).
- XI. a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
 - b) 1939, cercetări arheologice.

- c) IAB/NrInv 96.
- d) 1. *L. Memmius* (3,24 g; Grueber, Italia, 643; Sydenham, Italia, 558, 109 a.Chr.);
2. [*Sextus Pompeius*] *Magnus Pius* (3,30 g; Grueber, Sicilia, 18; Sydenham, Sicilia, 1348, 38-36 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 8, 1957, 1-4, p.168; M. Chițescu, *RRCD*, p.353 (nr.140c).
- XII. a) S-au descoperit monede romane republicane.
- b) 1939 (?), în așezarea locală, cercetări arheologice.
- c) IAB.
- d) Emisiuni de la *Brutus* și *Ahala*.
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.295, II, nr.32.
- XIII. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1948, cercetări arheologice.
- c) IAB/NrInv 325, 10.
- d) *Mn. Aemilius Lepidus* (3,72 g; Grueber, Italia, 590; Sydenham, Italia, 554, 109 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.353 (nr.140d).
- XIV. a) S-au descoperit 36 denari romani republicani alături de doi imperiali și o piesă de bronz de la Augustus.
- b) 1948-1949, săpături arheologice.
- c) IAB/NrInv 325.
- d) Piese se esalonează între Q [*Marcus*] *Philippus* (Grueber, Roma, 1143; Sydenham, Roma, 447, 125-120 a.Chr.) și *Augustus*, 1 AE (as) (6,99 g, BMC, 245, 5 p.Chr.).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 8, 1957, 1-4, p.167 și 170; V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.277, I, nr.194.
- XV. a) Tezaur constituit din 35 denari romani republicani și imperiali timpurii (1 ex.).
- b) 1949, în așezarea locală.
- c) IAB/NrInv 251 (34 ex. ?).
- d) Piese se esalonează între *Natta* (3,64 g; Grueber, Roma, 844, 172-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 390, 145-138 a.Chr.) și *Augustus* (3,45 g; RIC, Lugdunum, 350, 2 a.Chr. - 14 p.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.236-237 (nr.151); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.156 (nr.74).
- XVI. a) S-au descoperit 22 denari romani republicani și imperiali (3 ex.).
- b) 1949, săpături arheologice.
- c) IAB/NrInv 258.
- d) Piese se esalonează între C. [*Porcius*] *Cato* (3,69 g; Grueber, Italia, 461; Sydenham, Italia, 417, 137-134 a.Chr.) și *Augustus* (3,49 g; RIC, I, Caesara Augusta, 255, 25-22 a.Chr.).
- e) Tot în același an s-a descoperit un tezaur format din 95 denari romani care se încheie cu o emisiune de la Titus. Descoperirea s-a realizat în apropierea stațiunii de la Poiana, în zona tumulilor de la nord de stațiune, cu ocazia unor cercetări arheologice.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 8, 1957, 1-4, p.167 și 171; M. Chițescu, *RRCD*, p.353-354 (nr.140e); V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.277, I, nr.195; idem, *Dacia răsăriteană*, p.156 (nr.75); idem, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.
- XVII. a) Tezaur alcătuit din 194 denari romani republicani și imperiali timpurii (9 ex.).
- b) 1950, cercetări arheologice, în secțiunea J din așezarea locală.
- c) IAB/NrInv 299.
- d) Piese se esalonează între *Plautia* (3,54 g; Grueber, Roma, 196-173 a.Chr.; Sydenham, Roma, 332, 155-150 a.Chr.) și *Augustus* (3,57 g; Grueber, Gallia, 200, 11-9 a.Chr.; RIC, Lugdunum, 336, 12-11 a.Chr.).
- e) Printre exemplare au fost identificate și patru imitații.
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.295, II, nr.33; M. Chițescu, *RRCD*, p.237-240 (nr.152).
- XVIII. a) S-au descoperit 46 monede romane dintre care doi denari romani republicani și imperiali timpurii.
- b) 1950, cercetări arheologice, în așezarea locală, în diferite secțiuni deschise cu acest prilej.
- c) IAB/NrInv 296.
- d) Piese se esalonează între *Cn. Lucretius Trio* (Sydenham, Roma, 450, 133-122 a.Chr.) și *Augustus* (RIC, Lugdunum, 350, 2 a.Chr. - 14 p.Chr.).
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.278, I, nr.200; idem, *Dacia răsăriteană*, p.156 (nr.77).
- XIX. a) Tezaur constituit din 61 denari romani republicani și cinci denari imperiali (1 ex. de la Augustus și 4 de la Tiberius).
- b) 1950, în așezarea locală, săpături arheologice.
- c) IAB/NrInv 294.
- d) Piese se esalonează între C. *Antestius* (2,95 g; Grueber, Roma, 853, 173-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 406, 137-136 a.Chr.) și *Tiberius* (3,53 g; RIC, Lugdunum, 3; BMC, 34).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.240-242 (nr.153).
- XX. a) S-au descoperit șapte denari romani republicani și unul imperial.
- b) 1951, în așezarea locală, săpături arheologice.

- c) IAB/NrInV 325, 22-32.
- d) Piese se eșalonează între Q. [*Marcus*] *Philipus* (3,57 g; Grueber, Roma, 1143; Sydenham, Roma, 447, 125-120 a.Chr.) și *Augustus* (6,99 g; RIC, Roma, 198, 5 a.Chr.; BMC, 245, 5 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.355 (nr.151g).
- XXI. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1951, săpături arheologice, în așezarea locală.
- c) IAB/NrInV 325, 30.
- d) *P. Fontenius Capito* (3,02 g; 18 mm; Sydenham, 901, 61 a.Chr.).
- e) Piesa este considerată o copie locală.
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.327 (nr.181).
- XXII. a) Se semnalează descoperirea unui denar roman cu bigă.
- e) Piesa se pare că are miezul din fier, peste aceasta aplicându-se argint.
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.295, II, nr.35.
- XXIII. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1955, în așezarea locală.
- c) IAB/NrInV 481.
- d) *M. Antonius*.
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.295, II, nr.34; idem, *Dacia răsăriteană*, p.157 (nr.81).
- XXIV. a) Tezaur constituit din denari romani republicani, fără alte precizări.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 28, 1984, 1-2, p.187 (nr.73).
- XXV. a) S-a descoperit un denar roman republican neidentificat.
- b) În așezarea locală, cercetări arheologice.
- c) MIMIași/NrInV 11.309.
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.157 (nr.83).
- XXVI. a) S-au recuperat două piese romane foarte uzate.
- b) De pe teritoriul stațiunii antice.
- c) Colecția I. Sion din Tecuci.
- d) Un denar roman republican anonim (3,15 g; 17 mm) datat în secolele II - I a.Chr. și o piesă de bronz de la Augustus (9,18 g; 28x26 mm).
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.157 (nr.84).
- XXVII. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- b) 1968, în secțiunea M, caroul 35, la adâncimea de 0,70 m.
- c) MIMIași/NrInV 11310.
- d) *Vespasian* (3,28 g; 16x18 mm; RIC, II, p.53, nr.320, Asia Mică, grupa a-II-a, 70 p.Chr.).
- f) S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 16, 1993, p.129 (nr.62).
- XXVIII. a) S-au descoperit trei denari romani republicani și unul imperial.
- b) 1985, în așezarea locală, în secțiunile N₁ și N₃; adâncimea la care au fost descoperite piesele este cuprinsă între 0,50-1,0 m.
- c) MITecuci/NrInV 1784, 1785, 1786, 1787.
- d) 1. Denar neidentificabil (Roma? și trigă; 2,90 g; 16x17 mm; secolul III a.Chr.);
2. *C. Hosidius C.F. Geta III VIR* (3,34 g; 18 mm; Crawford, 494/29, 42 a.Chr.);
3. *Marcus Antonius* (3,55g; 17x18 mm; Crawford, 544/21, 32-31 a.Chr.);
4. *Vespasian* (3,33g; 18 mm; RIC, II, p.20, nr.50, 72-73 p.Chr.).
- f) S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 16, 1993, p.129 (nr.1, 2, 3, 4).
- XXIX. a) S-au descoperit patru denari romani republicani și unul imperial.
- b) 1986, în așezarea locală, în secțiunile N' și N, carourile 3/1 est și 4/est; adâncimea la care au fost descoperite piesele este cuprinsă între 1,25-1,50 m.
- c) MITecuci/NrInV 2065, 2066, 2067, 2068, 2069.
- d) 1. *M. Sergisilus Q* (2,95 g; 18x20 mm; Crawford, 286/1, 116 sau 115 a.Chr.);
2. *M. Herenni* (3,83 g; 18 mm; Crawford, 308/1b, 108 sau 107 a.Chr.);
3. *L. Rubri Dosseni* (3,48 g; 17 mm; Crawford, 348/1, 87 a.Chr.);
4. *Augustus* (3,75 g; 21x22mm; RIC, I, 1984, p.60, nr.269a, 29-27 a.Chr.).
- e) Un denar roman republican este imitație.
- f) S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 16, 1993, p.129 (nr.38, 39, 40, 41, 42).
- XXX. a) S-a descoperit un denar roman republican și o monedă imperială de bronz (dupondius).
- b) 1987, în așezarea locală, în secțiunea N; moneda imperială a fost descoperită la adâncimea de 0,50 m.
- c) MITecuci/NrInV 2071, 2072.

- d) 1. *L. Proclii F.* (3,39 g; 17x19 mm; Crawford, 379/1, 80 a.Chr.);
- 2. *Tiberius* (13,28 g; 26x28 mm; RIC, I, 1984, p.97, nr.43, 22-23 p.Chr.).
- f) S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 16, 1993, p.129 (nr.44, 45).

XXXI. a) S-a descoperit un tezaur constituit din șapte denari romani.

- b) 1988, în secțiunea O, caroul 5/1, la adâncimea de 0,60 m.
- c) MITecuci/NrInv 2077-2083.
- f) S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 16, 1993, p.129 (nr.50-56).

XXXII. a) Se semnalează descoperirea a trei denari romani republicani și patru imperiali.

- b) 1988, în așezarea locală.
- d) 1. Denar neidentificabil (3,76 g; 16x17,5 mm; Roma și bigă; secolul II a.Chr.);
- 2. *M. Scaur, P. Hipsaeus, AED. CVR.* (3,63 g; 17x18 mm; Crawford, 422/1b, 58 a.Chr.);
- 3. *M. Antonius* (2,50 g; 15x17,5 mm; Crawford, 544/28, Est, 32-31 a.Chr.);
- 4. *Augustus* (3,77 g; 19x20 mm; Giard, I, p.69, nr.66, Roma, 37-29 a.Chr.);
- 5. *Vespasian* (3 ex.); ultimul exemplar are 3,58 g și 18 mm fiind datat în 75 p.Chr. (RIC, II, p.24, nr. 90).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 33, 1989, 1-2, p.262 (nr.18); S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 16, 1993, p.129 (nr.50-56).

375. Poiana, com. Cârbești, jud. Gorj:

- a) Tezaur format din 28 denari romani republicani și imperiali eșalonați din 124 a.Chr. până în 81 p.Chr., alături de obiecte de podoabă dacice.
- b) 1938, în localitate.
- d) Piese de imperiale se distribuie astfel: Augustus (2 ex.), Tiberius (2 ex.), Nero (5 ex.), Vespasian (5 ex.) și Domitian (4 ex.).
- f) C. Deculescu, *SCIV*, 17, 1966, 3, p.586 (nr.6); V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.39.

376. Poiana, or. Turda, jud. Cluj:

- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- d) *Vespasian* (19 mm).
- f) I. Winkler, A. Hopârtean, *Moneda antică de la Potaissa*, Cluj-Napoca, 1973, p.132 (nr.17/1).

377. Poiana Sărată, com. Oituz, jud. Bacău:

- a) Tezaur (?) din care s-au recuperat cinci denari romani republicani.
- b) 1880.
- f) C. Preda, *Ist monedei*, p.309.

378. Pojejena, com. Pojejena, jud. Caraș Severin:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1977, săpături arheologice, în punctul numit „Via Bogdanovici”.
- c) MIReșița/NrInv 141; actualmente la MIR.
- d) *M. Antonius* (43-31 a.Chr.).
- f) D. Bălănescu, *SCN*, 8, 1984, p.129-130 (nr.3).

379. Polovragi, com. Polovragi, jud. Gorj:

- a) S-au descoperit doi denari romani republicani datați în 92 respectiv 90 a.Chr.
- b) 1971, în cetatea dacică, cercetări arheologice efectuate pe „Cetatea de refugiu”.
- e) Se crede că este vorba de fapt de trei piese.
- f) FI. Marinescu, *Crisia*, 2, 1972, p.79-96; M. Chițescu, *RRCD*, p.353 (nr.139); C. Preda, *Ist monedei*, p.309.

380. Popești, com. Mihăilești, jud. Giurgiu:

- I. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1932-1947, în așezarea locală, cercetări arheologice.
- c) MIBucurești.
- d) *Caius Iulius Caesar*.
- f) R. Vulpe, *SCIV*, 6, 1955, 1-2, p.263.
- II. a) Tezaur (?) alcătuit din 10-15 denari romani republicani.
- b) 1946, în așezarea locală, cercetări arheologice.
- c) Colecția Leckmann din localitate.
- d) Piese se eșalonează între C. *Porcius Cato* (Grueber, Italia, 461; Sydenham, Italia, 417, 137-134 a.Chr.) și L. *Furius Brochus* (Grueber, Roma, 3896; Sydenham, Roma, 902, 61 a.Chr.).
- e) Ultimele emisiuni sunt de la C. Cassius, Caecilius Metellus, Caesar, Augustus, foarte uzate.
- f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.167 (nr.24); M. Chițescu, *RRCD*, p.355-356 (nr.141a).
- III. a) S-a descoperit un denar roman republican alături de monede grecești și locale.
- b) 1954.

- c) IAB/NrInV 415, 5.
d) *L. Pomponius* (3,81 g; Grueber, Roma, 1193; Sydenham, 522, 112-109 a.Chr.).
f) M. Chițescu, *RRCD*, p. 356 (nr.141b).
- IV. a) S-a descoperit un denar roman republican.
b) 1955.
c) IAB/NrInV 567, 7.
d) *C. Valerius Flaccus C.f.* (3,59 g; Grueber, Roma, 789; Sydenham, Roma, 440, 133-126 a.Chr.).
f) M. Chițescu, *RRCD*, p.356 (nr.141c).
- V. a) S-a descoperit un denar roman republican alături de o piesă de bronz din Amisos.
b) 1957, sondaj arheologic, pe platoul de sud.
d) *C. Iunius*.
f) R. Vulpe, *Materiale*, 6, 1959, p.321.
- VI. a) S-a descoperit un denar roman republican.
b) 1958, cercetări arheologice.
d) *M. Fannius. I. Critonius* (3,93 g; Grueber, Roma, 2463; Sydenham, Italia, 717, 85 a.Chr.).
f) R. Vulpe, *Materiale*, 7, 1961, p.333; M. Chițescu, *RRCD*, p. 356 (nr.141d).
- VII. a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
b) 1960.
b) IAB/NrInV 1090.
d) 1. *Cn. Cornelius Lentulus Marcellinus* (3,73 g; Grueber, Spania, 52; Sydenham, Spania, 752, 76-74 a.Chr.);
2. *M. Aemilius Scaurus, Plautius Hypsalus* (3,41 g; Grueber, Roma, 3876; Sydenham, Roma, 912, 58 a.Chr.).
f) M. Chițescu, *RRCD*, p. 356 (nr.141e).
- VIII. a) S-a descoperit un denar roman republican alături de monede grecești și locale.
b) 1961.
c) IAB/NrInV 1172, 13.
d) *Ti. Claudius Ti.f. Ap.n.* (3,74 g; Grueber, Roma, 3096; Sydenham, Italia, 770, 78-77 a.Chr.).
f) M. Chițescu, *RRCD*, p. 356 (nr.141f).
- IX. a) Din așezarea locală provine un denar roman imperial de la Augustus.
d) *Augustus*.
f) R. Vulpe, *Așezări getice din Muntenia*, București, 1966, p.37.
- X. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
b) 1988, în așezarea locală.
d) *Augustus*.
f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 34, 1990, p.301 (nr.9).
- XI. a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
b) 1990 și 1993, cercetări arheologice, la suprafața așezării locale.
c) MIBucurești.
d) 1. *Q. Caecilius Metellus Pius* (Crawford, Italia, 374/1, 81 a.Chr.);
2. *M. Tullius* (Crawford, Roma, 280/1, 120 a.Chr.).
f) C. Preda, *Ist monedei*, p.309; Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42 1996-1998, p. 435-436 (nr.27).
- 381. Poroschia, or. Alexandria, jud. Teleorman:**
- I. a) Tezaur format din 85 denari romani republicani și 39 tetradrahme thasiene.
b) 1938-1943.
d) Piese se eșalonează între *Sex. Pompeius Fostlus* (Grueber, Roma, 926, 150-125 a.Chr.) și *L. Farsuleius Mensor* (Grueber, Roma, 3293, 75 a.Chr.).
f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.102-103 (nr.46); B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.151-154 (nr.2); idem, *BSNR*, 42-46, 1948-1972, p.78; M. Chițescu, *RRCD*, p.93-94 (nr.2); C. Preda, *Ist monedei*, p.258.
- II. a) Tezaur constituit din 485 denari romani republicani, 55 copii locale după denari, nouă imitații barbare de denari și trei exemplare incuse.
b) 1964, pe teritoriul comunei, lucrări edilitare.
c) MIAlexandria.
d) Piese se eșalonează între *Anonim* (3,33 g; Crawford, Roma, 44/5, 211 a.Chr.) și *M. Antonius, Octavian* (3,97 g; Crawford, monetărie în mișcare, 582/3, 39 a.Chr.).
f) B. Mitrea, *SCIV*, 16, 1965, 3, p.612 (nr.32); M. Chițescu, *SCN*, 7, 1980, p.53-70; idem, *RRCD*, p. 242-248 (nr.154).
- III. a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
b) În localitate.
c) Colecția școlii generale din localitate.

- d) 1. *Appius Claudius, T. Mallius* (4,30 g; 17,5 mm; Grueber, Roma, 1293, 91 a.Chr.; Sydenham; Roma, 570, 106 a.Chr.);
 2. *A. Postumius Albinus* (4,5 g; 20 mm; Grueber, Roma, 2839, 82 a.Chr.; Sydenham, 746, 79 a.Chr.).
 f) C. Beda, *CercetNum*, 3, 1980, p.135 (nr.28 a și b).

382. Porumbenii Mici, com. Mugeni, jud. Harghita:

- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
 b) 1954, sondaj arheologic.
 c) MISf.Gheorghe.
 d) *Vespasian*.
 f) Z. Szekely, *Materiale*, 5, 1959, p.233.

383. Potelu, com. lanca, jud. Olt:

- a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
 d) 1. *C. Norbanus* (Crawford, Roma, 357/1, 83 a.Chr.);
 2. *L. Flaminius Cilo* (Crawford, Roma, 109 sau 108 a.Chr.).
 f) Gh. Popilian, *Drobeta*, 1978, p.45.

384. Potoc, com. Sasca Montană, jud. Caraș Severin:

- I. a) Tezaur care are 176 denari romani republicani, o drahmă apolloniană și un denar roman imperial de la Vespasian.
 b) Ianuarie 1842.
 c) KMW.
 f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.104; I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.144-145 (nr.134); M. Chițescu, *RRCD*, p.248 (nr.155).
 II. a) S-a descoperit un aureus de la Titus.
 f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.144-145 (nr.134a).

385. Prejmer, com. Prejmer, jud. Brașov:

- a) Tezaur alcătuit din aproximativ 200 denari romani, dintre care se cunosc 150 denari republicani și opt imitații barbăre de denari.
 b) Iulie 1887, la vest de localitate.
 c) MIBrașov; colecția gimnaziului din Brașov.
 d) Piese se eșalonează între *Todillus* (Grueber, Roma, 345, 150-146 a.Chr.; Sydenham, Roma, 589, 196-173 a.Chr.) și *P. Clodius M.f.*, (1 ex. este copie) (Grueber, Roma, 4290, 38 a.Chr.; Sydenham, Roma, 1117, 41 a.Chr.).
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.249-251 (nr.157).

386. Priseaca, com. Priseaca, jud. Olt:

- a) Tezaur (?) din care se cunosc doi denari romani descoperiți în condiții neprecizate.
 c) MISlatina.
 d) 1. *L. Titurius L. F. Sabinus* (Grueber, Roma, 3242, 87 a.Chr.; Sydenham, Roma, 700, 88 a.Chr.);
 2. *C. Marcus Censorinus* (Grueber, Roma, 2379, 87 a.Chr.; Sydenham, Italia, 713b, 86 a.Chr.).
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.252 (nr.158).

387. Prunaru, com. Bujoreni, jud. Teleorman:

- a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
 b) 1969, în de localitate, în locuri diferite: în punctul „Carapancea”, aflat la sud-est de localitate (primul exemplar) și în sud-estul localității, lângă pârâul Câlniștea (al doilea exemplar).
 c) Colecția școlii primare din Prunaru.
 d) 1. *Sex. Pompeius Fostlus* (18 mm; Grueber, Roma, 927, 150-125 a.Chr.; Sydenham, Italia, 461a, 133-126 a.Chr.);
 2. *L. Calpurnius Piso Frugi* (18 mm; Grueber, Roma, 2095, 68 a.Chr.; Sydenham, Roma, 665, 90-89 a.Chr.).
 f) C. Beda, *CercetNum*, 3, 1980, p.135 (nr.29); M. Chițescu, *RRCD*, p.356 (nr.142).

388. Puiști, com. Puiști, jud. Vaslui:

- a) Tezaur din care s-au recuperat 28 denari romani republicani.
 c) Colecție particulară din Puiști.
 d) Piese se eșalonează între *Natta* (3 g; Grueber, Roma, 756; Sydenham, Roma, 382, 145-138 a.Chr.) și *Cn. Domitius Ahenobarbus* (3,80 g; Grueber, 93; Sydenham, Grecia, 1177, 41-40 a.Chr.).
 e) Se pare că tezaurul număra inițial 31 de piese.
 f) V. Mihailescu-Birliba, 1980, p.295, II, nr.36.

389. Racovița, com. Voineasa, jud. Olt:

- a) Tezaur format din 86 denari romani republicani.
 b) 1914.
 c) MNA (din 1914).
 f) B. Mitrea, *Dacia*, 9-10, 1941-1944, p.384 (nr.3 și nota 2).

390. Rapoltu Mare, com. Rapoltu Mare, jud. Hunedoara:

- a) S-au descoperit doi denari romani republicani.

c) MICluj-Napoca.

d) 1. *Q. Min Roma* (Grueber, Italia, 150-125 a.Chr.);

2. *M. Post Fostumia* (Babelon, II, 277/1)

f) I. Winkler, *SCN*, 3, 1960, p.456 (nr.VIII).

391. Răcarii de Sus, or. Filiași, jud. Dolj:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) 1912.

c) IAB/NrInV 307.

d) *M. Fourius Philus* (3,73 g; Grueber, Italia, 555; Sydenham, Italia, 529, 110-108 a.Chr.).

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.356 (nr.143).

392. Răcătău, com. Horgești, jud. Bacău:

I. a) Tezaur constituit din 71 denari romani republicani și imperiali timpurii printre care și trei imitații de denari.

b) 1969, cercetări arheologice, în așezarea locală, în secțiunea 1, în nivelul 4 datat în secolele I a.Chr. - I p.Chr., la adâncimea de 0,55 m.

c) MIBacău.

d) Piese se eșalonează între *Tampilus* (?) (3,00 g; 21 mm; Grueber, Roma, 537; Sydenham, Roma, 334, 155-125 a.Chr.) și *Augustus* (3,60 g; 19 mm; RIC, Lugdunum, 348, 8-6 a.Chr.).

e) Greutate pieselor variază între 3,10 și 3,80 g, media ponderală fiind de 3,44 g. Din totalul celor 71 de exemplare, 61 piese sunt din secolele II - I a.Chr., un exemplar este de la Juba I, patru exemplare de la Augustus și trei imitații (71 a.Chr.; 49 a.Chr. de la Iulius Caesar; 29-27 a.Chr. de la Augustus). Titlul monedelor este de 900%.

f) V. Căpitanu, V. Ursachi, *Carpica*, 4, 1971, p.167-171; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 16, 1972, p.367 (nr.44); M. Chițescu, *RRCD*, p.253-254 (nr.161).

II. a) Tezaur din care s-au recuperat 55 de piese, din care 53 exemplare sunt denari romani republicani iar două exemplare sunt imitații de denari.

b) 1970, cercetări arheologice, în așezarea locală, în nivelul 4 datat în secolele I a.Chr. - I p.Chr., la adâncimea de 0,70 m, în secțiunea 3.

c) MIBacău/NrInV 8785-8839.

d) Piese se eșalonează între *C. Plutius* (3,70 g; Sydenham, Roma, 410, 137-136 a.Chr.) și *M. Antonius, Octavian* (3,70 g; Sydenham, Asia Mică, 1194, 40-39 a.Chr.).

f) M. Babeș, *Dacia*, N.S., 15, 1971, p.384 (nr.138); M. Chițescu, *RRCD*, p.254-255 nr.(162).

III. a) S-au descoperit în etape, 19 denari romani republicani și imperiali timpurii precum și imitații barbare de denari (2 ex.).

b) 1959-1974, izolat, întâmplător la suprafața așezării locale sau în urma cercetărilor arheologice.

c) MIBacău/NrInV 8840-8844, 8846-8851, 8853-8854, 8856-8857, 8861-8862.

d) Piese se eșalonează între *M. Fourius Philus* (1,80 g; Grueber, Italia, 555; Sydenham, Italia Centrală, 529, 110-108 a.Chr.) și *M. Antonius, L. Gellius [Publicola], Octavian* (2,90 g; Grueber, Efes, 109; Sydenham, Efes, 1188, 41-40 a.Chr.).

e) Prima monedă este considerată *fouree* sau imitație locală (?).

f) V. Căpitanu, V. Ursachi, *Carpica*, 7, 1975, p. 49-50 (nr. 56-74); M. Chițescu, *RRCD*, p. 356-357 (nr. 144a,b,c); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.157 (nr.89).

IV. a) Tezaur format din 202 denari romani republicani și imperiali, alături de un exemplar de la Juba I.

b) În așezarea locală.

c) MIBacău.

d) Piese se eșalonează între 172 a.Chr. și *Tiberius* (14-15 p.Chr.).

f) V. Căpitanu, *Carpica*, 8, 1976, p.68.

V. a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) 1979 (?), în așezarea locală.

f) A. Stoica, *Dacia*, N.S., 24, 1980, p.366 (nr.111).

VI. a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) 1981, în așezarea locală.

d) *Q. Antonius Balbus* (Crawford, 364/1, 83-82 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 31, 1987, p.175 (nr.12).

VII. a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) La vest de așezarea locală.

c) MIBacău.

d) *P. Servilius Rufus* (3,60; Grueber, Roma, 1672; Sydenham, Italia de Nord, 601, 100-95 a.Chr.).

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.357 (nr.144d).

VIII. a) S-au descoperit cinci monede romane republicane.

b) 1982-1987, în așezarea locală, cercetări arheologice.

c) MIBacău/NrInV 29335, 29078, 28224, 29079, 29117.

- d) 1. *L. Flaminius Cilo* (3,25 g; 18 mm; Grueber, Italia, 573, 93-92 a.Chr.; Sydenham, Italia de Nord sau Gallia Cisalpină, 540a, 106-105 a.Chr.); descoperit în secțiunea 36 B, caroul 16, la adâncimea de 1,40 m;
 2. *C. Naevius Balbus* (3,40 g; 19 mm; Grueber, Roma, 2984, 81 a.Chr.; Sydenham, Italia, monetărie auxiliară, 126b, 78-77 a.Chr.); descoperit în secțiunea 36 B, caroul 10, la adâncimea de 0,40 m;
 3. *Q. Pomponius Musa* (4,25 g; 18 mm; Grueber, Roma, 3264, tipul IX, 68-66 a.Chr.; Sydenham, 822, 68-66 a.Chr.); piesa descoperită în secțiunea 25, locuința 1;
 4. *C. Iulius Caesar* (2,90 g; 19 mm; Grueber, 601, 53-51 a.Chr.; Sydenham, Gallia, 1013, 48 a.Chr.); găsită la suprafața așezării deschise;
 5. *Augustus*, 1 AE (18 mm; 5. RIC, Roma, 78, 22 a.Chr.; descoperită în secțiunea 36 A, caroul 8, groapa 15.
 f) V. Căpitanu, *Symposia Thracologica*, 6, 1988, p.108; V. Mihailescu-Bîrliiba, *Dacia răsăriteană*, p.160 (nr.122).

IX. a) S-au descoperit trei monede romane imperiale (un denar și doi ași).

b) În așezarea locală, cercetări arheologice.

c) MIBacău/NrInV 8563, 13259, 8852.

d) 1. *Tiberius* (8,7 g; 26,6 mm; RIC, Roma, 149, 36-37 p.Chr.);

2. *Claudius* (11 g; 29 mm; RIC, Roma, 201, 42 p.Chr.);

3. *Nero* (3 g; 19,3 mm; RIC, Roma, 52, 55-60 p.Chr.).

f) V. Căpitanu, V. Ursachi, *Carpica*, 7, 1975, p.50 (nr.76, 77, 78); V. Mihailescu-Bîrliiba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.

393. Rădăuți, jud. Suceava:

a) S-a descoperit un denar roman republican (?).

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 23, 1979, p.374 (nr.74).

394. Răhău, or. Sebeș, jud. Alba:

a) Tezaur alcătuit din câteva sute de denari romani.

b) 1853.

c) KMW.

f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.110.

395. Răzvad de Jos, com. Răzvad, jud. Dâmbovița:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) 1930.

c) MITârgoviște.

d) *Anonim* (3,43 g; Grueber, Roma, 2622; Sydenham, Roma, 723, 85-84 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.168 (nr.28); M. Chițescu, *RRCD*, p.357 (nr.145).

396. Râfov, com. Râfov, jud. Prahova:

a) Tezaur din care s-au recuperat trei denari romani republicani și 12 denari imperiali.

b) 1940 (?).

c) IAB/NrInV 107/1940.

d) Piese se eșalonează între *Q. Titius* (Grueber, Roma, 2220, 87 a.Chr.; Sydenham, Roma, 691, 88 a.Chr.) și *Traian* (5 ex.).

e) Celelalte emisiuni imperiale provin de la Vitellius (1 ex.), Vespasian 3 ex.), Titus Caesar (1 ex.), Domitian (2 ex.); unii denari de la Traian au titlul de *Dacicus*.

f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.167-168; M. Chițescu, *RRCD*, p.256 (nr.166).

397. Râmnicu Sărat, jud. Buzău:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) 1940.

c) IAB/NrInV 105.

d) *L. Iulius Bursio* (4,58 g; Grueber, Roma, XXXVI; Sydenham, Italia, 728, 83 a.Chr.).

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.358 (nr.148).

398. Râmnicu Vâlcea, jud. Vâlcea:

a) Tezaur care numără 43 denari romani republicani.

b) 16 aprilie 1968, lucrări edilitare, pe str. Calea Traian nr.358, în partea de nord a orașului. Piesele erau depuse într-un vas de lut de culoare cenușie care s-a pierdut.

c) MIRâmnicu Vâlcea.

d) Piese se eșalonează între *M. Colidius*, *Q. (Caecilius) Metellus*, *Cn. Fulvius* (3,67 g; 19,7x20,6 mm; Crawford, Roma, 284/1a, 117 sau 116 a.Chr.) și *C. Considius Paetus* (3,99 g; 19x19,8 mm; Crawford, Roma, 447/2a, 46 a.Chr.).

f) A. Dumitrașcu, *SCN*, 12, 1998, p.7-15.

399. Râpa, com. Tinca, jud. Bihor:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) 1967.

c) MIOrađa.

d) C. *Coilius Calđus* (3,65 g; Grueber, Roma, 1435; Sydenham, Roma, 582, 100-97 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 15, 1971, p.404 (nr.41).

400. Răpile, or. Onești, jud. Bacău:

a) Tezaur constituit din nouă denari romani republicani de la M. Antonius și șase denari imperiali (1 ex. de la Vitellius și 5 ex. de la Vespasian), alături de o imitație după un denar imperial.

b) 1962, în așezarea carpică, cercetări arheologice, în secțiunea 4, metrul 9, la adâncimea de 0,20 m, într-un vas de lut.

c) MIOnești.

d) Piese se eșalonează între M. *Antonius* (3,01 g; 16 mm, BMC, Est, 189, tip gen., 32-31 a.Chr.) și *Vespasian* (3,26 g; 19 mm; BMC, 161, 75 p.Chr.; Cohen², 371-ultimul exemplar).

f) B. Mitrea, *SCIV*, 15, 1964, 4, p.578 (nr.66); V. Mihailescu-Birliba, *Carpica*, 8, 1976, p.137-150; idem, 1980, I, p.281, nr.221; M. Chițescu, *RRCD*, p.256 (nr.167).

401. Rășnov, jud. Brașov:

I. a) Tezaur (?) din care se cunosc 12 denari romani republicani.

f) C. Preda, *Ist monedei*, p.310.

II. a) S-a descoperit un aureus de la Galba și altul de la Traian.

c) MICluj Napoca.

d) *Galba; Traian* (Roma, 101-102 p.Chr.).

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.144-145 (nr.143); Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.448 (nr.93).

402. Răureni, or. Râmnicu Vâlcea, jud. Vâlcea:

a) S-a descoperit o piesă romană imperială de bronz.

d) *Augustus* (11 a.Chr. - 12 p.Chr.).

e) Piesa are 19 mm iar pe revers efigia lui Augustus.

f) O. Iliescu, *SCN*, 2, 1958, p.450 (nr.6).

403. Reci, com. Reci, jud. Covasna:

a) S-au descoperit doi denari romani republicani.

d) C. *Iulius Caesar*, 1 ex. (Grueber, Gallia, 27; Sydenham, Gallia, 1006, 54-51 a.Chr.).

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.357 (nr.146); C. Preda, *Ist monedei*, p.310.

404. Reghin, jud. Mureș:

a) Tezaur alcătuit din 600 denari romani dintre care s-au recuperat 300 exemplare (1 ex. este de la M. Antonius).

e) Nu se cunosc împrejurările în care s-a făcut descoperirea.

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.256 (nr.164).

405. Remetea Mare, com. Remetea Mare, jud. Timiș:

a) Tezaur format din aproximativ 169 de monede printre care 70 denari romani republicani, tetradrahme thasiene și obiecte de podoabă dacice. Dintre piese patru exemplare sunt denari de la *Octavian* (31-18 a.Chr.), iar un denar este de la *Augustus-Rufus* (RIC, Roma, 155, 16 a.Chr.).

b) 1905.

c) MITimișoara (câteva exemplare); restul tezaurului s-a pierdut.

e) Cea mai veche emisiune este din 144 a.Chr.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.104-105 (nr.48); I. Glodariu, *Relatii*, p.265 (nr.128); M. Chițescu, *RRCD*, p.256 (nr.165); C.

Preda, *Ist monedei*, p.258, 310-311.

406. Renghet, com. Geoagiu, jud. Hunedoara:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

d) *Mn. Aquillius* (Grueber, Italia, 645; Sydenham, Italia, 557, 109 a.Chr.).

f) I. Winkler, *SCN*, 3, 1960, p.457 (nr.X); I. Glodariu, *Relatii*, p.290 (nr.243).

407. Reșca, com. Dobrosloveni, jud. Olt:

I. a) S-au descoperit trei denari romani republicani.

f) B. Mitrea, *Dacia*, 9-10, 1941-1944, p.384.

II. a) S-a descoperit un as de la Tiberiu și un dupondius de la Domitian.

b) 1992, cercetări arheologice.

d) *Tiberiu; Domitian*.

f) Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.448 (nr.96).

408. Roata de Jos, com. Roata de Jos, jud. Ilfov:

I. a) Tezaur constituit din 35 denari romani republicani, alături de o monedă *fouillée*.

b) 1910.

c) CNBAR.

- d) Piese se eșalonează între Q. [*Caecilius*] *Metellus* (Grueber, Roma, 1053, 124-103 a.Chr.; Sydenham, Roma, 509, 119-110 a.Chr.) și Q. *Sicinius*, C. *Coponius* (Grueber, Est, 24, 49 a.Chr.; Sydenham, Roma, 439, 49-48 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.256-257 (nr.168).
- II. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- d) *D. Iunius Silanus* (Grueber, Roma, 1840; Sydenham, Roma, 644, 90-89 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 15, 1964, 4, p.574 (nr.33); M. Chițescu, *RRCD*, p.358 (nr.150).
- 409. Roești**, com. Roești, jud. Vâlcea:
- a) Tezaur care are 70 denari romani republicani eșalonați de la 150 la 38 a.Chr.
- e) Un număr de 38 piese au fost văzute de C. Moșil.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.144-145 (nr.144).
- 410. Roșia Montană**, com. Roșia Montană, jud. Alba:
- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- d) *Claudius*.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p.291 (nr.253).
- 411. Roșiori de Vede**, jud. Teleorman:
- I. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) În localitate.
- d) *L. Marcius Censorinus* (Grueber, Roma, 2657; Sydenham, Roma, 737, 82-81 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.358 (nr.151a).
- II. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1904, în locul numit „Pe deal la Turion”.
- d) *C. Claudius Pulcher* (Grueber, Roma, 1128; Sydenham, Roma, 567, 106 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.358 (nr.151b).
- III. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1900-1916, în locul numit „Pe deal în vii”.
- d) *Ti. Quinctius* (Grueber, Italia, 566; Sydenham, Italia, 563, 105 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.358 (nr.151c).
- IV. a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
- b) 1944 și 1959, în locul numit „În livezi”.
- d) 1. *P. Crepusius* (Grueber, Roma, 2669; Sydenham, Roma, 738, 82-81 a.Chr.);
2. *Q. Antonius Balbus* (Grueber, Roma, 2730; Sydenham, Italia, 742, 81 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 16, 1965, 3, p.612 (nr.34); M. Chițescu, *RRCD*, p.358 (nr.151d).
- 412. Rovinița Mare**, com. Denta, jud. Timiș:
- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) În localitate.
- d) *L. Porcius Licinius* (Grueber, Roma, 187; Sydenham, 520, 112-109 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 16, 1965, 3, p.611 (nr.30); M. Chițescu, *RRCD*, p.358 (nr.152).
- 413. Rupea**, jud. Brașov:
- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- d) *Q. Minucius Rufus* (3,75 g; Grueber, Italia, 472; Sydenham, Italia, 421, 137-134 a.Chr.).
- e) C. Preda menționează două exemplare.
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.358 (nr.153); C. Preda *Ist monedei*, p.311.
- 414. Sacalasău Nou**, com. Derna, jud. Bihor:
- I. a) Tezaur alcătuit din 31 denari romani republicani, drahme dyrrhachiene și apolloniene.
- b) 1935.
- c) MICluj-Napoca (8 ex.).
- f) I. Glodariu, *Relații*, p.272 (nr.68).
- II. a) S-a descoperit un denar roman republican datat în 79 a.Chr., alături de o drahmă dyrrhachiană și o brățară de argint cu capete de animal.
- b) Înainte de 1937, în locul numit „Dealul Cetate”.
- f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.147-148 (nr.101/5).
- 415. Sadina**, com. Roata de Jos, jud. Giurgiu:
- a) Tezaur format din 18 denari romani republicani dintre care s-au determinat șase exemplare.
- b) 1912, într-o oală de lut descoperită într-un mal care dă în râul Dâmbovnic.
- d) Piese se eșalonează între Q. *Marcius Philipus* (Grueber, Roma, 1143, 99-95 a.Chr.) și *Ti. Claudius* (Grueber, Roma, 3096, 80 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.170 (nr.30).

416. Sadova (fost **Damian**), com. Sadova, jud. Dolj:

- I. a) S-au descoperit doi denari romani (unul este imperial).
- b) 1924.
- d) 1. *Papirius Carbo* (3,69 g; Grueber, Roma, 449; Sydenham, Italia, 415, 137-134 a.Chr.).
- 2. *Augustus* (3,64 g; RIC, Est, 38).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 15, 1971, p.404 (nr.42); M. Chițescu, *RRCD*, p.359 (nr.154); C. Preda *Ist monedei*, p.329-330.
- II. a) Tezaur (?) din care se cunosc doi denari romani, din care unul imperial.
- b) 1942.
- c) Colecția școlii generale din localitate.
- e) Un exemplar este de la Augustus. La M. Chitescu sunt indicate aceleași localități de descoperire dar în ani diferiți. Posibil să fie vorba de aceeași descoperire de mai sus.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, 9-10, 1941-1944, p.386; M. Chițescu, *RRCD*, p.258 (nr.171/I).
- III. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1954, în localitate, lucrări agricole, în punctul numit „Pârâul Ocoleni”.
- c) MISadova.
- d) *Cn. Domitius [Ahenobarbus]* (3.60 g; 19x18 mm; Grueber, Roma, 1026, 124-103 a.Chr.; Sydenham, Roma, 514, 119-110 a.Chr.).
- f) Gh. Poenaru Bordea, O. Stoica, *SCN*, 7, 1980, p.72 (nr.IV); M. Chițescu, *RRCD*, p.341 (nr.61).
- IV. a) Tezaur constituit din 30 denari romani republicani.
- b) 1971 sau 1972, în localitate.
- d) Piesle se eșalonează între *Anonim* (4,20 g; Grueber, Roma, 457, 217-197 a.Chr.; Sydenham, 263, 167-155 a.Chr.) și *M. Antonius, M. Barbatius, Casius Caesar* (3,70 g; Grueber, Est, 100, 41 a.Chr.; Sydenham, 1181; Crawford, 517/2, monetărie în mișcare pentru M. Antonius.
- f) M. Chitescu, *RRCD*, p.258-259 (nr.172/II).

417. Salonta, jud. Bihor:

- I. a) Tezaur alcătuit din 141 denari dintre care 121 denari republicani, un denar emis de i-la Corcyra și 19 denari imperiali (14 exemplare de la Augustus).
- b) 1898, în hotarul de vest al localității. în locul numit „Pusta Culișer”.
- c) MNM/NrInv 562.
- d) Piese se eșalonează între *P. Aelius Paetus* (?) (Crawford, Roma, 176, 169-158 a.Chr.) și *Augustus* (BMC, Lugdunum, 537, 2 a.Chr. - 11 p.Chr.).
- e) Deși tezaurul mai cuprinde două emisiuni de la Domitian și alte două de la Commodus, totuși acest depozit monetar a fost integrat la categoria tezaurilor care cuprind ca ultime emisiuni, denarii de la Augustus. De asemenea, se consideră că denarul nr.1 poate fi și a lui *C. Considius Paetus* (Crawford, Roma, 465/1, 46 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.259 (nr.173); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.148-152 (nr.103/III); C. Preda *Ist monedei*, p.330.
- II. a) S-au descoperit doi denari romani republicani de la *C. Lentulus Marcus* și *Postumius Tadius*.
- e) Piese se s-au pierdut.
- f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.148 (nr.103/II).

418. Sanislău, com. Sanislău, jud. Satu Mare:

- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- d) *Vespasian*.
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p.291 (nr.260); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.152 (nr.104).

419. Sascut, com. Sascut, jud. Bacău:

- I. a) Tezaur din care s-au recuperat 68 sau 69 denari romani republicani și imperiali timpurii.
- b) 1913.
- d) Piese se eșalonează din 127 a.Chr. până la Augustus (27/20 a.Chr.).
- e) Se consideră că tezaurul ar fi avut inițial 73 de exemplare și că descoperirea s-ar fi făcut la Fântânele (punct înglobat azi localității Sascut), motiv pentru care uneori tezaurul este raportat la Fântânele-Sascut.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.111-112; I. Winkler, *JNG*, 17, 1967, p.152; V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.292-293, II. nr.12 și p.296, II, nr.40; M. Chițescu, *RRCD*, p.260 (nr.174); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.158 (nr.93).
- II. a) Tezaur format din 147 denari romani republicani și imperiali timpurii.
- b) 1955, într-un vas de lut lucrat la roată dintr-o pastă fină, de culoare gri.
- c) MIBacău (11 ex.); MIBârlad (95 ex.); MIMlași (41 ex.).
- d) Piese se eșalonează între *Anonim* (Grueber, Roma, 446, 217-196 a.Chr.) și *Augustus*, 4 ex. (Grueber, Gallia, 221, 5-3 a.Chr.; RIC, Lugdunum, 328, 14-12 a.Chr.).
- e) O parte din piese s-au pierdut; unele exemplare prezintă contramărci; printre cele 147 de emisiuni se află 3 piese hibride și 5 imitații; tezaurul s-a descoperit într-o așezare locală.

- f) E. Bold, *AȘUlași*, 3, 1959, 5, p.225-230); M. Chițescu, *RRCD*, p.143-145 (nr.49); V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.292, II, nr.8; idem, *Dacia răsăriteană*, p.151 (nr.22).

420. Satulung, com. Chinteni, jud. Cluj:

- a) S-a descoperit un denar roman republican datat între 150 și 125 a.Chr.
f) I. Glodariu, *Relații*, p.291 (nr.263); M. Chițescu, *RRCD*, p.359 (nr.156).

421. Satulung (fost **Șaptesate**), or. Brașov, jud. Brașov:

- a) Tezaur alcătuit din 24 denari romani republicani și 16 imperiali.
d) Piese se eșalonează între *M. Herennius* (Grueber, Roma, 1231; Sydenham, Italia de Sud (Rhegium ?), 567, 101 a.Chr.) și *Vespasian* (8 ex.).
e) Emisiunile imperiale se distribuie astfel: Augustus (4 ex.), Nero (1 ex.), Galba (2 ex.), Vitellius (1 ex.).
f) I. Glodariu, *Relații*, p.291 (nr.263); M. Chițescu, *RRCD*, p.290-291 (nr.195); V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.

422. Satu Mare, jud. Satu Mare:

- I. a) Tezaur constituit din 490 denari romani republicani.
b) 1875.
c) MNM (?).
f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.153 (nr.106/II).
II. a) Tezaur din care s-au identificat 151 denari romani republicani și șapte imitații de denari.
b) 1880.
c) MNM (20 ex. din 1880, din care se mai păstrează 9 denari și 6 imitații).
d) Piese se eșalonează între *Cn. Domitius Ahenobarbus* (?) (Grueber, Roma, 623, 196-173 a.Chr.; Sydenham, Roma, 349, 150-146 a.Chr.) și *Petillius Capitolinus*-piesa nr. 146 (Grueber, Roma, 4217, 40 a.Chr.; Sydenham, Roma, 1149, 37 a.Chr.).
e) Ultimele exemplare nu au fost determinate, iar un denar care credem că nu poate fi integrat tezaurului este de la Septimius Severus.
f) I. Winkler, T. Bader, *Tezaur monetare din județul Satu Mare*, Satu Mare, 1968, p.19-31; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.153 (nr.106/I).

423. Satu Nou, com. Vânători, jud. Bihor:

- a) Tezaur care are 125 denari romani republicani, patru imitații de denari și o imitație thasiană.
b) Vara anului 1932, cu ocazia desfundării unui teren din apropierea Crișului, pe pământul agricultorului Angyal Gheorghe; tezaurul era depus într-un vas de lut (ulcică) care s-a spart și pierdut.
c) MIArad.
d) Piese se eșalonează între *Anonim* (3,40 g; 18x19 mm; Grueber, Roma, 229-217 a.Chr.) și *Man. Acilius Glabrio* (3,95 g; 18x20 mm; Grueber, Roma, 3943, 50 a.Chr.; Crawford, Roma, 442, 49 a.Chr.).
e) Inițial se pare că tezaurul avea 180 exemplare din care se cunosc 130 piese; o piesă s-a pierdut, iar unele monede au aplicat contramărci.
f) I. Winkler, *SCN*, 1, 1957, p.79-113; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.154 (nr.108/I).

424. Săcele, jud. Brașov:

- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
d) *Domitian*.
f) I. Glodariu, *Relații*, p.291 (nr.266).

425. Săcuieni, com. Săcuieni, jud. Bihor:

- I. a) Se semnalează descoperirea unui denar roman imperial.
c) MISăcuieni.
d) *Vitellius* (2,86 g; 17 mm; RIC, I, Roma, 69 p.Chr.).
f) E. Chirilă și colab., *ActaMN*, 8, 1971, p.568.
II. a) S-a descoperit o monedă romană imperială de bronz (dupondius).
c) MISăcuieni.
d) *Domitian* (13,14 g; 27 mm; RIC, Roma 646, 84 p.Chr.).
f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.155 (nr.109/IV).
III. a) S-a descoperit o monedă romană imperială de bronz.
b) 1965, în raza comunei.
c) MISăcuieni.
d) *Nerva* (10,75 g; 28 mm; RIC, Roma, 86, 97 p.Chr.).
f) E. Chirilă și colab., *ActaMN*, 8, 1971, p.568.

426. Sălașu de Sus, com. Sălașu de Sus, jud. Hunedoara:

- a) Tezaur din care se cunosc 106 denari romani republicani și cinci imitații barbare de denari.

- b) 1958, în partea de hotar numită Șasa, într-o pungă sau casetă de lemn; aici există și o așezare locală.
- c) MIDeva.
- d) Piese se eșalonează între *Anonim* (3,63 g; Grueber, Roma, 457, 217-197 a.Chr.; Sydenham, Roma, 263 (?), 167-155 a.Chr.) și *L. Roscius Fabatus* (3,86 g; Grueber, Roma, 3394, 56 a.Chr.; Sydenham, Italia, 915, 58 a.Chr.).
- f) O. Floca, *SCN*, 3, 1960, p.89-134; M. Chițescu, *RRCD*, p.265 (nr.177).

427. Sâlașuri, com. Vețca, jud. Mureș:

- I. a) Tezaur (?) din care se cunosc patru denari romani republicani.
- b) În așezarea locală.
- d) Piese se eșalonează între *C. Antestius* (Grueber, Roma, 859; Sydenham, Italia, 411, 137-134 a.Chr.) și *C. Naevius Balbus* (Grueber, Roma, 1968; Sydenham, Italia, 769, 78-77 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 5, 1961, p.588 (nr.26); Z. Szekely, *SCN*, 4, 1968, p.455.
- II. a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
- b) 1959, în așezarea locală, cercetări arheologice.
- c) MISf.Gheorghe.
- d) 1. *L. Marcus Censorinus* (Grueber, Roma, 2637, 83 a.Chr.);
2. *L. Metellus, Aulus Albinus, Spurius filius* (Grueber, Italia, 724, 89 a.Chr.).
- f) Z. Szekely, *Materiale* 8, 1962, p.338.
- III. a) S-au descoperit două monede romane imperiale de argint.
- b) 1960-1961, în așezarea locală, cercetări arheologice, alături de un bogat material arheologic.
- c) MISf.Gheorghe.
- d) *Vespasian; Nerva*.
- f) Z. Szekely, *Materiale*, 9, 1970, p.298; V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.

428. Sălești (fost **Sânvăsăi**), com. Suseni, jud. Mureș:

- a) Tezaur constituit din 42 denari romani republicani eșalonați între 172/151 și 47/46 a.Chr.
- c) MITg.Mureș.
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p.293 (nr.288).

429. Săliște, com. Săliște, jud. Sibiu:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) Descoperit în localitate, în locul numit „Coasta Patii” sau „Grădina Mare”.
- c) Colecția Maria Borcea din Săliște.
- d) *Q. Pomponius Q.F. Rufus Cos* (Babelon, II, 338/5, 58 a.Chr.; Grueber, Roma, 3885; Sydenham, Roma, 909, 59 a.Chr.).
- f) N. Lupu, *StComSibiu*, 14, 1969, p.285-286; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 15, 1971, p.404 (nr.45).

430. Săliștea (fost **Cioara**), com. Săliștea, jud. Alba:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) În localitate (?).
- c) MIAIba Iulia (din 1910).
- d) *C. Claudius Pulcher* (3,81 g; 19,3 mm; Grueber, Roma, 1288, 91 a.Chr.; Sydenham, Roma, 569, 106 a.Chr.).
- f) V. Pavel, *Apulum*, 17, 1974, p.89 (nr.22).

431. Săndulești, or. Turda, jud. Cluj:

- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- b) Lângă drumul care duce de la Cheile Turzii la Săndulești, în locul numit „Piatra Tăiată”.
- d) *Domitian* (19 mm).
- f) I. Winkler, A. Hopârtean, *Moneda antică la Potaissa*, Cluj-Napoca, 1973, p.126 (nr.6).

432. Sărata, com. Ulmeni, jud. Buzău:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- c) MIBuzău.
- d) *P. Licinius Nerva* (Grueber, Roma, 526; Sydenham, Roma, 548, 106 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.170 (nr.31).

433. Sănanndrei, com. Sănanndrei, jud. Timiș:

- a) Tezaur alcătuit din 75 denari romani republicani.
- b) 1840.
- c) KMW.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.103.

434. Săncrai, com. Ilieni, jud. Covasna:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) În așezarea locală.
- d) *C. Vibius C.f. Pansa* (Grueber, Roma, 2244; Sydenham, Italia, 684, 89-88 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 23, 1971, 1, p.141 (nr.46); M. Chițescu, *RRCD*, p.360 (nr.165).

- 435. Sâncrăieni**, com. Sâncrăieni, jud. Harghita:
- a) S-a descoperit un denar roman republican.
 - b) În așezarea locală, în locul numit „Fabrica de cărămizi”.
 - d) *L. Thorius Balbus* (3,49 g; 20 mm; Grueber, Roma, 1625, 90 a.Chr.; Sydenham, Italia, 598, 100-95 a.Chr.).
 - f) R. Vulpe, *SCIV*, 6, 1955, 3-4, p.562; C. Preda, *Materiale*, 6, 1959, p.833 și 843.
- 436. Sângeorzu Nou**, com. Lechința, jud. Bistrița Năsăud:
- a) Tezaur (?) constituit din denari romani (imitații ?), alături de imitații thasiene și tetradrahme de tip Filip II.
 - f) I. Glodariu, *Relații*, p.292 (nr.284).
- 437. Sânmihaiu Român**, com. Sânmihaiu Român, jud. Timiș:
- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
 - d) *Domitian*.
 - f) I. Winkler, *SCSCLUJ*, 1955, p.148-149 (nr.164).
- 438. Sânpaul**, com. Mărtiniș, jud. Harghita:
- a) S-a descoperit un aureus de la Otho.
 - f) I. Winkler, *SCSCLUJ*, 1955, p.148-149 (nr.165).
- 439. Sânpetru de Câmpie**, com. Sânpetru de Câmpie, jud. Mureș:
- a) S-a descoperit un denar roman republican.
 - c) IACluj-Napoca.
 - d) *C. Cassius* (3,74 g; Grueber, Roma, 1032; Sydenham, Roma, 502, 119-110 a.Chr.).
 - f) E. Chirilă și colab., *ActaMN*, 4, 1967, p.458 (nr.12).
- 440. Sântămăria de Piatră**, or. Călan, jud. Hunedoara:
- a) S-au descoperit trei denari romani republicani.
 - c) MICluj-Napoca.
 - d) 1. *L. Thorius Balbus* (Grueber, Roma, 90 a.Chr.);
 - 2. *C. Mamilia Limetan* (Grueber, Roma, 83 a.Chr.);
 - 3. *Egnatia* (Grueber, Roma, 75 a.Chr.).
 - f) I. Winkler, *SCN*, 3, 1960, p.457 (nr.XI).
- 441. Schiau**, com. Valea Călugărească, jud. Prahova:
- a) S-au descoperit trei denari romani republicani eșalonați între 89-74 a.Chr. (după Grueber).
 - f) I. Glodariu, *Relații*, p.294 (nr.306).
- 442. Scundu**, com. Scundu, jud. Vâlcea:
- a) Tezaur (?) constituit dintr-un număr neprecizat de denari romani republicani din care s-a identificat unul singur.
 - d) *M. Tullius* (Grueber, Italia, 502; 102-100 a.Chr.; Sydenham, Italia sau Gallia Cisalpină, 531, 109 a.Chr.).
 - f) B. Mitrea, *SCIV*, 22, 1961, 1, p.150 (nr.27); idem, *Dacia*, N.S., 5, 1961, p.588 (nr.27); M. Chițescu, *RRCD*, p.360 (nr.161).
- 443. Scurta**, com. Orbeni, jud. Bacău:
- a) Tezaur format din denari romani republicani și imperiali timpurii din care s-au recuperat patru exemplare.
 - b) 1927, în grădina sâtenței Untea, aflată pe malul drept al râului Siret, în punctul numit „Râpa lui Crăciun”.
 - c) IAB/NrInv 26, 1927.
 - d) Piese se eșalonează între *C. Plutius* (Grueber, Italia, 454, 150-125 a.Chr.; Sydenham, Roma, 410, 137-134 a.Chr.) și *Augustus* (Grueber, Roma, 4374, 27-25 a.Chr.; RIC, Colonia Patricia, 20-16 a.Chr.).
 - e) S-a constatat și prezența a două imitații locale realizate după o piesă din secolul II a.Chr. și alta datată cu aproximație între 100 și 50 a.Chr.
 - f) I. Winkler, *JNG*, 17, 1967, p.152; M. Chițescu, *RRCD*, p.268 (nr.179); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsariteană*, p.158 (nr.94).
- 444. Sebeș**, jud. Alba:
- I. a) Tezaur (?) constituit din 166 denari romani republicani.
 - b) Nu se cunoaște locul descoperirii.
 - c) MIAIba Iulia (din 1976); inițial în colecția Eugen Feher din Sebeș.
 - d) Piese se eșalonează între *C. Talna* (3,45 g; 18 mm; Sydenham, Roma, 379, 145-138 a.Chr.; Crawford, Roma, 202/1a, 154 a.Chr.) și *M. Antonius, L. [Pinarius] Scarpus* (3,66 g; 16,5 mm; Sydenham, Cirenaica, 1280a, 31-30 a.Chr.; Crawford, Cirenaica, 546/3a, 31 a.Chr.).
 - f) V. Suci, *Apulum*, 16, 1978, p.103-118.
 - II. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 - c) MIAIba Iulia.
 - f) V. Pavel, *Apulum*, 20, 1982, p.101.
- 445. Secu**, com. Bărbătești, jud. Dolj:
- a) Tezaur (?) din care se cunoaște un denar roman republican.

b) 1937, în locul numit „Dealul Socsovului”.

f) Gh. Popilian, *Drobeta*, 1978, p.44.

446. Secusigiu, com. Secusigiu, jud. Arad:

a) Tezaur din care se cunosc 23 denari romani republicani.

b) 1930.

c) MITimișoara.

d) Piese se eșalonează între *Papirius Carbo* (3,80 g; Grueber, Italia, 449, 150-125 a.Chr.; Sydenham, Italia, 415, 137-134 a.Chr.) și *Lucius Scribonius Libo* (3,70 g; Grueber, Roma, 3377, 71 a.Chr.; Sydenham, Roma, 928, 55 a.Chr.).

f) M. Moga, *RevMuz*, 8, 1971, p.321-325.

447. Seleuș, com. Seleuș, jud. Arad:

a) S-au descoperit trei denari romani republicani de la M. Antonius.

c) MIOradea.

f) B. Mitrea, *SCIV*, 19, 1968, 1, p.180 (nr.75).

448. Senereuș, com. Bălăușeri, jud. Mureș:

a) Tezaur din care s-au recuperat zece denari romani republicani.

b) 1878.

c) MISibiu.

e) Un exemplar este de la Caesar.

f) I. Winkler, *SCSCLuj*, 1955, p.146-147 (nr.156).

449. Sfântu Gheorghe, jud. Covasna:

- I. a) Tezaur constituit din denari romani republicani și imperiali timpurii.
- b) 1851, la marginea de nord a orasului.
- f) Z. Szekely, *Materiale*, 2, 1956, p.678 (nr.3); idem, *SCN*, 4, 1968, p.372.
- II. a) Tezaur din care se cunosc 50 denari romani republicani și imperiali.
- b) Mai 1859, în oraș.
- c) MIBruckental (31 ex.).
- d) Piese se eșalonează până la Vespasian.
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.271 (nr.182); V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.
- III. a) Tezaur format din 61 denari romani republicani dintre care ultimele trei piese sunt denari imperiali.
- b) Iulie 1963, pe malul stâng al pârâului Simeria, în apropierea unui bordei dacic, alături de ceramică de factură locală.
- c) MISf.Gheorghe.
- d) Piese se eșalonează între *C. Scribonius* (3.26 g; 1,65 mm; Grueber, Roma, 727, 172-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 377, 145-138 a.Chr.) și *Augustus, C. Sulpicius Platorius* (3,80 g; Grueber, Roma, 4654, 8 a.Chr.; Sydenham, Roma, 169, 13 a.Chr.).
- f) Z. Szekely, *SCN*, 4, 1968, p.363-372.
- IV. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) În așezarea locală de lângă moara Bedehaza, la 1.25 m adâncime.
- c) MISf.Gheorghe.
- e) Piesa este datată în 104 a.Chr.
- f) K. Horedt, *Materiale*, 2, 1956, p.15.
- V. a) C. Preda menționează descoperirea altui tezaur cu denari romani republicani, în 1942.
- f) C. Preda, *Ist monedei*, p.312.

450. Sfințești, com. Sfințești, jud. Teleorman:

- a) Tezaur alcătuit din 106 monede dintre care 92 denari romani republicani, o imitație de denar și 13 tetradrahme thasiene.
- b) 1939.
- c) IAB/NrInV 193.
- d) Piese se eșalonează între *Anonim* (3,88 g; Grueber, Roma, 457(?), 217-197 a.Chr.; Sydenham, Roma, 263 (?), 167-155 a.Chr.) și *Manius Aquillius* (3,96 g; Grueber, Roma, 3366, 72 a.Chr.; Sydenham, Italia, 798, 68 a.Chr.).
- f) C. Moisil, *CNA*, 17, 1943, p.258; B. Mitrea, *Materiale*, 1, 1953, p.507-523; idem, *SCN*, 2, 1958, p.170 (nr.32); M. Chițescu, *RRCD*, p.269-271 (nr.181).

451. Sibiușel, com. Beriu, jud. Hunedoara:

- a) S-au descoperit doi denari romani imperiali.
- c) MILugoj.
- d) *Domitian*.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p.292 (nr.278).

452. Sibiu, jud. Sibiu:

- a) Tezaur (?) constituit din 17 denari romani republicani și imperiali.

b) Piese descoperite între Sibiu și Gușterița.

c) Prima emisiune este de la Caesar iar ultima de la Nerva.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 148-149 (nr.160); I. Glodariu, *Relatii*, p.292 (nr.280c); C. Preda, *Ist monedei*, p.330.

453. Sic, com. Sic, jud. Cluj:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

d) L. *Rubrius Dossenus* (Crawford, 341/1).

f) E. Chirilă, V. Lucăcel, *ActaMP*, 3, 1979, p.138.

454. Sighișoara, jud. Mureș:

I. a) S-a descoperit un denar roman republican și o imitație barbară de denar.

b) 1855.

d) M. *Porcius Laeca* (Grueber, Roma, 1023; Sydenham, Roma, 513, 119-110 a.Chr.).

f) I. Glodariu, *Relatii*, p.292 (nr.280b); M. Chițescu, *RRCD*, p.360 (nr.163b).

II. a) Tezaur (?) format din denari romani republicani și drahme dyrrhachiene.

f) C. Preda, *Ist monedei*, p.313.

III. a) S-a descoperit un denar roman republican.

d) M. *Aburius Geminus* (3,75 g; Grueber, Roma, 955; Sydenham, 487, 120 a.Chr.).

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.360 (nr.163a).

IV. a) S-au descoperit, în număr neprecizat, monede grecești emise de Dyrrhachium și Apollonia alături de denari romani republicani.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 27, 1984, p.186 (nr.31).

V. a) Tezaur din care se cunosc o tetradrahmă de tip Filip II și un număr neprecizat de drahme dyrrhachiene și denari romani republicani.

f) I. Glodariu, *Relatii*, p.272 (nr.71a); C. Preda, *Ist monedei*, p.313.

VI. a) S-a descoperit un denar roman republican și o imitație barbară de denar.

b) 1991, pe dealul „Wietenberg”, în stratul de cultură dacic, săpături arheologice efectuate în secțiunea 2, caroul 21, la adâncimea de 0,20 m.

d) L. *Iulius Bursio* (4,50 g; 19,2x18,2 mm; Crawford, Roma, 352/1a, 85 a.Chr.).

f) R. Ardevan, *ActaMP*, 17, 1993, p.107 (nr.2); Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.436 (nr.26).

455. Sinaia, jud. Prahova:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.171 (nr.33).

456. Siret, jud. Suceava:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 23, 1979, p.373 (nr.82).

457. Slatina, jud. Olt:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) 1946.

d) A. *Postumius Albinus* (Grueber, Italia, 613; Sydenham, Italia, 613, 92-91 a.Chr.).

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.361 (nr.169).

458. Slatina-Timiș, com. Slatina-Timiș, jud. Caraș Severin:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

c) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.105.

459. Slăvești, com. Tătărăștii de Jos, jud. Teleorman:

a) S-au descoperit doi denari romani, unul republican și altul imperial.

b) De-a lungul anilor.

c) IAB.

d) 1. M. *Plaetorius M.f. Cestianus* (Crawford, Roma, 409/1, 67 a.Chr.);

2. *Domitian* (BMC, II, 113, 87 p.Chr.).

f) Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.436 (nr.27).

460. Slimnic, com. Slimnic, jud. Sibiu:

a) S-a descoperit un denar roman republican alături de o bogată ceramică de factură locală.

f) I. Glodariu, *Relatii*, p.293 (nr.290).

461. Smulți, com. Smulți, jud. Galați

I. a) Se semnalează descoperirea a cinci denari romani republicani.

b) În localitate.

c) Colecția școlii generale din localitate.

- d) Piese se eșalonează între *Mn. Fonteius* (3.87 g; 20 mm; ; Grueber, Roma, 2476, 85 a.Chr.; Sydenham, Italia, 724, 84 a.Chr.); *Q. Pompeius Rufus* (Grueber, Roma, 3883, 52a.Chr.; Sydenham, Roma, 908, 59 a.Chr.).
- e) Nu se specifică dacă este vorba de vreun tezaur.
- f) B. Mitrea, *BSNR*, 67-69, 1973-1975 (1975), 121-123, p.99-100.
- II. a) S-au descoperit denari romani imperiali și o piesă de bronz imperială de la Traian.
- b) În localitate.
- c) Colecția școlii generale din localitate.
- d) 1. *Vespasian*, 2 ex. (2,84 g și 18 mm; 2,64 g și 20 mm; RIC, 15, 91, 69-71 p.Chr. și 75 p.Chr.);
2. *Domitian* (3,24 g; 18 mm; RIC, 136a, 88-89 p.Chr.);
3. *Traian*, sestert (23,85 g; 33 mm; BMC, 760, 103 p.Chr.).
- e) Toate piesele găsite în această localitate sunt datorate unor descoperiri întâmplătoare, efectuate de-a lungul anilor.
- f) B. Mitrea, *BSNR*, 67-69, 1973-1975 (1975), 121-123, p.100-101.
- 462. Snagov**, com. Snagov, jud. Ilfov:
- a) Tezaur (?) format din patru denari romani republicani.
- b) Într-un cimitir getic.
- d) Piese se eșalonează între *L. Rubrius Dossenus* (Grueber, 2448; Sydenham, Roma, 705, 87-86 a.Chr.) și *C. Cassius [Longinus]*, [*P. Cornelius*] *Lentulus Spinther* (Grueber, Est, 77, 42 a.Chr.; Sydenham, 1307, 42 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.361 (nr.172).
- 463. Socol**, com. Socol, jud. Caraș Severin:
- a) S-a descoperit un aureus de la Tiberius.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.148-149 (nr.169).
- 464. Socu**, com. Bărbătești, jud. Gorj:
- I. a) S-au descoperit două monede romane dintre care una de bronz de la Augustus (?).
- b) În așezarea locală.
- f) P. Gherghe, *Arhivele Olteniei*, N.S., 5, 1986, p.86.
- II. a) Tezaur (?) din care se cunoaște un denar roman republican.
- b) 1937, în locul numit „Dealul Socșorului”.
- f) Gh. Popilian, *Drobeta*, 1978, p.44.
- 465. Someșeni**, or. Cluj-Napoca, jud. Cluj:
- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) În așezarea locală.
- d) *L. Antestius Gragulus* (Sydenham, Roma, 451, 133-126 a.Chr.; Grueber, Roma, 976).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.361 (nr.173).
- 466. Someșul Cald**, com. Gilău, jud. Cluj:
- a) Tezaur alcătuit din 117 denari romani republicani, 318 drahme dyrrhachiene și obiecte de podoabă dacice.
- b) 1844.
- c) KMW (cele mai multe exemplare).
- d) Piese se eșalonează între *Anonim* (Grueber, Roma, 575, 196-173 a.Chr.; Sydenham, Roma, 314, 155-150 a.Chr.) și *L. Marcus Philippus* (Grueber, Roma, 3890, 56 a.Chr.; Sydenham, Roma, 919, 56 a.Chr.).
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.114-115 (nr.47); I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p.71-90; M. Chițescu, *RRCD*, p.273-275 (nr.187).
- 467. Sopot**, com. Sopot, jud. Dolj:
- a) Tezaur format din 29 denari romani republicani și trei imitații barbare de denari.
- b) Mai 1957, în punctul numit „Fata”.
- c) MICraiova (26 ex.); colecție particulară din Craiova (6 ex.).
- d) Piese se eșalonează între *Sex. Pompeius Fostlus* (Grueber, Roma, 925, a.Chr.; Sydenham, Italia, 461, 155-120 a.Chr.) și *Paullus Aemilius Lepidus* (Grueber, Roma, 3373, 71 a.Chr.; Sydenham, Roma, 926, 55 a.Chr.).
- f) C. Preda, Gh. Popilian, *SCN*, 4, 1968, p.450-452.
- 468. Sovata**, jud. Mureș:
- a) S-a descoperit un aureus de la Vespasian.
- d) *Vespasian*.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 28, 1984, p.188 (nr.120).
- 469. Spătărei**, com. Furculești, jud. Teleorman:
- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) În localitate.
- c) MIAlexandria/Nrlnv 1052.
- d) *C. Vibius C.f. Pansa* (3,73 g; Grueber, Roma, 2244; Sydenham, Italia, 684, 89-88 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.361 (nr.174).

470. Sprâncenata, com. Sprâncenata, jud. Olt:

- I. a) Tezaur din care s-au recuperat 34 denari romani republicani și s-au identificat 21 de exemplare.
- 1912.
 - Colecție particulară (34 ex.).
 - Piese se eșalonează între *Mn. Acilius Balbus* (Grueber, Roma, 1019, 142-103 a.Chr.; Sydenham, Roma, 498, 119-110 a.Chr.) și *C. Cosidius Paetus* (piesa nr.15) (Grueber, Roma, 4080, 45 a.Chr.; Sydenham, Roma, 990, 45 a.Chr.).
 - Ultimele piese nu au putut fi determinate, iar exemplarele de la 16 la 21 aparțin familiilor Flaminia, Vibia, Antonia, Pompeia, Iulia; se pare că tezaurul a avut inițial 70 de monede.
 - B. Mitrea, *Dacia*, 9-10, 1941-1944, p.385-386 (nr.9).
- II. a) Tezaur constituit din 116 denari romani republicani din care s-au recuperat 110 piese.
- 15 aprilie 1960, în punctul numit „Livada Cucoanei” aflat la 600-700 m vest de piciorul terasei și de așezarea locală, lucrări agricole.
 - MIPitești.
 - Piese se eșalonează între *M. Atilius Saranus* (3,46 g; 18,2x18,3 mm; Grueber, Roma, 679, 172-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 378, 145-138 a.Chr.) și *T. Carisius* (Grueber, Roma, 4073, 45 a.Chr.; Sydenham, Roma, 986, 45 a.Chr.).
 - Majoritatea pieselor sunt contramarcate; unele au câte două sau trei contramărci.
 - I. Nania, *StComPitești*, 4, 1972, p.205-219; M. Chițescu, *RRCD*, p.309-311 (nr.212); C. Preda, *Geto-dacii din bazinul Oltului Inferior. Dava de la Sprâncenata*, București, 1986, p.73-74.
- III. a) Tezaur care are 18 denari romani republicani.
- 1976-1978, în așezarea locală, săpături arheologice; piesele se aflau răspândite pe o suprafață restrânsă de 1·m², la baza nivelului III de locuire, la 1 m adâncime.
 - MISlatina.
 - Piese se eșalonează între *M. Fourius Philus* (3,91 g; 20 mm; Sydenham, Italia Centrală, 529, 110-108 a.Chr.; Crawford, Roma, 281, 119 a.Chr.) și *Augustus, L. Mescinius Rufus* (3,73 g; 19 mm; BMC, 122-126, 16 a.Chr.).
 - Piese se aflau răspândite pe o suprafață de aproximativ 1 m², la baza nivelului al treilea de locuire, la adâncimea de 1 m.
 - C. Preda, M. Butoi, *Thraco-Dacica*, 2, 1981, p.65-66 (nr.III); C. Preda, *Geto-dacii din bazinul Oltului Inferior. Dava de la Sprâncenata*, București, 1986, p.68-74.
- IV. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- În așezarea locală, săpături arheologice, în secțiunea 12, caroul 6, la adâncimea de 0,85 m.
 - MISlatina.
 - L. Papius Celsus* (3,26 g; 19 mm; Crawford, Roma, 472/1, 45 a.Chr.).
 - C. Preda, *Geto-dacii din bazinul Oltului Inferior. Dava de la Sprâncenata*, București, 1984, p.70.
- V. a) S-a descoperit o monedă romană imperială (as-?).
- În așezarea locală, în ultimul nivel de locuire.
 - Augustus- M. Maecilius Tullus* (8,5 g; 26 mm; Grueber, 2, 106, 4685, 5 a.Chr.).
 - Moneda este contramarcată; tipul de contramarcă, *IMP* monogramat, ar putea fi plasat în timpul lui *Claudius*.
 - C. Preda, M. Butoi, *Thraco-Dacica*, 2, 1981, p.66 (nr.IV); C. Preda, *Geto-dacii din bazinul Oltului Inferior. Dava de la Sprâncenata*, București, 1986, p.70.

471. Stâncuța, com. Stâncuța, jud. Brăila:

- Tezaur format din 34 denari romani republicani, 53 tetradrahme thasiene și două bare de argint.
- 1953, în nord-vestul localității.
- Piese se eșalonează între *M. Papirius Carbo* (Grueber, Italia, 472, 150-125 a.Chr.; Sydenham, Italia, 423, 137-134 a.Chr.) și *L. Cassius Longinus* (Grueber, Roma, 3931, 52 a.Chr.; Sydenham, Roma, 935, 52-50 a.Chr.).
- C. Preda, *SCN*, 2, 1958, p.239-251; M. Chițescu, *RRCD*, p.275-276 (nr.188).

472. Stănești, com. Stănești, jud. Ilfov:

- S-a descoperit un denar roman republican.
- 1916, în localitate.
- C. Annius Luscus, L. Fabius L.f. Hispaniensis* (Grueber, Italia, Spania, 352; Sydenham, Spania, 748, 81-80 a.Chr.).
- B. Mitrea, *SCIV*, 21, 1970, 2, p.339 (nr.41); M. Chițescu, *RRCD*, p.361 (nr.175).

473. Stejaru, com. Roșia de Amaradia, jud. Gorj:

- S-a descoperit un denar roman republican alături de ceramică de factură locală.
- MITg.Jiu.
- M. Calideus, Q. Caecilius Metellus et Cn. Fulvius* (Crawford, Roma, 284/1a, 117-116 a.Chr.).
- Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p.312 (nr.36).

474. Stoenеști, com. Berislăvești, jud. Vâlcea:

- Tezaur alcătuit din 170 denari romani republicani dintre care se cunosc zece piese.
- 1908.

c) MNA (10 ex.)

f) I. Glodariu, *Relatii*, p.293 (nr.297); C. Preda, *Ist monedei*, p.313.

475. Stolniceni, or. Râmnicu Vâlcea, jud. Vâlcea:

a) S-au descoperit izolat, monede romane de la Tiberius, Vespasian, Domitian, Nerva și Traian.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 29, 1985, p.172 (nr.18).

476. Straja, com. Straja, jud. Suceava:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 23, 1979, p.373 (nr.83).

477. Stroiești, com. Stroiești, Republica Moldova:

a) S-a descoperit un denar roman republican (?).

f) A.A. Nudel'man, 1976, p.60 (nr.15).

478. Stupini, com. Sânmihaiu de Câmpie, jud. Bistrița Năsăud:

a) Tezaur constituit din aproximativ 356 denari romani republicani, dintre care se cunosc 229 denari, două imitații barbăre de denari și obiecte de podoabe dacice.

b) 1910 (?).

c) Colecție particulară.

d) Piese se eșalonează între *Anonim* (Grueber, Roma, 419, 217-197 a.Chr.; Sydenham, Italia (?), 166, 182-172 a.Chr.) și *M. Antonius, M. Barbatius [Philippus], Octavian* (Grueber, Est, 100, 41 a.Chr.; Sydenham, Efes (?), 1181, 41 a.Chr.).

e) Inițial s-au recuperat 351 de monede.

f) R. Tanțău, *SCN*, 5, 1971, p.255-264; M. Chițescu, *RRCD*, p.281-283 (nr.192).

479. Suceagu, com. Baci, jud. Cluj:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

c) IIA Cluj-Napoca.

d) *C. Hosidius C.f. Geta* (Grueber, Roma, 3386, 71 a.Chr.; Sydenham, Italia, 904, 60 a.Chr.).

f) I. Winkler, *SCN*, 2, 1958, p. 408-409 (nr.XVI).

480. Suhaia, com. Suhaia, jud. Teleorman:

I. a) Tezaur din care se cunosc zece denari romani republicani.

b) 1945 sau 1946, la sud-est de localitate.

c) Colecție particulară din Sibiu.

d) Piese se eșalonează între *M. Fourius Philus* (Grueber, Italia, 555; Sydenham, Italia, 529, 110-108 a.Chr.) și *Q. Caepio Brutus* (Grueber, Est, 38; Sydenham, Est, 1287, 43-42 a.Chr.).

f) M. Chițescu, *SCN*, 4, 1968, p.453; idem, *RRCD*, p.280 (nr.191).

II. a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) 1955, în localitate.

d) *C. Considius Paetus* (Grueber, Roma, 4080; Sydenham, Roma, 990, 45 a.Chr.).

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.362 (nr.177a).

III. a) S-a descoperit un denar roman republican.

d) *Mn. Fonteius C.f* (3,46 g; Grueber, Roma, 2476; Sydenham, Italia, 724, 84 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *SCIV*, 21, 1970, 2, p.339 (nr.42); M. Chițescu, *RRCD*, p.362 (nr.177b).

IV. a) Tezaur din care se cunosc 24 piese dintre care 9 denari romani republicani, alături de 10 drahme dyrrhachiene, două monede thasiene și trei imitații de denari.

b) 1964, în vestul localității.

c) Colecția prof. Anton Lucian din Zimnicea; restul în diferite colecții.

d) Piese se eșalonează între *C. Scribonius* (4,05 g; Grueber, Roma, 727; Sydenham, Roma, 380, 145-138 a.Chr.) și *C. Naevius Balbus* (Grueber, Roma, 2916; Sydenham, Roma, 769, 78-77 a.Chr.).

e) Se pare că tezaurul număra inițial aproximativ 200 de monede.

f) M. Chițescu, *SCN*, 4, 1968, p.453-455.

481. Surdulești, com. Miroși, jud. Argeș:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) 1951, în nord-estul localității.

d) *L. Cassius Caecianus* (Grueber, Roma, 1728; Sydenham, Roma, 594, 93 a.Chr.).

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.362 (nr.178).

482. Suseni, com. Runcu, jud. Gorj:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) În așezarea locală.

d) *M. Antonius*.

f) B. Mitrea, *SCIV*, 21, 1970, 2, p.340 (nr.43); M. Chițescu, *RRCD*, p.362 (nr.179).

483. Șard, com. Vânători, jud. Alba:

- a) S-au descoperit 12 denari romani republicani.
- b) MIAlba lulia.
- f) V. Pavel, *Apulum*, 20, 1982, p.101; C. Preda, *Ist monedei*, p.314.

484. Șaes, com. Apold, jud. Mureș:

- a) Tezaur din care se cunosc doi denari romani republicani.
- b) Pe teritoriul comunei.
- c) Colecția școlii gimnaziale din Sighișoara.
- e) C. Preda menționează 563 exemplare, din care s-au recuperat doar două.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.150-151 (nr.176); B. Mitrea, Z. Szekely, *Materiale*, 2, 1956, p.680 (nr.19); C. Preda, *Ist monedei*, p.314.

485. Șeica Mică, com. Șeica Mică, jud. Sibiu:

- a) Tezaur constituit din 348 denari romani republicani și unul imperial, alături de obiecte de podoabă dacice (brățări, fibule, un lântșor și trei torques-uri).
- b) 1954, pe teritoriul comunei, în partea de nord-est și la sud de pârâul Scurtului.
- c) MIMediaș.
- d) Piese se eșalonează între *Anonim* (Grueber, Roma, 419, 217-197 a.Chr.; Sydenham, Roma (?), 216, 175-168 a.Chr.) și *Augustus* (3,79 g; RIC, Est, 38).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.283-289 (nr.193).

486. Șerbești, com. Ștefan cel Mare, jud. Neamț:

- I. a) Se consideră după unele informații, că de aici ar proveni sigur monede romane republicane (?).
- f) I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p.81, fig.4.; V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.297, II, nr.53.
- II. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- b) Pe teritoriul localității.
- d) *Vespasian*.
- f) B. Mitrea, C. Mătasă, *SCN*, 1, 1957, p.476 (nr.12).

487. Șibot, com. Șibot, jud. Alba:

- a) S-au descoperit doi aurei de la Nero.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 30, 1986, p.192 (nr.13).

488. Șimleul Silvaniei, jud. Sălaj:

- I. a) Tezaur alcătuit din trei denari romani republicani și patru drahme de tip Dyrhachium.
- b) 1908, pe dealul „Măgura Șimleului”, lucrări agricole.
- c) MIOrađa/NrInv 123 (1 ex.); MNM (restul pieselor).
- d) *L. Titurius L.f. Sabinus* (4 g; 17 mm; Crawford, Roma, 344/1, 89 a.Chr.).
- e) Al. Sășianu consideră că tezaurul descoperit în 1908 a ajuns la MNM în două loturi, unul cu drahme apolloniene și dyrhachiene, altul cu denari romani republicani.
- f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.167-168 (nr.124/VI).
- II. a) Tezaur din care s-au recuperat 36 monede și podoabe dacice de argint; 25 exemplare sunt denari romani republicani, zece denari romani imperiali, o monedă din Numidia, un torques de argint, patru brățări de argint, trei fragmente dintr-o brățară de argint, șapte pandantive, o brățară de bronz.
- b) 1946, pe „Dealul Măgura”, în punctul numit „Uliul cel Mic” („Munte de Frasin”), lucrări agricole. Unele provin din două morminte dacice iar altele în urma unor săpături arheologice efectuate în 1978, în secțiunea 4.
- c) MISf.Gheorghe (33 ex.); MIZălău (3 ex.).
- d) Piese se eșalonează între *Q. Fabius Maximus* (Crawford, Roma, 265/1, 127 a.Chr.) și *Augustus*, 10 ex. (BMC, I, Lugdunum, 519, 2 a.Chr. - 11 p.Chr.).
- e) Se crede că tezaurul avea inițial 50 exemplare din care 14 piese au ajuns la diferiți colecționari din Baia Mare și Carei.
- f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.168-170 (nr.124/VII).
- III. a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
- d) *C. Vibius C.f. Pansa*, 2 ex. (3,38 și 3,60 g; Grueber, Roma, 2283; Sydenham, Roma, 684b, 89-88 a.Chr.).
- f) E. Chirilă și colab., *ActaMN*, 6, 1969, p.475 (nr.6-7).

489. Șimnicu de Sus, or. Craiova, jud. Dolj:

- a) S-au descoperit denari romani republicani.
- f) C. Preda, *Ist monedei*, p.314.

490. Șinca Veche, com. Șinca, jud. Brașov:

- a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
- d) *Q. Titius*, 2 ex. (3,31 și 3,61 g; Grueber, Roma, 2220; Sydenham, Roma, 691, 88 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.362 (nr.181).

491. Șirna, com. Șirna, jud. Prahova:

- a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
- b) În localitate.
- c) IAB.
- d) 1. *C. Vibius Pansa* (Grueber, Roma, 2244, 87 a.Chr.; Sydenham, Roma, 684, 89-88 a.Chr.);
2. *L. Scribonius Libor* (Grueber, Roma, 3377, 71 a.Chr.; Sydenham, 928, 55 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 17, 1973, p.405 (nr.16).

492. Șomânești (fost **Vârțu**), com. Telești, jud. Gorj:

- I. a) Se semnalează descoperirea a doi denari romani republicani.
- f) C. Preda, *SCN*, 3, 1960, p.167.
- II. a) Un denar de la M. Antonius.
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.365 (nr.204).

493. Șpring, com. Șpring, jud. Alba:

- a) Tezaur format din denari romani republicani (47 ex.) și imperiali (3 ex.).
- b) 26 iunie 1977, în comună, lucrări agricole, în locul numit „Dealul Carpinilor” într-un punct situat la 130 m vest de Calea Carpinilor; ulterior sondaj arheologic. Piesele erau depuse într-un vas de lut dacic care a fost distrus.
- d) MIA Alba Iulia.
- e) Piesele se eșalonează între *L. Antestius Gragulus* (3,70 g; 20,3 mm; Grueber, Roma, 976, 124-103 a.Chr.; Sydenham, Roma, 451, 133-126 a.Chr.; Crawford, Roma, 238/1, 136 a.Chr.) și *Augustus* (3,80 g; 17,8 mm; RIC, Lugdunum, 328, 14-12 a.Chr.).
- e) Pe unele piese se observă contramărci, litere ale alfabetului latin sau grec, simboluri considerate mărci de control.
- f) V. Pavel, *Apulum*, 16, 1978, p.91-101.

494. Știubeni, com.Știubeni, jud. Botoșani:

- a) S-au descoperit două monede romane republicane de argint.
- b) 1974-1975, în punctul numit „La Odae”.
- c) MIBotoșani.
- d) *Mn. Aemilius Lepidus*, 1 ex. (Sydenham, 554, 109 a.Chr.).
- f) Al. Păunescu, P. Șadurschi, V. Chirica, *RAJBotoșani*, p.265.

495. Talpa, com. Bârgăoani, jud. Neamț:

- I. a) Se semnalează, fără alte precizări, descoperirea mai multor monede romane republicane (?).
- f) I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p.81, fig.4.
- II. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- d) *Titus*.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p.294 (nr.312).

496. Talpe, com. Drăgănești, jud. Bihor:

- a) Tezaur alcătuit din 85 monede, dintre care 21 denari romani republicani, 50 drahme apolloniene și cinci imitații apolloniene.
- b) 1936, în hotarul satului, pe pășunea din partea de est a satului, la locul numit „Văioage”, într-un vas de lut.
- c) Inițial în colecția liceului „Samuil Vulcan” din Beiuș; ulterior, tezaurul s-a pierdut.
- d) Piesele se eșalonează între *Anonim* (Crawford, Roma, 222/1, 143 a.Chr.) și *L. Axius L.f. Naso* (Crawford, Roma, 400/1, 71 a.Chr.).
- e) Inițial descoperirea a fost localizată greșit la Beiuș; aceasta s-a realizat la nord de Beiuș, în satul Talpe.
- f) M. Chițescu, *SCN*, 4, 1968, p.355-362; B. Mitrea, *SCIV*, 19, 1968, 1, p.173 (nr.17); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.171-172 (nr.127).

497. Tazlău, com. Tazlău, jud. Neamț:

- I. a) S-a descoperit un denar roman republican datat în anul 88 a.Chr. (după Grueber).
- b) 1939.
- c) MIPiatra Neamț.
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, *MemAntiq*, 2, 1970, p.320.
- II. a) Se semnalează descoperirea unor denari romani imperiali eșalonați de la Vespasian la
- b) Traian.
- e) C. Preda precizează că este vorba de două exemplare.
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, *MemAntiq*, 2, 1970, p.320; C. Preda, *Ist monedei*, p.330.

498. Tămașda, com. Avram Iancu, jud. Bihor:

- a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
- b) 1906, pe malul Crișului.
- c) MNM.

- d) 1. *Tip cu Dioscurii* (Crawford, 44-132/2, 211-194/190 a.Chr.);
 2. *C. Gargonius, M. Vergilius (Verginius), Ogul (Nius)* (Crawford, Roma, 350 A/2, 86 a.Chr.).
 f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.172 (nr.130).

499. Tărtăria, com. Săliște, jud. Alba:

- a) S-a descoperit un denar roman republican considerat imitație.
 b) 1984, în apropierea așezării neolitice.
 d) *C. Titinius* (Crawford, Roma, 226/1, 141 a.Chr.).
 f) V. Suciuc, *Apulum*, 31, 1994, p.124; Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.436 (nr.29).

500. Tășad, com. Drăgești, jud. Bihor:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) În localitate, cercetări arheologice.
 d) *L. Falminius Cilo* (43 a.Chr.).
 f) Al. Sășianu, *Crisia*, 13, 1983, p.447..

501. Tătărăști, com. Tătărăști, jud. Bacău:

- I. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) MIBacău.
 d) *Man. Aemilius Lepidus* (Sydenham, 554, 109 a.Chr.; Crawford, 291/1, 114 sau 113 a.Chr.).
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 21, 1977, p.377 (nr.33); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.158 (nr.101).
- II. a) Tezaur din care se cunosc șapte denari romani republicani.
 b) 1967, pe teritoriul comunei.
 c) MNA.
 d) Piese se eșalonează între *L. Thorius Balbus* (3,66 g; 19 mm; Grueber, Roma, 1619, 90 a.Chr.; Sydenham, 598, 100-95 a.Chr.) și *Sextus Pompeius* (3,73 g; 20 mm; Grueber, Sicilia, 7, 42-36 a.Chr.; Sydenham, 1345, 42-38 a.Chr.).
 e) Piese sunt contramarcate.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 19, 1968, 1, p.175-176 (nr.40).

502. Tătărăști de Jos, com. Tătărăști de Jos, jud. Teleorman:

- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
 b) Pe teritoriul comunei.
 d) *Vespasian*.
 f) C. Preda, *BSNR*, 80-85, 1986-1991, 134-139, p.293.

503. Tătulești, com. Tătulești, jud. Olt:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1970.
 d) *Man. Aquillius* (Grueber, Roma, 3364; Sydenham, Italia, 798, 68 a.Chr.).
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 23, 1972, 1, p.141 (nr.47); M. Chițescu, *RRCD*, p.362 (nr.183).

504. Tăuteu, com. Tăuteu, jud. Bihor:

- a) S-a descoperit un aureus de la Nero.
 f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.111; I. Glodariu, *Relații*, p.294; I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p.83 (nr.314).

505. Tăuți Măgherăuși, com. Tăuți Măgherăuși, jud. Maramureș:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) În localitate.
 c) MIBaia Mare.
 d) *C. Poblucius Q.F.* (Crawford, Roma, 380/1, 80 a.Chr.).
 f) I. Stanciu, *Ephemeris Napocensis*, 2, 1992, p.180 (nr.28); Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p.313 (nr.37).

506. Tămna, com. Tămna, jud. Mehedinți:

- a) S-a descoperit o monedă romană de bronz (as).
 b) 1963.
 d) *Augustus, L. Naevius Surdinus* (11,18 g; RIC, Roma, 63, 23 a.Chr.).
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 16, 1965, 3, p.616-617 (nr.67); M. Chițescu, *RRCD*, p.363 (nr.185).

507. Tâmpa, com. Miercurea Nirajului, jud. Mureș:

- a) S-a descoperit un denar roman republican de la C. Iulius Caesar.
 f) I. Glodariu, *Relații*, p.295 (nr.321); M. Chițescu, *RRCD*, p.363 (nr.186).

508. Târgoviște, jud. Dâmbovița:

- a) Tezaur alcătuit din denari romani republicani din care s-a recuperat o piesă.
 b) 1964, lângă Biserica Albă.
 c) MITârgoviște.

d) S. *Afranius* (Crawford, Roma, 206/1, 150 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 25, 1981, p.385 (nr.91).

509. Târgu Mureș, jud. Mureș:

a) S-au descoperit trei denari romani republicani.

d) 1. *L. Opeimius* (Grueber, Roma, 1133; Sydenham, Roma, 473, 120 a.Chr.);

2. *Q. Fabius Labeo* (Grueber, Italia, 494; Sydenham, Italia sau Gallia Cisalpină, 532, 109 a.Chr.);

3. *Q. Titius* (Grueber, Roma, 2220; Sydenham, Roma, 691, 88 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.108; M. Chițescu, *RRCD*, p.363 (nr.187).

510. Târgu Ocna, jud. Bacău:

I. a) Tezaur din care s-au recuperat 15 denari romani republicani și imperiali timpurii (1 ex.).

b) 1936, într-un vas de lut care s-a pierdut.

c) IAB/NrInV 26, 38

d) Piese se esalonează între *Anonim* (2,79 g; Grueber, Italia, 314, 217-197 a.Chr.; Sydenham, Italia, 277, 165-155 a.Chr.) și *Augustus, L. Vinicius* (3,96 g; Grueber, Roma, 4474, 16 a.Chr.).

e) Printre piesele recuperate s-a identificat o piesă de la M. Antonius și o imitație.

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.302 (nr.203); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăritenă*, p.158-159 (nr.102).

II. a) S-au descoperit doi denari romani republicani.

b) Pe teritoriul orasului.

c) IAB/NrInV 390.

d) 1. *P. [Cornelius] Lentulus Marcelli f.* (Grueber, Roma, 1704; Sydenham, Italia, 694, 96-94 a.Chr.);

2. *C. Mamilius Limetanus* (Grueber, Roma, 2728; Sydenham, Italia, 741, 82-81 a.Chr.).

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.363 (nr.188); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăritenă*, p.158 (nr.103).

III. a) S-a descoperit un denar roman imperial.

b) Întâmplător, pe teritoriul orașului.

d) *Augustus* (BMC, 519 și urm.).

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 22, 1978, p. 367 (nr. 72); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăritenă*, p. 158 (nr. 104).

511. Târgu Secuiesc, jud. Covasna:

a) Tezaur format din opt denari romani republicani.

b) MITg.Secuiesc.

c) Piese se esalonează între *L. Sempronius* (Grueber, Roma, 875, 150-125 a.Chr.) și *Octavian* (Grueber, Roma, 4341, 36-28 a.Chr.).

f) Z. Szekely, *SCN*, 6, 1975, p.217-218.

512. Târnava, com. Botoroaga, jud. Teleorman:

I. a) Tezaur constituit dintr-o drahmă histriană și 20 denari romani republicani.

b) 1912-1913 (?), într-o ulcică de lut, alături de obiecte de podoabă.

c) Colecția Tache Constantinescu și colecția Papaianopol (14 ex. prin 1939-1940).

d) Histria.

e) Nu se știe dacă drahma histriană a făcut sau nu parte din tezaur.

f) B. Mitrea, *SCN*, 4, 1968, p.381-384.

II. a) Tezaur constituit din 57 denari romani republicani alături de obiecte de podoabă dacice.

b) Iulie 1970, la nord-est de satul Tunari.

c) MIAlexandria.

d) Piese se esalonează între *Q. Marcius Libo* (3,93 g; Grueber, Roma, 700, 172-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 395, 145-138 a.Chr.) și *Aulus Licinius Nerva* (3,62 g; Grueber, Roma, 3999 58 a.Chr.; Sydenham, Roma, 954, 47 a.Chr.).

f) C. Preda, C. Beda, *SCN*, 6, 1975, p.41-54; M. Chițescu, *RRCD*, p.302-304 (nr.204).

513. Târnava, or. Mediaș, jud. Sibiu:

a) S-a descoperit un denar roman imperial.

d) *Titus* (denar de la *Iulia Pia*).

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.144-145 (nr.136).

514. Târnava, com. Târnava, jud. Mehedinți:

a) S-a descoperit o piesă romană de bronz.

b) 1963, pe teritoriul localității.

c) Colecție particulară.

d) *Augustus* (11,18 g; 24-25 mm; BMC, Roma, 4631, 9 p.Chr.).

f) B. Mitrea, *SCIV*, 16, 1965, 3, p.616-617 (nr.67).

515. Târnăveni, jud. Mureș:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

d) Q. *Fabius Labeo* (Crawford, 273/1, 124 a.Chr.).

f) E. Chirilă, V. Lucăcel, *ActaMP*, 3, 1979, p.138.

516. Tecuci, jud. Galați:

a) S-a descoperit un denar roman de la Traian, datat în 105 p.Chr.

f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.470 (nr.75).

517. Teiu (fost **Teiu din Deal**), com. Tetoiu, jud. Argeș:

a) Tezaur (?) alcătuit dintr-un număr neprecizat de denari romani republicani.

c) MIPloiești.

f) B. Mitrea, *SCIV*, 15, 1964, 4, p.574 (nr.36); M. Chițescu, *RRCD*, p.363 (nr.184).

518. Tibru, com. Cricău, jud. Alba:

a) Tezaur care are din 194 denari romani (55 exemplare sunt denari imperiali de la Augustus).

b) 25 iulie 1938, în vestul localității, în punctul numit „La comoara”.

c) MICluj-Napoca (50 ex.); MIALba Iulia (144 ex.).

d) Piese se eșalonează între C. *Porcius Cato* (Grueber, Roma, 461, 150-125 a.Chr.; Sydenham, Italia, 417, 137-134 a.Chr.) și *Augustus* (RIC, Lugdunum, 338, 11-10 a.Chr.).

e) Un exemplar este de tipul cu capul Romei.

f) V. Pavel, *Apulum*, 11, 1974, p.99-113; M. Chițescu, *RRCD*, p.292-296 (nr.200).

519. Timișoara, jud. Timiș:

I. a) Tezaur care numără 32 de aurei.

b) 1891.

d) *Augustus*.

f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.150-151 (nr.182); C. Preda, *Ist monedei*, p.331.

II. a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) În cartierul Freidorf.

c) Colecție patriculară din Timișoara.

d) C. *Licinius L.f. Macer* (3,81 g; Grueber, Roma, 2467, 85 a.Chr.; Sydenham, Italia, 732, 83 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *SCIV*, 17, 1966, 2, p.420 (nr.16).

520. Tincova, com. Sacu, jud. Caraș Severin:

I. a) Tezaur constituit din 147 denari romani republicani dintre care 21 sunt piese fragmentare.

b) 1976.

c) MICaransebeș.

d) Piese se eșalonează între S. *Afranius* (3,23 g; 17 mm; Grueber, Roma, 670, 172-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 388 145-138 a.Chr.) și L. *Manlius*, L. *Cornelius Sulla* (3,55 g; 16 mm; Grueber, Est, 8, 82-81 a.Chr.; Sydenham, Est, 757, 82-81 a.Chr.; Crawford, atelier mobil, 367/1, 82 a.Chr.).

e) O piesă este imitație (?) sau hibrid, iar un exemplar nu a fost determinat; în 1981 au mai fost recuperate încă 16 exemplare pe care le-am inclus în tezaur.

f) D. Bălănescu, P. Rogozea, *BSNR*, 77-79, 1983-1985 (1986), 131-133, p.109-116.

II. a) Tezaur din care s-au recuperat 121 denari romani republicani.

b) Ianuarie 1978, pe drumul forestier din parte de nord a satului, în locul numit „Valea Rodului”.

c) MICaransebeș/NrInV 9615.

d) Piese se eșalonează între *Anonim* (2,70 g; 1,7 cm; Grueber, Roma, 364, 217-197 a.Chr.) și *Marcus Plaetariu*, *M.f. Cestianus* (Grueber, Roma, 3258, tip II, 68 a.Chr.).

e) La D. Bălănescu apar menționați 131 denari, dintre care 130 întregi.

f) M. Petrovsky, R. Petrovsky, *ActaMP*, 5, 1981, p.175-187; D. Bălănescu, *SCN*, 8, 1984, p.129 (nr.2); Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.436 (nr.30).

521. Tinosu, com. Tinosu, jud. Prahova:

a) S-a descoperit o piesă romană de bronz.

b) În așezarea locală.

d) *Claudius*.

f) R. Vulpe, *Așezări getice din Muntenia*, București, 1966, p.49.

522. Tisa, com. Burjuc, jud. Hunedoara:

a) Tezaur format din 848 denari romani republicani, 13 denari imperiali alături de 52 tetradrachme thasiene, 37 drachme dyrrhachiene și 19 drachme apolloniene.

b) 1872 sau 1873, în apropierea localității.

d) Piese se eșalonează între *Anonim* (Sydenham, Gallia, 217-197 a.Chr.) și M. *Antonius* (Sydenham, Est, 1266, 32-31 a.Chr.).

e) Se consideră că denarii imperiali eșalonați de la Vespasian la Alexander Sever aparțin tezaurului.

f) I. Winkler, *Sargetia*, 7, 1970, p.27-42; M. Chițescu, *RRCD*, p.296-301 (nr.201); C. Preda, *Ist monedei*, p.315.

523. Todireni, com. Stănița, jud. Neamț:

- a) Se semnaleză descoperirea unor monede romane republicane (?), în număr neprecizat.
- f) I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p.81, fig.4.

524. Todireni, com. Pădureni, jud. Vaslui:

- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- d) *Augustus*.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.150-151 (nr.188).

525. Tomești, com. Tomești, jud. Hunedoara:

- a) S-au descoperit doi denari republicani datați în 84 a.Chr.
- b) În citadela dacică.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p.295 (nr.329).

526. Tușni, or. Țicleni, jud. Gorj:

- I. a) Tezaur constituit din 203 piese, dintre care o piesă emisă de Apollonia și 202 denari romani republicani.
- b) 1968, pe dealul Bujorului, lucrări edilitare.
- c) MICraiova (133 ex.)/NrInv 5674.
- e) Ultimul denar este datat în 73 a.Chr.
- f) Gh. Popilian, *Drobeta*, 1978, p.33-46; C. Preda, *Ist monedei*, p.274.
- II. a) Tezaur alcătuit din 133 denari romani republicani și o drahmă dyrrhachiană.
- b) 1971.
- c) Centrul de cercetări al Academiei Române din Craiova.
- d) Piese se eșalonează între *Anonim* (4,18 g; Grueber, Roma, 1, 268-246 a.Chr.;
- e) Sydenham, Italia, 140, 187-175 a.Chr.) și *Anonim* (3.51 g; Babelon, I, p.40, 6268-264).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 24, 1973, 1, p.146 (nr.41); M. Chițescu, *RRCD*, p.305-308 (nr.207).

527. Turburea, com. Turburea, jud. Gorj:

- a) Tezaur constituit din 23 denari romani republicani și imperiali (9 ex.) alături de obiecte de podoabă de argint dacice.
- b) Mai 1938, în apropierea râului Jiu.
- c) IAB/NrInv 362.
- d) Piese se esalonează între *Q. Curtius. M. [Iunius] Silanus. Cn. Domitianus [Ahenobarbus]* (3,24 g; Grueber, Italia, 482, 124-103 a.Chr.; Sydenham, Italia sau Gallia Cisalpină, 538, 108-107 a.Chr.) și *Domitian*.
- f) C.S. Nicolaescu Ploșor, *Dacia*, 7-8, 1937-1940, p.203-216; M. Chițescu, *RRCD*, p.232-233 (nr.147).

528. Turda, jud. Cluj:

- I. a) S-au descoperit doi denari imperiali de la Vespasian și unul de la Domitian.
- b) Pe colina Șuia.
- f) I.H. Cîmpeanu, *ActaMN*, 16, 1979, p.159.
- II. a) S-au descoperit 12 monede romane imperiale și alte șapte monede.
- b) 1951-1952, lucrări edilitare pe teritoriul castrului de la Potaissa, pe înălțimea „Cetate”.
- d) *Traian*, 1 sestert (24,65 g; 33 mm; Cohen², II, 406, 103-111 p.Chr.).
- f) I. Țigăra, *SCN*, 3, 1960, p.547-548.
- III. a) S-a descoperit o monedă romană imperială de bronz.
- b) În localitate.
- d) *Otho* (Cohen, I, 354/28).
- f) I. Winkler, *SCN*, 3, 1960, p.444 (nr.IXa).
- IV. a) Tezaur alcătuit din 111 denari romani republicani.
- b) Înainte de 1843; piesele s-au descoperit la Saline.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.152-153 (nr.190); C. Preda, *Ist monedei*, p.315.
- V. a) S-a descoperit o monedă romană de la Augustus.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.152-153 (nr.190a); I. Glodariu, *Relații*, p.295 (nr.331); C. Preda, *Ist monedei*, p.315.

529. Turia, com Turia, jud. Covasna:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- d) *Q. Curtius* (Sydenham, Italia sau Gallia Cisalpină, 536-538, 108-107 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.108; M. Chițescu, *RRCD*, p.364 (nr.192).

530. Turmaș, com Mărtinești, jud. Hunedoara:

- a) Tezaur format din 103 denari romani republicani.
- b) După 1925.
- c) MIDeva/NrInv 3174-3277.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p.295 (nr.333).

531. Turnu Măgurele, jud. Teleorman:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.

- b) Descoperit între orașul Măgurele și satul Flămânda.
- c) IAB/NrInv 663.
- d) *Mn. Fonteius* (3,81 g; Sydenham, Italia, 566, 106 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.364 (nr.193).
- 532. Turnu Roșu**, com. Tumu Roșu, jud. Sibiu:
- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- d) *P. Servilius Rullus* (3,81 g; Grueber, Roma, 1672; Sydenham, Italia, 601, 100-95 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.364 (nr.194).
- 533. Țuglui** (fost **Glodu**), com. Țuglui, jud. Dolj:
- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1970, în localitate, în locul numit „Valea Bisericii”.
- d) *Mn. Fonteius C.f.* (3,79 g; 21x20 mm; Sydenham, Italia, 724, 84 a.Chr.; Crawford, Roma, 353/1a, 85 a.Chr.).
- f) Gh. Poenaru Bordea, O. Stoica, *SCN*, 7, 1980, p.73 (nr.VII); M. Chițescu, *RRCD*, p.345 (nr.92).
- 534. Uioara de Jos**, or. Ocna de Mureș, jud. Alba:
- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- d) *Vespasian*.
- f) Gh. Lazarovici, N. Cristea, *ActaMN*, 16, 1979, p.445.
- 535. Ulmeni**, com. Bogdana, jud. Teleorman:
- a) S-a descoperit o monedă romană de argint.
- b) 1957, în preajma satului.
- e) Pe piesă se poate citi: *Roma* și *L-AES*.
- f) I. Spiru, *SCN*, 3, 1960, p.554 (nr.2).
- 536. Ungurei**, com. Roșia de Secaș, jud. Alba:
- I. a) Tezaur constituit dintr-un număr neprecizat de denari romani republicani, din care se cunosc două exemplare (fam. Porcia).
- b) La sfârșitul sec. al-XVIII-lea.
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.308 (nr.209).
- II. a) S-au descoperit doi denari romani republicani, din care unul nu a fost determinat.
- b) MISighișoara.
- d) (*Purpureo*) (Grueber, Italia, 420; Sydenham, Roma, 424, 135-134 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.364 (nr.197).
- 537. Valea** (fost **Strâmba**), com. Bărbulețu, jud. Dâmbovița:
- a) Tezaur alcătuit din 250 de monede din care au fost recuperați 215 denari romani republicani și imperiali (15 exemplare de la Augustus), alături de trei imitații barbare de denari.
- b) Martie 1929, pe un deal împădurit aflat între comuna Pietrari și satul Strâmba, în locul numit „Plaiul lui Ghioșilă” sau „Plaiul Strâmbei”, probabil într-un vas de lut.
- c) Colecții particulare (câteva exemplare); MITărgoviște; CabNumism din Italia.
- d) Piese se eșalonează între *Anonim* (Grueber, Roma, 353, 217-197 a.Chr.; Sydenham, Roma, 229, 167-155 a.Chr.) și *Augustus* (RIC, Lugdunum, 340, 12-11 a.Chr.).
- e) Piesele au fost identificate de B. Mitrea după fotografiile de la CNBAR; ultimul exemplar este uzat și nu a fost identificat.
- f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.123-150 și 197-221; M. Chițescu, *RRCD*, p.276-279 (nr.189).
- 538. Valea Crișului**, com. Valea Crișului, jud. Covasna:
- a) S-au descoperit trei denari romani de argint din care unul imperial.
- b) Pe teritoriul satului, în apropierea cimitirului reformat, dincolo de „Trecătoare țiganilor”.
- c) IIA Cluj-Napoca/NrInv 63.
- d) 1. *Anonim* (Grueber, Roma, 84 a.Chr.);
2. *Cn. Cornelius Blasio* (Grueber, Italia, 91 a.Chr.);
3. *Vespasian* (Cohen², I, 386/164, 72-73 p.Chr.).
- f) I. Winkler, *SCN*, 2, 1958, p.409 (nr.XXII).
- 539. Valea Mare**, com. Valea Mare, jud. Dâmbovița:
- a) S-a descoperit un dupondius de la Traian.
- c) Colecția școlii generale din satul Greci (adusă de săteanul Săndulescu din Valea Mare).
- d) *Traian* (RIC, II, 385, 98-99 p.Chr.).
- f) C. Preda, *BSNR*, 80-85, 1986-1991, 134-139, p.294.
- 540. Valea Parului**, com. Mărzănești, jud. Teleorman:
- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) În localitate.

d) C. Fabius (Grueber, Roma, 1588; Sydenham, Roma, 589, 96-95 a.Chr.).

e) B. Mitrea localizează descoperirea la Mărzănești.

f) B. Mitrea, *SCIV*, 23, 1972, 1, p.137; M. Chițescu, *RRCD*, p.365 (nr.200).

541. Valea Sasului, com. Șona, jud. Alba:

a) S-a descoperit un as republican foarte uzat, emis probabil la Roma pe la jumătatea secolul II a.Chr.

c) Colecție particulară.

e) Piesa are 17,35 g.

f) E. Chirilă, M. Blăjan, *ActaMP*, 12, 1988, p.193 (nr.31).

542. Valea Voievozilor, com. Râzvad, jud. Dâmbovița:

a) Tezaur din care s-au recuperat opt denari romani republicani.

b) 1972, în localitate.

d) Piese se eșalonează între *Anonim* (2,75 g; Crawford, Roma, 139/1, 189-180 a.Chr.) și *Man. Fonteius C.f.* (3,21 g; Crawford, Roma, 351/1a, 85 a.Chr.).

f) L. Oancea, *Acta Valachica*, 4, 1973, p.110.

543. Văcarea, com. Mihăiești, jud. Argeș:

a) S-a descoperit un denar roman republican datat între 172 și 154 a.Chr. (după Grueber).

f) I. Glodariu, *Relatii*, p.296 (nr.340).

544. Vădaș, com. Neaua, jud. Mureș:

a) Tezaur format din 49 denari romani republicani și imperiali care se încheie cu Augustus.

e) C. Preda menționează 150 de exemplare.

f) I. Winkler, *SCSCLuj*, 1955, p.152-153 (nr.196); I. Glodariu, *Relatii*, p.298 (nr.341); C. Preda, *Ist monedei*, p.331;

545. Vădăstrița, com. Vădăstrița, jud. Olt:

a) S-au descoperit doi denari romani republicani.

b) 1970, pe teritoriul comunei.

c) Colecția școlii generale din localitate.

d) 1. *L. Appuleius Saturninus* (Grueber, Roma, 1523 și urm., 90 a.Chr.; Sydenham, Roma, 578a, 100-97 a.Chr.);

2. *Man. Fonteius C.f.* (Grueber, Roma, 2476, 85 a.Chr.; Sydenham, Italia, 724, 84 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *SCIV*, 23, 1972, 1, p.141-142 (nr.50); M. Chițescu, *RRCD*, p.365 (nr.198).

546. Vălenii de Munte, jud. Prahova:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) 1949, în localitate.

c) IAB/NrInv 800.

d) *P. Cornelius Lentulus Marcelli f.* (3,64 g; Grueber, Roma, 1704; Sydenham, Italia, 604, 96-94 a.Chr.).

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.365 (nr.202).

547. Văliug, com. Văliug, jud. Caraș Severin:

a) S-au descoperit doi denari romani republicani și trei imperiali.

b) În vecinătatea localității Cuptoare, în locul numit „Poarta Albă”.

f) Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.436 (nr.31).

548. Vărădia, com. Vărădia, jud. Caraș Severin:

I. a) S-a descoperit un sestert de la Vespasian.

b) Săpături arheologice, în punctul numit „Chilii”.

c) MIR/NrInv 259.

f) D. Bălănescu, *SCN*, 8, 1984, p.132 (nr.19).

II. a) S-a descoperit un denar imperial de la Domitian.

b) 1988, săpături arheologice.

c) MIReșița.

f) B. Mitrea, Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 33, 1989, p.265 (nr.54).

III. a) De aici ar mai proveni un bronz de la Augustus, un aureus de la Nero și un denar de la Titus.

f) C. Preda, *Ist monedei*, p.331.

549. Vărădia de Mureș, com. Vărădia de Mureș, jud. Arad:

a) Se semnalează descoperirea unui denar roman republican (fam. Antonia), o monedă plăată (fam. Calpurnia) și monede romane imperiale, care se distribuie astfel: un bronz de la Octavian, un aureus și doi denari de la Nero, un denar de la Vespasian și un denar de la Titus.

c) MITimișoara.

d) *Octavian; Nero; Vespasian; Titus.*

f) I. Winkler, *SCSCLuj*, 1955, p.111; I. Glodariu, *Relatii*, p.296 (nr.342); C. Preda, *Ist monedei*, p.316.

550. Vărmaga, com. Certeju de Sus, jud. Hunedoara:

a) Tezaur care are tetradrahme thasiene, emisiuni ale Macedoniei I și doi denari romani republicani.

f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.76; I. Winkler, *SCSCLuj*, 1955, p.108-109 (nr.23); I. Glodariu, *Relatii*, p.261 (nr.32).

551. Vășad, com. Curtuișeni, jud. Bihor:

- a) Tezaur constituit din 67 denari romani republicani și o drahmă dyrrhachiană.
- b) 1910, în hotarul satului, lucrări de împădurire.
- c) MIOradea.
- d) Piese se eșalonează între *Anonim* (Crawford, Sicilia (?), 80/b, 209-208 a.Chr.) și *Considius Paetus* (Crawford, Roma, 465/1, 46 a.Chr.).
- f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.180-183 (nr.144).

552. Vânători, com. Mișca, jud. Arad:

- a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.152-153 (nr.201); C. Preda, *Ist monedei*, p.316.

553. Vâscăuți, com. Susleni, jud. Orhei, Republica Moldova:

- a) S-a descoperit o piesă romană de bronz.
- b) 1973, în apropierea satului.
- c) Colecție particulară din Chișinău.
- d) *Augustus*.
- f) A.A. Nudel'man, 1985, p.164.

554. Vestea, com. Gărbău, jud. Cluj:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- d) *C. Considius Paetus* (Grueber, 4090; Sydenham, Roma, 993, 45 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.366 (nr.208).

555. Vișoara, com. Teslui, jud. Olt:

- a) Se semnalează descoperirea de denari romani republicani.
- f) Gh. Popilian, *Drobeta*, 1978, p.45.

556. Vișoara, com. Vișoara, jud. Teleorman:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1949, în localitate.
- c) IAB/NrInv 800.
- d) *M. Baebius Tampilus* (3,68 g; Grueber, 935; Sydenham, 489, 120 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.366 (nr.206).

557. Vișoara, com. Tg. Trotuș, mun. Onești, jud. Bacău:

- a) Se semnalează descoperirea de monede romane republicane(?).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.366 (nr.207).

558. Vințu de Jos, com. Vințu de Jos, jud. Alba:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) Între Vințu de Jos și Orăștie.
- d) *L. Rutilus Flaccus* (Grueber, Roma, 3242; Sydenham, Roma, 780, 75 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.366 (nr.209).

559. Vișea, com. Jucu, jud. Cluj:

- a) S-au descoperit patru denari romani republicani.
- d) 1. *C. Renius* (3,60 g; Grueber, Roma, 885; Sydenham, Roma, 432, 135-134 a.Chr.);
- 2. *L. Hostitius Saserna* (2,80 g; Grueber, Roma, 3989; Sydenham, Roma, 951, 48 a.Chr.);
- 3. *M. Antonius-2 ex.* (3,20 și 3,60 g; Grueber, Est, 198, 215; Sydenham, Efes, 1124, 1243, 32-31 a.Chr.).
- e) Se crede că primul exemplar ar fi o imitație barbară de denar.
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.365-366 (nr.205).

560. Vișina (fost Diaconi), com. Nicorești, jud. Galați:

- I. a) Tezaur alcătuit 95 denari romani republicani și imperiali.
- b) 1949, la nord de așezarea locală de la Poiana.
- c) IAB/NrInv 254.
- d) Piese se eșalonează între *Anonim* (2,62 g; secolul II a.Chr.) și *Titus*.
- e) În tezaur se mai găsesc piese de la Augustus (10 ex.), Tiberius, Claudius, Nero, Vitellius, Vespasian (Titus).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.153-155 (nr.66); V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.
- II. a) Tezaur care are 146 denari romani republicani.
- b) 1958, în apropierea satului Vișina, lângă drumul Vișina-Haritești, unde în 1950, într-o așezare locală, a fost efectuat și un sondaj arheologic.
- c) MIBacău.
- d) Piese se eșalonează între *Anonim* (3,79 g; 229 a.Chr.) și *M. Antonius* (3,90 g; Grueber, Efes, 100, 41 a.Chr.; Sydenham, Efes, 1181, 41 a.Chr.).

e) Printre exemplarele descoperite au fost identificate și șase imitații.

f) C. Buzdugan, *MemAntiq*, 3, 1971, p.455-467; B. Mitrea, *BSNR*, 67-69, 1973-1975, 121-123, p.340-342; V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.296, II, nr.43.

561. Viștea, com. Gârbău, jud. Cluj:

a) S-a descoperit un denar roman republican datat în anul 49 a.Chr.

f) I. Winkler, *SCSCLuj*, 1955, p.152-153 (nr.200).

562. Vizejdia, com. Lovrin, jud. Timiș:

a) S-a descoperit un denar roman republican, alături de o monedă de aur de tip Koson.

f) I. Glodariu, *Relatii*, p.296 (nr.348).

563. Vlădeni Deal, com. Frumușica, jud. Botoșani:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

c) MIMlași/NrInv 8441.

d) *M. Capito* (3,76 g; Sydenham, 744, 79 a.Chr.).

f) S. Sanie, P. Șadurschi, *Hierasus*, 1, 1979, p.194 (nr.37).

564. Vlădeni, com. Dărmănești, jud. Dâmbovița:

a) Tezaur alcătuit din 13 denari romani republicani și o imitație barbară de denar.

b) 1962, pe terenul fostului C.A.P., lucrări agricole; piesele erau depuse într-o câniță de culoare negru-roșcat.

c) MIPloiești.

d) Piesele se esalonează între *C. Iulius* (3,57 g; 18 mm; Grueber, Roma, 660, 172-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 392, 145-138 a.Chr.) și *C. Cassius Longinus, P. Cornelius Lentulus Spinther* (3,82 g; 20 mm; Grueber, Est, 77, 43-42 a.Chr.; Sydenham, Asia Mică, 1307).

f) N. Simache, *SCN*, 5, 1971, p.377-378.

565. Vlădeni, com. Bărgăoani, jud. Neamț:

a) Tezaur (?) din care se cunosc trei denari romani republicani.

b) 1958.

c) MIPiatra Neamț

d) 1. *Anonim*, este foarte uzat și are contramarca *IR* (3, 12 g; Grueber, 2622, 84 a.Chr.; Sydenham, 723, 85-84 a.Chr.);

2. *Mn. Cordius Fufus*, este foarte uzat și are contramarca *R* (2,90 g; Grueber, 4042, 46 a.Chr.; Sydenham, 978, 46 a.Chr.);

3. *M. Antonius*, este uzat (3,40 g; Grueber, 184; Sydenham, 1213, 32-31 a.Chr.).

f) V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.254, I, nr.22; M. Chitescu, *RRCD*, p.366 (nr.40).

566. Voinești, com. Voinești, jud. Dâmbovița:

a) S-a descoperit un denar roman imperial de la Augustus.

f) I. Glodariu, *Relatii*, p.296 (nr.353).

567. Vulturești, com. Vulturești, jud. Vaslui:

a) S-a descoperit o piesă romană de bronz.

b) În punctul numit „Țarna Veche”.

e) Piesa este datată în secolul I a.Chr. și are următoarele caracteristici: „avers: efeb; revers: lupoaică și cei doi gemeni”.

f) Ghenuță Coman, *RAJVaslui*, p.276, LXXII; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.159-160 (nr.113).

568. Zalău, jud. Sălaj:

I. a) S-a descoperit un denar roman imperial.

b) MIZalău.

d) *Vespasian* (RIC, 8, 69-71 p.Chr.).

f) V. Lucăcel, *Catalog*, p.6 (nr.6); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.184 (nr.148/III).

II. a) S-au descoperit doi denari romani imperiali.

c) MIZalău.

d) *Vespasian* (RIC, 37, 72, 73 p.Chr.)

f) V. Lucăcel, *Catalog*, p.6 (nr.26, 27); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.184 (nr.148/IV).

III. a) S-a descoperit un denar roman imperial.

c) MIZalău.

d) *Traian* (RIC, 30, 98-99 a.Chr.).

f) V. Lucăcel, *Catalog*, p.8 (nr.51); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.184 (nr.148/V).

569. Zamoștea, com. Zamoștea, jud. Suceava:

a) S-a descoperit un denar roman imperial.

b) Colecție particulară din Siret.

d) *Traian* (RIC, II, 119, 103-111 p.Chr.).

f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.471 (nr.82).

570. Zau de Câmpie, com. Zau de Câmpie, jud. Mureș:

a) S-a descoperit un denar roman republican.

d) Q. *Curtius, M. Iunius Silanus* (3,75 g; Grueber, Italia, 483; Sydenham, Italia sau Gallia Cisalpină, 537, 108-107 a.Chr.).

f) E. Chirilă și colab., *ActaMN*, 7, 1970, p.508 (nr.10).

571. Zăbala (fost Pava), com. Zăbala, jud. Covasna:

- a) S-au descoperit patru denari romani republicani.
- c) MISf.Gheorghe.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 20, 1969, 1, p.164 (nr.13); I. Glodariu, *Relatii*, p.288 (nr.212).

572. Zătreni, com. Zătreni, jud. Vâlcea:

- a) Tezaur din care se cunosc 41 denari romani republicani.
- b) 1914.
- c) IAB/NrInV 304.
- d) Piese se eșalonează între *Anonim* (3,30 g; Grueber, Italia, 281, 217-197 a.Chr.) și *C. Egnatius Maxsumus* (3,94 g; Grueber, Roma, 3290, 75 a.Chr.; Sydenham, Italia, 786, 73 a.Chr.)
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 22, 1971, 4, p.579-580 (nr.13); M. Chițescu, *RRCD*, p.314-315 (nr.215).

573. Zerindul Mic, com. Mișca, jud. Arad:

- a) S-au descoperit trei denari romani republicani emiși de familiile Iunia, Furia și Carvilia (172-151 a.Chr.; 93-92 a.Chr.; 78 a.Chr.).
- b) 1879 (?), în hotarul satului, într-un vas de lut lucrat la roată. În hotarul satului, în punctele „Dâmbul cetății” și „La sere”, se află o așezare locală datată în secolele I a.Chr. - I p.Chr.
- c) MNM.
- f) S. Dumitrascu, N. Chidioșan, *Crisia*, 7, 1977, p.45-65; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.185 (nr.149).

574. Zimnicea, jud. Teleorman:

- I. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- b) 1965 sau 1966, în centrul orașului, în fața fostei stații I.T.A.
- d) *Domitian* (3,10 g; 19x18 mm; BMC, 193, 76 p.Chr.).
- f) C. Beda, *CercetNum*, 3, 1980, p.140-141 (nr.47b).
- II. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1967, în așezarea locală.
- d) *P. Licinius Nerva* (3,80 g; Grueber, Italia, 526; Sydenham, Italia, 548, 106 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.367 (nr.215a).
- III. a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
- b) În localitate.
- d) 1. *L. Saufeius* (Grueber, Roma, 834; Sydenham, Roma, 384, 145-138 a.Chr.);
- 2. *L. Calpurnius Piso L.f. Frugi* (Grueber, Roma, 1859; Sydenham, Italia, 650, 90-89 a.Chr.)
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 23, 1972, 1, p.143 (nr.53); M. Chițescu, *RRCD*, p.367 (nr.215b).
- IV. a) S-au descoperit trei denari romani republicani din care unul nu a fost determinat.
- b) În zona de nord a orașului.
- d) 1. *M. Sergius Silus* (Grueber, Italia, 512; Sydenham, Italia, 544, 109 a.Chr.);
- 2. *Cn. Cornelius Lentulus Marcellinus* (3,7 g; Grueber, Roma, 2240; Sydenham, Roma, 702, 87 a.Chr.);
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 20, 1969, 1, p.167 (nr.33); M. Chițescu, *RRCD*, p.367 (nr.215c).
- V. a) S-au descoperit trei denari romani republicani.
- b) În localitate.
- d) 1. *L. Titurius L.f. Sabinus* (3,70 g; Grueber, Roma, 2322; Sydenham, Roma, 698, 88 a.Chr.);
- 2. *L. Proclilius* (3,60 g; Grueber, Roma, 3150; Sydenham, Italia, 772, 78-77 a.Chr.);
- 3. *C. Calpurnius Piso L.f. Frugi* (3,70 g; Grueber, Roma, 3661; Sydenham, Roma, 840, 64 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.367 (nr.215d).
- VI. a) S-a descoperit o monedă romană de bronz (as).
- b) 1970, într-un sac de pământ folosit la îndiguirea brațului Dunării.
- d) *Tiberius* dar cu efigia și numele lui *Augustus* (9,42 g; 27 mm; BMC, 146).
- e) Pământul în care s-a găsit moneda provine din zona cetății dacice.
- f) C. Beda, *CercetNum*, 3, 1980, p.140-141 (nr.47a).
- VII. a) Tezaur din care s-au recuperat șase drahme dyrrhachiene și patru denari romani republicani.
- b) 1971 (?), în perimetrul așezării getice.
- c) Colecții particulare (?).
- d) Piese se eșalonează între *L. Thorius Balbus* (Crawford, Roma, 316, 105 a.Chr.) și *L. Sulla imper. iterum* (3,67 g; 18 mm; Crawford, atelier în mișcare, 359/2, 84-83 a.Chr.).
- e) În 1991 două drahme dyrrhachiene și trei denari romani republicani au fost identificate la doi elevi de la liceul "G. Coșbuc" din București, care doreau să le valorifice, în vreme ce alte patru drahme dyrrhachiene și un denar roman republican au fost văzute în vitrina unei consignații.
- f) A. Popescu, *BSNR*, 86-87, 1992-1993, 140-141, p.305-307; Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p.311 (nr.16); Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.434 (nr.14).

575. Zlatna, jud. Alba:

- a) S-a descoperit un aureus.
- b) În localitate, lucrări agricole, la adâncimea de 0,20 m.
- c) MIAIba lulia.
- d) Nero (6,93 g; 19 mm; RIC, 58, 63-68 p.Chr.).
- f) V. Pavel, *BSNR*, 70-74, 1976-1980 (1981), 124-128, p.171-172.

576. Buzău, fostul județ:

- a) Se cunosc cinci denari romani republicani.
- c) MNA/NrInV 1881, p.42.
- f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.159 (nr.8).

577. Dolj, județul:

- a) Tezaur din care se cunosc 127 drahme de tip Dyrhachium, opt imitații dyrrhachiene, o drahmă apolloniană și trei denari romani republicani.
- c) CNBAR/NrInV 548.
- d) 1. *Sex. Pompilius Fostlus* (Grueber, Roma, 926, 150-125 a.Chr.; Sydenham, Italia, 461, 133-126 a.Chr.);
2. *C. Iulius Caesar* (Grueber, Gallia, 27, 50-49 a.Chr.; Sydenham, Gallia, 1006, 54-51 a.Chr.);
3. *M. Antonius* (Grueber, Est, 212, 32-31 a.Chr.; Sydenham, Efes, 1237, 32-31 a.Chr.).
- e) Cinci drahme dyrrhachiene sunt fragmentare și nu au fost luate în considerare.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 6, 1955, 1-2, p.303-307; N. Conovici, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p.59-74.

578. Hunedoara, județul:

- a) Tezaur constituit din 198 monede romane (denari și quinari), datat între 211 și 31 a.Chr.
- f) V. Pavel, *Sargetia*, 14, 1979, p.115-132.

579. Neamț, județ (?):

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- c) Colecția D. Purcărea din Piatra Neamț.
- d) *P. Satrienus* (Babelon, II, p.420, 1, 77 a.Chr.).
- e) Se consideră că poate proveni și din altă zonă a României.
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.49 (nr.53).

580. Teleorman, județul:

- I. a) Tezaur (?) care are din nouă denari romani republicani.
- b) În localități diferite.
- c) Colecția Mircea Scarlat din Alexandria.
- d) Piese se eșalonează între *Atilius Saranus* (3,83 g; 18 mm; Grueber, Roma, 743, 172-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 377, 145-138 a.Chr.) și *C. Mamilius Limetanus* (3,70 g; 20x18 mm; Grueber, Roma, 2714, 83 a.Chr.; Sydenham, Italia, 741, 82-81 a.Chr.).
- e) Posibil ca piesele să provină dintr-un tezaur descoperit la Brinceni, jud. Teleorman.
- f) C. Beda, *CercetNum*, 3, 1980, p.136-137 (nr.32a); M. Chiteșcu, *RRCD*, p.364 (nr.195a).
- II. a) Se semnalează descoperirea a trei denari romani republicani.
- b) 1968 și 1969.
- c) MIAlexandria.
- d) 1. *L. Memmius Galeria* (3,88 g; 19 mm; Grueber, Roma, 1328, 91 a.Chr.; Sydenham, Roma, 574, 103-102 a.Chr.);
2. *Cn. Cornelius Lentulus* (3,81 g; 19 mm; Grueber, Roma, 2440, 86 a.Chr.; Sydenham, Roma, 702, 87 a.Chr.);
3. *L. Iulius Bursio* (3,87 g; 21 mm; Grueber, Roma, 2572, 85 a.Chr.; Sydenham, Italia, 728, 83 a.Chr.).
- f) C. Beda, *CercetNum*, 3, 1980, p.136-137 (nr.32a, b, c); M. Chițescu, *RRCD*, p.364 (nr.195b).

581. Vrancea, județ (?):

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- c) MIFocșani.
- d) *C. Piso L.f.N. Frugi* (3,80 g; Sydenham, 850, 64 a.Chr.).
- e) Se consideră că piesa este o copie identică a originalului.
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.297, II, nr.45; M. Chițescu, *RRCD*, p.317 (nr.64).

582. Moldova:

- I. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1969.
- c) MIBacău/NrInV 25056.
- d) Neidentificabil (3,65 g; 17 mm); pare a fi din secolul II a.Chr. și are reprezentat pe avers, Roma iar pe revers, o bigă.
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.160 (nr.116).
- II. a) Se menționează descoperirea a trei imitații ale unor denari romani republicani, din care se cunoaște doar un exemplar hibrid.

c) IAB/NrInv 3515, 3516.

e) În bibliografia de specialitate, piesa considerată hibrid este indicată astfel: "un ex. hibrid: av. *Cn. Gellius* (Sydenham, 434, 136-135 a.Chr.) rv. *Anonimă* (Sydenham, 723, 85-84 a.Chr.)".

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.323 (nr.85); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.160 (nr.117).

III. a) S-au descoperit trei denari romani republicani.

b) Într-o zonă situată spre sudul județului Iași sau nordul județului Vaslui.

c) Colecția A. Ciobanu din Iași.

d) 1. *T. Clouli* (3,77 g; 22x20 mm; Crawford, Roma, 260/1, 128 a.Chr.);

2. *M. Antonius*, 2 ex. (2,96 g; 18x16 mm și 2,95 g; 17 mm cu contramarcă C-ilizibile; 32-31 a.Chr.).

f) V. Mihailescu-Bîrliba, V. Butnaru, *ArhMold*, 12, 1988, p.313.

583. Oltenia:

I. a) Tezaur (?) din care se cunosc cinci denari romani republicani.

c) IAB/NrInv 1417.

d) Piese se eșalonează între *C. Valeius Flaccus C.F.* (3,67 g; Grueber, Roma, 879; Sydenham, Roma, 440, 133-126 a.Chr.) și *M. Antonius* (3,03 g; Grueber, Est, 190; Sydenham, Est, 1216, 32-31 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *SCIV*, 21, 1970, 2, p.339 (nr.36).

II. a) Un denar roman republican.

c) Colecție particulară din Craiova.

d) *C. Iulius Caesar* (3,79 g; 21x20 mm; Grueber, Gallia, 27, 50-49 a.Chr.; Sydenham, Gallia, 1006, 54-51 a.Chr.).

f) Gh. Poenaru Bordea, O. Stoica, *SCN*, 7, 1980, p.73-74 (nr.XIII); M. Chițescu, *RRCD*, p.351 (nr.130b).

584. Transilvania:

I. a) Tezaur constituit din 27 denari romani republicani și șapte imitații barbare de denari.

c) KMW.

e) Se consideră că descoperirea provine din estul Transilvaniei.

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.351 (nr.130b).

II. a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) În regiune.

c) Colecția Casei de Cultură din Bechet.

d) *Mn. Fonteius C.f.* (3,85 g; 20x18 mm; Grueber, Roma, 2476, 85 a.Chr.; Sydenham, Italia, 724, 84 a.Chr.).

f) Gh. Poenaru Bordea, O. Stoica, *SCN*, 7, 1980, p.73-74 (nr.XIII).

III. a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) În regiune.

c) Colecție particulară.

d) *M. Antonius. M. Barbatius. Caius Caesar* (3,65 g; 17 mm; Grueber, Est, 100, 41 a.Chr.; Sydenham, 1181).

f) Gh. Poenaru Bordea, O. Stoica, *SCN*, 7, 1980, p.73-74 (nr.XIII).

IV. a) Tezaur alcătuit dintr-un număr neprecizat de tetradrahme thasiene, o drahmă dyrrhachiană și denari romani republicani.

c) MICluj-Napoca; KMW; diferite colecții particulare.

f) I. Glodariu, *Relatii*, p.266 (nr.155d).

585. Ucraina:

a) S-a descoperit „o piesă de bronz mijlociu”.

b) În localitatea Zalešiki, r. Zalešiki, reg. Ternopol.

c) 1870.

d) *Augustus*.

f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.166 (nr.115).

ADDENDA

586. Cășeiu, com. Cășeiu, jud. Cluj:

- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- d) *Vespasian*.
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.438 (nr.45).

587. Enoșești, com. Piatra Olt, jud. Olt:

- a) De aici ar proveni cinci monede romane imperiale de bronz de la Nero și Traian.
- d) *Nero*; *Traian*.
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.441 (nr.61).

588. Gârla Mare, com. Gârla Mare, jud. Mehedinți:

- a) Se semnalează descoperirea a două monede romane imperiale de bronz.
- d) *Domitian*.
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.441 (nr.64).

589. Gilău, com. Gilău, jud. Cluj:

- a) S-a descoperit un aureus de la Titus.
- b) 1979.
- c) MICluj Napoca.
- d) *Titus* (RIC, II, Roma, p.118, nr.17, iulie-decembrie 79 p.Chr.).
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.441 (nr.66).

590. Horgești, com. Horgești, jud. Bacău:

- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- b) În locul numit „Sub cetate”.
- d) *Tiberiu* (RIC, I, Lugdunum, 3, 14-37 p.Chr.).
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 36, 1992, p.204 (nr.43).

591. Petrești, com. Pânțești, jud. Bacău:

- a) Se semnalează descoperirea unui denar roman imperial.
- b) 1988.
- d) *Vitellius* (RIC, I, Roma, 3, 65 p.Chr.).
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 36, 1992, p.204 (nr.48).

592. Schela, com. Trivalea Moșteni, jud. Teleorman:

- a) Se semnalează descoperirea unui denar roman republican.
- b) 1972-1973, în localitate.
- b) MIAlexandria.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 21, 1977, p.377 (nr.24).

Anexa VI

CATALOGUL DESCOPERIRILOR „MIXTE” DE MONEDE GRECEȘTI, ELENISTICE, LOCALE, ROMANE REPUBLICANE ȘI IMPERIALE (până în 106 p.Chr.)

1. Afumați, com. Afumați, jud. Ilfov:

- a) Tezaur alcătuit dintr-un număr neprecizat de monede, din care se cunosc o tetradrahmă thasiană și șase denari romani republicani.
- b) 1955-1956 (?).
- c) MIBucurești.
- d) Thasos.
- e) Ultimul denar este datat în 49 a.Chr.
- f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.156-157 (nr.6bis) (nr.6 bis) și nota 1 de la p.157; Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.430 (nr.3).

2. Alexandria, jud. Teleorman:

- a) Tezaur constituit din aproximativ 124 piese dintre care s-au recuperat 39 tetradrahme thasiene și 85 denari romani republicani.
- b) 1938-1943, în împrejurimile orașului.
- d) Thasos.
- e) Tezaurul a fost achiziționat în două etape, ca loturi separate, considerate inițial ca două tezaure; ultimul denar este datat în 82 a.Chr.
- f) I. Winkler, *SCSCLuj*, 1955, p.102-103 (nr.46); B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.151-154 (nr.2); idem, *BSNR*, 42-46, 1948-1972, p.78; M. Chițescu, *RRCD*, p.93-94 (nr.2); C. Preda, *Ist monedei*, p.258.

3. Arcuș, com. Valea Crișului, jud. Covasna:

- a) Tezaur format din 261 piese dintre care 208 drahme dyrrhachiene, trei tetradrahme thasiene și 5 denari romani republicani.
- b) 18 octombrie 1985, în locul numit „Platoul de târg”, lucrări agricole.
- c) MIBucurești.
- d) Dyrrhachium; Thasos.
- e) Ultimul denar este datat la mijlocul secolului I a.Chr.
- f) Z. Székely, *Thraco-Dacica*, 7, 1986, p.144-145; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 30, 1986, 1-2, p.191 (nr.1); C. Preda, *Ist monedei*, p.266.

4. Arva, com. Broșteni, jud. Vrancea:

- a) Tezaur din care au fost recuperați 20 denari romani republicani și 2 imperiali.
- b) 1934-1935.
- c) Inițial la CNBAR; actualmente la MIR.
- d) Denarii romani republicani sunt eșalonați între *P. Maenius* (Grueber, Roma, 630, 196-173 a.Chr.; Sydenham, 351, 150-146 a.Chr.) și *L. Musidius Longus* (Grueber, Roma, 4248, 39 a.Chr.; Sydenham, 1094, 42 a.Chr.). Aceștia li se adaugă încă doi denari, unul de la Augustus (RIC, Lugdunum, 350, 2 a.Chr. - 14 p.Chr.) și altul, de la Antoninus Pius (RIC, Roma, 50, 139 p.Chr.), care se consideră că nu aparțin tezaurului.
- e) Se constată existența a două hiatusuri: 39 a.Chr. - 2 a.Chr./14 p.Chr. și 2 a.Chr./14 p.Chr. - 139 p.Chr. Se pare că tezaurul a mai fost publicat ca fiind descoperit la Odobești sau Bontăești.
- f) B. Mitrea, Gh. Untaru, *Carpica*, 10, 1978, p.138 și nota 5; O. Iliescu, *Istros*, 5, 1987, p.187-193; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.149 (nr.5); C. Preda, *Ist monedei*, p. 323.

5. Augustin, com. Ormeiș, jud. Brașov:

- a) Tezaur constituit din 294 denari romani republicani și imperiali, printre care s-a identificat și o imitație barbară de denar.
- b) 1939.
- c) MIAIba lulia.
- d) Piese se eșalonează între *Cn. Calpurnius* (Grueber, Roma, 620; Sydenham, Roma, 348, 150-146 a.Chr.) și *Caligula și Augustus* (RIC, Roma, 11, 37-41 p.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.102-105 (nr.9).

6. Baziaș, com. Socol, jud. Caraș-Severin:

- a) Tezaur format din 51 de monede din care 38 sunt denari romani republicani, zece drahme dyrrhachiene, trei drahme apolloniene și o imitație locală.
- b) Pe Dealul "Lokva", și nu "Dealul Lunca" ori satul Lunca.
- c) MNM.
- d) Dyrrhachium; Apollonia.
- e) Ultimul denar este datat în 52-50 a.Chr.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.104; I. Glodariu, *Relatii*, p.269 (nr.9); M. Chițescu, *RRCD*, p.114-115 (nr.16); C. Preda, *Ist monedei*, p.266.

7. Băița, com. Băița, jud. Hunedoara:

- a) Tezaur alcătuit din 14 denari romani republicani și 2 imperiali.
- c) MIDeva/NrInv 11892-11907.
- d) Piese se eșalonează între *Q. Minucius Thermus*, (3,80 g; Sydenham, Roma, 753, 90 a.Chr.) și *Augustus* (3,75 g; Grueber, Gallia, 175, 12-11 a.Chr.; RIC, Lugdunum, 328, 14-12 a.Chr.).
- f) Gh. Lazin, *Sargetia*, 8, 1971, p.61-66; M. Chițescu, *RRCD*, p.113(nr.12).

8. Bălteni, com. Copăceni, jud. Argeș:

- a) Tezaur constituit din piese de argint locale și o tetradrahmă de la Alexandru cel Mare.
- b) La începutul celui de-al doilea război mondial, pe teritoriul satului Bălteni.
- c) Colecții particulare; CNBAR (câteva exemplare).
- d) Alexandru cel Mare (pentru piesa macedoneană).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 5, 1961, p.586 (nr.16).

9. Bătășani, com. Valea Mare, jud. Vâlcea:

- a) Tezaur format din 458 piese de argint printre care tetradrahme Filip II, Alexandru cel Mare, Lisimah, Filip III, Seleucus I, Antiochus I, Demetrios Poliorcetul, alături de câteva imitații (6 ex.).
- b) 1971, în localitate, într-un vas de lut.
- c) MIRâmnicu Vâlcea.
- d) Filip II (1 ex.); Alexandru cel Mare (362 ex.); Lisimah (1 ex.); Seleucus I (37 ex.); Antiochus I (2 ex.); Demetrios Poliorcetul (2 ex.); Filip III (46 ex.).
- e) Ultimul exemplar indică un *terminus post quem* situat între 275 - 272/271 a.Chr.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 16, 1972, p.361 (nr.2); Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.430 (nr.1).

10. Bicaz, jud. Neamț:

- a) Tezaur alcătuit din nouă piese dintre care un exemplar de tip Alexandru cel Mare, trei denari romani republicani și cinci denari romani imperiali.
- b) Înainte de 1957, în apropierea orașului, îngropat la rădăcina unui copac, într-o cutie de lemn din care s-au găsit resturi.
- c) MITurda.
- e) Se pare că inițial tezaurul era format din 16 piese și s-a avansat ideea că ar fi vorba de o acumulare modernă din Transilvania, sau chiar din zona descoperirii.
- f) I. Țigăra, *SCN*, 2, 1958, p.468-469; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.127 (nr.12).

11. Bobaia, com. Boșorod, jud. Hunedoara:

- a) Tezaur constituit din 251 monede dintre care 29 drahme apolloniene, 139 drahme dyrrhachiene, 17 imitații dyrrhachiene, 25 piese thasiene, din care 13 imitații, alături de 41 denari romani republicani.
- b) 1962, în locul numit „Fântâna de la rovină”.
- c) MICluj-Napoca.
- d) Thasos; Dyrrhachium; Apollonia.
- e) Tezaurul este semnalat de B. Mitrea încă din 1965, cu indicația că locul descoperirii este localitatea Bolsaia, com. Costești. E. Chirilă plasează descoperirea în localitatea Bobaia (com. Boșorod, jud. Hunedoara). Ultimul denar este datat în 79 a.Chr.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S. 9, 1965, p.490 (nr.2); E. Chirilă, E. Iaroslavschi, *ActaMN*, 24-25, 1987-1988 (1992), p.69-86, 87-96, pl.1-10.

12. Bogați, com. Bogați, jud. Argeș:

- I. a) Tezaur constituit din tetradrahme emise de Macedonia I și Thasos.

- b) 1913.
d) Macedonia I; Thasos.
f) I. Winkler, *SCSCLuj*, 1955, p. 108-109 (nr.3); I. Glodariu, *Relații*, p.259 (nr.3).
- II. a) Tezaur format din tetradrahme emise de Macedonia I (2 ex.) și Thasos (3 ex.).
b) 1984.
c) IAB.
d) Macedonia I; Thasos.
f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.430 (nr.2).
- 13. Boiu Mare**, com. Boiu Mare, jud. Maramureș:
a) Tezaur (?) alcătuit din tetradrahme ale Macedoniei I din care se cunoaște un exemplar, alături de denari romani republicani.
b) Pe "Muntele Dobilor".
d) Macedonia I.
e) Monedele s-au pierdut.
f) I. Glodariu, *Relații*, p.259 (nr.4); M. Chitescu, *RRCD*, p.117 (nr.21).
- 14. Borănești**, com. Cosereni, jud. Ialomița:
a) Tezaur care are 22 tetradrahme de la Filip II, emisiuni postume și imitații dintre care s-a examinat o piesă, alături de 63 piese de argint emise de Histria.
b) 1990, pe teritoriul fostului I.A.S.
c) MISlobozia.
d) Histria; Amphipolis (315/314 - 295/294 a.Chr., pentru piesele macedonene).
f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.462 (nr.1); C. Preda, *Ist monedei*, p.99.
- 15. Bordești**, com. Bordesti, jud. Vrancea:
a) Tezaur din care s-au recuperat 44 denari romani republicani și unul imperial.
b) 1969 (poate 1964), lucrări agricole, în punctul „Vărsătura” situat pe malul râului Râmna. Într-un vas de lut lucrat cu mâna, bitronconic, cu buza scurtă și ușor răsfrântă; pasta era fină, de culoare cenușiu-gălbuie.
c) MIFocșani.
d) Piese recuperate au greutatea totală de 159,46 g, cu o medie de 3,624 g și se esalonează între *Natta* (3,51 g; Sydenham, Roma, 382, 145-138 a.Chr.) și *Augustus-C. Antestius Vetus* (3,86 g; Grueber, Roma, 4490, 16 a.Chr.; Crawford, Roma, 150, 16 a.Chr.).
e) Dintr-un număr apreciat de piese, în 1970 au fost recuperate doar 44 exemplare.
f) B. Mitrea, *SCIV*, 23, 1972, 1, p.138 (nr.25); M. Chițescu, *RRCD*, p.118-119 (nr.25).
- 16. Boșneagu**, com. Dorobanțu, jud. Ialomița:
a) Tezaur constituit din 31 piese dintre care 30 tetradrahme emise de Thasos și o tetradrahmă din Maroneea, alături de ceramică de factură locală.
b) Iulie 1962, în locul "Vârtop" sau "Comuna Veche".
c) MICălărași.
d) Thasos; Maroneea.
f) B. Mitrea, *SCIV*, 14, 1963, 2, p.467 (nr.1).
- 17. Brâncoveanu**, com. Odobesti, jud. Dâmbovița:
a) Tezaur alcătuit inițial din 93 piese; se cunosc 86 monede dintre care 36 tetradrahme Macedonia I originale și 31 imitații, 13 tetradrahme thasiene originale și trei imitații, două tetradrahme Odessos din care o piesă este originală și una este imitație, o tetradrahmă Byzantion. Piese au fost descoperite într-o oală de lut getică.
b) 1967, în localitate, lucrări agricole.
c) MNA/NrInv 1387.
d) Macedonia; Thasos; Odessos; Byzantion.
f) B. Mitrea, *Acta Valachica*, 3, 1974, p.103-105; I. Glodariu, *Relații*, p.254 (nr.9); B. Mitrea, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p.52-53 (nr.21).
- 18. Breaza**, com. Lisa, jud. Brașov:
a) Tezaur care are 132 denari romani republicani și imperiali.
b) În localitate, la 150 m sud-est de cetatea feudală „La Turnu”.
c) MIBucurești (112 ex.); MISibiu (10 ex.).
d) Piese se esalonează între *Anonim* (3,55 g; 19 mm; Grueber, Roma, 570, 196-173 a.Chr.; Sydenham, Roma, 332, 155-120 a.Chr.) și *Augustus* (3,90 g; 19 mm; Grueber, Gallia, 223, 5-3 a.Chr.; RIC, Lugdunum, 348, 8-6 a.Chr. a.Chr.).
e) Emisiunile imperiale de la Augustus sunt în număr de 17 exemplare
f) Gh. Poenaru Bordea, C. Știrbu, *SCN*, 5, 1971, p.265-282; M. Chițescu, *RRCD*, p.121-124 (nr.29).
- 19. Brinceni**, com. Brinceni, jud. Teleorman:
a) Tezaur constituit din denari romani republicani din care se cunoaște un exemplar, alături de o imitație thasiană.

- b) 1968, în vecinătatea satului Brinceni.
- c) Colecție particulară din Alexandria.
- e) Ultimul denar este datat în 89 a.Chr.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 24, 1973, 1, p.141-142 (nr.27); M. Chițescu, *RRCD*, p.124 (nr.30).

20. Bucovăț, com. Bucovăț, jud. Dolj:

- a) Tezaur din care s-au recuperat o tetradrahmă Macedonia I și o tetradrahmă thasiană.
- c) MNA.
- d) Macedonia I; Thasos.
- e) Cea mai mare parte a tezaurului s-a pierdut.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.108-109 (nr.5); I. Glodariu, *Relații*, p.259 (nr.6).

21. București:

- I. a) Tezaur din care se cunoaște o piesă de bronz tomitană, alături de monede locale.
 - d) Tomis (pentru piesa grecească).
 - e) Informația este nesigură; piesa are pe avers capul lui Zeus.
 - f) B. Mitrea, *Pontica*, 11, 1978, p.91 (nr.5).
 - II. a) Tezaur format din 20 tetradrahme thasiene din care una este imitație (bătută în Thracia), alături de un număr neprecizat de monede locale.
 - b) În cartierul "Popești-Leordeni".
 - d) Thasos.
 - e) În 1869, tezaurul este semnalat de Cezar Bolliac.
 - f) C. Moisil, *Balkanica*, 7, 1944, 1, p.18-19; I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.102-103 (nr.45).
 - III. a) Tezaur alcătuit dintr-un număr neprecizat de monede locale, alături de piese thasiene.
 - b) Înainte de 1936, în cartierul Pipera, într-un vas de lut.
 - c) IAB; MIBucurești.
 - d) Tipul Inotești - Râcoasa.
 - f) B. Mitrea, *SRIR*, 1, 1954, p.297; I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.102-103 (nr.42); Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.430 (nr.3).
 - IV. a) Tezaur din care se cunosc o drahmă dyrrhachiană și nouă denari romani republicani (unii sunt considerați imitații).
 - b) 13 aprilie 1952, pe șoseaua București-Fundeni, lucrări edilitare, într-o câniță de lut de culoare gri deschis.
 - c) CNBAR/NrInv 972 (vasul și doi denari); restul descoperii s-a pierdut.
 - d) Dyrrhachium (pentru piesa grecească).
 - e) Tezaurul mai cuprindea o fibulă mică de argint și opt mărgelile de cristal.
 - f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.162 (nr.17) și nota 2; I. Glodariu, *Relații*, p.269 (nr.14b).
 - V. a) Tezaur alcătuit din șase denari romani republicani, alături de o imitație thasiană.
 - b) 1957 (?).
 - c) MIBucurești.
 - d) Thasos.
 - e) Ultimul denar este datat în 49-48 a.Chr.
 - f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.156-157 (nr.6 bis) și nota 1 de la p.157; Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.430 (nr.3).
 - VI. a) Tezaur care format din cinci tetradrahme thasiene.
 - b) 1961, în cartierul Pușor.
 - c) MIBucurești.
 - d) Thasos.
 - f) Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.430 (nr.3).
 - VII. a) Tezaur care are 88 tetradrahme thasiene, cinci drahme dyrrhachiene și o tetradrahmă emisă de tip Maroneea.
 - b) Octombrie 1971, în cartierul "Militari" (pe șantierul complexului de sere).
 - c) MIBucurești.
 - d) Thasos; Dyrrhachium; Maroneea (16,50 g).
 - f) M. Cojocărescu, *SCN*, 6, 1975, p.195-199.
 - VIII. a) Tezaur constituit din piese thasiene din care se cunosc șapte exemplare.
 - b) 1972, în cartierul Titan.
 - d) Thasos.
 - e) Se pare că inițial, tezaurul avea 17-20 exemplare.
 - f) B. Mitrea, *BSNR*, 67-69, 1973-1975 (1975), 121-123, p.316; C. Știrbu, *CercetNum*, 1, 1978, p.89 (nr.1); B. Mitrea, *Dacia*, N.S. 23, 1979, p.372(nr.1).
- 22. Bujoru**, com. Vârvoru de Jos, jud. Dolj:
- a) Tezaur alcătuit din aproximativ 60 denari romani republicani și imperiali, din care se cunosc 27 exemplare (4 ex. sunt denari imperiali).

- b) 1941.
 c) MICraiova (21 ex.); IAB /NrInV 742/1945 (6 ex.).
 d) Piese se eșalonează între *L. sCorneliust Sulla* (3,65 g; Grueber, Est, 3, 82-81 a.Chr.; Sydenham, Est, 761, 82-81 a.Chr.) și *Vespasian* (1 ex.).
 e) Două exemplare sunt de la Augustus iar unul de la Nero.
 f) Gh. Popilian, *SCN*, 6, 1975, p.213-216; V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.
- 23. Butculești**, com. Săceni, jud. Teleorman:
 a) Tezaur constituit din 30 piese, dintre care nouă sunt tetradrahme emise de Thasos, iar 21 sunt denari romani republicani.
 d) Thasos.
 f) I. Glodariu, *Relatii*, p.262 (nr.60).
- 24. Buzău**, jud. Buzău:
 a) Tezaur format din 78 monede, din care se cunosc 48 denari romani republicani și o piesă locală.
 b) 1906.
 c) CNBAR.
 e) Ultimul denar este datat în 55 a.Chr.
 f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.157-158 (nr.7); M. Chițescu, *RRCD*, p.126-127 (nr.36); C. Preda, *Ist monedei*, p.297.
- 25. Catalina**, com. Catalina, jud. Covasna:
 a) Tezaur alcătuit din 514 denari romani republicani și imitații thasiene.
 b) 1881, într-un vas de ceramică, în condiții neprecizate.
 e) Descoperirea s-a pierdut; B. Mitrea, corectează confuzia anterioară care plasa tezaurul în localitatea Cătălina, din jud. Cluj.
 f) B. Mitrea, *BSNR*, 42-46, 1948-1972, 96-120, p.78 și nota 13, p.80 ; M. Chițescu, *RRCD*, p.132 (nr.40).
- 26. Călanu Mic**, or. Călan, jud. Hunedoara:
 a) Tezaur (?) care are 100 denari romani republicani și imperiali eșalonați până la Otho.
 c) Colecție particulară din Deva.
 e) Monedele s-au pierdut.
 f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.105; V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41; C. Preda, *Ist monedei*, p.297.
- 27. Călărași**, jud. Călărași:
 a) Tezaur din care se cunosc o tetradrahmă thasiană și o imitație după o tetradrahmă emisă de Thasos (?), alături de 21 denari romani republicani.
 b) 1948 (?), în punctul Grădiștea aflat la sud-vest de oraș.
 c) IAB.
 d) Thasos.
 e) Ultimul denar este datat în 64 a.Chr.; patru denari au fost transformați în butoni iar alți cinci și piesa thasiană într-un breloc pentru ceas; se consideră că descoperirea s-a realizat la Grădiștea, punct înglobat astăzi localității Călărași.
 f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.466-467 (nr.5); idem, *SCIV*, 9, 1958, p.154 (nr.15).
- 28. Călinești**, com. Călinești, jud. Teleorman:
 a) Tezaur constituit din 101 piese din care trei sunt imitații tetradrahme thasiene, 92 denari romani republicani și 6 imitații denari romani republicani.
 b) 3 iunie 1961, pe terenul unei grădini de zarzavat, într-un vas de lut la adâncimea de 0,30 m.
 d) Thasos.
 e) Ultimul denar este datat în anul 54 a.Chr.; din tezaur 13 exemplare sunt contramarcate.
 f) M. Chițescu, *SCIV*, 17, 1966, 2, p.235-254; idem, *RRCD*, p.130-132 (nr.39).
- 29. Căpreni**, com. Căpreni, jud. Gorj:
 a) Tezaur din care se cunosc o drahmă dyrrhachiană și 128 denari romani republicani.
 b) 25 aprilie 1938, pe ulița satului, întâmplător.
 c) MICraiova.
 d) Dyrrhachium.
 e) Există posibilitatea ca monede din acest tezaur să se afle și în alte colecții; piesa grecească este datată între 229 și 100 a.Chr.; ultimul denar este datat în 71 a.Chr.
 f) O. Iliescu, *SCN*, 3, 1960, p.477-486; C. Preda, *Ist monedei*, p.266.
- 30. Căprioru**, com. Tătăranu, jud. Dîmbovița:
 a) Tezaur format din 97 tetradrahme Macedonia I și 4 tetradrahme thasiene.
 b) 1956, în locul numit "Siminoc", situat la nord de sat pe panta de sud a Dealului Moșneagului, într-un vas de lut, din pastă cenușie, lucrat la roată.
 c) MITărgoviște (80 ex. Macedonia I, 4 ex. Thasos și fragmentele de vas); MNA (4 ex. Macedonia I).
 d) Macedonia I; Thasos.
 f) E. Chirilă, G. Mihăescu, *Der Münzhort von Căprioru, Tărgoviște*, 1969, p.2-45.

31. Celei, or. Corabia, jud. Olt:

- a) Tezaur alcătuit din 17 piese dintre care 13 tetradrahme thasiene, două imitații tetradrahme thasiene, o tetradrahmă Maroneea și o imitație căreia nu i se cunoaște proveniența.
- c) MIMBucurești.
- d) Thasos; Maroneea.
- e) Piesa Maroneea este de tipul cal cu ciorchine de struguri.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.98-99 (nr.10); C. Preda, *Ist monedei*, p.91.

32. Cermei-Șomoscheș, com. Cermei, jud. Arad:

- a) Tezaur constituit din 71 drahme de tip Apollonia, două imitații de tip Apollonia și 10 denari republicani.
- b) 1974, în cimitirul satului Șomoscheș.
- c) MIArad.
- d) Apollonia (pentru piesele grecești).
- e) Ultimul denar este datat în 76 a.Chr.
- f) E. Chirilă, M. Barbu, *Ziridava*, 11, 1979, p.141-144; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.101 (nr.28); C. Preda, *Ist monedei*, p.267.

33. Cernatu de Sus, com. Cemat, jud. Covasna:

- a) Tezaur din care se cunosc patru denari romani republicani și o drahmă dyrrhachiană.
- b) 1946.
- c) MISf.Gheorghe.
- d) Dyrrhachium
- e) C. Preda menționează descoperirea unui alt tezaur în 1941; ultimul denar este datat în 38 a.Chr.
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.135-136 (nr.42); C. Preda, *Ist monedei*, p.298.

34. Chilioara, com. Coșeiu, jud. Sălaj:

- a) Tezaur format din 132 denari romani republicani și monede grecești emise în Calabria, de Valentia Hipponium.
- f) I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p.82 (nr.73).

35. Chișineu Criș, jud. Arad:

- a) Tezaur care are 263 tetradrahme grecești, locale și celtice. S-au identificat 161 piese dintre care 57 tetradrahme emise de Alexandru III, 71 tetradrahme de la Lisimah, 9 tetradrahme de Seleucos și 24 tetradrahme locale.
- b) 1835.
- c) La Viena (57 tetradrahme Alexandru III, 71 Lisimah, 9 Seleucos I și 20 tetradrahme locale și celtice); col. Windisch-Grätz (3 piese); col. Dessewffy (o piesă). În colecția KMW se mai păstrează 20 tetradrahme locale și celtice /NrInV 2683, 27020-27038.
- d) Alexandru III; Lisimah; Seleucos I (pentru piesele macedonene).
- f) K. Pink, *Ostkelten*, p.35, 138; B. Mitrea, *Penetrazione*, p.33; C. Preda, *Monedele*, p.88, 119; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.102-103 (nr.34/I).

36. Chițorani, com. Bucov, jud. Prahova:

- a) Tezaur din care s-au recuperat două drahme dyrrhachiene și șapte denari romani republicani.
- b) 1962, lucrări agricole.
- c) MI Ploiești.
- d) Dyrrhachium.
- e) Ultimul denar este datat în 56 a.Chr.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 22, 1970, 1, p.122-123 (nr.27); N. I. Simache, *SCN*, 5, 1971, p.337-380; M. Chițescu, *RRCD*, p.139 (nr.47).

37. Cigmău, com. Geoagiu, jud. Hunedoara:

- a) Tezaur (?) constituit dintr-un număr neprecizat de tetradrahme thasiene, drahme dyrrhachiene și apolloniene.
- d) Thasos; Dyrrhachium; Apollonia.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p. 262 (nr. 71).

38. Cluperceni, com. Ciuperceni, jud. Gorj:

- a) Tezaur alcătuit din 161 denari romani republicani și imperiali (16 ex.).
- b) 1920.
- c) CNBAR.
- d) Piese se eșalonează între C. *Renius* (3,82 g; Grueber, Roma, 885; Sydenham, Roma, 432a, 135-134 a.Chr.) și *Augustus-L. Caninius Gallus* (RIC, Roma, 175, 12 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.139-142 (nr.48).

39. Cluj-Napoca, jud. Cluj:

- a) Tezaur format din tetradrahme de tip Macedonia I și Thasos.
- d) Macedonia I (12 ex.); Thasos.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.67; C. Preda, *Ist monedei*, p.243.

40. Coadă Malului. com. Măgurele, jud. Prahova:

- a) Tezaur constituit dintr-un număr neprecizat de tetradrahme thasiene.
- b) 1941.
- c) MIBucurești.
- d) Thasos (pentru piesa grecească).
- e) Piese se găseau alături de bijuterii de argint (două fibule, două brățări spiralice și un lanț din zale împletite) și o tetradrahmă a regelui Cotys.
- f) C. Moisil, *Balkanica*, 7, 1944, 1, p. 15; B. Mitrea, *Penetrazione*, p.69; I. Glodariu, *Relatii*, p.263 (nr.75).

41. Cojasca. com. Cojasca, jud. Dîmbovița:

- a) Tezaur care conținea din aproximativ 120-150 piese dintre care s-au recuperat 52 tetradrahme de tip Macedonia I, o tetradrahmă Macedonia Secunda, 14 tetradrahme thasiene și 12 imitații locale de tip Adâncata - Mănăstirea și Vârteju - București.
- b) 1936.
- c) CNBAR.
- d) Macedonia I; Macedonia Secunda; Thasos: tipul Adâncata - Mănăstirea; tipul Vârteju - București.
- f) I. Winkler, *SCSCLuj*, 1955, p.108-109; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 16, 1972, p.362 (nr.4); (nr.8); C. Preda, *Ist monedei*, p.243 și 245 (nr.45).

42. Conțești. com. Mihăilești, jud. Botoșani:

- a) Tezaur format din 147 denari romani republicani și imperiali (cinci ex.).
- b) 1955, probabil într-o așezare locală; piesele se aflau depuse într-un vas de lut lucrat la roată, din pastă fină de culoare gri.
- c) MIMlași (41 ex.); MIBărlad (95 ex.); MIBacău (11 ex.).
- d) Piese se esalonează între 217-196 a.Chr. (Grueber, Roma, 446) și Augustus (Grueber, Gallia, 221, 5-3 a.Chr.; RIC, Lugdunum, 328, 14-12 a.Chr.).
- e) Parte din piese s-au pierdut, iar printre cele recuperate trei exemplare sunt hibride iar cinci imitații. Unele exemplare au contramărci, iar șapte denari au fost semnalati ca fiind descoperiți la Sascut, deși se consideră că de aici au fost achiziționați.
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.151 (nr.22).

43. Cornetu. com. Căpreni, jud. Gorj:

- a) Tezaur care are 134 denari romani republicani și o drahmă dyrrhachiană.
- b) 25 aprilie 1938, în localitate.
- c) MICraiova; colectia ing. Ilie C. Demetrescu din București (6 ex.).
- e) Un denar nu a putut fi identificat.
- f) O. Iliescu, *SCN*, 3, 1960, p.447-487.

44. Cornii de Sus. com. Tătărăști, jud. Bacău:

- a) Tezaur alcătuit din 113 denari romani republicani și imperiali timpurii (2 ex.).
- b) 1967 sau 1968, în punctul numit „Cetățele”.
- c) IAB (13 ex.); MIBacău (100 ex.).
- d) Piese se esalonează între 196-173 a.Chr. și 25-22 a.Chr. (RIC, Colonia Patricia, 305) sau 19-18 a.Chr. (Augustus).
- e) Un număr de 95 de piese au greutatea medie de 3,65 g. În tezaur s-a identificat și o imitație din secolul II a.Chr. (3.40 g); M. Chițescu plasează descoperirea în 1968. Parte din piesele tezaurului, care se presupune că era mai mare s-au pierdut, iar șapte exemplare au fost publicate ca fiind descoperite la Tătărăști.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 19, 1968, 1, p.175-176 (nr.40); V. Căpitanu, C. Buzdugan, *Carpica*, 2, 1969, p.131-144; M. Chițescu, *RRCD*, p.148-150 (nr.51); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.151 (nr.23).

45. Costești. com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara:

- a) Tezaur constituit din denari romani republicani și imperiali.
- b) 1809, în localitate.
- d) *Domitian* (ultimele emisiuni).
- f) I. Winkler, *SCN*, 3, 1960, p.442 (nr.VI); V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.39.

46. Covasna. județul Covasna:

- a) Tezaur format din șase denari romani republicani și unul imperial.
- b) 1968, în așezarea locală, în locul numit „Cetatea Zănelor”.
- c) MISf.Gheorghe.
- d) Piese se esalonează între Q. *Titius* (2,82 g; Grueber, Roma, 2225, 87 a.Chr.; Sydenham, Roma, 692, 88 a.Chr.) și *Vespasian* (RIC, Efes, 321, 70 p.Chr.).
- f) Z. Szekely, *SCIV*, 23, 1970, 2, p.338 (nr.30); V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.

47. Crementari. com. Galicea, jud. Vâlcea:

- a) Tezaur constituit din doi denari romani republicani și patru drahme histriene.

- b) 1946 (?).
 c) Colecția M. Sănătescu din Râmnicu Vâlcea.
 d) Histria.
 e) Se crede că tezaurul s-ar fi descoperit pe teritoriul comunei Budești, jud. Vâlcea; ultimul denar este datat în 86 a.Chr.
 f) O. Iliescu, *SCN*, 2, 1958, p.449-450 (nr.5); M. Chițescu, *RRCD*, p.151 (nr.55).
- 48. Crivăț**, com. Budești, jud. Ilfov:
 a) Tezaur alcătuit din șapte drahme emise de Histria și o imitație locală de tip Filip II, datată în a doua jumătate a secolului IV a.Chr.
 b) 1950-1952, în locul numit "Circile".
 d) Histria.
 f) C. Preda și M. Ionescu, *RevMuz*, 3, 1966, 1, p.67.
- 49. Cuceu**, or. Jibou, jud. Sălaj:
 a) Tezaur care numără 553 monede dintre care 513 denari romani republicani, 38 tetradrahme thasiene, originale și imitații, o tetradrahmă din Maroneea și o drahmă din Paeonia.
 b) Mai 1982, pe locul numit „Togul Mic”, situat la aproximativ 500 m sud-vest de sat, într-un vas de bronz, lucrări agricole.
 c) MIZalău.
 d) Piese se eșalonează între *Denarrus serratus* (4,20 g; 8,30 mm; Crawford, Sicilia, 79, 202-208 a.Chr.) și *Caius Iulius Caesar* (3,95 g; 5,30 mm, Crawford, monetărie mobilă, 452, 48-47 a.Chr.)
 e) Pe denari apar cifre, litere grecești și latine, simboluri.
 f) E. Chirilă, Al. Matei, *ActaMP*, 7, 1983, p.101-117; C. Preda, *Ist monedei*, p.255.
- 50. Cucuteni**, com. Cucuteni, jud. Iași:
 a) Tezaur din care s-au recuperat șapte denari romani republicani și alți patru imperiali de la Augustus (cel mai recent, BMC, 519).
 b) 1895.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.314 (nr.64); V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.289, I, nr.293.
- 51. Cugir**, jud. Alba:
 a) Tezaur care cuprinde opt tetradrahme Macedonia I, tetradrahme thasiene, o piesă locală și doi denari romani imperiali de la Domitian.
 b) 1937 pe "Dealul Cetății", în apropierea unei așezări locale.
 c) MIDeva.
 d) Thasos; Macedonia I (pentru piesele grecești).
 f) O. Flocă, *SCN*, 2, 1958, p.95-99; C. Preda, *Monedele*, p.351 (nr.8); I. Glodariu, *Relații*, p.260 (nr.13); V. Suci, *Apulum*, 1987, 24, p.120 (nr.5).
- 52. Dalnic**, com. Moacșa, jud. Covasna:
 a) Tezaur alcătuit dintr-un număr neprecizat de drahme dyrrhachiene și o tetradrahmă thasiană.
 b) În punctul numit "Dealul Frumos".
 d) Thasos; Dyrrhachium.
 f) I. Glodariu, *Relații*, p.263 (nr.80).
- 53. Dăești**, com. Prundeni, jud. Vâlcea:
 a) Tezaur format din 100 denari romani republicani din care se cunosc patru exemplare (1 ex. este denar imperial).
 b) 1930-1935.
 c) Colecție particulară din Dăești.
 d) 1. *C. Norbanus* (Grueber, Roma, 2770, 82 a.Chr.; Sydenham, Roma, 739, 80 a.Chr.);
 2. *C. Marius Capito* (Grueber, Roma, 2844, 82 a.Chr.; Sydenham, Italia, 744, 70 a.Chr.);
 3. *C. Naevius Balbus* (Grueber, Roma, 4397, 19 a.Chr.; Sydenham, Italia, 769 b, 78-77 a.Chr.);
 4. *Augustus* (RIC, Caesar augusta, 257, 25-22 a.Chr.).
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.151 (nr.58).
- 54. Derna**, com. Derna, jud. Bihor:
 a) Tezaur constituit dintr-o drahmă emisă de Apollonia, alături de denari republicani în număr neprecizat.
 b) Pe "Dealul Comorii" sau "Peniza", alături de obiecte de podoabă locale de argint.
 d) Apollonia.
 e) Denarul este datat în 79 a.Chr.; la C. Daicoviciu moneda grecească este de tip Dyrrhachium.
 f) C. Daicoviciu, *Dacia*, 7-8, 1937-1940, p.322-323 (nr.32); I. Glodariu, *Relații*, p.270 (nr.29).
- 55. Deva**, jud. Hunedoara:
 I. a) Tezaur care are 42 drahme apolloniene, 101 drahme dyrrhachiene, o imitație dyrrhachiană și doi denari romani republicani.
 b) 1913, în albia râului Bejan, din pădurea cu același nume, lângă municipiul Deva.

- c) MIDeva.
 d) Dyrrhachium; Apollonia; M. Antonius.
 f) E. Chirilă, A. Rusu, *ActaMP*, 4, 1980, p.69-76.
- II. a) Tezaur format din aproximativ 400-500 monede, din care se cunosc o drahmă dyrrhachiană și opt denari romani republicani.
 b) 1919.
 c) Colecția școlii normale din Deva: IIA Cluj-Napoca (9 ex.).
 d) Dyrrhachium;
 e) Ultimul denar este datat în 82 a.Chr.
 f) I. Winkler, *Sargetia*, 9, 1972, p.51-53.
- 56. Dobârca**, com. Miercurea Sibiului, jud. Sibiu:
 a) Tezaur alcătuit din 29 denari romani republicani și opt denari romani imperiali.
 b) 1967, lângă Dobârca.
 c) MISebeș.
 d) Piese se eșalonează între *M. Iunius sSilanus* (3,38 g; Grueber, Roma, 867; Sydenham, Roma, 408, 137 a.Chr.) și *Nerva*-denar hibrid (RIC, 52, 63-68 p.Chr.).
 e) Din tezaur mai fac parte trei exemplare de la Augustus, unul de la Claudius, unul de la Tiberius și două de la Nero.
 f) E. Chirilă, I. A. Aldea, *ActaMN*, 5, 1968, p.429-432, pl.3; M. Chitescu, *RRCD*, p.155-156 (nr.67); V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.39.
- 57. Drăgești**, com. Drăgești, jud. Bihor:
 a) Tezaur constituit din 136 monede dintre care 118 drahme Apollonia, nouă drahme din Dyrrhachium, trei denari romani republicani, șase imitații de tip Apollonia; mai fac parte din tezaur podoabe locale din argint, două fibule cu disc, două brățări, două lanțuri fragmentare.
 b) 1977, în spațiul intravilan, între șoseaua Oradea-Beiuș și terasamentul căii ferate.
 c) MTC/NrInv 892.
 d) Dyrrhachium: Illiria (pentru piese apolloniene).
 e) Ultimul denar este datat în 85 a.Chr.
 f) N. Ghidioșan, Al. Sâșianu, N. Beladan, *Crisia*, 8, 1978, p.27-50.
- 58. Fântânele**, com. Suhaia, jud. Teleorman:
 a) Tezaur format din zece piese, care cuprinde o tetradrahmă thasiană, o drahmă dyrrhachiană și opt denari romani republicani.
 b) 1967-1969, în punctul numit "Măgura Râiosului", lucrări agricole.
 c) MIBacău.
 d) Thasos; Dyrrhachium.
 e) Ultimul denar este datat în 38 a.Chr.
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, I. Mitrea, *MemAntiq*, 2, 1970, p.491-498.
- 59. Feleac**, com. Nușeni, jud. Bistrița-Năsăud:
 a) Tezaur (?) alcătuit dintr-un număr neprecizat de tetradrahme thasiene și piese locale.
 d) Thasos (1 ex.).
 e) Se pare că monedele grecești sunt imitații.
 f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.67; C. Preda, *Ist monedei*, p.255.
- 60. Fitionești**, com. Fitionești, jud. Vrancea:
 I. a) Tezaur din care s-au recuperat o drahmă dyrrhachiană și un denar roman republican.
 b) Înainte de 1914 (?).
 d) Dyrrhachium.
 e) Denarul este datat în 80 a.Chr.
 f) M. Chitescu, *RRCD*, p.344 (nr.79); V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.292, II, nr.11.
 II. a) Tezaur constituit din 74 denari romani republicani și imperiali (șase exemplare de la Augustus și unul de la Tiberius).
 b) 1970, în apropierea așezării locale.
 c) MIFocșani.
 d) Piese se eșalonează între *L. Sanfeius* (3,70 g; Grueber, Roma, 834, 172-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 384, 145-138 a.Chr.) și *Tiberius* (3,75 g; BMC, Lugdunum, 7, 15-16 p.Chr.)
 f) V. Bobi, *Carpica*, 8, 1976, p.121-136.
- 61. Fotoș**, com. Ghidfalău, jud. Covasna:
 a) Tezaur format din aproximativ 280 denari romani republicani și imperiali din care s-au recuperat 271 exemplare.
 b) 15 aprilie 1932.
 c) MISf.Gheorghe.

d) Piesele se eșalonează între *P. Cornelius Sulla* (3,44 g; 18,5 mm; Grueber, Roma, 828, 172-151 a.Chr. Sydenham, Roma, 386, 145-138 a.Chr.) și *Tiberius* (3,80 g; 19,40 mm; RIC, Lugdunum, 3; BMC, 42, 14-37 p.Chr.).

e) Dintre emisiunile imperiale 7 sunt de la Augustus iar 4 de la Tiberius.

f) B. Mitrea, Z. Szekely, *Materiale*, 2, 1956, p.647-677; M. Chițescu, *RRCD*, p.164-169 (nr.79).

62. Frăsineț, com. Băbăița, jud. Teleorman:

a) Tezaur din care s-au recuperat 28 tetradrahme Macedonia I și o piesă thasiană.

b) După 1970.

c) MIAlexandria (24 ex.).

d) Thasos; Macedonia I.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 28, 1984, p.185 (nr.15).

63. Furculești, or. Videle, jud. Teleorman:

a) Tezaur alcătuit din 21 tetradrahme thasiene, 42 drahme dyrrhachiene, o tetradrahmă emisă de Maroneea și 19 piese de tip neprecizat.

b) 1958.

c) IAB.

d) Thasos; Dyrrhachium; Maroneea.

e) C. Preda consideră că aici se poate identifica și o piesă a Macedoniei I.

f) B. Mitrea, *SCIV*, 11, 1960, 1, p.191 (nr.6); E. Nicolae, *SCIVA*, 36, 1985, 3, p.258-260; C. Preda, *Ist monedei*, p.243.

64. Galați, jud. Galați:

I. a) Tezaur constituit din aproximativ 4.000 piese: se pare că este vorba maimult de o colecție decât de un tezaur, deoarece conținea aproximativ 3700-4000 monede de argint emise la Dyrrhachium și Rodos, "barbare" locale și monede romane imperiale (Traian, Antonius Pius și Filip Arabul) ca și piese coloniale din Callatis (Filip Arabul) și Tomis (Alexander Sever).

b) 1836, în apropierea stațiunii de la Barboși.

d) Dyrrhachium; Rhodos; Callatis; Tomis.

e) Descoperirea este nesigură și a dispărut în condiții neelucidate.

f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.92; I. Glodariu, *Relații*, p.269; V. Mihailescu-Bîrlița, *Dacia răsăriteană*, p.134 (nr.85).

II. a) Tezaur din care s-au recuperat 517 piese, dintre care 492 denari romani republicani și o monedă de argint emisă la Juba I; 12 exemplare sunt denari imperiali de la Augustus, iar 12 piese sunt imitații.

b) 1915, în împrejurimile așezării locale de la Barboși.

c) MIBucurești (câteva imitații); restul tezaurului s-a pierdut.

d) Piesele se eșalonează între 217/196 a.Chr. și 2 a.Chr./14 p.Chr. (RIC, Lugdunum, 350).

e) Majoritatea pieselor sunt uzate, probabil datorită focului și se consideră că descoperirea ar fi avut sigur 337 exemplare sau 368, din care 14 ar fi imitații.

f) M. Chițescu, *SCN*, 6, 1975, p.59; V. Mihailescu-Bîrlița, *Dacia răsăriteană*, p.152 (nr.32). p.152 (nr.32).

65. Ghelinta, com. Ghelinta, jud. Covasna:

a) Tezaur constituit din aproximativ 200 piese printre care tetradrahme thasiene (?) și probabil drahme dyrrhachiene și apolloniene.

b) 1875.

c) MISighișoara (1 ex.); MISf.Gheorghe (restul).

d) Thasos; Dyrrhachium (?); Apollonia (?).

f) I. Glodariu, *Relații*, p.263 (nr.88).

66. Giurgiu, jud. Giurgiu:

a) Se semnalează descoperirea a "câteva sute de stateri macedoneeni, drahme și tetradrahme ale regilor și orașelor Traciei".

b) "În viile din preajma Giurgiului".

e) C. Boliac a văzut 250 de piese dintre care "vreo 40 de fabricație admirabilă și în perfectă stare de conservare".

f) C. Moisil, *BSNR*, 10, 1913, 19, p.20-21; C. Preda, *Ist monedei*, p.100.

67. Grădiștea, com. Grădiștea, jud. Călărași:

a) Tezaur alcătuit din 21 denari romani republicani și o piesă thasiană.

b) 1948 (?), prin împrejurimile orașului Călărași, în punctul „Grădiștea”.

c) IAB.

d) Thasos.

e) Ultimul denar este datat în 64 a.Chr.; patru denari au fost transformați în butoni iar alți cinci și piesa thasiană într-un breloc pentru ceas; se consideră că descoperirea s-a realizat la Grădiștea, punct înglobat astăzi localității Călărași.

f) O. Iliescu, *SCN*, 2, 1958, p.466-467 (nr.5); B. Mitrea, *SCIV*, 9, 1958, 1, p.154 (nr.15).

68. Grădiștea Muncelului, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara:

- I. a) Tezaur constituit din 500 denari romani republicani și imperiali, eșalonați din secolul III a.Chr. până la Traian.
- b) 1847, în locul numit „Sub Cununi”.
- e) Printre piesele imperiale se numără emisiuni de la Augustus (10 ex.), Tiberius (2 ex.), Agrippina (2 ex.), Caligula (16 ex.), Claudius (4 ex.), Nero (15 ex.), Titus (69 ex.), Domitian (119 ex.), Traian (2 ex. fără titlul de Dacicus).
- f) I. Winkler, *SCS Cluj*, 1955, p.138-139 (nr.101a); H. Daicoviciu, St. Ferenczi, I. Glodariu, *Cetăți și așezări locale din sud-vestul Transilvaniei*, București, 1989, p.207; C. Preda, *Ist monedei*, p.302.
- II. a) Tezaur care are 783 denari romani: republicani (625 ex.) și imperiali (158 ex.).
- b) 1879, se pare la Grădiștea de Munte.
- c) MNM.
- d) Piesele se eșalonează între *T. Iuventus Talna* (Grueber, Italia, 196-173 a.Chr.) și *Traian* (Cohen, I, 414/239, 81 p.Chr.).
- e) Emisiunile imperiale se repartizează astfel: Augustus (10 ex.); Tiberius (7 ex.); Claudius (1 ex.); Nero (5 ex.); Otho (1 ex.); Vitellius (1 ex.); Vespasian (112 ex.); Domitian (20 ex.); C. Preda. consideră că piesa de la Marcus Aurelius nu aparține tezaurului.
- f) I. Winkler, *SCN*, 5, 1971, p.283-303; C. Preda, *Ist monedei*, p.302.

69. Gura Padinii, com. Orlea, jud. Olt:

- a) Tezaur care număra inițial 248 piese din care se cunoaște o tetradrahmă de la Alexandru cel Mare, o tetradrahmă thasiană, alături de denari romani republicani.
- b) 1962.
- c) MICorabia.
- d) Alexandru cel Mare; Thasos.
- e) Ultimul denar este datat în 31 a.Chr.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 14, 1963, 2, p.468 (nr.14); idem, *Dacia*, N.S., 6, 1963, p.592 (nr.14); M. Chițescu, *RRCD*, p.183-187(nr.91); C. Preda, *Ist monedei*, p.256.

70. Hațeg, jud. Hunedoara:

- a) Tezaur format din denari romani republicani (3 ex.) și imperiali (7 ex.).
- b) 1809 (?), în localitate.
- d) Piesele se eșalonează între *Familia Coelia* (Grueber, Roma, 196-190 a.Chr.) și *Domitian* (2 ex.) (Cohen², I, 503-504, 79-80 a.Chr.).
- f) I. Winkler, *SCN*, 3, 1960, p.442-443 (nr.VII); V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.39.

71. Hilib, com. Ojdula, jud. Covasna:

- a) Tezaur constituit din 101 piese dintre care 76 sunt drahme dyrrhachiene și trei imitații ale acestora, 21 piese thasiene și un denar roman republican, descoperite într-un vas de lut de tip dacic.
- b) Martie 1979, în satul Hilib.
- c) MISf.Gheorghe.
- d) Dyrrhachium; Thasos.
- e) Denarul este datat între 89-87 a.Chr.
- f) Z. Szekely, *CercetNum*, 3, 1980, p.3-10.

72. Hinova, com. Hinova, jud. Mehedinți:

- a) Tezaur din care se cunosc două tetradrahme emise de Seleucos I, una originală, cealaltă imitație și opt piese de la Alexandru cel Mare, alături de piese locale.
- b) 11 Mai 1923, în comună.
- c) CNBAR/NrInv 3089 (piesa originală) și 3090 (imitația); MIDrobeta-Turnu Severin/NrInv 4171 (1 ex.); colecția dr. G. Severeanu (cinci ex.).
- d) Alexandru cel Mare; Seleucos I.
- f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.50; S. Dimitriu, O. Iliescu, *Dacia*, N.S., 3, 1959, p.272-275; C. Preda, *Monedele*, p.333 (nr.15); idem, *Ist monedei*, p.105.

73. Hotărani, com. Fărcașele, jud. Mehedinți:

- a) Tezaur alcătuit din trei tetradrahme thasiene și 25 denari romani republicani.
- b) În apropierea localității, lucrări edilitare.
- c) MNA/NrInv 24, 1914.
- d) Thasos.
- e) Ultimul denar este datat în 73 a.Chr.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, 9-10, 1941-1944, p.384 (nr.4); idem, *SCIV*, 22, 1971, 4, p.580-585; M. Chițescu, *RRCD*, p.188-189 (nr.95).

74. Hunedoara, jud. Hunedoara:

- I. a) Tezaur constituit din 42 denari romani republicani și 35 drahme apolloniene și dyrrhachiene.

- b) 1855.
 c) MNM.
 d) Dyrrhachium; Apollonia.
 e) Ultimul denar este datat între 74-73 a.Chr.
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.196 (nr.100); C. Preda, *Ist monedei*, p.303.
- II. a) Tezaur format din 1117 monede: 1093 denari romani republicani și imperiali, 19 drahme dyrrhachiene, cinci drahme apolloniene, o imitație după un denar roman imperial și o piesă emisă în Nicaea.
 b) 1904.
 d) Dyrrhachium; Apollonia.
 e) Emisiunile imperiale se distribuie astfel: Nero (1 ex.); Vespasian (2 ex.); Titus (2 ex.); Domitian (2 ex.); Traian (2 ex.).
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.189-193 (nr.97); C. Preda, *Ist monedei*, p.303.
- III. a) Tezaur care are 164 denari romani republicani și imperiali alături de trei torques-uri de argint.
 b) 1910.
 c) Colecția Michael Pap Szathmari (Cluj-Napoca).
 d) Piese se eșalonează între *Natta* (Grueber, Roma, 172-150 a.Chr.; Sydenham, 390, 145-138 a.Chr.) și *Nerva* (2 ex.).
 e) Emisiunile imperiale se distribuie astfel: Augustus (9 ex.); Nero (5 ex.); Otho (2 ex.); Vespasian (21 ex.); Titus (6 ex.); Domitian (13 ex.). Din tezaur nu au fost determinate 14 exemplare.
 f) I. Winkler, *SCN*, 3, 1960, p.443-444 (nr.VIII); M. Chițescu, *RRCD*, p.194 (nr.98); V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.39.
- IV. a) Tezaur care numără 41 denari romani republicani, un denar imperial și o tetradrahmă a Macedoniei I.
 b) 1911 (?), pe teritoriul uzinelor metalurgice.
 c) MICluj-Napoca (5 ex.); colecția Mihaly Vereș din Hunedoara (alte exemplare).
 d) Macedonia I.
 e) Ultimul denar este din timpul lui Vespasian.
 f) I. Winkler, *SCN*, 2, 1958, p.403-404 (nr.IV); M. Chițescu, *RRCD*, p.195-196 (nr.99).
- 75. Icland**, com. Ernei, jud. Mureș:
 a) Tezaur constituit din 34 denari romani republicani și două tetradrahme thasiene cu litera *M* barat.
 b) 24 iulie 1978, pe coasta unui deal de pe teritoriul satului.
 d) Thasos.
 e) Ultimul denar este datat în 56 a.Chr.
 f) Gh. Poenaru Bordea, M. Cojocărescu, *SCN*, 8, 1984, p.53-77; Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p.311 (nr.9).
- 76. Iclânzul**, com. Iclânzul, jud. Mureș:
 a) Tezaur format din peste 100 piese; au fost recuperate două piese thasiene (una este originală, cealaltă fiind imitație) și 18 denari romani republicani.
 b) La nord-est de comuna Iclânzul, pe dealul Ghidașteu.
 d) Thasos.
 e) Ultimul denar este datat în 84 a.Chr.
 f) E. Chirilă, Maria Fl. Grigorescu, *ActaMP*, 6, 1982, p.15-16; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 28, 1984, p.187 (nr.66).
- 77. Islaz**, or. Tumu Măgurele, jud. Teleorman:
 a) Tezaur alcătuit din 160 denari romani republicani și imperiali (33 ex.).
 b) 1872.
 d) Piese se eșalonează între *Atilius Saranus* (Grueber, Roma, 741, 172-151 a.Chr.; Sydenham, 377, 145-138 a.Chr.) și *Traian*.
 e) Din cele 160 de piese, în catalogul în limba latină întocmit de August Treboniu Laurian apar 150 denari romani republicani, patru denari imperiali și imitații locale de denari.
 f) B. Mitrea, *SCN*, 5, 1971, p.305-324; M. Chițescu, *RRCD*, p.199-201 (nr.104).
- 78. Izvoarele** (fost **Bivolita**), com. Călinești, jud. Teleorman:
 a) Tezaur constituit dintr-un număr neprecizat de drahme dyrrhachiene și denari romani republicani (?).
 b) Înainte de 1926.
 c) IAB (1 ex.).
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 9, 1958, 1, p.153 (nr.10).
- 79. Jegălia**, com. Jegălia, jud. Călărași:
 a) Tezaur care are aproximativ 496-497 piese dintre care două tetradrahme thasiene, probabil imitații, 450 denari romani republicani, din care 25 sunt imitații și cinci denari incuși.
 b) 1967, în comună, lucrări agricole.
 c) MICălărași; col. N. Scăunaș (câteva exemplare).

- d) Piese se eșalonează între *Anonim* (Crawford, 53/2, 211 a.Chr.) și *P. Accoleius Lariscolus* (3,82 g; Sydenham, Roma, 1148, 37 a.Chr.).
- e) Între 1970-1973, Crișan Mușeteanu, N. Scăunaș și N. Conovici, au recuperat de la persoane din Jegălia, lezeru și Unirea alți 29 denari republicani, o imitație de denar și o imitație thasiană, pe care le-am inclus în tezaur. De asemenea, se consideră că tezaurul ar fi avut 496-497 de piese din care s-au recuperat 482 exemplare, unele având incizii și creștături.
- f) M. Chițescu, N. Anghelescu, *Dacia*, N.S., 16, 1972, p.305-316; M. Chitescu, *RRCD*, p.204-208 (nr.106); N. Conovici, N. Scăunaș, *SCN*, 9, 1989, p.113-121.
- 80. Jigodin**, or. Miercurea Ciuc, jud. Harghita:
- a) Tezaur alcătuit din 19 piese, din care s-au recuperat 15 tetradrahme thasiene, o tetradrahmă emisă de Macedonia I și o tetradrahmă emisă de Maroneea.
- b) În locul numit "Codor".
- c) MISf.Gheorghe.
- d) Thasos; Macedonia I; Maroneea.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p.257 (nr.55).
- 81. Lăpușnic**, com. Bara, jud. Timiș:
- a) Tezaur alcătuit din opt denari romani republicani și cinci denari imperiali (trei exemplare sunt de la Augustus).
- b) 1868.
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p. 208 (nr.108); C. Preda, *Ist monedei*, p.304.
- 82. Licuriciu**, com. Călinesti, jud. Teleorman:
- a) Tezaur din care s-au recuperat trei drahme dyrrhachiene, o piesă thasiană și un denar roman republican.
- b) 1920-1925.
- d) Thasos; Dyrrhachium.
- f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.162-163; idem, *Dacia*, N.S., 24, 1980, p.372 (nr.10); M. Chitescu, *RRCD*, p.208-209 (nr.109).
- 83. Lueta**, com. Lueta, jud. Harghita:
- a) Tezaur (?) alcătuit din două piese thasiene, două monede de la Filip II, două de la Alexandru cel Mare și două de la Filip III (toate tetradrahme).
- b) În localitate.
- c) CNBAR/NrInv 78-1908.
- d) Filip II; Alexandru cel Mare; Filip III; Thasos.
- f) I. Winkler, *SCN*, 2, 1958, p.403 (nr.IV).
- 84. Mărcușa**, com. Cernat, jud. Covasna:
- a) Tezaur constituit din 53 denari romani republicani și 122 denari imperiali eșalonați până la Domitian.
- b) 1892.
- c) MNM (53 ex.).
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.138-139 (nr.103); C. Preda, *Ist monedei*, p.328.
- 85. Mărtiniș**, com. Mărtiniș, jud. Harghita:
- a) Tezaur din care se cunoaște o tetradrahmă thasiană și 15 denari romani republicani.
- b) 1876.
- c) MICluj-Napoca (10 denari romani republicani).
- d) Thasos.
- e) Ultimul denar este datat în 72 a.Chr.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p.264 (nr.101); B. Mitrea, *BSNR*, 42-66, 1948-1972, 96-120, p.75-81; M. Chițescu, *RRCD*, p.212-213 (nr.115); C. Preda, *Ist monedei*, p.257.
- 86. Merișani** (fost **Călugărița**), com. Băbăița, jud. Teleorman:
- a) Tezaur alcătuit din 10 tetradrahme Macedonia I și patru tetradrahme thasiene, din care două sunt imitații.
- b) 1961, în așezarea locală, în punctul numit "la Băloiu".
- c) MNA.
- d) Macedonia I; Thasos.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 15, 1964, 4, p.569 (nr.4).
- 87. Moroda**, com. Seleuș, jud. Arad:
- a) Tezaur constituit din 10 denari romani republicani și o drahmă apolloniană.
- b) 1955, pe malul râului Cigher, la locul "La Zugău", la 3 km de sat de așezarea locală de la Siliștea.
- c) MȚC/NrInv 363 (11 ex.); colecția I. Diaconescu din Ineu (1 ex.).
- d) Apollonia.
- e) Ultimul denar este datat în 79 a.Chr.
- f) O. Iliescu, *SCN*, 2, 1958, p.460 (nr.38); E. Chirilă și colab., *Apulum*, 9, 1971, p.169-171; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.135-136 (nr.82/II).

88. Mura Mică, com. Gomești, jud. Mureș:

- a) Tezaur format din 167 piese dintre care 39 sunt imitații de tetradrahme ale Macedoniei I, iar 128 sunt emisiuni thasiene.
- b) 1903.
- c) MNM (majoritatea).
- d) Thasos.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p.261 (nr.38); C. Preda, *Ist monedei*, p.243, 257.

89. Murgeni, com. Murgeni, jud. Vaslui:

- a) Tezaur din care s-au recuperat șase monede locale (toate tetradrahme) și o piesă macedoneană.
- b) 1936.
- d) Filip II (pentru piesa macedoneană); Huși - Vovriești.
- e) B. Mitrea consideră că tezaurul a fost îngropat în secolul III a.Chr.
- f) V. Mihăilescu-Bîrliba, *MemAntiq*, 3, 1971, p.196-197; Ghenuță Coman, *RAJVaslui*, p.188, XLV.

90. Nicolae Bălcescu, com. Călmățui, jud. Teleorman:

- a) Tezaur alcătuit din aproximativ 100 de piese dintre care se cunosc o tetradrahmă de tip Macedonia I și 13 denari imperiali romani.
- b) În locul "Câmpul Cioarei".
- c) MNA.
- d) Macedonia I.
- e) Nu se cunosc condițiile descoperirii și numărul total al pieselor; ultimul denar este datat în 73 a.Chr.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.108-109 (nr.14); M. Chițescu, *RRCD*, p.219 (nr.130); C. Preda, *Ist monedei*, p.243.

91. Nucet, com. Chiojdeanca, jud. Prahova:

- a) Tezaur (?) din care se cunoaște o piesă emisă de Macedonia I și câteva tetradrahme thasiene.
- c) IAB.
- d) Macedonia I; Thasos.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.108-109 (nr.15); C. Preda, *BSNR*, 80-85, 1986-1991(1993), 134-139, p.290.

92. Oancea, com. Oancea, jud. Galați:

- a) Tezaur (?) din care s-au recuperat șase piese antice.
- b) 1938, lucrări agricole în localitate.
- d) Alexandru cel Mare (patru drahme); Filip III (o drahmă *Colophon*) și o imitație locală după monedele lui Alexandru cel Mare (drahma are 2,60 g și 20 mm)
- e) B. Mitrea consideră că tezaurul a fost îngropat în jurul anului 300 a.Chr.
- f) I. Dimian, *SCIV*, 6, 1955, 1-2, p.304; C. Preda, *Monedele*, p.334.

93. Odobești, jud. Vrancea:

- a) Tezaur alcătuit din 21 denari romani republicani și imperiali.
- b) Probabil în împrejurimile localității.
- c) CNBAR.
- d) Piese se eșalonează între *P. Maenius* (3,40 g; 19 mm; Sydenham, 351, 150-146 a.Chr.; BMC, Roma, 630, 196-173 a.Chr.) și *Augustus* (3,75 g; 18,5 mm; BMC, Lugdunum, 519, 2-11 p.Chr.).
- e) C. Preda consideră că piesa de la Antonius Pius nu aparține tezaurului. De asemenea se crede că tezaurul a avut mai multe piese iar locul descoperirii lui poate fi plasat la Mera-Arva sau Bontăști, situație în care ne-am confrunat cu unul și același tezaur.
- f) M. Chițescu, *SCN*, 6, 1975, p.210-212; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.154 (nr.56); C. Preda, *Ist monedei*, p.307-308.

94. Olteni, com. Olteni, jud. Teleorman:

- a) Tezaur alcătuit din 49 piese din care 4 sunt tetradrahme thasiene, iar 45 tetradrahme locale de tip Vârteju - București.
- b) Mai 1966, în partea de nord a comunei, în apropierea punctului de bifurcare a șoselei **Alexandria-Pitești**.
- c) IAB/NrInV 1347.
- d) Thasos; tipul Vârteju - București.
- e) Descoperirea a fost făcută de doi copii, într-o groapă de unde scoteau lut pentru gospodărie.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 18, 1967, 1, p.196 (nr.33); idem, *Dacia*, N.S., 32, 1988, 1-2, p.216 (nr.11); C. Preda, *Ist monedei*, p.257.

95. Orăștie, jud. Hunedoara:

- a) Tezaur care are din 310 denari romani republicani și imperiali, eșalonați între 268 a.Chr. și 98 p.Chr., alături de o piesă de tip Juba I.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.142-143 (nr.123); I. Glodariu, *Relații*, p.287 (nr.204c); V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.39; C. Preda, *Ist monedei*, p.308.

96. Ostrovul Șimian, or. Drobeta Turnu Severin, jud. Mehedinți:

- a) Tezaur format din 68 piese dintre care două sunt drahme dyrhachiene iar 66 piese celtice de tip Sirmium sau imitații de tip Filip II.

- b) Mai 1970, pe str. Calomfirescu nr.232, lucrări edilitare.
- c) Muzeul Regional Porțile de Fier, Drobeta Turnu Severin.
- d) Dyrrhachium (3,30 g; 18 mm și 3,31 g; 17 mm).
- f) D. Benea, *Apulum*, 11, 1973, 11, p.711-715; C. Preda, M. Davidescu, *Drobeta*, 1, 1974, p.77-102; C. Preda, *Ist monedei*, p.268.
- 97. Pasul Vulcan**, or. Orăștie, jud. Hunedoara:
- a) Tezaur constituit din 46 denari romani republicani și 52 denari imperiali.
- b) Ianuarie 1858, în apropiere de Orăștie.
- d) Piese se eșalonează între *Aemilia* și *Domitian* (5 ex.).
- e) Printre emisiunile imperiale se mai numără: Tiberius (1 ex.), Germanicus (1 ex.), Galba (2 ex.), Otho (1 ex.), Vitellius (3 ex.), Vespasian (29 ex.), Titus (8 ex.), Lulia Titii (1 ex.).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.226 (nr.139); C. Preda, *Ist monedei*, p.316, 331.
- 98. Pâncești**, com. Pâncești, jud. Bacău:
- a) Tezaur alcătuit din 202 denari romani republicani și imperiali.
- b) 1969, la vest de localitate, în punctul „Dealul Odăilor”, la cca 2 km de așezarea locală de la Răcătău, în partea de est față de cetatea dacică și vest față de satul Pâncești.
- d) Piese se eșalonează între *Anonim* (2,90 g ; 18 mm; Grueber, Italia, 117, 240-217 a.Chr.; Sydenham, Italia, 291, 195-155 a.Chr.) și *Tiberius*, 1 ex. (3,60 g; 19 mm; RIC, Lugdunum, 3, 14-15 p.Chr.).
- e) Pentru piesele 199-201 nu s-a stabilit emitentul, iar piesa nr. 202 este de tip Numidia-Juba; cinci exemplare sunt de la Augustus. Monedele au titlul argintului de 900‰.
- f) V. Căpitanu, V. Ursachi, *Carpica*, 4, 1971, p.167-182; M. Chițescu, *RRCD*, p.227-230 (nr.143).
- 99. Părgărești**, com. Părgărești, jud. Bacău:
- a) Tezaur din care s-au recuperat șase denari romani, din care unul este imperial.
- b) MIBacău.
- d) Piese se eșalonează între *L. Cornelius Sulla*, *L. Manlius* (Grueber, Est, 8, 82-81 a.Chr.; Sydenham, Est, 757, 82-81 a.Chr.) și *Augustus* (Grueber, Gallia, 163, 14-12 a.Chr.; RIC, Lugdunum, 327, 14-12 a.Chr.).
- e) M. Chițescu plasează descoperirea în localitatea Pângărați, jud. Neamț.
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.231 (nr.144); M. Crawford, *RRCH*, p.134 (nr.503); C. Preda, *Ist monedei*, p.329;
- 100. Petelea**, com. Petelea, jud. Mureș:
- a) Tezaur format din 200 piese locale, alături de două monede de tip Macedonia I.
- b) 1869, pe teritoriul comunei.
- c) MIBrukenthal (10 ex.); MNM; KMW.
- d) Macedonia I; tipul Petelea (8,35-10,39 g).
- f) C. Moisil, *BSNR*, 15, 1920, 35-36, p.74; N. Lupu, *SCN*, 1, 1957, p.50-57.
- 101. Petrindu**, com. Cuzâplac, jud. Sălaj:
- a) Tezaur constituit din 25 piese, dintre care 24 sunt tetradrahme thasiene iar una este o tetradrahmă Macedonia I.
- b) 1972, în locul numit „Clenderoaia”, la 500-600 m nord, nord-est de sat.
- c) MIZalău.
- d) Thasos; Macedonia I.
- f) E. Chirilă, V. Lucăcel, *ActaMP*, 3, 1979, p.89-101; C. Preda, *Ist monedei*, p.246-258.
- 102. Pianu de Sus**, com. Pianu, jud. Alba:
- a) Tezaur alcătuit din 76 piese din care se cunosc o tetradrahmă thasiană, 26 drahme apolloniene, 23 drahme dyrrhachiene, „parte originale, parte imitații”.
- b) 1852, pe un deal din apropiere.
- d) Thasos; Apollonia; Dyrrhachium.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.102-103 (nr.41); M. Cojocărescu, *SCN*, 6, 1975, p.198 (nota 10).
- 103. Ploșor**, com. Sălcuta, jud. Dolj:
- a) Tezaur format din aproximativ 60-70 denari romani republicani și imperiali, din care s-au recuperat 52 exemplare (un exemplar este denar imperial).
- b) 1969, la vest de localitate.
- c) MICraiova (50 ex.); colecție particulară din Craiova (2 ex.).
- e) Ultimul denar este de la *Augustus*.
- f) Gh. Popilian, *SCN*, 5, 1971, p.380-384.
- 104. Poiana**, com. Ciuperceni, jud. Teleorman:
- a) Tezaur care are 59 piese de tip Macedonia I și 17 emise de Thasos.
- b) 1971, lucrări agricole iar apoi cercetări arheologice, într-un vas de lut.
- c) IAB (69 ex.); colecție particulară (3 ex.).

- d) Macedonia I; Thasos.
 e) Posibil ca în zonă să existe o așezare locală.
 f) I. Bogdan Cătăniciu, *SCN*, 6, 1975, p.177-178.
- 105. Poiana**, com. Cârbești, jud. Gorj:
 a) Tezaur format din 28 denari romani republicani și imperiali eșalonați din 124 a.Chr. până în 81 p.Chr., alături de obiecte de podoabă locale.
 b) 1938, în localitate.
 d) Piese imperiale se distribuie astfel: Augustus (2 ex.), Tiberius (2 ex.), Nero (5 ex.), Vespasian (5 ex.) și Domitian (4 ex.).
 f) C. Deculescu, *SCIV*, 17, 1966, 3, p.586 (nr.6); V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.39.
- 106. Poiana**, com. Nicorești, jud. Galați:
 a) Tezaur din care s-au recuperat 24 monede grecești (?) și romane dintre care 18 exemplare sunt de argint iar șase exemplare de bronz.
 b) 1903, pe malul Siretului, în apropierea stațiunii locale alături de cinci vârfuri de săgeți de bronz și 17 fibule de bronz.
 c) IAB.
 e) Se consideră că ar fi vorba de o colecție de antichități care provin de pe locul așezării locale.
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.294, II, nr.26; idem, *Dacia răsăriteană*, p.140 (nr.165), 154-155 (nr.60).
- 107. Poroschia**, or. Alexandria, jud. Teleorman:
 a) Tezaur constituit din aproximativ 124 piese dintre care s-au recuperat 39 tetradrahme thasiene și 85 denari romani republicani.
 b) 1938-1943, în împrejurimile orașului.
 d) Thasos.
 e) Tezaurul a fost achiziționat în două etape, ca loturi separate, considerate inițial ca două tezaure; ultimul denar este datat în 82 a.Chr.
 f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.102-103 (nr.46); B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.151-154 (nr.2); idem, *BSNR*, 42-46, 1948-1972, p.78; M. Chițescu, *RRCD*, p.93-94 (nr.2); C. Preda, *Ist monedei*, p.258.
- 108. Potoc**, com. Sasca Montana, jud. Caraș-Severin:
 I. a) Tezaur care are 176 denari romani republicani, o drahmă apolloniană și un denar roman imperial de la Vespasian.
 b) Ianuarie 1842.
 c) KMW.
 f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.104; I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.144-145 (nr.134); M. Chițescu, *RRCD*, p.248 (nr.155).
 II. a) Tezaur constituit din monede macedonene, alături de piese locale datate în secolele III - II a.Chr.
 e) Parte din tezaur s-a risipit.
 f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.88-89 (nr.119).
- 109. Ramna**, com. Ramna, jud. Caraș-Severin:
 a) Tezaur alcătuit din aproximativ 144 piese locale, alături de monede originale Filip II și Alexandru cel Mare.
 b) 1896, pe teritoriul comunei.
 c) MNM (12 ex.); colecție particulară (1 ex.).
 d) Filip III; Alexandru cel Mare; tipul Ramna (13-14 g).
 f) C. Moisil, *BSNR*, 17, 1922, 41-42, p.59; B. Mitrea, *Penetrazione*, p.29; C. Preda, *Ist monedei*, p.144-146.
- 110. Rasa**, com. Grădiștea, jud. Ialomița:
 a) Tezaur format din aproximativ 50 monede din care 9 locale, alături de 19 tetradrahme macedonene originale de la Alexandru cel Mare și trei de la Seleucos.
 b) 1942, pe teritoriul satului Vaidomir, în malul bălții Ialomița, într-un vas de lut.
 c) CNBAR; IAB/NrInV 200; MICălărași; colecția V. Sava și V. Bratu din București.
 d) Alexandru cel Mare; Seleucos I; tipul Rasa (12,83-14,20 g).
 e) În lucrările de specialitate descoperirea este raportată la localitatea Rasa.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 1962, p. 535 (nr.13); C. Preda, *Monedele*, p.51-53; idem, *Ist monedei*, p.140.
- 111. Răfov**, com. Răfov, jud. Prahova:
 a) Tezaur din care s-au recuperat trei denari romani republicani și 12 denari imperiali.
 b) 1940 (?).
 c) IAB/NrInV 107/1940.
 d) Piese se eșalonează între Q. *Titius* (Grueber, Roma, 2220, 87 a.Chr.; Sydenham, Roma, 691, 88 a.Chr.) și *Traian* (5 ex.).
 e) Celelalte emisiuni imperiale provin de la Vitellius (1 ex.), Vespasian 3 ex.), Titus Caesar (1 ex.), Domitian (2 ex.); unii denari de la Traian au titlul de *Dacicus*.
 f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.167-168; M. Chițescu, *RRCD*, p.256 (nr.166).
- 112. Râncăcioaie**, com. Călinești, jud. Argeș:
 a) Tezaur constituit dintr-un număr neprecizat de drahme histriene (?) și tetradrahme thasiene.

b) 1942-1943.

d) Histria (?); Thasos (1 ex.).

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 23, 1979, p.372 (nr.14).

113. Răpile, or. Onești, jud. Bacău:

a) Tezaur constituit din nouă denari romani republicani de la M. Antonius și șase denari imperiali (1 ex. de la Vitellius și 5 ex. de la Vespasian), alături de o imitație după un denar imperial.

b) 1962, în așezarea carpică, cercetări arheologice, în secțiunea 4, metrul 9, la adâncimea de 0,20 m, într-un vas de lut.

c) MIOnești.

d) Piese se eșalonează între *M. Antonius* (3,01 g; 16 mm, BMC, Est, 189, tip gen., 32-31 a.Chr.) și *Vespasian* (3,26 g; 19 mm; BMC, 161, 75 p.Chr.; Cohen², 371-ultimul exemplar).

f) B. Mitrea, *SCIV*, 15, 1964, 4, p.578 (nr.66); V. Mihailescu-Bîrliba, *Carpica*, 8, 1976, p.137-150; idem, 1980, I, p.281, nr.221; M. Chițescu, *RRCD*, p.256 (nr.167).

114. Remetea Mare, com. Remetea Mare, jud. Timiș:

a) Tezaur format din 7 tetradrahme thasiene, 169 denari romani republicani și obiecte de podoabă de argint, de factură locală.

b) 1905.

d) Thasos.

e) Ultimul denar este datat în 16 a.Chr.

f) I. Winkler, *SCSCLuj*, 1955, p.104-105 (nr.48); I. Glodariu, *Relații*, p.265 (nr.128); M. Chițescu, *RRCD*, p.256 (nr.165); C. Preda, *Ist monedei*, p.258, 310-311.

115. Sacalasău Nou, com. Derna, jud. Bihor:

a) Tezaur alcătuit din 31 denari romani republicani, drahme dyrrhachiene și apolloniene.

b) 1935.

c) MICIuj-Napoca (8 ex.).

f) I. Glodariu, *Relații*, p.272 (nr.68).

116. Salonta, jud. Bihor:

a) Tezaur constituit din 141 denari dintre care 121 denari republicani și imperiali (14 exemplare de la Augustus).

b) 1898, în hotarul de vest al localității, în locul numit „Pusta Culișer”.

c) MNM/NrInv 562.

d) Piese se eșalonează între *P. Aelius Paetus* (?) (Crawford, Roma, 176, 169-158 a.Chr.) și *Augustus* (BMC, Lugdunum, 537, 2 a.Chr. - 11 p.Chr.).

e) Deși tezaurul mai cuprinde două emisiuni de la Domitian și alte două de la Commodus, totuși acest depozit monetar a fost integrat la categoria tezaurilor care cuprind ca ultime emisiuni, denarii de la Augustus. De asemenea, se consideră că denarul nr.1 poate fi și al lui C. Considius Paetus (Crawford, Roma, 465/1, 46 a.Chr.).

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.259 (nr.173); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.148-152 (nr.103/III); C. Preda *Ist monedei*, p.330.

117. Sascut, com. Sascut, jud. Bacău:

a) Tezaur din care s-au recuperat 68 sau 69 denari romani republicani și imperiali timpurii.

b) 1913.

d) Piese se eșalonează din 127 a.Chr. până la Augustus (27/20 a.Chr.).

e) Se consideră că tezaurul ar fi avut inițial 73 de exemplare și că descoperirea s-ar fi făcut la Fântânele (punct înglobat azi localității Sascut), motiv pentru care uneori tezaurul este raportat la Fântânele-Sascut.

f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.111-112; I. Winkler, *JNG*, 17, 1967, p.152; M. Chițescu, *RRCD*, p.260 (nr.174).

118. Satulung (fost Șaptesate), or. Brașov, jud. Brașov:

a) Tezaur constituit din 40 denari romani republicani (24 ex.) și imperiali (16 ex.).

d) Piese se eșalonează între *M. Herennius* (Grueber, Roma, 1231; Sydenham, Italia de Sud (Rhegium ?), 567, 101 a.Chr.) și *Vespasian* (8 ex.).

e) Emisiunile imperiale se distribuie astfel: Augustus (4 ex.), Nero (1 ex.), Galba (2 ex.), Vitellius (1 ex.).

f) I. Glodariu, *Relații*, p.291 (nr.263); M. Chițescu, *RRCD*, p.290-291 (nr.195); V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.

119. Satu Nou, com. Mișca, jud. Arad:

a) Tezaur care are 125 denari romani republicani, patru imitații de denari și o imitație thasiană.

b) Vara anului 1932, cu ocazia desfundării unui teren din apropierea Crișului, pe pământul agricultorului Angyal Gheorghe; tezaurul era depus într-un vas de lut (ulcică) care s-a spart și pierdut.

c) MIArad.

d) Piese se eșalonează între *Anonim* (3,40 g; 18x19 mm; Grueber, Roma, 229-217 a.Chr.) și *Man. Acilius Glabrio* (3,95 g; 18x20 mm; Grueber, Roma, 3943, 50 a.Chr.; Crawford, Roma, 442, 49 a.Chr.).

e) Inițial se pare că tezaurul avea 180 exemplare din care se cunosc 130 piese; o piesă s-a pierdut, iar unele monede au aplicate contramărci.

f) I. Winkler, *SCN*, 1, 1957, p.79-113; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.154 (nr.108/I).

120. Sâncrăieni, com. Sâncrăieni, jud. Harghita:

a) Tezaur format din obiecte de podoabe locale de argint (15 cupe și pocale alături de trei podoabe), o imitație tetradrahmă thasiană și o drahmă dyrrhachiană.

b) 1953.

d) Thasos; Dyrrhachium.

f) D. Popescu, *Dacia*, N.S., 2, 1958, p.157 (nr.181); C. Preda, *Ist monedei*, p.259, 270.

121. Sângeorzul Nou, com. Lechința, jud. Bistrița-Năsăud:

I. a) Tezaur alcătuit din 96 tetradrahme thasiene și o piesă de tip Maroneea.

b) 1902, în punctul numit "La Spin".

d) Thasos; Maroneea.

f) I. Glodariu, *Relații*, p.257 (nr.60).

II. a) Tezaur (?) constituit din denari romani (imitații ?), alături de imitații thasiene și tetradrahme de tip Filip II.

f) I. Glodariu, *Relații*, p.292 (nr.284).

122. Sânpetru, com. Sânpetru, jud. Brașov:

a) Tezaur constituit din 56 tetradrahme thasiene, imitații ale acestora și trei tetradrahme Macedonia I (două originale și una imitație).

b) Iunie 1959, în apropierea satului Sânpetru, pe locul numit "La Grind" situat la 1,5 km nord-vest de sat.

c) MIBrasov.

d) Thasos; Macedonia I.

f) E. Chirilă, I. Pop, *Apulum*, 6, 1967, p.607-610; idem, *Apulum*, 7, 1968, 1, p.164 (nr.83);

123. Scărișoara, com. Hotarele, jud. Giurgiu:

a) Tezaur care are șapte drahme histriene și două imitații de tip Filip II.

b) Între 1950-1952, în locul "Puțul lui moș Ion", în așezarea locală.

c) MIOltenița (din 1964).

d) Histria; imitație Filip II.

f) C. Preda, *Dacia*, N.S., 10, 1966, p.221-235; C. Preda, *Ist monedei*, p.57.

124. Scurta, com. Orbeni, jud. Bacău:

a) Tezaur format din denari romani republicani și imperiali timpurii din care s-au recuperat patru exemplare.

b) 1927, în grădina sâtenței Untea, aflată pe malul drept al râului Siret, în punctul numit „Râpa lui Crăciun”.

c) IAB/NrInv 26, 1927.

d) Piese se eșalonează între C. *Plutius* (Grueber, Italia, 454, 150-125 a.Chr.; Sydenham, Roma, 410, 137-134 a.Chr.) și *Augustus* (Grueber, Roma, 4374, 27-25 a.Chr.; RIC, Colonia Patricia, 20-16 a.Chr.).

e) S-a constatat și prezența a două imitații locale realizate după o piesă din secolul II a.Chr. și alta datată cu aproximație între 100 și 50 a.Chr.

f) I. Winkler, *JNG*, 17, 1967, p.152; M. Chițescu, *RRCD*, p.268 (nr.179); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.158 (nr.94).

125. Sebeș, jud. Alba:

a) Tezaur constituit din aproximativ 50 monede, printre care tetradrahme thasiene și drahme emise de Dyrrhachium și Apollonia.

b) În împrejurimile orașului.

d) Thasos; Dyrrhachium; Apollonia.

f) V. Suci, *Apulum*, 24, 1987, p.120 (nr.10).

126. Sfântu Gheorghe, jud. Covasna:

I. a) Tezaur alcătuit din denari romani republicani și imperiali timpurii.

b) 1851, la marginea de nord a orașului.

f) Z. Szekely, *Materiale*, 2, 1956, p.678 (nr.3); idem, *SCN*, 4, 1968, p.372.

II. a) Tezaur din care se cunosc 50 denari romani republicani și imperiali.

b) Mai 1859, în oraș.

c) MIBruckental (31 ex.).

d) Piese se eșalonează până la Vespasian.

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.271 (nr.182); V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.

III. a) Tezaur format din 61 denari romani republicani dintre care ultimele trei piese sunt denari imperiali.

b) Iulie 1963, pe malul stâng al pârâului Simeria, în apropierea unui bordei dacic, alături de ceramică de factură locală.

c) MISf.Gheorghe.

- d) Piese se eșalonează între C. *Scribonius* (3,26 g; 1,65 mm; Grueber, Roma, 727, 172-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 377, 145-138 a.Chr.) și *Augustus, C. Sulpicius Platorius* (3,80 g; Grueber, Roma, 4654, 8 a.Chr.; Sydenham, Roma, 169, 13 a.Chr.).
- f) Z. Szekely, *SCN*, 4, 1968, p.363-372.
- 127. Sfîntești**, com. Sfîntești, jud. Teleorman:
- a) Tezaur constituit din 13 tetradrahme thasiene, 92 denari romani republicani și o imitație de denar roman.
- b) 1939.
- c) MNA.
- d) Thasos.
- e) Ultimul denar este datat în 68 a.Chr.
- f) C. Moisil, *CNA*, 17, 1943, p.258; B. Mitrea, *Materiale*, 1, 1953, p.507-523; idem, *SCN*, 2, 1958, p.170 (nr.32); M. Chițescu, *RRCD*, p.269-271 (nr.181); C. Preda, *Ist monedei*, p.254.
- 128. Sighișoara**, jud. Mureș:
- a) Tezaur din care se cunosc o tetradrahmă de tip Filip II și un număr neprecizat de drahme dyrrhachiene și denari romani republicani.
- d) Filip II; Dyrrhachium.
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p.272 (nr.71a); C. Preda, *Ist monedei*, p.313.
- 129. Someșul Cald**, com. Gilău, jud. Cluj:
- a) Tezaur alcătuit din 438 piese dintre care 318 drahme dyrrhachiene, 120 denari romani republicani și un lanț ornamental cu pandantive tip cui.
- b) 1844.
- c) KMW (cele mai multe exemplare).
- d) Dyrrhachium.
- e) Ultimul denar este datat în 56 a.Chr.
- f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.114-115 (nr.47); I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p.71-90; M. Chițescu, *RRCD*, p.273-275 (nr.187); C. Preda, *Ist monedei*, p.271.
- 130. Sovata**, jud. Mureș:
- a) Tezaur constituit din 12 piese din care 10 sunt tetradrahme thasiene și două tetradrahme emise de Macedonia I.
- d) Thasos; Macedonia I.
- f) C. Preda, *Ist monedei*, p.246.
- 131. Stăncuța**, com. Stăncuța, jud. Brăila:
- a) Tezaur format din 87 piese dintre care 53 tetradrahme thasiene. 34 denari romani republicani, alături de două bare de argint.
- b) 1953, la nord-vest de sat, într-un vas de argint.
- c) MNA.
- d) Thasos.
- e) Ultimul denar este datat în 52 a.Chr.
- f) C. Preda, *SCN*, 2, 1958, p.239-251; M. Chițescu, *RRCD*, p.275-276 (nr.188).
- 132. Stoenеști**, com. Stoenеști, jud. Giurgiu:
- a) Tezaur care are 28 monede locale și 14 piese thasiene, parte originale, parte imitații.
- b) 1963, lucrări agricole.
- c) MIGiurgiu.
- d) Thasos; tipul Vârteju - București.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 9, 1965, p.493 (nr.23); B. Mitrea, *SCIV*, 16, 1965, 4, p.609 (nr.11); C. Preda, *Ist monedei*, p.259.
- 133. Suatu**, com. Mociu, jud. Cluj:
- a) Tezaur constituit din două tetradrahme ale Macedoniei I, 10 tetradrahme thasiene.
- b) 1863.
- c) MNM (6 ex.); MICluj-Napoca (6 ex.).
- d) Macedonia I; Thasos.
- f) I. Glodariu, *Relatii*, p.260 (nr.30).
- 134. Suhaia**, com. Suhaia, jud. Teleorman:
- a) Tezaur alcătuit din aproximativ 200 piese din care s-au recuperat două tetradrahme thasiene, cinci drahme dyrrhachiene și nouă denari romani republicani, într-un vas de lut.
- b) 1964, la vest de sat, lucrări agricole.
- c) Colectia prof. Anton Lucian (Zimnicea); restul în diferite colecții.
- d) Thasos; Dyrrhachium.
- e) Se pare că tezaurul număra inițial aproximativ 200 de monede; ultimul denar este datat în 78-77 a.Chr.
- f) M. Chițescu, *SCN*, 4, 1968, p.453-454; C. Preda, *Ist monedei*, p.259.

135. Suseni, com. Bogăți, jud. Argeș:

- a) Tezaur format din 41 tetradrahme thasiene (6 cu sigla *M* și 35 cu sigla *M* barat) și patru tetradrahme de tip Macedonia I.
- b) 1986.
- d) Thasos; Macedonia I.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 32, 1988, 1-2, p.216 (nr.6).

136. Șeica Mică, com. Șeica Mică, jud. Sibiu:

- a) Tezaur constituit din 348 denari romani republicani și unul imperial, alături de obiecte de podoabă locale (brățări, fibule, un lăntișor și trei torques-uri).
- b) 1954, pe teritoriul comunei, în partea de nord-est și la sud de pârâul Scurtului.
- c) MIMedias.
- d) Piese se eșalonează între *Anonim* (Grueber, Roma, 419, 217-197 a.Chr.; Sydenham, Roma (?), 216, 175-168 a.Chr.) și *Augustus* (3,79 g; RIC, Est, 38).
- f) M. Chițescu, *RRCD*, p.283-289 (nr.193).

137. Șieu Odorhei, com. Șieu Odorhei, jud. Bistrița Năsăud:

- a) Tezaur alcătuit din 214 monede dintre care 97 tetradrahme Macedonia I, 91 tetradrahme Thasos, 4 drahme Apollonia și 15 Dyrrhachium, 7 stateri emiși de celții boi din zona Dunării de mijloc, depuse probabil într-o pungă de piele.
- b) Septembrie 1982, pe terasa înaltă a râului Șieu, la 500 m sud-vest de vatra satului.
- c) MI Bistrița-Năsăud.
- d) Macedonia I; Thasos; Apollonia; Dyrrhachium.
- e) Piese prezintă tăieturi adânci, specifice tipului Huși - Vovriești.
- f) C. Preda, Gh. Marinescu, *BSNR*, 77-79, 1983-1985 (1986), 131-133, p.19-67.

138. Șimleul Silvaniei, jud. Sălaj:

- I. a) Tezaur format trei denari romani republicani și patru drahme de tip Dyrrhachium.
- b) 1908, pe dealul „Măgura Șimleului”, lucrări agricole.
- c) MIOradea/Nrlnv 123 (1 ex.); MNM (restul pieselor).
- d) Dyrrhachium; *L. Titurius L.f. Sabinus* (4 g; 17 mm; Crawford, Roma, 344/1, 89 a.Chr.).
- e) Al. Sășianu consideră că tezaurul descoperit în 1908 a ajuns la MNM în două loturi, unul cu drahme apolloniene și dyrrhachiene, altul cu denari romani republicani.
- f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.167-168 (nr.124/VI).
- II. a) Tezaur din care s-au recuperat 36 monede și podoabe locale de argint; 25 exemplare sunt denari romani republicani, zece denari romani imperiali, o monedă din Numidia, un torques de argint, patru brățări de argint, trei fragmente dintr-o brățară de argint, șapte pandantive, o brățară de bronz.
- b) 1946, pe dealul „Măgura Șimleului”, în punctul numit „Uliul cel Mic” („Munte de Frasin”), lucrări agricole. Unele provin din două morminte locale iar altele în urma unor săpături arheologice efectuate în 1978, în secțiunea 4.
- c) MISf.Gheorghe (33 ex.); MIZalău (3 ex.).
- d) Piese se eșalonează între *Q. Fabius Maximus* (Crawford, Roma, 265/1, 127 a.Chr.) și *Augustus*, 10 ex. (BMC, I, Lugdunum, 519. 2 a.Chr. - 11 p.Chr.).
- e) Se crede că tezaurul avea inițial 50 exemplare din care 14 piese au ajuns la diferiți colecționari din Baia Mare și Carei.
- f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.168-170 (nr.124/VII).

139. Șomoșcheș, com. Cernei, jud. Arad:

- a) Tezaur constituit din 83 piese dintre care 73 drahme dyrrhachiene și 10 denari romani republicani.
- b) 15 august 1974, în cimitirul satului.
- c) MIArad.
- d) Dyrrhachium.
- e) Ultimul denar este datat în 76 a.Chr.
- f) E. Chirilă, M. Barbu, *Ziridava*, 11, 1979, p.141-144; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.101 (nr.28).

140. Șpring, com. Șpring, jud. Alba:

- a) Tezaur format din denari romani republicani (47 ex.) și imperiali (3 ex.).
- b) 26 iunie 1977, în comună, lucrări agricole, în locul numit „Dealul Carpinilor” într-un punct situat la 130 m vest de Calea Carpinilor; ulterior sondaj arheologic. Piese erau depuse într-un vas de lut dacic care a fost distrus.
- c) MIAIba Iulia.
- d) Piese se eșalonează între *L. Antestius Gragulus* (3,70 g; 20,3 mm; Grueber, Roma, 976, 124-103 a.Chr.; Sydenham, Roma, 451, 133-126 a.Chr.; Crawford, Roma, 238/1, 136 a.Chr.) și *Augustus* (3,80 g; 17,8 mm; RIC, Lugdunum, 328, 14-12 a.Chr.).
- e) Pe unele piese se observă contramărci, litere ale alfabetului latin sau grec, simboluri considerate mărci de control.
- f) V. Pavel, *Apulum*, 16, 1978, p.91-101.

141. Ștefănești, com. Suseni, jud. Argeș:

- a) Tezaur din care se cunoaște o tetradrahmă thasiană (?) alături de monede locale, în număr neprecizat.

b) 1968.

d) Thasos (?).

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 23, 1979, p.372 (nr.26).

142. Talpe, com. Drăgănești, jud. Bihor:

a) Tezaur alcătuit din 85 monede dintre care 21 denari romani republicani, 59 drahme din Apollonia și cinci imitații de tip Apollonia.

b) 1936 în hotarul satului, pe pășunea din partea de est a satului, în locul numit "Văioage", într-un vas de lut.

c) Tezaurul a fost predat în mai multe loturi liceului "Samuil Vulcan" din Beiuș, unde s-a păstrat până în anul 1972 când s-a pierdut.

d) Apollonia.

e) Tezaurul a fost greșit localizat la Beiuș; el a fost descoperit la nord de Beiuș, în localitatea Talpe, de Vasile Ciupa; ultimul denar este datat în 71 a.Chr. Pieseile grecești au greutate cuprinse între 2,55 și 3,43 g pentru originale și 2,52-3,07 g pentru imitații; ele sunt foarte tocite, unele având chiar ștersă legenda de pe avers și revers.

f) M. Chitescu, *SCN*, 4, 1968, p.355-362; B. Mitrea, *SCIV*, 19, 1968, 1, p.173 (nr.17); Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.171-172 (nr.127).

143. Tămădău Mare, com. Tămădău Mare, jud. Călărași:

a) Tezaur constituit din 4 monede celtice și 17 imitații thasiene.

b) Martie 1950, în comună, lucrări agricole; piesele erau depuse într-o cană de lut descoperită pe locul unei așezări locale.

c) CNBAR/NrInv B₄-I 940, 941, 942.

d) Tipul Biatec, 1 ex. (17,17 g; 25x30 mm); tipul Nonnos, 2 ex. (17,25 g; 25x26 mm și 17,43 g; 23x27 mm).

f) I. Winkler, *SCS Cluj*, 1955, p.104-105 (nr.56); B. Mitrea, *SCN*, 1, 1957, p.31-39; C. Secăseanu, *SCN*, 1, 1957, p.31-39.

144. Târgu Ocna, jud. Bacău:

a) Tezaur din care s-au recuperat 15 denari romani republicani și imperiali timpurii (1 ex.).

b) 1936, într-un vas de lut care s-a pierdut.

c) IAB/NrInv 26, 38

d) Pieseile se eșalonează între *Anonim* (2,79 g; Grueber, Italia, 314, 217-197 a.Chr.; Sydenham, Italia, 277, 165-155 a.Chr.) și *Augustus, L. Vinicius* (3,96 g; Grueber, Roma, 4474, 16 a.Chr.).

e) Printre piesele recuperate s-a identificat o piesă de la M. Antonius și o imitație.

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.302 (nr.203); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăritenă*, p.158-159 (nr.102).

145. Târnava, com. Botoroaga, jud. Teleorman:

a) Tezaur constituit dintr-o drahmă histriană și 20 denari romani republicani.

b) 1912-1913 (?), într-o ulcică de lut, alături de obiecte de podoabă.

c) Colecția Tache Constantinescu și colecția Papaianopol (14 ex. prin 1939-1940).

d) Histria.

e) Nu se știe dacă drahma histriană a făcut sau nu parte din tezaur.

f) B. Mitrea, *SCN*, 4, 1968, p.381-384.

146. Tibru, com. Cricău, jud. Alba:

a) Tezaur care are din 194 denari romani (55 exemplare sunt denari imperiali de la Augustus).

b) 25 iulie 1938, în vestul localității, în punctul numit „La comoara”.

c) MICluj-Napoca (50 ex.); MIALba Iulia (144 ex.).

d) Pieseile se eșalonează între *C. Porcius Cato* (Grueber, Roma, 461, 150-125 a.Chr.; Sydenham, Italia, 417, 137-134 a.Chr.) și *Augustus* (RIC, Lugdunum, 338, 11-10 a.Chr.).

e) Un exemplar este de tipul cu capul Romei.

f) V. Pavel, *Apulum*, 11, 1974, p.99-113; M. Chițescu, *RRCD*, p.292-296 (nr.200).

147. Tisa, com. Burjuc, jud. Hunedoara:

a) Tezaur format din 848 denari romani republicani, 13 denari imperiali alături de 52 tetradrahme thasiene, 37 drahme dyrrhachiene și 19 drahme apolloniene.

b) 1872 sau 1873, în apropierea localității.

c) MNM.

d) Thasos; Dyrrhachium; Apollonia.

e) Se consideră că denarii imperiali eșalonați de la Vespasian la Alexander Sever aparțin tezaurului; ultimul denar este în 32-31 a.Chr.

f) I. Winkler, *Sargetia*, 7, 1970, p.27-42; M. Chițescu, *RRCD*, p.296-301 (nr.201); C. Preda, *Ist monedei*, p.315.

148. Tulgheș, com. Mireșu Mare, jud. Maramureș:

a) Tezaur constituit din 208 monede dintre care se cunosc 201 tetradrahme locale și celtice, alături de șapte tetradrahme grecești.

b) 1939-1940, în raza comunei Mireșu Mare.

- c) La București (103 ex. locale și o piesă grecească); MNM (95 piese locale și 5 piese grecești); MIBaia Mare (3 piese locale și o piesă grecească).
- d) Tipul Banat, 2 ex. (13,09-13,77 g); tipul Tulghieș Mireșu Mare - cu liră, 3 ex. (11,9-12,31 g; 24-25 mm); tipul Tulghieș Mireșu Mare - cu leu și sigla, 27 ex. (11,81-13,52 g; 24-26 mm); tipul Tulghieș Mireșu Mare - cu scut și porc mistreț, 2 ex.; tipul Tulghieș Mireșu Mare - cu arc, 6 ex. (12,70-13,22 g; 22-24 mm); tipul Tulghieș Mireșu Mare - cu siglele și V, 14 ex. (12,73-14,30 g); tipul Tulghieș Mireșu Mare - cu monograma de tip Audoleon, 10 ex. (11,9-14,25 g; 22-25 mm); tipul „cu cifre romane”: grupa cu cap uman cu barbă, 1 ex. (13,36 g); grupa cu cap uman fără barbă, 7 ex. (12-13,96 g); subgrupa fără cifre de tip roman, 1 ex. (12,43 g; 25 mm); tipul Jiblea, 2 ex. (13,76-13,80 g); tipul Tulghieș - Criciova - cu rozetă și contramarcă, 8 ex. (11,90-13,57 g); tipul Ramna, 4 ex. (11,66-13,68 g); tipul Agraș, 2 ex. (13,15-13,65 g); tipul Tulghieș - Copăceni, 89 ex. (11,59-13,99 g; 23-25 mm); tipul Tulghieș Mireșu Mare - Criciova, 10 ex. (12,41-13,58 g; 23-25 mm); tipul Tulghieș - Criciova - cu cap uman imberb și ramură sub cal, 4 ex. (12,57-12,83 g); tipul Tipul Tulghieș - fără călăreț, 5 ex. (13,58-14,55 g; 23-24 mm); Seleucos I și Priene (16,96 g; 30-31 mm; 230-180 a.Chr.).
- e) Din tezaur, care se pare, cuprindea peste 1000 de piese, au fost recuperate două loturi principale de monede, publicate ca descoperiri distincte. Aceste loturi se consideră că aparțin aceluiași tezaur descoperit în raza comunei, posibil în hotarul satului Tulghieș. În tezaur a fost inclusă și o piesă de la Seleucos I.
- f) D. Popescu, *Dacia*, 9-10. 1941-1944, p.210-229; E. Chirilă, A. Socolan, *Tezaur și descoperiri monetare din colecția Muzeului Județean Maramures*, Baia Mare, 1971, p.66-67; C. Preda, *Monedele*, p.56-57, 63-67, 76-81, 83-84, 87-94; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.176-179 (nr.139).

149. Tunși, or. Țicleni, jud. Gorj:

- I. a) Tezaur constituit din 203 piese, dintre care o piesă emisă de Apollonia și 202 denari romani republicani.
 b) 1968, pe dealul Bujorului, lucrări edilitare.
 c) MICraiova (133 ex.)/NrInv 5674.
 d) Apollonia (2,33 g; 17,5 mm).
 e) Ultimul denar este datat în 73 a.Chr.
 f) Gh. Popilian, *Drobeta*, 1978, p.33-46; C. Preda, *Ist monedei*, p.274.
- II. a) Tezaur format din 133 denari romani republicani și o drahmă dyrrhachiană.
 b) 1971.
 c) Centrul de cercetări al Academiei Române din Craiova.
 d) Dyrrhachium.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 24, 1973, 1, p.146 (nr.41); M. Chițescu, *RRCD*, p.305-308 (nr.207).

150. Turburea, com. Turburea, jud. Gorj:

- a) Tezaur alcătuit din 23 denari romani republicani și imperiali (9 ex.) alături de obiecte de podoabă de argint locale.
 b) Mai 1938, în apropierea râului Jiu.
 c) IAB/NrInv 362.
 d) Piese se eșalonează între Q. *Curtius*, M. *șluniust Silanus*, Cn. *Domitanus* [*Ahenobarbus*] (3,24 g; Grueber, Italia, 482, 124-103 a.Chr.; Sydenham, Italia sau Gallia Cisalpină, 538, 108-107 a.Chr.) și *Domitian*.
 f) C.S. Nicolaescu Ploșor, *Dacia*, 7-8, 1937-1940, p.203-216; M. Chițescu, *RRCD*, p.232-233 (nr.147).

151. Turulung, com. Turulung, jud. Satu Mare:

- a) Tezaur constituit din aproximativ 80 tetradrahme locale și grecești, dintre care s-au recuperat 64 piese locale și o emisiune de la Eumenes I (tetradrahmă emisă la Pergam pe la 260 a.Chr.).
 b) 8 iunie 1972, la sud-est de comuna Turulung, într-un vas de lut cu fundul plat, lucrat cu mâna, de formă ușor bitronconică, cu pereții groși, curbați, din pastă de culoare brună, arsă uniform. Tezaurul se găsea la adâncimea de 0,50-0,60 m, într-un strat nisipos.
 d) Pergam (12,50 g; 24 mm); tipul Huși - Vovriești, 61 ex. (11,50-14,20 g; 21-28 mm); tipul Alexandru cel Mare - Filip II, 3 ex. (1-13,70 g; 25-27 mm).
 e) Piese prezintă câte două, până la patru tăieturi adânci și contramărci, elemente specifice tipului „moldovenesc” și se află în aria de răspândire a monedelor de tip Medieșu Aurit.
 f) T. Bader, *ActaMN*, 12, 1975, p.76-94; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.179(nr.140).

152. Valea (fost Strâmba), com. Bărbulețu, jud. Dâmbovița:

- a) Tezaur format din 250 de monede din care au fost recuperați 215 denari romani republicani și imperiali (15 exemplare de la Augustus), alături de trei imitații barbare de denari.
 b) Martie 1929, pe un deal împădurit aflat între comuna Pietrari și satul Strâmba, în locul numit „Plaiul lui Ghioșilă” sau „Plaiul Strâmbei”, probabil într-un vas de lut.
 c) Colecții particulare (câteva exemplare); MITărgoviște; CabNumism din Italia.
 d) Piese se eșalonează între *Anonim* (Grueber, Roma, 353, 217-197 a.Chr.; Sydenham, Roma, 229, 167-155 a.Chr.) și *Augustus* (RIC, Lugdunum, 340, 12-11 a.Chr.).

- e) Piesele au fost identificate de B. Mitrea după fotografiile de la CNBAR; ultimul exemplar este uzat și nu a fost identificat.
f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.123-150 și 197-221; M. Chițescu, *RRCD*, p.276-279 (nr.189).

153. Valea Presnei, com. Gurbănești, jud. Călărași:

- a) Tezaur care are 216 tetradrahme thasiene, două de tip Maroneea și o piesă cu legenda *TPAKΩN*.
b) 1976.
c) MIOItenita.
d) Thasos; Maroneea.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 21, 1977, p.376 (nr.6); C. Preda, *Ist monedei*, p.260 și 245 (nr.182).

154. Vădaș, com. Neaua, jud. Mureș:

- a) Tezaur format din 49 denari romani republicani și imperiali care se încheie cu Augustus.
e) C. Preda menționează 150 de exemplare.
f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.152-153 (nr.196); I. Glodariu, *Relatii*, p.298 (nr.341); C. Preda, *Ist monedei*, p.331;

155. Vărmaga, com. Certeju de Sus, jud. Hunedoara:

- a) Tezaur din care s-au recuperat o tetradrahmă de tip Macedonia I, trei tetradrahme thasiene și doi denari romani republicani.
d) Macedonia I; Thasos.

f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.88; I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.108-109 (nr.23); I. Glodariu, *Relatii*, p.261 (nr.32).

156. Vășad, com. Curtuișeni, jud. Bihor:

- a) Tezaur constituit din 67 denari romani republicani și o drahmă dyrrhachiană.
b) 1910, în hotarul satului, lucrări de împădurire.
c) MIOradea.
d) Dyrrhachium.

e) Ultimul denar este datat în 46 a.Chr.

f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.180-183 (nr.144).

157. Vișoara, com. Târgu Trotuș, Onesti, jud. Bacău:

- a) Tezaur alcătuit din 911 piese dintre care 898 drahme originale și cinci imitații de tip Dyrrhachium, o drahmă din Apollonia, două tetradrahme thasiene și cinci imitații ale aceluiași monede; se consideră că a fost îngropat la începutul secolului I a.Chr.
b) 1957, în apropierea unei așezări locale, în punctul "Văratici-La Budăe".
c) MIPiatra Neamț (703 ex.)/NrInv 3382; MIOnești (92 ex.); IAB (16 ex. ?).
d) Dyrrhachium; Apollonia; Thasos.
e) Printre imitații este și o piesă *fouree*; tezaurul a fost recuperat în mai multe rânduri.
f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.28-90; idem, *SCN*, 3, 1960, p.444-450; V. Mihailescu-Bîrliiba, *MemAntiq*, 3, 1971, p.201-202; I. Glodariu, *Relatii*, p.266 (nr.149).

158. Vișoara, com. Vișoara, jud. Teleorman:

- a) Tezaur format din aproximativ 280 piese din care s-au recuperat 135 exemplare (122 tetradrahme ale Macedoniei I și 13 sunt tetradrahme thasiene).
c) CNBAR.
d) Macedonia I; Thasos.
e) Restul monedelor s-au pierdut, motiv pentru care nu se cunoaște apartenența lor.
f) I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.108-109 (nr.24); C. Preda, *Ist monedei*, p.260.

159. Vișina (fost **Diaconi**), com. Nicorești, jud. Galați:

- a) Tezaur alcătuit 95 denari romani republicani și imperiali.
b) 1949, la nord de așezarea locală de la Poiana.
c) IAB/NrInv 254.
d) Piese se eșalonează între *Anonim* (2,62 g; secolul II a.Chr.) și *Titus*.
e) În tezaur se mai găsesc piese de la Augustus (10 ex.), Tiberius, Claudius, Nero, Vitellius, Vespasian (Titus).
f) M. Chițescu, *RRCD*, p.153-155 (nr.66); V. Mihailescu-Bîrliiba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.

160. Dolj (fostul județ):

- a) Tezaur din care se cunosc 127 drahme emise de Dyrrhachium, opt imitații dyrrhachiene, o drahmă din Apollonia și trei denari romani republicani.
c) CNBAR/NrInv 548.
d) Dyrrhachium; Apollonia.
e) Denarul cel mai recent este datat în 31 a.Chr.; cinci drahme sunt fragmentare și nu au fost luate în considerație.
f) I.E. Dimian, *SCIV*, 5, 1955, 1-2, p.303-307; N. Conovici, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p.59-74.

161. Hunedoara, județul:

- a) Se semnalează descoperirea a "zeci de mii de monede de aur de la Lisimah alături de piese tip Koson".

- b) Mijlocul sec. XVI, "undeva în preajma râului Streiu".
- d) Lisimah (pentru piesele macedonene).
- e) C. Preda menționează că este vorba de 40.000 de stateri, dar manifestă rezerve față de această informație.
- f) I. Martian, *BSNR*, 16, 1921, 37-40, p. 15-18; C. Preda, *Ist monedei*, p.111.

162. Transilvania:

- a) Tezaur alcătuit dintr-un număr neprecizat de tetradrahme thasiene, o drahmă dyrrhachiană și denari romani republicani.
- c) MICluj-Napoca: KMW; diferite colecții particulare.
- d) Thasos; Dyrrhachium.
- f) I. Glodariu, *Relații*, p.266 (nr.155d).

Anexa VII

CATALOGUL MONEDELOR DESCOPERITE ÎN AȘEZĂRILE LOCALE DIN DACIA PREROMANĂ

1. Adâncă, com. Gura Ialomiței, jud. Dâmbovița:

- a) Tezaur format din șase tetradrahme thasiene și 46 didrahme locale de tip Vârteju - București.
- b) Mai 1953, cu prilejul lucrărilor de construire a unui pod peste apa Pârscovului, pe șoseaua dintre Gura Ocnitei și Adâncă, pe teritoriul ultimei localități, în așezarea locală, într-un vas de lut.
- c) MI Ploiești (6 ex.); MITârgoviște (23 ex.); IAB/NrInV 401 (23 ex.).
- d) Thasos.
- e) Ulterior, de la săteni și în urma unui sondaj arheologic efectuat în 1954, au mai fost recuperate câteva exemplare care provin din același tezaur și pe care le-am inclus în situația de mai sus.
- f) C. Preda, *SCN*, 2, 1958, p.380 (nr.1); idem, *Monedele*, p.235 (nr.1); Gh. Poenaru Bordea, C. Condrea, *Acta Valachica*, 3, 1974, p.109-110.

2. Alba Iulia, jud. Alba:

- a) S-au descoperit șapte denari romani republicani.
- b) 1907, în așezarea locală.
- c) MI Alba Iulia.
- d) Emisiunile se eșalonează între *P. Fourius Crassipes* (Grueber, Roma, 2604; Sydenham, Italia, 735, 83 a.Chr.) și *T. Carisius* (Grueber, Roma, 4604; Sydenham, Roma, 984, 45 a.Chr.).
- e) Piesele au greutate cuprinse între 1,83 și 3,88 g.
- f) V. Pavel, *Apulum*, 12, 1974, p. 86-103.

3. Alungeni, com. Turia, jud. Covasna:

- a) Tezaur constituit din aproximativ 120 denari romani republicani, dintre care s-au recuperat 32 denari și o imitație barbară de denar.
- b) 1954, în vatra comunei, în așezarea locală, într-un vas de lut care s-a pierdut.
- c) IAB/NrInV 191/1946 (10 ex.); MISf.Gheorghe (5 ex.); colecție particulară din Cluj-Napoca (18 ex.)
- d) Piese se eșalonează între *M. Fannius C.f.* (Grueber, Italia, 418, 150-125 a.Chr.; Sydenham, Italia, 419, 137-134 a.Chr.) și *C. Hosidius C.f. Geta* (Grueber, Roma, 3386, 71 a.Chr.; Sydenham, Italia, 904, 60 a.Chr.).
- f) Z. Szekely, *Dacia*, 11-12, 1945-1947, p.105-114; idem, *Materiale*, 2, 1956, p.679 (nr.14); M. Chițescu, *RRCD*, p.94-95 (nr.3).

4. Arini (fost Unguri), com. Găiceana, jud. Bacău:

- a) S-au descoperit un denar roman republican, unul imperial alături și o drahmă histriană.
- b) 1960, la aproximativ 1,5 km nord de satul Arini (fost Unguri), în punctul numit „Fundul Pleșului”, pe locul unei așezări hallstatiene târzii.
- d) Hestia (5,40 g; 18 mm);
 1. *M. Baebius Tampilus* (3,50 g; Grueber, 935; Sydenham, 489, 120 a.Chr.);
 2. *Vespasian*.
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 12, 1961, 1, p.147 (nr.10); idem, *Dacia*, N.S., 12, 1968, p.45 (nr.85); M. Florescu și V. Căpitanu, *ArhMold*, 6, 1969, p.262, fig.29/1; M. Chițescu, *RRCD*, p.345 (nr.88 b); Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.464 (nr.14).

5. Bozieni, com. Bozieni, jud. Neamț:

- a) Tezaur din care se cunosc 14 denari romani republicani și imperiali, alături de două fragmente de monedă.
- b) 1965, în așezarea locală, într-un vas de lut lucrat cu mâna.
- c) MIRoman.

- d) Piese se eşalonează între *Ti. Claudius* (2,45 g; Grueber, Roma, 3096, 16 a.Chr.; Sydenham, Italia, 770, 78 a.Chr.) și *Vespasian* (2,29 g; BMC, Roma, 39, 69-70 a.Chr.).
- e) Majoritatea pieselor sunt *fourees*; șase denari sunt de la M. Antonius și unul imperial de la Vespasian.
- f) M. Chițescu, V. Ursachi, *SCIIV*, 17, 1966, 4, p.703-707; M. Chițescu, *SCN*, 4, 1968, p.127-137; idem, M. Chițescu, *RRCd*, p.119-120 (nr.25).

6. Brad, com. Negri, jud. Bacău:

- I. a) Se semnaleză descoperirea unei piese locale scyphate (*fouree*).
- b) 1963, săpături arheologice efectuate în așezarea locală, în secțiunea 1, caroul 24V, la adâncimea de 2,50 m.
- c) MIRoman/NrInv 7859.
- d) Tipul Vârteju - București (4,41 g; 21 mm).
- e) Piesa este puternic oxidată.
- f) B. Mitrea, *SCIIV*, 17, 1966, p.418 (nr.8); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.128 (nr.26); V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.4).
- II. a) S-a descoperit o monedă cu aspect de denar roman republican.
- b) 1965, în secțiunea 2, caroul 7, la 1,20 m adâncime.
- c) MIRoman/NrInv 5466.
- e) Piesa este trecută prin foc, este ilizibilă și are 2,32 g și 18 mm.
- f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.20).
- III. a) Se semnaleză descoperirea unui denar roman republican.
- b) 1965, în așezarea locală, în secțiunea 3, groapa 6.
- c) MIRoman/NrInv 5907.
- d) *L. Lucretius Trio* (3,75 g; 19x18 mm; Grueber, Roma, 3245; Sydenham, Roma, 783, 74 a.Chr.; Crawford, 390/1, 76 a.Chr.).
- f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.14).
- IV. a) S-a descoperit un denar considerat emisune *fouree*.
- b) 1965, în secțiunea 2_{-s,A}, caroul 25, la 1,40 m adâncime.
- c) MIRoman/NrInv 9154.
- e) Piesa are 3,89 g și 19 mm; este un denar neidentificabil datat în prima jumătate a secolului I a.Chr.
- f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.19).
- V. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1965, în secțiunea A.
- c) MIRoman/NrInv 5906.
- d) *M. Antonius* (3,48 g; 20x17 mm; Sydenham, Efes, 1217, 32-31 a.Chr.; Crawford, 544/15, 32-31 a.Chr.).
- f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.21).
- VI. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1969, în secțiunea 10, caroul 9, la 1,40 m adâncime.
- c) MIRoman/NrInv 9149.
- d) *L. [Appuleius] Saturninus* (3,35 g; 19x18 mm; Sydenham, Roma, 578, 100-97 a.Chr.; Crawford, 317/3a, 106 a.Chr.).
- f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.10).
- VII. a) S-a descoperit o piesă locală de argint.
- b) 1969, în așezarea locală, cercetări arheologice, în secțiunea 1, caroul 14, la adâncimea de 2,30 m.
- c) MIRoman/NrInv 8893.
- d) Tipul Vârteju - București.
- e) Argintul este de proastă calitate, ceea ce a făcut ca piesa să fie friabilă, fiind fragmentată în 9-10 bucăți; de asemenea se pare că moneda a fost trecută prin foc.
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.128 (nr.27); V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.5).
- VIII. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1971, în secțiunea 6, caroul 7, metrul 14, la adâncimea de 0,40-0,60 m.
- c) MIRoman/NrInv 9156.
- d) *L. Roscius Fabatus* (3,55 g; 19x17 mm; Sydenham, Italia, 915, 58 a.Chr.; Crawford, 412/1, 64 a.Chr.).
- f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.15).
- IX. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1972, în așezarea locală, în pământul aruncat din secțiune 6 (1971).
- c) MIRoman/NrInv 9148.
- d) *L. [Marcius] Censorinus* (3,36 g; 17 mm; Sydenham, Roma, 737, 82-81 a.Chr.; Crawford, 363/1d, 82 a.Chr.).
- f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.13).

- X. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1972, în secțiunea 8A, caroul 4, la 0,40 m adâncime.
 c) MIRoman/NrInv 9159.
 d) *Manius Cordius Rufus* (3,49 g; 17x16 mm; Sydenham, Roma, 9769, 46 a.Chr.; Crawford, 463/1b, 46 a.Chr.).
 f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.18).
- XI. a) Se semnaleză descoperirea unui denar roman imperial.
 b) 1972, în așezarea locală, în secțiunea 9/A.
 c) MIRoman/NrInv 9192.
 d) *Augustus* (2,55 g; 21x19 mm).
 e) Piesa este trecută parțial prin foc.
 f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.24).
- XII. a) S-a descoperit o monedă de bronz emisă de Histria (triobol ?) datată în secolul IV a.Chr.
 b) 1972, pe „Cetățuie”.
 c) MIRoman/NrInv 10523.
 d) Histria (1,78 g; 13 mm).
 f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.1).
- XIII. a) S-a descoperit o piesă grecească de bronz (triobol ?).
 b) 1973, în așezarea locală, în secțiunea 10, caroul 2, la 0,95 m adâncime.
 c) MIRoman/NrInv 9158.
 e) Piesa este o posibilă emisiune nord-pontică și are 1,68 g și 17x16 mm.
 f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.2).
- XIV. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) 1973, în așezarea locală, cercetări arheologice, în secțiunea 1, caroul 13-B2, la adâncimea de 1,80 m, sub lătuiala unei locuințe de suprafață.
 c) MIRoman/NrInv 9150.
 d) Tipul Vârteju - Bucuresti (5,94 g; 23 mm).
 e) Aliajul de argint este de slabă calitate, piesa este slab conservată, arsă și puternic corodată. De asemenea, piesa are câteva bucăți marginale rupte.
 f) V. Ursachi, *ACIT-II*, 2, Bucuresti, p.62; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.128-129 (nr.28); V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.6).
- XV. a) S-a descoperit o monedă locală.
 b) 1973, în secțiunea 10, caroul 11 - A(cropole), la 1,90 m adâncime.
 c) MIRoman/NrInv 9152.
 d) Tipul Vârteju - Bucuresti (17 mm).
 e) Pare a fi o piesă *fouillée*.
 f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.7).
- XVI. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1973, în așezarea locală, în secțiunea 10, caroul 8, metrul 15, la 1,0 m adâncime.
 c) MIRoman/NrInv 9157.
 d) *P. Crepusius* (3,13 g; 19x18 mm; Sydenham, Roma, 738, 82-81 a.Chr.; Crawford, 361/1a, 82 a.Chr.).
 f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.12).
- XVII. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1973, în secțiunea 10, caroul 5, la 0,40 m adâncime.
 c) MIRoman/NrInv 9161.
 d) *M. Antonius* (3,15 g; 18x16 mm; Sydenham, Efes, 1217, 32-31 a.Chr.; Crawford, 544/15, 32-31 a.Chr.).
 f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.22).
- XVIII. a) S-a descoperit o monedă romană imperială de bronz (as).
 b) 1973, în așezarea locală, în secțiunea 10, caroul 8, metrul 14,5 la 1,25 m adâncime.
 c) MIRoman/NrInv 9145.
 d) *Nero* (8,81 g; 26x25 mm; BMC, 276, nota 391, RIC, 440).
 f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.25).
- XIX. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1973, în secțiunea 10, caroul 9, metrul 17, la adâncimea de 0,70 m.
 c) MIRoman/NrInv 9147.
 d) *C. Norbanus* (3,51 g; 19 mm; Sydenham, Roma, 739, 80 a.Chr.; Crawford, 357/1b, 83 a.Chr.).
 f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.11).

- XX. a) Se semnalează descoperirea unei monede locale scyphate.
 b) 1974, în așezarea locală, cercetări sistematice, în secțiunea 72/3, caroul 2, la adâncimea de 0,70 m.
 c) MIRoman/NrInv 9164.
 d) Tipul Vârteju - București (5,40 g; 23x21,5 mm).
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.129 (nr.29); V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.8).
- XXI. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1975, în secțiunea A, la capătul vestic al așezării, deasupra vetrei.
 c) MIRoman/NrInv 9153.
 d) *L. Hostilius Sasema* (3,94 g; 19x17 mm; Sydenham, Roma, 953, 48 a.Chr.; Crawford, 448/3, 48 a.Chr.).
 f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.17).
- XXII. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
 b) 1976, în așezarea locală, în secțiunea 13, caroul 2, la 0,70 m adâncime.
 c) MIRoman/NrInv 10545.
 d) *Augustus* (3,70 g; 19x17 mm; BMC, 481, 11-9 a.Chr.).
 f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.23).
- XXIII. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1980, în așezarea locală, în secțiunea 24, caroul 4, la 0,70 m adâncime.
 c) MIRoman/NrInv 16544.
 d) *Sex. Iulius Caesar* (3,30 g; 17x16 mm; Sydenham, Roma, 476; Crawford, 258, 128 a.Chr.).
 f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.9).
- XXIV. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1984, în secțiunea 29; caroul 7, metrul 13, la adâncimea de 0,95 m.
 c) MIRoman/NrInv 23565.
 d) *Q. Pompeius Rufus* (3,68 g; 16 mm; Sydenham, Roma, 909; Crawford, 434/2, 54 a.Chr.).
 f) V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.16).
- XXV. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) În fundul șanțului de apărare al așezării locale.
 c) MIRoman.
 d) Piesa este datată în 48 a.Chr.
 f) I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p.81, fig.4; V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.297, II, nr.47.
- XXVI. a) S-a descoperit o tetradrahmă de la Lisimah considerată emisiune postumă.
 b) 1986, cu ocazia cercetărilor din stațiunea antică, conduse de V. Ursachi, în secțiunea 31, caroul 4, la adâncimea de 1,80 m.
 c) MIRoman/NrInv 21987.
 d) Byzantion. (14,54 g; 34x33 mm).
 e) Piesa este datată la sfârșitul secolului I a.Chr. sau între 70-60 a.Chr.
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.129 (nr.30); V. Ursachi, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 15, 1992, p.104 (nr.3).

7. Bunești, com. Bunești-Averești, jud. Vaslui:

- I. a) S-a descoperit o tetradrahmă locală.
 b) 1959, în punctul numit „Dealul Bobului”, posibil pe locul așezării locale.
 c) MIHuși.
 d) Tipul Huși - Vovriești (13,40 g; 24 mm).
 e) Tot aici se menționează descoperirea altei monede locale.
 f) I. Winkler, *ActaMN*, 5, 1968, p.37; C. Preda, *Monedele*, p.118 (nr.7); Ghenuță Coman, *RAJVaslui*, p.89, XV.3.
- II. a) Se menționează descoperirea unei tetradrahme de tip Filip II.
 b) 1974, în așezarea locală.
 d) Filip II.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 20, 1976, p.288 (nr.33).
- III. a) S-a descoperit o tetradrahmă din categoria primelor imitații de tip Filip II, care are totuși tăieturi specifice tipului Huși - Vovriești.
 b) 1977, periegează la suprafața stațiunii antice.
 c) MIHuși.
 d) Tipul Huși - Vovriești.
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.129 (nr.35b).
- IV. a) S-au descoperit patru monede locale.

- b) 1979, în locuința 7 și în locuința 10, complexe ce aparțin nivelului 2 datat în secolele III - II a.Chr.
 c) MIHuși.
 d) Tipul Huși - Vovriești.
 f) V. Mihailescu-Bîrlița, *Dacia răsăriteană*, p.129 (nr.35c).
- V. a) În timpul săpăturilor arheologice din așezarea autohtonă, conduse de către V.V. Bazarciuc, într-o groapă de lângă locuința 8, secțiunea 14, la adâncimea de 0,40-0,50 m a fost găsită o drahmă histriană cu sigla B, alături de 14 fibule trace, două brățări masive cu capete libere, o brățară spiralică, 15 verigi toate de argint și o altă brățară spiralică de bronz. Titlul monedei, ca și al bijuteriilor este de 916‰.
 b) 1979, cu prilejul săpăturilor arheologice, în așezarea locală.
 c) MIHuși/NrInv 4695.
 d) Histria (13,85 g; 17,60 mm).
 f) V.V. Bazarciuc, *SCIV*, 32, 1981, 4, p.564 și urm., și fig. 4/5; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 25, 1981, p.382 (nr.6).
- VI. a) S-au descoperit șase piese de tip local.
 b) 1980, în secțiunea 19, alături de un depozit de unelte de fier.
 c) MIHuși.
 d) Tipul Husi - Vovriești.
 f) V. Mihailescu-Bîrlița, *Dacia răsăriteană*, p.129 (nr.35d).
- VII. a) S-au descoperit două monede de tip local.
 b) 1982, în locuința 34.
 c) MIHuși.
 d) Tipul Husi - Vovriești.
 f) V. Mihailescu-Bîrlița, *Dacia răsăriteană*, p.129 (nr.35e).
- VIII. a) S-a descoperit o monedă locală.
 b) 1983, în secțiunea 59.
 c) MIHuși.
 d) Tipul Huși - Vovriești.
 e) În total, aici s-ar fi descoperit 16 piese locale de tipul precizat care actualmente se află depozitate la MIHuși/NrInv 6449-6460.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 29, 1985, 1-2, p.171 (nr.7); idem, *ActaMM*, 5-6, 1983-1984, p.171; V. Mihailescu-Bîrlița, *Dacia răsăriteană*, p.129 (nr.35f).
- IX. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) Pe „Dealul Bobului”, lângă așezarea locală.
 d) *P. Clodius* (Sydenham, 1117, 41 a.Chr.; Grueber, Roma, 4290, 38 a.Chr.).
 f) Ghenuță Coman, *RAJVaslui*, p.89, XV.3; V. Mihailescu-Bîrlița, 1980, p.292, II, nr.7.
- 8. Căpâlna, com. Sasciori, jud. Alba:**
- I. a) S-au descoperit 27 denari romani republicani și unul imperial.
 b) 1939-1954, în citadela dacică, cercetări arheologice.
 d) Piese se eșalonează între *C. Plutius* (3,66 g; 19 mm; Sydenham, Italia, 410, 137-134 a.Chr.) și *Octavianus Augustus* (3,18 g; 19 mm; Babelon, II, 297/10, 14 p.Chr.).
 e) Nu este vorba de un tezaur; piesele au fost descoperite de-a lungul anilor.
 f) V. Pavel, I. Berciu, *StComSibiu*, 18, 1974, p.115-124; I. H. Crișan, *Ziridava. Săpăturile de la „Santul Mare” din anii 1960, 1961, 1962, 1964*, Arad, 1978, p.149; M. Chițescu, *RBCD*, p.336-337 (nr.32).
- II. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
 b) În citadela dacică, cercetări arheologice.
 d) *Nerva*.
 f) M. Macrea, I. Berciu, *Dacia*, N.S., 9, 1965, p.227; V. Mihailescu-Bîrlița, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.
- 9. Căscioarele, com. Căscioarele, jud. Călărași:**
- a) S-au descoperit mai multe piese locale de argint.
 b) 1962-1963, săpături arheologice, în așezarea locală, în stratul de pământ de deasupra așezării neolitice.
 d) Tipul Adâncata - Mânăstirea (1 ex.); tipul Vârteju - București (3 ex.); tipul Alexandru cel Mare - Filip III Ardeul (1,98 g; 16,5 mm).
 e) Piesa de tipul „combinat” este considerată drahmă.
 f) S. Marinescu-Bîlcu, *SCIV*, 17, 1966, 1, p.113-123.
- 10. Cătunu, com. Comești, jud. Dâmbovița:**
- a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
 b) În așezarea locală, cercetări arheologice.
 c) MITărgoviște.

- d) 1. *M. Cypius* (Grueber, Italia, 522; Sydenham, Italia, 546, 107 a.Chr.);
 2. *M. Atilius Saranus* (3,56 g; Grueber, Roma, 684; Sydenham, Roma, 399a, 145-138 a.Chr.).
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 20, 1969, 1, p.166 (nr.20); *RRCD*, p.337 (nr.35).

11. Câmpuri-Surduc, com. Gurasada, jud. Hunedoara:

- a) S-a descoperit drahmă dyrrhachiană și una apolloniană.
 b) În fortificația dacică, în punctul „La Mănăstire”, alături de ceramică locală.
 c) MIDeva; colecție particulară.
 d) Dyrrhachium; Apollonia.
 f) M. Valea, L. Mărghitan, *Sargetia*, 4, 1966, p.70.

12. Căndești, com. Dumbrăveni, jud. Vrancea:

- I. a) Se menționează descoperirea a două monede locale de argint, care provin din două locuințe antice.
 b) În așezarea locală, cercetări sistematice.
 d) Tipul Dumbrăveni.
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.130 (nr.47).
- II. a) S-au descoperit mai multe monede locale de argint, din care se cunoaște un exemplar.
 b) 1965-1966, cercetări arheologice efectuate în așezarea locală de pe „Coasta Banului”.
 c) IAB/NrInv 235/256 (1 ex.).
 d) Tipul Inotești - Râcoasa.
 f) C. Preda, I.T. Dragomir, *SCN*, 6, 1975, p.34 (nr.2); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.130 (nr.46).

13. Cărlomănești, com. Vemești, jud. Buzău:

- I. a) S-a descoperit o piesă din bronz argintată, cu menționarea cetății Dyrrhachium.
 b) 1967, în așezarea locală, săpături arheologice efectuate de M. Babeș.
 c) IAB.
 d) Dyrrhachium.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 20, 1969, 1, p.162 (nr.5); M. Babeș, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.130 și nota 16.
- II. a) S-a descoperit o piesă thasiană de argint.
 b) 1974, în partea inferioară a așezării locale, la adâncimea de 0,50 m.
 d) Thasos (10,57 g; 30-31 mm).
 e) Piesa este considerată *fouillée*.
 f) M. Babeș, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.130 și nota 15.
- III. a) Tezaur constituit din 133 piese locale.
 b) 1972-1974, în așezarea locală, în secțiunea E1c (N), la adâncimea de 0,60-0,65 m.
 d) Tipul Vârteju - București (129 ex.).
 e) Piesele au între 3,26-5,77 g și 19-22 mm.
 f) M. Babeș, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.130 și nota 12.
- IV. a) S-au descoperit două piese locale.
 b) În așezarea locală.
 d) Tipul Inotești - Râcoasa (5,42 g; 23-25 mm); tipul Filip III Arideul (1,38 g; 15-16,5 mm).
 e) Prima piesă a fost descoperită la 0,60 m adâncime, iar a doua în sector E2C (nord).
 f) M. Babeș, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.130 și nota 13-14.

14. Cernatul de Sus, com. Cemat, jud. Covasna:

- a) S-au descoperit două piese locale.
 b) 1961, în așezarea locală, în locul numit „Vârful ascuțit”.
 c) MISf.Gheorghe.
 d) Tipul „combinat” (16,30 g; 17,5 mm, 1 ex.).
 f) Z. Szekely, *Materiale*, 9, 1970, p.307; idem, *SCN*, 6, 1975, p.175-176.

15. Cetățeni, com. Cetățeni, jud. Argeș:

- I. a) S-au descoperit două monede locale.
 b) 1956-1960, în așezarea locală, săpături arheologice.
 d) Tipul Vârteju - București.
 f) D.V. Rosetti, *SCIV*, 11, 1960, 2, p.399; C. Preda, *Monedele*, p.236 (nr.18).
- II. a) Tezaur format din 122 denari romani republicani și imperiali (5 ex.), cinci imitații de denari și obiecte de podoabă dacice.
 b) 1960, în așezarea locală, cercetări arheologice.
 c) MIPitești.
 d) Piesele se eșalonează între *Anonim* (3,46 g; Grueber, Italia, 428, 172-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 376, 145-138 a.Chr.) și *Augustus-C. Antistius Reginus* (Grueber, Roma, 4661 a, 8 a.Chr.; RIC, Roma, 179, 12 a.Chr.).

- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 5, 1961, p.587 (nr.21); B. Mitrea, Dinu Rosetti, *SCIV*, 25, 1974, 1, p.19-33.
- III. a) S-a descoperit o piesă de bronz emisă de Odessos, în perioada autonomă (secolele II - I a.Chr.).
 b) 1961, aşezarea locală, săpături arheologice efectuate de D.V. Rosseti.
 d) Odessos.
 e) Piesa prezintă contramărci.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 14, 1963, 2, p.467 (nr.3); B. Mitrea, *Thraco-Dacica*, 6, 1985,1-2, p.52 (nr.19); C. Preda, *Ist monedei*, p.89.
- IV. a) S-a descoperit o piesă grecească de bronz emisă de regele Filip V al Macedoniei.
 b) 1962, în aşezarea locală, cercetări arheologice.
 d) Filip V.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 8, 1964, p.372 (nr.5); C. Preda, *Ist monedei*, p.117.
- V. a) S-au descoperit tetradrahme thasiene, în număr neprecizat.
 b) În aşezarea locală, săpături arheologice.
 d) Thasos.
 f) I. Winkler, *SCSCLuj*, 1955, p.98-99 (nr.11).
- VI. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1969, în citadela dacică.
 d) Q. *Titius* (3,85 g; Grueber, Roma, 2220; Sydenham, Roma, 691, 88 a.Chr.).
 e) La M. Chiţescu localitatea este plasată în judeţul Dâmboviţa.
 f) Dinu Rosetti, M. Chiţescu, *BMI*, 1974, p.55-58; M. Chiţescu, *RRCD*, p.338 (nr.39).
- 16. Clit.** com. Hâşmas, jud. Arad:
 a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
 b) 1968, pe culmea satului „Gureţul Negrilor”, săpături arheologice, în cetatea dacică (secolele I a.Chr. - I p.Chr.).
 d) 1. *P. Servilius Mf. Rullus* (3,72 g; Crawford, Roma, 328/1, 100 a.Chr.);
 2. *L. Calpurnius Piso Frugi* (3,76 g; Crawford, Roma, 310/1, 90 a.Chr.).
 f) I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p.82 (nr.80).
- 17. Costeşti.** com. Orăştioara de Sus, jud. Hunedoara:
 I. a) S-au descoperit două imitaţii de denari.
 b) 1925-1929, în aşezarea locală, cercetări arheologice efectuate de D.M. Teodorescu.
 e) Prima piesă, descoperită lângă turnul IV, are 3,47 g şi 17 mm iar a doua, descoperită în aliniamentul IV, 4,02 g şi 17 mm.
 f) M. Macrea, *AISC*, 2, 1933-1935 (1936) (extras), p.12 (nr.22, 23); M. Chiţescu, *RRCD*, p.340 (nr.52).
- II. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană şi o imitaţie dyrrhachiană (secolul II a.Chr.).
 b) 1925-1929 şi 1957, în aşezarea locală, cercetări arheologice.
 c) MICluj-Napoca.
 d) Dyrrhachium.
 e) Imitaţia are 2,47 g şi 23 mm; a fost descoperită în aliniamentul II iar piesa originală în locul numit „Sub Mărtinoi”.
 f) M. Macrea, *AISC*, 2, 1933-1935 (1936) (extras), p.11 (nr.21); C. Daicoviciu şi colab., *Materiale*, 7, 1961, p.315; I. Glodariu, *Relaţii*, p.270 (nr.25).
- III. a) S-a descoperit o drahmă şi un bronz emise de Histria şi una de către Mesembria, de tipul cu Pallas Athena pe revers (secolele II - I a.Chr.).
 b) 1925-1929, în punctul „Cetăţuia”, în cetatea dacică, cercetări arheologice efectuate de D.M. Teodorescu.
 c) MICluj-Napoca.
 d) Histria; Mesembria (7,40 g; 23 mm).
 e) Piesa din Mesembria a fost găsită în aliniamentul III.
 f) M. Macrea, *AISC*, 2, 1933-1935 (1936) (extras), p.4 (nr.1); V. Pârvan, *Getica*, p.468, 606; B. Mitrea, *Thraco-Dacica*, 6, 1985,1-2, p.53 (nr.27); C. Preda, *Ist monedei*, p.90.
- IV. a) S-au descoperit 19 piese de bronz histriene.
 b) 1925-1929, pe drumul de acces spre una dintre cetăţi (probabil Costeşti), cercetări arheologice efectuate de D.M. Teodorescu.
 d) Histria.
 e) Dintre cele 19 exemplare, 16 sunt de tip Demetra, un exemplar probabil de tip Hermes, iar trei piese sunt de tip neprecizat; piesele au fost descoperite în locuri diferite: aliniamentul I, II, III, IV, curtea cetăţii, în faţa intrării turnului IV, în şanţul prăbuşit de lângă turnul V, lângă zidul cetăţii între turnul I şi II şi între turnul I şi VII.
 f) M. Macrea, *AISC*, 2, 1933-1935 (1936) (extras), p.4-8 (nr.2-20); I. Glodariu, *Relaţii*, p.255 (nr.35); C. Preda, *Ist monedei*, p.71.
- V. a) S-a descoperit o monedă romană de bronz (dupondius).
 b) 1925-1929, în aşezarea locală, cercetări arheologice efectuate de D.M. Teodorescu, în curtea cetăţii.
 d) *Traian* (9,86 g; 24 mm; 103-111 p.Chr.).
 f) M. Macrea, *AISC*, 2, 1933-1935 (1936) (extras), p.14; V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.

- VI. a) S-a descoperit o piesă celtică de argint.
 b) În așezarea locală.
 d) Tipul *Simmering*.
 e) Tot de aici ar proveni și un fragment de monedă celtică.
 f) M. Macrea, *AISC*, 2, 1933-1935 (1936) (extras), p.13; I. Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p.122-123 (nr.2); C. Preda, *Ist monedei*, p.280.
- VII. a) S-a descoperit o monedă romană imperială de bronz.
 b) 1956, în așezarea locală, cercetări arheologice.
 d) *Claudius* (Cohen¹, 258, 101, 41 p.Chr.).
 f) C. Daicoviciu și colab., *Materiale*, 6, 1959, p.341.

18. Covasna, județul Covasna:

- a) Tezaur format din șase denari romani republicani și unul imperial.
 b) 1968, în așezarea locală, în locul numit „Cetatea Zânelor”.
 c) MISf.Gheorghe.
 d) Piese se eșalonează între Q. *Titius* (2,82 g; Grueber, Roma, 2225, 87 a.Chr.; Sydenham, Roma, 692, 88 a.Chr.) și *Vespasian* (RIC, Efes, 321, 70 p.Chr.).
 f) Z. Szekely, *SCIV*, 23, 1970, 2, p.338 (nr.30); V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.

19. Crâșani, com. Balaciu, jud. Călărași:

- I. a) S-a descoperit un stater de la Lisimah.
 b) 1920-1921, în apropierea „Piscului”.
 d) Lisimah.
 f) N. Conovici, *CercetNum*, 5, 1983, p.39 (nr.1).
- II. a) S-a descoperit un denar roman republican considerat a fi o piesă *fourrée*.
 b) 1978, în zona Piscului.
 d) *L. Thorius Balbus* (3 g; 19x20 mm; Crawford, Roma, 316/1, 105 a.Chr.).
 e) Tot de aici mai provin alți doi denari romani republicani.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 25, 1981, p.384 (nr.75); N. Conovici, *CercetNum*, 5, 1983, p.41 (nr.11).
- III. a) S-a descoperit o drahmă emisă de Histria.
 b) 1980, în așezarea locală, în zona „Piscului”.
 d) Histria (5,17 g; 17 mm).
 f) N. Conovici, *CercetNum*, 5, 1983, p.39 (nr.2); B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 28, 1984, 1-2, p.185 (nr.9).
- IV. a) S-a descoperit o piesă de tip Macedonia I.
 b) În așezarea locală.
 d) Macedonia I.
 e) Nu se cunosc detalii asupra locului descoperirii; este menționată de V. Pârvan în *Getica*, p.211.
 f) N. Conovici, *SCN*, 7, 1980, p.139 (nr.1).
- V. a) S-a descoperit drahmă dyrrhachiană, alături de ceramică locală.
 b) În punctul „Copuzu Deluș”.
 c) MICălărași/NrInv 11.145.
 d) *Dyrrhachium* (3,4 g; 19 mm).
 f) N. Conovici, *SCN*, 7, 1980, p.139 (nr.2).
- VI. a) S-a descoperit o tetradrahmă thasiană cu litera *M* barat.
 b) În punctul „Lutărie”, descoperită izolat.
 c) MICălărași/NrInv 11143.
 d) *Thasos* (16,25 g; 32 mm).
 f) N. Conovici, *SCN*, 7, 1980, p.139 (nr.3).
- VII. a) S-a descoperit o monedă locală.
 b) În așezarea locală, săpături arheologice, în punctul numit „Pisc”.
 d) Tipul Vârteju - București (25 mm).
 f) C. Preda, *Monedele*, p.236 (nr.13); N. Conovici, *CercetNum*, 5, 1983, p.39-42.
- VIII. a) S-a descoperit o monedă locală.
 b) În așezarea locală, săpături arheologice, în punctul numit „Platou”.
 d) Tipul Vârteju - București (25 mm).
 f) C. Preda, *Monedele*, p.236 (nr.13); N. Conovici, *CercetNum*, 5, 1983, p.39-42.
- IX. a) S-au descoperit patru monede locale.
 b) În așezarea locală, alături de material ceramic de secol I a.Chr., în punctul „Platou”.

- c) MICălărași/NrInv 11141, 11142.
d) Tipul Inotești - Râcoasa (5,05 g; 27 mm și 5,50 g; 25 mm).
f) N. Conovici, *SCN*, 7, 1980, p.140 (nr.9, 10); idem, *CercetNum*, 5, 1983, p.39-42.
- X. a) S-a descoperit o monedă locală.
b) În așezarea locală, în locul numit „Lutărie”.
c) MICălărași.
d) Tipul Inotești - Râcoasa.
f) C. Preda, *Ist monedei*, p.196.
- XI. a) S-au descoperit trei piese locale divizionare.
b) În așezarea locală, cercetări arheologice, în zona „Piscului”.
c) MICălărași/NrInv 11294, 11295, 11181.
d) Tipul Alexandru cel Mare - Filip III (1,25-2,59 g și 18-19 mm).
f) N. Conovici, *SCN*, 7, 1980, p.140; idem, *CercetNum*, 5, 1983, p.39-42.
- XII. a) S-au descoperit două piese locale divizionare.
b) În așezarea locală, cercetări arheologice, în locul numit „Copuzu-Deluș”.
c) MICălărași/NrInv11144.
d) Tipul Alexandru cel Mare - Filip III (1,25-2,59 g și 18-19 mm).
e) Ultimul exemplar a fost descoperit alături de o drahmă dyrrhachiană.
f) N. Conovici, *SCN*, 7, 1980, p.140; idem, *CercetNum*, 5, 1983, p.39-42.
- XIII. a) S-au descoperit două monede de bronz emise de Tomis.
b) În așezarea locală, cercetări arheologice, în punctul Copuzu-Deluș.
d) Tomis.
e) Piese sunt de tipul cu Marele Zeu.
f) N. Conovici, *CercetNum*, 5, 1983, p.39-40, pl.I/2-3; B. Mitrea, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p.51 (nr.8).
- 20. Cuciulata**, com. Hoghiz, jud. Brașov:
a) S-au descoperit doi denari romani din care unul este imperial.
b) 1969, în așezarea locală, în locul numit „Stogul lui Coțofan”.
d) 1. C. *Marius C.f. Capito* (Grueber, Roma, XXVII: Sydenham, Italia, 744 a);
2. *Augustus* (18 a.Chr.).
f) B. Mitrea, *SCIV*, 21, 1970, 2, p.338 (nr.31); M. Chițescu, *RRCD*, p.341 (nr.58a).
- 21. Divici**, com. Pojejena, jud. Caraș Severin:
I. a) S-a descoperit o monedă romană de bronz.
b) 1991, în așezarea locală, cercetări arheologice.
c) MIREșița/NrInv 2464.
d) *Octavianus-Agrippa* (10,93 g; 29 mm; RIC, Roma, 69, 42-44 p.Chr.).
f) D. Bălănescu, *Banatica*, 12, 1993, p.322 (nr.1a).
II. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
b) 1991, în așezarea locală, în locul numit „Grad”.
c) MIREșița.
d) *Claudiu* (BMC, I, p.192, 202, 42-44 p.Chr.).
f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.466 (nr.39).
- 22. Dulceanca**, com. Vedea, jud. Teleorman:
a) S-a descoperit o monedă locală.
b) În așezarea locală Dulceanca 2, într-un bordei getic.
d) Tipul Inotești - Râcoasa.
e) Este vorba de o piesă *fouree*.
f) M. Chițescu, *SCIVA*, 30, 1979, 4, p.501-504.
- 23. Dulcești**, com. Dulcești, jud. Neamț:
a) S-a descoperit un denar roman de la M. Antonius și unul imperial.
b) 1961-1970, în așezarea locală, datată între secolele I a.Chr. - I p.Chr., în locurile numite „La Broșteanu” și „La Grădini”.
c) IAB (denarul republican).
d) *M. Antonius* (32-31 a.Chr.).
f) V. Mihăilescu-Bîrliiba, 1980, p.278, I, nr.204; Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.464 (nr.12).
- 24. Dumitrița**, com. Cetate, jud. Bistrița Năsăud:
a) S-a descoperit o piesă locală.
b) În așezarea locală, în locul numit „Dealul Cetății”.
d) Tipul „combinat”.

f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.434 (nr.15).

25. Eliseni, com. Secuieni, jud. Harghita:

a) S-a descoperit o piesă locală.

b) 1988, în așezarea locală, cercetări arheologice, în punctul „Poala Fâneței”, în stratul de cultură al secțiunii 1, caroul 36, la adâncimea de 0,60 m.

c) MIMiercurea Ciuc.

d) Tipul Inotești - Răcoasa.

f) B. Mitrea, Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 33, 1989, 1-2, p.261 (nr.7); C. Beldiman, *BSNR*, 80-85, 1986-1991, 134-139, p.267.

26. Galați, jud. Galați:

I. a) Se semnaleză descoperirea câtorva monede de bronz histriene (secolele II - I a.Chr.), tomitane (secolele II - I a.Chr.) și din Maroneea (secolele II - I a.Chr.).

b) În primul nivel getic al stațiunii antice de la Barboși.

d) Histria; Tomis; Maroneea.

f) C. Preda și Gh. Constantinescu, *SCN*, 4, 1968, p.45; C. Preda, *Monedele*, p.270; I. Glodariu, *Relații*, p.255 (nr.26).

II. a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) 1963, cercetări sistematice în așezarea de la Barboși (nivelul getic).

d) *M. [Amilius] Scaurus, P. [Plautius] Hypsaecus* (Grueber, Roma, 3878; Sydenham, Roma, 913, 58 a.Chr.).

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.332 (nr.11).

III. a) S-au descoperit mai multe monede romane imperiale.

b) 1959-1985, în așezarea locală de la Barboși.

c) IAI.

d) Tiberius; Claudius (trei ași și un sestert); Vespasian (un as și un denar); Titus (doi denari și o monedă de bronz); Nerva.

f) S. Sanie, Ș. Sanie, *ArhMold*, 14, 1991, p.53-54; V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.

IV. a) S-a descoperit o piesă locală.

b) În stațiunea antică de la Barboși, într-un nivel arheologic datat în secolele II - I a.Chr., la adâncimea de 3,10 m.

d) Tipul Inotești - Răcoasa (12,20 g).

e) Alături de piesa menționată s-au mai descoperit o ștanță monetară de tipul precizat, 6 creuzete și câteva unelte specifice de orfevrărie.

f) S. Sanie, *Symposia Thracologica*, 5, Miercurea Ciuc, 1987, p.127.

V. a) S-au descoperit doi denari romani, unul republican, celălalt imperial.

b) În așezarea de la Barboși, în primul, respectiv al doilea nivel getic.

d) *Augustus* (19 a.Chr.).

e) Celălalt exemplar este datat în anul 69 a.Chr.

f) S. Sanie, *Symposia Thracologica*, 6, 1988, p.109.

VI. a) S-au descoperit monede de bronz histriene (2 ex.) și tomitane (3 ex.), alături de un exemplar de argint de la Rhoemetalkes I, datat între 11 a.Chr. - 12/13 p.Chr.

b) 1991, în citadela locală de la Barboși, cercetări arheologice.

d) Histria (secolele II - I a.Chr.); Tomis.

f) S. Sanie, Ș. Sanie, *ArhMold*, 14, 1991, p.53-54.

27. Grădiștea, com. Grădiștea, jud. Brăila:

I. a) S-a descoperit o piesă locală.

b) 1979, în așezarea locală.

d) Tipul Inotești - Răcoasa.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 28, 1984, 1-2, p.186 (nr.45); C. Preda, *Ist monedei*, p.196.

II. a) S-a descoperit o piesă callatiană de bronz.

b) În așezarea locală.

d) Callatis.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 32, 1988, 1-2, p.216 (nr.4).

III. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.

b) În așezarea locală.

d) Dyrrhachium.

f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 36, 1992, p.202 (nr.5).

28. Grădiștea Muncelului, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara:

I. a) S-au descoperit de-a lungul timpului șase denari romani eşalonați de la *Cn. Lucretius Trio* la *M. Porcius Cato*.

b) 1899-1919, în așezarea locală.

c) MIAIba Iulia.

- e) Piesele au greutate cuprinse între 3,03 și 3,95 g; cronologic se plasează între 150/125 a.Chr. și 82/80 a.Chr.
 f) V. Pavel, *Apulum*, 12, 1974, p.86-103.
- II. a) S-au descoperit o piesă histriană și o imitație thasiană.
 b) În așezarea locală, cercetări arheologice.
 d) Histria.
 f) C. Daicoviciu și colab., *SCIV*, 1, 1950, 1, p.146.
- III. a) S-au descoperit șase drahme dyrrhachiene alături de ceramică de factură locală.
 b) În așezarea locală, cercetări arheologice.
 d) Dyrrhachium.
 f) I. Glodariu, *ActaMN*, 13, 1976, p.76.
- IV. a) Tezaur din care s-au recuperat patru drahme dyrrhachiene.
 b) În așezarea locală.
 c) MICluj-Napoca.
 d) Dyrrhachium.
 f) I. Glodariu, *Relații*, p.271 (nr.41).
- V. a) S-au descoperit cinci monede romane de bronz.
 b) 1950-1958, în așezarea locală, cercetări arheologice.
 f) C. Daicoviciu, *SCIV*, 4, 1953, 1-2, p.174; idem, *Materiale*, 7, 1961, p.307; C. Preda, *Ist monedei*, p.302.
- VI. a) S-au descoperit doi denari romani republicani alături de două imitații thasiene care provin probabil, dintr-un tezaur.
 b) 1951, în așezarea civilă de pe Dealul Grădiștei, săpături arheologice.
 e) Denarii sunt datați între 124/103-81 a.Chr.
 f) C. Daicoviciu, *SCIV*, 3, 1952, p.304; I. Glodariu, *ActaMN*, 13, 1976, p.76.
- VII. a) S-a descoperit o piesă romană de bronz care nu a putut fi determinată.
 b) 1958, în așezarea locală, săpături arheologice.
 f) C. Daicoviciu, *Materiale*, 7, 1961, p.307; C. Preda, *Ist monedei*, p.302.
- VIII. a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
 b) În așezarea locală.
 c) Colecție particulară (1 ex.).
 d) 1. *M. Aburius M.F. Geminus* (3,70 g; Crawford, I, Roma, 280/1, 132 a.Chr.);
 2. *C. Annius Luscius. L. Fabius L.f. Hispaniensis* (Grueber, Spania, 1; Sydenham, Spania, 748, 81-80 a.Chr.).
 f) E. Chirilă și colab., *ActaMP*, 2, 1978, p.60 (nr.42); M. Chițescu, *RRCD*, p.359 (nr.155a).
- IX. a) S-a descoperit un denar roman republican datat între 99-94 a.Chr.
 b) Într-un punct din apropierea terasei de pe Dealul Grădiștei.
 f) I. Glodariu, *ActaMN*, 13, 1976, p.76.
- X. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) În așezarea civilă, în punctul numit „La Tău”.
 f) I. Glodariu, *ActaMN*, 13, 1976, p.76.
- XI. a) S-au descoperit două monede romane imperiale, una de argint și alta de bronz (sestert).
 b) 1962, pe una din terasele de pe Dealul Grădiștei.
 d) *Traian*.
 e) Piesa de bronz are titlul *Dacicus Maximus* (101-102 p.Chr.).
 f) C. Daicoviciu și colab., *SCIV*, 3, 1952, p.306; idem, *Materiale*, 3, 1957, p.261-262; I. Glodariu, *ActaMN*, 13, 1976, p.76-77; H. Daicoviciu, Șt. Ferenczi, I. Glodariu, *Cetăți și așezări dacice din sud-vestul Transilvaniei*, București, 1989, p.160; V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.
- XII. a) S-a descoperit un denar roman imperial bine conservat și un aureus.
 b) 14 august 1980, la 20 m sud de panta de vest a cetății, în exteriorul zidului, cercetări arheologice.
 c) MICluj-Napoca/NrInv 16858.
 d) *Vespasian* (2,19 g; 18,3x16,5 mm; RIC, II, Roma, 90, 75 a.Chr.-denarul; RIC, II, Roma, p.36, nr.117a-aureus).
 f) R. Ardean, *ActaMP*, 17, 1993, p.109 (nr.21); Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.442 (nr.68).
- XIII. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) Octombrie 1984, între colinele „Fețele Albe” și „Grădiștea”.
 c) MIMiercurea Ciuc.
 d) *P. Clodius M.f.* (Crawford, Roma, 494/23, 42 a.Chr.).
 f) B. Mitrea, Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 33, 1989, p.261 (nr.12).
- XIV. a) S-au descoperit patru denari romani republicani.
 b) 1987, în cetatea dacică.

- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 32, 1988, 1-2, p.217 (nr.14)
- XV. a) S-au descoperit trei ștanțe monetare romane, două republicane și una imperială.
- b) 1988, în așezarea locală, cercetări arheologice.
- c) MICluj-Napoca/NrInv 40988, 40999, 4100.
- d) 1. C. *Cassius* (Crawford, Roma, 266/1, 126 a.Chr.);
2. C. *Hosidius Geta* (Crawford, Roma, 407/2, 68 a.Chr.);
3. *Tiberius* pentru *Divus Augustus* (RIC, Lugdunum, 103, 1-3, 14-37 p.Chr.).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 32, 1988, p.217 (nr.14); idem, *Dacia*, N.S., 33, 1989, p. 262 (nr.19); I. Glodariu și colab., *Ephemeris Napocensis*, 2, 1992, p.62.
- XVI. a) S-au descoperit de-a lungul timpului monede romane republicane și imperiale.
- b) 1983-1994, în așezarea locală, cercetări arheologice.
- d) M. Antonius (1 ex.), Tiberius (1 ex.), Augustus (1 ex.), Vespasian (3 ex.), Titus (3 ex.), Nerva (4 ex.), Domitian (5 ex.), Traian (26 ex.).
- f) Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.448-449 (nr.98).
- XVII. a) S-a descoperit o piesă imperială de bronz (as).
- b) În așezarea locală, cercetări arheologice în sanctuarul vechi de pe terasa XI.
- d) *Claudius* (41 p.Chr.).
- f) I. Glodariu, *ActaMN*, 13, 1976, p.75.
- XVIII. a) S-a descoperit o monedă romană imperială de bronz.
- b) În cetatea dacică de la Blidaru, în clădirea de pe Terasa II.
- d) *Traian* (sestert).
- e) Piesa este datată în 101-102 p.Chr.
- f) C. Daicoviciu și colab., *SCIV*, 6, 1955, 1-2, p.102; V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.
- 29. Merești**, com. Merești, jud. Harghita:
- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1990, cercetări arheologice efectuate în așezarea locală, în locul numit „Dealul Pipașilor”, la adâncimea de 0,90 m, în secțiunea 5.
- d) C. *Iulius Caesar* (3,27 g; 18x21 mm; Crawford, 452/2, 48-47 a.Chr.).
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 35, 1991, p.219 (nr.16); Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.435 (nr.22).
- 30. Miercurea Ciuc**, jud. Harghita:
- a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- b) 1988, săpături arheologice, în așezarea locală fortificată din punctul „Pământul Morii”, în stratul de cultură de sec. I p.Chr., în secțiunea 6, caroul 5, la 0,18 m adâncime.
- c) MIMiercurea Ciuc.
- d) *Vitellius* (2,98 g; 17 mm; BMC, I, 372/31, grupa a III-a, 69 p.Chr.).
- f) C. Beldiman, *BSNR*, 80-85, 1986-1991, 134-139, p.269.
- 31. Moinești**, jud. Bacău:
- a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
- b) 1987, în așezarea locală, în nivelul datat în secolele I a.Chr. - I p.Chr.
- c) MIBacău.
- d) L. *Piso Frugi* (Crawford, Roma, 340, 90 a.Chr.).
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.154 (nr.49); Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 36, 1992, p.203 (nr.20).
- 32. Moroda**, com. Seleuș, jud. Arad:
- a) Tezaur format din zece denari romani republicani și obiecte de podoabă dacice (o brățară de argint, un fragment de brățară și un inel, probabil de bronz).
- b) 1866, pe malul râului Cigher, în punctul numit „Sălăște”, pe locul unei așezări locale de secol I a.Chr. - I p.Chr., aflată între satele Moroda și Seleuș.
- c) KMW.
- d) Piese se eșalonează între 87-38 a.Chr.
- f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.135 (nr.82/I).
- 33. Ocheni**, com. Huruiești, jud. Bacău:
- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) Într-o așezare situată în răsăritul satului, la marginea pădurii, care are la suprafață ceramică Laténe.
- c) MIBacău/NrInv 20830 (donată în 1983 de I. Ostachi).
- d) D. *Silanus* (3,20 g; 18 mm; Sydenham, Roma, 647, 90-89 a.Chr.; Crawford, Roma, 337/3, 91 a.Chr.).

f) V. Căpitanu, *Symposia Thracologica*, 6, 1988, p. 108; V. Căpitanu, *Carpica*, 20, 1989, p.195 și fig.1/12.

34. Očnița. com. Ocnele Mari, jud. Vâlcea:

I. a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) 1966, în așezarea locală, săpături arheologice.

d) *Q. Titius* (Grueber, Roma, 2220; Sydenham, Roma, 691, 88 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *SCIV*, 18, 1967, 1, p.197 (nr.38); D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.131-132.

II. a) S-a descoperit o piesă locală.

b) 1967, la suprafața așezării locale.

c) MIRâmnicu Vâlcea.

d) Tipul Očnița - Cărbunesti (10,50 g; 23 mm).

f) B. Mitrea, *SCIV*, 20, 1969, 1, p.165 (nr.19); C. Preda, *Monedele*, p.159 și 163; D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.129.

III. a) S-a descoperit o monedă imperială de bronz (as).

b) 1967, în așezarea civilă, în secțiunea 8, în zona de contact dintre partea superioară a nivelului II și baza nivelului III.

d) *Augustus* (Grueber, 275, 11-12 p.Chr.).

f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.133.

IV. a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) 1968, în așezarea locală, cercetări arheologice.

d) *C. Iulius Caesar* (3,75 g; 20 mm; Grueber, Gallia, 27; Sydenham, Gallia, 1006, 54-51 a.Chr.); D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.133.

f) B. Mitrea, *SCIV*, 20, 1969, 1, p.167 (nr.30).

V. a) S-a descoperit o monedă imperială de bronz.

b) 1968, în așezarea civilă, în nivelul III.

d) *Augustus* (7,24 g; 26 mm).

e) Pe revers moneda este contramarcată în timpul lui Tiberius.

f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.131-132.

VI. a) S-a descoperit o piesă locală.

b) 1969, în așezarea locală, cercetări arheologice, în nivelul IV.

d) Tipul Vârteju - București.

f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.130.

VII. a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) 1969, în așezarea locală, cercetări arheologice, în nivelul IIb din așezarea civilă.

d) *M. Antonius* (3,13 g; 20 mm; Grueber, Gallia, 197; Sydenham, Est, 1223, 32-31 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *SCIV*, 21, 1970, 2, p.339 (nr.35) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.133.

VIII. a) Se semnalează descoperirea unei monede romane imperiale de bronz (as).

b) 1969, în secțiunea 15/69, în așezarea civilă.

d) *Caligula* (41 p.Chr.).

f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.134.

IX. a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) În așezarea locală, cercetări arheologice.

d) *T. Carisius* (3,24 g; Grueber, Roma, 4056; Sydenham, Roma, 982, 45 a.Chr.).

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 15, 1971, p.404 (nr.38).

X. a) S-a descoperit un denar roman imperial.

b) 1970, în nivelul III al stratului de cultură din așezarea civilă.

d) *Titus* (80 p.Chr.).

f) B. Mitrea, *SCIV*, 23, 1972, 1, 141; D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.134.

XI. a) S-a descoperit un denar roman republican.

b) În așezarea locală, cercetări arheologice.

d) *L. Iulius Bursio*.

f) B. Mitrea, *SCIV*, 23, 1972, 1, p.140-141 (nr.42).

XII. a) S-au descoperit două drahme grecești.

b) 1971 și 1978, în așezarea locală, cercetări arheologice, în secțiunea 17A, caroul 22 la adâncimea de 0,60 m și în secțiunea 38, caroul 121, la adâncimea de 0,80 m.

d) *Dyrrhachium*.

e) Un exemplar este contramarcă.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 16, 1972, p.366-367 (nr.42); D. Berciu, *Buridava dacică*, 1981, p.130-131.

XIII. a) S-a descoperit o imitație de denar roman republican.

b) 1972, în așezarea locală.

- e) Este o imitație după denarul lui *Quintus Titius* (anul 87 a.Chr.); piesa este *subaerată*.
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.131-132.
- XIV. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1972, în „Orizontul IV”, de viitură.
 d) *M. Antonius* (3,0 g; 19 mm; Grueber, 32-31 a.Chr.; Sydenham, 32-31 a.Chr.).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.133.
- XV. a) S-a descoperit o monedă romană imperială.
 b) 1972, în așezarea locală, în nivelul III.
 d) *Vespasian* (71 p.Chr.).
 e) Piesa este *subaerată* și este considerată o imitație ulterioară anului 71 p.Chr.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 23, 1972, 1, 141; D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.134.
- XVI. a) S-au descoperit două monede imperiale de argint.
 b) 1972, în nivelul III al stratului de cultură din așezarea civilă.
 d) *Claudius* (41-54 p.Chr.).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.134.
- XVII. a) S-a descoperit o monedă imperială de bronz (as).
 b) 1973, în nivelul III al stratului de cultură din așezarea civilă.
 d) *Claudius* (8,32 g; 20 mm; 41-54 p.Chr.).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.134.
- XVIII. a) S-a descoperit o monedă o monedă romană imperială de bronz.
 b) 1973, în așezarea locală.
 d) *Tiberius* (Cohen, 161).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.134.
- XIX. a) S-a descoperit două monede romane imperiale, una de bronz și alta de argint.
 b) 1973, pe Colina Sacră (C1), în încăperea subterană (ă"groapa 2/73"), la adâncimea de 2,35 m.
 d) *Augustus*.
 e) Moneda de bronz este datată în anii 15-10 a.Chr., iar cea de argint în 2 a.Chr. - 14 p.Chr.
 f) D. Berciu, *SCIV*, 24, 1973, 4, p.611-619, fig.4; idem, *Buridava dacică*, București, 1981, p.133-134.
- XX. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1975, în așezarea locală, într-o locuință ce aparține nivelului I; locuința era suprapusă de o altă locuință care aparținea nivelului IIa (începutul secolului I a.Chr.).
 d) *Marcus Marcius* (3,68 g; 19 mm; Grueber, Roma, 124-103 a.Chr.; Sydenham, Roma, 119-110 a.Chr.).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.131-132.
- XXI. a) Se semnalează descoperirea unui denar roman republican.
 b) 1976, în așezarea locală.
 d) *Mn. Acilius* (3,68 g; 18 mm; Grueber, Roma, 3943, 50 a.Chr.; Sydenham, Roma, 922/1, 55 a.Chr.).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.132.
- XXII. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1977, în așezarea locală, în secțiunea 14A, în interiorul unei locuințe (L.2), în nivelul IIb care se datează din a doua jumătate a secolului I a.Chr.
 d) *Quintus Pompeius Rufus* (Crawford, Roma, 434/1, 54 a.Chr.).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.132.
- XXIII. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1977, în secțiunea 14A, într-o locuință (L.3) din așezarea civilă, în nivelul IIb.
 d) *M. Antonius* (Crawford, 496/1, 42 a.Chr.).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.133.
- XXIV. a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
 b) 1978, în așezarea locală, în secțiunea 38, în nivelul IIa care a fost datat în prima jumătate a secolului I a.Chr.
 d) *Lucius Titurius Sabinus* (3,30 g; 18 mm; Crawford, Roma, 344, 89 a.Chr.).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.132.
- XXV. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1978, pe Colina Sacră (C1), groapa 21, în stratul de nisip fin.
 d) *Caius Vibius Pansa* (Grueber, Roma, 3964, 49 a.Chr.; Crawford, Roma, 449/1a, 48 a.Chr.).
 f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.133.
- XXVI. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1978, pe Colina Sacră (C1), în groapa 23a (Gr.23a), în pământul care umplea groapa.
 d) *M. Antonius* (3,51 g; 18,5 mm; Crawford, 544/15, 32-31 a.Chr.).

- e) Descoperirea monedei pe platoul Colinei Sacre atestă o folosire, sau locuire, a platoului în a doua jumătate a secolului I a.Chr., ceea ce ar corespunde perioadei nivelului IIb.
- f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.133.
- XXVII. a) S-a descoperit o monedă romană din vremea lui Augustus (*fourrée*).
- b) 1978, în secțiunea 38, în orizontul de sfârșit al nivelului II și de început al nivelului III.
- d) *Augustus* (BMC, I, Lugdunum, p.78, nr.451, 15-12 a.Chr.; RIC, I, p.88, nr.327, 14-12 a.Chr.).
- f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.134.
- XXVIII. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- b) 1978, în așezarea locală.
- d) *Vespasian* (2.45 g; 20 mm; BMC, II, Roma, nr.166, 75 p.Chr.).
- f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.134.
- XXIX. a) Se semnalează descoperirea unui denar roman imperial.
- b) 1978, pe una din terasele situate la est de Colina Sacră.
- d) *Domitian*.
- f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.134.
- XXX. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1979, în nivelul I.
- d) *C.L. Calpurnius Piso L.f. Frugi* (Sydenham, Roma, 841, 64 a.Chr.).
- f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.135.
- XXXI. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1979, în nivelul I.
- d) *L. Sanfeius* (Sydenham, 384, 145-138 a.Chr.).
- f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.135.
- XXXII. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1979, în secțiunea 9 de pe Terasa II, în nivelul IIa.
- e) Piesa este emisă în 75 a.Chr. (Sydenham, Roma, 777).
- f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.135.
- XXXIII. a) S-a descoperit o monedă imperială de bronz (as).
- b) 1979, în așezarea locală.
- d) *Tiberius* (BMC, p.141, nr.146).
- f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.135.
- XXXIV. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
- b) Înainte de 1980.
- d) *Augustus* (3,24 g; 20 mm).
- e) Piesa este datată în 24-22 a.Chr.
- f) D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p.133.
- XXXV. a) S-a descoperit o imitație dyrrhachiană de argint.
- b) 1981, în așezarea locală, pe Cetatea 1, cercetări arheologice, în secțiunea B17, caroul 3, la adâncimea de 0.20 m.
- e) Piesa are 2,77 g și 19 mm.
- f) D. Berciu și colab., *Thraco-Dacica*, 4, 1983, 1-2, p.113.
- XXXVI. a) S-a descoperit o piesă dyrrhachiană.
- b) 1981, în așezarea locală, pe Cetatea 1, cercetări arheologice, în secțiunea B17, caroul 4, la adâncimea de 0,40 m.
- d) *Dyrrhachium* (3,20 g; 19 mm).
- f) D. Berciu și colab., *Thraco-Dacica*, 4, 1983, 1-2, p.113.
- XXXVII. a) S-a descoperit o imitație după un denar roman republican.
- b) 1981, pe Terasa I a Cetății 1, în secțiunea 12, caroul 2, la 0,60 m adâncime.
- e) Piesa are 2,10 g și 19 mm fiind datată în 90-89 a.Chr. (Sydenham, Roma, 177) sau 88 a.Chr. (Grueber, Roma, 646).
- f) D. Berciu și colab., *Thraco-Dacica*, 4, 1983, 1-2, p.113.
- XXXVIII. a) S-a descoperit o imitație după un denar roman republican.
- b) 1981, pe latura de nord a acropolei Cetății 1.
- e) Este o imitație după un denar de la *Appius Claudius Ti. Mullius* (3,36 g; 18 mm; Grueber, Roma, 1290, 91 a.Chr.).
- f) D. Berciu și colab., *Thraco-Dacica*, 4, 1983, 1-2, p.113.
- XXXIX. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1982, în depunerile de pe latura de nord a Cetății 1.
- d) *L. Sempronius Titio* (3,70 g; 19 mm; Crawford, Roma, 216, 5402, 148 a.Chr.).
- f) D. Berciu și colab., *Thraco-Dacica*, 4, 1983, 1-2, p.112.

- XL. a) S-a descoperit o monedă de la Caesar. .
 b) 1982, în secțiunea 12/B82, la adâncimea de 1,10 m, caroul 15, nivelul IIa.
 d) *Caesar* (2,35 g; 20 mm; Crawford, 443, 49-48 a.Chr.).
 f) D. Berciu și colab., *Thraco-Dacica*, 4, 1983, 1-2, p.112.
- XLI. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1982, pe latura de nord a Cetății 1, în secțiunea A13, caroul 4, la 0,30 m adâncime.
 d) *M. Antonius* (3,00 g; 18 mm; Crawford, 544/10, 32-31 a.Chr.).
 f) D. Berciu și colab., *Thraco-Dacica*, 4, 1983, 1-2, p.112.
- XLII. a) S-au descoperit două monede romane imperiale.
 b) 1982, pe Cetatea 1, în secțiunea B18, locuința 1 (prima monedă) și în secțiunea AP, caroul 6, la 0,20 m adâncime (a doua piesă).
 d) *Augustus* (3,55 g; 20 mm; BMC, 352, 19-15 a.Chr. și 3,75 g; 19 mm; RIC, 350, 2-14 p.Chr.).
 f) D. Berciu și colab., *Thraco-Dacica*, 4, 1983, 1-2, p.112.
- XLIII. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
 b) 1982, pe Cetatea 1, secțiunea B20, caroul 4, locuința 1 (nivelul III).
 d) *Vespasian* (1,78 g; 18 mm; RIC, 46, 72-73 a.Chr.).
 f) D. Berciu și colab., *Thraco-Dacica*, 4, 1983, 1-2, p.112.
- XLIV. a) S-a descoperit o monedă romană de bronz.
 b) 1982, în secțiunea B20, caroul 7, la 0,70 m adâncime, pe Cetatea 1.
 d) *Augustus* (?).
 e) Pare a fi o monedă de tip *fourrée*.
 f) D. Berciu și colab., *Thraco-Dacica*, 4, 1983, 1-2, p.112.
- XLV. a) S-a descoperit o monedă romană imperială de bronz.
 b) 1984, pe Cetatea 1, pe marginea de nord a acropolei, la punctul numit „palisadă”, în secțiunea A17, caroul 3, la adâncimea de 0,20 m, alături de un bogat inventar arheologic.
 d) *Augustus* (6,56 g; 26 mm; RIC, Roma, p.79, nr.295, 6 a.Chr.; BMC, I, Roma, p.45, nr.235, 6 a.Chr.).
 f) D. Berciu și colab., *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p.173.
- XLVI. a) Tezaur constituit din 16 denari romani republicani, ultimul exemplar fiind datat în 42 a.Chr. (Crawford, 494/36).
 b) 1986, în gropa 1 (Gr.1), secțiunea 38/86, de pe Terasa II a Înălțimii I, la adâncimea de 1,75 m, alături de un bogat inventar arheologic: ceramică lucrată cu mâna și la roată, resturi de chirpic ars.
 d) Piese se eșalonează între *Anonim* (3,22 g; 19 mm; Sydenham, 144 ?, 187-175 a.Chr.; Crawford, Roma, după 226 a.Chr.) și *C. Vibius Varus* (Sydenham, 1138, 39 a.Chr.; Crawford, 494/36, 42 a.Chr.).
 e) Monedele au fost găsite la adâncimea de 1,60 m.
 f) D. Berciu și colab., *Thraco-Dacica*, 8, 1987, 1-2, p.158-160; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 31, 1987, p.175 (nr.10).
- XLVII. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1987, în așezarea locală, cercetări arheologice.
 d) *Rufius Dossenus* (Crawford, Roma, 348/3, 87 a.Chr.).
 f) D. Berciu și colab., *Thraco-Dacica*, 8, 1987, 1-2, p.158-160; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 32, 1988, p.217 (nr.13).
- XLVIII. a) S-a descoperit o monedă romană imperială de bronz (as).
 b) 1993.
 d) *Tiberius* (7,14 g; 28 mm; BMC, I, Roma, p.128, nr.65-67).
 f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.469 (nr.63).
- 35. Odorheiu Secuiesc, jud. Harghita:**
 a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
 b) În fortificația dacică.
 d) Dyrrhachium.
 f) I. Glodariu, *Relații*, p.271 (nr.55).
- 36. Orbeasca de Sus, com. Orbeasca, jud. Teleorman:**
 a) Tezaur alcătuit din 140 denari romani republicani și trei imitații de denari.
 b) 1972, în așezarea locală.
 d) Piese se eșalonează între *Anonim* (3,53 g; Grueber, Roma, 386, 196-173 a.Chr.; Sydenham, Roma, 328, 156-150 a.Chr.) și *C. Vibius Pansa* (3,98 g; Grueber, Roma, 3978, 49 a.Chr.; Sydenham, Roma, 947, 48 a.Chr.).
 f) E. Moscalu, C. Beda, *SCIV*, 25, 1974, 2, p.265-267.
- 37. Pecica, com. Pecica, jud. Arad:**
 I. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1898, în așezarea locală, în nivelul de locuire dacic, în urma săpăturile arheologice efectuate de L. Dömötör.
 f) I. H. Crișan, *Ziridava. Săpăturile de la „Șanțul Mare” din anii 1960, 1961, 1962, 1964, Arad, 1978, p.149.*

- II. a) S-au descoperit trei denari romani republicani.
 b) 1943, în așezarea locală, în nivelul dacic de locuire, săpături arheologice efectuate de D. Popescu.
 f) I. H. Crișan, *Ziridava. Săpăturile de la „Șanțul Mare” din anii 1960, 1961, 1962, 1964*, Arad, 1978, p.149
- III. a) Tezaur constituit din 22 monede locale și 20 fragmente de monedă.
 b) 1950, în hotarul localității, în locul numit „Sgârăietura”, în punctul „Șanțu Mare”, în așezarea locală.
 c) CNBAR/NrInV 1111 (14 ex. și cele 20 de fragmente); colecția Gh. Miloi din Arad (2 ex.); colecția ing. O. Luchian din București (1 ex.).
 d) Tipul Toc - Chereleș.
 e) Ulterior au mai fost descoperite încă cinci monede de tipul precizat care provin din același tezaur; aceste exemplare le-am inclus în tezaurul de mai sus.
 f) O. Iliescu, *SCN*, 2, 1958, p.459-460, pl.4-5; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.142 (nr.92/I); C. Preda, *BSNR*, 86-85, 1986-1991 (1993), 134-139. p.291-292, pl.IV/1-5; Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p.312 (nr.22).
- IV. a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
 b) 1960-1964, în așezarea locală de la „Șanțul Mare”, săpături arheologice, în al doilea nivel dacic.
 c) MI Arad.
 d) 1. *Cnaeus Magnus* (3,60 g; 19x21 mm; Babelon, II, 344/9, 46-45 a.Chr.);
 2. *P. Clodius Turpinus* (3,50 g; Babelon, I, 356/15, 43 a.Chr.; Grueber, 38 a.Chr.).
 f) I.H. Crișan, *Apulum*, 5, 1965, p.130; I. H. Crișan, *Ziridava. Săpăturile de la „Șanțul Mare” din anii 1960, 1961, 1962, 1964*, Arad, 1978, p.148-149; E. Chirilă, V. Lucâcel, *ActaMP*, 3, 1979. p.138; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.189 (nr.162).
- V. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
 b) 1961, în hotarul localității, în locul numit „Șanțul Mare”, săpături arheologice, în necropola așezării locale.
 c) MI Arad.
 d) *Traian* (RIC, 126, 103-111 p.Chr.).
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 8, 1964, p.381; I.H. Crișan, *Apulum*, 5, 1965, p.130; I. H. Crișan, *Ziridava. Săpăturile de la „Șanțul Mare” din anii 1960, 1961, 1962, 1964*, Arad, 1978, p.149.

38. Piatra Craivii, com. Cricău, jud. Alba:

- I. a) S-a descoperit o tetradrahmă locală.
 b) 1963, în așezarea locală, cercetări arheologice.
 d) Tipul Aiud - Cugir (12,49 g; 31 mm).
 f) M. Macrea, *Cetăți dacice din sudul Transilvaniei*, București, 1966, p.53; B. Mitrea, *SCIV*, 18, 1967, 1, p.196 (nr.35); C. Preda, *Monedele*, p.297 (nr.5).
- II. a) S-au descoperit șapte denari romani, din care au fost determinate două exemplare (unul este imperial).
 b) În citadela dacică, cercetări arheologice.
 d) Piese se eșalonează între *L. Titurius L.f. Sabinus* (3,60 g; Grueber, Roma, 2322; Sydenham, Roma, 698, 88 a.Chr.) și *Augustus. P. Lurii Agrippa-as* (10,40 g; RIC, 187, 7 a.Chr.; BMC, Roma, 209, 7 a.Chr.).
 f) M. Macrea, *Cetăți dacice din sudul Transilvaniei*, București, 1966, p.53; B. Mitrea, *SCIV*, 20, 1969, 1, p.167 (nr.31); M. Chițescu, *RRCD*, p.352 (nr.135).

39. Piatra Neamț, jud. Neamț:

- I. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
 b) 1967, în timpul săpăturilor arheologice, în nivelul antic al stațiunii de la Bâta Doamnei.
 d) Dyrrhachium (3,00 g).
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, *MemAntiq*, 1, 1969, p.424, fig.1.
- II. a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
 b) 1960 și 1980, cercetări arheologice, în așezarea locală de la Bâta Doamnei.
 c) MIMIași; MIPiatra Neamț/NrInV 6931.
 d) 1. *C. Font* (3,74 g; Crawford, 290/1, 114 sau 113 a.Chr.; piesa are drept contramarcă o stea în șase colțuri);
 2. *L. Saturnius* (3,302 g; 18x16 mm; Crawford, 317/3a, 104 a.Chr.; piesa este foarte uzată, are contramarcă M și a fost găsită la 0,15 m deasupra zidului de susținere a Terasei I, suprapunând astfel sanctuarul I).
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.294, II, nr.23; idem, *Dacia răsăriteană*, p.154 (nr.58).

40. Piatra Roșie, (Luncani), com. Boșorod, jud. Hunedoara:

- I. a) S-a descoperit o piesă histriană de bronz și o drahmă histriană.
 b) În cetatea dacică, săpături arheologice, în același loc ca și piesa thasiană.
 c) IIA Cluj-Napoca.
 d) Histria.
 e) Moneda de bronz este contramarcată (două contramărci) și este de tipul Demetra.
 f) C. Daicoviciu, 1954, p.76; I. Glodariu, *ActaMN*, 13, 1976, p.74; C. Preda, *Ist monedei*, p.71
- II. a) S-a descoperit o imitație thasiană de argint.

- b) În cetatea dacică, săpături arheologice, în clădirea f-i de pe platoul situat la nord de incintă.
- c) MICluj-Napoca.
- e) Piesa are 16,3 g și 3,5 cm și sigla *M*.
- f) C. Daicoviciu, 1954, p.75-76.
- III. a) S-a descoperit izolat o piesă de bronz emisă de Mesembria.
- b) În cetatea dacică.
- c) MICluj-Napoca.
- d) Mesembria.
- f) C. Daicoviciu și colab., *SCIV*, 1950, 1, p.146; B. Mitrea, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p.53 (nr.26); C. Preda, *Ist monedei*, p.90.
- IV. a) S-au descoperit trei denari romani republicani și o imitație de denar roman republican.
- b) În așezarea locală, cercetări arheologice.
- c) MICluj-Napoca.
- d) 1. *Fabius Labeo* (Babelon, I, 480, 1, 150-125 a.Chr.);
2. *P. Servilius Rullus* (Babelon, II, 450-451, 14, 89 a.Chr.);
3. *C. Vibius Pansa* (Babelon, II, 539, 2, 87 a.Chr.);
4. *M. Porcius Laeca*, imitație (Babelon, II, 369, 3, 124-103 a.Chr.).
- f) C. Daicoviciu, 1954, p.76-77; H. Daicoviciu, I. Glodariu, *ActaMN*, 13, 1976, p.73-74.
- 41. Pietroasele**, com. Pietroasele, jud. Buzău:
- I. a) S-a descoperit o monedă de argint emisă de Histria alături de o mare cantitate de ceramică locală și produse de import de factură grecească, într-un strat de cultură getică datat cronologic în secolele I a.Chr. - I p.Chr.
- b) 1973-1976, cercetări arheologice, în așezarea locală de pe platoul Gruiu Dării, la adâncimea de 0,20-0,40 m.
- d) Histria (4,67 g; 18 mm).
- f) Fl. Preda, V. Dupoi, *SCN*, 7, 1980, p.145 (nr.1).
- II. a) S-au descoperit doi denari romani republicani și unul hibrid.
- b) 1973-1976, săpături arheologice, în așezarea locală de la Gruiu Dării.
- d) 1. *L. Trebanius* (2,58 g; 18 mm; Crawford, Roma, 241/1a, 135 a.Chr.);
2. *L. Calpurnius Piso Frugi* (3,67 g; 19 mm; Crawford, Roma, 330/1a, după 100 a.Chr.)
- f) F. Preda, V. Dupoi, *SCN*, 7, 1980, p.145 (nr.4,5,6).
- III. a) S-au descoperit două piese locale.
- b) 1973-1976, în așezarea locală de pe platoul Gruiu Dării.
- d) Tipul Vârteju - București; tipul Inotești - Râcoasa (6,68 g; 26x28 mm).
- f) Fl. Preda, V. Dupoi, *SCN*, 7, 1980, p.145 (nr.2, 3).
- 42. Pietroiu**, com. Borcea, jud. Ialomița:
- a) S-au descoperit două drahme histriene de argint, alături de fragmente de ceramică, unelte și obiecte de podoabă, datate în secolele IV - III a.Chr.
- b) 1968-1969, în așezarea locală.
- c) MICălărași.
- d) Histria.
- f) A. Atanasiu, *SCN*, 5, 1971, p.389; N. Conovici, C. Mușteanu, *SCIVA*, 26, 1975, 4, p.544 și nota 15;
- 43. Poiana**, com. Nicorești, jud. Galați:
- I. a) Tezaur (?) format din 24 monede grecești (?) și romane; în total sunt 18 AR și 6 AE la care se adaugă 5 vârfuri de săgeți de bronz și 17 fibule de bronz.
- b) 1903, pe malul Siretului, împreună cu alte vestigii antice.
- c) IAB.
- e) Pare a fi mai degrabă o colecție de antichități strânse de pe locul așezării locale.
- f) C. Moisil, *BSNR*, 17, 1922, 41-42, p.58.
- II. a) S-au descoperit două monede callatiene de bronz, (a) *Pick*, 227; (b) *Demetra*, cu două contramărci, foarte uzată.
- b) În așezarea locală, cercetări arheologice efectuate de R. Vulpe.
- c) MIBacău.
- d) *Callatis* (12,30 g; 25 mm).
- f) B. Mitrea, *Pontica*, 11, 1978, p.91 și 94; B. Mitrea, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p.51 (nr.12).
- III. a) S-au descoperit nouă denari romani republicani.
- b) 1926, în așezarea locală, săpături arheologice.
- c) IAB/Nrlnv 481.
- d) Piese se eșalonează între *L. Antestius Gragulus* (2,70 g; Grueber, Roma, 976; Sydenham, Roma, 451, 133-126 a.Chr.) și *Petillius Capitolinus* (2,54 g; Grueber, Roma, 4220; Sydenham, Roma, 1150, 37 a.Chr.).
- f) M. Chițescu, *RRCd*, p.393 (nr.140a).

- IV. a) Se semnaleză descoperirea a 8 denari romani (2 sunt imperiali).
 b) 1927, cercetări arheologice.
 c) IAB/NrInv 482.
 d) Piese se eșalonează între *C. Plutius* (3,57 g; Grueber, Italia, 454; Sydenham, Italia, 414, 137-134 a.Chr. și *Vespasian* (70-72 p.Chr.).
 e) Un exemplar este de la Augustus iar altul o imitație după un denar care aparține lui M. Volteius.
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.353 (nr.140b); V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.
- V. a) Tezaur alcătuit din 152 denari romani republicani și imperiali timpurii (6 ex.).
 b) 1928, într-un strat de arsură al așezării în secțiunea T.
 c) IAB/NrInv 482.
 d) Piese se eșalonează între *Anonimi* (3,34 g; Grueber, sec. II a.Chr.; Sydenham, sec. II a.Chr.; RIC, Lugdunum, 217-196 a.Chr.) și *Augustus* (3,75 g; RIC, Lugdunum, 327, 14-12 a.Chr.).
 e) Se cunosc sigur 144 exemplare; se pare că unele piese sunt copii locale.
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.233-236 (nr.148); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.155 (nr.64).
- VI. a) Se menționează descoperirea a două monede locale de bronz, scyphate.
 b) Înainte de 1932; o piesă este descoperită în urma cercetărilor arheologice din așezarea locală, iar cealaltă la suprafața așezării.
 e) Se pare că o piesă era *fourrée*.
 f) R. Vulpe și colab., *SCIV*, 3, 1952, p.202.
- VII. a) S-au descoperit șapte monede, din care cinci sunt denari romani republicani.
 b) Înainte de 1932, în așezarea locală, cercetări arheologice.
 c) IAB.
 e) Piesa nr.6 este de bronz (cu bigă), iar ultima este o imitație (reversul, Babelon, II, p.565).
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.294, II, nr.28.
- VIII. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
 b) Înainte de 1932, în așezarea locală.
 d) *Augustus* (RIC, 350, 2 a.Chr. - 14 p.Chr.).
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.277, I, nr.190.
- IX. a) Tezaur format din denari romani republicani și mai multe piese „barbare”.
 b) 1935, cercetări arheologice.
 e) Se consideră că ar fi vorba de o confuzie cu tezaurul descoperit în 1928.
 f) I. Winkler, *JNG*, 17, 1967, p.150; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.155 (nr.67).
- X. a) Tezaur constituit din 23 denari romani republicani și două tetradrahme thasiene.
 b) Înainte de 1938, săpături arheologice, în așezarea locală.
 c) IAB.
 e) Monedele s-au pierdut.
 f) I. Winkler, *JNG*, 17, 1967, p.150; V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.295, II, nr.30.
- XI. a) Tezaur care are 82 denari romani republicani și imperiali (16 ex. de la Augustus).
 b) 1938, în așezarea locală, cercetări arheologice, alături de câteva bijuterii de argint.
 c) Inițial într-o colecție particulară; ulterior tezaurul s-a pierdut.
 f) I. Winkler, *JNG*, 17, 1967, p.150 (nr.108); M. Chițescu, *RRCD*, p.236 (nr.149).
- XII. a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
 b) 1939, cercetări arheologice.
 c) IAB/NrInv 96.
 d) 1. *L. Memmius* (3,24 g; Grueber, Italia, 643; Sydenham, Italia, 558, 109 a.Chr.);
 2. [*Sextus Pompeius*] *Magnus Pius* (3,30 g; Grueber, Sicilia, 18; Sydenham, Sicilia, 1348, 38-36 a.Chr.).
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 8, 1957, 1-4, p.168; M. Chițescu, *RRCD*, p.353 (nr.140c).
- XIII. a) S-au descoperit monede romane republicane.
 b) 1939 (?), în așezarea locală, cercetări arheologice.
 c) IAB.
 d) Emisiuni de la *Brutus* și *Ahala*.
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.295, II, nr.32.
- XIV. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1948, cercetări arheologice.
 c) IAB/NrInv 325, 10.
 d) *Mn. Aemilius Lepidus* (3,72 g; Grueber, Italia, 590; Sydenham, Italia, 554, 109 a.Chr.).
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.353 (nr.140d).
- XV. a) S-au descoperit 36 denari romani republicani alături de doi imperiali și o piesă de bronz de la Augustus.

- b) 1948-1949, săpături arheologice.
 c) IAB/NrInV 325.
 d) Piese se eșalonează între Q [*Marcus*] *Philipus* (Grueber, Roma, 1143; Sydenham, Roma, 447, 125-120 a.Chr.) și *Augustus*, 1 AE (as) (6,99 g, BMC, 245, 5 p.Chr.).
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 8, 1957, 1-4, p.167 și 170; V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.277, I, nr.194.
- XVI. a) Tezaur constituit din 35 denari romani republicani și imperiali timpurii (1 ex.).
 b) 1949, în așezarea locală.
 c) IAB/NrInV 251 (34 ex. ?).
 d) Piese se eșalonează între *Natta* (3,64 g; Grueber, Roma, 844, 172-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 390, 145-138 a.Chr.) și *Augustus* (3,45 g; RIC, Lugdunum, 350, 2 a.Chr. - 14 p.Chr.).
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.236-237 (nr.151); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.156 (nr.74).
- XVII. a) S-au descoperit 22 denari romani republicani și imperiali (3 ex.).
 b) 1949, săpături arheologice.
 c) IAB/NrInV 258.
 d) Piese se eșalonează între C. [*Porcius*] *Cato* (3,69 g; Grueber, Italia, 461; Sydenham, Italia, 417, 137-134 a.Chr.) și *Augustus* (3,49 g; RIC, I, *Caesara augusta*, 255, 25-22 a.Chr.).
 e) Tot în același an s-a descoperit un tezaur format din 95 denari romani care se încheie cu o emisiune de la Titus. Descoperirea s-a realizat în apropierea stațiunii de la Poiana, în zona tumulilor de la nord de stațiune, cu ocazia unor cercetări arheologice.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 8, 1957, 1-4, p.167 și 171; M. Chițescu, *RRCD*, p.353-354 (nr.140e); V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.277, I, nr.195; idem, *Dacia răsăriteană*, p.156 (nr.75); idem, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.
- XVIII. a) S-a descoperit o tetradrahmă locală.
 b) 1949, în așezarea locală, săpături arheologice.
 c) IAB.
 d) Tipul Huși - Vovriești.
 f) C. Preda, *Monedele*, p.120 (nr.25); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.140
- XIX. a) S-au descoperit două monede locale de argint.
 b) 1950, în așezarea locală.
 c) IAB/NrInV 296/52-53.
 d) Tipul Inotești - Răcoasa (4,31 g; 24 mm și 5,06 g; 25 mm).
 f) C. Preda, I.T. Dragomir, *SCN*, 6, 1975, p.36 (nr.12).
- XX. a) Tezaur alcătuit din 194 denari romani republicani și imperiali timpurii (9 ex.).
 b) 1950, cercetări arheologice, în secțiunea J din așezarea locală.
 c) IAB/NrInV 299.
 d) Piese se eșalonează între *Plautia* (3,54 g; Grueber, Roma, 196-173 a.Chr.; Sydenham, Roma, 332, 155-150 a.Chr.) și *Augustus* (3,57 g; Grueber, Gallia, 200, 11-9 a.Chr.; RIC, Lugdunum, 336, 12-11 a.Chr.).
 e) Printre exemplare au fost identificate și patru imitații.
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.295, II, nr.33; M. Chițescu, *RRCD*, p.237-240 (nr.152).
- XXI. a) S-au descoperit 46 monede romane dintre care doi denari romani republicani și imperiali timpurii.
 b) 1950, cercetări arheologice, în așezarea locală, în diferite secțiuni deschise cu acest prilej.
 c) IAB/NrInV 296.
 d) Piese se eșalonează între *Cn. Lucretius Trio* (Sydenham, Roma, 450, 133-122 a.Chr.) și *Augustus* (RIC, Lugdunum, 350, 2 a.Chr. - 14 p.Chr.).
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.278, I, nr.200; idem, *Dacia răsăriteană*, p.156 (nr.77).
- XXII. a) Tezaur constituit din 61 denari romani republicani și cinci denari imperiali (1 ex. de la *Augustus* și 4 de la *Tiberius*).
 b) 1950, în așezarea locală, săpături arheologice.
 c) IAB/NrInV 294.
 d) Piese se eșalonează între C. *Antestius* (2,95 g; Grueber, Roma, 853, 173-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 406, 137-136 a.Chr.) și *Tiberius* (3,53 g; RIC, Lugdunum, 3; BMC, 34).
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.240-242 (nr.153).
- XXIII. a) S-au descoperit două drahme grecești.
 b) 1950, în stratul Poiana II_{1,2}, cu ocazia cercetărilor sistematice.
 c) IAB.
 d) Apollonia; Dyrhachium.
 f) R. Vulpe și colab., *SCIV*, 2, 1951, 1, p. 87; I. Glodariu, *Relații*, p.272 (nr.63).
- XXIV. a) S-au descoperit șapte monede locale (*fourrées*).
 b) 1948-1951, în așezarea locală, cercetări arheologice.
 c) IAB/NrInV 395/8-9, 296 și 325.

- d) Tipul Vârteju - București.
 e) Piese sunt în majoritate emisiuni de bronz argintate și cu elemente de schematizare accentuate.
 f) C. Preda, *SCN*, 5, 1971, p.62, 67.
- XXV. a) S-au descoperit izolat drahme și piese de bronz emise de Callatis și Histria.
 b) 1951 și înainte.
 d) Callatis; Histria.
 f) I. Glodariu, *Relatii*, p.254 (nr.14).
- XXVI. a) S-au descoperit șapte denari romani republicani și unul imperial.
 b) 1951, în așezarea locală, săpături arheologice.
 c) IAB/NrInv 325, 22-32.
 d) Piese se esalonează între Q. [*Marcus*] *Philippus* (3,57 g; Grueber, Roma, 1143; Sydenham, Roma, 447, 125-120 a.Chr.) și *Augustus* (6,99 g; RIC, Roma, 198, 5 a.Chr.; BMC, 245, 5 a.Chr.).
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.355 (nr.151g).
- XXVII. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1951, săpături arheologice, în așezarea locală.
 c) IAB/NrInv 325, 30.
 d) *P. Fontenius Capito* (3,02 g; 18 mm; Sydenham, 901, 61 a.Chr.).
 e) Piesa este considerată o copie locală.
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.327 (nr.181).
- XXVIII. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1955, în așezarea locală.
 c) IAB/NrInv 481.
 d) *M. Antonius*.
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.295, II, nr.34; idem, *Dacia răsăriteană*, p.157 (nr.81).
- XXIX. a) Se semnalează descoperirea unui denar roman cu bigă.
 e) Piesa se pare că are miezul din fier, peste aceasta aplicându-se argint.
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, 1980, p.295, II, nr.35.
- XXX. a) S-au descoperit cinci drahme histriene dintre care patru sunt de tip Pick, 416, cu sigla A și un exemplar de tip Pick, 441 var., cu sigla.
 b) În timpul săpăturilor din stațiunea antică, în straturile II_{1,2}.
 c) IAB/NrInv 296/47: 325,18 (2); 325, 1 și 2.
 d) Histria (6,21 g; 5,0 g; 5,54 g; 4,62 g; 4,49 g).
 f) B. Mitrea, *StCl*, 7, 1965, p.164 (nr.43); C. Preda, *Monedele*, p.23.
- XXXI. a) S-au descoperit monede de argint, imitații bune după tetradrahmele lui Filip II (1 ex.) și ale insulei Thasos (faza târzie).
 b) În așezarea locală, săpături arheologice.
 c) IAB.
 d) Imitație de tip Filip II (1 ex.); Thasos (1 ex.).
 f) R. Vulpe, *SCIV*, 2, 1951, 1, p.187; V. Mihailescu-Bîrliba, *MemAntiq*, 3, 1971, p.196-197 și 210-202.
- XXXII. a) S-a descoperit o monedă de bronz.
 b) La suprafața stațiunii antice.
 d) Panticapaion (19 mm).
 f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.140 (nr.170).
- XXXIII. a) S-a descoperit un denar roman imperial.
 b) 1968, în secțiunea M, caroul 35, la adâncimea de 0,70 m.
 c) MIMlași/NrInv 11310.
 d) *Vespasian* (3,28 g; 16x18 mm; RIC, II, p.53, nr.320, Asia Mică, grupa a-II-a, 70 p.Chr.).
 f) S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 16, 1993, p.129 (nr.62).
- XXXIV. a) Tezaur constituit din monede callatiene de bronz (27 ex.) și aramă (5 ex.); piesele aparțin tipului Pick, 227, p.88-91, 102, pl.1/23, iar două exemplare de bronz au fost aurite.
 b) 1985, cu prilejul săpăturilor arheologice din așezarea locală, într-un nivel datat între începutul secolului III și prima jumătate a secolului I a.Chr.; tezaurul a fost descoperit la 1,60 m adâncime, într-un vas mic de lut.
 c) MITecuci/NrInv 1783/1-32.
 d) Callatis.
 e) Toate monedele sunt contramarcate, limita datării fiind cea propusă de către primii editori (începutul secolului III și prima jumătate a secolului I a.Chr.). B. Mitrea consideră că este vorba de 32 de exemplare; piesele sunt de tipul Apollo cu trepid.

- f) S. Teodor, M. Nicu, S. au, *Thraco-Dacica*, 8, 1987, 1-2, p.133-137; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 31, 1987, 1-2, p.174 (nr.5); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.140-141 (nr.175); S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 16, 1993, p.128 (nr.5-36); C. Preda, *Ist monedei*, p.77.

XXXV. a) S-au descoperit trei denari romani republicani și unul imperial.

- b) 1985, în așezarea locală, în secțiunile N₁ și N₃; adâncimea la care au fost descoperite piesele este cuprinsă între 0,50-1,0 m.

c) MITecuci/NrInv 1784, 1785, 1786, 1787.

- d) 1. Denar neidentificabil (Roma? și trigă; 2,90 g; 16x17 mm; secolul III a.Chr.);
2. *C. Hosidius C.F. Geta III VIR* (3,34 g; 18 mm; Crawford, 494/29, 42 a.Chr.);
3. *Marcus Antonius* (3,55g; 17x18 mm; Crawford, 544/21, 32-31 a.Chr.);
4. *Vespasian* (3,33g; 18 mm; RIC, II, p.20, nr.50, 72-73 p.Chr.).

f) S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 16, 1993, p.129 (nr.1, 2, 3, 4).

XXXVI. a) Se semnalează descoperirea unei tetradrahme locale, alături de o piesă de bronz callatiană.

- b) 1986, în așezarea locală, săpături arheologice, în secțiunea N, carourile 2/3, la adâncimea de 1,80 m.

c) MITecuci/NrInv 2064.

d) Tipul Huși - Vovriești (13,82 g; 24 mm); Callatis.

e) Piesa locală are aplicată o incizie.

f) S. Teodor, M. Nicu, S. au, *Thraco-Dacica*, 8, 1987, 1-2, p.134; S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 16, 1993, p.128 (nr.37); C. Preda, *Ist monedei*, p.77.

XXXVII. a) S-au descoperit patru denari romani republicani și unul imperial.

- b) 1986, în așezarea locală, în secțiunile N₁ și N, carourile 3/1 est și 4/est; adâncimea la care au fost descoperite piesele este cuprinsă între 1,25-1,50 m.

c) MITecuci/NrInv 2065, 2066, 2067, 2068, 2069.

- d) 1. *M. Sergisilus Q* (2,95 g; 18x20 mm; Crawford, 286/1, 116 sau 115 a.Chr.);
2. *M. Herenni* (3,83 g; 18 mm; Crawford, 308/1b, 108 sau 107 a.Chr.);
3. *L. Rubri Dossenii* (3,48 g; 17 mm; Crawford, 348/1, 87 a.Chr.);
4. *Augustus* (3,75 g; 21x22mm; RIC, I, 1984, p.60, nr.269a, 29-27 a.Chr.).

e) Un denar roman republican este imitație.

f) S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 16, 1993, p.129 (nr.38, 39, 40, 41, 42).

XXXVIII. a) S-au descoperit patru denari romani republicani.

- b) În așezarea locală.

c) Piesele se distribuie astfel: o monedă *fourrée* (secolul II a.Chr.); un exemplar este datat în 59 a.Chr.; o piesă este de la *C. Iulius Caesar*, iar un exemplar de la *Cassius*.

f) M. Chițescu, *RRCD*, p.355 (nr.140h, i); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.155 (nr.61).

XXXIX. a) Tezaur constituit din denari romani republicani, fără alte precizări.

f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 28, 1984, 1-2, p.187 (nr.73).

XL. a) S-a descoperit un denar roman republican neidentificat.

- b) În așezarea locală, cercetări arheologice.

c) MIMlași/NrInv 11.309.

f)V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.157 (nr.83).

XLI. a) S-au recuperat două piese romane foarte uzate.

- b) De pe teritoriul stațiunii antice.

c) Colecția I. Sion din Tecuci.

d) Un denar roman republican anonim (3,15 g; 17 mm) datat în secolele II - I a.Chr. și o piesă de bronz de la Augustus (9,18 g; 28x26 mm).

f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.157 (nr.84).

XLII. a) S-a descoperit o monedă locală de bronz (*fourrée* ?).

- b) 1987, în așezarea locală, în secțiunea N, metrul 2,60/sud și la adâncimea de 2,80 m.

c) MITecuci/NrInv 2070.

d) Tipul Vârteju - București (7,81 g; 25x27 mm).

e) Piesa este foarte uzată, arsă puternic și cu un mic fragment lipsă.

f) S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 16, 1993, p.128 (nr.43).

XLIII. a) S-a descoperit un denar roman republican și o monedă imperială de bronz (dupondius).

- b) 1987, în așezarea locală, în secțiunea N; moneda imperială a fost descoperită la adâncimea de 0,50 m.

c) MITecuci/NrInv 2071, 2072.

- d) 1. *L. Procili F.* (3,39 g; 17x19 mm; Crawford, 379/1, 80 a.Chr.);
2. *Tiberius* (13,28 g; 26x28 mm; RIC, I, 1984, p.97, nr.43, 22-23 p.Chr.).

f) S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 16, 1993, p.129 (nr.44, 45).

- XLIV. a) S-a descoperit o monedă locală de argint.
 b) 1988, în așezarea locală, în secțiunea N, începută în 1987, metrul 129, la adâncimea de 3,0 m.
 c) MITecuci/NrInV 2075.
 d) Tipul Inotești - Râcoasa (2,15 g; 17 mm).
 e) Piesa este considerată un tip degenerat târziu și este datată astfel: sfârșitul secolului I a.Chr.- secolul I p.Chr.
 f) S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 16, 1993, p.128 (nr.48).
- XLV. a) S-a descoperit un tezaur constituit din șapte denari romani.
 b) 1988, în secțiunea O, caroul 5/1, la adâncimea de 0,60 m.
 c) MITecuci/NrInV 2077-2083.
 f) S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 16, 1993, p.129 (nr.50-56).
- XLVI. a) Se semnalează descoperirea a trei denari romani republicani și patru imperiali.
 b) 1988, în așezarea locală.
 d) 1. Denar neidentificabil (3,76 g; 16x17,5 mm; Roma și bigă; secolul II a.Chr.);
 2. *M. Scaur. P. Hipsaeus. AED. CVR.* (3,63 g; 17x18 mm; Crawford, 422/1b, 58 a.Chr.);
 3. *M. Antonius* (2,50 g; 15x17,5 mm; Crawford, 544/28, Est, 32-31 a.Chr.);
 4. *Augustus* (3,77 g; 19x20 mm; Giard, I, p.69, nr.66, Roma. 37-29 a.Chr.);
 5. *Vespasian* (3 ex.); ultimul exemplar are 3,58 g și 18 mm fiind datat în 75 p.Chr. (RIC, II, p.24, nr.90).
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 33, 1989, 1-2, p.262 (nr.18); S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 16, 1993, p.129 (nr.50-56).
- XLVII. a) S-a descoperit o monedă locală de argint.
 b) 1990, în așezarea locală, în secțiunea P, caroul 6 (mijloc), la adâncimea de 0,20 m.
 c) MITecuci/NrInV 2084.
 d) Tipul Inotești - Râcoasa (2,42 g; 17x18 mm).
 e) Piesa este foarte uzată și are puțin argint în aliaj; este considerată un tip degenerat târziu și este datată astfel: sfârșitul secolului I a.Chr. - secolul I p.Chr.
 f) S. Teodor, V. Mihailescu-Bîrliba, *ArhMold*, 16, 1993, p.128 (nr.57).
- 44. Polovragi**, com. Polovragi, jud. Gorj:
- I. a) S-au descoperit doi denari romani republicani datati în 92 respectiv 90 a.Chr.
 b) 1971, în cetatea dacică. cercetări arheologice efectuate pe „Cetatea de refugiu”.
 e) Se crede că este vorba de fapt de trei piese.
 f) FI. Marinescu, *Crisia*, 2, 1972, p.79-96; M. Chițescu, *RRCD*, p.353 (nr.139); C. Preda, *Ist monedei*, p.309.
- II. a) S-a descoperit o piesă emisă de tip Apollonia și trei denari romani republicani.
 b) 1973, săpături arheologice, în cetatea dacică.
 d) Illyria (pentru piesa apolloniană).
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.320 (nr.17).
- III. a) S-a descoperit o piesă de bronz autonomă emisă de Mesembria.
 b) În cetatea dacică, săpături arheologice.
 d) Mesembria.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.320 (nr.17).
- IV. a) S-a descoperit o drahmă dyrrhachiană.
 b) În cetatea dacică.
 d) Dyrrhachium.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 20, 1976, p.288 (nr.25).
- 45. Popești**, com. Mihăilești, jud. Giurgiu:
- I. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1932-1947, în așezarea locală, cercetări arheologice.
 c) MIBucurești.
 d) *Caius Iulius Caesar*.
 f) R. Vulpe, *SCIV*, 6, 1955, 1-2, p.263.
- II. a) Tezaur (?) alcătuit din 10-15 denari romani republicani.
 b) 1946, în așezarea locală, cercetări arheologice.
 c) Colecția Leckmann din localitate.
 d) Piese se eșalonează între *C. Porcius Cato* (Grueber, Italia, 461; Sydenham, Italia, 417, 137-134 a.Chr.) și *L. Furius Brochus* (Grueber, Roma, 3896; Sydenham, Roma, 902, 61 a.Chr.).
 e) Ultimele emisiuni sunt de la C. Cassius, Caecilius Metellus, Caesar, Augustus, foarte uzate.
 f) B. Mitrea, *SCN*, 2, 1958, p.167 (nr.24); M. Chițescu, *RRCD*, p.355-356 (nr.141a).

- III. a) Se semnaleză descoperirea izolată a unei drahme dyrrhachiene și a două apolloniene.
 b) În așezarea locală.
 d) Dyrrhachium; Apollonia.
 f) I. Glodariu, *Relatii*, p.253 (nr.3h, i).
- IV. a) Tezaur format din 20 tetradrahme thasiene.
 b) În așezarea locală.
 d) Thasos.
 f) I. Glodariu, *Relatii*, p.253 (nr.3g).
- V. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1954.
 c) IAB/NrInv 415, 5.
 d) *L. Pomponius* (3,81 g; Grueber, Roma, 1193; Sydenham, 522, 112-109 a.Chr.).
 f) M. Chitescu, *RRCD*, p. 356 (nr.141b).
- VI. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1955.
 c) IAB/NrInv 567, 7.
 d) *C. Valerius Flaccus C.f.* (3,59 g; Grueber, Roma, 789; Sydenham, Roma, 440, 133-126 a.Chr.).
 f) M. Chitescu, *RRCD*, p.356 (nr.141c).
- VII. a) S-au descoperit de-a lungul anilor șase monede nedeterminate.
 b) Între 1954-1962 și înainte, în așezarea locală.
 c) MNA.
 f) R. Vulpe și colab., *SCIV*, 6, 1955, 1-2, p.258; I. Glodariu, *Relatii*, p.253 (nr.3k).
- VIII. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1957, sondaj arheologic, pe platoul de sud.
 d) *C. Iunius*.
 f) R. Vulpe, *Materiale*, 6, 1959, p.321.
- IX. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1958, cercetări arheologice.
 d) *M. Fannius. I. Critonius* (3,93 g; Grueber, Roma, 2463; Sydenham, Italia, 717, 85 a.Chr.).
 f) R. Vulpe, *Materiale*, 7, 1961, p.333; M. Chițescu, *RRCD*, p. 356 (nr.141d).
- X. a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
 b) 1960.
 c) IAB/NrInv 1090.
 d) 1. *Cn. Cornelius Lentulus Marcellinus* (3,73 g; Grueber, Spania, 52; Sydenham, Spania, 752, 76-74 a.Chr.);
 2. *M. Aemilius Scaurus, Plautius Hypsalus* (3,41 g; Grueber, Roma, 3876; Sydenham, Roma, 912, 58 a.Chr.).
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p. 356 (nr.141e).
- XI. a) S-au descoperit mai multe piese locale.
 b) 1954-1961, în așezarea locală, cercetări arheologice.
 c) IAB (11 ex.); MIBucurești (8 ex.); MICluj-Napoca (1 ex.).
 d) Tipul Vârteju - București; tipul Inotești - Râcoasa (19 ex.); tipul Alexandru cel Mare - Filip III (1,04 g).
 e) Piese de tip Vârteju - București sunt prost conservate, au stilizare accentuată și titlu scăzut.
 f) R. Vulpe, *SCIV*, 6, 1955, 1-2, p.258; C. Preda, *Monedele*, p.265 (nr.13); idem, *Ist monedei*, p.190, 196, 218.
- XII. a) S-au descoperit izolat o tetradrahmă emisă în Maroneea (folosită ca amulet), o tetradrahmă și o piesă de bronz emisă la Odessos (secolul I a.Chr.) și o monedă de bronz bătută de Mesembria.
 b) 1955, în așezarea locală, cercetări arheologice efectuate de R. Vulpe.
 c) IAB/NrInv 564,1; 1090.
 d) Maroneea; Odessos; Mesembria.
 f) I. Glodariu, *Relatii*, p.253 (nr.3b, c, d); B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 8, 1964, p.373 (nr.9); B. Mitrea, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p.52-53 (nr.17, 23); C. Preda, *Ist monedei*, p.90.
- XIII. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1961.
 c) IAB/NrInv 1172, 13.
 d) *Ti. Claudius Ti.f. Ap.n.* (3,74 g; Grueber, Roma, 3096; Sydenham, Italia, 770, 78-77 a.Chr.).
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p. 356 (nr.141f).
- XIV. a) S-a descoperit o monedă de bronz emisă la Amisos în timpul lui Mithridates VI Eupator, datată în secolele II - I a.Chr.
 b) În așezarea locală.
 d) Amisos.
 f) I. Glodariu, *Relatii*, p.253 (nr.3a).

- XV. a) Din așezarea locală provine un denar roman imperial de la Augustus.
 d) *Augustus*.
 f) R. Vulpe, *Asezări getice din Muntenia*, București, 1966, p.37.
- XVI. a) Tezaur alcătuit din 64 tetradrahme thasiene, 11 piese ale Macedoniei I și trei tetradrahme de la Alexandru cel Mare (emisiuni postume).
 b) 1989, în așezarea locală, cercetări arheologice.
 d) Alexandru cel Mare; Thasos; Macedonia I.
 e) În 1988 s-a descoperit aici și un denar de la Augustus.
 f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 34, 1990, p.301 (nr.9).
- XVII. a) S-au descoperit doi denari romani republicani.
 b) 1990 și 1993, cercetări arheologice, la suprafața așezării locale.
 c) MIBucurești.
 d) 1. *Q. Caecilius Metellus Pius* (Crawford, Italia, 374/1, 81 a.Chr.);
 2. *M. Tullius* (Crawford, Roma, 280/1, 120 a.Chr.).
 f) C. Preda, *Ist monedei*, p.309; Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42 1996-1998, p.435-436 (nr.27).
- XVIII. a) S-a descoperit o drăhmă dyrrhachiană datată între 97-87 a.Chr.
 b) 1992, în așezarea locală, cercetări arheologice.
 d) Dyrrhachium.
 f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 38-39, 1994-1995, p.463 (nr.6).
- 46. Radovanu**, com. Radovanu, jud. Călărași:
- I. a) S-a descoperit o piesă de bronz tomitană.
 b) 1963, în așezarea locală.
 c) MIOltenița.
 d) Tomis.
 f) I. Glodariu, *Relatii*, p.259 (nr.84); B. Mitrea, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p.51 (nr.9).
- II. a) S-au descoperit două piese de bronz callatiene din perioada autonomă de tipul Apollo cu trepied și Herakles, date la sfârșitul secolului II a.Chr.
 c) MIOltenița.
 d) Callatis.
 f) I. Glodariu, *Relatii*, p.254 (nr.16); B. Mitrea, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p.51 (nr.13); C. Preda, *Ist monedei*, p.77.
- III. a) S-au descoperit trei piese locale.
 b) În așezarea locală.
 d) Tipul Vârteju - București.
 f) S. Morintz, D. Șerbănescu, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, p.27.
- IV. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În așezarea locală.
 d) Tipul Inotești - Râcoasa.
 f) S. Morintz, D. Șerbănescu, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, p.27.
- 47. Răcătău**, com. Horlești, jud. Bacău:
- I. a) Tezaur constituit din 71 denari romani republicani și imperiali timpurii printre care și trei imitații de denari.
 b) 1969, cercetări arheologice, în așezarea locală, în secțiunea 1, în nivelul 4 datat în secolele I a.Chr. - I p.Chr., la adâncimea de 0,55 m.
 c) MIBacău.
 d) Piese se eșalonează între *Tampilus* (?) (3,00 g; 21 mm; Grueber, Roma, 537; Sydenham, Roma, 334, 155-125 a.Chr.) și *Augustus* (3,60 g; 19 mm; RIC, Lugdunum, 348. 8-6 a.Chr.).
 e) Greutate pieselor variază între 3,10 și 3,80 g, media ponderală fiind de 3,44 g. Din totalul celor 71 de exemplare, 61 piese sunt din secolele II - I a.Chr., un exemplar este de la Juba I, patru exemplare de la *Augustus* și trei imitații (71 a.Chr.; 49 a.Chr. de la *Iulius Caesar*; 29-27 a.Chr. de la *Augustus*). Titlul monedelor este de 900‰.
 f) V. Căpitanu, V. Ursachi, *Carpica*, 4, 1971, p.167-171; B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 16, 1972, p.367 (nr.44); M. Chițescu, *RRCD*, p.253-254 (nr.161).
- II. a) Tezaur din care s-au recuperat 55 de piese, din care 53 exemplare sunt denari romani republicani iar două exemplare sunt imitații de denari.
 b) 1970, cercetări arheologice, în așezarea locală, în nivelul 4 datat în secolele I a.Chr. - I p.Chr., la adâncimea de 0,70 m, în secțiunea 3.
 c) MIBacău/Nrlnv 8785-8839.
 d) Piese se eșalonează între *C. Plutius* (3,70 g; Sydenham, Roma, 410, 137-136 a.Chr.) și *M. Antonius, Octavian* (3,70 g; Sydenham, Asia Mică, 1194, 40-39 a.Chr.).
 f) M. Babeș, *Dacia*, N.S., 15, 1971, p.384 (nr.138); M. Chițescu, *RRCD*, p.254-255 nr.(162).

- III. a) S-au descoperit în etape, 19 denari romani republicani și imperiali timpurii precum și imitații barbare de denari (2 ex.).
- b) 1959-1974, izolat, întâmplător la suprafața așezării locale sau în urma cercetărilor arheologice.
- c) MIBacău/NrInV 8840-8844, 8846-8851, 8853-8854, 8856-8857, 8861-8862.
- d) Piesele se eșalonează între *M. Fourius Philus* (1,80 g; Grueber, Italia, 555; Sydenham, Italia Centrală, 529, 110-108 a.Chr.) și *M. Antonius, L. Gellius [Publicola], Octavian* (2,90 g; Grueber, Efes, 109; Sydenham, Efes, 1188, 41-40 a.Chr.).
- c) Prima piesă este *fouree* sau imitație locală (?).
- f) V. Căpitanu, V. Ursachi, *Carpica*, 7, 1975, p.49-50 (nr.56-74); M. Chițescu, *RRCD*, p.356-357 (nr.144a,b,c); V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.157 (nr.89).
- IV. a) Tezaur format din 202 denari romani republicani și imperiali, alături de un exemplar de la Juba I.
- b) În așezarea locală.
- c) MIBacău.
- d) Piesele se eșalonează între 172 a.Chr. și *Tiberius* (14-15 p.Chr.).
- f) V. Căpitanu, *Carpica*, 8, 1976, p.68.
- V. a) S-au descoperit două monede locale.
- b) 1973, în așezarea locală.
- d) Tipul Inotești - Răcoasa.
- f) V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.141 (nr.180d).
- VI. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1979 (?), în așezarea locală.
- c) A. Stoica, *Dacia*, N.S., 24, 1980, p.366 (nr.111).
- VII. a) Se semnalează descoperirea a două monede grecești de bronz, din care 1 AE emis la Perinth și o monedă de bronz din Olbia (în nivelul de locuire datat în secolele I a.Chr. - I p.Chr.).
- b) 1980 (?), în așezarea locală.
- c) MIBacău/NrInV 8858 (pentru moneda emisă la Perinth).
- d) Perinth (10,30 g-3 asi); Olbia.
- e) Piesa olbiană era utilizată ca medalion.
- f) V. Căpitanu și V. Ursachi, *Carpica*, 7, 1975, p.50; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.141 (nr.181a, b); Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 35, 1991, p.218 (nr.8).
- VIII. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) 1981, în așezarea locală.
- d) *Q. Antonius Balbus* (Crawford, 364/1, 83-82 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 31, 1987, p.175 (nr.12).
- IX. a) S-au descoperit cinci monede romane republicane.
- b) 1982-1987, în așezarea locală, cercetări arheologice.
- c) MIBacău/NrInV 29335, 29078, 28224, 29079, 29117.
- d) 1. *L. Flaminius Cilo* (3,25 g; 18 mm; Grueber, Italia, 573, 93-92 a.Chr.; Sydenham, Italia de Nord sau Gallia Cisalpină, 540a, 106-105 a.Chr.); descoperit în secțiunea 36 B, caroul 16, la adâncimea de 1,40 m;
2. *C. Naevius Balbus* (3,40 g; 19 mm; Grueber, Roma, 2984, 81 a.Chr.; Sydenham, Italia, monetărie auxiliară, 126b, 78-77 a.Chr.); descoperit în secțiunea 36 B, caroul 10, la adâncimea de 0,40 m;
3. *Q. Pomponius Musa* (4,25 g; 18 mm; Grueber, Roma, 3264, tipul IX, 68-66 a.Chr.; Sydenham, 822, 68-66 a.Chr.); piesa descoperită în secțiunea 25, locuința 1;
4. *C. Iulius Caesar* (2,90 g; 19 mm; Grueber, 601, 53-51 a.Chr.; Sydenham, Gallia, 1013, 48 a.Chr.); găsită la suprafața așezării deschise;
5. *Augustus*, 1 AE (18 mm; 5. RIC, Roma, 78, 22 a.Chr.; descoperită în secțiunea 36 A, caroul 8, groapa 15.
- f) V. Căpitanu, *Symposia Thracologica*, 6, 1988, p.108; V. Mihailescu-Bîrliba, *Dacia răsăriteană*, p.160 (nr.122).
- X. a) S-au descoperit trei monede romane imperiale (un denar și doi asi).
- b) În așezarea locală, cercetări arheologice.
- c) MIBacău/NrInV 8563, 13259, 8852.
- d) 1. *Tiberius* (8,7 g; 26,6 mm; RIC, Roma, 149, 36-37 p.Chr.);
2. *Claudius* (11 g; 29 mm; RIC, Roma, 201, 42 p.Chr.);
3. *Nero* (3 g; 19,3 mm; RIC, Roma, 52, 55-60 p.Chr.).
- f) V. Căpitanu, V. Ursachi, *Carpica*, 7, 1975, p.50 (nr.76, 77, 78); V. Mihailescu-Bîrliba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.
- XI. a) S-au descoperit trei monede locale.
- b) În așezarea locală, prima în secțiunea 6, la adâncimea de 1,10 m, a doua în secțiunea 7, la 0,55 m adâncime, iar a treia, în secțiunea 30, caroul 5, la 0,80-1,00 m adâncime.
- c) MIBacău/NrInV 8859-8869 și 30330.

- d) Tipul Vârteju - București (4,25-5,50 g; 20-21,6 mm).
- e) Primele două exemplare sunt piese *fourees*.
- f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p.296 (nr.146); V. Mihailescu-Bîrliiba, *Dacia răsăriteană*, p.141 (nr.180a, b, c).

XII. a) S-a descoperit o monedă locală.

- b) 1987, în așezarea locală, cercetări arheologice.
- c) MIBacău.
- d) Tipul Vârteju - București.
- f) Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 33, 1989, 1-2, p.261 (nr.10).

48. Sacalasău Nou, com. Dema, jud. Bihor:

I. a) S-a descoperit o drahmă din Apollonia.

- b) 1930-1931, pe „Dealul Cetate”, săpături neorganizate. Pe „Dealul Cetate” situat la aproximativ 1 km de capătul sudic al satului, săpăturile arheologice au semnalat o cetate dacică (secolele I a.Chr. - I p.Chr.).
- d) Apollonia.
- f) Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.146 (nr.101/I).

II. a) S-a descoperit o drahmă din Dyrrhachium, un denar roman republican și o brătară dacică de argint cu capete de animal.

- b) Înainte de 1937, pe „Dealul Cetate”.
- d) Dyrrhachium.
- f) C. Daicovicu, *Dacia*, N.S., 7-8, 1937-1940, p.322-323.

III. a) Tezaur alcătuit din 31 drahme (5 Apollonia și 26 Dyrrhachium) și arcul unei fibule cu nodozități.

- b) 1937 (?), pe „Dealul Cetate”.
- c) Piesele au ajuns în colecția L. Ruzicka: fibula se află în colecția ing. Debie (Ploiesti).
- d) Dyrrhachium; Apollonia.
- f) D. Popescu, *Dacia*, N.S., 7-8, 1937-1940, p.201; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.147(nr.101/IV).

IV. a) Tezaur care conține opt drahme (5 Apollonia și 3 Dyrrhachium) și o brătară dacică de argint cu capete de șarpe.

- b) Pe „Dealul Cetate”.
- c) MNM.
- d) Apollonia; Dyrrhachium.
- f) D. Popescu, *Dacia*, N.S., 7-8, 1937-1940, p.201; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.148 (nr.101/VI).

49. Sălașuri, com. Vețca, jud. Mureș:

I. a) Tezaur (?) din care se cunosc patru denari romani republicani.

- b) În așezarea locală.
- d) Piesele se eșalonează între C. *Antestius* (Grueber, Roma, 859; Sydenham, Italia, 411, 137-134 a.Chr.) și C. *Naevius Balbus* (Grueber, Roma, 1968; Sydenham, Italia, 769, 78-77 a.Chr.).
- f) Z. Szekely, *SCN*, 4, 1968, p.455.

II. a) S-au descoperit doi denari romani republicani.

- b) 1959, în așezarea locală, cercetări arheologice.
- c) MISf.Gheorghe.
- d) 1. L. *Marcus Censorinus* (Grueber, Roma, 2637, 83 a.Chr.);
2. L. *Metellus, Aulus Albinus, Spurius filius* (Grueber, Italia, 724, 89 a.Chr.).
- f) Z. Szekely, *Materiale* 8, 1962, p.338.

III. a) S-au descoperit două monede romane imperiale de argint.

- b) 1960-1961, în așezarea locală, cercetări arheologice, alături de un bogat material arheologic.
- c) MISf.Gheorghe.
- d) *Vespasian; Nerva*.
- f) Z. Szekely, *Materiale*, 9, 1970, p.298; V. Mihailescu-Bîrliiba, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p.41.

50. Sărata Monteoru, com. Merei, jud. Buzău:

- a) S-a descoperit o monedă locală.
- b) 1956, în punctul numit „Pe Scoruş”, săpături arheologice; piesa ar proveni dintr-o așezare locală.
- c) IAB.
- d) Tipul Dumbrăveni (10 g; 25 mm).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 19, 1968, 1, p.174 (nr.31).

51. Săvârșin, com. Săvârșin, jud. Arad:

- a) S-a descoperit o imitație (?) drahmă dyrrhachiană.
- b) În așezarea dacică fortificată, săpături de salvare.
- c) MIArad.
- f) E. Chirilă, M. Barbu, *Ziridava*, 12, 1980, p. 127-129.

52. Sâncraii, com. Ilienii, jud. Covasna:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) În așezarea locală.
- d) C. *Vibius C.f. Pansa* (Grueber, Roma, 2244; Sydenham, Italia, 684, 89-88 a.Chr.).
- f) B. Mitrea, *SCIV*, 23, 1971, 1, p.141 (nr.46); M. Chițescu, *RRCD*, p.360 (nr.165).

53. Sâncrăieni, com. Sâncrăieni, jud. Harghita:

- a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) În așezarea locală, în locul numit „Fabrica de cărămizi”.
- d) L. *Thorius Balbus* (3,49 g; 20 mm; Grueber, Roma, 1625, 90 a.Chr.; Sydenham, Italia, 598, 100-95 a.Chr.).
- f) R. Vulpe, *SCIV*, 6, 1955, 3-4, p.562; C. Preda, *Materiale*, 6, 1959, p.833 și 843.

54. Sânnicolau Român, com. Cefa, jud. Bihor:

- a) Tezaur alcătuit din aproximativ 100 monede dacice, din care s-au recuperat 24 piese.
- b) 1972, în hotarul satului, în locul numit „La Jer”, lucrări agricole; în același loc se află o așezare locală de secol II a.Chr.
- c) MC/NrInV 4 (22 ex.); colecția D. Bara din Oradea (2 ex.).
- d) Tipul Toc - Chereluș, 1 ex. (7,1 g; 27 mm); tipul Medieșu Aurit, 23 ex. (7-9,55 g; 23-28 mm)
- f) S. Dumitrașcu, Al. Sășianu, *Crisia*, 7, 1977, p.9-26; Al. Sășianu, *Moneda antică*, p.159 (nr.114/I).

55. Scărișoara, com. Hotarele, jud. Giurgiu:

- a) Tezaur format din șapte drahme histriene și două imitații de tip Filip II.
- b) Între 1950-1952, în locul „Puțul lui moș Ion”, în așezarea locală.
- c) MIOltenița (din 1964).
- d) Histria; Imitații de tip Filip II (?), grupa A (14,24 g; 25,5 mm și 12,37 g; 26 mm).
- f) C. Preda, *Dacia*, N.S., 10, 1966, p.221-235; C. Preda, *Ist monedei*, p.57.

56. Sfântu Gheorghe, jud. Covasna:

- I. a) Tezaur format din 61 denari romani republicani dintre care ultimele trei piese sunt denari imperiali.
- b) Iulie 1963, pe malul stâng al pârâului Simeria, în apropierea unui bordei dacic, alături de ceramică de factură locală.
- c) MISf.Gheorghe.
- d) Piese se eșalonează între C. *Scribonius* (3,26 g; 1,65 mm; Grueber, Roma, 727, 172-151 a.Chr.; Sydenham, Roma, 377, 145-138 a.Chr.) și *Augustus, C. Sulpicius Platorius* (3,80 g; Grueber, Roma, 4654, 8 a.Chr.; Sydenham, Roma, 169, 13 a.Chr.).
- f) Z. Szekely, *SCN*, 4, 1968, p.363-372.
- II. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) În așezarea locală de lângă moara Bedehaza, la 1,25 m adâncime.
- c) MISf.Gheorghe.
- e) Piesa este datată în 104 a.Chr.
- f) K. Horedt, *Materiale*, 2, 1956, p.15.

57. Sighișoara, jud. Mureș:

- a) S-a descoperit un denar roman republican și o imitație barbară de denar.
- b) 1991, pe dealul „Witenberg”, în stratul de cultură dacic, săpături arheologice efectuate în secțiunea 2, caroul 21, la adâncimea de 0,20 m.
- d) L. *Iulius Bursio* (4,50 g; 19,2x18,2 mm; Crawford, Roma, 352/1a, 85 a.Chr.).
- f) R. Ardevan, *ActaMP*, 17, 1993, p.107 (nr.2); Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42,

58. Sprîncenata, com. Sprîncenata, jud. Olt:

- I. a) Tezaur care are 18 denari romani republicani.
- b) 1976-1978, în așezarea locală, săpături arheologice; piesele se aflau răspândite pe o suprafață restrânsă de 1 m², la baza nivelului III de locuire, la 1 m adâncime.
- c) MISlatina.
- d) Piese se eșalonează între M. *Fourius Philus* (3,91 g; 20 mm; Sydenham, Italia Centrală, 529, 110-108 a.Chr.; Crawford, Roma, 281, 119 a.Chr.) și *Augustus, L. Mescinius Rufus* (3,73 g; 19 mm; BMC, 122-126, 16 a.Chr.).
- e) Piese se aflau răspândite pe o suprafață de aproximativ 1 m², la baza nivelului al treilea de locuire, la adâncimea de 1 m.
- f) C. Preda, M. Butoi, *Thraco-Dacica*, 2, 1981, p.65-66 (nr.III); C. Preda, *Geto-dacii din bazinul Oltului Inferior. Dava de la Sprîncenata*, București, 1986, p. 68-74.
- II. a) S-a descoperit un denar roman republican.
- b) În așezarea locală, săpături arheologice, în secțiunea 12, caroul 6, la adâncimea de 0,85 m.
- c) MISlatina.
- d) L. *Papius Celsus* (3,26 g; 19 mm; Crawford, Roma, 472/1, 45 a.Chr.).
- f) C. Preda, *Geto-dacii din bazinul Oltului Inferior. Dava de la Sprîncenata*, București, 1984, p.70.

- III. a) S-a descoperit o monedă romană imperială (as-?).
 b) În așezarea locală, în ultimul nivel de locuire.
 d) *Augustus- M. Maecilius Tullus* (8,5 g; 26 mm; Grueber, 2. 106, 4685, 5 a.Chr.).
 e) Moneda este contramarcată; tipul de contramarcă, *IMP* monogramat, ar putea fi plasat în timpul lui *Claudius*.
 f) C. Preda, M. Butoi, *Thraco-Dacica*, 2, 1981, p.66 (nr.IV); C. Preda, *Geto-dacii din bazinul Oltului Inferior. Dava de la Sprincenata*, București, 1986, p.70.
- IV. a) S-a descoperit o piesă histriană de bronz.
 b) 1976-1981, săpături arheologice, în așezarea locală; piesa a fost descoperită la suprafața așezării.
 d) Histria (3,97 g; 19 mm).
 e) Se consideră că moneda este o emisiune de tip cu capul lui Apollo, serie târzie.
 f) C. Preda, M. Butoi, *Thraco-Dacica*, 2, 1981, p.65-71; C. Preda, *Geții din bazinul Oltului Inferior. Dava de la Sprincenata*, București, 1986, p.63; idem, *Ist monedei*, p.71.
- V. a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În așezarea locală, în secțiunea 5, la adâncimea de 0,70 m, în cuprinsul nivelului III de locuire.
 c) MISlatina.
 d) Tipul Inotești - Râcoasa (6,94 g; 31 mm).
 f) C. Preda, M. Butoi, *Thraco-Dacica*, 2, 1981, p.65(nr.II); C. Preda, *Geții din bazinul Oltului Inferior. Dava de la Sprincenata*, București, 1986, p.68.

59. Șirna, com. Sima, jud. Prahova:

- a) S-a descoperit o piesă locală.
 b) În așezarea locală.
 d) Tipul Inotești - Râcoasa.
 e) Piesa are sub cal siglele și *T*.
 f) C. Preda, *SCN*, 6, 1975, p.207-208 (nr.8).

60. Tinosu, com. Tinosu, jud. Prahova:

- I. a) S-a descoperit o piesă de bronz, probabil un triobol macedonean datat în secolele III - II a.Chr.
 b) În așezarea locală.
 f) R. Vulpe, *Așezări getice din Muntenia*, București, 1966, p.49.
- II. a) S-a descoperit o piesă romană de bronz.
 b) În așezarea locală.
 d) *Claudius*.
 f) R. Vulpe, *Așezări getice din Muntenia*, București, 1966, p.49.
- III. a) S-a descoperit o drahmă locală.
 b) În așezarea locală.
 d) Tipul „combinat” (15 mm).
 f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.40; C. Preda, *Monedele*, p.335 (nr.33).
- IV. a) Tezaur constituit din 23 de monede locale.
 b) 1981, în așezarea locală, cercetări arheologice, la adâncimea de 0,50-0,60 m.
 d) Tipul Vârteju - București.
 f) C. Preda, *BSNR*, 77-79, 1983-1985 (1986), 131-133, p.11-18; ; B. Mitrea, *Dacia. N.S.*, 28, 1984, 1-2, p.186 (nr.51).

61. Zimnicea, jud. Teleorman:

- I. a) S-au descoperit tetradrahme thasiene și imitații ale acestora, din care se cunosc cinci exemplare.
 b) În așezarea locală, cercetări arheologice.
 d) Thasos.
 f) B. Mitrea, *Penetrazione*, p.68; I. Glodariu, *Relatii*, p.266 (nr.151).
- II. a) S-au descoperit două monede locale *subaeratae*.
 b) 1948, în așezarea locală, cercetări arheologice.
 c) IAB/NrInv 1100.
 d) Tipul Vârteju - București (6,62 g și 6,85 g).
 e) Piesele au miezul din metal comun, acoperit cu o foiță de argint.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 16, 1965, 2, p.245.
- III. a) S-au descoperit trei piese de bronz emise de Odessos datate în secolele III - II a.Chr.
 b) 1949, în așezarea locală.
 c) MNA (1 ex.)/NrInv 219.
 d) Odessos (3,81 g, 14,5 mm; 7,25 g, 19x20,5 mm; 6,84 g, 23x20,5 mm).
 e) O monedă a fost descoperită în al treilea nivel getic datat cu aproximație la începutul secolului I a.Chr.; o alta s-a descoperit la suprafața așezării locale.
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 16, 1965, 2, p.244 și 252-253 (nr.13, 14, 15); R. Vulpe, *Așezări getice din Muntenia*, București, 1966, p.23.

- IV. a) S-a descoperit o drahmă locală.
 b) În așezarea locală.
 d) Tipul Alexandru cel Mare - Filip III (1,47 g; 17,5 mm).
 f) B. Mitrea, *SCIV*, 16, 1965, 2, p.246.
- V. a) S-a descoperit o monedă locală.
 b) În așezarea locală, cercetări arheologice.
 d) Imitație de tip Filip II.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 20, 1976, p.288 (nr.32).
- VI. a) S-a descoperit un stater de la Alexandru cel Mare (317-311 a.Chr.).
 b) 1966, în așezarea locală.
 d) Babylon (8,46 g; 19 mm).
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 21, 1977, p.376 (nr.12).
- VII. a) S-a descoperit un denar roman republican.
 b) 1967, în așezarea locală.
 d) *P. Licinius Nerva* (3,80 g; Grueber, Italia, 526; Sydenham, Italia, 548, 106 a.Chr.).
 f) M. Chițescu, *RRCD*, p.367 (nr.215a).
- VIII. a) S-a descoperit o piesă de bronz, emisă de Alopeconesos (Chersonesus Tracic).
 b) 1968, în așezarea locală, cercetări arheologice.
 d) Alopeconesos.
 e) Piesa este de tipul Dionysos cu kantharos, fiind dată în secolele IV - III a.Chr.
 f) M. Chițescu, *SCIV*, 23, 1972, 2, p.229-306; C. Preda, *Ist monedei*, p.91.
- IX. a) Tezaur (?) din care se cunosc șase drahme dyrrhachiene și patru denari romani republicani.
 b) 1971 (?), în perimetrul așezării locale de la Zimnicea.
 d) Dyrrhachium; denarii se eșalonează între *L. Thorius Balbus* (Crawford, Roma, 316, 105 a.Chr.) și *L. Sulla imper. iterum* (3,67 g; 18 mm; Crawford, atelier în mișcare, 359/2, 84-83 a.Chr.).
 e) În 1991 două drahme dyrrhachiene și trei denari romani republicani au fost identificate la doi elevi de la liceul „G. Coșbuc” din București, care doreau să le valorifice, în vreme ce alte patru drahme dyrrhachiene și un denar roman republican au fost văzute în vitrina unei consignații.
 f) A. Popescu, *BSNR*, 86-87, 1992-1993, 140-141, p.305; Gh. Poenaru Bordea, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 37, 1993, p.311 (nr.16); Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, N.S., 40-42, 1996-1998, p.434 (nr.14).
- X. a) S-a descoperit o piesă de la Filip II.
 d) Filip II.
 e) Piesa descoperită de Al. Alexandrescu, în urma cercetărilor arheologice.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 20, 1976, p.288 (nr.32).
- XI. a) Într-un alt context se menționează descoperirea a șase piese din bronz de la Alexandru cel Mare.
 b) În așezarea locală.
 d) Alexandru cel Mare.
 f) B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 20, 1976, p.288 (nr.32).

Bibliografie

A. Izvoare narative

- Dio Cassius, în *Istoria romană*, vol. II, ed. A. Piatkovski, București, 1977.
- Herodot, în *Istории*, ed. A. Piatkovski și Felicia Vanț-Ștef, București, 1961.
- Plinius, *Naturalis Historia*, în *Izvoare privind istoria României*, vol. I, București, 1964.
- Strabon, în *Geografia*, ed. Felicia Vanț-Ștef, vol. II, București, 1974.
- Tacitus, în *Opere*, vol. I, *Despre originea și țara germanilor*, ed. N. Lascu, București, 1958.

B. Lucrări generale și speciale

- Alexeev, V.P., *Semantika aversnogo tipa serebrjannyh Istrijskih monet V-IV vv. do n.e.*, în *NAP*, 1982, p. 106-114.
- Alföldy, G., *Des territoires occupés par les Scordisques*, în *Acta Antiqua*, 12, 1964, 1-2, p. 107-127.
- Anochin, V. A., *Monetyi-strelky*, în *Ol'vija i evo okruga*, Kiev, 1986, p. 69-87.
- Babelon, E., *Description historique et chronologique de la monnaies de la République Romaine vulgairement appelées monnaies consulaires*, vol. I-II, Paris, 1885-1886.
- Idem, *Traité des monnaies grecques et romaines*, I, *Theorie et doctrine*, Paris, 1901.
- Idem, *Traité des monnaies grecques et romaines*, II, *Description historique*, Paris, 1910.
- Babes, M., *Dacii și bastarnii*, în *MemAntiq*, 2, 1970, p. 229-233.
- Idem, *Problèmes de la chronologie de la culture géto-dace, à la lumière des fouilles de Cîrlomănești*, în *Dacia*, N.S., 19, 1975, p. 125-139.
- Idem, *Date arheologice și istorice privind partea de nord-est a Daciei în ultimele secole înainte de erei noastre*, în *SCIVA*, 36, 1985, 3, p. 183-214.
- Idem, *Civilizația geto-dacă din a doua jumătate a secolului al II-lea a.Chr. până la începutul secolului al II-lea p.Chr. Depozite și tezaure*, în *IstRom*, I, București, 2001, p. 748-750.
- Bader, T., *Tezaurul monetar cu imitații de tip Filip II descoperit la Turulung (jud. Satu Mare)*, în *ActaMN*, 12, 1975, p. 75-92.
- Bahrfeldt, M., *Über die Goldmünzen der Daker Königs KOΣON*, (extras) Berlin, 1911, p. 10-16.
- Idem, *Über die KOΣON Münzen*, în *Berliner Münzblätter*, 33, 1912, 121, p. 215-255; 124, p. 323-326; 126, p. 360-369.
- Bazarciuc, V., *Tezaurul geto-dacic de la Bunesti, jud. Vaslui*, în *SCIVA*, 32, 1981, 4, p. 563-570.
- Berciu, D., *Buridava dacică*, București, 1981.
- Bemarregi, E., *Istituzioni di numismatica antica*³, Milano, 1973.
- Bichir, Gh., *Les Sarmates au Bas-Danube*, în *Dacia*, N.S., 21, 1977, p. 167-197.
- Blanchet, A., *Traité de monnaies gauloises*, Paris, 1905.
- Boardman, J., *Grecii de peste mări. Colonizarea greacă și comerțul timpuriu*, București, 1988.
- Bold, Em., *Tezaurul de monede republicane de la Contesti (raion Adjud, regiunea Bacău)*, în *ASUiasi*, 5, 1959, p. 225-230.
- Bujkisch, S.B., Kryžickij, S.D., Burakov, A.V., Otreško, V.M., Otreško, V.M., Ruban, V.V., *K istorii ol'vijskoj sel'skoj okrugi*, în *IASSP*, Kiev, 1980, p. 4-12.
- Bulatovič, S.A., *Klad kizikynov iz Orlovki*, în *VDI*, 2, Moskva, 1970, p. 73-86.
- Idem, *Rasprostranenie zolotyh monet Filipa II, Alexandra i Lisimaha v Severo-Zapadnogo Pričernomor'je*, în *IAAIZU*, Kiev, 1980, p. 52-71.
- Idem, *Vlijžanie tipologij kizikinov na monetnoje delo gorodov Pričernomor'ja*, în *PDKSZP*, Kiev, 1981, p. 114-119.
- Idem, *O klassifikacii hronologii elektrovnyh monet Kizika*, în *NAP*, Kiev, 1982, p. 98-105.
- Buzdugan, G., Mititelu, I., *Contribuții la clasificarea unor monede histriene*, în *SCN*, 3, 1960, p. 385-404.
- Callataÿ, Fr. de, *Les derniers statères posthumes de Lysimaque émis à Istros, Tomis et Callatis*, în *Dobroudja*, 12, 1995 (1998), p. 39-50.
- Idem, *Histoire des guerres mithridatiques vue par les monnaies*, Louvain, 1997.
- Căpitanu, V., Ursachi, V., *Noi descoperiri de monede antice din județul Bacău*, în *Carpica*, 7, 1975, p. 45-52.
- Căpitanu, V., *Principalele rezultate ale săpăturilor arheologice în așezarea geto-dacică de la Răcătău (județul Bacău)*, în *Carpica*, 8, 1976, p. 49-120.
- Ceka, H., *La datation des drachmes de Dyrrhachion et d'Apollonie et l'époque de leur pénétration vers les côtes de la Mer Noire*, în *Studia Balcanica*, 3, 1966, 1, p. 213-223.

- Idem, *Questions de numismatique illyrienne avec un catalogue de monnaies d'Apollonie et de Dyrrhachium*, Tirana, 1972.
- Chidioșan, N., Sășianu, Al., Beladan, N., *Tezaurul dacic de la Drăgești*, în *Crisia*, 8, 1978, p. 27-50.
- Chirilă, E., *Relațiile dintre daci și romani până la expedițiile lui M. Vinicius*, în *ActaMN*, 1, 1964, p. 125-136.
- Idem, *Der dakische Münzschatz von Crișeni - Berchieș. Beiträge zur Typologie der dakischen Reitermünzen*, în *Dacia*, N.S., 9, 1965, p. 185-200.
- Chirilă, E., Chidioșan, N., *Tezaurul de monede dace de la Almaș*, în *ActaMN*, 2, 1965, p. 111-118.
- Chirilă, E., Bandula, O., *Tezaurul monetar de la Baia Mare*, Baia Mare, 1966.
- Chirilă, E., Chidioșan, N., *Tezaurul de monede dacice de la Feniș*, Oradea, 1967.
- Chirilă, E., Pop, I., *Tezaurul monetar de la Sânpetru (or. Brașov)*, în *Apulum*, 7, 1968, 1, p. 145-170.
- Chirilă, E., Mihăescu, G., *Der Münzhort von Căprioru, Târgoviște*, 1969.
- Chirilă, E., Chidioșan, N., Ordentlich, I., Kiss, N., *Tezaurul monetar de la Șilindia*, Oradea, 1972.
- Chirilă, E., Matei, Al.V., *O monedă dacică din jud. Sălaj*, în *ActaMP*, 3, 1979, p. 87-88.
- Idem, *Tezaurul dacic de la Cehei (jud. Sălaj)*, în *ActaMP*, 10, 1986, p. 95-117.
- Chițescu, M., *Un depozit de monede romane republicane descoperit în Muntenia*, în *SCIV*, 17, 1966, 2, p. 235-254.
- Eadem, *Unele aspecte ale relațiilor dintre Dicomes și Marcus Antonius în lumina descoperirilor numismatice (O problemă de geografie istorică)*, în *SCIV*, 19, 1968, 4, p. 655-665.
- Eadem, *Unele considerații pe marginea contrafacerii monedei romane în Dacia, bazate pe o recentă descoperire din Moldova*, în *SCN*, 4, 1968, 127-137.
- Eadem, *Tezaurul de la Poroschia (jud. Teleorman) și unele probleme privind monedele geto-dacice de tip roman republican*, în *SCN*, 7, 1980, p. 55-65.
- Eadem, *Numismatic Aspects of the History of the Dacian State. The Roman Republic Coinage in Dacia and Geto-Dacian Coins of Roman Type*, BAR, International Series, 112, Oxford, 1981.
- Cohen, H., *Description historique des monnaies frappées sous l'empire romain communément appelées médailles imperiales*, ed. I, Paris, 1859-1868.
- Conovici, N., *Contribuții numismatice privind legăturile Histriei cu geții la Dunăre în secolele VI-II î.e.n.*, în *SCIVA*, 30, 1979, 1, p. 87-93.
- Idem, *Monede din așezarea getică de la Piscu Crăsani*, în *SCN*, 7, 1980, p. 139-144.
- Idem, *Noi descoperiri în perimetrul davei getice de la Piscu Crăsani*, în *CercetNum*, 5, 1983, p. 39-50.
- Idem, *Aspecte ale circulației drahmelor din Dyrrhachium și Apollonia în Peninsula Balcanică și în Dacia*, în *BSNR 77-79*, 1983-1985 (1986), 131-133, p. 69-88.
- Conovici, N., Avram, A., *Le plus ancien dépôt de monnaies histriennes à la roue découvert à Histria*, în *Sur les traces des Argonautes. Actes du 6e Symposium de Vani (Colchide), 22-29 septembre* (ed. O. Lordkipanidzé, P. Lévêque), Besançon-Paris, 1996, p. 253-258.
- Constantiniu, M., Leahu, V., *Mormint getic din preajma Bucureștilor*, în *SCIV*, 19, 1968, p. 195-209.
- Crawford, M.H., *Roman Republican Coin Hoards*, London, 1969.
- Idem, *Roman Republican Coinage*, vol. I-II, Cambridge, 1974.
- Idem, *Coinage and Money under the Roman Republic. Italy and the Mediterranean Economy*, London, 1985.
- Crișan, I.H., *Contribuții la problema lucrării podoabelor dacice*, în *ActaMN*, 6, 1969, p. 93-106.
- Idem, *Contribuții la problema cetăților din Transilvania*, în *SCIV*, 22, 1971, 2, p. 149-164.
- Idem, *Ziridava. Săpăturile de la „Șanțul Mare” din anii 1960, 1961, 1962, 1964*, Arad, 1978.
- Idem, *Dacii din zona Aradului. 2000 de ani de la atestarea Ziridavei*, în *Ziridava*, 10, Arad, 1978, p. 47-54.
- Idem, *Ziridava, centrul dacilor din cîmpia Aradului*, în *Ziridava*, 11, Arad, 1979, p. 79-88.
- Idem, *Spiritualitatea geto-dacilor. Repere istorice*, București, 1986.
- Daicoviciu, C., *Cetatea dacică de la Piatra Roșie. Monografie arheologică*, București, 1954.
- Idem, *Pe marginea cărților*, în *ActaMN*, 7, 1970, p. 125-134.
- Idem, *Istoria României (de la începuturi până în secolul VIII)*, București, 1995.
- Daicoviciu, H., *Dacii*, București, 1965.
- Idem, *Dacia de la Burebista la cucerirea romană*, Cluj-Napoca, 1972.
- Daicoviciu, H., Ferenczi, Șt., Glodariu, I., *Cetăți și așezări dacice din sud-vestul Transilvaniei*, București, 1989.
- Dimitriu, S., *O monedă divizionară din Cyzic, la Histria*, în *SCIV*, 8, 1957, 1-4, p. 103-112.
- Dimitriu, S., Ilescu, O., *About the issues of the Apollo-Amphipolis type and their role in the currency history of the Geto-Dacians*, în *Dacia*, N.S. 3, 1959, p. 257-310.
- Dumézil, G., *Les dieux souverains des Indo-Européens*, Paris, 1952.
- Dumitrașcu, S., Ordentlich, I., *Săpăturile arheologice de la Berindia*, în *Crisia*, 3, 1973, p. 47-97.
- Dumitrașcu, S., Chidioșan, N., *Așezarea dacică de la Zerindul Mic, comuna Zerind (jud. Arad)*, în *Crisia*, 7, 1977, p. 45-65.
- Dumitrașcu, S., Sășianu, Al., *Tezaurul monetar dacic de la Sînicolau Român (județul Bihor)*, în *Crisia*, 7, 1977, p. 9-27.
- Eckel, J., *Doctrina numorum veterum*, Wien, 4, 1796, p. 20-25.

- Eftimie, V., *Imports of stamped amphorae in the lower Danubian regions and a draft Romanian corpus of amphora stamps*, în *Dacia*, N.S., 3, 1959, p. 195-215.
- Fischer, B., *De la figuration à l'abstraction: quelques exemples issus des monnayage gaulois*, în *Acta Musei Nationalis Pragae*, 61, 2002, 1-4, p. 95-98.
- Floca, O., *Considerații asupra unor monede barbare dace*, Deva, 1935, p. 5-14.
- Idem, *Contribuții la cunoașterea tezaurilor de argint dacice*, București, 1956.
- Idem, *Descoperirea monetară de la Sălașul de Sus*, în *SCN*, 3, 1960, p. 89-134.
- Florescu, M., Căpitanu, V., *Cercetări arheologice de suprafață în județul Bacău*, în *ArhMold*, 6, 1959, p. 213-275.
- Forrer, R., *Keltische Numismatik der Rhein-und Donaulände*, Strassburg, 1908.
- Gaebler, H., *Die antiken Münzen von Makedonia und Paeonia*, 1, Berlin, 1906, t.2, 1935.
- Gardner, P., *The Types of Greek Coins*, în *BMC*, VI, Cambridge, 1883.
- Gerasimov, T., *Kolektivni nahodki na moneti preză*, în *Izvestija-Sofia*, 14, 1940-1942, p. 282-286.
- Giovannini, A., *Rome et la circulation monétaire en Grece an Ier siecle avant Jésus-Christ*, în *Schweizerische Beiträge zur Altertumswissenschaft*, 15, Basel, 1978, 107-113.
- Glodariu, I., *Consideratii asupra circulatiei monedei străine în Dacia (sec. II î.e.n.-I e.n.)*, în *ActaMN*, 8, 1971, p. 71-90.
- Idem, *Importuri elenistico-italice în Dacia preromană (sec. II î.e.n.-I e.n.)*, în *Crisia*, 2, 1972, p. 45-57.
- Idem, *Relatii comerciale ale Daciei cu lumea elenistică si romană (sec. II î.e.n.-I e.n.)*, Cluj, 1974.
- Glodariu, I., Iaroslavschi, E., Rusu, A., *Die Münzstätte von Sarmizegetusa*, în *Ephemeris Napocensis* 2, 1992, p. 57-68.
- Glodariu, I., Moga, V., *Tezaurul dacic de la Lupu*, în *Ephemeris Napocensis*, 4, 1994, p. 33-48.
- Gohl, Ö., *Koistobokus éremlet Aranyos-Medgyesen*, în *Numizmatikai Közlöny*, 2, Budapest, 1903, p. 57-61.
- Gramatopol, M., *L'art des monnaies Gêto-Daces. Problemes iconographiques, historiques et économiques concernant les premiers émissions*, în *Apulum*, 9, 1971, p. 210-256.
- Idem, *Artă și arheologie dacică și romană*, București, 1982.
- Idem, *Artele miniaturale în antichitate*, București, 1991.
- Gramatopol, M., Poenaru Bordea, Gh., *Amphora stamps of Callatis and South Dobroudja*, în *Dacia*, N.S., 13, 1969, p. 154-180.
- Graeber, H.A., *Coins of the Roman Republic in the British Museum*, vol. I-III, London, 1910.
- Hammond, N.G.L., *A History of Greece to 323 B.C.*, Oxford, 1959.
- Head, B.V., *Historia Numorum. A Manual of Greek Numismatics*, Oxford, 1887.
- Iliescu, O., *Însemnări privitoare la descoperiri monetare*, în *SCN*, 2, 1958, p. 447-463.
- Idem, *Monedele geto-dace. Tezaurul de la Mânăstirea (r. Oltenita)*, în *CrestColect*, 13-14, 1965, p. 6-12.
- Idem, *Lés tetrastatères de Lysimaque trouvés à Baia Mare*, în *StCl*, 10, 1968, p. 86-90.
- Idem, *Le système monétaire et pondéral à Histria. Callatis et Tomis aux VIe-Ier siècles av. n.é.*, în *Actes du 8e Congrès International de Numismatique, Septembre 1973, Paris-Bâle*, 1976, p. 85-98.
- Idem, *Questions d'iconographie monétaire géto-dace: origines et signification de l'effigie à double face*, în *RRH*, 19, 1980, 2-3, p. 161-172.
- Idem, *Date noi despre o veche descoperire de monede geto-dacice: Tezaurul de la Comana*, în *BSNR*, 75-76, 1981-1982 (1983), p. 71-88.
- Idem, *Stadiul economiei monetare a societății geto-dace în a doua jumătate a sec. II î.e.n.*, în *CercetNum*, 5, 1983, p. 7-24.
- Idem, *Însemnări privitoare la faza târzie a monetăriei geto-dacice. Tezaurul de la Crevedia*, în *SCN*, 9, 1989, p. 23-27.
- Idem, *Sur les monnaies d'or à la légende KOON*, în *Quaderni Ticinesi di Numismatica e Antichita Classiche*, 19, 1990, p. 185-213.
- Idem, *Sur un pseudolisimaque frappé à Tomis*, în *QTNAC*, 28, 1998, p. 159-160.
- Kacarova, G., *Novi dannii za datirovkata na tetradrahmite na ostrov Thasos ot vtori period na monetosečenetomu I na trakiistkite ot I v. pr. n.e.*, în *Izvestija-Sofia*, 28, 1964, p. 131-152.
- Karyškovskij, P.O., *Ob izobraženii orla i del'fina na monetah Sinopy, Istrii i Ol'vii*, în *NAP*, 1982, p. 80-98.
- Idem, *Ol'vijskie monety najdennye na ostrove Levke*, în *MASP*, Kiev, 1983, p. 159-173.
- Kolniková, E., *Dako-getische Münzen und einigen Probleme des keltischen Münzwesens in der Slowakei*, în *SCN*, 5, 1971, p. 39-49.
- Eadem, *The finds of Celtic coins in Slovakia and the main problems of the East Celtic coinage*, în *Actes du 8ème Congrès International de Numismatique, New York-Washington*, 1973, p. 181-186.
- Eadem, *Münzfunde und die historischen Ereignisse im Nördlichen Mitteldonaunraum um die Zeitwende*, în *Kelten, Germanen, Römer im Mitteldonaungebiet vom Ausklang der Latène-Zivilisation bis zum 2. Jahrhundert*, Brno-Nitra, 1995, p. 104-119.
- Eadem, *Abstraktion in der Keltischen Münzkunst (am Beispiel einiger Goldmünzen aus der Slowakei)*, în *Acta Musei Nationalis Pragae*, 61, 2002, 1-4, p. 111-115.
- Kryžickij, S.D., Otreško, V.M., *K probleme formirovanja ol'vijskogo polisa*, în *Ol'vija i ejo okruga*, Kiev, 1986, p. 5-15.
- Lévêque, P., *Aventura greacă*, București, 1987.
- Lungu, V., Poenaru Bordea, Gh., *Un trésor de monnaies d'Istros à Orgamé*, în *Civilisation grecque et cultures antique périphériques. Hommage à P. Alexandrescu à son 70e anniversaire* (ed. A. Avram, M. Babeș), Bucarest, 2000, p. 282-300.
- Lupu, N., *Die Münze in der dakischen Burg von Tilișca*, în *Forschungen zur Volks-und Landeskunde*, Sibiu, 7, 1964, 1, p. 5-31.

- Idem, *Aspekte der Münzumschlufs im vorrömischen Dakien*, în *JNG*, 17, 1967, p. 101-121.
- Idem, *Două morminte dacice descoperite la Tilișca, jud. Sibiu*, în *Thraco-Dacica*, 2, 1981, p. 190-207.
- Macrea, M., *Monetele din cetatea dacă de la Costești*, în *AISC*, 2, 1933-1935 (1936) (extras), p. 3-19.
- Idem, *Cetăți dacice din sudul Transilvaniei*, București, 1966.
- Macrea, M., Berciu, I., *Două tezaure de monete republicane romane din Dacia Superioară*, în *Apulum*, 1, 1939-1942, p. 110-202.
- Maier, A., *Die Silberprägung von Apollonia und Dyrrhachium*, în *NZ, N.F.*, 1, 1908, p. 1-33.
- Mano, A., *Les rapports commerciaux d'Apollonie avec l'arrière-pays illyrien*, în *Studia Albanica*, 10, 1973, 1, p. 185-194.
- Manișescu-Bîlcu, S., *Cîteva descoperiri geto-dace de la Căscioarele*, în *SCIV*, 17, 1966, 1, p. 113-123.
- Mattingly, H., *Coins of the Roman Empire in the British Museum*, I-V, London, 1923-1950.
- Martian, I., *Comori ardelene*, în *BSNR*, 16, 1921, 37-40, p. 15-18.
- Mărghitan, L., *Tezaurul de podoabe dacice din argint de la Săliștea - fost Cioara, jud. Alba*, în *SCIV*, 20, 1969, 2, p. 315-327.
- Idem, *Banatul în lumina arheologiei*, 1, Timișoara, 1979.
- Mihailescu-Bîrliba, V., *La monnaie romaine chez les Daces orientaux*, București, 1980.
- Idem, *Dacia răsăriteană în sec. VI-I î.e.n. Economie și monedă*, Iași, 1990.
- Idem, *Războaiele daco-romane și descoperirile monetare*, în *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/1, p. 39-44.
- Mitrea, B., *Penetrazione commerciale e circolazione monetaria nella Dacia prima della conquista*, ED, X, 1945.
- Idem, *Un tezaur cu monede dacice descoperit la București de o echipă de muncitori a Întreprinderilor Sfatului Popular*, în *SRIR*, 1, 1953, p. 290-303.
- Idem, *Descoperirea monetară de la Tămădău Mare (reg. București) și problema monedelor celților boi în Dacia*, în *SCN*, 1, 1957, p. 19-30.
- Idem, *Săpături arheologice din Republica Populară Română în anul 1960*, în *SCIV*, 12, 1961, 1, p. 144-145.
- Idem, *Descoperirile monetare și legăturile de schimb ale Histriei cu populațiile locale în sec. V-IV î.e.n.*, în *StCl*, 7, 1965, p. 143-167.
- Idem, *Descoperiri recente și mai vechi de monede antice și bizantine în Republica Socialistă România*, în *SCIV*, 18, 1967, 1, p. 189-202.
- Idem, *Descoperiri recente și mai vechi de monede antice și bizantine în Republica Socialistă România*, în *SCIV*, 20, 1969, 1, p. 161-171.
- Idem, *Descoperiri recente și mai vechi de monede antice și bizantine în Republica Socialistă România*, în *SCIV*, 19, 1968, 1, p. 169-183.
- Idem, *Problema monedelor postume de tip Filip II aflate în Dacia*, în *SCIV*, 22, 1971, 2, p. 165-177.
- Idem, *Probleme de numismatică romană în ultimul sfert de veac*, în *BSNR*, 42-46, 1948-1972 (1974), 96-120, p. 23-28.
- Idem, *Date noi despre tezaurul de la Crucea de Sus-Panciu*, în *CercetNum*, 4, 1982, p. 97-107.
- Idem, *Drahmele cetății Dyrrhachium și Apollonia la geto-daci. Aspectul cronologic*, în *Thraco-Dacica*, 4, 1983, 1-2, p. 23-31.
- Idem, *Monede false grecești descoperite în Dacia. Tezaurul de la Troianu*, în *BSNR*, 75-76, 1981-1982 (1983), 129-130, p. 31-59.
- Idem, *Etape cronologice în relațiile Histriei cu geto-dacii pe baza monedelor*, în *Thraco-Dacica*, 5, 1984, 1-2, p. 111-122.
- Idem, *Geto-dacii și monedele vest pontice din secolele III-I î.e.n.*, în *Thraco-Dacica*, 6, 1985, 1-2, p. 50-58.
- Idem, *Découvertes monétaires en Roumanie*, 1987, în *Dacia, N.S.*, 32, 1988, p. 215-230.
- Idem, *Découvertes monétaires en Roumanie*, 1988, în *Dacia, N.S.*, 33, 1989, p. 259-266.
- Mitrea, B., Szekely, Z., *Tezaurul monetar de la Fotoș și pătrunderea comercială romană în Estul Daciei în secolul I î.e.n.*, în *Materiale*, 2, 1955, p. 645-683.
- Mitrea, B., Rosetti, Dinu V., *Date noi cu privire la tezaurul de la Cetățeni, Muscel*, în *SCIVA*, 25, 1974, 1, p. 19-33.
- Mitrea, B., Buzdugan, C., Rotaru, M., Apostol, V., *Tezaurul de monede histriene de la Fedești (jud. Vaslui)*, în *ActaMM*, 3-4, 1981-1982, p. 45-53.
- Mitrea, B., Buzdugan, C., *Un tezaur de monede istriene descoperit în Moldova*, în *SCN*, 8, 1984, p. 25-36.
- Mitrea, I. *Un nou tezaur de tetradrahme thasiene și podoabe dacice de argint descoperit în Moldova*, în *SCIV*, 23, 1972, 4, p. 641-643.
- Moisil, C., *Monete și tezaure monetare găsite în România și în ținuturile românești învecinate*, în *BSNR*, 10, 1913, 19, p. 20-21.
- Idem, *Monetele dacilor*, în *BSNR*, 15, 1920, 35-36, p. 59-78.
- Idem, *Noi descoperiri monetare în România*, în *BSNR*, 21, 1926, 57-58, p. 17-18.
- Idem, *Monedele dace cu tipul lui Janus*, în *CNA*, 15, 1940, p. 241-247.
- Idem, *Les tétradrachmes de Thasos et de la Macédonie I-ère et leur circulation en Dacie*, în *Balcania*, 7, 1944, 1, p. 3-22.
- Idem, *Monede dace de tip Vrâncean. Tezaurul din Voloșcani - Putna*, în *BSNR*, 38-41, 1944-1947, 92-95, p. 59-61.
- Idem, *Problema monedelor dace și informații cu privire la originea și caracterul monedelor dace*, în *Buletin Științific*, 2, 1950, 2-4, p. 53-65.
- Morintz, S., Șerbănescu, D., *Rezultatul cercetărilor de la Radovanu*, în *Thraco-Dacica*, 6, 1985, p. 5-30.
- Müller, L., *Numismatique d'Alexandre le Grand: suivie d'un appendice contenant les monnaies de Philippe II et III*, Copenhague, 1855.
- Munteanu, L., *Însemnătatea istorică a monedei de tip Koson (teză de licență)*, mss., Iași, 2002.
- Nestor, I., *A propos de l'invasion celtique en Transilvanie*, în *Dacia*, 9-10, 1941-1944, p. 547-549.

- Niculită, I.T., *Severnye frakijcy, v VI-I vv. do n.e.*, Chișinău, 1987.
- Nudel'man, A.A., *Topografia kladov i nahodok ediničnyh monet, (Arheologičeskaja Karta Moldavskoj SSR, vyp 8)*, Chișinău, 1976.
- Idem, *Očerki istorij monetnogo obraščeniya v Dnestrovsko-Prutskom regione (s drevnejšykh vremijon do obrazovanija feodal'nogo Moldavskogo gosudarstva)*, Chișinău, 1985.
- Oberländer-Târnoveanu, E., *Aspecte ale circulației monedei grecești în Dobrogea de nord (sec. VI î.e.n-l e.n.)*, în *Pontica*, 11, 1978, p.59-87.
- Ocheșeanu, R. *Cîteva considerații privind monedele de bronz cu roată și legenda ΙΣΤ*, în *BSNR*, 67-69, 1973-1975 (1975), 121-123, p. 45-48.
- Ochotnikov, S.B., *Iz istorii torgovyh svjazej arhaičeskikh Nižnego Podnestrov'ja*, în *PDKSZP*, Kiev, 1981, p. 43-45.
- Pârvan, V., *Getica. O protoistorie a Daciei*, București, 1926.
- Perlman, S., *The Coins of Filip II and Alexander the Great and their Pan-Hellenic Propaganda*, în *NC⁷*, 5, 1965, p. 57-67.
- Petolescu, C.M., *Un tezaur de monede de tip Koson*, în G. Potra (ed.), *130 de ani de la crearea sistemului monetar românesc modern*, București, 1997, p. 84-93.
- Petrescu-Dîmbovița, M., *La découverte archéologique de Frumusita (raion de Galati)*, în *SCSIasi*, 4, 1953, 1-4, p. 497-511.
- Idem, *Scurtă istorie a Daciei preromane*, Iasi, 1978.
- Petrescu-Dîmbovița, M., Sanie, S., *Cercetări arheologice în asezarea geto-dacică de la Ciolănestii din Deal (jud. Teleorman)*, în *ArhMold*, 7, 1972, p. 241-258.
- Pick, B., *Die antiken Münzen Nordgriechenlands*, I, 1. *Die antiken Münzen von Dacien und Moesien*, Berlin, 1898.
- Pick, B., Regling, K., *Die antiken Münzen Nordgriechenlands*, I, 2. *Die antiken Münzen Dacien und Moesien*, Berlin, 1910.
- Pink, K., *Die Münzprägung der Ostkelten und ihrer Nachbarn, Dissertationes Pannonicae*, s. II, Budapest, 1939.
- Pippidi, D.M., *Contribuții la istoria veche a României*, București, 1967.
- Poenaru Bordea, Gh., *Le trésor de Mărăsești. Les statères en or des cités du Pont Gauche et le problème des relations avec le monde grec et les populations locales aux IVe-Ier siècles av. n.é.*, în *Dacia*, N.S. 18, 1974, p. 103-125.
- Idem, *Studiile de numismatică greacă în România între 1947-1974*, în *BSNR*, 67-69, 1973-1975, 121-123, p. 17-41.
- Idem, *Les statères ouest-pontiques de type Alexandre le Grand et Lysimaque*, în *RBNS*, 125, 1979, p. 37-51.
- Idem, *Izvoare numismatice*, în *IstRom*, vol. I, București, 2001, p. 57-61.
- Idem, *Coloniile grecești din Dobrogea. Emisiunile monetare*, în *IstRom*, vol. I, București, 2001, p. 557-571.
- Poenaru Bordea, Gh., Stirbu, C., *Un tezaur de denari romani republicani si imperiali de la începutul Principatului descoperit la Breaza, comuna Lisa (jud. Brasov)*, în *SCN*, 5, 1971, p. 265-282.
- Poenaru Bordea, Gh., Condrea, C., *Date noi privind tezaurul de la Adâncă, jud. Dâmbovița*, în *Acta Valachica*, 3, Târgoviste, 1972, p. 109-131.
- Poenaru Bordea, Gh., Mitrea, B., *Découvertes monétaires en Roumanie*, în *Dacia*, N.S., 35, 1991, p. 215-229.
- Popescu, D., *Le tresor de monnaies "daces de Tulghies"*, în *Dacia*, 9-10, 1941-1944, p. 201-229.
- Popilian, Gh., Niță, T., *Tezaurul de monede geto-dacice de la Leu (jud. Dolj)*, în *RevMuz*, 6, 1969, 3, p. 267-268.
- Popovič, P., *Ostava varvarskog novca iz Barande (Trésor de monnaies barbares de Baranda)*, în *Starinar*, 31, 1950-1951, p. 171-177.
- Idem, *Le monnayage des Scordisques*, Belgrad, 1987.
- Preda, C., *Triburile geto-dace si circulatia monedelor lui Filip II la nord de Dunăre*, în *SCIV*, 7, 1956, 3-4, p. 267-288.
- Idem, *Contribuții la problema provenienței argintului din tezaurile dacice în lumina descoperirii monetare de la Stăncuța*, în *SCIV*, 8, 1-4, 1957, p. 113-122.
- Idem, *Asupra descoperirii monetare de la Stăncuța*, în *SCN*, 2, 1958, p. 239-249.
- Idem, *Monedele cu roată și legenda ΙΣΤ*, în *SCN*, 3, 1960, p. 21-38.
- Idem, *Probleme de numismatică geto-dacică*, în *SCN*, 3, 1960, p. 43-79.
- Idem, *Aspects de la circulation des drachmes d'Histria dans la Plaine Gétique et la datation des premières imitations de type Philipe (Trésor de Scărișoara, districte d'Oltenița)*, în *Dacia*, N.S., 10, 1966, p. 222-231.
- Idem, *Geto-dacii din bazinul Oltului inferior. Dava de la Sprâncenata*, București, 1966.
- Idem, *Tezaurul de la Vovriești si unele probleme privind monedele geto-dace din Moldova*, în *ArhMold*, 4, 1966, p. 137-172.
- Idem, *Unele considerații asupra tezaurului monetar geto-dacic de la Jiblea (jud. Vâlcea)*, în *SCN*, 4, 1968, p. 47-68.
- Idem, *Despre începuturile imitațiilor de tip Filip al II-lea*, în *StCl*, 11, 1969, p. 69-83.
- Idem, *Moneda antică în România*, București, 1969.
- Idem, *Monede din bazinul Oltului mijlociu sau falsuri moderne*, în *SCN*, 5, 1971, p. 247-249.
- Idem, *Monedele getice de tip Vârteju-București*, în *SCN*, 5, 1971, p. 51-77.
- Idem, *În legătură cu circulația staterilor din Cyzic la Dunărea de Jos*, în *Pontica*, 7, 1974, p. 139-145.
- Idem, *Monedele geto-dacilor*, București, 1973.
- Idem, *Über die Silbermünzen der Stadt Istros*, în *Dacia*, N.S., 19, 1975, p. 77-85.

- Idem, *Descoperirea de la Murighiol (jud. Tulcea) și unele aspecte ale circulației monedelor olbiene la Dunărea de Jos*, în SCN, 7, 1980, p. 36-42.
- Idem, *Über die geto-dakischen Münzen von makedonischen und römisch-republikanischen Typus*, în *Dacia*, N.S., 24, 1980, p. 127-131.
- Idem, *Puncte de vedere referitoare la unele aspecte din numismatică geto-dacă*, în SCIVA, 36, 1985, 4, p. 323-330.
- Idem, *Tezaurul monetar geto-dacic de la Tinosu*, în BSNR, 77-79, 1983-1985 (1986), 131-133, p. 11-18.
- Idem, *Între ipoteză, certitudine și adevăr în interpretarea și înțelegerea monetăriei geto-dace*, în SCIVA, 38, 1987, 4, p. 323-334.
- Idem, *Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României*, vol. I, București, 1994.
- Idem, *Istoria monedei în Dacia preromană*, București, 1998.
- Preda, C., Constantinescu, Gh., *Geții dintre Siretul inferior și râul Buzău în lumina descoperirilor monetare de la Dumbrăveni (jud. Vrancea)*, în SCN, 4, 1968, p. 21-45.
- Preda, C., H. Nubar, *Histria III. Descoperirile monetare 1914-1970*, București, 1973.
- Preda, C., Davidescu, M., *Tezaurul monetar descoperit în Ostrovul Simian (Drobeta-Turnu Severin)*, în *Drobeta*, 1, 1974, p. 77-102.
- Preda, C., Dragomir, I.T., *Tezaurul de la Răcoasa (jud. Vrancea) și unele considerații asupra monedelor getice de tip Inotești*, în SCN, 6, 1975, p. 27-39.
- Preda, C., Marinescu, Gh., *Contribuții la circulația monetară din Dacia în sec. I î.e.n. Tezaurul de la Șieu - Odorhei, jud. Bistrița Năsăud*, în BSNR, 77-79, 1983-1985 (1986), 131-133, p. 19-67.
- Preda, Fl., *Vîrfuri de săgeți cu valoare monetară descoperite pe litoralul de nord-vest al Mării Negre*, în AUB, 16, 1961, p. 7-16.
- Preda, Fl., și Dupoi, V., *Monede descoperite în așezarea getică de la Pietroasele (jud. Buzău)*, în SCN, 7, 1980, p. 145-147.
- Price, M.J., *Coins of the Macedonians*, London, 1974.
- Idem, *The Coinage in the Name of Alexander the Great and Philipp Arrhidaeus. A British Museum Catalogue*, London-Zürich, 1991.
- Rosetti, Dinu V., *Un depozit de unelte, câteva ștampile anepigrafice și o monedă din a doua epocă a fierului*, în SCIV, 11, 1960, 2, p. 391-403.
- Ruzicka, L., *Despre cele mai vechi monete din Istros*, în CNA, 4, 1923, 1, p. 2-4.
- Sanie, S., *Un atelier monetar în cetățuia geto-dacică de la Barboși-Galați*, în *Symposia Thracologica*, 5, Miercurea Ciuc, 1987, p. 127.
- Idem, *O ștantă monetară descoperită în cetatea geto-dacică de la Barboși-Galați*, în SCIVA, 40, 1989, 1, p. 91-97.
- Sășianu, Al., *Moneda antică în vestul și nord-vestul României*, Oradea, 1980.
- Secășanu, C., *Monede din tezaurul de la Tămădău Mare (reg. București)*, în SCN, 1, 1957, p. 31-39.
- Sekerskaja, N.M., *Attičeskaja čemolakovaja keramika V-IV vv. do n.e. iz Tiry*, în IAAIZU, Kiev, 1980, p. 39-51.
- Severeanu, G., *Le trésor monétaire d'Inotești, departament de Buzău*, în BSNR, 21, 1926, 57-58, p. 7-10.
- Idem, *Sur les monnaies primitives des Scythes lingots monnaies en forme de point de flèche*, în BSNR, 21, 1926, 57-58, p. 1-6.
- Idem, *Tresor de Husi. Ornaments et monnaies daces de la region de Husi*, în București, 1, 1935, p. 17-31.
- Spânu, D., *Observații asupra falerelor din tezaurul de la Lupu*, în SCIVA, 47, 1996, 1, p. 39-49.
- Stoicovici, E., Winkler, I., *Über die Stanzen von Pecica und Ludești*, în ActaMN, 8, 1971, p. 477-479.
- Strobel, K., *Dacii. Despre complexitatea mărimilor etnice, politice și culturale ale spațiului Dunării de Jos*, în SCIVA, 49, 1998, 1, p. 61-95.
- Sydenham, E., *The Coinage of the Roman Republic*, Londra, 1952.
- Teodor, S., *Das Werkzeugdepot von Lozna (Kr. Botoșani)*, în *Dacia*, N.S., 24, 1980, p. 133-150.
- Eadem, *Elemente celtice pe teritoriul est-carpatic al României*, în *ArhMold*, 12, 1988, p. 33-51.
- Teodor, S., Nicu, M., Țau, S., *Tezaurul de monede callatiene de bronz descoperit la Poiana, județul Galați*, în *Thraco-Dacica*, 8, 1987, 1-2, p. 133-137.
- Teodor, S., Mihailescu-Bîrliba, V., *Descoperiri monetare din așezarea getico-dacică de la Poiana-Tecuci*, în *ArhMold*, 16, 1993, p. 121-130.
- Tolstikov, V.P., *Nadgrobie voina s. Ahtanizovskogo limana*, în VDI, 1, 1976, p. 80-90.
- Ursachi, V., Mihailescu-Bîrliba, V., *Descoperirile monetare din așezarea dacică de la Brad*, în *ArhMold*, 15, 1992, p. 97-105.
- Visonă, P., *ΔΡΑΧΜΑΙ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΙΚΑΙ. A Tentative Chronologie of the Drachms of Apollonia Illyrici*, Paper on file at the ANS, New York, 1979, p. 29-32.
- Vulpe, Al., Popescu, E., *Une contribution archéologique à l'étude de la religion des Gêto-Daces*, în *Thraco-Dacica*, 1976, p. 217-226.
- Vulpe, R., *Evoluția așezărilor în Moldova de Jos*, în SCIV, 1, 1950, p. 47-52.
- Idem, *Raport preliminar asupra activității șantierului arheologic Poiana-Tecuci, 1950*, în SCIV, 2, 1951, 1, p. 177-216.
- Idem, *Campania de săpături arheologice din cursul anului 1951. Rapoarte preliminare. Șantierul Poiana*, în SCIV, 3, 1952, p. 191-230.
- Idem, *Les Gètes de la rive gauche du Bas-Danube et les Romains*, în *Dacia*, N.S., 4, 1960, p. 309-332.
- Idem, *Așezări getice din Muntenia*, București, 1966.
- Idem, *La priorité des agnats dans la transmission de la royauté chez les Thraces, les Daces et leurs voisins*, în *Thracia*, 2, 1974, p. 63-69.

- Zaginajlo, A.G., *Monetnye nahodki na Roksolanskom gorodišče (1957-1963 gg.)*, în *MASP*, 5, Kiev, 1966, p. 110-131.
- Idem, *Predposylki voznikovenja denežnogo obraščeniya Severo-Zapadnom Pričernomor'ie (k voprosu o zaroždenii denežnogo obraščeniya i economičeskih svjazjah Severo-Zapadnogo Pričernomor'ja v VI-IV vv. do n.e. po numizmatičeskim dannym)*, în *AAITIU*, Kiev-Odessa, 1976, p. 162-171.
- Idem, *Izobraženii junošeskih golov na monetah Istrii*, în *PDISZP*, Kiev, 1986, p. 94-97.
- Zaginajlo, A.G., Grebenkin, V.N., *Klassifikacija rannyh serebrjannyh Istrii*, în *NE*, 14, 1984, p. 27-36.
- Zirra, VI., *Beiträge zur Kenntnis des keltischen Latène in Rumänien*, în *Dacia*, N.S., 15, 1971, p. 208-216.
- Zirra, VI., Spânu, D., *Observații asupra tezaurilor de argint din Latène-ul târziu*, în *SCIVA*, 43, 1992, 4, p. 401-423.
- A.N. Zograf, *Antičnye monety*, MIA, 16, Moskva, 1951.
- Idem, *Monety Tiry*, Moskva, 1957.
- West, A.B., *The Early Diplomacy of Filip II of Macedon illustrated by his coins*, în *NC*, 3, 1923, p. 159-210.
- Winkler, I., *Contributii numismatice la istoria Daciei*, în *SCȘCluj*, 6, 1955, 1-2.
- Eadem, *Drahma și hemidrahma în sistemul monetar al daco-geților*, în *ActaMN*, 3, 1966, p. 75-89.
- Eadem, *Schatzfunde römischer Silbermünzen in Dakien bis zum Beginn der Dakerkriege*, în *JNG*, 17, 1967, p. 123-156.
- Eadem, *Tipurile monetare ale daco-geților și aria lor de răspândire*, în *ActaMN*, 5, 1968, p. 35-49.
- Eadem, *Tezaure de monede dacice de la Cherelus*, în *SCN*, 4, 1968, p. 69-102.
- Eadem, *Über dako-getische Münzschatze*, în *AAC*, 10, 1968, 1-2, p. 111-115.
- Eadem, *Perioada emiterii monedelor și dreptul monetar la geto-daci*, în *ActaMN*, 7, 1970, p. 93-106.
- Eadem, *Tezaurul de monede grecești și romane descoperit la Tisa (judetul Hunedoara) în 1872*, în *Sargetia*, 7, 1970, p. 27-42.
- Eadem, *Considerații despre moneda Koson*, în *SCIV*, 23, 1972, p. 173-199.
- Eadem, *Contribuții numismatice la istoria Daciei în sec. I î.e.n.*, în *BSNR*, 70-74, 1976-1980 (1981), 124-128, p. 111-121.
- Winkler, I., Bader, T., *Considerații asupra tezaurului de la Mediesu Aurit*, în *Tezaure monetare din judetul Satu-Mare*, Satu Mare, 1968.

La monnaie dans la Dacie préromaine

(IVe siècle av. J.-C. - Ier siècle apr. J.-C.)

(Résumé)

Considérée, de nos jours, une science auxiliaire à l'histoire, la numismatique offre la possibilité d'étudier les différents aspects de certaines périodes du passé éloigné. Ainsi, la numismatique peut offrir des réponses intéressantes dans les cas où l'archéologie, et pas seulement celle-ci, cherche, par l'intermédiaire des différentes méthodes de recherche, à aboutir à la connaissance des différents moments de l'histoire de l'humanité. Voilà pourquoi nous considérons que le rôle de la numismatique peut être, parfois, même décisif, au cadre de la recherche des solutions aux grands problèmes que notre histoire antique soulève. C'est la raison pour laquelle nous considérons utile de faire appel aussi à la recherche numismatique, au cadre de l'étude historique de l'espace de la Dacie préromaine.

Cette recherche se propose de suivre le phénomène numismatique dans la Dacie du nord du Danube, dès l'apparition des premières émissions monétaires, au Ve siècle av. J.-C. et jusqu'à la chute de la Dacie sous l'occupation romaine (y compris le Ier siècle apr. J.-C.). C'est une période importante de l'histoire ancienne de la Roumanie qui a été marquée par des transformations vastes et profondes d'ordre économique, socio-politique et culturel.

Nous avons considéré nécessaire, en ayant des raisons objectives, que le phénomène numismatique dans la Dacie du nord du Danube soit poursuivi tout au long de deux séquences chronologiques: l'une, délimitée approximativement entre la première moitié du IVe siècle av. J.-C. et jusqu'au début du Ier siècle av. J.-C., et l'autre, dès la fin de la première séquence chronologique et jusqu'à la conquête romaine (106 apr. J.-C.). Cette différenciation d'ordre chronologique est utile car la période constituant l'objet de notre recherche est marquée par une importante affluence de monnaie étrangère; pourtant, à un certain moment, au nord du Danube, est attestée aussi une intense activité monétaire locale, fait qui peut être illustré justement par la variété des types identifiés.

Pendant certaines périodes, la présence simultanée de la monnaie étrangère et de la monnaie locale est attestée au nord du Danube, ce qui détermine la séparation difficile dans le temps de celles-ci. C'est la raison pour laquelle nous avons introduit, au cadre de la première séquence chronologique, les types monétaires grecs et hellénistiques, à côté des types locaux, étant donné que les dernières émissions ont été réalisées, comme il est déjà connu, d'après les modèles macédoniens ou d'après certains prototypes grecs. Au cadre de la deuxième séquence, nous avons discuté autant les types monétaires étrangers, représentés par les émissions hellénistiques hautes, par les émissions celtiques, les pièces de type Koson, la monnaie romaine républicaine et la basse monnaie impériale que certaines émissions locales qui, d'après ce que l'on a constaté, leur période de circulation continue aussi après la deuxième partie du Ier siècle av. J. C. Nous admettons pourtant que cette différenciation d'ordre chronologique représente seulement l'illustration d'un point de vue personnel qui pourrait être toujours modifié. Nous avons choisi d'adopter cette différenciation chronologique justement pour faciliter notre recherche, mais aussi pour illustrer, de la manière la plus exacte, l'évolution dans le temps de l'activité monétaire au nord du Danube durant la période qui nous intéresse.

Du point de vue géographique, notre recherche porte sur tout l'espace de la Dacie du nord du Danube, que nous avons apprécié comme étant superposé, en grandes lignes, au territoire d'aujourd'hui de la Roumanie. De même, nous avons considéré comme nécessaire l'analyse du point de vue numismatique des découvertes provenant des régions qui, au cours de certaines périodes de l'Antiquité, ont été habitées par les Gètes et par les Daces; nous nous rapportons à l'espace compris entre les rivières Prut et Dniestr ou bien au territoire qui se trouve à l'ouest de Tisa. Afin de pouvoir nous situer au plus près de la réalité historique, en ce qui concerne l'attribution de certains types monétaires locaux au nord du Danube, nous avons opté, au cadre des annexes qui comprennent les découvertes de monnaies locales, pour la dénomination d'émissions gétiques ou daces. D'autant plus que, de nos jours, le concept généralisateur de „Géto-Daces” commence à être considéré une construction anhistorique et, par conséquent, celui-ci doit être considéré, à la lumière de la réinterprétation des recherches archéologiques et des ressources historiques, seulement dans le contexte linguistique et moins dans le contexte ethnique. En fait, on considère qu'un horizon dacique pourrait être situé seulement à l'intérieur de l'arc carpatique, auquel on pourrait ajouter les régions qui se trouvent devant les Carpates de l'ouest et du sud-ouest, jusqu'à la rivière Tisa; en revanche, en ce qui concerne les autres régions, il faudrait parler d'horizons thraces nordiques, de régions celtiques et thraces ou d'un espace „dacique-gétique”.

D'un autre point de vue, notre travail comporte une structure en six chapitres.

Le premier chapitre s'occupe des éléments d'ordre technique qui ont contribué à la réalisation du travail tels: données concernant l'espace et le temps qui caractérisent notre recherche, des informations sur les ressources bibliographiques consultées etc.

Le deuxième chapitre (*De l'histoire de la recherche numismatique de la Dacie préromaine*) retrace les principales étapes de l'évolution de l'étude du phénomène numismatique de la Dacie, au nord du Danube. De même, les principaux historiens qui, dans leurs études, se sont penchés très attentivement sur la numismatique de l'espace nord-danubien, y sont mentionnés. L'intérêt pour la numismatique devient ainsi évident à partir de la deuxième moitié du XIXème siècle lorsque apparaissent les premières collections de monnaies. Il s'agit des collections de Mihalache Ghica, N. Mavros, Cezar Bolliac, V.A. Urechia, D.A. Sturza, M.C. Sutz, M. Dezseffy, I. Téglás et M. Papp Szathmáry. L'intérêt pour la numismatique de l'espace nord-danubien apparaît, chez certains érudits roumains (tels Cezar Bolliac, Al. Odobescu et Gr. Tocilescu) de même que chez certains historiens étrangers, comme B. Pick et K. Regling; les deux derniers s'arrêtent dans leur ouvrage (*Die antiken Münzen Nordgriechenlands, Dacien und Moesien*, Berlin, 1898-1910) aussi sur les monnaies émises dans les colonies grecques du littoral roumain (Histria, Callatis et Tomis).

En commençant avec le XXème siècle, la numismatique roumaine entre dans une nouvelle phase de développement. On enregistre alors l'apparition de deux publications ayant ce profil *Buletinul Societății Numismatice Române* (publication que l'on voit apparaître en 1904) et *Cronica Numismatică și Arheologică* (publiée à partir de 1920); il ne faut pas ignorer la fondation, en 1903, de la Société Numismatique Roumaine, moment qui marque le passage vers une étape de recherche numismatique incomparablement mieux organisée. Parmi ceux qui s'imposent à l'époque, citons les noms de M. C. Sutz, C. Moisil, Em. Condurachi. C. Moisil, G. Severeanu, C. Secăsanu, L. Ruzicka; par contre, Vasile Pârvan, dans son ouvrage (*Getica. O protoistorie a Daciei*, Bucuresti, 1926), est préoccupé aussi par les monnaies locales et romaines républicaines du nord du Danube.

Après la Deuxième Guerre Mondiale, la recherche numismatique connaît une période féconde. Un rôle important a été joué par l'apparition en 1957 de la revue *Studii și cercetări de numismatică*, dans les pages de laquelle des historiens fameux de la Roumanie ont eu la possibilité de publier les fruits de leurs recherches. À noter, dans ce sens, les noms de M. Macrea, B. Mitrea, Em. Condurachi, I. Winkler, M. Chitescu, O. Floca, E. Chirilă, C. Preda, Gh. Poenaru Bordea, V. Mihailescu-Bîrliba et autres. À côté de la revue *SCN*, une place à part est occupée par *BSNR*, dont la publication a été reprise à partir de 1972 et la revue *Cercetări Numismatice* dont on enregistre l'apparition dès 1983.

Aux revues strictement numismatiques, mentionnées jusqu'ici, on ajoute d'autres, publiées par une série de musées. Parmi les milliers de ce type, limitons - nous à mentionner quelques titres seulement: *Acta Musei Napocensis*, *Acta Musei Porolissensis*, *Crisia*, *Dacia*, *Dobroudja*, *Drobeta*, *Memoria Antiquitatis*, *Pontica*, *Studii et cercetări de istorie veche et arheologie*, *Studii Clasice*, *Thraco-Dacica* etc. De même, parmi celles-ci sont signalées aussi les plus récentes découvertes monétaires sur le territoire de la Roumanie. La période mentionnée est marquée par l'apparition de certaines investigations importantes présentant les différents aspects du phénomène numismatique nord-danubien tels: a) l'apparition des premières monnaies au nord du Danube; b) les débuts de la circulation monétaire; c) les problèmes engendrés par la monnaie macédonienne et la monnaie locale; d) la présence des types monétaires hellénistiques ou les différents aspects de la monnaie romaine républicaine et impériale. De même, signalons à ce titre l'ouvrage de notre collègue Lucian Munteanu (*Însemnătatea istorică a monedei de tip Koson*, Iași, 2002, travail de maîtrise soutenu à la Faculté d'Histoire de l'Université „Al. I. Cuza” Iași) dont l'auteur est à la recherche de nouveaux arguments en vue d'une meilleure explication de la problématique soulevée par la chronologie, l'émetteur et la place de frappe des émissions respectives.

Au cours du troisième chapitre (*L'apparition des premières monnaies en Dacie*) sont présentés, après un court historique de l'évolution des échanges de produits pendant l'Antiquité, les premiers objets-monnaie, par exemple les pointes de flèches et les petits dauphins. En fait, le territoire nord-danubien n'a pas constitué une exception; on y rencontre les situations qui caractérisent tout le monde antique. Ainsi, des objets qui pouvaient avoir le caractère équivalent de leur valeur ont été découverts à Drajna de Sus et à Peretnari, des faucilles en bronze, des poignards ou des bagues en or. Un argument en faveur de la théorie du rôle équivalent de certains objets énumérés, attestés aussi parmi les découvertes faites au nord du Danube, est représenté par les onze poignards en or de Perșinari, dont la manière dans laquelle ils sont fabriqués (ils ne sont pas prévus de manches) nous fait croire qu'ils n'avaient pas d'utilisation pratique.

Les premiers signes à caractère monétaire sont représentés par les pointes de flèches et les petits dauphins, réalisés par le coulage en bronze ou en cuivre; ceux-ci se situent, du point de vue chronologique, approximativement, dans la période délimitée entre la deuxième moitié du VIe siècle av. J.-C. et la première moitié du siècle suivant. Il semble que de tels signes monétaires accomplissaient des fonctions économiques, sans exclure pourtant une signification de toute autre nature.

La période où de telles émissions apparaissent coïncide avec la période où les premières monnaies étaient frappées à Athènes, Corinthe, Thasos, Abdera ou Cyzic; au cours du siècle suivant, l'activité monétaire commence à se développer aussi dans les ateliers du Pont Euxin, plus précisément à Histria. En fait, à ce qu'il semble, les monnaies de Histria, par leur nombre et leur diffusion, ont constitué les premières émissions connues par les habitants gètes. Quelque temps plus tard, les différentes causes externes ont favorisé aussi l'apparition de la monnaie locale au nord du Danube.

Le quatrième chapitre (*La monnaie étrangère et locale dans la Dacie du nord du Danube entre le milieu du IVe siècle av. J.-C. et jusqu'au milieu du premier siècle av. J.-C.*) s'occupe des émissions grecques et hellénistiques, tout comme des émissions locales. Parmi les types monétaires étrangers les plus importants, signalons ceux émis par Cyzic, Histria, Tyras, Olbia, Callatis et Tomis. Une importance remarquable revêt la monnaie macédonienne dont l'influence sur la société locale fut considérable. En fait, l'apparition de la monnaie de type local dans la Dacie du nord du Danube se trouve en étroite liaison avec la présence de la monnaie macédonienne. Nous précisons que la présentation de chaque type monétaire étranger et local appartenant à cette première séquence chronologique est achevée par une série d'observations de nature historique et numismatique.

Au cours de cette première séquence temporelle de notre recherche, la monnaie étrangère est bien représentée; le nombre total des pièces s'élève à environ 3809 ou 3811 exemplaires et le classement en fonction du métal dont elles sont fabriquées est le suivant: 1277 ou 1279 en or, 1702 en argent, 715 en bronze et 17 en cuivre. Observons que, pour le calcul statistique, nous avons tenu compte seulement des découvertes que l'on considère indubitables, respectivement celles dont on est en mesure d'indiquer l'émettant, le nombre exact d'exemplaires, ainsi que le métal dont elles sont fabriquées.

Quant à la monnaie locale, la recherche que nous avons entreprise nous a conduit vers une série d'aspects fort intéressants. Ainsi, l'analyse comparative des deux phases évolutives de l'activité monétaire locale a mené aux conclusions suivantes: a) l'activité monétaire locale connaît un nombre de 32 types monétaires; b) durant la première phase, on enregistre 20 types; par contre, pendant la deuxième, leur nombre diminue à 12; c) à côté des types à dénomination précisée, il existe aussi une série d'émissions qui ne peuvent pas être classifiées dans les types définis; d) le nombre total d'émissions locales s'élève à environ 9341 ou 9492 monnaies; e) pendant la première phase le nombre des pièces atteint approximativement le nombre de 2834 ou 2855 monnaies et pendant la deuxième phase leur nombre augmente visiblement atteignant 6507 ou 6637 monnaies; f) on observe une augmentation significative du nombre de monnaies locales pendant la deuxième phase, parallèlement à l'amointrissement du nombre des types, des aspects qui doivent être retenus; g) le poids des pièces diminue de 13-14 g, pendant la première phase, à 7-9 ou à 5-6 g, parfois même moins, pendant la deuxième; h) l'activité monétaire locale connaît aussi l'existence des pièces divisionnaires comportant un poids de 4,63 g, de 3,38 et de 3,33 g ou de 2,70 ou bien de 2,50 g, tout comme certaines pièces ont des poids qui se situent même sous 2 g (le cas du type monétaire combiné Alexandre le Grand - Philippe III l'Aridée); i) la présence sur les émissions locales de certains symboles, sigles, monogrammes, incisions et contre-marques (les symboles les plus fréquents sont le loup, le cochon, la sanglier, l'oiseau, la foudre, le trident, le flambeau, l'arc, la branche de sapin, la rosette, le cercle, la lyre, et parmi les sigles et les monogrammes figurent , M, T, K, X, B, , V, Y ou , considérés d'influence celtique ou grecque); j) l'absence d'un système monétaire propre, étant donné que les habitants ont repris, d'après le monde gréco-macédonien, autant le modèle, le module que le nominal qui, au fur et à mesure, ont connu un phénomène de dégénérescence; k) du point de vue chronologique, on est parvenu à la conclusion qu'il existe suffisamment d'indices pour démontrer que certains types monétaires locaux ont circulé pendant une période plus grande que l'hypothèse avancée initialement.

Le cinquième chapitre (*La monnaie étrangère et locale dans la Dacie du nord du Danube au début du Ier siècle av. J.-C. et jusqu'à la conquête romaine*) s'inscrit dans la deuxième séquence chronologique. Nous y analysons les hautes émissions hellénistiques (la Macédoine I, Thasos, Dyrhachium, Apollonia), les émissions celtiques, Koson, les basses émissions romaines républicaines et impériales. À la suite de l'analyse entreprise, on a décelé les faits suivants: le nombre total des pièces étrangères s'élève à environ 42.397 ou 42.603 exemplaires, parmi lesquels 2682 sont en or, 39.005 ou 39.211 en argent et 694 en bronze; nous avons introduit dans cette somme aussi les imitations des différentes émissions étrangères, car on est arrivé à la conclusion que ces monnaies sont, en fait, elles aussi, pour la plupart, fabriquées dans des centres de frappe qui se trouvaient à l'extérieur de la Dacie.

Dans ce chapitre, sont analysés aussi certains types monétaires locaux pour lesquels il existe la possibilité d'avoir prolongé leur période de circulation après que l'activité monétaire locale avait cessé, événement qui est placé d'après certains historiens aux environs de l'année 70 av. J.-C. lorsque Burebista unifie les tribus locales qui se trouvaient au nord du Danube. Il s'agit des émissions de type Huși - Vovriești, Adâncata - Mânăstirea, Vârteju - București, Inotești - Râcoasa, Aninoasa - Dobrești, Petelea, Toc - Chereluș, combiné Alexandre le Grand - Philippe III l'Aridée. De même, l'un des sous-chapitres est consacré à la monnaie dace du type romain républicain. Comme pour la première séquence chronologique, il en est de même pour la deuxième, l'analyse de chaque type monétaire s'achève par des conclusions d'ordre historique et numismatique.

Le sixième chapitre (*Quelques observations finales concernant la monnaie dans la Dacie du nord du Danube*) comporte les conclusions finales de l'ouvrage. Notre démarche a rencontré une série de difficultés, sans doute, ce qui s'explique par le caractère étendu du travail et la période de temps que notre recherche recouvre. Il s'agit de l'absence des informations complètes concernant toute une série de découvertes monétaires, l'existence des types assez nombreux et variés, et surtout l'absence des identifications précises. Nous précisons que, dans ce chapitre, notre intention ne fut pas de formuler des conclusions définitives, mais seulement de faire la présentation de l'état actuel des recherches, de passer en revue les différents points de vue et éventuellement, de signaler certains problèmes nouveaux qui concernent la numismatique du nord du Danube et qui, à diverses raisons, selon mon opinion, n'ont pas été suffisamment développés jusqu'à présent. De toute manière, dans ce chapitre, ont été discutés des aspects différents qui visent autant la monnaie étrangère que la monnaie locale, de même que les fonctions que celles-ci accomplissent.

L'analyse des découvertes appariée au contexte archéologique et parfois aux informations de certains historiens antiques ont mené à la conclusion qu'il existe une série d'indices qui peuvent déterminer le changement de la chronologie des types monétaires étrangers et locaux de la Dacie du nord du Danube. Nous précisons que, quant à ce problème, nous nous sommes intéressés surtout aux périodes où les émissions étrangères et locales ont été présentes au nord du Danube et pas forcément au moment où elles ont été réalisées. Dans ces conditions, le tableau chronologique des émissions étrangères se présente ainsi: 1) les statères de Cyzic, entre le milieu du IVe et le milieu du siècle suivant; 2) les monnaies de Histria en bronze, entre le milieu du Ve siècle av. J.-C. et, pour d'autres types, jusque vers la fin du Ve siècle av. J.-C. et la première moitié du Ier siècle av. J.-C.; 3) les émissions en argent de Histria, entre la fin du Ve siècle av. J.-C. et la première moitié du Ier siècle av. J.-C.; 4) les monnaies provenant de Tyras, entre le milieu du IVe siècle av. J.-C. et le premier tiers du Ier siècle av. J.-C.; 5) les émissions olbiennes, entre la deuxième moitié du IVe siècle av. J.-C. et le début du Ier siècle apr. J.-C.; 6) les monnaies de Callatis, entre la fin du IVe siècle av. J.-C. et le milieu du Ier siècle av. J.-C.; 7) les émissions de Tomis, environ entre le milieu du IIIe siècle av. J.-C. et, probablement, le début du Ier siècle av. J.-C.; 9) les tétradrachmes de type la Macédoine I et Thasos, entre le début du Ier siècle av. J.-C. et le premier tiers du siècle suivant; 10) les émissions de Dyrrhachium et Apollonia, entre la troisième décennie du Ier siècle av. J.-C. et la première moitié du siècle suivant; 11) la monnaie celtique, pendant la première moitié du Ier siècle av. J.-C.; 12) les émissions de type Koson, pendant la première moitié du Ier siècle av. J.-C. approximativement, mais on n'exclut pas la possibilité, par leur valeur intrinsèque, d'être restées en circulation plus longtemps; 13) les émissions romaines républicaines pénètrent dans la Dacie du nord du Danube vers la fin du Ier siècle av. J.-C. et le début du siècle suivant, pour affluer après, tout au cours du Ier siècle apr. J.-C., quand elles sont accompagnées par les pièces impériales.

En ce qui concerne les émissions locales, du point de vue chronologique, celles-ci se présentent ainsi: 1) les premières imitations locales, vers la moitié du IIIe siècle av. J.-C.; 2) le type Rasa, à la moitié du IIIe siècle av. J.-C.; 3) le type Banat, pendant la deuxième moitié du IIIe siècle av. J.-C. et jusqu'à la fin du IIe siècle av. J.-C.; 4) le type Criciova, entre la fin du IIIe siècle av. J.-C. et au cours du IIe siècle av. J.-C.; 5) le type Ramna, entre 200 av. J.-C. et la fin du IIe siècle av. J.-C.; 6) le type Agraş - Şilindia, entre la fin du IIIe siècle av. J.-C. et probablement jusque vers le début du Ier siècle av. J.-C.; 7) le type „chevalier à oiseau”, entre le début du IIe siècle av. J.-C. et les premières décennies du Ier siècle av. J.-C.; 8) le type Tulgheş - Mireşu Mare, entre la deuxième moitié du IIIe siècle av. J.-C. et le début du IIe siècle av. J.-C.; 9) le type „à chiffres romaines”, entre l'an 200 av. J.-C. et la fin du IIe siècle av. J.-C.; 10) le type Crişeni - Berchieş, la fin du IIIe siècle av. J.-C. et la moitié du siècle suivant; 11) le type Tonciu, comportant le sigle B, au IIe siècle av. J.-C.; 12) le type Sighet, à la fin du IIIe siècle av. J.-C. et le début du IIe siècle av. J.-C.; 13) le type Huşi - Vovrieşti, entre le milieu IIe siècle av. J.-C. et la fin du Ier siècle av. J.-C.; 14) le type Larissa, entre la fin du IIe siècle av. J.-C. et jusqu'au début du Ier siècle av. J.-C.; 15) le type „à tête janiforme”, à la fin du IIe siècle av. J.-C. et le début du siècle suivant; 16) le type Prundu - Jiblea, entre le début du IIe siècle av. J.-C. et le premier quart du Ier siècle av. J.-C.; 17) le type Ocniţa - Cărbuneşti, le début du IIe siècle av. J.-C. et le premier tiers du siècle suivant; 18) le type „à tête humaine sous cheval”, les siècles IIe-Ier av. J.-C.; 19) le type Jiblea, entre le début du IIe siècle av. J.-C. et les premières décennies du siècle suivant; 20) le type Voloşcani, entre la moitié du IIe siècle av. J.-C. et le début Ier siècle av. J.-C.; 21) le type Dumbrăveni, entre la moitié du IIe siècle av. J.-C. et le milieu du siècle suivant; 22) le type Adâncata - Mănăstirea, entre le milieu du IIe siècle av. J.-C. et la fin du Ier siècle av. J.-C.; 23) le type Vârteju - Bucureşti, au cours du Ier siècle av. J.-C. et, probablement, les premières décennies du siècle suivant; 24) le type Inoteşti - Răcoasa, entre 50 av. J.-C. et le début du Ier siècle apr. J.-C.; 25) le type Cladovo - Saschiz, le milieu du IIe siècle av. J.-C. et le début du siècle suivant; 26) le type Aninoasa - Dobreşti, la moitié du Ier siècle av. J.-C. et le début du siècle suivant; 27) le type Medieşu Aurit, la moitié du IIe siècle av. J.-C. et la fin du Ier siècle av. J.-C.; 28) le type Aiud - Cugir, la fin du IIe siècle av. J.-C. et environ jusqu'à la moitié du Ier siècle av. J.-C.; 29) le type Răduleşti - Hunedoara se situe dans les mêmes coordonnées chronologiques que le type Aiud - Cugir; 30) le type Petelea, entre le premier quart du Ier siècle av. J.-C. et le début du siècle suivant; 31) le type Toc - Chereluş, entre la fin du IIe siècle av. J.-C. et le début du Ier siècle apr. J.-C.; 32) le type combiné Alexandre le Grand - Philippe III l'Aridée, au cours du Ier siècle av. J.-C.

L'un des problèmes les plus importants de la numismatique de l'espace nord-danubien est constitué par les différentes fonctions que les monnaies étrangères et locales ont pu remplir dans la région précisée. En tenant compte de cet aspect, nous précisons que nous avons suivi les trois composantes fondamentales des découvertes monétaires: la situation des découvertes dans les habitations locales du nord du Danube; les trésors „mixtes” dans lesquels les émissions étrangères et locales s'associent à des objets de parure d'origine locale; les différentes représentations que ces émissions présentent.

L'analyse comparative des habitations se trouvant dans les trois régions ont permis de déceler les observations suivantes: a) le nombre total des émissions étrangères et locales découvertes dans les habitations du nord du Danube s'élèvent à approximativement 2368 ou 2373 exemplaires, dont 139 sont en bronze (5,86%), trois en or (0,12%) et 2225 en argent (93,96%); b) en fonction de la région, le matériel numismatique est distribué ainsi: les habitations qui se trouvent à l'est des Carpates connaissent un nombre de 1337 monnaies (56,46%), celles situées au sud des Carpates, 681 ou 686 (28,75%), et celles situées à l'ouest des Carpates, 350 (14,78%); c) la plus grande quantité de monnaie est fournie par la région est-carpatique, au cadre de laquelle se distinguent les habitations de Brad (27 ex.), Poiana (883 ex.) et Răcătău (364 ex.), suivie par la région sud-carpatique,

les habitations les plus importantes étant celles de Cârломănești (137 ex.), Cetățeni (127 ex.), Ocnîța (68 ex.), Popești (149 sau 154 ex.) et Zimnicea (32 ex.), et finalement la région ouest-carpatique, les habitations les plus représentatives étant celles de Căpâlna (29 ex.), Costesti (29 ex.), Grădiștea Muncelului (43 ex.), Pecica (29 ex.), Sacalasău Nou (42 ex.), Sănnicolau Român (24 ex.) et Sf. Gheorghe (62 ex.). L'analyse statistique précédente permet d'aboutir à quelques conclusions.

Premièrement, il est nécessaire de préciser que le nombre des émissions locales et étrangères dans les habitations du nord du Danube n'est pas assez élevé comme l'on pourrait s'y attendre. Si l'on rapporte le nombre total de ces émissions à la période chronologique qui fait l'objet de cette analyse, à partir du IVe siècle av. J.-C. jusqu'au Ier siècle apr. J.-C., alors, la situation qui en résulte reflète une distribution de 4.73 monnaies/an. Comme on peut observer, la monnaie connaît au cadre des habitations autochtones une présence réduite, ce qui pourrait laisser comprendre que l'on ne peut pas parler, à travers l'espace et pendant la période qui nous intéressent, d'une véritable circulation et d'une économie monétaire proprement-dite. Si l'on suit la distribution des émissions pendant les deux périodes chronologiques, la situation se présente ainsi: pour la première période, à partir du milieu du IVe siècle et jusqu'au début du Ier siècle, le nombre des émissions provenant des habitations ne s'élève pas à une somme considérable (il atteint 682 exemplaires, respectivement 2, 27 ex. /an); la deuxième période, dès le début du Ier siècle av. J.-C. et le Ier siècle apr. J.-C. ci-inclus, est caractérisée par une affluence toujours plus grande de monnaie qui s'élève à 1686 pièces, respectivement à 8, 18 ex. /an. Une situation semblable a été observée à propos du nombre total d'émissions étrangères découvert dans la Dacie du nord du Danube. On a constaté une augmentation considérable, du point de vue quantitatif, de la monnaie étrangère au cours de la deuxième séquence chronologique: 3809 ou 3811 exemplaires pendant la première période, respectivement 42.318 ou 42.524 pendant la deuxième. De même, la monnaie locale s'inscrit dans les mêmes coordonnées: 2834 ou 2855 pièces pendant le première phase de développement, en comparaison avec 6507 ou 6637 pendant la deuxième. Ainsi, la situation dans les habitations confirme, à son tour, l'affluence considérable de monnaie que l'on enregistre dans la Dacie préromaine, au fur et à mesure que la fin du Ier siècle av. J.-C. et le début du Ier siècle apr. J.-C. approchent.

Deuxièmement, nous précisons que, vu la manière dans laquelle le matériel numismatique est présent dans les habitations locales et la quantité de monnaie découverte, on pourrait faire l'observation que la possibilité de l'apparition et du développement d'une circulation monétaire dans la Dacie du nord du Danube apparaît à un certain moment et seulement dans certaines régions, le phénomène n'étant donc point homogène. Nous nous rapportons, notamment, à la situation que nous avons surprise au cadre des habitations de Poiana, Răcătău, Cârломănești, Popești, Ocnîța, Sprâncenata, Tinosu, Zimnicea, Costesti et Grădiștea Muncelului, qui se distinguent par le nombre élevé d'émissions découvertes. Voilà pourquoi on peut considérer que, dès la fin de l'époque ancienne, dans la moitié méridionale de l'espace situé entre les Carpates et la rivière Prut, entre les Carpates et le Danube et, partiellement, à l'intérieur de l'arc carpatique, il y a toute une série d'indices qui illustrent la possibilité de l'existence, dans ces régions, d'une économie monétaire, même si cela a été considéré „the purest fantasy”.

Un intérêt particulier est présenté par les découvertes qui, par leur composition même, présentent des monnaies étrangères et, plus rarement, des monnaies locales associées à des objets d'ornement. Au nord du Danube ont été identifiées 41 découvertes de ce type. Les découvertes sont les suivantes: a) découvertes où les objets d'ornement se trouvent ensemble avec des émissions grecques de type Histria, macédoniennes et d'hautes émissions hellénistiques, de Thasos, Apollonia și Dyrrhachium (Agârbiciu, Baia de Criș, București, Bunești, Cehei, Clipicesti, Coada Malului, Derna, Drăgesti, Grâniceri, Gura Vâii, Lărguța, Pietroiu, Sacalasău Nou, Sâncrăieni et Someșul Cald) (L'annexe I, n° 3, 25, 74/IV, 78/II, 105, 128, 130, 173/II, 184, 222, 227, 256, 344, 390/IV, V, VI, 399, 420); b) des découvertes „mixtes”, avec des objets de parure et des monnaies locales, du type „à tête janiforme”, Husi - Vovriești și Inotesti - Răcoasa (Bivolari, Epureni et Răcoasa) (L'annexe II, n° 34, 123/I, 267); c) des dépôts où les bas deniers romains républicains et impériaux se trouvent à côté des bijoux de facture locale (Bălănești, Bucuresti, Cadea, Câmpeni, Cerbăl, Cetățeni, Chitid, Ghelinta, Gliganul de Jos, Hunedoara, Izvorul Frumos, Peteni, Poiana, Remetea Mare, Sacalasău Nou, Someșul Cald, Stăncuța, Stupini, Șeica Mică, Șimleul Silvaniei, Târnava et Turburea) (L'annexe V, n° 29, 75/I, 86, 107, 116, 120/I, 128, 223, 230, 253/III, 268, 361, 375, 405, 414/II, 466, 471, 478, 485, 488/II, 512/II, 527).

Des affirmations ci-dessus, on peut constater que, la plupart des trésors à objets de parure s'associe, au cadre des découvertes, surtout à des émissions étrangères, et plus rarement, à des émissions locales. C'est la raison pour laquelle on pourrait considérer que surtout les émissions étrangères pouvaient constituer, au nord du Danube, la matière première pour la fabrication des bijoux; nous précisons que, dans les découvertes mentionnées, les émissions comportent de l'argent à titre élevé. Il en résulte qu'une partie des émissions étrangères au nord du Danube pouvait représenter une matière première pour la fabrication des objets de parure. On ne peut pas cependant exclure la possibilité que les mêmes types monétaires étrangers soient utilisés, par la fonte et puis par la frappe, pour la fabrication de certaines émissions locales.

Étant préoccupé par la recherche numismatique dans la région nord-ouest de la Roumanie, Al. Sășianu constate que l'absence des émissions de type La Macédoine I et Thasos, dans cette région, pourrait être expliquée justement par l'utilisation par les autochtones des pièces mentionnées pour la fabrication des bijoux. Un témoignage des thèses avancées est représenté par certaines découvertes du nord du Danube au cadre desquelles les émissions étrangères (hellénistiques hautes et romaines républicaines ou impériales) et rarement celles locales, sont associées à des objets de parure de facture locale. De même, on a constaté que, dans les régions où les émissions de La Macédoine I et Thasos sont nombreuses (la Valachie et le sud de la Transylvanie), ont été découverts les trésors de parures locales les plus nombreux; par contre, en Bessarabie et au nord de la

Moldavie, les émissions de Thasos, de La Macédoine I et les dépôts de parures en argent sont rares. Cela est, en quelque sorte, contradictoire et, par conséquent, nous considérons que l'absence des émissions de type la Macédoine I et Thasos dans certaines régions de la Dacie du nord du Danube, pourrait avoir aussi d'autres explications. Mais la présence de la monnaie dans les trésors de parures en argent mettrait en évidence le fait que les émissions respectives n'ont pas eu une valeur de circulation, elles devraient être introduites dans la catégorie des biens de prestige, tout comme les bijoux qui les accompagnent.

La présence des découvertes de ce type suscite pourtant la question suivante: quel était alors le spécifique de ces dépôts? Étant donné que nous ne connaissons que peu de cas dans lesquels les trésors à objets de parure apparaissent dans les tombeaux – c'est le cas des découvertes de Șimleul Silvaniei et de Tilișca – l'hypothèse que ces dépôts-là soient à caractère rituel mérite d'être prise en considération. En outre, étant donné que la période du haut Latène dans la Dacie n'est pas marquée par un nombre élevé de monuments funéraires, on croit que les trésors en argent pourraient représenter un certain type de cénotaphes; ils peuvent représenter aussi une modalité d'affirmation du prestige social et politique de certains chefs de la société locale à l'époque.

Certaines émissions locales se distinguent pourtant par des représentations que nous pouvons repérer en ce qui concerne l'avvers et aussi le revers. Ce problème a suscité, au cours du temps, l'intérêt des historiens qui ont essayé, dans leurs analyses, de comparer le phénomène aux différentes émissions celtiques et d'attribuer à certains types monétaires locaux des fonctions extrêmement intéressantes. Dans ces conditions, au cadre de l'analyse stylistique des types monétaires locaux ou étrangers, il parut nécessaire de diriger notre attention vers l'activité monétaire celtique.

L'idée fondamentale de départ est celle que, jusqu'il y a peu de temps, on a considéré que les monnaies locales sont différentes quant au style et à l'iconographie des émissions celtiques, et, d'autre part, l'analyse comparative de ces deux activités monétaires mettrait en évidence aussi l'existence d'une série autochtone, représentée par les types suivants: le type-Bendis, le type „à tête janiforme” et le type Jiblea pan-dacique; on peut admettre aussi cette hypothèse, sous la réserve des confirmations ultérieures. Si l'on compare certains types locaux (Vârteju - București et Inotești - Râcoasa), à des émissions celtiques, on constate alors toute une série de ressemblances importantes. Ainsi, on peut observer l'existence d'un phénomène de schématisation et d'abstraction présent au cadre de l'activité monétaire celtique et locale; le phénomène a été déjà bien saisi et soumis à une analyse attentive.

L'analyse de certains types monétaires celtiques de la Slovaquie ou de la Gaule ou des territoires voisins montre l'existence de certaines représentations et symboles qui présentent des analogies avec les émissions de la Dacie du nord du Danube. Ainsi, une ressemblance saisissante est constatée pour le type local „à tête janiforme” et pour les statères de type médiomatricque de la région de Metz. La différence consiste dans la représentation du cheval sur l'avvers (le type local a réalisé le cheval orienté vers la droite, tandis que, pour les statères de la région de Metz, le cheval est représenté orienté vers la gauche) et le métal dont les monnaies sont réalisées (en argent, pour les monnaies locales, en or, par contre, pour les monnaies de la Gaule).

Les représentations qui se trouvent sur l'avvers des monnaies du type „à tête janiforme” ont reçu une interprétation religieuse. Les deux têtes unies qui s'observent sur les émissions appartenant à ce type local représenteraient la dualité dans l'unité et non pas une unité en diversité. Nous avons à faire à une double représentation solaire et chtonienne, une illustration du monde d'au-dessus et du monde d'au-dessous, qui dans la mythologie dace a comme correspondant le couple Zamolxis – Gebeleizis. L'idée d'une unité diversifiée est retrouvée dans les représentations sur certaines monnaies celtiques en or provenant de la Slovaquie. D'ailleurs, le symbolisme anthropomorphe que nous pouvons repérer dans le cas du type local „à tête janiforme” est rencontré aussi dans les mythologies des autres peuples antiques.

En revenant aux représentations qui se trouvent sur certains types monétaires celtiques, on peut constater qu'une évolution du figuratif à l'abstrait est probable. Ce phénomène peut être constaté autant dans l'activité monétaire ouest-celtique que dans la région de l'est. Ainsi, certains symboles observables pour les émissions celtiques de Slovaquie – les statères du type en forme de pelle – constitueraient la représentation sous une forme abstraite de certains éléments de la symbolique religieuse appartenant aux druides celtes: la branche de laurier, le serpent, un objet réalisé sous la forme d'une tulipe, auxquels on ajoute les sphères.

Soumise à l'analyse depuis longtemps, l'hypothèse de l'existence de certaines représentations religieuses sur les monnaies celtiques a été rejetée au début. Cependant, cette hypothèse tend à s'imposer de plus en plus. Par exemple, Eva Kolníková considère qu'il existe suffisamment d'éléments qui peuvent mener à des interprétations religieuses des représentations qui apparaissent sur les émissions celtiques de Slovaquie, telles une tête d'oiseau, des plantes et des motifs géométriques (de petites feuilles, des spirales, des cercles doubles à une petite sphère ou des lignes horizontales). Pour cela, la numismatique slovaque considère que ceux qui ont réalisé les monnaies en or du type en forme de pelle, découvertes en Slovaquie, ont eu l'intention de représenter sous une forme abstraite une divinité celtique. Il est incontestable que des éléments comme la petite couronne de lauriers, le serpent, les cercles, les sphères et les lignes en forme de S qui accompagnent une telle représentation du type „tête-masque” ont un caractère magique et religieux.

Une situation semblable a été constatée aussi dans la numismatique ouest-celtique. Il y a certaines émissions à décors abstraits, représentés par une série d'éléments comme les lignes perlées, les „S”, les motifs en forme de virgule, les feuilles, les baies de fruits ou le visage humain à longs cheveux. Ainsi, le phénomène de passage des représentations anthropomorphes aux

représentations abstraites est surpris à travers tout le monde celtique. Ceci constituerait, en fait, une modalité de représenter les légendes et les mythes des Celtes dans lesquels les héros et les dieux passent par une évolution continue d'une forme à l'autre.

Sous rapport stylistique et iconographique de tels phénomènes ont pu caractériser aussi, certes, dans des formes et des manifestations différentes, la civilisation locale au nord du Danube. Nous nous référons aux représentations rencontrées sur les émissions de Vârteju - București et Inotești – Râcoasa, qui appartiennent à la deuxième phase de développement de l'activité monétaire locale. Des lignes de toute sorte, de petites bulles, des ovales et des angles peuvent être observées sur l'avvers de ces deux types monétaires. Au moins dans le cas des monnaies de type Vârteju – București, on peut observer, en ce qui concerne l'avvers, la représentation schématisée d'une tête humaine par l'intermédiaire de certains motifs géométriques. Par la suite, on peut parler d'un phénomène probable de schématisation et d'abstraction au cadre de la numismatique locale du nord du Danube.

On ne sait pas exactement dans quelle mesure de telles représentations peuvent avoir des connotations magiques et religieuses, comme dans le cas de certains types monétaires celtiques: pour certains types locaux, de tels éléments pourraient illustrer aussi une dégradation du style. Quant aux connotations religieuses que certaines émissions locales peuvent avoir, on a constaté que l'on peut parler de cela au moins pour les pièces de type „à tête janiforme”. À part celui-ci, il semble que le type Larissa-Amphipolis aussi semble avoir quelque relation avec la mythologie dacique. Il s'agit, dans ce cas-ci, de la représentation d'une déité locale, Bendis, qui est retrouvée, à ce qu'il paraît, sur le revers des émissions du type Jiblea. Il s'agit d'une déité d'origine thrace dont le culte avait une large étendue dans le monde grec aussi. Elle apparaît bien représentée sur les fibules en argent de Surcea ou les fibules en argent doré de Coada Malului ou sur un disque en céramique ou une statuette en bronze de Sarmizegetusa.

L'analyse comparative de la situation rencontrée dans la société celtique a permis à M. Gramatopol de constater que les représentations avec des divinités celtiques n'apparaissent plus en Gaule après la conquête romaine. La raison en est que les Romains avaient l'intention d'éliminer, en même temps avec l'occupation du territoire d'un peuple antique, la résistance religieuse qui pourrait engendrer une éventuelle réaction anti-romaine. Au nord du Danube, la représentation de certaines déités locales a pu être continuée, en toute liberté, au cours du Ier siècle av. J.-C. et même au Ier siècle apr. J.-C., grâce au fait que la Dacie sera occupée beaucoup plus tard par les Romains en comparaison avec la Gaule. La preuve en est le symbolisme que l'on rencontre sur certains types locaux, tout comme d'autres éléments de culture matérielle appartenant à la civilisation du nord du Danube, un exemple éloquent étant le dépôt de brochettes en argent de Lupu. Le caractère culturel de ce trésor consiste justement dans les représentations que l'on rencontre sur les objets de parure qui s'y trouvent.

Les images rendent, semble-t-il, les déités possibles du panthéon dace, comme Le Grand Dieu, Le Dieu de la Guerre et La Grande Déesse avec son acolyte ou Zamolxis (le dieu suprême), le dieu de la Guerre (à nom inconnu) et Gebeleizis (le dieu du soleil). Même si le nom de la Grande Déesse ne nous est pas connu, les connexions que nous sommes en mesure de faire avec les représentations sur les monnaies en or des Vindeliques, localisés en Slovaquie, nous font croire que celle-ci figurait aussi dans le panthéon religieux celtique, même si, initialement, on a avancé l'hypothèse que cette triade sacrée ne comprenait pas de déités féminines. Cela peut constituer aussi un exemple de l'héritage ancien indo-européen qui a été gardé au cours du temps dans les deux civilisations, la civilisation celtique et la civilisation dacique. Étant donné qu'une fois l'approche de la fin de l'ère préchrétienne au nord du Danube, les représentations de déités locales possibles pourraient constituer aussi un indice concernant l'état avancé de la perception et des structures religieuses des autochtones.

L'analyse des découvertes monétaires dans la Dacie préromaine a permis, par conséquent, de saisir certains aspects intéressants et, à la fois, difficiles, qui, probablement sont encore loin de recevoir des explications définitives. Pourtant, il reste encore à répondre à la question concernant les fonctions que les monnaies étrangères et locales auraient pu accomplir dans la Dacie du nord du Danube. De l'analyse des découvertes, on a constaté les problèmes suivants: certaines pièces étrangères pourraient avoir constitué la matière première pour la fabrication des bijoux; aux autres types monétaires locaux étaient caractéristiques certaines fonctions religieuses, tout comme d'autres types, étrangers ou locaux, ont pu accomplir probablement, à un moment donné, dans certaines régions, aussi des fonctions économiques.

Dans la société celtique, la monnaie pouvait avoir des fonctions diverses: magique, religieuse, militaire (la rémunération des mercenaires), sociale, tout comme elle pourrait constituer le résultat des cadeaux, de la dot ou pourrait représenter la propriété de la tribu. La monnaie chez les Celtes avait, de même, un territoire bien délimité quant à la circulation et elle était limitée à la région sur laquelle régnait l'autorité du chef de la tribu. Ce problème n'est pas entièrement éclairci, si seulement le côté économique ou socio-politique ou bien les deux aspects ont été décisifs dans la frappe de la monnaie chez les Celtes. Il est sûr que la décision décisive dans l'émission d'une monnaie propre était prise par les chefs des formations politiques, afin de développer leur indépendance économique ou le prestige politique par rapport à d'autres chefs de l'époque. La monnaie pouvait représenter les intérêts de l'élite, fait illustré aussi par l'existence de certaines différenciations sociales dans la société celtique.

On ne peut pas pourtant ignorer un aspect très important, le fait que, autant les Celtes que les Daces représentaient pendant l'Antiquité des peuples qui étaient situés aux marges du monde classique. Le rôle que la monnaie pouvait accomplir dans la société celtique et dacique dépendait probablement aussi de l'intensité des rapports avec le monde daco-romain, dans lequel l'argent avait des fonctions économiques précises, sans en exclure d'autres, secondaires. C'est la raison pour laquelle on considère que, dans les sociétés „barbares” la monnaie pouvait avoir une double nature: marchandise et non-marchandise. La

monnaie pouvait être, premièrement, de la marchandise, si les „barbares” importaient ou exportaient. Ultérieurement, elle devenait un objet de prestige ou d'échange social quand elle circulait à l'intérieur d'un groupe ou d'une tribu par le système des cadeaux ou par d'autres formes de redistribution.

Comme il en résulte, nous considérons que la société locale du nord du Danube peut s'inscrire dans les mêmes typologies que la société celtique, d'autant plus que ces peuples antiques se sont trouvés, au cours des siècles, dans un contact direct, qui a conduit à des influences réciproques dans le domaine de la culture matérielle et spirituelle.

En conclusion, nous considérons nécessaire à préciser que dans la réalisation du travail un rôle important a été joué par la réalisation des annexes et des cartes des différents types monétaires qui sont attestés au nord du Danube pendant la période qui nous intéresse. Il existe la possibilité, tout en réalisant certaines fiches de découvertes consignées dans les annexes, étant donné le volume considérable d'informations, d'avoir omis d'enregistrer certaines informations ou des références d'ordre bibliographique.

Dans leur ensemble, les catalogues monétaires montrent les découvertes de types étrangers et locaux, en respectant le critère chronologique et alphabétique. Les monnaies de type imprécis sont exclues de l'analyse et éventuellement, ont été introduites dans les calculs statistiques. Nous avons considéré utile aussi la réalisation de certaines annexes qui surprennent les découvertes monétaires que nous avons nommées „mixtes” (elles représentent des trésors qui contiennent des types locaux et étrangers divers), tout comme celles découvertes dans les habitations locales du nord du Danube. Notre intention a été de réaliser, de cette manière, une meilleure illustration du phénomène numismatique, dans toute sa complexité, mais aussi pour faciliter d'arriver à une conclusion. Nous avons eu l'intention de rendre l'accès aux informations de l'ouvrage plus facile, à l'aide des instruments de travail se rapportant aux catalogues des découvertes monétaires, respectivement des tableaux et des cartes. Les cartes ont eu comme ressource un matériel vaste et elles sont réalisées en respectant le critère chronologique spécifique à chaque type monétaire; dans certains cas, sur une même illustration sont réalisés plusieurs types monétaires, qui ont circulé dans la même période ou à des périodes de temps proches.

Certes, par cet ouvrage, notre but n'est pas celui d'aboutir à la fin de la recherche dans ce domaine, si vaste, de la numismatique de l'espace nord-danubien. Nous avons cherché seulement à illustrer, si possible, en premier lieu, l'état actuel de la recherche numismatique de l'espace nord-danubien, tout en envisageant les problèmes qu'elle engendre, certains pas encore élucidés et, par la suite, loin d'être résolus. Nous n'avons pas voulu à incliner la balance en faveur d'une solution ou d'une telle autre pour les différents problèmes que la numismatique du nord du Danube soulève, nous avons présenté, là où il a été possible, de nouveaux points de vue et nous avons proposé des hypothèses possibles de travail.

Nous considérons que notre démarche peut être appréciée en tant qu'étape de la recherche, qui pourrait être reprise n'importe quand et, en plus, d'être approfondie. Étant donné le volume immense d'informations, la période de temps très étendue qu'il recouvre, nous considérons que notre ouvrage peut représenter aussi un instrument de travail pour ceux qui sont intéressés par la connaissance de notre histoire antique.

Tableaux

Tableau I: Trésors monétaires macédoniens

Tableau II: Découvertes isolées de monnaies macédoniennes

Tableau III: Trésors à deniers romains républicains et impériaux (jusqu'à 106 apr. J.-C.) découverts en Dacie sans contexte archéologique

Tableau IV: Trésors à deniers romains républicains et impériaux (jusqu'à 106 apr. J.-C.) découverts dans les habitations locales daces

Tableau V: Monnaies romaines républicaines et impériales (jusqu'à 106 apr. J.-C.) découvertes dans les habitations locales daces

Tableau VI: Monnaies découvertes dans les habitations locales daces (la région de l'est des Carpates)

Tableau VII: Monnaies découvertes dans les habitations locales daces (la région du sud des Carpates)

Tableau VIII: Monnaies découvertes dans les habitations locales daces (la région de l'ouest des Carpates)

Liste des illustrations

Pl. 1. Les découvertes de monnaies provenant de Histria et Cyzic dans la Dacie du nord du Danube: 1, trésors; 2, découvertes isolées.

Pl. 2. Les découvertes de monnaies grecques de la Dacie du nord du Danube: 1, trésors; 2, découvertes isolées.

Pl. 3. Les découvertes de monnaies macédoniennes de la Dacie du nord du Danube: 1, trésors; 2, découvertes isolées.

Pl. 4. Les découvertes de différents types monétaires grecs de la Dacie du nord du Danube: 1, trésors; 2, découvertes isolées.

Pl. 5. Les découvertes de monnaies locales de la Dacie du nord du Danube: A - Les débuts de l'activité monétaire locale; B - Le type Rasa; 1, trésors; 2, découvertes isolées.

Pl. 6. Les découvertes de monnaies locales de la Dacie du nord du Danube des types: A - Banat; B - Criciova; C - Ramna; D - Agraş - Şilindia; 1, trésors; 2, découvertes isolées.

Pl. 7. Les découvertes de monnaies locale de la Dacie du nord du Danube des types: A - Tulghieş - Şilindia ; B - „chevalier à oiseau”; C - Crişeni - Berchieş; D - Tonciu; E - Sighet; F - „à chiffres romains”; 1, trésors; 2, découvertes isolées.

Pl. 8. Les découvertes de monnaies locales de la Dacie du nord du Danube aux types: A - Larissa; B - „à tête janiforme”; 1, trésors; 2, découvertes isolées.

Pl. 9. Les découvertes de monnaies locales de la Dacie du nord du Danube du type Huşi - Vovrieşti: 1, trésors; 2, découvertes isolées.

Pl. 10. Les découvertes de monnaies locales de la Dacie du nord du Danube des types: A - Prundu - Jiblea; B - Ocnita - Cărbuneşti; C - „à tête humaine sous cheval”; D - Jiblea; 1, trésors; 2, découvertes isolées.

Pl. 11. Les découvertes monétaires locales de la Dacie du nord du Danube de la première phase de développement; 1, trésors; 2, découvertes isolées.

Pl. 12. Les découvertes de monnaies locales de la Dacie du nord du Danube aux types: A - Medieşu - Aurit; B - Adâncata - Mănăstirea; C - Dumbrăveni; 1, trésors; 2, découvertes isolées.

Pl. 13. Les découvertes de monnaies locales de la Dacie du nord du Danube des types: A - Vârteju - Bucureşti; B - Inoteşti - Răcoasa; 1, trésors; 2, découvertes isolées.

Pl. 14. Les découvertes de monnaies locales de la Dacie du nord du Danube des types: A - Cladovo - Saschiz; B - Aninoasa - Dobreşti; 1, trésors; 2, découvertes isolées.

Pl. 15. Les découvertes de monnaies locales de la Dacie du nord du Danube des types: A - Aiud - Cugir; B - Răduleşti - Hunedoara; C - Petelea; D - Toc - Chereus; 1, trésors; 2, découvertes isolées.

Pl. 16. Les découvertes de monnaies locales de la Dacie du nord du Danube appartenant au type „combiné” (Alexandre le Grand - Philippe III l'Aridée); 1, trésors; 2, découvertes isolées.

Pl. 17. Les découvertes monétaires locales de la Dacie du nord du Danube de la deuxième phase de développement: 1, trésors; 2, découvertes isolées.

Pl. 18. Les découvertes de monnaies locales de la Dacie du nord du Danube d'autres types: A - Bugiuleşti; B - Voloşcani; C – indéterminé ou „vieilli”; 1, trésors; 2, découvertes isolées.

Pl. 19. Les découvertes monétaires de la Dacie du nord du Danube aux types: A – La Macédoine I; B - Thasos; 1, trésors; 2, découvertes isolées.

Pl. 20. Les découvertes monétaires de la Dacie du nord du Danube aux types: A - Dyrhachium; B - Apollonia; 1, trésors; 2, découvertes isolées.

Pl. 21. Les découvertes de monnaies celtiques de la Dacie du nord du Danube; 1, trésors; 2, découvertes isolées.

Pl. 22. Les découvertes de monnaies du type Koson de la Dacie du nord du Danube; 1, trésors; 2, découvertes isolées.

Pl. 23. Trésors à deniers romains républicains de la Dacie du nord du Danube (sans contexte archéologique).

Pl. 24. Les découvertes de monnaies romaines impériales (jusqu'à 106 apr. J.-C.) de la Dacie du nord du Danube (sans contexte archéologique): 1, trésors; 2, découvertes isolées.

Pl. 25. Les découvertes de basses monnaies romaines républicaines et impériales (jusqu'à 106 apr. J.-C.) provenant des habitations de la Dacie du nord du Danube: 1, trésors; 2, découvertes isolées.

Pl. 26. Les découvertes de monnaies étrangères et locales des habitations de la Dacie du nord du Danube (jusqu'à 106 apr. J.-C.): 1, trésors; 2, découvertes isolées.

- Pl. 27. Types monétaires étrangers qui ont circulé à travers la Dacie du nord du Danube: 1, Cyzic (statère); 2, Histria (argent); 3, Olbia (as); 4, Histria (bronze); 5, Olbia (statère); 6, Tyras (cuivre); 7-8, Callatis; 9, Tyras (cuivre); 10, Tyras (drachme); 11, Tomis (1, 3 et 5-6, d'après B. Head; 2 et 9-10, d'après A.A. Nudel'man; 4, 7-8 et 11, d'après C. Preda).
- Pl. 28. Types monétaires étrangers qui ont circulé en Dacie du nord du Danube: 1-4, Filip II (tétradrachme); 5-7, Alexandre le Grand (statère); 8, Alexandre le Grand (tétradrachme); 9-11, Lisimah (statère); 12, Lisimah (tétradrachme); (1-4, 5-7 et 9-11, d'après C. Preda; 8, 12, d'après B. Head).
- Pl. 29. Types monétaires locaux qui ont circulé en Dacie du nord du Danube: 1-8, imitations de type Philippe II des premières séries; 9-12, Rasa (d'après C. Preda).
- Pl. 30. Types monétaires locaux qui ont circulé dans la Dacie du nord du Danube: 1-4, Banat; 5-7, Criciova; 8, Agraș; 9-12, Ramna (d'après C. Preda).
- Pl. 31. Types monétaires locaux qui ont circulé dans la Dacie du nord du Danube: 1-4, Tulgheș; 5-6, „chevalier à oiseau”; 7-8, Crișeni - Berchies; 9-10, Tonciu à la sigle B; 11-12, Sighet (d'après C. Preda).
- Pl. 32. Monnaies locales de type Huși - Vovriești (1-12) (d'après C. Preda).
- Pl. 33. Types monétaires locaux qui ont circulé dans la Dacie du nord du Danube: 1-7, Larissa; 9-12, „à tête janiforme” (d'après C. Preda).
- Pl. 34. Types monétaires locaux qui ont circulé dans la Dacie du nord du Danube: 1-2, Prundu - Jiblea; 3-4, Ocnîța - Cărbunești; 5-6, à tête humaine sous cheval; 7-8, Jiblea; 9-12, „à chiffres romains” (d'après C. Preda).
- Pl. 35. Types monétaires locaux qui ont circulé dans la Dacie du nord du Danube: 1-3, Voloșcani; 4, Bugiulești; 5-6, Copăceni; 7, Dorohoi; 8, Naipu; 9-10, Zepling (d'après C. Preda).
- Pl. 36. Types monétaires locaux qui ont circulé dans la Dacie du nord du Danube: 1-4, Medieșu Aurit; 5-8, Adâncata - Mânăstirea; 9-12, Dumbrăveni (d'après C. Preda).
- Pl. 37. Types monétaires locaux qui ont circulé dans la Dacie du nord du Danube: 1-6, Vârteju - București; 7-12, Inotești - Râcoasa (d'après C. Preda).
- Pl. 38. Types monétaires locaux qui ont circulé dans la Dacie du nord du Danube: 1-4, Aninoasa - Dobrești; 5-10, Cladovo - Saschiz (d'après C. Preda).
- Pl. 39. Types monétaires locaux qui ont circulé dans la Dacie du nord du Danube: 1-3, Aiud - Cugir; 4-6, Rădulești - Hunedoara; 7-8, Toc - Cherelus; 9, Petelea (d'après C. Preda).
- Pl. 40. Monnaies locales du type „combiné” (Alexandre - Philippe III l'Ardée) (1-11, d'après C. Preda).
- Pl. 41. Types monétaires étrangers qui ont circulé dans la Dacie du nord du Danube: 1-3, La Macédoine I; 4-6, Thasos; 7-9, Dyrhachium et Apollonia (2, 4 et 7, d'après B. Head; 1, 3, 5-6 et 8-9, d'après C. Preda).
- Pl. 42. Différents types monétaires provenant de la Dacie du nord du Danube: 1-8, Koson; 9-11, celtiques (1-8, d'après C. Preda; 9-11, d'après E. Kolniková).
- Pl. 43. Types monétaires étrangers qui ont circulé dans la Dacie du nord du Danube: 1-6, deniers romains républicains; 7-12, deniers romains impériaux (d'après C. Preda).
- Pl. 44. Matrices de type romain républicain découvertes dans la cité dace de Tilișca (d'après C. Preda).
- Pl. 45. 1,3, fibules en argent, Coada Malului (jud. Prahova); 2, agrafe en argent, Surcea (jud. Covasna); 4, applique en bronze, Piatra Roete (départ. de Hunedoara); 5, statère de type vindeliskish; 6, statère médiométrique; 7, statère provenant des centres de fabrication de monnaies est-celtiques (Slovaquie); 8-10, attaches en argent du trésor de Lupu (jud. Alba); 11, monnaie de type Vârteju - București; 12, monnaie de type Inotești - Râcoasa (1-4, d'après Istoria Românilor; 5 et 7, d'après E. Kolniková; 6, d'après B. Fischer; 8-10, d'après I. Glodariu et V. Moga; 11-12, d'après C. Preda).

TABELUL I
Tezaur monetare macedonene

Nr. crt.	Localitatea	Filip II 359-336 a.Chr.			Alexandru III 336-323 a.Chr.			Lisimah 306-281 a.Chr.			Alți diadohi			Alte monede			Datare			Total		
		AV	AR	AE	AV	AR	AE	AV	AR	AE	AV	AR	AE	AV	AR	AE	AV	AR	AE	AV	AR	AE
1	Ațel	1			?			?			?								1			
2	Baia Mare	?			?			2			?								2			
3	Bălteni					1														1		
4	Bătășani		1			362				1			83			6 imitații	275-272/271 a.Chr.			453		
5	Bătășani					7											316/315-297 a.Chr.			7		
6	Berzasca					200														200		
7	Borănești		22													63 AR Histria	315/314-295/294 a.Chr.			22		
8	Buia		17																	17		
9	Chișineu Criș					57				71			9							137		
10	Craiova		1			?				?			?							1		
11	Curtea de Argeș		2																	2		
12	Curtea de Argeș		8																	8		
13	Dolinskoe	11			694			250			24						228-220 a.Chr.		979			
14	Faraonovka	?			9			?			?						330-310 a.Chr.		9			
15	Galați	?			2			?			1						315-300 a.Chr.		3			
16	Gâldău				10												325-317 a.Chr.		10			
17	Gura Galbenă	?			?			1			?						100-70 a.Chr.		1			
18	Gura Padinii					1											325 a.Chr.			1		
19	Hinova					8						1				1 imitație	318-200 a.Chr.			10		
20	Lărguța	16			4			?			1						325-305 a.Chr.		21			
21	Lueta		2			2						2								6		
22	Mărășești	4			69			18			3						90-72 a.Chr.		94			
23	Murgeni		1														secolul III a.Chr.			1		
24	Nicorești				1												330-310 a.Chr.		1			
25	Nikonion		1														sfârșitul secolului IV a.Chr.			1		
26	Oancea					4							1				300 a.Chr.			6		
27	Ochiuri					6														6		
28	Pavlovca	?			?			2			?						210-190 a.Chr.		2			
29	Petroșani		9																	9		
30	Popești					3														3		
31	Preajba de Pădure			9																	9	
32	Rasa					19							3							22		
33	Răchițele de Sus		1			?														1		
34	Răducești												12							12		
35	Sărata				8												294 a.Chr.		8			
36	Sighișoara		1																	1		
37	Starokozače							3									280-220 a.Chr.		3			
38	Teregova		4																			
39	Tulghieș												6							4		
40	Vedea					14				1			3				230-180 a.Chr.			6		
41	Prov. necunoscută					20														18		
	Total	32	70	9	797	704		276	73		29	120				8			1134	975	9	

TABELUL II (continuare)

Nr · crt ·	Localitatea	Filip II 359-336 a.Chr.				Alexandru III 336-323 a.Chr.				Lisimah 306-281 a.Chr.				Alți diadohi				Alte monede				Datare	Total				
		AV	AR	AE	?	AV	AR	AE	?	AV	AR	AE	?	AV	AR	AE	?	AV	AR	AE	?		AV	AR	AE	?	
42	Grădiștea									1														1			
43	Muncelului						2			1																2	
44	Gușterița									1															1		
45	Hațeg	2																							2		
46	Iași	1																							1		
47	Iaslovăț	1																							1		
48	Ibănești					1																			1		
49	Jibou		2																							2	
50	Lăpușnic		1																						1		
51	Lechința	1																							1		
52	Lutița		1																						1		
53	Maldăr			3																							3
54	Mărgăritești						1																		1		
55	Mehadia										1															1	
56	Moigrad						1																		1		
57	Nicorești							2																		2	
58	Nikonion						1																		1		
59	Nocrich		1				4																		5		
60	Novaci													1											1		
61	Oradea								1																		1
62	Ostrov Zmeinyi									1	3													1	3		
63	Petroșani						1																		1		
64	Ploșșor							3																		3	
65	Racovița			1		1		1																	1		
66	Rădești		2																							2	
67	Rășnov					1																			1		
68	Reni													1											1		
69	Reșca									1															1		
70	Rezina									1															1		
71	Roman									1															1		
72	Sarmizegetusa					1																			1		
73	Săcuieni						1																		1		
74	Săvinești					1																			1		
75	Sântimreu		1																							1	
76	Scărișoara-Crivăț					2																			2		
77	Scorțeni		1																							1	
78	Sebeș		1																							1	
79	Sic			1																							1
80	Sighișoara			1																							1
81	Slatina	1								1															2		
82	Șimleul Silvaniei	1				1								1											3		
83	Șipoteni		1																							1	
84	Ștefănești		1																							1	
	Teiu din Deal																									1	

TABELUL III
Tezaur cu denari romani republicani și imperiali (până în 106 p.Chr.) descoperite în Dacia fără context arheologic

Nr. crt.	Localitatea și numărul din catalog	Nr. de monede recuperate	Data inițială	Data terminală	Alte monede asociate
1	Afumați (2)	6 AR	145-138 a.Chr.	49-48 a.Chr.	grecești
2	Alba Iulia (3/VI)	86 AR	195-187 a.Chr.	32-31 a.Chr.	3 imitații
3	Albești (4)	10 AR	137-134 a.Chr.	78-77 a.Chr.	
4	Alexandria (8/II)	32 AR	133-126 a.Chr.	73 a.Chr.	grecești
5	Alugeni (10)	32 AR	150-125 a.Chr.	60 a.Chr.	1 imitație
6	Amărăștii de Jos (11)	4 AR	133-126 a.Chr.	83 a.Chr.	
7	Amnaș (12)	155 AR	187-175 a.Chr.	56 a.Chr.	2 imitații
8	Apoldu de Sus (14)	500 AR	165-155 a.Chr.	38 a.Chr.	1 imitație și 2 <i>fourees</i>
9	Arcuș (16)	50 AR		mijlocul sec. I a.Chr.	
10	Arva (18)	22 AR	150-146 a.Chr.	2 a.Chr. - 14 p.Chr. (<i>Augustus</i>) sau 139 p.Chr.	
11	Augustin (20)	294 AR	150-146 a.Chr.	37-41 p.Chr.	1 imitație
12	Axente Sever (21/II)	563 AR	187-172 a.Chr.	52-50 a.Chr.	
13	Bancu (24)	3 AR	137-134 a.Chr.	71 a.Chr.	
14	Baziaș (26)	38 AR	secolul II a.Chr.	52-50 a.Chr.	grecești
15	Băița (28)	16 AR	90 a.Chr.	12-11 a.Chr. (<i>Augustus</i>)	
16	Bălănești (29)	10 AR	197-175 a.Chr.	76 a.Chr.	
17	Bârsa (34)	29 AR	149 a.Chr.	47-46 a.Chr.	
18	Bârzești (35)	19 AR	150-125 a.Chr.	50 a.Chr.	
19	Beclean (38)	28 AR	145-138 a.Chr.	34 a.Chr.	3 imitații și 2 hibride
20	Biled (46)	4 AR		M. Antonius	
21	Blaj (50)	37 AR	167-155 a.Chr.	32-31 a.Chr.	1 <i>fouree</i>
22	Bobaia (52)	41 AR	194-190 a.Chr.	79 a.Chr.	grecești
23	Bontești (56)	58 AR	150-146 a.Chr.	2 a.Chr. - 14 p.Chr. (<i>Augustus</i>)	1 imitație
24	Bontida (57/I)	2 AR	135-134 a.Chr.	100-95 a.Chr.	1 imitație
25	Bontida (57/II)	200 AR	sfârșitul secolului II a.Chr.	44 a.Chr.	
26	Bordești (59)	45 AR	145-138 a.Chr.	16 a.Chr.	
27	Bran (64)	63 AR	145-138 a.Chr.	38 a.Chr.	imitații
28	Brâncoveanu (68)	12 AR	133-126 a.Chr.	54-51 a.Chr.	2 imitații
29	Breasta (69)	9 AR	92 a.Chr.	32-31 a.Chr.	2 imitații
30	Breaza (70)	132 AR	155-120 a.Chr.	5-3 a.Chr. (<i>Augustus</i>)	
31	Brinceni (72)	1 AR		89 a.Chr.	grecești
32	Buciumeni (73)	5 AR		42 a.Chr.	
33	București (75/I)	1 AR		78-76 a.Chr.	1 imitație
34	Budiu Mic (77)	145 AR	254 a.Chr.	4 a.Chr. (<i>Augustus</i>)	
35	Bujoru (80)	27 AR	82-81 a.Chr.		
36	Buzău (85)	48 AR	113-126 a.Chr.	55 a.Chr.	locale
37	Cadea (86)	170 AR	229-217 a.Chr.	42 a.Chr.	
38	Cașin (91)	36 AR	<i>Titus</i>		
39	Călărași (96)	21 AR	99-94 a.Chr.	64 a.Chr.	grecești
40	Călinești (98/II)	92 AR	217-197 a.Chr.	54 a.Chr.	6 imitații, grecești
41	Căpreni (102)	128 AR	187-150 a.Chr.	76-71 a.Chr.	grecești
42	Căpruța (103)	16 AR	100 a.Chr.	48 a.Chr.	
43	Cerbăl (116)	447 AR	secolul II a.Chr.	37 a.Chr.	
44	Cermei (117)	10 AR	137 a.Chr.	76 a.Chr.	grecești
45	Cernatu de Sus (118)	4 AR	133-126 a.Chr.	42-38 a.Chr.	grecești

TABELUL III (continuare)

Nr. crt.	Localitatea și numărul din catalog	Nr. de monede recuperate	Data inițială	Data terminală	Alte monede asociate
46	Ciuperceni (134)	161 AR	135-134 a.Chr.	12 a.Chr.	
47	Cocoșești (138)	3 AR	56 a.Chr.	44 a.Chr.	
48	Conțești (141)	147 AR	217-196 a.Chr.	14-12 a.Chr. sau 5-3 a.Chr. (<i>Augustus</i>)	5 imitații și 3 hibride grecești
49	Cornetu (145)	134 AR	187-150 a.Chr.	13 a.Chr.	
50	Cornii de Sus (146)	113 AR	196-173 a.Chr.	25-22 a.Chr. sau 19-18 a.Chr. (<i>Augustus</i>)	1 imitație grecești
51	Cremenari (155)	2 AR	91 a.Chr.	86 a.Chr.	
52	Cristuru Secuiesc (159)	11 AR	135-134 a.Chr.	47-46 a.Chr.	
53	Cuceu (163)	513 AR	208-202 a.Chr.	48-47 a.Chr.	grecești
54	Cucuteni (165)	11 AR		<i>Augustus</i>	
55	Curtea de Argeș (168)	10 AR	145-138 a.Chr.	58 a.Chr.	
56	Curtici (169)	1 AR		C. Iulius Caesar	
57	Dăești (171/II)	4 AR	80 a.Chr.	25-22 a.Chr.	
58	Dema (177)	1 AR		79 a.Chr.	grecești
59	Deva (180/I)	2 AR		32-31 a.Chr.	grecești
60	Deva (180/II)	8 AR	150-125 a.Chr.	82 a.Chr.	grecești
61	Dobârca (183)	37 AR	137 a.Chr.	Nerva	1 ex. hibrid
62	Drăgești (196)	5 AR	108-107 a.Chr.	36-29 a.Chr.	
63	Drăgești (197)	3 AR	132 a.Chr.	85 a.Chr.	grecești
64	Dunăreni (202)	128 AR	187-175 a.Chr.	55 a.Chr.	
65	Fărcașele (204/I)	81 AR	145-138 a.Chr.	38 a.Chr.	3 imitații
66	Fărcașele (204/II)	27 AR	145-138 a.Chr.	41 a.Chr.	1 imitație
67	Fărcașu de Jos (205)	113 AR	196-173 a.Chr.	39 a.Chr.	5 imitații, 1 hibridă
68	Fântânele (207)	8 AR	137-134 a.Chr.	38 a.Chr.	grecești
69	Fitionești (210/I)	1 AR		80 a.Chr.	grecești
70	Fitionești (210/II)	74 AR	145-138 a.Chr.	15-16 p.Chr.	
71	Fotoș (212)	271 AR	145-138 a.Chr.	14-37 p.Chr.	
72	Galați-Gherghina (216/I)	517 AR	217-196 a.Chr.	2 a.Chr. - 14 p.Chr. (<i>Augustus</i>)	14 imitații, 1 ex. Juba
73	Găiceanca (220/III)	10 AR	111-110 a.Chr.	46 a.Chr.	
74	Gliganul de Jos (230)	11 AR	137-124 a.Chr.	78-77 a.Chr.	
75	Golești (232)	42 AR	172-151 a.Chr.	47-46 a.Chr.	
76	Goranu (234)	5 AR		46 a.Chr.	
77	Grădiștea (239)	21 AR	93-92 a.Chr.	64 a.Chr.	grecești
78	Grădiștea Muncelului (240/I)	500 AR	secolul III a.Chr.	Traian	
79	Grădiștea Muncelului (240/II)	783 AR	196-173 a.Chr.	81 p.Chr.	
80	Grozăvești (241)	51 AR	145-138 a.Chr.	32-31 a.Chr.	2 imitații macedonene, grecești
81	Gura Padinii (243)	239 AR	175-172 a.Chr.	89 a.Chr.	
82	Hațeg (245/II)	10 AR	196-190 a.Chr.	79-80 p.Chr.	
83	Hârlău (248/I)	3 AR	108-107 a.Chr.	46 a.Chr.	
84	Hilib (249)	1 AR		87 a.Chr.	grecești
85	Horezu (250)	2 AR	70 a.Chr.	34 a.Chr.	
86	Hotărani (251)	25 AR	175-168 a.Chr.	73 a.Chr.	grecești
87	Hotâroaia (252)	9 AR	109 a.Chr.	71 a.Chr.	
88	Hunedoara (253/I)	42 AR	secolul II a.Chr.	74-73 a.Chr.	grecești
89	Hunedoara (253/II)	1093 AR	secolul II a.Chr.	<i>Traian</i>	1 imitație, grecești
90	Hunedoara (253/III)	164 AR	145-138 a.Chr.	<i>Nerva</i>	

TABELUL III (continuare)

Nr. crt.	Localitatea și numărul din catalog	Nr. de monede recuperate	Data inițială	Data terminală	Alte monede asociate	
91	Hunedoara (253/IV)	42 AR	137-134 a.Chr.	Vespasian	grecești	
92	Icland (255)	34 AR	137-134 a.Chr.		56 a.Chr.	1 ex. hibrid, grecești
93	Iclânzel (256)	18 AR		84 a.Chr.	grecești	
94	Ilieni (261)	111 AR	165-155 a.Chr.	secolul I a.Chr.	1 imitație	
95	Ineu (263)	1 AR		99-95 a.Chr.		
96	Inuri (264)	37 AR	137-136 a.Chr.	75-74 a.Chr.		
97	Islaz (265)	160 AR	145-138 a.Chr.	Traian	imitații (?)	
98	Ișalnița (266)	133 AR	145-138 a.Chr.		41 a.Chr.	1 imitație
99	Izvorul Frumos (268)	13 AR	151 a.Chr.		81 a.Chr.	
100	Jdioara (270)	69 AR	217 a.Chr.		74 a.Chr.	
101	Jegălia (271)	480 AR	211 a.Chr.		37 a.Chr.	25 imitații, grecești
102	Licuriciu (276)	63 AR	145-138 a.Chr.		55 a.Chr.	
103	Lipovu (278)	7 AR	116-115 a.Chr.		42-40 a.Chr.	
104	Locusteni (281)	89 AR	197-155 a.Chr.		49 a.Chr.	1 imitație
105	Luduș (283)	2 AR	106-105 a.Chr.		82-81 a.Chr.	
106	Lunca (284)	10 AR			74 a.Chr.	12 imitații
107	Mărășești (291)	1 AR		78-77 a.Chr.		
108	Mărcușa (292)	175 AR			<i>Domitian</i>	
109	Mărtiniș (294)	15 AR	175-168 a.Chr.		69 a.Chr.	grecești
110	Medveș (297)	13 AR	145-138 a.Chr.		48-47 a.Chr.	
111	Mihai Bravu (302)	56 AR	167-155 a.Chr.		75 a.Chr.	1 imitație
112	Mofleni (304)	6 AR	109 a.Chr.		58 a.Chr.	
113	Moisei (307)	5 AR	88 a.Chr.		78-77 a.Chr.	
114	Moroda (310/II)	10 AR	131 a.Chr.		79 a.Chr.	grecești
115	Năsăud (317)	8 AR	175-168 a.Chr.		72 a.Chr.	
116	Nedeia (318)	19 AR	145-138 a.Chr.		78-77 a.Chr.	
117	Nicolae Bălcescu (321/I)	13 AR	145-138 a.Chr.	73 a.Chr.	grecești	
118	Nicolae Bălcescu (321/II)	42 AR	145-138 a.Chr.	38 a.Chr.	3 imitații	
119	Nușfalău (323)	17 AR	189-180 a.Chr.	79 a.Chr.	1 imitație	
120	Odobești (327)	21 AR	150-146 a.Chr.	2-11 p.Chr. (<i>Augustus</i>)		
121	Orăștie (336/I)	111 AR	20 a.Chr.	93/94-96 p.Chr.		
122	Orăștie (336/III)	310 AR	268 a.Chr.	98 p.Chr.	1 ex. Juba	
123	Orlea (340/II)	5 AR	57 a.Chr.	<i>Octavian</i>		
124	Pasul Vulcan (350)	98 AR		<i>Domitian</i>		
125	Pâncești (355)	202 AR	195-155 a.Chr.	14-15 p.Chr.	1 ex. Numidia-Juba	
126	Pârgărești (356)	6 AR	82-81 a.Chr.	14-12 a.Chr. (<i>Augustus</i>)		
127	Peretu (358)	6 AR	145-138 a.Chr.	32-31 a.Chr.		
128	Peteni (361)	39 AR	145-138 a.Chr.	58 a.Chr.		
129	Piatra Roșie (365/III)	277 AR	211 a.Chr. (?)	43 a.Chr.	4 ex. hibride	
130	Piscu Sadovei (368)	5 AR	169-158 a.Chr.	100 a.Chr.		
131	Plopșor (373/I)	52 AR	133-126 a.Chr.	19-15 a.Chr. (<i>Augustus</i>)		
132	Poiana (375)	28 AR	124 a.Chr.	81 p.Chr.		
133	Poroschia (381/I)	85 AR	150-125 a.Chr.	75 a.Chr.	grecești	
134	Poroschia (381/II)	485 AR	211 a.Chr.	39 a.Chr.	9 imitații	
135	Prejmer (385)	150 AR	150-146 a.Chr.	38 a.Chr.	8 imitații	

TABELUL III (continuare)

Nr. crt.	Localitatea și numărul din catalog	Nr. de monede recuperate	Data inițială	Data terminală	Alte monede asociate
136	Priseaca (386)	2 AR	87 a.Chr.	86 a.Chr.	
137	Puiești (388)	28 AR	145-138 a.Chr.	41-40 a.Chr.	
138	Răfov (396)	15 AR	87 a.Chr.		
139	Râmnicu Vâlcea (398)	43 AR	117-116 a.Chr.		
140	Râpile (400)	16 AR	32-31 a.Chr.	46 a.Chr.	
141	Remetea Mare (405)	70 AR	144 a.Chr.	<i>Domitian</i>	1 imitație grecești
142	Roata de Jos (408/I)	35 AR	119-110 a.Chr.	16 a.Chr.	
143	Roești (409)	70 AR	150 a.Chr.	49-48 a.Chr.	1 ex. <i>fouillée</i>
144	Sadina (415)	18 AR	99-95 a.Chr.	38 a.Chr.	
145	Sadova (416/IV)	30 AR	167-165 a.Chr.	80 a.Chr.	
146	Salonta (417/I)	141 AR	169-158 a.Chr.	41 a.Chr.	
147	Sascut (419)	68 sau 69 AR	127 a.Chr.	2 a.Chr. - 11 p.Chr. (<i>Augustus</i>)	1 ex. Corcya
148	Satulung (421)	40 AR	101 a.Chr.	27-20 a.Chr. (<i>Augustus</i>)	
149	Satu Mare (422/II)	151 AR	150-146 a.Chr.		
150	Satu Nou (423)	125 AR	229-217 a.Chr.	37 a.Chr.	7 imitații
151	Sălești (428)	42 AR	172-151 a.Chr.	50 a.Chr.	4 imitații
152	Scurta (443)	4 AR	137-134 a.Chr.	47-46 a.Chr.	
153	Sebeș (444/I)	166 AR	145-138 a.Chr.	20-16 a.Chr. (<i>Augustus</i>)	2 imitații din sec. II a.Chr.
154	Secusigiu (446)	23 AR	137-134 a.Chr.	31-30 a.Chr.	
155	Sfințești (450)	92 AR	167-155 a.Chr.	55 a.Chr.	
156	Sibiu (452)	17 AR		68 a.Chr.	1 imitație, grecești
157	Snagov (462)	4 AR			
158	Someșul Cald (466)	117 AR	87-86 a.Chr.	42 a.Chr.	
159	Sopot (467)	32 AR	155-150 a.Chr.	56 a.Chr.	grecești
160	Sprâncenata (470/I)	34 AR	150-120 a.Chr.	55 a.Chr.	3 imitații
161	Sprâncenata (470/II)	110 AR	119-110 a.Chr.	45 a.Chr.	
162	Stăncuța (471)	34 AR	145-138 a.Chr.	45 a.Chr.	
163	Stupini (478)	229 AR	137-134 a.Chr.	52-50 a.Chr.	grecești
164	Suhaia (480/I)	10 AR	182-172 a.Chr.	41 a.Chr.	2 imitații
165	Suhaia (480/IV)	9 AR	110-108 a.Chr.	43-42 a.Chr.	
166	Șeica Mică (485)	349 AR	145-138 a.Chr.	78-77 a.Chr.	3 imitații, grecești
167	Șimleul Silvaniei (488/I)	3 AR	175-168 a.Chr.		
168	Șimleul Silvaniei (488/II)	35 AR		89 a.Chr.	grecești
169	Șpring (493)	50 AR	127 a.Chr.	2 a.Chr.-11 p.Chr.	1 ex. Numidia
170	Talpe (496)	21 AR	124-103 a.Chr.	14-12 a.Chr.	
171	Tătăraști (501/II)	7 AR	143 a.Chr.	71 a.Chr.	grecești
172	Târgoviște (508)	1 AR	90 a.Chr.	42-36 a.Chr.	
173	Târgu Ocna (510/I)	16 AR		150 a.Chr.	
174	Târgu Secuiesc (511)	8 AR	165-155 a.Chr.	16 a.Chr.	1 imitație
175	Târnava (512/II)	57 AR	150-125 a.Chr.	36-28 a.Chr.	
176	Tibru (518)	194 AR	145-138 a.Chr.	47 a.Chr.	
177	Tincova (520/I)	131 AR	137-134 a.Chr.	11-10 a.Chr.	
178	Tincova (520/II)	121 AR	145-138 a.Chr.	82-81 a.Chr.	1 imitație (?)
179	Tisa (522)	861 AR	217-197 a.Chr.	68 a.Chr.	
180	Tunși (526/I)	202 AR	217-197 a.Chr.	32-31 a.Chr.	grecești
				73 a.Chr.	grecești

TABELUL III (continuare)

Nr. crt.	Localitatea și numărul din catalog	Nr. de monede recuperate	Data inițială	Data terminală	Alte monede asociate	
180	Tunși (526/II)	133 AR	187-175 a.Chr.	Domitian	grecești	
181	Turburea (527)	32 AR	108-107 a.Chr.		12-11 a.Chr.	3 imitații
182	Valea (537)	215 AR	167-155 a.Chr.		85 a.Chr.	
183	Valea Voievozilor (542)	8 AR	189-180 a.Chr.		46 a.Chr.	grecești
184	Vășad (551)	67 AR	209-208 a.Chr.			
185	Vișina (560/I)	95 AR	secolul II a.Chr.		41 a.Chr.	6 imitații
186	Vișina (560/II)	146 AR	229 a.Chr.		43-42 a.Chr.	1 imitație
187	Vlădeni (564)	13 AR	145-138 a.Chr.		32-31 a.Chr.	
188	Vlădeni (565)	3 AR	85-84 a.Chr.		73 a.Chr.	
189	Zătreni (572)	41 AR	217-197 a.Chr.		82-81 a.Chr.	
190	Telorman-județul (580/I)	9 AR	145-138 a.Chr.	32-31 a.Chr.		
191	Oltenia (583/I)	5 AR	133-126 a.Chr.			
Total		17 169 sau 17 170 AR			153 imitații, 12 hibride, 3 Juba I, 1 Numidia	

TABELUL IV
Tezaure cu denari romani republicani și imperiali (până în 106 p.Chr.) descoperite în așezările locale din Dacia

Nr. crt.	Localitatea și numărul din catalog	Nr. de monede recuperate	Data inițială	Data terminală	Alte monede asociate
1	Alungeni (10)	32 AR	137-134 a.Chr.	60 a.Chr.	1 imitație
2	Bozieni (61)	14 AR	78 a.Chr.	Vespasian	
3	Cetățeni (120/I)	122 AR	145-138 a.Chr.	8 a.Chr.	5 imitații
4	Covasna (151)	7 AR	87 a.Chr.	<i>Vespasian</i>	
5	Moroda (310/I)	10 AR	87 a.Chr.	38 a.Chr.	
6	Ocnița (325/XLI)	16 AR	187-185 a.Chr.	42 a.Chr.	
7	Orbeasca de Sus (338)	140 AR	156-150 a.Chr.	48 a.Chr.	3 imitații
8	Poiana-1928 (374/V)	144 AR (?)	217-196 a.Chr.	14-12 a.Chr. (<i>Augustus</i>)	imitații (?)
9	Poiana-1949 (374/XVI)	35 AR	145-138 a.Chr.	2 a.Chr.-14 p.Chr. (<i>Augustus</i>)	
10	Poiana-1950 (374/XX)	194 AR	155-150 a.Chr.	12-11 a.Chr. (<i>Augustus</i>)	4 imitații
11	Poiana-1950 (374/XXII)	66 AR	137-136 a.Chr.	Tiberius	
12	Popești (380/II)	10-15 AR	137-134 a.Chr.	<i>Augustus</i>	
13	Răcățeu-1969 (392/I)	71 AR	155-125 a.Chr.	8-6 a.Chr. (<i>Augustus</i>)	3 imitații, 1 ex. Juba I
14	Răcățeu-1970 (392/II)	55 AR	137-136 a.Chr.	40-39 a.Chr.	2 imitații
15	Răcățeu (392/IV)	202 AR	172 a.Chr.	<i>Tiberius</i>	1 ex. Juba I
16	Sălașu de Sus (426)	106 AR	167-155 a.Chr.	56 a.Chr.	5 imitații
17	Sălașuri (427/I)	4 AR	137-134 a.Chr.	78-77 a.Chr.	
18	Sf. Gheorghe (449/III)	61 AR	145-138 a.Chr.	13-8 a.Chr. (<i>Augustus</i>)	
19	Sprâncenata (470/III)	18 AR	110-108 a.Chr.	16 a.Chr.	
20	Zimnicea (576/VII)	4 AR	105 a.Chr.	84-83 a.Chr.	grecești
	Total	1311 sau 1316 AR			23 imitații, 2 ex. Juba I

TABELUL V
Monede romane republicane și imperiale (până în 106 p.Chr.) descoperite în așezările locale din Dacia

Nr. crt.	Localitatea și numărul din catalog	Nr. de monede recuperate	Data inițială	Data terminală	Alte monede asociate
1	Alba Iulia (3/I)	7 AR	83 a.Chr.	45 a.Chr.	
2	Blidaru (240/XVII)	1 AE		101-102 p.Chr.	
3	Brad (62)	17 AR și 1AE	100-97 a.Chr.	11-9 a.Chr. (<i>Augustus</i>)	macedonene, locale, romane imperiale (<i>Nero</i>)
4	Bunești (81)	1 AR		41 a.Chr.	grecești, locale
5	Căpâlna (101/I, II)	29 AR	137-134 a.Chr.	Nerva	
6	Cătunu (106)	2 AR	145-138 a.Chr.	107 a.Chr.	
7	Cetățeni (120/II)	1 AR		88 a.Chr.	
8	Clit (135)	2 AR	100 a.Chr.	90 a.Chr.	
9	Costești (148/III, IV, V)	2 AE	41 p.Chr.	103-111 p.Chr.	2 imitații, grecești
10	Crășani (153/I, II)	3 AR	105 a.Chr.		1 ex. <i>fourrée</i>
11	Cuciulata (164/I, II)	2 AR		18 a.Chr.	
12	Divici (182/I, II)	1 AR și 1 AE		42-44 p.Chr.	
13	Dulcești (201)	2 AR	M. Antonius		
14	Galați-Barboși (216/II-VI)	6 AR și 6 AE	69 a.Chr.	Nerva	
15	Grădiștea Muncelului (240/III-XVI)	1 AV, 20 AR și 8 AE	150-125 a.Chr.	101-102 p.Chr.	grecești
16	Merești (299/I)	1 AR		48-47 a.Chr.	
17	Miercurea Ciuc (300)	1 AR		69 p.Chr.	
18	Moinești (306)	2 AR		90 a.Chr.	
19	Ocheni (324/II)	1 AR		90-89 a.Chr.	
20	Ocnița (325)	31 AR și 10 AE	187-175 a.Chr.	Domitian	4 imitații, grecești, locale, imperiale, 1 <i>fourrée</i>
21	Pecica (357/I-IV)	7 AR	46-45 a.Chr.	103-111 p.Chr.	
22	Piatra Craivii (363)	7 AR	88 a.Chr.	7 a.Chr.	
23	Piatra Neamț-Bâțca Doamnei (364/II)	2 AR	114-113 a.Chr.	104 a.Chr.	
24	Piatra Roșie (365/I)	3 AR	150-125 a.Chr.	87 a.Chr.	1 imitație
25	Pietroasele (366/I-II)	3 AR	135 a.Chr.	64 a.Chr.	1 ex. este hibrid
26	Poiana (374)	349 AR și 10 AE	secolul II a.Chr.	<i>Titus</i>	3 imitații, grecești, locale, 1 <i>fourrée</i>
27	Polovragi (379)	2 AR	92 a.Chr.	90 a.Chr.	
28	Popești (380/I, III-X)	11 AR	133-126 a.Chr.	<i>Augustus</i>	locale, grecești
29	Răcățâu (392/III, V-IX)	25 AR și 3 AE	110-108 a.Chr.	<i>Nero</i>	2 imitații, locale, grecești, imperiale
30	Sălașuri (427/II-III)	4 AR	89 a.Chr.	<i>Nerva</i>	
31	Sf. Gheorghe (449/III)	1 AR		104 a.Chr.	
32	Sighișoara (454/VI)	1 AR		85 a.Chr.	1 imitație
33	Someșeni (465)	1 AR		133-126 a.Chr.	
34	Sprâncenata (470/IV-V)	1 AR și 1AE	45 a.Chr.	5 a.Chr.	
35	Tinosu (521)	1 AE		Claudius	locale
36	Zimnicea (574/II)	1 AR		106 a.Chr.	locale, grecești
Total		1 AV, 547 AR și 44 AE			13 imitații, 1 hibrid

TABELUL VI
Monede descoperite în așezările locale din Dacia (regiunea est-carpatică)

Nr. crt.	Localitatea	Arini	Bozieni	Brad	Bunești	Cândești	Dulcești	Galați-Barboși	Total
1	Histria	1 AR	-	1 AE	1 AR	-	-	2 AE	5
2	Tyras	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Olbia	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Tomis	-	-	-	-	-	-	3 AE	3
5	Callatis	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Alte monede grecești	-	-	1 AE	-	-	-	-	1
7	Monede macedonene	-	-	1 AR	1 AR	-	-	-	2
8	Locale	-	-	5 AR	16 AR	3 AR	-	+	24
9	Macedonia I	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Thasos	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Dyrrhachium	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Apollonia	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Alte monede grecești și elenistice	-	-	1 AE	-	-	-	+	1
14	Celtice	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Koson	-	-	-	-	-	-	-	-
16	Romane republicane	1 AR	13 AR	15 AR	1 AR	-	1 AR	2 AR	33
17	Augustus	-	-	2 AR	-	-	-	1 AR	3
18	Tiberius	-	-	-	-	-	-	+	+
19	Caligula	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Claudius	-	-	-	-	-	-	4 AE	4
21	Nero, Galba, Otho, Vitellius	-	-	1 AE	-	-	-	-	1
22	Vespasian	1 AR	1 AR	-	-	-	-	1AE+1 AR	4
23	Titus	-	-	-	-	-	-	2 AR+1 AE	3
24	Domitian	-	-	-	-	-	-	-	-
25	Nerva	-	-	-	-	-	-	+	+
26	Traian	-	-	-	-	-	-	-	-
	Total	3	14	27	19	3	1	17	84

TABELUL VI (continuare)

Nr. crt.	Localitatea	Moinești	Ocheni	Piatra Neamț-Bâta Doamnei	Poiana	Răcățău	Total
1	Histria	-	-	-	5 AR	-	5
2	Tyras	-	-	-	-	-	-
3	Olbia	-	-	-	-	1 AE	1
4	Tomis	-	-	-	-	-	-
5	Callatis	-	-	-	35 AE	-	35
6	Alte monede grecești	-	-	-	-	-	-
7	Monede macedonene	-	-	-	1 AR (imitație)	-	1
8	Locale	-	-	-	14 AR+3 AE	6 AR	23
9	Macedonia I	-	-	-	-	-	-
10	Thasos	-	-	-	3 AR (1 imitație)	-	3
11	Dyrrhachium	-	-	1 AR	1 AR	-	2
12	Apollonia	-	-	-	1 AR	-	1
13	Alte monede grecești și elenistice	-	-	-	1 AE	1 AE	2
14	Celtice	-	-	-	-	-	-
15	Koson	-	-	-	-	-	-
16	Romane republicane	2 AR	1 AR	2 AR	754 AR+7 AE	346 AR	1112
17	Augustus	-	-	-	44 AR+2 AE	5 AR+1 AE	52
18	Tiberius	-	-	-	4 AR+1 AE	1 AR+1 AE	7
19	Caligula	-	-	-	+	+	+
20	Claudius	-	-	-	+	1 AE	1
21	Nero, Galba, Otho, Vitellius	-	-	-	+	1 AR	1
22	Vespasian	-	-	-	6 AR	-	6
23	Titus	-	-	-	1 AR	-	1
24	Domitian	-	-	-	-	-	-
25	Nerva	-	-	-	-	-	-
26	Traian	-	-	-	-	-	-
	Total	2	1	3	883	364	1253

TABELUL VII
Monede descoperite în așezările locale din Dacia (regiunea sud-carpatică)

Nr. crt.	Localitatea	Adâncă	Căscioarele	Cătunu	Cârlomănești	Cetățeni	Total
1	Histria	-	-	-	-	-	-
2	Tyras	-	-	-	-	-	-
3	Olbia	-	-	-	-	-	-
4	Tomis	-	-	-	-	-	-
5	Callatis	-	-	-	-	-	-
6	Alte monede grecești	-	-	-	-	-	-
7	Monede macedonene	-	-	-	-	1 AE	1
8	Locale	46 AR	5 AR	-	135 AR	2 AR	188
9	Macedonia I	-	-	-	-	-	-
10	Thasos	6 AR	-	-	1 AR	+	7
11	Dyrrhachium	-	-	-	1 AR	-	1
12	Apollonia	-	-	-	-	-	-
13	Alte monede grecești și elenistice	-	-	-	-	1 AE	1
14	Celtice	-	-	-	-	-	-
15	Koson	-	-	-	-	-	-
16	Romane republicane	-	-	2 AR	-	118 AR	120
17	Augustus	-	-	-	-	5 AR	5
18	Tiberius	-	-	-	-	-	-
19	Caligula	-	-	-	-	-	-
20	Claudius	-	-	-	-	-	-
21	Nero, Galba, Otho, Vitellius	-	-	-	-	-	-
22	Vespasian	-	-	-	-	-	-
23	Titus	-	-	-	-	-	-
24	Domitian	-	-	-	-	-	-
25	Nerva	-	-	-	-	-	-
26	Traian	-	-	-	-	-	-
	Total	52	5	2	137	127	323

TABELUL VII (continuare)

Nr. crt.	Localitatea	Crăsani	Dulceanca	Grădiștea	Ocnița	Total
1	Histria	1 AR	-	-	-	1
2	Tyras	-	-	-	-	-
3	Olbia	-	-	-	-	-
4	Tomis	2 AE	-	-	-	2
5	Callatis	-	-	1 AE	-	1
6	Alte monede grecești	-	-	-	-	-
7	Monede macedonene	1 AV	-	-	-	1
8	Locale	12 AR	1 AR	1 AR	2 AR	16
9	Macedonia I	1 AR	-	-	-	1
10	Thasos	1 AR	-	-	-	1
11	Dyrrhachium	1 AR	-	1 AR	4 AR (o imitație)	6
12	Apollonia	-	-	-	-	-
13	Alte monede grecești și elenistice	-	-	-	-	-
14	Celtice	-	-	-	-	-
15	Koson	-	-	-	-	-
16	Romane republicane	3 AR	-	-	40 AR (3 imitații)	43
17	Augustus	-	-	-	5 AR+5 AE	10
18	Tiberius	-	-	-	3 AE	3
19	Caligula	-	-	-	1 AE	1
20	Claudius	-	-	-	2 AR+1 AE	3
21	Nero, Galba, Otho, Vitellius	-	-	-	-	-
22	Vespasian	-	-	-	3 AR (1 imitație)	3
23	Titus	-	-	-	1 AE	1
24	Domitian	-	-	-	1 AR	1
25	Nerva	-	-	-	-	-
26	Traian	-	-	-	-	-
	Total	22	1	3	68	94

TABELUL VII (continuare)

Nr. crt.	Localitatea	Pietroasele	Pietroiu	Polovragi	Popești	Radovanu	Total
1	Histria	1 AR	2 AR	-	-	-	3
2	Tyras	-	-	-	-	-	-
3	Olbia	-	-	-	-	-	-
4	Tomis	-	-	-	-	1 AE	1
5	Callatis	-	-	-	-	2 AE	2
6	Alte monede grecești	-	-	-	-	-	-
7	Monede macedonene	-	-	-	3 AR	-	3
8	Locale	2 AR	-	-	21 AR	4 AR	27
9	Macedonia I	-	-	-	11 AR	-	11
10	Thasos	-	-	-	84 AR	-	84
11	Dyrrhachium	-	-	1 AR	2 AR	-	3
12	Apollonia	-	-	1 AR	2 AR	-	3
13	Alte monede grecești și elenistice	-	-	1 AE	1 AR+3 AE	-	5
14	Celtice	-	-	-	-	-	-
15	Koson	-	-	-	-	-	-
16	Romane republicane	3 AR	-	6 AR	20 sau 25 AR	-	29 sau 34
17	Augustus	-	-	-	2 AR	-	2
18	Tiberius	-	-	-	-	-	-
19	Caligula	-	-	-	-	-	-
20	Claudius	-	-	-	-	-	-
21	Nero, Galba, Otho, Vitellius	-	-	-	-	-	-
22	Vespasian	-	-	-	-	-	-
23	Titus	-	-	-	-	-	-
24	Domitian	-	-	-	-	-	-
25	Nerva	-	-	-	-	-	-
26	Traian	-	-	-	-	-	-
	Total	6	2	9	149 sau 154	7	173 sau 178

TABELUL VII (continuare)

Nr. crt.	Localitatea	Sărata Monteoru	Scărișoara	Sprâncenata	Șirna	Tinosu	Zimnicea	Total
1	Histria	-	7 AR	1 AE	-	-	-	8
2	Tyras	-	-	-	-	-	-	-
3	Olbia	-	-	-	-	-	-	-
4	Tomis	-	-	-	-	-	-	-
5	Callatis	-	-	-	-	-	-	-
6	Alte monede grecești	-	-	-	-	-	-	-
7	Monede macedonene	-	-	-	-	1 AE	1 AR+1 AV+6 AE	9
8	Locale	1 AR	2 AR	1 AR	1 AR	24 AR	4 AR	33
9	Macedonia I	-	-	-	-	-	-	-
10	Thasos	-	-	-	-	-	5 AR	5
11	Dyrrhachium	-	-	-	-	-	6 AR	6
12	Apollonia	-	-	-	-	-	-	-
13	Alte monede grecești și elenistice	-	-	-	-	-	4 AE	4
14	Celtice	-	-	-	-	-	-	-
15	Koson	-	-	-	-	-	-	-
16	Romane republicane	-	-	19 AR	-	-	5 AR	24
17	Augustus	-	-	1 AE	-	-	-	1
18	Tiberius	-	-	-	-	-	-	-
19	Caligula	-	-	-	-	-	-	-
20	Claudius	-	-	-	-	1 AE	-	1
21	Nero, Galba, Otho, Vitellius	-	-	-	-	-	-	-
22	Vespasian	-	-	-	-	-	-	-
23	Titus	-	-	-	-	-	-	-
24	Domitian	-	-	-	-	-	-	-
25	Nerva	-	-	-	-	-	-	-
26	Traian	-	-	-	-	-	-	-
	Total	1	9	22	1	26	32	91

TABELUL VIII
Monede descoperite în așezările locale din Dacia (regiunea vest-carpatică)

Nr. crt.	Localitatea	Alba Iulia	Alunghi	Blidaru	Căpâlna	Câmpuri-Surduc	Cernatul de Sus	Clit	Total
1	Histria	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Tyras	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Olbia	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Tomis	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Callatis	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Alte monede grecești	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Monede macedonene	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Locale	-	-	-	-	-	2 AR	-	2
9	Macedonia I	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Thasos	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Dyrrhachium	-	-	-	-	1 AR	-	-	1
12	Apollonia	-	-	-	-	1 AR	-	-	1
13	Alte monede grecești și elenistice	-	-	-	-	-	-	-	-
14	Celtice	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Koson	-	-	-	-	-	-	-	-
16	Romane republicane	7 AR	32 AR (1 imitație)	-	27 AR	-	-	2 AR	68
17	Augustus	-	-	-	1 AR	-	-	-	1
18	Tiberius	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Caligula	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Claudius	-	-	-	-	-	-	-	-
21	Nero, Galba, Otho, Vitellius	-	-	-	-	-	-	-	-
22	Vespasian	-	-	-	-	-	-	-	-
23	Titus	-	-	-	-	-	-	-	-
24	Domitian	-	-	-	-	-	-	-	-
25	Nerva	-	-	-	1 AR	-	-	-	1
26	Tralan	-	-	1 AE (101-102 p.Chr.)	-	-	-	-	1
	Total	7	32	1	29	2	2	2	75

TABELUL VIII (continuare)

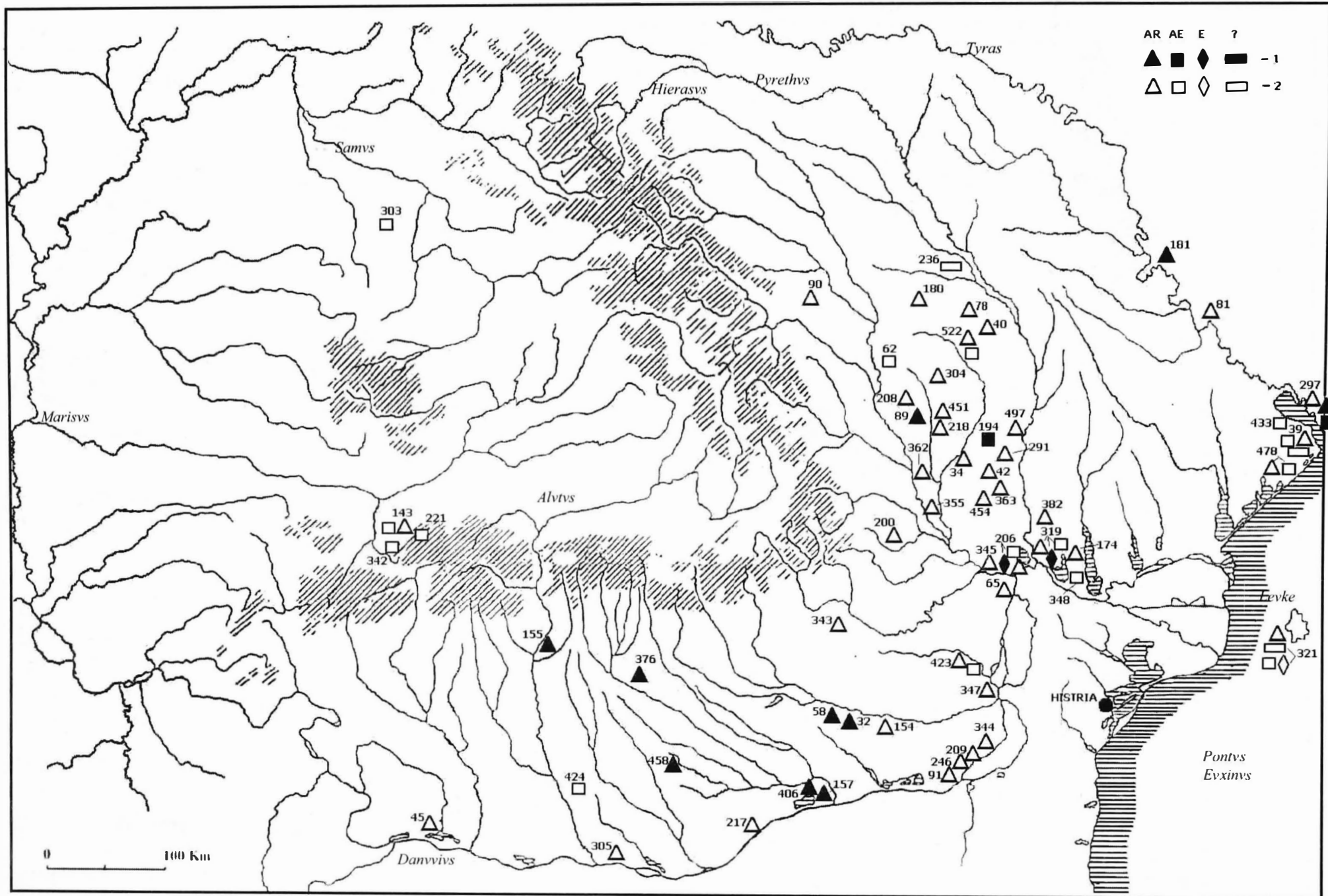
Nr. crt.	Localitatea	Costești	Cuciulata	Divici	Dumitrița	Eliseni	Grădiștea Muncelului	Total
1	Histria	1 AR+20 AE	-	-	-	-	1	22
2	Tyras	-	-	-	-	-	-	-
3	Olbia	-	-	-	-	-	-	-
4	Tomis	-	-	-	-	-	-	-
5	Callatis	-	-	-	-	-	-	-
6	Alte monede grecești	-	-	-	-	-	-	-
7	Monede macedonene	-	-	-	-	-	-	-
8	Locale	-	-	-	1 AR	1 AR	-	2
9	Macedonia I	-	-	-	-	-	-	-
10	Thasos	-	-	-	-	-	3 AR	3
11	Dyrrhachium	2 AR (o imitație)	-	-	-	-	10 AR	12
12	Apollonia	-	-	-	-	-	-	-
13	Alte monede grecești și elenistice	1 AR	-	-	-	-	-	1
14	Celtice	1 AR	-	-	-	-	-	1
15	Koson	-	-	-	-	-	-	-
16	Romane republicane	2 AR (imitații)	1 AR	-	-	-	18 AR+6 AE	27
17	Augustus	-	1 AR	1 AE	-	-	+	2
18	Tiberius	-	-	-	-	-	+	+
19	Caligula	-	-	-	-	-	-	-
20	Claudius	1 AE	-	1AR	-	-	1 AE	3
21	Nero, Galba, Otho, Vitellius	-	-	-	-	-	-	-
22	Vespasian	-	-	-	-	-	1 AV+1 AR	2
23	Titus	-	-	-	-	-	+	+
24	Domitian	-	-	-	-	-	+	+
25	Nerva	-	-	-	-	-	+	+
26	Traian	1 AE (103-111 p.Chr.)	-	-	-	-	1 AR+1 AE (101-102 p.Chr.)	3
	Total	29	2	2	1	1	43	78

TABELUL VIII (continuare)

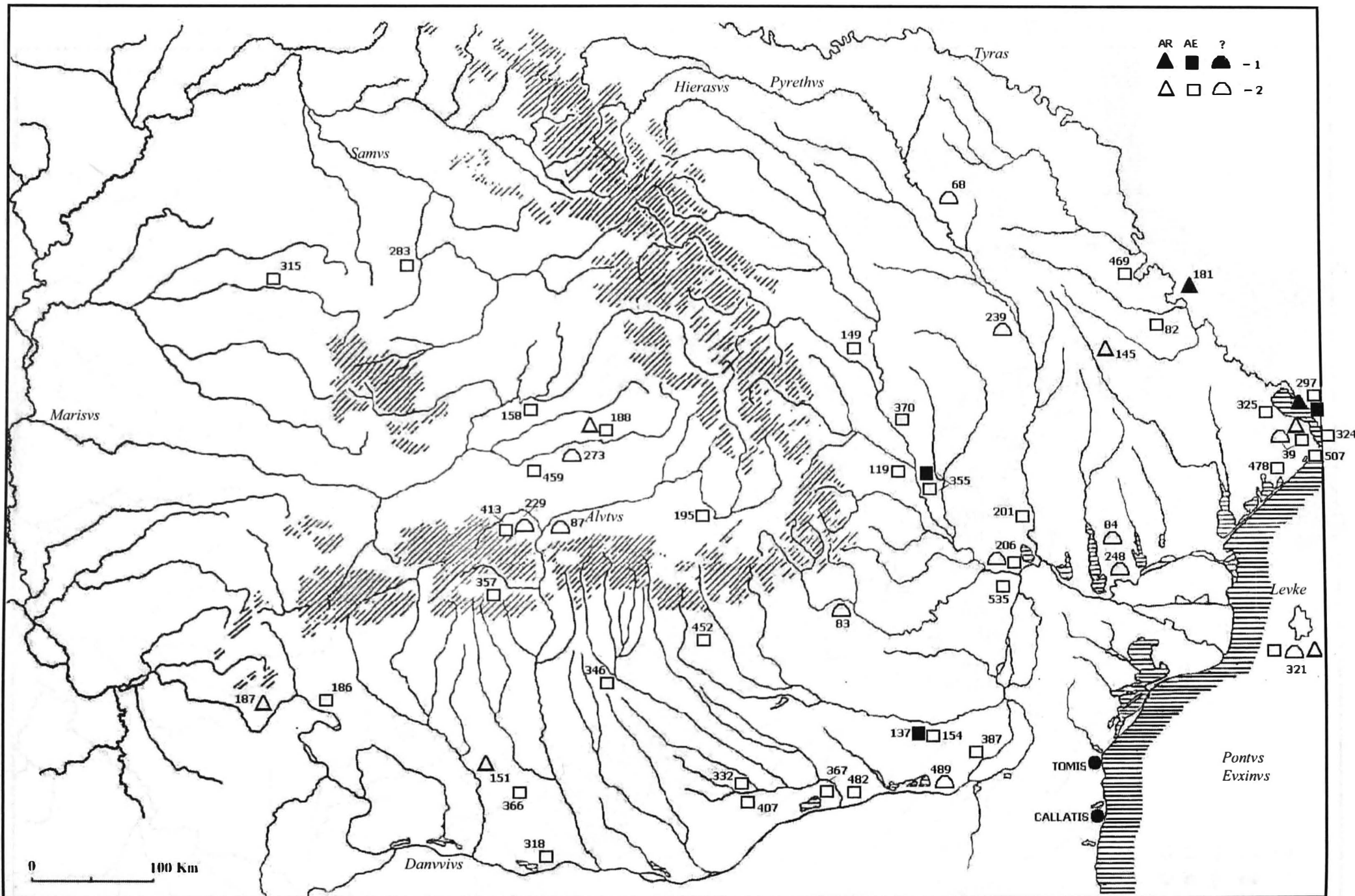
Nr. crt.	Localitatea	Merești	Miercurea Ciuc	Moroda	Odorheiu Secuiesc	Pecica	Piatra Craivii	Piatra Roșie	Total
1	Histria	-	-	-	-	-	-	1 AR+1 AE	2
2	Tyras	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Olbia	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Tomis	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Callatis	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Alte monede grecești	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Monede macedonene	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Locale	-	-	-	-	22 AR	1 AR	-	23
9	Macedonia I	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Thasos	-	-	-	-	-	-	1 AR	1
11	Dyrrhachium	-	-	-	1 AR	-	-	-	1
12	Apollonia	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Alte monede grecești și elenistice	-	-	-	-	-	-	1 AR	1
14	Celtice	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Koson	-	-	-	-	-	-	-	-
16	Romane republicane	1 AR	-	10 AR	-	6 AR	6 AR	4 AR (imitație)	27
17	Augustus	-	-	-	-	-	1 AR	-	1
18	Tiberius	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Caligula	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Claudius	-	-	-	-	-	-	-	-
21	Nero, Galba, Otho, Vitellius	-	1 AR	-	-	-	-	-	1
22	Vespasian	-	-	-	-	-	-	-	-
23	Titus	-	-	-	-	-	-	-	-
24	Domitian	-	-	-	-	-	-	-	-
25	Nerva	-	-	-	-	-	-	-	-
26	Traian	-	-	-	-	1 AR	-	-	1
	Total	1	1	10	1	29	8	8	58

TABELUL VIII (continuare)

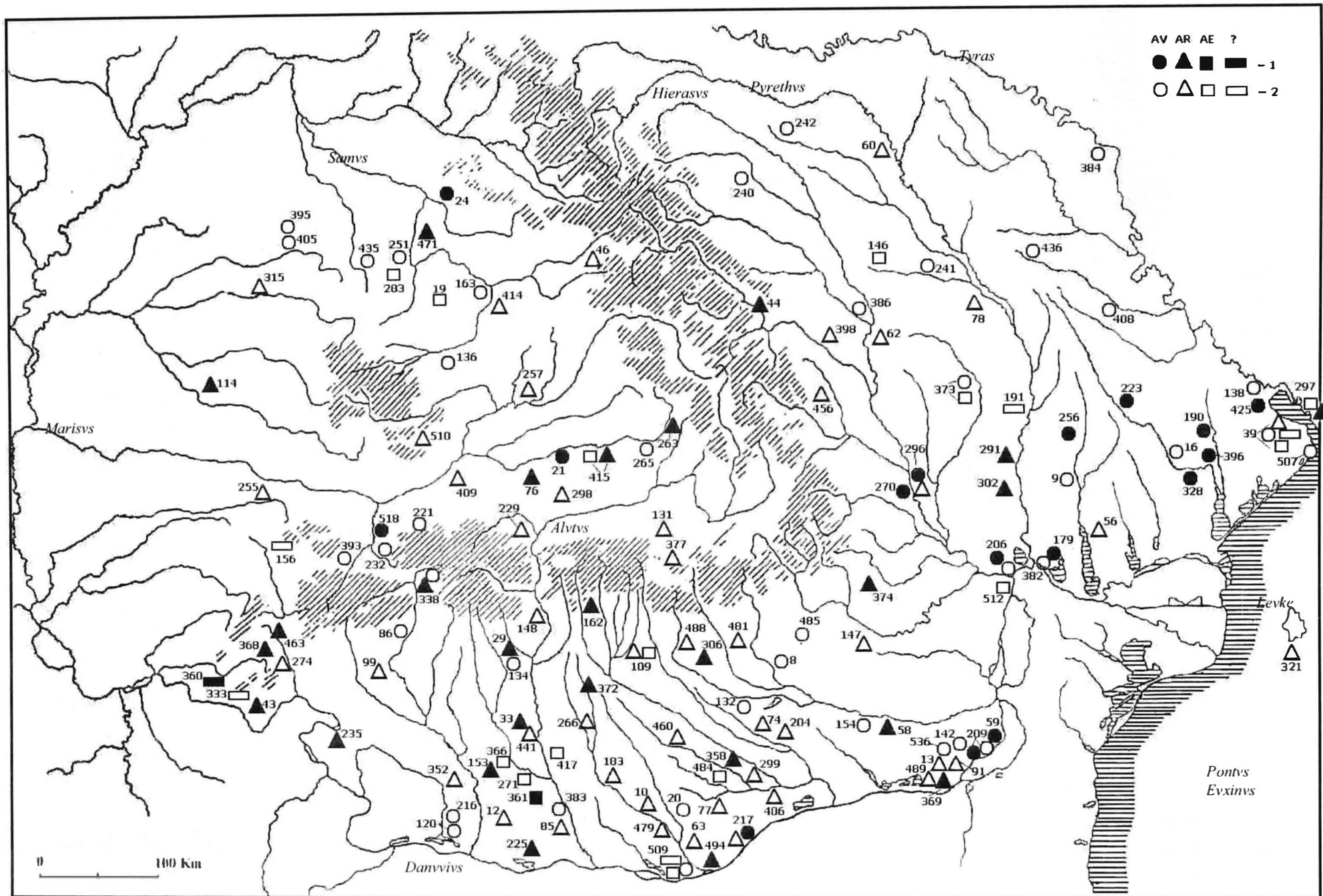
Nr. crt.	Localitatea	SacalasaŃu Nou	Sălaşuri	Săvârşin	Sâncrai	Sâncrăieni	Sânnicolau Român	Sf. Gheorghe	Total
1	Histria	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Tyras	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Olbia	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Tomis	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Callatis	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Alte monede greceşti	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Monede macedonene	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Locale	-	-	-	-	-	24 AR	-	24
9	Macedonia I	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Thasos	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Dyrrhachium	30 AR	-	1 AR	-	-	-	-	31
12	Apollonia	11 AR	-	-	-	-	-	-	11
13	Alte monede greceşti şi elenistice	-	-	-	-	-	-	-	-
14	Celtice	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Koson	-	-	-	-	-	-	-	-
16	Romane republicane	1 AR	6 AR	-	1 AR	1 AR	-	59 AR 3 AR	68 3
17	Augustus	-	-	-	-	-	-	-	-
18	Tiberius	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Caligula	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Claudius	-	-	-	-	-	-	-	-
21	Nero, Galba, Otho, Vitellius	-	-	-	-	-	-	-	-
22	Vespasian	-	1 AR	-	-	-	-	-	1
23	Titus	-	-	-	-	-	-	-	-
24	Domitian	-	-	-	-	-	-	-	-
25	Nerva	-	1 AR	-	-	-	-	-	1
26	Traian	-	-	-	-	-	-	-	-
	Total	42	8	1	1	1	24	62	139

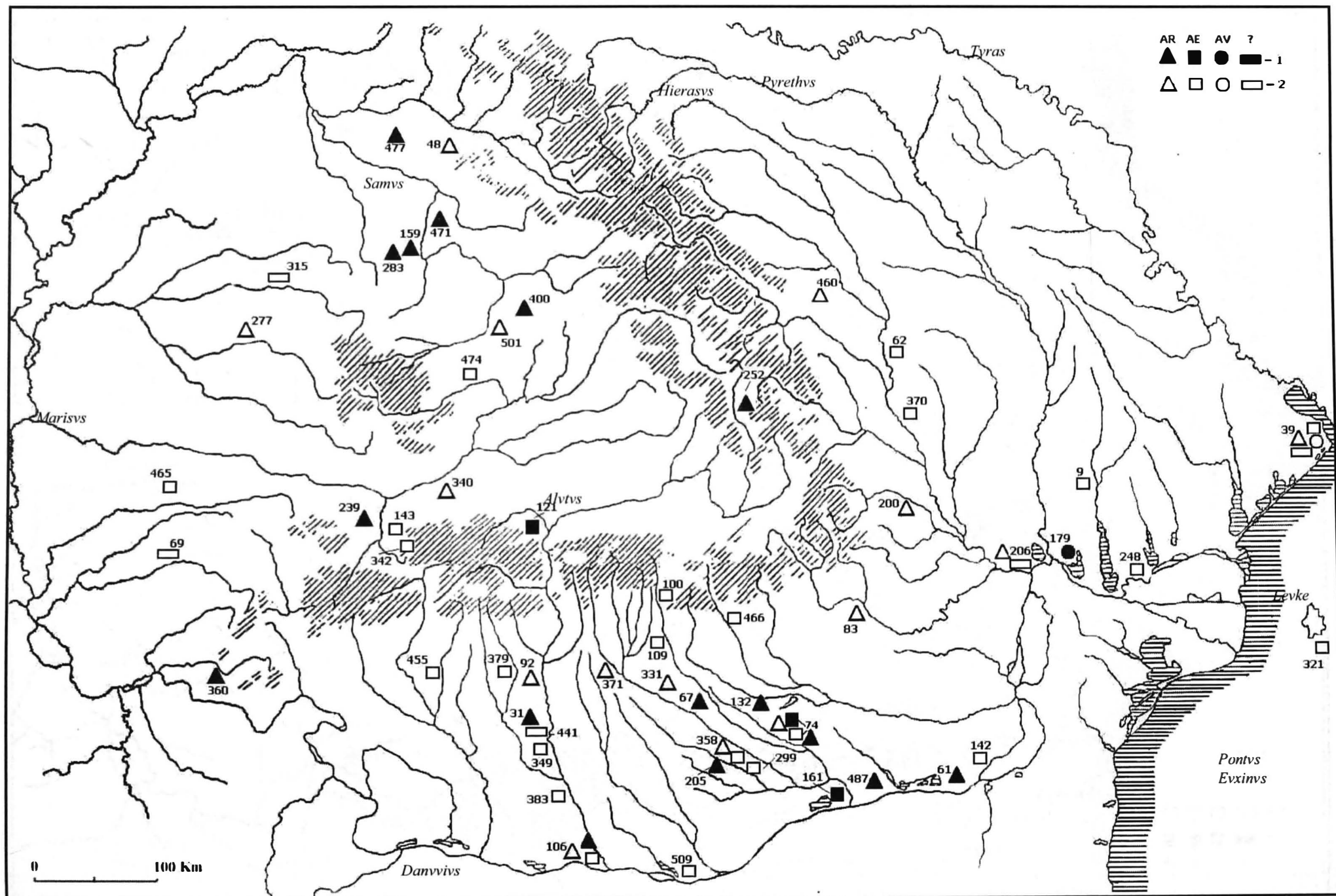
Pl. 1. Descoperirile de monede provenite din Histria și Cyzic în Dacia nord-dunăreană: 1, tezaure; 2, descoperiri izolate

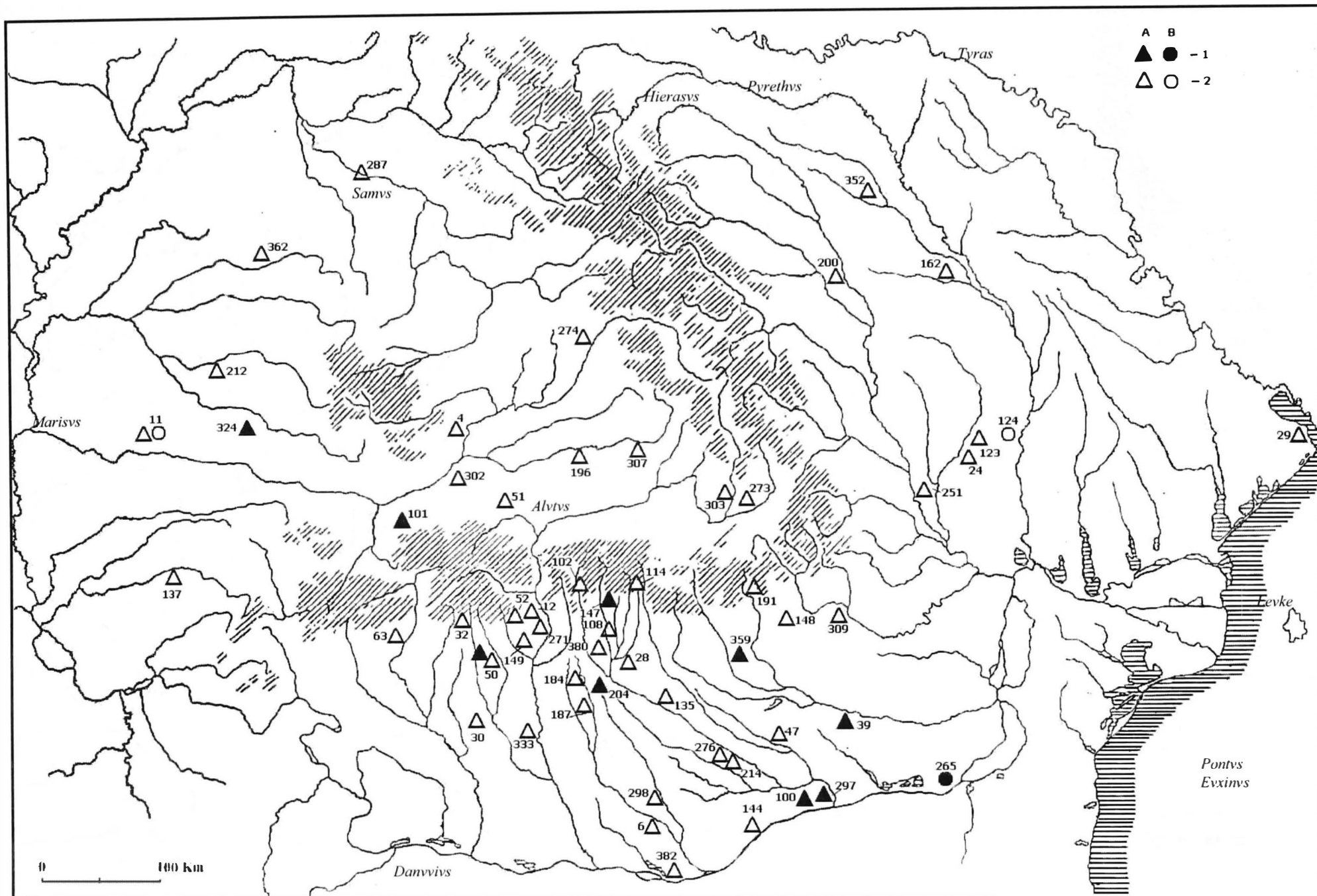
Pl. 2. Descoperirile de monede grecești din Dacia nord-dunăreană: 1, tezaure; 2, descoperiri izolate

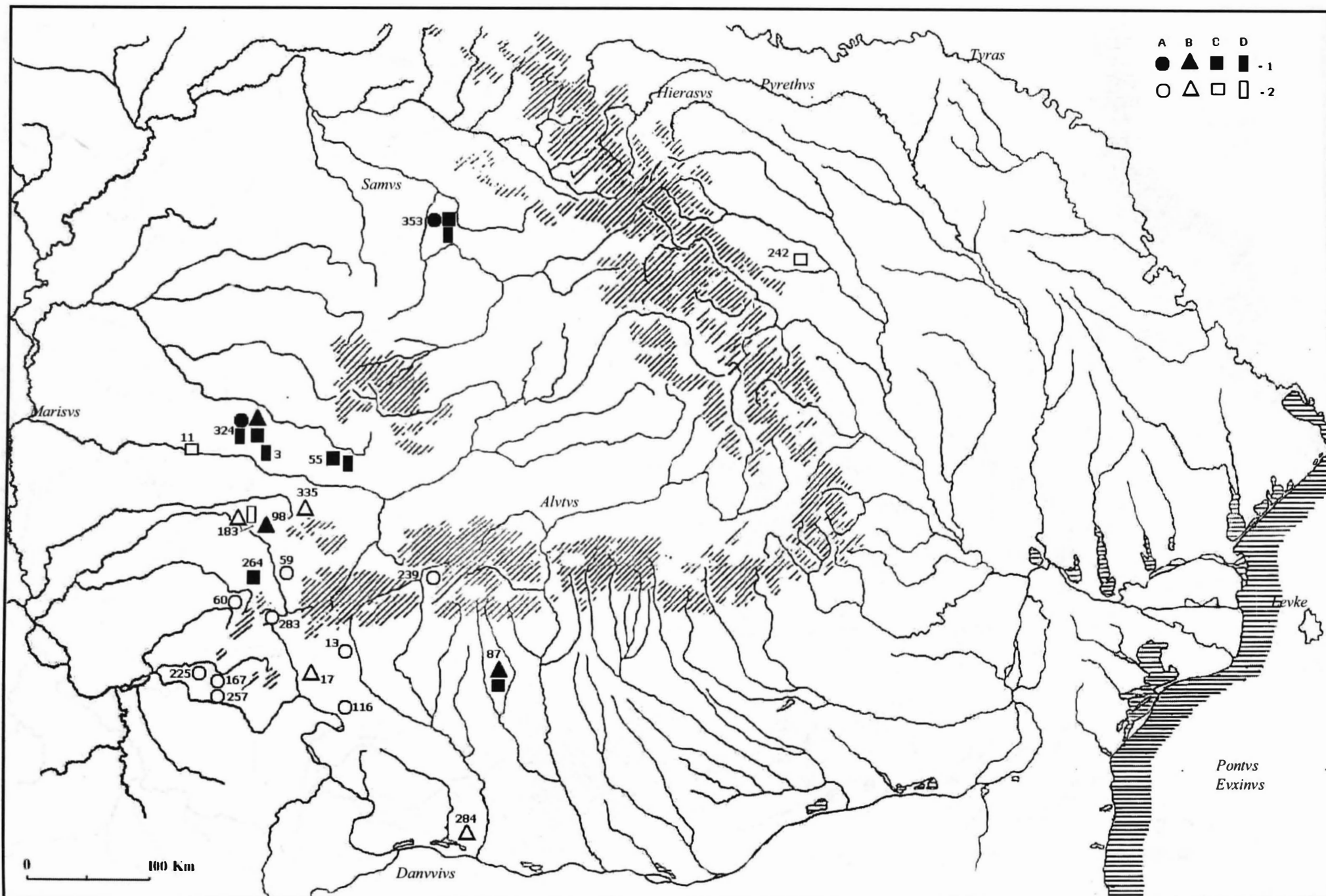
Pl. 3. Descoperirile de monede macedonene din Dacia nord-dunăreană: 1, tezaure; 2, descoperiri izolate

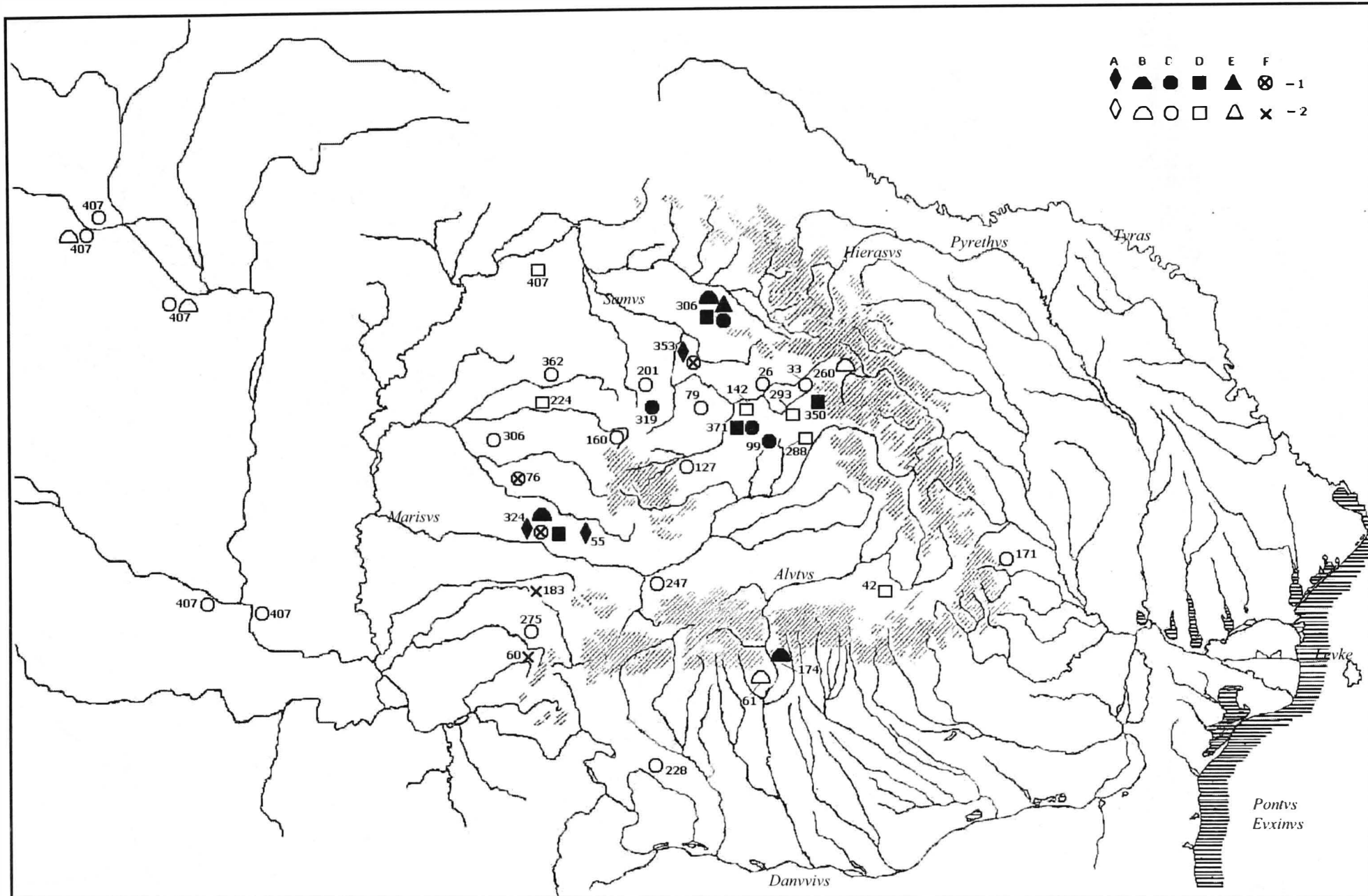
Pl. 4. Descoperirile cu diferite tipuri monetare grecești în Dacia nord-dunăreană: 1, tezaure; 2, descoperiri izolate

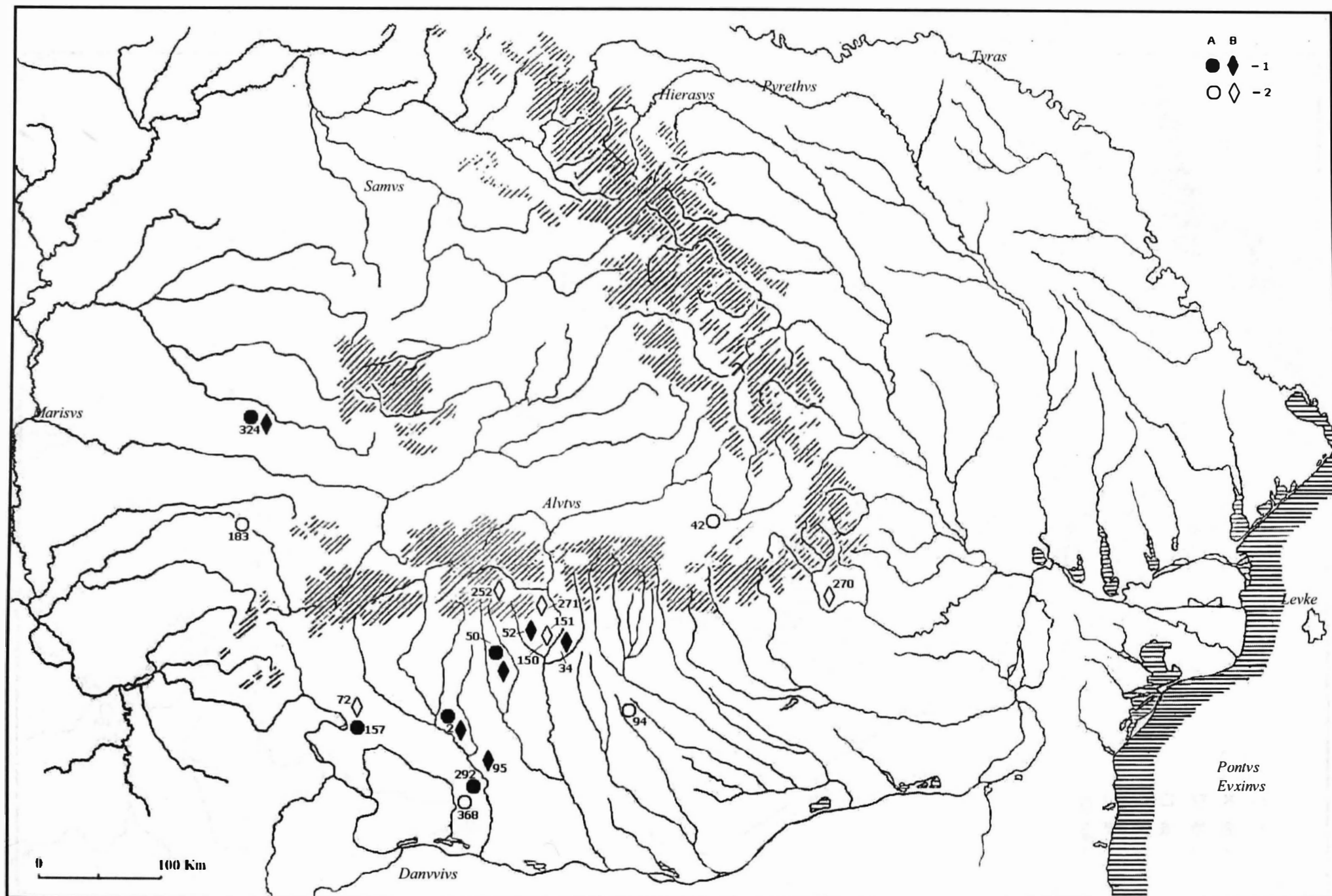
Pl. 5. Descoperirile de monede locale din Dacia nord-dunăreană: A - Începuturile monetăriei locale; B - Tipul Rasa; 1, tezaure; 2, descoperiri izolate

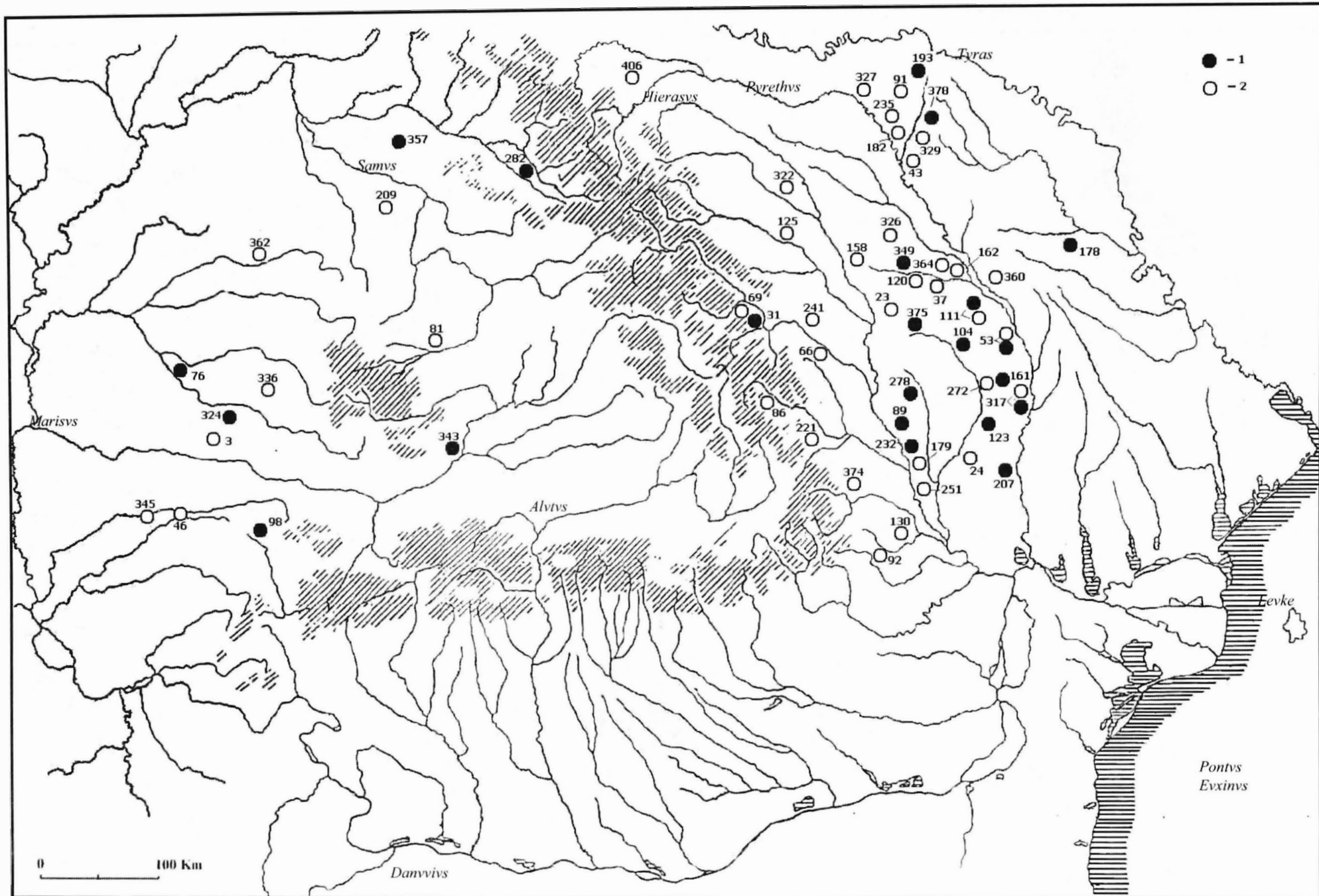
Pl. 6. Descoperirile de monede locale din Dacia nord-dunăreană cu tipurile: A - Banat; B - Criciova; C - Ramna; D - Agris - Şilandia; 1, tezaure; 2, descoperiri izolate

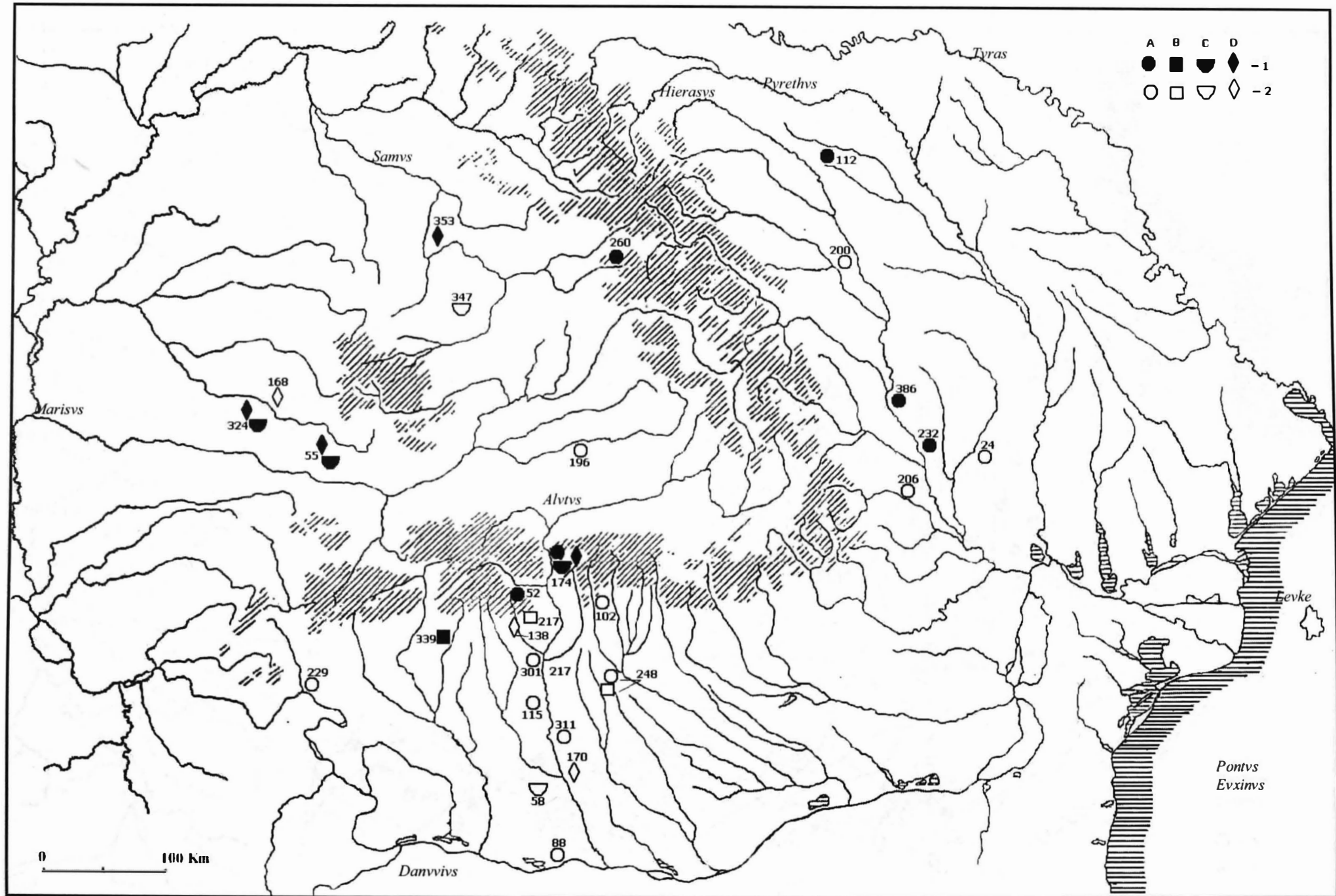
Pl. 7. Descoperirile de monede locale din Dacia nord-dunăreană cu tipurile: A - Tulghieș - Șilindia; B - „călăreț cu pasăre”; C - Crișeni - Berchieș; D - Tonciu; E - Sighet; F - „cu cifre romane”; 1, tezaure; 2, descoperiri izolate

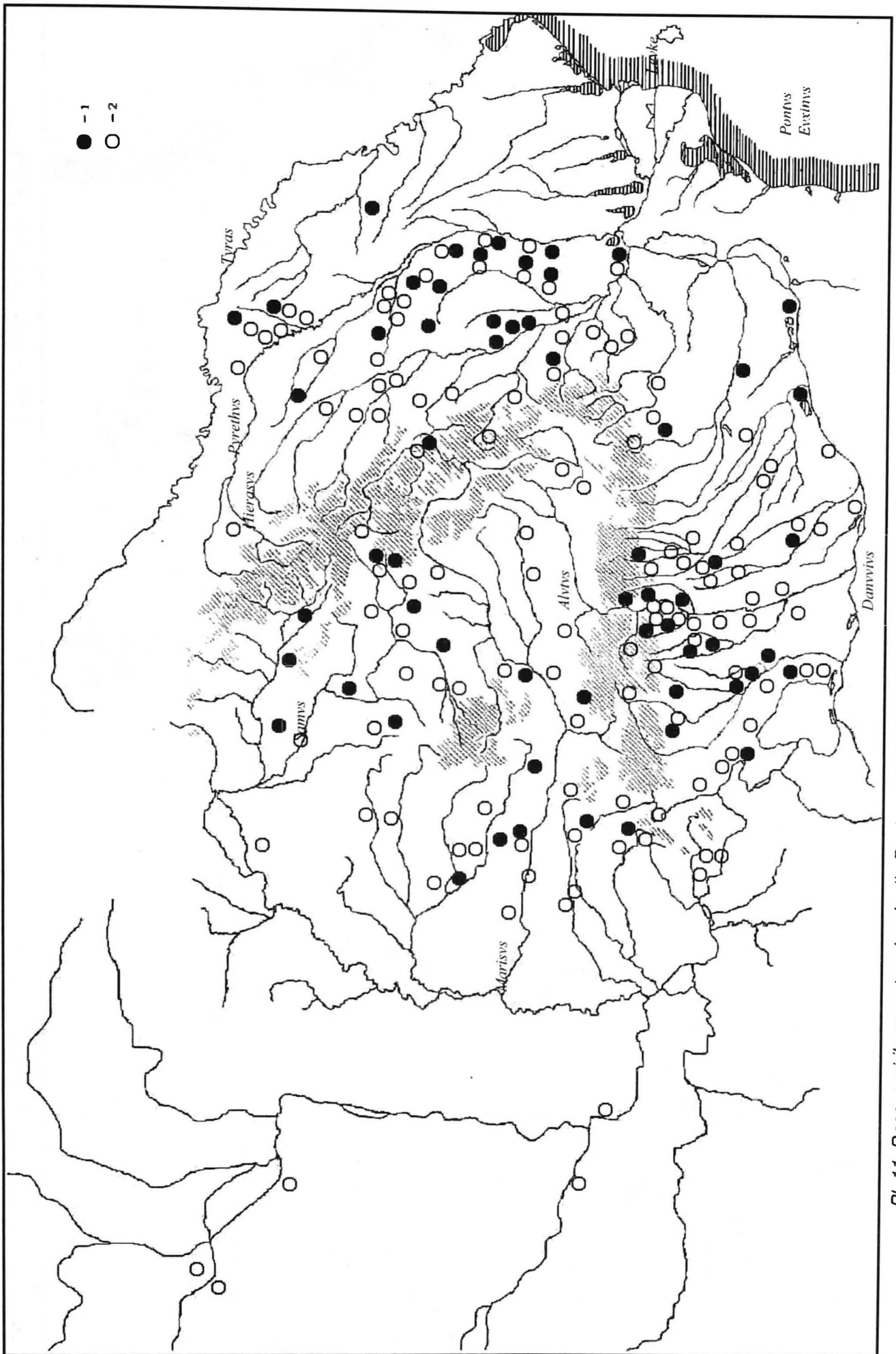
Pl. 8. Descoperirile de monede locale din Dacia nord-dunăreană cu tipurile: A - Larissa; B - „cu cap janiform”; 1, tezaure; 2, descoperiri izolate

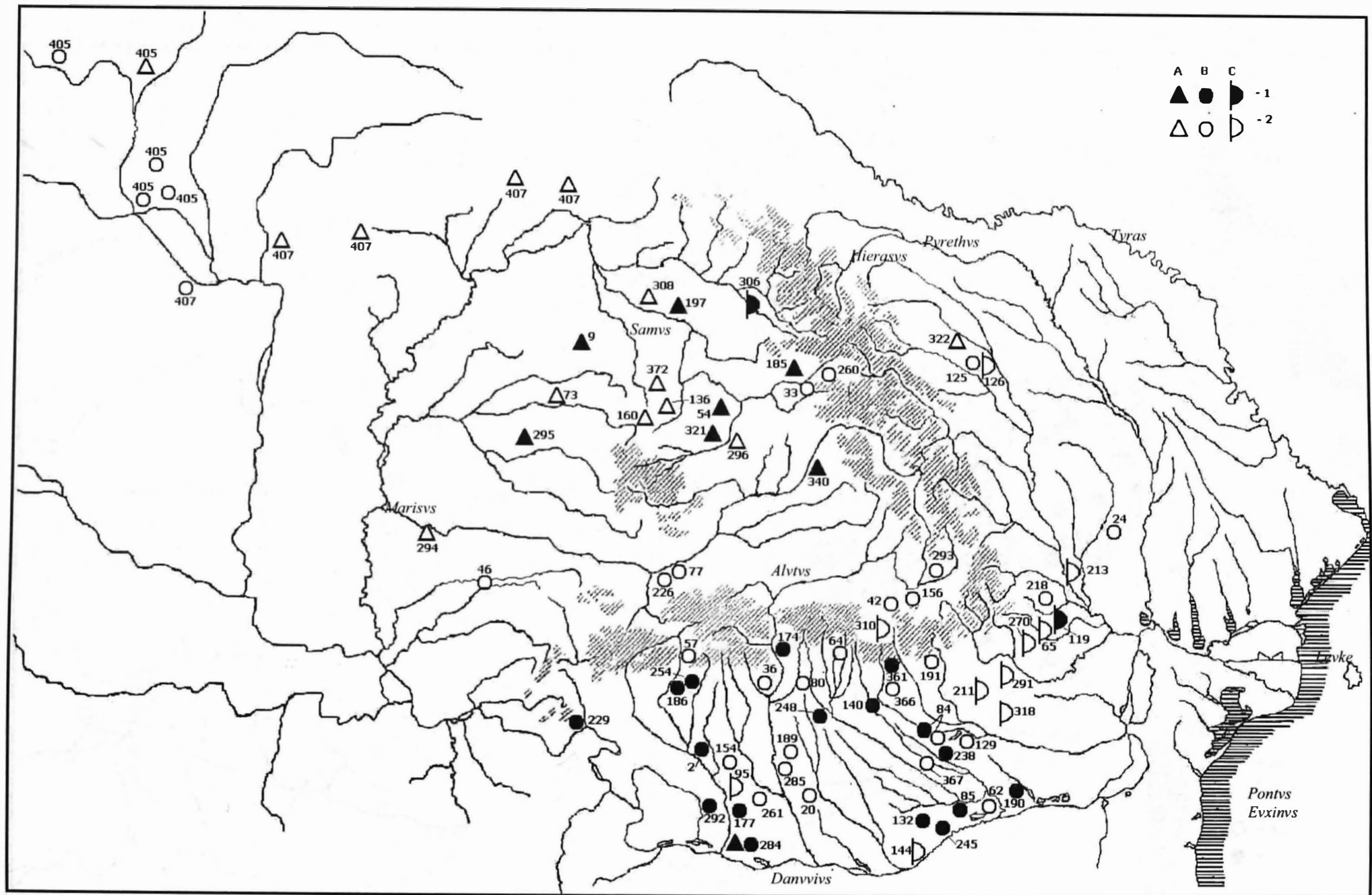
Pl. 9. Descoperirile de monede locale din Dacia nord-dunăreană cu tipul Huși - Vovriești: 1, tezaure; 2, descoperiri izolate

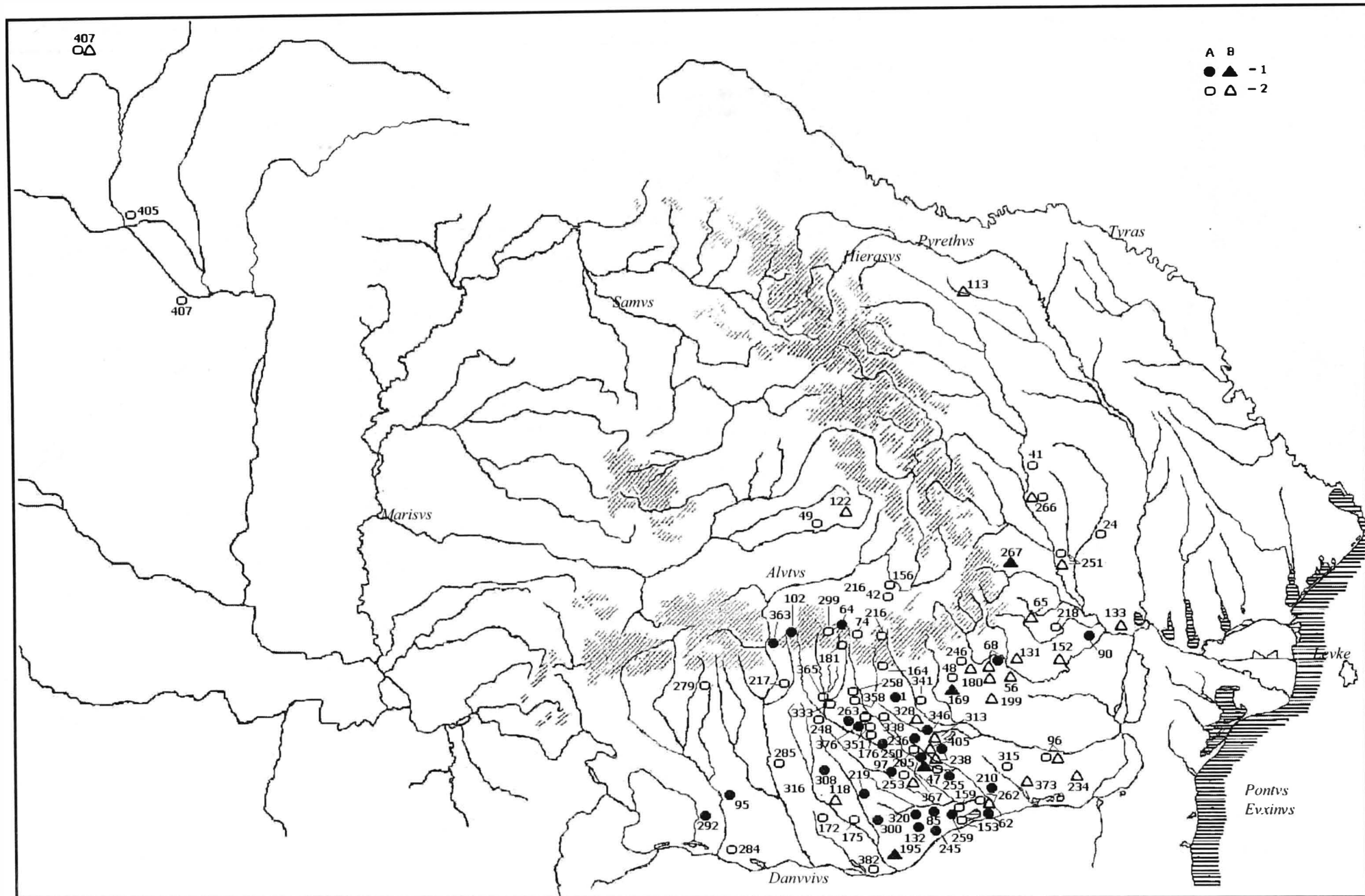
Pl. 10. Descoperirile de monede locale din Dacia nord-dunăreană cu tipurile: A - Prundu - Jiblea; B - Ocnîța - Cărbunești; C - „cu cap uman sub cal”; D - Jiblea; 1, tezaure; 2, descoperiri izolate

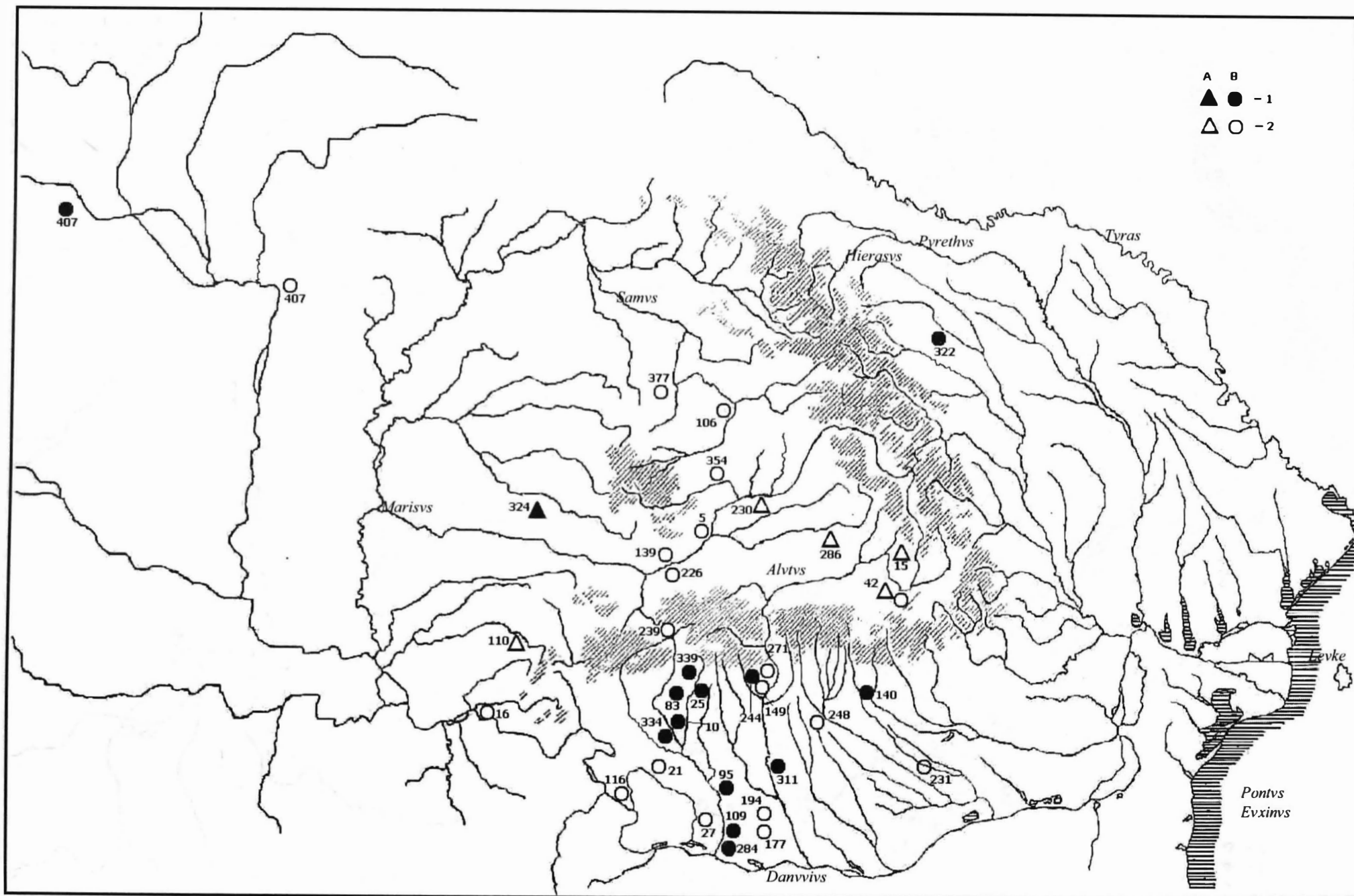
Pl. 11. Descoperirile monetare locale din Dacia nord-dunăreană din prima fază de dezvoltare: 1, tezaure; 2, descoperiri izolate

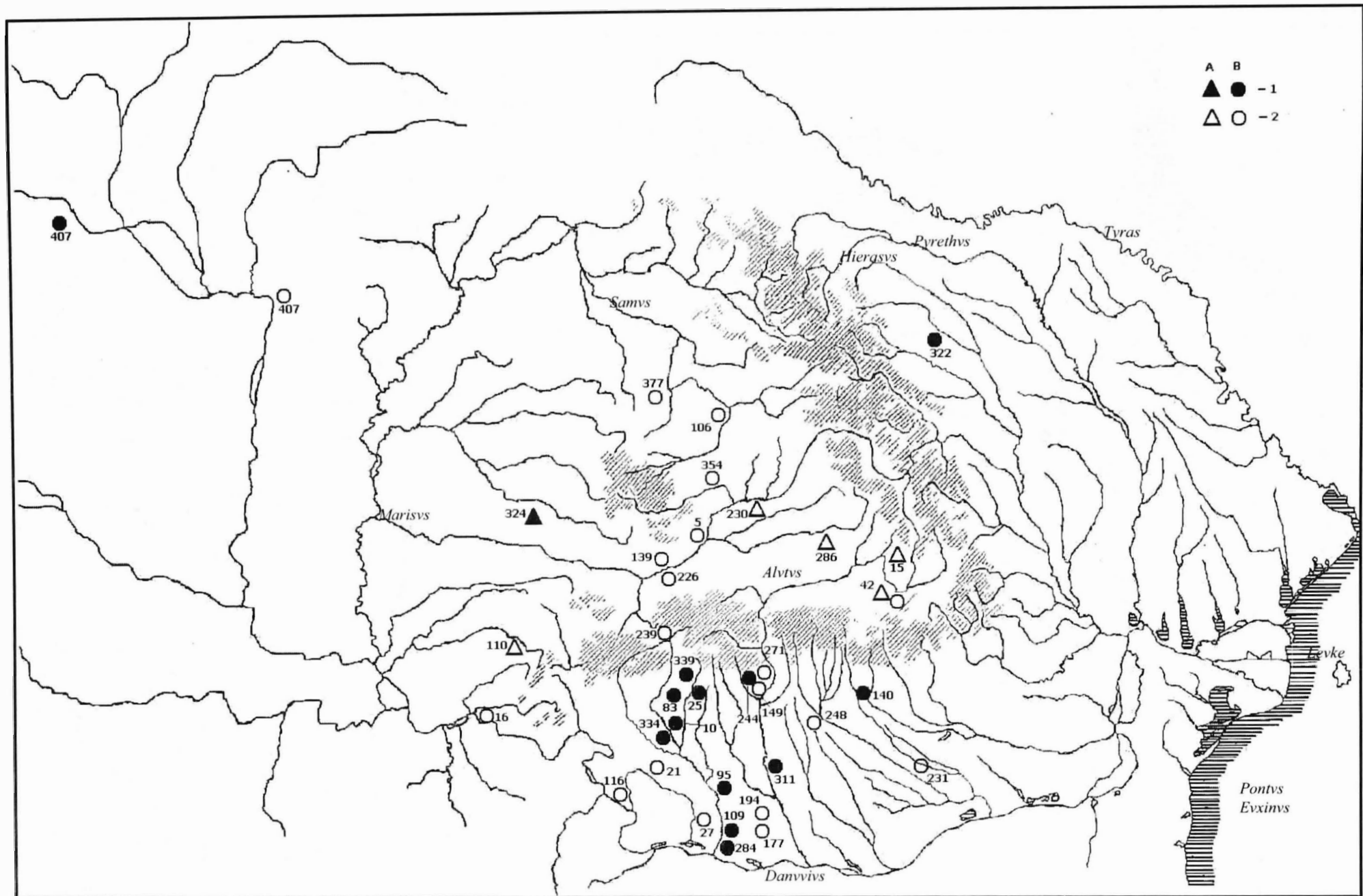
Pl. 12. Descoperirile de monede locale din Dacia nord-dunăreană cu tipurile: A - Medieșu - Aurit; B - Adâncata - Mănăstirea; C - Dumbrăveni; 1, tezaure; 2, descoperiri izolate

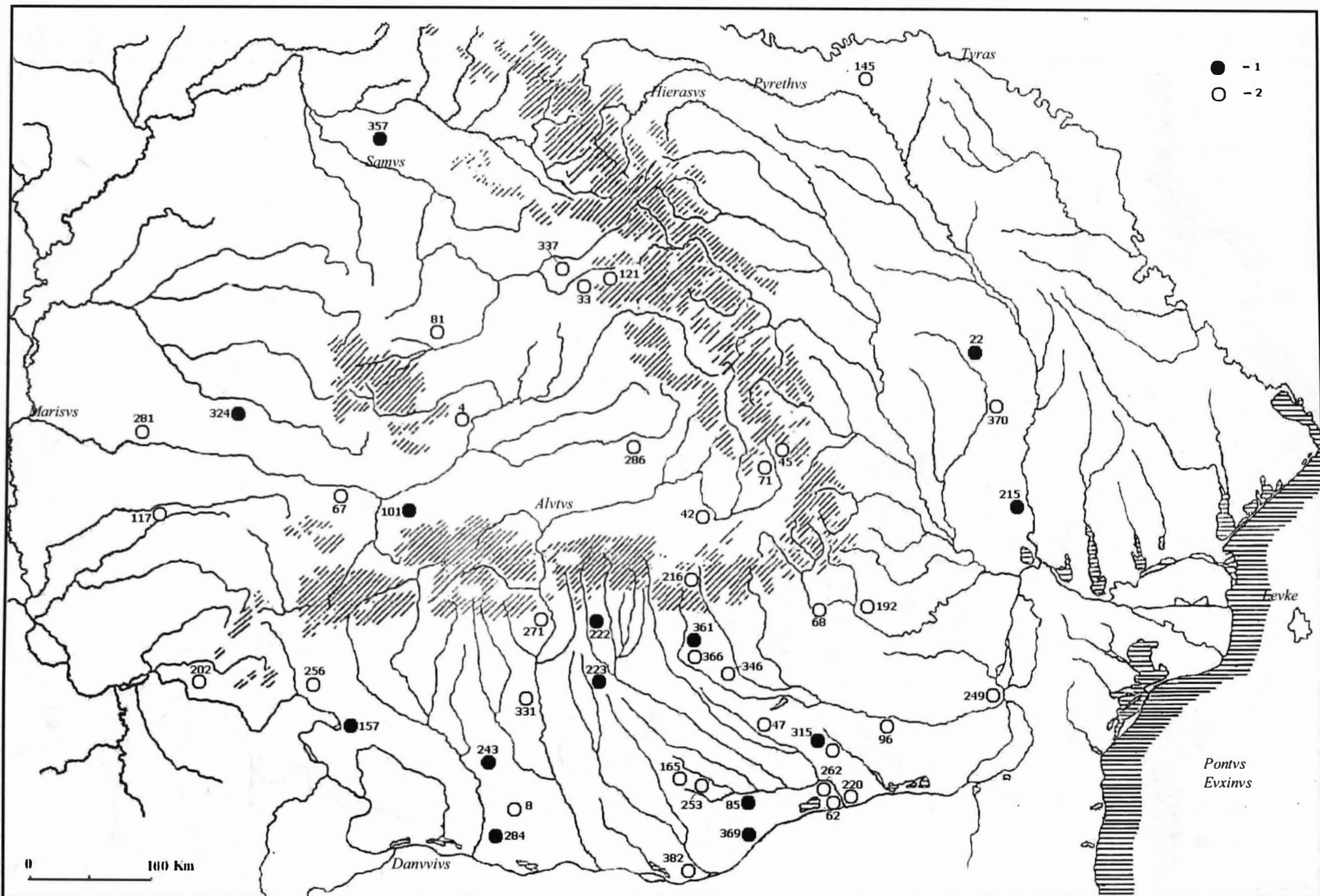
Pl. 13. Descoperirile de monede locale din Dacia nord-dunăreană cu tipurile : A - Vârteju - București; B - Inotești - Râcoasa; 1, tezaure; 2, descoperiri izolate

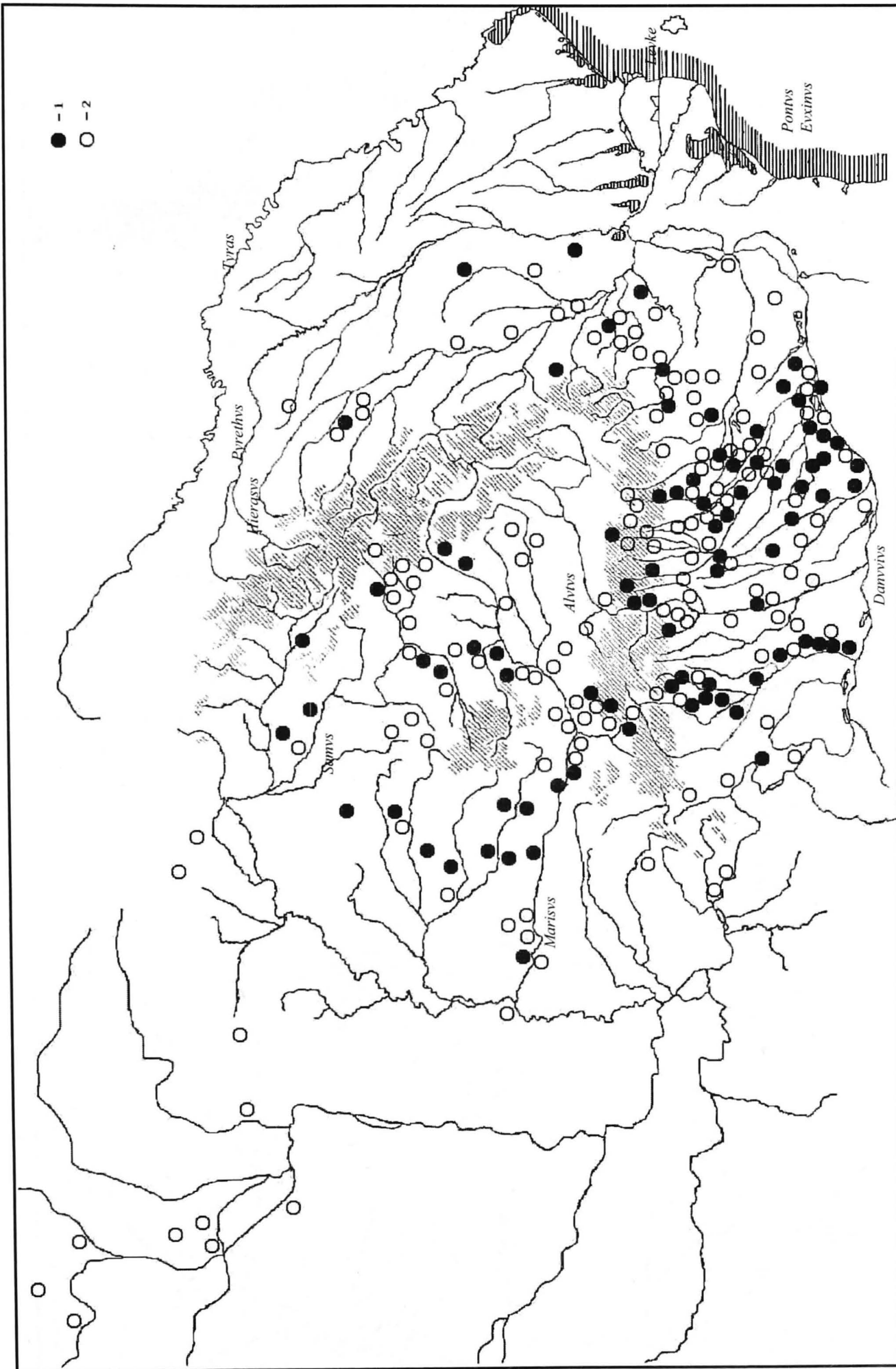
Pl. 14. Descoperirile de monede locale din Dacia nord-dunăreană cu tipurile: A - Cladovo - Saschiz; B - Aninoasa - Dobrești; 1, tezaure; 2, descoperiri izolate

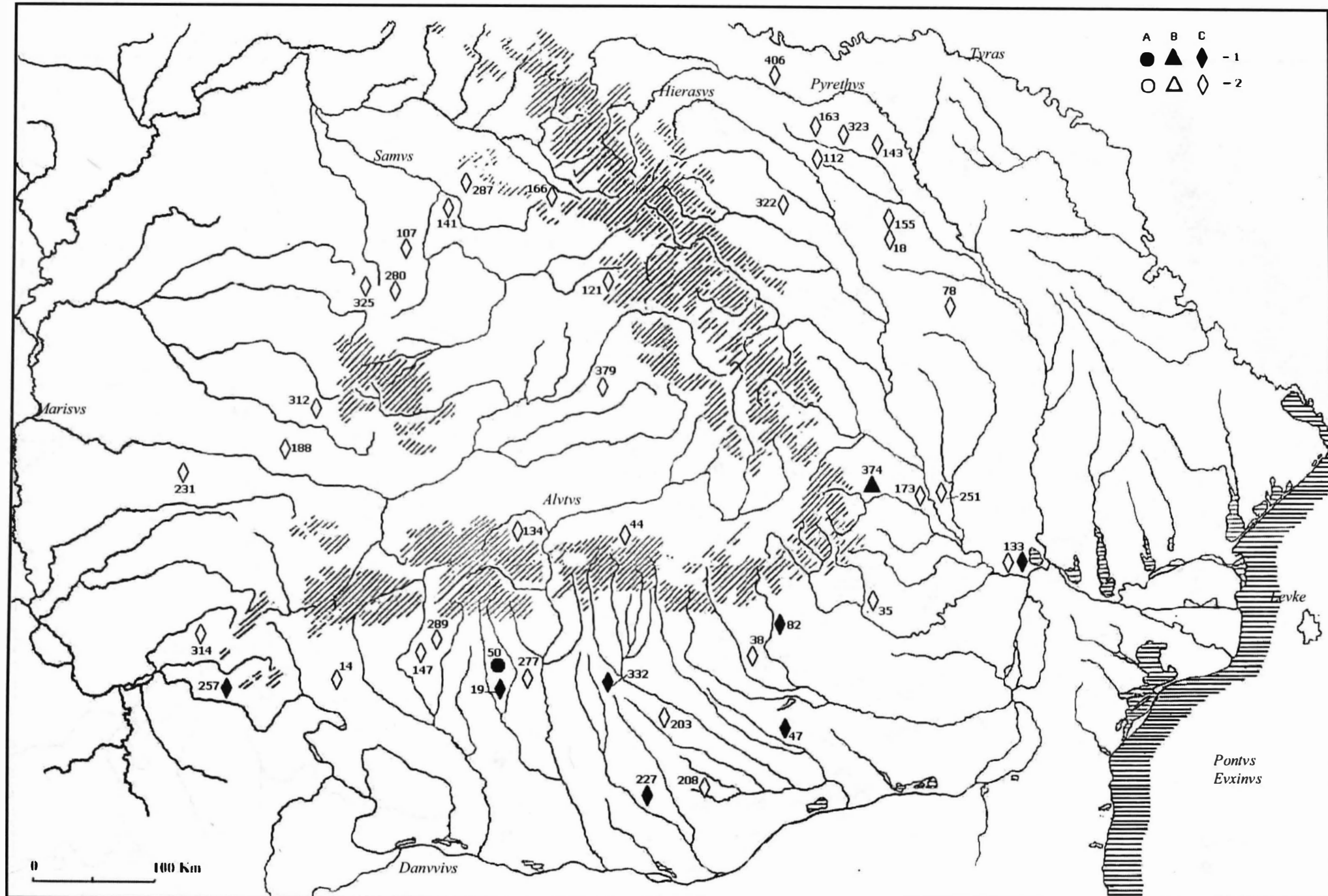
Pl. 14. Descoperirile de monede locale din Dacia nord-dunăreană cu tipurile : A - Cladovo - Saschiz; B - Aninoasa - Dobrești; 1, tezaure; 2, descoperiri izolate

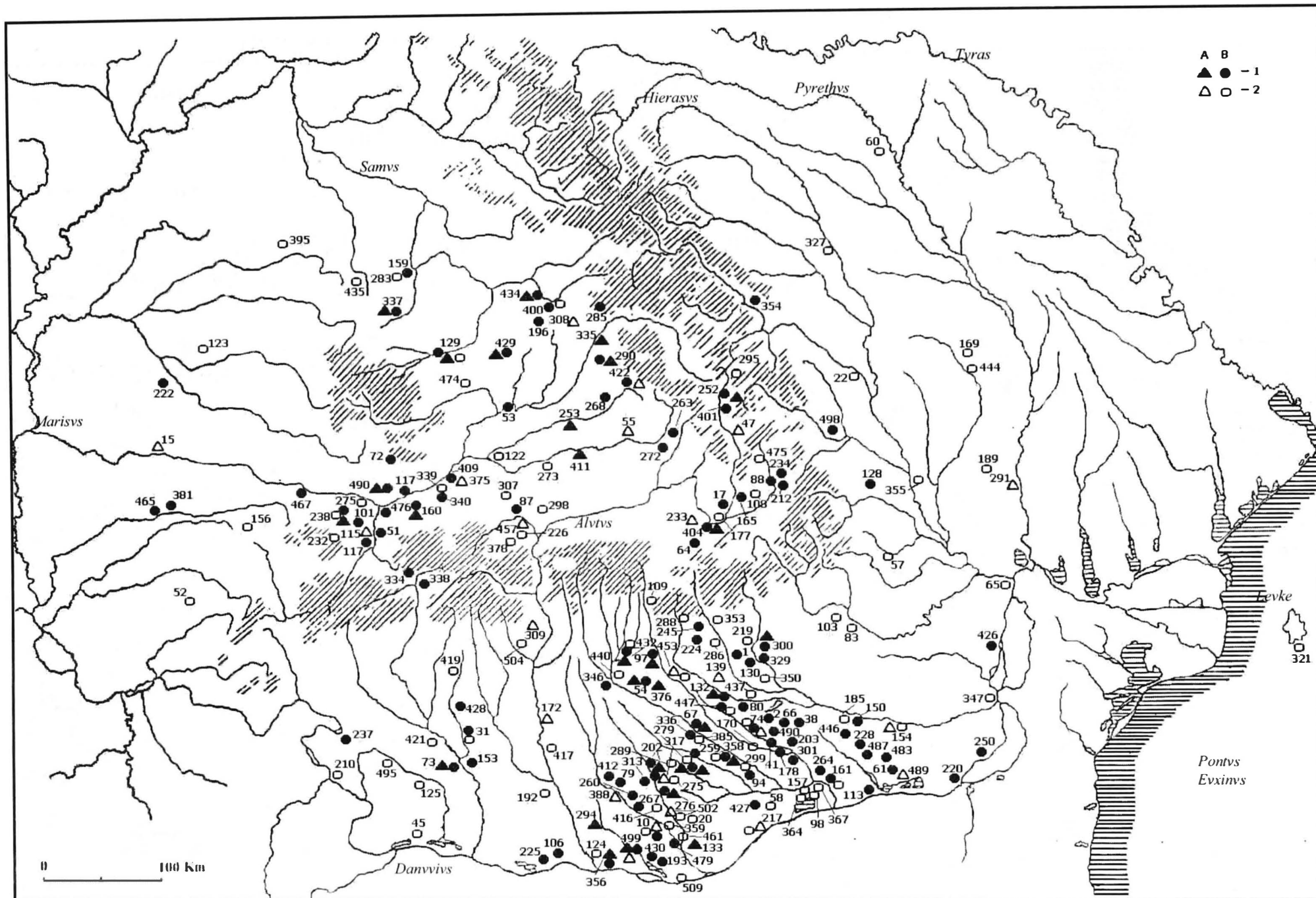
Pl. 16. Descoperirile de monede locale din Dacia nord-dunăreană aparținând tipului „combinat” (Alexandru cel Mare - Filip III Arideul); 1, tezaure; 2, descoperiri izolate

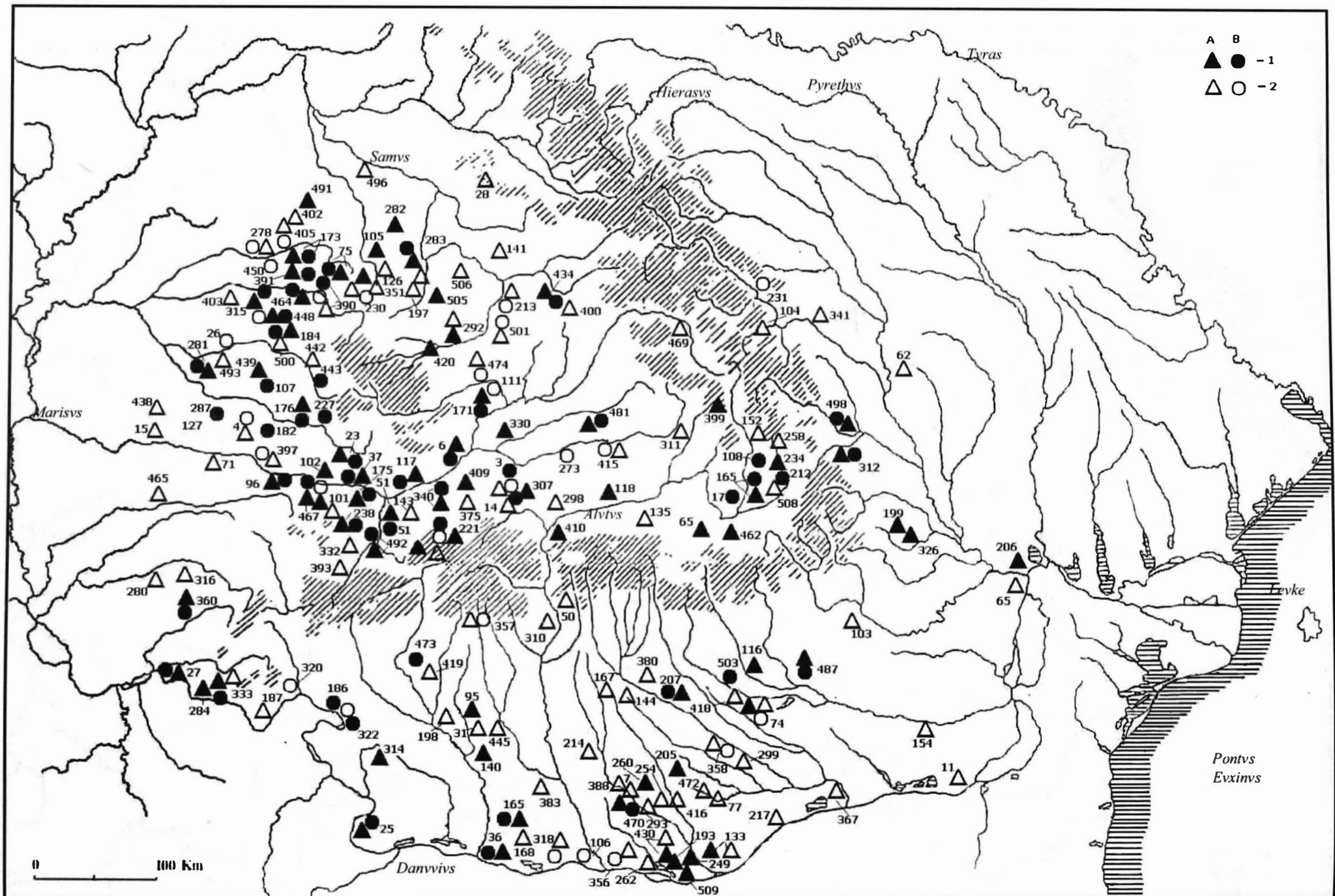
Pl. 17. Descoperirile monetare locale din Dacia nord-dunăreană din a doua fază de dezvoltare: 1, tezaure; 2, descoperiri izolate

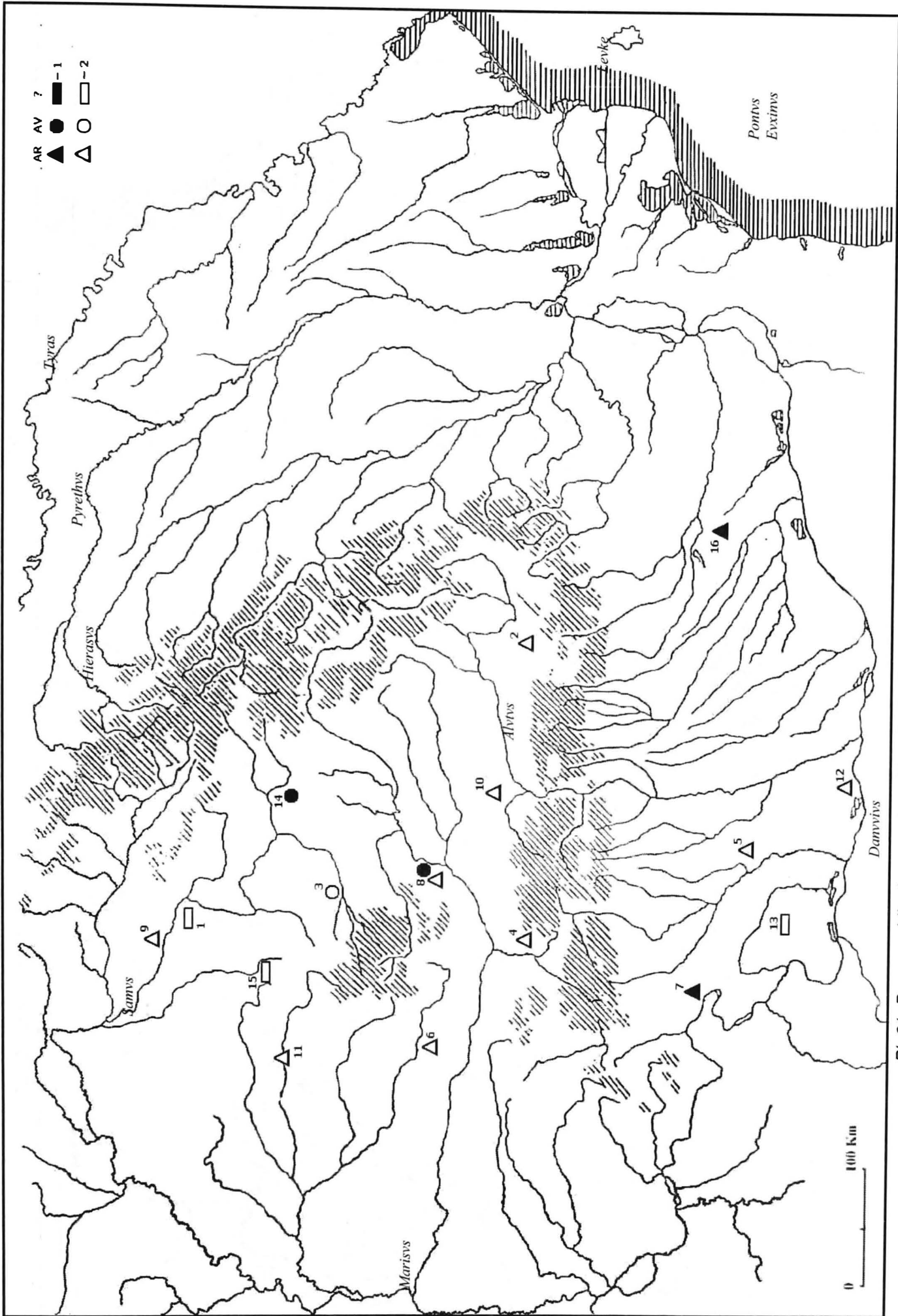
Pl. 18. Descoperirile de monede locale din Dacia nord-dunăreană cu alte tipuri: A - Bugiulești; B - Voloșcani; C - neprecizat sau „înyachi”: 1, tezaure; 2, descoperiri izolate.

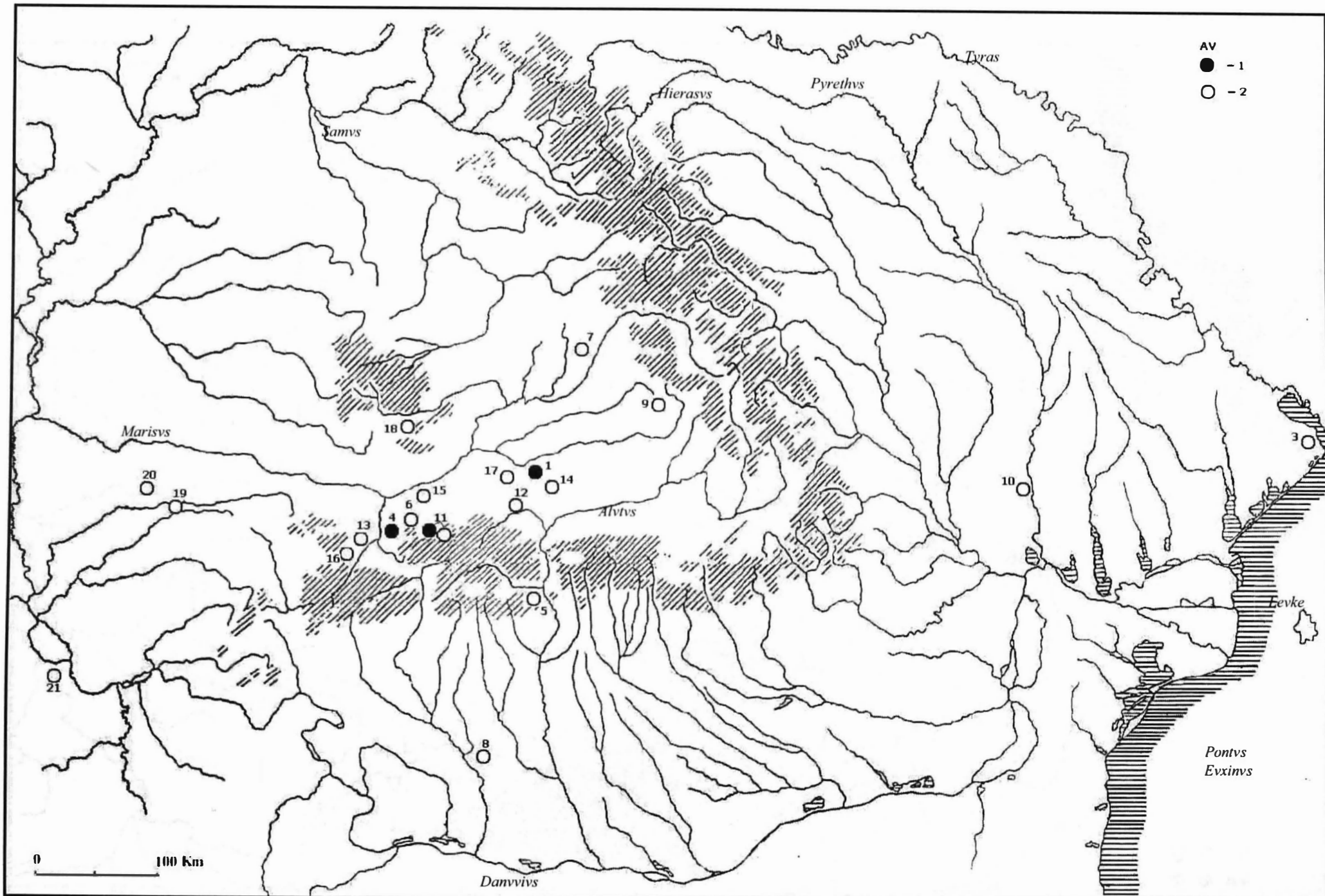
Pl. 19. Descoperirile monetare din Dacia nord-dunăreană cu tipurile: A - Macedonia I; B - Thasos; 1, tezaure; 2, descoperiri izolate

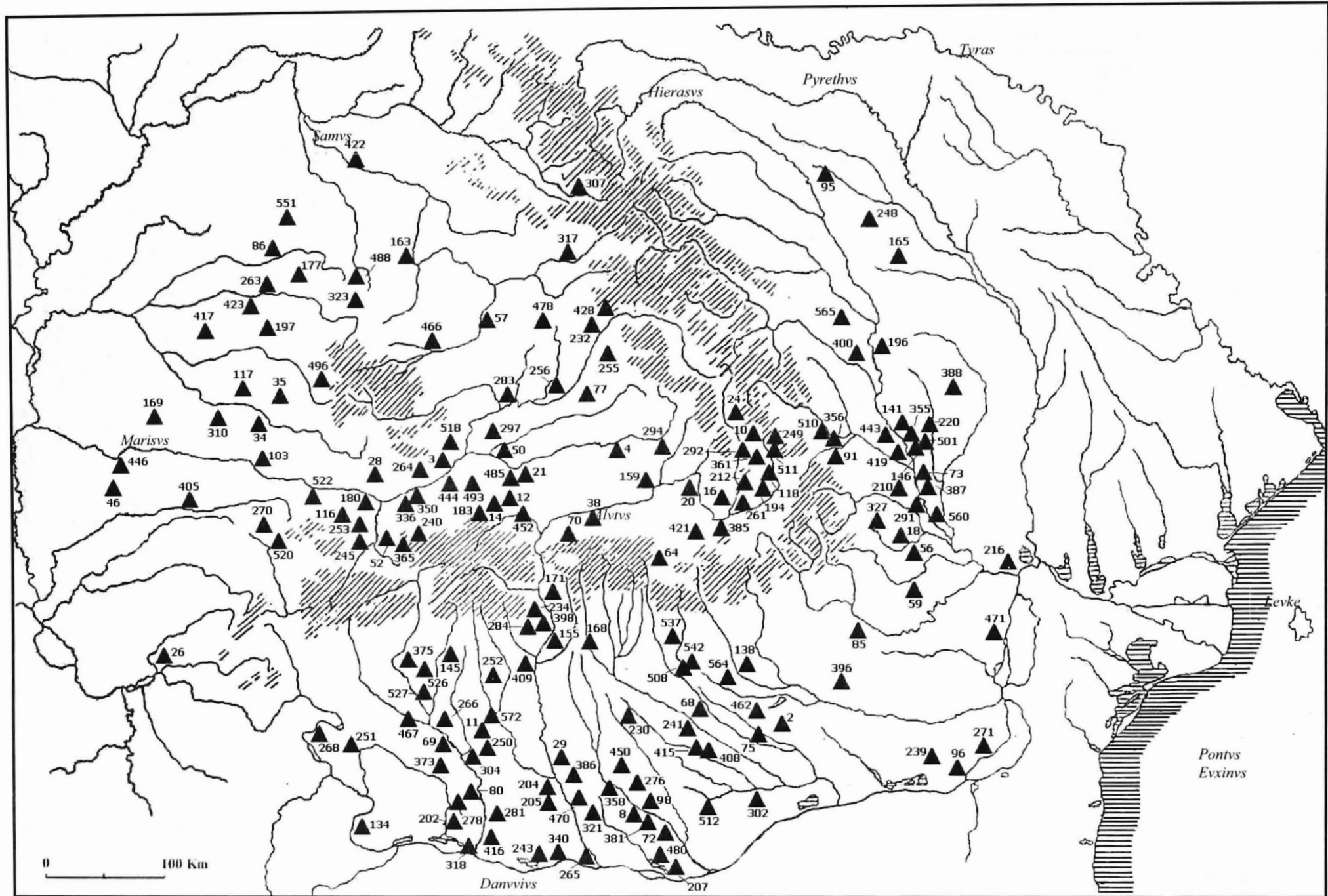
Pl. 20. Descoperirile monetare din Dacia nord-dunăreană cu tipurile: A - Dyrrhachium; B - Apollonia; 1, tezaure; 2, descoperiri izolate

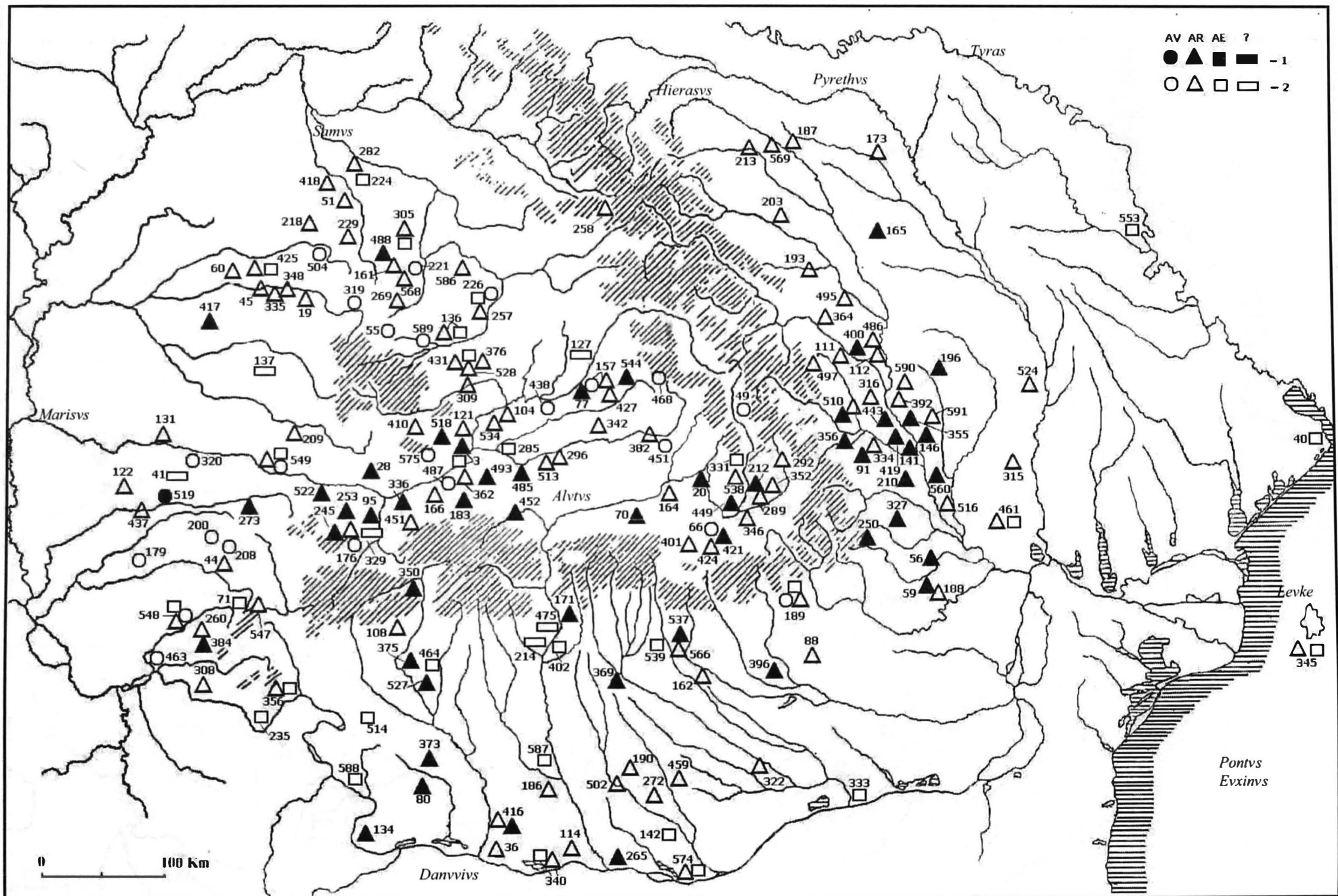
Pl. 21. Descoperirile de monede celtice din Dacia nord-dunăreană; 1, tezaure; 2, descoperiri izolate

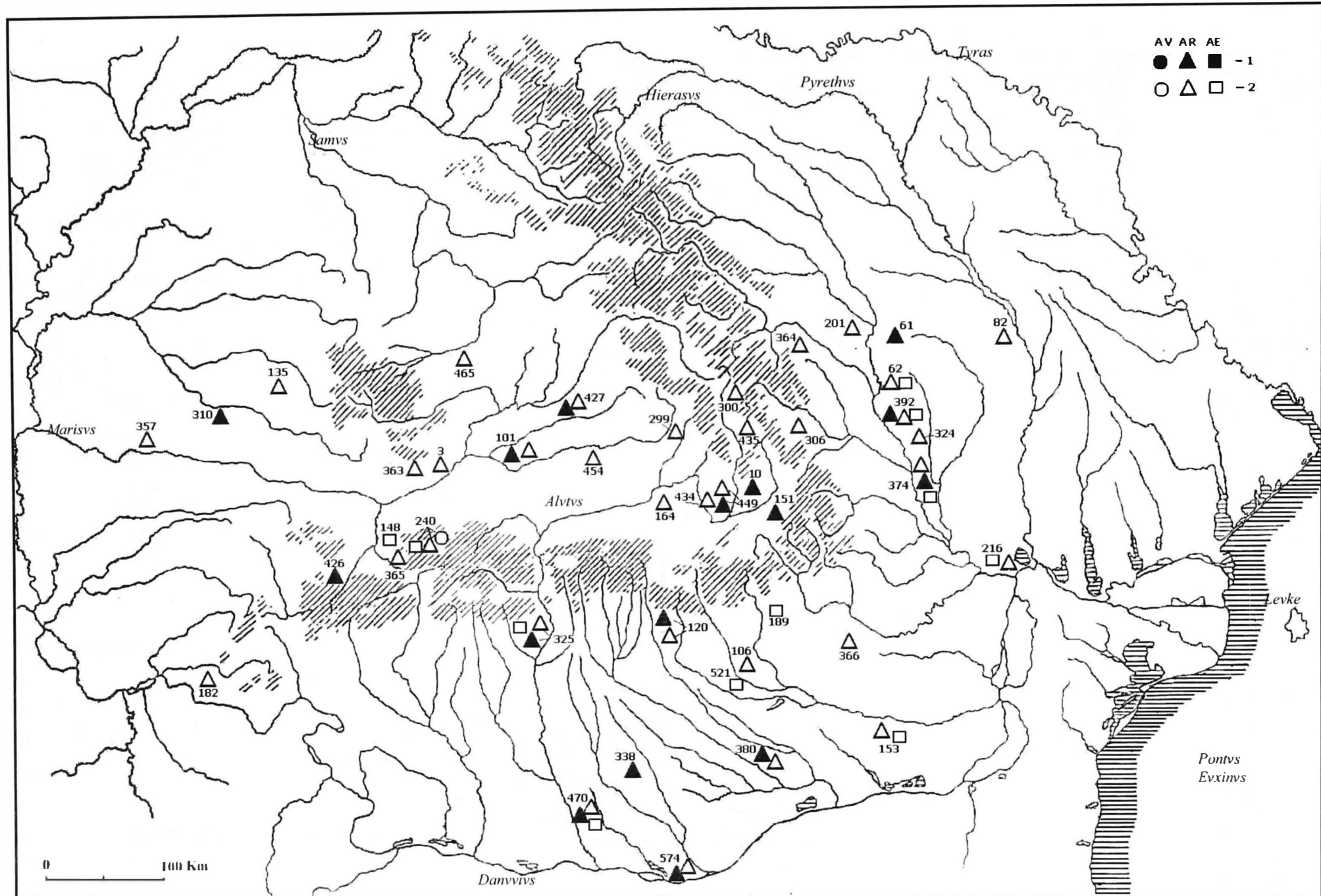
Pl. 22. Descoperirile de monede cu tipul Koson din Dacia nord-dunăreană; 1, tezaure; 2, descoperiri izolate

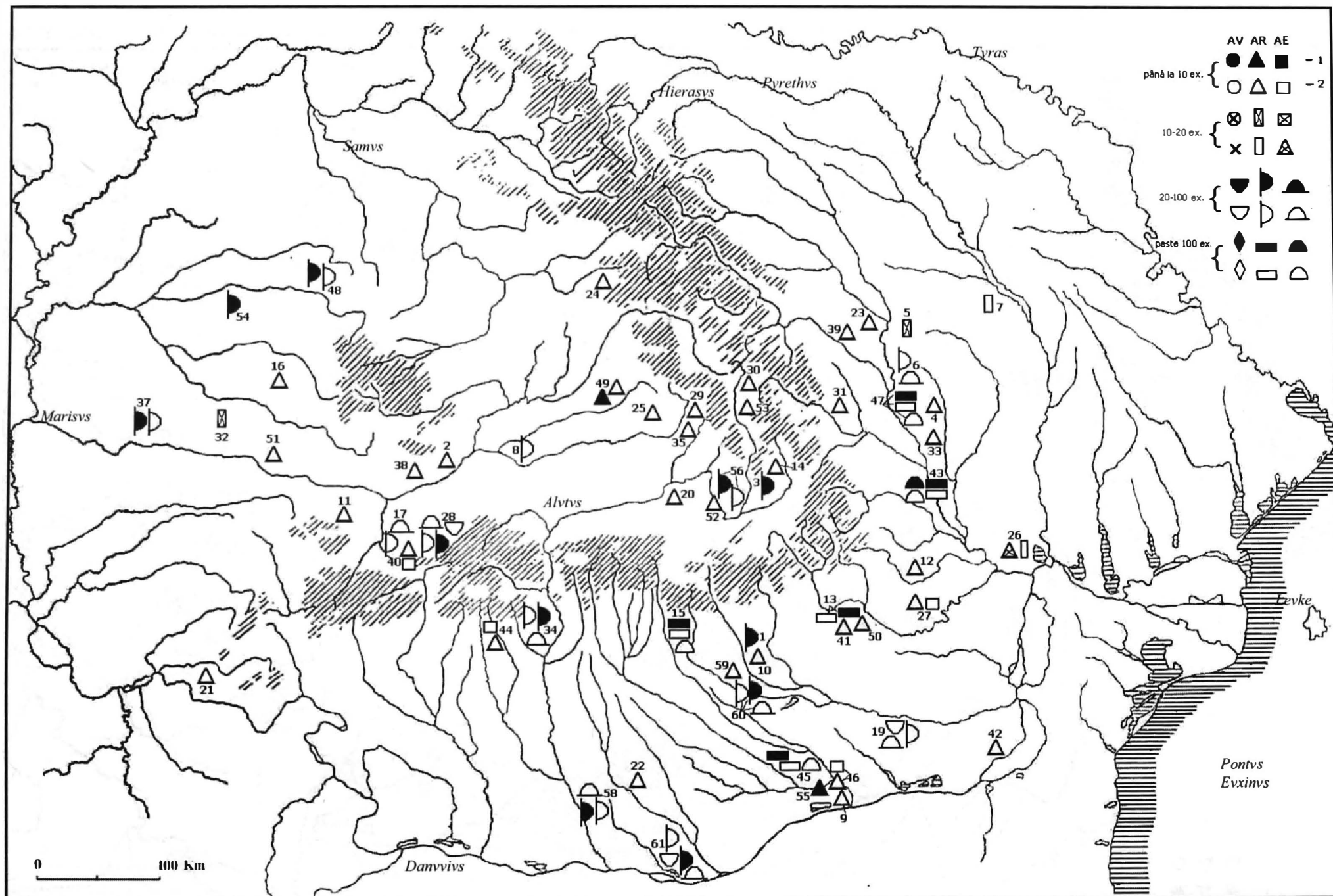
Pl. 23. Tezaurile cu denari romani republicani din Dacia nord-dunăreană (fără context arheologic)

Pl. 24. Descoperirile de monede romane imperiale timpurii (până în 106 p.C.) din Dacia nord-dunăreană (fără context arheologic): 1, tezaure; 2, descoperiri izolate

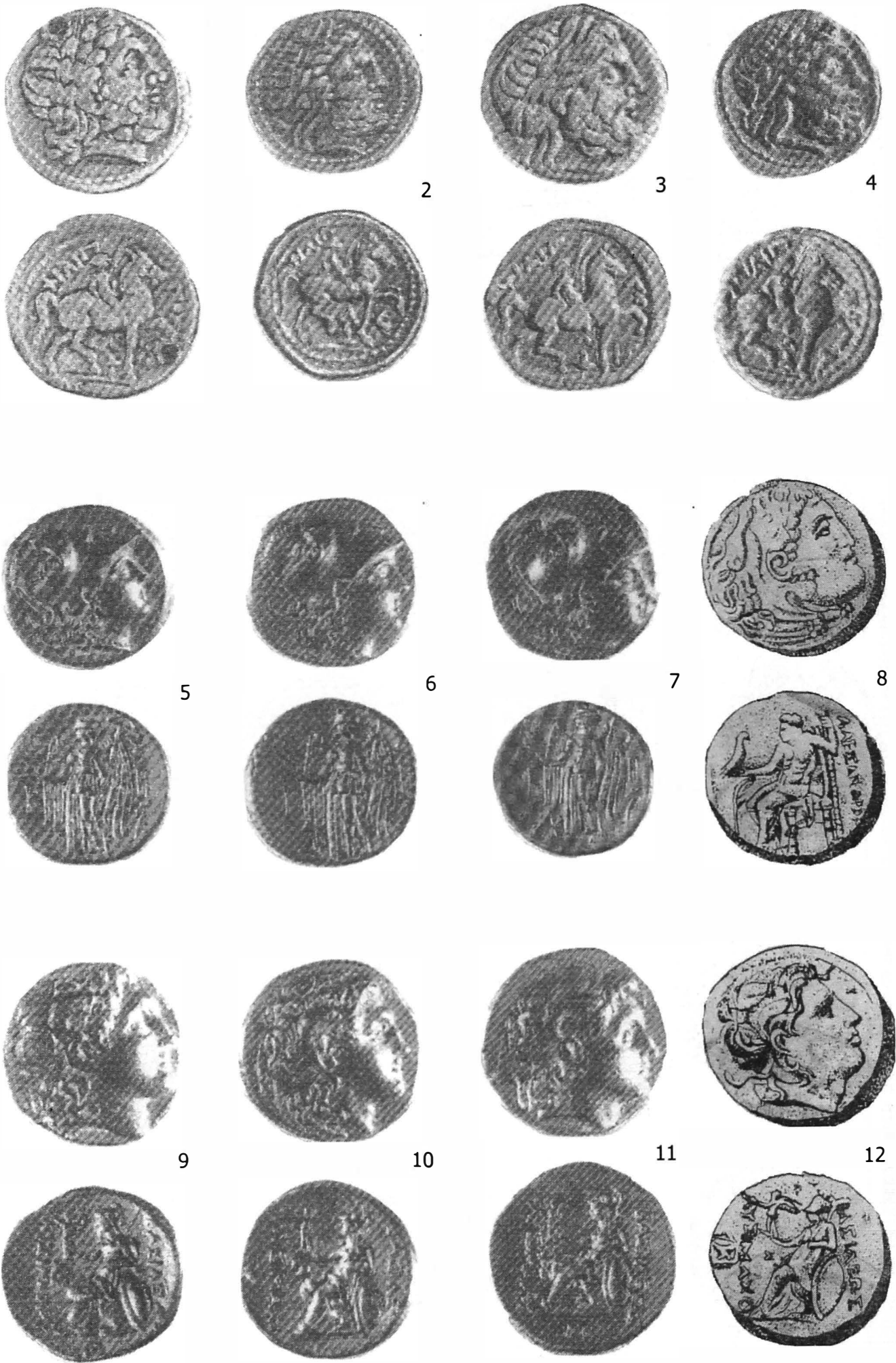
Pl. 25. Descoperirile de monede romane republicane și imperiale timpurii (până în 106 p.C.) din așezări ale Daciei nord-dunărene: 1, tezaure; 2, descoperiri izolate

Pl. 26. Descoperirile de monede străine și locale din așezările Daciei nord-dunărene (până în 106 p.C.): 1, tezaure; 2, descoperiri izolate

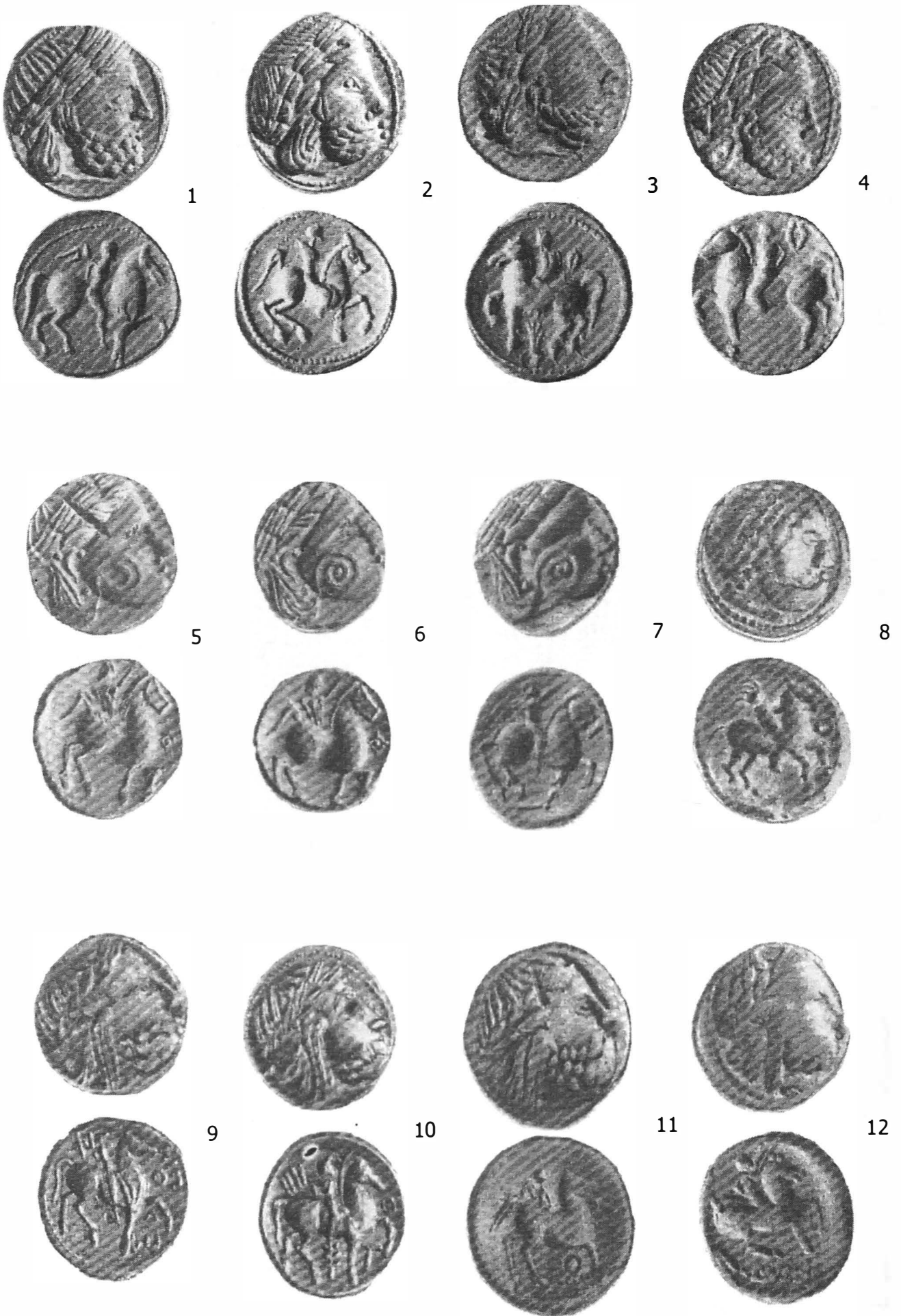
Pl. 27. Tipuri monetare străine care au circulat în Dacia nord-dunăreană: 1, Cyzic (stater); 2, Histria (argint); 3, Olbia (as); 4, Histria (bronz); 5, Olbia (stater); 6, Tyras (aramă); 7-8, Callatis; 9, Tyras (aramă); 10, Tyras (drahmă); 11, Tomis (1, 3 și 5-6, după B. Head; 2 și 9-10, după A.A. Nudelman; 4, 7-8 și 11, după C. Preda)

Pl. 28. Tipuri monetare străine care au circulat în Dacia nord-dunăreană: 1-4, Filip II (tetradrahmă); 5-7, Alexandru cel Mare (stater); 8, Alexandru cel Mare (tetradrahmă); 9-11, Lisimah (stater); 12, Lisimah (tetradrahmă); (1-4, 5-7 și 9-11, după C. Preda; 8, 12, după B. Head)

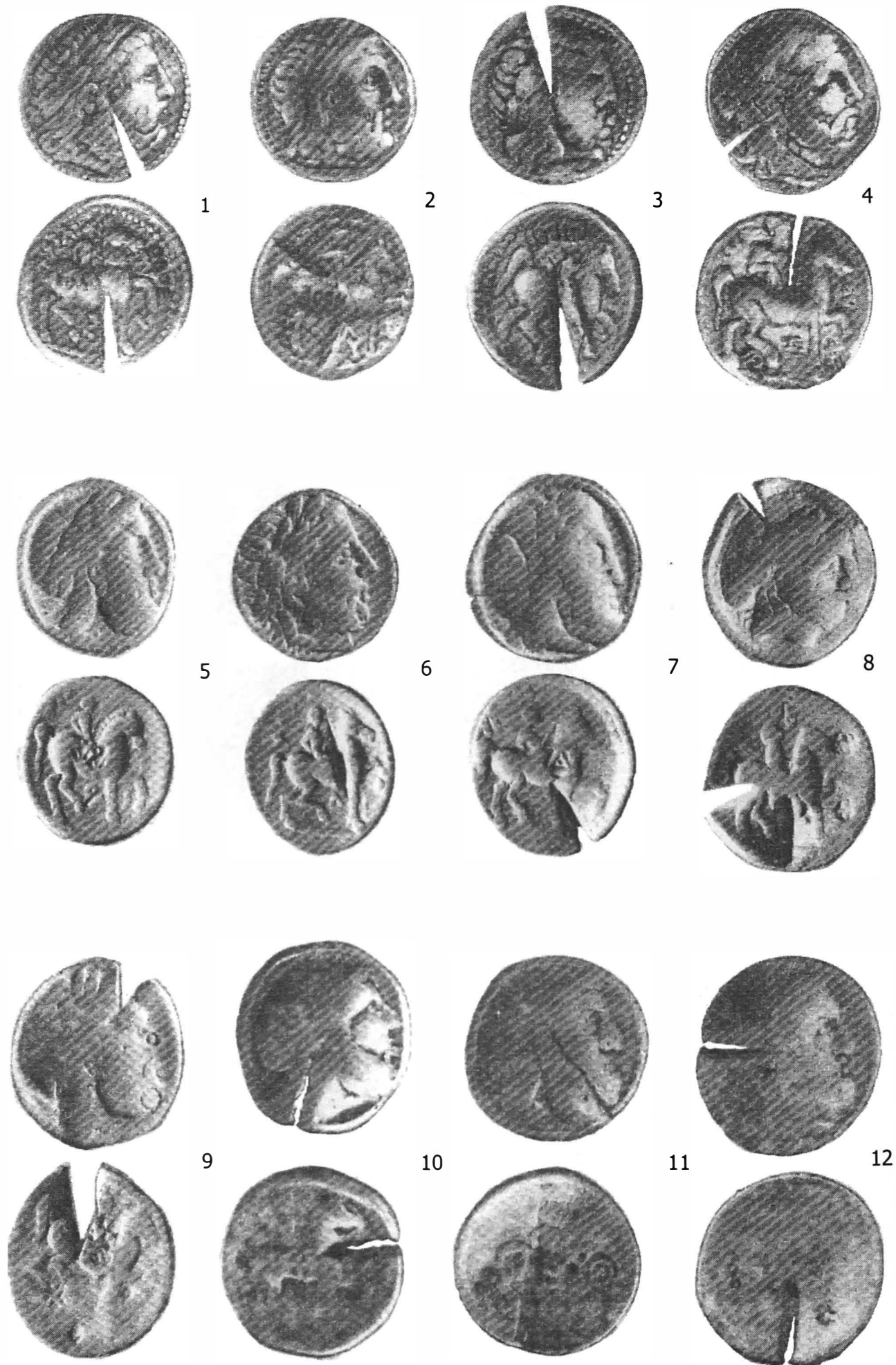
*Pl. 29. Tipuri monetare locale care au circulat în Dacia nord-dunăreană:
1-8, imitații de tip Filip II din primele serii; 9-12, Rasa (după C. Preda)*

Pl. 30. Tipuri monetare locale care au circulat în Dacia nord-dunăreană: 1-4, Banat; 5-7, Criciova; 8, Agraș; 9-12, Ramna (după C. Preda)

Pl. 31. Tipuri monetare locale care au circulat în Dacia nord-dunăreană: 1-4, Tulgheș;
 5-6, "călăreț cu pasăre"; 7-8, Crișeni - Berchieș; 9-10, Tonciu cu sigla B; 11-12, Sighet (după C. Preda)

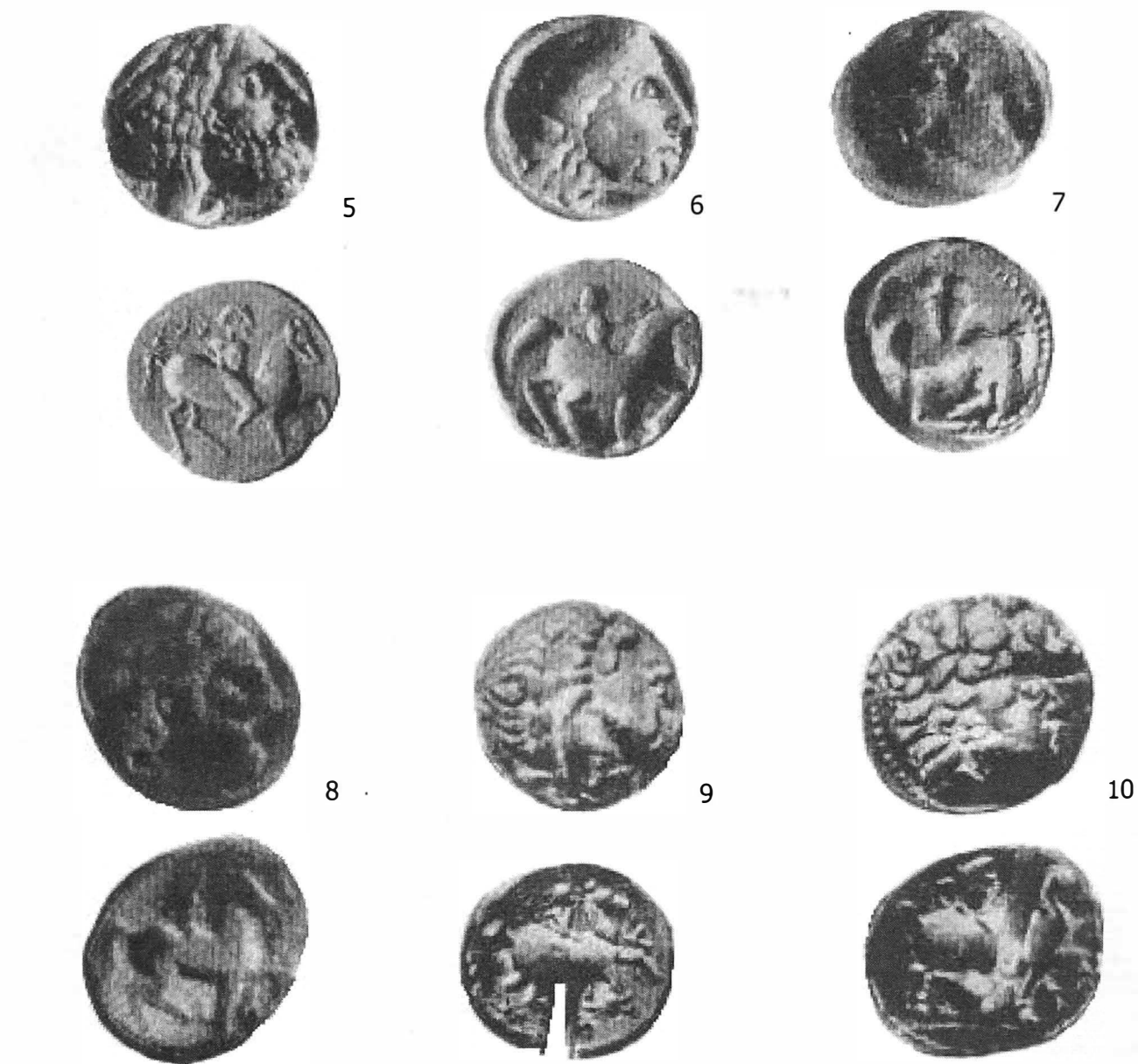
Pl. 32. Monede locale de tip Huși - Vovriești (1-12) (după C. Preda)

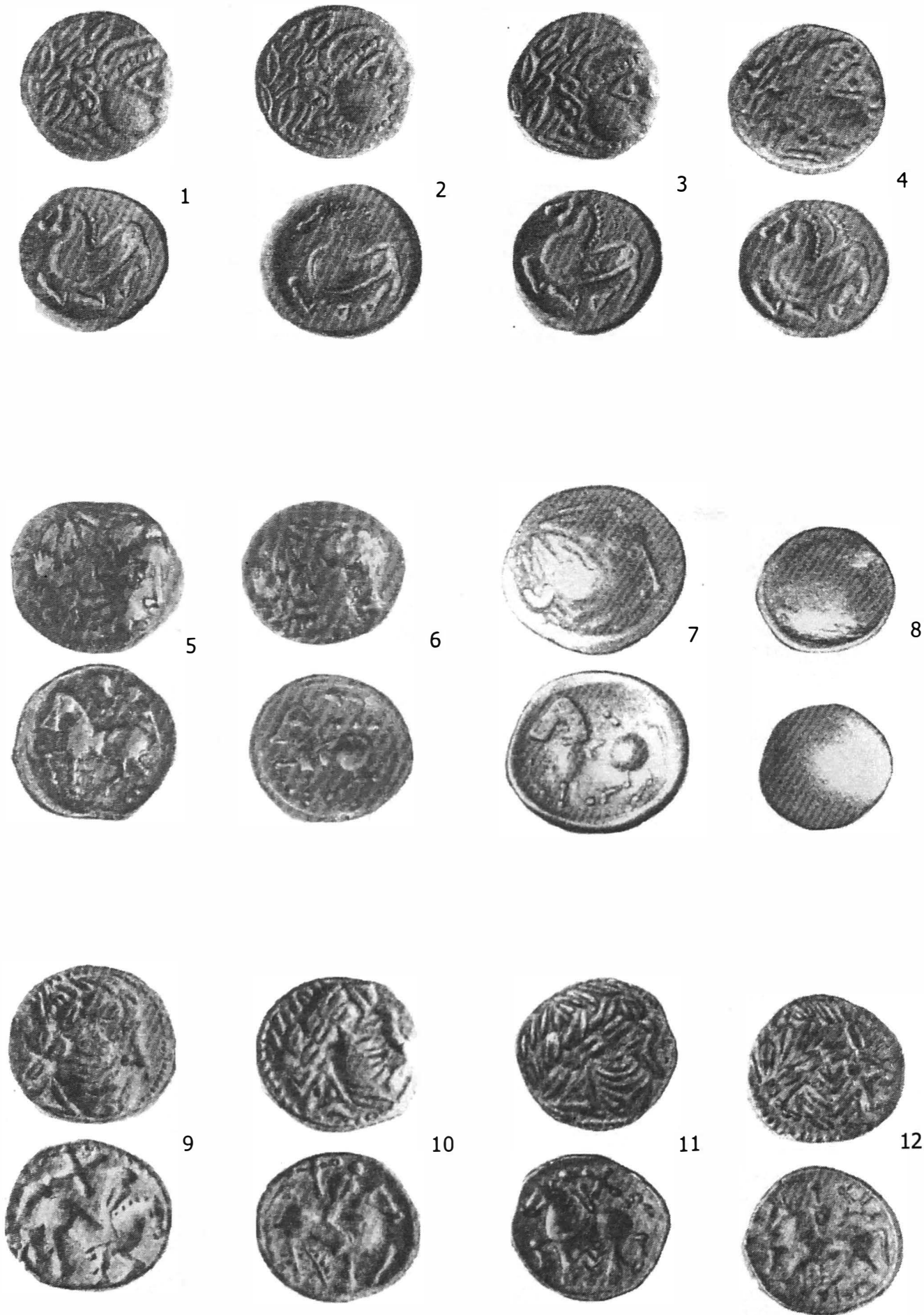
Pl. 33. Tipuri monetare locale care au circulat în Dacia nord-dunăreană:
1-7, Larissa; 9-12, "cu cap janiform" (după C. Preda)

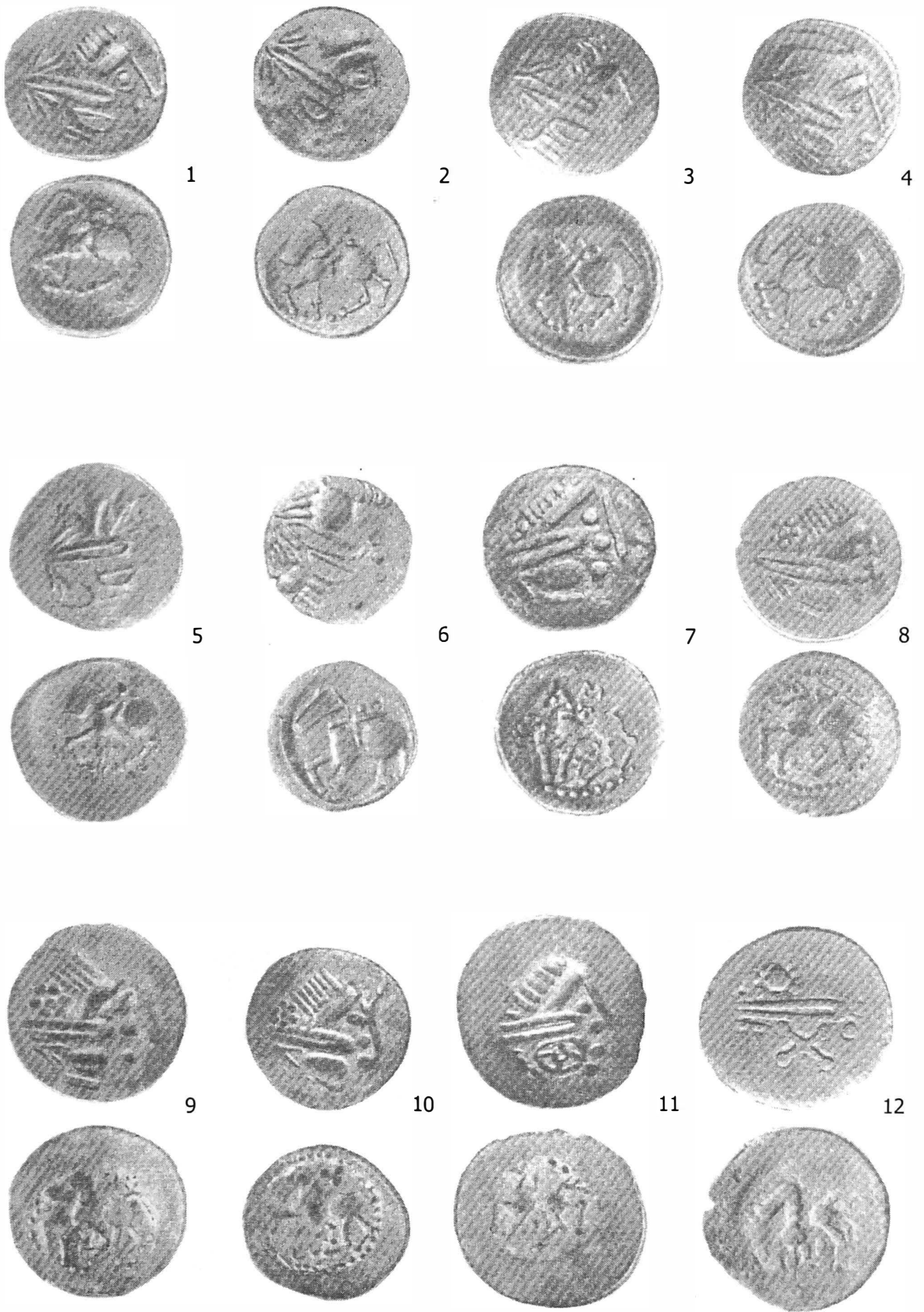
Pl. 34. Tipuri monetare locale care au circulat în Dacia nord-dunăreană: 1-2, Prundu - Jiblea; 3-4, Ocnița - Cărbunești; 5-6, cu cap uman sub cal; 7-8, Jiblea; 9-12, "cu cifre romane" (după C. Preda)

Pl. 35. Tipuri monetare locale care au circulat în Dacia nord-dunăreană: 1-3, Voloșcani; 4, Bugiulești; 5-6, Copăcenii; 7, Dorohoi; 8, Naipu; 9-10, Zepling (după C. Preda)

Pl. 36. Tipuri monetare locale care au circulat în Dacia nord-dunăreană: 1-4, Medieșu Aurit; 5-8, Adâncata - Mânăstirea; 9-12, Dumbrăveni (după C. Preda)

Pl. 37. Tipuri monetare locale care au circulat în Dacia nord-dunăreană: 1-6, Vârteju - București;
7-12, Inotești - Răcoasa (după C. Preda)

Pl. 38. Tipuri monetare locale care au circulat în Dacia nord-dunăreană: 1-4, Aninoasa - Dobrești;
5-10, Cladovo - Saschiz (după C. Preda)

1

2

3

4

5

6

7

8

9

Pl. 39. Tipuri monetare locale care au circulat în Dacia nord-dunăreană: 1-3, Aiud - Cugir; 4-6, Rădulești - Hunedoara; 7-8, Toc - Chereuș; 9, Petelea (după C. Preda)

Pl. 40. Monede locale de tipul "combinat" (Alexandru - Filip III Ardeul) (1-11, după C. Preda)

1

2

3

4

5

6

7

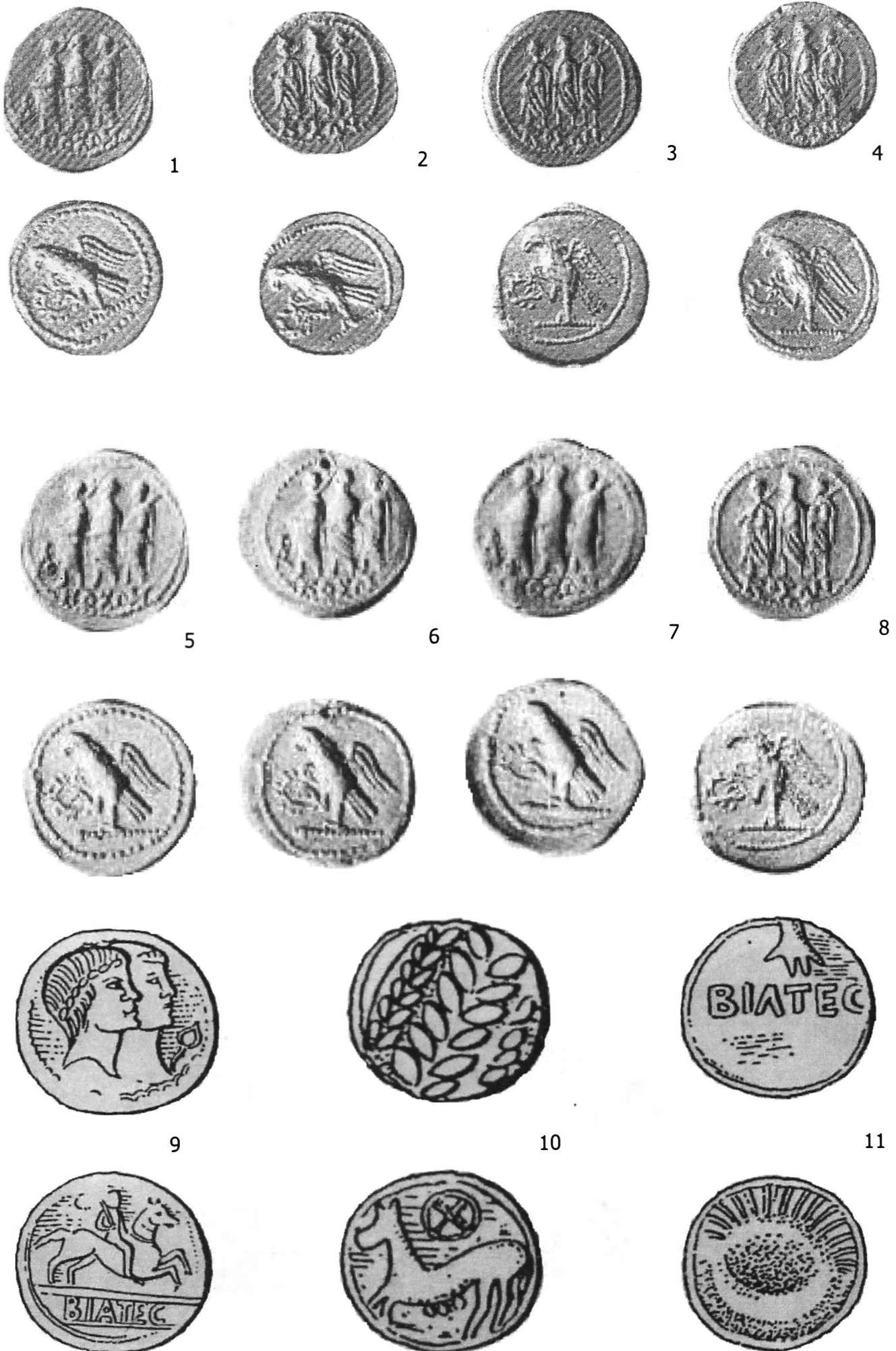
8

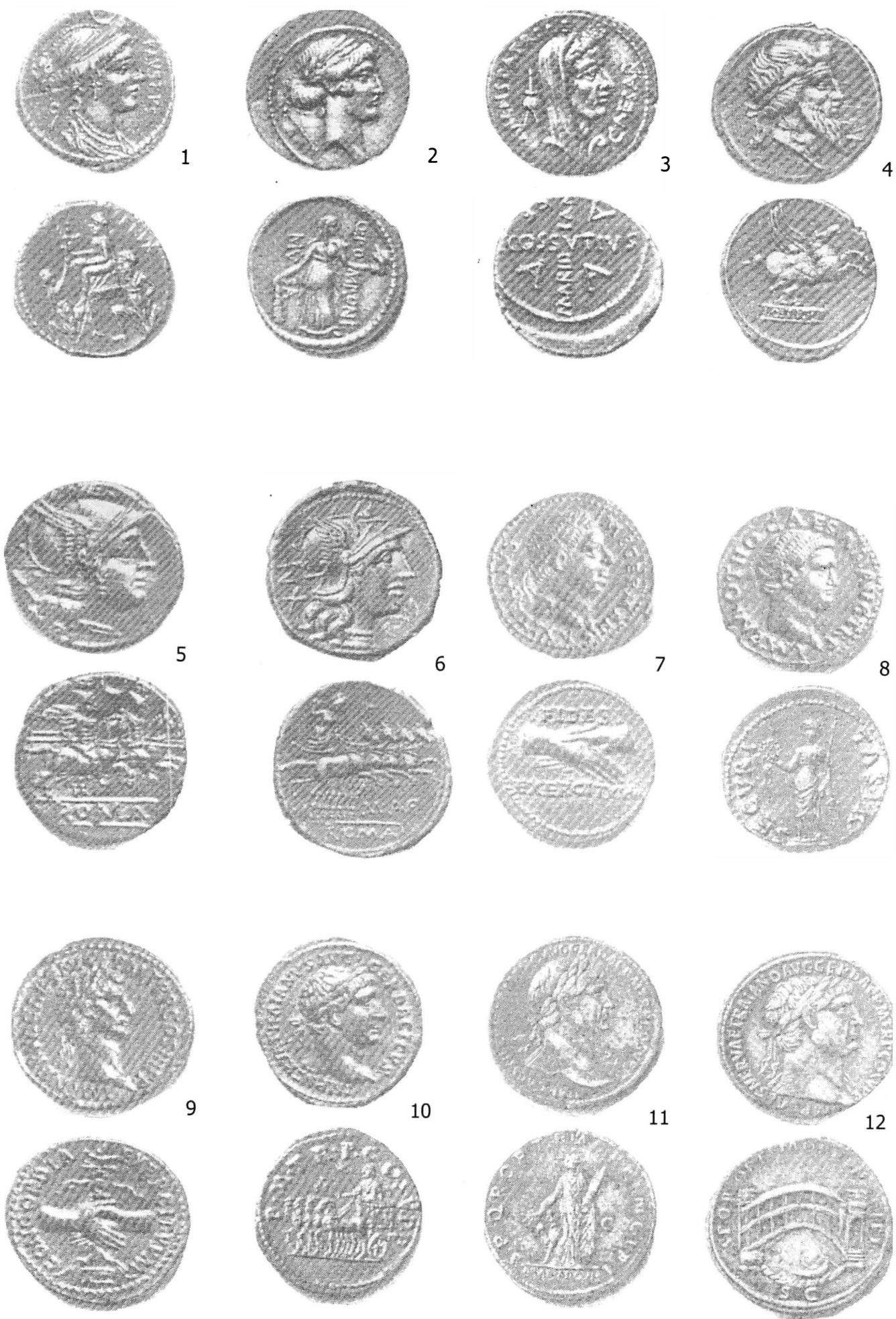
9

Pl. 41. Tipuri monetare străine care au circulat în Dacia nord-dunăreană: 1-3, Macedonia I; 4-6, Thasos; 7-9, Dyrrhachium și Apollonia (2, 4 și 7, după B. Head; 1, 3, 5-6 și 8-9, după C. Preda)

Pl. 42. Diferite tipuri monetare care provin din Dacia nord-dunăreană: 1-8, Koson; 9-11, celtice (1-8, după C. Preda; 9-11, după E. Kolniková)

Pl. 43. Tipuri monetare străine care au circulat în Dacia nord-dunăreană: 1-6, denari romani republicani; 7-12, denari romani imperiali (după C. Preda)

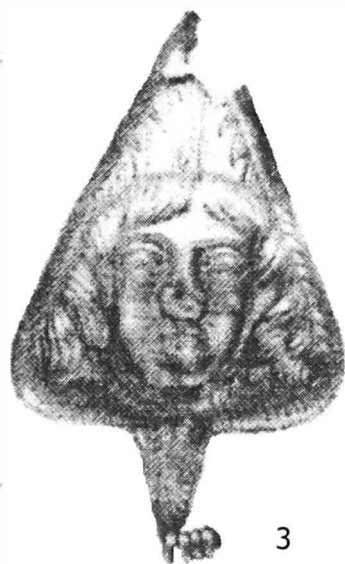
Pl. 44. Ștanțe de tip roman republican descoperite în cetatea dacică de la Tilișca (după C. Preda)

1

2

3

4

5

6

7

8

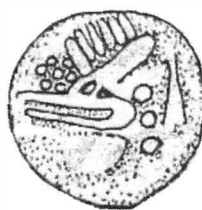
9

10

11

12

Pl. 45. 1,3, fibule de argint, Coada Malului (jud. Prahova); 2, faleră de argint, Surcea (jud. Covasna); 4, aplică de bronz, Piatra Roșie (jud. Hunedoara); 5, stater de tip vindelickish; 6, stater mediomatric; 7, stater din monetăria est-celtică (Slovacia); 8-10, falere de argint din tezaurul de la Lupu (jud. Alba); 11, monedă de tip Vârteju - București; 12, monedă de tip Inotești - Răcoasa (1-4, după Istoria Românilor; 5 și 7, după E. Kolniková; 6, după B. Fischer; 8-10, după I. Glodariu și V. Moga; 11-12, după C. Preda)

Tehnoredactor: Alina Andrei
Design copertă: Emanuela Oboroceanu
Prepress: Leonard Lunguleac

Bun de tipar: 2006. Apărut: 2006
Tiparul executat la Tipografia TRINITAS
Cuza Vodă 51, 700038, IASI
Tel.: (0232)216693; Fax (0232)216694
<http://www.trinitas.ro>
E-mail: tipografia@trinitas.ro

Editat cu sprijinul Agenției Naționale
pentru Cercetare Științifică

Tiraj 300 exemplare
Preț de vânzare 16,5 RON

ISBN: 978-973-7834-71-3

ISBN 973-7834-71-2

9 789737 834713

<http://editura.trinitas.ro>

TRINITAS